
AI
VOLA
I
MOMANI

E DUA TALE NA IVAKADINADINA
KEI JISU KARISITO

AI VOLA I MOMANI SA VOLA KO MOMANI E NA PELETI I NIFAI

Oqo na vakalekaleka ga ni kedra i tukutuku na kawa i Nifai kei ira tale ga na kawa i Leimani. Ia sa volai me baleti ira na Leimani, ko ira na vo ni kawa i Isireli; raica sa volai tale ga me baleti ira na Jiu kei ira na Matanitu tani. A sa volai me vaka na i vakaro; ia sa volai tale ga me vaka na ka sa parofisaitaki ka vakatakilai. A sa volai ka dregati tu, ka sa maroroya na Turaga me kaku ni vakacacani. Ia e na qai vakavotui mai ka vakadewataki e na i solisoli kei na kaukauwa ni Kalou. A dregata ko Moronai ka maroroya tu vua na Turaga; ia e na qai vakaraitaki vei ira na Matanitu tani. Raica e na vakadewataki e na i solisoli ni Kalou.

Sa volai tale ga kina na vakalekaleka ni i Vola i Ica, se na kedra i tukutuku na kawa i Jereti, ko ira era a veiseyaki ni sa vakasesea na Kalou na nodra vosa na tamata era a tara na vale cecere ka ra nakita me yaco sara ki lomalagi.

A sa vakayacori na ka oqo me vakatakilai kina vei ira na vo ni kawa i Isireli na veika lelevu sa kitaka na Turaga vei ira na nodra qase; ia me ra kila tale ga kina na veiyalayalati sa cakava na Turaga, ni na sega ni laivi ira sara vakadua. Ia sa volai tale ga me ra kila kina na Jiu kei ira na Matanitu tani ni sa KARISITO KO JISU NA KALOU TAWAMUDU. Raica sa vakaraitaki Koya vei ira na veimatanitu kece ga.

Ia kevaka e so na ka e cala kina, sa cala ga ni tamata; ia me kaku sara ni vakalewai kina na ka sa virikotora na Kalou; ia kevaka dou sa vakalewa, dou na tarogi kina e na mataveilewai i Karisito.

SA VAKADEWATAKA KO JOSEFA SIMICI KI NA VOSA VAKA-PERITANIA

SA TABAKA
NA LOTU I JISU KARISITO ME BALETI IRA NA YALODODONU
E NA GAUNA OQO
SALT LAKE CITY, UTAH, U.S.A.

© 1980 by Intellectual Reserve, Inc.

All rights reserved

Printed in the United States of America 03/2012

Translation of the Book of Mormon

Fijian

ISBN 978-1-59297-566-2 (Hardcover 33571 858)

AI VAKAMACALA LEKALEKA NI I

VOLA I MOMANI

E tolu na i wase ni Peleti e tukuni e na i Vola i Momani, ka sa i iratou oqo:

1. Na Peleti i Nifai; ia sa kilai mai na lewe ni i vola ni rua tiko na kena i wasewase: (a) Na Peleti Lelevu (b) Na Peleti Lalai. Sa volai tu e na peleti lelevu na i tukutuku ni nodra bula; ia na peleti lalai sa baleta tabakidua ga na cakacaka vakalotu.
2. Na Peleti i Momani; oqo na vakalekaleka ni i tukutuku mai na Peleti i Nifai kei na vuqa na kena i vakamacala ka a vola ko Momani; ia a qai vakuria ko koya, ka qai vakuria tale ga ko Moronai na luvena.
3. Na Peleti i Ica; oqo na kedra i tukutuku na kawa i Jereti ka a vakalekaleka-taka ko Moronai; sa vola tale ga kina na nona i vakamacala, ka qai cokoti vata na kedra i tukutuku; a sa yacana na i Vola i Ica.

Sa qai kena i kuri yani na peleti ka cavuti vakawasoma tiko e na i Vola i Momani, a ya na:

4. Na Peleti i Lepani; oqo na peleti era a kauta mai Jerusalemi ko ira na kawa i Liai; sa tu kina na i vakavuvuli vaka-Iperiu kei na i tukutuku ni nodra kawa; ia sa vuqa na tikina sa cavuti tiko e na i Vola i Nifai.

E tinikalima na i wasewase lelevu ni i Vola i Momani, ka tinikava vei ira na i vola oqori e vakatokai ga vei ira era a vola. Na i matai ni ono na i vola, a ya na Ai Matai ni i Vola i Nifai, Ai Karua ni i Vola i Nifai, Ai Vola i Jekope, Ai Vola i Inosi, Ai Vola i Jeromi kei na Ai Vola i Omanai, era vakadewataki kece mai na Peleti Lalai i Nifai. E dua na i vola e toka e na kedrau maliwa na i Vola i Omanai kei na i Vola i Mosaia, ka yacana na Vosa i Momani; oqo na i vakamacala i Momani me semati rau vata na i tukutuku mai na Peleti Lalai kei na Peleti Lelevu. E tukuni vakalekaleka e na Vosa i Momani na i tukutuku mai na i vola sa toka e liu, kei na i tekivu ni i tukutuku e na i vola ka tarava tiko.

Ia na lewe ni i vola e loma, tekivu mai na i Vola i Mosaia me yacova na i Vola i Momani wase e 7, sa i koya na vakadewa ni nona a vakalekalekataka ko Moronai na i tukutuku mai na Peleti i Nifai. Ia na i kuri ni i Vola i Momani, mai na wase e 8 ki na kena i otioti, e qai vakacuruma ga ko Moronai na luve i Momani. A tekivuna e na nona vakacavara na i tukutuku i tamana, qai kuria vakalekaleka e na kedra i tukutuku na kawa i Jereti, se na i Vola i Ica. A qai vakuria tale yani e muri e na i vola ka da sa kila tu oqo me i Vola i Moronai.

Na veika ka tukuni e na i Vola i Momani e baleta tiko na loma ni gauna mai na 600 B.C. me yacova sara na 421 A.D. Ia e na i otioti tiko mai ni gauna oqori, a dregata kina na i vola tukutuku kece oqo ko Moronai, o koya na i otioti ni kawa i Nifai me vola na kedra i tukutuku, ka sa maroroya vua na Turaga. Ia a qai vakatakilai mai e na lewa ni Kalou, me vaka era a sa tukuna oti na nona parofita. A qai lesu tale mai ko Moronai ga oqo e na yabaki 1827 A.D., ni a sa vakaturi cake oti mai na mate, ka mai solia na peleti kece oqori vei Josefa Simici.

AI TEKIVU NI I VOLA I MOMANI

A vakatakilai vei Josefa Simici e na i solisoli kei na kaukauwa ni Kalou na i vola tukutuku makawa vakalotu ka yacana Na i Vola I Momani, ka vakadewataka sara ko koya ki na vosa vaka-Peritania. A qai vola e dua na kena i tukutuku ka vakabibitaka ni a sa raica oti mada e dua na raivotu uasivi sara; ia ni a masu vagumatua tiko vua na Turaga e na bogi ni i ka 21 ni Sepiteba, 1823, a qai raica tale e dua na raivotu. A sa vakaoqo na ka a kaya kina ko koya:

“Au sa masu tiko ga vua na Kalou sa cila mai e dua na rarama e na loma ni noqu vale; a sa rarama cake tiko ga me yacova ni sa uasivia na rarama ni loma ni vale e na sigalevu tutu; au a qai raica e dua na tamata sa tucake tu e na yasa ni noqu i davodavo, ia sa tu ga e na maliwa lala ka sega ni butuka na buturara ni vale.

“Sa vakaisulu tu e na dua na i tutuvi. A sa vulavula sara na nona i sulu ka sa uasivia na vulavula ni veika kece ga au sa raica oti e vuravura, ka’u sega ni vakabauta ni rawa me dua tale na ka vulavula me vakatautauvatani vata kaya. Ia na nona i sulu oqo sa ubia mai na tabana ka kauta sobu me volekata yani na domodomo ni ligana, na nona i sulu e ra sa yaco koso ga e gau ni yavana ka sega ni yacova sara na nona qurulasawa. A sa sega ni ubi na domona kei na uluna. E sega tale na nona i sulu au raica rawa, na i tutuvi duadua ga oqo; ia sa dola vakalailai na domona ka rawa me laurai yani na serena.

“Sa totoka vakaoti na vulavula ni nona i sulu, ka serau tale ga mai na yagona me vaka na livaliva; io sa sega ni tukuni rawa na kena rairai totoka. Sa rarama sara na loma ni vale, ka vakauasivi ga na vanua e tucake tu kina ko koya. Sa dua tani na levu ni noqu rere ni’u sa qai raici koya taumada yani; ia e sega ni dede sa takali tani na rere oqori.

“A kacivi au ka kaya ni sa i talai ni Kalou ko koya, ka yacana ko Moronai; ia sa talai koya mai na Kalou kivei au; a kaya ni sa digitaki au na Kalou me’u qarava e dua na cakacaka; a kaya ni na rogo yani na yacaqu vei ira na veimatanitu, veimataqali kei na duivosavusa; e so era na taleitaka, ka so era na vosacataka.

“E mai kaya ni sa maroroi tu e dua na i vola ka sa volai e na peleti koula; ia sa tukuni kina na kedra i tukutuku na kawa tamata era a tawana tu e liu na vanua oqo, kei na vanua era vu mai kina. E kaya tale ga ni sa tu e na i vola ko ya na usutu kece ni i tukutuku vinaka ka a mai tukuna na i Vakabula vei ira era a tawana tu e liu na vanua oqo.

“E kaya ni sa maroroi vata tu kei na rua na watu ka rau sa qasoti vata e na i qaso siliva; ia e rau sa taubeni e sereda ka sa vakatokai na Urimi kei na Cumimi. E kaya ni watu ko ya e sa vakataki ira na daurairai ni gauna e liu; ia sa vakarautaka mai na Kalou me vakadewataki rawa kina na i tukutuku ka tu e na i vola.

“E dina ni sa bera tiko na gauna me’u na qai taura kina na peleti ka mai tukuna tiko, kei na i taube ka tui tiko kina na Urimi kei na Cumimi; ia sa vakaroti au ko koya kevaka au sa taura, me’u kakua sara ni vakaraitaka vua e dua tani na tamata, vei ira wale ga sa vakaroti vei au me’u vakaraitaka vei ira; ia kevaka e sega, au na vakarusai. E sa vakamacalataka tiko ga na peleti ko ya sa vakaraitaki votu sara vei au na vanua e maroroi tu kina; au a raica vakavinaka sara ka nanuma tiko na vanua ko ya, ka rawa me’u kila tale kevaka au qai raica e muri.

“Ni sa tinia na nona i tukutuku, sa tekivu seyavu mai na rarama e loma ni vale, ka sa la’ki vakavolivoliti koya ga na talai sa vosa tiko vei au; a sa vakatiko ga kina me yacova ni sa butobuto taucoko na loma ni vale, ka sa rarama duadua ga ko koya; sa qai dodo vakasauri cake ki lomalagi e dua na sala, ka sa lako cake kina ko koya me yacova ni sa yali yani; raica sa mai vakatale tu ga yani na kena i rairai e liu na loma ni noqu vale.

“Au davo koto ga ka vakasamataka na matata vinaka ni veika au a raica, ka’u sa dрукataka vakaidina na veika a mai tukuna vei au na i talai veivakurabuitaki ko ya. Au kurabui vakalevu dina ni’u raica ni sa tekivu rarama tale mai na loma ni noqu vale, ka vakalailai ga sa tu tale e yasa ni noqu i davodavo na i talai mai lomalagi, me vaka ga a tu mada kina e liu.

“A tukutuku vei au ka taleva lesu taucoko sara na veika a mai tukuna e na i matai ni nona rairai mai; sega sara ga na ka e duidui kina. Ni sa oti a qai tukuna tale ga vei au ni na cudruvi sara ko vuravura ka na lala mai ni ra sa mate na tamata e na dausiga, na i seleiwau kei na mate dauveitauvi; ia e na yaco na veika oqo vei ira na i tabatamata ga oqo. Ni sa tinia, sa qai cabe cake tale me vaka e liu.

“Sa yavalati au sara vakalevu na veika oqo, ka sa dredre kina me’u moce; au sa mani davo koto ga ka vakasamataka na ka veivakurabuitaki au a raica ka rogoca. Sa qai toro cake ga na noqu kurabui ni sa lesu tale mai na talai oqo ka mai tu tale e na yasa ni noqu i mocemoce, ka tukuna taucoko tale na i tukutuku a sa tukuna oti tiko e liu. A vakasalataka vei au ni na segata vakaukauwa sara ko Setani me’u volitaka na peleti me’u rawa i lavo kina, me vaka ni sa vuvale dravudravua ga na vuvale nei tamaqu. Sa vakasalataki au me’u kakua sara ni kitaka vakakina; e vakabibitaka me’u kakua ni taurivaka na peleti e na dua tale na i naki tani, ia me taurivaki ga me vakalagilagi kina na yaca ni Kalou kei na tara cake ni nona matanitu; oqori duadua ga na yavu e na soli kina vei au na peleti ko ya.

“Ni sa oti na i katolu ni nona rairai mai, ka sa lesu cake tale ki lomalagi me

vaka e liu, au sa mai vakananuma tale koto yani na ka levu ka veivakurabuitaki oqo; ia e sa qai cabe cake ga na talai mai lomalagi, au sa rogoca sara ni sa tagi na toa ka'u kila ni sa voleka ni kida na mataka. Kena i balebale oqo, ni voleka ni taura na bogi taucoko ko ya na neirau veivosaki tiko.

“Ni sa mataka mai, au a biuta na noqu i davodavo ka gole yani me'u qarava na cakacaka au daukitaka e veisiga; ia ni'u la'ki via kitaka na cakacaka au dau qarava e veisiga, sa sega ni rawa ni sa wawale vakalevu sara na yagoqu. Keirau a cakacaka vata tiko kei tamaqu, ka sa siqema rawa ko koya ni dua na ka e sa manati au; a mani vakatalai au me'u sa lesu ki vale. Au a cavutu mai kea ka gole ki vale; ia au a sega mada ga ni yacova yani na bai ni vanua keirau cakacaka tiko kina, ni sa malumalumu sara na yagoqu; au a bale sobu ki na qele ka leca i yaloqu sara koto.

“Na i matai ni ka au vakila mai, ni vaka me vosa tiko e dua na tamata ka cavuta mai na yacaqu. Au rai cake yani ka raica na talai ka a sa rairai oti mada vei au; sa tucake donuya tu na uluqu ka sa serau sara na yagona me vaka ga e liu. A tukuna taucoko tale vei au na veika a sa tukuna mada vei au e na bogi; oti sa qai vakaroti au me'u lesu tale vei tamaqu ka tukuna vua na noqu raivotu kei na vunau sa tukuni oti vei au.

“Au a muria na nona i vakaro ka lesu vei tamaqu ki na were, ka'u tukuna vua na veika kece au a raica ka rogoca. A kaya vei au ko koya ni oqori na ka sa vakaraitaka mai na Kalou, ka vakasalataka me'u muria na nona i vakaro na talai ko ya. Au a cavutu mai na loma ni were ka gole yani ki na vanua a mai tukuna na i talai ko ya ni bulu tiko kina na peleti. Ia me vaka ni sa makare vinaka sara tu ga vei au na veika a vakaraitaki vei au e na raivotu, sa totolo sara kina na noqu kila na vanua ko ya e na gauna ga au sa yaco yani kina.

“E tiko e na dua na delana levu ka cecere duadua vei ira kece na delana e na yasa ni koro ko Menijesita, e na tikina ko Onitario mai Niu Ioka. Segsoti ni yawa sara mai na delana e cake, e na yasana ki na ra, sa koto kina e na ruku ni dua na vatu levu sara, e dua na kato vatu ka sa maroroi tiko e loma na peleti. Sa kato vavaku sara; ia na kena i sogo e rodu cake e loma donu, qai veve sobu ka mamare na yasana ruarua; oqori na vuna a votu toka ga kina e cake na delana ni sa tabulu tu na yasa kece ni kato.

“Ni'u sa qeva tani rawa na qele, au qai taura e dua na kau, vakaciqira e ruku ni vatu ka tulega cake vakaukauwa. Au a iro yani ki loma ni kato ka raica ni sa tu dina kina na peleti, na Urimi kei na Cumimi, kei na i taube me vaka a tukuna vei au na agilosu. A dregati vata e so na vatu e na dua na mataqali simede, ka qai buli me kato me maroroi kina na i yau talei oqo. E rau davo vakababa koto mai boto ni kato e rua na vatu, qai taqa yani kina na peleti kei na veika tale e so era maroroi vata tu.

“Au sa segata sara me'u taura, qai tarovi au ko koya na i talai; a kaya ko koya ni sa bera na gauna me tauri kina, ia e na qai tauri sara ni sa oti e va na yabaki mai

na siga ko ya. Ia sa vakaroti au me'u na lesu tale mai me keirau mai sota e kea ni oti e dua na yabaki mai na siga ko ya, ka me na dauvaka tiko kina me yacova ni sa tauri na peleti.

“Au a daulesu tiko ki kea e na i otioti ni veiyabaki yadua me vaka a vakarota vei au; ia e na veigauna kece oqori keirau mai sota tiko kina kei na i talai vata ga ko ya, ka sa dauvakasalataki au ka vakavulici au kina e na veika e na vakayacora na Kalou, me tauyavutaka ka vakacicivi kina na nona Matanitu e na gauna oqo.

“Toso tiko na gauna ka sa yaco mai na gauna me'u taura kina na peleti koula, na Urimi kei na Cumimi kei na kena i taube. Au a lesu ki na vanua a bulu tu kina na peleti e na i ka ruasagavulu karua ni siga ni vula ko Sepiteba, e na yabaki e dua na udolu walu na drau ka ruasagavulu kavitu, me vaka ga au sa kitaka tiko mai e na vica na yabaki sa oti; keirau a sota tale kei na i talai mai lomalagi; a solia vei au na peleti ko koya ka kaya ni: Sa noqu i tavi me'u taqomaka ka maroroya vinaka; ia kevaka au vakayagataka vakatani, se me yali e na vuku ni noqu vakawelewele-taka, au na muduki tani vakaidina. Ia kevaka au sa taqomaka e na noqu i gu taucoko, e na maroroi tu me yacova ni sa mai kauta lesu tale ko koya.

“Au sa qai kila e muri na vuna ka vakaroti vakabibi tiko kina vei au me'u taqomaka ka maroroya vinaka na peleti, me na qai lakova tale mai na i talai oqo ni'u sa vakayacora oti na ka me noqu i tavi kina. E na gauna ga sa kilai kina ni sa tiko vei au na peleti, sa tekivu sagai sara vakaukauwa me kaliraki tani vei au. Era a taurivaka na i vadi kece ga era rawata me ra taura rawa kina na peleti. Sa tubu cake tiko ga na kaukauwa ni nodra sasaga kei na veivakacacani, ka ra sa qarauna vakaukauwa e na veigauna kece ga ko ira na lewe vuqa me ra kovea tani vei au na peleti. Ia au sa taura dei rawa tiko ga e na lewa vuku ni Kalou, me yacova ni'u sa vakaotia na cakacaka sa vinakati kina. Ia ni qai yaco tale mai na i talai me vaka sa nakiti oti tu, au sa solia sara yani vua; a sa maroroya tu ko koya me yacova na siga oqo, na i ka ruasagavulu karua ni siga ni vula ko Me, e na yabaki e dua na udolu walu na drau ka tolusagavulu kawalu.”

Sa tabaki tiko na kena i tukutuku taucoko e na i vola na Mataniciva Talei, kei na Ai Tukutuku ni Lotu i Jisu Karisito me Baleti ira na Yalododonu e na Gauna Oqo.

Sa keli mai na qele na i tukutuku makawa oqo, ka vaka e rogo mai kina na domodra e dua na mata tamata era sa vosa mai na kuvu ni soso; a sa vakadewataki ki na vosa ni gauna oqo e na kaukauwa ni Kalou; ia sa vakadinadinataki e na i tukutuku va-Kalou, ka tabaki taumada sara me ra wilika na kai vuravura e na yabaki 1830. A yacana na i Vola i Momani.

NODRATOU I TUKUTUKU NA I VAKADINADINA E LEWE TOLU

Ko i keitou na lewe tolu oqo, keitou sa tukuna yani me ra kila na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa kei ira na tamata kece ga e na yaco yani vei ira na i tukutuku oqo, ni keitou a raica rawa e na vuku ni loloma levu ni Kalou kei na noda Turaga ko Jisu Karisito, na peleti ka tabaki tu kina na kedra i tukutuku na Nifai kei ira na Leimani kei na dui wekadra, kei ira na Jereti ka ra a lako mai na vale cecere sa tukuni oti tu. Ia keitou sa kila ni a wakadewataki rawa e na i solisoli kei na kaukauwa ni Kalou, ni keitou a rogoca sara ga ni tukuna vei keitou ko Koya; a ka oqori keitou sa kila vakaidina kina ni sa dina na i tukutuku oqo. Keitou tukuna tale ga oqo me kilai, ni keitou sa raica na volavola ka tu e na peleti; ia sa vakaraitaki vei keitou e na kaukauwa ni Kalou ka segai e na kaukauwa ni tamata. Keitou sa tukuna vakaidina sara, ni a lako sobu mai lomalagi e dua na agilosu ni Kalou ka mai vakatora na peleti e mata i keitou me keitou raica na volavola sa ceuti tu kina; ia keitou sa kila ni keitou sa raica ka vakadinadinataka na veika oqori e na loloma ni Kalou ko Tamada kei na noda Turaga ko Jisu Karisito. Keitou sa qoroya dina na kena rairai vinaka. Ia sa rogo vei keitou na domo ni Turaga ka vakarota me keitou vola na neitou i vakadinadina; keitou sa muria sara na i vakaro ni Kalou ka kitaka oqo vakakina. Raica keitou sa kila, kevaka keitou sa vakabauti Karisito tiko ga, e na sega ni baleti keitou na nodra rusa na tamata, ka na kunei ni keitou sa savasava e na mataveilewai i Karisito. Io keitou na tiko vata kaya mai lomalagi me tawamudu. Ia me vakarokorokotaki tiko ga ko Tamada kei na Luvena kei na Yalo Tabu, ni ratou sa Kalou. Emeni.

OLIVA KAUDARI
TEVITA WITIMA
MATINI ERISI

NODRATOU I TUKUTUKU NA I VAKADINADINA E LEWE WALU

Keitou sa tukuna yani oqo me ra kila na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa kei ira na tamata kece ga e na yaco yani vei ira na i tukutuku oqo, ni a sa vakaraitaka oti vei keitou ko Josefa Simici na peleti ka vaka na roka ni koula na kena i rairai, o koya ka a wakadewataka mai kina ko koya na i tukutuku. Keitou a sa tara sara ga e liga i keitou na tabana kece ka sa vakadeewataka oti ko koya; keitou a sa raica tale ga na volavola ka ceuti tu kina, ni sa vaka na mawe ni nodra cakacaka e na gauna makawa; ia sa totoka dina ka maqosataki sara. Keitou sa tukuna vakaidina sara na veika oqo, ni a sa vakaraitaka vakaidina vei keitou ko Josefa Simici na peleti, ka keitou a sa raica ka tara sara; io keitou kila ni sa tiko vakaidina vei Josefa Simici na peleti ka keitou tukuna tiko oqo. Keitou sa tabaka yani na yaca i keitou me kila kina ko vuravura ni keitou sa vakadinadinataka na veika keitou a raica. Raica keitou sa tukutuku vakaidina sara, ka sa kena i vakadinadina na Turaga na Kalou.

KIRISITIANI WITIMA
JEKOPE WITIMA
PITA WITIMA
JONE WITIMA

AIRAME PEJI
JOSEFA SIMICI, levu
AIRAME SIMICI
SAMUELA SIMICI

NA YACA NI VEIVOLA YADUA E NA I VOLA I MOMANI

YACA NI VOLA	TABANA E	A KENA WASE
Ai Matai ni i Vola i Nifai	22	1
Ai Karua ni i Vola i Nifai	33	50
Ai Vola i Jekope	7	116
Ai Vola i Inosi	1	135
Ai Vola i Jeromi	1	138
Ai Vola i Omanai	1	139
Na Vosa i Momani	1	142
Ai Vola i Mosaia	29	144
Ai Vola i Alama	63	209
Ai Vola i Ilamani	16	381
Ko Nifai na i Katolu	30	421
Ko Nifai na i Kava	1	482
Ai Vola i Momani	9	486
Ai Vola i Ica	15	506
Ai Vola i Moronai	10	541

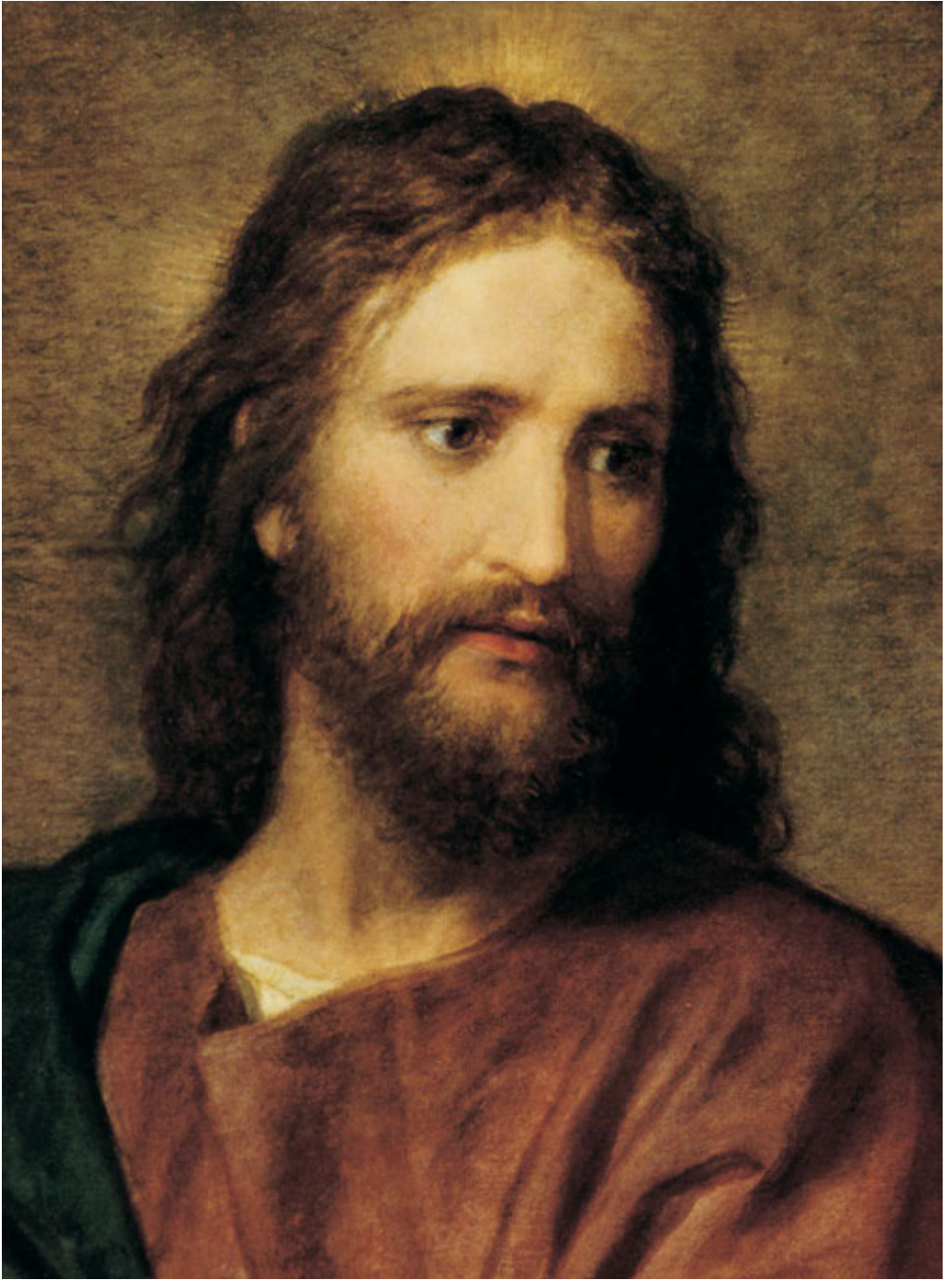
AI VAKATAKILAKILA NI VOLA E SO SA CAVUTI KINA

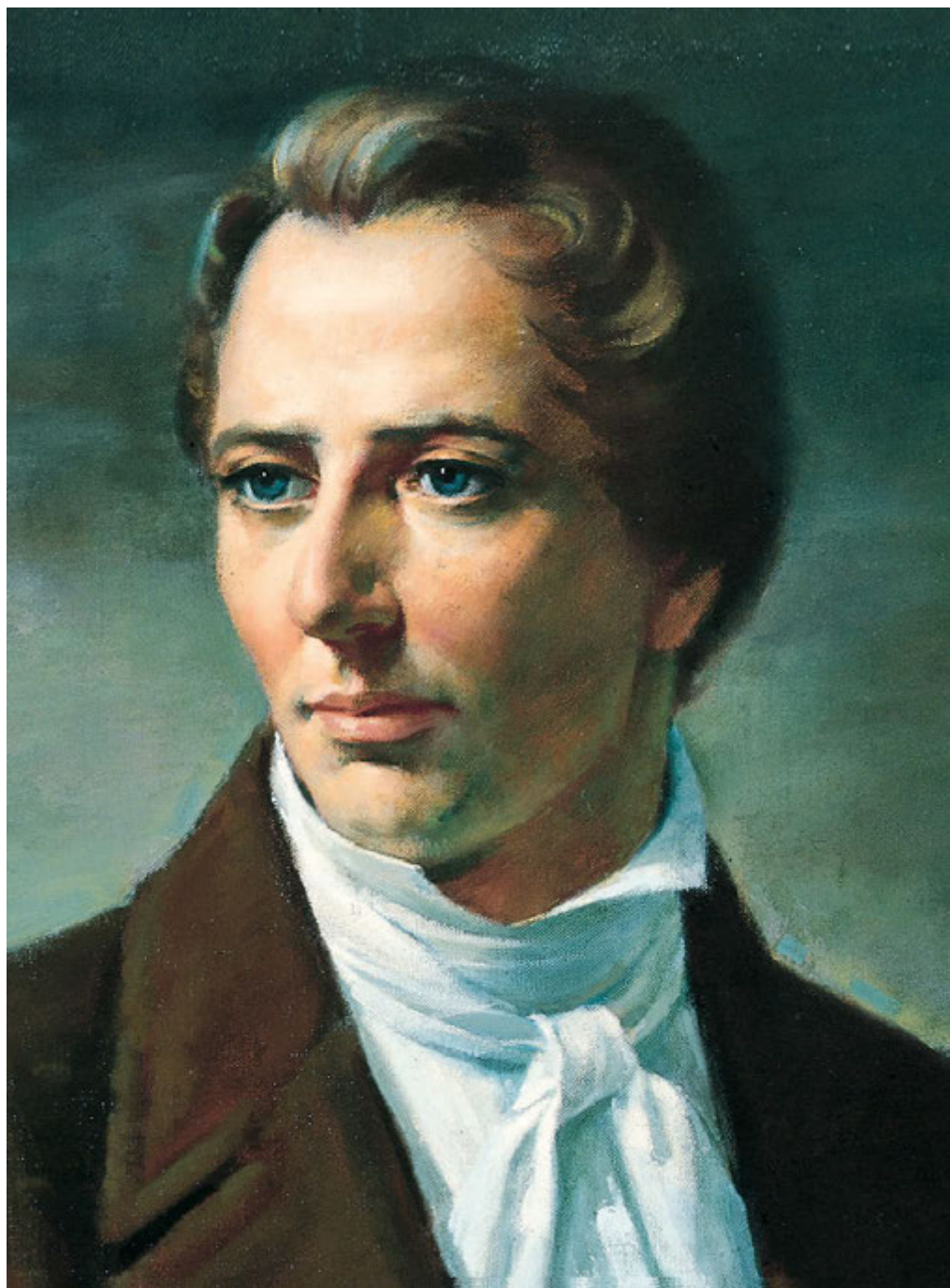
Vunau Kei Na Veiyalayalati	V.V.
Mataniciva Talei	M.T.

Kei na i Vola Tabu

NA KA ME VAKARAITAKI

1. *Na Turaga ko Jisu Karisito*
Droinitaka ko Ainiriji Ofamani
2. *Na Parofita ko Josefa Simici*
Droinitaka ko Elevini Qitini
Raica “Ai Tekivu ni i Vola i Momani”, tabana iv–vii
3. *Sa kunea na Liaona ko Liai*
Droinitaka ko Anoloda Firijibeqa
Raica 1 Nifai 16, tabana 30–33
4. *Sa tadu ki vanua yalataki ko Liai kei ira na nona tamata*
Droinitaka ko Anoloda Firijibeqa
Raica 1 Nifai 18, tabana 38–40
5. *Sa veipapitaisotaki ko Alama e na wai ko Momani*
Droinitaka ko Anoloda Firijibeqa
Raica Mosaia 18, tabana 180–183
6. *Na veiparofisai i Samuela na Leimanaiti*
Droinitaka ko Anoloda Firijibeqa
Raica Ilamani 16, tabana 418–420
7. *Ko Jisu Karisito e sikovi Amerika*
Droinitaka ko Jone Sikote
Raica 3 Nifai 11, tabana 443–446
8. *Ko Moronai na i tukutuku vaka Nifaiti*
Droinitaka ko Tomu Loveli
Raica Moronai 8, tabana 499–503

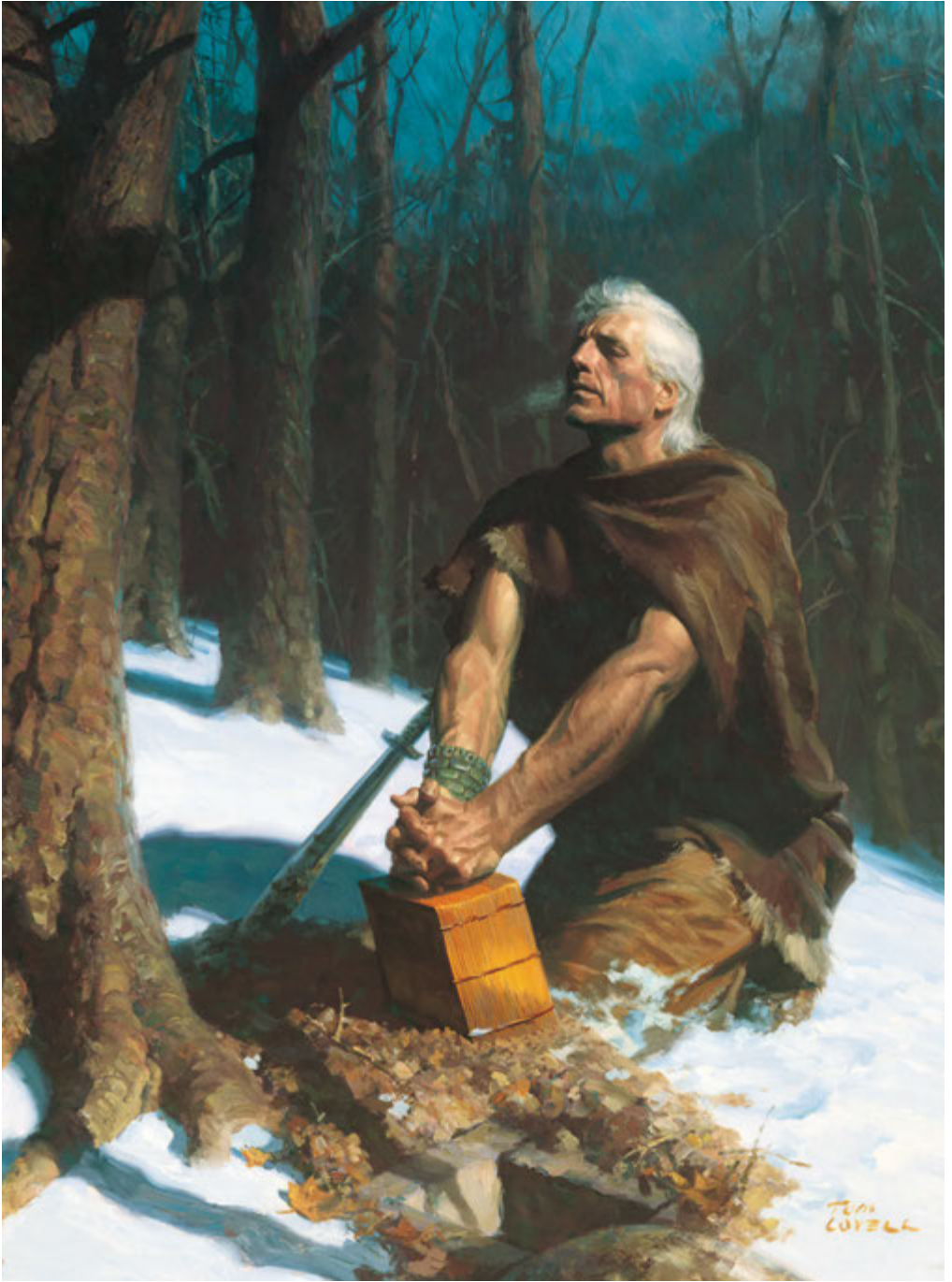

AI VOLA I MOMANI

AI MATAI NI I VOLA I NIFAI

Na Gauna Ni Nona Lewa Kei Na Nona Cakacaka Vakalotu

Na i tukutuku kei Liai kei Seraia na watina, kei iratou na luvena tagane e lewe va; na yacadratou, tekivu mai vua na ulumatua, ko Leimani, Lemueli, Semi kei Nifai. Sa vakaroti Liai na Turaga me lako tani mai na vanua ko Jerusalemi; sa tukuna vei ira na tamata na nodra i valavala ca ka ra segata me ra vakamatei koya. E siga tolu na nona lako tiko kei na nona vuvale ki na lekutu. Sa kauti iratou lesu tale na tuakana ki Jerusalemi ko Nifai, me ratou la'ki kauta mai na kedra i vola tukutuku na Jiu. Na i tukutuku ni veika rarawa eratou sota kaya. Eratou sa vakawati kei iratou na luve i Isimeli. Era sa lako yani vakamatavuvale ki na lekutu. Na veika rarawa kei na leqa era sota kaya e na lekutu. Na sala era muria. Era sa yacova na wasawasa. Erau sa vorati Nifai na tuakana. Sa vakataqayataki rau; a sa taya e dua na waqa. Era sa vakatoka na vanua ko ya ko Vanuasautu. Era sa kosova na wasawasa ka yaco ki na vanua yalataki, kei na so tale na i tukutuku. Ogo na i tukutuku i Nifai, se ko i au ko Nifai, au sa vola na i tukutuku ogo.

WASE 1

Sa raica ko Liai na duru bukawaqa kei na i vola ni parofisai – Sa tukuna ni sa voleka ni vakarusai ko Jerusalemi, ka tukuna tale ga na nona lako mai na Mesaia – Era segata na Jiu me ra vakamatei koya.

1. Ko i au ko Nifai; erau sa rui vinaka na noqu i tubutubu ka rau a vakavulici au e na nodra i vakavuvuli kece na noqu qase; raica au sa sota kaya e vuqa na ka rarawa e na noqu bula, ia sa vakalougata-taki au ga na Turaga; raica au sa kila na loloma kei na veika vuni ni Kalou, ka'u sa vola kina na veika sa yaco e na noqu bula.

2. Ia au sa vola e na vosa i tamaqu na i vakavuvuli vaka-Jiu,

ka sa volai e na "matanivola vaka-Ijipita.

3. Ia au kila ni sa i tukutuku dina au vola, ka ni'u vola sara ga ko i au; ia au sa vola me vaka ka'u sa kila.

4. A dauvakaitikotiko ga mai Jerusalemi ko Liai na tamaqu; ia e na i matai ni yabaki ni lewa i Setekaia na tui Juta, era sa lako yani e vuqa na parofita ka parofisai-taka ni na vakarusai na koro levu ko Jerusalemi kevaka era sega ni veivutuni.

5. Ia sa daulako yani ko Liai na tamaqu ka sa masulaki ira na kai nona vua na Turaga e na yalona taucoko.

6. Ia ni sa masu tiko vua na

Turaga, sa lako sobu mai na duru bukawaqa ka mai toka e na vatu ka tu e matana; a sa raica ka rogoca e vuqa na ka, ka sa domobula ka sautinini kina vakalevu.

7. Ia ni sa yaco yani ki na nona vale mai Jerusalemi, sa taubitalaki koya e na nona i mocemoce ni sa curumi koya na Yalo Tabu, ka sa vakamalumulumutaki koya na veika a racia.

8. Ia ni sa sinai e na Yalo Tabu, sa raica ni sa wase rua ko lomalagi ka sa dabe tiko na Kalou e na nona i tikotiko vakaturaga, era sa vakavolivoliti Koya na agilosu e sega ni wiliki rawa, era laga sere ka vakacaucautaka tiko na nodra Kalou.

9. A sa raica ni sa siro sobu mai lomalagi e dua na tamata; ia na nona i serau sa uasivia na i serau ni matanisiga e na sigalevu tutu.

10. A sa raica tale ga e lewe tinarua ni ratou sa muri koya mai; ia na kedratou i serau sa uasivia na rarama ni kalokalo.

11. Eratou sa siro sobu mai ka lako voli e na dela i vuravura; a sa lako mai ko koya ka a liu mai ka solia e dua na i vola vei tamaqu ka kaya vua me wilika.

12. Ia ni sa wilika tiko, sa vakasinaiti e na Yalo ni Tuaga.

13. A sa wilika vakaoqo: E na ca, e na ca vei iko Jerusalemi ni'u sa raica na nomu i tovo vakasisila! A sa wilika ko tamaqu e vuqa na ka me baleti Jerusalemi, ^ani na vakarusai kei ira na lewena; e lewe vuqa era na mate e na i seleiwau ka lewe vuqa era na kau vakabobula yani ki Papiloni.

14. Ia ni sa wilika oti na i vola ko tamaqu ka raica e vuqa na ka lelevu ka veivakurabuitaki, sa vakacaucautaka na Turaga e na vuqa na ka ka kaya: A ka levu ka veivakurabuitaki na nomuni cakacaka, na Turaga na Kalou Kaukauwa! Sa tu mai lomalagi e cake na nomuni i tikotiko vakaturaga, ia na nomuni kaukauwa kei na nomuni loloma kei na nomuni yalovinaka, sa yacovi ira na lewe i vuravura kece ga; ia ko ni na sega ni laivi ira era sa lako yani vei kemuni me ra rusa, ni ko ni sa yalo loloma.

15. A sa vakacaucautaka vakaoqo na nona Kalou ko tamaqu, ni sa reki na yalona ka sa vuabale na nona marau e na vuku ni veika sa vakaraitaka vua na Turaga.

16. Ia ko i au ko Nifai, au na sega ni vola taucoko na veika a vola ko ^etamaqu; raica sa vola ko koya e vuqa na ka a raica e na raivotu kei na tadra, ka vola tale ga na veika e vuqa a parofisaitaka ka tukuna vei ira na luvena; ia au na sega ni vola taucoko na kena i tukutuku.

17. Ia au na vola ga na i tukutuku ni veika au sa cakava e na noqu gauna. Raica au na vola ^fvakaleleka na i tukutuku i tamaqu e na peleti ka'u a bulia; ia ni'u sa vola oti, au na qai vola na i tukutuku ni noqu bula.

18. Raica sa vakaraitaka na Turaga vei Liai na tamaqu e vuqa na ka veivakurabuitaki, io ni na vakarusai ko Jerusalemi; a sa lako yani ko tamaqu ka tukuna vei ira na tamata na veika a raica ka rogoca.

(d) 2 Veigauna 36:17-20. Jere. 39:1-9. (e) 1 Nif. 6:1. (f) 1 Nif. 6:1. 9:2-5. 10:1. 19:1-6. 2 Nif. 5:29-33. Jeko. 1:1-4. 3:13, 14. 4:1, 2. 7:26, 27. Inosi 13, 15-18. Jero. 14, 15. Vosa i Moma. 1:11.

19. A ra sa vakalialiai koya na "Jiu ni sa tukuna na ca e na yaco vei ira; ia sa tukuna vakaidina ni ra sa i valavala ca ka i tovo vakasisila; a sa kaya, na veika sa raica ka ro-goca, kei na ka sa wilika e na i vola, sa tukuna ni na lako mai na Mesaia me vakabulai ira na kai vuravura.

20. Ia ni ra sa rogoca ko ira na Jiu, era sa cudruvi koya sara me vaka era sa cudruvi ira na parofita e na gauna e liu ka vakasavi ira tani, vakaviriki ira e na vatu ka vakamatei ira; ia era sa segata tale ga me ra vakamatei koya. Ia ko i au ko Nifai, au na vakatakila vei kemudou ni sa yalo loloma na Turaga vei ira kece ga sa digitaka ko Koya e na vuku ni nodra vakabauta; a sa vakaukauwataki ira me ra bula kina.

WASE 2

Sa lako ko Liai kei na nona matavuvale ki na lekutu e na i yalayala ni Wasa Damudamu – Erau sa vosa kudrukudrutaki koya ko i rau na lu-vena ka rau qase, ko Leimani kei Lemueli – Erau sa vakabauti koya ko Nifai kei Semi – Na vosa ni yalayala ni Turaga vei Nifai.

1. A sa vosa vei tamaqu e na tadra na Turaga ka vaka: I Liai, ko sa kalougata e na vuku ni veika ko sa vakayacora; ia e na nomu sa yalodina ka tukuna vei ira na tamata oqo na veika au sa vakarota vei iko, era sa segata kina me ra vakamatei iko.

2. A sa vakaroti tamaqu e na tadra na Turaga me kauta na nona matavuvale ka lako yani ki na lekutu.

3. A sa talairawarawa ko koya

ka vakayacora na ka sa vakarota vua na Turaga.

4. A sa* lako yani ki na lekutu ko koya. A sa biuta tu mai na nona vale, na vanua e taukena, na nona koula, na nona siliva kei na nona i yau talei; a sa sega ni kauta e dua na ka, na nona matavuvale ga, na kedra kakana kei na vale laca, ka lako yani ki na lekutu.

5. A sa muria sobu mai na i yalayala volekata na matasawa ni Wasa Damudamu; a sa lakova na lekutu e na i yalayala ni vanua sa volekata na Wasa Damudamu; a sa lako yani ki na lekutu kei na nona matavuvale, ko Seraia na tinaqu, kei iratou na tuakaqu ko Leimani, Lemueli kei Semi.

6. Ia ni sa oti e bogi tolu na nona lako tiko e na lekutu, sa qai birika na nona vale laca e na dua na buca e na bati ni uciwai.

7. A sa tara e dua na i cabocabo ni soro vatu ka vakacabora kina na nona i madrali vua na Turaga, ka vakavinavinaka vua na Turaga na Kalou.

8. A sa vakatoka na uciwai ko ya ko Leimani; ia sa drodro yani ki na Wasa Damudamu; a sa koto na buca e na i yalayala ka volekata na gusu ni uciwai ko ya.

9. Ia ni sa raica ko tamaqu ni drodro tiko yani na uciwai ki na Wasa Damudamu, sa qai vosa vei Leimani ka kaya: Mo vaka mada ga na uciwai oqo, mo drodro tiko ga yani ki na tobu ni i valavala dodonu kece ga!

10. A sa kaya tale ga vei Lemueli: Mo vaka mada ga na buca oqo, mo tudei ka sega ni yavalati

rawa e na nomu muria na vunau ni Turaga!

11. A sa tukuna na veika ogo e na vuku ni nodrau domodomoqa ko Leimani kei Lemueli; raica erau sa dauvosa kudrukudrutaki tamadrau e na vuqa na ka, erau sa kaya sa daurairai ka sa kauti iratou tani mai na vanua ko Jerusalemi; eratou sa biuta kina na nodratou vanua, na nodratou koula, na siliva kei na nodratou i yau talei ka mai mate e na lekutu. Erau sa kaya ni sa kitaka na ka ogo e na nanuma sesewa ni lomana.

12. Erau sa vosa kudrukudrutaki tamadrau vakaogo ko i rau na qase, ko Leimani kei Lemueli. Erau sa vosa kudrukudru ni rau sa sega ni kila na loma ni Kalou, o koya sa buli rau.

13. Erau sega tale ga ni vakabauta ni rawa me vakarusai na koro levu ko Jerusalemi, me vaka na nodra vosa na parofita. Erau sa vakataki ira na Jiu ka tiko mai Jerusalemi ka ra a segata me ra vakamatei tamaqu.

14. A sa vosa vei rau ko tamaqu e na buca ko Lemueli e na kaukauwa ni Yalo Tabu, ka rau sa sautaninini e matana. Erau sa tiko lo kina ka rere ni vosataki koya tale, ka rau sa muria na nona vosa.

15. A sa vakaitikotiko e na vale laca ko tamaqu.

16. Ko i au ko Nifai au tamata gone ga, ia ka'u tubu levu; au dau gadreva me'u kila na veika vuni ni Kalou ka'u sa daumasu kina vua na Turaga; a sa rogoci au ko Koya ka vakamalumalumutaka na yaloqu,

ka'u sa vakabauta kina na vosa kece ga i tamaqu; ia au sa sega ni vorati tamaqu me vakataki rau na tuakaqu.

17. Au sa vosa vei Semi ka tukuna vua na veika sa vakaraitaka vei au na Turaga e na kaukauwa ni nona Yalo Tabu. A sa vakabauta na noqu vosa ko koya.

18. Ia erau sa sega ni vakabauta na noqu vosa ko Leimani kei Lemueli; au sa rarawataka na nodrau yalo kaukauwa ka masulaki rau vua na Turaga.

19. A sa vosa vei au na Turaga ka kaya: I Nifai, ko sa kalougata ni ko sa dauvakasaqarai au vagumatua e na yalomalumalumu ni ko sa vakabauta.

20. Ia kevaka ko na muria na noqu vunau, ko na kalougata "ka tuberi ki na vanua yalataki ka'u sa vakarautaka tu me nomu; io na vanua sa digitaki mai vei ira na veivanua kece ga.

21. Ia kevaka erau sa vorati iko na "tuakamu, erau na muduki tani mai na mata ni Turaga.

22. Ia kevaka ko na muria na noqu vunau, "ko na lesi mo nodratou turaga ka nodratou i vakavuvuli na tuakamu.

23. Ia e na siga erau na talaidredre kina vei au, au na "cudruvi rau e na cudru ca sara; erau na sega ni rawai ira na nomu kawa, kevaka era sa muria na noqu vunau.

24. Ia kevaka era sa talaidredre vei au, erau na qai vakararawataki ira na nomu kawa, me ra nanuma kina na nodra i tavi vei au.

(a) 1 Nif. 18:22, 23. Ica 1:42. 2:7-12. (b) 2 Nif. 5:20. Ala. 9:13, 14. 38:1. (c) 1 Nif. 3:29. 2 Nif. 5:19. (d) 1 Nif. 12:22, 23. 2 Nif. 5:21-25. Ala. 3:6-19. 17:15. 3 Nif. 2:15, 16. Moma. 5:15.

WASE 3

Eratou sa talai ki Jerusalemi na luve i Liai me ratou la'ki kauta mai na peleti parasa – Sa bureitaka na peleti ko Lepani – Sa vunauci Leimani kei Lemueli e dua na agilosi.

1. Ia ko i au ko Nifai, ni sa vosa oti vei au na Turaga au sa lesu tale ki na vale laca i tamaqu.

2. A sa vosa vei au ko koya ka vaka: Raica au sa tadra e dua na tadra, ka sa vakarota kina vei au na Turaga mo dou lesu tale ki Jerusalemi, ko iko kei iratou na tuakamu.

3. Raica sa tiko vei Lepani na kedra i vola tukutuku na Jiu kei na i tukutuku ni nodra kawa na nomudou qase ka "ceuti tu e na peleti parasa.

4. Ia sa vakaroti au na Turaga, mo lako ko iko kei iratou na tuakamu ki na vale i Lepani ka kauta mai vei au na peleti parasa.

5. Raica erau sa vosa kudrukudru na tuakamu ka kaya ni sa rui dredre na ka au talai rau kina; ia oqo na ka sa vakarota na Turaga ka sega ni noqu lewa ga.

6. Ia mo lako na luvequ, e na lomani iko na Turaga ni ko sa sega ni vosa kudrukudru.

7. Ia ko i au ko Nifai au sa kaya vei tamaqu: Au na lako ka kitaka na ka sa vakarota na Turaga, ka ni'u kila ni sa dauvakarautaka na Turaga na sala me ra rawata kina na luve ni tamata na ka kece sa vakarota vei ira ko Koya.

8. Ia ni sa rogoce ko tamaqu na vosa oqo, sa vuabale na nona

marau ni sa kila ko koya sa vakalougatataki au na Turaga.

9. Keitou sa qai kauta na neitou vale laca ka gole ki na lekutu me keitou lako cake ki na vanua ko Jerusalemi, ko i au ko Nifai kei iratou na tuakaqu.

10. Ia ni keitou sa yaco ki na vanua ko Jerusalemi, keitou sa qai bosea na ka me keitou kitaka.

11. Keitou sa ia na ^bvakawiri madigi, ko cei vei keitou me lako ki na vale i Lepani. A sa qaravi Leimani na madigi; a sa lako ko Leimani ki na vale i Lepani me rau veivosaki kaya.

12. A sa kaya vei Lepani me solia vua na peleti parasa ka ceuti tu kina na i "tukutuku ni kawa i tamaqu.

13. A sa cudru ko Lepani ka biliraki koya tani; a sa sega ni solia vua na i vola tukutuku. A sa kaya vua: Tamata butabutako; au na vakamatei iko.

14. A sa dro tani ko Leimani ka mai tukuna vei keitou na ka sa kitaka vua ko Lepani. Keitou sa rawa kina vakalevu ka ratou sa via lesu tale na tuakaqu vei tamaqu ki na lekutu.

15. Au sa kaya vei iratou: Me vaka sa bula na Turaga ka datou sa bula tale ga, tou na sega ni lesu ki na lekutu vei tamadatou me yacova ni datou sa rawata na ka sa vakarota vei kedatou na Turaga.

16. Ia me datou yalodina ka kitaka na ka sa vakarota na Turaga; raica me datou lako ki na vanua i tamadatou, ni sa biuta tu mai kina ko koya na ^dkoula, na siliva kei na i

(a) 1 Nif. 3:12, 19, 20, 24. 4:24, 38. 5:10-22. 13:23. 19:22. 2 Nif. 4:2. 5:12. Mosa. 1:3, 4. 28:20. Ala. 37:3-12. 63:1, 11-14. 3 Nif. 1:2. (b) Josu. 18:6, 10. Dauveilewai 20:9. Caka. 1:26. (c) 1 Nif. 5:14. (d) 1 Nif. 2:4.

yau talei. A sa kitaka oqo e na i vakaro ni Turaga.

17. Ia sa kila ko koya ni na vakarusai ko 'Jerusalemi e na vuku ni nodra i valavala ca na tamata.

18. Raica era sa beca na nodra vosa na parofita. Ia kevaka me a tiko ga eke ko tamaqu ni sa vakaroti oti vua me dro tani, e na rusa tale ga ko koya. A sa dodonu kina me dro tani e na vanua oqo.

19. Ia sa lewa vuku ni Kalou me datou mai kauta na i vola tukutuku oqo, me datou maroroya kina na nodra ^fi vakavuvuli na noda qase me ra kila na noda kawa.

20. Ia me datou maroroya tale ga kina vei ira na vosa kece era a tukuna na parofita yalosavasava e na kaukauwa ni Kalou kei na Yalo Tabu, mai na i vakatekivu kei vuravura me yacova mai oqo.

21. Au sa vakamasuti iratou vakaoqo na tuakaqu me ratou yalodina ka kitaka na ka sa vakarota na Kalou.

22. Keitou sa qai lako ki na neitou vanua ka kumuna vata na neitou ^gkoula, na siliva kei na i yau talei.

23. Ia ni keitou sa kumuna vata na ka kece oqo, keitou sa qai lesu tale ki na vale i Lepani.

24. Keitou sa kaya vei Lepani me solia vei keitou na ^h'peleti parasa ka ceuti tu kina na i tukutuku, keitou na qai solia vua na neitou koula, na siliva kei na neitou i yau talei kece ga.

25. Ia ni sa raica ko Lepani na levu ni neitou i yau, sa domona sara; a sa vakasavi keitou tani ka

taura na neitou i yau, katalai ira na nona tamata me ra vakamatei keitou.

26. Ia keitou sa dro tani mai vei ira na tamata i Lepani, ka biuta vakavoraki tu yani na neitou i yau; a sa taura ko Lepani.

27. Keitou sa dro ki na lekutu ka vuni e na qara vatu, ka ra sa sega ni toboki keitou rawa na tamata i Lepani.

28. A sa cudruvi au kei tamaqu ko Leimani; ia sa cudruvi keirau tale ga ko Lemueli, ni sa muria na vosa i Leimani. Erau sa vosa vakaukauwa sara ko Leimani kei Lemueli vei keirau na tacidrau, ka yaviti keirau e na i titoko.

29. Ia ni rau sa yaviti keirau tiko e na i titoko, sa lako mai e dua na agilosi ni Turaga ka mai tu e matadrau; a sa vosa vei rau ka kaya: A cava drau sa yavita kina na tacimudrau e na i titoko? Drau sa sega beka ni kila ni sa lesi koya na Turaga me nomudou i ⁱliuliu? Ia oqo e na vuku ni nomudrau talai-dredre. Raica dou lako cake tale ki Jerusalemi, ka na soli Lepani ki na ligamudou na Turaga.

30. Ia ni sa vosa oti vei keitou na agilosi, sa qai yali yani.

31. Ia ni sa yali na agilosi, erau sa tekivu vosa kudrukudru tale ko Leimani kei Lemueli ka rau kaya: E rawa vakaevi vua na Turaga me soli Lepani ki na ligadatou? Raica sa tamata qaqa ko koya, ka rawa me lewai ira e le limasagavulu, ka rawa tale ga me vakamatea e le limasagavulu; a cava me dredre kina ni vakamatei kedatou?

(e) raica d, 1 Nif. 1. (f) 1 Nif. 1:2, 3. Mosa. 1:4. (g) 1 Nif. 2:4. 3:16. (i) raica a. (j) 1 Nif. 2:22.

Rauta na 600 kei na 592 B.C.

WASE 4

Sa vakalecaleca ko Nifai ka taura rawa na peleti – Sa vakamatei e na nona i seleiwau ko Lepani – Sa lako vata kei Nifai kei iratou na tuakana ki na lekutu ko Soramu.

1. Au sa qai vosa vei iratou na tuakaqu ka vaka: Me datou lako cake tale ki Jerusalemi, ka me datou yalodina ka kitaka na ka sa vakarota na Turaga; raica sa kaukauwa ko Koya ka malumalumu na kai vuravura kece ga; ia ni sa kaukauwa vakaoqo, me qai sega vakacava ni kaukauwa vei Lepani kei ira na nona lewe limasagavulu, se na nona lewe udolu vakatini?

2. Ia me datou lako cake, me datou vakabauta me vakataki Mosese; raica sa vosa vakaidina ki na Wasa Damudamu ka sa tawase rua, era sa lako e na qele mamaca na noda qase ka ra sa sereki mai na veivakabobulataki; era a muri yani na mataivalu i Fero ka ra luvu e na Wasa Damudamu.

3. Ia drau sa kila ni sa dina; drau sa kila tale ga ni a vosa vei kemudrau na agilosi; a cava drau sa vakatitiqa kina? Me datou lako cake; raica e na vakabulai kedatou na Turaga me vaka sa vakabulai ira na noda qase; sa rawa tale ga me vakarusai Lepani me vaka na nona vakarusai ira na kai Ijipita.

4. Ia ni'u sa vosa vakaoqo, erau sa cudru ka vosa kudrukudru tiko ga; ia erau a muri au tiko ga me yacova ni keitou sa yaco ki na taudaku ni bai kei Jerusalemi.

5. A sa bogi na vanua; au sa kaya me ratou vuni e na daku ni bai. Ia ni ratou sa vuni toka, au sa

qui curu vakailawaki ko i au ko Nifai, ki na loma ni koro ka lako ki na vale i lepani.

6. A sa kauti au yani na Yalo Tabu; ia au sega ni kila na ka me'u na la'ki kitaka.

7. Ia au sa lako ga; ia ni'u sa volekata na vale i Lepani, au sa raica e dua na tamata sa davo no e na qele, ni sa mateni e na waini.

8. Ia ni'u sa yaco yani vua, au sa qai kila ni sa i Lepani.

9. Au sa raica na nona i "seleiwau, ka'u ucuna tani mai na kena taga; a sa koula dina na diana ka sa caka vakamati sara, ka sa sitila dina na yamena.

10. A sa uqeti au na Yalo Tabu me'u vakamatei Lepani; ia au sa kaya e lomaqu; e sa sega vakadua ni'u vakadavea na dra ni tamata! Au sa qai gole tani ka sega ni via vakamatei koya.

11. A sa kaya vei au na Yalo Tabu: Raica sa soli koya ki na ligamu na Turaga. Ia au sa kila tale ga ni a via vakamatei au ko koya, ka sega ni via muria na i vakaro ni Turaga; a sa kovea tale ga na neitou i yau.

12. A sa kaya tale vei au na Yalo Tabu: Vakamatei koya; raica sa soli koya ki na ligamu na Turaga.

13. Raica sa vakarusai na tamata ca na Turaga me vakayacora kina na nona i naki dodonu. Sa vinaka cake me mate e dua na tamata ka me kakua ni rusa e dua na mata tamata ni ra sa sega ni vakabauta.

14. Ia ni'u sa rogea na vosa oqo ko i au ko Nifai, au sa qai nanuma na vosa a kaya vei au na Turaga

mai na lekutu ka vaka: Kevaka era na muria na noqu vunau ko ira na nomu kawa, ^bera na kalougata e na vanua yalataki.

15. Ia au sa nanuma tale ga, kevaka sa sega ni soli vei ira na vunau, era na sega ni rawa ni muria na i vakaro ni Turaga me vaka na vunau i Mosese.

16. Ia au kila ni sa ceuti tu e na peleti parasa na vunau.

17. Au kila tale ga ni sa soli Lepani ki na ligaqu na Turaga me'u rawata kina na peleti parasa, me vaka na ka sa vakarota.

18. Ia au sa muria na vosa ni Yalo Tabu; au sa taura na drau ni ulu i Lepani ka tamusuka tani na uluna e na nona i seleiwau.

19. Ia ni'u sa tamusuka tani na uluna, au sa qai luvata ka tokara na i sulu taucoko i Lepani ka vauca e toloqu na nona i yaragi.

20. Ia ni'u sa kitaka oti oqo, au sa qai lako ki na vale ni i yau i Lepani. Ia ni'u sa lako tiko yani ki na vale ni i yau i Lepani, au sa raica na tamata i Lepani ka tu vua na ki ni vale ni i yau. Au sa qai vakaroti koya me vaka e na domo i Lepani me keirau lako vata ki na vale ni i yau.

21. Ia sa nanuma ko koya ni sa i au ko Lepani na nona turaga, ka ni sa raica na i sulu au tokara tu kei na i seleiwau sa vauci e toloqu.

22. A sa tarogi ira na nodra qase na Jiu vei au, ka ni kila ni a tiko vata voli kei ira ko Lepani na nona turaga e na bogi ko ya.

23. Au sa qai vosa vua me vaka ga e vosa tiko ko Lepani.

24. Au sa kaya vua ni'u mai

kauta na ^cpeleti parasa vei iratou na qase ka ratou tiko mai na daku ni bai.

25. Au sa kaya tale ga vua me muri au.

26. Ia sa nanuma ko koya ni'u cavuti ira na qase ni i soqosoqo lewe ni lotu; ia sa nanuma ko koya ni sa i au ga ko Lepani, ka sa muri au kina.

27. Ia ni'u sa lako tiko vei iratou na tuakaqu ka ratou tiko mai na daku ni bai, sa tukuni ira tiko ga mai na nodra qase na Jiu vei au.

28. Ia ni sa raici au ko Leimani, sa rere vakalevu kei rau tale ga ko Lemueli kei Semi. eratou sa dro-taki au, ni ratou nanuma ni sa i au ko Lepani; eratou nanuma ni sa vakamatei au ko Lepani, ka sa lako mai me vakamatei iratou tale ga.

29. Au sa qai kacivi iratou; ia eratou sa kila na domoqu ka tu vakadua.

30. Ia ni sa raici iratou na tuakaqu ko koya na tamata i Lepani, sa sautaninini e na rere ka via dro lesu ki na koro ko Jerusalemi.

31. Ia ko i au ko Nifai, au tamata tubu levu ka sa vakaukau-wataki au na Turaga; au sa vesuka na tamata i Lepani me kakua ni dro.

32. Au sa qai vosa ka kaya vua me muria na noqu vosa; ia me vaka sa bula na Turaga ka'u sa bula ko i au, kevaka sa muria na neitou vosa keitou na vakabulai koya.

33. Au sa kaya vua me kakua ni rere, ka'u yalataka ni na tamata galala vakataki keitou kevaka e na lako vata kei keitou ki na lekutu.

34. Au sa kaya tale ga vua: Sa

(b) 1 Nif. 2:20. (c) raica a, 1 Nif. 3.

vakarota vakaidina na Turaga me keitou kitaka na ka oqo; ia sa sega li ni kilikili me keitou kitaka na ka sa vakarota na Turaga? Ia kevaka ko na lako vata kei keitou vei tamaqu ki na lekutu, ko na wili vata kei keitou.

35. Ia na yaca ni tamata ko ya ko *“Soramū. A sa dei na yalona e na noqu vosa, ka yalataka me keitou lako vata vei tamaqu ki na lekutu. A sa bubuluitaka tale ga ni na to vata kei keitou mai na siga ko ya.*

36. Ia keitou vinakata me to vata kei keitou me ra kakua kina ni kila na Jiu ni keitou sa toki ki na lekutu, de ra na cici muri mai ka vakarusai keitou.

37. Ia ni sa bubului vei keitou ko Soramū, sa qai oti na neitou ririkotaki koya.

38. Keitou sa qai kauta na peleti parasa kei na tamata i Lepani, ka lako yani ki na vale laca i tama i keitou mai na lekutu.

WASE 5

Sa vosa kudrukudrutaki Liai ko Seraia – Erau sa marautaka na nodratou lesu mai na luvedrau – Na ka sa volai e na peleti parasa – Sa kawa i Josefa ko Liai, kei Lepani tale ga – Na parofisai i Liai.

1. Ia ni keitou sa yaco ki na lekutu vei tama i keitou, sa vuabale na nona marau; sa marau vakalevu tale ga ko Seraia na tinaqu ka ni a rarawa vakaidina ko koya e na vuku i keitou.

2. A sa nanuma ko koya ni keitou sa mate e na lekutu; sa rarawataki tamaqu tale ga ka tukuna ni

tamata daurairai ka kaya: Raica ko sa kauti kedatou tani mai na nodatou vanua; eratou sa mate na luvequ ka datou na mai mate tale ga e na lekutu.

3. A sa vosataki tamaqu vakaoqo ko tinaqu.

4. A sa vosa vua ko tamaqu ka kaya: Io, au tamata daurairai; raica kevaka a sega ni vakatakilai vei au e na *“raivotu na veika ni Kalou, ke’u a sega ni kila na i naki ni Kalou ka tiko ga mai Jerusalemi ka rusa vata kei ira na wekaqu.*

5. Ia raica sa yalataki vei au e dua na vanua, ka’u sa marau kina vakalevu; au kila ni na vakabulai iratou na luvequ mai na liga i Lepani na Turaga, ka kauti iratou tale mai vei kedaru ki na lekutu.

6. A sa vosa vakaoqo ko Liai na tamaqu, ka sa vakacegu kina ko Seraia na tinaqu; raica a rarawataka vakaidina ko koya na neitou lako e na lekutu ki na vanua ko Jerusalemi, me keitou la’ki kauta mai na kedra i vola tukutuku na Jiu.

7. Ia ni keitou sa lesu yani ki na vale laca i tamaqu, sa vuabale na nodrau marau ka sa vakacegu ko tinaqu.

8. A sa kaya: Au sa qai vakadinata oqo ni a ^bvakaroti watiq na Turaga me dro ki na lekutu; au sa vakadinata tale ga ni sa taqomaki iratou na luvequ na Turaga ka vakabulai iratou mai na liga i Lepani; a sa vakaukauwataki iratou me ratou rawata kina na ka sa vakarota vei iratou na Turaga. Sa vakaoqo na nona vosa.

(d) 1 Nif. 16:7. 2 Nif. 5:6. Jeko 1:13. Ala. 54: 23. 4 Nif. 36, 37. WASE 5: (a) 1 Nif. 1:13. 3:18.
(b) 1 Nif. 2:2. *Rauta na 600 kei na 592 B.C.*

9. A sa vuabale na nodratou marau ka ratou ia na vakacaboi-soro kei na i soro kama vua na Turaga, ka vakavinavinaka vua na Kalou ni Isireli.

10. Ia ni ratou sa vakavinavinaka oti vua na Kalou ni Isireli, sa qai taura ko Liai na tamaqu 'na peleti parasa ka ceuti tu kina na i tukutuku ka wilika mai na kena i tekivu.

11. A sa raica ni tiko kina na i vola e lima i Mosese ka volai tu kina na i tukutuku ni kena buli ko vuravura, kei rau na noda i tubu-tubu taumada, ko Atama kei Ivi.

12. Na kedra i tukutuku tale ga na Jiu mai na i vakatekivu me yacova na gauna ni lewa i Setekaia na tui Juta.

13. Sa volai tale tu ga kina na nodra parofisai na parofita yalovasava mai na i vakatekivu me yacova na gauna ni lewa i Setekaia, kei na vuqa na parofisai i Jeremaia.

14. A sa kunea tale ga ko Liai na tamaqu e na peleti parasa, na i ^atukutuku ni kawa i tamana ka kila kina ni sa kawa i Josefa na luve i Jekope; io ko Josefa ka volitaki ki Ijipita ka qai vakabulai koya na Turaga, me maroroi Jekope na tamana kei ira kece na nona matavuvale me ra kakua ni mate e na viakana.

15. A sa kauti ira tani tale ga mai na veivakabobulataki mai na vanua ko Ijipita na Kalou ga ka vakabulai ira.

16. Ia sa kunea kina ko Liai na tamaqu na i tukutuku ni nodra kawa na nona qase. I a sa kawa tale

ga i Josefa ko Lepani, ka sa lesi kina ko koya kei ira na nona qase me ra maroroya na i vola tukutuku.

17. Ia ni sa wilika na veika kece oqo ko tamaqu sa vakasinaiti e na Yalo Tabu ka tekivu me parofisaitaka na ka e na yaco vei ira na nona kawa.

18. Sa kaya ni na kau yani na ka sa volai e na peleti parasa oqo ki na veimatani, veimataqali, duivosavosa, kei ira na tamata era sa nona kawa.

19. A sa kaya ni na sega ni rusa na peleti parasa oqo, ka na sega tale ga ni buwawa mai e na kena tu vakadede. A sa parofisaitaka e vuqa na ka me baleti ira na nona kawa.

20. Ia me yacova mai oqo, keirau sa muria tiko kei tamaqu na veika kece sa vakarota vei keirau na Turaga.

21. Keirau sa taura na peleti parasa ka vakarota vei keirau na Turaga; keirau sa wilika ka kunea ni sa vinaka ka yaga vakalevu sara vei keimami, ka rawa me keimami vakavulica kina na vunau ni Turaga vei ira na neimami kawa.

22. Ia sa nona lewa vuku na Turaga me keitou kauta e na neitou i lakolako e na lekutu ki na vanua yalataki.

WASE 6

Na ka sa vinakata ko Nifai – Sa vola na ka sa vinaka vua na Kalou.

1. Ia ko i au ko Nifai au na sega ni vola eke na i tukutuku ni kawa i tamaqu, ka'u na sega sara ga ni vola e na peleti ka'u volavola kina;

raica sa volai tu e na i "tukutuku i tamaqu, ka'u na sega kina ni vola eke.

2. Ia me'u kaya ga ni keimami sa kawa i Josefa.

3. Ia e sega soti ni bibi vei au me'u vola kece na i tukutuku i tamaqu; raica e na sega ni rawa me volai kece e na peleti oqo, ni'u sa vinakata me'u vola ga eke na veika ni Kalou.

4. Ia sa lomaqu dina sara me'u vakauqeti ira na tamata me ra lako mai vua na Kalou i Eparaama, na Kalou i Aisake kei na Kalou i Jekope me ra bula kina.

5. Ia au na sega ni vola na veika sa vinaka vei ira na kai vuravura, ia au na vola ga na veika sa vinaka vua na Kalou kei ira era sa sega ni vakavuravura.

6. Ia au na vakaroti ira na noqu kawa me ra kakua ni ^bvola e na peleti oqo na veika sa sega ni yaga vei ira na luve ni tamata.

WASE 7

Eratou sa talai tale ki Jerusalemi na luve i Liai – Sa vakadonuya ko Isimeli kei na nona matavuvale me lako vata kei na i lawalawa i Liai – Na veileti – Sa vesu e na dali ko Nifai ka sereki e na kaukauwa ni vakabauta – Erau sa veivutuni na tuakana dau-talaidredre.

1. Ia ni sa ^aparofisaitaka oti ko Liai na tamaqu na ka e na yaco vei ira na nona kawa, sa qai vosa tale vei koya na Turaga ka kaya ni sega ni kilikili me kauta taudua ga ko Liai na nona matavuvale ki na lekutu; ia me ratou ^bvakawati na

luvena tagane ka me ratou vakatubu kawa vua na Turaga e na vanua yalataki.

2. A sa vakaroti koya na Turaga me keitou lesu tale ki na vanua ko Jerusalemi, ko i au ko Nifai kei iratou na tuakaqu, ka kauti 'Isimeli mai kei na nona matavuvale ki na lekutu.

3. Ia ko ia au ko Nifai kei iratou na tuakaqu, keitou sa lako yani ki na lekutu me gole cake vaka ki Jerusalemi.

4. Keitou sa lako sara ki na vale i Isimeli; a sa lomani keitou vakalevu ko koya ka keitou sa tukuna vua na vosa ni Turaga.

5. A sa vakamalumalumutaka na Turaga na yalo i Isimeli kei na nona matavuvale, ka ratou sa lako vata kina kei keitou ki na vale laca i tama i keitou mai na lekutu.

6. Ia ni keitou sa lako tiko e na lekutu, raica ko Leimani kei Lemueli kei na rua na luve i Isimeli yalewa, kei na rua na luve i Isimeli tagane kei na nodrau matavuvale, eratou sa vorati keitou; ia eratou sa vorati au, ko i au ko Nifai kei Semi, kei Isimeli na tamadratou, na watina kei na lewe tolu na luvena yalewa.

7. Ia eratou sa vorati keitou, ni ratou sa vinakata me ratou lesu tale ki na vanua ko Jerusalemi.

8. Ia ko i au ko Nifai, au sa rawataka dina na nodratou yalo kaukauwa ka'u vosa kina vei iratou; io vei Leimani kei Lemueli ka vaka: Raica kemudrau na tuakaqu, a cava soti drau sa rui yalo kaukauwa kina ka sa butobuto na lo-

WASE 6: (a) 1 Nif. 1:16. (b) Jeko. 1:1-4. 3:13, 14. 4:1-3. Inosi 13-18. Jero. 1, 2, 14, 15. Omanai 1, 3, 9, 11, 25. Vosa i Moma. 3-11. WASE 7: (a) 1 Nif. 1:16. 2:14. (b) 1 Nif. 16:7. (c) 1 Nif. 7:6, 19.

Rauta na 600 kei na 592 B.C.

mamudrau, me'u mai vosa kina ka vakavulici kemudrau ko i au na ta-cimudrau?

9. A cava drau sa sega ni muria kina na vosa ni Turaga?

10. Ko drau sa guilecava beka ni drau a ^araica e dua na agilosu ni Turaga?

11. E rawa vakaevei mo drau sa guilecava na veika lelevu sa vakayacora vei kedatou na Turaga, e na nona ^evakabulai kedatou mai na liga i Lepani kei na nodatou sa rawata mai na peleti parasa?

12. E rawa vakaevei mo drau sa guilecava ni sa rawa vua na Turaga me kitaka na veika kece ga vei ira na luvu ni tamata kevaka era sa vakabauti Koya? Raica me datou yalodina vua.

13. Ia kevaka edatou sa yalodina vua, ^fedatou na rawata na vanua yalataki; ia drau na qai kila ^ena dua na gauna mai muri, ni sa vakarusai ko Jerusalemi me vaka na vosa ni Turaga; raica e na vakayacori na veika kece ga sa vosataka na Turaga me baleta na vakarusai kei Jerusalemi.

14. Raica sa voleka me mudu ni veileti tiko kei ira na Yalo ni Turaga; era sa ^bbeca na nodra i vakavuvuli na parofita ka ra sa biuti ^jJeremaia ki na vale ni veivesu. Era sa segata me ra ^kvakamatei tamaqu, ka sa dro tani kina mai kea.

15. Ia oqo au sa kaya vei kemudou, kevaka dou na lesu tale ki Jerusalemi dou na rusa tale ga vata kei ira. Ia kevaka sa lomamudou mo dou lesu tale ki kea, mo dou nanuma tiko na vosa au sa

tukuna vei kemudou; kevaka dou na lako dou na rusa tale ga, ka ni sa vakauqeti au na Yalo ni Turaga me'u tukuna na ka oqo.

16. Ia ko i au ko Nifai, ni'u sa tukuna na vosa oqo vei rau na tuakaqu, erau sa cudruvi au sara. Erau sa cudru vakalevu ka segata me vakamatei au; erau sa vesuki au e na dali ka biuti au tu e na lekutu me ra kani au na manumanu kila.

17. Ia au sa masu vua na Turaga ka kaya: Oi kemuni na Turaga, mo ni vakabulai au mai na ligadrau na tuakaqu me vaka na noqu vakabauti kemuni; ni vakaukauwataki au me'u drutia rawa na qau i vesu.

18. Ia ni'u sa cavuta na vosa oqo, sa tasere na i vesu ni ligaqu kei na yavaqu, ka'u tucake ka vosa tale vei rau na tuakaqu.

19. Ia erau sa cudruvi au ka segata me rau vesuki au tale; ia eratou sa vakamamasu vei rau na tuakaqu e dua na luvu i Isimeli yalawa, kei tinana kei na dua na luvu i Isimeli tagane, ka sa malumu kina na yalodrau ka rau sega tale ni segata me rau vakamatei au.

20. Erau sa rarawataka na ka erau sa kitaka; erau sa cuva sobu ka vakamasuti au me'u vosota na ka erau sa kitaka vei au.

21. Ia au sa vosota vakaidina na ka kece erau sa kitaka vei au; au sa vakaroti rau me rau masuta na Turaga na nodrau Kalou me vosoti rau. Erau sa kitaka vakakina. Ia ni rau sa masu oti vua na Turaga keitou sa qai tomana na neitou i lakolako ki na vale laca i tama i keitou.

(d) 1 Nif. 3:29. (e) 1 Nif. 4. (f) 1 Nif. 2:20. 18:22, 23. (g) 2 Nif. 6:8, 9. 25:10. Omanai 15. Ila. 8:20, 21. (i) Jere 44:4-6. (j) Jere. 37:15. (k) 1 Nif. 2:1. *Rauta na 600 kei na 592 B.C.*

22. Ia ni keitou sa yaco ki na vale laca i tama i keitou ko i au kei rau na tuakaqu kei na matavuvale i Isimeli, eratou sa ia na vakavina-vinaka vua na Turaga na nodratou Kalou; eratou sa vakacabora vua na i madrali kei na i soro kama.

WASE 8

Sa tadra ko Liai na vunikau, na uciwai kei na i titoko kaukamea – Erau sega ni kania na vuanikau ko Leimani kei Lemueli.

1. Ia keitou sa kumuna vata na veimataqali "sore ni kau kece ga, na sila e na kedra veimataqali kei na sore ni kau dauvua kece ga.

2. A sa vosa vei keitou ko tamaqu e na lekutu ka vaka: Raica au sa tadra e dua na tadra, se au sa raica na raivotu.

3. Ia e na veika au a raica au sa rekitaka kina na Turaga e na vukudrau ko Nifai kei Semi; au sa kila ni rau na vakabulai, ka ra na vakabulai tale ga na nodrau kawa.

4. Ia au sa ririko vakalevu e na vukumudrau Leimani kei Lemueli, ka ni'u a tadra e dua na vanua liwa lala butobuto.

5. Au sa raica e dua na tamata sa vakaisulu e na i sulu vulavula; a sa lako mai ka mai tu e mataqu.

6. A sa kaya vei au me'u muri koya.

7. Ia ni'u sa muri koya tiko, au sa raica ni'u sa tu e na vanua liwa lala butobuto.

8. Ia ni sa oti e vica na auwa na noqu lako tiko e na butobuto, au sa masuta na Turaga me lomani au e na nona loloma levu.

9. Ia ni'u sa masu oti vua na

Turaga, au sa raica sara e dua na were vakaitamera.

10. Au sa ^braica kina e dua na vunikau, ia sa kamikamica na vuana me marau kina na tamata.

11. Au sa lako yani ka kania na vuana, a sa kamikamica sara mai ni veika kece ga au sa tovolea oti. A sa vulavula na vuana ka sa uasivia na veika vulavula kece ga au sa raica oti.

12. Ia ni'u sa kania na vuanikau, sa vuabale na noqu marau ka'u sa gadreva me ratou kania tale ga na noqu matavuvale, ni'u kila ni sa kamikamica duadua vei ira na vuanikau kece ga.

13. Au sa veiraiyaki me'u raici iratou na noqu matavuvale, ka'u qai raica e dua na ^cuciwai sa drodro volekata na vunikau ka'u sa kania tiko na vuana.

14. Au sa veiraiyaki me'u raica na vanua e vure mai kina, ka'u qai raica na ulu-ni-wai ni koto vakalailai ki liu; ia au sa raici Seraia na tinamudou kei Semi kei Nifai e na ulu-ni-wai ko ya, ni ratou sa duri tu ka vaka me ratou sega ni kila na vanua me ratou lako kina.

15. Au sa qai yalovi iratou ka'u kacivaka me ratou lako mai vei au, ka mai kania na vuanikau sa kamikamica duadua vei ira na vuanikau kece ga.

16. Eratou sa lako mai ka kania tale ga na vuanikau.

17. Ia au sa gadreva me rau lako mai ko Leimani kei Lemueli me rau mai kania tale ga na vuanikau, ka'u rai yani ki na ulu-ni-wai de'u na raici rau kina.

18. Au sa raici rau; ia erau ^dsa

(a) 1 Nif. 18:24. (b) 1 Nif. 8:15, 20, 24, 25, 30. 11:8, 9, 21-23, 25. (c) 1 Nif. 8:19. 12:16, 18. 15:26-29. (d) 2 Nif. 5:20. Rauta na 600 kei na 592 B.C.

bese ni lako mai me rau mai kania tale ga na vuanikau.

19. Au sa qai raica e dua na i ^etitoko kaukamea ni dodo ravita na bati ni uciwai ka basika ki na vunikau ka'u tu yani kina.

20. Au sa raica tale ga e dua na sala dodonu ka rabailailai sa koto ravita na i titoko kaukamea me yaco sara ki na vunikau ka'u tu kina; ia sa lako sivita tale ga na ulu-ni-wai ka basika yani ki na were vakaitamera sa vaka e dua na vuravura.

21. Au sa raica e udolu vakaudolu na tamata era sa sasaga tiko mai me ra kunea na sala sa basika ki na vunikau ka'u tu yani kina.

22. A ra sa kunea ka tekivu muria na sala sa basika ki na vunikau.

23. A sa tubu e dua na butobuto loaloa; era sa butu seva kina ko ira era sa tekivu muria mai na sala, era sa lako sese ka yali yani.

24. Au sa raica ni ra sa sasaga tiko mai e so tale ka ra taura na mua ni i titoko kaukamea; era sa sasaga mai e na butobuto loaloa ka tautauri matua tiko ga e na i titoko kaukamea me yacova ni ra sa mai kania na vuanikau.

25. Ia ni ra sa kania oti na vuanikau, era sa qai veiraiyaki ka vaka me ra madua.

26. Au sa veiraiyaki tale ga, ka'u raica e na tai kadua ni uciwai e ^fdua na vale vakaitamera ka vaka e tu e macawa, ka sa yawa sara ki cake.

27. Era sa sinai kina na tamata, na qase kei na i tabagone, na ta-

gane kei na yalewa, ka sa totoka dina na nodra i sulusulu; ia era sa dusi ira mai ka vakalialiai ira era sa kania na vuanikau.

28. Ia e na vuku ni nodra veivakalialiai, era sa madua kina ko ira era sa kania oti na vuanikau; era sa muria na sala tani ka ra sa lako sese kina.

29. Ia ko i au ko Nifai, au sa sega ni vola kece sara na vosa i tamaqu.

30. Ia me'u vakalekalekataka ga, a raica ko koya ni ra sa sasaga tiko ga mai na lewe vuqa; era sa lako yani ka tautauri matua tiko ga e na i ^gtitoko kaukamea me yacova ni ra sa yaco yani ka kania na vuanikau.

31. Sa raica tale ga e lewe vuqa ni ra sa sasaga tiko yani ki na vale vakaitamera ko ya.

32. A sa lewe vuqa era sa ^hlulu e na wai titobu, ka lewe vuqa sa sega ni raici ira rawa ko koya, ni ra sa lako e na sala tani.

33. Ia era sa lewe vuqa sara era sa curu ki na ^jvale vakaitamera ko ya. Ia ni ra sa curu kina, era sa qai dusi au ka vakalialiai au kei ira tale ga era sa kania na vuanikau; ia keimami sa sega ni kauwaitaki ira.

34. A sa kaya vakaoqo ko tamaqu: Ko ira kece ga era sa kauwaitaki ira oqo, era sa lutu tani.

35. Ia erau a sega ni kania na vuanikau ko ^kLeimani kei Lemueli, sa kaya ko tamaqu.

36. Ia ni sa tukuna oti ko tamaqu na veika a tadra se raica e na raivotu, sa qai kaya vei keitou ni ririkotaka vakalevu de rau na

(e) 1 Nif. 8:24, 30. 15:23, 24. (f) tik. 31, 33. 1 Nif. 11:35, 36. 12:18. (g) 1 Nif. 8:19. 15:23, 24.

(i) 1 Nif. 8:13, 14. 15:26-29. (j) 1 Nif. 8:26. (k) tik. 4, 17, 18.

Rauta na 600 kei na 592 B.C.

'muduki tani mai na mata ni Turaga ko Leimani kei Lemueli.

37. A sa vunauci rau ko tamaqu e na loloma vakatama ni gone me rau muria na nona vosa, me lomani rau kina na Turaga ka sega ni muduki rau tani.

38. Ia ni sa vunauci rau ka parofisaitaka tale ga e vuqa na ka, sa qai vakaroti rau me rau muria na vunau ni Turaga; a sa tinia na nona vosa.

WASE 9

Na peleti i Neifai – E rua na i vola tukutuku, e dua e baleta na cakacaka vakalotu, ka dua e baleti ira na daunilewa, na i valu kei na veika tale e so.

1. A sa raica, rogoca ka vosa-taka na ka kece ogo ko tamaqu kei na vuqa tale na ka sa sega ni rawa ni volai e na peleti ogo, e na nona "vakaitikotiko e na vale laca e na buca ko Lemueli.

2. Ia na peleti ka'u ^btukuna tiko ogo, e sega ni peleti ka'u vola kina na kedra i tukutuku na noqu tamata; ia au sa vakatoka na peleti ka'u vola kina na kedra i tukutuku na noqu tamata e na yaca i Nifai, ka sa yacana kina na peleti i Nifai me vaka ga na yacaqu; ia sa vakatokai tale ga na peleti ogo, na peleti i Nifai.

3. Ia sa vakaroti au na Turaga me'u bulia na peleti ogo me ceuti kina na i tukutuku ni nodra cakacaka vakalotu na noqu tamata.

4. Ia me ceuti e na peleti ka dua na i tukutuku ni nodra gauna ni lewa na tui, na i valu kei na nodra veileti na noqu tamata; ia na peleti

ogoo sa baleta tabakidua ga na cakacaka vakalotu; ia na peleti kadua sa baleta tabakidua ga na nodra gauna ni lewa na tui, na i valu kei na nodra veileti na noqu tamata.

5. Ia sa vakaroti au na Turaga e na nona i naki 'vuku me'u bulia na peleti ogo, ia au sa sega ni kila na nona i naki.

6. Ia na Turaga sa kila na ka kece ga mai liu sara, ka sa vakarautaka na sala me vakayacori kina na nona cakacaka kece vei ira na luvu ni tamata, ni sa tu vua na kaukauwa kece me vakayacora kina na nona vosa. A sa vakaoqo. Emeni.

WASE 10

Sa parofisaitaka ko Liai ni ra na kau vakabobula ki Papiloni; sa parofisaitaka tale ga na nona lako mai na Lami ni Kalou – Sa vakatautauvatani na mataqali i Isireli kei na vu ni olive – Na nodra veibiuyaki kei na nodra vakasoqoni vata tale.

1. Ia ko i au ko Nifai, au sa vola e na peleti ogo na i tukutuku ni noqu cakacaka, na gauna ni noqu lewa kei na noqu cakacaka vakalotu; ia au na tukuna mada e so na vosa i tamaqu kei na veika e baleti ira na wekaqu e na i tekivu ni noqu i tukutuku.

2. Ia ni sa tukuna oti ko tamaqu na nona tadra ka vakaroti iratou me ratou gugumatua, sa qai tukuna na veika e baleti ira na Jiu.

3. Raica era na vakarusai na tamata kei na koro levu ko Jerusalemi, ka lewe vuqa era na kau vakabobula ki Papiloni; ia era na sereki mai na nodra vakabobula-

(l) 2 Nif. 5:20. WASE 9: (a) 1 Nif. 2:6, 15. (b) raica f, 1 Nif. 1. (c) Vosa i Moma. 7. Ala. 37:2, 12, 14, 18. V.V. 3:19. 10:34-42. 1 Nif. 19:3. Rauta na 600 kei na 592 B.C.

taki ka ^avakalesui mai e na gauna sa lewa na Turaga; ia ni ra sa vakalesui mai, era na taukena tale na nodra vanua.

4. Ia e na oti mada e ^bono na drau na yabaki mai na gauna ka biuti Jerusalemi mai kina ko tamaqu, e na qai vakatubura na Turaga na Kalou vei ira na Jiu e dua na ^cparofita, sa i koya na Mesaia na nodra i Vakabula na kai vuravura.

5. A kaya tale ga ni ^dvuqa na parofita era sa parofisaitaka na veika e baleta na Mesaia, se na nodra i Vakabula na kai vuravura.

6. Raica na tamata kece ga era sa ^eyali ka lutu tani; ia kevaka era sega ni vakararavi vua na i Vakabula oqo, era sa na vaka tu ga ko ya.

7. A sa tukuna tale ga ni na liu mai vua na Mesaia e dua na ^fparofita me caramaka na sala ni Turaga.

8. Ia e na lako yani ka kacikaci e na loma ni vanua: Dou caramaka na sala ni Turaga ka cakava me dodonu na nona salatu; ni sa tu e na kemudou maliwa e dua dou sa sega ni kilai koya, ka sa uasivi cake vei au; ia na wa ni nona i vava ka'u sa sega ni yaga me'u sereka. A sa tukuna ko tamaqu e vuqa na ka me baleta na ka oqo.

9. Ia sa kaya ko tamaqu ni na veipapitaisotaki ko koya mai Pecipara e na tai kadua ni Joritani; sa kaya tale ga ni na veipapitaisotaki e na wai; ia e na papitaisotaka na Mesaia e na wai.

10. Ia ni sa papitaisotaka oti na Mesaia, sa qai raica na i vakadina-dina ni sa papitaisotaka na Lami ni Kalou, o koya ka na kauta tani na nodra i valavala ca na kai vuravura.

11. Ia ni sa tukuna oti na vosa oqo ko tamaqu, sa qai tukuna vei iratou na tuakaqu ni na vunautaki na i tukutuku vinaka vei ira na Jiu, ia era na ^gsega ni vakabauta. Era na vakamatea na Mesaia; ia e na tucake tale mai na mate ka na vakaraitaki Koya e na Yalo Tabu kivei ira na matanitu tani.

12. A sa tukuna ko tamaqu e vuqa na ka me baleti ira na matanitu tani, ka tukuna tale ga e vuqa na ka me baleti ira na Isireli; era na vakatauvatani kei na ^hvu ni olive sa musuki na tabana ka veibiuyaki e dela i vuravura.

13. A sa kaya sa kilikili me da lako ki na ⁱvanua yalataki, me vakayacori kina na vosa ni Turaga, me da veiseyaki e dela i vuravura.

14. Raica, era na veiseyaki na mataqali i Isireli, ia era na vaka-soqoni vata tale; ia ni ra sa vakabauta ^kna i tukutuku vinaka ko ira na Matanitu tani, era na qai semati tale na taba ni olive dina, se ko ira na vo ni mataqali i Isireli ki na vuna dina, ni ra sa qai kila na Mesaia dina, na nodra Turaga ka nodra i Vakabula.

15. A sa parofisaitaka na ka oqo ko tamaqu vei iratou na tuakaqu; ia sa tukuna tale ga e vuqa na ka ka'u sega ni vola e na i vola oqo; ia

(a) 2 Nif. 6:8-11. Taniela 9:2. (b) 1 Nif. 19:8. 2 Nif. 25:19. 3 Nif. 1:1. (c) 1 Nif. 22:20, 21. 3 Nif. 20:23. (d) 3 Nif. 20:24. (e) 2 Nif. 2:5-8. 9:6-38. 25:20. 31:21. Mosa. 16:4, 5. Ala. 9:30, 32. 12:22. (f) 1 Nif. 11:27. 2 Nif. 31:4-18. (g) Roma 11. Jeko. 4:15. 1 Nif. 4:13. 12:22. 13:35. Moma. 5:14. (i) Jeko. wase 5, 6. (j) 1 Nif. 2:20. 18:23. (k) Jeko. 5. 3 Nif. 16:4-7. 21:1-11.

au sa 'vola tu e vuqa na kena i tukutuku e na noqu i vola tale kadua.

16. A sa yaco na ka kece ka'u tukuna oqo e na gauna ka ^mvakaitikotiko kina ko tamaqu e na vale laca e na buca ko Lemueli.

17. Ia ni'u sa rogoca na raivotu i tamaqu kei na veika sa tukuna e na kaukauwa ni Yalo Tabu ni sa vakabauta na Luve ni Kalou na Me-saia e na lako mai, raica ko i au ko Nifai, au sa gadreva tale ga me vakatakilai vei au na veika oqo e na kaukauwa ni Yalo Tabu, sa i koya na i "solisoli ni Kalou kivei ira era sa vakasaqarai Koya matua; sa vaka mai kina e na gauna e liu sara, ka na vaka tale ga kina e na gauna sa vakaraitaki Koya kina vei ira na luve ni tamata.

18. Raica sa i koyakoya tiko ga ko Koya e na siga sa oti kei na siga edaidai kei na veisiga e muri; ia sa vakarautaki tu na sala kivei ira na tamata mai na i vakatekivu kei vuravura, me ra veivutuni kina ka lako mai vua.

19. Ia ko koya sa vakasaqara matua e na kunea, ka na vakatakilai vua na veika vuni ni Kalou e na kaukauwa ni Yalo Tabu; ia sa yaco vakakina e na gauna oqo, e na gauna sa oti kei na gauna mai muri; raica sa sega ni mudu na cakacaka ni Turaga.

20. Ia mo kila, ni ko na lewai e na nomu i valavala kece ga.

21. Ia kevaka sa lomamu mo kitaka na ka ca e na nomu bula oqo, ko na kunei ni ko sa tawa savasava e na mata ni i tikotiko ni veilewai ni

Kalou; raica sa sega na ka tawa savasava sa tiko vata kei na Kalou, ia ko na muduki tani kina ka tawamudu.

22. A sa solia vei au na Yalo Tabu na kaukauwa me'u tukuna kina na veika oqo, ka kakua ni cakitaka.

WASE 11

Ko Nifai kei na Yalo ni Turaga – Sa vakamacalataki na i balebale ni tadra i Liai – Sa raica e na raivotu ko Nifai na gone yalewa kei na Luve ni Kalou – Sa vakaraitaki na cakacaka i Kari-sito.

1. Ia au sa gadreva me'u raica na veika sa raica ko tamaqu, ka'u vakabauta ni sa rawa vua na Turaga me vakatakila vei au; ia ni'u sa vakananuma tiko e lomaqu, sa kauti au na Yalo ni Turaga ki na dua na ulunivanua cecere sara ka'u sa sega mada ni raica se butuka e liu.

2. A sa kaya vei au na Yalo ni Turaga: A cava ko vinakata?

3. Au sa kaya vua: Au sa via raica na veika sa raica ko tamaqu.

4. A sa kaya vei au na Yalo ni Turaga: Ko vakabauta ni a raica ko tamamu na "vunikau ka mai tukuna tiko?

5. Au sa kaya: Io, ko ni kila ni'u sa vakabauta na vosa kece ga i tamaqu.

6. Ia ni'u sa tukuna na vosa oqo, sa kaci e na domo levu na Yalo ni Turaga ka kaya: Osana vua na Turaga na Kalou sa Cecere sara, na Kalou ni vuravura kece ga, io sa lewa na ka kece ga! Ko sa kalou-

(l) raica f, 1 Nif. 1. (m) raica a, 1 Nif. 9. (n) 2 Pita 1:21. WASE 11: (a) 1 Nif. 8:10-12. 11:8, 9. 15:21, 22. *Rauta na 600 kei na 592 B.C.*

gata Nifai, ni ko sa vakabauta na Luve ni Kalou sa Cecere sara; ia ko na raica na ka ko sa gadreva.

7. Ia oqo na ka e na vakatakilai vei iko; ko na raica na vunikau ka kania na vuana ko tamamu, ko na raica tale ga e dua na tamata ni sa lako sobu mai lomalagi; ia ko na raica ka tukuna ni sa i koya na Luve ni Kalou.

8. A sa kaya vei au na Yalo ni Turaga: Raica! Au sa rai yani ka raica e dua na vunikau sa vaka na vunikau a raica ko tamaqu; ia na kena totoka sa uasivia na ka kece ga, kei na kena vulavula sa uasivia na vulavula ni uca cevata.

9. Ia ni'u sa raica na vunikau, au sa kaya vua na Yalo ni Turaga: Ko ni sa vakaraitaka vei au na vunikau sa talei duadua.

10. A sa kaya vei au ko koya: A cava ko vinakata?

11. Au sa kaya vua: Me'u kila na kena i balebale; raica au sa vosa vua me vaka ga au vosa tiko vua e dua na tamata, ni'u sa raica ni vaka ga na i ^bbulibuli ni tamata; ia au sa kila ni sa i koya na Yalo ni Turaga, ka sa vosa vei au me vaka ga e vosa tiko e dua na tamata kivua e dua tale.

12. A sa kaya vei au ko koya: Raica! Au sa rai yani vua, ia ka'u sa sega ni raici koya ni sa yali.

13. Au sa rai yani ka raica na koro levu ko Jerusalemi kei na veikoro tale e so. Au sa raica tale ga na koro ko Nasareci; ia au sa raica e na koro ko ^cNasareci e dua na gone yalewa totoka sara ka vulavula.

14. Au sa raica ni sa wase rua ko

lomalagi, ka sa lako sobu mai e dua na agilosi ka mai tu e mataqu ka kaya vei au: I Nifai, a cava ko sa raica?

15. Au sa kaya vua: E dua na gone yalewa totoka sara ka sa uasiviti ira na gone yalewa kece ga.

16. A sa kaya vei au: Ko sa kila li na levu ni nona loloma na Kalou?

17. Au sa kaya vua: Io, au sa kila ni sa lomani ira na luvena; ia au sega ga ni kila na i balebale ni veika kece au sa raica.

18. A sa kaya ko koya: Na gone yalewa ko a raica sa i koya na ^ttinana vakayago na Luve ni Kalou.

19. Au sa raica ni sa kauti koya na Yalo ni Turaga; a sa oti e dua na gauna sa vosa tale vei au na agilosi ka kaya: Raica!

20. Au sa rai yani ka raica tale na gone yalewa ko ya ni sa roqota tiko e dua na gone lailai.

21. A sa kaya vei au na agilosi: Raica na Lami ni Kalou! Io na Luvena na Tamada Tawamudu! Ko sa kila na i balebale ni vunikau ka raica ko tamanu?

22. Au sa sauma ka vaka: Io; sa i koya na ^lloloma ni Kalou sa vakararamataka na yalodra na luve ni tamata, io sa i koya na ka sa uasivi duadua.

23. A sa kaya tale vei au: Io sa i koya na ka sa uasivi duadua vei ira na tamata.

24. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo, sa kaya tale vei au: Raica! Au sa rai yani ka raica ni sa lako voli na Luve ni Kalou e na kedra maliwa na luve ni tamata, ka'u raica e lewe vuqa ni ra sa cuva sobu ki yavana ka vakarokoroko vua.

(b) Joni 14:16, 17. (c) Luke 1:26, 27. (d) Luke 1:31, 32. 1 Nif. 11:20, 21. Mosa. 3:8. 15:2-5. Ica 3:9. (e) 1 Nif. 11:25. Moro. 8:26.

25. Au sa kila ni sa vosa ni Kalou na i ^titoko kaukamea ka raica ko tamaqu ni dodo yani ki na mata-ni-wai ni bula se ki na vunika ni bula; ia na wai oqo sa i vakaraitaki ni loloma ni Kalou; au sa raica tale ga ni sa i vakaraitaki ni loloma ni Kalou na vunika ni bula.

26. A sa kaya tale vei au na agilosu: Raica na nona loloma levu na Kalou!

27. Au sa rai yani ka raica na i Vakabula kei vuravura ka tukuna ko tamaqu; au raica tale ga na ^parofita ka na caramaka na nona sala. A sa lako yani na Lami ni Kalou ka papitaisotaka ko koya; ia ni sa papitaisotaki oti, au sa raica ni sa wase rua ko lomalagi, ka'u raica na Yalo Tabu ni sa lako sobu mai lomalagi me vaka na ruve ka mai toka vua.

28. Au sa raica ni sa cakacaka voli e na kedra maliwa na tamata e na kaukauwa kei na lagilagi; era sa soqoni vata na lewe vuqa me ra rogoci koya; ia au sa raica ni ra sa vakasavi koya tani.

29. Au sa raica tale ga e le ^tinikarua ni ratou sa muri koya voli. Ia sa kauti iratou yani na Yalo Tabu ka'u sa sega ni raici iratou.

30. Sa vosa tale vei au na agilosu ka kaya: Raica! Au sa rai yani ka raica ni sa wase rua ko lomalagi, ka'u raici ira na agilosu ni ra sa lako sobu mai kivei ira na luve ni tamata ka vakavulici ira.

31. A sa vosa tale vei au ka kaya: Raica! Au sa rai yani ka raica na Lami ni Kalou ni sa veilakoyaki voli e na kedra maliwa na luve ni

tamata. Au sa raica e lewe vuqa era sa tauvimate kei ira sa vauci tu e na malumalumu kece ga, kei ira sa curumi tevoru kei na yalo velavela; a sa vosa ka vakaraitaka vei au na agilosu na ka kece oqo. Ia sa vakabulai ira na Lami ni Kalou e na nona kaukauwa; a sa vakasavi ira tani na tevoru kei na yalo velavela.

32. A sa vosa tale vei au na agilosu ka kaya: Raica! Au sa rai yani ka raica na Lami ni Kalou ni ra sa vesuka ko ira na tamata; a sa beitaka na Luve ni Kalou Tawamudu ko vuravura; au sa raica ka vakadinadinataka.

33. Ia ko i au ko Nifai, au sa raica ni sa laveti cake ko Koya e na kauveilatai ka vakamatei e na vuku ni nodra i valavala ca na kai vuravura.

34. Ia ni sa mate, au sa raica ni ra sa soqoni vata na lewe vuqa e vuravura me ra valuti iratou na i apositolo ni Lami, ko iratou na le tinikarua ka tukuna na agilosu ni Turaga.

35. Era sa soqoni vata na lewe vuqa e vuravura, ka'u raica ni ra sa tiko e na dua na vale vakaitamera ka rabailevu me vaka na ^vvale a raica ko tamaqu. Sa vosa tale vei au na agilosu ni Turaga ka kaya: Raici vuravura kei na nona vuku; raica na mataqali i Isireli era sa soqoni vata me ra valuti iratou na i apositolo ni Lami e le tinikarua.

36. Au sa raica ka tukuna, ni vale vakaitamera ka rabailevu ko ya sa i koya na nodra viavialevu na kai vuravura; a sa bale ka sa ka levu na kena bale! Sa vosa tale vei au na agilosu ni Turaga ka kaya: E

(f) 1 Nif. 8:19. (g) 1 Nif. 10:7-10. 2 Nif. 31:4-14. (i) 1 Nif. 11:34, 35, 36. 12:9. 13:24-26, 40, 41. 14:20. (j) 1 Nif. 8: 26-28.

na vakaoqo na nodra vakarusai na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa, kei ira na tamata era sa valuti iratou na i apositolo ni Lami e le tinikarua.

WASE 12

Sa raica e na raivotu ko Nifai na vanua yalataki – E na rairai na i Vakabula vei ira na mataqali i Nifai – Sa raica na nodra dodonu, na nodra ca kei na nodra bale.

1. A sa kaya vei au na agilosi: Raici ira na nomu kawa kei ira tale ga na nodratou kawa na tuakamu. Au sa rai yani ka raica na vanua yalataki; au sa raica kina e vuqa na tamata ka sa vaka na nuku ni matasawa na kedra i wiliwili.

2. Au sa raica e lewe vuqa era sa soqoni vata me ra vala; au sa raica na i valu ka rogoa na i rogorogo ni valu, ka raica tale ga na veivakamatei levu e na i seleiwau e na kedra maliwa na noqu tamata.

3. Au sa raica e vuqa na i tabatamata era sa mate e na nodra i valu kei na nodra veileti; au raica tale ga e vuqa na koro, ia au a sega ga ni wilika.

4. Au sa raica na "butobuto loaloa sa ubia na vanua yalataki; au sa raica na livaliva ka rogoa na kurukuru, na tavuki ni vanua kei na domo ni ue levu; au sa raica ni sa kavida na qele kei na vatu ka sa bale ka kakavidavida na veiulunivanua; au sa raica ni sa vakacacani na buca; au sa raica sa lutu dromu e levu na koro, ka levu era sa kama e na bukawaqa, ka levu

era sa bale ki na qele e na yavavala ni vanua.

5. Ia ni sa oti na veika oqo, au sa raica ni sa takali tani na butobuto loaloa mai na dela ni vanua; au raica ni lewe vuqa era sa bale, ni sa tau vei ira na nona cudru waqawaqa na Turaga.

6. Au sa raica ni sa wase rua ko lomalagi ka sa ^blako sobu mai lomalagi na Lami ni Kalou, ka mai vakaraitaki Koya vei ira.

7. Au sa raica tale ga ka tukuna, ni lewe "tinikarua eratou sa digitaki ka lesi mai vua na Kalou, ka sa curumi iratou na Yalo Tabu.

8. A sa vosa vei au na agilosi ka kaya: Raici iratou na tisaipeli ni Lami e le tinikarua, eratou sa digitaki me vakavulici ira na nomu kawa.

9. A sa kaya vei au: Ko kilai iratou na i apositolo ni Lami e le tinikarua? Raica eratou na lewai ira na mataqali i Isireli e tinikarua; ia eratou na lewai iratou tale ga na le tinikarua sa digitaki me vakavulici ira na nomu kawa, ni dou sa mataqali i Isireli.

10. Ia ko iratou na tisaipeli e le tinikarua, eratou na lewai ira na nomu kawa. Raica eratou sa yalododonu ka tawamudu; ia eratou sa vakabauta na Lami ni Kalou ka sa vakavulavulataki na nodratou i sulu e na nona dra.

11. A sa kaya vei au na agilosi: Raica! Au sa rai yani ka raica e "tolu na i tabatamata era sa takali yani e na yalododonu; a sa vulavula na nodra i sulu me vaka na vula-

(a) 1 Nif. 19:10-12. 2 Nif. 26:3-7. Ila. 14:20-27. 3 Nif. wase 8-10. (b) 2 Nif. 26:1, 9. Ala. 16:20. 3 Nif. 11:3-17. (c) 3 Nif. 11:22. 12:1. 13:25. 15:11. 18:37. 19:4-36. Wase 27, 28. 4 Nif. 1-14. (d) 2 Nif. 26:9, 10. Ala. 45:10-14. Ila. 13:5, 6, 9, 10. 3 Nif. 27:31, 32. Moma. 6.

vula ni Lami ni Kalou. A sa kaya vei au na agilosu: Ko ira oqo sa vakavulavulataki na nodra i sulu e na dra ni Lami, ni ra sa vakabauti Koya.

12. Ia ko i au ko Nifai, au sa raica tale ga ni ra sa takali yani e na yalododonu e vuqa vei ira na i kava ni tabatamata.

13. Au sa raica ni ra sa soqoni vata na lewe vuqa e vuravura.

14. A sa kaya vei au na agilosu: Raici ira na nomu kawa kei ira tale ga na nodratou kawa na tuakamu.

15. Au sa rai yani ka raici ira na noqu kawa ni ra sa soqoni vata vakalewe levu me ra veivala kei ira na nodratou kawa na tuakaqu; a ra sa soqoni vata me ia na i valu.

16. A sa vosa vei au na agilosu ka kaya: Raica na i vurevure ni wai dukadukali ka raica ko tamamu, io na fuciwai ka tukuna ko koya; raica sa vure mai eli.

17. Ia na butobuto loaloa sa i koya na veitemaki ni tevoru; sa vakamatabokotaka na matadra ka vakaukauwataka na lomadra na luve ni tamata; a sa kauti ira ki na sala rabailevu me ra lako sese kina ka rusa.

18. Ia na vale vakaitamera ka rabailevu ka raica ko tamamu, sa i koya na nodra nanuma sesewa kei na nodra viavialevu na luve ni tamata. A sa tawasei ira tani e dua na i keli levu ka rerevaki, sa i koya na vosa dodonu ni Kalou Tawamudu, kei na Mesaia na Lami ni Kalou; a sa vakadinadinataki Koya na Yalo Tabu mai na i vakatekivu kei vuravura me yacova edaidai ka tawamudu.

19. Ia ni sa tukuna tiko na veika oqo na agilosu, au sa rai yani me vaka na nona vosa ka raica ni ra sa veivala na nodratou kawa na tuakaqu kei ira na noqu kawa; ia era sa viavialevu na noqu kawa e na veitemaki ni tevoru, ka ra sa malumalumu kina vei ira na nodratou kawa na tuakaqu.

20. Au sa rai yani ka raici ira na nodratou kawa na tuakaqu ni ra sa rawai ira na noqu kawa; a ra sa lakova yani na vanua taucoko.

21. Au sa raica ni ra sa soqoni vata vakalewe levu; au sa raica na i valu ka rogoca na i rogorogo ni valu e na kedra maliwa; ia au sa raica e vuqa na i tabatamata era sa takali yani e na i valu kei na i rogorogo ni valu.

22. A sa kaya vei au na agilosu: Raica ko ira oqo era sa vuki tani mai na vakabauta.

23. Ia ni ra sa vuki tani mai na vakabauta, au sa raica ni sa yaco me ra tamata loaloa ka vakasisila; era sa dukadukali ka sinai e na vucesa kei na i tovo vakasisila kece ga.

WASE 13

Ko ira na Matanitu tani – Na lotu vakaitamera ka vakasisila – Sa vakaraitaki na veika e na yaco mai Amerika – Na i Vola Tabu kei na i Vola i Momani.

1. A sa vosa vei au na agilosu ka kaya: Raica! Au sa rai yani ka raica na veivanua kei na veimatanitu.

2. Sa kaya vei au na agilosu: A cava ko sa raica? Au sa kaya vua: Au sa raica na veivanua kei na veimatanitu.

3. A sa kaya vei au: Oqo na nodra veivanua na Matanitu tani.

4. Au sa raica e na nodra veivanua na Matanitu tani e dua na lotu ^avakaitamera.

5. A sa kaya vei au na agilosu: Raica na lotu ko ya sa vakasisila duadua vei ira na lotu kece ga; sa ^bvakamatei ira na nona tamata yalosavasava na Kalou, sa vakararawataki ira, vesuki ira ka vakataqara vei ira na i vua kaukamea ka vakabobulataki ira.

6. Au sa raica na lotu vakaitamera ka vakasisila oqo, ka'u ^craica ni sa kena yavu na tevoru.

7. Au sa ^draica tale ga na koula, na siliva, na i sulu silika, na i sulu kulakula, na lineni tali vakamatailalai kei na i sulu talei kece ga; ka'u raica e vuqa na dautagane.

8. A sa vosa vei au na agilosu ka kaya: Raica na koula, na siliva, na i sulu silika, na i sulu kulakula, na i sulu lineni tali vakamatailalai, na i sulu talei kei ira na dautagane, era sa i yau ni lotu vakatamera ka vakasisila oqo.

9. Ia era sa vakarusai ira na tamata yalosavasava ni Kalou ka vakabobulataki ira, me dokai ira kina ko vuravura.

10. Au sa rai yani ka raica na wasawasa; a sa tawasei ira tani na Veimatanitu tani mai vei ira na nodratou kawa na tuakaqu.

11. A sa kaya vei au na agilosu: Raica sa tau na cudru ni Kalou vei ira na nodratou kawa na tuakamu.

12. Au sa raica e dua na kai matanitu tani sa tawasei koya tani na wasawasa mai vei ira na no-

dratou kawa na tuakaqu; au sa raica na Yalo ni Kalou ni sa lako sobu mai ka vakaugeta na tamata ko ya, a sa kosova yani na wasawasa kivei ira na nodratou kawa na tuakaqu ka ra tiko e na vanua yalataki.

13. Au sa raica na Yalo ni Kalou ni sa vakaugeti ira e so tale na kai Matanitu tani; era sa lako tani mai na veivakabobulataki ka kosova yani na wasawasa.

14. Au sa raica e lewe vuqa na kai Matanitu tani e na vanua yalataki; au raica ni sa tau na cudru ni Kalou vei ira na nodratou kawa na tuakaqu; era sa vakasevi ira ka yaviti ira ko ira na kai Matanitu tani.

15. Au raica ni sa uqeti ira na kai Matanitu tani na Yalo ni Turaga, ka ra sa gumatua ka taura na vanua me nodra; au raica ni ra sa tamata vulavula ka rairai totoka sara me vakataki ira ga na noqu ^etamata era sa vakarusai.

16. Ia ko i au ko Nifai, au raica ni ra sa vakamalumalumutaki ira e na mata ni Turaga ko ira na kai Matanitu tani ka ra a lako tani mai na veivakabobulataki, ka sa tiko vata kei ira na kaukauwa ni Turaga.

17. Au sa raica na tinadra na Veimatanitu tani ni sa vakarau mai e wasawasa kei na vanua mamacu me valuti ira oqo.

18. Au raica ni sa tiko vata kei ira oqo na kaukauwa ni Kalou, ka sa tau na cudru ni Kalou vei ira kece ga era sa soqoni vata me valuti ira.

(a) tik. 6, 26, 28, 32, 34. 1 Nif. 14:3, 9-17. (b) tik. 9. 1 Nif. 14:13. Vakatakila 17:6. 18:24. (c) 1 Nif. 14:9, 10. 22:22, 23. (d) Moma. 8:36-38. Vakatakila 18:10-17. (e) Moma. 6:17-22.

19. Ia ko i au ko Nifai, au sa raica ni sa vakabulai ira na ^kkai Matanitu tani ka ra a lako tani mai na veivakabobulataki na kaukauwa ni Kalou, mai na ligadra na veimatanitu kece ga.

20. Ia ko i au ko Nifai au raica ni ra sa tiko sautu e na vanua; au raica tale ga e dua na i ^vvola ni sa kau e na kedra maliwa.

21. A sa kaya vei au na agilosi: Ko kila se i vola cava oqo?

22. Au sa kaya vua: E segai.

23. A sa kaya: Raica oqo na i vola sa vola e dua na Jiu. Ia ko i au ko Nifai, au sa raica sara; a sa kaya vei au: Na i vola ko a raica sa volai tu kina na kedra i tukutuku na Jiu kei na veiyalayalati ni Turaga ka a cakava vei ira na mataqali i Isireli; sa tu tale ga kina e vuqa na nodra i vakavuvuli na parofita yalosava-sava, sa i tukutuku vata ga ka ceuti tu e na ^mpeleti parasa, ia e levu cake ga na kena oqo; ia sa tu kina na veiyalayalati ni Turaga ka a cakava vei ira na mataqali i Isireli; ia e na yaga vakalevu sara vei ira na Matanitu tani,

24. A sa kaya vei au na agilosi ni Turaga: Ko sa raica na i vola ka vola e dua na Jiu; ia e na gauna ka vola kina e dua na Jiu, e sa macala vinaka sara na i tukutuku vinaka ni Turaga ka tu kina, ka ratou sa vakadinadinataka na i apositolo e le tinikarua; ia eratou sa tukuna ni sa dina me vaka sa dina na Lami ni Kalou.

25. Ia era sa solia yani na i vola oqo ko ira na Jiu vei ira na Matanitu tani; raica e sa macala vinaka

sara na kena dina, me vaka sa dina na Kalou.

26. Eratou sa kauta yani na i apositolo ni Lami e le tinikarua vei ira na Matanitu tani; ia na lotu vakaitamera ka vakasisila duadua vei ira na lotu kece ga, sa ^kkauta tani e vuqa na tikina macala vinaka sara ka talei mai na nona i tukutuku vinaka na Lami; sa kauta tani tale ga e vuqa na veiyalayalati ni Turaga.

27. Era sa kitaka na ka oqo me ra vukica kina na i naki dodonu ni Turaga, me vakamatabokotaka na matadra ka vakaukauwataka na lomadra na luve ni tamata.

28. Ia e na gauna e qai kau lesu mai kina na i vola mai na lotu vakaitamera ka vakasisila ko ya, sa kau tani e vuqa na tikina macala vinaka sara ka talei mai na i vola ni Lami ni Kalou.

29. Ia ni sa kau tani na veitikina macala vinaka sara ka talei, sa qai veikauyaki ki na veivanua ni Matanitu tani; ia ko ira na kai Matanitu tani ka ra a lako tani mai na veivakabobulataki, era sa qai kauta yani ka kosova na wasa-wasa; ia me vaka ni sa kau tani e vuqa na tikina macala vinaka sara ka talei ka na rawarawa me ra kila na luve ni tamata me vaka na rawarawa ni vakamacala ni Lami ni Kalou, era sa tarabe kina na lewe vuqa ka sa lewai ira ko Setani.

30. Ia ko ira na kai ^oMatanitu tani ka ra sa lako tani mai na veivakabobulataki, era sa laveti cake e na kaukauwa ni Kalou mai vei ira na veimatanitu kece ga e na vanua

(k) 2 Nif. 10:10-12. (l) tik. 23, 28, 38, 40. (m) raica a, 1 Nif. 3. (n) tik. 28-32. (o) 2 Nif. 10:10-14.
Rauta na 600 kei na 592 B.C.

yalataki, io na vanua ka yalataka na Turaga na Kalou vei tamamu me ra taukena na nona kawa; ia e na sega ni laivi ira na kai Matanitu tani na Turaga na Kalou me ra vakarusai ira sara na nomu kawa, era sa ^hveicurumaki tu kei ira na nodratonu kawa na tuakamu.

31. E na sega tale ga ni laivi ira na kai Matanitu tani me ra vakarusai ira sara na nodratou ^hkawa na tuakamu.

32. E na sega tale ga ni laiva na Turaga na Kalou me ra butobuto tu ga na Matanitu tani, e na vuku ni veitikina macala vinaka ka talei sa kauta tani mai na i tukutuku vinaka ni Lami na lotu vakasisila ko a raica na kena tauyavu.

33. A sa kaya na Lami ni Kalou: Au na lomani ira na Matanitu tani, ka'u na cudruvi ira na vo ni mataqali i Isireli e na cudru waqawaqa.

34. A sa vosa vei au na agilosu ni Turaga ka kaya: Raica sa kaya na Lami ni Kalou, au na cudruvi ira na kawa i tamamu, ko ira na vo ni mataqali i Isireli; io au na cudruvi ira e na cudru waqawaqa ka ra ^hna yaviti ira ko ira na Matanitu tani; era na tarabe vakalevu na Matanitu tani ni sa kauta tani na veitikina macala vinaka ka talei mai na i tukutuku vinaka ni Lami na lotu vakasisila, o koya na tinadra na dautagane, sa kaya na Lami. Ia e na siga ko ya, au na qai lomani ira na Matanitu tani, ka kauta yani vei ira e na noqu kaukauwa na noqu i tukutuku vinaka sa macala vinaka sara ka talei, sa kaya na Lami.

35. Ia sa kaya na Lami: Au na

vakaraitaki au vei ira na nomu kawa ka ra na vola na veika e vuqa ka'u na vakayacora vei ira, ia e na macala vinaka sara ka talei; ia era na vuki tani mai na vakabauta, ka ra na vakarusai ko ira na nomu kawa kei ira tale ga na nodratou kawa na tuakamu; ia e na ^hvunitaki na ka era sa vola, ka na qai vakaraitaki vei ira na kai Matanitu tani e na i solisoli kei na kaukauwa ni Lami.

36. Ia sa volai tu kina na noqu i tukutuku vinaka, na noqu veiayalayalati kei na noqu veivakabulai, sa kaya na Lami.

37. Ia sa kalougata ko 'ira sa cakacaka vagumatua me ra tara cake na noqu Saioni e na siga ko ya, ni sa nodra na i solisoli kei na kaukauwa ni Yalo Tabu; ia kevaka era na vosota me yacova na i vakataotioti, era na laveti cake e na siga mai muri, ka ra na rawata na nona matanitu tawamudu na Lami; ia ko ira yadua sa vakarogoya mai na sautu kei na i rogorogo vinaka, era sa lagilagi e na ulunivanua.

38. Ia au sa raici ira na vo ni nodratou kawa na tuakaqu; au sa raica tale ga na i ^hvola ni Lami ni Kalou ka vola e dua na Jiu, ni ra sa kauta yani na kai Matanitu tani vei ira na vo ni nodratou kawa na tuakaqu.

39. Ia ni ra sa taura tu, era sa qai kauta yani na kai Matanitu tani e so tale na i ^hvola ka a vakaraitaki vei ira e na kaukauwa ni Lami; ia na i vola oqori sa tukuna vei ira na Matanitu tani kei ira na vo ni nodratou kawa na tuakaqu, kei ira

(p) Ala. 45:10-14. (q) tik. 33, 34. Ala. 45:14. 3 Nif. 16:7-10. 21:4. Moma. 5:19-21. (r) raica d. (s) 2 Nif. 27:6-26. 3 Nif. 16:4. Moma. 8:4. (t) 2 Nif. 30:3. Jeko. 5:70-75. 6:2, 3. (u) tik. 40. (v) 3 Nif. 27:25, 26. Rauta na 600 kei na 592 B.C.

tale ga na Jiu era sa veiseyaki tu e na dela i vuravura, ni sa dina na nodra i tukutuku na parofita kei iratou na i apositolo ni Lami e le tinikarua.

40. A sa vosa vei au na agilosika kaya: Na i vola ko qai raica oqo e muri vei ira na kai Matanitu tani, sa vakadinadinataka na i vola ko a raica "taumada; ia sa volai tu kina na veitikina macala vinaka sara ka talei, ka sa kau tani mai na nodratou i tukutuku na i apositolo ni Lami e le tinikarua; ia sa tukuna vei ira na veimataqali, duivosavosa kei ira na tamata, ni sa Luve ni Tamada Tawamudu na Lami ni Kalou ka sa i Vakabula kei vuravura; ia me ra lako vua na tamata kece ga, kevaka e sega, era na sega ni vakabulai.

41. Ia me ra lako mai me vaka sa tukuni e na vosa ni Lami; ia e na volai na vosa ni Lami e na nodra i tukutuku na nomu kawa, kei na nodratou i tukutuku tale ga na i apositolo ni Lami e le tinikarua; ia "erau na veituturitaki me duabau ga, ni sa dua ga na Kalou ka sa dua bau ga na i Vakatawa ni vuravura taucoko.

42. Ia e na yaco na gauna e na vakaraitaki Koya kina vei ira na veimatanitu kece ga; vei ira na Jiu kei ira tale ga na Matanitu tani: ia ni sa vakaraitaki Koya oti vei ira na Jiu kei ira tale ga na Matanitu tani, e na qai vakaraitaki Koya vei ira na matanitu tani kei ira tale ga na Jiu; ia ko koya sa muri e na liu, kei koya sa liu e na muri.

WASE 14

Na nodra vakalougatataki se cudruvi ko ira na Matanitu tani – E rua wale ga na lotu – E na vakarusai na tinadra na dautagane – Na i lesilesi i Joni na Daunivakatakila – Sa cava eke na raivotu i Nifai.

1. Ia kevaka era sa vakabauta na Lami ni Kalou ko ira na Matanitu tani e na siga era sa kila kina na kena i tukutuku kei na nona "kaukauwa, me kau tani kina na veika sa dau vakatarabetaki ira–

2. Ka ra sega ni vakaukauwataka na yalodra vua na Lami ni Kalou, era na ^bokati vata kei ira na kawa i tamamu; io era na okati vata kei ira na mataqali i Isireli ka ra na tamata kalougata e na vanua yalataki me tawamudu; ia era na sega ni ^cvakabobulataki se vakamaduataki tale na mataqali i Isireli.

3. Ia na i keli levu sa kelia tu na lotu vakaitamera ka vakasisila a tauyavutaka na tevoru kei ira na luvena me kedra i bulubulu na tamata, io na i keli levu sa keli me ra vakarusai kina na tamata, era na tawana ga ko ira era a kelia me ra rusa kina, sa kaya na Lami ni Kalou; ia e na sega ni rusa na yalo, e na biu ga ki na i bulubulu me sega ni mudu.

4. A sa vakaoqo na veivakabobulataki ni tevoru, ia sa vakatale ga oqo na lewa dodonu ni Kalou vei ira kece era sa daukitaka na ka ca kei na ka vakasisila e matana.

5. Ia ko i au ko Nifai, sa vosa vei au na agilosika kaya: Ko sa kila ni

(w) tik. 38. (y) 2 Nif. 3:12. 2 Nif. 29:13, 14. Isik. 37:15-23. WASE 14: (a) tik. 14. 1 Nif. 13:37. Jeko. 6:2, 3. (b) 3 Nif. 21: 6, 22-25. Wase 30. Ica 13:10. (c) 2 Nif. 10:10-14.

na vinaka vei ira na Matanitu tani kevaka era veivutuni; ko sa kila tale ga na veiyalayalati a cakava na Turaga vei ira na mataqali i Isireli; ko sa kila tale ga ni ko koya yadua e na sega ni veivutuni, e na rusa.

6. Ia ^de na ca vei ira na Matanitu tani kevaka era sa vakaukauwataka na yalodra vua na Lami ni Kalou.

7. Raica e na yaco mai na gauna, sa kaya na Lami ni Kalou, au na kitaka kina e dua na cakacaka ^e vakurabui vakaidina sara vei ira na luvu ni tamata; a cakacaka e na sega ni mudu, me ra rawata kina na vakacegu kei na bula tawamudu, se me sa qai kaukauwa ga kina na yalodra ka butobuto na lomadra ka kauti ira ki na rusa vakayago kei na rusa vakayalo, me vaka na nona veivakabobulataki na tevoru.

8. A sa kaya tale vei au na agilosu: Ko sa nanuma tiko na veiyalayalati a cakava ko Tamada vei ira na mataqali i Isireli? Au sa kaya vua, Io.

9. A sa kaya vei au ko koya: Mo rai ka raica na lotu vakaitamera ka vakasisila ka tauyavutaka na tevoru, sa i koya na tinadra na veika vakasisila kece ga.

10. A sa kaya vei au: Raica sa ^frua wale ga na lotu; e dua na nona lotu na Lami ni Kalou ka dua e nona na tevoru; ia ko ira era sa sega ni lewe ni lotu ni Lami ni Kalou, era sa lewe ni lotu vakaitamera ko ya, o koya na tinadra na veika vakasisila ka sa i ^gkoya na dautagane ni vuravura taucoko.

11. Au sa raica na dautagane ni vuravura taucoko ni sa dabe tiko e na bati ni wai levu, ka sa lewa na vuravura taucoko; na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa kei ira na tamata.

12. Au sa raica na i soqosoqo lewe ni lotu ni Lami ni Kalou, ia era sa lewe ^hlailai ga e na vuku ni nona caka ca kei na nona i tovo vakasisila na dautagane ka dabe tiko e na bati ni wai levu; ia au raica ni ra sa tu tale ga e vuravura taucoko ko ira na i soqosoqo lewe ni lotu ni Lami, ko ira na nona tamata yalosavasava na Kalou; ia sa lailai wale ga na lewena e dela i vuravura, e na vuku ni nona caka ca na dautagane ko ya.

13. Au sa raici koya na tinadra na veika vakasisila, ni sa vakasoqoni ira vata na lewe vuqa e dela i vuravura mai na kedra maliwa na veivanua ni Matanitu tani, me ra valuta na Lami ni Kalou.

14. Ia ko i au ko Nifai, au sa raica na kaukauwa ni Lami ni Kalou, ni sa curumi ira na lewe ni lotu ni Lami, kei ira tale ga na nona tamata ni veiyalayalati na Turaga ka ra sa veiseyaki tu e dela i vuravura; ia era sa vakaiyaragi e na yalododonu kei na lagilagi ni nona ⁱkaukauwa na Kalou.

15. Au sa raica ni sa sovaraka mai na Kalou na nona cudru waqawaqa ki na lotu vakaitamera ka vakasisila ko ya; a sa tubu kina na i valu kei na i rogorogo ni valu e na kedra maliwa na veimatanitu kei na veimataqali e vuravura taucoko.

(d) 2 Nif. 28:32. 3 Nif. 16:7-15. 21:11-21. (e) Ais. 29:14. (f) tik. 11-17. 22:14, 22-26. (g) tik. 11-17. Vakatakila 17:5, 15. (i) 3 Nif. 14:14. Ais. 24:6. Maciu 24:37. (j) 1 Nif. 13:37, 38. Jeko. 6:2, 3.

16. A sa ia na i ^kvalu kei na i rogorogo ni valu e na kedra maliwa na veimatanitu ka taukena na tinadra na veika vakasisila kece ga; a sa kaya vei au na agilosi: Raica sa tau na cudru ni Kalou vua na tinadra na dautagane; ia ko sa raica na veika kece oqo.

17. Ia na siga sa sovaraki kina na ^lcudru ni Kalou vua na tinadra na dautagane, na lotu vakaitamera ka vakasisila duadua e vuravura taucoko ka tauyavutaka na tevoru, ia e na siga ko ya sa na vakarautaka kina ko Tamada na sala me vakayacora kina na veiyalayalati a cakava vei ira na nona tamata, ko ira na mataqali i Isireli.

18. A sa vosa vei au na agilosi ka kaya: Raica!

19. Au sa rai yani ka raica e dua na tamata sa vakaisulu e na i sulu vulavula.

20. A sa kaya vei au na agilosi: Raica ko ya e ^mdua vei iratou na i apositolo ni Lami e le tinikarua.

21. Ia e na raica ka vola ko koya na vo ni veika oqo kei na vuqa na ka sa yaco oti.

22. E na vola tale ga na veika e na yaco e na i vakataotioti kei vuravura.

23. Ia sa dodonu ka dina na veika sa vola; ia raica era sa volai tu e na i ⁿvola ko a raica ni vola e dua na Jiu; ia e na gauna ka vola kina na Jiu na i tukutuku e na i vola, e sa macala vinaka sara ka talei na veika ka volai tu kina ka rawarawa me kila na tamata kece ga.

24. Ia e na vola ko koya na i apositolo ni Lami oqo e vuqa na ka ko sa raica; ia ko na raica tale ga na kena vo.

25. Ia mo kakua ni vola na veika ko na raica e muri; raica na Turaga na Kalou sa lesi koya na i apositolo ni Lami ni Kalou me vola.

26. Sa vakakina vei ira tale e so sa vakaraitaka vei ira ko Koya na veika kece ga, a ^ora sa vola; ia sa dregati ka maroroi tu e na kena dina taucoko me vaka sa dina na Lami, me na qai kau yani vei ira na mataqali i Isireli e na gauna sa lewa na Turaga.

27. Ia ko i au ko Nifai, me vaka sa tukuna vei au na agilosi, au sa rogoca ka tukuna, ni sa yaca ni apositolo ko ya ko ⁿJoni.

28. Ia ko i au ko Nifai, sa sega ni vakatarai me'u vola na vo ni veika au a raica ka rogoca, ia sa rauta ga na ka au sa vola; ia au sa vola ga vakalailai na veika au a raica.

29. Au vakadinadinataka ni'u sa raica na veika a raica ko ^ttamaqu, ka ni a vakatakila vei au na agilosi ni Turaga.

30. Ia au sa tinia na i tukutuku ni veika au a raica e na gauna a kau tu kina na yaloqu; kevaka e sega ni volai kece na veika au sa raica, ia na veika au sa vola e ka dina. A sa vakaoqo. Emeni.

WASE 15

Sa vakadewataka ko Nifai na i vakavuvuli i Liai – Na vu ni olive – Na kau ni bula – Na vosa ni Kalou.

1. Ko i au ko Nifai, ni sa kau tu

(k) 1 Nif. 22:13, 14. Ais. 66:15, 16. (l) 1 Nif. 22:15, 16. 3 Nif. 20:20. 21:20, 21. Moma. 8:41. (m) tik. 27. (n) 1 Nif. 13:20, 38, 40. (o) 2 Nif. 27:6-23. Ica 3:21-27. 12:21. (p) tik. 20. (q) 1 Nif. 8:2.

Rauta na 600 kei na 592 B.C.

na yaloqu ka'u sa raica oti mai na veika kece oqo, au sa lesu tale ki na vale laca i tamaqu.

2. Au sa raici iratou na tuakaqu ni ratou sa veiletitaka tiko na veika a tukuna vei iratou ko tamaqu.

3. Raica a tukuna vakaidina vei iratou e vuqa na ka bibi ka dredre me kilai; ia sa i tavi ni tamata me kerea vua na Turaga me vakatakila vua; ia me vaka ni sa rui kaukauwa na yalodratou, eratou a sega ni kerea kina vua na Turaga me vakatakila vei iratou.

4. Ia ko i au ko Nifai, au sa rarawataka vakaidina na kaukauwa ni yalodratou; au sa rarawataka tale ga na veika au a raica ni na yaco, e na vuku ni nodra i valavalaca na luve ni tamata.

5. A sa vakamalumalumutaki au na noqu rarawa; ia au sa rarawataka vakalevu sara na nodra vakarusai na "noqu tamata, ni'u sa raica na nodra bale.

6. Ia ni'u sa kaukauwa tale, au sa qai taroga vei iratou na tuakaqu na vu ni nodratou veileti.

7. Eratou sa kaya: Raica keitou sa sega ni kila rawa na ka sa tukuna ^bko tamadatou me baleta na taba ni olive dina kei na Matanitu tani.

8. Au sa kaya vei iratou: Dou sa bau kerea mada vua na Turaga?

9. Eratou sa kaya vei au: E segai; e sega ni dauvakatakila vei keitou na Turaga na veika vakaoqo.

10. Au sa kaya vei iratou: A cava dou sa sega ni muria kina na

vunau ni Turaga? Dou sa via rusa li e na kaukauwa ni yalomudou?

11. Dou sa guilecava beka na veika sa tukuna na Turaga? Kevaka dou na sega ni vakaukauwataka na yalomudou ka kerekere vei au e na vakabauta, ka vakadinata ni na soli vei kemudou ka muria na noqu vunau, e na vakatakilai vakaidina vei kemudou na veika oqo.

12. Ia au sa kaya vei kemudou, sa tukuna vei ira na noda qase na Yalo ni Turaga ni sa tautauvata na mataqali i Isireli kei na "vu ni olive; ia eda sa sega li ni muduki tani mai na mataqali i Isireli? Eda sa sega li ni dua na tabana e na mataqali i Isireli?

13. Ia sa vakaoqo na i balebale ni vosa i tamadatou me baleta na semati ni tabana dina e na nodra gauna na Matanitu tani: E na gauna mai muri era na vuki tani na nodatou "kawa mai na vakabauta; ia ni sa vakaraitaki Koya oti vakayago na Mesaia vei ira na luve ni tamata, ka sa oti e vuqa na yabaki ka vuqa na i tabatamata, sa na qai kau yani vei ira na Matanitu tani na uto ni i tukutuku vinaka ni Mesaia; ia era na qai kauta lesu tale mai na Matanitu tani vei ira na vo ni nodatou kawa.

14. Ia era na qai kila e na siga ko ya na vo ni nodatou kawa, ni ra sa mataqali i Isireli ka ra sa tamata ni veiyalayalati ni Turaga; ia era na qai kila na kedra i tukutuku na nodra qase, kei na i tukutuku vinaka ni nodra i Vakabula ka a vakatavulica vei ira na nodra qase ko

(a) Inosi 13. Moma. 6. (b) 1 Nif. 9:1. 10:14. (c) tik. 13, 16. 2 Nif. 3:5. Jeko. 5. 6:1-4. (d) 3 Nif. 21:4. tik. 14:20. 1 Nif. 22:8-12. 3 Nif. 5:21-26. 16:10-12. Wase 21. Moma. 5:10-15, 20, 21.

Koya; ia era na kila kina na nodra i Vakabula kei na usutu ni nona i vakavuvuli, ka ra kila tale ga na sala me ra lako mai kina vua ka vakabulai.

15. Ia era na sega li ni reki e na siga ko ya ka vakacaucautaka na nodra Kalou Tawamudu, na uluvatu era sa bula kina? Ia era na sega li ni vakaukauwataki e na siga ko ya ka kana mai na vu ni vaini dina? Ia era na sega li ni lako mai ki na nona loma ni bai na Kalou?

16. Raica au sa kaya vei kemudou: Io; era sa nanumi tiko ga e na mataqali i Isireli ka ra na semati tale ki na vu ni olive dina, me vaka ni ra sa tabana dina.

17. Ia sa vakaoqo na i balebale ni vosa i tamadatou; a sa kaya ni ra na vakasavi ira taumada ko ira na Matanitu tani, ka kaya ni ra na vakayacora oqori ko ira na Matanitu tani me vakaraitaka kina na Turaga na nona kaukauwa vei ira; raica era na cati Koya ko ira na Jiu, ko ira na mataqali i Isireli.

18. Ia a sega ni vosa ko tamadatou me baleti ira wale ga na nodatou kawa, ia sa baleti ira taucoko na mataqali i Isireli, ka sa tukuna na veiyalayalati e na vakayacori e na siga mai muri; io na veiyalayalati ka cakava na Turaga vua na tamada ko Eparaama ka kaya: E na kalougata na veimataqali kece ga e vuravura e na vuku ni nomu kawa.

19. Ia ko i au ko Nifai, au sa tukuna vei iratou e vuqa na ka me baleta na veika oqo; ia au sa tukuna vei iratou na nodra vakalesui tale

mai na °Jiu e na siga mai muri.

20. Au sa tukuna tale ga vei iratou na vosa i Aisea me baleta na nodra vakalesui mai na Jiu, ko ira na mataqali i Isireli; ia ni ra sa vakalesui mai, era na sega ni vakamaduataki se vakasevi tale. Ia au sa tukuna vei iratou na tuakaqu e vuqa na ka, eratou sa vakacegu kina ka vakamalumulumutaki iratou vua na Turaga.

21. Eratou sa vosa tale vei au ka kaya: A cava na i balebale ni tadra i tamadatou? A cava na i balebale ni °vunikau ka raica?

22. Au sa kaya vei iratou: Ko ya na i vakaraitaki ni kau ni bula.

23. Eratou sa kaya vei au: A cava na i balebale ni i °titoko kaukamea ka raica ko tamadatou ni dodo yani ki na vunika?

24. Au sa kaya vei iratou ni ko ya na vosa ni Kalou; ia ko koya yadua sa vakabauta ka muria sara na vosa ni Kalou, e na sega ni rusa; e na sega tale ga ni rawai koya na vere kei na gasau vidi ni ca me vakamatabokotaki koya ka kauti koya yani ki na veivakarusai.

25. Ia ko i au ko Nifai, au sa vakaroti iratou me ratou muria na vosa ni Turaga; ia au sa vakaroti iratou e na noqu i gu taucoko kei na noqu kaukauwa taucoko, me ratou vakabauta na vosa ni Kalou ka muria na nona i vakaro e na veika kece ga.

26. Eratou sa kaya vei au: A cava na i balebale ni °uciwai ka raica ko tamadatou?

27. Au sa kaya vei iratou ni wai ka raica ko tamaqu, sa i koya na

(e) 1 Nif. 19:13-16. 22:11, 12. 2 Nif. 6:10-15. 9:1, 2. 10:5-9. 25:16, 17. 30:7, 8. 3 Nif. 5:21-26. 20:29-34. 21:26-29. 29:1, 8. Moma. 5:14. (f) 1 Nif. 8:10-12. (g) 1 Nif. 8:19. (i) 1 Nif. 8:13.

veika dukadukali; ia sa rui levu na ka e vakananuma tiko ka sega kina ni raica na kena dukadukali.

28. Au sa kaya vei iratou ni ko ya na i ^jkeli levu ka rerevaki ka tawasei ira tani na tamata ca mai na kau ni bula; ia sa tawasei ira tani tale ga mai vei ira na nona tamata yalosavasava na Kalou.

29. Au sa kaya vei iratou ni ko ya na i vakaraitaki ni eli rerevaki ka kaya vei au na agilosu ni sa vakarautaki tu vei ira na tamata i valavala ca.

30. Au sa kaya vei iratou ni a raica tale ga na tama i keitou ni sa tawasei ira tani na tamata ca mai vei ira na tamata yalododonu, na lewa ni Kalou; ia na kena i serau sa vaka na i serau ni yameyame ni buka waqa sa lako cake vua na Kalou ka sega ni mudu.

31. Eratou sa kaya vei au: E vakaibalebaletaki li ki na rarawa ni yago e na bula oqo se ki na bula sa bera mai? Se sa vakaibalebaletaki ga e na bula oqo?

32. Au sa kaya vei iratou ni ko ya na i vakaraitaki ni veika vakayalo; e na yaco na siga era na lewai kina na tamata e na nodra i valavala era sa kitaka e na bula oqo.

33. Ia kevaka era sa mate e na nodra i valavala ca, era na muduki tani mai na veika sa vakarautaki vei ira sa i valavala dodonu; ia era na kau mai me ra tu e na mata ni Kalou ka lewai e na nodra i valavala; kevaka era sa ^kdukadukali, era na dukadukali tiko ga; ia ke-

vaka era sa dukadukali, e na sega ni rawa me ra tiko e na matanitu ni Kalou; ia kevaka sa rawa me ra tiko kina, ia sa dukadukali tale ga na matanitu ni Kalou.

34. Ia au sa kaya vei kemudou, sa sega ni dukadukali na matanitu ni Kalou, ka sega ni rawa me curu kina e dua na ka sa tawa savasava; o koya sa vakarautaki tu kina e dua na tikina dukadukali me nodra era sa dukadukali.

35. Ia sa vakarautaki tu e dua na tikina, ka sa i koya na ^leli rerevaki ka'u a tukuna, ka sa kena yavu na tevoru; ia sa i tinitini ni tamata me tiko e na matanitu ni Kalou se me muduki tani e na vuku ni ^mlewa dodonu au a tukuna.

36. O koya oqo era sa tawasei tani kina na tamata ca mai vei ira na tamata yalododonu; era sa tawasei tani tale ga mai na kau ni bula, na kau sa talei duadua na vuana vei ira na vuanikau kece ga; ia sa i koya na i solisoli levu duadua ni Kalou. A sa vakaoqo na noqu vosa vei iratou na tuakaqu. Emeni.

WASE 16

Era sa veiwatini na luve i Liai kei ira na luve i Isimeli – Tomani tale na i lakolako – Sa soli na ka moqimoqili se na i dusidusi – Sa mate ko Isimeli.

1. Ko i au ko Nifai, ni'u sa vosa oti vei iratou na tuakaqu, eratou sa qai kaya vei au: Ko sa tukuna vei keitou na ^aka rarawa ka sa dredre me keitou vosota.

2. Au sa kaya vei iratou: Au kila

(j) 1 Nif. 12:18. 2 Nif. 1:13. Ala. 26:20. Ila. 3:29. (k) 2 Nif. 9:16. Mosa. 2:37. Ala. 11:37. Moma. 9:4, 14. (l) tik. 29. 2 Nif. 1:13. 2:29. 9:8-19, 26, 34, 36. 28:15, 21, 23. Jeko. 6:10. Ala 12:16-18. 3 Nif. 27:11, 12. Moro. 8:13, 14, 21. (m) tik. 30. V.V. 29:37, 38. 76:36, 44, 84. WASE 16: (a) tik. 2, 3. 2 Nif. 1:26, 27. Inosi 23. Moro. 9:4.

ni'u sa vosataka na ka dina ka ra sa rarawa kina na tamata ca; ia au sa vakadonui ira na tamata yalododonu ka vakadinadinataka ni ra na laveti cake e na siga mai muri; ia ko ira sa cala era sa vakatoka na ka dina me ka rarawa ni sa laubasikati ira.

3. Ia oi kemudou na tuakaqu, kevaka dou sa yalododonu ka sa lomamudou mo dou rogoca ka muria na i vakavuvuli dina mo dou i valavala dodonu kina e na mata ni Kalou, ke dou a sega ni vosa kudrukudrutaka na ka dina ka kaya: Ko sa tukuna vei keitou na ka rarawa.

4. Ia ko i au ko Nifai, au sa vakaroti iratou na tuakaqu me ratou muria vagumatua na vunau ni Turaga.

5. Raica eratou sa vakamalumalumutaki iratou e na mata ni Turaga; ia au sa marau sara ka nuitaka ni ratou na muria na sala dodonu.

6. A sa yaco na veika kece ogo e na gauna ka vakaitikotiko kina ko tamaqu e na vale laca e na ^bbuca ko Lemueli.

7. Ko i au ko Nifai, keirau sa veiwatini kei na dua na luve i 'Isimeli; ko iratou tale ga na tuakaqu eratou sa veiwatini kei iratou na luve i Isimeli; ia ko Soramu erau sa veiwatini kei na ulumatua i Isimeli.

8. A sa vakayacora ko tamaqu na ka kece sa vakarota vua na Turaga. Ia ko i au ko Nifai, sa vakalougatataki au vakalevu na Turaga.

9. A sa vosa vei tamaqu na Tu-

raga e na bogi, ka vakaroti koya me cavutu e na mataka ka lako yani ki na lekutu.

10. Ia ni sa yadra ko tamaqu e na mataka ka lako yani ki na katuba ni vale laca, e kurabui vakalevu ni sa raica e tautuba e dua na ka ^amoqumoqili sa caka vakamatai sara; a sa caka e na parasa dina. Ia sa tiko e na loma ni ka moqimoqili e rua na i dusidusi cowiri, e dua vei rau e dusia tiko na sala me keitou muria ki na lekutu.

11. Keitou sa vakarautaka na veika e rauta me keitou kauta ki na lekutu, kei na veika kece sa solia vei keitou na Turaga; keitou sa kumuna vata tale ga na sore ni kau kece ka kauta ki na lekutu.

12. Keitou sa kauta na neitou vale laca ka lako ki na loma ni lekutu ka kosova na uciwai na Leimani.

13. Keitou sa lako ka muri volekata tiko ga na tokalau cevaceva; a sa oti e va na bogi keitou qai birika na neitou vale laca; keitou sa vakatoka na vanua ko ya ko Seisa.

14. Keitou sa taura na neitou dakai kei na kena gasau ka gole ki na veikau loa me vakasasa manu-manu me kedra na neitou matavuvuale; ia ni sa oti na neitou vakasasa, keitou sa lesu tale kivei ira na neitou matavuvuale ki na lekutu ki na vanua ko Seisa. Ia keitou sa cavutu tale ka kuria na neitou i lakolako ki na lekutu e na mua vata ga keitou a lakova mai; ia keitou sa lako voli ga e na vanua bulabula e na lekutu, ka koto e na i yalayala ni vanua volekata na Wasa Damudamu.

(b) 1 Nif. 2:8, 14. 9:1. (c) 1 Nif. 7:2-6, 19, 22. (d) tik. 16, 26-30. 1 Nif. 18:12, 21. 2 Nif. 5:12. Ala. 37:38-47.

15. Keitou sa lako tiko ka bogi vuqa; keitou sa vakasasa manu-manu voli ga e na neitou i lakolako ka vakayagataka na dakai kei na kena gasau, na i rabo kei na kena vatu.

16. Keitou sa vakamuria voli ga na vanua e dusia na ka moqimoqili, ka sa dusia vei keitou na vanua bulabula e na lekutu.

17. Ia ni sa oti e bogi vuqa na neitou lako voli, keitou sa qai birika na neitou vale laca me keitou vakacegu tiko mada kina ka vakarautaka na kedra kakana na neitou matavuvale.

18. Ia ko i au ko Nifai, ni'u sa la'ki vakasasa manumanu tale, sa kamusu na noqu dakai ka a caka e na 'kaukamea dina; ia eratou sa cudruvi au na tuakaqu ni sa kamusu na noqu dakai, ka keitou sa sega ni rawata kina e dua na ka.

19. Keitou sa lesu lala vei ira na neitou matavuvale; ia ni ra sa rui oca e na nodra i lakolako mai, era sa rarawa vakalevu ni sa sega na kakana.

20. Eratou sa vosa kudrukudru vakalevu ko Leimani kei Lemueli kei rau na luve i Isimeli tagane, e na vuku ni veika rarawa kei na leqa ka yaco vei iratou e na lekutu; sa bau vosa kudrukudrutaka tale ga na Turaga na nona Kalou ko tamaqu; io eratou sa rarawa vakalevu ka vosa kudrukudrutaka na Turaga.

21. Ia ko ia au ko Nifai, au sa rarawataka na ca ni noqu dakai; eratou sa rarawa tale ga na tuakaqu ni sa yali na wa ni nodratou

dakai ka sa dredre kina me keitou rawata e dua na ka.

22. Ia ko i au ko Nifai, au sa vosa vakabibi vei iratou na tuakaqu; raica eratou sa vakaukauwataka tale na yalodratou ka vosa kudrukudrutaka na Turaga na nodratou Kalou.

23. Ia ko i au ko Nifai, au sa taya e dua na kau me noqu dakai kei na dua na tolo ni kau me kena gasau; ia au sa vakaiyaragi e na dakai kei na kena gasau kei na i rabo kei na kena vatu. Au sa kaya vei tamaqu: Evei me'u lako kina me'u rawata mai e so na kakana?

24. A sa taroga ko koya vua na Turaga; ia sa vakamalumalumu-taki iratou na noqu vosa, ka ni'u sa vosataka vakaukauwa vei iratou e vuqa na ka.

25. A sa rogo na domo ni Turaga vei tamaqu; a sa veivutunitaka vakaidina ko koya na nona vosa kudrukudrutaka na Turaga.

26. Sa kaya vua na Turaga: Mo rai ki na ka moqimoqili ka raica na ka sa volai tu kina.

27. Ia ni sa raica ko tamaqu na ka sa volai tu e na ka moqimoqili, sa rere ka sautaninini vakalevu, kei iratou tale ga na tuakaqu kei na luve i Isimeli tagane kei iratou na wati keitou.

28. Ia ko i au ko Nifai, au raica ni sa vakatau na nodrau "yavala na i dusidusi ka tiko e na ka moqimoqili e na neitou vakabauta, na neitou gumatua kei na neitou vakarorogo.

29. Au raica tale ga ni sa volai vou tu kina e so na ka, ia sa rawa-

(e) 1 Nif. 4:9. 2 Nif. 5:15. Jero. 8. Ica 7:9. Same 18:34. (f) 1 Nif. 16:10. (g) Ala. 37:40.

rawa na kena wiliki me keitou kila kina na i vakaro ni Turaga; ia sa volai ka veisautaki vagauna, vakatau mai na neitou vakabauta kei na gumatua. Ia eda sa raica ni sa rawa vua na Turaga me qisia na veika lalai me yaco kina na veika lelevu.

30. Ia ko i au ko Nifai, au sa lako cake ki na ulunivanua me vaka sa gilio e na ka moqimoqili.

31. Au sa vakamatea mai kea e so na manumanu kila ka rawata mai kina na kedra kakana na neitou matavuvale.

32. Au sa colata yani ki na neitou vale laca; ia ni ratou sa raica ni'u sa rawa kakana mai, sa vua-bale na nodratou marau. Eratou sa vakamalumalumutaki iratou vua na Turaga ka ia na vakavinavinaka vua.

33. Keitou sa tomana tale na neitou i lakolako me volekata tiko ga na mua keitou a muria mai; ia ni sa oti e bogi vuqa, keitou sa qai birika tale na neitou vale laca me keitou vakacegu tiko mada kina.

34. A sa mate ko 'Isimeli ka bulu e na vanua ko Naiomi.

35. Eratou sa tagicaka vakalevu na luve i Isimeli yalewa na mate i tamadratou kei na veika rarawa sa yaco vei iratou e na lekutu; eratou sa vosa kudrukudrutaki tamaqu tale ga ni a kauti iratou tani mai na vanua ko Jerusalemi ka ratou kaya: Sa mate na tama i keitou; ia keitou sa mai lako voli e na lekutu ka sa yaco vei keitou e vuqa na ka rarawa, na viakana, na viagunu kei na oca; ia me i kuri ni veika rarawa oqo, keitou na

mai mate tu e na lekutu e na viakana.

36. A sa vakaoqo na nodratou vosa kudrukudrutaki tamaqu kei au tale ga; eratou sa via lesu tale ki Jerusalemi.

37. A sa kaya ko Leimani vei Lemueli kei rau tale ga na luve i Isimeli tagane: Raica tou vakamatei tamadratou kei Nifai tale ga na tacidatou, ni sa mai via turaga ka i vakavuvuli vei kedatou na tuakana.

38. Ia oqo sa kaya tiko ni rau sa veivosaki kei na Turaga, ka kaya tale ga ni ra sa dauvukei koya na agilosu. Ia edatou kila ni sa lasutaki kedatou; ia sa tukuna na veika oqo ka kitaka e vuqa na cakacaka vuku me vakaisini kedatou kina, ni sa nakita tiko me kauti kedatou ki na dua na vanua tani; ia ni datou sa na yaco kina, sa nakita tiko me buli koya me tui ka turaga vei kedatou ka me vakayacora vei kedatou na lomana. Raica sa vakauqeti iratou vakaoqo na tuakaqu ko Leimani me ratou cudru kina.

39. Ia sa tiko vata kei keitou na Turaga; a sa rogo mai na domo ni Turaga ka vosataka vei iratou e vuqa na ka, ka sa cudruvi iratou vakalevu sara; ia ni sa cudruvi iratou na Turaga, sa oti mai na nodratou yalo ca ka ratou sa veivutunitaka vakaidina na nodratou i valavala ca; a sa vakalougatataki keitou na Turaga e na kakana ka keitou sa sega kina ni rusa.

WASE 17

Irianitumi se wai levu – Sa vakaroti Nifai na Turaga me taya e dua na

waqa – Erau vorati koya na tuakana ka rau sa vakataqayataki.

1. Keimami sa tomana tale na neimami i lakolako e na lekutu ka muri vaka ki na tokalau. Keimami lako voli ka sota kei na vuqa na leqa e na lekutu; era vakasucu gone tale ga kina na neimami yalewa.

2. A sa vakalougatataki keimami vakalevu na Turaga; keimami sa kana lewe ni manumanu droka voli e na lekutu ka sa to vakalevu na medra sucu na neimami gone; era sa kaukauwa na neimami yalewa me vaka na tagane, era sa vosota ka sega ni vosa kudrukudru e na nodra lako tiko.

3. Ia eda sa kila kina ni sa kilikili me da muria na vunau ni Kalou. Ia kevaka era sa muria na vunau ni Kalou ko ira na luvu ni tamata, e na vakani ira ka vakaukauwataki ira ko Koya, ka vakarautaka tale ga na sala me ra rawata kina na ka sa vakarota vei ira; a sa solia vei keimami na ka kece ga e na neimami tiko voli e na lekutu.

4. A sa vuqa na yabaki na neimami tiko voli e na lekutu, io *sa walu na yabaki.

5. Keimami sa yaco ki na vanua ka keimami vakatoka ko Vanuasautu, ni sa levu kina na vuata kei na oni ni veikau; ia sa vakarautaka tu na Turaga na ka kece ogo me keimami kakua kina ni rusa. Keimami sa raica na wasawasa ka keimami vakatoka ko Irianitumi, a kena i balebale na wai levu.

6. Keimami sa birika na neimami vale laca e matasawa; ia e dina ga ni a yaco vei keimami e levu na ka rarawa kei na leqa ka

sega ni rawa me keimami vola kece, keimami sa reki vakalevu ga ni keimami sa yaco ki matasawa; keimami sa vakatoka na vanua ogo ko Vanuasautu, ni sa levu kina na vuata.

7. Ia ko i au ko Nifai, ni sa oti e bogi vuqa na noqu tiko e Vanuasautu, sa rogo vei au na domo ni Turaga ka vaka: Mo ia ka lako ki na ulunivanua. Au sa qai lako ki na ulunivanua ka masu vua na Turaga.

8. A sa vosa vei au na Turaga ka vaka: Mo taya e dua na waqa me'u vakaleleci ira kina na nomu tamata ki na tai kadua ni wasawasa ogo; ia au na vakatakila vei iko na kena i cakacaka.

9. Au sa qai kaya: Oi kemuni na Turaga, evei me'u na vakasaqara mai kina na kaukamea me vaka-waicalataki me'u bulia kina i yaya ni cakacaka vakamatai, ka taya na waqa me vaka ko ni sa vakatakila vei au?

10. A sa vakatakila vei au na Turaga na vanua me'u la'ki vakasaqara mai kina na kaukamea, me'u bulia kina na i yaya ni cakacaka vakamatai.

11. Ia ko i au ko Nifai, au sa cakava na iri ni buka waqa mai na kuli ni manumanu me irivaka na buka; ia ni'u sa cakava rawa na iri, au sa qai dirika vata e rua na watu me'u vakawaqara kina na buka.

12. Ia raica a sega ni vakatara na Turaga me keitou vakawaqa buka e na neitou lako tiko e na lekutu, ni a kaya: Au na vakamikaticataka na kemudou kakana mo dou kakua kina ni vakabutara.

13. Au na nomudou cina tale ga

e na lekutu, ka'u na caramaka na sala vei kemudou kevaka dou na muria na noqu vunau; ia kevaka dou na muria na noqu vunau, dou na tuberi ki na vanua "yalataki ka dou na kila ni sa i au sa tuberi kemudou.

14. A sa kaya tale na Turaga: Ni dou sa yaco ki na vanua yalataki, dou na kila ni sa i au na Turaga na Kalou; ni sa i au na Turaga ka vakabulai kemudou mai na veivakarusa ka kauti kemudou tani mai na vanua ko Jerusalemi.

15. Ia ko i au ko Nifai, au sa gumatua ka muria na vunau ni Turaga; ia au sa vakaroti rau na tuakaqu me rau yalodina ka gumatua.

16. Au sa qai vakawaicalataka na kaukamea ka bulia kina na i ^byaya ni cakacaka vakamatai.

17. Ia ni rau sa raica na tuakaqu ni'u sa vakarau "taya na waqa, erau sa vosa kudrukudrutaki au ka kaya: Sa lialia ko tacidatou, ni sa nanuma ni rawa me taya e dua na waqa; io e nanuma tale ga me koso-^ava rawa na wasawasa levu oqo!

18. Erau sa vosa kudrukudrutaki au vakaoqo na tuakaqu ka rau sega ni via vukei au; raica erau sa sega ni vakabauta ni rawa me'u taya e dua na waqa; erau sega tale ga ni vakabauta ni sa vakaroti au vakakina na Turaga.

19. Ia ko i au ko Nifai, au sa rarawataka vakalevu na kaukauwa ni yalodrau na tuakaqu; ia ni rau sa raica ni'u sa rarawa, erau sa marau vakalevu ka rekitaki au ka kaya: Keitou kila ni ko sega ni rawa ni taya e dua na waqa, ka ni

ko sega ni matai; ia ko na sega ni rawata e dua na cakacaka levu vakaoqo.

20. Ia ko sa tautauvata kei tamadatou e na nona vakamura na nanuma sesewa ni lomana; a sa kauti kedatou tani mai na vanua ko Jerusalemi, ka da sa mai tiko voli e na lekutu ka vuqa na yabaki; era cakacaka tiko ga na noda yalewa ni ra sa bukete tu ka ra vakasucu e na lekutu, era sota kaya na ka rarawa kece ga, sa vo ga na mate; ia e vinaka cake me ra a mate ga mai Jerusalemi, me ra kakua kina ni mai rarawa tu vakaoqo.

21. Raica eda sa mai kune rarawa tu oqo e na lekutu ka vuqa na yabaki, na gauna me da a vakayagataka kina na noda i yau kei na vanua eda taukena; io ke da a kune marau kina.

22. Eda kila ni ra sa tamata yalododonu ko ira ka tiko mai Jerusalemi, ni ra sa muria na i lesilesi kei na lewa ni Turaga kei na nona i vakaro kece ga me vaka na vunau i Mosese, ia eda sa kila kina ni ra sa tamata yalododonu; ia sa beitaki ira ko tamadatou ka kauti kedatou tani mai me datou vakarorogo tiko ga ki na nona vosa; ia sa tautauvata kei koya ko tacidatou. Erau sa vosa kudrukudrutaki keirau vakaoqo ko i rau na tuakaqu.

23. Ia ko ia au ko Nifai, au sa vosa vei rau ka kaya: Drau vakabauta li ni a rawa me ra sereki tani mai ligadra na kai Ijipita ko ira na nodatou qase na mataqali i Isireli, kevaka me ra a sega ni vakabauta na vosa ni Turaga?

24. Io drau nanuma ni rawa me

(a) 1 Nif. 2:20. 18:23. (b) tik. 9, 10. (c) tik. 8, 49, 51. 18:1-6.

ra sereki tani mai na nodra vakabobulataki kevaka a sega ni vakaroti Mosese na Turaga me la'ki sereki ira tani mai?

25. Ia drau sa kila ni ra a vakabobulataki na mataqali i Isireli, drau kila tale ga ni ra a vakacolati e na i colacola dredre sara; o koya drau sa kila kina ni sa ka vinaka sara vei ira me ra sereki tani mai na nodra vakabobulataki.

26. Ia drau sa kila ni a vakaroti Mosese na Turaga me vakayacora na cakacaka levu ko ya; drau sa kila tale ga ni a tawase rua na Wasa Damudamu e na nona vosa, ka ra lako e loma e na qele mamacaca.

27. Ia drau sa kila tale ga ni ra luvu kece e na Wasa Damudamu ko ira na kai Ijipita, io ko ira na mataivalu i Fero.

28. Drau sa kila tale ga ni ra a vakani e na mana e na loma ni veikau.

29. Io drau sa kila tale ga ni a yavita na vatu ko Mosese e na kaukauwa ni Kalou ka vure mai kina na wai, me ra gunu kina na mataqali i isireli.

30. E dina ga ni sa tuberi ira tiko na Turaga na nodra Kalou ka nodra i Vakabula, ka liutaki ira e na siga ka vakararamataki ira e na bogi, ka vakayacora vei ira na ka kece ga e yaga vei ira na tamata, ia era sa vakaukauwataka ga na yalodra ka vakamatabokotaka na lomadra ka vosa vakacacataki Mosese kei na Kalou Bula.

31. Ia sa yaco me vakarusai ira me vaka na nona vosa, ka tuberi ira me vaka na nona vosa; ia me vaka na nona vosa, sa cakava kina

vei ira na ka kece ga; a sa caka na ka kece ga e na nona vosa.

32. Ia ni ra sa kosova yani na uciwai na Joritani, sa vakaukauwataki ira ko Koya me ra vakasavi ira tani na i taukei ni vanua ko ya; io me ra vakasavi ira ka vakarusai ira.

33. Ia drau nanuma ni ra sa tamata yalododonu ko ira na i taukei ni vanua yalataki oqo ka ra a vakasavi ira tani ko ira na noda qase? Raica au sa kaya vei kemudou: E segai.

34. Drau nanuma ni ra tamata digitaki cake ko ira na noda qase kevaka era tamata yalododonu tale ga ko ira oqo? Au sa kaya vei kemudou: E segai.

35. Raica sa nanuma vakatauvata na Turaga na tamata kece ga; o koya sa yalododonu sa lomana na Kalou. Ia raica, era sa beca na vosa kece ga ni Kalou ko ira na tamata oqo, ka ra sa sinai e na i valavala ca; a sa yaco vei ira na cudru waqawaqa ni Kalou; a sa cudruva na qele na Turaga e na vukudra, ka vakalougatataka vei ira na noda qase; io sa cudruva e na vukudra me ra rusa kina, ka vakalougatataka vei ira na noda qase me ra taukena.

36. Raica sa bulia na vuravura na Turaga me tawani, ka sa buli ira na luvena me ra taukena.

37. Ia sa vakabula na matanitu yalododonu, ka vakarusa na matanitu i valavala ca.

38. Sa tuberi ira na yalododonu ki na vanua talei, ka vakarusai ira na i valavala ca ka cudruva na qele e na vukudra.

39. Sa lewa na lomalagi e cake

ni sa nona i tikotiko vakaturaga, ia ko vuravura sa i tutu-ni-yavana.

40. Sa lomani ira era qaravi Koya me nodra Kalou. Raica sa lomani ira na noda qase ka vei-yalayalati kei Eparaama, kei Aisake, kei Jekope, ka sa nanuma na vei-yalayalati a cakava; a sa kauti ira tani kina mai na vanua ko Ijipita.

41. A sa vakararawataki ira e na lekutu e na nona i titoko ni ra sa vakaukauwataka na yalodra me vakataki kemudou; a sa vakararawataki ira na Turaga e na vuku ni nodra i valavala ca. A sa tala e na kedra maliwa na gata vakabukawaqa sa vuka; a sa vakarautaka na sala me ra vakabulai kina ko ira sa laukata; ia na ka wale ga me ra kitaka, me ra raica; ia e na vuku ni sa rui rawarawa na ka me ra kitaka, sa lewe vuqa era rusa kina.

42. Era sa vakaukauwataka na yalodra e na vuqa na gauna, ka vosa vakacacataki Mosese ka vosa vakacacataka tale ga na Kalou; ia drau sa kila ni a liutaki ira ga yani ko Koya ki na vanua yalataki e na nona kaukauwa.

43. Ia ni sa oti na ka kece oqo, era sa ca vakalevu cake ka voleka sara me ra vakarusai; au sega ni kila de dua era sa vakarusai, ka'u kila ga ni na yaco vakaidina na siga me ra na vakarusai kina; ia e lewe lailai ga era na kau yani vakabobula.

44. A sa ⁴vakaroti tamaqu kina na Turaga me dro ki na lekutu; era sa segata na ⁶Jiu me ra vakamatei koya; ⁷drau sa segata tale ga mo drau vakamatei koya, ka drau sa

daulaba kina e lomamudrau me vakataki ira.

45. Drau sa kusarawa ni kitaka na ca ka berabera ni nanuma na Turaga na nomudrau Kalou. ⁹Drau sa raica na agilosu ka sa vosa vei kemudrau; ia drau sa daurogoca na domona e na vuqa na gauna ka sa vosa vei kemudrau e na domo lailai, ia drau sa sega ni vakila na nona vosa ni drau sa yalo butobuto; a sa vosa kina vei kemudrau e na domo sa vaka na kurukuru, ka sa yavalata na qele me vaka e sa vakarau kavida.

46. Drau sa kila, na nona vosa ga e na ¹takali kina ko vuravura; drau sa kila, na nona vosa ga e na vakalogalogavinakataka na vanua ¹sukusukura ka vakacacana na vanua logalogavinaka. Ia a cava drau sa rui yalo kaukauwa kina?

47. Raica au sa rarawa vakalevu ka mosi na yaloqu e na vukumudrau; au ririkotaka de drau na muduki tani vakadua. Raica au sa sinai e na Yalo ni Kalou ka sa malumalumu kina na yagoqu.

48. Ia ni'u sa vosataka na ka oqo, erau sa cudruvi au ka via biuti au ki na wasaliwa titobu; ia ni rau sa lako mai me rau tauri au, au sa vosa vei rau ka kaya: Au sa vakaroti kemudrau e na yaca ni Kalou Kaukauwa mo drau kakua ni ^ktarai au, ka ni'u sa vakasinaiti tu e na kaukauwa ni Kalou, ka sa curuma tu na yagoqu; o koya e na tarai au e na malai me vaka na gasau madu, ka yaco me ka wale e na kaukauwa ni Kalou, ni na yaviti koya na Kalou.

(d) 1 Nif. 2:2. (e) 1 Nif. 2:1. (f) 1 Nif. 16:37. (g) 1 Nif. 3:29. (i) 3 Nif. 26:3. (j) 1 Nif. 12:4, 19:11, 12. 2 Nif. 26:4-6. 11a. 14:21-24. 3 Nif. 8:5-19. (k) tik. 52-55. 2 Nif. 1:26, 27.

49. Ia ko i au ko Nifai, au sa kaya vei rau me rau kakua ni vosa kudrukudrutaki tamadrau tale; ia me rau mai cakacaka vata kei au ni sa vakaroti au na Turaga me'u taya e dua na waqa.

50. Au sa kaya vei rau: Sa rawa me'u kitaka na ka kece ga 'kevaka sa vakaroti au kina na Kalou. Kevaka sa vakaroti au me'u kaya ki na wai oqo, mo vuki mo qele mamaca e na vuki me qele mamaca; ia kevaka au sa kaya vakakina, e na yaco vakaidina.

51. Ia kevaka sa tu na kaukauwa levu vakaoqo vua na Turaga, ka sa vakayacora e vuqa na cakacaka mana vei ira na luvu ni tamata, me na qai sega ni rawa vakacava vua me vakaroti au me'u taya e dua na waqa?

52. Ia ko i au ko Nifai, au sa vosataka e vuqa na ka vei rau na tuakaqu; raica erau sa rere ka sega ni veileti tale kei au, ka sega tale ga ni doudou me rau tauri au se tarai au mada ga e na i qaqalo ni ligadrau ka bogi vuqa. Erau sa sega ni doudou me cakava na ka oqo de rau na malai e mataqu, ka ni sa kaukauwa na Yalo ni Kalou; a sa vakaoqo na ka sa cakava vei rau.

53. A sa kaya vei au na Turaga: Mo dodoka tale na ligamu vei rau na tuakamu, me rau kakua kina ni ^mmalai e matamu; ia au na vakataqayataki rau, sa kaya na Turaga; ia au na kitaka na ka oqo me rau kila kina ni sa i au na Turaga na nodrau Kalou.

54. Au sa qai dodoka na ligaqu vei rau na tuakaqu me rau kakua ni

malai kina; ia sa vakataqayataki rau ga na Turaga na Kalou me vaka na nona vosa.

55. Erau sa qai kaya: Keirau sa kila vakaidina sara ni sa tiko kei iko na Turaga, keirau kila ni a kuretaki keirau na kaukauwa ni Kalou. Erau sa cuva sobu e mataqu ka via vakarokoroko vei au, ia au sa tarovi rau ka kaya: Ko i au na tacimudrau sa gone; ia mo drau vakarokoroko ga vua na Turaga na nomudrau Kalou, ka vakarokorokotaki rau na tamamudrau kei na tinamudrau me dede kina na nomudrau bula e na vanua sa solia vei kemudrau na Turaga na nomudrau Kalou.

WASE 18

Sa ta oti na waqa – Ko Jekope kei Josefa – Sa tekivu na soko – Na vakasausa kei na talaidredre – Sa liwa na cava e wasawasa – Yaco ki na vanua yalataki.

1. Erau sa vakarokoroko vua na Turaga ka lako mai me keitou taya vata na waqa e na kena i cakacaka vakamatai sara. A sa vakatakila vei au na Turaga na i tata ni kau ni waqa.

2. Ia ko i au ko Nifai, au sa sega ni "taya na kau me vaka e vulica na tamata, se me'u taya na waqa e na kena i cakacaka e kila na tamata; ia au sa taya ga me vaka sa vakatakila vei au na Turaga; a sa sega ni ta me vaka na kena i cakacaka era kila na tamata.

3. Ko i au ko Nifai, au sa dau-lako vakawasoma ki na ulunivanua me'u la'ki masu vua na Turaga; a sa

(l) 1 Nif. 3:7. Jeko 4:6. Filipai 4:13. (m) tik. 48, 54, 55. WASE 18: (a) 1 Nif. 17:8.

vakatakila vei au na Turaga na veika lelevu.

4. Ia ni'u sa taya oti na waqa me vaka na vosa ni Turaga, erau sa vakadinadinataka na tuakaqu ni sa vinaka ka sa caka vakamatai sara; erau sa vakamalumalumutaki rau kina vua na Turaga.

5. A sa vosa vei tamaqu na Turaga ka kaya me keitou cavutu ka lako sobu ki waqa.

6. Ia keimami sa vakarautaka tu e levu na ka mai na lekutu, na vuata kei na lewe ni manumanu, na oni kei na ka kece ga sa vakarota vei keimami na Turaga; keimami sa qai lako sobu ki waqa e na mataka, na tamata yadua me vaka na nona yabaki; keimami sa kauta yani na neimami i yaya, na ^bsore ni kau kei na ka kece keimami a kauta voli mai; ia keimami sa lako vata yani ki waqa kei ira na wati keimami kei na luve i keimami.

7. A sa sucu e rua tale na luve i tamaqu e na lekutu; na yaca i koya ka qase ko Jekope, kei koya ka gone ko Josefa.

8. Ia ni keimami sa kauta yani ki waqa na ka kece a vakaroti vei keimami, keimami sa qai tavo ki wai ka savu muria na cagi ^cvaka ki na vanua yalataki.

9. Ia ni keimami sa savu muria voli na cagi ka bogi vuqa, raica erau sa tekivu marau na tuakaqu kei iratou tale ga na luve i Isimeli tagane kei na watidratou; era sa ia na meke kei na laga sere ka tauca na vosa velavela, ka ra sa guilecava na kaukauwa ka kauti ira voli;

io era sa vakalevulevui ira e na i tovo velavela.

10. Ia ko i au ko Nifai, au sa taqaya vakalevu de na cudruvi keimami na Turaga ka yaviti keimami e na vuku ni neimami caka ca, ka tilomi keimami na wasaliwa titobu; ia ko i au ko Nifai, au sa qai vunauci iratou; ia erau sa cudruvi au ka kaya: Keitou sega ni vinakata me mai ^dlewai keitou na taci keirau sa gone.

11. Erau sa qai tauri au ko Leimani kei Lemueli, vesuki au e na dali ka vakararawataki au; ia sa laiva na Turaga me yaco na ka ogo me vakaraitaka kina na nona kaukauwa ka vakayacora na ka sa lewa vei ira na tamata i valavala ca.

12. Ia ni rau sa vesuki au vakaukauwa ka'u sa sega ni yavala rawa, sa sega tale ga ni yavala na ^ekabasi ka a solia vei keimami na Turaga.

13. O koya era sa sega kina ni kila na mua me ra vagolea kina na waqa; a sa liwa e dua na cava levu ka rerevaki ka keimami ciri voli e wai ka bogi tolu; era sa rere vakalevu de ra luvu e wasawasa, ia erau a sega ga ni sereki au.

14. Ia e na i kava ni bogi ni neimami ciri voli e wasawasa, sa toro cake sara na kaukauwa ni cagi.

15. A sa voleka me tilomi keimami na wasaliwa titobu. Ia e na i kava ni bogi ni neimami ciri voli e wasawasa, erau sa qai kila na tuakaqu ni sa tau vei iratou na lewa ni Kalou, ka ratou na vaka-

(b) 1 Nif. 8:1. 16:11. tik. 24. (c) 1 Nif. 2:20. 5:5, 22. 7:13. 12:1, 4. 13:12, 14, 30. 14:2. 18:22, 23. (d) 1 Nif. 2:22. 16:37, 38. 2 Nif. 1:25-27. 5:3, 19. (e) raica d, 1 Nif. 16.

rusai kevaka erau sega ni veivutunitaka na nodrau i valavala ca; a rau sa sereka na i vesu ni ligaqu ka raica ni sa vuce vakalevu sara; ia sa vuce ka mosi tale ga vakalevu na noqu qurulasawa.

16. Au sa sega ni vosa kudrukudrutaka na Turaga e na noqu vakararawataki, ia au sa vakararavi ga vua na noqu Kalou ka vakacaucautaki Koya e na veisiga.

17. Ia sa vosataka e vuqa na ka ko Liai na tamaqu vei rau kei iratou tale ga na ^luve i Isimeli tagane; ia erau sa vakarerei koya e via totaki au; ia erau sa qase sara na noqu i tubutubu, ka rau sa rarawataki ira na luedrau, erau sa malumalumu kina ka tauvimate.

18. Ia erau sa rui rarawa ka yalobibi e na nodrau i tovo ca na tuakaqu, sa voleka kina me rau toki yani vua na nodrau Kalou; a sa voleka me vakotori ki na i bulubulu na uludrau sika ka rau toki yani e na rarawa ka bulu e loma ni wai.

19. Erau sa kune rarawa tale ga ko ^hJekope kei Josefa e na vuku ni leqa i tinadrau, ni rau sa gone ga ka dodonu me rau qaravi vakavinaka; ia na tagi kei na vakamamasu nei ^hwatiqu kei iratou tale ga na luevequ, e sega ni vakamalumulumutaka na yalodrau na tuakaqu me rau sereki au kina.

20. Sa sega tale ni dua na ka e rawa me vakamalumulumutaka na yalodrau, na kaukauwa ga ni Kalou ka sa voleka ni vakarusai iratou sa vakamalumulumutaka na yalodrau; ia ni rau sa raica ni sa voleka me tilomi iratou na wasa-

liwa titobu, erau sa qai veivutunitaka na ka erau sa vakayacora ka rau sereki au.

21. Ia ni rau sa sereki au, au sa qai taura na ^jkabasi ka sa tekivu yavala tale ka dusia vei au na mua. Au sa masu vua na Turaga ka sa ruru mai na cagi ka malumu na cava, a sa maravu levu mai.

22. Ia ko i au ko Nifai, au sa ^kvagolea na waqa ka keimami soko yani ki na vanua yalataki.

23. Ia ni keimami sa soko tiko ka bogi vuqa, ^{*}keimami sa qai yaco ki na ^vvannua yalataki; keimami sa lako yani ki vanua ka birika na neimami vale laca; keimami sa vakatoka na vanua ko ya ko vanua yalataki.

24. Keimami sa wereca na vanua ka tea na sore ni kau; io keimami sa tea na ^hsore ni kau kece ga keimami a kauta mai na vanua ko Jerusalemi. A sa tubu vakalevu sara ka keimami sa kalougata kina.

25. Ia ni keimami sa lako yani ki na loma ni veikau e na vanua yalataki, keimami sa kunea kina na veimataqali ^hmanumanu, na bulumakau yalewa kei na bulumakau tagane, na asa kei na ose, na me kei na me kila kei na veimataqali manumanu kece ga sa yaga vua na tamata. Keimami kunea tale ga na veimataqali ^hkaukamea, na koula, na siliva kei na kopa.

WASE 19

Na i tukutuku i Nifai me baleti ira na nona tamata – Era tukuni na parofita e so – Ko Sinosi kei na nona parofisai.

(f) 1 Nif. 7:6. (g) tik. 7. (i) 1 Nif. 16:7. (j) tik. 12. (k) tik. 13. (l) 1 Nif. 2:20. (m) 1 Nif. 8:1. (n) Inosi 21. Ala. 18:9. 20:6. 3 Nif. 3:22. 4:4. 6:1. Ica 9:18, 19, 31-34. 10:19-21. (o) 1 Nif. 19:1. 2 Nif. 5:14-16. Jeko 2:12, 13. Ila. 6:9-11. Ica 9:17. 10:7, 12, 23. **Rauta na 589 B.C.*

1. A sa vakaroti au na Turaga me'u bulia na "peleti kaukamea me'u ceuta kina na kedra i tukutuku na noqu tamata. Au sa ceuta e na peleti ka'u sa bulia oqo na i ^btukutuku i tamaqu kei na i tukutuku ni neimami i lakolako e na lekutu kei na parofisai i tamaqu; au sa ceuta tale ga kina e vuqa na noqu parofisai.

2. Ia e na gauna au a bulia kina na peleti ko ya, au a sega ni kila ni na vakaroti au na Turaga me'u bulia tale ga na peleti oqo; ia era sa ceuti tu e na peleti ka'u a tukuna, na i tukutuku i tamaqu kei na kedra i tukutuku na nona qase, kei na i tukutuku ni ka e vuqa a yaco e na lekutu; ia era sa ceuti vakaidina tu e na i matai ni peleti na veika sa yaco ni bera ni'u bulia na peleti oqo.

3. Ia ko i au ko Nifai, ni'u sa bulia oti na peleti "oqo me vaka sa vakaroti vei au, sa vakaroti tale ga me'u ceuta e na peleti oqo na i tukutuku macala vinaka sara ka talei ni cakacaka vakalotu kei na parofisai; ia me na maroroi tu na veika kece sa ceuti kina me i vakavuvuli vei ira na noqu tamata era na taukena na vanua, ka baleta tale ga na i naki tale e so sa kila duadua ga na Turaga.

4. Ia ko i au ko Nifai, au sa vola e na peleti tale "kadua na i tukutuku sa vakamacalataka sara vakavinaka na i valu, na veileti kei na nodra rusa na noqu tamata. Au sa kitaka na ka oqo, ka vakarota vei ira na noqu tamata na ka me ra cakava ni'u sa takali yani; ia me na dauvakadewataki yani na peleti

oqo e na veitabatamata, se mai vua e dua na parofita ki vua tale e dua, me yacova ni sa dua tale na kena lewa mai vua na Turaga.

5. Ia e na qai tukuni e muri na i tukutuku ni noqu bulia na "peleti oqo; au sa ia me'u kitaka me vaka ka'u sa tukuna, ka'u sa kitaka oqo me maroroi kina na veika bibi me i vakavuvuli vei ira na noqu tamata.

6. Ia au na vola wale ga e na peleti na veika au kila ni bibi. Ia ke'u mani cala, era a sa cala tale ga vakakina ko ira e liu; au sega ni beitaki ira me'u vakavinakataki au kina, ia au beitaka ga na noqu malumalumu vakayago.

7. Ia na veika era nanuma e so ni yaga vakalevu ki na yago kei na yalo, era vakawaletaka ka buturaka sobu ko ira e so tale. Io era sa buturaka sobu na Kalou ni Isireli ko ira na tamata; au kaya ni ra buturaka sobu e yavadra, a kena i balebale era sa vakawaletaki Koya ka sega ni muria na nona vosa.

8. Ia raica e na lako mai ni oti e ^fono na drau na yabaki mai na gauna ka biuti Jerusalemi mai kina ko tamaqu, me vaka sa tukuna na agilosi.

9. Ia era na okati Koya me ka wale ko ira na kai vuravura, ni ra sa tamata i valavala ca; era na vakankakuitataki Koya ka na vosota ga, era na yaviti Koya ka na vosota ga. Io era na kasiviti Koya ka na vosota ga e na vuku ni nona yalo loloma kei na nona dauvosoti ira na luve ni tamata.

10. Ia na nodra Kalou na noda qase ka kauti ira tani mai Ijipita, mai na veivakabobulataki ka ma-

(a) raica f, 1 Nif. 1. (b) 1 Nif. 1:16,17. 19:2. (c) 1 Nif. 9:2. (d) 1 Nif. 9:4. (e) 2 Nif. 5:30. V.V. 10. (f) 1 Nif. 10:4. Rauta na 588 kei na 570 B.C.

roroi ira tale ga e na lekutu, io na Kalou i Eparaama, kei Aisake, kei na Kalou i Jekope, sa soli Koya ki na ligadra na tamata i valavala ca me vaka na vosa ni agilosu; a sa laveti cake me vaka na vosa i ^gSinoki, ka vakoti ki na kauveilatai me vaka na vosa i Neumi, ka bulu e na qara vatu me vaka na vosa i ⁱSinosi, ko koya ka tukuna tale ga ni na ^jtolu na siga butobuto me i vakatakilakila ni nona mate vei ira era tawana na veiyanyanu ni wasawasa, vakabibi vei ira na mataqali i Isireli.

11. A sa kaya vakaoqo na parofita: E na talevi ira vakaidina na mataqali i Isireli na Turaga na Kalou e na siga ko ya; e so e na rogo vei ira na ^kdomona, ia e na vuku ni nodra yalododonu era na bula kina ka reki vakalevu; e so tale e na talevi ira ^le na kurukuru kei na livaliva ni nona kaukauwa, e na cava, e na bukawaqa kei na kubou kei na kabukabu butobuto, e na tadola ko vuravura ka ra na tubu cake mai na ulunivanua.

12. Ia e na yaco vakaidina na veika kece oqo, sa kaya na parofita ko Sinosi: E na kavida na ^mveivatu lelevu; ia e na vutugu ko vuravura ka na uqeti ira na tui ni veiyanyanu ni wasawasa na Yalo ni Turaga me ra kaya: Sa rarawa na Kalou ni veika bula kece ga!

13. Ia ko ira era tiko mai Jerusalem, era sa vakaukauwataka na yalodra ka beca na i vakatakilakila kei na veika mana, kei na kaukauwa kei na nona lagilagi na

Kalou ni Isireli, sa kaya na parofita; era na cati ira ko ira na tamata kece ga, ni ra sa vakota ki na kauveilatai na Kalou ni Isireli.

14. Ia e na vuku ni nodra yalo kaukauwa kei na nodra beci Koya na Yalo Savasava ni Isireli, sa kaya na parofita, era na veiseyaki kina ka rusa; era na vakasiusiutaki ka vosa beci ka cati vei ira na veimatanitu kece ga.

15. Ia e na siga ⁿera na vuki mai kina kivei Koya na Yalo Savasava ni Isireli, e na qai nanuma ko Koya na veiyalayalati ka a cakava vei ira na nodra qase, sa kaya na parofita.

16. Ia e na qai nanumi ira e na veiyanyanu ni wasawasa; io au na soqoni ira kece na mataqali i Isireli mai na i yalayala vava kei vuravura, sa kaya na Turaga; oqo na ka sa tukuna ko ^oSinosi na parofita.

17. Ia e na raica ko vuravura kece ga na veivakabulai ni Turaga, sa kaya na parofita; e na vakalougatataka na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa kei ira na tamata.

18. Ia ko i au ko Nifai, au sa vola na veika oqo vei ira na noqu tamata, me'u vakauqeti ira kina me ra nanuma na Turaga na nodra i Vakabula.

19. Ia au sa vosa vei ira kece na mataqali i Isireli, ka'u nuitaka ni ra na wilika na veika oqo.

20. Raica au sa vakananumi ira vakalevu na tiko mai Jerusalem, ka sa malumalumu kina na yagoqu taucoko; ia kevaka me a sega ni vakaraitaka vei au na Turaga e na

(g) Ala. 33:15. 34:7. Ila 8:20. 3 Nif. 10:15-17. (i) tik. 12, 16. Jeko. 5:1. 6:1. Ala. 33:3, 13, 15. 34:7. Ila. 8:19. 15:11. 3 Nif. 10:16. (j) Ila. 14:20, 27. 3 Nif. 8:19-23. 10:9. (k) 3 Nif. 9. (l) Ila. 14:20-27. 3 Nif. 8:5-23. (m) Ila. 14:21, 22. 3 Nif. 8:17, 18. (n) raica e, 1 Nif. 15. (o) raica i.

nona yalo loloma me vaka a vakaraitaka vei ira na parofita e liu, ke'u sa rusa tale ga.

21. A sa vakaraitaka vakaidina vei ira na parofita e liu na ka kece e baleti ira; sa vakaraitaka tale ga vei ira na ka e baleti keda; ia eda sa kila na veika e baleti ira, ni sa ^uvo-lai tu e na peleti parasa.

22. Ia ko i au ko Nifai, au sa vakatavulica na veika oqo vei ira na wekaqu; au sa wilika tale ga vei ira e vuqa na ka ka ceuti tu e na ^upeleti parasa me ra kila kina na cakacaka ni Turaga vei ira na tamata e na veivanua tale e so.

23. Au sa wilika vei ira e vuqa na ka ka volai tu e na i vola i Mose; au sa wilika tale ga vei ira na veika sa vola ko Aisea na parofita me'u vakauqeti ira kina me ra vakadinata na Turaga na nodra i Vakabula; ia au sa vakamacalataka na i vakavuvuli ni vola tabu me keimami kila ka taurivaka e na neimami bula.

24. Au sa vosa vei ira ka vaka: Dou rogoca na vosa ni parofita, oi kemudou na vo ni mataqali i Isireli, oi kemudou na tabana sa musuki tani; dou rogoca na vosa ni parofita sa volai vei ira kece na mataqali i Isireli, mo dou vulica ka rawata kina na i nuinui, me vakatiki ira na wekamudou, dou a vu mai kina; raica sa vakaoqo na ka sa vola na parofita.

WASE 20

Na parofisai ka volai tu e na peleti parasa—Me vaka sa volai e na Aisea 48.

1. Dou vakarorogo ka rogoca na ka oqo na mataqali i Jekope, na tamata sa vakatokai e na yaca i Isireli ka sa lako ^umai na mata-ni-wai nei Juta se mai na wai ni veipapitaisotaki, ka sa ^ububului e na yaca ni Turaga ka sa daucavuta na Kalou ni Isireli, ka ^usegai e na yalodina se na yalododonu.

2. Era sa tukuni ira ni ra lewe ^uni koro tabu, ia era sa ^usega ni vakaraviti ira vua na Kalou ni Isireli, sa i koya na Turaga ni Lewevuqa; io na Turaga ni Lewevuqa na yacana.

3. Na ka makawa ^uka'u a tukuna e na gauna e liu sara; ka sa lako yani mai na gusuqu ga na ka oqori, ka'u a vakatakila tale ga. Au sa cakava vakasauri.

4. Au sa cakava ni'u kila ni ko sa yalo kaukauwa, ni sa dali aironi ^una domomu ka parasa na yadremu.

5. O koya ka'u a tukuna kina vei iko ^ue na gauna e liu sara; ni sa sega ni yaco ka'u a vakatakila vei iko; ka'u sa vakatakilai ira de ko kaya: A noqu matakau ga sa vakayacora, ia na noqu matakau ceuceu kei na noqu matakau sa vakawaicalataki, ko koya ga sa vakayacora me yaco.

6. Ko sa raica ka rogoca na ka kece oqo; ia dou na sega beka ni via tukuna tale ga? Ka'u sa qai vakatakila vei iko na ka vou, io na ka vuni ko a sega ni kila.

7. Sa qai caka edaidai ka segai e liu, e na gauna e liu ko a sega ni rogoca era sa vakatakilai ga vei iko; de ko na kaya: Raica ka'u a kila ga.

(p) 3 Nif. 10:16, 17. (q) raica a, 1 Nif. 3. WASE 20: (a) Ais. 48:1. (b) Vakaruva 6:13. Ais. 65:16. Sefa. 1:5. (c) Jere. 4:2. 5:2. (d) Ais. 52:1. (e) Maika 3:9-11. (f) Ais. 41:22. 42:9. 43:9. 44:7, 8. 45:21. 46:9, 10. (g) Lako Yani 32:9, Vakaruva 31:27. (i) raica f.

8. Io ko a sega ni rogoca; ko a sega ga ni kila; sa sega tale ga ni rogo mai liu na daligamu; ni'u a kila ko na cakacaka vakailasu sara, ka ni ko sa vakatokai na ^jdautalaidredre mai na siga ko sucu kina.

9. Ia e na vuku ni yacaqu ka'u na vakaberaberataka na noqu cudru, kei na vuku ni noqu i rogorogo ka'u na tarovi au ga me'u kakua ni muduki iko laivi.

10. Raica ka'u a vakatovolei iko e na buka, ka'u a digitaki iko e na kuro qele ni veivakararawataki.

11. E na vukuqu, io e na vukuqu ga ka'u na cakava; au na sega ni laiva me vakadukadukalitaki na yacaqu, ^kia na vakarokoroko sa dodonu me ia vei au ka'u na sega ni solia vua e dua tani.

12. Rogoci au mada ko iko Jekope, ko iko tale ga Isireli ka'u a kaciva, sa i au oqo; sa i au na kena i 'liuliu, sa i au na kena i murimuri tale ga.

13. Na ^mligaqu ga ka a tauyavutaki vuravura, ia na ligaqu i matau ka tevuka na lomalagi. "Ni'u sa kaciva, ka sa tu vata mai.

14. "Ko i kemudou kece, dou vakasoqoni vata ga ka vakarorogo; ko cei vei ira sa vakatakila mai na ka oqori? Sa lomani koya na Turaga; io e na vakayacora ko Koya na nona vosa ka a tukuna vei ira; e na cakava ga na ⁿnona i naki ki Papiloni, ia na ligana e na tarai ira na kai Kalitia.

15. Sa kaya tale ga na Turaga: Ko i au na Turaga, io ko i au ka'u sa cavuta; ^oau sa kacivi koya me tu-

kuna, ka'u sa kauti koya mai; e na vakayacora na nona cakacaka ko koya.

16. Dou toro voleka mai vei au; sa sega ni 'ka'u vosa vuni mai na i vakatekivu; ni sa qai vakatakilai na ka oqori, ka'u sa cavuta; ia sa qai talai au mai na Turaga na Kalou, kei na Yalona.

17. Sa kaya vakaoqo na Turaga, na nomu i Vakabula, ko Koya na Yalo Savasava ni Isireli: Au sa talai Koya; ko i au na Turaga na nomu Kalou, ka'u sa vakavulici iko mo vinaka kina ka'u tuberi iko e na sala mo lakova, au sa vakayacora.

18. De ko a vakarorogo ki na noqu vunau! Sa na qai vaka na uciwai na nomu vakacegu ka na vaka na ua ni wasawasa na nomu cakacaka dodonu.

19. Na ^anomu kawa sa na vaka na nuku, kei na luvemu era na vaka na mata ni nuku; e na sega ni muduki se bokoci na yacana mai na mataqu.

20. Dou 'lako tani e Papiloni, dro tani mai vei ira na kai Kalitia, e na domo ni marau dou tukuna yani na ka oqo; dou vakarogoya, vakauta na i rogorogo ki na i yalayala kei vuravura; dou kaya: Sa vakabula ⁿna Turaga na nona tamata ko Jekope.

21. Ka ra sa sega ni ^vviagunu ni sa kauti ira voli ko koya e loma ni lekutu; sa vakadavea ko koya na medra wai mai na vatu; ka sa tasea na vatu ko koya ka sa tovure mai kina na wai.

22. E dina ga sa cakava ko koya

(j) Same 58:3. (k) Ais. 42:8. (l) Ais. 41:4. Vakatakila 1:17. 22:13. (m) Same 102:25. (n) Ais. 40:26. (o) raica f. (p) Ais. 44:28. (q) Ais. 45:1-4. (r) Ais. 45:19. (s) Vakatekivu 22:17. Osea 1:10. (t) Jere. 50:8. 51:6, 44, 45. Saka. 2:6, 7. (u) Ais. 44:22, 23. (v) Same 107:35-38. Ais. 35:6, 7. 41:17, 18.

na ka kece oqo kei na vuqa tale, sa kaya na Turaga, sa sega na vakacegu vei ira na tamata i valavala ca.

WASE 21

Sa tomani na i vola i Aisea me vaka ka volai e na peleti parasa – Me vaka sa volai e na Aisea 49.

1. Oqo tale: Dou vakarorogo na mataqali i Isireli, oi kemudou kece sa musuki ka dui veiseyaki e na vuku ni nodra i valavala ca na i vakatawa ni noqu tamata; io oi kemudou kece sa musuki tani ka dui veiseyaki, oi kemudou na mataqali i Isireli na noqu tamata. Dou rogoci au “na veiyanyanu, dou vakadirorogo mai na vanua vakayawa, na veimataqali; sa kacivi au ni’u sa sucu na Turaga; mai na kete i tinaqu sa cavuta na yacaqu.

2. Ka sa cakava na gusuqu me tautauvata kei na i seleiwau gata; sa tabonaki au e na yaloyalo ni ligana; ka sa cakavi au me’u gasau makamakalivata; sa vunitaki au e na nona taga ni gasau.

3. A sa kaya vei au: Ko iko na noqu i talatala, ko iko Isireli ka’u na vakacautaki kina.

4. Ia ko i au ka’u a kaya: Sa sega ni yaga na noqu oca, ka’u sa vakaotia wale na noqu kaukauwa ka sa sega dina ni yaga; ia sa tu vua na Turaga na noqu veivakadonui, kei na noqu cakacaka sa tu ga vua na noqu Kalou.

5. Ia oqo, sa qai kaya na Turaga ko koya ka buli au, ni’u sa sucu me’u nona i talatala me’u saumaki ira na Jekope vua: Kevaka e na

sega ni vakasoqoni mai ko ira na Isireli, au na dokai ga e na mata ni Turaga, ka sa noqu kaukauwa tale ga na noqu Kalou.

6. Ia sa kaya ko koya: Sa ka lailai mo noqu i talatala mo vueta cake na veimataqali i Jekope, ka vakalesui ira mai na Isireli era maroroi tiko. Ka’u sa soli iko tale ga mo nodra rarama ‘na veimatanitu, mo yaco tale ga mo vu-ni-bula e na vukuqu ki na i yalayala kei vuravura.

7. Sa kaya vakaoqo na Turaga, ko koya na i Vakabula ni Isireli, kei na nona Yalo Savasava, vua sa beci sara, vua era sa vakasisilatata na lewe ni vanua, vua na nodra tamata na turaga: Era na raica ko ira na tui ka tucake, ko ira tale ga na turaga a ra na cuva e na vukuna na Turaga ko koya sa daudina.

8. Sa kaya vakaoqo na Turaga: “O! kemudou na veiyanyanu ni wasawasa, e na gauna ni vinakati au a rogoci iko, e na siga ni bula au a vukei iko; au na maroroi iko ka soli iko na ‘noqu i talai mo veiyalayalati kei ira na tamata, mo vueti vuravura me vakatawa tale na veiyasana lala.

9. Ka mo kaya vei ira sa vesuki: Dou lako mai, ka kaya ‘vei ira ka tiko e na butobuto: Dou vakaraitaki kemudou mai. Era na kana voli e na sala, ia na kedra vanua ‘veico e na tu mai na veiyasana cecere kece ga.

10. Era na sega ni viakana se viagunu, e na sega ni kati ira na nuku kata se na matanisiga; ni na tuberi ira ko koya sa lomani ira, ka

(a) tik. 8. Ais. 51:5. 60:9. 66:19. 1 Nif. 22:4. 2 Nif. 10:20-22. (c) 3 Nif. 21:11. (d) raica a. (e) raica e, 2 Nif. 3. (f) 2 Nif. 3:5. (g) Isik. 34:14. 1 Nif. 22:25. *Rauta na 588 kei na 570 B.C.*

na tuberi ira e na ^lbati ni wai vure.

11. Ka'u na cakava kece ga na ^jnoqu ulunivanua me gaunisala, ia e na cecere na ^knoqu salatu.

12. Ia oi kemudou na mataqali i Isireli, raica ^lko ira oqo era na lako vakayawa mai; ka raica, ko ira oqo mai na vualiku, ka mai na ra tale ga; kei ira oqo mai na vanua ko Sainimi.

13. ^mDou ia na sere, na lomalagi; mo marau, na vuravura; e na vakataudeitaki na yavadra ko ira era tiko mai na-tu-i-cake; dou lagata vata mai na sere na veiulunivanua, ni ra na sega ni yaviti tale; ni sa vakacegui ira na nona tamata na Turaga, e na lomani ira na nona era sa rarawa.

14. Ia raica, sa kaya ko Saioni: Sa biuti au na Turaga, ka sa guilecavi au na Turaga; ia e na vakaraitaka ko koya ni sa sega ni vakakina.

15. ⁿE dua li na yalewa me na guilecava na luvena sa sucu, me kakua ni lomana na luve ni ketena? Io e na sa guilecava beka, ia ko i au ka'u na sega ni guilecavi iko, na mataqali i Isireli.

16. Raica, ka'u sa ceuti iko e na qeteqete ni ligaqu; a nomu bai sa tikotiko ga e mataqu.

17. Ko ira na luvemu era sa kusarawa me ra valuti ira era sa vakacacani iko; ko ira era vakalalataki iko era na lako tani vei iko.

18. Mo ta cake ka veiraiyaki; ^oko ira kece ga oqo era sa soqoni vata mai, era sa lako mai vei iko. Me vaka na kena dina ni noqu bula,

sa kaya na Turaga, ko ira kece ga oqo ko na vakaisulutaki iko kina me vaka na ka ni ukuuku, ka vauca vei iko me vaka sa ia na yalewa sa qai vakawati.

19. A nomu veiyasana ka rusa ga ka lala, kei na nomu vanua ka vakarusai, io sa qai osooso sara mai e na vuku ni lewena; a ra na yawa tani sara ko ira era sa ^utilomi iko.

20. Era na baci kaya tale e daligamu ko ira na luvemu e ^umuri: Sa oso sara na noqu tikina; mo toro yani me'u tiko rawa.

21. Ko na qai kaya e lomamu: Ko cei ka vakatuburi ira oqo me ra noqu, ko i au ka yali na luvequ, ka'u sa yava, ka bobula, ka biutu? Ia ko ira oqo ko cei beka ka susugi ira? Raica, ko i au ka'u a biu laivi; ko ira oqo, sa ra tiko beka mai vei?

22. Sa kaya vakaoqo na Turaga na Kalou: Raica, ka'u na ^udodoka na ligaqu vei ira na veimatanitu ka vakaduria na ^jnoqu kuila ki na veimataqali; ^lera na keveti ira na luvemu tagane ka kauta mai, kei ira na luvemu yalewa era na kauta mai e na domodra.

23. Ko ira na tui era na susugi ira na luvemu, ia ko ira na nodra marama era na ia na veisusu vei iko; ni ra na cuva vakalotulotu vei iko ka dramica na kuvu-ni-soso ni yavamu; ia ko na kila ni sa i au na Turaga, ka ra na sega ni madua ko ira era sa waraki au.

24. ^uMe na kovei li na i toki ni valu mai vua sa qaqa? Se ko ira era

(i) raica v, 1 Nif. 20. (j) raica g. (k) Ais. 40:3. 62:10. (l) Ais. 43:5-7. (m) Ais. 44:23. (n) Same 103:13. (o) Maika 4:11-13. (p) tik. 17. (q) tik. 21. (r) Ais. 66:18-20. (s) Ais. 62:10. raica q, 2 Nif. 15. (t) 1 Nif. 22:8. 2 Nif. 6:6, 7. 10:8, 9. (u) 1 Nif. 22:12-14.

vakabobulataki vakadodonu me na vakabulai?

25. Ia sa kaya vakaoqo na Turaga: E na kovei ga ko ira na bula mai vua sa qaqa, ka kaliraki na i toki ni valu mai vua sa rerevaki; ka'u na vala kei ira era na veivala kei iko ka vakabulai ira na luvemu,

26. ^vKa'u na vakani ira era vakasaurarataki iko e na lewedra dina; era na mateni e na kedra dra dina me vaka e na waini vou; ia na tamata kece ga era na kila ni sa i au na Turaga na nomu i Vakabula, ni sa i au ka voli iko, ko i au na Kaukauwa i Jekope.

WASE 22

Sa vakamacalataka ko Nifai na parofisai i Aisea – Parofisaitaki e dua na matanitu tani qaqa e na vanua yalataki – Era na susugi ira na kawa i Liai ko ira na Matanitu tani – Na ka e na yaco vei ira era veivala kei Saioni.

1. Ko i au ko Nifai, ni'u sa wilika oti na veika ka ceuti tu e na ^apeleti parasa, eratou sa lako mai vei au na tuakaqu ka kaya: A cava na i balebale ni ka ko a wilika tiko? Raica sa vakaibalebaletaki li oqori ki na noda bula vakayago se ki na noda bula vakayalo?

2. Ia ko i au ko Nifai, au sa kaya vei iratou: Raica, oqo na veika sa vakaraitaka na Yalo Tabu vua na parofita; ia sa dau vakaraitaka na Yalo Tabu vei ira na parofita na veika kece ga e na yaco vei ira na luvu ni tamata e na bula oqo.

3. Ia na veika au a wilika sa tukuna tiko na veika e baleta na

bula vakayago kei na bula vakayalo; ia au kila ni na sega ni dede era sa na veiseyaki na mataqali i Isireli e dela i vuravura e na kedra maliwa na veimatanitu.

4. Raica era lewe vuqa era sega ni kila na veika sa yaco vei ira ka tiko mai Jerusalemi. Io era lewe levu sara mai na veimataqali era sa kau tani; era sa veiseyaki ki na ^bveiyanyanu ni wasawasa ka sega vei keda e kila na vanua era sa tu kina; ia eda kila ga ni ra sa kau tani.

5. A sa parofisaitaki tu na nodra kau tani; na nodra veiseyaki ka vakamaduataki e na vuku i Koya na Yalo Savasava ni Isireli; raica era sa cati Koya ka vakaukauwataka na yalodra vua; era na vaka-sevi ki na veimatanitu ka ra na cati ira ko ira na tamata kece ga.

6. Ia era na susugi ira ko ira na veimatanitu, ka na dodoka na ligana na Turaga vei ira na ^cveimatanitu ka vakaduria na nona kuila; ia era na keveti ira na luvedra tagane ka kauta mai, kei na luvedra yalewa era na kauta mai e na domodra, raica na veika kece oqo e na yaco e na bula oqo; raica sa vakaoqo na veiyalayalati sa cakava na Turaga vei ira na noda qase; ia sa baleti keda kei ira kece tale ga na wekada na mataqali i Isireli e na gauna mai muri.

7. Ia sa tukuna ni ra na veiseyaki ka vakamaduataki na mataqali i Isireli; ia e na vakaduria na Turaga na Kalou e dua na Matanitu tani ^dqaqa e na vanua oqo; ia ko ira oqo era na vakasevi ira tani na ^enoda kawa.

(v) 1 Nif. 14:15-17. 22:13, 14. 2 Nif. 6:14-18. 10:20-22. (c) 1 Nif. 21:22, 23. (d) 3 Nif. 20:27.

WASE 22: (a) raica a, 1 Nif. 3. (b) 2 Nif. (e) 1 Nif. 13:12-20. 2 Nif. 1:11. 3 Nif. 16:4.

Rauta na 588 kei na 570 B.C.

8. Ia era na vakasevi na noda kawa, ka na qai vakayacora na Turaga na Kalou e na kedra maliwa na Matanitu tani e dua na cakacaka e ^fveivakurabuitaki ka na yaga vakalevu sara vei ira na noda kawa; io sa tautauvata kei na nodra susugi ira, keveti ira ka kauti ira mai e na domodra ko ira na Matanitu tani.

9. E na ^gyaga vakalevu tale ga vei ira na Matanitu tani; ia e sega ni yaga wale ga vei ira na Matanitu tani, sa yaga tale ga vei ira ^hkece na mataqali i Isireli, me ra kila kina na veiyalayalati ka cakava vei Eparaama ko Koya sa Bulia na lomalagi ka vaka: E na kalougata na veimataqali kece ga e vuravura e na vuku ni nomu kawa.

10. Ia mo dou kila na tuakaqu, kevaka sa sega ni vakaraitaka mai na ligana ko Koya e matadra na veimatanitu kece ga, era na sega ni vakalougatataki na veimataqali kece ga e vuravura.

11. Ia e na vakaraitaka na ligana na Turaga na Kalou e matadra na veimatanitu kece ga, me ra kila kina na nona veiyalayalati kei na nona i vakavuvuli ko ira kece na mataqali i Isireli.

12. Ia e na kauti ira tani ko Koya mai na nodra vakabobulataki ka ra na vakasoqoni vata ki na nodra vanua; ia e na kauti ira tani mai na veika sa buwawa ka butobuto, ka ra qai kila ni sa nodra i Vakabula na Turaga, na Uluvatu ni Isireli, o koya sa voli ira.

13. Ia e na saumi lesu vei ira na

veivakamatei ka vakavuna vei ira na lotu vakaitamera ka vakasisila o koya na dautagane ni vuravura taucoko; raica ^jera na veivaluvaluti vaka i ira ka bale e na nodra i seleiwau, ka ra na mateni e na nodra dra.

14. Ia na veimatanitu kece ga era na veivala kei iko Isireli, era na veivaluvaluti vaka i ira, ka ra na lutu ki na i keli era a kelia me kedra i bulubulu na nona tamata na Turaga. Ia ko ira kece sa ^kveivala kei Saioni, era na vakarusai; ia na dautagane levu o koya na lotu vakaitamera ka vakasisila ka vukica na i naki dodonu ni Turaga, e na bale sobu ki na qele, a sa ka levu na kena bale!

15. Raica sa kaya na parofita, e na yaco kusarawa na gauna e na ^lsega kina na kaukauwa i Setani me rawa na yalodra na luve ni tamata; ia sa voleka na siga era na vaka kina na vuni sila madu ko ira sa viavalevu kei ira sa daucaka ca; raica era na ^mvakamai.

16. Ia sa voleka na gauna e na sovaraka kina na nona cudru waqawaqa na Kalou vei ira na luve ni tamata; raica e na sega ni laivi ira na tamata ca me ra vakarusai ira na tamata yalododonu.

17. Ia e na vakabulai ira na tamata yalododonu e na nona kaukauwa; ia kevaka sa tau na nona cudru waqawaqa ka ra rusa na nodra meca e na bukawaqa, era na vakabulai ga ko ira na tamata yalododonu. Ia me ra kakua ni rere na tamata yalododonu, ni sa kaya

(f) 1 Nif. 13:35. 14:7. 2 Nif. 25:17. 27:26. 29:1, 2. 3 Nif. 21:1-9. Ica 4:15. (g) 1 Nif. 13:34-42. 14:1-5. 2 Nif. 28:2. 30:3. 3 Nif. 21:6. 23:4. (i) 1 Nif. 13:39. 14:17. 2 Nif. 29:13, 14. 30:7, 8. 3 Nif. 5:23-26. 16:4, 5. 21:26-29. (j) 1 Nif. 14:3, 15-17. 21:26. (k) tik. 19, 20. 2 Nif. 27:2, 3. (l) tik. 26. Jeko. 5:76. (m) tik. 17, 18.

na parofita, kevaka e na yaco na veivakarusaia e na bukawaqa, era na vakabulai ga.

18. Raica au sa kaya vei kemudou na tuakaqu, sa voleka ni yaco na veika oqo, a dra, kei na bukawaqa, kei na o kubou; ia e na yaco e na dela ni vanua oqo, ka na yaco vei ira na tamata e na bula oqo kevaka era vakaukauwatataka na yalodra vua na Yalo Savasava ni Isireli.

19. Raica era na sega ni rusa na tamata yalododonu; ia e na yaco vakaidina na gauna era na muduki tani kina ko ira kece era sa veivala kei Saioni.

20. Ia e na vakarautaka vakaidina na Turaga na sala vei ira na nona tamata me vakayacori kina na vosa i Mosese ka vaka: E na vakatubura vei kemuni na Turaga na nomuni Kalou e dua na "parofita me vakataki au; ia mo ni vakarorogo vei koya e na veika kece e tukuna vei kemuni. Ia ko ira kece era na sega ni vakarorogo vua na parofita ko ya, era na muduki tani mai vei ira na tamata.

21. Ia ko i au ko Nifai, au sa kaya vei kemudou, na parofita ka vosataka oqo ko Mosese, sa i koya na Yalo Savasava ni Isireli; ia e na vakayacora ko Koya na lewa dodonu.

22. Ia me ra kakua ni rere ko ira na "tamata yalododonu ni ra na sega ni vakataqayataki. Ia me rere ga na matanitu ni tevoru sa tauyavutaki ka tubu cake e na kedra maliwa na luve ni tamata, ni na vakataqayataki.

23. Raica e na yaco kusarawa na gauna me ra rere, sautaninini ka taqaya kina na lotu^pkece ga sa tara cake me rawa i yau, kei ira sa tara cake me ra lewai ira na tamata, kei ira sa tara cake me dokai ira ko vuravura, kei ira sa kitaka na i tovo ca kece ga; raica era na vakabalei sobu ki na qele ka ra na vakamai me vaka na vu ni sila madu, sa kaya na parofita.

24. Ia e na yaco kusarawa na gauna me ra na kau cake kina na tamata yalododonu me vaka na "luve ni bulumakau mai na loma ni bai; ia ko Koya na Yalo Savasava ni Isireli sa nona na lewa kei na kaukauwa, kei na lagilagi.

25. E na vakasoqoni ira vata na "luvena mai na i yalayala vava kei vuravura; a sa wiliki ira na nona sipi ka ra sa kilai Koya; ia sa duabau ga na loma ni bai ka duabau ga na i vakatawa ka na vakani ira na nona sipi e na vanua veico vinaka.

26. Ia ni ra sa yalododonu na nona tamata, sa sega kina na kaukauwa i Setani; ia e na vesu tu e na vuqa na yabaki; raica sa sega ni rawai ira na tamata ni ra sa i valavala dodonu e na nona gauna ni lewa na Yalo Savasava ni Isireli.

27. Ia ko i au ko Nifai au sa kaya vei kemudou, e na yaco na veika kece oqo e na bula oqo.

28. Ia era na bula vata kei Koya na Yalo Savasava ni Isireli ko ira na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa kei ira na tamata, kevaka era na veivutuni.

29. Ia ko i au ko Nifai au sa tinia;

(n) tik. 21. 3 Nif. 20:23. 21:11. (o) tik. 16, 17, 19, 24, 28. (p) 1 Nif. 14:10, 15-17. 2 Nif. 28:3-32. 3 Nif. 27:7-12. 4 Nif. 25-29. Moma. 8:28, 32, 33, 36-38. (q) 3 Nif. 25:2. (r) Same 50:5. Ais. 43:6, 7. Jere 3:14. Efeso 1:10. Vakatakila 18:4, 5.

raica, sa tei rauta mada oqo na veika au sa tukuna.

30. Ia oi kemudou na wekaqu, mo dou nanuma na i tukutuku sa volai tu e na ^speleti parasa; raica sa i tukutuku dina sara ka sa vakaroti ira na tamata kece ga me ra muria na vunau ni Kalou.

31. Ia mo dou kakua ni nanuma ni sa i keirau ga kei tamaqu keirau sa tukuna ka vakatavuvulitaka na veika oqo. Raica kevaka dou na muria na vunau ka vosota me yacova na i vakataotioti, dou na vakabulai e na siga mai muri. A sa vakaoqo. Emeni.

AI KARUA NI I VOLA I NIFAI

Ai tukutuku ni mate i Liai. Eratou sa vorati Nifai na tuakana. Sa vakasalataki Nifai na Turaga me lako yani ki na loma ni lekutu. Na nona i lakolako e na loma ni lekutu kei na veika tale e so.

WASE 1

Na vanua ni bula galala, sa vakalougatataki vei ira sa yalododonu, ka cudruvi vei ira sa i valavala ca – Na i vakaro i Liai.

1. Ko i au ko Nifai; raica ni'u sa vakavulici iratou oti na tuakaqu, sa qai vosa tale ga vei iratou ko Liai na tama i keitou; a sa tukuna na veika sa vakayacora vei iratou na Turaga e na nona kauti iratou tani mai na vanua ko Jerusalemi.

2. A sa tukuna na nodratou ^atalaidredre mai wai kei na loloma ni Kalou a vakabulai iratou ka sega ni tilomi iratou kina na wasaliwa titobu.

3. Sa tukuna tale ga vei iratou na ^bvanua yalataki eratou sa rawata; ia na levu ni nona loloma na Turaga, sa vakasalataki keitou kina me keitou dro tani mai na vanua ko Jerusalemi.

4. A sa kaya ko koya: Au kila ni sa vakarusai ko Jerusalemi, ni'u a ^craica e na raivotu; ia kevaka me

datou a tiko ga mai Jerusalemi, ke tou a sa rusa tale ga.

5. A sa kaya, e dina ga ni levu na leqa tou a sota kaya, ia tou sa rawata na vanua yalataki, na vanua sa digitaki mai vei ira na veivanua kece ga; na vanua sa yalataka vei au na Turaga na Kalou me ra na taukena na noqu kawa. A sa yalataka na Turaga na vanua oqo vei au kei ira na luvequ me tawamudu; a sa yalataka tale ga vei ira e na kauti ira mai na Turaga mai na veivanua e so.

6. Ia ko i au ko Liai, au sa parofisai me vaka sa uqeti au na Yalo Tabu: Raica e na sega ni dua e lako mai ki na vanua oqo, ko ira ga sa kauta mai na Turaga.

7. A sa vakalougatataki na vanua oqo vei ira sa kauta mai ko Koya. Ia kevaka era na qaravi Koya me vaka na nona i vakaro, era na tiko sautu e na vanua oqo ka sega ni vakabobulataki; ia kevaka era na vakabobulataki, sa vu ga e

(s) raica a, 1 Nif. 3. WASE 1: (a) 1 Nif. 18:9-20. (b) tik. 5-12. Raica a, 1 Nif. 2. (c) 1 Nif. 17:14. Ila. 8:21, 22. Rauta na 588 kei na 570 B.C.

na nodra i valavala ca; ia kevaka sa tubu me levu na nodra i valavala ca, e na ^dcudruvi na vanua e na vukudra; ia e na vakalougatataki kivei ira sa yalododonu ka tawamudu.

8. Ia sa nakiti me vunitaki tu na vanua oqo me ra kakua ni kila na veimatanitu; ke ra a kila, e na sega na vanua mo ni taukena ni ra sa na vakasinaita na lewe ni veimatanitu.

9. Ia ko i au ko Liai, sa yalataki vei au kevaka era na muria na nona vunau ko ira ka a kauti ira mai na Turaga na Kalou mai na vanua ko Jerusalemi, era na tiko sautu e na vanua oqo; ia sa vunitaki vei ira na veimatanitu tani, me nodra ga ko ira oqo. Ia kevaka era na muria na nona vunau, era na kalougata e na dela ni vanua oqo ka na sega e dua me vakacacani ira, se me taura na vanua era taukena; era na tiko sautu ka tawamudu.

10. Raica e na gauna era na vuki tani kina mai na vakabauta ni ra sa vakadinata na veivakalougatataki ni Turaga, ka ra sa kila na i tukutuku ni kena buli ko vuravura kei na tamata kece ga; io ni ra sa vakadinata na nona cakacaka veivakurabuitaki na Turaga mai na i vakatekivu kei vuravura, ka ra kitaka e vuqa na ka e na kaukauwa ni vakabauta; io ni ra sa kila na vunau mai liu sara, ka ra kau mai ki na vanua yalataki ka talei oqo e na nona loloma levu, raica au sa kaya, e na siga era sa beci Koya kina na Yalosavasava ni Isireli, na Mesaia dina, na nodra i Vakabula ka nodra Kalou, raica e na siga ko ya e na tau

kina vei ira na cudru i Koya sa Yalododonu.

11. Ia e na kauti ira mai na kai Matanitu ^etani ko Koya ka vakaukauwataki ira me ra mai kaliraka na nodra vanua; ia me ra vakasevi ira ka yaviti ira.

12. Ia e na yaco na vakadave dra e na nodra veitaba tamata ka na tau vei ira na cudru waqawaqa; ia oi kemudou na luvequ, mo dou rogoca ka nanuma matua na noqu vosa.

13. Dou yadra; dou yadra mai na moce lutu, io mai na moce ni yalomudou; dou kuretaka tani na sinucodo dou sa vesuki tu kina; io na sinucodo ka vesuki ira tu na luve ni tamata; a ra sa kau sobu vakabobula ki na vanua ni rarawa kei na yaluma ka tawamudu.

14. Dou yadra! dou tucake mai na kuvu-ni-soso ka rogoca na vosa ni tamamudou sa malumalumu, ka sa voleka mo dou na vakadavora na yagona ki na i bulubulu batabata ka vakanomodi, ka sega e dua me lesu mai kina; sa vo wale ga e vica na siga me'u na qai lako e na sala era sa lako kina ko ira kece ga na kai vuravura.

15. Raica sa vakabula na yaloqu mai eli ko koya na Turaga; au sa raica na nona lagilagi ka sa vakavolivoliti au na nona loloma ka tawamudu.

16. Dou nanuma matua mo dou muria na nona i lesilesi kei na nona i vakaro na Turaga; raica oqo na ka au sa vinakata mai liu sara mo dou kitaka.

17. Sa daubikai au na rarawa ni'u ririkotaka de na tauca vei 'ke-

(d) Ala. 45:10-14, 16. Moma. 1:17. 6:7-22. (e) 1 Nif. 13:12-20. Moma. 5:19, 20. (f) 1 Nif. 2:23. 2 Nif. 5:21-24. Ala. 3:6-19. Moma. 5:15. Rauta na 588 kei na 570 B.C.

mudou na Turaga na nomudou Kalou na nona cudru waqawaqa, e na vuku ni nomudou yalo kaukauwa ka dou na muduki tani ka rusa me tawamudu.

18. Se dou na cudruvi ko i kemudou kei na ^gvuqa na i tabatamata ka vakarusai e na i seleiwau kei na dausiga; io dou na cati ka vakabobulataki me vaka na i naki ni tevoru.

19. Oi kemudou na luvequ, me kakua ni yaco vei kemudou na veika oqo; ia mo dou nona tamata digitaki ka tamata lomani na Turaga. Ia e na yaco ga na nona lewa, ni sa dodonu na nona i naki ka sega ni mudu.

20. A sa kaya vakaoqo ko Koya: 'Kevaka dou na muria na noqu vunau, dou na tiko sautu e na vanua oqo; ia kevaka dou na talaidredre ki na noqu vunau, dou na muduki tani mai mataqu.

21. Ia me'u marautaki kemudou ka biuti vuravura e na marau, ka me'u kakua ni kau ki na i bulubulu e na rarawa kei na yalobibi; oi kemudou na luvequ, dou tucake mai na kuvu-ni-soso ka mo dou tagane mada, mo dou yalovata ka duavata e na ka kece ga, mo dou kakua kina ni vakabobulataki.

22. Mo dou kakua ni cudruvi e na cudru ca sara; mo dou kakua tale ga ni vakavuna me tau vei kemudou na nona cudru na Kalou yalododonu mo dou rusa kina; io na rusa ni yalo kei na yago ka tawamudu.

23. Oi kemudou na luvequ, dou yadra mai; dou vakaiyaragi e na i

yaragi ni valavala dodonu. Dou kuretaka laivi na sinucodo dou sa vesuki tu kina ka tucake mai na kuvu-ni-soso; io dou lako tani mai na butobuto.

24. Dou kakua ni vorati taci-mudou tale, ni sa daumuria na vunau ko koya ka sa dauvakatalilai vua na veika ^jlagilagi mai na gauna eda biuti Jerusalemi mai kina; ia sa i koya sa digitaka na Kalou me kauti keda mai ki na vanua yalataki; ke a sega ko koya, eda sa rusa e na ^kviakana mai na lekutu; ia dou a segata mo dou ^vvakamatei koya, ka'u sa rarawataki kemudou vakalevu kina.

25. Au sa rere ka sautaninini vakalevu de dou na vakararawataki koya tale; dou sa beitaki koya ni a segata me buli koya me tui me ^mlewai kemudou; ia au kila ni a sega ni vinakata me buli koya me tui me lewai kemudou, sa vaka-saqara ga na lagilagi ni Kalou kei na nomudou tiko vinaka ka tawamudu.

26. Dou a vosa kudrukudrutaki koya e na vuku ni nona dauvosa vakadodonu vei kemudou. Dou kaya ni sa dauvosa kaukauwa; dou kaya ni sa daucudruvi kemudou; ia na nona vosa kaukauwa sa i koya na ⁿkaukauwa ni vosa ni Kalou sa tiko vua; raica dou sa vakatoka me cudru na nona dautukuna na ka dina, me vaka sa dina na Kalou ka sa sega kina ni rawa vua me tarova; ia sa vakaraitaka vakadodonu ga na nomudou i valavala ca.

27. Sa kilikili mo dou muria na veika sa vakarota vei kemudou ni

(g) 1 Nif. 12:20-22. (i) Jero. 9. Oma. 6. Mosa. 1:7. 2:22, 31. Ala. 9:13, 14. 36:1, 30. 37:13. 38:1. 3 Nif. 5:22. (j) 1 Nif. 11. 18:3. (k) 1 Nif. 16:32. (l) 1 Nif. 16:37. (m) 1 Nif. 16:38. (n) 1 Nif. 17:48.

sa tiko vua na kaukauwa ni Kalou. Ia sa sega ni vosa ko koya, sa vosa ga na Yalo ni Turaga sa tiko vua, ka sa sega ni rawa vua me tarova.

28. Oi kemudou na luvequ, ko iko Leimani kei Lemueli kei Semi, kei kemudou tale ga na luvequ na luve i Isimeli; kevaka dou na vakarorogo ki na vosa i Nifai, dou na sega ni rusa. Ia kevaka dou na vakarorogo vua, au na vakalougatataki kemudou e na noqu veivakalougatataki taumada.

29. Ia kevaka dou na sega ni vakarorogo vua, au na kauta tani mai vei kemudou na noqu veivakalougatataki taumada; ia au na qai solia kece vua na noqu veivakalougatataki.

30. Au sa kaya vei iko Soramu: Ko iko na ^otamata i Lepani, ko a kau tani mai na vanua ko Jerusalemi; raica au kila ni ko na totaka tiko ga na luvequ ko Nifai me yacova na mate.

31. Ia e na vuku ni nomu yalodina, e na vakalougatataki na nomu kawa kei ira na nona kawa, ka ra na tiko sautu e na vanua oqo; ia na ka wale ga e na vakayavalata se vakacacana na nodra tiko sautu ka tawamudu e na vanua oqo, na nodra caka ca.

32. Raica sa vakalougatataka na Turaga na vanua oqo me ra tiko sautu kina na nomu kawa kei ira na kawa i na luvequ, kevaka ko na muria na vunau ni Turaga.

WASE 2

Na vosa i Liai vei Jekope na luvena – Sa veibasai na ka kece ga – Na vuankau vakatabui kei na kau ni bula –

Sa lutu ko Atama me sucu kina na tamata – E na vakabulai ira na tamata na Mesaia, ko Koya na Dauveisorovaki.

1. Au sa kaya vei iko Jekope: Ko iko na i ^omatai ni luvequ ka sucu e na lekutu e na gauna ni noqu rarawa. Raica ko a sota kei na vuqa na leqa kei na ka rarawa ni ko sa gone, e na vuku ni nodratou i tovo ca na tuakamu.

2. Ia ko iko Jekope na i matai ni luvequ ka sucu e na lekutu, ko sa kila na nona loloma na Kalou ka na vakalougatataka vei iko ko Koya na nomu rarawa.

3. Raica ko na vakalougatataki ka tiko sautu kei na tuakamu ko Nifai; ia ko na qarava na Kalou e na nomu bula taucoko. Ia au kila ni ko sa vakabulai e na vuku ni nona yalododonu na nomu i Vakabula; ko sa kila ni na yaco vakaidina na gauna e na lako mai kina ko Koya me vakabulai ira na tamata.

4. Ko sa kila tale ga na nona lagilagi ni ko sa cauravou; ia ko sa kalougata me vakataki ira e na qaravi ira ko Koya e na gauna ni nona bula vakayago; raica sa i koyakoya tiko ga na Yalo Tabu e na siga sa oti, e na siga edaidai kei na veisiga e muri. A sa vakarautaki tu na sala ni bera na nona bale na tamata; ia sa i solisoli wale ga na bula.

5. Raica sa soli vua na tamata me kila na vinaka mai na ca. A sa soli na vunau vei ira na tamata. Raica sa sega ni vakadonui na tamata e na vunau; ia e na vunau ga sa muduki tani kina na tamata. Era na mate e na lawa ni bula

^bvakayago; io e na lawa tale ga ni bula ^cvakayalo era na muduki tani kina mai na veivakalougatataki ka ra na rarawa me tawamudu.

6. Ia sa yaco na bula e na vuku i koya na Mesaia Yalosavasava, ni sa sinai e na loloma kei na dina.

7. A sa vakacabori Koya me i soro ni i valavala ca, me vakayacori kina na ka sa tukuni e na vunau vei ira sa yalo raramusumu ka bibivoro; raica sa sega ni dua tani tale sa rawa me vakayacora na ka sa tukuni e na vunau.

8. Ia sa kilikili me tukuni yani na veika oqo vei ira na kai vura-vura, me ra kila ni sa sega ni rawa vua na tamata me tiko e na mata ni Kalou, ia sa rawa duadua ga e na vuku ni nona yalovinaka kei na nona loloma kei na nona lomasoli na Mesaia Yalosavasava; raica sa i koya sa solia na nona bula ka taura tale e na kaukauwa ni Yalo Tabu, me yaco kina na ^dtucake tale mai na mate; ia sa i sevu ni tucake tale mai na mate ko Koya.

9. Ia sa i sevu ko Koya vua na Kalou me vakayacora na nona ^eveimasulaki e na vukudra kece ga na luve ni tamata; ia ko ira sa vakabauti Koya, era na bula.

10. Ia na nona veimasulaki era sa lako rawa kina vua na Kalou na tamata kece ga; raica era na tu e matana me ra lewai e na nona lewa dodonu ka savasava. Ia sa vakayacora ko koya na Yalosavasava

na ka sa tukuni e na vunau, ka na vakatauca na i totogi sa vakarautaki tu; io na i totogi sa veibasai kei na kalougata sa vakarautaki tu, me vakayacora kina na i naki ni ^fnona mate.

11. Raica sa kilikili me tu na ^gveibasai ni ka kece ga. Ia i na luvequ, ko iko na i matai ka sucu e na lekutu; raica kevaka me a sega na veibasai, e na sega na i valavala dodonu se na i valavala ca, ka sega na marau se rarawa, ka sega na vinaka se na ca. Ia sa na tautauvata tu ga na veika kece; ia kevaka sa tautauvata tu ga, sa na okati me ka mate ni sa sega na bula ka sega na mate, na vuca se sega ni vuca, na marau se rarawa, na vuku se lialia.

12. Ia sa tawayaga na kedra buli, ni sa sega ni yaco na i naki era a buli kina. Ia na ka oqo e na vakatanitaka na lewa ni Kalou kei na nona i naki tawamudu, kei na kaukauwa, kei na yalololoma kei na nona lewa dodonu na Kalou.

13. Ia kevaka ko kaya ni sega na vunau, ko na kaya tale ga ni sega na i valavala ca. Kevaka ko kaya ni sega na i valavala ca, ko na kaya tale ga ni sega na i valavala dodonu. Ia kevaka e sega na i valavala dodonu, e na sega na marau. Ia kevaka sa sega na i valavala dodonu kei na marau, e na sega na i totogi ka sega na rarawa. Ia kevaka sa sega na veika oqo, sa sega

(b) 2 Nif. 9:4, 6, 7. Ala. 11:42-45. 12:12, 16, 24, 27, 32, 36. 42:6-9. Ila. 14:16. (c) 2 Nif. 9:8-15, 26. Mosa. 16:4-10. Ala. 11:40-45. 12:16-18, 32, 36, 37. 40:13, 14, 26. 42:6-11, 14. Ila. 14:15-18. (d) 2 Nif. 9:4, 6-19, 22. Mosa. 13:35. 15:8, 9, 20-27. 16:7-11. Ala. 5:15. 7:12. 11:41-45. 12:12-18, 24, 25. 22:14. 33:22. Wase 40. 41:2-5. 42:23. Ila. 14:15-17, 25. 3 Nif. 23:9-13. 26:5. Moma. 6:21. 7:6. 9:13. Moro. 7:41. 10:34. Isik. 37:3-10. Roma. 8:10. 1 Kori. 15:35-45. (e) tik. 10. Mosa. 14:12. 15:8. Moro. 7:27, 28. (f) 2 Nif. 9:7, 21, 22, 25, 26. 10:25. 25:16. Jeko. 4:11, 12. Mosa. 3:11, 15-19. 4:2, 6, 7. 13:28. 18:2. Ala. 5:27. 13:5, 11. 21:9, 22, 14. 24:13. 30:17. 33:22. 34:8-16, 36. 36:17. 42:15, 23. Ila. 14:15, 16. 3 Nif. 11:11. 27:19. Moma. 9:13. Moro. 7:41. 8:20. 10:33. (g) tik. 15, 16.

na Kalou. Ia kevaka sa sega na Kalou, sa sega ko i keda ka sega tale ga na vuravura; raica e na sega ni buli e dua na ka ni sa sega na ka me caka se me cakacakataki; ia e na takali yani na veika kece.

14. Oi kemudou na luvequ, au sa tukuna vei kemudou na veika oqo me yaga ka i vakavuvuli vei kemudou; raica sa bula dina na Kalou ka sa bulia na veika kece ga; io sa bulia na lomalagi kei na vuravura kei na veika kece ga sa tu kina, na veika me caka kei na veika me cakacakataki.

15. A sa vakayacora ko Koya na nona i naki tawamudu e na nona bulia na tamata; a sa buli rau na noda i tubutubu taumada, na manumanu ni vanua kei na manumanu vuka e macawa; raica na ka kece ga sa buli sa tu na kena ⁱveibasai, me vaka na vuanikau vakatabui sa veibasai kei na kau ni bula, e dua e kamikamica ka dua e gaga.

16. A sa solia na Turaga na Kalou vua na tamata me lewa na ka e kitaka. Ia kevaka e sega na ka me temaka na tamata, e na sega ni rawa me lewa na ka e kitaka.

17. Ia ko i au ko Liai, au sa kila mai na ka au wilika ni a lutu tani mai lomalagi e dua na agilosi ni Kalou me vaka ^jsa volai; ia ni sa kitaka na veika sa ca e na mata ni Kalou sa yaco kina me tevoru.

18. Ia ni sa lutu tani mai lomalagi ka sa rarawa me tawamudu, sa segata kina me ra rarawa tale ga na tamata kece ga. A sa vosa vei Ivi na gata makawa, o koya na tevoru na vu ni ka lasu kece ga ka

kaya: Mo kania na vuanikau vakatabui, ko na sega dina ni mate; ia ko na vaka na Kalou ni ko na kila na ka vinaka kei na ka ca.

19. Ia ni rau sa kania oti na vuanikau vakatabui ko Atama kei Ivi, erau sa vakatalai tani mai na were ko Iteni me rau teivaka na gele.

20. Erau sa vakaluvuni ka vakatubura na kawa e vuravura taucoko.

21. A sa vakabalavutaki na gauna ni nodra bula na luve ni tamata me vaka na lewa ni Kalou, me ra veivutuni kina e na gauna ni nodra bula vakayago; ia era sa tu e na i tutu ni vakatovolei ka sa vakabalavutaki na gauna ni nodra bula, me vaka na i vakaro sa solia na Turaga na Kalou vei ira na luve ni tamata. A sa vakarota ko Koya me ra veivutuni na tamata kece ga; a sa tukuna vei ira na tamata kece ga ni ra sa lutu tani e na vuku ni nodrau talaidredre na i tubutubu taumada.

22. Ia kevaka a sega ni talaidredre ko Atama, ke a sega ni lutu tani ka na tiko ga e na were ko Iteni. Ia na veika kece ga sa buli e na tu ga e na i tutu era sa buli kina ka na vaka tu ga ko ya me tawamudu.

23. Erau na ^ksega ni vakaluvuni; ia erau na bula tu ga ka sega ni kila na ca; erau na sega ni kila na marau ni rau sega ni kila na rarawa; sa sega na ka vinaka erau cakava ni rau sega ni kila na i valavala ca.

24. Ia sa caka na veika kece e na

(i) tik. 11. (j) tik. 18. 2 Nif. 9:8. Mosa. 16:3. M.T., Mosese 4:3-4. Eparaama 3:27, 28. Vakatekivu 3:1. Vakatakila 12:9. 20:2. (k) tik. 25. M.T., Mosese 5:11. *Rauta na 588 kei na 570 B.C.*

lewa i Koya sa kila na ka kece ga.

25. Sa ʻlutu ko Atama me sucu kina na tamata; ia sa sucu na tamata me rawata na marau.

26. Ia e na yaco vakaidina na gauna e na lako mai kina na Mesaia me vakabulai ira na luve ni tamata mai na nodra lutu tani. Ia ni ra sa vakabulai mai na nodra lutu tani, era sa ^msereki kina ka tawamudu ka kila na ka vinaka mai na ka ca; era na lewa na ka me ra kitaka ka sega ni vakasaurarataki vei ira; ia era na lewai ga e na vunau e na siga mai muri me vaka na nona i vakaro na Kalou.

27. A ra sa sereki na tamata kece ga e na bula vakayago, ka sa soli vei ira na ka kece ga sa yaga vua na tamata. Era sa sereki me ra digitaka na galala kei na bula tawamudu e na vuku i koya na Dauveisorovaki ni tamata kece ga, se me ra digitaka na tiko vakabobula kei na mate me vaka na nona veivakabobulataki kei na nona i naki na tevero; raica sa segata ko koya me ra rarawa na tamata kece ga me vakataki koya.

28. Ia oi kemudou na luvequ, mo dou vakararavi vua na Dauveisorovaki ka vakarorogo ki na nona vunau; dou muria na nona vosa ka digitaka na bula tawamudu me vaka na i naki ni nona Yalo Tabu.

29. Dou kakua ni digitaka na mate tawamudu me vaka na gagadre ni yago kei na ca sa tu kina; raica e na rawai kemudou kina na tevero ka kauti kemudou sobu ki

eli ka lewai kemudou e na nona matanitu.

30. Au sa tukuna na veika oqo vei kemudou kece na luvequ niʻu sa voleka ni mate; ia au sa digitaka na tikina vinaka me vaka sa kaya na parofita. Sa sega ni dua tale na ka au gadreva, mo dou vinaka ga ka tawamudu. Emeni.

WASE 3

Na vosa i Liai vei Josefa na luvena – Na parofisai i Josefa mai Ijipita – Sa tukuni e dua na parofita digitaki – Na cakacaka i Mosese – Na i Vola Tabu vaka-Iperiu kei na i Vola Tabu vaka-Nifai.

1. Ia oqo au sa vosa vei iko Josefa na i otioti ni ʻluvequ. Ko a sucu mai na lekutu e na gauna ni noqu rarawa; io sa vakasucumi iko ko tinamu e na gauna ni noqu rarawa bibi.

2. Ia me vakalougatataka tale ga vei iko na Turaga na vanua sa digitaki ʻoqo mo taukena kei ira tale ga na nomu kawa kei ira na tacimu; ia kevaka ko na muria na nona vunau na Yalosavasava ni Isireli, ko na tiko sautu kina ka tawamudu.

3. Ia ko iko Josefa na i otioti ni luvequ kaʻu a susuga e na lekutu e na gauna ni noqu rarawa; me vakalougatataka iko na Turaga ka tawamudu; raica era na sega ni ʻvakarusai sara na nomu kawa.

4. Ko iko na vua ni toloqu; au sa ʻkawa i Josefa ka a kau vakabobula ki Ijipita. Raica sa cakava na Turaga na veiyalayalati vei Josefa.

(l) tik. 23. (m) tik. 27-29. Ala. Wase 29. 41:7. 42:27. Ila. 14:30. WASE 3: (a) 1 Nif. 18:7, 19. (b) 1 Nif. 2:20. 18:22, 23. (c) 1 Nif. 13:30. (d) 1 Nif. 5:14-16. Ala. 10:3.

5. A sa raica vakaidina ko Josefa na noda gauna. A sa yalataka na Turaga ni na vakatubura na Turaga na Kalou vei ira na mataqali i Isireli e dua na tabana yalododonu mai na vua ni tolonga; e sega ni Mesaia, e dua ga na tabana ka na muduki tani; ia e na nanumi ira na Turaga e na nona veiyalayalati ka na vakatakilai vei ira na Mesaia e na gauna mai muri e na kaukauwa ni Yalo Tabu; e na kauti ira tani mai na butobuto ki na rarama, io mai na butobuto kei na veivakabobulataki ki na bula galala.

6. A sa vakadinadinataka ko Josefa ka vaka: E na vakatubura na Turaga na noqu Kalou e dua na parofita; io sa i koya na parofita digitaki vei ira na vua ni tolonga.

7. A sa kaya vakaidina ko Josefa: Sa kaya vakaoqo vei au na Turaga: Au na vakatubura e dua na parofita digitaki mai na vua ni tolonga; era na dokai koya vakalevu ko ira na vua ni tolonga. Au na vakaroti koya me kitaka e dua na cakacaka e na kedra maliwa na wekana, ko ira na vua ni tolonga; ia e na yaga vakalevu vei ira me ra kila kina na veiyalayalati ka'u sa cakava vei ira na nomu qase.

8. Au na vakaroti koya me kakua ni kitaka e dua tale na cakacaka, ia na cakacaka ga au sa vakarota vua. Au na vakalevulevui koya e mataqu, ni na vakayacora ko koya na noqu cakacaka.

9. E na dokai ko koya me vakatiki Mosese ka'u a kaya ni'u na vakatubura vei kemudou me sereki ira na noqu tamata, oi kemudou na mataqali i Isireli.

10. Ia ka'u na vakatuburi Mosese me sereki ira mai na nomu tamata mai na vanua ko Ijipita.

11. Ia au na vakatubura e dua na parofita mai na vua ni tolonga; au na solia vua na kaukauwa me vakalesuya mai na noqu vosa kivei ira na nomu kawa; raica e sega ni vakalesuya wale ga mai na noqu vosa, ia me vakadinadinataka sara na noqu vosa sa vunautaki oti vei ira, sa kaya na Turaga.

12. Ia era na volavola na vua ni tolonga; era na volavola tale ga na kawa i Juta; ia na veika era na vola na vua ni tolonga kei na veika tale ga era vola na kawa i Juta, e na vakauturi vata me vakamaduataka na i vakavuvuli lasu ka vakaotia na veileti; io me tauyavutaka na tiko sautu e na kedra maliwa na vua ni tolonga me ra kila kina na kedra i tukutuku na nodra qase, ka ra kila tale ga na noqu veiyalayalati e na siga mai muri, sa kaya na Turaga.

13. Ia au na vakaukauwataki koya e na nona malumalumu e na siga sa tekivu kina na noqu cakacaka e na kedra maliwa na noqu tamata kece ga; io ni dou sa vakalesui tale, oi kemudou na mataqali i Isireli, sa kaya na Turaga.

14. A sa parofisai vakaoqo ko Josefa ka kaya: Raica e na vakalougatataka na parofita ko ya na Turaga; era na vakadrukai ko ira era segata me ra vakamatei koya; e na yaco vakaidina na nona vosa ni yalayala me baleti koya na vua ni tolonga. Raica au sa vakadinata sara ni na yaco na vosa ni yalayala oqo.

15. 'Keirau na veiyacani; ia erau na veiyacani tale ga kei tamana. E na vakataki au ko koya; ia na ka e na vakayacora na Turaga e na ligana, e na ^jkauti ira mai kina na noqu tamata ki na bula e na kaukauwa ni Turaga.

16. A sa parofisai ko Josefa ka kaya: Au sa vakadinata na ka oqo me vaka au sa vakadinata na vosa ni yalayala me baleti Mosese, ni sa kaya vei au na Turaga: Au na vakabula na nomu kawa me tawamudu.

17. A sa kaya na Turaga: Au na vakatubura e dua na Mosese ka'u na solia vua na kaukauwa e na i titoko; au na vola vua na noqu vunau. Ia au na sega ni sereka na wa ni yamena me vosa vakalevu, ka'u na sega ni vakaukauwataki koya me dauvosa. Ia au na vola vua na noqu vunau e na i qaqalo ni ligaqu, ka'u na lesia e dua me tukuna na nona vosa.

18. A sa kaya tale ga vei au na Turaga: Au na vakatubura e dua mai na vua ni toloomu ka'u na lesia e dua me ^ktukuna na nona vosa. Ia au na lesi koya me vola na nodra i tukutuku na nomu kawa kivei ira na nomu kawa; ia ko koya sa lesi me tukuna na nona vosa na vua ni toloomu, e na qai tukuna yani.

19. Ia e na vola ko koya na veika ka'u sa lewa me yaga vei ira na vua ni toloomu. Ia e na vaka era vosa mai na kuvu-ni-soso ko ira na vua ni toloomu, ia au sa kila na nodra vakabauta.

20. Era na ^lvosa mai na kuvu-ni-soso; io era na kacivaka na veivutuni vei ira na wekadra ni sa

oti yani e vuqa na i tabatamata. Ia e na macala vinaka ga na nodra vosa.

21. Ia e na vuku ni nodra vakabauta, au na tukuna yani kina na nodra vosa vei ira na wekadra, ko ira na vua ni toloomu; e na nodra vakabauta au na vakaukauwataki kina na nodra vosa me nanumi kina na noqu veiyalayalati ka'u a cakava vei ira na nomu qase.

22. Ia raica i Josefa na luvequ, sa parofisai vakaoqo na noqu qase e na gauna e liu.

23. Ia ko sa kalougata e na vuku ni veiyalayalati oqo; era na sega ni rusa na nomu kawa ni ra na vakarorogo ki na vosa ni vola.

24. Ia e na vakatuburi vei ira e dua na qaqa o koya sa sinai e na vakabauta; e na cakava ko koya e vuqa na ka vinaka e na vosa kei na cakacaka, ni sa i yaya ni cakacaka ni Kalou; e na kitaka na cakacaka e veivakurabuitaki kei na ka sa vinaka e na mata ni Kalou; ia e na vakalesuya tale e vuqa na ka vei ira na mataqali i Isireli kei ira na nomudou kawa.

25. Ia ko sa kalougata Josefa. Raica ko sa rui gone ga; ia mo vakarorogo ki na vosa i Nifai na tuakamu; io e na qai yaco vei iko na veika au sa tukuna. Mo nanuma matua na i tatau i tamamu ka sa voleka ni mate. Emeni.

WASE 4

Sa vakalougatataki ira na luve i Leimani kei Lemueli ko Liai – Sa vakalougatataki na matavuvale i Isimeli kei Semi kei na nona kawa – Sa mate ko Liai – Sa ia tale na veivorati.

(i) tik. 14. (j) 2 Nif. 27:6-26. Inosi 12-18. Ala. 37:1-20. 3 Nif. 16:10, 11. Moma. 7:8-10. (k) V.V. 100:9, 11. (l) 2 Nif. 26:16. Moma. 8:14-16, 23, 25, 26. Rauta na 588 kei na 570 B.C.

1. Ko i au ko Nifai; au na tukuna mada na parofisai a tukuna ko tamaqu me baleti Josefa ka a kau ki Ijipita.

2. Raica sa parofisaitaki ira vakaidina na nona kawa ko koya. Ia sa sega e uasivita na parofisai sa vola ko koya. A sa parofisaitaki keda kei ira tale ga na noda kawa ka sa volai tu e na "peleti parasa.

3. Ia ni sa tinia ko tamaqu na nona vosa me baleta na parofisai i Josefa, sa kacivi ira na luve i Leimani ka kaya vei ira: Oi kemudou na luvequ, na luvena na noqu ulumatua, mo dou vakatudaliga ki na noqu vosa.

4. Sa kaya vakaoqo na Turaga na Kalou: Kevaka dou na muria na noqu vunau, dou na tiko sautu e na vanua; ia kevaka dou na sega ni muria na noqu vunau, dou na muduki tani mai mataqu.

5. Ia oi kemudou na luvequ, au na vakalougatataki kemudou taudama ka'u na qai lako ki na noqu i bulubulu; raica au kila ni kevaka dou sa vakatavulici e na sala e dononu mo dou lako kina, dou na sega ni lako tani mai kina.

6. Ia kevaka dou sa cudruvi, raica au sa vosa vakalougatataki kemudou mo dou galala kina ka me saumi e uludra na nomudou qase.

7. Ia ni'u sa vakalougatataki kemudou, e na sega kina ni laiva na Turaga na Kalou mo dou rusa; ia ^be na lomani kemudou kei ira na nomudou kawa ka tawamudu.

8. Ia ni sa vosa oti ko tamaqu vei iratou na luve i Leimani, sa qai

vakarota me ratou kau tale ga mai vua na luve i Lemueli.

9. A sa vosa vei iratou ka kaya: Oi kemudou na luvequ, na luvena na i karua ni luvequ; raica au sa solia vei kemudou na veivakalougatataki 'vata ga ka'u sa solia vei iratou na luve i Leimani; dou na sega ni vakarusai sara; ia era na vakalougatataki na nomudou kawa mai muri.

10. Ia ni sa tinia ko tamaqu na nona vosa vei ira, sa qai vosa tale ga vei iratou na luve i Isimeli "tagane kei ira kece na nona matavuvale.

11. Ia ni sa tinia na nona vosa vei iratou, sa qai vosa vei Semi ka kaya: Ko sa kalougata ko iko kei ira tale ga na nomu kawa; ko na taukena na vanua me vakataki Nifai na tacimu. Ia na nomu kawa era na 'wili vata kei na nona kawa; ko na vakataki tacimu, ia na nomu kawa era na vaka na nona kawa; ko na kalougata e na nomu bula taucoko.

12. Ia ni sa tinia na nona vosa ko Liai na tamaqu vei ira kece na nona matavuvale me vaka na gagadre ni yalona kei na Yalo ni Turaga sa tu vua, sa qai malumalumu mai. A sa mate ka bulu.

13. Ia sa sega mada ni oti e bogi vuqa na mate i tamaqu, eratou sa cudruvi au ko Leimani kei Lemueli kei iratou na luve i Isimeli tagane e na vuku ni veivunauci ni Turaga.

14. Ia ko i au ko Nifai, au sa uqeti me'u vosa vei iratou me vaka sa vakarota vei au ko Koya; au sa vosataka e vuqa na ka vei iratou,

(a) raica c, 1 Nif. 3. (b) 1 Nif. 13:31. 2 Nif. 10:18, 19. Jeko. 3:3-9. Ila. 7:23, 24. 15:10-17. 3 Nif. 20:22. Moma. 5:20, 21. Iea 13:6, 8-11. (c) tik. 5-7. (d) 1 Nif. 7:6. (e) Jeko 1:12-14.

ka vakakina ko tamaqu ni bera na nona mate; e vuqa na vosa oqori sa volai tu e na peleti ^fkadua; ia sa volai tu e vuqa na i tukutuku e na noqu peleti kadua.

15. Ia au sa vola e na peleti ^goqo na ka au sa gadreva kei na vuqa na tiki ni volatabu ka volai tu e na peleti parasa. Au sa dautaleitaka na i volatabu ka vakananuma e lomaqu, ka'u sa vola me i vakavuvuli me ra vinaka kina na noqu kawa.

16. Raica au sa dautaleitaka na veika ni Turaga ka'u sa dauvakananuma e yaloqu na veika au sa raica ka rogoea.

17. E dina ga sa vakaraitaka vei au na Turaga na nona cakacaka levu ka veivakurabuitaki e na nona loloma, ia sa tagi ga na yaloqu ka vaka: A tamata vakaloloma ko i au! Au sa rarawa e na vuku ni noqu i tovo vakayago ka sa rarawa na yaloqu e na noqu caka ca.

18. Au sa vakavolivoliti e na vere kei na i valavala ca ka'u sa tao rararawa kina.

19. Ia ni'u sa gadreva me'u marau, sa vutugu na yaloqu e na vuku ni noqu i valavala ca; ia au sa kilai Koya ka'u sa vakararavi vua.

20. Sa dautotaki au na noqu Kalou; sa tuberi au e na noqu rarawa mai na loma ni lekutu ka vakabulai au mai na wasaliwa titobu.

21. Sa vakasinaiti au e na nona loloma ka sa curuma na yagoqu taucoko.

22. Sa vakataqayataki ira na noqu meca ka vakavuna me ra sautaninini e mataqu.

23. Raica sa rogoea na noqu masu e na siga ka vakavukui au e na raivotu e na bogi.

24. Au sa daumasu vagumatua vua e veisiga ka'u sa tabalaka cake na domoqu; era sa lako sobu mai na agilosi ka qaravi au.

25. Ia e na tabana na Yalo ni Turaga, au sa kau cake kina ki na ulunivanua cecere sara. A sa raica na mataqu na veika lagilagi, io na ka sa rui cecere vua na tamata me raica ka'u sa tarovi kina me'u kakua ni vola.

26. Ia kevaka au sa raica na veika lagilagi, kevaka sa lomani ira na luvu ni tamata na Turaga me sikovi ira e na loloma levu, a cava me qai tagi kina na lomaqu ka tiko voli na yaloqu e na buca ni rarawa ka sa oca na yagoqu ka oti mai na noqu kaukauwa e na vuku ni noqu rarawa?

27. A cava ka'u sa soli au kina ki na i valavala ca? E na vuku li ni gagadre ni yaloqu? Io a cava ka'u sa soli au kina me'u temaki ka sa rawai au kina na tevoru me vakacacana na yaloqu ka vakararawataki au? A cava ka'u sa cudru kina? E na vukudra li na noqu meca?

28. Mo yadra mai na yaloqu! Mo kakua tale ni vakaocai iko e na i valavala ca. Mo marau na yaloqu, mo kakua tale ni soli iko vua na nomu meca.

29. Mo kakua tale ni cudru e na vukudra na noqu meca. Me'u kakua ni malumalumu ni'u sa sota kaya na veika rarawa.

30. Mo marau na yaloqu, ka tagi vua na Turaga ka kaya: Oi kemuni na Turaga, au na vakacaucautaki kemuni tiko ga me tawamudu; io na yaloqu e na rekitaki kemuni na noqu Kalou kei na uluvatu ka'u sa bula kina.

(f) 1 Nif. 9:4. (g) 1 Nif. 6:1-6.

31. Oi kemuni na Turaga, ko ni na vakabula na yaloqu? Ko ni na vakabulai au mai na ligadra na noqu meca? Ko ni na vakaukau-wataki au me'u kakua ni rerevaka na ca?

32. Me sogo tu ga vei au na matamata ni koro ki eli ni'u sa yalo raramusumususu ka bibivoro! Oi kemuni na Turaga, mo ni kakua ni sogota vei au na matamata ni koro ni nomuni yalododonu; ia me'u lako voli ga e na vanua bucabuca ka muria tiko ga na sala dodonu!

33. Oi kemuni na Turaga, mo ni vakaitutuvitaki au e na i tutuvi ni nomuni yalododonu! Oi kemuni na Turaga, mo ni vakarautaka na sala me'u dro tani kina mai vei ira na noqu meca! Mo ni vakadodonutaka na noqu sala! Mo ni kakua ni biuta e dua na ka e na noqu sala me'u tarabe kina, mo ni caramaka na noqu sala ka mo ni kakua ni vakalatia; ia mo ni vakalatia ga na nodra sala na noqu meca.

34. Oi kemuni na Turaga, au sa vakararavi vei kemuni; ia au na vakararavi tiko ga vei kemuni me tawamudu. Au na sega ni vakararavi ki na liga ni tamata; ni'u kila e na ca ko koya sa vakararavi ki na liga ni tamata. Io e na ca ko koya sa vakararavi ki na tamata se goleva na liga ni tamata.

35. Ia au kila e na solia vakalevu na Kalou vua sa kerekere. Io na noqu Kalou e na solia vei au kevaka au sa kerekere vakadodonu; o koya au sa tabalaka cake kina na domoqu vei Kemuni; io au na tagi vei kemuni na noqu Kalou na uluvatu ni yalododonu. Ia e na rogo yani na domoqu vei kemuni ka tawamudu,

oi kemuni na noqu uluvatu kei na noqu Kalou tawamudu. Emeni.

WASE 5

Sa vakasalataki Nifai na Kalou me lako tani mai vei ira sa segata me vakamatei koya – Eratou sa lako vata kei koya ko Soramu, Semi, Jekope kei Josefa kei na so tale – Na i seleiwau i Lepani – Sa tara na vale tabu – Ko Nifai na turaga na tui – Era sa cudruvi me ra tamata loaloa ko ira sa talaidredre – Era sa lesi na bete kei na i vakavuvuli.

1. Raica ko i au ko Nifai, au sa masu vagumatua vua na Turaga na noqu Kalou e na vuku ni nodrau "cudru na tuakaqu.

2. Ia sa toro cake ga na nodrau cudruvi au, ka rau segata me rau vakamatei au.

3. Erau sa vosa kudrukudrutaki au ka kaya: Sa nanuma tiko na tacidaru oqo me lewai kedatou, ka sa yacovi kedatou e vuqa na ka rarawa e na vukuna; ia me datou vakamatei koya me tou kakua ni kune rarawa vakalevu e na vuku ni nona vosa. Ia tou na sega ni laivi koya me turaga vei kedatou, ni sa nodatou i tutu na qase me datou lewai ira na tamata oqo.

4. Au sa sega ni vola kece e na peleti oqo na nodratou vosa kudrukudrutaki au. Ia sa rauta ga me'u kaya ni ratou a segata me ratou vakamatei au.

5. Raica ko i au ko Nifai, sa vakasalataki au na Turaga me'u lako tani mai vei iratou ka dro yani ki na loma ni lekutu, ko i au kei ira kece era vinakata me keimami lako vata.

6. Ia ko i au ko Nifai, au sa kauti ira kece na noqu matavuvale, ko

Soramu tale ga kei na nona mata-vuvuale, ko Semi na tuakaqu kei na nona matavuvuale kei rau na taciqu ko Jekope kei Josefa, kei iratou na ganequ kei ira kece era via lako vata kei au. Ia ko ira kece era via lako vata kei au, era sa vakabauta na i vakasala kei na nona i vakatakilakila na Kalou, ka ra sa muria na noqu vosa.

7. Keimami sa kauta na neimami vale laca kei na veika kece e rawa me keimami kauta ka lako voli e na loma ni lekutu ka bogi vuqa. Ia ni keimami sa lako tiko ka oti e bogi vuqa, keimami sa qai birika na neimami vale laca.

8. Era sa vinakata na noqu tamata me keimami vakatoka na vanua oqo ko ^bNifai; o koya keimami sa vakayacana kina ko Nifai.

9. Ia ko ira kece era sa tiko vata kei au era sa vakatokai ira me ra mataqali i Nifai.

10. Ia keimami sa lomavata me keimami muria na lewa kei na i lesilesi kei na vunau ni Turaga, me vaka na vunau i Mosese.

11. A sa tiko vata kei keimami na Turaga ka keimami sa gumatua sara vakalevu; keimami sa tea na sore ni kau, ka tamusuka vakalevu. Keimami sa susu manumanu tale ga, na sipi kei na bulumakau, kei na manumanu kece ga.

12. Ia ko i au ko Nifai, au a kauta tale ga mai na ^cpeleti parasa ka ceuti tu kina na i tukutuku; au kauta tale ga mai na ka ^dmoqimoqili se kabasi ka a vakarautaka vei

tamaqu na Turaga me muria na ka sa volai kina.

13. Keimami sa gumatua sara ka tubu me lewe levu e na vanua.

14. Ia ko i au ko Nifai, au sa bulia e vuqa na i seleiwau me vaka na i ^eseleiwau i Lepani me neimami i yaragi; de ra na lako mai ko ira na Leimani me vakarusai keimami, ni'u sa kila era sa ^fcati au kei ira na luvequ kei ira na noqu tamata.

15. Au sa vakavulici ira na noqu tamata me ra tara vale; me ra kitaka na ^gcakacaka kece ga ni matai ni kau, kei na kaukamea, kei na kopa, kei na parasa, kei na sitila, kei na koula, kei na siliva, kei na veimataqali vatu talei ka sa bini tu eke.

16. Ia ko i au ko Nifai, au sa tara e dua na ^hvale tabu; au tara me vaka na vale tabu a tara ko Solomoni; ia e sega ga ni ukutaki e na vuqa na i yau talei, ni sega ni kune e na vanua oqo, ka sega kina ni tautauvata sara kei na vale tabu ka a tara ko Solomoni. Ia sa tara ga me vaka na vale tabu ka a tara ko Solomoni, ka sa caka vakamataitaki sara.

17. Ia ko i au ko Nifai, au sa vakaroti ira na noqu tamata me ra gugumatua ka daucakacaka e ligadra.

18. Ia era sa vinakata me'u buli me nodra ⁱtui. Ia ko i au ko Nifai au sa sega ni vinakata me ra vakatui; ia au sa liutaki ira ga e na kaukauwa sa soli vei au.

19. A sa yaco na vosa ni Turaga

(b) Oma. 12, 27. Vosa i Moma. 13. Mosa. 7:6, 7, 9, 21. 9:1, 3, 4, 14. 11:13. 19:15, 19, 22. 21:26. 23:35-38. 28:1, 5. 29:3. Ala. 2:24. 5:3. 17:8. 20:1, 2. 22:1, 26-34. 25:13. 27:14. 47:1, 20. 50:8, 11. 54:6. Ila. 4:12. 5:20, 21. (c) raica a, 1 Nif. 3. (d) raica d, 1 Nif. 16. (e) raica a, 1 Nif. 4. (f) raica a, 2 Nif. 5. (g) Jero. 8. Ica 7:9. (i) Jeko. 1:17. Ala. 16:13. 23:2. 26:29. Ila 3:9, 14. 3 Nif. 11:1. (j) 2 Nif. 6:2. Jeko. 1:9, 11, 15. Jero. 7, 14. Oma. 12, 19, 23, 24. Mosa. 1:10. 6:4-7.

vei rau na tuakaqu ni a kaya ni'u na nodratou ^kturaga ka nodratou i vakavuvuli. Ia me vaka na i vakaro ni Turaga, au na nodratou turaga ka nodratou i vakavuvuli me yacova na gauna erau segata kina me rau ^vvakamatei au.

20. A sa yaco kina na vosa ni Turaga a kaya vei au ka vaka: Kevaka erau sa sega ni muria na nomu vosa, erau na ^mmuduki tani mai na mata ni Turaga. Raica erau sa muduki tani mai matana!

21. A sa ⁿcudruvi ira ko Koya e na cudru ca sara e na vuku ni nodra talaidredre. Raica era sa vakaukauwataka na yalodra kivua ka sa kaukauwa me vaka na qiwa; ia me vaka ni ra sa yago vulavula ka rairai totoka ka mata vinaka, sa lewa na Turaga na Kalou me ra yago loaloa me ra kakua kina ni taleitaki ira ko ira na noqu tamata.

22. A sa kaya vakaoqo na Turaga na Kalou: Au na kitaka na ka me ra vakasilataki ira kina ko ira na nomu tamata, kevaka era sa sega ni veivutunitaka na nodra i valavala ca.

23. Era na cudruvi tale ga ko ira era na veicurumaki kei na nodra kawa, ka ra na cudruvi e na cudru vata ga ko ya. Sa kaya vakaoqo na Turaga, ka sa yaco vakakina.

24. Ia ni ra sa cudruvi, sa yaco me ra tamata vucesa ka sinai e na veivakaisini kei na ka ca kece ga; era sa dauvakasasa manumanu e na lekutu.

25. A sa kaya vei au na Turaga na Kalou: Ko ira oqo era na dau ^vvakararawataki ira na nomu kawa

me vakauqeti ira me ra daunanumi au kina; ia kevaka era na sega ni nanumi au ka sega ni muria na noqu vosa, era na vakararawataki ira ka vakarusai ira sara.

26. Ia ko i au ko Nifai, au sa lesi rau ko Jekope kei Josefa me ^rrau nodra bete ka nodra i vakavuvuli na noqu tamata.

27. Keimami sa tiko marau.

28. *Ia sa oti e tolusagavulu na yabaki mai na gauna keimami a biuti Jerusalemi mai kina.

29. Ia ko i au ko Nifai, au sa vola e na peleti ka'u a bulia na kedra i ^ttukutuku na noqu tamata me yacova mai na gauna oqo.

30. A sa kaya vei au na Turaga na Kalou: Mo bulia ^re so tale na peleti; ia mo na ceuta kina e vuqa na ka au sa vinakata me yaga vei ira na nomu tamata.

31. Ia ko i au ko Nifai, au sa muria na i vakaro ni Turaga ka bulia na peleti ka'u sa ceuta kina na veika oqo.

32. Ia au sa ceuta kina na veika sa vinaka vua na Kalou. Ia kevaka era taleitaka na noqu tamata na veika ni Kalou, era na taleitaka tale ga na veika au sa ceuta e na peleti oqo.

33. Ia kevaka era vinakata me ra kila na i tukutuku ni veika e baleti ira, me ra vakasaqara e na noqu peleti kadua.

34. Ia sa rauta ga me'u kaya ^tni sa oti yani e vasagavulu na yabaki; ia keimami sa veivaluvaluti ka veicacati kei ira na weka i keimami.

(k) raica c, 1 Nif. 2. (l) raica tik. 2. (m) raica b, 1 Nif. 2. (n) raica d, 1 Nif. 2. (o) 1 Nif. 2:24. 12:19. Ala. 45:9-14. 46:24. Moma. 6. (p) 2 Nif. 6:2. Jeko. 1:18, 19. (q) raica f, 1 Nif. 1. (r) raica c, 1 Nif. 9.

WASE 6

Sa vakavulici ira na tamata ko Jekope – Sa cavuta na parofisai i Aisea.

1. Na vosa i Jekope na taci i Nifai vei ira na mataqali i Nifai:

2. Oi kemudou na wekaqu lomani, ko i au ko Jekope; raica sa kacivi au na Kalou ka ^alesi au me vaka na nona i lesilesi tabu; a sa lesi au na tuakaqu ko Nifai o koya dou sa okata me nomudou ^btui se me nomudou dauveitaqomaki, ka dou sa vakararavi vua me taqomaki kemudou; raica dou sa kila ni'u sa vosataka oti vei kemudou e vuqa na ka.

3. Ia au na vosa tale vei kemudou ni'u sa gadreva mo dou vinaka. Au sa daunanumi kemudou vakalevu, ia dou sa kila ni sa vakakina. Au sa daunanumi kemudou e na yaloqu taucoko ka vakavulici kemudou e na vosa i tamaqu; ia au sa dautukuna vei kemudou na veika kece sa volai mai na i vakatekivu kei vuravura.

4. Ia au na tukuna vei kemudou na veika sa yaco tiko kei na veika e na qai yaco, ka'u na wilika kina vei kemudou na vosa i Aisea. Oqo na veika sa vinakata ko tuakaqu me'u tukuna vei kemudou. Au sa tukuna vei kemudou oqo mo dou vuli kina ka vakarokorokotaka na yaca ni nomudou Kalou.

5. Ia au na wilika na vosa i Aisea ka baleti ira na mataqali i Isireli; ia sa vakatautauvatataki vei kemudou, ni dou sa mataqali i Isireli.

6. A sa vakaoqo na nona vosa: "Sa kaya vakaoqo na Turaga na Kalou: Raica, ka'u na dodoka na

ligaqu vei ira na veimatanitu ka vakaduria na noqu kuila ki na veimataqali; raica era na keveti ira na luvemu tagane ka kauta mai, kei ira na luvemu yalewa era na kauta mai e na domodra.

7. Ko ira na tui era na susugi ira na luvemu; ia ko ira na nodra marama era na ia na veisusu vei iko ni ra na cuva vakalotulotu vei iko ka dramica na kuvu-ni-soso ni yavamu; ia ko na kila ni sa i au na Turaga; era na sega ni madua ko ira era sa waraki au.

8. Ia ko i au ko Jekope, au na vakamacalataka mada na vosa oqo. Raica sa ^dvakaraitaka vei au na Turaga ni ra sa vakarusai ka kau yani vakabobula ko ira ka tiko mai Jerusalemi, na vanua eda a lako mai kina.

9. A sa vakaraitaka tale ga vei au na Turaga ni ra na vakalesui tale. A sa vakaraitaka tale ga vei au ni na vakaraitaki koya vakayago na Turaga na Kalou, na Yalosavasava ni Isireli kivei ira; ia era na vakanakuitataki koya ka vakoti koya ki na kauveilatai, me vaka sa tukuna vei au na agilosii.

10. Ia era na vakaukauwataka na yalodra ka vakadomoqataki ira vua na Yalosavasava ni Isireli; raica e na tau vei ira na nona lewa na Yalosavasava ni Isireli. Ia e na yaco na gauna era na yaviti kina ka vakararawataki.

11. Ia me vaka sa kaya na agilosii, era sa veiseyaki ka lewe vuqa era na vakararawataki; ia era na sega ga ni rusa e na vuku ni nodra masu na tamata yalodina; era na vakasavi ka yaviti ka cati; ia e na

(a) 2 Nif. 5:26. Jeko. 1:18, 19. (b) raica j, 2 Nif. 5. (c) Ais. 49:22, 25. 2 Nif. 10:9. (d) 1 Nif. 7:13, 14.

^esigā era na kila kina na nodra i Vakabula, e na qai lomani ira na Turaga ka ra na vakasoqoni vata tale ki na nodra vanua.

12. Ia me vaka sa vola na pārofitā, era sa kalougata na ^ʼMata-nitu tani; raica kevaka era na veivutuni ka sega ni veivala kei Saioni ka sega ni duavata kei na lotu vakaitamera ka ^ʼvakasisila ko ya, era na vakabulai; ni na yaco vakaidina na veiyalayalati a cakava na Turaga na Kalou vei ira na nona tamata; a ka oqo era sa volavola kina na pārofitā.

13. Ia ^ʼko ira sa veivala kei Saioni kei ira na tamata ni veiyalayalati ni Turaga, era na dramica na kuvu-ni-soso ni yavadra; ia ko ira na nona tamata na Turaga era na sega ni madua. Ia ko ira sa waraki Koya, era sa nona tamata na Turaga; era sa waraka tiko na nona lako mai na Mesaia.

14. Ia me vaka na vosa ni pārofitā, e na baci dodoka tale ^ʼvakarua na ligana na Mesaia me vakabulai ira; e na vakaraitaki Koya vei ira e na nona kaukauwa kei na nona lagilagi; ia e na sigā era sa vakabauti Koya kina, e na vakarusai ira kina na nodra meca; ia ko ira sa vakabauti Koya, era na sega ni vakarusai.

15. Ia ko ira sa ^ʼsega ni vakabauti Koya era na rusa e na bukawaqa kei na cagilaba, kei na tavuki ni vanua kei na dave ni dra, kei na mate dauveitauvi kei na dausiga.

Ia era na kila ni sa i koya na Turaga na Kalou na Yalosavasava ni Isireli.

16. ^ʼMe na kovei li na i toki ni valu mai vua sa qaqa? se ko ira era vakabobulataki vakadodonu me na vakabulai?

17. Ia sa kaya vakaoqo na Turaga: E na kovei ga ko ira na bobula mai vua na qaqa, ka kaliraki na i toki ni valu mai vua sa rerevaki, ka ni na vakabulai ira na nona tamata ni veiyalayalati na Kalou Kaukauwa. Sa kaya vakaoqo na Turaga: Kaʼu na vala kei ira era veivala kei iko.

18. Kaʼu na vakani ira era vakasaurarataki iko e na lewedra dina; era na mateni e na kedra dra dina me vaka e na waini vou; ia na tamata kece ga era na kila ni sa i au na Turaga na nomu i Vakabula, ni sa i au ka voli iko, ko i au na Kaukauwa i Jekope.

WASE 7

Tomani na i vakavuvuli i Jekope – Me vaka na i vola i Aisea 50.

1. Sa kaya vakaoqo na Turaga: “Au a biuti kemudou li seʼu sa muduki kemudou tani vakadua? Sa kaya vakaoqo na Turaga: Sa evei na i ^ʼvola ni veibiu nei tinamu? Au sa vakatalai iko vei cei, se ko cei kaʼu sa dinau ^ʼvua kaʼu sa volitaki iko kina? Io kaʼu sa volitaki iko vei cei? Raica e na vuku ni nomudou i valavala ca ^ʼdou sa volitaki kina, e na vuku tale ga ni nomudou talai-

(e) raica e, 1 Nif. 15. (f) 1 Nif. 13:12-23, 30-35, 38-42. 14:1-5. 2 Nif. 10:8-14, 18, 19. 3 Nif. 16:6, 7, 20:27. 21:2-6, 22-25. Moma. 5:19. (g) raica a, 1 Nif. 13. (i) raica k, 1 Nif. 22. (j) 2 Nif. 21:11, 25:17. 29:1. (k) 1 Nif. 14:3, 15-17. 22:13-23. 2 Nif. 10:15, 16. 27:2-4. 28:15-32. 3 Nif. 16:8-15, 20:15-20. 21:11-21, 29. Moma. 5:22-24. Ica 2:8-11. (l) Ais. 49:24-26. WASE 7: (a) Mal. 2:16. Mac. 19:9. (b) Vakarua 24:1-4. Jere. 3:8. Osea 2:2. (c) 2 Tui 4:1. Mac. 18:25. (d) Ais. 52:3.

dredre sa veibiu kina na tinamudou.

2. Ia ni'u a lako mai sa sega e dua na tamta; ^cni'u a kaci sa sega e dua me rogo mai. Oi kemudou na mataqali i Isireli, sa lekaleka li na ligaqu me dredre kina ni ia na veivakabulai? se sa sega beka vei au na kaukauwa, me'u sega kina ni vakabula rawa? Raica, ^fni'u sa vunauca ka'u sa vakadiva kina na wasawasa ka vukica na ⁿnodra uciwai me talasiga; ni sa yali na wai sa bona na kena ⁱka ka mate sara e na viagunu.

3. ^jKa'u sa vakaisulutaka na lomalagi e na butobuto, ^kka ubia e na i sulu taga.

4. Sa solia vei au ^lna Turaga na Kalou na yame sa vakavulici rawa, me'u kila ka vosataka vei kemudou na Isireli na vosa e na kena gauna dodonu. Ni dou sa ceguoca sa vakayadrati kemudou ko koya e na veimataka. Sa vakaturorogo na daligaqu me'u vakarorogo me vakataki ira sa vakatavulici.

5. Sa basuka na daligaqu na Turaga na Kalou; ia ka'u a sega ni beca, ka'u a sega ni vakanadaku.

6. A dakuqu ka'u a solia vei ira na dauveiyaviti, kei na baluqu vei ira na dauveivuti. Ka'u a sega ni tabonaka na mataqu mai vei ira na veivakamaduatiki kei na veikasiviti.

7. Ia na Turaga na Kalou e na vukei au, o koya oqo ka'u sa sega kina ni taqaya. Ia ka'u sa vaqaqataka kina na mataqu me vaka na

qiwa, ka'u sa kila ni'u na sega ni madua.

8. Sa voleka na Turaga ka sa vakadonui au. Ko cei me na ia na veilewai kei au? Me keirau tucake vata mada. Ko cei sa bolel au? Me toro mai vei au ko koya ^mka'u na yaviti koya e na kaukauwa ni gusuqu.

9. Raica e na vukei au na Turaga na Kalou. Ia ko ira ⁿkece era na vakacalai au, era na madra mai me vaka na i sulu, e na kani ira na sarasara.

10. Ko cei vei kemudou sa re-revaka na Turaga ka sa vakarorogo ki na vosa ni nona i talatala, ka sa lako e na butobuto ka sa sega vua na rarama?

11. Raica ko i kemudou kece sa tutuvaka na buka ka vauci kemudou e na lidi ni bukawaqa, dou lako voli ga e na rarama ni nomudou bukawaqa kei na lidi ni bukawaqa dou sa tutuvaka. ^oDou na rawata na ka oqo mai na ligaqu; dou na koto sobu ga e na rarama.

WASE 8

Tomani na i vakavuvuli i Jekope – Me vaka na i vola i Aisea 51.

1. Dou rogoci au, ko i kemudou sa muria na yalododonu. Dou vakaraica na vatu dou a ta mai kina, kei na qara ni keli dou a keli mai kina.

2. Dou vakaraici Eparaama na tamamudou, kei Sera ka vakasucumi kemudou; sa lewe dua ga ni'u a kacivi koya, ka'u a vakalougata-taki koya.

(e) Vosavakaibalebale 1:24-27. Ais. 65:12. 66:4. Jere. 7:13. 35:15. V.V. 133:67. (f) Lako Yani 14:21. Same 106:9. Neumi 1:4. V.V. 133:68. (g) Jos. 3:15, 16. (i) Lako Yani 7:18, 21. (j) Lako Yani 10:21. (k) Vakatakila 6:12. (l) Lako Yani 4:11. (m) Ais. 11:4. 2 Cesalonaika 2:8. (n) Joje 13:28. Same 102:26. Ais. 51:6, 8. (o) V.V. 133:70. *Rauta na 559 kei na 545 B.C.*

3. Ni ^ana vakacegui Saioni na Turaga, e na vakaceguya na ^bnona veiyasana lala; e na cakava na nona ^ctalasiga me tautauvata kei Iteni, kei na ^dnona veikau me tautauvata kei na were ni Turaga. E na kunei mai kina na reki kei na marau, na vakavinavinaka kei na domo ni sere.

4. Dou vakarorogo vei au na noqu tamata; ka vakatudaligamudou vei au na noqu matanitu; ni na lako yani mai vei au na ^evunau, ia na noqu lewa ka'u na vakataudeitaka me nodra rarama na veimataqali.

5. Sa voleka na noqu lewa donu, sa lako yani na veivakabulai ka'u sa cakava, ia na ligaqu e na lewai ira na veimataqali. Era na waraki au na ^fveiyanyanu ka ra na vakararavi ki na ligaqu.

6. ^gTacake mada ki lomalagi, ka vakaraici vuravura ki ra; ni na seyavu yani na lomalagi me vaka na kubou ka madra mai na vuravura me vaka na i sulu, ka ra na mate vakakina na lewena. Ia na bula sa mai vei au e na sega ni mudu, kei na noqu yalododonu e na sega ni takali.

7. Dou vakarorogo vei au ko i kemudou sa kila na yalododonu, na tamata sa tiko e lomamudou na noqu ^hvunau; kakua ni dou rerevaka na nodra vosa ca na tamata; ia ni ra ia na veivakalialiai, kakua ni dou yalolailai kina.

8. ⁱE na kani ira na sarasara me vaka era kania na i sulu, ka na kani

ira na yavato me vaka era kania na vutika ni sipi. Ia na noqu yalododonu e na sega ni mudu, kei na bula sa mai vei au e na ia tiko ga e na veitaba tamata kece ga.

9. Mo ni ^jyadra, mo ni yadra! ^kMo ni vakaisulu e na kaukauwa, ko i kemuni na liga ni Turaga; mo ni yadra, me ^lvaka e na gauna e liu. Sa i kemuni se segai ka ^mtamusuki Rakapi, ka vuetaka na gata levu?

10. Sa i kemuni se segai ka vakadiva na wasawasa, na wai ni wasa levu? Ka cakava na dreke ni wai titobu me nodra sala me lako yani kina ko ira era vakabulai?

11. ⁿIa ko ira sa vakabula na Turaga era na lesu mai, ka tadu mai ki Saioni ka sere tiko; ia na reki sa sega ni mudu kei na yalododonu e na tauca na uludra; e na nodra na reki kei na marau, ia na rarawa kei na tagi e na dro tani yani.

12. Ko i au; io ko i au ka'u sa vakacegui kemudou. Raica ko cei ko iko me rerevaka na tamata e na mate, kei na luvu ni tamata e na vukici me co?

13. Ka sa guilecava na Turaga ka Buli iko, ka tevuka yani na lomalagi, ka tauyavutaki vuravura, ^oka sa rere tiko ga e na veisiga e na vuku ni nona cudru ka sa dau veivakasaurarataki, ni sa vakarau me ia na veivakarusai? ^pIa sa evei na nona cudru na dau veivakasaurarataki?

14. Sa kusakusa na ^qbobula me sereki; ia e na sega ni mate e na i

(a) tik. 12. Same 102:13. Ais. 40:1. 52:9. (b) Ais. 35:1. (c) Same 107:3, 4, 35-37. Ais. 32:15-20. 35:1, 2, 6, 7. 43:19, 20. (d) Ais. 35:1, 2, 6, 7. 43:19, 20. (e) Ais. 2:3. Maika 4:2. (f) raica a, 1 Nif. 21. (g) Same 102:25, 26. Mac. 24:35. 2 Pita 3:10-12. (i) raica e. (j) raica n, 2 Nif. 7. (k) Same 44:23. Ais. 52:1. (l) Same 93:1. Vakatakila 11:17. (m) Same 44:1. (n) Same 74:13, 14. 89:10. Ais. 27:1. Isik. 29:3. (o) Ais. 35:8-10. Jere. 31:12, 13. (p) 1 Nif. 22:17. (q) raica k, 1 Nif. 22. (r) tik. 25. 2 Nif. 9:12. Ais. 60:15. Sakaraia 9:11. Rauta na 559 kei na 545 B.C.

keli, na kena kakana tale ga e na sega ni yali.

15. Ni sa i au na Turaga na nomu Kalou, ka sa vadugu na noqu biau; io na Kalou ni Lewevuqa na yacaqu.

16. Ia ka'u sa vakacuruma na noqu vosa ki na gusumu; ia ka'u sa ubi iko e na yaloyalo ni ligaqu, *me'u tea na lomalagi ka tauyavutaki vuravura, ka kaya vei ira mai Saioni: 'Raica ko i kemudou na noqu tamata.

17. Mo yadra! Mo yadra mai! Tucake Jerusalemi! "Ko sa gunuva mai na liga ni Turaga na bilo ni nona cudru katakata; io ko sa gunuva na kena soko e na bilo e dauveivakamateni, ka lobaka.

18. Sa sega e dua vei ira kece ga na luvana sa vakasucuma me sa tuberi koya; sa sega e dua vei ira kece ga na luvana ka susuga me sa taura na ligana.

19. Ko i 'rau na luvemu oqo erau sa lako mai vei iko; ia erau na tagicaki iko e na nomu vakalalataki kei na rusa, na viakana kei na i seleiwau; me'u vakacegui iko vakaevei?

20. Sa waicala na yalodra ka vakavo ga ko i rau oqo; ko ira na luvemu era sa koto e na mua ni saqata ni koro kece ga, me vaka na bulumakau tagane kila e na lawa; ni sa ka levu sara na nona cudru na Turaga, kei na nodra vunauci mai vua na nomu Kalou.

21. Ia mo rogoca mada na ka oqo, ko iko sa rarawa, ko iko sa mateni ka segai e na waini:

22. Sa kaya vakaoqo na nomu Turaga ka nomu Kalou, o koya ka totaki ira na nona tamata: Raica, ka'u sa kauta tani mai na ligamu na bilo e dau veivakamateni, io na kena soko e na bilo ni noqu cudru katakata; ko na sega ni gunuva tale.

23. "Ka'u na solia ga ki na ligadra era sa vakararawataki iko, era kaya ki yalomu: Mo koto sobu me keitou lakobutuki kemudou; ia ko sa vakatautauvatataka na dakumu kei na qele ka sa vaka na sala vei ira era lakovi kemudou.

24. Mo "yadra mai, mo yadra! Vakaisulutaki iko e na nomu kaukauwa Saioni; mo vakaisulutaki iko e na nomu i sulu vakaiukuuku, Jerusalemi na koro tabu; ^{2a}ni na sega tale ni curumi iko ko ira na sega ni cili kei ira na dukadukali.

25. Ceburaka tani vei iko na kuvu-ni-soso; tucake mo la'ki tiko Jerusalemi; ^{2b}sereka tani na i vau ni domomu ko iko na gone yalewa ni Saioni na bobula.

WASE 9

Tomani na i vakavuvuli i Jekope – Na i soro tawamudu – Sa parofisaitaki na nona vakararawataki na i Vakabula – Kevaka sa sega na vunau, sa sega na cudruvi.

1. Oi kemudou na wekaqu lomani, au sa wilika na veika oqo mo dou kila kina na veiyalayalati ni Turaga ka a cakava vei ira kece na mataqali i Isireli.

2. A sa vosa vei ira na Jiu e na gusudra na nona parofita yalosa-

(s) Ais. 65:17. 66:22. (t) tik. 3. Same 46:4-7. 48:1-3. 102:13-16. (u) Jere. 25:15, 16. Luke 21:22-24. (v) tik. 20. Vakatakila 11:3-13. (w) Jere. 25:17. Joeli 3:9-16. Sakaraia 12:2, 3, 8, 9. 14:3, 12-15. (y) tik. 9, 17. Ais. 52:1, 2. (2a) Joeli 3:17. Sakaraia 14:21. (2b) raica r.

vasava mai na i vakatekivu ki na veitaba tamata kece ga, ni ra na "vakalesui ki na lotu dina kei na loma ni bai ni Kalou; era na vakasoqoni vata ki na nodra vanua ka ra na vakataudeitaki e na vanua kece ga sa yalataki vei ira.

3. Raica oi kemudou na wekaqu lomani, au sa vosataka vei kemudou na veika oqo mo dou marau kina ka laveta cake na ulumudou me tawamudu, ni na vakalougatataki ira na nomudou kawa na Turaga na Kalou.

4. Au sa kila ni vuqa vei kemudou sa vakasaqara me kila na veika e na yaco mai; ia au sa kila ni dou sa kila ni na rusa vakaidina na yagoda oqo; ia e na ^byagoda ga oqo eda na raica kina na Kalou.

5. Io au kila ni dou sa kila ni na vakaraitaki Koya vakayago vei ira era tiko mai Jerusalemi, na vanua eda a lako mai kina; ni sa kilikili me vakaraitaki Koya vei ira; ia sa kilikili kei koya sa Bulia na ka kece ga me soli Koya me ^cmate e na vukudra na tamata kece ga, me ra vakamalumalumutaki ira kina ki vua.

6. Ia me vaka sa yaco na mate ki na tamata kece ga, sa kilikili me yaco na kaukauwa ni tucake tale mai na mate me vakayacori kina na i naki loloma i koya sa Bulia na ka kece ga; ia sa kilikili me yaco na ^atucake tale mai na mate e na vuku ni nona lutu na tamata; ia na nona lutu sa vu mai na nona talaidredre;

ia ni sa lutu na tamata, sa muduki tani kina ^emai na mata ni Turaga.

7. Ia sa kilikili me vakacabori e dua na i ^fsovo va-Kalou; ia kevaka sa sega, e na sega ni vakaisulu na yago vuca oqo me kakua tale ni vuca rawa. Ia era na sega ni sereki me tawamudu mai na i ^gmatai ni totogi sa tau vua na tamata. Ia kevaka era sa sega ni sereki, sa na lesu tale na yago oqo ki na qele me vuca ka rusa ka sega ni tucake tale.

8. A ka levu vakaidina na nona vuku na Kalou, na nona yalololoma kei na nona loloma! Raica kevaka sa sega ni tucake tale na yago, e na yaco me lewa na yaloda na ⁱagilosi ka a lutu tani mai na mata ni Kalou Tawamudu ka yaco me tevero ka sega ni tucake tale.

9. Ia na yaloda e na yaco me ^jvakataki koya; eda na yaco me tevero me nona agilosi na tevero, ka muduki tani mai na mata ni noda Kalou; ia eda na tiko vata kei koya na vu ni ka lasu ka rarawa me vakataki koya ka sega ni mudu; ia eda na tiko ga kei koya ka a vakacalai rau na noda i tubutubu taudmada, o koya ka vakamataliataki koya me vaka na agilosi ni rarama ka uqeti ira na luve ni tamata me ra laba ka kitaka na cakacaka butobuto kece ga.

10. A ka levu vakaidina na nona loloma na noda Kalou; raica sa vakarautaka na sala me da dro kina mai na i vesu ni manumanu rerevaki oqo; ia na manumanu ko

WASE 9: (a) raica e, 1 Nif. 15. (b) tik. 15, 22, 26, 38. Mosa. 16:10. Ala. 5:15, 22. 11:41-45. 12:12-18. 40:21. 42:23. Ila. 14:15-18. 3 Nif. 27:14, 15. Moma. 9:13. Moro. 10:34. (c) tik. 21, 22. Ila. 14:15-18. 3 Nif. 27:14, 15. (d) raica d, 2 Nif. 2. (e) tik. 9. Ala. 42:7, 9, 11, 14, 23. Ila. 14:16, 17. (f) raica f, 2 Nif. 2. (g) tik. 8-16. Mosa. 3:26, 27. 16:4-11. Ala. 11:45. 12:18, 26, 36. 42:6, 9, 14. Ila. 14:16, 17. Moma. 9:13. (i) raica j, 2 Nif. 2. (j) tik. 16, 26, 37, 46. 1 Nif. 14:3, 4, 7. 2 Nif. 28:20-23. Mosa. 16:2-5, 11. 3 Nif. 29:7. *Rauta na 559 kei na 545 B.C.*

ya ko ^kmate kei eli; io sa i koya oqori na mate vakayago kei na mate vakayalo.

11. Ia na mate vakayago ka'u tukuna tiko oqo, sa i koya na i bulubulu; raica e na soli ira mai na mate era sa tiko kina e na vuku ni nona veivakabulai na noda Kalou, na Yalosavasava ni Isireli.

12. Ia na mate vakayalo ka'u tukuna tiko oqo, sa i koya ko eli; ia e na soli ira mai na mate era sa tiko kina; ia ko ^lmate kei eli erau na soli ira mai na mate era sa tiko kina; ko eli e na soli ira mai na yalo sa vesuka tu, kei na i bulubulu e na soli ira mai na yago sa vesuka tu; ia erau na cokoti vata tale na yago kei na yalo ni tamata; a sa yaco na ka oqo e na kaukauwa ni nona tucake tale mai na mate na Yalosavasava ni Isireli.

13. A ka levu vakaidina na nona i naki na noda Kalou! Ia na ^mparataisi ni Kalou e na solia mai na yalodra na yalododonu, kei na i bulubulu e na solia mai na yagodra na yalododonu; ia erau na ^ccokoti vata tale na yalo kei na yago; ia ko ira na tamata kece ga era na sega ni vuca rawa tale ka sega ni mate rawa tale; raica era sa tamata bula ka kila vinaka na ka era kitaka me vakataki keda ga oqo; ia e na uasivi sara na ka eda na kila.

14. Ia eda na kila ^vvinaka na noda cala kece ga, na noda dukadukali kei na noda luvawale; ia ko ira na yalododonu era na kila vinaka na nodra marau kei na nodra i valavala dodonu, ni ra sa vakaisulu

tu e na yalosavasava; io na i sulu ni yalododonu.

15. Ia ni sa tucake tale mai na mate na tamata kece ga ka sega ni mate rawa tale, era na qai rairai ki na i tikotiko ni veilewai i koya na Yalosavasava ni Isireli; raica e na qai yaco na veilewai me ra lewai kina e na nona lewa dodonu na Kalou.

16. Ia me vaka sa bula vakaidina na Turaga, sa kaya na Turaga na Kalou e na nona vosa dina ka sega ni takali rawa: Ko ira sa yalosavasava, era na yalosavasava tiko ga; ia ko ira sa dukadukali, era na ^ddukadukali tiko ga; ia ko ira na dukadukali sa i koya na tevero kei ira na nona agilosi, era na lako tani ki na bukawaqa e sega ni boko rawa sa vakarautaki tu vei ira; ia na nodra rarawa sa vaka na drano bukawaqa kei na sulifure, a sa kuvu cake na kubou ni nodra yaluma ka sega ni mudu.

17. A ka levu vakaidina na nona lewa dodonu na noda Kalou! A sa dauvakayacora kece ga na vosa sa lako mai gusuna, ka na yaco ga na nona lewa.

18. Ia ko ira na tamata yalododonu, ko ira na nona tamata na Yalosavasava ni Isireli ka ra sa vakabauti Koya, ka vosota na kauveilatai e vuravura ka sega ni madua ni ra sa vakalialiai kina, sa i ira era na taukena na matanitu ni Kalou sa vakarautaki tu vei ira ^omai na i vakatekivu kei vuravura; a sa vuabale na nodra marau ka tawamudu.

(k) tik. 11-13, 26. Mosa. 16:7, 8. Ala. 12:24-27. 40:23-26. 42:6-15. Ila. 14:15-19. Moma. 9:13. (l) raica k. (m) Ala. 40:12, 14. 4 Nif. 14. Moro. 10:34. (n) Ala. 11:42-45. 40:21-24. Wase 41. (o) Mosa. 3:25. Ala. 11:43. 12:14. (p) 1 Nif. 15:33-35. Ala. 7:21. Moma. 9:14. (q) Ala. 13:3, 4, 7-9. 22:13. 42:26. Ila. 5:47. 3 Nif. 26:5. Ica 3:14. 4:14, 15, 19. 12:32-34, 37. Moro. 8:12.

19. A ka levu vakaidina na nona loloma na noda Kalou, na Yalosasava ni Isireli! Sa vakabulai ira na nona tamata mai na manumanu 'rerevaki ko ya na tevoru, ko mate kei eli, kei na drano bukawaqa kei na sulifure, sa i koya na rarawa tawamudu.

20. A ka levu vakaidina na nona yalododonu na noda Kalou! Sa kila na ^ska kece ga; a sa sega ni dua na ka me sega ni kila.

21. Ia e na lako mai ki vuravura me vakabulai ira na tamata kece ga kevaka era na vakabauta na nona vosa; a sa colata ko koya na rarawa ni tamata kece ga, io na 'rarawa ni veika bula kece ga, na tagane kei na yalewa kei na gone; ko ira na kawa i Atama.

22. Ia sa vosota na ka kece oqo me ra rawata kina na ^ttucake tale mai na mate na tamata kece ga, ka ra na tu e matana e na siga ni veilewai.

23. A sa vakaroti ira na tamata kece ga me ^rra veivutuni ka papitaiso e na yacana, ka vakabauta vakaidina na Yalosasava ni Isireli; kevaka e sega, era na sega ni rawata na matanitu ni Kalou.

24. Ia kevaka era na sega ni veivutuni ka vakabauta na yacana, ka papitaiso e na yacana ka vosota me yacova na i vakataotioti, era na cudruvi, sa kaya na Turaga na Kalou na Yalosasava ni Isireli.

25. A sa solia ko Koya na vunau;

ia kevaka sa sega ni soli na vunau, sa sega na i totogi; ia kevaka sa sega na i totogi, era na sega ni cudruvi; ia era sa sega ni cudruvi e na vuku ni nona i ^usoro na Yalosasava ni Isireli, ni sa voli ira e na nona loloma; a sa vakabulai ira e na nona kaukauwa.

26. Ia na nona i soro sa saumi kina na ka sa nakiti e na nona lewa dodonu kivei ira kece ka sega ni soli vei ira na vunau, ka ra sa vakabulai kina mai na manumanu rerevaki ko ya, ko ^mmate kei eli kei na tevoru kei na drano bukawaqa kei na sulifure, sa i koya na rarawa tawamudu; ia era sa vakalesui tale vua na Kalou na Yalosasava ni Isireli, o koya sa solia vei ira na i cegu ni bula.

27. Ia e na ca ko ira sa soli vei ira na vunau! Io era sa kila na i vakaro kece ga ni Kalou me vakataki keda, ka ra qai talaidredre kina ka vakatawayagataka na nodra gauna ni bula vakatovolei; io era na ca sara!

28. Raica na nona i naki qaseqase na vu ni ca! Raica na nodra sesewa, na nodra malumalumu kei na nodra lialia na tamata! Ni ^{2a}ra sa kila-ka era sa vakasama ni ra sa vuku, ka ra beca na i vakaro ni Kalou ka sega ni via vakarorogo kina, ni ra sa vakasama era sa kila na ka kece ga; ia sa ka sesewa ka sega ni yaga vei ira na nodra vuku. Ia era na rusa.

(r) raica l, 1 Nif. 15. (s) Ala. 7:13. 18:32. 26:35. Ila. 9:41. 3 Nif. 27:26. Moma. 8:17. Moro. 7:22. (t) tik. 5, 7. Mosa. 3:7. 15:10. Ala. 7:11-13. 11:40. 22:14. 34:8-15. Ila. 14:15-17. 3 Nif. 9:22. 11:11, 14, 15. 27:14, 15. Moma. 9:13, 14. (u) raica d, 2 Nif. 2. (v) Mac. 3:5, 6. Marika 1:4. Luke 3:3. Joni 3:5. Cakacaka 2:38. 2 Nif. 31:5, 9-13, 17. Mosa. 18:8-17. Ala. 15:12-14. 19:35. 62:45. Ila. 3:24-26. 5:17, 19. 3 Nif 7:23-26. 11:21-38. 12:1, 2. 18:5, 11, 30. 19:10-13. 23:5. 26:17, 21. 27:1, 16, 20. 28:18. Wase 30. 4 Nif. 1. Moma. 7:8, 10. 9:23. Ica 4:18. Moro. 6:1-4. 8:5-26. (w) raica f, 2 Nif. 2. (y) raica k. (2a) tik. 29, 42. 2 Nif. 26:20. 27:15-26. 28:4, 15.

29. Ia sa vinaka na vuku kevaka era sa muria na i vakaro ni Kalou.

30. Ia e na ca ko ira sa vutuniyau e na veika vakavuravura. Ni ra sa vutuniyau era sa beci ira kina na dravudravua ka vakasaurarataki ira sa yalomalua, ka ra sa lomana ga na nodra i yau; a sa nodra Kalou na nodra i yau. Ia era na rusa vata kei na nodra i yau.

31. Ia e na ca ko ira sa didivara ka sega ni via vakarorogo, ni ra na rusa.

32. E na ca ko ira sa mataboko ka sega ni via rai, ni ra na rusa tale ga.

33. E na ca ko ira sa sega ni cilivi na yalodra, ni na yaviti ira na nodra i valavala ca e na siga mai muri.

34. E na ca ko ira sa daulasu, ni ra na biu sobu ki eli.

35. E na ca ko ira sa daulaba e lomadra, ni ra na mate.

36. E na ca ko ira sa ia na ^{2b}veibutakoci, ni ra na biu sobu ki eli.

37. Io e na ca ko ira sa dauqarava na veimatakau, ni sa rekitaki ira ko koya na tamadra na tevero kece ga.

38. Ia e na ca ko ira kece ga era sa mate e na nodra i valavala ca, ni ra na dukadukali tiko ga ni ra sa ^{2c}lesu tale vua na Kalou ka raica na matana.

39. Oi kemudou na wekaqu lomani, dou nanuma na ca ni talaidredre vua na Kalou Yalosavasava, kei na ca ni noda soli keda me rawai keda ko koya na lawaki ca ko ya. Dou nanuma matua ni sa vu ni

mate na gadreva ni i tovo vakayago, ia sa vu ni bula tawamudu na gadreva ni i tovo vakayalo.

40. Oi kemudou na wekaqu lomani, dou vakatudaliga ki na noqu vosa. Dou nanuma matua na loloma i Koya na Yalosavasava ni Isireli. Dou kakua ni kaya ni'u sa vosataka na ka rarawa me baleti kemudou; ia kevaka dou sa kaya vakakina, dou sa beca na i vakavuvuli dina, ni'u sa tukuna na vosa i Koya sa Buli kemudou. Au kila ni ra rarawataka na vosa dina ko ira kece sa tawasavasava; ia ko ira na yalododonu, era sega ni rarawataka ni ra sa vinakata na dina ka sega ni taqaya kina.

41. Oi kemudou na wekaqu lomani, dou lako mai vua na Turaga na Yalosavasava. Mo dou kila ni sa dodonu na nona sala. Raica sa qiqo na ^{2d}matamata ni koro me ra curu kina na tamata ka sa dodonu na sala me ra muria; ia na i vakatawa ni matamata ni koro sa i Koya na Yalosavasava ni Isireli ka sa sega ni lesia kina e dua tale na tamata; ia sa sega e dua tale na katuba me ra curu kina, e na matamata ga; ia sa sega ni rawa me vakaisini ko Koya, ni sa i koya na Turaga na Kalou.

42. Ia ko koya yadua sa tukituki e na dolava vua; ia ko ira na ^{2e}vuku kei ira na kila-ka kei ira na vutuniyau, ko ira era sa vakalevulevui ira e na vuku ni nodra kila-ka kei na nodra vuku kei na nodra vutuniyau, io sa i ira ogo sa beci ira ko Koya; ia kevaka era sa sega ni veivutuni ka vakamalumalumu-taki ira ka vakatusa na nodra se-

(2b) ·2 Nif. 28:15. Jeko. 2:28. Ala. 39:3, 9, 11. 3 Nif. 12:27-32. (2c) tik. 15. Ala. 40:11. (2d) 2 Nif. 31:9, 17, 18. 33:9. Ala. 37:44, 45. Ila. 3:29, 30. 3 Nif. 14:13, 14. (2e) tik. 29. 2 Nif. 28:4, 15.

sewa e na mata ni Kalou, e na sega ni dolava vei ira ko Koya.

43. Ia e na tabonaki vei ira me tawamudu na veivakalougatataki sa vakarautaki tu me nodra na vuku kei na yalomatua era sa yalosavasava.

44. Oi kemudou na wekaqu lomani, mo dou nanuma na noqu vosa. Raica au sa luvata tani na noqu i sulu ka kuretaka e matamudou; au sa kerea vua na Kalou ka'u sa bula kina, me raici au e na i serau ni matana; ia dou na kila e na siga mai muri ni ra sa lewai na tamata kece ga e na nodra i valavala, ni a vakadinadinataka na Kalou ni Isireli ni'u sa galala mai na nomudou caka ca ka sega ni baleti au na nomudou rusa; ia au sa savasava e matana.

45. Oi kemudou na wekaqu lomani, dou saumaki tani mai na nomudou i valavala ca; dou kuretaka tani na sinucodo i koya sa vesuki kemudou matua; dou lako mai vua na Kalou, na uluvatu dou sa bula kina.

46. Dou vakarautaki kemudou ki na siga lagilagi ko ya, ni na tau kina na lewa vei ira na yalododonu, io na siga ni veilewai mo dou kakua kina ni sautaninini e na rere; mo dou kakua ni ^{2f}nanuma na nomudou cala ka mo dou uqeti ga mo dou kaya: E dodonu, e dodonu na nomuni lewa, Oi kemuni na Turaga na Kalou Kaukauwa, au sa kila na noqu cala; au sa talaidredre ki na nomuni vunau ka sa baleti au ga na noqu cala; ia sa ^{2g}lewai au na tevero ka'u sa rarawa me vakataki koya.

47. Oi kemudou na wekaqu, sa kilikili li me'u vakayadrati kemu-

dou mo dou kila na rerevaki ni ka oqo? Kevaka dou sa yalosavasava, a cava me'u mai vakararawataki kemudou kina? Kevaka dou sa savasava mai na nomudou i valavala ca, a cava me'u mai vakamacalataka kina vei kemudou na i vakavuvuli dina?

48. Raica kevaka dou a savasava ke'u a vosataka ga vei kemudou na veika savasava; ia me vaka ni dou sa sega ni savasava ka dou sa okati au me'u nomudou i vakavuvuli, sa kilikili kina me'u tukuna vei kemudou na i sau ni valavala ca.

49. Raica au sa vakasisilataka na i valavala ca; au sa rekitaka na i valavala dodonu ka vakacaucataka na yacana tabu na noqu Kalou.

50. Dou lako mai na wekaqu, oi kemudou ²ⁱvakaadua ga sa via-gunu, dou lako mai ki na wai; io ko koya sa sega vua na i lavo, dou lako mai, mai volia na kemudou ka kania; io dou lako mai, mai volia na waini kei na wai ni sucu, ka segai e na i lavo se na i voli.

51. Dou kakua ni volitaka na nomudou i lavo e na ka e sega na betena, kei na nomudou cakacaka e na ka dou sa sega ni mamau kina. Dou vakarorogo sara vei au ka nanuma na vosa au sa tukuna vei kemudou; dou lako mai vua na Yalosavasava ni Isireli ka kania na ka sa sega ni ca ka sega ni vuca, ia na yalomudou e na qai marautaka na ka sa uro.

52. Oi kemudou na wekaqu lomani, mo dou nanuma na vosa ni nomudou Kalou; mo dou masu tiko ga vua e na veisiga ka vakacau-

(2f) raica o. (2g) raica j. (2i) Ais. 55:1, 2.

Rauta na 559 kei na 545 B.C.

cautaka na yacana tabu e na bogi. Me reki na yalomudou.

53. Ia sa ka levu vakaidina na veiyalayalati ni Turaga, ka sa ka levu vakaidina na nona lomani ira na luve ni tamata; ia e na nona lagilagi kei na nona loloma kei na nona yalololoma, sa yalataka kina vei keda ni ra na ^{2j}sega ni vakarusai sara ko ira na noda kawa e na bula oqo, ia e na vakabulai ira ko Koya; ia e na veitaba tamata mai muri era na yaco me tabana yalododonu vei ira na mataqali i Isireli.

54. Oi kemudou na wekaqu, e sa levu tu na ka me'u tukuna vei kemudou; ia e na mataka au na qai tukuna kina vei kemudou na veika sa vo tu me'u tukuna. Emeni.

WASE 10

Tomani na i vakavuvuli i Jekope – Na nona lako mai na Karisito – E na sega na tui e na vanua yalataki – Ko ira era veivala kei Saioni era na rusa.

1. Ko i au ko Jekope; au sa vakuria tale vei kemudou na wekaqu lomani na noqu vosa me baleta na tabana "yalododonu ka'u a tukuna tiko.

2. Raica na vosa yalayala kece, sa vosa ni yalayala vei keda e na noda bula oqo; ia sa vakaraitaki vei au ni ra na rusa e ^bvuqa na noda kawa e na vuku ni nodra tawa vakabauta; ia na Kalou e na lomani ira e lewe vuqa; ia e na vakalesui tale vei ira na nodra kawa na i tukutuku dina me ra kila kina na nodra i Vakabula.

3. Raica sa tukuna vei au e na bogi na agilosi, ni sa yacana ko

Karisito; ia sa kilikili me lako mai ko Koya vei ira na Jiu, vei ira sa i valavala ca sara mai vei ira kece ga na kai vuravura; ia era na vakoti Koya ki na kauveilatai, ni sa lewa oti na Kalou me vakakina; raica sa sega tale na mata tamata e vura-vura me vakota na nona Kalou me vakataki ira oqo.

4. Ia kevaka me a cakava na ka mana lelevu vei ira na mata tamata tale e so, ke ra na veivutuni ka kila ni sa i Koya na nodra Kalou.

5. Ia e na vuku ni nodra i valavala ca kei na nodra i vakavuvuli na bete vakailasu, era na vakaukauwataka kina na yalodra vua ko ira ka tiko mai Jerusalemi ka ra vakoti koya ki na kauveilatai.

6. Ia e na vuku ni nodra i tovo ca, e na yaco vei ira na veivakarusai kei na dausiga, na mate dauveitauvi kei na vakadave dra; ia ko ira ka sega ni rusa era na vakasevi ki na veimatanitu.

7. Raica sa kaya vakaoqo na Turaga na Kalou: E na siga era sa vakabauta kina ni sa i au na Karisito, "era na vakalesui tale ki na vanua era taukena e dela i vura-vura oqo me vaka na noqu veiyalayalati kei ira na nodra qase.

8. Era na vakasoqoni vata tale mai na nodra veiseyaki tu vakadede, mai na veiyanyanu ni wasawasa kei na yasa i vuravura e va; ia au na vakalougatataki ira na Matanitu tani ni ra na kauti ira yani ki na vanua era taukena, sa kaya na Kalou.

9. Ia ko ira ^ana tui ni Matanitu tani era na susugi ira, kei ira na

(2j) raica q, 1 Nif. 13, kei na tik. 31. WASE 10: 43-45. Ala. 46:24, 25. (b) raica d, 1 Nif. 15. (c)

(a) 1 Nif. 15:12-17. 2 Nif. 3:5. 9:53. Jeko. 5:25, 43-45. Ala. 46:24, 25. (b) raica d, 1 Nif. 15. (c) raica e, 1 Nif. 15. (d) 1 Nif. 13:35, 39. 15:17, 18.

Rauta na 559 kei na 545 B.C.

nodra marama era na ia na veisusu; a sa ka levu vakaidina na nona vosa ni yalayala na Turaga vei ira na Matanitu tani; ia ko cei me vakatitigataka na ka sa kaya ko Koya?

10. Ia sa kaya na Kalou, ko ni na taukena na vanua oqo, io ko ira na Matanitu tani era na tiko sautu kina.

11. Ia na vanua oqo era na tiko galala kina ko ira na Matanitu tani; e na sega ni buli kina e dua na tui, ka na sega tale ga e na nodra gauna na Matanitu tani.

12. Au na taqomaka na vanua oqo mai vei ira na veimatanitu kece ga.

13. Ia ko koya sa veivala kei Saioni e na rusa, sa kaya na Kalou.

14. Ia ko koya sa bulia e dua tani na tui ka segai ko i au, e na rusa; au sa nodra tui ga ko i au na Turaga na tui kei lomalagi, ka'u sa nodra rarama tale ga ko ira era sa rogoca na noqu vosa me tawamudu.

15. Ia au na vakarusa mada na cakacaka butobuto kece ga kei na laba kei na i valavala vakasisila, me vakayacori kina na noqu veiyalayalati ka'u a cakava vei ira na luve ni tamata; ia au na vakayacora e na nodra bula oqo.

16. Ia ko ira sa veivala kei Saioni, era na rusa; io ko ira na Jiu kei ira sa Matanitu tani, na bobula kei na i taukei, na tagane kei na yalewa; raica sa i ira oqo na dau-tagane ni vuravura kece ga; ia ko

ira sa sega ni totaki au era sa veivala kei au, sa kaya na noda Kalou.

17. Au na vakayacora na noqu vosa ni yalayala ka'u a cakava vei ira na luve ni tamata; ia au na vakayacora e na nodra bula oqo.

18. Oi kemudou na wekaqu lomani, sa kaya vakaoqo na Kalou: Au na vakararawataki ira na nomudou kawa e na ligadra na Matanitu tani; ia au na vakamalumulumutaka na yalodra na Matanitu tani me ra na susugi ira; ia era na vakalougatataki ko ira na Matanitu tani ka wili vata kei ira na mataqali i Isireli.

19. Ia au na vakalougatataka na vanua oqo me ra taukena ka tawamudu ko ira na nomu kawa kei ira tale ga era na wili vata kei ira na nomu kawa; ia sa kaya vei au na Kalou: Na vanua oqo sa digitaki mai vei ira na veivanua kece ga; ia na tamata kece ga sa tiko kina me ra qaravi au, sa kaya na Kalou.

20. Oi kemudou na wekaqu lomani, me vaka ni sa vakatakila vei keda na noda Kalou yalololoma na veika oqo, me da nanumi Koya sara ka saumaki mai na noda i valavala ca ka laveta cake na uluda, ni da sa sega ni muduki tani; eda sa vakasevi tani mai na vanua eda taukena, ia eda sa tuberi ki na dua na vanua e vinaka cake; eda sa tiko e na yanuyanu ni wasawasa ka sa qisia na wasaliwa na Turaga me noda sala.

21. A sa ka levu na nona vosa ni

(e) raica a, 1 Nif. 2. (f) 1 Nif. 13:15, 19, 34-42. 14:1-7. 15:13, 17. 22:6-10. 3 Nif. 16:4-7. 21:2-6, 22-25. Moma. 5:19. Ica 2:12. (g) 1 Nif. 13:19. (i) tik. 16. 1 Nif. 22:14, 19. 2 Nif. 27:2, 3. (j) 2 Nif. 9:9. 26:22. 27:27. Ala. 37:21-32. Ila. 1:11, 12. 2:3-14. 3:23. 6:17-30, 37-41. 7:4, 5, 20, 21, 25. 8:1, 4, 27, 28. 9:6. 10:3. 11:2, 10, 25-33. 3 Nif. 1:27-30. 2:10-19. Wase 3, 4, 5:4-6. 6:28-30. 7:6, 9-12. 9:9. 4 Nif 42, 46. Moma. 1:18. 2:8, 10, 27. 8:27, 40. Ica 8:9-25. 9:1, 5, 6, 26. 10:33. 11:15, 22. 13:15, 18. 14:8-10. (k) raica i. (l) raica g, 1 Nif. 14. (m) raica q, r, 1 Nif. 13; tik. 14, 15. (n) 1 Nif. 13:15. Raica a, 1 Nif. 2. Rauta na 559 kei na 545 B.C.

yalayala na Turaga vei ira ka tiko e na ^aveiyanyanu ni wasawasa; ia ni tukuni na veiyanyanu, e kena i balebale ni tu tale e so, ka ra sa tawana tale tu ga ko ira na wekada.

22. Raica sa ⁿkauta tani na Turaga na Kalou e so tale mai na mataqali i Isireli, me vaka na nona lewa kei na nona i naki. Ia sa nanumi ira kece era sa muduki tani ka sa nanumi keda tale ga ko koya na Turaga.

23. Ia mo dou reki ka nanuma ni dou sa lewa ga na ka mo dou kitaka, mo dou digitaka na sala ki na mate tawamudu se ki na bula tawamudu.

24. Oi kemudou na wekaqu lomani, mo dou muria na lewa ni Kalou ka kakua ni muria na lewa ni tevoru kei na gagadre vakayago; ia ni dou sa veivinakati kei na Kalou, mo dou nanuma ni dou sa vakabulai e na vuku duadua ga ni nona loloma.

25. Ia me vakaturi kemudou cake mai na mate na Kalou e na kaukauwa ni ^atucake tale mai na mate, ka vakaturi kemudou cake mai na mate tawamudu e na kaukauwa ni nona i ^rsoro, mo dou curu rawa kina ki na matanitu tawamudu ni Kalou, ka mo dou vakacaucautaka na nona loloma tawamudu. Emeni.

WASE 11

Tomani na i vakavuvuli i Jekope – Ai vakadinadina ni vosa ni Kalou – Ai vakatakarakara ni Vakabula.

1. A sa vosataka e vuqa sara na ka ko Jekope vei ira na noqu tamata e na gauna ko ya; ia au sa vola wale ga na veika au kila ni ganita me volai.

2. Ia ko i au ko Nifai, au sa vola e vuqa na vosa i Aisea ni'u sa dau-taleitaka na nona vosa. Au na vakaibalebaleitaka na nona vosa vei ira na noqu tamata, ka'u na vakauta yani vei ira kece na noqu kawa; ia sa ^araica vakaidina ko koya na noqu i Vakabula me vakataki au.

3. Ko Jekope tale ga na taciqa sa ^braici Koya me vakataki au; o koya au na vakauta kina na nodrau vosa vei ira na noqu kawa me vakadinadinataka vei ira ni dina na noqu vosa. A sa kaya na Kalou, e na vakadinadinataka na noqu vosa e na gusudratou na i vakadinadina e lewe ^atolu. Ia e na tala na Kalou e ^avuqa tale na i vakadinadina; ia era sa vakadinadinataka na nona vosa kece ga.

4. Raica au sa dautaleitaka me'u vakadinadinataka vei ira na noqu tamata ni na lako vakaidina mai na Karisito; sa i koya ogo sa soli kina na vunau i Mosese; ia na veika kece sa cakava na Kalou vei ira na tamata mai na i vakatekivu kei vuravura, sa vakatakarakara kina ko Koya.

5. Au sa daurekitaka tale ga na nona veiyalayalati na Turaga ka a cakava vei ira na noda qase; io au sa rekitaka na nona loloma, na nona lewa kei na nona kaukauwa,

(o) 1 Nif. 19:16. 22:3-5. Ais. 49:1. 51:5. 60:9. 66:19. (p) 1 Nif. 22:4, 5. (q) raica d, 2 Nif. 2. (r) raica f, 2 Nif. 2. WASE 11: (a) 2 Nif. 16:1. Ais. 6:1, 5. (b) 2 Nif. 2:3, 4. (c) 2 Nif. 27:12. Ica 5:3, 4. V.V. 5:11, 15. Raica na Nodratou i Tukutuku na i Vakadinadina e Lewe Tolu ka tabaki tiko e na i vola ogo. (d) 2 Nif. 27:13, 14. Ica 5:2. Raica na Nodratou i Tukutuku na i Vakadinadina e Lewe Walu ka tabaki tiko e na i vola ogo.

kei na nona yalololoma tawamudu ni ^eveivakabulai mai na mate.

6. Au dautaleitaka me'u vakadinadinataka vei ira na noqu tamata, ni ra na rusa vakaidina na tamata kece ga kevaka e na sega ni lako mai na Karisito.

7. Ia kevaka sa sega na Karisito, sa ^fsega tale ga na Kalou; ia kevaka sa sega na Kalou sa segai ko i keda, ni sa sega ni buli e dua na ka. Ia sa bula na Kalou ka sa i koya na Karisito; ia e na lako vakaidina mai e na gauna sa lewa ko Koya.

8. Au sa vola e so na ^gvosa i Aisea; ia ko ira kece na wekaqu era na wilika na vosa oqo me ra reki ka marau e na vukudra na tamata kece ga. Sa i koya oqo na vosa mo dou vakaibalebaleitaka vei kemudou kei ira na tamata kece ga.

WASE 12

Na parofisai ka volai tu e na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 2.

1. Na ka a vakatakilai vei Aisea na luve i Emosi e na vuku i Juta kei Jerusalemi.

2. ^a“Sa na yaco e na gauna mai muri ni na vakataudeitaki na ulunivanua ni ^bvale ni Turaga me sivia na veiulunivanua; ia e na vakaceretaki ka me lolovira na veiulu ni koro, ka ra na drodro kina na veimatani kece ga.

3. A ra na lako na tamata e lewe vuqa ka kaya: Me da mai la'ki cabe cake ki na ^culunivanua ni Turaga, ki na vale ni Kalou i Jekope; e na vakavulica vei keda ko Koya na

nona i valavala, ia eda na muria na nona sala; ni na lako yani mai Saioni na vunau kei na vosa ni Turaga mai Jerusalemi.

4. Ia e na ia na ^dveilewai e na vuku ni veimatani ka na vunau ira na veimataqali e vuqa; ^eera na tukitukia na nodra i seleiwau me bati ni siviya kei na nodra moto me i sele ni samaki; e na sega ni lave i seleiwau e dua na matani ki na dua na matani; a ra na sega ni vulica tale na i valu.

5. Ko i kemudou na mataqali i Jekope, me da mai lako voli tu e na rarama ni Turaga; ^fio dou lako mai ko i kemudou kece sa lako sese tu, na tamata yadua ki na nona i valavala ca.

6. Oi kemuni na Turaga ko ni a biuti ira na nomuni tamata na mataqali i Jekope, ni sa tawa na nodra vanua e na kai na ^gtu-i-cake, ka ⁱvakarorogo vei ira na daucaaka mana lasu me vakataki ira na kai Filisitia, ia vei ira na luve ni kai tani era sa vutu ni tamata kina.

7. Ia na ^jnodra vanua tale ga sa vutu ni siliva kei na koula, ka sa sega ni wili rawa na nodra i yau; ia sa ka levu na ose e na nodra vanua ka sa sega ni wili rawa na nodra qiqi-ni-tamata.

8. A sa oso na ^knodra vanua e na matakau; era sa cuva ki na cakacaka ni ligadra, ki na ka sa cakava na i qaqalo ni ligadra.

9. A sa ^lsega ni cuva kina na tamata wale, ka sa sega ni vakamalumalumutaki koya na tamata

(e) raica f, 2 Nif. 2. (f) 2 Nif. 2:13, 14. Ala. 42:22, 23. Moma. 9:19. (g) raica Ais. wase 2 ki na 14 me vaka a taura ko Nifai mai na peleti parasa ka lavetaki e na 13 na wase ka tarava oqo. WASE 12: (a) Maika 4:1-3. (b) tik. 3. 3 Nif. 24:1. (c) V.V. 133:13. (d) 2 Nif. 21:2-5. (e) 2 Nif. 21:9. (f) Ais. 53:6. 1 Nif. 13. 2 Nif. 28:14. Mosa. 14:6. Ala. 5:37. (g) Tiko mai na Lekutu 23:7. (i) Vakaru 18:14. (j) Vakaru 17:16, 17. (k) Jere. 2:28. (l) Ais. 2:9. Rauta na 559 kei na 545 B.C.

turaga; ia mo ni kakua ni vosoti ira.

10. "O iko na tamata ca, mo curuma na qara watu ka vunitaki iko e na qele mai na ka rerevaki ni Turaga, kei na i ukuuku ni nona ka vakaturaga e na yaviti iko.

11. Na mata "viavialevu ni tamata e na vakamalumalumutaki, kei na nodra viavialevu na tamata e na vakabalei sobu; ia e na cecere duadua ga na Turaga e na siga ko ya.

12. E na dua na "siga ni Turaga ni Lewevuqa vei ira na veimatanitu, io vei ira yadua; io vei ira kece ga era sa "yalolevu ka viavialevu, kei ira kece ga era sa vakacecere-taki; ia e na vakamalumalumutaki.

13. Io e na yaco na siga ni Turaga vei ira kece "na sitari ni Lepanoni sa cecere ka laveti cake, kei na oki kece ga ni Pasani;

14. Kei na ulunivanua "cecere kece ga, kei na ulu-ni-koro kece ga kei na matanitu kece ga sa cecere cake, kei ira na tamata kece ga.

15. Kei na "vale ni valu cecere kece ga, kei na bai ni valu kece ga;

16. Kei na waqa kece ga ni wasawasa, kei 'na waqa kece ga ni Tasisi, kei na i yaya kece ga e dauvinakati.

17. Ia e na vakabalei sobu "na yalolevu ni tamata ka vakamalumalumutaki na viavialevu ni tamata; ia na Turaga duadua ga e na cecere e na siga ko ya.

18. Ia na matakau e na vakaotia "sara ko Koya.

19. "A ra na curu na tamata ki na qara watu, kei na qara qele, e na

vuku ni ka rerevaki ni Turaga e na yacovi ira, kei na i ukuuku ni nona ka vakaturaga e na yaviti ira, ni sa qai tucake ko Koya me yavalati vuravura vakalevu.

20. E na siga ko ya e na biuta tani na "tamata na nona matakau siliva kei na matakau koula ka cakava me soro kina ko koya, ki na kalavo kei na beka.

21. Me ^{2a}laki curu ki na qara watu, kei na gusu ni uluvatu, e na vuku ni nona rerevaka na Turaga, kei na nona i ukuuku vakaturaga e na yaviti ira, ni sa qai tucake ko Koya me vakayavalati vuravura vakalevu.

22. Dou kakua ni goleva e dua na tamata, sa tiko e na qara ni ucuna na nona i cegu, ni sa yaga ki na cava ko koya?

WASE 13

Tomani na tiki ni volatabu ka tu e na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 3.

1. Raica na Turaga ni Lewevuqa, sa qai kauta tani e Jerusalemi kei Juta na ka kece sara sa bula kina, na madrai kece ga sa bula kina, kei na wai kece ga sa bula kina;

2. Na "qaqa tale ga kei na tamata i valu, na turaganilewa kei na parofita, kei na rairai kei na qase;

3. Na turaga ni limasagavulu, kei koya na tamata sa rogovinaka, kei na lewe ni bose, kei na matai vuku, kei koya sa maqomaqosa na nona vosa.

4. Ia ka'u na ^blesi ira na gone me

(m) tik. 19, 21. Vakatakila 6:15, 16. (n) tik. 17. 2 Nif. 15:15, 16. (o) Sefa. 1:14-18. (p) Malakai 4:1. (q) Ais. 14:8. 37:24. Isik. 31:3. Saka. 11:1, 2. (r) Ais. 30:25. (s) Ais. 33:18. 3 Nif. 21:15, 18. (t) 1 Tui 10:22. (u) tik. 11. (v) tik. 20. (w) raica m. (y) tik. 18. (2a) raica m. WASE 13: (a) 2 Tui 24:14. (b) Dauvunau 10:16.

ra nodra turaga; ia na gone lalai e na lewai ira.

5. A ra na dui ia na veivaka-saurarataki na tamata yadua vua e dua tani, vua tale ga na kai nona; era na cakacaka vakavosalevu na gone vua na qase, kei na kaisi botoboto vua na turaga.

6. E dua na tamata e na qai goleva na tacina e na vale i tamana ka kaya: Sa tu vei iko na i sulu, mo neitou turaga mada; ia na ca oqo mo lewa ga kina;

7. E na siga ko ya e na dulaki liga mai ko koya ka kaya: Au na sega ni vakabula, ni sa sega na madrai se na i sulu e noqu vale; dou kakua sara ni lesi au me'u lewai ira na tamata.

8. Ni sa rusa ko 'Jeruselemi ka sa ca ko Juta, ni sa dua tani na nodra vosa kei na nodra i valavala vua na Turaga, me vakararawataka na matana vakaiukuuku.

9. Ai rairai ni matadra sa beitaki ira ni ra sa ca; ia na nodra i valavala ca era sa vakavotuya me vakataki "Sotoma, era sa sega ni vunia. Era na ca! Ni ra sa vakacacani ira vakataki ira ga.

10. Dou kaya vua na yalododonu e na yaco ga vua na vinaka; ni ra na kania na vua ni nodra i valavala.

11. E na ca ko ira na tamata ca, ni ra na rusa; na ka sa cakava na ligana, e na caka tale ga vua!

12. Era sa 'gone ga ko ira era sa vakasaurarataki ira na noqu tamata, ka sa lewai ira ko ira na yalewa. Ko i kemudou na noqu tamata, 'ko ira era sa tuberi kemu-

dou era sa vakacalai kemudou, ka vakacacana na sala dou sa lako kina.

13. Sa tu mai na Turaga "me ia na veitotaki, sa tu me lewai ira na tamata.

14. E na ia na lewa na Turaga vei ira na qase ni nona tamata kei iratou na nodra turaga; ni sa i kemudou ka kania oti 'na were-ni-vaini; na ka sa kovei mai vei ira na dravudravua sa tu ga e na nomudou veivale.

15. A cava dou sa 'butuki ira sobu kina na noqu tamata, ka butuqacia na matadra na dravudravua? Sa taroga na Turaga na Kalou ni Lewevuqa.

16. A sa kaya tale ga na Turaga: Ni ra sa qaciqacia na gone yalewa ni Saioni, ka sa vakateqateqa na nodra i lakolako, ka sa dauvere na matadra, ka sa lako vakamamada, ka sa tataqiriqiri tu na vesa ni yavadra.

17. O koya e na lewa kina na Turaga me tubura na buradeladra na gone yalewa ni Saioni na 'mate ka na 'vakaluvawaletaki ira na Turaga.

18. E na siga ko ya, e na luvata tani kina na Turaga na nodra vesa lagilagi kei na lawa ni drau ni uludra, kei na nodra i taube civa;

19. Na sau ni daligadra, kei na qato, kei na pulou;

20. Na i sala, kei na sinucodo ni vesa, kei na i vau, kei na tavaya ka boi vinaka, kei na i vakadaro ni ca;

21. Na mama kei na sau ni ucu;

22. Na i sulu vakaiukuuku kei

(c) Maika 3:12. (d) Vakatekivu 13:13. 18:20, 21. 19:5. (e) tik. 4. (f) Ais. 9:16. (g) Maika 6:2. (i) Ais. 5:7. (j) Ais. 58:4. Maika 3:2, 3. (k) Vakarua 28:27. (l) Jere. 13:22. Neumi 3:5.

na i curucuru, kei na sole, kei na taga ni lavu;

23. Na i iloilo, kei na i sulu lini matailalai, kei na i sala, kei na pulou levu mamare.

24. Ia e na yaco me i sosomi ni i saluwaki na ka e bona; ka me i sosomi ni vau vakaiukuuku na dali; kei na i sosomi ni ulu sa talitali vinaka na ulu ^mcou; kei na i sosomi ni curucuru na i sulu taga; kei na vakamai me i sosomi ni matavinaka.

25. A nomu tagane era na mate e na i seleiwau, kei ira na nomu qaqa e na i valu.

26. ⁿE na levu na tagi kei na yaso e na nona matamata ni koro; ia ko koya ni sa lala tu e ^ona tiko sobu e na qele.

WASE 14

Tomani na tiki ni volatabu mai na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 4.

1. Ia e na gauna ko ya sa na lewe vitu na yalewa eratou na taura e le dua na tagane ka kaya: Keitou na kania na neitou madrai ka vakaisulu e na neitou i sulu; ia me vakatokai ga na yacamu vei keitou, me kau tani na ka keitou rogo ca kina.

2. E na gauna ko ya e na rairai vinaka ka rogo ^bna coke ni Turaga; ia na vuata ni vanua e na ka talei ka matavinaka me kedra na Isireli era sa dro bula.

3. Ia e na yaco, o koya sa ^ctiko laivi mai Saioni, kei koya ka tiko mai Jerusalemi, e na vakatokai me

yalosavasava, io ko ira kece ga era sa volai vata kei ira na bula mai Jerusalemi;

4. Ni sa na qai ^dsavata tani na Turaga na nodra dukadukali na gone yalewa ni Saioni, ka vuya tani na dra mai na loma ni koro ko Jerusalemi e na yalo daulewa donu, kei na ^eyalo sa waqa tu.

5. Ia e na cakava ^fna Turaga me ubia na i tikotiko kece ga mai na ulunivanua ko Saioni kei na kena i soqosoqo, na ^oo kei na kubou e na siga, kei na rarama ni bukawaqa caucaudre e na bogi, ni na vakarurugi ira kece ga na kena i ukuuku.

6. Ia e na dua na vale me vakaruru kina e na siga mai na katakata, ⁱme i drodro tale ga ka i vakaruru mai na cava kei na uca.

WASE 15

Tomani na tiki ni volatabu mai na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 5.

1. Au na seretaka mada vua ka'u sa daulomana na sere ka baleta na ^anona were-ni-vaini nei koya ka'u sa lomana. E dua na were-ni-vaini nei koya ka'u sa daulomana, ka no mai na dua na ulunivanua qele bulabula.

2. Ka sa viribaita ka biuta tani na kena veivatu, ka tea kina na vaini vinaka sara, ka sa tara e dua na vale cecere e loma, a sa kelia kina na i keli-ni-waini; ka sa qai nuitaka me vuataka na vuana, a sa vuataka na vua ^bca.

(m) Ais. 22:12. Maika 1:16. (n) Jere. 14:2. Lele i Jere. 1:4. (o) Lele i Jere. 2:10. WASE 14: (b) 2 Nif. 3:5. Ais. 60:21. 61:3. 2 Nif. 10:1. Jeko. 2:25. (c) Mac. 13:41-43, 47-50. 25:1-12. (d) 2 Nif. 13:16-26. (e) Isik. 20:37, 38. Mal. 3:2. 4:1-3. (f) Ais. 33:14, 15. 60:1-3, 19-21. Mal. 3:2, 3. (g) Lako Yani 13:21. Saka. 2:5. (i) Ais. 25:4. WASE 15: (a) Same 80:8. Ais. 27:2. Jere. 2:21. Mac. 21:33. Marika 12:1. Luke 20:9. V.V. 101:44-62. (b) Jeko. 5.

3. Ia ko i kemudou na kai Jeru-salemi, kei na tamata i Juta, dou lewa mada vei keirau kei na noqu were-ni-vaini.

4. A cava tale me caka ki na noqu were-ni-vaini ka'u a sega ni cakava kina? Ia e na vuku ni cava ni'u a nuitaka me vuataka na vua ni vaini sa qai vuataka ga na vua ni vaini ca?

5. Ia oqo ka'u na tukuna mada vei kemudou na ka ka'u na cakava ki na noqu were-ni-vaini: au na 'kauta tani na kena bai soni, e na qai laukana; au na talaraka sobu na kena bai vatu, e na qai buturaki;

6. Au na biuta ga me lekutu, e na sega ni samaki se wereci, e na tubura ga na kau ^dvakavotona kei na soni; ia ka'u na ^elewa na o me kakua ni tau mai kina na uca.

7. Ia na were-ni-vaini ni Turaga ni Lewevuqa na veimataqali i Isireli, kei ira na tamata ni Juta era sa nona i teitei daudomoni; a sa nanuma e na ia na caka dodonu, ka raica sa ia ga na veivakamatei; kei na i valavala dodonu, ka raica, na qoqolou!

8. Era na ca ko ira era dauvakaikuritaka na ^fvale ki na vale, me kakua na vanua e vo, mo dou qai tiko vakataki kemudou ga e na loma ni vanua!

9. Sa kaya tiko e na daligaqu na Turaga ni Lewevuqa, e dina e na lala mai na veivale e vuqa, na veikoro lelevu ka vinaka, ka me sega e tiko kina.

10. Io na were-ni-vaini sa tini na eka, e na dua kina na ^gpaca vaini,

kei na omeri sila e dua, e na dua kina na efa.

11. Era na ^hca ko ira era souta na gunu yaqona e na mataka caca ka bogicaka, me ra mateni e na waini!

12. ⁱIa na api kei na vaioli, na tibereli kei na bitu ni vakatagi kei na waini sa ka ni nodra so yaqona; ia na cakacaka ni Turaga era sa sega ni ^kveinanuyaka, kei na ka sa cakava na ligana era sa sega ni nanuma kina.

13. O koya oqo era sa kau vakabobula tani kina na noqu tamata, ni sa sega na nodra ^lvuku; ia na nodra tamata rogo, era sa mate e na viakana; kei na nodra lewe vuqa, era sa mate e na viagunu.

14. O koya oqo sa vakalevutaki koya kina ko bulubulu, ka sa dalaga vakalevu sara; ka sa lako sobu kina ko ira era sa rogo, kei na kedra lewe vuqa, kei na kedra totoka, kei koya sa marautaki koya.

15. A sa vakamalumalumutaki ^mna tamata wale, ka vakasivoi na tamata turaga, e na mata madua tale ga ko ira na mata viavialevu.

16. Ia na Turaga ni Lewevuqa sa ⁿvakalevulevui e na lewa dodonu; a sa vakarokorokotaki na Kalou yalosavasava e na i valavala dodonu.

17. E na qai kana voli na lami me vaka e na kedra vanua veico, ia na nodra vanua lala na ^ovutuniyau e na kania ko ira na kai tani.

18. Era na ca ko ira era yara-taka mai na i valavala ca e na dali ni

(c) Same 80:12. (d) Ais. 7:23, 24. 32:13. (e) Jere. 3:3. (f) Maika 2:2. (g) Isik. 45:11. (i) tik. 22. Vosa Vakaibalebale 23:29-32. Dauvunau 10:17. (j) Emosi 6:5, 6. (k) Jope 34:27. Same 28:5. (l) Ais. 1:3. Osea 4:6. Luke 19:44. (m) Ais. 2:9, 17. (n) Ais. 2:11. (o) Ais. 10:16.

ka lasu, ka caka ca me vaka e na dali kaukauwa.

19. O ira era kaya: Me tei ^uku-sarawa ko koya, ka me vakusaku-sataka na nona cakacaka me da raica; ia na ka sa bosea ko koya na Yalosavasava ni Isireli, me toro mada mai ka yaco me da kila!

20. Era na ca ko ira era vaka-toka na ca me vinaka kei na vinaka me ca; era kaya sa rarama na butobuto ka butobuto na rarama; era kaya sa kamikamica na ka gaga ka gaga na ka sa kamikamica!

21. Era na ca ko ira era nanumi ira ni ra vuku, ka vakasami ira ni ra yaloqaseqase!

22. Era na ca ko ira era gumatua ni gunu waini, kei ira era tamata kaukauwa ni caka yaqona;

23. Era vakadonui koya sa cala me nodra kina na i solisoli, ka ra sa kauta tani mai vua na tamata dodonu na nona dodonu!

24. Ia me vaka sa kama na vu-ni-sila e na yameyame ni bukawaqa, ka sa yavu sara na qana madu ni sa caucaudre, e na vuca sara vakakina na wakadra, ia na sedra e na vuka cake me vaka na kuvu-ni-soso; ka ni ra sa biuta tani na vunau ni Turaga ni Lewevuqa ka beca na vosa i Koya na Yalosa-vasava ni Isireli.

25. O koya oqo sa waqa kina na cudru ni Turaga vei ira na nona tamata, ka sa dodoka yani na ligana vei ira ka cudruvi ira; ka sa sautaninini na ulunivanua, ia na yagodra ka mate no sa vaka na soqosoqo e loma ni saqata ni koro. Ia ni sa caka kece oqo sa sega ni

mudu kina na nona cudru, sa dodo tiko ga na ligana.

26. Ia e na vakarewataka ko koya na ^ukuila vei ira na veimatanitu vakayawa, ka kaluvi ira ^umai na i yalayala kei vuravura; ka raica, e na vakusakusa ka vakatoto na nodra lako mai; sa sega vei ira sa malumalumu se tidara.

27. Sa sega e na sosovu se moce; ia na i vau ni tolodra e na sega ni tasere, kei na wa ni nodra i vava e na sega ni cavuka;

28. Sa gata na nodra gasau, ka sa loka tu na nodra dakai titi kece ga, a ququ ni nodra ose sa nanumi ni sa vaka na qiwa, kei na yava ni nodra qiqi-ni-valu sa vaka na covulaca; era na tagi me vaka na laione.

29. Era na tagi me vaka na luve ni laione; io era na kudru ka toboka na kedra, ka kauta vakavinaka ka na sega me vakabula.

30. A ra na qolouvaki ira e na siga ko ya me vaka na vadugu ni wasawasa; ia ni ra sa rai ki vanua, raica sa butobuto; sa ka rarawa; ka sa tabonaki na rarama e na kena o!

WASE 16

Tomani na tiki ni volatabu mai na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 6.

1. E na yabaki sa mate kina ko Usaia na tui, ka'u a "raica na Turaga ni sa tiko e na i tikotiko vakaturaga, sa cecere ka toka sara ki cake, a sa robota na vale ni soro na nona i tiniyara.

2. Era sa tu e cake vua ko ira na serafimi; sa yaono na tabadratou; e rua sa tabonaka kina na matana, e

rua sa tabonaka kina na yavana, ka rua sa vuka kina.

3. A ra sa veikaciyaki ka kaya: E dodonu, e dodonu, e dodonu na Turaga ni Lewevuqa; sa sinai ko vuravura ^btaucoko e na nona i serau.

4. A sa yavala na i lago ni katuba e na domo i koya sa kaci, ka sa curuoso na vale e na kubou.

5. Au a qai kaya: Isa ko i au! Ni'u sa ca; ni'u sa tamata tebenigusu qeleqelewa, au sa tiko tale ga kei ira na tamata tebenigusu qeleqelewa; ni sa raica na Tui ni Turaga ni Lewevuqa na mataqu.

6. Sa qai vuka mai vei au e dua vei ira na serafimi, a sa taura e ligana na qilaiso sa waqa tu, sa kauta e na i saga-ni-buka mai na i cabocabo-ni-soro.

7. A sa tara kina na gusuqu ka kaya: Raica sa tau oqo ki na tebenigusumu; a sa takali na nomu caka cala ka sa bokoci na nomu i valavala ca.

8. Au a qai rogoca na domo ni Turaga ni sa kaya: Ko cei me'u tala, ia ko cei e na lako e na vuku i keitou? Au a qai kaya: Ko i au oqo; mo ni talai au.

9. A sa kaya ko koya: Mo lako ka kaya vei ira na tamata oqo: ^cDou na rogoca tiko ka lecava ga; ia dou na raica tiko ga ka sega ni kunea.

10. Mo vakabibitaka na yalodra na tamata oqo, ka vakadivarataka na daligadra, ka vakabobotaka na matadra; de ra rai e matadra, ka rogo e na daligadra, ka kila e na lomadra, ka saumaki mai ka ra vakabulai.

11. Au a qai kaya: Kemuni na Turaga, me cava na kena dede? A sa kaya ko koya: ^aMe lala mada na veikoro me sega na lewena, kei na veivale me sega na tamata e tiko kina, kei na vanua me lala didi.

12. Ka me na kauti ira ^evakayawa tani na tamata na Turaga, me sa levu na tikina e biu laivi e loma ni vanua.

13. Ia ke sa na vo tu kina na kena i katini, a ra na lesu mai, me vakarusai tale; me vaka na paini, kei na oki, ni sa ta vakabalei no sa bula tu na vuna; sa na vakakina na kawa ^ftabu e na vuna na kena bula tu.

WASE 17

Tomani na tiki ni volatabu mai na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 7.

1. A sa yaco e na gauna i ^aEasi na luve i Jocame na luve i Usaia na tui Juta, ni rau sa qai lako cake ki Jerusalemi ko Risina na tui Siria kei Peka na luve i Rimalaia na tui Isireli, me rau kaba, a rau sa sega ni rawata.

2. A sa tukuni ki na mataqali i Tevita ka vaka: Sa to vata ko Siria kei Ifireimi. Sa qai yavala na lomana kei na lomadra na nona tamata, me vaka sa yavala na kau ni veikau ni sa liwa na cagi.

3. Sa qai kaya vei Aisea na Turaga: Mo drau lako mada, ko iko kei Siariyasupi na luve me tavaki Easi, ki na ^bsalisali ni drano mai cake ka koto mai na salatu ni nodratou vanua na dausava i sulu;

4. Ka kaya vua: Mo qarauni

(b) Same 72:19. (c) Mac. 13:14, 15. Joni 12:40. (d) Maika 3:12. (e) 2 Tui 25:21. (f) Esera 9:2. WASE 17: (a) 2 Tui 16:5. 2 Veigauna 28:5, 6. (b) 2 Tui 18:17. Ais. 36:2.

kemuni, ka mo ni vakacegu; ni kakua ni rere, se yalolailai e na vukudrau na bui ni kau oqo ka sa kubou tu, io e na vuku ni nodratou cudru waqawaqa ko Risina kei Siria, kei na luve i Rimalaia.

5. Ka ni ratou sa bosea na ka ca vei iko ko Siria, kei Ifireimi kei koya na luve i Rimalaia ka kaya:

6. Me datou lako cake ki Juta ka vakararawataka, ia me datou basuka me noda, ka lesia kina e dua na tui, io na luve i Tapeli.

7. Sa kaya vakaoqo na Turaga na Kalou: 'E na sega ga ni rawa, se yaco.

8. Ni ^dsa ulu i Siria ga ko Tamasiko, ka sa ulu i Tamasiko ga ko Risina; ia e na sega ni oti na yabaki e onosagavulu kalima, e na vakabalei sobu mada e liu ko Ifireimi, me kakua ni matanitu.

9. Ia sa ulu i Ifireimi ga ko Samaria, kei na ulu i Samaria na luve i Rimalaia. 'Kevaka dou na sega ni vakadinata, dou na sega ni vakataudeitaki.

10. Sa vosa tale vei Easi na Turaga ka kaya:

11. Mo ^kkerea mada e dua na i vakadinadina vei iko mai vua na Turaga na nomu Kalou; mo kerea e dua mai na tikina titobu, se na tikina cecere sara.

12. A sa kaya ko Easi: Au na sega ni kerea, ia ka'u na sega ni vakatovolea vakaca na Turaga.

13. Ka sa kaya ko Aisea: Dou rogoca mada na mataqali i Tevita; a ka lailai beka na nomudou vakaocataki ira na tamata, mo dou sa

vakaocataki koya tale ga na noqu Turaga?

14. Ia na Turaga vakataki koya ga e na solia vei kemudou e dua na i vakadinadina. Raica e na bukete e dua na ^ggone yalewa, e na vaka-sucuma e dua na gone tagane e na vakayacani koya ko ⁱImanueli.

15. Na bata kei na oni e na kania ko koya, ni sa kila me biuta na ka ca ka digitaka na ka vinaka.

16. Ia ni se ^jbera ni kila ko koya na gone me biuta na ka ca ka digitaka na ka vinaka, e na lala mada na nodrau vanua na tui ^kruarua ko sa rerevaka.

17. E na vakayacora vei kemuni [']na Turaga kei ira tale ga na nomuni tamata kei na mataqali i tamamuni, na gauna sa sega tale e vakakina, mai na siga sa lako tani kina mai Juta ko ^mIfireimi; io na tui Asiria.

18. Ia e na yaco e na siga ko ya, e na kalu na Turaga ki na lago sa tiko mai Ijipita, kei na pi mai na vanua ko Asiria.

19. Ia e na lako mai, e na tiko kece e na veibuca e lala, kei na veiqara ni uluvatu, kei na kau vakavotona kece ga kei na veico kece ga.

20. E na siga ko ya e na tasia na Turaga e na i ["]tasi sa voli mai na tai kadua ni uciwai, io ko tui Asiria, na ulu kei na vutika ni yavana; ia na kumina tale ga e na tasia laivi.

21. Ia e na yaco e na siga ko ya e dua na tamata sa na vakania e dua na bulumakau yalewa ka rua na sipi.

(e) Vosa Vakaibalebale 21:30. Ais. 8:10. (d) 2 Samu. 8:6. (e) 2 Veigauna 20:20. (f) Dauveilewai 6:36-40. Mac. 12:38-40. (g) Mac. 1:23. Luke 1:31, 34. Raica f, Ala. 7. (i) Ais. 8:8. (j) Ais. 8:4. (k) 2 Tui 15:30. 16:9. (l) 2 Veigauna 28:19-21. (m) 1 Tui 12:16-19. (n) 2 Tui 16:7, 8. 2 Veigauna 28:20, 21.

22. Ka na yaco, e na vuku ni kena levu na wai ni sucu e na rawa kina e na kana bata ko koya; ni ra na kania na bata kei na oni ko ira kece ga era vo tiko e na vanua.

23. Ia e na yaco e na siga ko ya, na tikina kece sa tu kina na vaini e udolu, sa dau kena i voli e dua na udolu na sikeli siliva, e na yaco ga me veikau vakavotona ka ^oveisoni.

24. Era na vakagasau ka vakadakai titi na tamata era lako yani kina; ni na veikau vakavotona ka veisoni na vanua taucoko.

25. Ia na veiulu ni koro kece sa dauwereci e na i sivi, sa dredre mo lako kina e na vuku ni kau vakavotona kei na soni e rerevaki; e na kedra yasana ga na bulumakau me ra lako tu kina, kei na vanua era na lako voli kina na manumanu lalai.

WASE 18

Tomani na tiki ni volatabu mai na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 8.

1. A sa kaya vei au na Turaga: Mo taura mada e dua na papa ni volavola levu, ka vola vakamacala kina e na ^avuku i Measalali-asi-pasi.

2. Ia ka'u a kauta vata kei au e le rua na tamata dina me rau vakadinadinataka, ko Uraia na bete kei Sakaraia na luve i Jeperakaia.

3. Ia ka'u a lako vua na parofita yalewa; ka sa kunekune ko koya ka vakasucuma e dua na gone tagane. Sa qai kaya vei au na Turaga: Mo vakayacani koya ko Measalali-asi-pasi.

4. ^bKa ni na se sega ni vuku na

gone me kaci, Tamaqu, kei Tinaqu, e na kau tani ^cna i yau mai Tamasiko kei na i toki ni valu mai Samaria kivei tui Asiria.

5. Sa baci vosa tale vei au na Turaga ka kaya:

6. Ni ra sa beca na wai ni ^dSailoa sa drodro malua ko ira na tamata oqo, ka ra marautaki ^eRisina kei koya na luve i Rimalaia;

7. Raica, na Turaga e na vakauta cake mai vei ira na wai ni uciwai sa kaukauwa ka levu, io na tui ^fAsiria kei na nona kaukauwa vakaturaga kece; ia na uciwai oqo e na tubu cake na kena dreke ni wai kece ga, ka vuabale e na batina kece ga.

8. E na dave yani ki Juta; e na luvuca voli; e na ^gyala ki domodra; ia ni sa vakatetaba ko koya e na ubi kece sara kina na nomuni vanua, ⁱImanueli.

9. Dou ^jsoqoni vata vakaivalu na veimataqali, ia dou na vakataqayataki ga; dou rogoca na lewe ni veivanua vakayawa, dou vauci kemudou, dou na vakataqayataki ga; dou vauci kemudou, ia dou na vakabalei sobu ga.

10. Dou bose vata mada, e na vukici ga; dou tukuna na vosa e na sega ga ni yaco; ni sa tiko vata kei keimami na Kalou.

11. Ni sa rawai au na kaukauwa ni Turaga ka vosa vakaoqo vei au ko koya, ka vakasalataki au me'u kakua ni muria na nodra sala na tamata oqo ka sa kaya:

12. Dou kakua ni kaya sa dua na vere e na vuku ni ka kece era sa kaya kina na tamata oqo sa dua na

(o) raica d, 2 Nif. 15. WASE 18: (a) tik. 3. (b) Ais. 7:16. (c) 2 Tui 15:29, 30. (d) Niemaia 3:15. Joni 9:7. (e) Ais. 7:1-6. (f) Ais. 10:12. (g) Ais. 30:28. (i) Ais. 7:14. (j) Joeli 3:9-14.

vere; dou kakua tale ga ni rerevaka na ka era rerevaka ka kakua tale ga ni kidroa kina.

13. Ia na Turaga ni Lewevuqa, o koya ga mo dou doka; sa i koya ga mo dou rerevaka, sa i koya ga mo dou kidroa kina.

14. Ia sa na yaco ko koya me vale tabu; ka yaco tale ga me ^hvatu era tarabe kina, kei na vatu era na bale kina na mataqali ruarua i Isireli; ka me i cori tale ga ka tudai kivei ira na kai Jerusalem.

15. Ia e na tarabe kina na lewevuqa, era na ^bbale, ka ramusu, ka coriti, ka tauri.

16. Mo viviga na i vola ni tukutuku, dregata na vunau me nodra na noqu tisaipeli.

17. Ia ka'u na waraka na Turaga, ko koya sa ^mtabonaka na matana mai na mataqali i Jekope, ka'u na waraki koya tiko.

18. Raica ko i au kei ira na gone sa solia mai vei au na Turaga, keitou sa soli me i vakatakilakila kei na ka e veivakurabuitaki vei ira na Isireli mai vua na Turaga ni Lewevuqa, ko koya sa tiko mai na ulunivanua ko Saioni.

19. Ia ni ra na kaya kivei kemudou: Dou ⁿla'ki tarogi ira sa curumi, kei ira na rairai era sa tagi ka kudru; me ra kakua li ni ^otarogi koya na nodra Kalou ko ira na tamata? Me ra lako li vei ira na mate e na vukudra na bula?

20. Qara mada e ⁿna vunau kei na i tukutuku; kevaka era sa sega ni vosa me vaka na vosa oqo, sa ka ga ni sa sega dina vei ira na rarama.

21. A ra na lako voli yani ka vakararawataki ka viakana; ia e na yaco, ni ra sa viakana, era na nui-nui ca tiko, ka vosacataki rau na nodra tui kei na nodra Kalou, a ra na rai ki cake.

22. A ra na rai tale ga ki vura-vura ka kunea na ka rarawa kei na butobuto, na ^bbutobuto kei na yaluma; ka ra na vakasavi tani ki na butobuto loaloa.

WASE 19

Tomani na tiki ni volatabu mai na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 9.

1. Ia e na sega ni ^abutobuto vua sa vakararawataki, me vaka sa beci e liu na ^bvanua ko Sepuloni kei na vanua ko Nafitalai; ia e na vue e na kena totoka e na gauna mai muri na yasana e na Wasa Damudamu, na bati ni Joritani, ko Kalili ni veimatanitu.

2. Ko ira na tamata ka lako e na butobuto, era sa raica na rarama levu; sa cadra cake na rarama vei ira era sa tiko e na vanua ni yaloyalo ni mate.

3. Ko ni sa vakalewevuqataka na matanitu, ko ni sa vakaikuritaka na nodra marau; era sa marau e matamuni me vaka na marau ni sa cava na yabaki, ka vaka na nodra marau era sa vota na i toki ni valu.

4. Ia na nona i savenaki bibi kei na i vua ni domona, kei na i titoko i koya ka vakasaurarataki koya, ko ni sa musuka.

5. Ia na nodra i yaya kece ga era sa vakaiyaragi tu ki na i valu kei na

(k) Ais. 28:16. Luke 2:34. Roma 9:33. 1 Pita 2:8. (l) Mac. 21:44. Luke 20:18. Roma 9:32. (m) Ais. 54:8. (n) 1 Samu. 28:8. Ais. 19:3. (o) Ais. 29. Raica c, 2 Nif. 27. (p) Luke 16:29-31. (q) Ais. 5:30. 9:1. WASE 19: (a) Ais. 8:22. (b) Mac. 4:15, 16. *Rauta na 559 kei na 545 B.C.*

kaila ni valu, kei na i sulu sa lomoci e na dra, e na visa ga me kena buka ni bukawaqa.

6. Ni sa sucu mai e dua na gone me ^cnoda, sa soli mai vei keda e dua na gone tagane; e na vakatau kivei koya na ^dlewa; e na vakatokai na yacana, ko Veivakurabuitaki, na i Vakavuvuli, Na Kalou ^eKaukauwa, Na Tama ni Gauna Tawamudu, ^fNa Tui ni Sautu.

7. E ^gna sega ni oti na kena tubu na nona lewa kei na sautu, e na i tikotiko vakaturaga i Tevita, kei na nona matanitu, me vakataudeitaka, ka vakaukauwataka e na lewa dodonu kei na i valavala dodonu mai na gauna oqo ka yacova na gauna kece ga. A loma katakata ni Turaga ni Lewevuqa e na vakayacora na ka oqo.

8. Sa dua na nona vosa na Turaga kivei ira na Jekope, a sa tau kivei ira na Isireli.

9. Era na kila kina ko ira na tamata kece ga, na Ifireimi kei na kai Samaria, era sa kaya e na nodra viavialevu kei na kaukauwa ni lomadra:

10. Sa lutu sobu na vatu-buli, ia e na vatu sa ta eda na qai tara tale kina; sa ta sobu na lolo, ia eda na qai vakaisosomitaka e na sitari.

11. Ia na Turaga e na qai vakalevulevui ira na meca i Risina me vala kei ira, e na vakauqeti ira tale ga na nodra meca me ra to vata kei ira.

12. Ko ira na kai Siria mai na tu-i-cake, kei ira na kai Filisitia

mai ra; ka ra na tilomi ira sara na Isireli. ⁱIa ni sa caka na ka kece oqo sa sega ga ni mudu kina na nona cudru, ka sa dodo tiko ga na ligana.

13. Ia ko ira na tamata era sa sega ni lesu kivei koya sa yaviti ira, a ra sa sega tale ga ni qarava na Turaga ni Lewevuqa.

14. E na muduka tani kina na Turaga mai vei ira na Isireli na ^juludra kei na buidra, na ulu ni niu kei na taria ^ke na duabau ga na siga.

15. ^lA qase, sa i koya na uludra, a parofita sa vakavulica na ka lasu, ko koya ga na buidra.

16. ^mIo ko ira sa tuberi ira na tamata oqo, era sa vakacalai ira; ko ira era sa tuberi, era sa tilomi sara.

17. Ia na Turaga e na sega kina ni ⁿrekitaki ira na nodra cauravou, e na sega tale ga ni yalololoma vei ira na gone era luveniyali kei na nodra yada; ni ra sa ^odui veivakaisini ka i valavala ca, a gusudra kece sa daucavuta ga na ka lialia. ^pIa ni sa caka kece oqo sa sega ga ni mudu kina na nona cudru, ka sa dodo tiko ga na ligana.

18. Ni sa ^qwaqa na yaloca me vaka na bukawaqa; e na kania na kau vakavotona kei na soni; e na vakacaudreva na kau ni veikau ka na kuvu cake me vaka na kubou.

19. Sa vakabutobutotaki na ^rvanua e na cudru ni Turaga ni Lewevuqa, ia na tamata era na vaka na buka ni bukawaqa; e na ^ssega e dua me yalololoma vua na tacina.

(c) Ais. 7:14. Luke 2:11. (d) Mac. 28:18. 1 Kori. 15:25-28. (e) Taito 2:13. Raica 2e, Mosa. 7. (f) Efeso 2:14-17. (g) Taniela 2:44. (i) tik. 17, 21. Ais. 5:25. 10:4. Jere. 4:8. (j) tik. 15. (k) Ais. 10:17. (l) tik. 14. (m) Ais. 3:12. (n) Same 147:10, 11. (o) Maika 7:2, 3. (p) raica i. (q) Ais. 10:17. Mal. 4:1. (r) Ais. 8:22. (s) Maika 7:2-6.

Rauta na 559 kei na 545 B.C.

20. 'E na kaliraka mai na i matau e dua, ka na viakana ga; e na kana mai na i mawi, ka na sega ni mamau; era na dui kania na lewe ni ligana.

21. E na kani Ifireimi ko Manasa, kei Manasa ko Ifireimi; ka rau na to vata me cati Juta. "Ia ni sa caka na ka kece oqo sa sega ga ni mudu na nona cudru, ka sa dodo tiko ga na ligana.

WASE 20

Tomani na tiki ni volatabu mai na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 10.

1. E na ca ko ira sa "vakatura na lawa sa sega ni dodonu, ka vola na ka rarawa era sa lesia;

2. Me vakasuka mai vei ira na dravudravua na veilewai dodonu, ka kauta tani na ka dodonu mai vei ira na noqu tamata era sa malumalumu, me ra kovea na nodra i yau na yada, ka butakoca na nodra ka na luveniyali!

3. Ia ^bka cava mo dou kitaka e na ^csigā ni veitarogi kei na veivakarūsai sa lako vakayawa mai? Dou na dro vei cei mo dou vukei kina? Ia dou na laiva kivei na ka dou sa dokai kemudou kina?

4. Ni ka'u sa laivi ira, era na cuva vata kei ira na bobula, ka bale vata kei ira era moku mate. Ia ^dni sa caka na ka kece oqo sa sega ni mudu kina nona cudru, ka sa dodo tiko na ligana.

5. Ko na ca ko iko na kai Asiria, na i titoko ni noqu cudru; ia na

matanakilagi e na ligadra sa noqu cudru waqawaqa.

6. Au na talai koya ki na matanitu ^edauveivakaisini, ia ka'u na vakaroti koya e na vuku ni tamata ka'u sa cudruva, me ia na veitokitaki kei na veikoveraki, ka me buturaki ira sobu me vaka na lolobo e na salatu.

7. Ia ko koya e na sega ni nana me vakakina; ka na sega ni kena i naki ni lomana; sa lomana ga me ia na veivakarūsai ka vakaotia na veimatanitu e vuqa.

8. Ni sa kaya ko koya: ^fSa sega li ni ra tui dina ko ira na noqu tamata turaga?

9. Sa sega ni vakataki ^gKakimisi ko ^hKalino? Sa sega ni vakataki Apati ko Emaci? Sa sega li ni ⁱvakataki Tamasiko ko Samaria?

10. Me vaka ni sa tara na ligaqu na nodra kalou lasu na veimatanitu, ka sa uasivi cake tale ga na nodra matakau ceuceu e na nodra mai Jerusalemi kei Samaria;

11. Ia na ka ka'u a cakava ki Samaria kei na nona matakau, me'u sega li ni cakava vakatale ga kina ki Jerusalemi kei na nona matakau?

12. Ia ni sa vakaotia na Turaga na nona cakacaka kece ga ki ^kna Ulunivanua ko Saioni kei Jerusalemi, ^lka'u na qai cudruvi koya na tui Asiria e na vuku ni nona yalolevu kei na lagilagi ni nona mata viavialevu.

13. Ni sa kaya ko koya: ^m"E na kaukauwa ga ni ligaqu kei na noqu vuku ka'u sa rawata na ka oqo; ni'u

(t) Vunau ni Soro 26:26. (u) raica i. WASE 20: (a) Same 58:2. 94:20. (b) Jope 31:14. (c) Osea 9:7. (d) raica i, 2 Nif. 19. (e) Jere. 34:22. (f) 2 Tui 18:24, 33-35. 19:10-13. (g) Emosi 6:2. (i) 2 Veigauna 35:20. (j) 2 Tui 16:9. (k) 2 Tui 19:31. (l) Jere. 50:18. (m) Ais. 37:24-38.

sa yalomatua; ia ka'u sa kisira na i yalayala ni veimatanitu ka kovea na nodra i yau, ka'u sa vakasivoi ira na lewena me vaka na qaqa;

14. Ia na ligaqu sa taura na nodra i yau na veimatanitu me vaka na sova ni yaloka; me vaka e dua sa kumuna na yaloka sa biu tu, ka'u sa kumuni vuravura taucoko; a sa sega e dua sa vakayavalata na tabana, se dalaga, se tagi.

15. Me dokai koya li na matau vua sa tavaka? Me sa vakalevulevui koya li na i varo vei koya sa varolaka? Me vaka na i titoko ni sa yavalati ira era sa laveta? Me vaka na laci ni sa laveti koya sa sega ni kau!

16. Ia na Turaga, na Turaga ni Lewevuqa, e na tala kina vei ira na nona tamata levulevu na suivotu; ia e ruku ni nona i ukuuku e na tutuvaka na buka me vaka na kena waqa na bukawaqa.

17. Ia na nodra rarama na Isireli e na yaco me bukawaqa, kei Koya na Yalosavasava me yameyame ni bukawaqa; e ⁿna waqa ga ka vakayavuna na nona kau votovotoa kei na nona soni e na siga e duabau ga;

18. Ia e na vakayavuna ko koya na kena vinaka ni nona veikau kei na nona were bulabula, na yalona kei na yagona; ia e na vaka ni sa suivotu mai e dua sa tauvimate.

19. Ia na kena vo ni kau ni nona veikau e na lailai ga, sa na vola rawa e dua na gone.

20. Ia e na yaco e na siga ko ya, ko ira na kena vo na Isireli, kei ira

na mataqali i Jekope era dro bula, era ^ona sega ni na vakararavi tiko vua ka yaviti ira; era na vakararavi vakaidina ga vua na Turaga, ko Koya na Yalosavasava ni Isireli.

21. E na lesu mai ⁿna kena vo, io na kena vo ni Jekope, vua na Kalou Kaukauwa.

22. Ia ^qkevaka e na vaka na nuku ni wasawasa ko ira na nomu tamata na Isireli, e na lesu ga mai ^rna kena vo; ia na kawaboko sa ^slesi me yaco e na rairai levu kina na kena caka vakadodonu.

23. Io na kawaboko sa lesi, e na vakayacora ga na Turaga na Kalou ni Lewevuqa e vuravura taucoko.

24. O koya sa kaya kina na Turaga na Kalou ni Lewevuqa: Dou kakua [']ni rere na noqu tamata sa tiko mai Saioni e na vuku ni kai Asiria; e na yaviti iko ko koya e na i titoko ka laveta vei iko na nona matanakilagi, ["]me vakataki ira na kai Ijipita.

25. Ka sa vo e lailai sara ga e na qai tini na ^vcudru waqawaqa, kei na noqu cudru e na nodra rusa.

26. Ia na Turaga ni Lewevuqa e na ^wvakauqeta na kuita me kena me vaka na nodra yaviti na kai ^vMitiani mai na uluvatu ko Orepi; ^{2a}a nona i titoko e na tauca na wasawasa; ia e na dodoka tale ko koya me vaka mai Ijipita.

27. Ia e na yaco e na siga ko ya, e na kau tani kina na ^{2b}nona i kaukau mai na nomu i colacola, kei na nona i vua mai na domomu; ia e na musuki na i vua e na vuku i koya sa ^{2c}lumuti.

(n) Ais. 9:18, 19. 37:36. (o) 2 Tui 16:7-9. 2 Veigauna 28:20, 21. (p) Ais. 11:11. Joeli 2:32. (q) Roma 9:27. (r) Ais. 6:13. (s) Ais. 28:22. (t) Ais 37:6, 7. (u) Lako Yani 14. (v) Taniela 11:36. (w) 2 Tui 19:35. (y) Dauveilewai 7:25. Ais. 9:4. (2a) Lako Yani 14:26, 27. (2b) Ais. 14:25. (2c) Same 105:15.

28. Sa lako mai ko koya ki Aiaci; sa lako yani ki Mikironi; sa laiva tu yani ki Mikimasi na nona i yaya;

29. Era sa ^{2d}sivia na tadrúa ni uluvatu; era sa moce ki Kepa; sa rere ko Rama; sa dro ko ^{2e}Kipea na koro i Saula.

30. Mo qoqolou, na gone yalewa ni ^{2f}Kalimi! Mo vakarogoca ^{2g}Leisi! Isa ko ²ⁱAnacoci!

31. Sa se ko ^{2j}Matimena; sa kubu na kai Kepemi.

32. Sa bogi dua ga mai ^{2k}Nopi ko koya; e na qai ^{2l}dodoka na ligana ki na ulunivanua ni gone yalewa ni Saioni, ki na ulu ni koro ko Jeru-salemi.

33. Raica na Turaga, na Turaga ni Lewevuqa, e na tamusuka vakaukauwa vakaidina na tabana; e na ta sobu ^{2m}na ka cecere; ia na viavialevu e na vakamalumalumu mutaki.

34. E na taya sobu ko koya na kau ni veikau e na matau, ia ko Lapanoni ogo e na tavakabalea ko Koya sa Kaukauwa.

WASE 21

Tomani na tiki ni volatabu mai na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 11.

1. Ia ^ae na tubu mai e dua na Coke mai na dulumi i Jese, ka na tubu cake mai na wakana e dua na Tabana.

2. ^bKa na tiko ga vua na Yalo ni Turaga, na Yalo ni vuku kei na lewa dina, na Yalo ni vakavuvuli kei na kaukauwa, na Yalo ni dau-

kila ka kei na rerevaka na Turaga;

3. E na rekitaka sara ko koya na rerevaka na Turaga; e na sega ni lewa ko koya me vaka na ka sa rairai wale ga vua, se vunauca me vaka na ka sa rogoca e daligana.

4. E na lewai ira ^cvakadodonu ga na dravudravua, ka lewa vakadodonu e na vukudra na yalomalumu e vuravura; e na ^dyaviti vuravura e na i titoko ni gusuna, ia na i cegu ni tebenigusuna e na vakamatei ira na i valavala ca.

5. E na kena i vau ni tolona na ^eyalododonu, kei na yalodina.

6. Ia e na tiko vata ^fna wolifa kei na lami, ka na davo vata na lepate kei na luvu ni me; e na tiko vata tale ga na luvedratou na bulumakau kei na laione kei na manumanu uro; ia e na tuberi iratou e dua na gone lailai.

7. E na kana vata na bulumakau yalewa kei na pera; e na koto sobu vata na luvedratou; ia na laione e na kania na co ni sila me vaka na bulumakau.

8. E na qito mai na qara ni gata na gone dramidrami, ia e na tabaka e na ligana na qara ni gata daukata na gone sa qai kali.

9. ^gEra na sega ni ia na veivakacaca se na veivakamatei e na noqu ulunivanua tabu kece ga; ni na roboti ko ^hvuravura e na veikilai kei na Turaga, me vaka sa ubia na wasa titobu na wai.

10. Ia e na siga ko ya e na dua na ⁱcoke kei Jese, e na ^ktu me nodra

(2d) 1 Samu. 13:23. (2e) 1 Samu. 11:4. (2f) 1 Samu. 25:44. (2g) Dauveil 18:7. (2i) Josua 21:18. (2j) Josua 15:31. (2k) 1 Samu. 21:1. 22:19. Niemaia 11:32. (2l) Ais. 13:2. (2m) Emosi 2:9. WASE 21: (a) tik. 10. Ais. 53:2. Jere. 23:5, 6. Caka. 13:23. Vakatakila 5:5. (b) Ais. 61:1-3. (c) Same 72:2, 4. Vakatakila 19:11. (d) Jope 4:9. Malakai 4:6. 2 Cesa. 2:8. Vakatakila 1:16. 2:16. 19:15. (e) Efeso 6:14. (f) Ais. 65:25. Isik. 34:25. Osea 2:18. (g) Jope 5:23. Ais. 2:4. (i) Apakuki 2:14. (j) tik. 1 Roma. 15:12. (k) tik. 12. Raica q, 2 Nif. 15. *Rauta na 559 kei na 545 B.C.*

kuila na veimataqali; era ^lna vakasaqarai koya ko ira na Veimatanitu tani; ia na nona i tikotiko e na vakaiukuuku.

11. Ia e na yaco e na siga ko ya, e na baci dodoka tale ^mvakarua na ligana na Turaga me vakabulai ira na kena vo ni nona tamata era sa vo tiko ⁿmai Asiria, kei Ijipita, kei Pacirosi, kei Kusa, kei Ilama, kei Saina, kei Emaci kei na veiyanyanu mai na wasawasa.

12. Ia e na ^ovakarewataka ko koya e dua na kuila vei ira na veimatanitu, ka vakasoqoni ira vata na Isireli era sa biu ^llaivi ka na ^osoqona vata ko koya na Juta era dui veiseyaki mai na i yalayala vava kei vuravura.

13. E na takali tale ga na vuvu i Ifireimi, ka ra muduki tani ^rna meca i Juta; e na sega ni vuvutaki Juta ko Ifireimi, e na sega tale ga ni vakararawataki Ifireimi ko Juta.

14. A rau na vukaca na nodra i yalayala na kai Filisitia ki ra; erau na lomavata me vakacataki ira na kai na tu-i-cake; erau na tarai Itomi kei Moape; ka ra na talairawarawa vei rau ko ira na luvu i Amoni.

15. E ^sna vakarusa sara na Turaga na toba ni wasawasa ni Ijipita; e na yalovaka na ligana ki na uciwai e na nona cagi levu, ka yavita me vitu mada na kena so-ni-wai, ka ^tkauti ira yani na tamata ka me sega ni suasua na yavadra.

16. ^uIa e na dua na nodra salatu

na kena vo ni nona tamata era sa vo tiko mai Asiria; me ^vvaka sa dua na nodra na Isireli e na siga era a lako cake kina mai na vanua ko Ijipita.

WASE 22

Tomani na tiki ni volatabu mai na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 12.

1. Ia ko na kaya e ^una siga ko ya: Au na vakavinavinaka vei kemuni na Turaga, ko ni a cudruvi au e liu, ia sa qai takali tani na nomuni cudru, ia ko ni sa vakacegui au.

2. Raica sa noqu i vakabula na Kalou; au na vakararavi tiko ka sega ni rere; ni sa noqu vu ni ^ckaukauwa kei na noqu vu ni sere na Turaga ko ^bJa Jiova, ka sa yaco ko koya me noqu i Vakabula.

3. Ia dou na ^dtakiva e na reki na wai mai na mata-ni-wai ni bula.

4. Ia dou na kaya e na siga ko ya: ^eDou vakavinavinaka vua na Turaga, masuta na yacana; vaka-takila vei ira na lewe ni veivanua na nona cakacaka, dou tukuna ni sa cecere na yacana.

5. Dou sere vua na Turaga; ^fni sa cakava na ka sa uasivi sara me kilai na ka ogo e vuravura taucoko.

6. Dou ^gqoqolou ka kaila na kai Saioni, ni sa levu e na kemudou maliwa ko Koya na Yalosavasava ni Isireli.

WASE 23

Tomani na tiki ni volatabu mai na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 13.

(l) V.V. 45:9, 10. (m) raica j, 2 Nif. 6. (n) Saka. 10:10. (o) raica q, 2 Nif. 15. (p) raica q, 3 Nif. 15. (q) raica e, 1 Nif. 15. (r) Jere. 3:18. (s) Saka. 10:11. (t) Vakatakila 16:12. (u) V.V. 133:27. Saka. 10:11. Ais. 35:8-10. (v) Lako Yani 14:29. Ais. 51:10. 63:12, 13. WASE 22: (a) Ais. 2:11. (b) Same 83:18. (c) Lako Yani 15:2. Same 118:14. (d) Joni 4:10, 14. 7:37, 38. (e) 1 Veigauna 16:8. Same 105:1-5. 145:4-6. (f) Same 68:32-35. (g) Ais. 54:1. Sefa. 3:14-20. Saka. 2:10-13.

1. Na vosa ni parofisai bibi kei Papiloni, oqori ka raica ko Aisea na luve i Emosi.

2. Dou ^avakarewataka na dro-tini e na ulunivanua cecere; tabalaka na kaci vei ira; ^byalovaka na ligamudou; me ra curuma na nodra matamata-ni-koro na turaga.

3. Au sa vakaroti ira ko ira au ^csa vakatabuya; io ka'u a kacivi ira na noqu qaqa, na liga ni noqu cudru ko ira era marautaka na ka ka'u na rogo kina.

4. Na rorogo ni valu levu e na veiulunivanua sa vaka era sa lewe vuqa; a domo ni nodra ue ^dna veimatanitu na lewe ni veivanua era sa soqoni vata; ^ena Turaga ni Lewevuqa sa vakasoqoni ira vata na nona mataivalu.

5. Era sa lako mai na vanua yawa, mai na vu ni lomalagi, io na Turaga, kei na i yaragi ni nona cudru levu, me vakarusa na vanua taucoko.

6. Dou qoqolou; ni sa voleka na ^fsigi ni Turaga; e na yaco me vaka na veivakarusa mai vei Koya na Kaukauwa.

7. E na malumalumu kina na ligadra kece ga ka waicala na yalo ni tamata kece ga;

8. Era na sautaninini; na yaluma kei na rarawa e na tauvi ira; era na daukidacala e dua vua e dua; ia na matadra e na vaka na yame-yame ni buka.

9. Raica sa toro mai na sigi ni Turaga, sa ka rarawa dina sara e na cudru levu kei na cudru waqa-

waqa me vakarusa na vanua; ia, e na vageavutaka ko koya na kena tamata i valavala ca.

10. ^gNi na sega ni cila mai na kalokalo ni lomalagi kei na veikalokalo era vakayacani vata; e na butobuto na matanisiga ni sa lako tu, kei na vula e na sega tale ga ni cila mai.

11. ^hIa ka'u na cudruvi vuravura e na vuku ni kena ca kei na tamata caka cala e na vuku ni nodra i valavala ca; ka'u na muduka tale ga na nodra viavialevu na yalolevu, ka vakasivoya na nodra viavia turaga era daurerevaki.

12. Ka'u na ⁱcakava me dredre na tamata ka rawarawa na koula dina; io me dredre e duabau ga na tamata ka rawarawa na koula ni Ofa.

13. Ia ka'u na ^kvakayavalati lomalagi, ko vuravura tale ga e na tavuki tani mai na kena yasana e na cudru levu ni Turaga ni Lewevuqa, kei na sigi ni nona cudru waqawaqa.

14. Ia e na vaka na teira sa vakasavi, kei na sipi sa sega e vakasoqona; era na ^jdui lesu vei ira na kai nona, ka dui dro ki na nona vanua.

15. O koya yadua sa dokadoka e na lausua; io kei koya yadua sa kune vata kei ira na i valavala ca e na mate e na i seleiwau.

16. A nodra gone e na ^mboto-botolaki ki na vatu e matadra; a nodra veivale e na yanaki ka na yarataki na watidra.

(a) raica q, 2 Nif. 15. (b) Ais. 10:32. (c) Joeli 3:11. (d) Joeli 3:14. Sefa. 3:8. Saka. 12:2-9. 14:2, 3. (e) Joeli 3:11. Sefa 3:8. Saka. 12:4, 8, 9. 14:3, 5, 9. (f) tik. 9. Sefa. 1:14-18. Saka 14:1, 5. (g) Ais. 24:23. Isik. 32:7, 8. Joeli 2:31. 3:15. Mac. 24:29. Marika 13:24. Luke 21:25. Vakatakila 6:12. (h) Ais. 2:17. 24:6. Mal. 4:1. (i) Ais. 4:1-4. (k) Ais. 24:17-20. Akeai 2:6, 7. Iperiu 12:26. Raica c, 3 Nif. 26. (l) Jere. 50:16. 51:9. (m) Same 137:8, 9. Neumi 3:10. Rauta na 559 kei na 545 B.C.

17. Raica ka'u na "vakauqeti ira na kai Mitia me nodra meca, era na sega ni nanuma na siliva ka ra na sega ni marautaka na koula.

18. A nodra dakai titi e na vakabalei ira na cauravou ki na vatu; na vua ni kete era na sega ni lomana; e na sega ni loloma na matadra vei ira na gone.

19. ^oIa ko Papiloni, ka rogo vei ira na veimatanitu, na nodra ka lagilagi era dokai ira kina na kai Kalitia, e na tautauvata kei ^pSo-toma kei Komora ni sa vukica na Kalou.

20. ^eE na sega ni tawa tale, e na sega tale ni tiko kina e dua na i tabatamata; e na sega ni birika mai kea na kai Arapea na nona vale laca; ko ira tale ga na i vakatawa era na sega ni vakadavora mai kea na nodra qele ni sipi.

21. ^rIa e na koto ga mai kea na manumanu kila ni lekutu; e na tawa na nodra veivale e na manumanu dautagi vakaloloma; e na tiko mai kea na luve ni ositeriji; e na qito mai kea na me kila.

22. E na tagi na wolifa e na nodra veivale vakaturaga; kei na gata lelevu e na nodra bure vinaka; ka sa voleka ni yaco na kena gauna, ia na ^skena siga e na sega ni vakaberaberataki. Ka ni'u na vakarusai koya vakatotolo; io ka'u na yaloloma vei ira na noqu tamata; ia ko ira na i valavala ca era na rusa.

WASE 24

Tomani na tiki ni volatabu mai na

peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 14.

1. Ni ^ana lomani ira na Jekope na Turaga, ka digitaki ira tale na Isireli, ka vakalesui ira ki na nodra vanua; ia ko ira na kai ^btani era na la'ki to vata kei ira ka kabiti ira na mataqali i Jekope.

2. Ko ira na lewe ni vanua era na kauti ira ki na nodra yasana; io e na vanua vakayawa ki na i yalayala kei vuravura; ka ra na lesu ki na nodra vanua yalataki. Ia na mataqali i Isireli e na tauri ira e na vanua ni Turaga me ^cnodra tamata kei na nodra yadra; ia na tamata era vakabobulataki ira e liu, era sa qai tauri me nodra bobula; ka ra na lewai ira era a vakasaurarataki kina.

3. Ia e na yaco e na siga sa vakacegui iko kina na Turaga mai na nomu rarawa kei na nomu rere, kei na oca dredre ka lavaki vei iko.

4. Ia e na yaco e na siga ko ya, ko ^ana qai taurivaka na i bole oqo kei na tui Papiloni ka kaya: Sa qai mudu ko koya ka ia na dau veivakasaurara! Na kena mudu tu na koro koula!

5. Sa musuka na Turaga ^ana nodra laci na tamata ca, na nodra i titoko na mataveilewai.

6. Ko koya ka dauyaviti ira na veimataqali e na yaloca ni sa ia tiko na veiyaviyaviti, ko koya ka daulewa na veimatanitu e na cudru, sa qai cudruvi ka sega e dua e tarova.

7. Sa qai cegu ka vinaka mai ko

(n) Ais. 21:2. (o) Ais. 14:4-27. (p) Vakatekivu 19:24, 25. Vakarua 29:23. Jere. 49:18. 50:40. (q) Jere. 50:3, 39. 51:29, 62. (r) Ais. 34:11-15. Vakatakila 18:2. (s) Jere. 51:33. WASE 24: (a) Saka. 1:17. 2:12. (b) Ais. 60:4, 5, 10. (c) Ais. 60:10-12, 14. 61:5. (d) Ais. 13:19. Apakuki 2:6-8. Vakatakila 18:15-17. (e) Same 125:3. *Rauta na 559 kei na 545 B.C.*

vuravura taucoko; era sa ia mada na sere.

8. Io ^fna damanu sa reki e na vukumu, kei na sitari ni Lapanoni ka sa kaya: Ni ko sa qai koto no, sa sega ni cabe mai na dautakau me vakacaca kivei keimami.

9. Ko ^gbulubulu era sa yavala me mani tavaki iko ni ko sa lako yani kina; sa vakayadrati ira na yalo ni qaqa e na vukumu, ko ira kece ga era sa turaga ni vuravura; sa vakaduri ira kece ga na tui ni veimatanitu mai na nodra i tiko-tiko.

10. Era na vosa kece ga ka kaya vei iko: Ko iko tale ga ko sa malumalumu mai me vakataki keimami? Ko sa tautauvata kei keimami?

11. Sa biu sobu ki na i bulubulu na nomu lagilagi; kei na domo ni nomu api sa sega ni rorogo; sa tevu e rukumu na baca ka sa nomu i tutuvi na baca.

12. Isa ^hna nomu lutu mai lomalagi ko iko Lusefa, na kalokalo i vola siga! Na nomu tavakabalei sobu ki na qele, ko iko na dauvakasaurarataka na veimatanitu!

13. Io ko a kaya e lomamu: Ka'u na cabe ki lomalagi, ka'u na vakaceceretaka na noqu i tikotiko me cecere ka lolovira na kalokalo ni Kalou; ka'u na tiko tale ga mai na dela ni ulunivanua ni soqoni, e ^jna tikina ki na tokalau;

14. Ka'u na cabe ki na yasana ki cake me no ki ra na o; ^kka'u na tautauvata kaya sa Cecere sara.

15. Ia ko na biu sobu ga ^lki etesi,

ki na tikina ki yasa ni bulubulu.

16. Ko ira era raici iko era na dikevi iko, era na vakananumi iko ka kaya: Oqo li na tamata ka sautatinini kina ko vuravura ka vakayavalata na veimatanitu?

17. Ka cakava na vuravura me lekutu tu ka dauvakarusa na kena veikoro, ka sega ni vakasukai ira tale na nona bobula ki nodratou?

18. Ko ira kece na tui ni veimatanitu, io ko ira kecekece ga, era dui koto yadua vakaiukuuku e na nona vale.

19. Ia ko iko ko sa biu tani mai na nomu i bulubulu me vaka na taba ni kau sa vakasisilatiaki, ka vakataki ira era sa laubasikataki e na i seleiwau, ka lako sobu ki na veivatu ni bulubulu me vaka na yago ni mate sa butubutuki.

20. Ko na sega ni bulu vata kei ira ni ko sa vakacacana na nomu vanua, ka vakamatei ira na nomu tamata; era na sega sara ni rogo ^mna nodra kawa na i valavala ca.

21. Dou vakarau ki na nodra veivakamatei na luvena ⁿe na vuku ni valavala ca ni nodra qase; me ra kakua ni tucake me taukena na vanua, ka vakarobota na dela i vuravura e na koro.

22. Ni'u na tucake vei ira, sa kaya na Turaga ni Lewevuqa, ka muduka tani mai Papiloni ^ona yacadra, kei na kedra vo, ^pkei na luvedra tagane, kei na nodra kawa, sa kaya na Turaga.

23. ^qKa'u na cakava na vanua me nodra i tikotiko na belo, me vanua dranodrano; ia ka'u na ta-

(f) Ais. 55:12, 13. Isik. 31:16. (g) Isik. 32:21. (i) V.V. 76:26. (j) Same 48:2. (k) Ais. 47:8. 2 Cesa. 2:4. (l) tik. 9. (m) Joep 18:16-21. Same 21:10. 37:28. 109:13. (n) Lako Yani 20:5. Mac. 23:35. (o) Vosa Vakaibalebale 10:7. Jere. 51:62. (p) Joep 18:19. (q) Ais. 34:11-15.

viraka laivi e na i taviraki e dau veivakarusa, sa kaya na Turaga ni Lewevuqa.

24. Sa bubului na Turaga ni Lewevuqa ka kaya: Me vaka dina na ka ka'u sa nanuma e na yaco vakakina; ia me vaka na ka ka'u sa nakita, e na tu ga vakakina.

25. Me'u kauti koya na kai Asiria e na noqu vanua ka buturaki koya e na noqu ulunivanua; ia na 'nona i vua e na qai biu tani vei ira kei na nona i kaukau e na kau tani mai na domodra.

26. Oqo na kena i naki e na 'vuku i vuravura taucoko; ia oqo na liga sa dodo yani ki na veimatanitu kece ga.

27. Ni sa nakita ga na Turaga ni Lewevuqa, ia ko cei me vakadaro-roya? Ka sa dodo yani na ligana, ia ko cei me na vakasuka tani?

28. E na yabaki ka mate kina ko Easi na 'tui, sa qai kilai na vosa ni parofisai bibi oqo.

29. Mo kakua ni reki, Palesitaina taucoko "ni sa qai ramusu na i titoko i koya ka yaviti iko; ka ni na tubu mai na vu ni gata na gata katakata, ia na 'vuana e na gata vakabukawaqa sa vuka.

30. Era na qai kana ko ira na nodra ulumatua na dravudravua, ka ra na koto sobu vakavinaka na luveniyali; ia ka'u na vakamatea na wakamu e na dausiga, ia na kemu vo e na vakamatei.

31. Mo tagi, na matamata-ni-koro! Mo qoqolou, na koro! Ko iko Palesitaina taucoko, ko sa waicala sara; ni na lako mai na tokalau na kubou, e na sega e dua me tiko tani e na gauna sa lokuci.

32. Ia na vosa cava me qai tau vei ira na mata ni veivanua? Ni sa tauyavutaki Saioni "na Turaga, ka ra na dro kina ko ira na nona tamata era vakararawataki.

WASE 25

Na i vakamacala i Nifai – Sa parofisaitaka na nodra veiseyaki kei na nodra vakasoqoni vata tale na mataqali i Isireli – Sa tukuni na nona lako mai na Mesaia.

1. Ko i au ko Nifai; au na vakamacalataka mada e so na ka au sa vola ka a vosataka ko Aisea. Raica sa tukuna ko Aisea e levu na ka, ia sa sega ni "rawa me ra kila na kena i balebale e vuqa vei ira na noqu tamata, ni ra sa sega ni kila na i vakarau ni parofisai vei ira na Jiu.

2. Ia ko i au ko Nifai, au a sega ni vakavulica sara vei ira na nodra i vakarau na Jiu, ni ra sa i valavala butobuto ka vakasisila.

3. Ia au sa volavola vei ira na wekaqu, vei ira kece era na wilika mai muri na veika au sa vola, me ra kila ni na cudruvi ira na veimatanitu kece ga na Kalou me vaka na nona vosa.

4. Ia mo dou vakarorogo, oi kemudou na wekaqu na mataqali i Isireli, ka vakatudaliga ki na noqu vosa; ni sa sega ni macala vinaka vei kemudou na vosa i Aisea, ia sa macala vinaka ga kivei ira era sa vakasinaiti tu e na yalo ni parofisai. Ia au na parofisai vei kemudou me vaka na yalo sa tiko vei au; ia au na parofisai me 'macala sara me vaka na noqu dauvosa vakamacala me tekivu mai na gauna ka'u a biuti Jerusalem mai kina vata kei ta-

(r) Ais. 10:27. (s) Ais. 13:4-13. (t) 2 Tui 16:20. (u) 2 Veigauna 26:6. (v) 2 Tui 18:8. (w) Same 87:1, 5. 102:16. Sefa. 3:12. Saka. 11:11. WASE 25: (a) Jeko. 4:14. (b) tik. 7, 8. Jeko 4:13.

maqu; raica au sa dauvinakata me'u vakamacala vakavinaka vei ira na wekaqu me ra kila kina.

5. Ia au sa dautaleitaka na vosa i Aisea; au a lako mai Jerusalemi ka'u kila na nodra i valavala na Jiu kei na nodra sa kila tu na nodra i vosavosa na parofita; ia era sa kila ga na Jiu na ka sa vosataki vei ira, ka sega na matatamata tani e kila kevaka sa sega ni vakavulici vei ira na nodra i vakarau na Jiu.

6. Ia raica ko i au ko Nifai, au sa sega ni vakavulica vei ira na noqu tamata na nodra i vakarau na Jiu; ia au a tiko mai Jerusalemi ka'u sa kila vinaka kina na yasana kece ga sa vakavolivolita; au sa tukuna vei ira na noqu tamata ni sa yaco na cudru ni Kalou vei ira na Jiu me vaka sa tukuna ko Aisea; ia au na sega ga ni vola.

7. Raica au sa tekivuna na noqu parofisai ka'u na vosa vakamacala sara, ka'u kila ni na sega ni vakacalai kina e dua na tamata; ia e na gauna sa na vakayacori kina na ka a parofisaitaka ko Aisea, era na kila vakavinaka na tamata e na gauna sa yaco kina.

8. Ia na veika oqo sa yaga vei ira na luve ni tamata; ia au na vosa vakabibi vei ira era nanuma ni sega ni yaga, ka yalana na noqu vosa vei ira ga na wekaqu; raica au kila ni na yaga vakalevu vei ira e na siga mai muri, na siga era na kila kina; ia au sa vola na veika oqo me ra vinaka kina.

9. Era na rusa e dua na i taba-tamata vei ira na Jiu me vaka na nodra sa vakarusai na veitaba tamata e vuqa, e na vuku ni nodra

caka ca; ia ni bera na nodra vakarusai, era a sa tukuna e liu vei ira ko ira na parofita ni Turaga.

10. A sa tukuni oti vei ira ni na sega ni dede mai na gauna a biuti Jerusalemi kina ko tamaqu, era sa na vakarusai; ia era sa vakaukauwataka ga na yalodra ka sa vakatakilai vei au ni ra sa vakarusai ka lewe vuqa era sa 'kau yani vakabobula ki Pاپiloni.

11. Au sa vosataka na ka sa tukuna na yalo sa tiko vei au. E dina era sa kau yani vakabobula, era na lesu tale mai ka taukena na vanua ko Jerusalemi; io era na vakalesui tale ki na nodra vanua.

12. Ia e na yaco na i valu kei na i rogorogo ni valu; ia e na siga sa vakaraitaki koya kina vakayago ko Koya na nona Le Duabau ga na Tamada, io ko Koya sa Bulia na lomalagi kei na vuravura, era na beci Koya e na vuku ni nodra caka ca kei na nodra yalo kaukauwa kei na nodra domodomoqa.

13. Raica era na vakoti koya ki na kauveilatai; ia ni sa bogi tolu oti na yagona e na i bulubulu, e na qai tucake tale mai na mate, ia e na kauta lako e tabana na veivakabulai; ia ko ira era sa vakabauti Koya era na vakabulai e na matanitu ni Kalou. Ia au sa reki me'u parofisaitaki Koya, ka ni'u sa 'raica oti na nona gauna; au sa vakacaucautaka na yacana tabu.

14. Ia ni sa tucake tale mai na mate na Mesaia ka vakaraitaki Koya vei ira na nona tamata, vei ira kece sa vakabauta na yacana, raica e na vakarusai tale ko Jerusalemi; ia e na ca ko ira sa veivala

kei na Kalou kei ira na nona lewe ni lotu.

15. Ia era na ^eveiseyaki ko ira na Jiu ki na veimatanitu kece ga; e na vakarusai tale ga ko Pاپiloni; ia ko ira na veimatanitu tani era na vakasevi ira na Jiu.

16. Ia ni ra sa vakasevi oti ka vakararawataki ira na Turaga na Kalou e na ligadra na veimatanitu tani me vuqa na i tabatamata, io ki na veitaba tamata kece ga me yacova ni ra sa uqeti me ra ^fvakabauta na Karisito na Luve ni Kalou, kei na i ^gsoro tawamudu e na vukudra na tamata kece ga; io e na siga era sa vakabauta kina na Karisito, ka vakarokorokotaka na Tamada e na yacana e na yalovasava kei na liga savasava, ka sega ni waraka e dua tale na Mesaia; io e na gauna ko ya sa na qai yaco na siga sa kilikili kina me ra vakabauta na veika oqo.

17. Ia e na qai dodoka tale ^hvakarua na ligana na Turaga me vakabulai ira na nona tamata mai na nodra yali kei na nodra lutu tani. Ia e na vakayacora e dua na cakacaka ⁱvakurabui vakaidina sara vei ira na luve ni tamata.

18. Ia e na kauta mai ko koya na ^knona vosa vei ira, na vosa era na lewai kina e na siga mai muri; ia sa soli vei ira me ra ^lvakabauta kina na Mesaia dina o koya era a beca; ia me ra kila tale ga ni sa sega ni yaga me ra waraka na nona yaco mai e dua tale na Mesaia, ka ni na sega ni dua tale e na yaco mai; ia kevaka e

na yaco mai e dua tale, sa Mesaia vakailasu ka na vakacalai ira na tamata; ni sa duabau ga na Mesaia era sa tukuna na parofita; ia sa i koya na Mesaia era na beca ko ira na Jiu.

19. Ia me vaka na nodra vosa na parofita, e na lako mai na Mesaia ni oti e ^mono na drau na yabaki mai na gauna ka biuti Jerusalemi mai kina ko tamaqu; ia me vaka na nodra vosa na parofita kei na nona vosa na agilosu ni Kalou, e na vakayacani ko Jisu Karisito na Luve ni Kalou.

20. Ia oi kemudou na wekaqu, au sa vosa ⁿvakamacala sara mo dou kakua kina ni vakacalai. Ia me vaka sa bula na Turaga na Kalou ka a kauti ira tani na Isireli mai na vanua ko Ijipita, ka solia vei Mosese na kaukauwa me vakabulai ira na tamata sa kati ira na gata weli gaga, kevaka era na tacake ka raica na gata sa laveta cake vei ira ko koya, ka solia tale ga vua na kaukauwa me yavita na vatu ka dave mai kina na wai; io raica au sa kaya vei kemudou, me vaka ni sa dina na veika kece oqo ka sa bula na Turaga na Kalou, sa sega sara e dua tale na yaca sa soli e ruku i lomalagi, ia na yaca i Jisu Karisito duadua ga ka'u sa tukuna era na bula rawa kina na tamata.

21. A sa yalataka vei au na Turaga na Kalou ni na maroro'i ka taqomaki na veika kece au sa vola oqo, ka soli yani vei ira na noqu kawa ki na veitaba tamata kece ga

(e) 1 Nif. 10:12, 19:13, 14, 22:5. 2 Nif. 10:6. (f) 1 Nif. 10:14, 19:15-17. 2 Nif. 6:11, 14, 10:7-9, 25:18, 26:12, 30:7. 3 Nif. 5:26, 20:30-33. Moma. 3:21, 5:14. (g) raica f, 2 Nif. 2. (i) 2 Nif. 6:14, 21:11, 29:1. Jeko. 6:2. (j) 1 Nif. 14:7. 1 Nif. 22:8, 2 Nif. 27:26, 29:1. 3 Nif. 21:9, 28:31-33. Moma. 8:34. (k) 1 Nif. 13:34, 35, 39, 40. 2 Nif. 27:6-26. 3 Nif. 16:4. Moma. 8:14-16, 25-34. (l) 1 Nif. 13:39-42. 2 Nif. 25:16, 17, 26:12. Moma. 3:21, 5:12-15. (m) raica b, 1 Nif. 10. (n) raica b.

me vakayacori kina na veiyalaya-lati ka cakava vei Josefa, ni na sega ni vakarusai sara na nona kawa mai vuravura.

22. Ia e na soli yani na veika oqo ki na veitaba tamata kece ga e dela i vuravura; era na soli yani me vaka na nona lewa kei na nona i naki na Kalou; ia na veimatanitu kece era sa taura, era na ^olewai e na ka sa volai kina.

23. Ia eda sa cakacaka vagumatua me da vola na veika oqo, me da vakauqeti ira kina na noda kawa kei ira tale ga na wekada me ra vakabauti Karisito ka veivinakati tale kei na Kalou; ia eda sa kila ni da sa vakabulai e na loloma wale ga, ka segai e na vuku ni cakacaka.

24. ^pE dina eda sa vakabauti Karisito, ia eda sa muria na vunau i Mosese ka waraka na nona lako mai na Karisito me vakayacori kina na vunau.

25. Raica sa soli na vunau e na vuku ni ka oqo; ia sa yaco me ka mate vei keda na vunau ka da sa bula ga vei Karisito e na noda vakabauta; ia eda sa muria ga na vunau e na vuku ni i vakaro.

26. Ia eda sa tukuni Karisito ka rekitaki Karisito, ka vunautaki Karisito ka parofisaitaki Karisito; ia eda sa vola na ka sa vakatakilai vei keda, me ra kila kina na noda kawa na sala me bokoci kina na nodra i valavala ca.

27. Ia eda sa tukuna me ra kila kina na noda kawa ni sa mate na vunau; ia ni ra sa kila ni sa mate na

vunau, sa rawa kina me ra waraka na bula sa mai vua na Karisito, ka ra kila na i naki ni kena soli na vunau. Ia ni sa vakayacora na Karisito na ka sa nakiti e na vunau, me ra kakua ni vakaukauwataka na yalodra vua, ni sa kilikili me vakayacori na vunau.

28. Oi kemudou na wekaqu, dou sa tamata domodomoqa; ia au sa vosa vakamacala sara vei kemudou mo dou kakua kina ni vakacalai. Ia na vosa au sa tukuna e na tu me beitaki kemudou, ni sa dusimaka vei ira na tamata na sala dodonu, io me ra vakabauta na Karisito ka kakua ni cakitaki Koya; ia kevaka dou sa cakitaki Koya, dou sa cakitaki ira tale ga na parofita ka cakitaka na vunau.

29. Ia au sa kaya vei kemudou, na sala dodonu sa i koya mo dou vakabauta na Karisito ka kakua ni cakitaki Koya; ia na Karisito sa i koya na Yalosavasava ni Isireli; ia sa kilikili mo dou cuva sobu vua ka vakarokorokotaki Koya e na nomudou kaukauwa taucoko, kei na lomamudou taucoko, kei na nomudou i gu taucoko kei na yalomudou taucoko; ia kevaka dou na kitaka oqo dou na sega ni muduki tani.

30. Ia sa kilikili mo dou muria na i vakaro kei na i lesilesi ni Kalou me yacova ni sa vakayacori na vunau ka a soli vei Mosese.

WASE 26

Tomani na parofisai i Nifai – E na sikovi ira na Mataqali i Nifai na

(o) tik. 18. 2 Nif. 33:10-15. 3 Nif. 27:23-27. 28:29-34. Ica 4:8-10. (p) tik. 25-30. 1 Nif. 5:9. 2 Nif. 5:10. 26:1. Jeko. 4:4, 5. Jero. 5. Mosa. 2:3. 3:14-16. 12:28, 29, 31-37. 13:27-35. 16:14, 15. Ala. 25:14-16. 30:3. 31:9. 34:13, 14. Ila. 15:5. 3 Nif. 1:24, 25. 9:17-19. 12:17, 18. 15:2-10.

Rauta na 559 kei na 545 B.C.

Karisito – Na nodra vakarusai sara – Nodra gauna na Veimatanitu tani.

1. Raica ni sa tucake tale mai na mate na Karisito, e na qai ^avakaraiki Koya vei kemudou na noqu kawa, na wekaqu lomani; ia e na solia vei kemudou na vunau mo dou muria.

2. Raica au sa kaya vei kemudou, au sa raica ni sa takali yani e vuqa na i tabatamata ka na yaco na veivaluvaluti kei na veicacati e na kedra maliwa na noqu tamata.

3. Ia e na soli vei ira na noqu tamata na i ^bvakatakilakila ni nona sucu na Mesaia, na nona mate kei na nona tucake tale mai na mate; ia na siga ko ya, sa levu ka rerevaki vei ira na tamata i valavala ca ni ra na rusa kina; ia era sa vakarusai e na vuku ni ra sa cati ira na parofita kei ira na yalododonu, ka vakaviriki ira e na vatu ka vakamatei ira; ia e na ^ctagi mai na qele na nodra dra na yalododonu, ka rogo cake vua na Kalou me beitaki ira.

4. Ia era na kama e na siga ko ya me vaka na vu ni sila madu ko ira sa viavialevu kei ira sa kitaka na i valavala ca, sa kaya na Turaga ni Lewevuqa.

5. Ia ko ira sa vakamatei ira na parofita kei ira na yalododonu, e na tilomi ira na loma ni qele titobu, sa kaya na Turaga ni Lewevuqa; e na ubi ira na veilunivanua ka kauti ira tani na covulaca; e na lutuki ira na veivale me ra dasila ka qaqi ira me ra vurumemea me vaka na nuku.

6. E na talevi ira e na kurukuru kei na livaliva, kei na tavuki ni

vanua kei na veivakarusai e vuqa, ka ni na tutuvaka kina vei ira na nona cudru na Turaga; ia era na kama e na siga ko ya me vaka na vu ni sila madu, sa kaya na Turaga ni Lewevuqa.

7. Sa bikai au na rarawa kei na yaluma e na vuku ni nodra sa vakarusai na noqu tamata! Ia ko i au ko Nifai, au sa voleka ni mate e na mata ni Turaga ni'u sa raica na veika oqo; ia au sa kacivaka vua na noqu Kalou: Sa dodonu na nomuni lewa!

8. Ia ko ira na yalododonu ka ra sa muria na nodra vosa na parofita ka sega ni vakacacani ira, ka waraki Karisito e na yalodei me vaka na i vakatakilakila sa soli mai, ka vosota na veivakacacani kece ga, ko ira oqo era na ^dsega ni rusa.

9. Ia na Luve ni Yalododonu e na ^erairai vei ira; e na vakabulai ira ko Koya ka ra na veisaututaki kaya me oti mada e tolu na i tabatamata; ia e vuqa vei ira na i ^fkava ni tabatamata era na takali yani e na yalododonu.

10. Ia ni sa oti na veika oqo, e na qai yaco kusarawa na veivakarusai vei ira na noqu tamata; au kila ni na yaco vakaidina ka ni'u sa raica na veika oqo ka sa rarawa kina na yaloqu; era sa volitaki wale ka ra na tamusuka na veivakarusai me i sau ni nodra viavialevu kei na nodra lialia; ia ni ra sa soli ira vua na tevoru ka digitaka na i valavala butobuto ka sega ni digitaka na rarama, era na lako sobu kina ki eli.

11. Ia na Yalo ni Turaga e na

(a) tik. 9. 1 Nif. 11:7. 12:6. Raica b, 1 Nif. 12. 6:23, 25. 7:10, 14, 19. (d) 3 Nif 9:13. 10:12, 13. 12. Ila. 13:5, 9, 10. 3 Nif. 27:32. Moma. 6:5-22.

(b) raica a, 1 Nif. 12. (c) raica f, 2 Nif. 28. 3 Nif. (e) raica b, 1 Nif. 12. (f) 1 Nif. 12:12. Ala. 45:10. Rauta na 559 kei na 545 B.C.

sega ni veileti tiko kei ira na tamata me sa sega ni mudu. Ia ni sa mudu na veileti ni Yalo ni Turaga kei na tamata, sa na yaco kuserawa na veivakarusa; oqo na ka sa rarawa kina na yaloqu.

12. Ia me vaka au sa tukuna oti me baleta na nodra vakauqeti na Jiu me ra ^gvakabauta ni sa Karisito ga ko Jisu, sa kilikili tale ga me ra vakauqeti na Matanitu tani ⁱme ra vakabauta ni sa Karisito ga ko Jisu na Kalou Tawamudu.

13. A sa vakaraitaki Koya e na kaukauwa ni Yalo Tabu kivei ira kece era sa vakabauti Koya; io kivei ira na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa kei ira na tamata; a sa kitaka na cakacaka mana e vuqa, na i vakatakilakila kei na ka e veivakurabuitaki e na kedra maliwa na luve ni tamata me vaka na nodra vakabauta.

14. Raica au sa parofisai vei kemudou me baleta na siga mai muri; io na siga e na ^kkauta mai kina na Turaga na Kalou na veika oqo vei ira na luve ni tamata.

15. Ia e na yaco oqo ni ra sa ^kvuki tani mai na vakabauta ko ira na noqu kawa kei ira na nodra kawa na tuakaqu ka ra sa yaviti e na ligadra na kai Matanitu tani; io e na viribaiti ira e na i valu ^lna Turaga na Kalou ka vakavolivoliti ira e na mataivalu ka tara cake na koro ni valu me valutiti ira; era na vakabalei sobu ki na qele me yacova ni ra sa qeavu yani; ia e na volai ga na nodra vosa na yalododonu ka ro-

goci na nodra masu na yalodina; ia ko ira sa yali tu mai na vakabauta era na sega ni guilecavi.

16. Ko ira era na vakarusai era na ^mvosa mai na qele kivei ira, ia era na vosa e ra mai na kuvu-ni-soso; na domodra e na vaka na domo ni daucurumi, ka ni na solia vua na Turaga na Kalou na kaukauwa me tukuna mai na kedra i tukutuku; ia era na tagi e na domo lailai mai na kuvu-ni-soso.

17. A sa kaya vakaoqo na Turaga na Kalou: Era na vola na veika sa yaco vei ira; ia era na vola e na kena i vola ka dregata; ia ko ira era sa vuki tani mai na vakabauta, era na ⁿsega ni taura, ni ra sa segata me ra vakacacana na veika ni Kalou.

18. Ia era na vakarusai me vakataki ira era sa vakarusai vaka-sauri; a ra na vaka na qa ni sila sa cagina ko ira na i ^osoqosoqo rerevaki; io sa kaya vakaoqo na Turaga na Kalou: E na ka vakasauri ka vakidacala na kena yaco!

19. Ia era na yaviti e na ligadra na kai Matanitu tani ko ira sa ^vvuki tani mai na vakabauta.

20. Ia sa ^vvakatarabetaki ira na kai Matanitu tani na viavialevu ni matadra, ka ra sa tauyavutaka kina e ^vvuqa na lotu; ia era sa cakitaka ga na ^kkaukauwa kei na nona cakacaka mana na Kalou; era sa vunautaka na ka ga era kila kei na ⁿnodra i vakavuvuli me ra ^vvutuniyau kina, ka ra sa butu qaia na matadra na dravudravua.

(g) raica f, 2 Nif. 25. (i) raica s, 1 Nif. 13. Raica 1 Nif. 13:34-38, 42. 14:1-3. Moma. 3:21. (j) raica k, 2 Nif. 25. (k) 1 Nif. 12:22, 23. 15:13. Moma. 5:15, 20. 8:27. (l) Ais. 29:3. (m) Ais. 29:4. (n) Inosi 14. Moma. 6:6. (o) Ais 29:5. Moma. 6:6-15. (p) raica k. (q) 1 Nif. 13:29, 34. 14:1-3. (r) 1 Nif. 14:9, 10. 22:23. 2 Nif. 28. Moma. 8:25-41. (s) 2 Nif. 28:5, 6. Moma. 8:26. 9:7-26. Moro. 7:33-38. (t) 2 Nif. 28:4. (u) 1 Nif. 22:23. 2 Nif. 28:12, 13. Moma. 8:28, 32, 33, 36-39.

21. Ia e vuqa na lotu sa tauyavutaki, sa vu mai kina na vuvu kei na veiba kei na loma ca.

22. Ia sa tu tale ga na ^vvei i soqosoqo e so me vaka e na gauna makawa; a sa tauyavutaki e na nona i naki na tevoru ni sa i koya na vu ni veika oqo; io na vu ni laba kei na cakacaka butobuto kece ga; a sa bukia ki domodra na dali laino ka vakatuitui ira me yacova ni sa vesuki ira e na nona dali kaukauwa ka tawamudu.

23. Ia oi kemudou na wekaqu lomani, au sa kaya vei kemudou ni sa sega ni cakacaka e na butobuto na Turaga na Kalou.

24. Ia na ka kece ga sa kitaka ko Koya, sa kitaka me ra vinaka kina na kai vuravura; ni sa lomani ira na kai vuravura, sa solia kina na nona bula me rawa ni ra ^utoro yani vua na tamata kece ga. A sa sega ni tarova e dua me vakaivotavota mai na nona veivakabulai.

25. Raica sa kaya li vua e dua: Mo lako tani vei au? Au sa kaya vei kemudou: E segai; ia sa kaya ga: Dou lako mai vei au ko i kemudou kece ga mai na i yalayala kei vuravura, dou mai ^vvolia na wai-ni-sucu kei na oni, ka segai e na i lavo se na i voli.

26. Raica sa vakaroti ira li me ra lako tani mai na vale ni lotu se mai na vale ni soro? Au sa kaya vei kemudou, E segai.

27. Sa tarova li e dua me vakaivotavota mai na nona veivakabulai? Raica au sa kaya vei kemudou, E segai; ia sa solia wale vei ira na tamata kece ga; a sa vakaroti ira na nona tamata me ra vakau-

qeti ira na tamata kece ga me ra veivutuni.

28. Raica sa vakarota li na Turaga vua e dua me kakua ni vakaivotavota mai na nona loloma? Au sa kaya vei kemudou, E segai; ia sa solia vei ira na tamata kece ga ka sega e dua sa vakatabui vua.

29. Sa vakarota ko koya me kakua na bete vakailasu; ia na ^{2a}bete vakailasu sa i ira era sa vakatavuvulitaka na nodra i vakavuvuli ga vakai ira, ka vakaturi ira cake me ra rarama kei vuravura me ra vutuniyau kina ka dokai ira ko vuravura; ia era sa sega ni segata na vinaka kei Saioni.

30. Raica sa vakatabuya na Turaga na ka oqo; ia sa vakaroti ira na tamata kece ga na Turaga na Kalou me ra lomasoli, ia na ^{2b}lomasoli sa i koya na loloma. Ia kevaka sa sega vei ira na loloma era sa ka wale ga. Ia kevaka sa tu vei ira na loloma, era na sega ni laivi ira na tamata cakacaka e Saioni me ra rusa.

31. Ia ko ira na tamata cakacaka e Saioni me ra cakacaka e na vuku i Saioni; ia kevaka era na cakacaka e na vuku ni i lavo era na rusa.

32. Sa vakarota tale ga vei ira na tamata kece ga na Turaga na Kalou me ra kakua ni laba; me ra kakua ni lasu; me ra kakua ni butako; me ra kakua ni cavuta wale ga na yaca ni Turaga na nodra Kalou; me ra kakua ni dauvuvu; me ra kakua ni dauyaloca; me ra kakua ni veicacati; me ra kakua ni ia na veibutakoci; io me ra kakua ni kitaka e dua vei ira na ka oqo; ia ko koya sa kitaka, e na rusa.

(v) raica j, 2 Nif. 10. (w) raica c, 2 Nif. 9. (y) Ais. 55:1. (2a) 3 Nif. 16:10. 21:19-21. Wase 30. (2b) Moro. 7:47, 48. 8:26. Rauta na 559 kei na 545 B.C.

33. Ni sa sega ni vu mai vua na Turaga e dua na ka ca oqo; a sa kitaka ga ko Koya na ka sa vinaka vei ira na luve ni tamata; ia na ka kece ga sa kitaka, sa ^{2c}macala vinaka vei ira na luve ni tamata; a sa kacivi ira kece ga me ra lako mai vua ka vakaivotavota e na nona loloma, ka sa sega ni bureitaka vua e dua sa lako mai vua; io na tamata loaloa kei na tamata vulavula, na bobula kei na i taukei, tagane kei na yalewa; a sa nanumi ira na veimatani; ia era sa tautauvata kece ga e na mata ni Kalou ko ira na Jiu kei na Veimatani tani.

WASE 27

Tomani na parofisai i Nifai – Sa cudruvi ira na tamata i valavala ca na Kalou – Na i vola dregati – Na tamata sa sega ni kila na wilivola – E tolu na i vakadinadina – E dua na cakacaka vakurabui vakaidina sara.

1. Raica e na gauna mai muri, se e na nodra gauna na Veimatani tani, io na veivanua kece ni Veimatani tani kei ira tale ga na Jiu, ko ira ka ra na lako mai ki na vanua oqo kei ira era tiko e na veivanua tale e so, io e na veivanua kece ga e vuravura, era na ^amateni e na i valavala ca kei na i tovo vakasisila kece ga.

2. Ia ni sa yaco na siga ko ya, e na qai ^btalevi ira na Turaga ni Lewevuqa e na kurukuru kei na tavuki ni vanua kei na domo levu, e na covulaca kei na cava kei na yameyame ni buka sa kana voli.

3. Ia ko ira kece na veimatani era sa vala kei Saioni, kei ira kece era sa vakararawataki koya, era

na vaka na tadra se na raivotu e na bogi; io e na vaka sa tadra e dua sa viakana ka raica sa kana, ia sa yadra mai sa lala na yalona; io e na vaka sa tadra e dua sa viagunu ka raica sa gunu, a sa yadra mai ka raica sa malumalumu ka sa gagaro na yalona: e na vakakina ko ira na kedra lewe vuqa ni veivanua era sa i valu mai ki na ulunivanua ko Saioni.

4. Ia ko i kemudou kece sa kitaka na i tovo ca, dou tu vakadua ka kidacala mada! Dou marau ka bobo! Io dou na mateni ka sega e na waini, dou na yatayata tu ka sega e na yaqona.

5. Ni sa sovaraka vei kemudou na Turaga na yalo daumocelutu. Raica dou sa voutabonaka na matamudou ka cati ira na parofita; a sa ubia ko Koya na uludra na nomudou turaga kei ira na dau-rairai e na vuku ni nomudou caka ca.

6. Ia e na kauta mai vei kemudou na Turaga na Kalou na nodra vosa ko ira sa moce no; io na vosa sa ^cvolai tu.

7. Raica e na ^ddregati na i vola ka sa volai tu kina na i ^evakatakila sa mai vua na Kalou, mai na i vakatekivu kei vuravura me yacova na i vakataotioti.

8. Ia na tikina sa dregati tu e na sega ni soli yani e na ^fvuku ni nodra i valavala ca kei na nodra i tovo vakasisila na tamata. Ia e na sega ni soli vei ira na i vola.

9. Ia e na soli vua e dua na tamata na i vola ka tu kina na nodra vosa ko ira sa moce no e na kuvu-ni-soso; raica e na qai kauta

(2c) tik. 23, 24. WASE 27: (a) Ais. 29:9. (b) Ais. 29:6-10. (c) 1 Nif. 13:34, 35, 39-42. 2 Nif. 3:6-23. 26:16, 17. 29:11. Inosi 13-18. Moma. 5:12, 13. 8:14-16, 25-32. (d) Ais. 29:11. (e) Ica 4:1-7. (f) Ica 4:6, 7.

ko koya na kena vosa kivua tale e dua.

10. Ia e na sega ni solia na vosa sa dregati tu ka sega tale ga ni solia na kena i vola. Ni sa dregati tu na i vola e na kaukauwa ni Kalou; ia na i vakatakila ka sa dregati tu e na maroroi tiko ga e na i vola me yacova na gauna sa ⁱdodonu kina vua na Turaga me na soli mai; ia era sa ⁱvakatakila tu na veika kece, mai na i vakatekivu kei vuravura ka yacova na i vakataotioti.

11. Ia e na yaco na gauna me na kacivaki kina e dela ni vale na vosa ni vola sa dregati, ka na kacivaki e na kaukauwa i Karisito; ia e na qai ^kvakatakilai vei ira na luve ni tamata na veika kece sa yaco mai liu sara, kei na veika kece e na yaco e na i vakata otioti kei vuravura.

12. Ia e na siga sa soli kina na i vola kivei koya au sa tukuna oti, sa na vunitaki na i vola e matadra na kai vuravura me kakua ni dua na mata me na raica; ia eratou na raica ga e na kaukauwa ni Kalou e lewe ^mtolu na i vakadinadina vata kei koya sa soli vua na i vola; ia eratou na tukuna ni dina na i vola kei na veika sa tu kina.

13. Ia e na sega ni raica e dua tale, ko iratou ga na lewe ⁿvica me vaka na nona lewa na Kalou, me ratou vakadinadinataka na nona vosa vei ira na luve ni tamata; ni sa kaya na Turaga na Kalou, era na vosa mai ko ira na yalododonu era sa ^omate.

14. Ia e na vakatakila mai na

vosa ni vola na Turaga na Kalou ka na vakadinadinataki na nona vosa e na gusu ni vakadinadina e ^vvuqa me vaka sa lewa ko Koya; ia e na ca vei koya sa ^abeca na vosa ni Kalou!

15. Ia e na kaya na Turaga na Kalou vei ^rkoya sa solia vua na i vola: Mo kauta na vosa ni vola sa sega ni dregati ka solia vua e ^sdua tale, ka me vakaraitaka ko koya vua ^e dua sa kila na wilivola ka kaya: "Mo wilika mada oqo. E na qai kaya na tamata sa kila na wilivola: Mo kauta mai vei au na kena i vola au na qai wilika.

16. Ia era na kaya vakaoqo e na vuku wale ga ni veivakalagilagi ni vuravura kei na rawa i yau, ka segai e na kena vakalagilagi na Kalou.

17. Ia e na qai kaya ko koya: Sa sega ni rawa me'u kauta mai na i vola ni sa dregati tu.

18. E na qai kaya ko koya sa kila na wilivola: Au na sega ni wilika rawa.

19. Ia e na qai solia tale na Turaga na Kalou na vosa ni vola ^vkivei koya sa sega ni kila na wilivola; ia e na qai kaya ko koya sa sega ni kila na wilivola: Au sa sega ni kila na wilivola.

20. E na qai kaya vua na Turaga na Kalou: Era na sega ni wilika ko ira sa kila na wilivola ni ra sa beca na i vola oqo; ia sa rawa vei au me'u kitaka ga na noqu cakacaka; ia ko na vakadewataka na vosa ka'u na solia vei iko.

(i) Ica 4:7, 15. (j) Ica 4:15. (k) Ica 4:6, 7, 13-17. (m) raica c, 2 Nif. 11. (n) Raica Nodratou i Tukutuku na i Vakadinadina e Lewe Tolu ka tabaki tiko e na i vola oqo. (o) 2 Nif. 3:19, 20. 26:16, 17. 27:6. 33:13-15. Moma. 9:30. Moro. 10:27. Ais. 29:4. (p) raica d, 2 Nif. 11. (q) 2 Nif. 28:29, 30. 33:13-15. Ica 4:8. (r) tik. 12, 19, 24. (s) tik. 9. (t) 1 Kori 1:19-21. Ai Tukutuku ni Lotu - Matai ni i vola tabana 20. (u) Ais. 29:11. (v) tik. 12, 15, 24.

21. Mo ^wkakua ni tara na tikina sa dregati tu, ni'u na qai kauta mai e na kena gauna; ia au na vakaraitaka vei ira na luve ni tamata ni sa rawa vei au me'u kitaka ga na noqu cakacaka.

22. Ia ni ko sa vakadewataka oti na vosa au sa vakarota vei iko ka ratou sa ^vvakadinadinataka na i vakadinadina au sa yalataka vei iko, mo qai dregata tale na i vola ka vunia e na vukuqu me'u maroroya kina na vosa ko sega ni vakadewataka; ia e na vuni tu me yacova na kena gauna au sa lewa me ^{2a}vakaraitaki kina na veika kece vei ira na luve ni tamata.

23. Ko i au na Kalou; au sa Kalou ni caka mana; au na vakaraitaka vei ira na kai vuravura ni'u sa i koyakoya tiko ga e na veisiga sa oti kei na siga edaidai, kei na veisiga e muri; au na sega ni cakacaka e na kedra maliwa na luve ni tamata kevaka era sa sega ni vakabauta.

24. Ia e na qai vosa tale na Turaga vei ^{2b}koya ka na vakadewataka na vosa ka vaka:

25. ^{2c}Ni ra sa toro voleka vei au ko ira na tamata oqo e na gusudra, a ra sa vakarokorokotaki au e na tebenigusudra; ia na yalodra era sa vakayawataka vei au, kei na nodra rerevaki au sa vunau ga era vulica wale ga vei ira na tamata.

26. Raica au na ^{2d}ia mada e dua na cakacaka vakurabui vei ira na tamata oqo; io e dua na cakacaka vakurabui vakaidina sara; ia e na yali na nodra vuku na nodra tamata vuku kei na nodra kila ka na

nodra tamata, ka na tabonaki na nodra yalomatua na yalomatua.

27. Ia e na ca ko ira era segata matua me ra vunia tani na nodra bose mai vua na Turaga! A ra ia na nodra cakacaka e na butobuto, a ra sa kaya: Ko cei sa raici keitou? Ia ko cei sa kilai keitou? A ra sa kaya tale ga: Na nomu dauvukica na ka e na vakatautauvatataki kei na dautuli kuro kei na qele ni kuro. Ia au na vakaraitaka vei ira ni'u sa kila na nodra cakacaka kece ga, sa kaya na Turaga ni Lewevuqa. Me na kaya na ka sa tuli vua sa tulia, sa sega ni tuli au ko koya? Se me na kaya na ka sa buli vua sa bulia, sa sega ni vuku ko koya?

28. Ia sa kaya na Turaga ni Lewevuqa: Au na vakaraitaka vei ira na luve ni tamata ni sa vo e lailai me qai vuki ko Lapanoni me were bulabula, kei na were bulabula me okati me veikau.

29. ^{2e}Ia e na siga ko ya e na ro-goca na vosa ni vola ko koya sa didivara, ka rai rawa mai na kabukabu kei na butobuto na mata i koya sa mataboko.

30. Ko ira tale ga na yalomalumu, era na kuria na nodra marautaki koya na Turaga, kei ira na tamata dravudravua, era na rekitaki koya na Yalosavasava ni Isireli.

31. ^{2f}Me vaka sa bula vakaidina na Turaga, era na raica ni sa vakawaletaki na dauveivakasaurataki, ka sa oti na dauveivakalialiai, ka sa muduki tani ko ira kece ga era dauyadra me ia na ka e sega ni dodonu;

(w) Ica 5:1. (y) raica c, 2 Nif. 11. (2a) 2 Nif. 27:7, 8. Ica 4:6, 7. (2b) tik. 12, 15, 19. (2c) Ais. 29:13-24. (2d) raica j, 2 Nif. 25. (2e) raica c. (2f) raica k, 1 Nif. 22.

32. Kei ira era sa vakacala na tamata ni sa vosa wale ga, ka biri dai vei koya sa ia na veivunauci e na matamata-ni-koro, ka vakasukai koya tani wale ga na yalododonu.

33. O koya sa kaya kina vakaoqo na Turaga ko koya ka vakabulai Eparaama e na vuku ni mataqali i Jekope: E na ^{2g}sega mada ni mada ko ira na Jekope, e na sega mada ni matacea na matadra.

34. Ni sa qai raici ira na luvena, na cakacaka ni ligaqu e na kedra maliwa, era na qai vakarokorokotaka na yacaqu; ia era na vakarokorokotaki Koya na nodra Yalosavasava na Jekope, ka rerevaki Koya na nodra Kalou na Isireli.

35. ²ⁱKo ira tale ga ka daucala na yalodra, era na qai kila na vuku; kei ira na daudidi, era na qai vulica na i vakavuvuli.

WASE 28

Tomani na parofisai i Nifai – Na nodra i vakarau na matalotu e na gauna mai muri – E na kuretaki na matanitu ni tevoro – Na i vakavuvuli veivakacalai ni tamata.

1. Oi kemudou na wekaqu, au sa tukuna vei kemudou na ka sa uqeti au kina na Yalo Tabu; ka'u sa kila ni ra na yaco vakaidina.

2. E na yaga vakalevu vei ira na luve ni tamata na veika sa vakadewataki mai na i ^avola, vakauasivi vei ira na noda kawa, ko ira na vo ni mataqali i Isireli.

3. ^bIa e na yaco e na siga ko ya, era na tubu mai na lotu ka sega ni nona na Turaga ka na kaya e dua:

Raica oqo na nona lotu na Turaga; era na dui kaya kece ga: Oqo na nona lotu na Turaga; io era na kaya vakaoqori ko ira kece na lotu sa tubu mai ka sega ni nona na Turaga.

4. Era na veileti vakataki ira; ko ira na nodra bete era na veileti vakataki ira, ka ra vunautaka ga na nodra i ^cvakavuvuli ka cakitaka na Yalo Tabu o koya sa dautukuna na ka dina.

5. Era na cakitaka tale ga na ^dkaukauwa ni Kalou, na Yalosavasava ni Isireli; era na kaya vei ira na tamata: Dou vakarorogo vei keitou, ka rogoca na neitou i vakavuvuli; raica sa sega na Kalou e na gauna oqo, ka ni sa vakayacora oti na Turaga na i Vakabula na nona cakacaka ka sa solia na nona kaukauwa vei ira na tamata.

6. Dou vakarorogo ki na noqu i vakavuvuli; kevaka era na kaya ni sa vakayacori e dua na cakacaka mana e na liga ni Turaga, dou kaku ni vakabauta; ni sa sega na Kalou ni cakamana e na gauna oqo ka ni sa vakayacora oti na nona cakacaka.

7. E vuqa tale e ra na kaya: Dou kana ka gunu ka ia na marau; ni da na mate e na mataka, ia eda na vinaka ga.

8. Ia e vuqa tale ga era na kaya: Dou kana ka gunu ka ia na marau; ia mo rerevaka na Kalou, e na sega ni ^e cudruvaka ko Koya ke vakalailai ga na i valavala ca; io ke vakalailai na lasu, ka rawai e dua e na vuku ni nona vosa, kelia na i keli me lutu kina na wekamu; oqori e

(2g) raica e, 1 Nif. 15. (2i) 1 Nif. 13:35-38. 14:1-3. WASE 28: (a) raica c, 2 Nif. 27. (b) raica v, 2 Nif. 26. (c) 2 Nif. 26:20. (d) raica s, 2 Nif. 26. (e) tik. 21, 25, 26. Moma. 8:31.

sega ni ca; kitaka kece oqo, ni da na mate e na mataka; ia kevaka eda sa cala kina, e na vakanakuitataki keda vakalailai ga na Kalou ka da na vakabulai ki na matanitu ni Kalou.

9. Io e vuqa era na vunautaka na i vakavuvuli vakailasu ka tawayaga ka sesewa vakaoqo; ia era sa viavialevu ka segata matua me ra vunia tani na nodra bose mai vua na Turaga; a ra sa ia na nodra cakacaka e na butobuto.

10. Ia na nodra ^fdra na yalododonu e na tagi mai na qele ka beitaki ira.

11. Io era sa lako tani mai na sala ko ira kece oqo; a ra sa ca.

12. Ia na nodra viavialevu kei na i vakavuvuli vakailasu kei na i vakavuvuli lasu, sa ca kina ka vakalevulevui na nodra ^glotu; sa vakalevulevui ira na nodra viavialevu.

13. Era sa butakoca na nona ka na dravudravua me tara kina na nodra vale ni lotu; era sa butakoca na nona ka na dravudravua me rawa kina na nodra i sulu totoka; era sa vakacacani ira sa yalomalua kei ira sa yalomalumulumu ni sa vakalevulevui ira na nodra viavialevu.

14. Era sa domodomoqa ka viavialevu; io na nodra viavialevu, ka i valavala ca ka i tovo vakasisila kei na veibutakoci, era sa lako sese kina ka lewe lailai ga era sa vakamalumulumutaki ira ka muria na Karisito; ia era sa cala vakavuqa ni

ra sa tuberi ka ^hvakavulici e na nodra i vakavuvuli na tamata.

15. Ia e na ⁱca, e na ca, e na ca vei ira sa vuku kei ira sa kila ka, kei ira sa vutuniyau ka vakalevulevui ira na viavialevu ni yalodra, kei ira kece era sa vakatavuvulitaka na i vakavuvuli lasu, kei ira kece sa ia na veibutakoci ka vukica na i naki dodonu ni Turaga, ni ra na biliraki sobu ki eli; sa kaya na Turaga na Kalou Kaukauwa.

16. E na ca ko ira sa ^kvakasukai koya tani wale ga na yalododonu, ka vosa vakacacataka na veika sa vinaka ka kaya ni sa sega ni yaga! Ni na yaco na siga me talevi ira kina vakasauri na kai vuravura na Turaga na Kalou; ia e na siga era sa ^lsinai kina e na i valavala ca, era na rusa.

17. Ia kevaka era na veivutunitaka na nodra i valavala ca kei na nodra i tovo vakasisila ko ira na kai vuravura, era na sega ni vakarusai, sa kaya na Turaga ni Lewevuqa.

18. Ia e na bale sobu ki na qele na lotu vakaitamera ka vakasisila, o koya na dautagane ni vuravura taucoko; a sa ka levu na nona ^mbale!

19. Ni ⁿna kuretaki na matanitu ni tevero; era na uqeti na lewena me ra veivutuni; kevaka e sega e na vesuki ira na tevero e na nona sinucodo tawamudu, ka na vakauqeta me ra cudru sara ka rusa kina.

20. Ia e na siga koya e na vaka-

(f) 1 Nif. 14:13. 22:14. 2 Nif. 26:16. Moma. 8:27, 40, 41. Ica 8:22-24. V.V. 58:53. 63:28-31. Vakatakila 6:9-11. 18:24. 19:2. (g) raica r, 2 Nif. 26. (i) 2 Nif. 27:35. (j) 1 Nif. 22:23. 2 Nif. 26:20-22, 32. Ala. 39:5. 3 Nif. 29:4-9. Moma. 8:41. 9:26. (k) 2 Nif. 27:32. (l) 1 Nif. 22:16-23. Ica 2:8-11. Moma. 8:41. (m) 1 Nif. 14:3, 4, 6, 7, 15-17. Raica l, 1 Nif. 14. (n) 1 Nif. 22:22, 23. 2 Nif. 28:20-32.

tubura ko koya na ^ocudru e loma-dra na luve ni tamata ka vakauqeti ira me ra cata na ka sa vinaka.

21. Ia e na ^vvakauqeti ira e so tale me ra tiko vakacegu ka welega, era na kaya: Sa vinaka tu ko Saioni; io sa sautu ka vinaka tu ko Saioni; a sa vakaisini ira vakaoqo ko koya na tevero ka tuberi ira sobu ki eli.

22. Ia sa vosa veicavilaki vei ira e so tale ka tukuna ni sega ni dua na eli; sa kaya vei ira: Au sega ni tevero, ka ni sa sega na tevero; a sa vosa lo vakaoqo e daligadra me yacova ni sa vesuki ira e na nona ^ssinucodo rerevaki, ka ra na sega ni sereki mai kina.

23. Io sa ^rvesuki ira ko mate kei eli; ia ko ira kece sa vesuka tu ko mate kei eli kei na tevero, era na tu e na mata ni tikotiko ni Kalou ka ra na lewai me vaka na nodra i valavala; ia era na qai lako ki na vanua sa vakarautaki tu vei ira, ki na ^ddrano bukawaqa kei na sulfure sa i koya na rarawa tawamudu.

24. Ia e na ca ko koya sa tiko vakacegu mai Saioni!

25. E na ca ko koya sa kaya: Sa vinaka tu na ka kece!

26. Io e na ca ko koya sa ^vvakarorogo ki na nodra i vakavuvuli na tamata, ka cakitaka na kaukauwa ni Kalou kei na i solisoli ni Yalo Tabu!

27. Io e na ca ko koya sa kaya: Sa rauti keimami na ka sa tu vei keimami ka sega ni ^yyaga me so tale!

28. Ia e na ca ko ira sa rere ka ^ccudru e na vuku ni i vakavuvuli dina ni Kalou! Raica ko koya sa tara e na dela ni vatu e na ciqoma e na marau; ia ko koya sa tara e na dela ni nuku sa rere, de na bale kina.

29. E na ca ko koya sa kaya: Sa tu vei keimami na vosa ni Kalou; a sa sega ni ^yyaga vei keimami me so tale na vosa ni Kalou; sa rauti keimami ga oqo!

30. Raica sa kaya vakaoqo na Turaga na Kalou: Au na vakuria vei ira na luve ni tamata na ^vvosa e na vosa, na vunau e na vunau, vakalailai eke ka vakalailai mai kea; ia era sa kalougata ko ira sa vakarorogo ki na noqu vunau ka vaktudaliga ki na noqu i vakavuvuli, ni ra na vakavukui kina; ^{2a}ia ko koya sa ciqoma, au na solia vakalevu vua; ia ko ira sa kaya: Sa rauti keimami; e na kau tani mai na ka sa tu vei ira.

31. E na ca ko koya sa vakararavi ki na tamata, se goleva na liga ni tamata, se vakarorogo ki na i ^{2b}vakavuvuli ni tamata; ia e na sega ni ca ko koya sa vakarorogo ki na i vakavuvuli sa soli mai e na kaukauwa ni Yalo Tabu.

32. E ^{2c}na ca ko ira na Matanitu tani, sa kaya na Turaga na Kalou ni Lewevuqa! E dina ga ni'u sa dodoka yani na ligaqu e na veisiga kivei ira; ia era na cakitaki au; sa kaya na Turaga na Kalou, au na lomani ira, kevaka era na veivutuni ka lako mai vei au; ia au sa

(o) tik. 28. (p) 2 Nif. 26:29. 28:7-14, 25. Moma. 8:31. (q) 2 Nif. 1:13, 23. 9:45. tik. 19. Ala. 12:11, 17. 36:18. (r) raica k, 2 Nif. 9. (s) raica l, 1 Nif. 15. (t) raica s, 2 Nif. 26. 2 Nif. 28:31. (u) tik. 29, 30. Ala. 12:10, 11. 3 Nif. 26:9, 10. Ica 4:8. (v) tik. 20. (w) tik. 27. Raica tale ga na u. (y) Ais. 28:10. (2a) Ala. 12:10, 11. (2b) tik. 3-14. 2 Nif. 27:25. (2c) raica d, 1 Nif. 14.

dodoka tu yani na ligaqu e na veisiga, sa kaya na Turaga na Kalou ni Lewevuqa.

WASE 29

Tomani na parofisai i Nifai – Na veimatanitu tani kei na i Vola Tabu – E so tale na i vola – E na vakauturi vata na vosa ni Kalou me duabau ga.

1. Raica e na siga ko ya au na kitaka kina e dua na cakacaka “vakurabui e na kedra maliwa na lewe vuqa, me vakayacori kina na veiyalayalati ka’u a cakava vei ira na luve ni tamata; raica au na dodoka tale ^bvakarua na ligaqu me’u vakabulai ira na noqu tamata na mataqali i Isireli.

2. Au na vakayacora tale ga na veiyalayalati ka’u a cakava vei iko Nifai kei tamamu tale ga; au na nanumi ira na nomu kawa; au na tukuna yani na nodra “vosa na nomu kawa vei ira na nomu kawa; ia au na ^ttukuna yani na noqu vosa ki na i yalayala kei vuravura me nodra “drotini na noqu tamata na mataqali i Isireli.

3. Ia ni sa tukuni yani na noqu vosa, era na qai kaya ko ira na Veimatanitu tani: ^fAi Vola Tabu! Ai Vola Tabu! Sa tiko na neimami i Vola Tabu, ka sega ni rawa me dua tale na i Vola Tabu!

4. Ia sa kaya vakaoqo na Turaga na Kalou: Tamata lialia, e na dua na nodra i Vola Tabu; era na vola ko ira na Jiu na noqu tamata ni veiyalayalati mai liu sara. Era sa bau vakavinavinakataka li vei ira na Jiu na i Vola Tabu era sa taurivaka tiko? Io na cava era sa kaya

kina na Veimatanitu tani? Era sa bau vakavinavinakataka li na nodra veilakoyaki na Jiu, na nodra oca kei na rarawa, kei na nodra gumatua vei au me ra kauta yani na bula vei ira na Veimatanitu tani?

5. Oi kemudou na Veimatanitu tani, dou sa nanumi ira li na Jiu na noqu tamata ni veiyalayalati mai liu sara? E segai; ia dou sa cudruvi ira ga ka cati ira ka sega ni segata mo dou vakabulai ira. Ia au na sauma e na ulumudou na veika kece oqo; raica ko i au na Turaga au na sega ni guilecavi ira na noqu tamata.

6. Dou sa ^llialia ko i kemudou sa kaya: Ai Vola Tabu! Sa tiko na neimami i Vola Tabu ka sa rauti keimami ga na i Vola Tabu oqo. Dou na rawata li na i Vola Tabu kevaka era a sega na Jiu?

7. Dou sa sega beka ni kila ni sa vuqa na matanitu ka sega ni dua wale ga? Dou sa sega beka ni kila ni ko i au na Turaga na nomudou Kalou ka’u sa buli ira na tamata kece ga, ka’u sa nanumi ira era sa tiko e na veiyanyanu ni wasa-wasa? Ka’u sa lewa na lomalagi e cake kei na vuravura e ra? Ka’u sa tukuna yani na noqu vosa vei ira na luve ni tamata, io ki na veimatanitu kece ga e dela i vuravura?

8. Ia na cava dou sa vosakudrukudru kina ni dou sa rogoca e so tale na noqu vosa? Dou sa sega beka ni kila ni sa vakadinadinataki e na nodrau i tukutuku e rua na matanitu ni sa i au na Kalou, ka’u sa nanuma vakatautauvata na

(a) raica j, 2 Nif. 25. (b) raica j, 2 Nif. 6. (c) 2 Nif. 3:21. Raica m, 2 Nif. 26. (d) Ais. 5:26. Moro. 10:28. (e) Ais. 5:26. 18:3. 49:22. 62:10. V.V. 45:9. 64:42. (f) tik. 4, 6-14. (g) tik. 3.

matanitu kece ga? Ia sa tautauvata na noqu i tukutuku mai na dua na matanitu ki na dua tale. Ia ni rau sa duavata na matanitu e rua, sa na tautauvata ga na 'nodrau i tukutuku.

9. Au sa kitaka oqo me'u vakadinadinataka kina vei ira na lewe vuqa ni'u sa i koyakoya tiko ga e na siga sa oti, kei na siga edaidai kei na veisiga e muri; au sa tukuna yani na noqu vosa me vaka au sa lewa. E dina ga au sa vosataka oti e dua na vosa, dou kakua ni nanuma ni sa sega ni rawa me'u vosataka tale e dua na vosa; ia e sa bera ni oti na noqu cakacaka ka na sega tale ga ni oti ni sa oti yani na tamata; raica e na ia tiko ga ka tawamudu.

10. Ia ni sa tiko vei kemudou e dua na i Vola Tabu, dou kakua ni nanuma ni sa tu kece kina na noqu vosa; dou kakua tale ga ni nanuma ni'u sa sega ni vakarota me volai tale e so.

11. Au sa vakarota na tamata kece ga, ko ira mai na tokalau kei ira mai na ra, mai na vualiku kei ira mai na ceva, kei ira mai na veiyanyuanu ni wasawasa, me ra vola na vosa au sa tukuna vei ira; ia au na ^klewai vuravura mai na ka sa volai e na i ^jvola; na tamata kece ga me vaka na nodra i valavala, me vaka na ka sa volai.

12. Raica au na vosa vei ira na 'Jiu, era na vola; ka'u na vosa tale ga vei ira na ^mmataqali i Nifai, era na vola; ka'u na ⁿvosa vei ira e so tale na mataqali i Isireli ko ira ka'u sa kauta tani, era na vola; ia ka'u

na vosa tale ga vei ira na veimatanitu ^okece ga e vuravura, era na vola.

13. Ia ko ira na Jiu era na ^ttaura na nodra i tukutuku na mataqali i Nifai, kei ira na mataqali i Nifai era na taura na nodra i tukutuku na Jiu; ia ko ira na mataqali i Nifai kei ira na Jiu era na taura na nodra i tukutuku na mataqali i Isireli era yali tu; ia ko ira na mataqali i Isireli era yali tu era na taura na nodra i tukutuku na mataqali i Nifai kei na nodra i tukutuku na Jiu.

14. Ia ko ira na noqu tamata na mataqali i Isireli, era na vakasoqoni vata tale ki na nodra vanua; ia na noqu vosa e na ^qvakauturi vata me duabau ga. Au na vakaraitaka vei ira sa valuta na noqu vosa ka valuti ira na noqu tamata na mataqali i Isireli, ni sa i au na Kalou ka'u sa veiyalayalati kei Eparaama ni'u na nanumi ira na nona kawa me tawamudu.

WASE 30

Tomani na parofisai i Nifai – Okati vata kei ira na tamata ni veiyalayalati ko ira na Veimatanitu tani ka ra sa saumaki – Me ra vakabauta ko ira na Jiu kei ira na mataqali i Leimani – Era na vakarusai na tamata i valavala ca.

1. Oi kemudou na wekaqu lomani, au na vosa mada vei kemudou; ko i au ko Nifai, au na sega ni laiva mo dou nanuma ni dou sa yalododonu vei ira sa Matanitu tani. Raica kevaka dou sa sega ni muria na vunau ni Kalou, dou na rusa

(i) 2 Nif. 3:12. Isik. 37:15-20. (j) raica c, 2 Nif. 27. (k) 2 Nif. 25:18, 22. 29:12-14. 3 Nif. 27:23-26. Vakatakila 20:12. (l) 1 Nif. 13:23-29. 2 Nif. 3:12. (m) 1 Nif. 13:39-42. 2 Nif. 3:12, 18-21. 26:16, 17. 27:6-26. (n) 3 Nif. 16:1-3. 17:4. (o) tik. 7-11. 2 Nif. 26:33. (p) 2 Nif. 3:12. 29:8. Moma. 5:13, 14. (q) raica p, Joni 11:52.

vakatale ga kina; ia me vaka sa tukuni oti, dou kakua ni nanuma ni ra na vakarusai sara ko ira na Matanitu tani.

2. Ia au sa kaya vei kemudou, ko ira na Matanitu tani era sa veivutuni, era sa tamata ni veiyalayalati ni Turaga; ia ko ira na Jiu era sa sega ni veivutuni, era na muduki tani; raica sa sega ni veiyalayalati na Turaga kei koya sa sega ni veivutuni ka vakabauta na Luvana, ko Koya na Yalosavasava ni Isireli.

3. Ia au na parofisaitaka e so na ka me baleti ira na Jiu kei ira na Matanitu tani. E na vakatakilai mai na i ^avola ka'u a tukuna ka na volai mai vei ira na Matanitu tani; e na dregati tale ka maroroya na Turaga; e ^bvuqa vei ira era na vakabauta na vosa ni vola ka ra na qai kauta yani vei ira na ^cvo ni noda kawa.

4. Ia era na qai kila na vo ni noda kawa na keda i tukutuku kei na vu ni noda lako tani mai Jerusalem; ia era na kila tale ga ni ra sa kawa vaka-Jiu.

5. Ia e na vunautaki ^avei ira na i tukutuku vinaka i Jisu Karisito; era na qai ^ckila na kedra i tukutuku na nodra qase, kei na i vakavuvuli i Jisu Karisito ka a tu vei ira na nodra qase.

6. Ia era na reki ni ra sa kila sa vakalougatataki ira na Kalou; a sa tekivu me takali tani na i ubi butobuto mai na matadra; ia e na sega mada ni oti e vuqa na i tabatamata,

era sa na yaco me ra tamata ^fvu-lavula ka taleitaki.

7. Ia ko ira na Jiu era sa veiseyaki tu era ^gna vakabauta tale ga na Karisito; era na soqoni vata yani mai na veivanua; ia ko ira kece ga sa vakabauta na Karisito era na tamata taleitaki.

8. Ia e na vakayacora na Turaga na Kalou na nona cakacaka e na kedra maliwa na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa, kei ira na tamata; e na ^hvakasoqoni ira na nona tamata mai na dela i vura-vura.

9. Ia ⁱe na lewai ira vakadodonu na dravudravua na Turaga na Kalou, ka lewa vakadodonu e na vukudra na yalomalumulumu e vuravura. E na yaviti vuravura e na i titoko ni gusuna; ia e na i cegu ni tebenigusuna, e na vakamatei ira na i valavala ca.

10. Ni na yaco vakasauroi na gauna me ^ktawasei ira kina na tamata na Turaga na Kalou; e na vakarusai ira na i valavala ca; ia e na vakabulai ira na nona tamata, ka vakarusai ira na i valavala ca e na bukawaqa.

11. ^lE na kena i vau ni tolona na yalododonu kei na yalodina.

12. Ia e na tiko vata na wolifa kei na lami, ka na davo vata na lepate kei na luve ni me; e na tiko vata tale ga na luvedratou na bulumakau kei na laione kei na manumanu uro; ia e na tuberi iratou e dua na gone lailai.

13. E na kana vata na buluma-

(a) raica c, 2 Nif. 27. (b) 1 Nif. 13:34-42. 14:1, 2, 5, 12-14. 22:8, 9. 3 Nif. 16:6, 10, 11. 26:8. (c) 1 Nif. 10:14. 15:13-18. 22:8-12. 3 Nif. 16:6-13. 20:13. (d) 1 Nif. 13:38-42. 15:13-18. 3 Nif. 16:11, 12. 21:3-7, 24-26. Moma. 5:15. (e) 1 Nif. 15:14. 2 Nif. 3:12. Moma. 7:1, 9, 10. (f) 2 Nif. 5:21. Jeko. 3:8. Ala. 23:18. 3 Nif. 2:14-16. (g) raica f, 2 Nif. 25. (i) raica e, 1 Nif. 15. (j) Ais. 11:4. (k) 1 Nif. 14:7. 22:16, 17. (l) Ais. 11:5-9. Rauta na 559 kei na 545 B.C.

kau yalewa kei na pera; e na koto sobu vata na luvedratou; ia na laione e na kania na co ni sila me vaka na bulumakau.

14. E na qito mai na qara ni gata na gone dramidrami, ia e na tabaka e na ligana na qara ni gata daukata na gone sa qai kali.

15. Era na sega ni ia na veivakacaca se na veivakamatei e na noqu ulunivanua tabu kece ga, ni na roboti ko vuravura e na veikilai kei na Turaga, me vaka sa ubia na wasa titobu na wai.

16. ^mIa e na vakatakilai na ka ni veimatanitu; io e na vakatakilai na veika kece vei ira na luve ni tamata.

17. Ia sa sega na ka sa vuni me sega ni vakaraitaki mai; se na ka sa caka e na butobuto me sega ni vakavotui mai; se na ka sa ⁿdregati e vuravura me sega ni sereki mai.

18. Ia e na siga ko ya e na vakaraitaki kina vei ira na luve ni tamata na veika kece; ia e na ^osega na kaukauwa i Setani me rawa kina na yalodra na luve ni tamata me oti mada e dua na gauna balavu. Ia oi kemudou na wekaqu lomani, au sa tinia mada eke na noqu vosa.

WASE 31

Tomani na parofisai i Nifai – Na cava sa papitaiso kina na i Vakabula – Na sala dodonu ka rabailailai.

1. Ko i au ko Nifai, au sa tinia na noqu parofisai vei kemudou na wekaqu lomani. Ia au na vola e vica wale ga na ka ka'u kila ni na yaco vakaidina mai; au na vola tale ga e

vica na vosa i Jekope na taciqu.

2. Ia sa rauta na ka au sa vola; au na tukuna vakalekaleka na i vakavuvuli i Karisito; ia au na vosa vakamacala sara me vaka sa dau-macala vinaka na noqu parofisai.

3. Au sa dautaleitaka me'u vosa ^avakamacala sara, ni sa daukitaka vakakina na Turaga na Kalou vei ira na luve ni tamata. A sa vakararamataki ira na Turaga na Kalou me ra kila; a sa dauvosa vei ira na tamata e na nodra vosa me ra kila.

4. Ia mo dou nanuma mada na vosa au a tukuna vei kemudou, me baleti ^bkoya na parofita ka vakaraitaka vei au na Turaga ni na papitaisotaka na Lami ni Kalou o koya e na kauta tani na nodra i valavala ca na kai vuravura.

5. Ia kevaka sa kilikili me papitaisotaki e na wai ko koya na Lami ni Kalou, o koya sa savasava sara, me ^cvakabauti kina na i valavala dodonu kece ga, sa qai kilikili sara vei keda sa dukadukali me da papitaiso; io me da papitaisotaki e na wai!

6. Ia me'u tarogi kemudou mada na wekaqu lomani: E na vakabauti vakaevi na i valavala dodonu kece ga e na nona papitaisotaki e na wai na Lami ni Kalou?

7. Dou sa sega beka ni kila ni sa savasava ko Koya? E dina ga sa savasava ko Koya, ia sa vakaraitaka vei ira na luve ni tamata ni sa vakamalumalumutaki koya vua na Tamada, ka vakadinadinataka vua na Tamada ni na talairawarawa vua ka muria na nona vunau.

(m) 2 Nif. 29:6-14. Ica 4:6, 7, 13-17. (n) 1 Nif. 14:26. (o) 1 Nif. 22:15, 26. Jeko. 5:76. Ica 8:26. WASE 31: (a) raica b, 2 Nif. 25. (b) raica f, 1 Nif. 10. (c) tik. 6, 7.

8. Ia ni sa papitaisotaki oti e na wai, sa lako sobu mai vua na Yalo Tabu me ^avaka na ruve.

9. Ia sa vakaraitaka vei ira na luve ni tamata ni sa ^erabailailai na sala ka qiqo na matamata-ni-koro me ra curu kina, ka sa kena i vakaraitaki vei ira ko Koya.

10. A sa kaya vei ira na luve ni tamata: Dou muri au. Ia oi kemudou na wekaqu lomani, sa rawa li me da muri Jisu kevaka eda sa sega ni muria na nona vunau na Tamada?

11. A sa kaya ko Tamada: Dou veivutuni; dou veivutuni ka ^fpapitaiso e na yaca ni Luvequ Lomani.

12. A sa rogo tale ga vei au na domo ni Luvena ka kaya: O koya yadua sa papitaiso e na yacaqu, e na solia vua ko Tamaqu na Yalo Tabu me vaka sa solia vei au; ia mo dou muri au ka kitaka na ka au sa kitaka.

13. Ia oi kemudou na wekaqu lomani, kevaka dou na muria na Luvena e na lomamudou taucoko ka sega ni ia na veidabui kei na veivakaisini e na mata ni Kalou, ka veivutunitaka na nomudou i valavala ca e na yalomudou taucoko, ka papitaiso me i vakadinadina vua na Tamada ni sa lomamudou mo dou taura na yaca i Karisito, io ni dou sa muria na nomudou Turaga ka nomudou i Vakabula ki na wai, raica e na qai soli vei kemudou na Yalo Tabu me vaka na nona vosa; io dou na qai papitaisotaki e na Yalo Tabu kei na bukawaqa; dou

na vosataka na ^gvosa ni agilosi ka vakacaucautaki Koya na Yalosa-vasava ni Isireli.

14. Oi kemudou na wekaqu lomani, sa rogo vei au na domo ni Luvena ka vaka: Kevaka dou sa veivutunitaka na nomudou i valavala ca, ka papitaisotaki e na wai me i vakadinadina vua na Tamada ni sa lomamudou mo dou muria na noqu vunau, ka papitaisotaki tale ga e na Yalo Tabu kei na bukawaqa, ka vosataka rawa na vosa tani kei na vosa ni agilosi, dou qai cakitaki au, e vinaka cake vei kemudou mo dou a kakua ni kilai au!

15. Au sa rogoca na domo i Tamada ni sa kaya: Io sa mana ka dina na vosa i Koya na noqu Daulomani. ⁱKo koya sa vosota me yacova na i vakataotioti, e na vakabulai.

16. Oi kemudou na wekaqu lomani, kevaka e na sega ni vosota na tamata me muria na nona vunau na Luve ni Kalou Bula me yacova na i vakataotioti, e na sega ni vakabulai.

17. Ia mo dou kitaka na veika au sa raica ni sa kitaka na nomudou Turaga ka nomudou i Vakabula; raica sa vakaraitaki vei au na ka ogo mo dou kila na ^jmatamata-ni-koro mo dou curu kina. Ia na matamata-ni-koro mo dou curu kina sa i koya na veivutuni kei na papitaiso e na wai; ia dou na qai papitaisotaki e na Yalo Tabu kei na bukawaqa me bokoci kina na nomudou i valavala ca.

18. Ia dou sa tu e na sala dodonu

(d) 1 Nif. 11:27. Luke 3:22. Joni 1:32. V.V. 93:15. (e) raica 2d, 2 Nif. 9. (f) raica v, 2 Nif. 9. (g) tik. 14. 2 Nif. 32:2, 3. (i) tik. 15, 16. Jeko. 6:7-11. Mosa. 5:11. 15:26, 27. Ala. 24:30. 39:6. 3 Nif. 27:17. Moma. 1:16, 17. Iperiu 6:4-6. 2 Pita 2:21. V.V. 132:27. (j) raica e.

ka rabailailai sa basika ki na bula tawamudu; io dou sa curu mai e na matamata-ni-koro; dou sa muria na vunau nei Tamada kei na Luvena; dou sa rawata na Yalo Tabu na i vakadinadina ni Tamada kei na Luvena, o koya sa yalataka ni dou na rawata kevaka dou na muria na sala.

19. Oi kemudou na wekaqu lomani, ni dou sa tu e na sala dodonu ka rabailailai, au na taro mada: Sa rauta li oqori? Raica au sa kaya vei kemudou, E segai; ni dou sa sega ni yaco rawa e keru kevaka me sega na vosa i Karisito kei na dei ni nomudou vakabauti Koya, ka vakararavi sara ki na loloma i Koya sa Kaukauwa me ia na veivakabulai.

20. Ia mo dou toso ki liu ka tudei vei Karisito e na nomudou vakanuini taucoko sara, mo dou lomana na Kalou kei na tamata kece ga. Ia kevaka dou sa toso ki liu ka tugana ki lomamudou na vosa i Karisito ka vosota me yacova na i vakataotioti, raica sa kaya vakaoqo na Tamada: Dou na rawata na bula tawamudu.

21. Oi kemudou na wekaqu lomani, sa i koya oqo na ^ksala; ia sa sega sara e dua tale na sala se na yaca sa soli e ruku i lomalagi me ra rawata kina na matanitu ni Kalou ko ira na tamata, na yaca i Karisito duadua ga. Raica oqo na i vakavuvuli i Karisito, ka sa i vakavuvuli dina i Tamada, kei na Luvena kei na Yalo Tabu, eratou sa ^lduavata va-Kalou ka sega ni mudu. Emeni.

WASE 32

Tomani na parofisai i Nifai – Na vosa ni agilosi – Na cakacaka ni Yalo Tabu.

1. Oi kemudou na wekaqu lomani, au kila ni dou sa vakana-
numa tiko e lomamudou na ka mo dou cakava ni dou sa curu rawa e na matamata. Raica a cava dou sa vakananuma kina e lomamudou na veika oqo?

2. Dou sa sega beka ni nanuma ni'u sa kaya vei kemudou, ni dou na vosataka na vosa ni agilosi ni dou sa rawata na Yalo Tabu? Ia dou na vosataka rawa vakavei na ^avosa ni agilosi kevaka sa sega na Yalo Tabu?

3. Era sa vosa na agilosi e na kaukauwa ni Yalo Tabu; a ra sa vosataka na vosa i Karisito. O koya au sa kaya kina vei kemudou mo dou tugana ki lomamudou na vosa i Karisito; raica na vosa i Karisito sa tukuna vei kemudou na veika kece mo dou kitaka.

4. Ia kevaka dou sa sega ni kila na veika au sa tukuna oqo vei kemudou, sa baleta ga ni dou sa sega ni kerekere se tukituki; o koya dou sa sega kina ni lako mai ki na rarama; ia dou na rusa e na butobuto.

5. Raia au sa kaya tale vei kemudou, kevaka dou sa curu e na matamata ka rawata na Yalo Tabu, e na vakaraitaka vei kemudou ko Koya na veika ^bkece mo dou kitaka.

6. Oqo na i vakavuvuli i Karisito; ia e na sega tale ni soli e dua na

(k) raica e. (l) Ala. 11:44. 3 Nif. 11:27, 28, 36. 28:10. Moma. 7:7. Vakaruva 6:4. Kalatia 3:20. Efeso 4:5, 6. WASE 32: (a) raica g, 2 Nif. 31. (b) 1 Nif. 10:17-19. 13:37. 2 Nif. 31:13. Jero. 4. Ala. 5:46-48. 3 Nif. 12:1, 2. 16:6. Wase 30. Ica 4:11, 12. Moro. 10:4-7.

i vakavuvuli me yacova ni sa vakaraitaki Koya 'vakayago vei kemudou. Ia mo dou vakabauta ka muria na veika e na tukuna ni sa vakaraitaki Koya vakayago vei kemudou.

7. Ia ko i au ko Nifai, sa sega ni rawa me'u tukuna e so tale na ka ni sa tarovi au na Yalo Tabu me'u kakua ni tukuna; ia sa bikai au na rarawa e na levu ni tawa vakabauta, kei na i valavala ca, kei na butobuto, kei na nodra domodomoga na tamata; era sa sega ni via vakasaqara na vuku ka ra sega tale ga ni via kila na i vakavuvuli dina, ni sa tukuni vakamacala vei ira e na vosa "macala sara.

8. Oi kemudou na wekaqu lomani, au kila ni dou sa vakatataro tiko ga e lomamudou ka sa ka ni rarawa vei au me'u vosataka na veika oqo. Ia kevaka dou sa vakarorogo vua na Yalo Tabu o koya sa vakavulica vua na tamata me "daumasu, dou na kila ni sa dodonu mo dou daumasu; ia na yalo ni tevororo sa sega ni vakavulica vua na tamata me daumasu; sa vakavulica ga vua me kakua ni daumasu.

9. Ia au sa kaya vei kemudou, mo dou daumasu tiko ga ka kakua ni ceguoca; mo dou masulaka tau-mada vua na Tamada e na yaca i Karisito na veika kece dou sa kitaka vua na Turaga, e na qai vakalougatataka ko Koya na nomudou cakacaka mo dou vinaka kina.

WASE 33

Sa tinia na nona i tukutuku ko Nifai – Sega soti ni maqosa e na volavola me vaka na nona maqosa e na vosa – Sa nanumi ira vakalevu na nona tamata.

1. Ko i au ko Nifai, au sa sega ni rawa ni vola taucoko na veika a vakatavulici vei ira na noqu tamata; au sega soti ni "maqosa e na volavola me vaka e na vosa; ia ko koya sa vosa e na kaukauwa ni Yalo Tabu, na kaukauwa ni Yalo Tabu e na vakadewa ki na yalodra na luve ni tamata.

2. Raica e lewe vuqa era sa vakaukauwataka na yalodra vua na Yalo Tabu, ka sa sega kina na nona tikina e yalodra; o koya era sa cata kina e vuqa na ka sa volai ka ra okata me ka wale.

3. Ia ko i au ko Nifai, au sa vola na ka au sa vola; au kila ni na yaga vakalevu sara vei ira na noqu tamata. Au sa daumasulaki ira e na veisiga ka sa suasua na noqu i loko e na wai ni mataqu e na veibogi e na vukudra; ia au sa daumasu vua na noqu Kalou e na vakabauta ka'u kila ni na rogoeca ko Koya na noqu masu.

4. Ia au kila ni na vakalougatataka na Turaga na Kalou na noqu masu e na vukudra na noqu tamata. Ia na veika au sa vola rawa e na yaga sara vei ira; raica sa dusimaka vei ira na veika me ra kitaka ka sa tukuna vei ira na kedra i tuku-

(c) raica b, 1 Nif. 12. (d) raica b, 2 Nif. 25. (e) 1 Nif. 1:5. 7:21. 8:8. 15:8-11. 17:7. 18:3, 21. 2 Nif. 4:23, 24, 28-35. Jeko 7:22. Inosi 4, 11, 15-18. Mosa 3:4. 4:1-3, 11, 19-22. 9:17-18. 21:14. 26:39. Ala. 6:6. 17:3. 18:41-43. 19:14-16. 22:16. 27:11, 12. 31:10, 26-35. 33:4-11. 34:39. 38:8. 43:49, 50. 45:1. 46:13, 16. 58:10. 62:51. Ila 11:3, 4, 10-16. 3 Nif. 1:11-14. 13:5-13. 14:7-11. 17:3. 15-17, 21. 18:15-24, 30. 19:6-10, 17-36. 20:1. 27:1, 2, 7, 9, 28, 29. 28:1-9, 30. Moma 9:6, 21, 28, 36, 37. Ica 1:34-43. 2:14, 15, 18-22. 3:1-5. Moro. 6:4, 5, 9. 7:6-10, 26, 48. 8:3, 26. 10:4, 5. WASE 33: (a) Ica 12:23-37.

tuku na ^bnodra qase; a sa tukuni Jisu ka uqeti ira me ra vakabauti Koya ka vosota me yacova na i vakataotioti, sa i koya na bula tamamudu.

5. A sa tukuna ^cvakamacala na ca ni i valavala ca; ia e na sega ni dua me cudrutaka na veika au sa vola, ko koya ga sa tiko vua na yalo ni tevoro.

6. Au sa daurekitaka na ka e ^dmacala vinaka ka'u sa rekitaka na i vakavuvuli dina; au sa vakacautautaki Jisu ni sa vakabula na yaloqu mai ^eeli.

7. Au sa lomani ira na noqu tamata, ka'u kila ni lewe vuqa vei ira era na tu e na yalosavasava e na nona i tikotiko ni veilewai na Karisito.

8. Au sa lomani ira na Jiu; au cavuti ira na Jiu ni ra sa wekaqu.

9. Au sa lomani ira tale ga na kai Matanitu tani. Ia au kila ni ra na vakabulai kevaka era sa veivinakati kei na Karisito ka curu ki na matamata-ni-koro ^fqiqa, ka lako e na sala rabailailai sa basika ki na bula ka muria tiko ga na sala me yacova na mate.

10. Oi kemudou na wekaqu lomani kei kemudou tale ga na Jiu, kei kemudou kece mai na i yalayala kei vuravura; dou vakarorogo ki na vosa oqo ka vakabauta na Karisito; ia kevaka dou sa sega ni vakabauta na vosa oqo, mo dou vakabauta ga na Karisito. Ia kevaka dou sa vakabauta na Karisito, dou na vakabauta na vosa oqo, ni sa i

koya oqo na vosa i Karisito ka a solia vei au; ia sa vakavulici ira na tamata kece ga me ra kitaka na ka vinaka.

11. Ia kevaka dou sa kaya ni sega ni nona vosa na Karisito, dou qai lewai; ia e na vakaraitaka vei ^gkemudou na Karisito e na kaukauwa kei na lagilagi e na siga mai muri, ni oqo na nona vosa; ia daru na tu ka veirai e na matana votu e na nona i tikotiko ni veilewai; ko na qai kila ni a vakaroti au ko Koya me'u vola na veika oqo, e dina ga ni'u sega soti ni maqosa e na volavola.

12. Au sa masuta na Tamada e na yaca i Karisito me da vakabulai kece ki na nona matanitu e na siga mai muri, io na siga sa levu!

13. Oi kemudou na wekaqu lomani na mataqali i Isireli, kei kemudou kece mai na i yalayala kei vuravura; au sa vosa vei kemudou me vaka na domona e dua sa ^htagi mai na kuvu-ni-soso: Sa loloma; me yacova na siga sa levu ko ya!

14. Ia oi kemudou sa sega ni via vakaivotavota e na nona loloma na Kalou, ka sega ni via vakabauta na nodra vosa na Jiu kei na noqu vosa, kei na ka kece ga sa vosataka na Lami ni Kalou, raica au sa vakamoce vakadua vei kemudou, ni na beitaki kemudou na vosa ⁱoqo e na siga mai muri.

15. Ia na veika au sa ^kdregata e vuravura e na beitaki kemudou e na mata ni i tikotiko ni veilewai; ia sa vakaroti au vakaoqo na Turaga ka'u sa kitaka vakakina. Emeni.

(b) raica g, 2 Nif. 3. Raica tale ga na e, 2 Nif. 30. (c) 1 Nif. 16:1-3. 17:48. 2 Nif. 1:25-27. Inosi 23. Jero. 12. Vosa i Moma. 17. Moro. 9:4. (d) raica b, 2 Nif. 25. (e) raica l, 1 Nif. 15. (f) raica 2d, 2 Nif. 9. (g) Ica 4:8-10. 5:4-6. Moro. 7:35. 10:27. (i) raica m, 2 Nif. 26. (j) raica q, 2 Nif. 27. (k) Ila. 10:5-11. Raica g, 2 Nif. 27. *Rauta na 559 kei na 545 B.C.*

AI VOLA I JEKOPE NA TACI NIFAI

Na vosa ni nona vunau vei ira na wekana. Sa vakadrukai koya na tamata ka a segata me vakacacana na i vakavuvuli i Karisito. E vica na ka me baleta na kedra i tukutuku na mataqali i Nifai.

WASE 1

Na mataqali i Nifai kei na mataqali i Leimani – Sa mate ko Nifai na luve i Liai – Na yalo kaukauwa kei na i valavala ca.

1. A sa oti yani e *limasagavulu kalima na yabaki mai na gauna ka biuti Jerusalemi mai kina ko Liai; ia ko i au ko Jekope, sa tataunaka vei au ko Nifai na pelete ^alalai ka ceuti tu kina na veika oqo.

2. A sa vakarota vei au, ko i au ko Jekope, me'u vola e na peleti oqo e vica wale ga na ka au kila ni sa talei sara; me'u kakua ni vola kina na kedra i tukutuku na mataqali i Nifai; ia kevaka au mani vola, me vakalailai ga.

3. Sa kaya ko koya me volai na kedra i tukutuku na nona tamata e na peleti tale ^bkadua, ka me'u maroroya na peleti oqo ka vakadewa vei ira na noqu kawa ki na veibatamata kece ga.

4. Ia kevaka e so na i vakavuvuli kei na veika lelevu sa vakatakililai se parofisaitaki me baleti Karisito, me'u vola na kedra ulutaga ka vakamacalataka vakavinaka e na peleti ^coqo me na yaga vei ira na weka i keimami.

5. Ia e na vuku ni neimami vakabauta kei na gumatua, sa vakatakililai kina vei keimami ^dna ka e na yaco vei ira na neimami kawa.

6. Ia sa vakatakililai tale ga vei keimami e vuqa na ka, ka sa tiko vei keimami na yalo ni parofisai, o koya keimami sa kila kina na Karisito kei na nona matanitu ka na yaco mai.

7. Raica keimami sa cakacaka vagumatua e na kedra maliwa na tamata me keimami vakauqeti ira me ra lako mai vei Karisito, ka vakaivotavota e na nona loloma na Kalou me ra curu rawa kina ki na nona i vakavakacegu; kevaka e sega e na bubului ko Koya e na nona cudru me ra kakua ni curu kina me vaka e na veivakacudrui e na siga ni dauvere e na gauna ka ra tiko kina mai na lekutu na mataqali i Isireli.

8. Ia me rawa mada ga me keimami vakamasuti ira na tamata kece ga me ra kakua ni talaidredre kivua na Kalou ka vakacudrui Koya; ia me ra vakabauta ga na Karisito ka nanuma na nona mate ka colata na nona kauveilatai ka sega ni madua ni ra sa vakalialiai kina; ia ko i au ko Jekope, au na ia ka kitaka ^ena i vakaro i Nifai na tuakaqu.

9. A sa qase sara ko Nifai ka kila ni sa voleka me mate; a sa lumuta e dua me tui me vaka na i vakarau ni nodra daubuli na tui, me lewai ira na nona tamata.

(a) raica b, 1 Nif. 6. (b) raica f, 1 Nif. 1. (c) tik. 1. Raica b, 1 Nif. 6. (d) 1 Nif. wase 12-14. 15:1-18. 19:10-17. 22:7, 8. 2 Nif. 1:5-12. 2:3. Wase 3. 4:1-11. Wase 10, 25-27. 29:11-14. 30:1-6. (e) tik. 1-4.

10. Era sa lomani Nifai vakalevu na tamata ni sa dau taqomaki ira ko koya e na i seleiwau i Lepani, ka sa dau cakacaka e na veisiga me baleti ira.

11. A ka oqo era sa vinakata kina na tamata me ra vakananuma tiko ga na yacana. Ia me vaka na veitarataravi ni nodra buli na tui, era sa vakatokai koya kina na kena i sosomi me ko Nifai na i ^fkarua tarava ko Nifai na i katolu ka lako yani; oqo na yacadra buli, ia e tiko ga na yacadra dina.

12. Sa mate ko Nifai.

13. Ia ko ira era sa sega ni mataqali i Leimani, era sa mataqali i Nifai; ia sa tu ga na nodra dui kawa me vaka na kawa i Nifai, na kawa i Jekope, na kawa i Josefa, na kawa i Soramu, na kawa i Leimani, na kawa i Lemueli kei na kawa i Isimeli.

14. Ia ko i au ko Jekope, au na sega ni vakatokai ira e na veiyaca oqori; au na vakatokai ira kece ga era sa segata me ra vakarusai ira na tamata i Nifai me ra mataqali i Leimani; ia au na vakatokai ira era sa tokoni Nifai me ra mataqali i Nifai, se tamata i Nifai me vaka na yaca ni nodra tui.

15. Ia e na gauna ni nona lewa na i ^gkarua ni tui, era sa vakaukauwataka na yalodra ko ira na tamata i Nifai; era sa taura e so me watidra dina ka so tale me watidra lalai, me vaka erau a kitaka ko Tevita kei Solomoni na luvana.

16. A ra sa vakasaqara matua na koula kei na siliva, ka ra sa vialevu e na vuku ni nodra i yau.

17. Ia ko i au ko Jekope, au sa

vakatavulica vei ira e vuqa na ka e na ^hvale tabu me vaka sa lesia vei au na Turaga.

18. Ia ko i au ko Jekope kei Josefa na taciq, ^jsa lesi keirau ko Nifai me keirau nodra bete ka i vakavuvuli na tamata oqo.

19. Ia keirau sa gumatuataka na cakacaka sa lesi keirau kina na Turaga, ka colata na neirau i tavi me keirau vunautaka vagumatua vei ira na vosa ni Kalou; kevaka e sega, e na tau ki na ulu i keirau na i sau ni nodra i valavala ca na tamata; o koya keirau sa cakacaka vagumatua kina me kakua ni tauva na neirau i sulu na nodra ^kdra ka kunei ni keirau sa dukadukali e na siga mai muri.

WASE 2

Vunautaka ko Jekope na veibutakoci kei na i valavala ca tale e so – Sa tabu ni dua me levu na watina, ni sa i valavala ca.

1. Oqo na vosa i Jekope na taci Nifai vei ira na tamata ni sa mate ko Nifai:

2. Oi kemudou na wekaqu lomani, ko i au ko Jekope; au sa lako mai edaidai ki na vale tabu me'u tukuna vei kemudou na vosa ni Kalou, me vaka na i tavi sa lesia vei au ko Koya; ia me'u qarava vagumatua na noqu i tavi me ^lkakua kina ni tauva na noqu i sulu na nomudou i valavala ca.

3. Ia dou sa kila vaka i kemudou na noqu dauqarava vagumatua na noqu i tavi ka'u sa lesi kina; ia edaidai sa bikai au vakalevu na noqu gadreva mo dou vinaka.

4. Raica dou sa muria tiko na

(f) tik. 9, 14, 15. 2 Nif. 5:18. (g) tik. 11. (i) raica i, 2 Nif. 5. (j) 2 Nif. 5:26. (k) 2 Nif. 9:44. Jeko. 2:2. WASE 2: (a) raica k, Jeko. 1. *Rauta na 544 kei na 421 B.C.*

vosa ni Turaga ka'u a tukuna vei kemudou.

5. Ia dou vakarorogo vei au, mo dou kila ni sa solia vei au na kaukauwa ko Koya sa Bulia na lomalagi kei na vuravura me'u tukuna kina na ka sa tu e lomamudou, ni dou sa ia tiko na i valavala ca sa rui vakasisila e mataqu ka vakasisila tale ga e na mata ni Kalou.

6. Io sa rarawa na yaloqu e na noqu tukuna tiko vei kemudou na nomudou i valavala ca, ka'u cuva kina e na madua e na mata i Koya ka Buli au.

7. Sa rarawa tale ga na yaloqu e na noqu vosa vakadodonu tiko vei kemudou e matadra na watimudou kei ira na luvemudou, ka ni vuqa vei ira era sa ^byalolokomi, yalovasava ka yalomalumulumu e na mata ni Kalou, sa i koya na ka sa vinaka vua.

8. Ia au kila ni ra sa lako mai me ra mai rogoca na vosa talei ni Kalou, io na vosa sa vakamavotaka na yalo sa mavoa.

9. O koya sa bibi kina na yaloqu ni'u sa uqeti me'u vunauci kemudou e na nomudou cala me vaka sa vakarota vei au na Kalou, ka ni'u na vakalevutaka na nodra mavoa na sa mavoa tu ka sega ni vakacegui ira se vakamavoataka na nodra mavoa; ia ko ira era sega ni mavoa, e na sega ni vakacegui ira na vosa talei ni Kalou, ia e na vaka na i seleiwau sa laubasikata na yalodra ka vakamavoataka na yalo sa malumulumu.

10. E dina ni sa i tavi bibi sara,

au na vakayacora ga me vaka sa vakarota vei au na Kalou; au na tukuna na nomudou i valavala ca kei na nomudou i tovo vakasisila e matadra na yalosavasava kei ira tale ga sa yaloramamusumu, e 'matana tale ga na Kalou Kaukauwa o koya sa raica na ka kece ga.

11. Ia au na tukuna ga na ka dina me vaka na ^avosa ni Kalou. Raica au a taroga vua na Turaga, a sa vosa vei au ka vaka: Jekope, mo lako cake ki na ^cvale tabu e na mataka ka tukuna vei ira na tamata na vosa ka'u na tukuna vei iko.

12. Raica oi kemudou na wekaqu, sa vaka oqo na noqu i tuku-tuku vei kemudou: E vuqa vei kemudou dou sa vakasaqara na koula, na siliva kei na veimataqali vatu talei sa ^usinai tu e na vanua oqo, na ^vvanua sa soli vei kemudou kei ira na nomudou kawa.

13. Ia sa vakakalougatataki kemudou na liga i Koya sa bulia, o koya dou sa rawata kina na i yau; ia me vaka ni so vei kemudou sa vutuniyau sara kina, ⁱsa vakalevui-levui kemudou na viavialevu ni yalomudou; a sa rairai na nomudou domoqa kei na viavialevu e na nomudou tokara na i sulu talei, ka dou sa beci ira na wekamudou ni dou sa nanuma dou sa vinaka cake vei ira.

14. Ia oi kemudou na wekaqu, dou nanuma ni sa vakadonui kemudou na Kalou e na ka oqo? Raica au sa kaya vei kemudou, E segai. Ia sa cudruvi kemudou; ia kevaka

(b) tik. 9, 28, 33, 35. Jeko 3:7. Moro 9:9, 10. (c) 2 Nif. 9:44. Jeko. 2:15. Mosa. 27:31. (d) raica d, 2 Nif. 33. (e) raica i, 2 Nif. 5. (f) 1 Nif. 2:20. 4:14. 5:22. 12:1, 4. 13:12, 14, 30. 17:13, 14. 18:8, 23, 25. (g) raica g, 2 Nif. 5. (i) 2 Nif. 28:14. Moma. 8:36-40. Rauta na 544 kei na 421 B.C.

dou sa kitaka tiko ga na veika oqo, e na tau kusarawa vei kemudou na nona cudru.

15. Ia me vakaraitaka mada ga vei kemudou ko Koya ni sa rawa me yaviti kemudou ka vakabalei kemudou sobu ki na qele na i^jserau ni matana!

16. Ia me vosoti kemudou mada ko Koya e na nomudou i valavala ca ka i tovo vakasisila. Dou rogoca mada na nona vunau ka biuta tani na nomudou viavialevu mo dou bula kina!

17. Dou lomani ira na weka-mudou me vaka dou sa lomani kemudou; dou lomana na tamata kece ga ka solia na nomudou i yau me ^kra vaka i yau tale ga vakataki kemudou.

18. Dou vakasaqara taumada na matanitu ni Kalou, dou qai vakasaqara na i yau.

19. Ia ni sa tu vei kemudou na i nuinui vei Karisito, dou na qai rawata na i yau kevaka dou sa vakasaqara; ia dou na vakasaqara mo dou vakayagataka e na ka vinaka, mo dou vakasulumi ira sa luvawale, vakani ira sa viakana, sereki ira sa vesu tu ka vukei ira sa tauvimate kei ira sa rarawa.

20. Ia oi kemudou na wekaqu, au a vosa tiko vei kemudou me baleta na viavialevu; ia oi kemudou yadua sa vakararawataka na wekana ka vakacacani koya e na vuku ni veika sa solia vei kemudou na Kalou ka sa viavialevu kina na yalomudou, a cava dou na kaya?

21. Dou sa sega beka ni kila ni

sa ka vakasisila na veika oqo vei Koya sa bulia na tamata kece ga? Ia sa ka talei e matana na tamata kece ga. Ia na tamata sa kuvu ni soso wale ga ka sa dua ga na i naki era sa buli kina, ko ya me ra muria na nona vunau ka vakacaucautaki Koya me tawamudu.

22. Ia au sa tinia eke na noqu vosataka na viavialevu. Ia kevaka me a sega ni cala bibi sara au vosataka tiko oqo, ke a reki vakalevu na yaloqu e na vukumudou.

23. Ia sa bibi vei au na vosa ni Kalou e na vuku ni nomudou i valavala ca. Raica sa kaya na Turaga: Sa levu na nodra i valavala ca na tamata oqo; era sa sega ni kila na i volatabu ka ra ulubaletaka na nodra veibutakoci e na ka sa volaitu me baleti Tevita kei Solomoni na luvena.

24. Raica sa ^lvuqa vakaidina na watidrau dina kei na watidrau lalai ko Tevita kei Solomoni, sa i koya na ka sa ^mvakasisila e mataqu, sa kaya na Turaga.

25. Ia sa kaya vakaoqo na Turaga: Au sa kauti ira tani na tamata oqo mai na vanua ko Jerusalemi e na kaukauwa ni ligaqu me'u vakatubura kina vei au e dua na tabana ⁿyalododonu mai na vua ni tolo i Josefa.

26. Ia ko i au na Turaga na Kalou, au na sega ni vosoti ira na tamata oqo me ra kitaka na i valavala me vaka era a kitaka ko ira e liu.

27. Ia oi kemudou na wekaqu dou rogoci au ka muria na vosa ni

(j) raica c. (k) Mosa. 4:16, 22, 26. Ala. 1:26-30. 4 Nif. 3, 24-26. (l) 1 Tui 11:1-3. 2 Samu. 3:2-5, 14. 5:13. 11:26, 27. 12:7-12, 24. 15:16. 16:21, 22. 19:5. 20:3. (m) 1 Tui 11:9-11. Vakaruia 7:1-4. 17:14-17. Esera 9:1, 2. Niemaia 13:23-27. (n) 2 Nif. 3:5. *Rauta na 544 kei na 421 B.C.*

Turaga: Oi kemudou kece na tagane me ^oyadua ga na watimudou ka me kakua sara na watimudou lalai.

28. Ia ko i au na Turaga, au sa daurekitaka na nodra savasava na yalewa. Ia sa ka vakasisila e mataqu na ^vveibutakoci, sa kaya na Turaga ni Lewevuqa.

29. O koya me ra muria kina na noqu vunau ko ira na tamata oqo, kevaka e sega e na ^ccudruvi na vanua e na vukudra, sa kaya na Turaga ni Lewevuqa.

30. Ia kevaka sa lomaqu me'u vakatubura na kawa vei au, au na ^vvakarota vakakina vei ira na noqu tamata, sa kaya na Turaga ni Lewevuqa; kevaka e sega, ia me ra muria na i ^svakaro oqo.

31. Ia ko i au na Turaga, au sa raica na nodra rarawa ka rogoca na nodra vutugu na nodra yalewa na noqu tamata e na vanua ko Jerusalemi kei na veivanua kece ga era sa tiko kina, e na vuku ni nodra i valavala ca ka i tovo vakasisila na ^wwatidra.

32. Ia sa kaya na Turaga ni Lewevuqa, au na sega ni vosota me'u rogoca tiko na nodra tagi na yalewa ni ra sa beitaki ira na noqu tamata ka'u a kauti ira tani mai na vanua ko Jerusalemi, sa kaya na Turaga ni Lewevuqa.

33. Ia me ra kakua ni vakabulataki ira na yalewa ni ra sa yalolokomi, de'u na ^ccudruvi ira ka vakarusai ira; me ra kakua ni ia na ^vveibutakoci me vaka era a kitaka

ko ira e liu, sa kaya na Turaga ni Lewevuqa.

34. Ia oi kemudou na wekaqu, dou sa kila ni a ^ssoli na i vakaro oqo vei Liai na noda qase ka dou a sa kila tu; ia dou sa cudruvi vakalevu ni dou sa kitaka na ka dou sa kila sa sega ni dodonu.

35. Raica dou sa i valavala ca vakalevu cake vei ira na wekada na mataqali i Leimani. Dou sa voroka na yalodra na watimudou sa yalolokomi, ka ra sa beci kemudou na luvemudou e na vuku ni nomudou i tovo ca; a sa tagi na yalodra ka ra beitaki kemudou vua na Kalou. Ia me vaka sa ^ttudei na vosa ni Kalou ka sa tau vei kemudou, sa laubasikata ka vakamavoataka e vuqa vei kemudou.

WASE 3

Tomani na vunau i Jekope – Era tamata yalododonu cake na mataqali i Leimani mai vei ira na mataqali i Nifai – Vakacaucautaki na mataqali i Leimani e na veidinadinati ni tiko vakawati – Era vunau ci tale na mataqali i Nifai.

1. Raica ko i au ko Jekope, au na vosa mada vei kemudou sa yalosavasava. Dou vakararavi vua na Kalou e na yalomudou taucoko ka ^mmasu vua e na nomudou vakabauta taucoko; ia e na vakacegui kemudou ko Koya e na nomudou rarawa ka na totaki kemudou ka cudruvi ira era sa segata me vakacacani kemudou.

2. Oi kemudou kece sa yalosasava, dou laveta cake na ulu-

(o) tik. 34. Jeko. 3:5-7. (p) raica j, 2 Nif. 28. (q) Jeko. 3:3. Ala. 45:16. Ica 2:7-12. (r) V.V. 132. (s) tik. 27, 34. Jeko. 3:5. (t) Isik. 16:22-43. (u) raica q. (v) raica j, 2 Nif. 28. (w) 1 Nif. 1:16, 17. 6:1. (y) Jeko. 2:27, 34. 3:5. WASE 3: (a) raica e, 2 Nif. 32.

mudou ka vakabauta na vosa talei ni Kalou me nomudou na nona loloma ka tawamudu; ia dou na rawata kevaka dou sa yalodina vua.

3. Ia e na ca, e na ca vei kemudou sa sega ni yalosavasava, ka sa dukadukali tu e na siga oqo e na mata ni Kalou; ia kevaka dou na sega ni veivutuni e na ^bcudruvi na vanua e na vukumudou; ia ko ira na mataqali i Leimani ka ra sega ni dukadukali me vakataki kemudou, era na yaviti kemudou ka vakarusai kemudou; e dina ga ^cni ra sa cudruvi e na cudru ca sara.

4. Ia kevaka dou sa sega ni veivutuni, e na yaco kusarawa na gauna me ra ^dtaukena kina na vanua sa nomudou; ia na Turaga na Kalou e na kauti ira tani na yalododonu mai na kemudou maliwa.

5. Raica ko ira na wekamudou na mataqali i Leimani, ko ira dou sa cata e na vuku ni nodra sa ^ecudruvi me ra kuli loaloa ka dukadukali, era sa tamata yalododonu cake vei kemudou ni ra sa sega ni guilecava na i vakaro ni Turaga ka tukuni vei ira na noda qase; ko ya me ra ^fyadua ga na watidra ka me kakua sara na watidra lalai, me ra kakua tale ga ni ia na veibutakoci.

6. Ia era sa vakabauta ka muria na i vakaro oqo; ia e na vuku ni nodra vakabauta ka muria na i vakaro oqo, e na sega kina ni vakarusai ira na Turaga na Kalou; ia e na yalololoma ga vei ira ka na ^gyaco e na dua na gauna me ra tamata kalougata.

7. Raica era sa lomani ira na watidra ko ira na tagane, ko ira

tale ga na yalewa era sa lomani ira na watidra; ia ko ira na tagane kei ira na watidra era sa lomani ira na luvedra; ia na nodra tawavakabauta kei na nodra cati kemudou sa vu mai na nodra caka cala na nodra qase; ia dou sa vinaka cake vakaevei mai vei ira e na mata i Koya sa Buli kemudou?

8. Oi kemudou na wekaqu, au ririkotaka kevaka dou na sega ni veivutunitaka na nomudou i valavala ca, e na vulavula cake na kuli ni yagodra mai vei kemudou e na siga dou sa kau vata kina ki na i tikotiko vakaturaga ni Kalou.

9. O koya au sa tukuna kina vei kemudou na vosa ni Kalou, sa i koya na nona i vakaro; mo dou kakua tale ni vosa vakacacataki ira e na vuku ni loaloa ni kuli ni yagodra, mo dou kakua tale ga ni vosacataka na nodra dukadukali, ka mo dou nanuma ga na nomudou dukadukali vakataki kemudou; ia mo dou nanuma tale ga ni nodra dukadukali sa vu mai vei ira na nodra qase.

10. Ia mo dou nanumi ira na luvemudou ni dou sa vakararawataka na yalodra e na vuku ni i vakarau dou sa vakaraitaka vei ira; ia mo dou nanuma tale ga ni sa rawa mo dou vakavuna na nodra vakarusai na luvemudou e na vuku ni nomudou dukadukali, ka ra na binia e ulumudou na nodra i valavala ca e na siga mai muri.

11. Oi kemudou na wekaqu, dou vakarorogo ki na noqu vosa; dou vakayadrata na lomamudou ka kuretaki kemudou mo dou yadra

(b) raica q, Jeko. 2. (c) raica d, 1 Nif. 2. (d) Omanai 5-7, 12, 13. (e) raica d, 1 Nif. 2. (f) raica o, Jeko. 2. (g) 1 Nif. 15:13-18. 22:8. Raica j, 2 Nif. 3. (i) raica d, 1 Nif. 2.

mai na moce ni mate; dou sereki kemudou mai na rarawa ni bulu-bulu mo dou kakua kina ni yaco mo dou 'agilosu ni tevoru ka biu ki na drano ^kbukawaqa kei na sulifure, sa i koya na i karua ni mate.

12. Ia ko i au ko Jekope, au sa vosataka e vuqa tale na ka vei ira na Nifai, ka vakasalataki ira me ra kakua ni ia na veibutakoci, na daugarogaro kei na i valavala ca kece ga; au sa tukuna tale ga vei ira ni sa ka rerevaki na kena i sau.

13. Ia e na sega ni volai rawa e na peleti 'oqo e vuqa sara na kedra i tukutuku na tamata oqo, ni ra sa tubu me ra lewe vuqa sara; ia sa volai tu e na peleti ^mlelevu e vuqa na kedra i tukutuku, na nodra i valu, na nodra veileti kei na gauna ni nodra lewa na tui.

14. Sa vakatokai na peleti oqo na peleti i Jekope, ia sa ⁿbulia ko Nifai. Au sa tinia na noqu vosa oqo.

WASE 4

Tomani na vunau i Jekope – Sa dusimaki Karisito vei ira na mataqali i Nifai na vunau i Mosese – Sa vakatakilai e liu na nodra beci Koya ko ira na Jiu.

1. Raica ko i au ko Jekope, au sa vakatavuvulitaka e vuqa na ka vei ira na noqu tamata, ia au na sega ni vola taucoko na noqu vosa e na vuku ni kena ^ddredre ni ceuti na neimami vosa e na peleti; ia keimami kila ni veika keimami sa ceuta e na peleti e na tudei tu.

2. Ia na veika kece keimami sa vola ka segai e na peleti, e na seavu

ga ka yali yani; ia e rawa me keimami vola e na peleti e vica na ka me ra kila kina na neimami kawa kei ira na weka i keimami lomani, e so na neimami i tukutuku kei na kedra i tukutuku na nodra qase.

3. Ia keimami sa rekitaka na ka oqo ka gumatua me keimami ceuta e na peleti; keimami nuitaka ni ra na ciqoma na weka i keimami lomani kei ira na neimami kawa e na yalo vakavinavinaka, ka wilika me ra kila kina na kedra i tukutuku na nodra qase taumada e na yalo marau ka segai e na yalo rarawa se yalo veibeci.

4. Ia sa i naki ni neimami vola na veika oqo me ra kila ni keimami sa kila na Karisito, ka keimami sa vakanuini ki na nona veivakalougatataki e na vica na drau na yabaki ni bera na nona lako mai; ia e sega ni ko i keimami wale ga keimami vakanuini ki na nona veivakalougatataki, ia ko ira tale ga na parofita yalosavasava ka ra a bula e liu vei keimami.

5. Raica era sa vakabauta na Karisito ka vakarokorokotaka na Tamada e na yacana; ia ko i keimami tale ga keimami sa vakarokorokotaka na Tamada e na yacana. Ia keimami sa ^bmuria na vunau i Mosese ni sa tukuni Koya vei keimami; a sa okati kina me keimami i valavala dodonu, me vaka sa okati me i valavala dodonu ko Eparaama e na nona muria na i vakaro ni Kalou me vakacabori Aisake na luvena, me vaka e na kitaka na Kalou vua na Luvena e Duabau ga.

(j) raica j, 2 Nif. 9. (k) raica l, 1 Nif. 15. (l) raica b, 1 Nif. 6. (m) raica f, 1 Nif. 1. (n) 1 Nif. 19:2, 3. 2 Nif. 5:30-32. WASE 4: (a) Ica 12:23-26. (b) raica p, 2 Nif. 25.

6. O koya keimami sa dauva-kasaqagara kina e na nodra i vola na parofita; a sa vakatakilai vei keimami e vuqa na ka, ka sa tiko vei keimami na yalo ni parofisai; ia ni keimami sa kila na veika kece oqo, keimami sa rawata kina na i nuinui ka sa dei na neimami vakabauta; ia sa ^crawa vakaidina me keimami vunauca na vunika, na ulunivanua kei na uwa ni wasawasa e na yaca i Jisu, ka ra talai-rawarawa vei keimami.

7. Ia sa vakaraitaka vei keimami na Turaga na Kalou na neimami malumalumu, me keimami kila kina ni nona yalololoma ga kei na nona loloma levu vei ira na luvu ni tamata sa rawa kina me keimami kitaka na veika oqo.

8. A ka levu ka veivakurabuitaki na nona cakacaka na Turaga! Sa sega ni kilai rawa na titobu ni nona veika vuni, ka sa sega ni kilai rawa na lomana. Ia sa sega na tamata e kila rawa na lomana kevaka sa sega ni vakatakila vua ko Koya; ia oi kemudou na wekaqu dou kakua ni beca na ka sa vakatakila na Kalou.

9. Raica e na ^dkaukauwa ni nona vosa sa bula kina na tamata e na dela i vuravura, io na vuravura ka buli e na kaukauwa ni nona vosa. Ia kevaka sa buli na vuravura e na vosa ni Kalou ka buli tale ga na tamata e na nona vosa, a cava me qai sega ni rawa kina vua me vunauca na vuravura kei na ka kece

sa tu kina me vaka na nona lewa kei na nona i naki?

10. Oi kemudou na wekaqu, dou kakua ni vakalewa na Turaga; ia mo dou muria ga na nona vunau. Ia dou sa kila ni sa lewa ko Koya na ka kece ga e na nona vuku, kei na dodonu kei na nona yalololoma.

11. Ia oi kemudou na wekaqu lomani, mo dou veivinakati kei Koya e na vuku ni i ^esoro i Karisito na Luvena e Duabau ga, mo dou rawata kina na ^ttucake tale mai na mate e na kaukauwa ni tucake tale sa tu vua na Karisito, mo dou i ^gsevu ni tucake tale i Karisito vua na Kalou; ia me tu vei kemudou na vakabauta, mo dou rawata kina na i nuinui vinaka ni nona veivakalougatataki, ni bera na nona vakaraitaki Koya mai vakayago.

12. Ia oi kemudou sa lomani, dou kakua ni kurabui ni'u sa tukuna vei kemudou na veika oqo; a cava me'u sega ni vunautaka kina na i ⁱsoro i Karisito mo dou kilai Koya sara, me vaka dou sa kila tu na ^ttucake tale mai na mate kei na bula sa bera mai?

13. Raica oi kemudou na wekaqu, o koya sa parofisai me parofisai me ra kila na tamata; ia na Yalo Tabu sa tukuna na ka dina ka sega ni lasu. Ia sa tukuna ko koya na veika sa yaco dina tiko kei na veika e na yaco dina mai; a sa vakatakilai vakavinaka sara vei keda na veika kece oqo me da bula kina. Ia e sega ni ko i keda ga eda qai ^ktukuna na veika oqo, sa tukuna

(c) 1 Nif. 7:17, 18. 17:48, 50, 53-55. Jeko. 7:13-19. Mosa. 13:3-6. Ala. 14:26-29. Ila. 10:5-11. 3 Nif. 28:19-22. Moma. 8:24. Ica. 12:30. (d) 2 Nif. 2:14, 15. Mosa. 2:25. Moma. 9:17. (e) raica f, 2 Nif. 2. (f) raica d, 2 Nif. 2. (g) Mosa. 15:21-23. Ala. 40:16-21. Ila. 14:25. 3 Nif. 23:9-13. 1 Kori. 15:20. 1 Cesa. 4:16. Vakatakila 20:4, 5. (i) raica f, 2 Nif. 2. (j) raica d, 2 Nif. 2. (k) raica b, 2 Nif. 25.

tale ga na Kalou vei ira na parofita e na gauna e liu.

14. Raica ko ira na Jiu era sa tamata 'domodomoqa; era beca na i vakavuvuli dina ka ra sa vinakata na ka era sega ni kila ka vakamatei ira na parofita. Ia e na nodra mataboko ka sega ni raica na ka dina era na lutu kina, ni sa kauta tani mai vei ira na Kalou na nona ^mvu-nau ka solia vei ira na veika era sa sega ni kila rawa, me vaka na ka era gadreva. Ia sa solia vei ira na Kalou na ka era gadreva me ra tarabe kina.

15. Ia ko i au ko Jekope, sa uqeti au na Yalo Tabu me'u tukuna na veika oqo; ia sa vakatakila vei au na Yalo Tabu ni ra na tarabe na Jiu ka ⁿcata na vatu na i vakadei ni nodra yavu.

16. Ia me vaka sa kaya na i ^oVola Tabu, na vatu oqo sa i matai ka i otioiti, ka sa i Koya ga na nodra i vakadei na Jiu.

17. Ia oi kemudou sa lomani, e na rawa vakaevei vei ira oqo me ra tara tale me i vakadei ni nodra ^ttutu ni vale ni ra sa cata na yavu sa dei sara?

18. Raica oi kemudou na wekaqu lomani, au na sereka vei kemudou na veika vuni oqo kevaka e sega ni dua na ka me vakamalumalmutaki au mai na kaukauwa ni Yalo Tabu, se ni me vakatarabetaki au e na noqu nuiqawaqawataki kemudou vakalevu.

WASE 5

Sa cavuta na parofisai i Sinosi ko

Jekope – Ai balebale ni vu ni olive dina kei na vu ni olive ni veikau – Ko Isireli kei na Matanitu tani.

1. Raica oi kemudou na wekaqu, dou kakua ni guilecava na vosa ka a vosataka ko "Sinosi na parofita vei ira na mataqali i Isireli ka vaka:

2. Dou vakarorogo oi kemudou na mataqali i Isireli ka rogoca na noqu vosa, ko i au e dua na parofita ni Turaga.

3. Raica sa kaya vakaoqo na Turaga, au na vakatautauvatataki kemudou na mataqali i Isireli kei na vu ni olive ^bdina sa kauta e dua na tamata ka tea e na nona were ni vaini; a sa bula dede sara ka tekivu me malai mai.

4. Ia ni sa lako yani na i Taukei ni were ni vaini ka raica ni sa tekivu me malai na nona vu ni olive, sa kaya: Au na samaka, cukiraka vakavolivolita ka vakasuasutataka me kadre mai kina e so na kena tubu coke me kakua ni mate.

5. A sa samaka, cukiraka vakavolivolita ka vakasuasutataka me vaka na nona vosa.

6. Ia ni sa oti e bogi vuqa sa tekivu me kadre mai e so na kena tubu coke; ia sa tekivu me malai mai na vusona e cake.

7. Ia ni sa raica na i Taukei ni were ni vaini, sa qai kaya vua na nona tamata: Au na rarawa dina ke na mate na vunika oqo, ia mo lako ka taya mai e so na taba ni olive ni ^cveikau ka kauta mai vei au; ia daru na taya laivi na veitabana sa

(l) 2 Nif. 25:2. Jeko. 6:4. (m) raica b, 2 Nif. 25. (n) 2 Nif. 18:14, 15. Ais. 8:14, 15. (o) Same 118:22, 23. (p) Same 118:22, 23. WASE 5: (a) raica i, 1 Nif. 19. (b) 1 Nif. 10:12, 14. 15:7, 12, 13, 16. 2 Nif. 3:5. Jeko. 6:1-7. (c) tik. 9, 10, 17, 18, 30-37, 46, 57, 65, 73. Roma 11:17, 24.

tekivu malai mai ka biuta ki na bukawaqa ka visa.

8. A sa kaya na i Taukei ni were ni vaini, au na kauta tani e vuqa na ^akena tubu coke oqo ka semati ira e na vanua au sa vinakata; ia veitalia ga kevaka sa vuca mai na waka ni kau oqo, ia me'u maroroya ga na vuana; o koya au na kauta kina na kena tubu coke oqo ka semati ira e na vanua au sa vinakata.

9. Ia mo kauta mai na taba ni olive ni ^cveikau ka semata kina me kena i sosomi; ia na tabana ka'u sa taya laivi au na biuta ki na bukawaqa ka visa me kakua ni vakacacana wale na noqu were ni vaini.

10. A sa vakayacora na tamata na ka sa vakarota vua na i Taukei ni were ni vaini, ka semata na taba ni olive ni ^fveikau ki na vuni olive dina.

11. A sa vakarota na i Taukei ni were ni vaini me samaki, cukiraki vakavolivoliti ka vakasuasuataki, ka kaya vua na nona tamata: Au na rarawa dina ke na mate na vunikau oqo; ia au sa kitaka na ka oqo me'u vakabula kina na waka ni kau me kakua ni mate.

12. Ia mo lako yani ka vakaraica na vunikau ka vakasuasuataka me vaka na noqu vosa.

13. Ia au na tea na tabana ^ooqo e na iyalayala ni noqu were ni vaini e na vanua au sa lewa; ia au sa kitaka oqo me'u maroroya kina na taba ni olive dina ka me'u kumuna vata tale ga na vuana ni sa cava na yabaki; ia au na rarawa dina ke na mate na vunikau oqo kei na vuana.

14. A sa lako na i Taukei ni were

ni vaini ka tea na taba ni olive dina e na i ^yalayala ni nona were ni vaini, e so ki na dua na yasana ka so ki na yasana kadua me vaka na nona lewa kei na nona i naki.

15. A sa ^ddede sara sa qai kaya na i Taukei ni were ni vaini vua na nona tamata: Lako mai me daru mai lako ka cakacaka e na were ni vaini.

16. Erau sa qai lako na i Taukei ni were ni vaini kei na nona tamata me rau la'ki cakacaka e na were ni vaini. A sa kaya na tamata vua na nona turaga: Mo ni rai mada mai ki ke, ka raica na vunikau.

17. Sa rai yani na i Taukei ni were ni vaini ka raica na vunikau ka semati kina na taba ni olive ni veikau ni sa tubu cake ka ^hvua tiko. A sa raica ni sa vinaka; ia na vuana sa vaka ga na vua ni olive dina.

18. A sa kaya ko Koya vua na nona tamata: Raica na vu ni olive dina sa vakabula na taba ni olive ni ⁱveikau; ia na tabana tale ga sa vakabulabulataka na wakana; ia e na vuku ni sa bulabula vinaka na wakana, sa vuataka kina na taba ni olive ni veikau na vua ni olive dina. Ia kevaka me daru a sega ni semata kina na veitabana oqo, ke sa mate na vunikau. Raica oqo sa vua vakalevu ka'u na kumuna vata na vuana; io au na kumuna vata na vuana ni sa cava na yabaki.

19. A sa kaya na i Taukei ni were ni vaini vua na nona tamata: Lako mai me daru mai lako ki na iyalayala ni were ni vaini, me daru la'ki raica de sa vua vakalevu tale ga na veitabana dina, ka me'u ku-

(d) tik. 5, 13, 14, 19-27, 38-40, 43-46, 52, 54, 67, 68. (e) raica c. (f) raica c. (g) raica d. (i) tik. 13, 19, 39, 52. (j) tik. 25, 29, 76. (k) Mac. 12:33. Joni 15:16. Roma 11:16. (l) raica c.

muna vata tale ga na vuana me yaga vei au ni sa cava na yabaki.

20. Erau sa qai lako yani ki na vanua sa tea kina na veitabana dina ko koya na Turaga, a sa kaya ko Koya vua na nona tamata: Raica mada oqo; a sa raica na i matai ni tei ni sa vua vakalevu sara, a sa raica tale ga ni sa vinaka. Sa qai kaya ko Koya vua na nona tamata: Mo tauca kece na vuana ka kumuna vata me yaga vei au ni sa cava na yabaki; ia sa kaya ko Koya, sa dede na noqu vakabulabulataka tiko ka sa vua vakalevu sara.

21. A sa kaya na tamata vua na nona Turaga: A cava ko ni mai tea kina eke na vunika se na tabana oqo? Raica oqo na tiki ni ^mvanua matemate duadua e na loga ni vaini kece ga.

22. A sa kaya na i Taukei ni were ni vaini vua: Kakua ni vakalewai au; au kila ni sa matemate na tiki ni vanua oqo, ka sa i koya au kaya kina vei iko ni sa dede na noqu vakabulabulataka tiko; ia ko sa raica ni sa vua vakalevu sara.

23. Sa kaya tale na i Taukei ni were ni vaini vua na nona tamata: Mo rai mada mai ki ke; raica au a tea tale ga eke e dua na tabana; ia ko sa kila vinaka ni matemate cake na tiki ni vanua ^ooqo mai na i matai ni tiki ni vanua. Ia raica mada na vunika! Sa dede na noqu vakabulabulataka tiko ka sa vua vakalevu sara; ia mo tauca na vuana ka kumuna vata me yaga vei au ni sa cava na yabaki.

24. A sa kaya tale na i Taukei ni

were ni vaini vua na nona tamata: Mo rai mada mai ki ke, ka raica e ^odua tale na tabana ka'u a tea; raica au a vakabulabulataka tale ga ka sa vua vakalevu sara.

25. A sa kaya ko Koya vua na nona tamata: Mo rai mada mai ki ke ka raica na i otioti ni vunika. Raica au a tea na tabana oqo e na tiki ni ^vvanua bulabula, ka sa dede na noqu vakabulabulataka tiko; ia e dua na ^ttabana sa vuataka na vua vinaka ka dua na ^ttabana sa vuataka na vua ca; raica au sa vakabulabulataka tale ga na vunika oqo me vakataki ira na kena vo.

26. A sa kaya na i Taukei ni were ni vaini vua na nona tamata: Mo taya laivi na ^ttabana kece ga sa sega ni vuataka na vua vinaka ka biuta ki na bukawaqa.

27. A sa kaya na tamata vua na Turaga: Me daru samaka, cuki-raka vakavolivolita ka vakasuasuatata tale mada, de na qai vuataka mai vei kemuni na vua vinaka mo ni kumuna vata ni sa cava na yabaki.

28. Erau sa vakasuasuatata na vunika kece e na were ni vaini ko koya na i Taukei ni were ni vaini kei na nona tamata.

29. A sa ^ddede sara sa qai kaya na i Taukei ni were ni vaini vua na nona ^ttamata: Lako mai me daru mai lako ka cakacaka e na were ni vaini. Raica sa voleka na gauna, ka na yaco kusarawa na i ^vvakataotioti; ia me'u kumuna vata mada na vuana me yaga vei au ni sa cava na yabaki.

(m) tik. 22. (n) tik. 21, 22, 25, 43, 44. (o) Ala. 16:17. (p) tik. 43. 1 Nif. 2:20. (q) Ila. 15:3. (r) Ila. 15:4. (s) tik. 25. (t) tik. 15, 23, 76. (u) 2 Nif. 27:9. V.V. 101:55. 103:21. (v) 1 Nif. 22:15-26. 2 Nif. 27:1-3. 30:10. Tik. 47, 62-64, 69, 71, 75, 76. 6:2. 3 Nif. 29:4. Moma. 8:41. Ica. 4:16.

Rauta na 544 kei na 421 B.C.

30. Erau sa qai lako ki na were ni vaini ko koya na Turaga kei na nona tamata; erau sa yaco ki na vunikau ka a musuki laivi na veitabana dina ka semati kina na taba ni olive ni veikau, ka raica ni sa sobi na tabana e na ^wmataqali vua-ni-kau kece ga.

31. Sa qai tovolea ko koya na i Taukei ni were ni vaini na mataqali vua-ni-kau kece ga. A sa kaya na i Taukei ni were ni vaini: Raica sa dede sara na nodaru vakasuasua-taka tiko na vunikau oqo, ka'u sa kumuna oti kina e levu na vuana me yaga vei au ni sa cava na yabaki.

32. Ia oqo sa vua vakalevu sara, ia era sa ^yca kece ga. Raica ^{2a}era sa mataqali vua-ni-kau ca kece ga; e dina ga ni daru a oca kina, ia era sa sega ni yaga vei au; raica au na rarawa dina ni'u na taya laivi na vunikau oqo.

33. A sa kaya na i Taukei ni were ni vaini vua na nona tamata: A cava me daru kitaka ki na vunikau oqo me vuataka tale kina na vua vinaka me'u maroroya me yaga vei au?

34. A sa kaya na tamata vua na nona Turaga: Raica e na vuku ni nomuni a semata kina na taba ni olive ni veikau, era sa vakabulabulataka na wakana ka sa bula kina; ia ko ni sa raica ni sa bula tiko.

35. A sa kaya na i Taukei ni were ni vaini vua na nona tamata: Na kau oqo sa sega ni yaga vei au; sa sega tale ga ni yaga vei au na

vuna kevaka e vuataka tiko ga na vua ca.

36. Ia au kila ni sa vinaka tu na wakana ka'u sa maroroya kina me yaga vei au; ia me vaka ni sa bulabula vinaka tu, era a vuataka mai kina na vua vinaka na taba ni olive ni ^{2b}veikau.

37. Ia raica sa tubu vakalevu na taba ni olive ni veikau ka sa malumalumu kina na waka ni olive dina; ia me vaka ni sa malumalumu na waka ni olive dina ka kaukauwa na taba ni olive ni veikau, sa vuataka kina e ^{2c}levu na vua ca; ia me vaka ni sa vuataka e levu na vua ca, ko sa raica ni sa tekivu me malai mai; ia kevaka e daru sega ni kitaka e dua na ka me vakabulabulataki kina, sa na mate ga ka biu ki na bukawaqa.

38. A sa kaya na i Taukei ni were ni vaini vua na nona tamata: Me daru mai lako ki na i ^{2d}yalayala ni were ni vaini, ka raica de sa vuataka tale ga na vua ca na veitabana dina.

39. Erau sa qai lako ki na i yalayala ni were ni vaini. Erau sa raica ni sa vuataka tale ga na vua ca na veitabana dina; io na i ^{2e}matai ni vuna, na i ^{2f}karua kei na kena i ^{2g}otioti, era sa ca kece ga.

40. Ia na tabana ka vuataka na vua ²ⁱca e na i otioti ni vunikau, sa vakamalumalumutaka na ^{2j}tabana ka vuataka na vua vinaka, a sa malai kina ka mate sara.

41. Sa qai ^{2k}tagi na i Taukei ni were ni vaini ka kaya vua na nona tamata: A cava tale me'u kitaka ki na noqu were ni vaini?

(w) tik. 32. 4 Nif. 26. (y) tik. 30, 35, 37, 42, 46. (2a) raica y. (2b) raica c. (2c) raica y. (2d) raica i. (2e) tik. 20. (2f) tik. 23. (2g) tik. 25. (2i) tik. 25. Ila. 15:4. (2j) tik. 25. Ila. 15:3. (2k) Ais. 5:4. Rauta na 544 kei na 421 B.C.

42. Raica au kila ni sa ca kece sara na vua ni vaini, ka qai vakavoga ko ira oqo. Ia ko ira oqo ka ra a vuataka na vua vinaka, era sa ca tale ga; ia oqo na vunika kece e na noqu were ni vaini sa ^{2l}sega ni yaga e na dua na ka, sa vo ga me ta laivi ka biu ki na bukawaqa.

43. Raica na kena i otioti oqo ka sa malai mai na ^{2m}tabana, au a tea e na ²ⁿvanua bulabula; io na vanua bulabula duadua au digitaka e na noqu were ni vaini.

44. Ia ko a raica ni'u a taya laivi tale ga na kau ka ^{2o}vakaosota tu na vanua oqo, me'u tea kina na vunika oqo me kena i sosomi.

45. Ko a raica tale ga ni dua na ^{2p}tabana e vuataka na vua vinaka, ka dua na ^{2q}tabana e vuataka na vua ca; ia e na vuku ni noqu a sega ni taya laivi na tabana oqori ka biuta ki na bukawaqa, sa malumalumu kina na tabana vinaka ka sa malai sara.

46. E dina ga ni daru a qarava vinaka sara na noqu were ni vaini, ia era sa ca na vunika kece ga ka ra sa ^{2r}sega ni vuataka kina na vua vinaka; ia au a nuitaka me'u maroroi ira oqo ka me'u kumuna vata na vuana me yaga vei au ni sa cava na yabaki. Ia oqo era sa vaka na vu ni olive ni veikau ka sa ^{2s}sega ni yaga e na dua na ka, me ta laivi ga ka biu ki na bukawaqa; ia au na rarawa dina ni'u sa na taya laivi.

47. Ia a cava ^{2t}tale me'u kitaka ki na noqu were ni vaini? Sa malumalumu li na ligaqu me'u vakabulabulataka? E segai; ia au sa samaka, cukiraka vakavolivolita,

vakasuasuatika ka biuta kina na de-ni-manumanu; au sa dodoka kina na ligaqu e na veisiga, ia sa voleka na kena i ^{2u}otioti. Au na rarawa dina ni'u sa na taya laivi na vunika kece e na noqu were ni vaini ka biuta ki na bukawaqa ka visa. Ko cei li sa vakacacana na noqu were ni vaini?

48. A sa kaya na tamata vua na nona Turaga: E sega li ni baleta ni sa rui rewa i cake na veivunika e na were ni vaini ka sa vakamalumalumutaka na wakana vinaka na veitabana? Ia e na vuku ni sa vakamalumalumutaka na wakana na veitabana, raica sa malumalumu na wakana ka kaukauwa na tabana, ni ra sa taura na kaukauwa kece ga. Raica au sa kaya, e sega li ni oqo na ka sa vakacacana na vunika kece e na nomuni were ni vaini?

49. A sa kaya na i Taukei ni were ni vaini vua na nona tamata: Me daru ia ka lako ki na were ni vaini ka taya laivi na vunika kece ga, ka biuta ki na bukawaqa me ra kakua ni vakacacana wale na noqu were ni vaini, ka ni'u sa vakayacora taucoko kina na noqu i tavi. A cava ^{2v}tale me'u kitaka ki na noqu were ni vaini?

50. A sa kaya na tamata vua na i Taukei ni were ni vaini: Mo ni laiva me tei dede tale mada vakalailai.

51. A sa kaya na Turaga: Io; au na laiva me tei dede tale mada vakalailai, ka ni'u na rarawa dina ni'u sa na taya laivi na vunika kece e na noqu were ni vaini.

52. O koya me daru kauta na

(2l) raica y. (2m) raica q. (2n) tik. 25. (2o) Moro. 9:23. (2p) raica q. (2q) raica r. (2r) raica y. (2s) 2 Nif. 20:33. Ala. 5:52. 3 Nif. 27:11. (2t) tik. 41, 49. (2u) raica v. (2v) tik. 41, 49.

^{2w}veitabana ka'u a tea e na i yala-yala ni noqu were ni vaini, ka semati ira tale ki na ^{2y}vunikau era a ta mai kina; ia me daru taya laivi mai na vunika na ^{3a}veitabana sa vuataka na vua ca, ka semata kina na veitabana dina me kena i somi.

53. Ia au sa kitaka na ka ogo me kakua kina ni mate na vunika, ka me'u vakabula kina na wakana me yaga vei au.

54. Ia e sa bula tiko na ^{3b}waka ni vunika ka'u a kauta na veitabana ka la'ki tea e na vanua au sa lewa; ia au na kauta na ^{3c}veitabana ogo ka semati ^{3d}ira tale kina ka vakabula me yaga vei au. Io au na la'ki semata na veitabana ki na vuna levu ka me'u vakabula tale ga kina na ^{3e}vuna me yaga vei au; ia ni ra sa kaukauwa mai, sa rawa me ra vuataka na vua vinaka ka'u na qai rekitaka tale na vua ni noqu were ni vaini.

55. Erau sa qai ^{3f}kauta na veitabana ca mai na vuna levu, ka semati ira ki na vu ni olive dina era sa ca tale ga.

56. Erau sa ^{3g}kauta tale ga na veitabana dina ka semati ira yani ki na vuna levu.

57. A sa kaya na i Taukei ni were ni vaini vua na nona tamata: Mo kakua ni taya laivi kece na veitabana sa vuataka na vua ca, ia ko ira ga sa wiwi ³ⁱsara na vuana ka mo qai semati ira me vaka au sa vakarota.

58. Ia daru na vakasuasuataka tale na vunika e na were ni vaini

ka samaka na tabadra; ia daru na taya laivi na veitabana ^{3j}sa wiwi sara na vuana ka biuta ki na bukawaqa ka visa.

59. Ia au sa kitaka na ka ogo me vakaukauwataki kina na wakadra ni sa vinaka tiko; ia sa vakaisomitaki na veitabana me kau laivi kina na tabana sa ca.

60. Ia au sa maroroya na veitabana dina kei na wakadra ka semati ira tale na veitabana dina ki na vuna levu, ka maroroya na waka ni vuna levu me rawa ni ra vuataka kina na vua vinaka na vunika kece e na noqu were ni vaini; ia au sa maroroya na ^{3k}wakana kei na veitabana ni i matai ni vuna me'u reki ka marautaka tale kina na vua ni noqu were ni vaini.

61. Ia mo lako ka kacivi ira mai na ^{3l}tamata me da mai cakacaka vagumatua e na were ni vaini, ka me da caramaka na sala me'u rawata tale kina na vuana dina o koya sa vinaka ka talei duadua vei ira na vua-ni-kau kece ga.

62. O koya me da ia ka cakacaka vagumatua, ni ogo sa i ^{3m}otioti ni gauna ka sa voleka na i vakataotioti; ia sa i koya ogo na i otioti ni gauna me'u samaka kina na noqu were ni vaini.

63. Dou semata na veitabana, ia me liu vei ira sa ³ⁿmuri ka muri vei ira sa ^{3o}liu; dou cukiraka vakavolivilita na vuna makawa kei na vuna vou, mai na i matai ki na kena i otioti, na kena i otioti ki na i matai, ka me ra vakabulabulataki

(2w) raica d. (2y) raica b. (3a) tik. 57, 65. (3b) tik. 11, 35, 37, 48, 54, 60. (3c) 3 Nif. 21:5, 6. Moma. 5:15. (3d) raica 3b. (3e) raica 3b. (3f) raica 3c. (3g) raica 3b. (3i) tik. 58, 65, 73, 74. (3j) raica 3i. (3k) raica 3b. (3l) tik. 70, 72, 74, 75. Jeko. 6:2. (3m) raica c. (3n) Mac. 20:16. (3o) V.V. 88:51-62. 1 Nif. 13:42.

Rauta na 544 kei na 421 B.C.

tale vakadua e na i ^{3v}otioti ni gauna.

64. O koya mo dou samaka tale mada, cukiraka vakavolivolita ka buita kina na de-ni-manumanu; oqo sa i otioti ni gauna ka sa voleka na i vakataotioti. Ia kevaka sa yaco me ra bula ka vuataka na vua vinaka ko ira sa sema vata oqo e na i otioti ni gauna, mo dou qai caramaka na nodra sala me ra tubu kina.

65. Ia ni sa tekivu me ra tubu, mo dou qai taya laivi na veitabana sa ^{3q}wiwi na vuana me vakatau mai na kedra kaukauwa kei na kedra lelevu; ia mo dou kakua ni taya laivi kece vakadua na veitabana sa wiwi na vuana, de na qai kaukauwa na vuna ka malumalumu na veitabana sa semati kina ka vakavuna me mate, ka qai mate kece na vunika e na noqu were ni vaini.

66. Au na rarawa dina ke ra na mate na vunika kece e na noqu were ni vaini; o koya mo dou qai taya laivi na veitabana sa wiwi na vuana ni sa tubu cake mai na veitabana vinaka, ka me tautauvata tiko ga na kaukauwa ni vuna kei na veitabana me yacova ni sa gumatua cake na vuana vinaka; ia me qai musuki laivi na veitabana ca ka biu ki na bukawaqa, me kakua ni vakacacana wale na noqu were ni vaini.

67. Ia au na semata tale na ^{3r}veitabana dina ki na vuna levu.

68. Au na semata na ^{3s}veitabana mai na vuna levu ki na veitabana

dina; ia au na semati ira vata tale vakaoko me ra vuataka na vua vinaka ka yaco me ra ^{3d}duabau ga.

69. Ia e na musuki laivi na veitabana ca ka biu laivi sara mai na noqu were ni vaini ^{3u}kece ga; raica oqo sa i otioti ni noqu samaka na noqu were ni vaini.

70. A sa tala na nona ^{3t}tamata na i Taukei ni were ni vaini; a sa lako na nona tamata ka kauta mai e so tale na ^{3u}tamata me vaka sa vakarota na nona Turaga, ia era sa lewe ^{3y}lailai ga.

71. A sa kaya na i Taukei ni were ni vaini: Dou lako ka ^{4a}cakacaka vagumatua e na were ni vaini. Raica oqo sa i otioti ni gauna me'u samaka kina na noqu were ni vaini, ni sa voleka na i ^{4b}vakataotioti ka na yaco kusarawa na kena gauna; ia kevaka dou na cakacaka vagumatua vata kei au, dou na ^{4c}rekitaka tale ga na vua-ni-kau au na kumuna vata me yaga vei au e na gauna sa roro tiko mai.

72. Era sa lako na ^{4d}tamata ka cakacaka vagumatua, ka sa cakacaka vata tale ga kei ira na i Taukei ni were ni vaini; ia era sa vakarorogo ki na i vakaro kece ga sa vakaroti ira kina na i Taukei ni were ni vaini.

73. A sa tekivu me vuataka tale na vua vinaka na were ni vaini; a sa tubu ka bulabula sara na veitabana dina; ia na veitabana sa wiwi na vuana era sa taya laivi ka ^{4e}biuta

(3p) raica v. (3q) raica 3i. (3r) tik. 56. (3s) tik. 55. (3t) tik. 66, 73, 74. (3u) tik. 66, 74, 75. 1 Nif. 22:15-17, 19-26. 2 Nif. 30:9, 10. (3v) V.V. 101:55, 60. 103:21. 2 Nif. 27:9. (3w) raica V.V. 101:55, 60. (3y) 1 Nif. 14:12. (4a) V.V. 6:3, 4. 11:3. 21:9. 24:19. 31:4, 5. 33:3, 4. 39:17. 43:28. (4b) raica v. (4c) tik. 75. 1 Nif. 13:37, 38. Jeko. 6:3. (4d) raica 3w. (4e) raica 3i.

tani; a sa vakabulai ^{4f}vakatautauvata na vuna kei na veitabana me veirauti ga na kedrau kaukauwa.

74. Ia era sa cakacaka vagumatua sara me vaka na nona i vakaro na i Taukei ni were ni vaini, me yacova ni sa ta laivi kece na veitabana sa ^{4g}wiwi na vuana mai na were ni vaini; a sa vakabulabulataki ira vakaoqo na Turaga ka ra sa vuataka kina na vua vinaka na vunika kece ga; a ra sa yaco me vaka e ⁴ⁱduabau ga na vuna ka sa tautauvata ga na vuadra; ia sa maroroya na i Taukei ni were ni vaini na vuana vinaka me nona, o koya sa talei duadua vua mai na i vakatekivu.

75. Ia ni sa raica na i Taukei ni were ni vaini ni sa vinaka na vunika ka sa ^{4j}sega tale ni ca na nona were ni vaini, sa qai kacivi ira na nona tamata ka kaya: Raica oqo sa i otioti ni gauna eda vakasuasuatika kina na noqu were ni vaini; ia dou sa raica ni'u sa vakayacora na noqu lewa, ka'u sa maroroya na vuana sa vinaka sara me vaka mai na i vakatekivu. Ia dou sa kalougata ni dou a cakacaka vagumatua vata kei au e na noqu were ni vaini ka vakarorogo ki na noqu i vakaro; dou sa rawata tale mai vei au na vuana vinaka ka sa sega tale ni ca na noqu were ni vaini, ka sa biutani na tabana ^{4k}ca; raica dou na ^{4l}rekitaka vata kei au na vua ni noqu were ni vaini.

76. Raica au na kumuna vata na vua ni noqu were ni vaini me yaga

vei au e na dua na gauna ^{4m}balavu ni sa cava na yabaki, o koya e na yaco kusarawa mai; ia oqo sa i ⁴ⁿotioti ni gauna me'u samaka kina na noqu were ni vaini, cukiraka vakavolivolita, vakasuasuatika ka biuta kina na de-ni-manumanu; ia au na kumuna vata na vuana me yaga vei au e na dua na gauna balavu me vaka na noqu vosa.

77. Ia e na gauna sa vuataka ^{4o}tale kina na vua ca na noqu were ni vaini, au na qai kumuna vata na vuana vinaka kei na vuana ca; au na maroroya na vuana vinaka me noqu, ia na vuana ca au na biuta ki na kena tikina. Ia sa na qai yaco na kena yabaki kei na i vakataotioti, ka'u na qai ^{4p}vakama na noqu were ni vaini e na bukawaqa.

WASE 6

Sa vakamacalataka ko Jekope na i balebale ni vu ni olive – Samaki na were ni vaini.

1. Oi kemudou na wekaqu, au a tukuna vei kemudou ni'u na parofisai; ia oqo na noqu parofisai: E na yaco vakaidina na veika a tukuna ko ^aSinosi na parofita me bleti ira na mataqali i Isireli, ka a vakatautauvatataka kei na vuni olive ^bdina.

2. Ia na siga e na dodoka tale kina ^cvakarua na ligana me vakabulai ira na nona tamata, na siga ko ya sa i ^dotioti ni gauna me ra lako yani kina na tamata ni Turaga e na nona ^ekaukauwa, me ra samaka ka vakasuasuatika na nona were ni

(4f) raica 3t. (4g) raica 3u. (4i) raica 3t. (4j) raica 3u. (4k) raica 3u. (4l) raica 4c. (4m) V.V. 101:62. 1 Nif. 22:26. Raica o, 2 Nif. 30. (4n) raica v. (4o) Vakatakila 20:7, 8. (4p) Vakatakila 20:14, 15. Jeko. 6:3. 3 Nif. 26:3, 4. V.V. 29:23. WASE 6: (a) raica i, 1 Nif. 19. (b) raica b, Jeko. 5. (c) raica j, 2 Nif. 6. (d) raica v, Jeko. 5. (e) raica u, 1 Nif. 13.

vaini; ia ni sa oti ko ya sa qai voleka na i ^fvakataotioti.

3. A sa kalougata ko ^gira sa cakacaka vagumatua e na nona were ni vaini; ia e na ⁱca ko ira sa biu tani ki na nodra tikina! Ia ko vuravura e na ^jvakamai e na bukawaqa.

4. Ia sa lomani keda na Kalou ni sa nanumi ira na mataqali i Isireli, na vuna kei na veitabana; a sa dodoka yani na ligana kivei ira e na veisiga kece ga, ia era sa tamata ^kdomodomoqa ka dauvakatitiqa; ia ko ira kece ga sa sega ni vakaukauwataka na yalodra, era na rawata na matanitu ni Kalou.

5. Oi kemudou na wekaqu lomani, au sa vosa vakadodonu ka masuti kemudou mo dou veivutuni ka lako mai e na yalomudou tau-coko, ka kabiti koya na Kalou me vaka na nona sa kabiti kemudou. Ia me vaka ni sa dodoka yani na ligana dauloloma vei kemudou e na veisiga kece ga, mo dou kakua ni vakaukauwataka na yalomudou.

6. Ia e na siga oqo, kevaka dou sa via rogoca na domona, kakua ni vakaukauwataka na yalomudou; a cava dou sa via mate kina?

7. Raica dou sa vakavulici e na i vakavuvuli ni Kalou e na veisiga kece ga; dou na vuataka li na vua ca mo dou tamusuki sobu kina ka biu ki na bukawaqa?

8. Ia dou na beca li na vosa oqo? Dou na beca na nodra vosa na parofita? Dou na beca na nodra vosa na lewe vuqa era sa tukuni Karisito? Dou na cakitaka na i tuku-

tuku vinaka i Karisito, kei na kaukauwa ni Kalou kei na i solisoli ni Yalo Tabu? Dou na bokoca na Yalo Tabu ka vakalialia na ka sa navuci tu mai mo dou bula kina?

9. Dou sa sega beka ni kila ni kevaka dou na kitaka na veika oqo, e na kauti kemudou na kaukauwa ni veivakabulai kei na tu cake tale mai na mate i Karisito ki na i tiko-tiko ni veilewai ni Kalou, ka dou na ^mmaduatataka na nomudou i valavala ca?

10. Ia me vaka na lewa dodonu sa sega ni cakitaki rawa, dou na lako tani ki na ⁿdrano bukawaqa kei na sulfure sa sega ni bokoci rawa na kena yameyame, ka sa kuvu cake tiko ga na kena kubou; ia na drano bukawaqa kei na sulfure sa i koya na rarawa ^ttawamudu.

11. O koya oqo oi kemudou na wekaqu lomani, mo dou veivutuni ka curu ki na matamata ni koro sa ^qqiqo, ka ia tiko ga e na sala sa rabalailai me yacova ni dou sa rawata na bula tawamudu.

12. Mo dou yalomatua; a cava tale me'u kaya?

13. Ia me'u tinia, mo dou vinaka me yacova ni datou sa sota tale e na mata ni i tikitiko ni veilewai ^cce-cere ni Kalou; ia sa i koya na i tiko-tiko ni veilewai era sa rerevaka ka domobulataka na tamata i valavala ca. Emeni.

WASE 7

Sa cakitaki Karisito ko Seremi ka sa

(f) raica v, Jeko. 5. V.V. 43:17-20, 28. (g) raica u, 1 Nif. 13. (i) tik. 7-10. V.V. 41:1. (j) Jeko 5:77. 3 Nif. 26:3. (k) raica l, Jeko. 4. (l) Jeko. 7:19. Mosa. 15:26. Ala. 39:5,6. 3 Nif. 29:7. (m) raica l, 1 Nif. 15. (n) V.V. 19:10-12. Mosa. 3:25, 27. 28:3. 1 Nif. 15:29, 30, 35. 2 Nif. 9:16, 19, 26. 28:23. Ala. 12:17. 3 Nif. 27:11, 17. Moro. 8:21. (o) raica 2d, 2 Nif. 9. (p) Moro. 10:34.

yaviti e na nona vinakata me vakaraitaki vua e dua na i vakatakilakila – Sa vakatusa na nona i valavala ca ka qai mate – Na gauna ni veivakadodnutaki – Era sa cati ira na Nifai ko ira na Leimani – Sa solia ko Jekope na peleti vei Inosi na luvena.

1. A sa oti yani e vuqa na yabaki, ka sa lako voli e na kedra maliwa na mataqali ni Nifai e dua na tamata, na yacana ko Seremi.

2. A sa vunau voli e na kedra maliwa na tamata ka tukuna vei ira ni na sega ni dua na Karisito. A sa vunautaka e vuqa na ka vei ira na tamata e na vosa veicavilaki; sa kitaka oqo me vukica vakatani kina na i vakavuvuli kei Karisito.

3. A sa cakacaka vagumatua sara ka sa vagolea tani kina na yalodra e vuqa na tamata; ia sa kila ko koya ni ko i au ko Jekope au sa vakabauta na Karisito ka na lako mai, ka sa segata vakaukauwa sara me keirau veivosaki.

4. A sa tamata vuku ka kila vinaka na nodra i vosavosa na tamata, ka sa tauca kina na vosa veicavilaki; a sa maqosa na nona vosa ni sa vukei koya na tevoro.

5. E dina ga ni sa vakatakilai vei au ka'u raica tale ga e vuqa na ka, sa segata vakaukauwa sara ko koya me yavalata na noqu vakabauta; ia au sa "raici ira vakaidina na agilosu ka ra sa vakavulici au. Ia au sa rogoca vakaidina na domo ni Turaga ni sa vosa vei au, ka'u sa tudei kina.

6. A sa lako mai vei au ko koya ka kaya: I Jekope na wekaqu, au sa segata tiko vakaukauwa me daru veivosaki, ka ni'u sa rogoca ka kila

tale ga na nomu dauvunautaka voli na ka ko vakatoka me i tukutuku vinaka, se i vakavuvuli kei Karisito.

7. Ia ko sa vagolei ira tani e vuqa na tamata oqo, ka ra sa vakatanitaka na i naki ni Kalou ka sega ni muria na sala dodonu, sa i koya na vunau i Mosese. Ko sa vukica na vunau i Mosese me ra vakarokorokotaka kina na tamata ko kaya tiko ni na lako mai e na vica na drau na yabaki mai oqo. Ia raica ko i au ko Seremi, au sa kaya vei iko ni ko sa vosa vakacacataka na Kalou, ni sa sega e dua na tamata sa kila na veika oqo; ni sa sega ni rawa vua me tukuna na veika e na yaco mai. A sa veileti vakaoqo kei au ko Seremi.

8. Ia sa sovaraka vei au na Turaga na Kalou na nona Yalo Tabu, ka'u sa vagalui koya kina.

9. Au sa qai kaya vua: Ko sa cakitaka li na Karisito o koya ka na lako mai? A sa kaya ko koya: Kevaka e na dua na Karisito au na sega ni cakitaki koya; ia au kila ni sega ni dua na Karisito, ni sa sega mai liu ka na sega tale ga e muri.

10. Au sa qai kaya vua: Ko vakadinata na i Vola Tabu? A sa kaya ko koya, Io.

11. Au sa kaya vua: Ia ko sega ga ni kila, ka ni sa tukuni koya vakaidina na Karisito na i vola oqo. Raica au sa kaya vei iko, ko ira kece ga na parofita era sa volavola se parofisai, era sa tukuna na Karisito.

12. Ia e sega ni o koya wale ga oqori, sa vakatakilai tale ga vei au ka'u sa rogoca ka raica; ia sa va-

katakilai vei au e na kaukauwa ni Yalo Tabu, ka'u kila kina ni kevaka e na sega ni vakacabori na i ^bsoro, era na rusa vakaidina na tamata kece ga.

13. A sa kaya vei au ko koya: Mo vakaraitaka vei au e dua na i vakatakilakila e na kaukauwa ni Yalo Tabu, o koya ko tukuna tiko ni ko sa kila kina e vuqa na ka.

14. Au sa kaya vua: Ko cei ko i au me'u vakatovolea na Kalou me'u vakaraitaka kina vei iko e dua na i vakatakilakila ni ko sa kila tu na ka dina? Ia ko sa cakitaka ga ni ^cko sa nona na tevoru. Ia me kakua ni yaco na noqu lewa; ia kevaka e na yaviti iko na Kalou, oqori sa i vakatakilakila vei iko ni sa lewa ko Koya na lomalagi kei na vuravura tale ga; sa i vakatakilakila tale ga ni na lako mai na Karisito. Ia me kakua ni yaco na noqu lewa, me yaco ga na nomuni lewa Oi Kemuni na Turaga.

15. Ia ko i au ko Jekope, ^dni'u sa tinia na noqu vosa, sa yaco vua na lewa ni Turaga; a sa bale sobu ki na qele. A sa qaravi tiko ka bogi vuqa.

16. Sa qai kaya ko koya: Mo ni soqoni vata mai e na mataka ni'u sa na ^emate kina; ia au sa gadreva me'u vosa vei ira na tamata ni bera ni'u mate.

17. A ra sa soqoni vata yani na lewe vuqa e na mataka; a sa vosa vakadodonu vei ira ko koya ka cakitaka na veika kece sara e a vakatavuvulitaka vei ira; a sa vakatusa na Karisito, na kaukauwa ni Yalo Tabu kei ira na agilosu dauveiqaravi.

18. Sa tukuna vakadodonu tale ga vei ira ni sa rawai koya na ^fkaukauwa ni tevoru. Sa tukuna na ka e baleti ^geli kei na cudruvi ^htawamudu, kei na bula tawamudu.

19. A sa kaya: Au sa rere de'u sa vakayacora na i valavala ca e ⁱsega ni bokoci rawa, ni'u sa lasu vua na Kalou ka cakitaki Koya na Karisito ka kaya ni'u vakadinata na i Vola Tabu; ia na i vola oqo sa tukuni Koya vakaidina. Ia au sa rere vakalevu e na vuku ni noqu lasu vua na Kalou, de na sega ni bokoci rawa na noqu caka cala; ia au sa vakatusai au ga vua na Kalou.

20. Ia ni sa vosataka oti na vosa oqo sa sega tale ni vosa rawa, a sa ^kciba yani.

21. Ia ni ra sa rogoca na ^llewe vuqa ni sa vosataka na veika oqo e na gauna sa voleka kina ni mate, era sa kurabui vakalevu sara; a sa curumi ira na kaukauwa ni Kalou ka ra sa bale sobu ki na qele.

22. Ia ko i au ko Jekope, au sa rekitaka na ka sa yaco oqo, ni'u a kerea vua na Tamaqu mai lomalagi; a sa rogoca ko Koya na noqu tagi ka vakayacora na noqu masu.

23. Ia ni sa oti na veika oqo, sa qai yaco tale vei ira na tamata na vakacegu kei na loloma ni Kalou; era sa vakasaqaraqara e na i ^mvola tabu ka sega tale ni muria na nona i vakavuvuli na tamata ca oqo.

24. Raica sa segati e vuqa na sala me ra ⁿvakalesui tale mai kina na mataqali i Leimani me ra kila na i vakavuvuli dina; ia sa sega kece ni yaga ni ra sa taleitaka ga na i valu

(b) raica f, 2 Nif. 2. (c) tik. 4, 18. (d) raica c, Jeko. 4. (e) tik. 20. (f) tik. 4, 14. (g) raica l, 1 Nif. 15. (i) raica n, Jeko. 6. (j) raica l, Jeko. 6. (k) tik. 16. (l) tik. 17. (m) Ala. 63:12. (n) Inosi 14, 20.

Rauta na 544 kei na 421 B.C.

kei na vakadave dra; era sa ^ocati keimami vakaidina sara na wekadra.

25. Ia ko ira na mataqali i Nifai era sa taqomaki ira e na nodra kaukauwa taucoko kei na nodra mataivalu, ka vakararavi vua na Kalou na uluvatu era sa bula kina; a ka oqo era sa rawai ira kina na nodra meca me yacova mai oqo.

26. Ia ko i au ko Jekope au sa qase mai; ia na kedra i tukutuku na tamata oqo era sa volai tu e na peleti tale ^pkadua i Nifai; ia au sa vola me vaka na ka au sa kila e na i tukutuku au sa tinia oqo, ka kaya ni sa oti yani na neimami gauna ka sa takali yani na neimami bula me vaka wale ga na tadra; keimami sa tu vakai kemami ga, ka vakasavi tani mai Jerusalemi ka veitokiyaki

voli, ka keimami sucu e na lekutu ka sota kei na vuqa na ka rarawa; era sa ^ocati keimami na weka i keimami ka vakavuna na veivaluvaluti kei na veicacati; io keimami sa kune rarawa kina e na vuqa na gauna.

27. Ia ko i au ko Jekope, au kila ni sa voleka me'u lako sobu ki na noqu i bulubulu, ka'u sa kaya kina vei Inosi na luvequ: Mo taura na ^rpeleti oqo. Au sa qai tukuna vua na ^ska sa vakarota vei au ko Nifai na tuakaqu; a sa yalataka ko koya ni na kitaka vakakina. Ia au sa tinia na noqu i tukutuku lekaleka e na peleti 'oqo; au sa loloma yani vei ira era na wilika, ka'u nuitaka ni ra na wilika na noqu vosa e vuqa na wekaqu. Oi kemuni na wekaqu, ni sa moce.

AI VOLA I INOSI

Na vosa ni yalayala ni Turaga me baleta na kedra i tukutuku na Mataqali i Nifai ka na kau yani kivei ira na Mataqali i Leimani – Na nodra i tovo, na nodra i vakarau kei na nodra veivaluvaluti na mata tamata oqo.

1. Raica ko i au ko "Inosi, au kila ni tamata yalododonu ko tamaqu, ni a vakavulici au e na nodra i vakavuvuli na nona qase, ka vakatavulici au tale ga e na vunau kei na i vakavuvuli ni Turaga; ia me vakavinavinakataki ga kina na yaca ni noqu Kalou.

2. Au na tukuna vei kemuni na noqu yaluma e na mata ni Kalou ni

bera ni bokoci na noqu i valavala ca.

3. Raica au a la'ki vakasasa manumanu ki veikau; a sa votu sara mai vei au na i vakavuvuli ni bula tawamudu kei na nodra reki na yalododonu ka'u a daurogoca vei tamaqu.

4. A sa uqeti vakalevu na yaloqu ka'u tekiduru kina e na mata i Koya ka Buli au me'u masu ka kerekere vagumatua vua; au sa masu vua e na siga taucoko; ia ni sa bogi mai au sa tabalaka cake tiko ga na domoqu me rogo ki lomalagi.

5. A sa rogo mai e dua na domo

(o) tik. 26. Inosi 14, 20. Jero. 6. Mosa. 10:11-18. 28:2. Ala. 26:23-25. (p) raica f, 1 Nif. 1. (q) raica o. (r) raica b, 1 Nif. 6. (s) Jeko. 1:1-4. (t) raica b, 1 Nif. 6. AI VOLA I INOSI: (a) Jeko. 7:27. Rauta na 544 kei na 421 B.C.

ka kaya: Inosi, sa bokoci na nomu i valavala ca, ia ko na vakakalou-gatataki

6. Ia ko i au ko Inosi, au kila ni sa sega ni rawa ni lasu na Kalou, ka sa bokoci dina na noqu i valavala ca.

7. Au sa kaya vua: E na rawa vakaevei Turaga?

8. A sa kaya vei au: E na vuku ni nomu vakabauti Karisito o koya ko sa sega mada ni rogoca se raica. Ia e na vakaraitaki Koya mai vakayago ni oti e vuqa na yabaki; o koya mo ia ka lako, sa vakabulai iko na nomu vakabauta.

9. Ni'u sa rogoca na vosa oqo, au sa gadreva sara me ra bula na wekaqu ko ira na mataqali i Nifai; au sa masulaki ira kina vua na Kalou e na yaloqu taucoko.

10. Ia ni'u sa masu tiko e na yaloqu taucoko sa rogo tale mai na domo ni Turaga ka kaya: Au na talevi ira na wekamu kevaka era sa muria na noqu vunau. Au sa ^bsolia vei ira na vanua oqo, ia sa vanua tabu, ka'u na cudruva kevaka era sa i valavala ca; ia au na talevi ira na wekamu me vaka na noqu vosa, ka'u na sauma vei ira e na rarawa na nodra i valavala ca.

11. Ia ko i au ko Inosi, ni'u sa rogoca na vosa oqo sa dei sara na noqu vakabauti koya na Turaga, ka'u sa masu vagumatua vua e na vukudra na wekaqu, ko ira na mataqali i Leimani.

12. Ia ni'u sa tinia na noqu masu tiko vagumatua vua, sa kaya vei au na Turaga: Au na vakayacora na ka ko sa kerea e na vuku ni nomu vakabauta.

13. Raica oqo na ka au sa kerea vua: Kevaka e na yaco me ra vuki me ra sa i valavala ca ka vakarusai ko ira na wekaqu na mataqali i Nifai, ka ra sega ni rusa na mataqali i Leimani, me na ^cmaroroya na Turaga na Kalou na kedra i vola tukutuku na wekaqu na mataqali i Nifai; ia kevaka sa yaco vakakina, me na qai kau yani e na kaukauwa ni ligana tabu kivei ira na mataqali i Leimani e na dua na gauna mai muri me ra bula kina.

14. Raica sa ^dtawayaga na nei mami sasaga tiko e na gauna oqo me ra lesu tale me ra kila na i vakavuvuli dina. Era sa bubului e na nodra cudru ni ra na vakarusai keimami, na neimami i vola tukutuku kei na nodra i vakavuvuli kece na neimami qase.

15. Ia au kila ni sa rawa vua na Turaga na Kalou me maroroya na neimami i vola tukutuku ka'u sa masu vagumatua kina kivua, ka ni a kaya vei au ko Koya: Na veika kece ko sa kerea e na vakabauta e na yaca i Karisito ka ko sa vakadinata ni ko na rawata, ko na rawata vakaidina.

16. Ia au sa vakabauta ka masuta na Turaga me ^emaroroya na neimami i vola tukutuku; a sa yalataka vei au ko Koya ni na ^fkauta yani kivei ira na mataqali i Leimani e na gauna sa lewa ko Koya.

17. Ia ko i au ko Inosi, au kila ni na yaco me vaka na veiyalayalati sa kitaka ko Koya, ka sa vakacegu kina na yaloqu.

18. A sa kaya vei au na Tu-

(b) raica a, 1 Nif. 2. (c) tik. 15-18. Raica c, 2 Nif. 27. (d) tik. 20. Jeko. 7:24. (e) tik. 13. (f) raica c, 2 Nif. 27. V.V. 3:18-20. 10:40-51. Rauta na 544 kei na 421 B.C.

raga: Ko ira tale ga na nomu qase era a kerea vei au na ka oqo; ia e na vakayacori na ka era sa kerea e na vakabauta, ka ni sa tautauvata na nodra vakabauta kei na nomu vakabauta.

19. Ia ko i au ko Inosi, au sa veilakoyaki voli e na kedra maliwa na wekaqu na mataqali i Nifai ka tukuna na veika au sa rogoca ka raica, ka'u parofisaitaka na veika e na yaco mai.

20. Au sa vakadinadinataka ni ra a segata vagumatua na mataqali i Nifai me ra ^glesu tale mai na mataqali i Leimani me ra kila na i vakavuvuli dina ni Kalou. Ia sa tawayaga na neimami sasaga ni ra sa ⁱyaloca tiko ga; era sa muria na gagadre vakayago ka ra sa tamata kila, vakarerevaki, dauvakadave dra, dauqarava na kalou tani ka i tovo vakasisila; era sa dauvakasasataka na manumanu me ra kania; era sa vakaitikotiko e na vale laca ka ra dauveilakoyaki voli e na loma ni lekutu; a sa vau na tolodra e na i vau kuli ni manumanu ka tasi na uludra; era sa matai ni cakava na dakai titi, na i sele takeko kei na matau. E vuqa vei ira sa kedra kakana ga na lewe ni manumanu droka; ia era sa segata tiko ga me ra vakarusai keimami.

21. Ia ko ira na mataqali i Nifai era sa wereca na vanua ka ^jtea e vuqa na veimataqali sila kei na vuani-kau; era sa susuga na qele ni sipi kei na bulumakau e na kena veimataqali, na me kei na me kila kei na ose tale ga.

22. Era sa lewe vuqa na parofita e na keimami maliwa. Ia era sa sega ni kila na i vakavuvuli ko ira na tamata ni ra sa domodomoqa.

23. Ia sa vunautaki ^kvakadodonu ka parofisaitaki tiko ga vei ira na i valu, na veicacati kei na veilakarusai, ka tukuni tiko ga vei ira na mate kei na cuduruvi tawamudu, na lewa kei na kaukauwa ni Kalou; ia sa dautukuni vei ira na veika oqo me vakauqeti ira me ra rerevaka tiko ga na Turaga. Ia kevaka me a sega ni tukuni vakamacala sara vei ira na veika oqo, ke ra a sa rusa makawa. Sa yala eke na noqu i tukutuku me baleti ira.

24. Ia au sa raica na nodra veivaluvaluti na mataqali i Nifai kei na mataqali i Leimani.

25. Raica au sa qase sara mai, ^{*}ka sa oti yani e dua na drau vitusagavulu kaciwa na yabaki mai na gauna ka [']biuti Jerusalemi mai kina na neimami qase ko Liai.

26. Au kila ni sa voleka me'u lako sobu ki na noqu i bulubulu; ia sa vakauqeti au na kaukauwa ni Kalou me'u vunau ka parofisai vei ira na tamata oqo ka tukuna vei ira na i vakavuvuli dina kei Karisito. Ia au sa tukuna e na veisiga kece ga, ka sa i koya na ka au sa rekitaka vakalevu duadua e dela i vuravura.

27. Raica sa voleka me'u lako ki na noqu i vakavakacegu vua na noqu i Vakabula, ka ni'u kila ni sa i Koya ga na noqu i vakavakacegu. Au sa rekitaka na siga e na vakaisulu kina na yago mate oqo me kakua tale ni ^mmate rawa, ka'u na

(g) tik. 14. Jeko. 7:24. (i) raica o, Jeko. 7. (j) 1 Nif. 18:25. (k) raica a, 1 Nif. 16. (l) 1 Nif. 1:4, 2:2,3. (m) raica d, 2 Nif. 2. 1 Kori. 15:53. 2 Timoci 1:10. *420 B.C.

tucake e matana; ia au na raici Koya e na marau ka na qai kaya vei au ko Koya: Lako mai vei au; ko sa

vakakalougatataki ka sa vakarautaki tu e dua na tikina me nomu e na "vale nei Tamaqu. Emeni.

AI VOLA I JEROMI

Sa maroroya na i vola tukutuku ko Jeromi na luve i Inosi – Era sa qarava na Kalou ko ira na mataqali i Nifai ka ra tiko sautu kina.

1. Raica ko i au ko Jeromi; au sa vola na veika oqo me maroroi tiko ga kina na kedra i tukutuku na neimami kawa, me vaka na i vakaro i Inosi na tamaqu.

2. Ia me vaka ni peleti lalai ga "oqo, ka sa volai kina na veika me na yaga vei ira na weka i keimami ko ira na ^bLeimani, au sa na vola ga kina e vica na ka; ia au na sega ni vola na noqu parofisai se na veika sa vakatakilai vei au. A cava tale me'u vola kina ni ra sa vola oti tu na noqu qase? Era sega li ni tukuna tu na sala me da bula kina? Au sa kaya vei kemudou: Io; sa rauti au oqori.

3. Ia e sa levu na ka me caka vei ira na tamata oqo e na ^cvuku ni kaukauwa ni yalodra, na didivara ni daligadra, na butobuto ni lomadra kei na nodra domodomoqa; ia sa yalololoma vakalevu vei ira na Kalou ka sega kina ni vakarusai ira tani mai na dela i vuravura.

4. Ia sa lewe vuqa sa vakatakilalai vei ira e vuqa na ka, ni ra sa sega ni tamata domodomoqa kece ga. Ia ko ira sa vakabauta ka sega

ni domodomoqa, era sa veitokani kei na Yalo Tabu ka sa vakatakila kina vei ira e vuqa na ka me vaka na nodra vakabauta.

5. Raica era sa tiko sautu e na vanua oqo ko ira na Nifai, ka sa oti e *rua na drau na yabaki. Era sa daunanuma me ra ^dmuria na vunau i Mosese, ka vakatabuya na siga ni vakacegegu me nona na Turaga. Era sa sega ni dauvakacaca ka ra sega tale ga ni vosa vakacacataka na Kalou. A sa vaqacacotaki sara na lawa ni vanua.

6. Era sa tawana yani na loma ni vanua; era sa tawana tale ga ko ira na Leimani ka ra sa lewe vuqa cake mai vei ira na Nifai. Ia era sa ^edaulaba ka gunuva na dra ni manumanu.

7. Era sa mai valuti keimami vakavuqa. Ia sa vakaukauwataki ira na neimami tui kei na neimami i liuliu na nodra vakabauta na Turaga; era sa vakavulici ira na tamata e na i vakaro ni Turaga, ka keimami sa rawai ira kina na Leimani ka vakasavi ira tani mai na neimami vanua; keimami sa viribaita na neimami koro kei na vanua kece ga keimami taukena.

8. Keimami sa tubu me lewe vuqa sara ka tawana yani na loma

(n) Ica 12:32-34. V.V. 72:4. 98:18. Joni 14:2, 3. AI VOLA I JEROMI: (a) raica b, 1 Nif. 6. (b) raica c, 2 Nif. 27. (c) Inosi 23. (d) raica p, 2 Nif. 25. (e) raica o, Jeko. 7. Inosi 20. *399 B.C.

ni vanua; ia keimami sa ^fvutuniyau sara e na koula kei na siliva kei na i yau talei; keimami sa matai e na i cakacaka ni kau kei na tara vale kei na i yaya vakamisini, ka keimami kena dau tale ga ni kaukamea kei na kopa, kei na parasa kei na sitila; keimami bulia e vuqa na i yaya ni teitei kei na i yaragi ni valu; io na gasau gagata kei na taga ni gasau, na i wau, na moto kei na i yaragi kece ga ni valu.

9. Ia ni keimami sa vakarautaki keimami tu vakaoqo me vala kei ira na Leimani, era sa sega kina ni rawai keimami. A sa vakadinadinataki kina na vosa ni Turaga ni a kaya: ^oKevaka dou na muria na noqu vunau, dou na tiko sautu e na vanua.

10. Era sa vunauci ira na Nifai ko ira na parofita ni Turaga me vaka na vosa ni Kalou; kevaka era na sega ni muria na nona vunau ka ra sa i valavala ca tiko ga, era na ^vvakarusai mai na dela i vuravura.

11. Ia ko ira na parofita kei ira na bete kei ira na i vakavuvuli, era sa dauvosota ka cakacaka vagumatua me ra vakauqeti ira na ta-

mata me ra gugumatua; era sa vakavulica vei ira na ^vvunau i Mosesese kei na kena i naki; era sa vakauqeti ira me ra namaka na Mesaisa ka vakabauti Koya, me vaka ga e sa yaco oti mai. A ra sa vakavulici ira vakaoqo.

12. Ia e na nodra vakatavulici vakaoqo, era sa taqomaki kina ka sega ni vakarusai mai na dela i vuravura, ni ra sa vakayavalata tiko ga na yalodra ka vakauqeti ira me ra veivutuni e na nodra vunau.

13. A sa oti yani e ^{*}rua na drau tolusagavulu kawalu na yabaki; ia e na vuqa na gauna oqori sa yaco tiko kina na i valu, na veileti kei na veicacati.

14. Ia ko i au ko Jeromi, sa sega ni levu na ka au vola ni sa lailai na peleti. Ia oi kemudou na wekaqu, mo dou la'ki wilika na peleti ^ktale kadua i Nifai, ni sa ceuti tu kina na i tukutuku ni neimami i valu ka ra sa vola tu na tui, se na veika era sa lewa me volai.

15. Ia au sa solia na peleti oqo ki na liga i Omanai na luvequ, ka me ra maroroi me vaka na nodra i vakaro na noqu qase.

AI VOLA I OMANAI

Na cokotivata ni nodratou i tukutuku ko Omanai, Amaroni, Kemisi, Apinatomi kei Amelekai – Sa biuta ko Mosain na vanua ko Nifai ka kunea na vanua ko Saraemala, ka ra tawana tu e dua na mata tamata era a lako mai Jerusalemi – Sa buli me tui – Ko

Korianatuma na i otioiti ni kawa i Jereti – Ko Penijamini na tui – Na i lakolako tale e so.

1. Raica ko i au ko Omanai; sa vakaroti au ko Jeromi na tamaqu me'u volavola e na peleti ^ooqo me

(f) raica o, 1 Nif. 18. (g) raica i, 2 Nif. 1. (i) 1 Nif. 12:19, 20. Ala. 45:10-14. Ila. 13:5-10. 3 Nif. 27:32. Moma. 6. (j) raica p, 2 Nif. 25. (k) raica b, 1 Nif. 6, ka vakakina na f, 1 Nif. 1. AI VOLA I OMANAI: (a) raica b, 1 Nif. 6.

maroroi tiko ga kina na kedra i tukutuku na neimami kawa.

2. Ia au vinakata mo ni kila ni'u a dauvala e na i seleiwau me'u taqomaki ira kina na wekaqu ko ira na Nifai, mai vei ira na nodra meca ko ira na Leimani. Ia au sa tamata i valvala ca ka sega ni muria na i lesilesi kei na vunau ni Turaga ka a dodonu me'u muria.

3. A sa oti yani e *rua na drau vitusagavulu kaono na yabaki; ia e vuqa na gauna oqori keimami a tiko sautu kina ka vuqa tale ga na gauna a yaco kina na i valu kei na vakadave dra. Io sa oti yani e †rua na drau walusagavulu karua na yabaki; au sa maroroya na peleti oqo me vaka na nodra i ^bvakaro na noqu qase; ia au sa solia vua na luvequ ko Amaroni. Au sa tinia e ke.

4. Ia ko i au ko Amaroni, au sa vola e vica wale ga na ka e na i vola i tamaqu.

5. Raica sa oti yani e ‡tolu na drau ruasagavulu na yabaki; ia ko ira na Nifai era sa i valavala ca ^csara era sa vakarusai.

6. E dina ga sa kauti ira tani mai na vanua ko Jerusalemi na Turaga ka maroroi ira ka taqomaki ira mai na ligadra na nodra meca, ia e na vakayacori ga na vosa a tukuna vei ira na noda qase ka vaka: ^d"Kevaka dou na sega ni muria na noqu vunau, dou na sega ni tiko sautu e na vanua.

7. O koya sa talevi ira kina na Turaga e na cudru levu; ia sa taqomaki ira na yalododonu me ra kakua ni rusa ka vakabulai ira mai na ligadra na nodra meca.

8. Ia au sa solia na peleti vua na taciqu ko Kemisi.

9. Ia ko i au ko Kemisi, au sa vola e vica na ka e ^ena i vola ka volavola kina ko tuakaqu; ia au a raica na i otioti ni ka e vola ni a vola sara ga ko koya, ka vola tiko e na siga ka solia kina vei au. Ia keimami sa maroroya vakaoqo na i ^ftukutuku me vaka na nodra i vakaro na neimami qase. Au sa tinia eke.

10. Ko i au ko Apinatomi na luve i Kemisi. Au sa raica na nodra veivaluvaluti kei na nodra veileti na wekaqu na Nifai kei ira na Leimani; ia ko i au, au sa vakamatea e vuqa na Leimani e na noqu i seleiwau me'u taqomaki ira kina na wekaqu.

11. Ia sa ceuti tu na kedra i tukutuku na tamata oqo e na peleti ka ra sa maroroya tu mai na tui e na veitabatamata; ia au sa sega ni kila e dua tale na parofisai se dua tale na ka sa vakatakilai, na ka ga sa volai oti tu; ia sa rauta ga na veika sa volai tu. Au sa tinia eke.

12. Ko i au ko Amelekai na luve i Apinatomi. Au na tukuna vei kemuni e so na ka me baleti Mosaia ka a buli me tui ni vanua ko Saraemala; raica sa vakasalataki koya na Turaga me dro tani e na vanua ko ^g"Nifai, ka me ra biuta tale ga na vanua ko ya ka lako vata kei koya ki na lekutu ko ira kece era sa muria na vosa ni Turaga.

13. A sa vakayacora na ka sa vakaroti koya kina na Turaga. Era sa biuta na vanua ko ya ka lako yani ki na lekutu ko ira kece era sa

(b) Jeko. 1:1-4. Jero. 1, 2, 15. (c) Jero. 10. (d) raica i, 2 Nif. 1. (e) raica b. (f) raica f, 1 Nif. 1. (g) raica b, 2 Nif. 5. *323 B.C. †317 B.C. ‡279 B.C.

muria na vosa ni Turaga, ka ra sa vakaukauwataki e na i vakavuvuli kei na parofisai. Era sa vakasalataki wasoma e na vosa ni Kalou, ka ra tuberi e na kaukauwa ni ligana e na lekutu me yacova ni ra sa yaco ki na vanua ko 'Saraemala.

14. Era sa kunea kina e dua na mata tamata ka ra vakatokai na ^ttamata i Saraemala. Era sa marau vakalevu na tamata i Saraemala, a sa marau vakalevu tale ga ko Saraemala vua na Turaga e na nona kauti ira mai na tamata i Mosaia kei na ^kpeleti parasa ka ceuti tu kina na kedra i tukutuku na Jiu.

15. Sa qai kila ko Mosaia ni ra a lako mai Jerusalemi na tamata i Saraemala, e na ^lgauna ka kau vakabobula kina ki Papiloni ko Setekaia na tui Juta.

16. Era a lako mai na lekutu, ka kauti ira mai na Turaga e na wasawasa levu ki na vanua ka mai ^mkunei ira kina ko Mosaia; era sa vakaitikotiko ga e kea me yacova na gauna oqo.

17. Era sa lewe vuqa sara e na gauna ka kunei ira kina ko Mosaia. Ia sa yaco oti vakavuqa na nodra veivaluvaluti kei na veileti ka ra sa mate e vuqa e na i seleiwau; sa ^yyali mai na nodra i vosavosa dina; era a sega ni kauta mai e dua na kedra i vola tukutuku, ka ra sa guilecavi Koya ka a Buli ira; a sa sega ni kila ko Mosaia kei ira na nona tamata na nodra i vosavosa.

18. A sa vakarota ko Mosaia me ra vakatavulici e na nona vosa. Ia

ni ra sa kila rawa na vosa i Mosaia, sa qai tukuna ko Saraemala na kedra i tukutuku na nona qase ka nanuma rawa; a sa volai na i tukutuku oqori, ia e ^osega ga ni volai e na peleti oqo.

19. Era sa duavata na tamata i Saraemala kei ira na tamata i Mosaia; a sa digitaki ko Mosaia me ⁿnodra tui.

20. Ia e na gauna ni lewa i Mosaia sa kau mai vua e dua na vatulevu ka ^cceuti tu, a sa solia na Kalou na kaukauwa me ^vvakade-wataka kina.

21. Sa tukuni tu kina na i tukutuku kei ^sKorianatuma kei na nodra vakamatei na nona tamata. Era a ^kkunei Korianatuma ko ira na ^ttamata i Saremala ka vula ciwa na nona tiko vata kei ira.

22. Sa tukuni tale tu ga kina e vica na ka me baleti ira na nona qase. Era a lako tani na nona qase mai na vale ^ccecere e na gauna ka vakasesea kina na Turaga na nodra vosa na tamata; a sa tau vei ira na cudru waqawaqa ni Turaga me vaka na nona lewa ka sa kabuwacara na ^ssuidra e na vanua ki na vualiku.

23. Ia ko i au ko Amelekai au a sucu e na gauna i Mosaia ka'u raica na nona mate; a sa buli me tui ko Penijamini na luvena me kena i sosomi.

24. Au a raica e na gauna ni lewa i Penijamini na tui e dua na i valu rerevaki kei na vakadave dra levu e na kedra maliwa na Nifai kei

(i) Ala. 2:15. (j) tik. 15-19. Mosa. 25:2-4. Ala. 22:30-32. Ila. 6:10. 8:21. (k) raica a, 1 Nif. 3. (l) 2 Tui 25:1-7. Raica j. (m) tik. 14. (n) tik. 18. (o) raica k. (p) tik. 12. (q) raica tik. 21. (r) Mosa. 8:13-18. (s) Ica 12:1-3. 13:1, 2, 13-21. Wase 14, 15. (t) Ica. 11:20, 21. 13:21. (u) raica j. (v) Mosa. 28:17. Ica. 1:1-6. Vakatekivu 11:1-9. (w) Mosa. 8:8-12. Raica v.

na Leimani. Ia raica era sa guma-tua cake na Nifai, ka sa vakasavi ira tani kina na Leimani ko Penijamini na tui mai na ^uvanua ko Saraemala.

25. Au sa qase sara mai ka sega na noqu kawa; ia au kila ni tamata dodonu e na mata ni Turaga ko Penijamini na tui; ka'u sa solia kina vua na peleti ^{2a}oqo. Au sa vakasalataki kemuni kece ga mo ni lako mai vua na Kalou na Yalosavasava ni Isireli; mo ni vakabauta na parofisai kei na i vakatakila, kei ira na agilosu dauveiqaravi, kei na i solisoli me vosataka kina e dua na vosa tani e so, kei na i solisoli me dua e lavetaka na vosa tani e so, kei na veika kece ga sa vinaka; raica na ka kece ga sa vinaka sa mai vua na Turaga; ia na ka kece ga sa ca sa mai vua na tevoru.

26. Ia oi kemudou na wekaqu lomani, au vinakata mo dou lako mai vua na Karisito na Yalosavasava ni Isireli mo dou bula e na nona veivakabulai kei na kaukauwa ni nona veisereki. Io dou lako mai ka cabora na yalomudou

taucoko me i soro kivua, ka ia tiko ga na lolo kei na ^{2b}masumasu ka vosota me yacova na i vakataotioti; ia me vaka sa bula na Turaga, dou na bula vakaidina.

27. Ia oqo me'u tukuna mada e vica na ka me baleti ira era a lako cake ki na lekutu me ra lesu ki na vanua ^{2c}ko Nifai; raica e lewe vuqa era gadreva me ra la'ki taura tale na nodra vanua.

28. O koya era sa lako cake kina ki na lekutu. A sa liutaki ira e dua na tamata kaukauwa ka qaqa ka tamata domodomoqa; a sa vakavuna ko koya me ra ^{2d}veivala e na lekutu, ka ra qai bula ga e lewe limasagavulu ka ra lesu tale ki na ^{2e}vanua ko Saraemala.

29. Era sa la'ki kauta mai e ^{2f}vuqa tale na tamata ka ra lesu vata ki na lekutu.

30. Raica ko i au ko Amelekai; a lako vata tale ga kei ira e dua na taciqu ka'u sega tale ni bau rogoca e dua na kedra i tukutuku. Ia sa voleka me'u davo e na noqu i bulubulu; sa ^{2g}sinai na peleti oqo. Au sa tinia na noqu i tukutuku.

NA VOSA I MOMANI

Sa vakalekalekataka na i tukutuku ko Momani – Na peleti lalai i Nifai – Na i sema ni wase ni Vola i Momani ka sa volai oti kei na kena ka tarava mai.

1. Ko i au ko Momani; au sa

raica ni sa voleka me ra vakarusai sara na noqu tamata ko ira na Nifai; au sa vakarau solia oqo na i "vola tukutuku ka'u vakalekalekataka tiko ki na liga i Moronai na luvequ.

(y) raica i. (2a) raica b, 1 Nif. 6. (2b) raica e, 2 Nif. 32. (2c) raica b, 2 Nif. 5. (2d) Mosa. 9:1, 2, 4. (2e) raica i. (2f) Mosa. 9:3, 4. (2g) tik. 11, 19. VOSA I MOMANI: (a) 3 Nif. 5:10. Moma. 1:1-4. 2:17, 18. 5:9. 6:1, 6. 8:1, 4, 5, 14-16. 9:32-36. Moro. 9:23, 24. 10:1-5.

2. Ia sa sa oti e ^bvica na drau na yabaki na nona lako mai na Karisito; *au sa solia na i vola tukutuku oqo ki na ^cliga i na luvequ ka'u vakabauta ni na raica ko koya ni ra sa vakarusai sara na noqu tamata. Ia me vakabulai koya na Kalou ^dme rawa ni vola na kedra i tukutuku kei na i tukutuku kei Karisito me yaga vei ira na nodra kawa.

3. Au na tukuna mada e vica na ka au sa vola; raica ni'u sa ^evakalekalekataka oti na i tukutuku mai na ^fpeleti i Nifai me yacova na gauna ni ^glewa i Penijamini na tui ka a tukuni koya ko Amelekai, au sa qai vakasaqaqara tale e na i vola ^htukutuku kece ka soli vei au; au a kunea kina na peleti ⁱoqo ka tu kina na kedra i tukutuku leleka na parofita, mai vei Jekope me yacova na gauna ni lewa i Penijamini na tui; e tu tale ga kina e ^kvuqa na vosa i Nifai.

4. Au sa marautaka dina na veika e volai tu e na peleti oqo, ka ni tu kina e vuqa na ka me baleta na nona lako mai na Karisito; ia era sa vakadinata na noqu qase ni sa vakayacori oti e vuqa na ka ka tukuni tu kina, ka'u kila tale ga ni sa yaco oti e vuqa na ka ka tukuni tu me baleti keimami me yacova mai na gauna oqo; ia e na yaco vakaidina na veika ka ka tukuni tu me na yaco.

5. Raica au sa digitaka na peleti ^loqo me'u vakaotia kina na noqu i tukutuku, na i ^mtukutuku ka'u

taura mai na ⁿpeleti i Nifai; ia sa sega ni rawa me'u vola eke e ^ovuqa sara na kedra i tukutuku na noqu tamata.

6. Ia au na taura na ^ppeleti ka sa volai tu kina na parofisai kei na veika sa vakatakilai ka biuta vata kei na noqu i ^qtukutuku, ni'u sa taleitaka na veika e volai tu kina ka'u kila ni ra na taleitaka tale ga na wekaqu.

7. Ia sa tiko na i ^rnaki ni noqu kitaka na ka oqo, ka ni sa tukuna ki lomaqu na Yalo ni Turaga sa tiko vei au. Ia sa sega na ka au kila, ia na Turaga sa kila na ka kece ga e na yaco, ka sa vakauqeti au kina me'u kitaka na ka sa lewa.

8. Raica au sa masulaki ira na wekaqu vua na Kalou me ra kila tale na Kalou kei na veivakabulai i Karisito, ka me ra tamata ^staleitaki tale.

9. Ia ko i au ko Momani, au sa i fia me'u vakaotia na noqu i ^ttukutuku ka'u taura mai na peleti i Nifai; ia sa solia vei au na Kalou na vuku kei na kila ka me'u vola kina.

10. Ia ni sa solia oti na peleti ^uoqo ko Amelekai kivei Penijamini na tui, sa taura ko koya ka biuta vata kei na peleti tale ^vkadua, na peleti ka tu kina na i na i tukutuku era sa maroroya tu mai na tui e na veitabatamata me yacova na gauna ni lewa i Penijamini na tui.

11. A sa vakadewai sobu mai na veitabatamata mai na gauna i Penijamini na tui me yacova ni sa soli

(b) Moma. 6:5. (c) Moma. 6:6. (d) Moma. 8:1-8. (e) Moma. 5:9. (f) raica f, 1 Nif. 1. (g) Oma. 23-25. (h) Moma. 4:23. (i) raica b, 1 Nif. 6. (k) raica 1 kei na 2 Nif. (l) tik. 6. (m) 3 Nif. 5:14-18. Moma. 1:1. (n) 1 Nif. 9:2. Raica f, Raica tik. 3. kei na f, 1 Nif. 1. (o) tik. 3. 3 Nif. 5:8-11. 26:6-12. Moma. 5:9. (p) tik. 5. (q) raica c. (r) V.V. 3, 10. (t) 2 Nif. 30:6. (u) tik. 3. (v) raica p. (w) raica f.

*Rauta na 385 A.D. †Rauta na 385 A.D.

vei ^yau. Ia ko i au ko Momani, au sa kerea vua na Kalou me maroroi na peleti ogo. Au sa kila ni na maroroi, ka ni sa volai tu kina na veika bibi era na ^{2c}lewai kina na ^{2a}noqu tamata kei ira na ^{2b}wekadra e na siga mai muri, na siga sa levu ka rerevaki me vaka na vosa ni Kalou.

12. Ia ogo e vica na ka me baleti Penijamini na tui; raica a yaco na veileti e na kedra maliwa na nona tamata.

13. A ra sa lako tale ga mai na mataivalu ni Leimani mai na ^{2d}vanua ko Nifai me valuti ira na nona tamata. A sa vakasoqoni ira vata na nona mataivalu ko Penijamini na tui ka liutaki ira; a sa vakaiyaragi e na i ^{2e}seleiwa i Lepani ka vala vakaukauwa sara.

14. Ia era sa valuti ira na nodra meca e na kaukauwa ni Turaga ka ra vakamatea e vica vata na udolu na Leimani. Era sa valuti ira na Leimani me yacova ni ra sa vakasavi ira tani mai na nodra vanua.

15. Era sa tubu na Karisito

vakailasu; era sa vagalui ka totogitaki me vaka na nodra cala.

16. Era sa tubu tale ga na parofita vakailasu, na dauvunau vakailasu kei na i vakavuvuli vakailasu e na kedra maliwa na tamata, ka ra sa totogitaki kece me vaka na nodra cala; a sa yaco tale ga vakavuqa na veileti ka ra sa toki e vuqa vei ira kivei ira na Leimani; a sa vunauci ira na nona tamata ko Penijamini na tui kei ira na parofita yalosavasava.

17. Ia sa turaga yalosavasava ko Penijamini na tui ka lewai ira na nona tamata e na lewa dodonu; era sa lewe vuqa na tamata yalosavasava e na vanua ka ra sa vunautaka na vosa ni Kalou e na kaukauwa kei na lewa, ka tauca na ^{2f}vosa laulau e na vuku ni nodra domodomoqa na tamata.

18. Ia e na nodra veivuke ko ira oqori kei na nona sa cakacaka ko Penijamini na tui e na nona i gu taucoko kei na yalona taucoko, vata kei ira na parofita, sa yaco tale kina na tiko sautu e na vanua.

AI VOLA I MOSAIA

WASE 1

Na vunau i Penijamini na tui veiratou na luvena tagane – Sa digitaki ko Mosaia me i sosomi kei tamana – Sa taura na i vola tukutuku kei na veika tale e so ko Mosaia.

1. A sa oti sara na nodra veileti

na tamata i Penijamini na tui e na "vanua ko Saraemala; a sa tiko sautu ko Penijamini na tui e na vo ni nona gauna.

2. Eratou sa lewe tolu na luvena tagane; a sa vakayacani iratou ko Mosaia, ko Iloramu kei Ilamani. A

(y) 3 Nif. 5:8-11. Moma. 4:23. (2a) Ila. 15:3. Raica q, Jeko. 5. (2b) Ila. 15:4. Raica r, Jeko. 5. (2c) 2 Nif. 25:18. 29:11. 33:11, 14, 15. 3 Nif. 27:23-27. Ica. 4:8-10. 5:4. (2d) raica b, 2 Nif. 5. (2e) raica a, 1 Nif. 4. (2f) raica a, 1 Nif. 16. AI VOLA I MOSAIA WASE 1: (a) Omanai 13.

Rauta na 130 B.C.

sa vakavulici iratou e na nodra i vakavuvuli ^bkece na nona qase me ratou tamata kila ka; io me ratou kila tale ga na parofisai sa solia na Turaga vei ira na nodra qase.

3. A sa vakavulici iratou tale ga e na i tukutuku ka ceuti tu e na ^cpeleti parasa ka kaya: Oi kemudou na luvequ, mo dou nanuma tiko ni kevaka me a sega na peleti ka ceuti tu kina na i tukutuku kei na i vakaro oqo, ke da a lecaika sara ka sega ni kila na veika vuni ni Kalou.

4. Kevaka me a sega na peleti oqo, ke a sega ni rawa vua na noda qase ko Liai me nanuma na veika kece oqo ka vakavulici iratou kina na luvena; ia me vaka ni ^dkila tu ko koya na vosa vaka-Ijipita, a wilika rawa na ceuceu oqo ka vakavulici iratou kina na luvena, ia me ratou qai vakavulici ira tale ga na luvedratou; a sa vakayacori tiko kina na i vakaro ni Kalou me yacova mai oqo.

5. Au sa kaya vei kemudou na luvequ, kevaka me a sega na veika sa maroroya ka taqomaka tu mai na Kalou me da wilika ka kila kina na nona veika vuni, ka me noda i dusidusi tiko ga na nona i vakaro, ke ra a sa vuki tani tale ga mai na vakabauta ko ira na noda qase; ia eda na vakataki ira na wekada na mataqali i Leimani, ka ra sega tu ni kila na veika oqo ka ra na sega tale ga ni vakabauta kevaka era vakavulici kina, e na vuku ni nodra i ^evakavuvuli tawa dodonu na nodra qase.

6. Oi kemudou na luvequ, mo

dou nanuma ni sa dina na veika au tukuna tiko oqo; ia sa dina tale ga na i tukutuku ka ceuti tu e na peleti. A sa dina tale ga na peleti i Nifai ka ceuti tu kina na i tukutuku kei na nodra vosa na noda qase mai na gauna era a biuti Jerusalemi mai kina me yacova mai oqo; ia dou sa kila ni sa dina, ni ra sa tu sara ga oqo e matadatou.

7. Ia oi kemudou na luvequ, dou nanuma mo dou vakasaqaqara matua sara kina, ni na vinaka vei kemudou; ia mo dou daumuria na vunau ni Kalou, mo dou tiko sautu kina e na vanua oqo me vaka na ^fvosa ni yalayala ni Turaga kivei ira na noda qase.

8. A sa vakatavulica e vuqa tale na ka ko Penijamini na tui vei iratou na luvena; ia sa sega ni volai e na i vola oqo.

9. A sa vakavulici iratou tiko mai na luvena ko Penijamini na tui me yacova ni sa qase sara, ka kila ni sa voleka me lako e na sala era na lako kina ko ira kece ga na kai vuravura; a sa nanuma kina me lesia e dua na luvena me kena i sosomi.

10. A ka oqo ^gsa kacivi Mosaia mai kina; a sa vosa vua ka vaka: Na luvequ, mo kacivaka yani kivei ira kece ga na tamata e na vanua oqo, ko ira na ^htamata i Saraemala kei ira na ⁱtamata i Mosaia, me ra soqoni vata mai e na mataka; ia au na tukuna kina kivei ira na noqu tamata ni ^jko sa nodra tui ka nodra turaga tale ga; io ko ira oqo sa soli ira vei kedaru na Turaga na noda Kalou.

(b) tik. 4. 1 Nif. 1:2. Moma. 9:32. (c) raica a, 1 Nif. 3. (d) raica b. (e) raica o, Jeko. 7. Ala. 19:14. (f) raica i, 2 Nif. 1. (g) Omanai 14. (i) raica q, Mosa. 27:35. 28:18. 29:40. Ila. 15:3. (j) Mosa. 2:30. 6:3, 4.

*Rauta na 124 B.C.

11. E dua tale; au na vakatokai ira na tamata ogo e na dua na ^kyaca, ka me ra na kilai tani kina mai vei ira kece na tamata ka kauta tani mai na vanua ko Jerusalemi na Turaga na Kalou; raica au sa kitaka ogo ni ra sa muria tiko na vunau ni Turaga.

12. Ia na yaca ka'u na vakatokai ira kina e na sega ni bokoci laivi, e na qai bokoci ga kevaka era sa i valavala ca.

13. Raica au sa kaya vei iko, sa daulomani ira na tamata ogo na Turaga; ia kevaka era sa vuki me ra tamata ca ka i valavala vakatani, sa na laivi ira na Turaga ka ra sa na malumalumu tale ga me vakataki ira na wekadra; e na sega tale ni maroroi ira e na nona kaukauwa levu ka lagilagi ka a maroroi ira tu mai kina na noda qase.

14. Au sa kaya vei iko, kevaka me a sega ni dodoka mai na ligana ko Koya me taqomaki ira na noda qase, ke ra a sa vakamalumulumutaki ira ka vakarusai ira ko ira na Leimani.

15. Ia ni sa tinia na nona vosa ko Penijamini na tui vua na luvena, sa qai lesi koya me lewa na veika kece ni matanitu.

16. A sa lesi koya tale ga me maroroya tiko na peleti ^lparasa ka ceuti tu kina na i tukutuku; kei na ^mpeleti i Nifai; kei na i ⁿseleiwau i Lepani; kei na ka ^omoqimoqili se i dusidusi ka solia na Turaga me dusimaka vei ira na sala e na lekutu; ia sa vakatau tiko ga na nona

cakacaka e na nodra vakarorogo ka yalodina kina.

17. Ia me vaka ni ra a sega ni yalodina, era sa sega kina ni gumatua se toso ki liu e na nodra i lakolako, ia era sa ^uciri voli ga ka sa tau vei ira na cudru ni Kalou; era sa yaviti e na rarawa levu kei na viakana, me uqeti ira me ra nana kina na nodra i tavi.

18. A sa lako ko Mosaia ka kitaka me vaka ^asa vakarota vua ko tamana; a sa kacivaka vei ira na tamata kece ga e na ^vvanua ko Saraemala me ra soqoni vata ki na ^svale tabu me ra la'ki rogoca kina na vosa i tamana.

WASE 2

Sa tara e dua na vatavata cecere ko Penijamini na tui, me vosa mai kina vei ira na nona tamata – Sa ia na lewa dodonu ko koya na tui sa rerevaka na Kalou.

1. A sa vakayacora ko Mosaia na ka ^asa vakarota vua ko tamana me kacivaka vei ira na tamata kece ga e na vanua ko ya, me ra soqoni vata yani ki na ^bvale tabu ka rogoca kina na vosa i Penijamini na tui.

2. A ra sa lewe vuqa sara ka sa sega ni wiliki rawa na kedra lewe levu, ni ra sa tubu vakalevu ka sautu e na vanua.

3. Era sa kauta yani na ulumautua ni nodra manumanu, me ra vakacabora na i soro kei na i soro kama, me vaka na ^cvunau i Mosese;

4. Io me ra vakavinavinaka tale ga vua na Turaga na nodra Kalou

(k) tik. 12. Mosa. 5:11. (l) raica a, 1 Nif. 3. (m) raica f, 1 Nif. 1. (n) raica a, 1 Nif. 4. (o) raica d, 1 Nif. 16. (p) 1 Nif. 18:12, 13. (q) tik. 10. Mosa. 2:1. (r) Oma. 13. (s) raica i, 2 Nif. 5. WASE 2: (a) Mosa. 1:10, 18. (b) raica i, 2 Nif. 5. (c) raica p, 2 Nif. 25. *Rauta na 124 B.C.*

ka kauti ira tani mai na vanua ko Jerusalemi, ka vakabulai ira mai na ligadra na nodra meca, ka lesi ira na tamata yalododonu me nodra i vakavuvuli, ka lesia tale ga e dua na turaga yalododonu me nodra tui; a sa vakataudeitaka ko koya na tiko sautu e na ^dvanua ko Saraemala, ka vakavulici ira me ra muria na vunau ni Kalou; io me ra tiko marau ka lomana na Kalou kei ira na tamata kece ga.

5. Ia ni ra sa yaco ki na ^evale tabu, era sa birika wavoki na nodra vale laca vakamatavuvale; io na tamata yadua, na watina kei ira na luvena, na tagane kei na yalewa, kei ira kece na makubuna, mai vei koya ka qase sara kivei koya sa gone sara; raica era sa dui toka sara ga vakamatavuvale.

6. Ia era sa birika na nodra vale laca me vakavolivolita na ^fvale tabu; a sa qara kece mai kina na nodra dui katuba, me rawa ni ra toka ga kina ka rogoca sara tiko na vosa i Penijamini na tui.

7. Ia me vaka ni ra sa lewe vuqa sara, sa sega kina ni rawa me vakavulici ira e na loma ni vale tabu ko Penijamini na tui; a sa vakarota me tara e dua na ^gvatakata cecere sara me vosa mai kina vei ira na nona tamata.

8. A sa vosa vei ira na nona tamata mai na vatakata cecere; ia me vaka ni ra sa rui lewe vuqa sara, era sa sega kina ni rogoca kece na nona vosa; a sa vakarota ko koya me volai na nona vosa kece ka vakau yani vei ira era sa sega ni rogoca rawa na domona, me ra kila tale ga na ka e tukuna.

9. A sa vakaoqo na vosa sa tukuna ka lewa me volai: Oi kemuni kece na wekaqu ka soqoni vata mai, oi kemuni ka rogoca rawa na noqu vosa edaidai; au sa sega ni vakarota mo ni lako mai mo ni qai sega ni kauwaitaka na noqu vosa; ia mo ni mai vakarorogo vei au ka dolava sara na daligamuni mo ni rogoca, kei na lomamuni mo ni kila, kei na yalomuni mo ni raica kina na veika vuni ni Kalou.

10. Au sa sega ni vakarota mo ni lako mai mo ni rerevaki au, se mo ni nanuma ni'u sa uasivi cake vei ira na tamata kece ga.

11. Raica sa tu na noqu malumalumu vakayago kei na malumalumu vakayalo, me vakataki kemuni ga; ia ko ni sa digitaki au, ka sa buli au ⁱ'ko tamaqu me vaka na lewa ni Turaga, me'u nomuni turaga ka nomuni tui; au sa maroro ka taqomaki tu mai e na nona kaukauwa levu me'u ^jqaravi kemuni e na noqu i gu taucoko, kei na yaloqu taucoko, kei na kaukauwa kece ga sa solia vei au na Turaga.

12. Au sa kaya vei kemuni ni sa noqu i lesilesi me'u qaravi kemuni e na noqu bula taucoko; ia au sa sega ni vakarota mo ni saumi au e na koula se siliva se e na i yau e so.

13. Au sa sega tale ga ni vakarota mo ni biu ki na vale butobuto, se me'u laiva mo ni veivakabobulataki, se mo ni laba, se dauvakacaca, se butako, se ia na veibutakoci, se me'u laiva mo ni kitaka e dua na i tovo ca; ia au sa vakavulici kemuni mo ni muria na vunau kece ga ni Turaga.

14. Raica au sa cakacaka tiko

(d) Omanai 13. (e) raica i, 2 Nif. 5. (f) raica i, 2 Nif. 5. (g) tik. 8. (i) Omanai 23, 24. (j) tik. 14, 16-19.

me'u qaravi kemuni, ka mo ni kakua ni solia na i vakacavacava, se mo ni colata na i colacola bibi; ia ko ni sa kila ni sa dina na veika au tukuna tiko oqo.

15. Ia oi kemuni na wekaqu, au sa sega ni kitaka na veika oqo me'u dokai kina; au sa sega tale ga ni tukuna na veika oqo me'u beitaki kemuni kina; ia au sa tukuna ga mo ni kila kina ni'u sa sega ni madua me'u tu e na mata ni Kalou e na siga oqo.

16. Raica au sa kaya vei kemuni, au sega ni via dokai e na noqu kaya ni'u sa qaravi kemuni e na noqu bula taucoko, ni'u sa vakayacora ga na i tavi sa lesia vei au na Kalou.

17. Ia au sa tukuna vei kemuni na veika oqo mo ni yalomatua kina; mo ni kila ko ni sa qaravi Koya tiko na nomuni Kalou, e na nomuni qaravi ira tiko na wekamuni.

18. Raica ko ni sa vakatokai au me'u nomuni tui; ia kevaka au sa cakacaka ka'u ^kqaravi kemuni ko i au na nomuni tui, e sega li ni kilikili mo ni kitaka vakakina?

19. Ia kevaka sa yaga mo ni vakavinavinaka vei au, ko i au na nomuni tui ka'u sa qaravi ^lkemuni e na noqu gauna taucoko, ka'u qarava tale ga kina na Kalou, sa kilikili sara mo ni vakavinavinaka tiko ga vua na nomuni Tui mai lomalagi!

20. Au sa kaya vei kemuni na wekaqu, kevaka ko ni sa vakavinavinaka ka vakacaucau e na yalomuni taucoko vua na Kalou ka buli kemuni, ka maroroi kemuni

ka taqomaki kemuni, ka vakavuna mo ni marau ka tiko veisaututaki—

21. Io au sa kaya vei kemuni, kevaka ko ni sa qaravi Koya ka a buli kemuni mai na i vakatekivu, ka maroroi kemuni e veisiga ni sa solia na i cegu mo ni bula, yavala ka cakava kina na ka sa lomamuni, ka sa dauvukei kemuni e na veigauna, ia kevaka ko ni sa qaravi Koya e na yalomuni taucoko, ko ni sa tamata tawayaga tiko ga.

22. Ia na ka wale ga e vinakata, mo ni muria na nona vunau; a sa ^myalataka tu ko Koya ni ko ni na tiko sautu e na vanua oqo kevaka ko ni sa muria na nona vunau, ka sa dauvakayacora ko Koya na ka sa vosataka; ia kevaka ko ni sa muria na nona vunau, e na vakalougata-taki kemuni ka vakasaututaki kemuni.

23. Ia mo ni kila ni sa buli kemuni ko Koya ka solia vei kemuni na bula, ka ko ni sa dinau tu ga kina vua.

24. Ia sa vinakata wale ga ko Koya mo ni muria na nona vunau; ia kevaka ko ni sa kitaka vakakina, e na vakalougatataki kemuni sara ko Koya me kena i sau. A ka oqo ko ni sa dinau tu ga kina vua e na gauna oqo ka tawamudu; ia na cava ko ni sa rawata mo ni qai dokadokataka?

25. Ia me'u taroga mada, a cava e rawa mo ni kaya e na vukumuni? Au sa kaya: E segai sara! E sega mada ga ni rawa mo ni kaya ni ko ni sa uasivi cake mai na kuvu-ni-soso; e dina ga ko ni sa buli mai na ⁿkuvu-

(k) tik. 11, 17-19. (l) tik. 11, 16-18. (m) raica i, 2 Nif. 1. (n) 2 Nif. 2:15. 29:7. Jeko. 2:21. 4:9. Mosa. 4:21. 7:27. 28:17. Ala. 18:28, 34, 36. 22:10-13. 42:2. Moma. 6:15. 9:11, 12, 17. Ica 3:15, 16. Moro. 10:3. Vakatekivu 2:7. 3:19.

ni-soso, ia oqori tale ga sa nei Koya ka a buli kemuni.

26. Raica ko ni sa vakatokai au me'u nomuni tui; ia au sa sega ni uasivi cake mai vei kemuni, ni'u a buli tale ga mai na kuvu-ni-soso. Ia ko ni sa raica ni'u sa qase mai, ka sa voleka me lesu tale na yago mate oqo ki na qele ka a buli mai kina.

27. Au sa kaya oti ni'u sa ^oqaravi kemuni ka sega ni madua me'u tu e na mata ni Kalou; ia oqo au sa vakarota mo ni soqoni vata mai edaidai, me kilai ni sa sega na noqu cala; io me kakua ni tauvi au na nomuni dra ni sa na tarogi au na Kalou e na vuku ni veika a vakarota me'u kitaka e na vukumuni.

28. Raica au sa vakarota mo ni soqoni vata mai edaidai, me kakua kina ni tauva na noqu i sulu na nomuni dra; sa voleka me'u lako sobu ki na noqu i bulubulu, ia me'u lako sobu e na vakacegu; ia e na sega ni mate na yaloqu, e na curu ga ki na ^umatasere mai cake, me seretaka ka vakacaucautaka na Kalou yalododonu.

29. E dua tale; au sa vakarota mo ni soqoni vata mai, me'u tukuna vei kemuni ni'u sa na sega ni nomuni i vakavuvuli se nomuni tui.

30. Raica sa sautaninini tu na yagoqu e na noqu vosa tiko oqo vei kemuni; ia sa vakaukauwataki au na Turaga na Kalou ka'u sa vosa rawa tiko kina oqo vei kemuni; ia sa vakarota me'u tukuna vei kemuni edaidai ni sa na nomuni turaga ka nomuni ^utui tale ga ko Mosaia na luvequ.

31. Oi kemuni na wekaqu, mo ni vakayacora vua na veika ko ni sa dauvakayacora tiko mai. Ko ni sa tiko sautu ka taqomaki mai na ligadra na nomuni meca e na nomuni a daumuria na i vakaro i tamaqu kei na noqu i vakaro; ia kevaka ko ni sa muria na i vakaro i na luvequ, se na i vakaro ni Kalou sa tukuna vei kemuni ko koya, ko ni na tiko sautu tiko ga e na vanua oqo, ka ra na sega ni rawai kemuni na nomuni meca.

32. Oi kemuni na noqu tamata, mo ni qarauna mo ni kakua ni vakarorogo ki na ^uyalo ca ka dau tukuna ko Mosaia na tamaqu, ni na yaco kina na veileti e na kemuni maliwa.

33. Raica, sa yalataki tu na ca vua sa vakarorogo ki na yalo ko ya; ia ko koya sa vakarorogo vua ka muri koya ka mate e na nona i valavala ca, sa na cudruvi kina; ia ni sa kila tu na vunau ni Kalou ka qai talaidredre kina, sa kena i sau vua na cudruvi ^utawamudu.

34. Au sa kaya ni sa vakatavulici oti vei kemuni taucoko na veika oqo, ka sega ga ko ira na luvemuni lalai; ia ko ni sa kila kina ni ko ni sa dinau tu ga vua na Tamamuni mai lomalagi, ka sa kilikili mo ni qaravi Koya e na yalomuni taucoko; ia ko ni sa vakatavulici tale ga e na i ^utukutuku ka tu kina na nodra parofisai na parofita yalosavasava, me yacova sara na gauna ka biuti Jerusalemi mai kina ko Liai na noda qase.

35. A sa vakatavulici tale ga vei

(o) tik. 11, 12, 14-19. (p) Moma. 7:7. (q) Mosa. 1:10. 6:3, 4. (r) raica j, 2 Nif. 2. 9:39. 18:19. 28:20-22. 32:8. Mosa. 2:37. 3:6. 4:14. 16:3. Ala. 3:26, 27. 5:20, 39-42. 30:42, 53. 34:34, 35, 39. 40:13, 14. Ila. 7:15, 16. 13:37. 3 Nif. 27:11, 32. Moma. 1:19. 5:18. Moro. 7:11-14, 17. 10:30. (s) raica n, Jeko. 6. (t) 1 Nif. 3:24. 5:14. Rauta na 124 B.C.

kemuni na veika kece era sa vosataka na noda qase me yacova mai oqo. Ia ko ni sa kila tale ga ni ra sa vosataka na veika sa vakarota vei ira na Turaga; a sa dodonu sara ka dina.

36. Raica au sa kaya vei kemuni na wekaqu, ko ni sa vakavulici oti ka kila tu na veika oqo; ia kevaka ko ni qai talaidredre ka i valavala vakatani tiko ga, ko ni sa yawa tani sara mai na Yalo ni Turaga, ka sa sega ni tiko vata kei kemuni ko Koya me tuberi kemuni e na sala dodonu, mo ni kalougata kina, ka sautu ka taqomaki vinaka.

37. Au sa kaya vakaidina vei kemuni, ko koya sa kitaka na ka oqo sa talaidredre ki vua na Kalou; ia sa meca ni valavala dodonu kece ga ni sa vakarorogo ka muria na "yalo ca; a sa biuti koya na Turaga ni sa sega ni dau tiko e na vale dukadukali ko Koya.

38. Ia kevaka sa sega ni veivutuni na tamata ko ya, e na mate kaya na nona veimecaki tiko kei na Kalou; ia sa kila vakavinaka tu na nona cala na tamata ko ya, ka sa rere kina ni tu e na mata ni Turaga; a sa luvuci koya na madua, na rarawa kei na yaluma sa "vaka na bukawaqa e sega ni boko rawa, ka sa tubu cake tiko ga na kena yameyame ka sega ni mudu.

39. Ia oqo au sa kaya vei kemuni, e na sega ni lomani na tamata ko ya; a sa nona i votavota ga na "rarawa tawamudu.

40. Ko ni sa kila kece sara na i balebale ni noqu vosa, oi kemuni na qase kei na cauravou kei na gone, ni'u sa vosa vakamacala sara

vei kemuni; ia mo ni nanuma mada na nodra vakaloloma na sa vuki ki na i valavala ca.

41. Ia mo ni daunanuma tiko ni ra sa kalougata ka marau ko ira sa muria na vunau ni Kalou. Raica, era sa vakalougatataki e na veika vakayago kei na veika vakayalo; ia kevaka era sa yalodina tiko me yacova na i vakataotioti, era na curu ki lomalagi ka tiko marau vata kei na Kalou me tawamudu. Mo ni nanuma deivaki tiko ni sa dina na veika oqo; io ni sa tukuna na Turaga.

WASE 3

*Tomani na vosa i Penijamini na tui
- Sa tukuni Karisito - Sa tukuna tale
ga na i soro.*

1. Oi kemuni na wekaqu, mo ni vakarorogo mada ni sa levu tu na ka me'u tukuna vei kemuni; raica au na tukuna vei kemuni na veika e na yaco mai.

2. Sa vakatakila vei au na agilosu ni Kalou na veika me'u tukuna vei kemuni. A kaya vei au ko koya: Mo yadra mada; ia ni'u sa yadra, au raica ni sa tucake tu e mataqu.

3. A sa kaya vei au: Mo yadra ka rogoca na vosa au na tukuna vei iko; raica au sa kauta mai vei iko na i tukutuku vinaka mo ni reki vakalevu kina.

4. Ni sa rogoca na nomu masu na Turaga, ka sa kila na nomu yalododonu; a sa talai au mai me'u mai tukuna vei iko na i tukutuku oqo mo marau kina; ia mo qai tukuna vei ira na nomu tamata me ra reki vakalevu tale ga kina.

5. Raica sa voleka sara na

gauna ka sa sega tale ni yawa, me na lako mai kina e na kaukauwa ko Koya na Kalou Kaukauwa Sara ka a bula tiko mai liu, "edaidai ka tawamudu; e na lako sobu mai loma-lagi kivei ira na luve ni tamata; e na mai tiko e na ^bvale qele, ka veila-koyaki e na kedra maliwa na tamata, ka kitaka na veika ^cmana lelevu me vaka na nona vakabulai ira na tauvimate, vakaturi ira cake na sa mate, ra lako na lokiloki, ra rai na mataboko, ra rogo na didivara ka vakabula na mate kece ga.

6. E na vakasava tani tale ga na tevoro se na ^dyalo ca ka curumi ira tu na luve ni tamata.

7. Ia sa uasiviti ira na tamata ko Koya e na nona vosota na veiva-katovolei, e na ^erarawa ni yago, na viakana, na viagunu kei na oca me yaco sara ki na mate, o koya sa sega ni vosota rawa na tamata; ia sa rarawa vakalevu sara e na vuku ni nodra i valavala ca kei na nodra i tovo vakasisila na nona tamata, ka sa bunotaka kina na dra.

8. Ia e na vakatokai na yacana ko Jisu Karisito na Luve ni Kalou, o koya sa Bulia na lomalagi kei na vuravura kei na veika kece ga mai na i vakatekivu; ia e na yaca i tinana ko ^fMeri.

9. Raica e na lako mai ko koya kivei ira na kai nona me ra bula kina na luve ni tamata era sa vakabauta na yacana; ia ni sa cakava na ka kece ga ogo ko Koya, era na

okati Koya ga me tamata wale ka ra kaya ni sa tiko vua na tevoro; era na vakanakuitataki Koya ka ^gvakoti Koya ki na kauveilatai.

10. Ia e na tucake tale mai na mate e na i ^hkatolu ni siga; raica e na qai lewai vuravura; ia sa vakayacori na veika ogo me yaco kina na lewa dodonu vei ira na luve ni tamata.

11. Raica sa ⁱsorovaki tale ga e na nona dra na nodra caka cala e na vuku ni lutu i Atama ko ira era sa mate ka sega ni kila na vunau ni Kalou, se ko ira sa caka ca e na nodra ^klecaika.

12. Ia e na ca, e na ca ko koya sa kila tu ka qai talaidredre vua na Kalou, ni na sega ni vakabulai; ia kevaka sa veivutuni ka vakabauta na Turaga ko Jisu Karisito, e na bula.

13. A sa talai ira na nona parofita yalosavasava na Turaga na Kalou kivei ira na luve ni tamata, me ra tukuna yani na veika ogo kivei ira na veimataqali, veimatanitu, kei na dui vosavosa; ia ko ira yadua sa vakabauta ni na lako mai na Karisito, e na bokoci na nodra i valavala ca ka ra na reki ka marautaki Koya vakalevu me vaka ga e sa yaco oti mai vei ira.

14. Ia sa raica na Turaga na Kalou ni ra sa tamata domodomoqa na nona tamata, ka sa solia kina vei ira e dua na vunau, sa i koya na ^lvunau i Mosese.

WASE 3: (a) 2 Nif. 19:6, 26:12. Mosa. 15:1-5. Ala. 11:38, 39, 44. 13:7-9. Ila. 14:12. Moro. 7:22. 8:18. V.V.29:33. 39:1. 76:4. (b) 2 Nif. 9:18-21. 2 Nif. 2:4. 6:9. 9:5, 21. 25:12. 32:6. Mosa. 7:27. 15:1-7. Ala. 7:9-13. Ila. 14:4. 3 Nif. 1:14. 9:15, 16. 10:18, 19. Wase 11-28. Moma. 3:21. (c) 1 Nif. 11:31. 2 Nif. 10:4. 26:13. Ala. 7:11. (d) raica r, Mosa. 2. (e) raica t, 2 Nif. 9. (f) Ala. 7:10. (g) 1 Nif. 11:33. 19:10, 13. 2 Nif. 6:9. 10:3. 25:13. Mosa. 15:7. 3 Nif. 11:14, 15. (i) 1 Nif. 19:10. 2 Nif. 25:13. Ila. 14:20, 27. 3 Nif. 10:9. (j) raica f, 2 Nif. 2. (k) 2 Nif. 9:25, 26. Mosa. 3:20-22. 15:24, 25. Ala. 9:15, 16. 29:5. 42:21. Ila. 15:14, 15. Moro. 8:22. (l) raica p, 2 Nif. 25. Rauta na 124 B.C.

15. A sa vakaraitaka vei ira e vuqa na i vakatakilakila kei na veika mana, na i vakatakarakara kei na yaloyalo me baleta na nona lako mai; era sa dautukuna tale ga na parofita yalosavasava na nona lako mai; ia era sa vakaukauwataka ga na yalodra ko ira na tamata ka ra sega ni kila ni kevaka sa sega ni dave na nona dra me i ^msoro, sa sega ni yaga na vunau i Mosese.

16. Ia kevaka me ra i valavala ca rawa na gonelalai, era na sega ga ni vakabulai; ia au sa kaya vei kemuni, era sa vakalougatataki; raica era sa bale e na vuku i Atama me vaka sa lewai, ia na dra i Karisito sa sorovaki kina na ⁿnodra i valavala ca.

17. Raica au sa kaya vei kemuni, sa sega tale ni dua na yaca se na sala se i vakarau sa soli me ra bula rawa kina na luve ni tamata, na yaca duadua ga i Karisito na Turaga Kaukauwa Sara.

18. Raica sa lewa ko Koya ka sa dodonu na nona lewa; ia era na sega ni rusa ko ira sa mate ni ra sa ^ogonelalai; era na cudruvi na tamata kevaka era sa sega ni vakamalumalumutaki ira me ra vaka na gonelalai, ka vakabauta ni sa rawa duadua ga na bula e na vuku ni dra ni ⁿsoro i Karisito na Turaga Kaukauwa Sara.

19. A sa veimecaki na i tovo vakayago kei na Kalou me tekivu sara mai na lutu i Atama, ka na vaka tu kina me tawamudu kevaka eda sa sega ni vakarorogo ki na domo ni Yalo Tabu, me da biuta tani na i tovo vakayago ka yaco me tamata yalosavasava e na vuku ni i

soro i Karisito na Turaga; ia me da vaka na gone lailai, me da talairawarawa, yalomalua, yalomalumumu, dauvosota, dauloloma, ka talairawarawa ki na veika kece sa lewa vua na Turaga, me vaka na gone sa talairawarawa vua na tamana.

20. Ia au sa kaya vei kemuni, e na yaco na gauna me na vunautaki yani kina na kena i tukutuku na i Vakabula vei ira kece na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa, kei ira na tamata kece ga.

21. Ia ni sa na yaco mai na gauna ko ya, e na kunei ni sa cala na tamata kece ga e na mata ni Kalou, ka sega ga ko ira na gone ^llalai; ia kevaka sa veivutuni na tamata ka vakabauta na yaca ni Turaga na Kalou Kaukauwa Sara, e na bokoci na nodra i valavala ca.

22. Ia ni ko sa na vakavulica vei ira na nomu tamata na veika sa vakarota vei iko na Turaga na nomu Kalou, e na qai kunei ni ra sa sega ni cala e na mata ni Kalou kevaka era sa kitaka na veika au sa tukuna oti vei iko.

23. Ia au sa vosataka na veika sa vakarota vei au na Turaga na Kalou.

24. A sa kaya vakaoqo na Turaga: Ia na veika oqo e na tu me i vakadinadina vei ira na tamata oqo e na siga ni lewa; raica era na lewai na tamata kece ga me vaka na nodra i valavala, se vinaka se ca.

25. Ia kevaka era sa i valavala ca, e na vakatakilalai votu vei ira na nodra cala kei na nodra vakasisila, ka na vakavuna me ra lako tani mai

(m) raica f, 2 Nif. 2. (n) tik. 18, 19. Mosa. 15:25. Moro. 8:8, 12, 22. (o) raica n. (p) raica f, 2 Nif. 2. (q) raica n. Rauta na 124 B.C.

na mata ni Turaga ki na vanua ni rarawa^rtawamudu ka ra na sega ni lesu rawa mai kina; ia sa baleti ira ga na nodra cudruvi.

26. A sa tau vei ira na nona cudru na Kalou, me vaka na lewa dodonu ka cudruvi kina ko Atama ni sa kania na vuanikau vakatabui; o koya ogo era sa cudruvi kina ka sega ni mudu.

27. Ia na nodra rarawa sa ^svaka na drano bukawaqa kei na sulifure sa sega ni boko rawa na kena yameyame, ka sa tubu cake tiko ga na kena kubou ka tawamudu. Sa kaya vakaoqo vei au na Turaga. Emeni.

WASE 4

Sa tinia na nona vosa ko Penijamini na tui – Na i vakarau ni veivakabulai – Sa vakararavi na tamata kivua na Kalou – Sa vakarota me ra yalololoma, yalomatua ka gumatua.

1. Ia ni sa tinia ko Penijamini na tui na vosa ka vakarota na ^aagilosi ni Turaga me tukuna, sa qai veiraiyaki vei ira na lewe vuqa ka raica ni ra sa bale vakatobuicu ki na qele, ni ra sa rerevaka na Turaga.

2. Era sa kila vaka i ira na nodra malumalumu vakayago ni ra sa uasivi sobu mai na kuvu-ni-soso. Era sa kaci ka vaka: Mo ni lomani keimami mai ka laiva me bokoci na neimami i valavala ca ka vakasavasavataki na yalo i keimami e na ^ddra ni i soro i Karisito; io keimami sa vakabauti Jisu Karisito na Luve ni Kalou, o koya sa Bulia na lomalagi kei na vuravura kei na ka kece

ga, ka na lako sobu mai vei ira na luve ni tamata.

3. Ia ni ra sa vosataka oti na vosa ogo, sa sobuti ira na Yalo ni Turaga; era sa vakasinaiti e na marau ka vakacegu na yalodra ni sa bokoci na nodra i valavala ca, e na vuku ni nodra sa vakabauti Jisu Karisito o koya ka na lako mai, me vaka sa tukuna vei ira ko Penijamini na tui.

4. Sa qai vosa tale vei ira ko Penijamini na tui ka kaya: Oi kemuni na wekaqu ka noqu i tokani, oi kemuni na kai noqu ka noqu tamata, mo ni rogoci au tale mada; ia mo ni rogoca ka kila na veika sa vo tu me'u tukuna vei kemuni.

5. Raica kevaka sa vakayadrati kemuni ogo na nomuni kila na loloma ni Kalou, mo ni kila kina ni ko ni sa tamata tawayaga ka i valavala ca –

6. Au sa kaya vakaidina vei kemuni, kevaka ko ni sa kila na loloma ni Kalou, kei na nona kaukauwa levu, na nona vuku, kei na nona yalomalua, na nona dauvosoti ira vakadede na luve ni tamata, kei na i ^csoro sa vakarautaki tu mai na i ^avakatekivu kei vuravura me vakabulai kina ko koya sa vakararavi vua na Turaga, ka gumatua me muria na nona vunau, ka vakabauta tiko ga e na nona bula taucoko –

7. Raica au sa kaya vei kemuni, e na rawata na bula na tamata ogo e na vuku ni ^csoro sa vakarautaki tu mai na i vakatekivu kei vuravura me ra bula kina na tamata kece ga, tekivu mai na lutu i

(r) raica n, Jeko. 6. (s) raica n, Jeko 6. WASE 4: (a) tik. 11. Mosa. 3:2. (b) raica f, 2 Nif. 2. (c) raica f, 2 Nif. 2. (d) tik. 7. Mosa. 18:13. Ala. 12:25, 30. 13:3, 5, 7, 8. 18:39. 22:13. 42:26. Ila. 5:47. 3 Nif. 1:14. 26:5. Ica 3:14. (e) raica f, 2 Nif. 2. Rauta na 124 B.C.

Atama me yacovi ira e na gauna oqo, kei ira e na gauna mai muri me yacova na i vakataotioti kei vura-vura.

8. Ia sa i koya oqo na sala sa yaco kina na bula. A sa sega ni dua tale na veivakabulai, o koya ga sa tukuni tiko oqo; sa sega ni dua tale na i vakarau me ra vakabulai rawa kina na tamata, o koya ga au sa tukuna oti vei kemuni.

9. Mo ni vakabauta na Kalou; mo ni vakabauta ni sa bula tiko ka sa bulia na ka kece ga mai lomalagi kei vuravura; mo ni vakabauta ni sa nona kece na lewa kei na kaukauwa mai lomalagi kei vuravura; mo ni vakabauta ni sa sega ni kila rawa na tamata na ka sa kila na Turaga!

10. Mo ni vakabauta ni sa dodonu mo ni veivutunitaka na nomuni i valavala ca ka biuta tani sara, ka vakamalumalumutaki kemuni e na mata ni Kalou; mo ni kerea e na yalodina me vosoti kemuni; ia kevaka ko ni sa vakabauta na ka kece oqo, mo ni vakayacora sara vakakina.

11. Ia au sa kaya tale vei kemuni, ko ni sa kila na kaukauwa ni Kalou kei na nona yalovinaka ka tovolea na nona loloma, ka sa bokoci kina na nomuni i valavala ca ka sa marau vakalevu kina na yalomuni; raica au sa kaya vei kemuni, mo ni daunanuma tiko ga na nona kaukauwa na Kalou kei na nomuni sa ka wale sara, na nona loloma kei na nona sa vosoti kemuni vakadede, oi kemuni na tamata tawa yaga; ia mo ni nanuma tale ga mo ni vakamalumalumu-

taki kemuni sara, ka masu e na yaca ni Turaga e veisiga, ka vakabauta dei na veika e na yaco mai, me vaka sa tukuna na 'agilosi.

12. Ia au sa kaya vei kemuni, kevaka ko ni sa kitaka na veika oqo, ko ni na marau tiko ga ka vakasinaiti e na loloma ni Kalou, ka na bokoci na nomuni i valavala ca; ia e na tubu cake na nomuni kila na kaukauwa i Koya sa buli kemuni kei na nomuni kila na veika sa dina ka dodonu.

13. Mo ni kakua ni veivakacacani vaka i kemuni, ia mo ni segata ga mo ni tiko veilomani ka kitaka na ka sa dodonu vei ira na tamata kece ga.

14. Mo ni kakua ni laivi ira na luvemuni me ra viakana se luvawale; ni kakua tale ga ni laivi ira me ra talaidredre ki na vunau ni Kalou, se me ra veileti ka veivala, ka qarava na "tevero na vu ni i valavala ca, se na yalo ca ka ra dautukuna na noda qase ni sa meca ni valavala dodonu kece ga.

15. Mo ni vakavulici ira me ra i valavala dodonu ka yalomatua; ni vakavulici ira tale ga me ra veilomani ka dauveivukei.

16. Oi kemuni tale ga mo ni vukei ira era sa leqa tu; mo ni wasea na nomuni i yau vei ira sa dravudravua; mo ni kakua ni bureitaka na ka sa kerea vei kemuni ko koya sa 'dravudravua, me tale lala ka rusa kina.

17. Ko ni na kaya beka: Sa baleti koya ga na nona leqa; raica au na sega ni dodo liga yani me'u vukei koya, me'u solia vua na qau kakana se'u wasea vua na noqu i

yau me'u vakacegui koya kina, ni sa rauta ga me leqa tiko.

18. Ia au sa kaya vei kemuni, na tamata yadua sa sega ni via vukea na wekana, sa yaga sara me veivutuni mai; ia kevaka sa sega ni veivutunitaka na nona i valavala ca, e na rusa me tawamudu ka sa sega na nona tikina e na matanitu ni Kalou.

19. Raica, eda sa sega li ni ^jdravudravua kece ga? Eda sa sega li ni rawata mai vei koya na Kalou na ka kece sa tu vei keda? Na kakanaka kei na i sulu, na koula kei na siliva, kei na i yau kece ga?

20. Ia ko ni sa masu tiko oqo vua ka kerea me bokoca na nomuni i valavala ca. Ia sa bureitaka li na veika ko ni sa kerea vua? E segai sara; a sa sovaraka vei kemuni na nona Yalo Tabu, ka sa marau kina na yalomuni; sa vagalui kemuni ni sa vuabale na nomuni marau.

21. Ia kevaka sa solia vei kemuni na Kalou ka a buli kemuni na veika vinaka ^kkece ko ni sa kerea vua e na vakabauta, ka ko ni sa rawata mai vua na nomuni bula kei na veika kece ga sa tu vei kemuni, sa kilikili sara mo ni veisolitaka vaka i kemuni na nomuni i yau.

22. Ia kevaka ko ni sa cudruvi koya sa kerekere vei kemuni ka bureitaka vua na ka me bula kina, sa kilikili sara mo ni cudruvi ni ko ni sa bureitaka na i yau, ni sa sega ni nomuni na i yau, sa nona ga na Kalou, ka sa lewa tale ga ko Koya na nomuni bula; ia ko ni sa sega ga ni vakamamasu ka veivutunitaka na nomuni i valavala ca.

23. Au sa kaya vakaidina vei kemuni, e na ca na tamata ko ya, ni na rusa vata kei na nona i yau; ia au sa vosataka na veika oqo vei ira sa vutuniyau e na veika vakavuravura.

24. Au sa vosa tale ga vei kemuni na dravudravua ko ni sa rawata tiko na nomuni bula e veisiga, oqo vei kemuni kece ka ^lsega ni vakacegui koya sa dravudravua ni sa sega na ka vei kemuni; ia me dina sara na nomuni kaya e yalomuni: Au sega ga ni solia ni sega vei au; ia kevaka e tiko, au na solia dina.

25. Ia kevaka ko ni sa dina e na nomuni kaya vakaoqo e yalomuni, ko ni na sega ni cala kina; kevaka e sega, ko ni na cudruvi; raica sa kilikili mo ni cudruvi ni ko ni sa kocova na ka sa sega ni nomuni.

26. Ia au na lesuva tale na veika au sa tukuna oti vei kemuni, me rawa ni bokoci na nomuni i valavala ca e na veisiga, ka mo ni donu kina e na mata ni Kalou. Au sa kaya tale vei kemuni, mo ni vakacegui ira na dravudravua e na veika ko ni sa rawata, mo ^mni vakani ira sa viakana, vakasulumi ira sa luvawale, sikovi ira na tauvimate ka vukea na nodra leqa, vakayago ka vakayalo tale ga.

27. Mo ni qarauna me vakayacori vakadodonu na veika oqo e na yalomatua; ni sa sega ni yaga vua na tamata me cici vakatotolo ni sa malumalumu na yago. Ia sa kilikili me gumatua sara me rawata kina na lagilagi; ia me vakayacori ga vakadodonu na veika kece.

(j) raica i. (k) raica e, 2 Nif. 32. (l) raica i. (m) 2 Nif. 26:30. Jeko. 2:19. Mosa. 18:27-29. 21:17. Ala. 1:27, 30. 4:12, 13. 34:28, 29. 3 Nif. 12:42. 13:1-4. 4 Nif. 3. Moma. 8:37, 39. Moro. 7:6-8.

28. Ia mo ni nanuma tiko, ko koya yadua sa "kerea e dua na ka mai vua na wekana, me vakasuka tale na ka sa kerea mai me vaka sa yalataka oti; kevaka e sega sa na nona i valavala ca, ka rawa tale ga ni vakavuna me i valavala ca ko koya na wekana.

29. Me kena i otioti, sa sega ni rawa me'u tukuna yani na veika kece sa rawa mo ni valavala ca kina; raica sa vuqa sara na kena sala ka vuqa na kena i valavala, io sa rui levu ka sa sega ni wili rawa.

30. Ia oqo ga na noqu i tatau vei kemuni; kevaka ko ni sa sega ni qarauni kemuni vinaka e na ka ko ni sa nanuma, kei na vosa ko ni sa vosataka, kei na ka ko ni sa kitaka, ka sega ni muria na vunau ni Kalou, se vakabauta tiko ga na i tukutuku ni nona lako mai na noda Turaga me yacova na nomuni mate, ko ni na rusa vakaidina. Mo ni nanuma tiko na veika oqo mo ni kakua kina ni rusa.

WASE 5

Na mana ni vosa i Penijamini na tui - Era sa veivutuni na tamata ka veiyalayalati kei Karisito, ka ra vakayacani e na yacana.

1. Ia ni sa tinia na nona vunau ko Penijamini na tui, sa qai talatala vei ira na nona tamata me kila kina se ra sa vakabauta na veika e tukuna tiko.

2. Era sa qai kaci vata mai ka vaka: Io, keimami sa vakabauta na vosa kece ko ni sa tukuna; keimami sa vakadinata tale ga ni sa ka vakaidina sara; raica sa cakacaka yaco na Yalo ni Turaga sa Kau-

kauwa Sara ki na yalo i keimami, ka keimami sa biuta tani na gagadre ca ka via kitaka tiko ga na i valavala dodonu.

3. Ia sa vakaraitaka tale ga vei keimami na Yalo Tabu na veika lelevu e na yaco mai e na vuku ni nona loloma levu na Kalou; ia kevaka e ganita, sa rawa me keimami parofisaitaka na veika kece ga.

4. Ia e na vuku ni neimami sa vakabauta na nomuni vosa na neimami tui, sa vakaraitaki kina vei keimami na veika lelevu oqo; raica keimami sa reki ka marau vakalevu kina.

5. Sa loma i keimami me keimami veiyalayalati kei na neimami Kalou, me keimami vakayacora na nona lewa ka muria na nona vunau kece ga e na gauna ni neimami bula sa vo; ia me kakua ni tau vei keimami na nona cudru na Kalou me keimami rarawa kina ka "tawamudu, me vaka sa tukuna na ^bagilosi.

6. Raica oqo sara ga na vosa sa via rogoca ko Penijamini na tui; a sa kaya kina vei ira: Dou sa tukuna mai na vosa ka'u sa gadreva, ka sa dodonu na veiyalayalati dou sa vakayacora.

7. Ia e na vuku ni veiyalayalati dou sa vakayacora dou sa vakatokai kina mo dou luve i Karisito; raica sa vakasucumi kemudou vakayalo ko Koya e na siga oqo, ni dou sa kaya dou sa vakabauta na yacana ka veivutuni; a sa ^cvakasucumi kemudou kina mo dou luvena.

8. Ia e na yaca ga oqo dou na vakabulai kina, ni sa sega tale na

yaca dou na bula rawa kina. Raica sa sega ni dua ^atale na yaca sa soli mo dou bula rawa kina; ia mo dou ^ttaura matua ga na yaca i Karisito ko i kemudou kece sa veiyalayalati mo dou talairawarawa vua na Kalou me yacova na mate.

9. Ia ko koya yadua sa vakayacora vakaoqo, e na taqomaki koya na Kalou; ia e na kila na yaca sa kacivi kina, ni sa kacivi e na ^fyaca i Karisito.

10. Ia ko koya yadua sa sega ni taura na yaca i Karisito, e na kacivi e na yaca tani, ka na sega ni vakabulai koya na Kalou.

11. Mo dou kila sara ni oqo na yaca au a yalataka ni'u na solia vei kemudou ka na ^gsega ni bokoci laivi; ia e na bokoci ga kevaka dou sa i valavala ca; dou qarauni kemudou vinaka mo dou kakua ni valavala ca, de na bokoci laivi kina na yacana.

12. Au sa kaya vei kemudou, mo dou nanuma dei tiko ga na ^hyacana, me ^htaqomaki kemudou tiko ga na Kalou; mo dou rogoa ka kila na domo sa kacivi kemudou, kei na yaca dou sa kacivi kina.

13. Ia e na kila vakavei na tamata na nona turaga ka sega ni bau qarava, ka sega ni kilai koya se nanumi koya se lomana?

14. E dua tale; sa rawa li me dua na tamata e kauta na asa ni wekana ka maroroya? Au sa kaya vei kemudou: E segai sara; e na sega mada ga ni laiva me kana e na

kedra maliwa na nona qele ni sipi, ia e na vakasava tani sara. Au sa kaya, e na yaco vakakina vei kemudou kevaka dou na sega ni kila na ^kyaca dou sa kacivi kina.

15. Ia mo dou tudei sara, ka kakua ni yavala; mo dou uasivi cake e na cakacaka vinaka e na gauna kece ga, me vakadonui kemudou kina ko Karisito na ^lTuraga na Kalou Kaukauwa Sara mo dou nona; ia dou na kau cake ki lomalagi me nomudou na bula kei na veivakalougatataki e sega ni mudu, e na vuku ni kaukauwa, kei na lagilagi, kei na lewa dodonu, kei na loloma i Koya na Kalou sa ^mBulia ka lewa na ka kece ga mai lomalagi kei vuravura. Emeni.

WASE 6

Sa volai na yacadra na tamata – Era sa lesi na bete – Ai tekivu ni lewa i Mosaia – Sa mate ko Penijamini na tui.

1. Ia ni sa tinia na nona vosa ko Penijamini na tui, sa lewa me volai na yacadra na sa veiyalayalati kei na Kalou me ra muria na nona vunau.

2. Ia era sa curu kece ga ki na veiyalayalati ka taura na ⁿyaca i Karisito; era qai vo ga ko ira na gone lalai.

3. Ia ni sa vakacavara ko Penijamini na tui na veika kece oqo, ka ^obuli Mosaia na luvena me nodra turaga ka nodra tui, ka solia vua na lewa taucoko ni matanitu, ka lesi

(d) 1 Nif. 10:6. 2 Nif. 2:8. 11:6. 25:20. 31:21. Mosa. 4:8. 13:28. 15:19. 16:4. Ala. 21:9. 34:9. 38:9. Cakacaka 4:12. (e) tik. 9-14. Mosa. 26:18, 24. Ala. 1:19. 5:38. 34:38. 3 Nif. 27:5-9. Moma. 8:38. (f) raica e. (g) Mosa. 1:11, 12. (i) raica e. (j) tik. 10. (k) raica e. (l) Mosa. 3:5, 17, 18, 21. (m) Mosa. 3:8. 4:2. Ala. 11:39. 3 Nif. 9:15. Moma. 9:17. Ica 3:14-16. 4:7. Kolosa 1:16. WASE 6: (a) raica e, Mosa. 5. (b) raica j, Mosa. 1. *Rauta na 124 B.C.*

ira na ^cbete me ra vakavulici ira na tamata me ra rogoca ka kila na vunau ni Kalou, ka vakauqeti ira me ra nanuma tiko ga na ^dveiyalayalati era sa cakava, sa qai vakasukai ira na lewe vuqa; era sa lesu tale na tamata yadua kei na nona vuvale ki na nodra i tikotiko.

4. A sa tekivu me ^elewa ko Mosaia me i sosomi kei tamana. *Sa tekivu me lewa e na i katolusagavulu ni nona yabaki, ka rauta ni sa oti e va na drau vitusagavulu kaono na yabaki mai na ^fgauna ka biuti Jerusalemi mai kina ko Liai.

5. Ia sa oti tale e tolu na yabaki [†]sa qai mate ko Penijamini na tui.

6. A sa lako voli ko Mosaia na tui e na sala ni Turaga; sa vakabauta na nona i lesilesi kei na nona lewa, ka sa kitaka na ka kece ga sa vakarota vua.

7. A sa vakaroti ira na nona tamata ko Mosaia na tui me ra teivaka na qele. A sa kitaka vakakina ko koya me kakua ni vakaogai ira na nona tamata me ra qaravi koya; ia sa kitaka ga vaka i koya na nona cakacaka kece me vakataki tamana. A sa sega ni tubu na veileti e na kedra maliwa na nona tamata e na loma ni tolu na yabaki.

WASE 7

Na i lakolako ki na vanua ko Liai-Nifai – Ko Amoni kei Limiai na tui – Era sa bobula ko ira na Liai-Nifai vei ira na Leimani.

1. Ia ni sa oti e tolu na yabaki

sautu ni lewa i Mosaia na tui, sa gadreva me kila na ka e baleti ira na a lako cake me ra la'ki tiko e na koro ko ^aLiai-Nifai e na vanua ko Liai-Nifai; raica sa oca mai e na nodra cikevi koya tiko na nona tamata me ra kila na ka e baleti ira na wekadra, ni ra sa sega ni bau rogoca tale e dua na kedra i tukutuku, tekivu mai na gauna era a biuti ^bSaraemala kina.

2. A sa vakadonuya ko Mosaia na [‡]tui me ra lako cake ki na ^cvanua ko Liai-Nifai e lewe tinikaono na nona tamata qaqa, ka vakasakarai ira kina na wekadra.

3. Era sa ia ka cavutu e na mataka e na nodra i lakolako; a sa liutaki ira e dua na turaga kaukauwa ka qaqa, na yacana ko Amoni, e dua na ^dkawa i Saraemala.

4. Ia era sa sega ni kila na sala me ra muria cake ki na ^evanua ko Liai-Nifai, ka ra sa lako sese e na lekutu ka bogi vuqa; ia sa vasagavulu na bogi na nodra lako sese voli.

5. Ia ni sa oti e vasagavulu na bogi na nodra lako sese voli, era sa birika na nodra vale laca e na dua na delana e na vualiku kei ^fSailomi.

6. A sa kauta ko Amoni e tolu na nona i tokani, ko Amelekai, ko Ilami kei Ame ka ratou lako sobu ki na ^gvanua ko Nifai.

7. Ia eratou sa sota kei na nodra tui na lewe ni vanua ko Nifai kei na vanua ko Sailomi; era sa vakavo-

(c) raica p, 2 Nif. 5. Mosa. 18:18, 24, 28. 21:33. 23:16, 17. 25:19, 21. 26:7. 27:1, 5, 22. 29:42. Ala. 1:3, 28. 4:7, 16, 18, 20. 5:3. 6:1, 8. 8:11, 23. 13:1-20. 15:13. 16:5, 18. 18:34. 23:4, 16. 24:7. 29:13. 30:20-23, 29, 31. 43:2. 46:38. 49:30. 3 Nif. 6:21, 22, 27. 11:21, 22. 12:1. 18:36, 37. 4 Nif. 14. Moro. 2:1-3. Wase 3, 4. 6:1, 7. 7:2. (d) tik. 1, 2. Mosa. 5:5-7. (e) Mosa. 1:10, 15. (f) 1 Nif. 1:4. 2:4. WASE 7: (a) raica b, 2 Nif. 5. (b) Omanai 13. (c) raica b, 2 Nif. 5. (d) Omanai 14. (e) raica b, 2 Nif. 5. (f) tik. 7, 16, 21. Mosa. 9:6, 8, 14. 10:8. 11:12, 13. 22:8. 11. 24:1. Ala. 23:12. (g) raica b, 2 Nif. 5. *Rauta na 124 B.C. †Rauta na 121 B.C. ‡Rauta na 121 B.C.

livoliti iratou ko ira na sotia ni tui; a ra sa vesuki iratou ka biuti iratou ki na vale ni veivesu.

8. Ia ni sa oti e rua na siga na nodratou tiko e na vale ni veivesu, eratou sa kau tale vua na tui ka qai la'ki sereki e matana na kedratou i vesu; a sa vakaroti me ratou sauma na taro kece e tarogi iratou kina.

9. A sa kaya vei iratou: ⁱRaica ko i au ko Limiai na luve i Noa; ia ko Noa sa luve i Senifi ka a lako mai na vanua ko Saraemala me taukena na ^jvanua oqo, na nodra vanua na nodra qase; era a qai ^kdigitaki koya na lewe ni vanua me nodra tui.

10. Ia au via kila na vuna dou sa rui ^ldoudou kina mo dou lako volekata sara mai na bai ni koro, ni'u tu e na taudaku ni matamata kei ira na noqu sotia?

11. Oqo na vuna au vakabulai kemudou kina mo dou mai tarogi; ke sega ke'u a sa vakaroti ira na noqu sotia me ra ^mvakamatei kemudou. Dou vakamacala mai.

12. Ia ni sa tukuni me ratou vosa, sa lako cake ko Amoni ka ⁿcuva sobu e matana na tui; a sa tacake tale ka kaya: Oi kemuni na turaga na tui; au vakavinavinaka vakalevu sara vua na Kalou ni'u sa bula tiko ka vakatarai me'u vosa; ia au sa na vosa doudou sara vei kemuni.

13. Au sa kila, kevaka ko ni a kilai au, ke ko ni a sega ni vesuki au. Raica ko i au ko Amoni na ^okawa i Saraemala; ia au sa lako mai na ^pvanua ko Saraemala me vakasaqarai ira na weka i keimami

ka a kauti ira tani mai kea ko ^qSenifi.

14. Ia ni sa rogoca ko Limiai na vosa i Amoni, sa marau vakalevu ka kaya: Au sa qai kila oqo ni ra ^rsa bula tiko na weka i keimami mai na vanua ko Saraemala, ka'u sa marau dina kina. Ia ni mataka au na tukuna vei ira na noqu tamata, ka ra na marau tale ga kina.

15. Raica era sa vakabobulataki keimami tiko oqo ko ira na Leimani, ka sa rui bibi na i ^svakacavacava era lavaka. Ia era na mai vakabulai keda ko ira na wekada oqo mai na noda vakabobulataki tiko ka sereki keda tani mai vei ira na Leimani; ia me da qai nodra bobula, ni sa vinaka cake me da nodra bobula na Nifai, ia me da kakua ga ni soli i vakacavacava tiko vua na nodra tui na Leimani.

16. A sa vakaroti ira na nona sotia ko Limiai na tui me sereki ko Amoni kei iratou na nona i tokani; a sa kaya me ratou lako ki na ^tdelana e na vualiku kei Sailomi, ka kauti ira mai na nodratou i tokani ki na koro, me ra mai kana, ka gunu, ka vakacegu ni ra sa oca vakalevu ka ra sa ^uvosota mai e vuqa na ka; era vosota na viakana, na viagunu kei na wawale ni yago.

17. A sa talatala yani e na mataka ko Limiai na tui kivei ira na nona tamata me ra soqoni vata mai ki na ^vvale tabu ka rogoca kina na ka e na tukuna vei ira.

18. Ia ni ra sa soqoni vata kece mai, sa qai vosa vei ira ka vaka: Oi kemudou na noqu tamata, dou vakacegu ka laveta cake na ulu-

(i) Mosa. 11:1. 19:16. (j) Omanai 13. (k) Mosa. 19:26. (l) Mosa. 21:23, 24. (m) Mosa. 21:23. (n) Ala. 47:22, 23. (o) Omanai 14. (p) Omanai 13. (q) Mosa. 9:1. (r) Mosa. 21:25, 26. (s) tik. 22. Mosa. 19:15. (t) tik. 5. (u) tik. 4. (v) raica i, 2 Nif. 5.

mudou; raica sa yaco mai na gauna ka sa sega tale ni yawa, me da sa na sereki kina mai na ligadra na noda meca; e dina ga ni a tawa yaga e vuqa na noda sasaga e liu, ia au kila ke da qai sasaga tale oqo, eda sa na rawata.

19. O koya mo dou laveta cake kina na ulumudou ka ia na marau; dou vakararavi vua na Kalou, vua na Kalou i Eparaama, kei Aisake, kei Jekope; o koya tale ga na Kalou ka a kauti ira tani na mataqali i Isireli mai na vanua ko Ijipita, me ra kosova na Wasa Damudamu e na qele mamaca, ka vakani ira e na mana me ra kakua kina ni mate e na loma ni lekutu; a sa kitaka e vuqa tale na ka e na vukudra.

20. E dua tale; oqo ga na Kalou a kauti ira tani na noda qase mai na vanua ko Jerusalemi, ka taqomaki ira ka maroroi ira voli na nona tamata me yacova na gauna oqo; ia eda sa mai vakabobulataki ga ni da sa i valavala ca ka i tovo vakasisila.

21. Ia sa gadreva vakalevu ko "Senifi na nodra tui na tamata oqo me ^ataura tale na nodra vanua na nona qase, ka sa rawai kina e na i lawaki vuku kei na i tovo qaseqase nei Leimani na tui, me rau veiya-layalati me solia vei Senifi na tui e dua na i wase ni vanua se na koro ko ^{2a}Liai-Nifai, kei na koro ko ^{2b}Sailomi kei na vanua vakavolivolita me vaka ko ni sa raica tu edaidai.

22. Ia sa kitaka na ka kece oqo ko koya me vakamalumulumutaki ira ka vakabobulataki ira kina na

tamata oqo. Raica, eda sa soli i vakacavacava tiko oqo vua na nodra tui na Leimani; eda dausolia na ^{2c}veimama ni noda sila kei na noda witi kei na veika kece eda tea, kei na veimama ni noda sipi kei na bulumakau; ia sa taura vei keda na nodra tui na Leimani na veimama ni ka kece eda rawata se taukena; kevaka e sega eda na vakamatei.

23. Ia, e sega li ni sa rui ca ka bibi na i colacola oqo? E sega li ni sa rui sivia na noda vakararawataki? Sa i koya oqo na vu ni noda rarawa tiko.

24. Io au sa kaya vei kemudou, sa vuqa sara na ka eda rarawataka; raica era sa vakamatei e vuqa na wekada ka dave wale na nodra dra e na vuku ni nodra caka cala.

25. Raica kevaka me ra a sega ni vuki tani ki na i valavala ca ko ira na tamata oqo, e na sega ni laiva na Turaga me yaco vei ira na ca levu oqo. Ia era sa sega ni via vakarorogo ki na nona vosa; a sa tubu na veileti e na kedra maliwa ka yaco sara na vakadave dra.

26. Era sa vakamatea e dua na ^{2d}parofita ni Turaga; io na tamata digitaki ni Kalou, o koya sa tukuna vei ira na nodra i valavala ca kei na nodra i tovo vakasisila; a sa parofisaitaka e vuqa na ka e na yaco mai, kei na nona lako mai na Karisito.

27. E na vuku ni a kaya vei ira ni ^{2e}sa i Karisito na Kalou ka Bulia na ka kece ga, ka kaya tale ga ni na mai sueu vakayago ka ucui koya ka ^{2f}bulia na tamata mai na i vakate-

(w) Mosa. 9:1. (y) Mosa. 9:3. (2a) raica b, 2 Nif. 5. (2b) raica f. (2c) raica s. (2d) Mosa. 17:12-20. (2e) 1 Nif. 19:7, 10. 2 Nif. 2:14, 15. 10:3. 25:12. 26:12. Mosa. 3:5, 8. 15:1-5. 16:15. 27:30, 31. Ala. 11:38, 39. 3 Nif. 9:15. 11:14. Moma. 3:21. 9:11, 12. Ica 4:7. (2f) Ala. 18:34. Ica 3:15, 16. Rauta na 121 B.C.

kivu, se, ni sa buli na tamata me ucuya na Kalou; ia e na lako sobu mai na Kalou vei ira na lue ni tamata, ka mai ^{2a}sucu vakatamata ka lako voli e dela i vuravura.

28. Ia era sa ²ⁱvakamatei koya ni sa tukuna na veika oqori; era sa kitaka e vuqa tale na ka, ka sa tau kina vei ira na cudru ni Kalou. Ia a cava me liaci kina na vu ni nodra tiko vakabobula kei na nodra yaviti e na rarawa levu?

29. Ia sa kaya vakaoqo na Turaga: Au na sega ni vukei ira na noqu tamata e na gauna era sa talaidredre kina; ia au na latia na nodra sala me ra kakua kina ni kalougata; ia era na tarabe e na veika era sa kitaka.

30. Sa kaya tale ga: Kevaka era sa kaburaka na i valavala ca na noqu tamata, era na tamusuka na vuana e na covulaca, ka na gaga sara vei ira.

31. A sa kaya tale: Kevaka era sa kaburaka na i valavala ca na noqu tamata, era na tamusuka e na ^{2j}urokilitoni ka na vakarusai ira.

32. Raica ko ni sa yaviti ka vakararawataki me vaka na vosa ni yalayala ni Turaga.

33. Ia kevaka ko ni na vuki vua na Turaga e na yalomuni taucoko, ka vakadinati Koya ka qaravi Koya e na lomamuni taucoko, io kevaka ko ni sa kitaka oqo, e na sereki kemuni ko Koya mai na nomuni tiko vakabobula e na gauna sa lewa.

WASE 8

Sa tukuni vei Amoni ni a kunei mai

e ruasagavulu kava na peleti koula ka ceuti tu – Sa kaya me kau vei Mosaia na tui, ni sa parofita ka daurairai.

1. A sa tukuna e vuqa na ka vei ira na nona tamata ko Limiai na tui, ka vica wale ga au sa vola e na i vola oqo; sa qai tinia na nona vosa ka tukuna tale ga na veika e baleti ira na wekadra ka ra tiko e na ^avanua ko Saraemala.

2. Sa qai kaya me tucake ko Amoni ka talanoataka na veika kece e baleti ira na wekadra, mai na gauna ka biuta mai kina na vanua ko ya ko ^bSenifi, me yacova na gauna sa biuta mai kina ko ^ckoya.

3. A sa tukuna tale ga na i ^dotioti ni i vunau i Penijamini na tui, ka vakamacalataka vei ira na tamata i Limiai na tui, me ra kila kina vakavinaka na i balebale ni nona vosa.

4. Ia ni sa oti na veika kece oqo, sa qai kaya ko Limiai na tui vei ira na lewe vuqa me ra lesu tale ki na nodra veivale.

5. A sa vakarota me kau mai na ^epeleti ka ceuti tu kina na kedra i tukutuku na nona tamata mai na gauna era a biuta mai kina na ^fvanua ko Saraemala, me mai wilika ko Amoni.

6. Ia ni sa wilika oti ko Amoni na i tukutuku, sa qai tarogi koya ko Limiai na tui se rawa me vakadewataka na vosa tani e so; a sa kaya ko Amoni ni sega.

7. A sa kaya vua ko koya na tui: Sa rui mosi vei au na nodra rarawa tiko na noqu tamata ka'u sa tala kina e lewe ^gvasagavulu katolu na

(2g) raica b, Mosa. 3. (2i) raica 2d. (2j) Mosa. 12:6. WASE 8: (a) Omanai 13. (b) raica p, Mosa. 7. (c) Mosa. 7:3. (d) Mosa. wase 3-5. (e) raica Na i Tukutuku kei Senifi, Mosa. 9. (f) Omanai 13. (g) Mosa. 21:25. *Rauta na 121 B.C.*

tamata me ra lako ki na lekutu ka vakasaqara na ^lvanua ko Saraemala, ka kerei ira na weka i keimami mai kea me ra mai sereki keimami mai na neimami tiko vakabobula.

8. Ia era sa lako sese voli e na lekutu ka bogi vuqa; era sa sasaga vagumatua yani ka ra sega ga ni kunea na vanua ko Saraemala; era sa lesu tale mai ki ke ni ra sa taleva mai na veivanua e na bati ni ^jwasawasa; era sa kunea e dua na vanua ka sinai tu kina na ^ksui ni tamata kei na manumanu, kei na caca ni veivale; a ra sa raica na vanua era a tawana tu e dua na mata tamata, ia era sa lewe vuqa sara me vaka ga na kedra lewe levu na Isireli.

9. Era a kauta mai e ^rruasagavulu kava na peleti sa caka e na koula dina ka sa ceuti tu, me i vakadinadina ni nodra i tukutuku.

10. Ia era a kauta tale ga mai e so na i ^msasabai lelevu ka caka e na ⁿparasa kei na kopa, ka ra sa vinaka tu ga.

11. Era a kauta tale ga mai e so na i seleiwau ka sa vuca tu na didra ka sa veveka tu na yamedra; ia sa sega ni dua e na vanua oqo me vakadewataka rawa na vosa sa ceuti tu e na peleti. O koya au sa tarogi iko kina: Ko rawa li ni vakadewataka?

12. Ia me'u taroga mada vei iko: Ko kila li e dua e rawa ni vakadewataka? Raica au sa gadreva me vakadewataki na i tukutuku oqo ki

na nodra vosa, me kilai kina de so e vo vei ira na sa vakarusai e na vanua ka kau mai kina na peleti oqo; se me da kila kina na kedra i tukutuku na tamata ka ra sa vakarusai ko ya kei na vu ni nodra rusa.

13. A sa kaya vua ko Amoni: Oi kemuni na turaga na tui, au kila tiko e dua na turaga ka rawa me vakadewataka na i tukutuku oqo; raica sa solia vua na Kalou na ka me rai kina ka vakadewataka na i tukutuku makawa kece ga. Sa vakatokai na ka oqori na i ^ovakavakadewa; ia sa rawa wale ga me rai kina ko koya sa vakatarai vua; ia ke rai kina e dua ka sega ni vakatarai vua, e na rusa. Ia ko koya sa vakatarai me rai kina, sa vakatokai na daurairai.

14. Ia raica, sa vakatarai me kitaka na veika oqo ko koya na ^tturaga na nodra tui na lewe i Saraemala, ka ni sa solia vua na Kalou na i solisoli cecere oqo.

15. A sa kaya na tui ni sa ^uuasivi cake ko koya na daurairai mai vua na parofita.

16. A sa kaya ko Amoni ni sa parofita ka dauvakatakila tale ga ko koya na daurairai; e dina ga ni sa soli vua na tamata na kaukauwa levu mai vua na Kalou, ia sa sega ga ni rawa vua me kitaka na veika oqo; sa rawa ga vei koya sa solia vua na Kalou na i solisoli cecere oqo.

17. Ia sa kila ko koya na daurairai na veika sa yaco oti kei na

(i) Omanai 13. (j) Ala. 50:29. Ila. 3:3, 4. Moma. 6:4. (k) Mosa. 21:26, 27. Ila. 3:3-12. Raica Na i Vola i Ica. (l) Mosa. 21:27. 28:11. Ala. 37:21-31. Ila. 6:26. Ica 1:1-5. 15:33. (m) Ica 15:15, 24. (n) Ica 10:23. (o) tik. 14-19. Omanai 20-22. Mosa. 21:27, 28. 28:11-19. Ala. 10:2. 37:21-26. Ica 3:23, 28. 4:5. V.V. 17:1. (p) Mosa. 21:27, 28. 28:17. (q) tik. 16-19. V.V. 21:1.

veika e na qai yaco mai; sa i ira ga era na vakaraitaka na veika kece, ka ra vakatakila na veika vuni, ka vakavotuya mai na veika sa vuni tu; era na vakatakila mai na veika e sega tu ni kilai; ia kevaka era sega ni vakaraitaka na veika oqori, e na sega ga ni kilai.

18. Ia na vakabauta ga sa solia kina na Kalou na kaukauwa vua na tamata me kitaka na cakacaka mana e vuqa, me vukei ira kina na wekana.

19. Ia ni sa tinia na nona vosa ko Amoni, sa marau vakalevu sara na tui; a sa vakavinavinaka vua na Kalou ka kaya: E dua dina na i tukutuku 'kurabuitaki e tu e na peleti oqo; ia sa vakarautaki vakaidina tu na i yaya ni vakavakadewa oqori me vakatakila na veika vuni vakaoqo vei ira na luve ni tamata.

20. Sa ka veivakurabuitaki na cakacaka ni Turaga, ka sa vosoti ira vakadede na nona tamata; ia sa butobuto ka sega ni vakararamataki rawa na mata ni yalodra na luve ni tamata, ni ra sa sega ni via vakasaqara na vuku me vakararamataki ira!

21. Io era sa vaka na sipi kila sa dro tani mai vua na i vakatawa; era sa veiseyaki ka vakatolosevi, ka ra kani ira ko ira na manumanu ni veikau.

NA I TUKUTUKU KEI SENIFI – *Na kedra i tukutuku na nona tamata, mai na gauna era a biuta mai kina na vanua ko Saraemala, me yacova na gauna era*

sereki kina mai na ligadra na mataqali i Leimani.

E tukuni e na wase e 9 ki na wase e 22.

WASE 9

Sa lako ko Senifi me la'ki taukena na vanua ko Liai-Nifai – Na yamata vei ira na Mataqali i Leimani – Na i tovo qaseqase i Leimani na tui.

1. Ko i au ko Senifi; au a vakatavulici e na i vakavuvuli kece vaka-Nifai; au sa kila tu na "vanua ko Nifai, na vanua era a taukena tu e liu na neimami qase; *ka'u a talai me'u la'ki raica mai na nodra mataivalu na Leimani, me keimami qai kabai ira yani ka vakarusai ira; ia ni'u sa raica na veika vinaka sa tu vei ira, au sa sega ni vinakata me ra vakarusai.

2. Raica au sa cikevi ira kina na wekaqu e na lekutu me lako ga na neimami i liulu ka veivosakitaka me keimami veisaututaki; ia me vaka ni turaga yalo kaukauwa ka dauvakadave dra ko koya, sa vakarota kina me'u vakamatei; ia au a bula ga ni sa yaco na vakadave dra, ni keimami sa veivala vaka i keimami ka ra mate kina e na lekutu na i ^bwase levu ni neimami mataivalu; ia ko i keimami ka bula, keimami a lesu tale ki na vanua ko Saraemala ka la'ki tukutuku vei ira na watidra kei na luvadra.

3. Ia au sa 'gadreva tiko ga me'u taukena na nodra vanua na neimami qase; au sa qai kacivi ira kece ka ra vinakata me keimami lako vata ka la'ki taura na vanua ko ya; keimami sa cavu tu tale ki na lekutu ka ia na i lakolako ki kea; ia

(r) 2 Nif. 27:7, 8, 10, 11. Ica. 3:21-28. 4:1-8. 5:1. WASE 9: (a) raica b, 2 Nif. 5. (b) Omanai 28. (c) Mosa. 7:21. Omanai 29.

*Rauta na 200 B.C.

sa bikai keimami na viakana kei na ka rarawa e vuqa, ni keimami sa guilecava na Turaga na neimami Kalou.

4. Ia ni keimami sa lako voli e na lekutu ka bogi vuqa, keimami sa qai birika na neimami vale laca e na vanua ka ra ^da bale mate kina na weka i keimami, ka sa volekata sara na nodra ^evanua na neimami qase.

5. Au a kauta ki na koro e va na noqu tamata me'u la'ki raica na tui ka kila mai na lomana; ia me'u kila se rawa me keimami lako yani e na veisaututaki ka taukena na vanua.

6. Au sa lako vua na tui ka keirau veiyalayalatitaka na ka me'u taukena kina na vanua ko ^fLiai-Nifai, kei na vanua ko ^gSailomi.

7. A sa vakarota sara me ra toki tani mai kea na nona tamata; keimami sa qai lako yani ka taukena na vanua.

8. Keimami sa tara na veivale ka vakavinakataka na bai ni koro ko Liai-Nifai, kei na koro ko Sailomi.

9. Keimami sa teivaka na qele e na ⁱsore ni kau kece ga, na sila, na witi, na parile, kei na neasi, kei na kaliki, kei na sore ni veimataqali kau kece ga; keimami sa tubu me lewe levu ka tiko sautu e na vanua oqo.

10. Sa solia ko Leimani na tui me keimami taukena na vanua oqo e na nona i ^klawaki vuku ka i tovo qaseqase, me vakabobulataki ira kina na noqu tamata.

11. Ia ni keimami sa tawana tiko na vanua ka oti e ^ltinikarua na

yabaki, sa nuiqawaqawa mai ko Leimani na tui de ra na tubu me ra kaukauwa vakalevu sara na noqu tamata, ka ra na ^msega ni vakamalalumutaki rawa ka vakabobulataki.

12. Raica era sa tamata ⁿvucesa ka dau qarava na kalou tani ko ira na Leimani ka ra sa vinakata me ra ^ovakabobulataki keimami, me rawa ni ra kana mai na vua ni neimami cakacaka; io me ra kana mai na ka kece e rawa mai na neimami veiwere.

13. A sa vakauqeti ira na nona tamata ko Leimani na tui me ra veileti kei ira na noqu tamata; a sa yaco kina e ke na i valu kei na veicacati.

14. Ia e na i ka ^ptinikatolu ni yabaki ni gauna ni noqu lewa e na vanua ko Nifai, era a lako yani e vuqa na Leimani ka mokuti ira na noqu tamata era vakana manumanu ka teitei tiko mai na ceva ni vanua ko ^qSailomi, ka ra kauta na nodra manumanu kei na sila mai na nodra veiwere.

15. Ia era a dro bula mai e so ki na ^rkoro ko Nifai ka mai kerei au me'u taqomaki ira.

16. Au sa qai vakaiyaragitaki ira e na gasau kei na dakai titi, kei na i seleiwau, kei na i sele takelo, kei na i wau, kei na i rabo, kei na veimataqali yaragi kece ga keimami bulia rawa; au sa qai kauti ira yani na noqu tamata me keimami valuti ira na Leimani.

17. Io keimami sa lako yani e na kaukauwa ni Turaga me valuti ira na Leimani; raica keimami a tagica

(d) tik. 2. Omanai 28. (e) raica b, 2 Nif. 5. (f) raica b, 2 Nif. 5. (g) raica f, Mosa. 7. (i) 1 Nif. 8:1. 18:24. Inosi 21. (k) tik. 11, 12. Mosa. 7:22. 10:18. 19:26, 28. 21:3, 13. (l) raica k. (m) Inosi 20. (n) raica k. (o) raica f, Mosa. 7. (p) raica b, 2 Nif. 5.

*Rauta na 188 B.C.

*Rauta na 187 B.C.

vua na Turaga me vakabulai keimami mai na ligadra na neimami meca, ni keimami sa qai nanuma mai na nodra a vakabulai na neimami qase.

18. A sa rogoca na neimami tagi na Kalou ka vakayacora na neimami kerekere; keimami sa lako yani e na nona kaukauwa ka valuti ira na Leimani; ia keimami sa vakamatea e lewe tolu na udolu ka vasagavulu katolu e na loma ni dua na siga ka dua na bogi, keimami sa mokuti ira ka vakasavi ira tani mai na neimami vanua.

19. Au a bau veivuke tale ga me'u buluti ira na nodra mate. Ia raica, keimami sa rarawa ka tagicaka na nodra sa mate tale ga e lewe rua na drau vitusagavulu ka ciwa na weka i keimami.

WASE 10

Sa mate ko Leimani na tui – Sa rawai ira na nodra meca ko Seni fi kei ira na nona tamata.

1. Keimami sa vakadeitaka tale na matanitu ka tawana na vanua e na yalo vakacegu. Au sa lewa me buli na veimataqali i yaragi kece ga, me ra na taurivaka na noqu tamata kevaka era mai valuti keimami tale ko ira na Leimani.

2. Au sa qai lesia e so me ra yadrava vakavolivolita na vanua, me ra kakua kina ni kaba vakasauri mai ka vakarusai keimami ko ira na Leimani; ia au sa taqomaki ira na noqu tamata kei na nodra manumanu mai na ligadra na neimami meca.

3. A sa vuqa na yabaki na nei-

mami taukena tiko na nodra "vanua na neimami qase; io *sa rua-sagavulu ka rua taucoko na yabaki.

4. Au sa vakarota vei ira na tagane me ra wereca na vanua ka tea na ^bveimataqali sila kei na vuanikau kece ga.

5. Au sa vakaroti ira tale ga na marama me ra daucakacaka ka dautali, ka talia na i sulu lineni 'matailalai, kei na veimataqali sulu me keimami vakaisulu kina; ia keimami sa tubu ka tiko sautu e na vanua oqo ka ruasagavulu karua na yabaki.

6. A sa mate ko Leimani na tui, ka sa kena i sosomi na luvena. A sa vakauqeti ira na nona tamata me ra veivala kei ira na noqu tamata; o koya era sa vakavakarau kina, me ra lako mai ka valuti ira na noqu tamata.

7. Ia au sa talai ira yani na noqu yamata ki na vanua ko "Semiloni, me'u kila kina na ka era sa vakarautaka tiko; raica au sa vakavakarau tale ga, de ra na kaba vakasauri mai ka vakarusai ira na noqu tamata.

8. Sa qai lako mai na nodra mataivalu levu ki na vualiku kei "Sailomi, ka ra sa ^fvakaiyaragi e na dakai kei na gasau, na i seleiwau kei na i sele takelo, na i rabo kei na vatu; a sa tasi na uludra ka vau na tolodra e na i vau kuli ni manumanu.

9. Au sa vakarota me ra la'ki vuni ki na loma ni lekutu ko ira na marama kei na gone lalai; ia au sa vakaroti ira kece na turaga ka

(a) raica b, 2 Nif. 5. (b) raica i, Mosa. 9. (c) Ala. 1:29. Ila. 6:13. (d) Mosa. 11:12. 19:6. 20:1. 24:1. Ala. 23:12. (e) raica f, Mosa. 7. (f) Inosi 20. Ala. 3:4, 5. 17:14, 15. 43:18-21.

rawa me ra vala, kei ira kece na cauravou me ra soqoni mai me ia na i valu kei ira na Leimani; au sa tuvai ira ki na nodra i tutu me vaka na nodra dui yabaki.

10. Keimami sa cavutu ka lako yani me valuti ira na Leimani; e dina ga ni'u sa qase, ia au a lako tale ga me'u valuti ira na Leimani. Ia keimami sa lako ki na i valu e na kaukauwa ni Turaga.

11. Ia era sa sega ni kila e dua na ka me baleta na Turaga ko ira na Leimani; era sega tale ga ni kila na kaukauwa ni Turaga, o koya era sa nuitaka ga kina na nodra kaukauwa. Ia era sa tamata kaukauwa dina e na kaukauwa ga vakatamata.

12. Era sa tamata kila ka vakarerevaki, ka dauvakadave dra, ka ra vakabauta na nodra i "vakavuvuli na nodra qase ka vakaoqo— Ni ra a vakasavi tani mai na vanua ko Jerusalemi e na vuku ni nodra caka cala na nodra qase, ni ra a cudruvi ira vakatawadodonu ko ira na wekadra e na lekutu, kei na nodra sa kosova tiko na wasawasa;

13. Era kaya ni ra a mai cudruvi tale ga vakatawadodonu e na vanua era taukena ^ttaumada ni ra sa tadu mai ki vanua; ia na kena dina ga ni a muria tiko ko Nifai na vunau ni Turaga; a sa lomani koya na Turaga ka rogoca na nona masu; a sa liutaka ko ^jkoya na nodrai lakolako e na lekutu.

14. Erau sa cudruvi koya na tuakana ni rau sa sega ni kila na cakacaka ni Turaga; erau sa cudruvi koya tale ga e wasawasa ni

rau sa vakaukauwataka na yalodrau vua na Turaga.

15. Erau sa cudruvi koya tale ga ni ra sa yaco yani ki na vanua yalataki, ni rau sa kaya sa kovea vei rau na i tutu ni ^kveiliutaki; erau sa segata me rau vakamatei koya.

16. Erau sa cudruvi koya tale ga ni sa muria na i vakaro ni Turaga me lako ki na lekutu, ka ^lkauta yani na peleti parasa ka ceuti tu kina na i tukutuku; erau kaya ni a butakoca.

17. Erau sa vakavulica vei ira na luvedrau na i vakavuvuli kece oqo, me ra cati ira, ra labati ira, ra kovea na nodra i yau ka vakacacani ira, ka segata e na nodra i gu taucoko me vakarusai ira; a ka oqo era sa cati ira ^mmatua sara kina na kawa i Nifai.

18. Ia e na i ⁿlawaki vuku, na i tovo qaseqase kei na vosa ni veicavilaki i Leimani na tui, sa vakaisini au kina me'u kauti ira mai ki ke na noqu tamata me ra vakarusai keimami; raica sa vuqa na yabaki na neimami rarawa tiko e na vanua oqo.

19. Ia ko i au ko Senifi, ni'u sa tukuna oti na veika kece e baleti ira na Leimani kivei ira na noqu tamata, au sa qai vakauqeti ira me ra vakararavi vua na Turaga ka la'ki vala e na nodra i gu taucoko; o koya keimami sa veivala kina kei ira e na yalodoudou.

20. Ia keimami sa vakasavi ira tani tale mai na neimami vanua; keimami sa vakamatea e vuqa sara vei ira, ka sa sega ni wili rawa na kedra lewe levu.

21. Keimami sa qai lesu ki na

(g) raica o, Jeko. 7. (i) 1 Nif. 18:23. (j) 2 Nif. 5:5-9. (k) 2 Nif. 5:1-4. (l) 2 Nif. 5:12. (m) raica o, Jeko. 7. (n) raica k, Mosa. 9. Rauta na 178 B.C.

neimami vanua, ka ra sa ^oqarava tale na nodra manumanu ka tea na nodra veiwere ko ira na noqu tamata.

22. Ia oqo, au sa qase sara *ka'u sa solia na matanitu ki vua e dua na luvequ; au sa tinia e ke. Ia me vakalougatataki ira na noqu tamata na Turaga. Emeni.

WASE 11

Ko Noa na tui ca kei ira na nona bete – Sa vosataka vei ira ko Apinatai na parofita na i valavala ca sa yaco tiko – Sa segata ko Noa na tui me vakamatei koya.

1. A sa solia ko Senifi na matanitu vei Noa na luvena, ka sa tekivu me lewa ko Noa me kena i sosomi; ia sa sega ni muria na i valavala i tamana.

2. A sa sega ni muria na vunau ni Kalou, sa muria ga na ka sa gadreva na yalona. A sa ^uvuqa na watina, kei na watina lalai. Sa vakavuna ko koya me ra i valavala ca na nona tamata, ka kitaka na ka sa vakasisila e na mata ni Turaga. Io era sa ia na ^bveibutakoci ka kitaka na i valavala ca kece ga.

3. Sa lavaka ko koya na i vakacavacava ni dua na i kalima ni ka kece era taukena; e dua na i kalima ni nodra koula kei na siliva, na nodra sifi kei na kopa, na nodra parasa kei na nodra kaukamea; kei na dua na i kalima ni nodra manumanu kei na nodra sila.

4. Sa taura ko koya na veika kece oqo me yaga vua, kei ira na watina kei na watina lalai; me yaga

tale ga vei ira na nona bete, kei ira na ^uwatidra kei ira na watidra lalai; a sa veisautaka ko koya na i vakarau ni matanitu.

5. A sa vakasivoi ira kece na ^ebete ka a lesi ira ko tamana, ka lesia e so ^ttale me kedra i sosomi; oqo ko ira era sa viavialevu ka dokadoka.

6. Ia e na i ^uvakacavacava ka lavaka ko Noa na tui vei ira na nona tamata, era sa vukei kina ko ira oqo me ra vucesa ka dauqarava na Kalou lasu ka dauveibutakoci; ia na ka oqo era sa cakacaka vakaukauwa kina na tamata me ra vukea na i valavala ca.

7. Io era sa qarava tale ga na Kalou lasu, ni sa vakacalai ira na nona vosa ni veicavilaki na tui kei ira na nona ⁱbete; io era dautauca vei ira na vosa ni veicavilaki.

8. A sa tara ko Noa na tui e vuqa na vale lelevu ka totoka; a sa ukutaki ira e na kau sa caka vakamatai sara kei na veimataqali yau talei, na koula kei na siliva, na kaukamea kei na parasa, na sifi kei na kopa.

9. A sa tara tale ga e dua na nona vale levu vakatui, ka ukutaka e na koula kei na siliva kei na i yau talei kece ga; a sa tiko kina na i dabedabe vakatui ka caka e na kau talei.

10. A sa vakaroti ira tale ga na nona tamata me ra ukutaka na ^jvale tabu e na kau talei, kei na kopa kei na parasa.

11. Ia na nodra i dabedabe na ^kbete levu sa caka me rewaicake ka sa ukutaki e na koula dina; a sa tara

(o) Mosa. 9:9-14. WASE 11: (a) raica o, Jeko. 2. (b) raica j, 2 Nif. 28. (d) raica o, Jeko. 2. (e) raica c, Mosa. 6. (f) tik. 7, 11, 14. Mosa. 12:17, 25. 13:1. 17:1, 6, 12-18. 19:21, 23. 20:3, 18, 23. 21:20, 23. 23:9, 12, 31-35, 39. 24:1-6, 8-11. (g) tik. 3. (i) raica f. (j) raica i, 2 Nif. 5. (k) raica f.

*Rauta na 160 B.C.

na bai me ra dau taqa ka ravi mai kina ni ra sa tukuna oti na i vakavuvuli lasu ka sega ni yaga kivei ira na nona tamata.

12. A sa tara e dua na ^lvale cecere volekata na ^mvale tabu; io sa vale cecere sara ka rawa me tu mai kina ka raica kece na vanua ko ⁿSailomi kei na vanua ko ^oSemiloni, na nodra vanua na Leimani; ka raica rawa tale ga na vanua kece e vakavolivolita.

13. A sa tara tale ga e vuqa na vale e na vanua ko Sailomi; sa tara e dua na ^vvale cecere e na delana ki na vualiku kei Sailomi, na vanua era a mai vakacegu kina na Nifai ni ra sa ^llako tani e na vanua oqo; sa kitaka na ka kece oqo mai na i yau ka rawa mai na nodra i vakacavacava na nona tamata.

14. A sa vakararavi ga ki na nona i yau, ka sa vakayalia na nona gauna e na marau velavela kei ira na ^vwatina kei na watina lalai; era sa vakayalia tale ga na nodra gauna ko ira na nona ^bbete vei ira na yalewa dautagane.

15. A sa vuqa na nona were ni vaini e loma ni vanua; sa tara e so na i keli-ni-waini ka sa rawata vakalevu na waini; a sa yaco kina me daumateni ko koya kei ira na nona tamata.

16. Era sa daubasika vakasauri mai na Leimani ka yaviti ira vakalalai tiko na nona tamata e na nodra veiwere, se ni ra vakana manumanu tiko.

17. A sa talai ira yani na nona sotia ko Noa na tui me ra vakasavi ira tani; ia era sa lewe lailai ga ka

ra basika mai na Leimani ka vakamatei ira, ka ra kauta na nodra qele ni manumanu; era sa vakarusai ira tiko vakaoqo ko ira na Leimani me i vakaraitaki ni nodra cati ira.

18. Sa qai tala na nona mataivalu ko Noa na tui me valuti ira, ka ra vakasavi ira lesu; era sa lesu mai ka marautaka na nodra qaqa.

19. Era sa vakalevulevui ira e na nodra sa qaqa; era sa sakitaka na nodra kaukauwa ka kaya ni rawa me ra vala na nodra lewe limasagavulu kei na udolu na Leimani; raica era sa dokadokai ira ka taleitaka na vakadave dra, io me ra vakadavea na nodra dra na wekadra; a ka oqo sa vu ga mai na i tovo ca ni nodra tui kei ira na nona ^bbete.

20. Ia sa tiko voli e na kedra maliwa e dua na tamata na yacana ko Apinatai; ^aa sa parofisai ko koya e na kedra maliwa ka kaya: Raica sa vakarota vakaoqo vei au na Turaga ka kaya: Mo lako ka kaya vei ira na tamata oqo ni sa kaya vakaoqo na Turaga: E na ca vei ira na tamata oqo ni ^uu sa raica na nodra i tovo vakasisila, na nodra caka ca, kei na nodra veibutakoci; ia kevaka era na sega ni veivutuni, e na tau vei ira na noqu cudru.

21. Ia kevaka era sega ni veivutuni ka lesu tale vua na Turaga na nodra Kalou, au na soli ira ki na ligadra na nodra meca; ia era na qai ^vvakabobulataki ka vakararawataki e ligadra na nodra meca.

22. Ia era na qai kila ni sa i au na Turaga na nodra Kalou, ka ^uu sa

(l) Mosa. 19:5, 6. (m) raica i, 2 Nif. 5. (n) raica f, Mosa. 7. (o) raica d, Mosa. 10. (p) Mosa. 7:5. (q) Omanai 12, 13. (r) raica o, Jeko 2. (s) raica f. (t) raica f. (u) tik. 23. Raica k, Mosa. 9. 12:2.

*Rauta na 150 B.C.

Kalou vuvu ka cudruvaka na nodra caka ca na noqu tamata.

23. Ia kevaka sa sega ni veivutuni na tamata oqo ka lesu tale vua na Turaga na nodra Kalou, era na "vakabobulataki; e na sega e vakabulai ira, na Turaga na Kalou Kaukauwa duadua ga.

24. Ia ni ra sa tagi mai vei au, au na "sega mada ni rogoca na nodra tagi, ka'u na laiva me ra yaviti ira ko ira na nodra meca.

25. Ia kevaka era sega ni veivutuni me ra vakaisulu taga ka tiko e na dravusa ka masu vagumatua vua na Turaga na nodra Kalou, au na sega ni rogoca na nodra masu ka'u sega tale ga ni sereki ira mai na nodra vakararawataki; a sa vakaoqo na vosa ni Turaga ka vakarota me'u tukuna.

26. Ia ni sa tukuna oti vei ira na veika oqo ko Apinatai, era sa cudruvi koya ka segata me ra vakamatea; ia sa vakabulai koya na Turaga mai na ligadra.

27. Ia ni sa rogoca ko Noa na tui na vosa sa vosataka ko Apinatai vei ira na tamata, sa cudru tale ga ka kaya: Ko cei ko Apinatai me mai lewai au kei ira na noqu tamata? Ko cei tale ga na Turaga me mai vakayacora na ka rarawa oqo vei ira na noqu tamata?

28. Au sa vakaroti kemudou mo dou kauti Apinatai mai ki ke me'u vakamatei koya, ni sa tukuna na veika oqo me ra cudru kina na noqu tamata ka tubu na veileti e na kedra maliwa; a ka oqo au na vakamatei koya kina.

29. Ia sa vakamatabokotaki na matadra na tamata; era sa va-

kaukauwataka na yalodra ka sega ni via rogoca na vosa i Apinatai, ka ra segata sara me ra vesuki koya. Ia sa vakaukauwataka tale ga na yalona ko Noa na tui ka sega ni via rogoca na vosa ni Turaga, ka sega tale ga ni veivutunitaka na nona i valavala ca.

WASE 12

Sa biu ki na vale ni veivesu ko Apinatai e na nona vunauci ira sa i valavala ca – Era sa lewai koya na bete lasulasu – Era sa vakamaduatiki.

1. Ia ni sa *oti e rua na yabaki, sa vakalecaleca yani e na kedra maliwa ko Apinatai, ka ra sega ni kilai koya; a sa parofisai vei ira ka kaya: Sa vakaroti au vakaoqo na Turaga ka kaya: I Apinatai, mo la'ki parofisai vei ira na noqu tamata oqo ni ra sa vakaukauwataka na yalodra ka sega ni via rogoca na noqu vosa, ka ra sega tale ga ni veivutunitaka na nodra i valavala ca; o koya e na tau kina vei ira na noqu cudru, io e na tau vei ira na noqu cudru waqawaqa e na vuku ni nodra caka ca ka i tovo vakasisila.

2. Io e na ca vei ira na i taba tamata oqo! A sa kaya vei au na Turaga: Mo dodoka yani na ligamu ka parofisai vakaoqo: Sa kaya vakaoqo na Turaga, e na vuku ni nodra i valavala ca na i taba tamata oqo, era na "vakabobulataki kina ka sabici ^bna baludra; era na "vakasaurarataki ka vakamatei, ka ra na kania na lewedra ko ira na vullituri, kei na koli, kei na manu-manu kila.

3. Ia na bula i Noa na tui e na

(v) raica u. (w) tik. 25. Mosa. 21:14, 15. WASE 12: (a) raica u, Mosa. 11. (b) Mosa. 21:3. (c) tik. 5. Mosa. 21:3, 4, 13. *Rauta na 148 B.C.

vaka wale ga na i ^dsulu e na loma ni lovo katakata; ia e na qai kila ko koya ni sa i au na Turaga.

4. Raica au na yaviti ira na noqu tamata oqo e na rarawa levu, kei na dausiga kei na mate dauveitauvi; ia era na ^etagi e na veisiga kece ga.

5. E na ^fvesu e dakudra na i colacola bibi ka ra na vakasaurarataki me vaka na asa sa galu.

6. Au na vakatauca na uca cevata me yaviti ira; e na yaviti ira tale ga na ^uurokilitoni; era na vakacaca e na nodra vanua na manumanu lalai ka kania na nodra sila.

7. E na yaviti ira na mate dauveitauvi; au na kitaka kece na veika oqo e na vuku ni nodra i valavala ca ka i tovo vakasisila.

8. Ia kevaka era na sega ni veivutuni, au na ^vvakarusai ira sara mai vuravura; ia era na ^jbiuta tu mai na kedra i tukutuku, ka'u na maroroya me yaga vei ira na ^kveimatanitu era na taukena na vanua oqo; ia au na kitaka na veika oqo me ra kila na veimatanitu na nodra i tovo vakasisila na tamata oqo. A sa parofisaitaka ko Apinatai e vuqa na ka vei ira na tamata oqo.

9. Era sa cudruvi koya ka vesuka ka kauta vua na tui ka kaya: Raica keimami sa kauta mai vei kemuni na tamata oqo ni sa parofisaitaka na ca vei ira na nomuni tamata, ka kaya ni na vakarusai ira na Kalou.

10. Sa parofisaitaka tale ga na ca e na nomuni bula, ka kaya e na vaka wale ga na i ^lsulu e na loma ni lovo ni bukawaqa na nomuni bula.

11. Sa kaya tale ga ko koya ni na vaka na vuni sila madu e loma ni vanua na nomuni bula; ia era sa vakabalea ka buturaka sobu na manumanu.

12. Sa kaya tale ga ko ni na vaka na seni soni sa madu ka cagina yani e loma ni vanua ni sa liwava na cagi. E kaya tiko ni oqori na vosa ni Turaga. Sa kaya ni na yaco vei kemuni na veika oqo kevaka ko ni sega ni veivutunitaka na nomuni i valavala ca.

13. Ia oi kemuni na tui, na cala levu cava ko ni sa bau vakayacora? Na i valavala ca cava soti era sa kitaka na nomuni tamata me mai lewai keda kina na tamata oqo ka cudruvi keda na Kalou?

14. Raica oi kemuni na tui, sa sega na neimami cala; ko i kemuni tale ga ko ni sa sega ni caka cala; a sa sega kina ni dina na vosa ni tamata oqo me baleti kemuni, ka sega ni yaga na nona parofisai.

15. Ia eda na sega ni vakamalalumutaki ka ra na sega tale ga ni vakabobulataki keda rawa na nodra meca; ia ko ni sa tiko sautu e na vanua oqo ka ko ni na sautu tiko ga.

16. Ia keimami sa solia na tamata oqo ki na ligamuni, mo ni vakayacora vua na ka ko ni sa lewa.

17. A sa lewa ko Noa na tui me biu ki na vale ni veivesu ko Apinatai; sa qai kacivi ira mai na ^mbete me ra mai bosea vata na ka me caka vua.

18. Era sa kaya vua na tui: Me kau mai, me keimami mai vakata-

(d) Mosa. 19:20. (e) Mosa. 21:1-15. (f) Mosa. 21:3. (g) Mosa. 7:31. (i) 1 Nif. 12:19. 2 Nif. 26:10. 11. Ala. 45:9-14. Ila. 13:5, 6. 3 Nif. 27:32. Moma. 6. (j) Moma. 8:14-16. Raica c, 2 Nif. 27. (k) raica s, 1 Nif. 13. (l) tik. 3. (m) raica f, Mosa. 11.

rogi koya; a sa vakarota na tui me kau mai vei ira.

19. Era sa vakataroga me rawa ni ra vakacalai koya ka beitaka kina; ia era sa kurabui ni a sauma vakadoudou na nodra taro; a sa sauma kece na nodra taro ka vakalasuya na nodra vosa kece ga.

20. A sa kaya vua e dua vei ira: A cava na i balebale ni vosa sa volai tu, ka ra dauvunautaka na noda gase ka vaka:

21. "Na kena lagilagi e na ulunivanua na yava i koya sa kauta mai na i rogorogo vinaka, sa vakarogoya mai na sautu, sa kauta mai na i rogorogo vinaka ni ka vinaka, ka vakarogoya mai na vei vakabulai, ka sa tukuna mai ki Saioni: Sa lewa na nomu Kalou!

22. A domodra na nomu i vakatawa! Era sa tabalaka na domodra, era ia vata na nodra kaila ni ra na raica e na matana votu ni sa lesu mai ki Saioni na Turaga.

23. Dou lagata mai na sere ni marau, dou kaikaila vata na veiyasana lala ni Jerusalemi; ni sa vakacegui ira na nona tamata na Turaga, ka sa vakabulai Jerusalemi.

24. Sa vakaraitaka mai na Turaga na ligana tabu e matadra na veimatanitu kece ga; ia na i yalalyala kece ga kei vuravura e na kunea na bula sa mai vei Koya na noda Kalou.

25. Sa qai kaya vei ira ko Apinatai: Oi kemudou na ^obete; dou sa kaya dou sa vakavulici ira na tamata oqo e na yalo ni parofisai; ia dou sa taroga vei au na i balebale ni vosa oqo, ne?

26. Au sa kaya vei kemudou: E na ca vei kemudou ni dou sa vukica vakatani na i naki ni Turaga! Kevaka dou sa kila tiko na i balebale ni vosa oqo, ia dou a sega ga ni vakatavuvulitaka; o koya dou sa vukica vakatani kina na i naki ni Turaga.

27. Dou sa sega ni vakasaqaramo dou kila; ia dou sa sega kina ni yalomatua. A cava dou sa vakatavulica tiko vei ira na tamata oqo?

28. Era sa kaya: Keimami vakatavuvulitaka na vunau i Mosese.

29. A sa kaya tale vei ira ko koya: Kevaka dou sa vakatavuvulitaka na ^vvunau i Mosese, a cava dou sa sega ni muria kina? A cava dou sa domona kina na i yau? A cava dou sa ia kina na ^vveibutakoci ka vakamaumautaka na nomudou kaukauwa vei ira na yalewa dautagane, ka vakavuna me ra i valavala ca na tamata oqo? A sa talai au mai kina na Turaga me'u mai parofisaitaka ni na yaco na ca vei ira na tamata oqo; io na ca levu sara!

30. Dou sa sega beka ni kila ni'u sa tukuna na ka dina? Io, dou sa kila ni'u sa tukuna na ka dina, ka sa kilikili mo dou rere e na mata ni Kalou.

31. Ia dou na yaviti e na vuku ni nomudou i valavala ca, ni dou sa kaya dou sa vakatavuvulitaka na vunau i Mosese. Ia a cava dou sa bau kila e na vunau i Mosese? Sa yaco li na bula e na vunau i Mosese? A cava dou kaya kina?

32. Era sa sauma ka kaya ni sa yaco na bula e na ^vvunau i Mosese.

33. A sa kaya vei ira ko Apina-

(n) Ais. 52:7-10. (o) raica *f*, Mosa. 11. (p) raica *p*, 2 Nif. 25. (q) raica *j*, 2 Nif. 28. (r) raica *p*, 2 Nif. 25. Rauta na 148 B.C.

tai: Au kila kevaka dou sa muria na vunau ni Kalou dou na bula; io kevaka dou sa muria na vunau ka solia na Turaga vei Mosese mai na ulunivanua ko Saineai, ka vaka:

34. *Ko i au na Turaga na nomu Kalou, ko koya ka kauti iko tani mai na vanua ko Ijipita, mai na vale ni veivakabobulataki.

35. Me kakua vei iko na Kalou tani, ko i au duadua ga.

36. Mo kakua ni cakava vei iko e dua na matakau ceuceu, se dua na i vakatakarakara ni ka mai lomalagi e cake, se dua na ka e na vuravura e ra.

37. Sa qai kaya vei ira ko Apinatai: Dou sa muria tiko li na ka kece oqo? Au sa kaya vei kemudou; E segai; dou sa sega ni muria. Dou sa vakavulici ira li na tamata me ra muria na ka kece oqo? Au sa kaya vei kemudou; E segai; dou sa sega ni kitaka vaka kina.

WASE 13

Sa taqomaki Apinatai na parofita na kaukauwa ni Kalou, ka vorati ira na bete ka tukuna na vunau kei na i tukutuku vinaka.

1. Ia ni sa rogoca na tui na vosa oqo, sa kaya vei ira na nona "bete: Dou kauta tani na tamata oqo ka vakamatei koya; a cava na betena vei kedatou? Raica sa lialia ko koya.

2. Era sa tucake me ra tauri koya, ia sa vorati ira ko koya ka kaya:

3. Dou kakua ni tarai au; kevaka dou na tarai au e na yaviti kemudou na Kalou; raica au sa

bera tiko ni tukuna oti na i tuku-tuku ka a talai au mai na Turaga me'u mai tukuna; au sa bera tale ga ni sauma oti na 'nomudou taro; o koya e na sega kina ni laiva na Kalou me'u sa mate e na gauna oqo.

4. Au na vakayacora mada na ka sa vakarota vei au na Kalou; ia ni'u sa tukuna vei kemudou na ka dina, dou sa cudruvi au. E dua tale, ni'u sa tukuna na vosa ni Kalou, dou sa kaya ni'u sa 'lialia.

5. Ia ni sa tinia na nona vosa ko Apinatai, era sa rere ni tarai koya na tamata i Noa na tui, ni sa curumi koya tu na Yalo ni Turaga; sa serau sara na matana me vaka na serau ni mata i "Mosese ni rau sa veivosaki kei na Turaga e na ulunivanua ko Saineai.

6. A sa vosa e na kaukauwa kei na lewa sa mai vua na Kalou; sa tomana na nona vosa ka vaka:

7. Dou sa raica sa sega vei kemudou na kaukauwa mo dou vakamatei au kina; ia au na vakaotia mada na noqu i tukutuku. Raica au kila ni sa laubasikata na yalomudou na noqu tukuna na ka dina me baleta na nomudou i valavala ca.

8. Ia na noqu vosa sa vakavuna mo dou cudru ka kurabui ka rere.

9. Ia au na vakaotia mada na noqu i tukutuku me'u rawata kina na bula, ka qai veitalia na vanua au na tini kina.

10. Ia au sa kaya vei kemudou, na veika dou na kitaka vei au ni'u sa tinia na noqu i tukutuku, e na 'caka tale ga vakakina vei kemudou.

(s) Lako Yani 20:2-4. WASE 13: (a) raica f, Mosa. 11. (b) Mosa. 12:20-24. (c) tik. 1. (d) Lako Yani 34:29-35. (e) Mosa. 17:13-19. 19:20. Ala. 25:7-12. *Rauta na 148 B.C.*

11. Ia au na wilika vei kemudou na i kuri ni nona vunau na Kalou, ni'u sa kila ni sa sega ni volai tu e lomamudou; au kila tale ga ni dou sa i valavala ca tiko ka vakatavuvulitaka tale ga na ka ca e na nomudou bula.

12. Ia mo dou nanuma ni'u sa 'kaya vei kemudou: Mo kakua ni cakava vei iko e dua na matakau ceuceu, se dua na i vakatakarakara ni ka mai lomalagi e cake, se dua na ka e tu e vuravura e ra, se dua na ka e na wasawasa e na yasa i vuravura.

13. E dua tale: "Mo kakua ni cuva vei ira se qaravi ira; ni'u sa Kalou vuvu ko i au na Turaga na nomu Kalou, au sa sauma na nodra caka ca na qase vei ira na luvedra ka yacova na i katolu ni tabatamata kei na i kava, vei ira sa cati au.

14. Ia ka'u sa vakatakila na loma vei ira na i tabatamata e udolu, vei ira era sa lomani au ka muria na noqu vunau.

15. Mo kakua ni cavuta wale ga na yaca ni Turaga na nomu Kalou; ni na sega ni vakadonui koya na Turaga sa cavuta wale na yacana.

16. Mo nanuma na siga ni vakacegu, mo vakatabuya.

17. E ono na siga mo daucakacaka kina, ka kitaka kina na nomu cakacaka kece ga;

18. Ia na i kavitu ni siga sa siga ni vakacegu ni Turaga na nomu Kalou; mo kakua ni kitaka kina e dua na cakacaka ko iko, se na luvemu tagane se na luvemu yalewa, na nomu tamata se nomu vada, se

nomu manumanu, se nomu vulagi sa tiko e na nomu loma ni bai.

19. Ni sa buli lomalagi kei vuravura kei na waitui, kei na ka kece ga sa tu mai kina na Turaga e na siga e ono; o koya sa vakalougatataka kina na Turaga na siga ni vakacegu ka vakatabuya.

20. Mo vakarokorokotaki rau na tamamui kei na tinamu, me dede kina na nomu bula e na vanua sa solia vei iko na Turaga na nomu Kalou.

21. Mo kakua ni laba.

22. Mo kakua ni ia na veibutakoci. Mo kakua ni butako.

23. Mo kakua ni beitaka vakailasu na kai nomu.

24. Mo kakua ni kocova na nona vale na kai nomu, mo kakua ni domona na watina na kai nomu, se kocova na nona tamata, se nona vada, se nona bulumakau, se nona asa se dua na ka sa nona na kai nomu.

25. Ia ni sa wilika oti ko Apinaitai sa qai kaya vei ira: Dou sa vakavulici ira li na tamata me ra kila ka muria na vunau kece oqo?

26. Au sa kaya vei kemudou: E segai; kevaka dou a kitaka, ke a sega ni talai au mai na Turaga me'u mai parofisaitaka ni na yaco na ca vei ira na tamata oqo.

27. Ia oqo dou sa kaya ni sa yaco na bula e na vunau i Mosese. Au sa kaya vei kemudou ni sa yaga mo dou 'muria tiko na vunau i Mosese; ia au sa kaya tale ga vei kemudou, ni na yaco mai na gauna e na 'sega kina ni yaga mo dou muria na vunau i Mosese.

28. E dua tale, au sa kaya vei

(f) Mosa. 12:36. (g) Lako Yani 20:5-17. (i) raica p, 2 Nif. 25. (j) 3 Nif. 9:19, 20.

kemudou, ni sa sega ni rawa na bula e na vunau duadua ga; e dina ga ni sa tu na vunau i Mosese, ia kevaka me sega na i ^hsoro sa vakacabora vaka i Koya na Kalou e na vuku ni nodra i valavala ca kei na nodra caka ca na nona tamata, era na rusa vakaidina.

29. Ia au sa kaya vei kemudou, ni sa yaga me soli e dua na vunau kaukauwa sara vei ira na mataqali i Isireli, ni ra sa tamata domodomoqa ka sega ni muria na Turaga na nodra Kalou, ka ra sa kusarawa me rekitaka na ca.

30. O koya sa soli kina vei ira na vunau; na ^vvunau e baleta na i lesilesi kei na i vakaro me ra muria vakadodonu e veisiga, me ra nana tiko kina na Kalou kei na nodra i tavi vua.

31. Ia au sa kaya vei kemudou, na veika kece oqo sa vakatakila na veika e na yaco mai.

32. Ia era sa vakabauta li na vunau? Au sa kaya vei kemudou: E segai; era sa sega ni vakabauta taucoko na vunau; ia oqo e na vuku ni nodra domodomoqa; era sega ni kila ni sa bula wale ga na tamata e na veivakabulai ni Kalou.

33. Raica, a sega li ni parofisaitaka vei ira ko Mosese ni na lako mai na Mesaia me vakabulai ira na nona tamata na Kalou? Ia era a sega li ni parofisaitaka vakaidina na veika oqo ko ira kece na parofita mai na i vakatekivu kei vuravura?

34. Era sega li ni kaya ni na lako sobu mai na ^mKalou vei ira na luve ni tamata? Me mai bula vakata-mata ka lako voli e na nona kaukauwa e dela i vuravura?

35. Ia era sega li ni kaya ni na yaco na "tucake tale mai na mate e na vukuna? E na vakasaurarataki ka vakararawataki ko Koya?

WASE 14

Sa cavuti Aisea ko Apinatai vei ira na bete i Noa na tui – Me vaka na i vola i Aisea 53.

1. Ia e sega li ni kaya ko Aisea: Ko cei sa vakabauta na neitou i tukutuku? Ia sa vakatakilai vei cei na liga ni Turaga?

2. Ni sa tubu cake ko koya me vaka na coke e matana, ka vaka na waka ni kau mai na qele mamaca; sa sega ni vinaka na matana ka sa sega ni vatukai vinaka na yagona; ia ni da sa raici koya, sa sega ni mata vinaka ko koya me da qoro koya kina.

3. Sa beci koya ka biuta ko ira na tamata; sa tamata e daurarawa na lomana, ka sa dau kila ka rarawa; ka sa vaka e dua eda sa tabonaka na matada mai vei koya; sa beci, ka da a sega ni dokai koya.

4. E dina sa colata ko koya na noda rarawa, ka sa colata na rarawa ni lomada; ia eda a vakalewa vua ni sa yaviti ka cudruvi mai vua na Kalou, ka vakararawataki.

5. Sa vakamavoataki ko koya e na vuku ni noda talaidredre, ka sa qaqi e na vuku ni noda caka cala; sa tau vua na cudruvi sa vu ni noda veivinakati tale; ia e na we ni kena kuita eda sa vakabulai kina.

6. Ko i keda kece eda sa sese ga me vaka na sipi; eda sa dui lesu tani ki na noda sala ko i keda yadua; ia na Turaga sa vakatauca vei koya na noda caka cala kece ga.

(k) raica f, 2 Nif. 2. (l) raica p, 2 Nif. 25. (m) raica b, Mosa. 3. (n) raica d, 2 Nif. 2.

7. Sa vakasaurarataki, ka sa vakamalumalumu ga ko koya, ia sa sega ni vosa mai ko koya; me vaka na lami sa tuberi me vakamatei, ka vaka na sipi sa galu e na mata i koya sa kotiva, sa galu vakakina ko koya.

8. Na veivakararawataki kei na veilewai sa kau tani kina ko koya; ia ko cei vei ira na nona i tabatamata me ra vakananuma kina? Ni sa muduki tani ko koya mai na vanua ni bula; ka sa yaviti e na vuku ni nodra talaidredre na noqu tamata.

9. A ratou sa buluti koya vata kei ira na tamata ca, kei ira na vutuniyau ni sa mate dina ko koya; ka sega ga e na vuku ni sa i valavala vakaukauwa, ka sa sega na veivakaisini e na gusuna.

10. Ia sa vinakata na Turaga me qaqi koya ka sa vakararawataka ko koya; ni sa cakava na yalona me i soro e na vuku ni valavala ca, e na qai kunea na nona kawa, e na vakadedetaka na nona gauna, ia na ka e vinakata na Turaga e na vakayacora ga ko koya.

11. E na kunea ko koya na vua ni vavakaocataki ni yalona ka na vakacegui ga; ni ra sa kilai koya na noqu i talatala yalododonu, e na vakadonui ira kina na lewe vuqa ko koya; ni na colata ko koya na nodra caka cala.

12. O koya oqo ka'u na votai koya kina kei ira na lewe vuqa, ia e na votai koya vata kei ira na qaqe e na i toki ni valu; ka ni sa solia oti na nona bula ki na mate; ka sa wili

vata kei ira na dau talaidredre; ka sa colata ko koya na nodra i valavala ca na lewe vuqa, ia e na vukudra na dautalaidredre sa ia na veimasulaki.

WASE 15

Na parofisai i Apinatai – E na lako sobu mai na Kalou me mai vakabulai ira na nona tamata – A cava e vakatokai kina ko Jisu Karisito me Tamana kei na Luvena.

1. A sa kaya vei ira ko Apinatai: Au vinakata mo ni kila ni na lako sobu mai na ^aKalou vei ira na luve ni tamata, ka na mai vakabulai ira na nona tamata.

2. Ia me vaka ni sa mai ^bbula vakatamata sa vakatokai kina na Luve ni Kalou; ia ni sa talairawarawa sara ki na lewa nei Tamana, sa vakatokai kina me Tamana kei na Luvena.

3. E Tamana, ni sa ^ckunekunetaki e na kaukauwa ni Kalou, ka Luvena, ^dni a mai sucu vakatamata; sa yaco kina me Tamana kei na Luvena.

4. Ia sa i ^erau na Kalou ^fTawamudu ka a Bulia na lomalagi kei na vuravura.

5. Ia sa ^gtalairawarawa na yago ki na Yalo, se na Luvena vei Tamana, ko i ^hrau na Kalou; sa ⁱdauveretaki, ia e sega ni rawai kina; sa vosota me vakalialiai, ka vakankuitataki, sa beci koya ka biuti koya ko ira na nona tamata.

6. Ia ni sa kitaka oti e ^kvuqa na cakacaka mana vei ira na luve ni tamata e na qai kau yani; io me

(a) raica 2e, Mosa. 7. (b) raica b, Mosa. 3. (c) 1 Nif. 11:13-21. Mosa. 3:8, 9. Ala. 7:10. 19:13. (d) raica l, 2 Nif. 31. (e) raica l, 2 Nif. 31. (f) raica a, Mosa. 3. (g) tik. 2. (i) raica l, 2 Nif. 31. (j) raica t, 2 Nif. 9. (k) raica c, Mosa. 3. *Rauta na 148 B.C.*

vaka sa kaya ko Aisea: Me ^lvaka na lami sa galu e na mata i koya sa kotiva, sa galu vakakina ko koya.

7. Ia e na kau yani ko Koya me ^mvakoti ki na kauveilatai ka vakamatei; ia sa ⁿtalairawarawa me mate ni sa duavata ga na loma i Tamana kei na Luvena.

8. O koya oqo sa sereka kina na i ^ovau ni mate na Kalou, ni sa gumatua ko Koya ka guce ko mate; a sa solia vua na Luvena na kaukauwa me ia na ^pveimasulaki e na vukudra na luve ni tamata.

9. A sa lako cake ki lomalagi e na yalo dauloloma; raica sa lomani ira sara na luve ni tamata; a sa tu me colata na i sau ni lewa dodonu; a sa ^qsereka na i vau ni mate, ka colata ^rko Koya na nodra caka cala kei na nodra talaidredre; a sa vakabulai ira ka sa sauma na ka sa yalataki tu e na lewa dodonu.

10. Ia au sa kaya vei kemudou, ko cei vei ira na nona i tabatamata me ra ^svakananuma kina? Raica au sa kaya vei kemudou, ni sa cabora oti na yalona me i ^tsoro e na vuku ni i valavala ca, e na qai kunea na nona kawa. Ia oqo na cava ko ni na kaya kina? Ko cei e na ^unona kawa?

11. Raica au sa kaya vei kemudou; o koya yadua sa rogoca na nodra vosa na parofita yalosavasa ka ra parofisaitaka na nona lako mai na Turaga, io ko ira kece sa vakarorogo ki na nodra vosa, ka ra vakabauta ni na mai vakabulai ira na nona tamata na Turaga, ka waraka na siga ko ya me bokoci kina na nodra i valavala ca, sa i ira

oqo na nona kawa; io sa i ira era na taukena na matanitu ni Kalou.

12. Sa i ira oqo ^vsa mai colata na nodra i valavala ca ko Koya; io sa mate ko Koya e na vukudra me ra bula kina mai na nodra i valavala ca. Raica, era sa sega li ni nona kawa?

13. Io era sa sega li ni nona kawa tale ga ko ira kece na parofita tabu era sa parofisai mai na i vakatekivu kei vuravura? Io ko ira sa sega ni i valavala ca? Au sa kaya vei kemudou, sa i ira oqo na nona kawa.

14. Raica sa i ira oqo ^wera sa vakarogoya mai na sautu, ka ra a kauta mai na i rogorogo vinaka ni ka vinaka, ka vakarogoya mai na veivakabulai; ka sa tukuna mai ki Saioni: Sa lewa na nomu Kalou!

15. Na kena lagilagi e na ulunivanua na yavadra!

16. Io na kena lagilagi e na ulunivanua na yavadra ko ira era sa vakarogoya tiko na sautu!

17. Io na kena lagilagi e na ulunivanua na yavadra ko ira era na vakarogoya tiko yani na sautu me tawamudu!

18. Ia raica au sa kaya vei kemudou, e sega ni o koya wale ga oqori. Na kena lagilagi e na ulunivanua na yava i koya sa kauta mai na i tukutuku vinaka, o koya na vu ni sautu; io sa i koya na Turaga sa mai vakabulai ira na nona tamata; io sa i Koya sa solia na bula vei ira na nona tamata.

19. Ia kevaka me a sega ni vakarautaki tu mai na i ^xvakatekivu

(l) Mosa. 14:7. Ais. 53:7. (m) raica g, Mosa. 3. (n) tik. 2, 5. (o) raica g, kei na k, 2 Nif. 9. (p) raica e, 2 Nif. 2. (q) raica g, kei na k, 2 Nif. 9. (r) Mosa. 14:5-8, 11, 12. (s) Mosa. 14:8. (t) Mosa. 14:10. (u) tik. 11-13. (v) Mosa. 14:12. (w) Mosa. 12:21-24. Ais. 52:7-10. (y) raica d, Mosa. 4.

kei vuravura me na mai vakabulai ira na nona tamata, au sa kaya vei kemudou, era na rusa vakaidina na tamata ^{2a}kece ga.

20. Raica e na ^{2b}sereki na i vau ni mate; e na lewa na Luvena, ka na lewai ira na mate; ia sa yaco na ^{2c}tucake tale mai na mate e na vukuna.

21. E na yaco na tucake tale mai na mate, io na i ^{2d}matai ni tucake tale mai na mate; era na tucake tale mai na mate ko ira na a bula e liu, ko ira na bula tiko oqo, kei ira era na qai bula e muri, ni sa tucake tale mai na mate ko Karisito; sa i koya na yaca e na vakatokai kina.

22. Ia era na tucake tale e na i matai ni tucake tale mai na mate ko ira na parofita kei ira era sa vakabauta na nodra i tukutuku, kei ira sa muria na vunau ni Kalou; sa i ira oqo na i matai ni tucake tale mai na mate.

23. Era sa vakaturi cake tale me ra tiko vata kei na Kalou, o koya ka vakabulai ira; ia era sa rawata na bula tawamudu e na vuku i Karisito, o koya sa sereka na i vau ni mate.

24. Ia ko ira oqo era sa okati e na i matai ni tucake tale mai na mate; sa i ira era a mate e na ^{2e}nodra lecaika ni sa bera ni lako mai na Karisito, ka ni a sega ni vunautaki vei ira na veivakabulai. O koya sa vakabulai ira mai kina oqo na Turaga; era sa okati e na i matai ni tucake tale mai na mate, io sa nodra na bula tawamudu ni sa vakabulai ira na Turaga.

25. Sa nodra ^{2f}tale ga na gone lalai na bula tawamudu.

26. Raica, sa dodonu mo dou rere ka sautaninini e na mata ni Kalou, ni sa sega ni vakabula na Turaga na tamata vakataki kemudou, sa talaidredre vua ka mate e na nona i valavala ca; ia sa vakakina ko ira sa mate e na nodra i valavala ca mai na i vakatekivu kei vuravura, ka ra ^{2g}nakita me ra talaidredre vua na Kalou, ni ra sa kila tu na vunau ni Kalou ka ra qai sega ni muria; sa i ira oqo era sa ²ⁱsega ni okati e na i matai ni tucake tale mai na mate.

27. Ia e sega li ni dodonu mo dou sautaninini? Raica era sa sega ni vakabulai ko ira oqo, ni sa sega ni vakabula na Turaga e dua sa vakaoqo; ia sa sega ni rawa vua na Turaga me vakabulai ira, ni sa sega ni rawa me vakalasui koya vaka i koya; io sa sega ni rawa vua me ^{2j}cakitaka na ka sa yalataki tu e na lewa dodonu.

28. Ia au sa kaya vei kemudou, e na yaco mai na gauna e na kaci-vaki kina na veivakabulai ni Turaga ki na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa, kei ira na tamata kece ga.

29. Oi kemuni na Turaga, a domodra na ^{2k}nomuni vakatawa! Era sa tabalaka na domodra, era ia vata na nodra kaila ni ra na raica e na matana votu ni sa lesu mai ki Saioni na Turaga.

30. Dou lagata mai na sere ni marau, dou kaikaila vata na veiyasana lala ni Jerusalemi; ni sa vakacegui ira na nona tamata na

(2a) raica e, kei na g, 2 Nif. 9. (2b) raica g, kei na k, 2 Nif. 9. (2c) raica d, 2 Nif. 2. (2d) raica g, Jeko. 4. (2e) raica k, Mosa. 3. (2f) raica n, Mosa. 3. (2g) raica l, Jeko. 6. (2i) tik. 24. (2j) Ala. 42:1-26. (2k) Ais. 52:8-10. Mosa. 12:22-24.

Turaga; ka sa vakabulai Jerusalemi.

31. Sa vakaraitaka mai na Turaga na ligana tabu e matadra na veimatanitu kece ga; ia na i yalalyala kece ga kei vuravura e na kunea na bula sa mai vei koya na noda Kalou.

WASE 16

Tomana na nona parofisai ko Apinatai – Ko Karisito na i Vakabula duadua ga – Na tucake tale mai na mate kei na veilewai.

1. Ia ni sa cavuta oti na vosa ogo ko Apinatai, sa qai dodoka yani na ligana ka kaya: E na yaco mai na gauna era na kila kina na tamata kece ga na veivakabulai ni Turaga, "ni ra na raica kina e na matanavotu na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa kei na tamata kece ga, ka ra na vakatusa e na mata ni Kalou ni sa dodonu na nona lewa.

2. Ia ko ira na tamata ca era na biu tani, ^bera na tagiyaso, ka tagi, ka qoqolou ka vakasequruquru bati; ia ogo e na vuku ni ra a sega ni vakarorogo ki na vosa ni Turaga, ka na sega kina ni vakabulai ira na Turaga.

3. Era sa gadreva na i tovo vakayago ka i tovo ca, ka sa ^clewai ira na tevoru; io sa i koya na gata ^dmakawa ko ya ka vakacalai rau na noda i tukutuku taumada, ka vakavuna na nodrau lutu; ia sa yaco kina na tamata me kila na ka ca mai na ka vinaka; ia sa vakarorogo vei koya na tevoru, ni sa gadreva na i

tovo vakayago, na daugarogaro kei na i tovo ca.

4. A ka ogo era sa rusa kina na ^etamata kece ga; ia kevaka me sega ni vakabulai ira na nona tamata na Kalou mai na i tutu ni mate era sa lutu kina, era na rusa ka tawamudu.

5. Ia mo dou nanuma, ko koya sa gadreva tiko na i tovo vakayago ka ia tiko ga na i valavala ca ka talaidredre vua na Kalou, sa na tu ga e na i tutu ni mate sa lutu kina ka na ^flewai koya na tevoru. A sa sega kina ni yaga vua na veivakabulai, ni sa meca ni Kalou ko koya; io sa meca tale ga ni Kalou ko koya na tevoru.

6. Ia kevaka me a sega ni lako mai ki vuravura na Karisito ka mai tukuna na veika e sa bera ni yaco me vaka ga e sa yaco oti, ke a sega ni yaco rawa na veivakabulai.

7. Ia e na sega ni rawa na tucake tale kevaka me a sega ni tucake tale mai na mate na Karisito ka ^gsereka na i vau ni mate, me ⁱsega kina na kaukauwa ni i bulubulu ^jkei na bati gaga nei mate.

8. Ia sa yaco na ^htucake tale mai na mate ka sa ⁱsega kina na kaukauwa ni i bulubulu; ia sa vakaotia sara ko Karisito na ^mbati gaga nei mate.

9. Sa i Koya na ^rrarama kei na vu-ni-bula kei vuravura; io na rarama sa tawamudu ka sega ni tabonaki rawa; kei na bula sa tawamudu ni sa sega tale na mate.

10. Ia e na vakaisulu na ^yyago

(a) Mosa. 3:20, 21. 15:28, 31. (b) raica l, 1 Nif. 15. Mac. 13:42. (c) raica j, 2 Nif. 9. (d) raica j, 2 Nif. 2. (e) raica e, kei na g, 2 Nif. 9. (f) raica j, 2 Nif. 9. (g) raica g, kei na o, Mosa. 15. (i) Mosa. 15:8, 20. Ala. 22:14. 27:28. (j) tik. 8. Ala. 22:14. 24:23. Moma. 7:5. (k) raica d, 2 Nif. 2. (l) tik. 7. (m) tik. 7. (n) Ala. 38:9. 3 Nif. 9:18. 15:9. 18:16, 24. Ica 3:14. 4:12. Moro. 7:18. Joni 8:12. 9:5. 14:6. V.V. 84:45. 88:7-13. (o) raica d, 2 Nif. 2 kei na k, na n, tale ga, 2 Nif. 9.

mate oqo me kakua tale ni mate rawa, ka vakaisulu na yago vuca oqo me kakua tale ni vuca rawa; ia era na kau ki na mata veilewai ni Kalou me ra lewai e na nodra i valavala, se vinaka se ca.

11. Ia kevaka sa vinaka, era na tucake tale mai na mate ki na bula tawamudu kei na marau; ia kevaka sa ca, era na tucake tale mai na mate me ra cudruvi, ni sa lewai ^aira tu na tevero ka ra na rusa me tawamudu.

12. Raica era sa muria ga na nodra gagadre kei na i tovo vakayago, ka ra sega ni vakarorogo vua na Turaga ni sa dodoka tu vei ira na ligana dauloloma; ia ni sa dodoka tu na ligana dauloloma kivei ira, era sega ga ni vinakata; era a vakasalataki e na nodra i valavala ca, ia era sega ga ni lako tani mai kina; era a vakaroti me ra veivutuni, ia era sega ga ni veivutuni.

13. Ia e sega li ni kilikili mo dou sautaninini ka veivutunitaka na nomudou i valavala ca, ka kila ni sa i Karisito duadua ga dou na rawa ni vakabulai kina?

14. Ia kevaka dou sa vakata-vuvulitaka na ^avunau i Mosese, mo dou vakatavuvulitaka tale ga ni oqori sa i vakaraitaki wale ga ni veika e na yaco mai.

15. Dou vakavulica vei ira ni sa rawa wale ga na bula e na vuku i Karisito na Turaga, ka ^asa i koya na Tama ni gauna Tawamudu. Emeni.

WASE 17

Sa vakamatei ko Apinatai – Ni sa vakamai tiko, sa parofisaitaka ni na

saumi vei ira na nona mate – Sa veivutuni ko Alama.

1. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo ko Apinatai, sa qai vakarota na tui vei ira na ^abete me ra kauti koya ka vakamatea.

2. A sa dua vei ira e yacana ko Alama, e dua na kawa i Nifai. Sa cauravou ga ko koya, ia sa vakabauta na vosa i Apinatai, ka vakadinata na nodra caka ca ka mai vosataka vei ira ko Apinatai; a sa vakamamasu kina vua na tui me kakua ni cudruvi Apinatai, ia me laivi koya ga me lako yani e na vakacegu.

3. Ia sa cudru sara na tui ka vakarota me vakatalai tani mai vei ira ko Alama; sa qai talai ira na nona tamata me ra muri koya ka vakamatea.

4. Ia sa dro tani mai vei ira ka vunitaki koya, ka ra sa sega kina ni kunei koya. Ia e na nona vuni voli ka bogi vuqa, sa vola kina na vosa kece ka vosataka ko Apinatai.

5. A sa vakarota na tui vei ira na nona sotia me ra kauti Apinatai yani; era sa vesuki koya ka biuta ki na vale ni veivesu.

6. Ia ni sa bose tiko kei ira na nona ^bbete ka oti e tolu na siga, sa qai vakarota me kau tale mai vua.

7. A sa kaya vua: I Apinatai, keitou sa kunea e dua na ka mo beitaki kina; raica sa dodonu mo mate.

8. Raica ko a kaya ni na lako sobu mai na ^cKalou vei ira na luve ni tamata; ia na ka oqo ko sa na vakamatei kina; ia kevaka ko na vakalasuya na vosa kece ko a vosa

(p) raica j, 2 Nif. 9. (q) raica p, 2 Nif. 25. (r) raica a, Mosa. 3. WASE 17: (a) raica f, Mosa. 11. (b) raica f, Mosa. 11. (c) Mosa. 7:27. 13:34. Rauta na 148 B.C.

vakacataki au kina kei ira na noqu tamata, ko na bula.

9. A sa kaya ko Apinatai: Au sa kaya vakaidina vei iko, au na sega sara ni vakalasuya na vosa au a tukuna vei iko me baleti ira na tamata oqo, ni'u sa tukuna na ka dina; ia me kena i vakadinadina, au sa soli au oqo ki na ligamu.

10. Au na vosota me yacova na noqu mate, au na sega ga ni vakalasuya na noqu vosa; ia na vosa oqo e na beitaki iko. Ia kevaka ko na vakamatei au, ko sa vakadavea na dra sa sega ni cala; na ka tale ga oqo e na beitaki iko e na siga mai muri.

11. Ia sa vo e lailai sara me se-reki koya ko Noa na tui, ka ni sa rerevaka na nona vosa; a sa rerevaka de na tau vua na lewa ni Kalou.

12. Era sa qai tabalaka cake na domodra ko ira na "bete ka vakatekivu me ra beitaki koya ka kaya: Sa vosa vakacacataka na tui ko koya oqo. O koya sa cudru vakalevu kina na tui ka soli koya yani me vakamatei.

13. Era sa qai tauri koya ka vesuka; era sa tavuna na yagona e na bukawaqa me yacova ni sa "mate.

14. Ia ni sa kani koya na yame-yame ni buka, sa vosa vei ira ka vaka:

15. Raica na ka dou sa kitaka oqo vei au, era na vakavuna kina na 'nomudou kawa me lewe vuqa era vakamatei e na bukawaqa, e na nodra sa vakabauta na veivakabulai ni Turaga na nodra Kalou.

16. Ia dou na vakararawataki e

na veimate kece ga, e na vuku ni nomudou i valavala ca.

17. Ia dou na yaviti e na veiyasana kece ga, dou na vakasavi tani ka veiseyaki voli me vaka na qele ni sipi kila era sa vakasava tani ko ira na manumanu kila.

18. Ia e na siga ko ya dou na "vakasasataki ka ra na vesuki kemudou, me vaka ga dou sa kitaka vei au.

19. Sa daucudruvi ira sa vakarusa na nona tamata na Kalou. Oi kemuni na Kalou, ni taura na yaloqu.

20. Ia *ni sa cavuta oti na vosa oqo ko Apinatai, sa qai 'ciba ni sa kama e na bukawaqa; ia sa vakamatei ni a sega ni cakitaka na i vakaro ni Kalou, ka solia na nona bula me i vakadinadina ni nona vosa.

WASE 18

Na wai ko Momani – Sa papitaisotaki Ilami kei na so tale ko Alama – Na lotu i Karisito – Sa tala na nona mataivalu ko Noa na tui me vakarusai Alama kei ira na nona i lawalawa.

1. A sa veivutunitaka na nona i valavala ca kei na nona caka cala ko Alama, ka sa dro tani mai vei ira na tamata i Noa na tui; a sa lako lo voli e na kedra maliwa na tamata ka vunautaka na vosa i Apinatai.

2. A sa vunautaka na veika e na yaco mai; na "tucake tale mai na mate, kei na nodra vakabulai na tamata e na vuku ni kaukauwa, na rarawa kei na mate i Karisito, kei na nona tucake tale mai na mate ka lako cake ki lamalagi.

3. A sa vakavulici ira kece ga

(d) raica f, Mosa. 11. (e) tik. 18-20. Mosa. 7:28. (f) Mosa. 13:10. Ala. 25:7-12. (g) Ala. 25:8, 9. (i) raica e. WASE 18: (a) raica d, 2 Nif. 2. *Rauta na 148 B.C.

era sa rogoca na nona vosa. A sa vakavulici ira vuni ga me kakua ni kila ko koya na tui. Era sa lewe vuqa sa vakabauta na nona vosa.

4. Ia ko ira kece era sa vakabauti koya, era sa lako yani ki na vanua ka vakatoka na tui me yacana ko ^bMomani, ka koto e na i yalayala ni vanua era dautiko kina na manumanu kila.

5. Ia sa tiko mai ^cMomani e dua na tobu ni wai vure makare sara, ka tubu volekata tu na wai ko ya e so na vunikau; ia sa dau la'ki vunitaki koya voli kina ko Alama e na veisiga mai vei ira na nona tamata na tui.

6. Era sa dau lako kina ko ira era sa vakabauti koya me ra la'ki rogoca na nona vosa.

7. Ia ni sa oti e ^{*}bogi vuqa, era sa lewe levu era sa soqoni vata yani ki Momani me ra rogoca na vosa i Alama. Io era sa soqoni vata yani ko ira era sa vakabauti koya me ra rogoca na nona vosa. A sa vakavulici ira ka vunautaka vei ira me ra veivutuni ka vakabauta na Turaga me ra bula kina.

8. Sa qai kaya vei ira: Raica sa tu oqo na ^dwai, ia sa yaca tale ga ni wai ko ya ko Momani; ia me vakadudou sa gadreva mo dou curu ki na loma ni bai ni Kalou, ka vakatokai me nona tamata, ka sa lomamudou mo dou veivuketaka na nomudou i colacola me mamada kina;

9. Io ni sa lomamudou mo dou tagi vata kei ira sa tagi, ka vakacegui ira sa rarawa, ka vakadinadinataka na Kalou e na veigauna kece ga, e na veika kece ga kei na

veivanua kece ga dou sa tiko kina me yacova na mate, io me vakabulai kemudou na Kalou ka okati kemudou vata kei ira e na i ^ematai ni tucake tale mai na mate, me nomudou kina na bula tawamudu;

10. Raica au sa kaya vei kemudou, kevaka sa vakaoqori na ka sa lomamudou, na cava me tarova na nomudou ^fpapitaisotaki e na yaca ni Turaga? Io me i vakadinadina ni nomudou sa veiyalayalati vata kaya mo dou qaravi Koya ka muria na nona vunau, me sovaraka mai kina vei kemudou na nona Yalo Tabu?

11. Ia ni ra sa rogoca na vosa oqo, era sa vakasausau e na marau ka ra kailavaka: Io; oqori sara ga na ka sa loma i keimami tiko.

12. Sa qai kauti Ilami taumada ki loma ni wai ko Alama; a sa tabalaka cake na domona ka kaya: Oi kemuni na Turaga, mo ni sovaraka mai na nomuni Yalo Tabu vua na nomuni tamata me vakayacora kina na cakacaka oqo e na yalosa-vasava.

13. Ia ni sa tinia, sa curumi koya na Yalo ni Turaga ka kaya: I Ilami; sa ^glesi au na Kalou Kaukauwa me'u papitaisotaki iko, me i vakadinadina ni ko sa yalataka mo na qaravi Koya me yacova sara na nomu mate; ia me sovaraki mada vei iko na Yalo ni Turaga, ka me solia vei iko ko Koya na bula tawamudu e na vuku ni veivakabulai i Karisito, ka a sa vakarautaka tu ko Koya mai na i ⁱvakatekivu kei vuravura.

14. Ia ni sa cavuta oti na vosa

(b) tik. 5, 8, 16, 30. Ala. 5:3. 3 Nif. 5:12. Moma. 1:5. (c) tik. 4. (d) tik. 5. (e) raica g, Jeko. 4. (f) raica v, 2 Nif. 9. (g) Ala. 5:3. 3 Nif. 11:25. (i) raica d, Mosa. 4. *Rauta na 147 B.C.

oqo ko Alama, erau sa qai dromuci vata kei Ilami; erau sa cabe mai wai e na marau, ni rau sa vakasinaiti e na Yalo Tabu.

15. A sa kauta ko Alama e dua tale na tamata ki loma ni wai ka papitaisotaki koya me vaka a kitaka vua na i matai, ia sa sega ga ni dromuci tale ko koya.

16. A sa papitaisotaki ira kece vakaoqo na lako yani ki na ^jvanua ko Momani, era sa lewe rua na drau kava taucoko; io era sa papitaisotaki e na ^kwai ko Momani ka ra vakasinaiti e na loloma ni Kalou.

17. Era sa vakatokai me ra lewe ni lotu ni Kalou se lotu i Karisito, me tekivu mai na gauna ko ya. Ia ko koya yadua sa ^lpapitaisotaki e na kaukauwa kei na lewa ni Kalou, sa wili me lewe ni nona lotu.

18. A sa ^mlesi ira na bete ko Alama e na lewa sa solia mai vua na Kalou; a sa lesia me dua na bete ki na veiyalimasagavulu, me ra vunau vei ira ka vakavulici ira e na veika ni matanitu ni Kalou.

19. A sa vakaroti ira me ra kakua ni vakatavuvulitaka e dua na ka tani, na ka ga sa vakatavulica vei ira ko koya, o koya era a tukuna na parofita tabu.

20. Ia sa vakaroti ira me ra kakua ni vakatavuvulitaka e dua tale na ka, na veivutuni ga kei na vakabauta na Turaga, o koya sa vakabulai ira na nona tamata.

21. Sa vakaroti ira tale ga me ra kakua ni veileti, ia me ra yalovata ka me duabau ga na vakabauta ka duabau ga na papitaiso; io me ra duavata sara ka veilomani.

22. A sa vakarota vei ira me ra la'ki vunau. Era sa yaco me luve ni Kalou.

23. Sa vakaroti ira me ra nana na "siga ni vakacecegu, ka vakatabuya; ia me ra dau vakavinavina tale ga e na veisiga vua na Turaga na nodra Kalou.

24. A sa vakaroti ira tale ga na ⁿbete a lesia ko koya me ra liga kaukauwa, me ra qaravi ira ga ^ovaka i ira.

25. A sa digitaki e ^pdua na siga e na vaimacawa me ra dausoqoni vata kina ka vakavulici ira na tamata, ka masumasu vua na Turaga na nodra Kalou; ia me ra dausoqoni vata vakawasoma, kevaka e rawa.

26. Ia me ra kakua ni vakararavi na bete vei ira na tamata e na ka me ^qra bula kina; ia me ra vakararavitaka na nodra cakacaka ki na loloma ni Kalou, ka me ra vakaukauwataki e na Yalo Tabu me ra kila na veika ni Kalou, ka me ra veivakatavulici e na kaukauwa kei na lewa sa mai vua na Kalou.

27. Sa vakaroti ira tale ga na lewe ni lotu ko Alama me ra solia na nodra i yau, me vaka na ka sa ^rdui tu vei ira; o koya sa tu vua e levu na ka, me levu tale ga na ka e solia; ia vei koya sa tu vakalailai ga vua, me lailai tale ga na ka e solia; ia ko koya sa sega na ka e tu vua, me qai soli vua.

28. Ia me ra dui solia na nodra i yau e na yalodra dina kei na loma vinaka vua na Kalou kei ira na bete era leqa tu, kei ira sa dravudravua ka luvawale.

29. Ia sa vakaroti koya na Kalou

(j) raica b. (k) tik. 5, 8. (l) raica v, 2 Nif. 9. (m) raica c, Mosa. 6. (n) Mosa. 13:16-19. Marika 2:27, 28. V.V. 59:9, 10. 68:29. (o) raica c, Mosa. 6. (p) tik. 26, 28. (q) Ala. 32:11. (r) tik. 24. (s) raica k, Jeko. 2.

me tukuna vei ira na veika oqo; ia era sa muria na sala sa dodonu e na mata ni Kalou; era sa veivukei e na veika vakayago kei na veika vakayalo, me vaka na nodra dui dravudravua kei na ka era sa dui rawata.

30. A sa vakayacori na ka kece oqo mai 'Momani, e na ^uwai ko Momani kei na ^vveikau volekata na wai ko Momani; a ka totoka dina na vanua ko Momani, na wai ko Momani kei na veikau mai Momani kivei ira era sa mai veikilai kina kei na nodra i Vakabula; io era sa kalougata ni ra na vakavinavinaka tiko vua me tawamudu.

31. Ia sa vakayacori tiko na veika oqo e na i ^wyalayala ni vanua, me kakua kina ni kila na tui.

32. A sa rogoca na tui ni sa tiko e dua na nodra i soqosoqo vuni na tamata, ka sa talai ira yani na nona tamata me ra vakaraici ira lo tiko. Ia e na siga era soqoni tale kina me ra rogoca na vosa ni Turaga, sa tukuni sara vua na tui.

33. A sa kaya na tui ni sa vakauqeti ira na tamata ko Alama me ra vorati koya; a sa talai ira yani na nona mataivalu me vakarusai ira.

34. A sa ^vvakatakilai vei Alama kei ira na tamata ni Turaga ni ra sa lako tiko mai na mataivalu ni tui; ia era sa tokia sara na nodra vale laca kei na nodra vuvale ka dro ki na lekutu.

35. Era sa lewe va na drau ka limasagavulu taucoko.

WASE 19

Na vakasaqagara mate wale – Sa

veivorati ko Kitioni – Nodra kaba mai na mataivalu ni Leimani – Sa vakamatei e na bukawaqa ko Noa na tui – Sa tui ko Limiai na luvena, ka saumi i vakacavacava.

1. Era sa lesu wale mai na ^amataivalu ni tui ka sega ni kunei ira na tamata ni Turaga.

2. Raica, era sa lewe lailai sara na mataivalu ni tui, ka sa tekivu me ra veisei na vo ni tamata.

3. Ia e vica vei ira era sa vosa vakacacataka na tui, ka sa tubu kina na veileti e na kedra maliwa.

4. A sa dua vei ira na yacana ko Kitioni, a turaga qaqa ka sa veimecaki kei na tui; a sa ucuna ko koya na nona i seleiwau ka bubului e na nona cudru ni na vakamatea na tui.

5. A sa vala kei koya na tui; ia ni sa raica na tui ni sa voleka me rawai koya, sa dro ki na ^bvale cecere ka toka volekata na ^cvale tabu.

6. A sa cici muri koya ko Kitioni ka sa cabeta sara na vale cecere me vakamatea na tui; ia sa veiraiyaki na tui ka rai vaka ki na vanua ko ^aSemiloni, ka raica ni ra sa curuma mai na i yalayala ni vanua ko ira na mataivalu ni Leimani.

7. A sa taqaya vakalevu na tui ka vakamamasu ka kaya: Mo vakabulai au Kitioni; raica era sa kabai keda mai ko ira na Leimani ka ra na vakarusai keda; io era na vakarusai ira na noqu tamata.

8. Raica sa sega ni kauwaitaka dina na tui na nodra bula na nona tamata, sa kauwaitaka vakalevu

(t) raica b, Mosa. 18. (u) tik. 5, 8. Mosa. 26:15. (v) tik. 5. (w) tik. 4. (y) Mosa. 23:1. WASE 19: (a) Mosa. 18:33, 34. (b) Mosa. 11:12. (c) raica i, 2 Nif. 5. (d) raica d, Mosa. 10.

ga na nona bula; ia sa vakabulai koya ga ko Kitioni.

9. A sa vakarota na tui me ra drotaki ira na Leimani, ka sa liutaki ira ko koya ki na lekutu, na nodra yalewa tale ga kei na luvedra.

10. Ia era sa cici muri ira ko ira na Leimani, era sa toboki ira ka tekivu vakamatei ira.

11. Sa qai vakarota na tui vei ira na tagane me ra ^ebiuta tu mai na watidra kei na luvedra ka drotaki ira na Leimani.

12. Ia sa lewe levu era sega ni via biuti ira tu mai; sa vinaka cake vei ira me ra mate vata ga. Ia ko ira na kena vo era sa biuta tu mai na watidra kei na luvedra ka ra dro yani.

13. Ia ko ira ka tiko vata mai kei ira na watidra kei na luvedra, era sa talai ira na luvedra ^yyalewa totoka me ra vakamasuti ira na Leimani me ra kakua ni vakamatei ira.

14. Era sa lomani ira ko ira na Leimani, ni ra sa domona na kedra ^ttotoka na nodra gone yalewa.

15. A ra sa vakabulai ira kina ka kauti ira lesu vakavesu ki na ^vvanua ko Nifai ka laiva me ra taukena tale na vanua; ia me ra yalataka me ra soli Noa na tui vei ira na Leimani, ka me ra dausolia na nodra i yau, io na ^vveimama ni ka era taukena, na veimama ni nodra koula, kei na nodra siliva, kei na nodra i yau talei kece ga; ia me ra dau-sauma na i vakacavacava ogo vua

na nodra tui na Leimani e na veiyabaki.

16. A sa kau vakavesu tale ga mai e dua vei ira na luvena na tui, na yacana ko ^kLimiai.

17. Ia sa tamata dodonu ko Limiai; e dina ni sa kila tu na caka ca nei tamana, ia sa gadreva ga me kakua ni vakamatei.

18. A sa tala lo yani e so na tamata ko Kitioni ki na lekutu me ra vakasaqara na tui kei ira ka lako vata kaya. A ra sa sota e na lekutu, ia sa yali ga na tui kei ira na nona ^bbete.

19. Ia ko ira ogo era sa nakita me ra lesu tale ki na vanua ko Nifai; ia kevaka era sa vakamatei na ^mwatidra kei na luvedra kei ⁿira kece ka biu tu mai, era sa bubuluitaka me ra na sauma lesu ka mate tale ga vata kei ira.

20. Ia sa lewa na tui me ra kakua ni lesu tale; era sa cudruva na tui ka vakamai koya e na ^bbukawaqa.

21. Era sa via vesuki ira tale ga na ^bbete me ra vakamatei; ia era a qai dro tani yani.

22. Ia ni ra sa vakarau lesu tale ki na vanua ko Nifai, era sa sota kei ira na tamata i Kitioni. Era sa qai tukuna na tamata i Kitioni na ka sa ^yyacovi ira na watidra kei na luvedra, kei na nodra sa solia na Leimani me ra taukena tale na vanua; ia me ra dau solia na ^vveimama ni ka era taukena kivei ira na Leimani.

23. Era sa qai tukuna vei ira na tamata i Kitioni ni ra sa ^svakama-

(e) tik. 19, 21. (f) tik. 14. (g) tik. 13. (i) raica b, 2 Nif. 5. (j) raica k, Mosa. 9. (k) raica i, Mosa. 7. (l) raica f, Mosa. 11. (m) tik. 11, 12. (n) tik. 12. (o) Mosa. 12:3, 10-12. (p) raica f, Mosa. 11. (q) tik. 14, 15. (r) raica k, Mosa. 9. (s) tik. 20. Rauta na 145 kei na 123 B.C.

tea na tui; ia ko ira na 'nona bete era sa dro vakayawa yani ki na loma ni lekutu.

24. Ia ni ra sa tinia na nodra soqo ni veitukutukuni, era sa lesu tale e na marau ki na vanua ko Nifai ni ra a sega ni vakamatei na "watidra kei na luvedra; a ra sa tukuna vei Kitioni na ka era sa "kitaka vua na tui.

25. A sa bubului na nodra tui na Leimani ni ra na sega ni vakamatei ira ko ira na nona tamata.

26. Ia era sa lesi Limiai na luvena na tui ko ira na tamata me lewa na matanitu; a sa bubuluitaka vua na nodra tui na Leimani ni ra na dausolia vua na "veimama ni ka era taukena.

27. A sa vakadeitaka tale ko Limiai na matanitu kei na nodra tiko veilomani na nona tamata.

28. Ia na nodra tui na Leimani sa talai ira na nona sotia me ra "yadrava vakavolivolita na vanua, ka me ra tiko ga kina na tamata i Limiai ka kakua ni dro ki na lekutu; a sa saumi ira na nona sotia e na nodra i ^{2a}vakacavacava na Nifai.

29. A sa tiko vakacegu ko Limiai na tui e na nona matanitu e na rua na yabaki; era sega ni vakacacani ira se segata me ra vakarusai ira ko ira na Leimani.

WASE 20

Era sa drotaki ira na gone yalewa ni Leimani ko ira na bete i Noa na tui – Era sa via sauma ko ira na Leimani vei Limiai na tui kei ira na nona ta

mata – Era sa vakadrukai ka vakayalovinakataki.

1. A sa dua na vanua mai "Semiloni era sa dausota kina na gone yalewa ni Leimani me ra laga sere ka meke ka ia na marau.

2. Ia e na dua na siga era a sota wale ga kina e lewe vica me ra laga sere ka meke.

3. Raica era sa madua ni lesu tale ki na 'koro ko Nifai ko ira na ^bbete i Noa na tui, ka ra rerevaka tale ga de ra ^avakamatei ira ko ira na tamata; a ra sa sega kina ni doudou me ra lesu vei ira na wati-dra kei na luvedra.

4. Era sa dautiko voli ga e na lekutu, ka ra kunei ira kina na gone yalewa ni Leimani; a ra sa mani dau mai vuni toka ka vakasaravi ira.

5. Ia ni ra a sota wale ga yani e lewe vica me ra meke, era basika vakasauri mai ka vesuki ira ka drotaki ira ki na lekutu; io era a drotaka yani e lewe ruasagavulu kava na 'gone yalewa ni Leimani ki na lekutu.

6. Ia ni ra sa kila na Leimani era sa drotaki na nodra gone yalewa, era sa cudruvi ira na tamata i Limiai ka beitaka ni ra kitaka na ka oqo.

7. A sa lako kina na nodra ma-taivalu ka liutaka ko koya na tui, me lako ki na vanua ko Nifai me ra vakarusai ira na tamata i Limiai.

8. Ia sa vakaraici ira tu mai e na ^fvale cecere ko Limiai, ni sa kila tu ni ra sa vakavakarau tiko mai ki na i valu; a sa soqoni ira vata na nona

(t) raica f, Mosa. 11. (u) tik. 14, 15, 19, 22. (v) tik. 20, 23. (w) raica k, Mosa. 9. (y) Mosa. 21:5. 22:6-10. (2a) raica k, Mosa. 9. WASE 20: (a) raica d, Mosa. 10. (b) raica f, Mosa. 11. (c) raica b, 2 Nif. 5. (d) Mosa 19:21. (e) tik. 6, 7, 15, 23. Mosa. 23:30-35. (f) Mosa. 11:12.

tamata me ra lawavaki ira e na veiwere kei na veikau.

9. Ia ni ra sa basika mai na Leimani, era sa tucake yani na tamata i Limiai ka mokuti ira.

10. A sa tubu me kaukauwa sara na nodra vala, ni ra sa vala me vaka na laione sa valataka na kena.

11. A ra sa tekivu vakasavi ira lesu na Leimani ko ira na tamata i Limiai; e dina ga ni ra sega ni lewe vuqa sara me vakataki ira na Leimani, ia era sa vala e na vukudra na watidra kei na luvudra, ka solia kina na nodra i gu taucoko me vaka e vala na koli kila ni veikau.

12. Era sa kunea na nodra tui na Leimani e na kedra maliwa na sa mate; e sa sega ni mate, ia a mavoa ga ka biu tu mai ni ra sa veidrovaki na nona tamata.

13. Era sa tauri koya ka vauca na tikina sa mavoa ka kauta kivei Limiai ka kaya: Raica oqo na nodra tui na Leimani; era a drotaki koya ni sa mavoa ka davo vata koto kei ira na sa mate; ia keimami sa kauti koya mai vei kemuni; ia oqo me da vakamatei koya.

14. Sa qai kaya vei ira ko Limiai: Dou kakua ni vakamatei koya; ia dou kauti koya mai me keirau veivosaki. Era sa kauti koya mai vua. Sa qai kaya vua ko Limiai: A cava ko ni sa mai valuti ira kina na noqu tamata? Raica era ^asa sega ni voroka na veiyalayalati au a cakava vei kemuni ko ira na noqu tamata; ia a cava ko ni sa voroka kina na veiyalayalati ko ni a cakava vei ira na noqu tamata?

15. A sa kaya na tui: Au sa voroka na veiyalayalati ni ra sa ^ddro-

taki ira na nodra gone yalewa na noqu tamata ko ira na nomuni tamata; ia au sa cudru kina ka vakaroti ira na noqu tamata me ra mai valuti ira na nomuni tamata.

16. Ia e sega ni bau rogoca ko Limiai e dua na ka me baleta na ka oqo; a sa kaya: Au na vakatarogi ira mada na noqu tamata; ia ko koya sa kitaka na ka oqo e na vakamatei. A sa vakarota me ra vakatarogi na nona tamata.

17. Ia ni sa rogoca na ka oqo ko Kitioni na nona turaganivalu na tui, sa lako cake yani ka kaya vua na tui: Au kerea mo ni kakua ni vakatarogi ira na tamata se beitaka vei ira na ka oqo.

18. Ko ni sa guilecavi ira li na ^jbete i tamamuni ka ra a segata na tamata oqo me ra vakamatei ira? Era sega li ni tiko voli oqo e na lekutu? E sega li ni sa i ira oqo era a ^kdrotaki ira na nodra gone yalewa na Leimani?

19. Ia mo ni tukuna na veika oqo vua na tui me qai tukuna vei ira na nona tamata me ra yalovinaka kina; raica era sa vakavakarau tiko me ra mai valuti keda; ia ko ni sa kila vinaka tu ni da sa lewe lailai wale ga.

20. Raica e na lako mai na nodra mataivalu levu; ia kevaka e na sega ni vakayalovinakataki ira e na vukuda ko koya na tui, eda na rusa vakaidina.

21. Raica sa sega li ni ^vvakayacori e ke na vosa a parofisaitaka ko Apinatai me baleti keda? A sa yaco na veika oqo ni da a sega ni vakarorogo ki na vosa ni Turaga ka

(g) Mosa. 19:25, 26. (i) tik. 1-6. (j) raica f, Mosa. 11. (k) tik. 5. (l) Mosa. 12:1-8.

saumaki tani mai na noda i vala-vala ca.

22. Ia me da vakyalovinakata mada na tui, ka vakadeitaka na ^mveiyalayalati eda a cakava vua; raica sa vinaka cake me da vakabobulataki ka ca ni da mate; io me da tarova sara na vakadave dra.

23. Sa qai tukuna ko Limiai vua na tui na veika kece e baleti tamana, kei ira na nona ⁿbete era sa dro yani ki na lekutu, ka beitaka vei ira na nodra ^ddrotaki na nodra gone yalewa.

24. A sa lako na tui me vakyalovinakataki ira na nona tamata; a sa kaya: Tou lako yani me tou sota kei ira na noqu tamata, ia me kakua ni kau na i yaragi; au sa bubuluitaka oqo vei kemuni ni ra na sega ni yaviti ira na nomuni tamata ko ira na noqu tamata.

25. Era sa biuta tu mai na nodra i yaragi ka muria yani na tui me ra la'ki sota kei ira na Leimani. Ia ni ra sa sota kei ira na Leimani, sa cuva sobu vei ira na nodra tui ka vakamamasu e na vukudra na tamata i Limiai.

26. Ia ni ra sa raica ko ira na Leimani ni ra sega ni vakaiyaragi na tamata i Limiai, era sa yalovinaka ka lomani ira, ka ra lesu vata kei na nodra tui ki na nodra vanua e na yalo vakacegu.

WASE 21

Sa yaco e so tale na ka a parofisaitaka ko Apinatai – Era sa kune rarawa vakalevu ko ira na Nifai e na nodra tiko vakabobula – Sa vakama-

lumalumutaka na Turaga na yalodra na nodra meca – Cavuti tale na peleti e ruasagavulu kava.

1. Ia sa lesu tale ki na koro ko Nifai ko Limiai kei ira na nona tamata, ka yaco me ra tiko veisaututaki tale e na vanua ko ya.

2. A sa oti mada e vuqa na gauna sa qai tubu cake tale na nodra cudruvi ira na Nifai ko ira na Leimani; a ra sa tekivu curuma mai na i yalayala ni vanua.

3. Ia e na vuku ni ^vveiyalayalati a cakava na nodra tui vei ira na tamata i Limiai, era a sega kina ni yaviti ira sara; ia era sa dausabica ga na ^bbaludra ka taurivaka vei ira na lewa kaukauwa; era sa vakataqara e dakudra na i ^ccolacola bibi ka ^dvakasaurarataki ira me vaka na asa sa galu.

4. A sa yaco na ka kece oqo me ^evakayacori kina na vosa ni Turaga.

5. Ia era sa rarawa vakalevu na Nifai ni ra sa ^fvakavolivoliti ira e na yasana kece ga ko ira na Leimani, ka sega na ka e rawa me ra kitaka me ra sereki ira mai kina.

6. Era sa dautukuna tiko vua na tui na nodra rarawa, kei na nodra gadreva me ra la'ki valuti ira. A sa vuturitaka na tui na nodra kudru ka vakadonuya me ra kitaka na ka era sa gadreva.

7. Era sa soqoni vata tale ka taura na nodra i yaragi ka lako yani me ra vakasavi ira tani na Leimani mai na nodra vanua.

8. Ia era sa mokuti ira mai ko ira na Leimani ka vakasavi ira lesu, ka vakamatea e vuqa vei ira.

(m) Mosa. 19:26. (n) raica f, Mosa. 11. (o) tik. 5. WASE 21: (a) Mosa. 19:25. (b) Mosa. 12:2. (c) tik. 13. Mosa. 12:5. (d) tik. 13. Mosa. 12:5. (e) Mosa. 12:2-7. 20:21. (f) raica y, Mosa. 19.

9. A sa yaco na qoqolou kei na somate levu vei ira na tamata i Limiai; sa tagicaki watina ko koya na yada ka tagicaki tamana ko koya na luvena; io era sa tagicaki ira na wekadra ko ira na tamata.

10. Era sa lewe levu na yada e na vanua, ka ra sa dautagi vakalevu e veisiga ni ra sa rui rerevaki ira na Leimani.

11. Ia na nodra dautagi tiko sa vakayavalati ira na vo ni tamata i Limiai me ra sevaki ira na Leimani; era sa la'ki vala tale, ia era a vakasavi lesu mai ka vuqa e mate kina.

12. Ia era a baci lesu tale ka ra vakadrukai ga mai me vaka e liu; ia ko ira era bula mai era sa lesu tale ki na koro ko Nifai.

13. Era sa vakamalumalumu-taki ira sara me vaka na kuvu ni soso; era sa vosota na nodra ^avakabobulataki ka laiva me ra yaviti, me ra veikauyaki vaka ka vakacolati e na i colacola bibi me vaka na nodra gagadre na nodra meca.

14. Ia era sa vakamalumalumu-taki ira vakaidina sara ka tagi vagumatua vua na Kalou; io era sa tagi vua na nodra Kalou e na veisiga kece me vakabulai ira mai na nodra vakararawataki tiko.

15. A sa ^bberabera ni rogoca na Turaga na nodra tagi e na vuku ni nodra talaidredre; ia sa qai rogoca na Turaga na nodra tagi ka vakamalumalumu-taka na yalodra na Leimani, ka sa tekivu me ra vakamamadataka na nodra i colacola; ia e sega ga ni vakadonuya na Turaga

me sa ^ctei sereki ira mada mai na veivakabobulataki.

16. A sa tekivu me ra sautu tale tiko mai vakamalua e na vanua; a sa levu cake na nodra sila kei na nodra qele ni sipi kei na bulumakau, ka ra sega ni leqa e na kakana.

17. Era sa ^dlewe levu cake na yalewa mai vei ira na tagane; a sa vakarota kina ko Limiai na tui kivei ira na tagane me ^era dauvukei ira na yada kei ira na luvedra me kakua ni dua e mate e na viakana; era sa kitaka oqo ni sa lewe levu na tagane era sa vakamatei.

18. Era sa dautiko vata voli ga na tamata i Limiai ka vakatawa na nodra sila kei na nodra qele ni manumanu.

19. Ia sa sega tale ga ni doudou na tui me lako ki na taudaku ni koro kevaka e sega ni ^flako vata kei ira na nona sotia, ni sa rerevaka de dua na ka e yaco, ka ra qai vesuki koya na Leimani.

20. A sa vakaroti ira tale ga na nona tamata me ra vakaraica wavoki tiko na vanua, de rawa ni ra vesuki ira mai na ^gmbete era a dro ki na lekutu ka ra a drotaki ira na nodra ^hgone yalewa na Leimani, o koya sa yaco kina na veivakarusai levu oqo.

21. Era sa gadreva sara me ra vesu mai ka mai ⁱtotogitaki; era sa daulako tale ga mai e na bogi ki na vanua ko Nifai ka butakoca na kedra sila kei na vuqa na nodra i yau talei; a ka oqo era sa dauwaraki ira lo toka kina.

22. A sa mudu na tiko yavavala e na kedra maliwa na Leimani kei

(g) Mosa. 12:2-8. (i) Mosa. 11:24, 25. (j) tik. 10, 11. (k) raica k, Jeko. 2. (l) Mosa. 7:7, 10. (m) raica f, Mosa. 11. (n) Mosa. 20:5. (o) tik. 23. Mosa. 7:7-11. *Rauta na 145 kei na 123 B.C.*

na tamata i Limiai, *me ^yacova sara ni sa tadu yani kina ko Amoni kei ira na nona i tokani.

23. Ia ni baci tiko voli na tui kei ira na nona sotia e na taudaku ni koro, a kunei Amoni kina kei ira na nona i tokani; a nanuma ni ra bete i Noa ka lewa me ra vesu mai ka biu ki na vale ni veivesu. Ia ke ra a bete dina i Noa, ke a sa vakamatei ira.

24. Ia ni sa qai kila ni sega, ka sa i ira na wekana era lako ^{mai} na vanua ko Saraemala, sa ^{vuabale} na nona marau.

25. Ia ni bera ni tadu yani ko Amoni, a sa tala oti ko Limiai na tui ^e so na tamata me ra vakasagara na vanua ko Saraemala; ia era a lako ^{sese} voli e na lekutu ka sega ni kunea.

26. Ia era a kunea ga e dua na vanua era a tawana tu na mata tamata era sa vakarusai; a sa ^{sinai} tu kina na sui mamaca; era a ^{nanuma} ni sa vanua ko Saraemala, ka ra lesu tale mai ki na vanua ko Nifai; era a yaco mai kina ni vo e vica na siga me ^{tadu} yani ko Amoni.

27. Era a kauta tiko mai na ^{peleti} keula ka ceuti tu kina na kedra i tukutuku na tamata era a kunea na suidra.

28. A sa vuabale na marau i Limiai ni sa tukuna ko Amoni ni tu vei Mosaia na tui e dua na i ^{solisoli} ni Kalou, ka rawa kina me vakadewataka na ceuceu vakaoqo; a sa marau tale ga ko Amoni.

29. Ia sa rarawa vakalevu ko

Amoni kei iratou na nona i tokani ni ra sa vakamatei e vuqa na wekadra.

30. Era rarawataki Noa tale ga na tui kei ira na ^{nona} bete, ni ra a vakavuna me ra i valavala ca ka talaidredre na tamata vua na Kalou; era rarawataka tale ga na ^{mate} i Apinatai, kei na nona ^{toki} tani ko Alama kei ira ka lako vata kaya; a sa vakadinata na vosa i Apinatai ko koya ka vakaduria kina na lotu e na kaukauwa kei na lewa ni Kalou.

31. Era rarawataka na nodra toki tani ni ra sega ni kila na vanua era lako kina. Ia era na marau vakaidina ke rawa me ra la'ki dua-vata, ka ni ko ira tale ga oqo era sa veiyalayalati kei na Kalou me ra qaravi Koya ka muria na nona vunau.

32. Ni sa tiko mai kea ko Amoni, sa veiyalayalati tale ga ko Limiai na tui kei na vuqa na nona tamata me ra qarava na Kalou ka muria na nona vunau.

33. A sa gadreva sara ko Limiai na tui kei na vuqa na nona tamata me ra papitaiso; ia sa sega e dua mai kea sa ^{lesia} na Turaga me veipapitaisotaki. E sega ni via vakayacora na cakacaka oqo ko Amoni, ni sa kila tu ni sega ni kilikili kaya.

34. A ka oqo era a sega kina ni vakaduria e na gauna ko ya e dua na i soqosoqo vakalotu, ka ra ^{waraka} ga na Yalo ni Turaga. Ia era sa gadreva sara me ra vakataki

(p) Mosa. 7:6-13. (q) Oma. 13. (r) Mosa. 7:14. (s) Mosa. 8:7. (t) Mosa. 8:8. (u) Mosa. 8:7-11. (v) Mosa. 8:7, 8. (w) Mosa. 7:6-11. (y) raica l, Mosa. 8. (2a) raica o, Mosa. 8. (2b) raica f, Mosa. 11. (2c) Mosa. 17:12-20. (2d) Mosa. 18:34, 35. (2e) Mosa. 18:13, 17. 3 Nif. 11:25. Lako Yani 28:1. Iperiu 5:4. (2f) tik. 35.

*Rauta na 122 B.C.

Alama kei ira na wekana ka ra sa dro ki na lekutu.

35. Era sa gadreva me ra ^{2g}papitaiso me i vakadinadina ni sa lomadra me ra qarava na Kalou e na yalodra taucoko; ia era sa waraka ga na kena gauna; e na qai ²ⁱtukuni malua e ke na i tukutuku ni nodra papitaiso.

36. A sa veivosakitaka ko Amoni kei ira na ^{2j}nona i tokani, vata kei Limiai na tui kei ira na nona tamata, na ka me ra kitaka me ra sereki kina mai na nodra ^{2k}veivakabobulataki na Leimani.

WASE 22

Na ka me ra kitaka me ra sereki kina mai na nodra veivakabobulataki na Leimani – Na ka e vakatura ko Kitioni – Era sa vakamatenitaki na Leimani – Era sa dro na bobula ka lesu tale ki Saraemala – Na i tinitini ni i tukutuku i Senifi.

1. Erau sa bosea ko Amoni kei Limiai na tui, vata kei ira tale ga na tamata, na ka me ra kitaka me ra sereki kina mai na nodra vakabobulataki; erau sa kacivi ira na tamata me ra soqoni vata kece mai, me rogoci na lomadra e na ka oqo.

2. Ia era sa sega ni kila na sala me ra sereki kina; sa rawa ga me ra kauti ira yani na yalewa kei na gone, na nodra qele ni sipi kei na bulumakau kei na nodra vale laca ka dro ki na lekutu; raica era sa rui lewe levu na Leimani ka sega ni rawa vei ira na tamata i Limiai me ra valuti ira yani e na i seleiwau me

ra sereki kina mai na nodra tiko vakabobula.

3. A sa lako vua na tui ko "Kitioni ka kaya: Oi kemuni na tui, ko ni a sa muria vakavuqa na noqu i vakasala ni da a veivala tiko kei ira na wekada na Leimani.

4. Oi kemuni na tui, kevaka ko ni sa kila na kequ yaga, ka sa ^byaga tale ga vei kemuni na noqu i vakasala e na veigauna sa oti, au kerea mo ni rogoci au tale mada; ia mo ni taurivaki au me'u sereki ira na tamata oqo mai na nodra tiko vakabobula.

5. A sa vakatara na tui me vosa. Sa qai kaya vua ko Kitioni:

6. Ko ni sa kila na 'matamata ka toka e na bai mai na daku ni koro? Raica era sa daumateni e na bogi ko ira na Leimani era mai yadrava tiko; o koya me tou tukuna yani vei ira na tamata me ra soqona vata na nodra qele ni sipi kei na bulumakau, ka kauti ira ki na lekutu e na bogi.

7. Ia mo ni qai talai au me'u kauta "na i otioti ni noda i vakacavacava ni waini vei ira na Leimani me ra 'mateni kina; ia me da qai muria na sala ka koto ^fvuni e yasa i mawi ni nodra i tikotiko, ni ra sa mateni ka moce lutu koto.

8. Eda na qai dro vata yani ki na lekutu kei ira na yalewa kei na gone, na noda qele ni sipi kei na bulumakau; ia eda na lako "tikiva na vanua ko Sailomi.

9. A sa muria na tui na i vakasala i Kitioni.

10. Sa qai vakarota ko Limiai na tui me ra soqona vata na nodra

(2g) raica v, 2 Nif. 9. (2i) Mosa. 25:17, 18. (2j) Mosa. 7:2, 3. (2k) Mosa. 21:13. WASE 22: (a) Mosa. 20:17. Ala. 1:8, 9. (b) Mosa. 20:17-22. (c) tik. 7. (d) Mosa. 19:26. (e) tik. 6-10. (f) tik. 6. (g) tik. 11. Raica f, Mosa. 7.

manumanu ko ira na nona tamata; a sa vakauta na nodra i 'vakacavacava ni waini vei ira na Leimani, ka vakauta tale ga e so na waini me nona i loloma vei ira; era sa gunuva 'vakayauyau na waini ka vakauta yani vei ira ko Limiai na tui.

11. Era sa qai lako e na bogi ki na lekutu ko ira na tamata i Limiai na tui kei na nodra qele ni sipi kei na bulumakau; era lako sa ^ktikivi Sailomi ka gole sara na i lakolako ki na 'vanua ko Saraemala; a sa liutaki ira yani ko Amoni kei ^mira na nona i tokani.

12. Era sa kauta yani na nodra koula kei na siliva, kei na nodra i yau talei kece ka rawa me ra kauta; era kauta tale ga ki na lekutu na ka era sa vakarautaka tu ka ia e na nodra i lakolako.

13. Ia ni sa oti e bogi vuqa na nodra lako tiko e na lekutu, era sa qai yaco ki na vanua ko "Saraemala; era sa la'ki duavata kei ira mai kea ka okati me ra tamata i Mosaia.

14. Sa kidavaki ira e na marau ko Mosaia; sa taura tale ga na nodra i vola ^ttukutuku kei na i ^ppeleti koula era a kunea mai na tamata i Limiai.

15. Ia ni ra sa qai kila na Leimani ni ra sa dro tani e na bogi ko ira na tamata i Limiai, era sa tala yani na nodra ^mmataivalu ki na lekutu me vesuki ira mai.

16. Ia ni sa oti e rua na siga na nodra cici muri ira tiko, era sa sega tale ni kunea na mawedra; era sa mani lako ^ssese tu e na lekutu.

Na i tukutuku kei Alama kei ira na tamata ni Turaga era a dro ki na lekutu, ni ra sa lako mai na tamata i Noa na tui.

E tukuni e na wase e 23 kei na 24.

WASE 23

Sega ni vakadonuya ko Alama me tui – Era sa taura na Leimani na koro ko Ilami – Sa veiliutaki ko Emuloni na nodra i liuliu na bete i Noa na tui e rukuna na nodra tui na Leimani.

1. A sa "vakasalataki Alama na Turaga ni na mai valuti ira na ^bmataivalu i Noa na tui; a sa tukuna na ka oqo vei ira na nona tamata, ka ra soqona na nodra qele ni manumanu kei na kedra sila, ka dro ki na lekutu ni ra sa bera mai na mataivalu i Noa na tui.

2. A sa vakaukauwataki ira na Turaga, ka ra sega kina ni toboki ira ka vakamatei ira ko ira na tamata i Noa na tui.

3. A sa bogi walu na nodra dro tiko e na lekutu.

4. Era sa qai yaco yani ki na dua na vanua; io na vanua totoka ka bulabula sa tu kina na wai makare sara.

5. Era sa birika kina na nodra vale laca; era sa teivaka na qele ka tara tale ga na nodra veivale; era sa daucakacaka ka gumatua sara vakalevu.

6. Era sa gadreva na tamata me nodra tui ko Alama, ni ra sa taleitaki koya vakalevu.

7. A sa kaya vei ira ko koya: Raica sa sega ni ganita me dua na nodra tui; ni sa kaya vakaoqo na

(i) tik. 7. (j) tik. 6, 7. (k) tik. 8. Raica f, Mosa. 7. (l) Omanai 13. (m) Mosa. 7:2, 3. (n) Omanai 13. (o) Tukutuku kei Senifi, Mosa. 9. (p) raica l, Mosa. 8. (q) Mosa. 23:30-39. (r) Mosa. 23:30, 36, 37. WASE 23: (a) Mosa. 18:34, 35. (b) Mosa. 18:33, 34. 19:1.

Turaga: Dou ^akakua ni nanuma ni sa uasivi cake e dua mai vua tale e dua, se me dua e nanuma ni sa uasivi cake ko koya mai vua tale ka dua; o koya oqo, au sa kaya kina vei kemudou ni sa sega ni ganita me dua na nomudou tui.

8. Ia kevaka e rawa me ra na tui tiko ga ko ira na tamata yalododonu, sa qai ganita me dua na nomudou tui.

9. Ia dou nanuma mada na ^ccaka ca i Noa na tui kei ira na nona bete; au a ^fcoko tale ga e na dai ko ya ka kitaka e vuqa na ka sa vakasisila e na mata ni Turaga, ia au sa ^rrawa kina vakalevu ka veivutuni.

10. Ia ni sa tagi vakalevu na yaloqu, sa rogoca na noqu tagi na Turaga ka vakayacora na noqu kerekere; a sa lesi au me'u liga ni nona cakacaka ka me'u vakavulici ^kkemuni mo ni kila na nona i vakavuvuli dina.

11. Ia au sa sega ni dokai au e na ka oqo, ni sa sega ni kilikili me'u dokai au kina.

12. Ia oqo au sa kaya vei kemudou, ni a vakasaurarataki kemudou ko Noa na tui, ka dou sa ^bbobula vua kei ira na nona bete ka ra sa vakavuna mo dou i valavala ca; o koya dou sa bobula kina ki na i valavala ca.

13. Ia sa vakabulai kemudou mai na i vesu oqo na kaukauwa ni Kalou; io mai na ^hliga i Noa na tui kei ira na nona tamata, kei na nomudou bobula ki na i valavala ca; raica au sa gadreva mo dou tudei e

na bula galala dou sa tu kina, ka ^lkakua ni vakararavi vua e dua me nomudou tui.

14. Mo dou ^mkakua tale ga ni vakararavi vua e dua me nomudou i vakavuvuli se nomudou i talatala, ko koya ga sa lesia na Kalou ka sa lako e na nona sala ka muria tiko na nona vunau.

15. A sa vakavulici ira na nona tamata ko Alama me ra ^vveilo-mani, ka me ra kakua ni veileti.

16. Ia sa i Alama na nodra ^obete levu, o koya ka tauyavutaka na nodra i soqosoqo vakalotu.

17. A sa sega e dua sa vunau se veivakavulici kevaka e sega ni lesia ko koya e na kaukauwa ni Kalou. Ia sa i koya ga sa lesi ira kece na nodra bete kei na nodra i vakavuvuli; ia sa lesi ira wale ga na tamata yalododonu.

18. Era sa qaravi ira kina na nodra tamata, ka vakavulica vei ira na veika vinaka kece ga.

19. Era sa gumatua vakalevu sara e na vanua; era sa vakatoka me yaca ni vanua ko ya ko ^lIlami.

20. Era sa tubu vakalevu ka tiko sautu e na vanua ko Ilami; era sa tara kina e dua na koro ka vakatoka na koro ko Ilami.

21. Ia raica sa daucudruvi ira na nona tamata na Turaga, ka sa dauvakatovolea na nodra dina kei na nodra vakabauta.

22. Io sa yaco vakakina vei ira na tamata oqo. Ia ko koya yadua sa vakararavi vua na Turaga, e na ^llaveti cake e na siga mai muri.

(d) tik. 8-15. Mosa. 18:21-29. 27:3-5. Raica k, Jeko. 2. (e) Mosa. 11:1-15. (f) Mosa. 17:1-4. 24:8-12. (g) Mosa. 18:1. (i) Mosa. 18:35. (j) Mosa. 11:2-15. (k) tik. 1-3. Mosa. 18:34, 35. (l) tik. 6-9. Mosa. 29:5-36. (m) Mosa. 18:18-29. (n) Mosa. 18:21. 3 Nif. 14:12. (o) Mosa. 18:18. Raica c, Mosa. 6. (p) tik. 20, 25, 26, 29, 35, 38, 39. 27:16. Ala. 24:1. (q) 1 Nif. 13:37. 16:2. Ala. 26:7. 36:28. 38:5. 3 Nif. 15:1. 27:14, 15, 22. Moma. 2:19. Joni 12:32. Rauta na 145 kei na 123 B.C.

23. Raica au na vakaraitaka vei kemuni ni ra a vakabobulataki tu; io a qai vakabulai ira ga na Turaga na nodra Kalou; io na Kalou i Eparaama kei Aisake kei Jekope.

24. A sa vakaraitaka vei ira na nona kaukauwa ka vakabulai ira, ka ra sa marau vakalevu sara.

25. Ia ni ra sa tiko mai na vanua ko Ilami e na koro ko ^rIlami, ka teitei tiko e na vanua vakavolivolita, raica sa curuma mai na i yalayala ni vanua e dua na nodra mataivalu na Leimani.

26. Era sa dro tani mai na nodra veiwere ko ira na tamata i Alama ka soqoni vata ki na koro ko Ilami; era sa rere vakalevu e na nodra basika yani na Leimani.

27. A sa lako yani vei ira ko Alama ka kaya me ra kakua ni rere; ia me ra masuta ga na Turaga na nodra Kalou, ka na qai vakabulai ira ko Koya.

28. Era sa vosota na nodra rere ka ia na masu vua na Turaga, me vakamalumalumutaka na yalodra na Leimani me ra lomani ira, kei ira na watidra kei na luvedra.

29. A sa vakamalumalumutaka na Turaga na yalodra na Leimani. Sa qai lako ko Alama kei ira na nona tamata ka ra soli ira kivei ira; a ra sa lewa na ^vvanua ko Ilami ko ira na Leimani.

30. Ia na nodra mataivalu na Leimani ka ra cici muri ira mai na tamata i Limiai na tui, era a mai ^llako sese voli e na lekutu ka bogi vuqa.

31. Raica era a kunei ira na

^ubete i Noa; era sa taukena ka teitei tiko e na vanua era vakatoka ko ^vEmuloni.

32. Ia na yaca ni nodra i liuliu na bete ko ya ko Emuloni.

33. A sa vakamasuti ira na Leimani ko Emuloni; a sa talai ira tale ga yani na watidra, ko ira na ^wgone yalewa ni Leimani, me ra la'ki vakamasuti ira na wekadra me ra kakua ni vakamatei ira.

34. Era sa lomani Emuloni kei ira na nona i tokani ko ira na Leimani, ka vakabulai ira e na vukudra na ^wwatidra.

35. A sa tovata kei ira na Leimani ko Emuloni kei ira na nona i tokani; ia ni ra sa lako tiko e na lekutu ka vakasaqara na vanua ko Nifai, era qai kunea na vanua ko ^{2a}Ilami ka sa taukena tiko ko Alama kei ira na wekana.

36. Era sa yalataka na Leimani vei Alama kei ira na wekana, kevaka era vakatakila vei ira na sala ki na ^{2b}vanua ko Nifai, era na se-reki ka sega ni vakabobulataki.

37. Ia ni sa vakatakila oti ko Alama na sala ki na vanua ko Nifai, era sa sega ni vakayacora na nodra yalayala ko ira na Leimani; a ra sa lesia e so na ^{2c}sotia me ra yadravi Alama kei ira na wekana e na vanua ko Ilami.

38. Era sa lako na kena vo ki na vanua ko Nifai; era qai lesu tale mai ki na vanua ko Ilami e so vei ira, ka ra kauti ira mai na watidra kei na luvedra na sotia era a lesi me ra yadrava tiko na vanua ko ya.

39. Ia na nodra tui na Leimani

(r) raica p. (s) raica p. (t) Mosa. 22:16. (u) raica f, Mosa. 11. (v) tik. 32, 35, 39. Mosa. 24:1, 4, 5, 8-11. 25:12. Ala. 21:2-4. 23:14. 24:1, 28-30. 25:4-12. 43:13, 14. (w) Mosa. 20:5, 6, 18. (y) tik. 33. (2a) raica p. (2b) raica b, 2 Nif. 5. (2c) tik. 38. Rauta na 145 kei na 123 B.C.

sa lesi ^{2d}Emuloni me tui ka lewai ira na wekana ka ra tiko e na vanua ko Ilami; ia me kakua sara ni vakayacora na nona lewa vaka i koya, me vakayacora ga na nona lewa na nodra tui na Leimani.

WASE 24

Sa vakararawataki Alama kei ira na nona tamata ko Emuloni – Sa vakamamadataka na Turaga na nodra i colacola ka vakabulai ira mai na nodra vakabobulataki – Era sa lako ki Saraemala.

1. A sa kune loloma ko Emuloni vua na nodra tui na Leimani, ka sa vakadonuya kina na tui me lesi ko koya kei ira na nona i tokani me ra i ^avakavuvuli vei ira na nona tamata; io vei ira tale ga era tiko e na vanua ko ^bSemiloni, kei na vanua ko ^cSailomi kei na vanua ko ^dEmuloni.

2. Era sa taukena tu na Leimani na vanua kece oqori; a sa lesi ira kina ko koya na nodra tui na Leimani me ra lewa e na veivanua oqori.

3. Ia na nodra tui na Leimani sa yacana ko ^eLeimani, ka vakayacani vei tamana; a sa kacivi me ko Leimani na tui. A sa lesi ira e vuqa sara na tamata.

4. A sa lesi ira na i tokani i Emuloni me ra i ^fvakavuvuli e na vanua kece era sa taukena tu na nona tamata; a sa tekivu me vakatavulici kina na i vakavuvuli vaka-Nifai vei ira kece na Leimani.

5. Era sa dauveilomani vaka i ira, ia era sega ga ni kila na Kalou;

ia ko ira na i ^ttokani i Emuloni, era sega tale ga ni vakavulica vei ira na ka e baleta na Turaga na nodra Kalou, se na vunau i Mosese; era sega tale ga ni vakatavulica vei ira na vosa i Apinatai.

6. Ia era sa vakatavulici ira ga me ra vola na kedra i tukutuku ka veivolavolai vaka i ira.

7. A sa yaco kina me ra vutuniyau na Leimani, ka tekivu me veivoli vaka i ira ka tubu vakalevu sara; a sa yaco me ra qaseqase ka vuku e na veika ni vuravura; io era sa qaseqase sara ka taleitaka na i tovo ca kece ga kei na veivakacacani, ka ra kitaka tiko ga vei ira na wekadra dina.

8. A sa tekivu vakayacora ko ^kEmuloni na nona lewa kaukauwa vei Alama kei ira na wekana; a sa vakararawataki koya ka vakauqeti ira na nona tamata me ra vakararawataki ira na tamata i Alama.

9. Raica sa kila ko Emuloni ni a ^ldua vei ira na bete ni tui ko Alama; ia sa i koya a vakabauta na vosa i Apinatai ka sa vakasavi koya tani na tui; a ka ogo sa cudruvi koya vakalevu kina; e dina ga sa vakarorogo ko koya ki na lewa i Leimani na tui, ia sa vakayacora ga na nona lewa vaka i koya ka vakacacacataki ira vakaukauwa; a sa lesia e so me i vakatawa ni nodra cakacaka.

10. Era sa rarawa vakalevu ka masu kina vagumatua vua na Kalou.

11. A sa vakarota ko Emuloni me ra muduka na nodra daumasu; a sa lesia e so na sotia me ra vaka-

(2d) raica v. WASE 24: (a) tik. 4-6. (b) raica d, Mosa. 10. (c) raica f, Mosa. 7. (d) raica v, Mosa. 23. (e) Mosa. 9:10, 11. 10:6. (f) tik. 1. (i) raica f, Mosa. 11. (k) Mosa. 23:32. (l) Mosa. 17:2-4.

Rauta na 145 kei na 123 B.C.

raici ira tiko, o koya e kunei ni masu vua na Kalou e na vakamatei.

12. A sa sega ni tabalaka cake na domona ko Alama kei ira na nona tamata vua na Turaga na nodra Kalou; ia sa tagi vakaidina vua na yalodra ka sa kila ko Koya na gagadre ni lomadra.

13. Ia ni ra sa rarawa tiko, sa qai rogo mai vei ira na domo ni Turaga ka kaya: Dou laveta cake na ulumudou ka vakacegu, ni'u sa kila tu na veiyalayalati dou a cakava vei au; ia au sa dauveiyalayalati kei ira na noqu tamata, ka vakabulai ira mai na nodra vakabobulataki.

14. Ia au na ^mvakamamadataka na i colacola dou sa vakacolati kina, mo dou kakua ni vakila ni dou sa colata e na nomudou tiko vakabobula; ia au na kitaka oqo mo dou na kila vakaidina kina ni sa i au na Turaga na Kalou, ka'u sa dautalevi ira na noqu tamata era sa vakararawataki; ia mo dou dautukuna e muri na ka oqo e na vukuqu.

15. A sa ⁿvakamamadataka ni i colacola kece sa vakataqari vei Alama kei ira na wekana; a sa vakaukawataki ira na Turaga me ra colata rawa na nodra i colacola, ka ra soli ira e na yalomarau kei na yalo vosota ki na nona lewa na Turaga.

16. Ia e na levu ni nodra vakabauta kei na vosota, sa rogo tale kina vei ira na domo ni Turaga ka kaya: Dou vakacegu; e na mataka au na vakabulai kemudou kina mai na nomudou vakabobulataki.

17. A sa kaya vei Alama: Mo

liutaki ira na tamata oqo; au na salavata kei iko ka sereki ira na tamata oqo mai na nodra ^ovakabobulataki.

18. Ia e na bogi sa vakasoqona vata kina ko Alama kei ira na wekana na nodra manumanu kei na kedra sila, ka ra vakasoqona tiko na nodra qele ni manumanu e na bogi taucoko.

19. Ia e na mataka sa vakayacora na Turaga me biti ira na Leimani e dua na ^mmoce lutu, io era sa moce lutu kece na nodra i vakatawa.

20. Sa qai dro ki na lekutu ko Alama kei ira na nona tamata; era a lako tiko e na siga taucoko ka ra qai birika na nodra vale laca e na dua na buca; era sa vakatoka na buca ko ya ko Alama, ni sa liutaki ira ko koya e na lekutu.

21. Ia era sa vakacabora e na buca ko Alama na nodra i vakavinavinaka vua na Kalou ni sa yalo loloma vei ira, ka vakamamadataka na nodra i colacola, ka sereki ira mai na nodra ^ovakabobulataki; raica era a vakabobulataki tiko ka sega e dua me vakabulai ira rawa, na Turaga na nodra Kalou duadua ga.

22. Era sa ia na vakavinavinaka vua na Kalou; io ko ira kece na tagane kei na yalewa kei na gone, era sa tabalaka cake na domodra e na vakavinavinaka vua na nodra Kalou.

23. A sa kaya vei Alama na Turaga: Mo kusarawa ko iko kei ira na tamata ka lako tani e na vanua oqo, ni ra sa ^yyadra na Leimani ka cici muri kemuni mai; ia

(m) tik. 9, 15. (n) tik. 9, 14. (o) tik. 13, 21. Mosa. 25:10. 27:16. Ala. 5:5, 6. 29:11, 12. 36:2, 29.
(p) tik. 23. (q) raica o. (r) tik. 19. *Rauta na 145 kei na 123 B.C.*

mo ni lako tani rawa e ke ka'u na qai tarovi ira na Leimani e na ^sbuca oqo, me ra kakua tale ni cici muri kemuni yani.

24. Era sa biuta sara na buca ka lako yani ki na lekutu.

25. Ia ni sa oti e tinikarua na siga na nodra lako tiko e na lekutu, era sa qai ^{*}yaco ki na ^tvanua ko Saraemala; a sa ^rkidavaki ira e na marau ko Mosaia na tui.

WASE 25

Sa kawa i Muleki ko Saraemala – Sa wiliki vei ira na tamata na i tukutuku kei Senifi kei na i tukutuku i Alama – Sa vakadonui vei Alama me vakaduria na lotu i Karisito e na loma ni vanua tauvoko.

1. A sa vakarota ko Mosaia na tui me ra soqoni vata kece mai na tamata.

2. Era sa sega ni lewe levu na Nifai se ko ira na ^kkawa i Nifai; io era sa sega ni lewe levu me vakatiki ira na tamata i Saraemala na kawa i Muleki, kei ira era a lako vata mai e na lekutu.

3. Ia ko ira na tamata i Nifai kei na tamata i Saraemala, era sa sega ni lewe levu me vakatiki ira na Leimani; io e sega mada ga ni yacova na veimama ni kedra i wili-wili.

4. Era sa soqoni vata na tamata i Nifai kei ira tale ga na tamata i Saraemala; ia ^bera sa qai wase ki na rua na i wasewase.

5. A sa wilika mada ko Mosaia na i ^ttukutuku kei Senifi, oti sa qai wilika na i tukutuku oqo vei ira na

nona tamata; a sa wilika na kedra i tukutuku na tamata i Senifi, tekivu e na nodra ^bbiuti Saraemala me yacova na nodra ^rlesu tale mai.

6. Sa wilika tale ga na i tukutuku kei Alama kei ira na wekana, kei na veika rarawa ka yaco vei ira, tekivu e na nodra ^bbiuti Saraemala me yacova na nodra ^rlesu tale mai.

7. Ia ni sa wilika oti na i tukutuku oqo ko Mosaia, era sa kurabui vakalevu na nona tamata ka ra a tiko ga e kea.

8. Era sa sega ni kaya rawa e dua na ka; ia ni ra sa raici ira era sa vakabulai ^tmai na veivakabobulataki, sa vuabale na nodra marau.

9. Ia ni ra sa vakananumi ira na wekadra era sa vakamatea ko ira na Leimani, era sa rarawa ka tagi vakalevu.

10. Ia ni ra sa vakananuma tale na loloma kei na kaukauwa ni Kalou e na nona ^vvakabulai Alama kei ira na wekana mai na nodra veivakabobulataki na Leimani, era sa qai tabalaka cake na domodra e na vakavinavinaka vua na Kalou.

11. Ia ni ra sa la'ki vakananuma mai na ca kei na dukadukali ni nodra i tutu ni bula na Leimani, ko ira era sa wekadra ga, era sa rarawa sara ka yaluma e na vukudra.

12. Era sa sega ni vinakata na ^kluve i Emuloni kei na nona i tokani na nodra i vakarau na tamadra, ko ira era a drotaki ira na ^tgone yalawa ni Leimani me watidra; raica era sa sega ni via kacivi tale e na yacadra na nodra qase; ia me ra sa

(s) tik. 20, 21. (t) Omanai 13. (v) Mosa. 22:14. WASE 25: (a) Omanai 14. (b) tik. 13. (c) raica na ulutaga ni Mosa. 9. (d) Mosa. 9:3, 4. (e) Mosa. 22:13. (f) Mosa. 9:3, 4. (g) Mosa. 24, 25. (i) Mosa. 22:11-13. (j) Mosa. 24:16-25. (k) Mosa. 20:3-5. (l) Mosa. 20:5. 23:33.

kacivi ga e na yaca i Nifai, ka ra vakatokai me ra mataqali i Nifai ka okati vata kei ira na Nifai.

13. Era sa okati vata kei ira na Nifai ko ira ^mkece na tamata i Saraemala; ia era na lewa tiko ga na matanitu ko ira na kawa i Nifai.

14. Ia ni sa tinia na nona vosa kei na nona ^wwilika na i tukutuku vei ira na tamata ko Mosaia, sa qai kerea me vosa tale ga vei ira ko Alama.

15. Sa qai vosa vei ira na lewe vuqa ko Alama; a sa lako yani e na kedra maliwa ka vunautaka e na i wasewase ruarua me ra veivutuni ka vakabauta na Turaga.

16. A sa tukuna vei ira na tamata i Limiai kei ira na wekana, ko ira kece ka ^vvakabulai mai na vei vakabobulataki, me ra nanuma tiko ni a vakabulai ira ga na Turaga.

17. A sa vakatavulica ko Alama e vuqa na ka vei ira na tamata; ia ni sa tinia na nona vosa vei ira, sa gadreva ko Limiai na tui me papitaiso; era sa gadreva tale ga na nona tamata me ra papitaiso.

18. A sa lako ki loma ni wai ko Alama me papitaisotaki ira; a sa ^ppapitaisotaki ira me vaka ga a kitaka vei ira na ^wwekana e na wai ko Momani; ia ko ira kece sa papitaisotaki era sa wili me ra lewe ni lotu ni Kalou, ni ra sa vakabauta na vosa i Alama.

19. A sa vakadonuya ko Mosaia na tui me tauyavutaka ko Alama na i soqosoqo lewe ni lotu e na vanua taucoko ko Saraemala; a sa vakadonuya tale ga vua me ^llesia

na bete kei ira na i vakavuvuli e na veisoqosoqo yadua.

20. A sa vakayacori vakaoqo ni ra sa rui lewe levu na tamata ka sega ni rawa me qaravi ira ga e dua na i vakavuvuli; ia sa sega tale ga ni rawa me ra rogoca taucoko na vosa ni Kalou kevaka era soqoni vata ga vakadua.

21. O koya era sa dui soqoni kina vakaiwasewase, ka vakatokai na veisoqosoqo lewe ni lotu; ia na veisoqosoqo yadua e tiko na kena bete kei na kena i vakavuvuli; ia ko ira na bete era sa vunautaka ga na i vakavuvuli a tukuna vei ira ko Alama.

22. E dina ga sa vuqa na i soqosoqo lewe ni lotu, ia sa duabau ga na lotu, a ya na lotu ni Kalou; raica sa sega na ka tani sa vunautaki e na veisoqosoqo, na veivutuni ga kei na vakabauta na Kalou.

23. A sa vitu na i soqosoqo lewe ni lotu e na vanua ko Saraemala. Ia ko koya yadua sa gadreva me taura na ^yyaca i Karisito se na yaca ni Kalou, sa lewe ni lotu ni Kalou.

24. Era sa vakatokai me tamata ni Kalou. A sa sovaraka vei ira na Turaga na nona Yalo Tabu, ka ra sa kalougata ka tiko sautu kina.

WASE 26

Ko ira na tawa vakabauta kei ira na daucaaka ca – Sa vakasalataki Alama na Turaga e na ka me kitaka vei ira.

1. A sa lewe vuqa vei ira ka qai tubu tiko mai era sa sega ni kila na ^vvosa i Penijamini na tui, ka ni ra a sa lalai sara e na gauna a vosa kina vei ira na nona tamata; era sa sega

(m) Omanai 19. (n) tik. 5-7. (o) Mosa. 22:11-13. 24:16-25. (p) raica v, 2 Nif. 9. Mosa. 21:32-35.

(q) Mosa. 18:8-17. (r) raica c, Mosa. 6. (s) raica e, Mosa. 5. WASE 26: (a) Mosa. wase 2-5.

tale ga ni vakabauta na nodra i vakavuvuli na nodra qase.

2. Era sa sega ni vakabauta na i vakavuvuli ni ^btucake tale mai na mate; era sega tale ga ni vakabauta na i vakavuvuli ni nona lako mai na Karisito.

3. Era sa sega ni kila rawa na vosa ni Kalou ni ra sa sega ni vakabauta, ka sa kaukauwa na yalodra.

4. Era sa bese ni ^cpapitaiso se me ra ^dlewe ni lotu. Sa dua tani na yavu ni nodra vakabauta, ka ra sa tu ga e na i tutu ca ka kitaka na i tovo dukadukali, ni ra sa sega ni via masuta na Turaga na nodra Kalou.

5. Raica e na gauna ni lewa i Mosaia era a sega soti ni lewe levu me vakataki ira na tamata ni Kalou; ia oqo era sa vuki tani mai e so vei ira na sa lotu, ka ra sa mai lewe levu kina ko ira oqo.

6. Era sa vakacala e vuqa vei ira na lewe ni lotu e na nodra vosa veicavilaki ka vakavuna me ra i ^evalavala ca; a sa kilikili sara ki na lotu me vunauci ira na lewe ni lotu era sa i valavala ca.

7. Era sa kauti ira yani vei ira na ^fbete ko ira na i vakavuvuli; ia ko ira na bete era qai kauti ira sara vei Alama na ^gbete levu.

8. A sa solia oti ko Mosaia na tui vei Alama me lewa na cakacaka kece ni lotu.

9. Raica e sega soti ni kila vinnaka ko Alama na veika e baleti ira oqo; ia era sa lewe vuqa era sa

tucake ka vakadinadinataka na veika ca era sa kitaka.

10. Ia e sa sega mada ni bau yaco e dua na ka vakaoqo e na lotu; a sa rarawa kina na loma i Alama ka kauti ira sara vua na tui.

11. A sa kaya ko koya vua na tui: Raica era sa beitaki ira na lewe vuqa oqo ko ira na wekadra ni ra sa kitaka e vuqa na ka ca, ka keimami sa kauti ira mai vei kemuni. Ia era sa sega ni veivutunitaka na nodra i valavala ca, ka keimami sa kauti ira mai kina vei kemuni mo ni lewai ira e na nodra cala.

12. A sa kaya vei Alama ko Mosaia na tui: Raica au na sega ni lewai ira; ia au sa soli ira vei iko mo lewai ira.

13. A sa rarawa na loma i Alama, ka taroga vua na Turaga na ka me kitaka e na ka oqo, ni sa rere de kitaka na ka sa sega ni dodonu e na mata ni Kalou.

14. Ia ni sa vakamamasu e na yalona dina vua na Kalou, sa rogo mai vua na domo ni Turaga ka kaya:

15. O sa kalougata Alama; era sa kalougata tale ga ko ira ka ^hpapitaisotaki e na ⁱwai ko Momani. Ko sa kalougata ni ko sa vakabauta vakaidina sara na vosa ni noqu tamata ko Apinatai.

16. Era sa kalougata ko ira ni ra sa vakabauta vakaidina sara na vosa ko a tukuna vei ira.

17. O sa kalougata ni ko sa vakaduria na ^klotu vei ira na tamata

(b) raica d, 2 Nif. 2. (c) raica v, 2 Nif. 9. (d) Mosa. 18:17. 25:18-23. Ala. 4:4, 5. 3 Nif. 26:21. (e) tik. 7-13, 19, 25-36. Ala. 5:57, 58. 6:3. (f) raica c, Mosa. 6. (g) Mosa. 23:16. 29:42. Ala. 4:4, 18, 20. 5:3, 44, 49. 6:8. 8:11, 23. 13:1-20. 16:5. 30:21, 22, 23, 29. 43:2. 46:6, 38. 49:30. Ila. 3:25. (i) raica v, 2 Nif. 9. (j) raica u, Mosa. 18. (k) Mosa. 25:19-24. *Rauta na 120 kei na 100 B.C.*

oqo; era na vakadeitaki ka ra na noqu tamata.

18. Ia era sa kalougata ko ira na tamata oqo ni ra sa taura na 'yacaqu; ia era na kacivi e na yacaqu, ka ra sa noqu.

19. Ia ko sa kalougata ni ko sa kerekere vei au me baleti ira era sa i ^mvalavala ca.

20. O iko na noqu tamata; au sa yalataka vei iko ni ko na rawata na bula tawamudu; ia ko na qaravi au ka cakacaka e na yacaqu ka vakasoqoni ira vata na noqu sipi.

21. Ia ko koya sa rogoca na noqu vosa sa noqu sipi; ia ko na wiliki koya me lewe ni lotu, ka'u na wiliki koya tale ga me noqu.

22. Raica oqo na noqu ^llotu; ia ko koya yadua sa ^ppapitaiso, me papitaiso ni sa veivutuni. Ia ko koya yadua ko sa vakacuruma mai, me vakabauta na yacaqu; ka'u na bokoca na nona i valavala ca.

23. Io sa i au ka'u sa colata na nodra i valavala ca na kai vura-vura; raica sa i au ga ka a ^bbuli ira ka'u sa solia vei koya sa vakabauta me yacova na i vakataotioti e dua na tikina e na ligaqu i matau.

24. Raica era sa kacivi e na ^yyacaqu; ia kevaka era kilai au era na lako mai, ka ra na taukena na tikina e na ligaqu i matau me tawamudu.

25. Ia ni sa uvuci na i karua ni davui, era na tucake mai ka mai tu e mataqu ko ira era a sega ni kilai au.

26. Era na qai kila ni sa i au na Turaga na nodra Kalou, ka sa i au

na nodra i Vakabula; ia era na sega ni vakabulai.

27. Au na qai tukuna vei ira ni'u sa sega sara ni kilai ira, era na lako tani ki na bukawaqa ^ttawaboko sa vakarautaki tu me nona na tevero kei ira na nona agilosu.

28. Raica au sa kaya vei iko, ko koya sa sega ni via rogoca na noqu vosa, mo ^skakua ni wiliki koya me lewe ni noqu lotu; ia au na sega tale ga ni wiliki koya e na siga mai muri.

29. Ia oqo au sa kaya vei iko: Mo lako; ia ko koya yadua sa ^ttalaidredre vei au mo lewai koya e na cala sa kitaka; ia kevaka sa vakatusa na nona i valavala ca vei iko kei au tale ga, ka veivutunitaka vakaidina sara, mo vosoti koya; ka'u na vosoti koya tale ga.

30. Io e na veigauna kece era veivutuni kina na noqu tamata, au na vosota kina na nodra talaidredre vei au.

31. Ia dou kakua ni cudruvi ⁱira sa i valavala ca vei kemudou; au sa kaya vakaidina vei kemudou, o koya sa kaya sa veivutuni ka sega ni vosota na i valavala ca ni wekana, e na cudruvi kina.

32. Ia au sa kaya tale vei iko: Mo lako; ia ko koya yadua sa sega ni veivutunitaka na nona i valavala ca, e na ^vsega ni wili vata kei ira na noqu tamata; raica e na yaco vakakina e na gauna oqo kei na veigauna kece.

33. A sa vola ko Alama na veika kece sa rogoca me na kila tiko, me na lewai ira kina na lewe ni lotu me vaka na i ^wvakaro ni Kalou.

(l) raica e, Mosa. 5. (m) raica e. (n) raica d. (o) raica v, 2 Nif. 9. (p) raica m, Mosa. 5. (q) raica e, Mosa. 5. (r) raica l, 1 Nif. 15. (s) raica d. (t) raica e. (u) 3 Nif. 13:14, 15. (v) tik. 34-36. Ala. 1:24. (w) tik. 28-32.

34. A sa lako yani ko Alama ka lewai ira era sa caka cala me vaka sa vakarota vua na Turaga.

35. Ia ko ira kece sa ^yvakatusa ka veivutunitaka na nodra i valavala ca, era sa wiliki vata kei ira na lewe ni lotu.

36. Ia ko ira sa sega ni vakatusa ka veivutunitaka na nodra i valavala ca, era sa ^{2a}sega ni wili vata kei ira na lewe ni lotu, ka sa bokoci laivi na yacadra.

37. A sa liutaka ko Alama na cakacaka kece ni lotu; a sa tekivu me ra kune vakacegu ka gumatua sara e na cakacaka ni lotu, ka ra sa i valavala dodonu e na mata ni Kalou; a sa lewe vuqa era sa veivutuni ka ^{2b}papitaisotaki.

38. A sa kitaka na veika kece oqo ko Alama kei ira na nona i tokani vakacakacaka e na lotu; era sa cakacaka vagumatua ka vunautaka na vosa ni Kalou e na veika kece ga; era sa vosota na veika rarawa kei na nodra veivakacacani ko ira era sa sega ni lewe ni lotu ni Kalou.

39. Era sa vunauci ira na wekadra; io era sa vunauci ira na tamata kece ga e na vosa ni Kalou e na vuku ni nodra i valavala ca kei na veika ca era sa kitaka; a sa vakaroti ira na Kalou me ra ^{2c}dau-masu tiko ga me kakua ni mudu, ka me ra vakavinavinakataka na ka kece ga.

WASE 27

Sa vakatabui na veivakacacani ka vakaroti na veivakatautauvatataki – Sa sega ni vakabauta ko Alama lailai

kei iratou e lewe va na luve i Mosaia – Veivakurabuitaki na nodratou saumaki mai – Eratou sa vunautaka na i valavala dodonu.

1. A sa tubu vakalevu sara na nodra vakacacani ira na lewe ni lotu ko ira na tawa-vakabauta; era sa vosa kudrukudru na lewe ni lotu ka tukuna na ka oqo vei ira na nodra i liuliu; era sa qai kauta cake vei Alama. A sa kauta cake na ka oqo ko Alama vei Mosaia na tui. A sa veivosakitaka ko Mosaia kei ira na nona bete.

2. A sa vakarota ko Mosaia na tui me tukuni yani e na vanua taucoko, me kakua ni dua vei ira sa tawa-vakabauta me vakacacani ira na lewe ni lotu ni Kalou.

3. Sa vakaroti vakabibi tale ga vei ira kece na i soqosoqo lewe ni lotu me ra kakua ni veivakacacani, ka me ra ^avakatautauvatataki na tamata taucoko.

4. Me kakua ni vakacacana na nodra tiko vinaka na i tovo dokadoka ka viavialevu; ia me lomana na wekana na tamata yadua me ^bvaka sa lomani koya; me ra cakacaka vagumatua me ra bula kina.

5. Ia me ra ^cliga kaukauwa tale ga ko ira na ^dbete kei ira na i vakavuvuli me ra qaravi ira ga vaka i ira e na veika kece, ka qai vakavo ga kevaka era sa tauvimate se dua na nodra leqa bibi; a sa lomani ira vakalevu na Kalou ni ra sa kitaka na veika oqo.

6. A ra sa tiko veilomani tale e na vanua; era sa tubu me lewe levu sara ka veilakoyaki yani e na dela i vuravura, io ki na vualiku kei na

(y) tik. 29, 30. (2a) tik. 32. (2b) raica v, 2 Nif. 9. (2c) raica e, 2 Nif. 32. WASE 27: (a) raica k, Jeko. 2. Mosa. 29:32. Ala. 30:11. (b) raica m, Mosa. 4. Raica tale ga na n, Mosa. 23. (c) raica c, Mosa. 6. (d) Mosa. 18:24, 26. Rauta na 120 kei na 100 B.C.

ceva, ki na tokalau kei na ra; era sa tara na veikoro lelevu kei na veikoro lalai e na veiyasana kece ga.

7. A sa raici ira tiko na Turaga ka vakalougatataki ira; era sa tubu me lewe vuqa sara ka ra vutuniyau vakalevu.

8. Eratou sa wili vata kei ira sa tawa-vakabauta ko iratou na ^eluve i Mosaia, kei na luve i Alama ka rau veiyacani kei tamana; ia sa tamata ca ko koya ka dauqarava na Kalou tani. Sa tamata dauvosa ka sa cavilaki ira vakalevu na tamata; a sa vakacala e vuqa na tamata, ka ra sa vakayacora tale ga na veika ca sa kitaka ko koya.

9. A sa tarova vakalevu na tubu cake ni lotu ni Kalou; io sa rawa na yalodra na tamata ka vakavuna me lewe vuqa era vuki tani; a sa rawa kina vua na meca ni Kalou me lewai ira.

10. A sa veilakoyaki voli me vakacacani ira na lewe ni lotu ni Kalou; ia sa daulako lo voli vata kei iratou na luve i Mosaia me ^fratou vakacacani ira na lewe ni lotu ni Kalou, ka vakacalai ira na tamata ni Turaga; a ka oqo sa veicalati kei na i vakaro ni Kalou kei na nona i vakaro tale ga na tui.

11. Ia ni ratou sa baci veilakoyaki voli ka vakacacani ira tiko na lewe ni lotu ni Kalou, sa ^grairai vei iratou e dua na agilosi ni Turaga; a sa lako sobu mai me vaka na o; a sa vaka na kurukuru na rorogo ni domona ka sa yavalata na ^hvanua eratou tu kina.

12. Eratou sa bale sobu ki na

qele e na levu ni nodratou taqaya, ka ratou sa sega kina ni kila na ka e tukuna vei iratou.

13. A sa vosa tale ka vaka: I Alama, mo tucake mai; ko sa vakacacana na lotu ni Kalou e na vuku ni cava? Raica sa kaya na Turaga: ⁱOqo na noqu lotu, ka'u na vakataudeitaka; e na sega na ka tani me vakacacana, ia na nodra talaidredre ga na noqu tamata.

14. A sa kaya tale na agilosi: Raica sa rogoca na Turaga na nodra masu na nona tamata, kei na masu tale ga ni nona tamata ko Alama na tamamu; ni sa masulaki iko vagumatua ko koya e na vakabauta me vakatakilai vei iko na ka dina; o koya oqo, au sa talai mai kina me'u vakatakila vei iko na lagilagi kei na kaukauwa ni Kalou, me saumi kina na ka era sa masuta na nona tamata e na vakabauta.

15. Ia oqo, ko sa cakitaka rawa li na kaukauwa ni Kalou? Ia e sega li ni ^jyavalata na vanua na rorogo ni domoqu? Ko sega li ni ^kraici au tu oqo? Ia sa talai au mai na Kalou.

16. Raica au sa kaya vei iko: Mo lako, ka vakananuma na nodra vakabobulataki na nomu qase e na vanua ko ^lIlami kei na ^mvanua ko Nifai; mo nanuma tale ga na ka lelevu sa kitaka vei ira ko Koya, ni sa ⁿvakabulai ira mai na nodra vakabobulataki. Ia oqo, me i sau ni nodra masu, au sa kaya kina vei iko Alama: Mo lako ga ka kakua ni segata mo vakacacana tale na lotu, de ko na vakarusai.

17. Ia ni sa cavuta oti vei Alama

(e) tik. 10, 34. (f) Mosa. 28:3, 4. Ala. 26:17, 18. 36:6, 9, 11. 38:7. (g) tik. 15, 18. Ala. 36:5-11. 38:7. (i) tik. 15, 18. Ala. 36:7. 38:7. (j) Mosa. 26:22. (k) raica i. (l) raica g. (m) raica p. Mosa. 23. (n) raica b, 2 Nif. 5. (o) Mosa. 18:34. 23:1-4. 24:17-21. Rauta na 100 kei na 92 B.C.

na vosa oqo na agilosi, sa qai takali yani.

18. A sa bale sobu ^utale ki na qele ko Alama kei iratou ka tu vata kaya, ni ratou sa taqaya vakalevu; io eratou a sa ^qraica vakaidina na agilosi ni Turaga; a sa vaka na kurukuru na rorogo ni domona ka sa ^yyavalata na vanua; eratou sa kila ni kaukauwa wale ga ni Turaga e rawa me yavalata na vanua me sakure me vaka e vakarau tawase rua.

19. Ia e na levu ni taqaya nei Alama, sa yaco kina me ^ggalu ka sega ni dalaga rawa; io sa malumalumu mai ka sega ni yavalata rawa na ligana; eratou sa laveti koya ko iratou na tiko vata kaya, ka kauti koya yani vei tamana.

20. Eratou sa vakamacalataka vei tamana na veika kece sa yaco vei iratou; a sa marau kina ko tamana ni sa kila sa i koya ko ya na kaukauwa ni Kalou.

21. A sa vakarota ko koya me ra soqoni vata mai na tamata, me ra mai raica tale ga na ka levu sa kitaka na Turaga vua na luvena kei iratou na a tiko vata kaya.

22. A sa vakarota me ra soqoni vata mai na ^bbete; era sa ia na ^llolo kei na masumasu vua na Turaga na nodra Kalou, me ^ddalaga rawa ka vosa ko Alama, ka me vakaukauwataki tale ga na ^yyagona me ra raica ka kila kina na tamata na loloma kei na kaukauwa ni Kalou.

23. Ia ni sa oti e rua na siga ka rua na bogi na nodra ^llolo ka masumasu tiko, sa qai kaukauwa tale

mai na yago i Alama; a sa tucake sara ka vosa vei ira ka kaya me ra vakacegu.

24. A sa kaya ko koya: Au sa veivutunitaka na noqu i valavala ca, ka sa vakabulai au na Turaga; raica au sa ^{2u}sucu vou e na Yalo Tabu.

25. A sa kaya vei au na Turaga: Kakua ni kurabui ni sa dodonu me sucu tale na tamata kece ga; io na tagane kei na yalewa, na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa kei na lewe ni veivanua; io me ra ^{2b}sucu tale vua na Kalou, ka saumaki mai na nodra i valavala vakayago kei na i valavala ca me ra i valavala dodonu; a sa vakabulai ira na Kalou, ka sa yaco me ra luvena.

26. O koya sa yaco kina me ra tamata yalovou; ia kevaka era sa sega ni kitaka oqo, era na sega ni rawata na matanitu ni Kalou.

27. Au sa kaya vei kemudou, kevaka era sa sega ni kitaka oqo, era na muduki tani; ia au sa kila na ka oqo, ni a sa voleka sara me'u muduki tani.

28. Ia ni'u sa voleka koto ni mate, au sa qai vakananuma lesu na noqu i valavala ka'u veivutunitaka sara; a sa vakabulai au mai na ^{2c}rarawa tawamudu na loloma ni Turaga, ka'u sa sucu tale vua na Kalou.

29. Sa vakabulai na yaloqu mai na ka gaga sara kei na i vesu ni valavala ca. Au a sa tu e na qara butubuto sara, ia oqo au sa raica na rarama lagilagi ni Kalou. Sa rarawa na yaloqu e na yaluma ^{2d}ta-

(p) tik. 12. (q) raica g. (r) raica i. (s) tik. 22. (t) raica c, Mosa. 6. (u) tik. 23. Ala. 5:46. 6:6. 8:26. 10:7. 17:3, 9. 28:6. 30:2. Ila. 3:35. 3 Nif. 13:16-18. 27:1. 4 Nif. 12. Moro. 6:5. (v) tik. 19, 23. (w) tik. 19, 23. (y) tik. 22. Raica na u. (2a) raica c, Mosa. 5. (2b) raica c, Mosa. 5. (2c) raica l, 1 Nif. 15. (2d) raica n, Jeko. 6. Rauta na 100 kei na 92 B.C.

wamudu; ia au sa vakabulai mai, ka sa oti na noqu rarawa.

30. Au a beca na noqu i Vakabula, ka cakitaka na nodra i vakavuvuli na noda qase; ia oqo me ra kila ni sa nanuma ko Koya na tamata kece ca sa bulia, ka na lako mai ka vakaraitaki Koya vei ira.

31. Ia e na tekiduru vua ko ira na tamata ^{2e}kece ga, ka na vakatusa vua na yame kece ga. Io ni ra sa tu na tamata kece ga me lewai ira ko Koya e na siga mai muri, era na qai vakatusa ni sa Kalou ko Koya; era na vakatusa ko ira era a sega ni qarava na Kalou e na nodra bula, ni sa dodonu me tau vei ira na i totogi ni cudruvi ^{2f}tawamudu; era na taqaya ka sautaninini, ka kino tani mai na i ^{2g}serau ni matana.

32. A sa tekivu vakavulici ira na tamata ko Alama, kei iratou tale ga ka a rairai vata vei iratou na agilosu; eratou sa lako yani ki na vanua taucoko ka tukuna vei ira na tamata na veika eratou a rogoca ka raica; eratou a kune ka rarawa e na nodratou vunautaka na vosa ni Kalou, ka ra vakararawataki iratou ko ira na tawa-vakabauta, ka vuqa vei ira sa yaviti iratou.

33. E dina ga sa yaco vei iratou na ka kece oqo, ia eratou sa vakacegui ira vakalevu na lewe ni lotu ka vakadeitaka na nodra vakabauta; eratou sa cakacaka vagumatua e na yalo vosota, ka vakadreti ira na tamata me ra muria na vunau ni Kalou.

34. E lewe ²ⁱva vei ira eratou luve i Mosaia; na yacadratou ko Amoni kei Eroni, ko Omana kei

Iminai; oqo na yacadratou na luve i Mosaia.

35. Eratou sa lako yani e na ^{2j}vanua taucoko ko Saraemala, kivei ira kece na tamata sa lewai ira ko Mosaia na tui; eratou sa segata vagumatua sara me ratou vakadodonutaka na veika ca kece eratou a vakayacora ki na lotu; eratou sa tusanaka na nodratou i valavala ca, ka tukuna na ^{2k}veika eratou sa raica, ka vakamacalataka na parofisai kei na i vola tabu kivei ira kece sa via rogoca.

36. A sa yaco me ratou i yaya ni cakacaka e na liga ni Kalou, me ratou tuberi ira na lewe vuqa me ra kila na i vakavuvuli dina; io me ra kila na nodra i Vakabula.

37. Eratou sa kalougata dina ni ratou sa ^{2l}vakarogoya mai na sautu! Eratou sa vakarogoya mai na i rogorogo vinaka ni ka vinaka, ka tukuna vei ira na tamata, ni sa lewa na ka kece ga na Turaga!

WASE 28

Sa vakadonuya ko Mosaia me ratou lako na luvena ka vunau vei ira na Leimani – Sa vakadewataki na peleti e ruasagavulu kava – Sa lesi ko Alama lailai me i vakatawa ni i vola tukutuku kece.

1. Ia ni ratou sa vakayacora oti na ^aluve i Mosaia na tui na veika oqo, *eratou sa qai digitaka e lewe vica ka lesu vata yani vua na tui na tamadratou; eratou sa kerea vua me vakadonuya me ratou lako vata kei ira eratou sa digitaka ki na ^bvanua ko Nifai, ka vunautaka na veika eratou sa rogoca, ka me

(2e) Mosa. 16:1, 2. V.V. 88:104. (2f) raica n, Jeko. 6. (2g) raica c, Jeko. 2. (2i) tik. 10. (2j) Omanai 13. (2k) tik. 10-17. (2l) Mosa. 15:14-17. WASE 28: (a) Mosa. 27:34. (b) raica b, 2 Nif. 5. *Rauta na 92 B.C.

ratou tukuna na vosa ni Kalou vei ira na wekadratou, ko ira na Leimani.

2. Io me ra kila kina na Turaga na nodra Kalou; me ra kila tale ga na nodra caka ca na nodra qase, me mudu kina na nodra ^csevaki ira tiko na Nifai; ia me ra rekitaka na Turaga na nodra Kalou ka me ra veiyaloni me mudu kina na veicacati e na vanua taucoko sa solia vei ira na Turaga na nodra Kalou.

3. Ia eratou sa gadreva me vunautaki na veivakabulai vei ira na tamata kece ga, ni ratou sa sega ni vinakata me rusa e dua na tamata; ia ni ratou sa vakasamataka mada ga na nona totogitaki e dua na tamata e na ^rrarawa tawamudu, eratou sa rere ka sautaninini kina.

4. A sa vakauqeti iratou vakaoqo na Yalo ni Turaga, ka ni ratou a ^ttamata ca sara. A sa vakabulai iratou na Turaga e na nona loloma tawa yalani; ia eratou sa rarawataka vakalevu na nodratou i valavala ca, ka ratou sa taqaya ka rere vakalevu de ratou na muduki tani me tawamudu.

5. A sa bogi vuqa na nodratou vakamasuti tamadratou tiko me ratou lako cake ki na ^vvanua ko Nifai.

6. A sa lako ko Mosaia na tui ka taroga vua na Turaga, se sa dodonu me laivi iratou na luvena me ratou lako cake ka vunautaka na vosa vei ira na Leimani.

7. A sa kaya vei Mosaia na Turaga: Laiva me ratou lako cake; raica e lewe vuqa era na vakabauta na nodratou i tukutuku, ka ra na

rawata kina na bula tawamudu; ia au na ^vvakabulai iratou na luvenu mai na ligadra na Leimani.

8. Sa qai vakadonuya ko Mosaia na tui me ratou lako ka kitaka na ka eratou sa gadreva.

9. Eratou sa gole yani ki na lekutu ka lako cake me vunautaka na vosa vei ira na Leimani; ia au na qai tukuna malua na kedratou i ^ttukutuku.

10. Ia sa sega e dua me solia vua ko Mosaia na tui me lewa na matanitu, ni sa sega ni dua vei iratou na luvena e vinakata me tui.

11. A sa soqona vata na i vola tukutuku kece, na peleti ^jparasa kei na ^kpeleti i Nifai, kei na veika kece sa taqomaki ka maroroi tu me vaka na i vakaro ni Kalou; a sa kitaka oqo ni sa vakadewataka oti ka vakarota me volai na i tukutuku mai na ^ppeleti koula era a kunea mai na tamata i Limiai, ka a mai solia vua ko Limiai.

12. Ia sa vakadewataka oqori e na nodra sa rui vinakata na nona tamata me ra kila na kedra i tukutuku na tamata ^mera sa rusa.

13. Sa vakayagataka e na nona vakavakadewa e ^rrua na vatu erau waqani vata ka vaka i qaso.

14. Ia sa vakarautaki tu na ka oqo me dauvakadewataka na vosa, mai na i vakatekivu qai dewa sobu mai ki veitabatamata.

15. A sa maroroya ka taqomaka tu na Turaga, me vakaraitaka kina vei ira era na taukena na vanua oqo na nodra i valavala ca ka i tovo vakasisila na nona tamata.

16. Ia ko koya yadua sa soli vua

(c) raica o, Jeko. 7. (d) raica n, Jeko. 6. (e) Mosa. 27:8-11. (f) raica b, 2 Nif. 5. (g) Ala. 17:35. 19:22, 23. (i) Ala. wase 17-28. (j) raica a, 1 Nif. 3. (k) raica f, 1 Nif. 1. (l) raica l, Mosa. 8. (m) raica k, Mosa. 8. (n) raica o, Mosa. 8.

na ka oqo sa vakatokai me ^odaurairai, me vaka na kena i vakarau mai liu sara.

17. Ia sa tukuni e na i tukutuku ka vakadewataka oqo ko Mosaia na kedra i tukutuku na mata tamata ^vera sa vakarusai; e tiko kina na i tukutuku ni nodra rusa, kauta lesu ki na gauna era a tara kina na ^vvale cecere ka qai vakasesea na nodra vosa na Turaga, ka ra veiseyaki kina e ^vdela i vuravura; io e kauta lesu sara ki na gauna a ^sbuli kina ko Atama.

18. Era sa rarawa vakalevu sara ka tagi na tamata i Mosaia e na i tukutuku oqo; ia era sa kila rawa kina e vuqa na ka, ka ra sa marau kina vakalevu.

19. Ia e na qai ^ttukuni malua yani na i tukutuku oqo, ni sa kilikili me ra kila na tamata na veika kece sa volai tu kina.

20. Ia ni sa vakayacora oti ko Mosaia na tui na veika oqo, sa qai kauta na ^ppeleti parasa kei na veika kece a maroroya tu; io na i vola tukutuku ^kkece kei na ka ni ^vvakadewa vosa, ka la'ki solia vei Alama lailai na luve i Alama; a sa vakarota vua me qarauna ka maroroya vinaka, ka me vola tale tiko ga kina na kedra i tukutuku, me qai vakadewai sobu yani ki na veitabatamata, me vaka ga na kena vakadewai sobu mai na gauna ka biuti Jerusalemi mai kina ko Liai.

WASE 29

Na i tukutuku i Mosaia na tui me

baleta na i tutu vakatui – Sa vakaturi na matanitu era digitaki na kena mata – Era sa digitaki na dauveilewai – Sa mate ko Alama levu – Sa mudu na nodra vakatui na Nifai ni sa mate ko Mosaia.

1. Ia ni sa vakayacora oti ko Mosaia na veika oqo, sa qai talatala yani vei ira na tamata kece ga e na vanua taucoko, me kila kina ko cei era sa nanuma me nodra tui.

2. Era sa kaya mai na lewe ni vanua: Keimami vinakata me neimami tui ka neimami i liuliu ko Eroni na luvemuni.

3. Ia sa lako tu ki na ^vvanua ko Nifai ko Eroni, a sa sega kina ni rawa vua na tui me solia vua na lewa ni matanitu; e sega tale ga ni vinakata ko Eroni me lewa na matanitu; io sa sega ni dua tale na ^bluve i Mosaia e vinakata me lewa na matanitu.

4. A sa vakauta tale kina ko Mosaia na tui e dua na i tukutuku tabaki vei ira na tamata kece ga. Sa vakaoqo na ka sa volai kina:

5. Oi kemuni na noqu tamata se ko i kemuni na wekaqu; raica au okati kemuni mo ni wekaqu; au gadreva mo ni vakasamataka tale mada na ka ko ni sa vinakata, a ya mo ni vakatui tiko ga.

6. Ia au sa kaya vei kemuni, sa sega ni via taura na i tutu oqo o koya ka ^ddodonu me lewa na matanitu.

7. Ia kevaka sa dua tale e digitaki me kena i sosomi, au sa kila ni na tubu kina na veicacati e na kemuni maliwa. Raica kevaka sa

(o) Mosa. 8:13-18. (p) raica k, Mosa. 8. (q) vale cecere, Oma. 20-22. Ica 1:1-5. (r) Ica 1:33. (s) raica n, Mosa. 2. (t) Vola i Ica. (u) raica a, 1 Nif. 3. (v) tik. 11. Raica tale ga l, m, n, kei na o, Mosa. 8. (w) raica o, Mosa. 8. WASE 29: (a) raica b, 2 Nif. 5. (b) Mosa. 27:34. (c) tik. 2, 3, 7, 9.

veisau e muri na yalo i na luvequ, "o koya ka dodonu me lewa na matanitu, me sa cudru ka kalia tani e so vei ira na tamata ogo me ra muri koya, sa na tubu kina na i valu kei na veicacati e na kemuni maliwa; e na yaco na vakadave dra ka vukici vakatani na i naki ni Turaga; io era na rusa e vuqa na tamata.

8. Raica au sa kaya vei kemuni; mo ni yalomatua mada ka vakasamataka na ka ogo; e sega ni dodonu me da vakacacani koya na luvequ, se ko koya e na lesi me kena i sosomei.

9. Ia kevaka e mani lesu tale na luvequ ki na nona i tovo qaciqacia kei na i vakarau tawa yaga, me vakasuka na nona vosa ka valataka me lewa na matanitu, sa na i valavala ca kina ko koya kei ira na tamata ogo.

10. O koya me da yalomatua mada ka vakasamataka vakavinaka na ka ogo, ka kitaka na ka me ra tiko sautu kina na tamata.

11. Au na nomuni tui tiko e na vo ni noqu bula; ia "me da lesia e so na dauveilewai me lewai ira na tamata ogo e na lawa sa virikotori tu; ia me da navuca vou na veika e baleti ira na tamata ka lesi ira sa vuku me ra dauveilewai, ka me ra lewai ira vakadodonu na tamata me vaka na i vakaro ni Kalou.

12. Raica sa vinaka cake vua na tamata me lewai koya na Kalou, ni sa dodonu na nona lewa; ia sa ca me lewai koya ga na tamata, ni sa sega ni daudodonu na nona lewa.

13. Ia au sa kaya vei kemuni,

kevaka sa rawa me ra nomuni tui tiko ga ko ira na tamata yalododonu, me ra vakataudeitaka na vunau ni Kalou ka lewai ira na tamata ogo me vaka na nona i vakaro, io kevaka e rawa me ra nomuni tui na tamata ka rawa me ra vakayacora na veika a kitaka ko Penijamini na tamaqu vei ira na nona tamata, io kevaka e rawa me na dauvaka tiko kina, sa qai ganita me ra liutaki kemuni tiko ga ko ira na tui.

14. Raica au sa dausolia na noqu i gu kei na noqu kaukauwa taucoko me'u vakatavulica vei kemuni na vunau ni Kalou, ka vakadeitaka na tiko sautu e na vanua taucoko, me kakua kina na veivala se na veileti, na butako, na veivakacacani, na veilabalabati se na i valavala ca tale e so.

15. Ia o koya yadua sa caka cala, au sa totogitaki koya me vaka na lawa era sa virikotori tu na noda qase.

16. Ia au sa kaya vei kemuni, me vaka sa sega ni dodonu na tamata kece ga, sa sega kina ni ganita me dua na nomuni tui se me ra lewai kemuni tiko ga ko ira na tui.

17. Raica sa rawa ni vakavuna e dua na tui ca me yaco na i valvala ca, ka na yaco kina na rusa!

18. Mo ni nanumi "Noa mada na tui; na nona caka ca ka i tovo vakasisila, kei na nodra caka ca ka i tovo vakasisila na nona tamata, sa yacovi ira kina na rusa! Io era sa vakabobulataki e na vuku ni nodra i valavala ca.

(d) tik. 2, 3, 6, 9. (e) tik. 25-27, 34, 38, 39, 41. Ala. 2:3-7. 4:16, 17. 50:39. Ila. 1:3-5, 13. 2:2. 3:37. 5:1, 2, 4. 6:15, 19, 29. 7:4. 8:27, 28. Wase 9. 3 Nif. 1:1. 3:1. 6:19, 21-30. 7:1-3. (f) Omanai 23-25. Vosa i Moma. 3, 10-18. Mosa. wase 1-6. (g) Mosa. 11:1-15. 12:17-19. 17:1-20. (i) Mosa. 12:2-8. Rauta na 92 B.C.

19. Ia kevaka me ra a sega ni veivutuni vakaidina ka vukei ira mai o koya sa Buli ira ka sa kila na ka kece ga, ke ra sa vakabobulataki tiko ga me yacova mai oqo.

20. Ia sa vakabulai ira ni ^jra sa vakamalumalumutaki ira vua; a sa vakabulai ira mai na nodra vakabobulataki ni ra sa tagi vagumatua vua; ia sa dauvakabulai ira vakaoqo na luve ni tamata ko Koya na Turaga e na nona kaukauwa, ka sa dodoka tu na ligana loloma vei ira sa vakabauti Koya.

21. Ia au sa kaya vei kemuni, sa dredre me vakasivoi e dua na tui ca; sa rawa wale ga me yaco e na veileti kei na vakadave dra.

22. Raica era sa nona i tokani na tamata ca, ka ra tu ko ira era yadravi koya; sa beca na lawa era a veiliutaki vakadodonu kina ko ira era a lewa e liu vua, ka buturaka sobu na vunau ni Kalou.

23. Sa bulia ga na nona lawa, io na lawa sa vaka na nona i valavala, ka vakadewataka yani vei ira na nona tamata; ia ko koya sa sega ni via muria, sa lewa me vakamatei; ia ko ira sa talaidredre vua, sa tala yani na nona mataivalu me valuti ira, ka vakarusai ira sara kevaka e rawata; a sa vukica vakatani na i valavala dodonu kece ga ko koya na tui ca.

24. Ia au sa kaya vei kemuni, ni sa sega ni kilikili me yaco vei kemuni na i tovo vakasisila vakaoqo.

25. Ia mo ni digitaki ira mada ko ni sa ^klewa me ra dauveilewai, ka me ra liutaki kemuni e na lewa dodonu era sa virikotora tu na

noda qase; io na lewa sa solia vei ira na Turaga.

26. E sega ni dau yaco wasoma me ra digitaka vata na lewe ni vanua na ka e sega ni dodonu; ia sa vakawasoma ga me ra digitaka na ka e sega ni dodonu e lewe vica wale; raica mo ni rogoca oqo ka taurivaka me nomuni lawa; me dau rogoci na nodra lewa na lewe ni vanua e na veika kece.

27. Ia kevaka e na yaco na gauna me ra ^ddigitaka kina na ka ca ko ira na lewe ni vanua, oqori na gauna e na tau kina vei kemuni na lewa ni Kalou; io e na siga ko ya e na talevi kemuni kina ko Koya e na veivakarusai levu me vaka sa kitaka oti e na vanua oqo.

28. Ia kevaka era sa tu na nomuni turaga ni lewa ka ra qai sega ni lewai kemuni me vaka na lewa sa virikotori tu, sa rawa mo ni beitaki ira ki na mataveilewai torocake.

29. Ia kevaka e sega ni tauca na lewa dodonu na mataveilewai torocake, sa rawa mo ni kacivi ira e so na nomuni turaga ni lewa lalai me ra lewai ira na turaga ni lewa lelevu, kevaka era ^mgadreva vakakina na lewe ni vanua.

30. Au sa vakarota mo ni vakayacora na ka oqo e na nomuni rerevaka na Turaga; ia au vakasalataki kemuni mo ni kitaka na ka oqo ka me kakua ni dua na nomuni tui; ia kevaka era sa i valavala ca ka talaidredre na tamata oqo, e na saumi dina vei ira.

31. Raica au sa kaya vei kemuni, na nodra caka ca na tui sa vakavuna me ra caka ca tale ga na

(j) Mosa. 21:14. 22:5-14. (k) raica e. (l) Ala. 2:3-7. 10:19. Ila. 5:2. 6:38-40. (m) raica e.

tamata; ia e na saumi na nodra caka ca na tamata vei ira na nodra tui.

32. Ia oqo me kakua sara na veivakaduiduitaki e na vanua oqo, vakabibi vei ira na noqu tamata; raica au sa gadreva me "vanua tiko ga ni bula galala na vanua oqo, ka me ra rawata vakatautauvata na tamata na nodra dodonu kei na nodra galala e na gauna kece sa nanuma na Turaga ni ganita me da tawana tiko kina na vanua oqo; io e na gauna kece e bula tiko kina e ke na noda kawa.

33. A sa vola e vuqa na ka ko Mosaia na tui ka tukuna kina vei ira na veika rarawa kei na oca era dau sota kaya na nodra tui yalododonu; io sa vakamacalataka vei ira na nodra rarawa na tui e na vukudra na nodra tamata, kei na nodra kudru na tamata vei ira na nodra tui.

34. A sa kaya vei ira, e sega ni dodonu me yaco vakaoqo; ia me ra vakaicolacola na tamata "kece ga ka qarava na nona i tavi na tamata yadua.

35. A sa vakamacalataka tale ga vei ira na veika ca era na sota kaya kevaka sa lewai ira e dua na tui ca.

36. Io sa tukuna na nona valavala ca na tui kei na i tovo vakasisila, na i valu kei na veileti, na vakadave dra, na butako, na veivakacacani, na veibutakoci kei na i tovo ca e sega ni wili rawa; a sa kaya vei ira ni sega ni dodonu me yaco na veika oqo, ni sa veicalati sara kei na vunau ni Kalou.

37. Ia ni sa tukutuku oti ko

Mosaia na tui vei ira na tamata, era sa vakabauta sara ni dina na nona vosa.

38. O koya era sa sega kina ni vinakata me dua na nodra tui, era sa gadreva vakaidina sara me ra "vakatautauvatataki na tamata kece ga e na vanua taucoko; a sa lomadra me dui saumi ga vei ira na nodra i valavala.

39. Era sa qai soqoni vata vaka i wasewase e na vanua taucoko, me ra digitaki ira kina na turaga ni lewa me ra na lewai ira me vaka na lawa sa virikotori tu; era sa rekitaka vakalevu sara na "galala sa soli oqo vei ira.

40. A sa levu cake sara na nodra lomani Mosaia; era sa nanuma ni sa uasivi cake ko koya vei ira na tamata kece ga, ka ni ra sa sega ni kunea vua me dauveivakasaurataki me rawata kina na i yau se na i lavo sa dauveivakacacani; e sega ni dau taura na nodra i yau, ka sega tale ga ni taleitaka na vakadave dra; ia sa vakadeitaka na tiko sautu e na vanua, a sa vakagalalataki ira na nona tamata mai na veivakabobulataki kece ga; a ka oqo era sa nanuma kina ni sa uasivi duadua ko koya.

41. Era sa "lesi ira na turaga ni lewa me ra veiliutaki se me lewai ira me vaka na lawa; era sa kitaka vakaoqo e na vanua taucoko.

42. A sa lesi ko Alama me i sevu ni turaga ni lewa levu; a sa "bete levu tale ga ko koya, ni sa lesi koya oti kina ko tamana ka solia vua me lewa na cakacaka kece ni lotu.

43. A sa lako ko Alama e na sala ni Turaga ka vakabauta na nona vunau, ka sa vakatauca na lewa dodonu; a sa yaco tiko ga na sautu e na vanua taucoko.

44. Sa i *tekivu oqo ni gauna ni nodra lewa na dauveilewai vei ira sa vakatokai na Nifai, e na vanua taucoko ko Saraemala; io sa i sevu ni kena turaganilewa levu ko Alama.

45. Sa qai mate ko tamana ni sa yabaki walusagavulu karua; a sa

vakayacora na lewa ni Kalou e na nona gauna.

46. Sa mate tale ga ko Mosaia e na i katolusagavulu katolu ni yabaki ni nona gauna ni lewa, ni sa yabaki onosagavulu katolu ko koya; ia sa oti e lima na drau kaciwa na yabaki mai na gauna a biuti Jerusalemi mai kina ko Liai.

47. Sa mai cava na veiliutaki vakatui vei ira na Nifai; a sa dromu na matanisiga i Alama, o koya ka vakaduria na nodra lotu.

AI VOLA I ALAMA

Na Luve I Alama

Na i tukutuku i Alama, na luve i Alama levu; o koya na nodra turaganilewa levu na Nifai, ka bete levu tale ga ni lotu. Na i tukutuku ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, na i valu kei na nodra veileti na tamata. Na i tukutuku tale ga ni dua na nodra vala na Nifai kei ira na Leimani, me vaka sa vola ko Alama, na i sevu ni turaganilewa levu.

WASE 1

Sa vakamatei Kitioni ko Neori na meca ni lotu; sa veilewaitaki ka vakamatei – Na i vakavuvuli vakailasu kei na veivakacacani – Era sa tiko vinaka – Era sa tautauvata na bete kei na lewe ni vanua.

1. Oqo na i matai ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai; a sa mate ko Mosaia na tui ni sa vala oti e na i valu vinaka, ka muria na sala sa dodonu e na mata ni Kalou; ia sa sega ni lesia e dua me kena i somi; raica sa vakaduria tu na lawa ka ra sa vakadonuya na lewe ni

vanua; ia sa nodra i tavi me ra muria na lawa.

2. Ia e na i matai ni yabaki ni lewa i Alama, sa kau mai vua e dua na tamata me lewai; a tamata levu ka rogo e na nona qaqa.

3. Raica sa lako voli e na kedra maliwa na tamata ka kaya ni sa vunautaka tiko na vosa ni Kalou; a sa vosa beca sara na lotu; sa tukuna vei ira na tamata ni sa kilikili me ra tamata dokai ko ira na bete; a kaya ni sega ni dodonu me ra daucakacaka, ia me ra dauqaravi ira ga mai ko ira na tamata.

4. Sa tukuna tale ga vei ira ni ra

(t) raica e. (u) Omanai 13. (v) Mosa. 6:4. (w) tik. 41, 42. (y) tik. 45. AI VOLA I ALAMA WASE 1: (a) Mosa. 29:46. (b) tik. 14, 18. (c) tik. 15. (d) Mosa. 18:24, 26. 27:3-5.

na vakabulai na tamata "kece ga e na siga mai muri; ia me ra kakua ni rere se sautaninini, ka me ra laveta cake na uludra ka marau; raica sa bulia na tamata kece ga na Turaga, ka na vakabulai ira tale ga; ia era na rawata kece ga na bula tawamudu.

5. Ia ni sa vunautaka tiko na veika oqo, era sa vakabauti koya na lewe vuqa; a ra sa tekivu qaravi koya ka soli i lavo vua.

6. A sa dokadoka mai ka vakalevulevui koya; sa daramaka na i sulu voli dredre; a sa tauyavutaka e dua na lotu me taurivaki kina na nona i vakavuvuli.

7. Ia ni sa vunau tiko vei ira na tamata, erau sa sota kei na dua na nodra i liuliu na lewe ni lotu ni Kalou; erau sa veileti vakaukauwa sara; raica sa vakamacala vakavuku ko koya me rawai ira kina na lewe ni lotu; ia sa tudei ga na tamata ko ya, ka vunautaka vua na vosa ni Kalou.

8. Ia na yaca ni tamata ko ya ko Kitioni; sa i koya ka a lesia na Kalou 'me sereki ira na tamata i Limiai mai na nodra vakabobulataki.

9. A sa cudruvi Kitioni vakalevu ni sa vunautaka vua na vosa ni Kalou; a sa ucuna na nona i seleiwau ka yaviti koya kina. Ia sa qase sara ko Kitioni, ka sega ni rawa vua me sabaya; a sa bale mate e na i seleiwau ko ya.

10. Era sa vesuka na tamata a laba ko ira na lewe ni lotu; a ra sa kauta vei Alama me lewai.

11. Ia sa vakamacala vakadoudou e na mata i Alama.

12. A sa kaya vua ko Alama: Raica ko sa tekivu vakavulica oqo vei ira na tamata na i vakavuvuli lasu. Ia ko sa cala e na nomu vunautaka na i vakavuvuli lasu; raica ko sa cala tale ga ni ko sa laba e na nomu vakasaurarataka na i vakavuvuli oqo; ia kevaka sa vakasaurarataki vaka oqori vei ira na tamata, era na rusa kina.

13. Ia ko sa vakadavea na nona dra e dua na tamata "yalododonu, ka a sa rawata e vuqa na ka vinaka vei ira na tamata oqo; ia kevaka keimami vakabulai iko, e na saumi vei keimami na nona dra.

14. Sa kemu i 'totogi mo mate me vaka na lawa! Io oqo na lawa a virikotora ko Mosaia, na i otioti ni neimami tui; era a sa vakadonuya ko ira na tamata, ka sa dodonu me ra muria.

15. A yaca ni tamta oqo ko 'Neori; era sa kauti koya ki na ulunivanua ko Manitai; ia sa vakatusa mai kea ko koya ni sa vakatanitaka na i vakavuvuli ni Kalou; a sa vakamatei e na i mate-mate beci sara.

16. Ia sa tete tiko ga yani na i ^kvakavuvuli lasu; raica era sa lewe vuqa era sa domona ga na i yau vakavuravura, ka ra sa vunautaka kina i vakavuvuli lasu; era sa kitaka oqo 'me ra vutuniyau ka dokai kina.

17. Ia era sa rere ni lasu, ni sa tabu vakalawa; ia era na totogi ke kilai; a ka oqo era sa kaya kina ni ra sa vunautaka ga na ka era vakabauta; raica sa sega ni cala vakalawa na tamata sa tukuna na ka sa ^mvakabauta.

(e) Ala. 15:15. 21:6. (f) Mosa. 22:3-16. (g) tik. 9. (i) tik. 1, 18. (j) Ala. 2:1, 20. 16:11. 24:28-30. (k) tik. 5, 6, 12. (l) tik. 5, 6. (m) Ala. 30:7-12. Rauta na 91 B.C.

18. Era sa muria na lawa; era sa ⁿrere ni butako, ni sa tu na kena i totogi; era sa sega tale ga ni laba, ni sa i totogi ni laba na mate.

19. Raica era sa taura na ^yyaca i Karisito ko ira na lewe ni lotu ni Kalou; ia era sa vakacacani ira ko ira na kena vo.

20. Era sa vosa vakacacani ira ka vakararawataki ira, ni ra sa yalomalumulumu; era sa cudruvi ira tale ga ni ra sa vunautaka na vosa ni Kalou ka sega ni saumi kina.

21. Ia sa vakaroti vei ira na lewe ni lotu me ra kakua ni vakacacani ira na tani; io me ra kakua tale ga ni ^vveivakacacani vaka i ira.

22. Ia e so vei ira era sa yalo kaukauwa ka veileti kei ira na tani; era sa veitaratara ka ^aveivacu sara.

23. Sa yaco na ka oqo e na i ^{*}karua ni yabaki ni lewa i Alama; a sa rarawa kina na i liuliu ni lotu; raica sa yavalata sara na lotu.

24. Era lewe vuqa era sa yalo-kaukauwa; sa ^bbokoci tani na yacadra; era sa sega tale ni okati me lewe ni lotu ni Kalou. E lewe vuqa tale ga era sa vuki tani.

25. A ka oqo sa yavalati ira sara sa tudei na nodra vakabauta; ia era sa vosota rawa na veivakacacani kece ga, ka ra sa muria tiko ga na vunau ni Kalou.

26. Ia ni ra sa dauqarava oti na ^bbete na nodra ^ccakacaka vaka i ira, era sa qai vunautaka na vosa ni Kalou vei ira na tamata; ia ni ra sa dauvakacegu tale ga na tamata mai na nodra cakacaka, era sa lako

me rogoca na vosa ni Kalou. Ia ni ra sa vunautaka oti na vosa ni Kalou ko ira na bete, era sa lesu tale ka qarava na nodra cakacaka; era sa sega ni vakalevulevui ira; raica sa tautauvata ga na dauvunau kei koya sa vakarorogo; io na i vakavuvuli kei koya sa vuli; io era sa tautauvata na tamata kece ga, ka ra sa gumatua sara e na nodra i tavi.

27. Era sa solia na nodra i ^yyau na tamata yadua, me ra vukei kina na dravudravua, na malumulumu, na tauvimate kei ira sa leqa tu; era sa sega ni daramaka na i sulu voli dredre; ia era sa savasava ga ka rairai rakorako.

28. Raica e dina ga era sa vakararawataki vakalevu, era sa vakayacora tiko ga na cakacaka ni lotu ka ra sa tiko sautu tale.

29. Ia ni sa bula vinaka na cakacaka ni lotu, era sa vutuniyau na tamata ka rawata na veika era gadreva; sa levu na nodra qele ni sipi kei na bulumakau, kei na manumanu uro kece ga; sa levu tale ga na kedra sila, na nodra koula kei na siliva, kei na i yau talei; sa levu na nodra i sulu ^vsilika kei na lineni matailalai, kei na veimataqali i sulu kece ga.

30. Raica era sa vutuniyau sara; era sa vukei ⁱira na dravudravua, ko ira sa viakana se viagunu, kei ira sa tauvimate kei ira sa vakaloloma; era sa sega ni domona na i yau; ia era sa lomasoli ki na tamata kece ga, na qase kei na gone, na bobula kei na i taukei, na tagane kei na yalewa, lewe ni lotu se sega;

(n) Ala. 30:10. (o) raica e, Mosa. 5. (p) tik. 22-25. (q) tik. 21, 23. (r) Mosa. 26:32, 36. (s) raica c, Mosa. 6. (t) Mosa. 18:24, 26. 27:4, 5. (u) raica k, Jeko. 2. (v) Mosa. 10:5. Ala. 4:6. Ila. 6:13. (w) raica k, Jeko. 2.

*Rauta na 90 B.C.

raica era sa vukea vakatautauvata na tamata kece ga.

31. Era sa sautu ka vutuniyau sara ko ira na lewe ni lotu.

32. Ia ko ira na kena vo, era sa dau cakaisausau ka qarava na kalou tani; era sa tamata vucesa ka dauvosa; era sa dauvuvu ka dauveileti; raica era sa daramaka na i sulu voli dredre ka ra sa dokadokai ira; era sa daulasu ka daubutako; era sa ia na veibutakoci, na laba kei na i valavala ca kece ga; ia era sa ^atotogitaki vakabibi ko ira sa cala.

33. Raica era sa totogitaki na tamata e na cala era sa kitaka; ia era sa yalomalumalumu na tamata ka rere ni kitaka na i tovo ca; a ra sa tiko sautu kina na Nifai me yacova na i kalima ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai.

WASE 2

Sa segata me tui ko Amelakai – Era besetaki koya na lewe vuqa; ia sa yacoga me tui – Sa vakadrukai e na i valu – Sa tovata kei ira na Leimani – Sa vakamatei Amelakai ka vakasavi ira na nona mataivalu ko Alama.

1. E na i tekivu ni *kalima ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, era sa veileti na tamata e na vuku i Amelakai; raica sa tamata vuku ka qaseqase sara ko koya; io sa dua vei ira na i lawalawa i ^aNeori, na tamata a vakamatei ^bKitioni e na i seleiwau; io a qai totogitaki me ^cmate me vaka na lawa.

2. Raica sa lawaki qaseqase sara ko Amelakai, ka sa rawa e vuqa na tamata; a ra sa tubu me

kaukauwa sara; ia era sa via buli Amelakai me nodra tui.

3. A ra sa kidroa kina na lewe ni lotu kei ira na nodra i tokani; ia sa virikotori e na nodra ^dlawa, me daurogoci na domodra na lewe ni vanua e na veika vakaoqo.

4. A sa tamata i tovo ca sara ko Amelakai; ia kevaka era sa tokoni koya na lewe ni vanua, sa rawa me vakaleqa na nodra dodonu kei na galala na lewe ni lotu; raica sa nona i naki tiko me vakacacana na lotu ni Kalou.

5. Era sa sosoqoni vata vakaiwasewase na tamata e na vanua taucoko; era sa lako na tamata yadua ki na i to era vinakata, na i to i Amelakai se na i to kadua; ia sa kaukauwa ka bulabula sara na nodra veiqati.

6. Era sa sosoqoni vata vakaiwasewase me rogoci na lomadra e na ka oqo; ia era sa rogoca ko ira na turaganilewa.

7. Ia era sa ^elewa na lewe ni vanua, me kakua ni nodra tui ko Amelakai.

8. Era sa marautaka dina na i tukutuku oqo ko ira era sega ni totaki koya; ia sa vakauqeti ira na nona i to ko Amelakai me ra veileti kei ira oqori.

9. Era sa soqoni vata na i to i Amelakai ka buli koya me nodra tui.

10. Ia ni sa buli oti ko Amelakai me nodra tui, sa vakarota me ra valuti ira na wekadra; a sa kitaka na ka oqo me lewai ira kece kina.

11. Era sa kilai tani na tamata i Amelakai e na yacana, ka ra sa vakatokai me ra Amelakaiti. Ia ko

(y) tik. 14, 17, 18, 33. Mosa. 29:15, 41. WASE 2: (a) Ala. 1:15. (b) Ala. 1:8. (c) Ala. 1:15. (d) raica e, Mosa. 29. (e) raica e, Mosa. 29:25-27. *87 B.C.

ira na kena vo era sa vakatokai me ra Nifai, se na tamata ni Kalou.

12. Ia era sa kila na Nifai na nodra i naki na Amelakaiti, a ra sa vakavakarau sara me ra na vala; era sa ^fvakaiyaragi e na i seleiwau kei na i sele takelo, na gasau kei na dakai titi, na i robo kei na kena vatu, kei na veimataqali i yaragi kece ga.

13. Era sa vakarautaki ira vinnaka sara me ra na vala kei ira na Amelakaiti. Era sa lesi na turaganivalu, na turaganivalu lelevu kei na turaganivalu liu me ra lewa na vei i wasewase.

14. Ia sa vakaiyaragitaki ira tale ga na nona tamata ko Amelakai e na veimataqali i yaragi kece ga; sa lesi ira tale ga na i liulu kei na turaganivalu, me ra liutaki ira na nona tamata me ra la'ki valuti ira na wekadra.

15. Era sa kaba mai na mataivalu i Amelakai e na delana ko Aminiu; na delana ka toka e na tokalau ni ^uuciwai ko Saitoni, e na ^vvanua ko Saraemala; era sa vala ekea kei ira na Nifai.

16. A sa liutaki ira sara ga na Nifai ko Alama; ia sa i koya na turaganilewa ^llevu ka nodra kovana tale ga; io sa liutaki ira na ^hnona turaganivalu kei na turaganivalu liu, me ra la'ki vala kei ira na Amelakaiti.

17. Era sa yaviti ira na Amelakaiti mai na ^ddelana e na tokalau kei ^sSaitoni. Era a vala vakaukauwa sara ko ira na Amelakaiti,

ka ra bale mate kina e vuqa na Nifai.

18. Ia sa vakaukauwataka na Turaga na ligadra na Nifai; a ra sa ravuti ira vakaukauwa sara na Amelakaiti, ka ra sa dro kina.

19. Era sa cicimuri ira yani ko ira na Nifai e na siga taucoko ko ya, ka yavita e vuqa vei ira; a ra sa bale mate kina e tinikarua na udolu lima na drau tolusagavulu karua na Amelakaiti; ia ko ira na Nifai, e moku mate vei ira e ono na udolu lima na drau onosagavulu karua.

20. Ia ni sa sega ni rawa me cici muri ira tiko ga ko Alama, sa kaya vei ira na nona tamata me ra birika na nodra vale laca e na "buca ko Kitioni; raica e vakayacani na buca oqo vei Kitioni, na tamata a vakamatea ko ⁿNeori; era sa birika na nodra vale laca e na buca oqo ko ira na Nifai me ra moce kina.

21. A sa tala ko Alama e so na nona tamata me ra muri ira na Amelakaiti; io me kila na nodra i naki ka vakarautaki ira na nona tamata.

22. Eratou a talai yani ko Serami, Aminori, Manitai kei Limia me ratou la'ki vakaraica lo na nodra i tikotiko na Amelakaiti; ia eratou a dui kauti ira na nodratou tamata.

23. Ia e na mataka cake, eratou sa cici vakusakusa mai ki na nodra i tikotiko na Nifai; eratou sa rere ka taqaya vakalevu, ka ratou mai kaya:

24. Raica, keitou a vakamuri ira

(f) 2 Nif. 5:14. Inosi 20. Jero. 8. Mosa. 10:8. Ala. 3:5. 43:18-20. Ila. 1:14. 3 Nif. 3:26. Moma. 6:9. (g) tik. 17, 27, 34, 35. Ala. 3:3. 4:4. 6:7. 8:3. 16:6, 7. 22:27. 43:22, 27, 32, 35, 39-41, 50-53. 44:22. 49:16. 50:11. 56:25. Moma. 1:10. (i) Oma. 13. (j) Mosa. 29:42. (k) tik. 13, 14. (l) tik. 15. (m) raica g. (n) tik. 26. Mosa. 22:3-16. Ala. 1:8, 9. 6:7. 8:1. (o) raica j, Ala. 1.

tiko na ^pAmelakaiti, ka keitou kurabui vakalevu ni keitou raica e vuqa na Leimani e na vanua ko Minoni; na vanua sa koto ki cake mai na ^qvanua ko Saraemala, e na sala ki na ^rvanua ko Nifai; raica era sa la'ki tovata na Leimani kei ira na Amelakaiti.

25. Era sa valuti ira na wekada e na vanua ko ya; ia ni ra sa dro ki na ^snoda koro, ko ira, na watidra, na luvedra kei na nodra manumanu, era sa cici muri ira yani; raica me da kusarawa ogo ki Saraemala, de ra qai taura na noda koro ka vakamatei ira na tamada, na watida kei ira na luveda.

26. Era sa uruca na nodra vale laca ko ira na Nifai; era sa biuti ^tKitioni sara ka lako kusarawa ki Saraemala.

27. Ia ni ra sa kosova tiko na ^uuciwai ko Saitoni, era sa kabai ira mai ko ira na Leimani kei na Amelakaiti; a sa vaka na nuku ni mata-sawa na kedra lewe levu.

28. A sa vakaukauwataki ira na Nifai na Turaga; raica era sa masu vagumatua vua me vakabulai ira mai na ligadra na nodra meca; a sa rogoa na nodra masu na Turaga ka vakaukauwataki ira; raica era sa mokuti ira mate na Leimani kei na Amelakaiti.

29. Erau sa qai sota ka vala vakaukauwa sara ko Alama kei Amelakai; io erau sa vala e na i seleiwau.

30. Raica sa parofita ni Kalou ko Alama; a sa masuta na Turaga e na vakabauta ka kaya: Oi kemuni na Turaga, mo ni yalololoma ka vakabulai au; io mo ni vakaukauwa-

taki au me'u taqomaki ira rawa na tamata ogo me ra bula kina.

31. Ia ni sa tinia na nona masu ko Alama, sa kaukauwa sara mai; erau sa vala tale kei Amelakai ka vakamatei koya sara.

32. Erau a vala tale ga kei na nodra tui na Leimani; ia a qai dro na tui, ka talai ira mai na nona tamata me ra vala kei Alama.

33. A ra sa vala vakaukauwa sara; ia a qai mokuti ira mate ka vakasavi ira lesu ko Alama.

34. A sa cabe ko Alama ki na tai i ra ni ^vuciwai ko Saitoni; a ra sa kolotaka ki wai na nodra mate na Leimani, me nodra i kawakawa mai na nona tamata me ra la'ki vala kei ira na Leimani kei na Amelakaiti, e na tai i ra ni uciwai na Saitoni.

35. E dina ga ni ra lewe vuqa sara na Leimani kei na Amelakaiti, ia ni ra sa cabe kece yani ki tai kadua ko ira na Nifai, era a veidroyaki kece.

36. Era sa dro na Leimani kei na Amelakaiti ki na loma ni lekutu; io era sa dro ki na ra kei na vualiku, ka sa sivia na i yalayala ni vanua; era sa cici muri ira yani ko ira na Nifai ka mokuti ira.

37. Era sa mokuti ira e na veiya-sana kece ga; era sa vakasavi ira ki na ra kei na vualiku, ka yaco ki na lekutu ko Eremoni; io ogo na vanua era dautiko kina na manumanu kila kei na manumanu daukata.

38. A sa vuqa vei ira na mavoa era mate e na loma ni lekutu; a ra sa kania na yagodra na manumanu kila kei na vilituri ni macawa; ia sa

qai kunei ga na suidra e na vanua ko ya.

WASE 3

Na kedra i vakatakilakila na Amelakaiti, kei na nodra cudruvi na Leimani – Era qaqa tale na Nifai.

1. Era sa buluta na nodra mate ko ira na Nifai; ia era sa sega ni wili rawa, ni ra sa rui lewe levu; ia ni ra sa buluti ira oti, era sa lesu tale ki na nodra vanua; era sa lesu vei ira na watidra kei ira na luvedra.

2. Era a vakamatei e vuqa na yalewa kei na gone; a vakamatei tale ga na nodra qele ni sipi kei na bulumakau; raica sa vakacacani na nodra loga ni sila, ni ra a buturaka na lewe vuqa.

3. Ia sa kolotaki ki na ^buciwai ko Saitoni na nodra mate na Leimani kei na Amelakaiti, ka ra a moku mate e na ^abati ni uciwai ko ya; ia sa la'ki bini tu na suidra e na loma ni ^cwasaliwa titobu.

4. Raica sa boro ^ddamudamu na yadredra na Amelakaiti kei ira na Leimani, me ra kilai tani kina mai vei ira na Nifai; ia e sega ga ni ^etasi na uludra na Amelakaiti me vakataki ira na Leimani.

5. Ia sa tasi na uludra na Leimani; a ra sa vakaisulu ^fwale ga e na kuli ni manumanu sa vauci e tolodra; a sa vesu e tolodra na nodra i ^gyaragi; io na nodra gasau kei na dakai titi, na i rabo kei na kena vatu kei na so tale.

6. Era sa yago ^hloaloa na Leimani, me i vakatakilakila ni nodra a cudruvi; io era a cudruvi na nodra gase, ni ra a talaidredre ka vorati

iratou ko Nifai, Jekope, Josefa kei Semi; raica eratou sa tamata donu ka yalosavasava ko iratou oqo.

7. Erau a segata ko Leimani kei Lemueli me rau vakamatei iratou, ka rau sa cudruvi kina; a sa ⁱvakatakilakilataki rau na Turaga na Kalou, me rau yago loaloa; io sa vaka tale ga kina ko ira na luve i Isimeli kei ira na nodra yalewa.

8. Ia sa yaco na ka oqo me ra kilai tani kina; io me tarovi ira kina na nona tamata na Turaga na Kalou, me ra kakua ni veiriti kei ira; io me ra kakua ni vakabauta na nodra i vakavuvuli lasu, de ra rusa kina.

9. Io ko ira kece sa vakawati kei ira na Leimani, sa yaco tale ga na cudru oqo vei ira na nodra kawa.

10. Ia ko ira kece sa muri ira, era sa vakatokai me ra Leimani; raica sa tau tale ga vei ira na cudru oqo.

11. Ia ko ira era sa sega ni vakabauta na nodra i vakavuvuli na Leimani, era sa vakabauta ga na i tukutuku a kau mai Jerusalemi, kei na nodra i vakavuvuli na nodra gase; raica era sa vakabauta ka muria na vunau ni Kalou; a ra sa vakatokai me ra Nifai se mataqali i Nifai.

12. Era sa dauvola ka maroroya tiko na i ^ktukutuku ni nodra kawa, kei na nodra kawa na Leimani.

13. Ia me da lesuvi ira tale mada na Amelakaiti; sa dua tale ga na kedra i vakatakilakila; raica sa kedra i ^lvakatakilakila ga me boro damudamu na yadredra.

(a) Ala. 2:34. (b) raica g, Ala. 2. (c) Ala. 44:22. (d) tik. 13, 15, 16, 18, 19. (e) tik. 5. Inosi 20. (f) Inosi 20. Ala. 43:20. (g) raica f, Ala. 2. (i) raica d, 1 Nif. 2. (j) raica d, 1 Nif. 2. (k) raica f, 1 Nif. 1. (l) raica d.

14. Ia sa vakayacori kina na vosa ni Kalou, ni a kaya vakaoqo vei Nifai: Raica au sa cudruvi ira na Leimani; ia au na vakatakilataki ira me ra yago loaloa, me ra kilai tani kina mai vei ira na nomu kawa ka tawamudu; ia kevaka era sa veivutunitaka na nodra i valavala ca ka saumaki mai vei au, au na lomani ira.

15. A sa kaya tale: Au na cudruvi ira ka vakatakilakilataki ira era sa la'ki vakawati kei ira na nodra kawa na tuakamu.

16. A sa kaya tale: Io au na ^mvakatakilakilataki koya sa veivala kei iko kei ira na nomu kawa.

17. Sa kaya tale ga: Ko koya sa vuki tani, e na sega tale ni vakatokai me nomu kawa; ia au na vakalougatataki iko kei ira na nomu kawa me tawamudu; raica sa yalayala vakaoqo na Turaga vei Nifai kei ira na nona kawa.

18. Ia era sa sega ni kila na Amelakaiti ni ra sa vakayacora tiko na vosa ni Kalou, e na nodra ⁿboroya na yadredra; raica era sa talaidredre vua na Kalou, ka ra sa cudruvi kina.

19. Ia mo ni kila ni ra sa vakavuna ga na nodra cudruvi; io ko koya yadua sa cudruvi, sa baleti koya ga.

20. Ia ni sa qai oti ga e vica na bogi na i valu e na vanua ko Saraemala, era sa kabai ira tale mai na Nifai ko ira na Leimani; era a kaba na vanua ^ovata ga era a kaba mada mai na Amelakaiti kei na Leimani.

21. A sa tala yani e dua na ma-

taivalu ko Alama me vakasavi ira tani mai kea.

22. Ia e sa mavoa tiko ko Alama, ka sega ni vala kei ira na Leimani e na i valu oqo.

23. Ia sa tala cake ga e dua na mataivalu me valuti ira; era a lako yani ka mokuta mate e vuqa na Leimani; era sa vakasavi ira tani na kena vo mai na i yalayala ni nodra vanua.

24. Era sa lesu tale mai ka mai tiko sautu e na nodra vanua; era sa sega ni mai vakasosataki ira tale ko ira na nodra meca.

25. A tekivu na ^{*}veicacati kei na i valu oqo e na i kalima ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai; ia a mudu tale ga e na yabaki ko ya.

26. Raica era a mate e na dua ga na yabaki e udolu vakaudolu na tamata; io era sa lako yani me ra tauca na i sau ni nodra cakacaka, se vinaka se ca; me ra rawata na marau tawamudu, se me ra cudruvi ka ⁿtawamudu; ia sa vakatau ga ki na ^qyalo era a vakarorogo kina, se vinaka se ca.

27. Raica sa parofisaitaki tu, ni na saumi vua na tamata yadua me vaka na yalo sa vakarorogo kina; ia e na vakayacori vakaidina. Sa mai cava eke na i kalima ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai.

WASE 4

Sa tubu sara na lotu – Era sa tiko sautu; era sa viavialevu ka i valavala ca – Sa lesi me turaganilewa levu ko Nifaia.

1. E na i [†]kaono ni yabaki ni

(m) raica d. (n) tik. 4. (o) Ala. 2:24. (p) raica n, Jeko. 6. (q) raica r, Mosa. 2.

^{*}87 B.C.

[†]86 B.C.

nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai, sa sega sara na veileti se na i valu e na ^avanua ko Saraemala.

2. Ia era sa rarawataka tu ga vakalevu na tamata na nodra ^byali na wekadra; io era rarawataka tale ga na vakarusai ni ^cnodra qele ni sipi kei na bulumakau, kei na nodra a vakacacana na nodra loga ni sila ko ira na Leimani.

3. Era sa rarawa ka yaluma sara na tamata kece ga; era vakabauta ni a cudruvi ira na Kalou e na vuku ni nodra i valavala ca ka i tovo vakasisila; era sa veivutuni ni ra sa kila na nodra cala.

4. A ra sa vakabulabulataka ka qarava vakavinaka na cakacaka ni lotu; io sa lewe levu era sa ^dpapitaiso e na wai ko ^eSaitoni, ka ra ^fcuru me lewe ni lotu ni Kalou; io sa papitaisotaki ira ko Alama, o koya sa lesia ko tamana me nodra bete ^glevu.

5. Ia e na i ^{*}kavitu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, era sa ⁱpapitaiso kina ka curu me lewe ni lotu ni Kalou e rauta e tolu na udolu lima na drau na tamata. A sa mai cava na i kavitu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai; a ra sa tiko sautu e na gauna kece ko ya.

6. Ia e na i [†]kawalu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, era sa dokadoka vakalevu na lewe ni lotu; raica sa levu na nodra i yau, na ^jnodra i sulu silika kei na lineni tali vakamatailalai; sa levu tale ga na nodra qele ni sipi kei na manumanu; era sa sautu e na koula

kei na siliva, kei na veimataqali yau talei kece ga; io era sa dokadoka ka vakalevulevui ira, ka daramaka na i sulu voli dredre.

7. A sa rarawa vakalevu ko Alama e na vuku ni ka oqo; era sa rarawa tale ga ko ira ^ksa lesia ko Alama me ra i vakavuvuli, bete ka i talatala qase; io era sa rarawataka vakalevu na nodra i valavala ca na tamata.

8. Era sa rarawataka na nodra dokadoka ka viavialevu na lewe ni lotu; raica era sa ^ldomona na i yau kei na veika wale ni vuravura; era sa veiqati vaka i ira; ia era sa cati ira era sa sega ni duavata kei na nodra lewa.

9. Ia e na i kawalu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, era sa tiko yavavala na lewe ni lotu; io era sa veivuvutaki ka veileti; era sa veiqati ka veicacati; raica sa sivia sara na nodra ^mviavialevu.

10. Sa mai cava na i kawalu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai; raica era sa sega ni vakabauta ko ira na tani ni ra sa raica na nodra i valavala ca na lewe ni lotu; a sa sega ni tubu kina na cakacaka ni lotu.

11. Ia e na i tekivu ni [‡]kaciwa ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, sa raica ko Alama ni ra sa i ⁿvalavala ca sara na lewe ni lotu; raica era sa muria na nodra i valavala ko ira sa tawa vakabauta; a ra sa i valavala ca kece ga, ka ra na rusa kina.

12. Io sa raica tale ga na nodra veivakaduiduitaki na tamata; e so

(a) Oma. 13. (b) Ala. 2:19. 3:1, 26. (c) Ala. 3:2. (d) raica v, 2 Nif. 9. (e) raica g, Ala. 2. (f) raica d, Mosa. 26. (g) raica g, Mosa. 26. (i) raica v, 2 Nif. 9. (j) raica v, Ala. 1. (k) raica c, Mosa. 6. (l) tik. 6, 9-12. (m) raica l. (n) raica l. *85 B.C. †84 B.C. ‡83 B.C.

era sa viavialevu ka beci ira na tani; era sa sega ni vukei ^oira na dravudravua kei na vakaloloma, ko ira sa viakana ka viagunu, kei ira sa tauvimate ka rarawa.

13. A ra sa kune rarawa sara na tamata; ia ko ira na so era sa yalo-malumalumu ka vukei ira era leqa tu; era sa ^wwasea na nodra i yau vei ira na dravudravua kei ira sa vakaloloma; era sa vakani ira na viakana; raica era sa vosota na veika rarawa kece ga e na vuku i Karisito, o koya sa parofisaitaki tu ni na yaco mai.

14. Era sa namaka tu na nona lako mai ka sa bokoci kina na nodra i valavala ca; era sa vakabauta na ^ttucake tale mai na mate; io era sa vakabauta ni na sereka na i ^vvau ni mate ko Jisu Karisito.

15. A sa rarawa vakalevu sara ko Alama ni sa raica na nodra rarawa ko ira era sa muria na vunau ni Kalou; io sa rarawataka tale ga na nodra vakacacani ko ira na vo ni nona tamata, kei na nodra ^vveivakaduiduitaki; ia sa vukei koya tiko ga na Yalo ni Turaga.

16. A sa lesia ko koya e dua na i ^ttalatala qase sa vuku sara, me lewa vei ira na tamata me vaka na ^llawa; a ra sa ^vvakadonui koya na tamata; ia sa lewai ira na tamata ko koya e na nodra i tovo ca kei na nodra cala kece ga.

17. A yaca ni tamata oqo ko Nifaia; raica sa lesi me turaganilewa levu; io sa lesi me turaganilewa levu me lewai ira na tamata.

18. Raica sa taura tu ga ko

Alama na i tutu ni ^bbete levu; ia sa lesia ga vei Nifaia me turaganilewa levu.

19. A sa vakayacora na ka oqo me galala ko koya me vunautaka na vosa ni Kalou vei ira na nona tamata, ko ira na Nifai; io me vakauqeti ira me ra nanuma na nodra i tavi; raica sa gadreva sara me vunautaka na vosa ni Kalou me mudu kina na nodra viavialevu, na nodra lawaki ca kei na nodra veileti na nona tamata; io me vunauci ira e na nodra i valavala ca, me ra veivutuni ka bula kina.

20. A sa lesi ⁿNifaia me turaganilewa levu, e na i tekivu ni i kaciwa ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai; ia sa qarava ga ko Alama na cakacaka vakabete ^{2a}levu; io me vunautaka na vosa ni Kalou.

WASE 5

Na vosa i Alama na bete levu vei ira na tamata, e na veivanua kece ga.

Sa vakamacalataka na veika sa yaco oti e na lotu – Sa vunauci ira na i valavala ca – Sa vakaroti ira na tamata me ra veivutuni.

1. A sa vunautaka ko ^{*}Alama na vosa ni Kalou vei ira na tamata, tekivu e na ^vvanua ko Saraemala ka qai lako yani ki na veivanua kece ga.

2. A sa kaya vakaoqo vei ira na lewe ni lotu mai Saraemala:

3. Ko i au ko Alama; sa lesi au ko Alama na tamaqu e na ^ckaukauwa

(o) raica k, Jeko. 2. (p) raica k, Jeko. 2. (q) raica d, 2 Nif. 2. (r) raica g, kei na k, 2 Nif. 9. (s) tik. 6-12. (t) tik. 7. (u) raica e, Mosa. 29. (v) Ala. 1:1, 14, 18. (w) raica g, Mosa. 26. (y) tik. 17, 18. Ala. 8:12. (2a) raica g, Mosa. 26. WASE 5: (a) Oma. 13. (c) raica g, Mosa. 18.

*Rauta na 83 B.C.

kei na lewa ni Kalou, me'u nodra bete ^hlevu na lewe ni lotu. Raica a tauyavutaka ko tamaqu na i soqo-soqo lewe ni lotu ni Kalou e na vanua ko ^lMomani e na i yalayala ni vanua ko Nifai; io a ^cpapitaisotaki ira na wekana e na wai ko Momani.

4. Raica au sa kaya vei kemudou, a qai ^fvakabulai ira ga na loloma kei na kaukauwa ni Kalou mai na ligadra na tamata i Noa na tui.

5. Ia era a qai vakabobulataki ira e na ^lloma ni lekutu ko ira na Leimani; ia au sa kaya vei kemudou, a qai ⁱvakabulai ira tale na Turaga ka kauti keimami mai ki na vanua oqo. Eda sa mai tauyavutaka tale na i soqosoqo lewe ni lotu ni Kalou e na vanua taucoko ^joqo.

6. Ia oi kemudou na wekaqu, na lewe ni lotu oqo; mo dou nanuma tiko na nodra a ^kvakabobulataki tu na noda qase. Io mo dou nanuma tiko na nona loloma kei na nona dauvosoti ira vakadede na Turaga. Mo dou nanuma tale ga ni a vakabulai ira mai ^leli ko Koya.

7. Raica sa vakauqeta sara na yalodra; io sa vakayadrati ira mai na nodra moce lutu, ka ra sa bula kina. Raica era a tu e na butobuto; ia sa vakararamataki ira na vosa ni Kalou; io era a vesuki tu e na i ^mvau ni mate kei na i ⁿbulubulu, me ra rusa kina.

8. Ia oi kemudou na wekaqu, era a vakarusai li? Raica au sa kaya vei kemudou: E segai.

9. Ia au sa kaya tale: Sa sereki li

na i ^ovau ni mate kei na i ⁿbulubulu ka vesuki ira tu? Au sa kaya vei kemudou: Io, sa sereki tani. Raica era sa vakabauta sara ka ra sa vakacaucautaka na loloma era sa vakabulai kina. Ia au sa kaya vei kemudou: Era sa vakabulai.

10. Ia me'u taroga mada: A cava sa vakabulai ira? A cava sa nodra i nuinui me ra bula kina? A cava sa sereki ira mai na i ^ovau ni mate kei na i ⁿbulubulu?

11. Raica, au sa kaya vei kemudou: A sega li ni a vakabauta ko Alama na tamaqu na ^svosa i Apinatai? Raica sa parofita yalosavavasa ko koya. A sa vunautaka na vosa ni Kalou ka sa vakabauti koya ko tamaqu.

12. Io sa vakabauta ka veivutuni. Raica au sa kaya vei kemudou, sa yaco vakaidina na ka oqo.

13. Raica sa vunautaka ko koya na vosa ni Kalou ^lvei ira na nomudou qase, ka ra sa veivutuni kina; era sa vakamalumalumutaki ira ka vakararavi vua na Kalou dina ka Kalou bula. Ia era sa yalodina tiko ga me ^uyacova na i vakataotioti, ka ra sa bula kina.

14. Ia au sa kaya vei kemudou na wekaqu lewe ni lotu, ko dou sa ^lsucu li vakayalo vua na Kalou? Sa vakararamataki kemudou tiko ga na i serau ni matana? Sa uqeti li kina na yalomudou mo dou veivutuni?

15. Dou sa vakabauta tiko ga ni na vakabulai kemudou ko Koya ka ^lbuli kemudou? Dou sa vakabauta

(b) raica g, Mosa. 26. (d) raica b, Mosa. 18. (e) raica v, 2 Nif. 9. (f) Mosa. 23:1-3. (g) Mosa. 23:37-39. 24:8-15. (i) Mosa. 24:17-25. (j) tik. 1. (k) raica f, kei na g. (l) raica l, 1 Nif. 15. (m) raica g kei na k, 2 Nif. 9. (n) raica q, 2 Nif. 28. (o) raica g kei na k, 2 Nif. 9. (p) raica q, 2 Nif. 28. (q) raica g kei na k, 2 Nif. 9. (r) raica q, 2 Nif. 28. (s) Mosa. 17:2-4. (t) Mosa. 18:1-31. (u) 2 Nif. 31:15. (v) raica c, Mosa. 5. (w) raica m, Mosa. 5.

li ka namaka tiko ni na ^utucake tale na yago mate oqo me sega tale ni mate rawa, kei na yago vuca oqo me sega tale ni vuca rawa? Ia dou na tu e na mata ni Kalou ka lewai e na i valavala kece ga dou sa kitaka e na bula oqo.

16. Au sa kaya vei kemudou: Dou kakua sara ni nanuma e na gauna oqo ni na vosa vei kemudou na Turaga e na siga ko ya ka kaya: Dou lako mai vei au, ko i kemudou sa yalododonu mo dou vakalougatataki!

17. Dou kakua tale ga ni nanuma ni sa rawa mo dou lasu vua na Turaga e na siga ko ya ka kaya: Turaga keimami a caka dodonu e na neimami bula e vuravura; raica e na sega sara ni vakabulai kemudou ko Koya.

18. Dou nanuma li ni sa ka rarawawa mo dou kau ki na mataveilewai ni Kalou ni dou sa kila tu na nomudou cala kei na yaluma? Io ni dou sa ^{2a}nanuma lesu na nomudou cala kei na i tovo ca kece ga? Io kei na nomudou talaidredre ki na vunau ni Kalou?

19. Au sa kaya vei kemudou: Dou na doudou li mo dou tu e na mata ni Kalou ka kaya ni dou sa savasava? Dou na doudou li mo dou raica yani na i serau ni mata ni Kalou?

20. Raica au sa kaya vei kemudou: Dou na mate vakaidina ni dou sa soli kemudou vua na tevoru me ^{2b}lewai kemudou!

21. Ia au sa kaya vei kemudou: Dou na qai kila e na siga ko ya ni dou na mate vakaidina. Raica e na vakabulai ga ko koya sa vakasa-

vasavataki na nona i sulu me vulavula; io me vakasavasavataki sara e na ^{2c}dra i Koya era a parofisaitaka na nodra qase, ni na lako mai me vakabulai ira na nona tamata mai na nodra i valavala ca.

22. Ia au sa kaya vei kemudou na wekaqu: A cava e na yacovi kemudou ni dou sa tu e na mataveilewai ni Kalou, ka sa tauva tu na nomudou i sulu na dra kei na ka dukadukali kece ga? Raica sa tukuni kemudou ga na ka oqori!

23. Io sa kilai kina ni dou sa daulaba ka kitaka na i tovo ca kece ga!

24. Oi kemudou na wekaqu, dou kakua sara ni nanuma ni sa rawa vua e dua sa dukadukali me tiko vata kei Eparaama, kei Aisake kei Jekope kei ira na parofita yalovasava e na matanitu ni Kalou. Raica ko ira kece oqori sa vakasavasavataki na nodra i sulu ka sa vulavula sara.

25. Raica au sa kaya vei kemudou: Sa sega sara ni curu ki na matanitu ni Kalou e dua sa dukadukali; ia kevaka dou sa nanuma sa rawa me vakakina, dou sa kaya ni sa Kalou lasulasu ko Koya sa Buli keda; raica sa sega na nodra tikina na dukadukali e na matanitu vakalomalagi; ia era na muduki tani ni ra sa ^{2d}luve ni tevoru.

26. Ia au sa kaya vei kemudou na wekaqu, kevaka dou sa kaya ni dou sa veivutuni, ka dou sa rekitaka na loloma dou sa vakabulai kina, a cava dou sa nanuma e na gauna oqo?

27. Dou sa muria tiko li na vunau ka sega ni cala e na mata ni

(y) raica d, 2 Nif. 2. Na k kei na n tale ga, 2 Nif. 9. (2a) raica o, 2 Nif. 9. (2b) raica r, Mosa. 2. (2c) raica f, 2 Nif. 2. (2d) raica j, 2 Nif. 9. Rauta na 83 B.C.

Kalou? Ia kevaka dou sa kacivi ni kua, dou na kaya rawa li ni dou sa veivutuni? Dou na kaya rawa li ni sa vakasavasavataki na nomudou i sulu e na ^{2e}dra i Karisito? Io o koya e na lako mai me vakabulai ira na nona tamata mai na nodra i valavala ca?

28. Vakaevei, sa mudu li na nomudou viavialevu? Ia kevaka e sega, dou sa bera ni vakarautaki kemudou mo dou lesu tale vua na Kalou. Ia mo dou vakarau kusarawa, ni sa voleka na matanitu vakalomalagi; raica ko ira sa sega ni vakarau, era na sega ni rawata na bula tawamudu.

29. Ia au sa kaya vei kemudou; e dua li vei kemudou e sa dauvuvu tiko ga? Raica ko koya oqori e sa bera ni vakarautaki koya; ia me vakarau kusarawa, ni sa voleka na i vakataotioti, ka sa sega e kila na kena gauna; ia ko koya sa sega ni vakarau, e na kunei ni sa dukadukali.

30. Au sa kaya vei kemudou; e dua li vei kemudou e sa dauvakalialia tiko ga na wekana ka vakacacani koya?

31. Raica e na ca vei koya, ni sa sega ni veivutuni; ia me veivutuni kusarawa oqo; kevaka e sega, e na sega ni vakabulai!

32. Io, e na ca vei kemudou sa ia tiko ga na i valavala ca; dou veivutuni, dou veivutuni, sa kaya na Turaga na Kalou!

33. Raica sa kacivi ira na tamata kece ga ko Koya; a sa dodoka yani vei ira na ligana dauloloma ka kaya: Dou veivutuni, ka'u na qai vakabulai kemudou!

34. Ia sa kaya ko Koya: Dou lako mai vei au mo dou mai kania na ^{2f}vunikau ni bula; io mo dou mai kania wale ga na madrai ka gunuva wale ga na wai ni bula.

35. Dou lako mai vei au; io mo dou vuataka tiko ga na vua e kilikili mo dou kakua kina ni muduki tani ka ^{2g}biu ki na bukawaqa.

36. Raica sa voleka na gauna; ia ko koya yadua sa sega ni vuataka na vua e kilikili, se ko koya sa ia tiko ga na i valavala ca, e na sota kaya na rarawa kei na yaluma.

37. Dou sa daukitaka na i tovo ca; dou sa dauvakalevulevui kemudou e na veika wale ni vura-vura; raica dou sa kaya dou sa kila na sala dodonu, ia dou sa lako sese ga me vaka na sipi sa sega na kena i vakatawa; raica sa kacivi kemudou na i vakatawa; sa kacivi kemudou tiko ga, ia dou sa sega ni via rogoca na domona!

38. Ia au sa kaya vei kemudou, sa kacivi kemudou tiko na i vakatawa ²ⁱvinaka; raica sa vakatoka vei kemudou na yacana; io na yaca i Karisito; ia kevaka dou sa sega ni rogoca na domona ni sa kacivi kemudou, dou sa sega ni nona sipi.

39. Ia kevaka dou sa sega ni nona sipi na i ^{2j}vakatawa vinaka, a lomanibai nei cei dou sa tu kina? Raica au sa kaya vei kemudou; sa nomudou i vakatawa na tevoru, ka dou sa tiko e na nona lomanibai; ia ko cei me cakitaka na ka oqo? Raica au sa kaya vei kemudou; ko koya sa cakitaka na ka oqo, sa daulasulasu ka sa ^{2k}luve ni tevoru.

40. Au sa kaya vakaidina vei

(2e) raica f, 2 Nif. 2. (2f) raica b, 1 Nif. 8. (2g) raica l, 1 Nif. 15. (2i) tik. 39, 41, 57, 59, 60. Ila. 7:18. 3 Nif. 15:24. 16:1-5. 18:31. (2j) raica 2i. (2k) raica j, 2 Nif. 9. Rauta na 83 B.C.

kemudou; ²¹a ka kece ga sa vinaka sa mai vua na Kalou; ia na ka kece ga sa ca sa mai vua na tevoru.

41. Ia kevaka e dua sa vuataka na ^{2m}vua e kilikili, sa rogoca na domona na i vakatawa ²ⁿvinaka ka muri Koya; ia ko koya sa vuataka na vua e ^{2o}tawakilikili, sa ^{2p}luve ni tevoru; io sa rogoca na domona ka muri koya.

42. Ia ko koya sa rogoca na domona ka muria na vosa ni tevoru, e na kena i sau vua na mate; io ni sa mate e na ^{2q}nona i valavala ca.

43. Oi kemudou na wekaqu; au sa vosa vakamacala vei kemudou mo dou kakua ni vakacalai kina; ia mo dou rogoci au vinaka ni'u sa vunautaka vei kemudou na vosa ni Kalou e na yalodina.

44. Raica sa lesi au na Kalou me'u vunautaka na ka oqo e na i lesilesi ^{2r}tabu i Karisito Jisu; io sa vakarota me'u vunautaka vei ira na tamata na veika era a parofisaitaka na noda qase ni na yaco.

45. Ia e sega ni sa i koya ga oqori. Dou sa nanuma li ni'u sa sega ni kila na veika oqo? Raica au sa kaya vei kemudou, au sa kila ni sa dina na veika au sa tukuna. Ia dou sa kila ni na vuna au kaya kina ni sa dina?

46. Raica au sa kaya vei kemudou; sa vakatakila vei au na Yalo Tabu ni Kalou. Au a ^{2s}lolo ka masu e na vica na siga, me vakatakilai kina vei au na veika oqo. Ia au sa kila ni sa ka dina, ni sa vakatakila vei au na Turaga na Kalou e na kaukauwa ni nona Yalo Tabu; ia

na Yalo ni parofisai oqo sa tiko vei au.

47. Ia au sa kaya vei kemudou; sa vakatakila vei au na Yalo Tabu ni Kalou, ni sa dina na ka era sa parofisaitaka na noda qase.

48. Raica au sa kaya vei kemudou; e na yaco vakaidina na veika kece au sa tukuna; io e na lako vakaidina mai ko Jisu Karisito na Luvena e duabauga na Tamada; raica sa sinai e na loloma, kei na dina. Ia e na lako mai me ^{2b}bokoca na nodra i valavala ca na kai vuravura; io ko ira sa vakabauta vakaidina na yacana.

49. Ia au sa kaya vei kemudou; sa noqu i ^{2u}lesilesi me'u vunau vei kemudou na wekaqu lomani, kei ira kece ga na lewe ni vanua; io me'u vunau vei ira na qase kei na gone, na i taukei kei na bobula. Raica au sa vunauci kemudou kece ga, mo dou veivutuni ka ^{2v}sucu tale.

50. A sa kaya na Yalo Tabu: Dou veivutuni na kai vuravura kece ga, ni sa voleka na matanitu vakalomalagi; raica e na lako mai na Luve ni Kalou e na nona i ukuuku, na nona kaukauwa, na ka vakaturaga, na lagilagi kei na lewa. Oi kemuodu na wekaqu lomani; sa kaya vakaoqo na Yalo Tabu: Raica na nona i serau na tui ni vuravura kei na tui ni lomalagi, e na cila yani vei ira kece ga na luve ni tamata.

51. A sa vosa tale vei au na Yalo Tabu e na domolevu ka kaya: Mo lako yani ka kaya vei ira na tamata

(2l) Oma. 25. Ica 4:12. Moro. 7:12-19. 10:6. (2m) 3 Nif. 14:16-20. (2n) raica 2i. (2o) 3 Nif. 14:16-20. (2p) raica j, 2 Nif. 9. (2q) raica c, 2 Nif. 2. (2r) raica g, Mosa. 26. (2s) raica u, Mosa. 27. (2t) raica f, 2 Nif. 2. (2u) raica g, Mosa. 26. (2v) raica c, Mosa. 5. Rauta na 83 B.C.

oqo: Dou veivutuni; kevaka e sega, dou na sega ni rawata na matanitu vakalomalagi.

52. Ia sa kaya tale vakaoqo na Yalo Tabu: Raica na matau sa no edaidai e na vunikau; a sa ta ^{2u}laiivi kina na kau kece ga sa sega ni vuataka na vua vinaka ka biu ki na bukawaqa; io na bukawaqa sa sega ni boko rawa. Ia mo dou kila ni sa tukuna na veika oqo ko Koya na Yalo Savasava.

53. Ia au sa kaya vei kemudou na wekaqu lomani, e rawa li mo dou vorata na veika sa tukuni oqo? Sa rawa li mo dou biuta vakatikiki na veika oqo ka buturaki Koya na Yalo Savasava e yavumudou? Sa rawa li mo dou vakalevulevui kemudou e na viavialevu ni yalomudou, mo dou daramaka tiko ga na i sulu ^{2u}voli dredre ka guta na veika ni vuravura mo dou vakaiyau kina?

54. Dou sa nanuma beka dou sa uasivi cake mai vua e dua tale? Ia dou na vakacacani ira tiko ga na wekamudou era sa yalomaluma-lumu ka muria na i lesilesi tabu ni Kalou? Io ko ira na wekamudou era sa lotu ka sa vakasavasavataki ira na Yalo Tabu; a ra sa vuataka na vua e kilikili kei na veivutuni.

55. Ia mo dou ^{3a}vukei ira sara na dravudravua kei na luveniyali; io mo dou wasea vei ira na nomudou i yau.

56. Ia au sa kaya vakaidina vei kemudou; kevaka dou sa sega ni veivutuni, dou na ^{3b}muduki tani ka biu ki na bukawaqa.

57. Ia oi kemudou kece ga sa

rogoca na domona na i ^{3c}vakatawa vinaka, dou lako tani mai vei ira na tamata ca, ia dou tawasei tu; dou kakua ni tara na ka sa sega ni savasava; raica e na ^{3d}bokoci tani na yacadra na i valavala ca; io era na sega ni okati vata kei ira sa i valavala dodonu. Raica a kaya vakaoqo na Turaga: E na bokoci tani na yacadra na i valavala ca ka sega ni okati vata kei na yacadra na noqu tamata.

58. Raica e na volai e na i vola ni bula na yacadra na yalododnu; io au na solia vei ira e dua na tikina e na ligaqu i matau. Ia oi kemudou na wekaqu; a cava dou na kaya rawa e na ka oqo? Au sa kaya vei kemudou, sa sega ni yaga mo dou vakalewa kina e dua na ka; raica e na vakayacori ga na lewa ni Kalou.

59. Oi kemudou na i vakatawa ni sipi; ko cei vei kemudou sa laiva me lako yani na wolifa ka kania na nona manumanu? E na sega beka ni vakasava tani na wolifa ka vakamatea sara?

60. Raica au sa kaya vei kemudou; sa kacivi kemudou tiko ga na i ^{3e}vakatawa vinaka; ia kevaka dou sa rogoa na domona, e na kauti kemudou ko Koya ki na nona lomanibai, ka dou na wili me nona sipi; ia sa vakaroti kemudou ko Koya mo dou kakua ni laiva e dua na wolifa daukata me curu yani e na kemudou maliwa, ka vakarusai kemudou.

61. Ko i au ko Alama; raica au sa vunautaka vei kemudou na i vakaro i Koya sa talai au mai; ia mo dou muria sara na nona vosa.

(2w) tik. 35, 36. Jeko. 6:7. 3 Nif. 27:11, 12. (2y) 2 Nif. 28:11-14. Moma. 8:36-39. (3a) raica k, Jeko. 2. (3b) raica 2w. (3c) raica 2i. (3d) Mosa. 26:32-36. (3e) raica 2i. Rauta na 83 B.C.

62. Au sa vakabilbitaka na veika oqo vei kemudou na lewe ni lotu; ia au sa vunauci kemudou kece na kena vo, mo dou veivutuni ka ^{3f}papitaiso; ia mo dou lako mai ka kania tale ga na ^{3g}vuanikau ni bula!

WASE 6

Sa vakabulabulataki na lotu, tekivu mai Saraemala me yaco ki na koro ko Kitioni.

1. Ia ni sa tinia ko Alama na nona vosa vei ira na i soqosoqo lewe ni lotu e na koro ko Saraemala, sa ^alesi ira na bete kei na i talatala qase me vaka na i lesilesi ni Kalou; a sa tabaki ira e ligana me ra veiliutaki, ka i vakatawa ni lotu.

2. Ia ko ira era sega ni lewe ni lotu ka ra sa veivutunitaka na nodra i valavala ca, era sa ^bpapitaiso ka curu ki na i soqosoqo lewe ni lotu.

3. Ia ko ira na lewe ni lotu era sa sega ni veivutunitaka na nodra i valavala ca ka yalomalumulumu e na mata ni Kalou, ka ra sa viavialevu tiko ga, era sa muduki tani ka ^cbokoci na yacadra; io era sa sega ni wili vata kei ira na yalododonu.

4. Raica era sa tekivu vakabulabulataka vakaoqo na lotu e na koro ko ^dSaraemala.

5. Ia mo ni kila ni sa vunautaki na vosa ni Kalou vei ira na tamata kece ga; ia sa sega ni tarovi vei ira na tamata me ra lako mai ka rogoca na vosa ni Kalou.

6. A ra sa vakaroti na lewe ni lotu me ra dausoqoni vata wasoma;

io me ra ^elolo ka masulaki ira era sega tu ni kila na Kalou.

7. Ia ni sa tukuna oti ko Alama na i vakaro kece oqo, sa qai biuta na koro ko Saraemala ka lako ki na ^fbuca ko Kitioni, e na tokalau ni ^guciwai ko Saitoni; raica sa tiko e na buca ko Kitioni e dua na koro, na yacana ko Kitioni; ia sa vakayaca na koro oqo vua na tamata a ^hvakamatea ko ⁱNeori.

8. A sa vunautaka na vosa ni Kalou ko Alama vei ira na i soqosoqo lewe ni lotu e na ^kbuca ko Kitioni, me vaka era a dauvunautaka e liu na nona qase; io sa vunautaka tale ga na veika kece sa vakatakilai vua; a sa tukuni Jisu Karisito na luve ni Kalou, o koya e na lako mai me vakabulai ira na tamata mai na nodra i valavala ca, me vaka na i ^llesilesi tabu sa kacivi kina. A sa volai vakaoqo. Emeni.

WASE 7

Na vosa i Alama vei ira mai Kitioni, me vaka sa vola ko koya.

Sa tukuna na i Vakabula – Sa vakacautaki ira na tamata ni ra sa i valavala dodonu.

1. Oi kemudou na wekaqu lomani; au sa marau dina ni'u sa yaco rawa mai me'u mai vosa sara vei kemudou. Oqo na i matai ni gauna me'u mai vosa sara kina vei kemudou; raica sa rui levu na caka-caka au ^aqarava e na i tikotiko ni veilewai, ka sega kina ni rawa me'u mai sikovi kemudou e liu.

2. Raica kevaka me'u a sega ni

(3f) raica v, 2 Nif. 9. (3g) raica b, 1 Nif. 8. WASE 6: (a) raica c, Mosa. 6. (b) raica v, 2 Nif. 9. (c) Mosa. 26:32-36. Ala. 5:57, 58. (d) Oma. 13. Ala. 2:26. (e) raica u, Mosa. 27. (f) raica g, Ala. 2. (g) raica n, Ala. 2. (i) Ala. 1:9, 15. (j) Ala. 1:15. (k) raica n, Ala. 2. (l) raica g, Mosa. 26. WASE 7: (a) Mosa. 29:42. Rauta na 83 B.C.

^bsolia na i tutu ni turaganilewa vua e dua me sosomitaki au, ke'u a sega ni yaco rawa mai vei kemudou edaidai; ia sa yalololoma sara na Turaga ka laiva me'u lako mai vei kemudou.

3. Ia au a vakaniunui tu mai ni'u na mai raica ni dou sa yalomalumu ka daumasuta tiko ga na loloma ni Kalou; io au nuitaka ni dou sa savasava ka sega ni caka ca me vakataki ira na wekamudou mai Saraemala.

4. Ia me vakarokorokotaki ga na yaca ni Kalou, o koya sa vakatakila vei au ni ra sa muria tale na nona sala ko ira na wekamudou; io au sa marau kina vakalevu.

5. Ia sa vakatakila vei au na Yalo ni Kalou, ni'u na marautaki kemudou tale ga; raica au a rarawataki ira sara na wekamudou mai 'Saraemala; ia oqo au sa marau vakalevu ni ra sa veivutuni.

6. Raica au kila dou sa sega ni dauvakatitiqa me vakataki ira na wekamudou; au kila dou sa sega ni yaloviavialevu; au kila dou sa sega ni domona "na i yau kei na veika wale ni vuravura; ia au kila tale ga dou sa sega ni qarava na kalou tani, dou sa qarava ga na Kalou bula ka Kalou dina; ia dou sa vakabauta vakaidina sara ni na bokoci na nomudou i valavala ca.

7. Raica au sa kaya vei kemudou; e na yaco vakaidina na veika sa parofisaitaki tu; ia sa uasivi duadua ga vei ira kece, ni sa voleka me lako mai na i Vakabula vei ira na nona tamata.

8. Ia sa tukuna vei au na Yalo Tabu ni na sega ni lako mai vei keda na i Vakabula, e na gauna ni nona bula vakatamata. Ia au sega mada ni kila se na lako mai vakacava; au kila ga ni na vakayacora na Turaga na Kalou na ka kece ga sa tukuna.

9. Ia oqo ga na ka sa tukuna vei au na Yalo Tabu: Mo vosa vei ira na tamata oqo ka kaya: Dou veivutuni ka caramaka na sala ni Turaga! Dou muria na nona sala ni sa dodonu! Raica sa voleka na matanitu vakalomalagi! Io e na lako mai ki vuravura na Luve ni Kalou.

10. Raica e na sucu mai Jerusalemi, na nodra vanua na noda qase; ia na yaca i tinana ko 'Meri, na 'goneyalewa totoka sa digitaki; ia e na vakarurugi koya na kaukauwa ni Yalo Tabu; raica e na kunekune ka vakasucuma e dua na gone tagane, sa i koya na Luve ni Kalou.

11. Ia e na mai vunau voli ko Koya; e na vosota na ka rarawa, na veivakararawataki kei na veivakatovolei kece ga; a sa yaco na veika oqo me vakayacori kina na vosa sa tukuni, ni na colata 'ko Koya na nodra rarawa kei na nodra i valavala ca na nona tamata.

12. E na soli Koya me mate me sereka kina na i 'vesu ni mate sa vesuki ira tu na nona tamata; ia sa mai bula vakatamata ko Koya me kila kina na nodra malumalumu na nona tamata, ka vakabulai ira e na nona yalololoma.

13. Raica sa ^jkila na kece ga na Yalo Tabu; ia e na vosota na ka rarawa na Luve ni Kalou, me ^kco-

(b) Ala. 4:16-18. (c) Oma. 13. (d) raica 2y, Ala. 5. (e) Mosa. 3:8. (f) 1 Nif. 11:13-21. Mosa. 3:8.

(g) Mosa. 14:3-5. (i) raica g kei na k. 2 Nif. 9. (j) raica s. 2 Nif. 9. (k) Mosa. 14:5, 6, 12. 15:12.

lata kina na nodra i valavala ca na nona tamata; ia e na bokoci na nodra i valavala ca e na nona i soro; raica au sa kila ni sa dina na veika oqo.

14. Ia au sa kaya vei kemudou: Dou veivutuni ka ^lsucu tale; raica sa kaya na Yalo Tabu: Kevaka dou sa sega ni sucu tale, dou na sega ni rawata na matanitu vakalomalagi; o koya mo dou qai veivutuni ka ^mpapitaiso, me bokoci kina na nomudou i valavala ca; dou vakabauta na Lami ni Kalou, o koya sa kauta ⁿtani na nodra i valavala ca na kai vuravura; io sa kaukauwa sara ko Koya me ia na veivakabulai, ka bokoca na i valavala ca kece ga.

15. Ia au sa kaya vei kemudou, dou kakua ni rere; dou lako mai; dou biuta tani na i valavala ca kece ga dou sa tao rawarawa kina, ka sa vesuki kemudou mo dou rusa kina; dou lako mai ka vakatusa vua na Kalou ni dou sa veivutunitaka na nomudou i valavala ca, ka veiayalayalati vata kaya ni dou na muria na nona vunau; ia mo dou ^opapitaiso edaidai me kena i vakadina-dina.

16. Ia ko koya yadua sa papitaiso ka muria tiko ga na vunau ni Kalou, e na rawata na matanitu vakalomalagi; raica au sa tukuna na ka oqo e na kaukauwa ni Yalo Tabu.

17. Oi kemudou na wekaqu lo-mani; dou sa vakabauta li na veika oqo? Au sa kaya vei kemudou, io; au kila dou sa vakabauta, ni sa tukuna vei au na Yalo Tabu. Ia sa

vuabale na noqu marau ni dou sa vakabauta vakaidina na veika au sa tukuna.

18. Raica au sa tukuna oti vei kemudou, ni'u a nuitaka tu ni dou sa sega ni valavala ca sara me ^vvakataki ira na wekamudou; ia au sa mai raica ni sa dina na noqu vakanuinui.

19. Ia au sa raica dou sa kitaka tiko na i valavala dodonu; au sa raica dou sa muria tiko na sala sa basika ki na matanitu ni Kalou; io au sa raica dou sa caramaka me dodonu na nona ^qsalatu.

20. Ia au kila ni sa tukuni oti vei kemudou, ni sa sega ni muria ko Koya na sala tatakelokelo; a sa sega ni dauveivukiyaki na nona vosa; a sa sega vua na yaloyalo ni veigoleyaki mai na i matau ki na i mawi, se mai na vinaka ki na ca; raica sa i koyakoya tiko ga ka ^tawamudu.

21. Ia sa sega ni dautiko ko Koya e na vale ^ddukadukali; a sa sega ni curu ki na matanitu ni Kalou e dua na ka sa dukadukali se tawa savasava; raica au sa kaya vei kemudou, ko koya sa dukadukali tiko oqo, e na ^ddukadukali tiko ga e na siga mai muri.

22. Oi kemudou na wekaqu lo-mani; au sa tukuna vei kemudou na veika oqo mo dou yadra kina, ka kitaka na nomudou i tavi vua na Kalou; ia mo dou muria na i lesilesi tabu ni Kalou sa soli vei kemudou, mo dou savasava kina e matana.

23. Ia mo dou vakamalumu mutaki kemudou; dou talairawarawa ka yalomalua; mo dou vaka-

(l) raica c, Mosa. 5. (m) raica v, 2 Nif. 9. (n) raica f, 2 Nif. 2. (o) raica v, 2 Nif. 9. (p) tik. 3-6. (q) raica 2d, 2 Nif. 9. (r) 1 Nif. 10:19. Ala. 37:12. (s) Mosa. 2:37. Ala. 34:36. Ila. 4:24. (t) raica p, 2 Nif. 9.

masuti rawarawa ka sinai e na loloma kei na vosota vakadede, ka yalomalua e na ka kece ga; ia mo dou gugumatua ka muria tiko ga na vunau ni Kalou; ia mo dou ^ake-rea vua na veika kece ga dou sa vinakata, vakayago se vakayalo; dou vakavinavinakataka vua na Kalou na veika kece sa solia vei kemudou.

24. Ia me ^atu vei kemudou na vakabauta, na i nuinui kei na loloma, dou na qai uasivi sara e na cakacaka vinaka.

25. Ia me vakalougataki kemudou na Turaga; dou qarauna me savasava tiko ga na nomudou i sulu, me vaka sa savasava na i sulu i Eparaama, kei Aisake kei Jekope kei ira kece ga na parofita yalosa-vasava; io mo dou tiko vata kei ira e na matanitu vakalomalagi ka tawamudu.

26. Oi kemudou na wekaqu lomani; au sa tukuna vei kemudou na veika oqo e na kaukauwa ni Yalo Tabu; ia sa vuabale na noqu marau ni'u sa kila dou na gumatua sara ni muria na noqu vunau.

27. Ia me vakalougatataki kemudou tiko ga na Kalou; me vakalougatataka tale ga na nomudou vuvale kei na nomudou vanua; na nomudou qele ni sipi kei na bulumakau; ko ira na watimudou kei na luvemudou; io me vakalougatataka na ka kece ga sa nomudou, me vaka na nomudou vakabauta kei na nomudou caka vinaka e na gauna oqo ka tawamudu. Ia au sa tinia. Emeni.

WASE 8

Sa vuavua i vinaka na cakacaka i Alama mai Mileki – Era sa vakasevi koya tani na kai Amonaia – Sa vakayaloqagataki koya na agilosi ka lesu tale – Sa vukei koya e na kaulotu ko Amuleki – Sa soli vei rau na kaukauwa.

1. Ia ni sa vakatavuvulitaka oti vei ira na kai ^aKitioni ko Alama e vuqa na ka ka sega ni rawa me volai eke, ka vakabulabulataka tale na lotu me vaka a kitaka mai ^bSaraemala, sa qai biuta na vanua ko Kitioni ka lesu tale ki na nona vale mai Saraemala; a sa vakacegu mada kina mai na cakacaka levu sa vakayacora oti.

2. A sa cava eke na i kaciwa ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

3. Ia e na i tekivu ni i ^{*}katini ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, sa biuta tale na nona vanua ko Alama ka lako yani ki na ^cvanua ko Mileki; na vanua sa koto e na ra ni ^duciwai ko Saitoni e na i yalayala ni vanua e na ra.

4. A sa vakatavulici ira na kai Mileki me vaka ^ena i lesilesi tabu ni Kalou sa kacivi kina; a sa vakavulici ira na tamata e na ^fvanua taucoko ko Mileki.

5. A ra sa lako mai vua na tamata kece ga me yaco ki na i yalayala ni vanua ki na ra. A ra sa ^gpapitaiso na tamata kece ga e na vanua taucoko.

6. Ia ni sa oti na nona cakacaka e na vanua ko ^hMileki, sa qai lako cake ki na vualiku; ia sa siga tolu na

(u) raica e, 2 Nif. 32. (v) Ala. 13:29. Ica 12:31-34. Moro. 7. WASE 8: (a) raica n, Ala. 2. (b) Oma. 13. (c) tik. 4, 5, 6. Ala. 31:6. 35:13. 45:18. (d) raica g, Ala. 2. (e) raica g, Mosa. 26. (f) raica c. (g) raica v, 2 Nif. 9. (i) raica c.

nona lako tiko, sa qai yaco ki na koro ko ^jAmonaia.

7. Raica sa dau nodra i valavala na Nifai me ra vakayacana na nodra vanua, na nodra koro lelevu kei na nodra koro lalai kei na nodra veikoro kece ga, vei koya a tauyavutaka; ia sa vakakina na koro ko ^kAmonaia.

8. A sa yaco ki Amonaia ko Alama, ka vunautaka na vosa ni Kalou vei ira na tamata.

9. Ia sa rawai ira tu na kai Amonaia ko Setani; a ra sa sega ni via rogoca na vosa i Alama.

10. A sa rarawa vakalevu ko Alama; a sa ^lmasuta na Kalou me sovaraka na nona Yalo Tabu vei ira na lewe ni koro; a sa masuta tale ga me ra veivutuni ka ^mpapitaiso.

11. Ia era sa vakaukauwataka ga na yalodra ka kaya vua: Raica keimami kila ni sa i iko ko Alama na ⁿbete levu; ia ko sa tauyavutaka na lotu e na vuqa na vanua me vaka na nomuni i vakavuvuli; ia keimami sega ni lewe ni nomu lotu, ka keimami sega tale ga ni vakabauta na kena i vakavuvuli.

12. Ia me vaka ni keimami sega ni lewe ni nomu lotu, ko sa sega kina ni lewai keimami; raica ko sa solia na i tutu ni ^oturaganilewa vei Nifaia, ka ko sa sega tale ga ni neimami turaganilewa.

13. A ra sa kaya vakaoqo ka saqata na nona vosa kece ga; era sa vakalialiai koya, kasivita ka vakasavi koya tani mai na nodra koro; a sa cavutu mai kea ko koya ka lako vaka ki na koro ko Eroni.

14. A sa rarawa ka yalobibi vakalevu ko Alama e na vuku ni nodra i valavala ca na kai ^pAmonaia; ia ni sa lako tiko, sa rairai vua e dua na agilosi ni Turaga ka kaya:

15. Ko sa kalougata Alama; mo laveta cake na ulumu ka marau; sa kilikili mo marau ni ko sa muria na i vakaro ni Kalou e na yalodina, tekivu mai na gauna ko sa kacivi kina. Ia sa i au ga sa talai me'u ^ttukuna vei iko.

16. Ia oqo au sa talai mai me'u vakaroti iko, mo lesu tale ki Amonaia ka vunauci ira na tamata. Io mo vakaroti ira me ra veivutuni; kevaka e sega, e na ^vvakarusai ira na Turaga na Kalou.

17. Raica era sa bosea tiko oqo me ra vakacacana na nodra galala na nomu tamata; ia na i naki oqo sa vakatanitaka na i lesilesi, na lewa kei na vunau sa solia na Turaga vei ira na nona tamata.

18. Ia ni sa tukutuku oti na agilosi ni Turaga, sa lesu kusarawa ko Alama ki Amonaia. A sa curu e na yasana mai na ceva ki na ^skoro ko Amonaia.

19. Ia ni sa yaco ki na koro, sa via kana sara; a sa sota kaya e dua na tamata ka kaya: E rawa beka mo vakania mada na tamata ni Kalou oqo?

20. A sa kaya vua ko koya: Ko i au e dua na Nifai; au kila ni ko ni sa parofita yalosavasava ni Kalou, ka sa i kemuni sa tukuna vei au na ^agilosi e na raivotu ka kaya: Mo lomani koya. Ia daru mai lako ki na noqu vale me'u vakani iko mada,

(j) tik. 7-9, 14, 16, 18, 19. Ala. 9:1. 14:23. 15:1, 15, 16. 16:2, 3, 9, 11. 25:2. 49:1, 3, 10, 11, 14, 15. Ila. 5:10. (k) raica j. (l) raica e, 2 Nif. 32. (m) raica v, 2 Nif. 9. (n) raica g, Mosa. 26. (o) Ala. 4:16, 17. (p) raica j. (q) Mosa. 27:11-16. (r) tik. 29. Ala. 9:4, 12, 18, 24. 10:19, 23, 27. 16:2, 3, 9-11. (s) raica j. (t) Ala. 10:7-9.

me'u "kalougata kina ko i au kei na noqu vuvale.

21. Ia na yaca ni tamata ko ya ko Amuleki; a sa kauti koya ki na nona vale ka tauca e matana na madrai kei na kakana.

22. A sa kana ko Alama ka mamau; a sa vakalougatataki Amuleki kei na nona vuvale, ka vakavinavinaka vua na Kalou.

23. Ia ni sa kana ka mamau, sa qai kaya vei Amuleki: Ko i au ko Alama; ko i au na "bete levu ni lotu ni Kalou e na vanua taucoko.

24. Ia me vaka na noqu i lesilesi, au sa talai mai kina me'u vunautaka na vosa ni Kalou vei ira na tamata oqo; raica au a sa vunau oti eke; ia era a sega ni vakabauti au, ka ra "vakasavi au tani; au a sa sega sara ni via lesu tale mai ki na vanua oqo.

25. Ia au sa vakaroti me'u lesu tale mai ka "vunau vei ira; io me'u vunauci ira e na nodra i valavala ca.

26. Ia ko sa ^{2a}kalougata Amuleki, ni ko sa lomani au ka vakani au; raica sa bogi vuqa na noqu a ^{2b}lolo tiko, ka'u a sa via kana sara tu ga.

27. A sa tiko ko Alama e na vale nei Amuleki; ia ni sa oti e bogi vuqa, sa qai lako ka vunau vei ira na tamata.

28. Raica sa sivia sara na nodra i valavala ca na tamata.

29. A sa rogo vei Alama e dua na domo ka kaya: Mo lako yani; mo tukuna tale ga vei Amuleki na noqu tamata me vunauci ira na tamata oqo ka kaya: Dou veivutuni,

sa kaya na Turaga; kevaka e sega, au na talevi ira na tamata oqo e na noqu cudru; io au na ^{2c}sega ni kauta tani vei ira na noqu cudru waqawaqa.

30. A rau sa lako yani ko Alama kei Amuleki, ka vunautaka vei ira na tamata na vosa ni Kalou; a rau sa vakasinaiti e na Yalo Tabu.

31. A sa soli vei rau na kaukauwa, ka sa sega kina ni rawa me rau sogo e na vale butobuto; io sa sega tale ga ni rawa me dua e yaviti rau; ia erau sa sega ni vakaraitaka na kaukauwa oqo me yacova ni rau sa ^{2d}vesu ka biu ki na vale ni veivesu. A sa yaco na ka oqo me rau vakaraitaka kina na kaukauwa ni Kalou.

32. Erau sa lako yani ka vunau, ka parofisai vei ira na tamata e na kaukauwa kei na lewa sa solia vei rau na Turaga.

Na nodrau vunau ko Alama kei Amuleki vei ira mai Amonaia. Erau sa biu ki na vale ni veivesu, ka rau sa sereki e na kaukauwa ni Kalou; a sa vola na kena i tukutuku ko Alama.

Sa tukuni e na wase e 9 ki na wase e 14.

WASE 9

Sa vunauci ira na kai Amonaia ko Alama me ra veivutuni – Era sa sega ni vakabauta na nona vunau.

1. Ko i au ko Alama; sa vakaroti au na Kalou me'u "kauti Amuleki me keirau vunauci ira na kai ^bAmonaia; ia ni'u sa vunau vei ira, era sa vorati au ka kaya:

(u) tik. 22, 26. Ala. 10:7, 11. (v) raica g, Mosa. 26. (w) tik. 13. (y) tik. 16. (2a) raica u. (2b) raica u, Mosa. 27. (2c) raica r. (2d) Ala. 14:17-29. WASE 9: (a) Ala. 8:29. (b) raica j, Ala. 8. Rauta na 82 B.C.

2. Ko cei ko iko? Ko nanuma li ni keimami na vakabauta na i tuku-tuku ni dua na tamata ka mai tukuna tiko ni na takali tani ko vuravura?

3. Ia era sa sega ni kila na i balebale ni ka era sa tukuna; raica era sa sega ni vakabauta ni na takali tani ko vuravura.

4. Era sa kaya tale ga: Keimami na sega ni vakabauta kevaka ko parofisaitaka ni na vakarusai na koro levu oqo e na 'dua ga na siga.

5. Raica era sa tamata yalokaukauwa ka domodomoqa; era sa sega ni vakabauta ni sa rawa vua na Kalou me vakayacora na caka-caka e veivakurabuitaki vakaoqo.

6. Era sa kaya: Ko cei na Kalou? A cava me tala wale ga mai kina e dua na tamata, me mai tukuna ni na yaco vakaidina na ka levu ka veivakurabuitaki vakaoqo?

7. A ra sa lako mai me ra vesuki au; ia era a sega ga ni tarai au. Au a sega ni rere; ia au sa vosa ga yani vakadoudou vei ira ka kaya:

8. Oi kemudou na i tabatamata i valavala ca ka yalo vakatani; a cava dou sa biuta tani kina na nodra i vakavuvuli na nomudou qase? A cava dou sa sega ni muria kina na vunau ni Kalou?

9. Dou sa guilecava beka ni a kau tani mai Jerusalemi na noda qase ko Liai e na kaukauwa ni Kalou? Dou sa guilecava beka ni a tuberi ira mai ko Koya e na lekutu?

10. Dou sa guilecava beka ni sa vakabulai ira vakavuqa na noda qase mai na ligadra na nodra meca? Dou sa guilecava beka ni a

taqomaki ira me ra kakua ni vakarusai ira ko ira na wekadra?

11. Ia kevaka me a sega na nona kaukauwa, na nona loloma kei na nona vosoti keda vakadede, ke da a sa muduki tani mai na dela i vuravura ka da sa tu beka oqo e na vanua ni rarawa kei na yaluma 'tawamudu.

12. Ia au sa kaya vei kemudou, sa vakarota na Kalou mo dou veivutuni; ia kevaka dou sa sega ni veivutuni, dou na sega ni rawata na nona matanitu. Raica sa vakarota ko Koya mo dou veivutuni; kevaka e sega, e na 'vakarusai kemudou mai na dela i vuravura; ia e na talevi kemudou e na nona cudru, ka na sega ni kauta tani na nona cudru 'waqawaqa.

13. Raica sa kaya vakaoqo vei Liai ko Koya: 'Kevaka dou na muria na noqu vunau, dou na tiko sautu e na vanua oqo. A kaya tale ga ko Koya: Kevaka dou sa sega ni muria na noqu vunau, dou na muduki tani mai na mata ni Turaga.

14. Ia mo dou kila ni ra sa muduki tani mai na mata ni Turaga ko ira na Leimani, ni ra sa sega ni muria na vunau ni Kalou. Ia sa yaco vakaidina na vosa ni Turaga; era sa muduki tani na 'Leimani ni ra sa talaidredre.

15. Ia au sa kaya vei kemudou, era na ca vakalailai ko ira oqo e na siga ni lewa; ia dou na ca vakalevu ko i kemudou kevaka dou sa i valavala ca tiko ga; ia kevaka dou sa sega ni veivutuni, dou na vakaloloma sara e na bula oqo.

16. Raica e vuqa na ka sa yalataki vei ira na Leimani; ia era sa

lecaika ga, e na vuku ni nodra i ^jvakavuvuli na nodra qase; a sa yalo loloma vei ira na Turaga ka ^kvakabulai ira tiko e na vanua oqo.

17. Ia e na dua na gauna mai muri e na qai vunautaki vei ira na nona vosa, ka ra na qai kila ni a cala na nodra i vakavuvuli na nodra qase; ia e lewe vuqa era na vakabulai, ni sa yalo loloma na Turaga vei ira sa masuta na yacana.

18. Ia au sa kaya vei kemudou, kevaka dou sa i valavala ca tiko ga, e na sega ni dede na nomudou bula e na vanua oqo; raica era na vakarusai kemudou ko ira na Leimani; ia kevaka dou sa sega ni veivutuni, dou na sega ni kila na gauna era na lako mai kina ka ^vvakarusai kemudou sara; io e na tau vei kemudou na nona cudru ^mwaqawaqa na Turaga.

19. Raica e na sega ni laiva ko Koya mo dou i valavala ca tiko ga me ra rusa kina na nona tamata. Ia au sa kaya vei kemudou; E segai sara; ia sa rawarawa cake vua me laivi ira na Leimani me ra vakarusai ⁿira kece na nona tamata ka ra vakatokai na Nifai; io kevaka era sa talaidredre ka i valavala ca tiko ga ni ra sa kila tu na nona i vakavuvuli dina na Turaga na nodra Kalou.

20. Raica sa daulomani ira sara na Turaga; io sa lomani ira vakalevu cake mai vei ira na matanitu kece ga, veimataqali, duivosavosa kei ira na tamata; a sa vakatakilai vei ira na veika kece ga sa yaco oti, na veika sa yaco tiko kei na veika e

na qai yaco; io sa vakatakilai vei ira me vaka na ka era sa gadreva ka masuta e na vakabauta.

21. A sa dautiko vata kei ira na Yalo ni Kalou; era sa veivosaki vata kei ira na agilosu, ka sa rogo vei ira na domo ni Turaga; a sa curumi ira na yalo ni parofisai ka ra sa tukuna na veika e vuqa; sa soli tale ga vei ira e vuqa na i solisoli, me ra kila na vosa tani e so, me ra vunau ka solia na i solisoli ni Yalo Tabu, ka ra ^vvakadewataka na vosa.

22. Raica sa kauti ira tani mai Jerusalemi na Kalou, ka sa tuberi ira mai na liga ni Turaga; a sa vakabulai ira mai na via kana, kei na mate dauveitauvi kece ga; a sa vakaukauwataki ira e na i valu me ra bula kina; a sa ^ssereki ira vakavuqa mai na nodra tiko vakabobula, ka sa maroroi ira ka taqomaki ira tiko mai me yacova oqo; sa vakalougatataki ira, ka ra sa vutuniyau e na veika kece ga.

23. Raica au sa kaya vei kemudou, kevaka era sa vakalougatataki vakalevu na tamata oqo e na liga loloma ni Turaga, ka ra qai talaidredre tiko ga ki na i vakavuvuli dina era sa kila tu, era na ca vakalailai ko ira na Leimani ka ra na ca vakalevu sara ko ira oqo!

24. Raica e na ^vvakayacora na Turaga na veika sa yalataka tu vei ira na Leimani; ia e na sega ni yaco na ka sa yalataki vei kemudou, kevaka dou sa talaidredre; a sega li ni yalataka na Turaga ni dou na ^rvakarusai sara mai na dela i vu-

(j) Mosa. 10:11-17. (k) Inosi 13. Raica c, 2 Nif. 27. Ila. 15:10-16. (l) Ala. 16:2, 3, 9-11. (m) Ala. 8:29. 9:12. (n) 1 Nif. 12:15, 19, 20. 15:5. Ala. 45:10-14. Ila. 13:5-10. 15-17. Moma. 6. (o) Oma. 20-22. Mosa. 8:13-19. 28:11-17. (p) Mosa. 22:11-13. 24:17-20. (q) raica k. (r) raica n.

ravura kevaka dou sa talaidredre vua?

25. Ia e sega ni vinakata na Turaga mo dou rusa; raica sa talai ira mai kina na nona agilosi me ra vosa vei ira na nona tamata ka kaya: Dou veivutuni, ni sa voleka na matanitu vakalomalagi.

26. Raica sa voleka tale ga na gauna me na lako mai kina na Luve ni Kalou e na nona i ukuuku; io na nona i ukuuku na Le Duabau ga nei Tamana; a sa sinai e na loloma kei na dina; io sa yalododonu ka dauvosota vakadede; a sa kusarawa ni rogoca na nodra tagi na nona tamata ka vakayacora na nodra ke-rekere.

27. Ia sa lako mai me vakabulai ira era sa vakabauta na yacana; io ko ira sa veivutuni ka ^spapitaiso.

28. Dou caramaka na sala ni Turaga; raica sa voleka na gauna me tauca kina na vua ni nona cakacaka na tamata kece ga; ia ko ira sa i valavala dodonu, era na rawata na bula tawamudu e na vuku i Jisu Karisito; ia ko ira sa i valavala ca, era na cudruvi ka na ^tlewai ira na tevoro.

29. Raica oqo na ka era sa mai vunautaka na agilosi vei ira na tamata.

30. Oi kemudou na wekaqu lomani, au sa lomani kemudou ni dou sa wekaqu; raica sa kilikili sara mo dou i valavala dodonu ka veivutuni; raica dou na ^umuduki tani ni dou sa yalokaukauwa ka talaidredre ki na vunau ni Kalou.

31. Ko i au ko Alama; era sa

cudruvi au na tamata ni'u sa tukuna vei ira ni ra sa tamata ^vdo-modomoqa ka yalo kaukauwa.

32. Era sa cudruvi au tale ga ni'u sa tukuna ni ra na ^wmuduki tani; era sa segata me ra vesuki au, ka biuti au ki na vale ni veivesu.

33. Ia sa sega ni laiva na Turaga me ra biuti au ki na vale ni veivesu.

34. A sa lako yani ko Amuleki ka vunau tale ga vei ira. Ia sa sega ni volai kece e na i vola oqo na vosa i Amuleki.

WASE 10

Ai tukutuku i Amuleki – Sa kawa i Manasa na luve i Josefa ko Liai – Sa vakamacalataka ko Amuleki na nona veivutuni – Na nona i tukutuku – Sa vunauci ira na loya kei na turagani-lewa dauveivakaisini – Ko Sisoromi.

1. A sa ^vvunau ko Amuleki vei ira na tamata e na vanua ko Amonaia ka kaya:

2. Ko i au ko Amuleki; a tamaqu ko Kitiona; ia sa tama i tamaqu ko Isimeli, e dua na kawa i Aminatai; ia ko Aminatai oqo a vakadewatoka na vosa sa vola na i qaqalo ni liga ni Kalou e na-lalaga ni vale tabu.

3. Ia ko Aminatai e dua na kawa i Nifai na luve i Liai; io ko Liai na nodra qase ka a lako tani mai na vanua ko Jerusalemi; ia ko Liai sa kawa i Manasa na luve i ^bJosefa ka ratou a volitaki koya na tuakana ki Ijipita.

4. Ia ko i au e dua na tamata rogo levu vei ira era sa kilai au; raica era sa lewe ^cvuqa na wekaqu kei na noqu i tokani; ia au sa vutu-

(s) raica v, 2 Nif. 9. (t) raica j, 2 Nif. 9. (u) tik. 32. Ala. 12:22. (v) tik. 5. 2 Nif. 25:28. Mosa. 3:14. (w) tik. 30. WASE 10: (a) raica j, Ala. 8. (b) 1 Nif. 5:14. (c) tik. 11. Ala. 15:16.

niyau vakalevu ni'u sa tamata gugumatua.

5. E dina ga au sa rawata na veika oqo, ia au sa sega ga ni kila na i vakavuvuli ni Turaga kei na nona kaukauwa levu ka veivakurabuitaki. Raica au a kaya ni'u a sega ni kila na veika oqo; ia au sa cala kina, ni'u sa raica oti e vuqa na nona cakacaka levu ka veivakurabuitaki, kei na nona vakabulai ira tiko na tamata oqo.

6. Ia au a dauvakaukauwataka ga na yaloqu; raica au a sa kacivi oti vakavuqa, ka'u sega ga ni via rogoca; au sa kila tu na veika oqo, ia au sega ga ni muria; au sa i valavala ca tiko ga ka talaidredre vua na Kalou, me yacova na i kava ni siga e na i kavitu ni vula e na i katini ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai.

7. Raica ni'u sa lako tiko me sikova e dua na wekaqu, sa "rairai vei au e dua na agilosu ni Turaga ka kaya: Amuleki, mo lesu tale ki na nomu vale; ia ko na vakania e dua na parofita ni Turaga, a tamata yalododonu ka sa digitaki koya na Kalou; raica a "lolo tiko ko koya ka bogi vuqa e na vuku ni nodra i valavala ca na tamata oqo, ka sa via kana sara; ia mo lomani koya ka kauta ki na nomu vale ka vakani koya; raica e na qai ^fvakalougatataki iko ko koya kei na nomu vuvale; ia e na yaco vei iko kei na nomu vuvale na veivakalougatataki ni Turaga.

8. Ia au sa muria na "vosa ni agilosu ka lesu tale ki na noqu vale. Ia ni'u sa lako tiko yani, keirau sa

sota kei na tamata a vosa kina vei au na agilosu ka kaya: Mo kauti koya ki na nomu vale. Raica sa i ⁱkoya ga a mai tukuna tiko oqo na vunau ni Kalou.

9. Io a kaya vei au na agilosu ni sa tamata ^jyalododonu; ia au sa kila ni sa tamata yalododonu ko koya, ni sa tukuna vei au na agilosu ni Kalou.

10. Au kila tale ga ni sa dina na veika sa tukuna ko koya; ia au sa kaya vei kemudou, me vaka sa bula na Turaga, sa tala vakaidina mai ko Koya na nona agilosu me vakatakila vei au na veika oqo; ia sa yaco na ka oqo ka sa ^htiko e na noqu vale ko Alama.

11. Raica sa ⁱvakalougatataka ko koya na noqu vuvale; a sa vakalougatataki au kei ira na yalewa, kei ira na luvequ kei na tamaqu kei ira na kai noqu; io sa vakalougatataki ira kece ga na wekaqu; raica sa yaco vei keimami na veivakalougatataki ni Turaga me vaka na nona vosa.

12. A ra sa kurabui vakalevu na tamata ni ra sa rogoca na vosa i Amuleki; era sa kurabui ni sa sega ni ^mdua wale ga sa vakadinadinata na veika era sa beitaki kina; raica erau sa parofisaitaka na veika e na qai yaco.

13. Ia e so vei ira sa nanuma me ra taro vaqaseqase vei rau me rau tarabe kina, ka ra qai beitaki rau ki na mataveilewai e na lawa erau sa cala kina; ia era sa vinakata me rau vakamatei se biu ki na vale ni veivesu, me vaka na i tologi ni cala

(d) tik. 8. 9. Ala. 8:20. (e) raica u. Mosa. 27. (f) raica u. Ala. 8. (g) Ala. 8:20. (i) Ala. 8:20. (j) tik. 7. (k) Ala. 8:27. (l) raica u. Ala. 8. (m) Ala. 9:6. Rautu na 82 B.C.

era sa rawa ni qisia me ra beitaki rau kina.

14. Ia oqori ko ira na "loya ka ra sauma se lesia ko ira na tamata me ra qarava na cakacaka vakalawa e na gauna ni veilewai, se e na gauna era la'ki lewai kina na tamata.

15. Ia era sa vulica vinaka sara ko ira na loya oqo na nodra i lawaki qaseqase na tamata; ia na ka oqo sa i yaragi vinaka ni nodra cakacaka.

16. A ra sa vakatarogi Amuleki me ra na coriti koya e na nona i tukutuku, se me lutu cala e dua na nona vosa.

17. Ia era sa sega ni kila ni sa kila ko Amuleki na nodra i naki. Ia ni ra sa vakatarogi koya tiko, sa kila ko koya na lomadra ka kaya: Oi kemudou na i tabatamata i valavala ca ka yalo vakatani; oi kemudou na "loya dauveivakaisini; raica dou sa vakayacora tiko na cakacaka ni tevoro; dou sa veretaki ira ka via coriti ira na tamata yalododonu ni Kalou.

18. Dou sa nakita mo dou vakacalai ira na yalododonu; ia e na tau vei kemudou na cudru ni Kalou, ka ra na rusa kina na tamata oqo.

19. Io sa dina ga na vosa i Mosaia na i otioti ni noda tui; raica ni sa sega e dua me solia vua na lewa ni matanitu, sa lewa me ra "digitaki ira ga na nodra i liuliu ko ira na lewe ni vanua; ia sa dina sara na nona vosa ni a kaya, kevaka era sa digitaki na tamata ca me ra i liuliu, sa kevaka era sa i valavala ca na tamata, era na vakarusai.

20. Ia au sa kaya vei kemudou; sa kila vinaka na Turaga na no-

mudou i valavala ca; a sa talai ira mai na nona agilosi me ra vunau vei ira na tamata ka kaya: Dou veivutuni; dou veivutuni ni sa voleka na matanitu vakalomalagi.

21. Ia era sa mai tukuna na agilosi na nona vosa ka vaka: Au na lewai ira na noqu tamata e na lewa dodonu!

22. Io au sa kaya vei kemudou, kevaka me a sega na nodra dau-masumasu tiko na tamata yalododonu, ke dou a sa vakarusai; ia dou na sega ni vakarusai e na walu me vaka e na gauna i Noa, ia dou na vakarusai ga e na dausiga, na mate dauveitauvi kei na i seleiwau.

23. Raica na nodra "masumasu na yalododonu dou sa vakabulai kina; ia kevaka dou sa vakasavi ira tani na tamata yalododonu, sa na sega ni tarova na ligana na Turaga ka na vakatauca vei kemudou na nona cudru "waqawaqa; ia dou na yaviti e na dausiga, na mate dauveitauvi kei na i seleiwau; ia kevaka dou sa sega ni veivutuni, e na yaco kusarawa vei kemudou na veika oqo!

24. A ra sa cudruvi Amuleki sara na tamata ka kaya: Raica na tamata oqo sa vosa vakacacataka na lawa ka da kila ni sa dodonu; sa vosavakacacataka ira tale ga na "loya vuku ka da a digitaki ira.

25. A sa dodoka yani na ligana ko Amuleki ka kaci vaka domo i levu sara ka kaya: Oi kemudou na i tabatamata i valavala ca ka yalo vakatani; a cava sa lewai kemudou sara kina ko Setani? Raica sa i kemudou ga dou sa soli kemudou vua;

ia sa vakamatabokotaki kemudou ko koya, mo dou kakua kina ni vakabauta na veika dina sa tukuni vei kemudou.

26. Raica au sa vosa vakacacataka li na nomudou lawa? E segai; dou sa sega ga ni kila na i balebale ni noqu vosa. Dou sa beitaki au ni'u sa vosa vakacacataka na nomudou lawa; e segai sara; raica au tokona sara na nomudou lawa; ia na lawa ogo sa beitaki kemudou.

27. Ia au sa kaya vei kemudou, era na 'vakarusai na tamata ogo e na nodra cakacaka veivakaisini na nomudou "loya kei na turaganilewa.

28. Ia ni sa cavuta oti na vosa ogo ko Amuleki, era sa cudruvi koya sara na tamata ka kaya: Sa luve ni tevoru na tamata ogo! Raica sa tukuna vei keda na i vakavuvuli lasu, ka vosa vakacacataka na noda lawa. Ia ogo sa kaya tale ni sa sega ni vosa vakacacataka na noda lawa.

29. Raica sa vosa vakacacataki ira tale ga na noda loya kei na noda turaganilewa.

30. A ra sa vakauqeti ira na tamata ko ira na loya me ra nanuma matua tiko na vosa i Amuleki, me ra beitaki koya kina.

31. Ia sa dua vei ira na loya na yacana ko Sisoromi. A sa kaukauwa sara na nona beitaki rau ko Amuleki kei Alama; sa loya vuku sara ko koya, ka ra sa dautaurivaki koya vakalevu na tamata.

32. Raica era sa gadreva ga na loya me levu na nodra i yau; ia sa

vakatau ga na i yau era 'rawata e na levu ni nodra "cakacaka.

WASE 11

Na kedra i sau na turaganilewa – Na nodra i lavo na Nifai kei na kena i vakarau – Sa vakamaduataki Sisoromi ko Amuleki.

1. Sa kena i vakarau e na lawa i Mosaia, me ra saumi ko ira na turaganilewa se ko ira sa digitaki me rogoca na veilewai; ia sa "vakatau na kedra i sau e na dede ni gauna era veilewaitaki ira tiko kina era beitaki ki na veilewai.

2. Ia kevaka e dua na tamata e dinau vua e dua tale ka sa sega ni sauma rawa, e na tukuni vua na turaganilewa; e na vakarota yani ko turaganilewa me vesu na tamata ko ya ka kau mai vua; sa na qai lewai ko koya me vaka na lawa kei na i vakadinadina ni ka sa beitaki kina; ia sa qai vakaroti me sauma na nona dinau, se vesu na nona i yau ka vakasavi tani e na kedra maliwa na tamata, me vaka e dua na daubutako.

3. Ia sa na saumi na turaganilewa e na ^bgauna ka vakayalia e na veilewai, ka na vakaoqo: dua na ^csenaini na koula e na dua na siga, se dua na ^dsenumi na siliva, tau-tauvata kei na dua na senaini na koula; sa vakaoqo na kena lawa sa virikotori tu.

4. Ia sa vakaoqo na yaca ni wasewase ni nodra i lavo koula kei na siliva. Era sa sega ni taurivaka na yaca ni nodra i lavo na Jiu mai Jerusalem, se me ra muria na kena i wasewase vei ira na Jiu; ia era sa

(t) raica r, Ala. 8. (u) raica m. (v) Ala. 11:20. (w) Ala. 11:3. 20. WASE 11: (a) tik. 3, 20. Ala. 10:31, 32. (b) tik. 20. Ala. 10:31, 32. (c) tik. 5, 7, 8. Ala. 30:33. 3 Nif. 12:26. (d) tik. 6, 7, 11, 12, 15.

bulia ga na Nifai na kena i wase-wase kei na dui yacadra, me ganiti ira kei na veika era rawata; era sa kitaka tiko mai vakakina na veitabatamata me yacova na nodra gauna ni lewa na dauveilewai, ni sa mate ko Mosaia na ^etui.

5. Sa vakaoqo na kena i wase-wase: Dua na ^fsenaini koula, dua na sioni koula, dua na suni koula kei na limina koula.

6. Dua na ^gsenumi siliva, dua na emuno siliva, dua na esiromo siliva kei na dua na oniti siliva.

7. E dua na senumi siliva sa ⁱtautauvata kei na dua na senaini koula; ia sa rawa ni dua vei rau me voli kina e dua na i vakarau na parile, se dua na i vakarau na veimataqali sila kece ga.

8. Ia e rua na senaini koula sa dua na sioni koula.

9. Ia e rua na sioni koula sa dua na suni koula.

10. Ia sa i lavo levu duadua e dua na limina koula.

11. E rua na senumi siliva sa dua na enumo siliva.

12. E va na senumi siliva sa dua na esiromo siliva.

13. Ia sa i lavo levu duadua e dua na ^joniti siliva.

14. Ia sa vakaoqo na kena i wase-wase lalai:

15. E dua na sipiloni sa tautauvata kei na veimama ni dua na senumi; ia sa rawa ni voli e dua na veimama ni i vakarau parile e na dua na sipiloni.

16. Ia e dua na sipilumi sa tautauvata kei na veimama ni dua na sipiloni.

17. E dua na lia sa tautauvata

kei na veimama ni dua na sipilumi.

18. Raica oqo na i vakarau ni nodra i wiliwili.

19. E dua na anitioni na koula sa tautauvata kei na tolu na sipiloni.

20. Raica sa nodra gagadre ga na loya me ra rawa i yau; ia me vaka ni sa ^kvakatau ga na kedra i sau e na gauna era cakacaka kina, era sa vakauqeti ira na tamata me ra vakacaca ka kitaka na i tovo ca kece ga, me levu kina na nodra cakacaka ka levu vakakina na kedra i sau; a ka oqo era sa vakauqeti ira kina na tamata me ra saqati rau ko Alama kei Amuleki.

21. A sa vakatarogi Amuleki ko Sisoromi ka kaya: E rawa li mo sauma mada e so na noqu taro? Raica sa kena dau sara ko Sisoromi e na i lawaki qaseqase ni tevoru, me vorata kina na veika vinaka; a sa kaya vei Amuleki: E rawa li mo sauma mada e so na noqu taro?

22. A sa sauma ko Amuleki ka vaka: Io; kevaka sa vakadonuya na Yalo ni Turaga; raica au na tukuna wale ga na ka sa vakauqeti au kina na Yalo ni Turaga. A sa kaya vua ko Sisoromi: Raica au na solia vei iko e ono na ^loniti na siliva, kevaka ko cakitaka ni sa bula tiko na Kalou.

23. A sa kaya ko Amuleki: Luve ni tevoru! Ko doudou vakacava mo vakatovolei au? Raica sa sega ni mana na vere vakaoqo vei ira na yalododonu!

24. Ko sa sega li ni vakabauta na Kalou? Raica au sa kaya vei iko, e segai; ko sa kila sa bula tiko na Kalou; ia ko sa lomana ga na i lavo ka sega ni lomana na Kalou.

(e) Mosa. 29. (f) raica c. (g) raica d. (i) tik. 3. (j) tik. 6, 22, 25. (k) tik. 1, 3. Ala. 10:32. (l) raica j.

25. Ia ko sa mai lasutaki au e na mata ni Kalou. Io ko a kaya: Raica au na solia vei iko e ^mono na oniti na siliva; ia sa sega ni lomamu dina mo solia mai; ko sa gadreva ga me'u cakitaka na Kalou dina ka Kalou Bula, mo vakaleqai au kina. Raica e na saumi vakaidina vei iko na cala levu oqo!

26. A sa kaya vua ko Sisoromi: Ko sa vakabauta li ni sa tiko dina e dua na Kalou dina ka Kalou Bula?

27. A sa kaya ko Amuleki: Io; sa bula dina tiko na Kalou dina ka Kalou Bula!

28. A sa kaya ko Sisoromi: Era sa lewe levu li na Kalou?

29. A sa sauma ko koya ka vaka: E segai.

30. A sa kaya tale vua ko Sisoromi: Ko sa kila vakacava na veika oqo?

31. A sa kaya ko koya: Sa vakatakila vei au e dua na ^aagilosi.

32. A sa kaya ko Sisoromi: Ia ko cei e na lako mai? Ko koya li na Luve ni Kalou?

33. A sa kaya vua: Io.

34. A sa kaya ko Sisoromi: E na mai vakabulai ira li na nona tamata ^e na nodra i valavala ca? A sa kaya vua ko Amuleki: Au sa kaya vakaidina vei iko, e segai; raica sa sega ni dauveivukiyaki na nona vosa.

35. A sa kaya vei ira na tamata ko Sisoromi: Dou nanuma tiko na nona vosa; raica sa kaya ko koya sa dua ga na Kalou; ia sa kaya tale ni na lako mai na Luve ni Kalou ka na sega ni mai vakabulai ira na nona tamata; raica oqo sa vaka sara ga e

^alewa tiko na Kalou na tamata oqo!

36. A sa kaya tale vua ko Amuleki: Segai, e cala sara oqori; au sega ni kaya ni'u lewa na Kalou; io au kaya ga ni na sega ni mai vakabulai ira na nona tamata e na nodra i valavala ca.

37. Ia au sa kaya vakaidina vei iko, e na sega ni mai vakabulai ira e na nodra i valavala ca; raica au sa sega ni rawa ni vakalasuya na nona vosa, ni sa kaya ko Koya: E na sega ni rawata na matanitu vakalomalagi na tamata i valavala ca. Ia ko na bula rawa vaka^evei kevaka ko sa sega ni rawata na matanitu vakalomalagi? Raica ko na sega ni vakabulai e na nomu i valavala ca.

38. A sa kaya vua ko Sisoromi: Sa ^aKalou Tawamudu li na Luve ni Kalou?

39. A sa kaya ko Amuleki: Io; sa i koya na Kalou ^aTawamudu ka Bulia na lomalagi kei na vuravura, kei na veika kece ga sa tu kina; sa i koya na kena i vakatekivu kei na kena i vakataotioti, na kena i liuliu kei na kena i murimuri tale ga.

40. Ia e na lako mai ki vuravura me vakabulai ira na nona tamata; raica e na colata ko Koya na nodra i ^avalavala ca ko ira sa vakabauta na yacana; ia sa i ira ga oqo era na rawata na bula tawamudu.

41. Ia ko ira sa i valavala ca, era na ^asega ni vakabulai; ia era na ^asereki ga mai na i vau ni mate; raica era na tucake tale mai na mate na tamata kece ga; io era na tu e na mata ni Kalou ka lewai me vaka na nodra i valavala.

42. Ia sa dua na mate sa vaka-

(m) raica j. (n) Ala. 10:10. (o) tik. 36, 37. Ila. 5:10, 11. (p) tik. 36. (q) tik. 39. Raica a, Mosa. 3. (r) Mosa. 15:4. (s) Mosa. 14:5, 8. (t) Ala. 12:18. (u) raica g kei na k, 2 Nif. 9.

tokai na mate vakayago; ia na mate i Karisito e na "sereka na i vau ni mate vakayago, ka ra na tucake tale ko ira kece ga era sa mate.

43. Erau na cokotivata tale na yago kei na yalo e na kena i tutu dina; ia e na "semati vata tale na veitiki ni yago me vaka e liu; ia eda na tu e na mata ni Kalou ka kilai yaloda me vaka oqo, ka kila "vinaka na noda caka cala kece ga.

44. Ia e na ^{2a}tucake tale mai na mate na tamata kece ga, na qase kei na gone, na bobula kei na i taukei, na tagane kei na yalewa, ko ira sa i valavala ca kei ira na yalododonu; ia e na sega ni yali e dua na drau ni uludra; ia e na cokotivata tale na yagodra ki na kena i tutu dina me vaka e liu; ia era na kau ki na i tikotiko ni veilewai i Karisito na Luvena, kei na Kalou ko Tamada kei na Yalo Tabu; io sa i iratou na Kalou ^{2b}Tawamudu; raica era na lewai me vaka na nodra i valavala, se vinaka se ca.

45. Raica au sa vakamacalataka vei kemudou na mate, kei na tucake tale mai na mate. Au sa kaya vei kemudou, ni na ^{2c}tucake tale na yago mate oqo me kakua tale ni ^{2d}mate rawa; io mai na i matai ni mate ki na bula, me sega tale ni mate rawa; ia e na cokotivata tale na yago kei na yalo ka na sega ni tawasei tale; a ra sa bula kece ga me tawamudu.

46. Ia ni sa tinia na nona vosa ko Amuleki, era sa kidroa na tamata ka sa sautaninini ko Sisoromi. Raica sa i koya wale ga oqo na levu ni vosa i Amuleki ka'u sa vola.

WASE 12

Sa vakadeitaka ko Alama na i tukutuku i Amuleki – Sa vunautaka na kau ni bula – Sa vakamacalataka na ka sa vakarautaki tu me da bula kina.

1. A sa raica ko Alama ni sa vagului Sisoromi na vosa i Amuleki; sa kila tale ga ni sa kila ko Amuleki na i "lawaki i Sisoromi, ka a via veretaki koya kina; a sa ^bsautaninini ko Sisoromi ni sa kilai na nona cala. Sa qai vosa ko Alama ka vakadeitaka na i tukutuku kece i Amuleki; a sa vakamacalataka ko Alama e so tale na i vakavuvuli, me i kuri ni veika sa tukuna ko Amuleki.

2. Raica era sa lewe vuqa na tamata era sa tu ekea; era sa rogoqa ni sa vosa vei Sisoromi ko Alama ka vaka:

3. I Sisoromi; sa kilai na nomu lasu kei na nomu i lawaki qaseqase; raica ko sa sega ni lasu wale ga vei ira na tamata, ko sa lasu tale ga vua na Kalou; raica sa "kila ko Koya na nomu nanuma kece ga ka sa vakatakila vei keirau na nona Yalo Tabu.

4. Ia keirau sa kila ni sa qaseqase "sara na nomu i lawaki me vaka na i lawaki qaseqase ni tevororo; ia ko sa mai lasu mo vakauqeti ira kina na tamata oqo me ra cudruvi keirau ka vakasavi keirau tani.

5. Ia sa taurivaki iko ko koya na tevororo, me vakayacora kina na nona i naki. Ia mo kila, na vosa au sa tukuna vei iko, sa baleti kemuni kece.

6. Ia au sa kaya vei kemudou, sa

(v) raica g, kei na k, 2 Nif. 9. (w) raica d, 2 Nif. 2. (y) raica o, 2 Nif. 9. (2a) raica d, 2 Nif. 2. (2b) raica l, 2 Nif. 31. (2c) raica d, 2 Nif. 2. (2d) Ala. 12:18, 20. WASE 12: (a) Ala. 11:20-38. (b) Ala. 11:46. (c) raica s, 2 Nif. 9. (d) Ala. 11:20-38. Rauta na 82 B.C.

i koya oqo na nona vere na tovororo me rawai kemudou kina mo dou vakarorogo vua; ia e na qai vesuki kemudou e na nona ^esinucodo, ka vakabobulataki kemudou ka kauti kemudou ki na rusa ^ftawamudu.

7. Ia ni sa tukuna oti na vosa oqo ko Alama, sa sautaninini vakalevu sara ko Sisoromi ni sa kila na kaukauwa ni Kalou; a sa kila tale ga ni rau sa ^gkila ko Alama kei Amuleki na nona i naki kei na nanuma ni lomana, ni sa soli vei rau na kaukauwa me rau kila kina na veika oqo.

8. A sa vakatarogi rau matua ko Sisoromi ni sa via kila na i tukutuku ni matanitu ni Kalou. A sa kaya vei Alama: A cava na i balebale ni ka sa tukuna ko Amuleki me baleta na ⁱtucake tale mai na mate? Raica sa kaya ko koya ni na tucake tale na tamata kece ga; ko ira na yalododonu kei ira na i valavala ca; ia era na tu e na mata ni Kalou me ra lewai e na nodra i valavala.

9. A sa vakamacalataka vua ko Alama ka kaya: Raica sa soli vei ira na tamata me ra kila na veika ^jvuni ni Kalou; ia sa vakaroti matua vei ira me ra tukuna ^kwale ga na veika sa ganiti ira na luve ni tamata, me vaka na nodra vakabauti Koya.

10. Ia ko ira sa yalokaukauwa, era na kila ^lvakalailai ga na vunau; ia ko ira sa yalomalumulumu, era na kila ^mvakalevu na vunau, ka na vakatakilai vei ira na veika vuni ni Kalou me ra kila sara.

11. Ia ko ira sa yalokaukauwa, sa lailai ga na ka era kila, ka ra na

sega ni kila sara na veika vuni ni Kalou; raica era sa ⁿbobula vua na tevororo; a sa lewai ira ka kauti ira sobu ki na rusa. Oqo na i balebale ni ^osinucodo rerevaki.

12. Raica sa tukuna vakamatata sara ko Amuleki na i ^pvakavuvuli e baleta na mate, kei na ^qtucake tale ni yago mate oqo me kakua tale ni mate rawa; ia eda na tu e na mata ni i tikotiko ni veilewai ni Kalou ka lewai e na noda i valavala.

13. Ia kevaka sa kunei ni da sa yalokaukauwa ka sega ni muria na vunau, eda na cudruvi ka da na ca sara.

14. Raica e na beitaki keda na noda vosa, na noda i valavala kei na noda nanuma kece ga, ka na kunei ni da sa tawasavasava; ia eda na sega ni doudou me da rai cake vua na Kalou, ni da sa ca sara; ia sa vinaka cake vei keda me da kaya ki na veiulunivanua kei na veiuluvatu: Lutuki keimami ka vunitaki keimami mai na i serau ni matana.

15. Ia sa sega ni rawa me vakakina; raica eda na lako yani ka tu e matana ka raica na nona i ukuuku, kei na nona kaukauwa, na nona lagilagi, na nona matanitu kei na nona ka vakaturaga; ia e na bikai keda na madua ka da na tusanaka ni sa dodonu na nona lewa; io sa dodonu na nona cakacaka ka sa lomani ira na luve ni tamata; a sa tu vua na kaukauwa me vakabulai ira na tamata kece ga era sa vakabauta na yacana, ka vuataka na vua e kilikili kei na veivutuni.

(e) raica q, 2 Nif. 28. (f) raica n, Jeko. 6. (g) tik. 3. (i) raica d, 2 Nif. 2. (j) tik. 10, 11. Ala. 26:22. (k) 3 Nif. 26:6-11. Ica 4:1-7. (l) raica j. (m) raica j. (n) raica j, 2 Nif. 9. (o) raica q, 2 Nif. 28. (p) Ala. 11:41-45. (q) raica d, 2 Nif. 2.

16. Ia au sa kaya vei kemudou, e na qai yaco e muri na i karua ni mate, sa i koya na mate ^rvakayalo; ia ko ira kece ga era sa mate e na i valavala ca e na bula oqo, e na yaco vei ira na i karua ni mate ka ra na ^smuduki tani sara me tawamudu.

17. Ia na nodra yaluma sa vaka na ^tdrano bukawaqa kei na suli-fure, sa tubu cake tiko ga na kena yameyame ka sega ni mudu; ia ^ue na lewai ira ko Setani, ka vakabobulataki ira, ka kauti ira ki na rusa tawamudu.

18. Ia au sa kaya vei kemudou, sa sega ni yaga vei ira oqo na i soro; raica era na sega ni vakabulai, ni sa tau vei ira na cudru ni Kalou; ia era na ^vsega ni mate, ni sa sega tale na mate.

19. A ra sa kurabui vakalevu na tamata e na vunau i Alama.

20. Ia sa dua na nodra turaga na yacana ko Anitiona; a sa lako mai vei Alama ka kaya: A cava na i balebale ni ka ko tukuna tiko? Ko a kaya ni na tucake tale mai na mate na ^wtamata kece ga; io e na vakaisulu na yago mate oqo me kakua tale ni mate rawa, ka yaco me tamata bula!

21. A cava na i balebale ni tiki ni vola tabu ka kaya vakaoqo? Ia na ^yKalou sa lesi rau na Jerupi kei na i seleiwau sa vaka na yameyame ni bukawaqa, me tiko mai na were ko Iteni e na yasana ki na tokalau; io me rau yadrava me rau kakua ni lesu tale kina na noda i tubutubu taumada, ka kania na vuanikau ni bula me rau bula kina ka tawa-

mudu. Eda sa kila eke ni sa sega sara ni dua tale na sala me rau rawata kina na bula tawamudu.

22. A sa kaya vua ko Alama: Au sa qai vakarau vakamacalataka tiko na tikina oqori. Raica eda sa kila ni sa lutu ko Atama, ni a kania na vuanikau sa vakatabuya vua na Kalou; ia na nona lutu, era sa ^zmuduki tani kina na tamata kece ga.

23. Ia au sa kaya vei kemudou, kevaka me a ^zbkania na vuanikau ni bula ko Atama e na gauna ko ya, ke a sega ni yaco na mate; io ke sa tawayaga na vunau ka lasu na Kalou, ni a kaya: ^zcKo na mate vakaidina e na siga ko sa kania kina.

24. Ia eda sa kila ni da na mate na tamata kece ga; oqori na mate sa ^zdrukuna tiko ko Amuleki, sa i koya na mate vakayago; ia sa soli tiko na gauna vua na tamata me veivutuni kina e na bula ^ze vakatovolei oqo; oqo na gauna me vakarautaki koya kina me lesu tale vua na Kalou; oqo na gauna me vakarautaki koya kina ki na bula sa bera mai, me vaka keirau sa tukuna tiko; io na bula ni da sa ^zfucake tale mai na mate.

25. Raica kevaka a sega ni vakarautaki tu mai na i vakatekivu na sala me da bula kina, e na sega na tucake tale mai na mate; ia ni sa vakarautaki tu na sala me da bula kina, sa yaco na ^zgucake tale mai na mate ka keirau tukuna tiko.

26. Ia kevaka a rawa me rau

(*r*) tik. 32. Ala. 13:30. Raica *p*, 2 Nif. 9. Raica tale ga na l, 1 Nif. 15. Jeko. 3:11. (*s*) tik. 32. 1 Nif. 15:33. Ala. 40:26. Ila. 14:18. (*t*) raica *m*, Jeko. 6. (*u*) raica *q*, 2 Nif. 28. (*v*) tik. 20. Ala. 11:45. (*w*) tik. 12-18. (*y*) Vakatekivu 3:24. (*z**a*) Ala. 9:30, 32. Raica na e kei na g, 2 Nif. 9. (*z**b*) tik. 26. Ala. 42:2-9. (*z**c*) Vakatekivu 2:17. (*z**d*) Ala. 11:41-45. (*z**e*) Ala. 34:32-35. 42:4, 13. (*z**f*) raica *d*, 2 Nif. 2. (*z**g*) raica *d*, 2 Nif. 2. Rauta na 82 B.C.

lesu tale na noda qase me rau ²ⁱkania na vuanikau ni bula, erau na bula rarawa tu ga ka tawamudu, ni sa sega na gauna me rau veivutuni kina; ia kevaka sa vakakina, sa maumau wale ga na sala sa vakarautaki tu me da bula kina, ka sa tawayaga na vunau ni Kalou.

27. Ia sa sega ni vakakina; sa lesi vua na tamata me mate; ia ni ra sa tucake tale mai na mate, era na qai lewai e na veilewai ka keirau tukuna tiko.

28. Ia ni sa lesia oti na Kalou me yaco na veika oqo vei ira na tamata, sa raica ni sa yaga me kila na tamata na veika e na yaco vua.

29. A sa talai ira mai na nona agilosu me ra mai ^{2j}vunau vei ira na tamata, me ra kila kina na levu ni nona loloma.

30. Ia me tekivu mai na gauna ko ya, era sa daumasuta na yacana; a sa ^{2k}vakavulici ira na tamata na Kalou, ka vakatakila vei ira na sala sa vakarautaki tu ^{2l}mai na i vakatekivu kei vuravura, me ra bula kina; ia sa vakatakila vei ira me vaka na nodra vakabauta kei na nodra i valavala dodonu.

31. Erau a talaidredre na noda qase ki na ^{2m}vunau; a rau sa yaco me vaka na Kalou, me rau kila na ka vinaka mai na ka ca; ia sa soli vei rau me rau ²ⁿlewa ga na ka erau kitaka, me rau kitaka na ka vinaka se na ka ca.

32. A sa solia vei rau na vunau na Kalou; ia sa ^{2o}vakatakila tale ga vei rau na sala sa vakarautaki tu

me da bula kina; a sa vakarota me rau kakua ni valavala ca, ni sa i sau ni valavala ca na mate; io na ^{2p}mate vakayalo sa sega ni mudu; raica era sa ^{2q}muduki tani na tamata i valavala ca; ia sa yalo loloma sara na Kalou ka na sega ni daro na nona ^{2r}lewa dodonu.

33. A sa vakaroti ira na tamata na Kalou me ra masuta na yaca ni Luvena me ra bula kina ka kaya: ^{2s}Kevaka dou sa veivutuni ka yalomalumalumu, au na qai lomani kemudou e na vuku ni Luvequ e Duabau ga.

34. Ia ko ira yadua sa veivutuni ka yalomalumalumu, era na lomani ka bokoci na nodra i valavala ca e na vuku ni Luvequ e Duabau ga; ia ko ira oqo era na curu ki na noqu i vakavakacegu.

35. Ia ko ira yadua sa ^{2t}yalo-kaukauwa ka ia tiko ga na i valavala ca, au sa bubului e na noqu cudru ni ra na sega ni curu ki na noqu i vakavakacequ.

36. Ia au sa kaya vei kemudou na wekaqu, kevaka dou sa yalo-kaukauwa, dou na sega ni curu ki na nona i vakavakacegu na Turaga; ia kevaka dou sa i valavala ca tiko ga, e na tau vei kemudou na nona cudru; io e na tau vei kemudou na i ^{2u}matai kei na i ^{2v}karua ni totogi me vaka na nona vosa; raica dou na rusa ka ^{2w}tawamudu, ^{3a}vakayago ka ^{2y}vakayalo tale ga.

37. Ia oi kemudou na wekaqu, me da veivutuni ka yalomalumalumu, ni da sa kila sa dina na veika

(2i) tik. 23. Ala. 42:2-9. (2j) M.T. Mosese 5:6. (2k) M.T. Mosese 5:4, 5. (2l) raica d, Mosa. 4. (2m) 2 Nif. 2:18, 19. Vakatekivu 2:16, 17. (2n) 2 Nif. 2:16. (2o) M.T. Mosese 5:4-9. (2p) tik. 16, 36. Jeko. 3:11. Ala. 13:30. Raica p, 2 Nif. 9. Raica l, 1 Nif. 15. (2q) raica s. (2r) Mosa. 15:27. Ala. 34:15, 16. 42:13-25. (2s) M.T. Mosese 5:8. (2t) M.T. Mosese 5:15. (2u) tik. 31. (2v) tik. 35. (2w) raica 2p. (2y) raica 2p. (3a) tik. 23. Rauta na 82 B.C.

oqo; ia me da kakua ni vakacudrurya tale na Turaga na noda Kalou, de na tau vei keda na i ^{3b}karua ni totoḡi sa yalataka tu; ia me da curu kece ga ki na i ^{3c}vakavakacegu ni Kalou sa vakarautaki tu, me vaka na nona vosa.

WASE 13

Tomani na i vakamacala i Alama – Na i lesilesi tabu ni Luve ni Kalou – Na Bete Levu – Ai naki ni veilesi – Ko Melikiseteki kei Eparaama.

1. Oi kemudou na wekaqu; me'u kauti kemudou lesu tale mada ki na gauna a solia kina na vunau oqo na Turaga na Kalou vei ira na luvana; ia mo dou kila ni a lesi ira na "bete na Turaga na Kalou e na nona i lesilesi tabu, me vaka na i lesilesi ni Luvana, me ra vakavulici ira na tamata e na veika oqo.

2. Ia era sa lesi na bete oqo me vaka na i ^llesilesi ni Luvana; io era sa lesi me ra vakatakila vei ira na tamata na sala me ra lako kina vua na Luvana, me ra bula kina.

3. Raica era sa lesi vakaoqo: Era sa kacivi ka vakarautaki e na ^llewa ni Kalou "mai na i vakatekivu kei vuravura, e na vuku ni nodra vakabauta kei na nodra gugumatua; ia sa soli vei ira na lewa me ra ^ldigitaka na ka vinaka se na ka ca; ia era sa digitaka na ka vinaka ka ra sa gumatua sara e na vakabauta; era sa kacivi kina ki na i lesilesi tabu ka vakarautaki me ra mai qarava.

4. Ia era sa kacivi ki na i lesilesi

^ftabu oqo e na vuku ni nodra vakabauta; ia e so tale era sa beca na Yalo Tabu ni Kalou; era sa yalokaukauwa ka sa butobuto na lomadra; a ra sa sega kina ni kalougata.

5. Ia e na i vakatekivu, era a tautauvata na tamata kece ga; ia sa vakarautaki tu ^umai na i vakatekivu kei vuravura, me soli na i lesilesi tabu oqo vei ira sa yalomalumumu; io me ra bula kina na tamata e na vuku ni nona i ^lsoro na Luvana e Duabau ga.

6. A ra sa kacivi ki na i lesilesi tabu oqo ka lesi ki na i tutu ni ^lbete levu, e na i lesilesi tabu ni Kalou; io me ra vunautaka na nona vosa vei ira na luve ni tamata, me ra curu rawa kina ki na nona i ^kvakavakacegu.

7. Ia era sa lesi ki na i tutu ^lvakabete levu, e na i lesilesi tabu ni Luvana sa vakarautaki tu ^umai na i vakatakivu kei vuravura; ia sa ^usega na kena i tekivu se kena i tinitini; a sa tu ^umai liu sara ka na tawamudu; raica sa ^ukila na ka kece ga ko Koya.

8. Ia era sa lesi vakaoqo: Era sa kacivi ki na i lesilesi tabu, ka lesi ki na i tutu tabu ni bete ^llevu; ia na i tutu tabu era sa kacivi ka lesi kina, sa sega na kena i ^ltekivu se kena i tinitini.

9. Raica era sa bete ^llevu ka tawamudu me vaka na i lesilesi ni Luvana e Duabau ga nei Tamada, o koya sa bula ka ^ltawamudu; a sa

(3b) M.T. Mosese wase 4-7. (3c) tik. 34, 35. Ala. 13:6, 12, 13, 16, 29. 16:17. WASE 13: (a) M.T. Mosese 6:7. 8:19. V.V. 84:6-28, 107. (b) raica a. (c) raica d, Mosa. 4. (d) tik. 7. (e) 2 Nif. 2:16. Ala. 12:31. (f) raica a. (g) raica d, Mosa. 4. (i) raica f, 2 Nif. 2. (j) raica g, Mosa. 26. (k) raica 3c, Ala. 12. (l) raica g, Mosa. 26. (m) raica d, Mosa. 4. (n) M.T. Eparaama 1:2-4. (o) raica a, Mosa. 3. (p) tik. 3. Raica s, 2 Nif. 9. (q) raica g, Mosa. 26. (r) raica a, Mosa. 3. (s) raica g, Mosa. 26. (t) raica a, Mosa. 3. Rauta na 82 B.C.

sinai e na loloma, na dodonu kei na dina. Ia sa vakaoqori. Emeni.

10. Raica era sa lewe vuqa era sa lesi ki na i tutu vakabete ^ulevu ni Kalou; io ko ira sa vakabauta, ka veivutuni ka i valavala dodonu e na mata ni Kalou; ia era sa veivutuni ka i valavala dodonu me ra bula kina.

11. Ia ko ira sa kacivi ki na i lesilesi tabu oqo, era sa vakalougatataki ka sa vakasavasavataki na nodra i sulu e na ^vdra ni Lami.

12. A sa vakasavasavataki ira na Yalo Tabu, ka sa vulavula sara na nodra i sulu e na mata ni Kalou; era sa cata sara na i valavala ca; io era sa lewe vuqa sara era sa vakasavasavataki ka curu ki na nona i ^wvakavakacegu na Turaga na nodra Kalou.

13. Oi kemudou na wekaqu; mo dou vakamalumulumutaki kemudou e na mata ni Kalou; ia mo dou vuataka na vua e kilikili kei na veivutuni, mo dou curu tale ga ki na nona i vakavakacegu.

14. Ia mo dou vakamalumulumutaki kemudou me vakataki ira e na gauna i ^yMelikiseteki; ia sa bete levu ko koya e na i lesilesi ga ka'u tukuna tiko; ia sa taura tu na i tutu ni bete ka ^{2a}tawamudu.

15. Ia sa i Melikiseteki oqo e dausolia vua ko Eparaama na nona i katini; io sa solia vua na tamada ko Eparaama na i ^{2b}katini ni ka kece ga.

16. Raica sa soli na i lesilesi tabu oqo, me ra namaka kina na tamata na nona lako mai na Luve

ni Kalou; io me ra namaka na nona lako mai me bokoca na nodra i valavala ca, me ra curu rawa kina ki na nona i ^{2c}vakavakacegu na Turaga.

17. Ia ko Melikiseteki oqo sa tui Selemi; raica era sa i valavala ca ka i tovo vakasisila na nona tamata; io era sa lako sese kece ga; raica era sa kitaka na i valavala ca ka i tovo vakasisila.

18. Ia sa gumatua sara e na vakabauta ko Melikiseteki, ka soli vua na i tutu ni bete ^{2d}levu e na i lesilesi tabu ni Kalou; a sa vunauci ira na nona tamata me ra veivutuni. A ra sa veivutuni na tamata, ka ra sa tiko sautu e na gauna i Melikiseteki; a sa vakatokai kina ko koya me tui ni sautu; a sa buli me tui me sosomitaki tamana.

19. E dina ga sa ^{2e}vuqa na tui era liu vua ka ^{2f}vuqa era qai muri, ia sa sega ni dua vei ira me uasiviti koya; raica a ka oqo sa rogo vakalevu kina na yacana.

20. Ia sa sega ni yaga me'u vakamacala tale e na veika oqo; sa rauta ga na ka au sa tukuna. Raica sa soli vei kemudou na i ^{2g}vakavuvuli; ia kevaka dou sa vakatanitaka, dou na rusa kina.

21. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo ko Alama, sa dodoka yani na ligana ka kaci e na domo levu ka vaka: Dou veivutuni kusarawa, mo dou bula kina!

22. Raica sa vosa yani na Turaga e na ²ⁱgusudra na nona agilosi, ka ra sa tukuna na nona i tukutuku ki na veivanua kece ga; io era sa

(u) raica g, Mosa. 26. (v) raica f, 2 Nif. 2. (w) raica 3c, Ala. 12. (y) tik. 15-18. (2a) tik. 7-9. Raica n. (2b) Vakatekivu 14:20. (2c) raica 3c, Ala. 12. (2d) raica g, Mosa. 26. (2e) V.V. 107:40-55. (2f) V.V. 84:6-22. (2g) Ala. 14:1, 8, 14. (2i) tik. 24. Mosa 3:2-27. Ala. 8:14-17, 20. 10:7-10. 20. 11:31.

tukuna na i tukutuku me ra reki vakalevu kina na tamata; raica sa tukuni yani na i tukutuku vinaka oqo vei ira kece ga na nona tamata era sa veiseyaki tu e dela i vura-vura; io sa mai tukuni tale ga vei keda.

23. Ia sa vakamacalataki vakinaka sara vei keda me da kila; io me da ^{2j}kakua ni lako sese kina ni da sa mai tu e na vanua tani; ia eda sa kalougata sara ni sa mai tukuni vei keda na i tukutuku vinaka oqo, e na veivanua kece ga eda sa tiko kina.

24. Raica era sa vunautaka tiko na i tukutuku oqo ko ira na agilosu e na veivanua kece ga; io me ra vakarautaki ira kina na luve ni tamata me ra vakabauta na Turaga ni sa lako mai e na nona i ukuuku.

25. Ia eda sa waraka ga oqo me da rogoca mai gusudra na agilosu na i tukutuku rekitaki ni nona yaco mai; e dina ga sa voleka sara, ia eda sa sega ga ni kila na kena siga. Ia me yalololoma mada na Kalou me yaco ni'u sa bula tiko; ia ke yaco oqo se qai yaco e muri, au na rekitaka ga.

26. Ia era na ^{2k}vakatakila na agilosu vei ira sa yalododonu na nona yaco mai; ia e na vakayacori kina na ka era a parofisaitaka na noda qase.

27. Oi kemudou na wekaqu; au sa nanumi kemudou sara vakalevu; io au sa vakaroti kemudou kina mo dou muria na vunau ka muduka na nomudou i valavala ca; ia mo dou veivutuni sara ga oqo ka kakua ni lokuyara tiko.

28. Dou vakamalumalumutaki kemudou vua na Turaga, ka masuta na yacana tabu; dou vakatawa ka ^{2l}masu tiko ga me kakua ni rawai kemudou na vere; ia e na tuberi kemudou na Yalo Tabu mo dou yalomalumulumu, yalomalua, talairawarawa ka dauvosota vakadede; io mo dou sinai e na loloma kei na dina.

29. ^{2m}Dou vakabauta na Turaga, mo dou rawata kina na bula tawamudu; ia me tiko ga e lomamudou na loloma ni Kalou, mo dou ²ⁿlaveti cake kina e na siga mai muri, ka curu ki na ^{2o}nona i vakavakacegu.

30. Ia me yalo loloma na Turaga me vakadonui kemudou ka vosoti kemudou; io me sereki kemudou mai na i ^{2p}vesu ni ^{2q}mate vakayalo.

31. A sa vuqa tale na ka sa tukuna ko Alama vei ira na tamata; ia sa sega ni volai e na i vola oqo.

WASE 14

Erau sa biu ki na vale ni veivesu ko Alama kei Amuleki – Era sa vakacacani ko ira era sa vakabauti rau – Era sa vakamai – Sa veivutuni ko Sisoromi ka vakamamasu e na vukudrau; ia sa vakasavi tani – Erau sa sereki na parofita ka ra vakamatei na nodrau meca.

1. Ia ni sa tinia na nona vosa ko Alama, sa lewe vuqa era sa vakabauta; a ra sa veivutuni ka vakasaqara e na i ^avola tabu.

2. Ia era sa lewe levu cake era sa segata me ra vakamatei Alama kei Amuleki; era sa cudruvi Alama ni a ^bvunauci Sisoromi; era sa kaya

(2j) raica b, 2 Nif. 25. (2k) Ila 13:7. 14:26, 28. 3 Nif. 7:18. (2l) raica e, 2 Nif. 32. (2m) raica v, Ala. 7. (2n) raica q, Mosa. 23. (2o) raica 3c, Ala. 12. (2p) raica q, 2 Nif. 28. (2q) raica r, Ala. 12. WASE 14: (a) tik. 8, 14. Ala. 13:20. (b) Ala. 12:3-7. Rauta na 82 B.C.

tale ga ni sa lasutaki ira ko ^cAmuleki, ka sa vosa vakacacataka na nodra lawa, kei ira na nodra loya kei na turaganilewa.

3. Era sa cudruvi rau sara ko Alama kei Amuleki, ni rau sa vunauci ira e na nodra i valavala ca; a ra sa segata lo me ra vakamatei rau.

4. Ia era sa sega ni rawata; a ra sa vesuki rau ga ka kauti rau vua na turaganilewa levu.

5. Era sa lako yani na tamata ka beitaki rau; era ^dkaya ni rau a vosa vakacacataka na lawa, kei ira na nodra loya kei na turaganilewa; io erau a vosa vakacacataka ira tale ga na tamata; era kaya tale ga ni rau vunautaka ni sa dua ga na Kalou; ia e na tala mai na Luvena vei ira na tamata, ka na ^esega ni mai vakabulai ira; era sa beitaki Alama kei Amuleki e na vuqa na ka, vua na turaganilewa.

6. A sa kurabui sara ko Sisoromi e na ka era sa beitaki rau kina; ia sa kila tale ga ni sa vakabutobutotaka na lomadra na tamata na nona i vakavuvuli ^flasulasu; a sa rarawa sara ni sa kila na nona cala; io sa yaluma sara kina.

7. A sa kaya vei ira na tamata: Au sa cala vakaidina! Ia ko i rau na tamata oqo erau sa savasava e na mata ni Kalou. A sa tekivu me totaki rau mai na gauna ko ya; ia era sa vosa vakacacataka koya ka kaya: Sa curumi iko tale ga na tevoru? Era sa kasiviti koya ka vakasavi koya tani; era sa vakasavi ira tale ga era sa vakabauta na vosa i Alama kei Amuleki; a ra sa ^gvaka-

savi ira tani ka talai ira na tamata me ra vakaviriki ira e na vatu.

8. Era sa vesuki ira kece sa vakabauta na vunau ni Kalou; era sa vesuki ira tale ga mai na watidra kei na luvedra; era sa ^hbiuti ira ki na lovo ni bukawaqa; era sa kauta tale ga mai na nodra i vola tuku-tuku kei na i ⁱvola tabu ka biuta ki na bukawaqa; me ra vakarusa kina.

9. Era sa kauti Alama kei Amuleki ki na vanua era sa vakamatei tiko kina na tamata yalododonu, me rau raica ni ra sa ^jvakamai.

10. A sa rarawa vakalevu sara ko Amuleki ni sa raica na nodra rarawa na yalewa kei ira na gone era sa vakamai tiko; a sa vosa vei Alama ka kaya: A cava me daru vosota tiko kina na ka vakadomobula oqo? Me daru dulaka mada yani na ligadaru, ka vakabulai ira mai na yameyame ni buka e na ^kkaukauwa ni Kalou.

11. A sa kaya vua ko Alama: Sa sega ni vakadonuya na Yalo Tabu me'u vukei ira; raica sa kauti ira cake na Turaga ka vakalougata-taki ira; ia sa laiva me ra vakayacora na ka oqo ko ira na tamata e na kaukauwa ni yalodra, ni na sauma vei ira e na ^llewa dodonu; ia e na beitaki ira na tamata oqo na nodra dra na yalododonu e na siga mai muri.

12. A sa kaya vei Alama ko Amuleki: Raica, e rairai era na vakamai kedaru tale ga.

13. A sa kaya vua ko Alama: Raica e na yaco ga na lewa ni Tu-

(c) Ala. 10:24-32. (d) tik. 2. (e) Ala. 11:33-37. (f) Ala. 10:31. 11:21-38. (g) Ala. 15:1. (i) tik. 9-15. Ala. 15:2. (j) tik. 1, 14. Ala. 13:20. (k) raica i. (l) tik. 26-29. Ala. 8:30, 31. (m) tik. 26-29. Ala. 16:2, 3, 9-11.

raga. Ia era na sega ni vakamai kedaru ni sa bera ni oti na nodaru i tavi.

14. Ia ni sa ⁿkama yavu na yagodra na a biu ki na bukawaqa ka kama yavu tale ga na nodra i ^vvola, sa qai lako ko turaganilewa levu vei rau ko Alama kei Amuleki, e na vanua erau vesu tu kina; a sa sabica na ^bbaludrau ka kaya: Drau sa raica na ka sa yaco vei ira na tamata oqo? Vakaevi drau na vuna nautaka tale vei ira na tamata ni ra na biu ki na ^ddrano bukawaqa kei na sulfure?

15. Raica drau a sega ni vakabulai ira rawa na tamata oqo; e dina ga era sa vakabauta na nomudrau i vakavuvuli, ia a sega tale ga ni vakabulai ira na nomudrau Kalou. A sa ^ssabica tale na baludrau ka kaya: A cava tale drau na rawa ni tukuna?

16. Raica na turaganilewa oqo sa lewe ni lawalawa i ⁿNeori; io ko Neori ka a ^vvakamatei Kitioni.

17. Erau sa sega ni sauma na nona vosa ko Alama kei Amuleki; a sa ^ssabici rau tale ka soli rau vei ira na ovisa me ra biuti rau ki na vale ni veivesu.

18. Ia ni rau sa tiko e na vale ni veivesu ka bogi tolu, era sa lako yani vei rau ko ira na loya, na turaganilewa, na bete kei na i vakavuvuli ka ra lewe ni lawalawa i ⁿNeori; a ra sa tarogi rau e na vuqa na ka; ia erau sa galu ga.

19. A sa lako tale mai vei rau ko turaganilewa ka kaya: A cava drau sa sega kina ni sauma na nodra taro na tamata oqo? Drau sa sega

beka ni kila sa rawa vei au me'u vakamai kemudrau tale ga? A sa vakarota me rau vosa; ia erau sa galu ga.

20. A ra sa lesu yani ka dui lako; ia era sa lesu tale mai e na mataka. A sa ^ssabica tale na baludrau ko turaganilewa. A ra sa lako tale mai e so ka ra sabici rau ka kaya: Drau na tucake tale ka lewai ira na tamata oqo vosa vakacacataka na ⁿneimami lawa? Kevaka sa tu vei kemudrau na kaukauwa, a cava drau sa sega ni ^ssereki kemudrau kina?

21. Era sa vosataka tale e vuqa na ka; a ra sa vakasequruqurubati vei rau, ka kasiviti rau ka kaya: E na vakaevi na keimami rairai ni keimami sa cudruvi?

22. A ra sa vosa beci rau sara ka vakalialiai rau tiko e na vica na siga. Era sa sega ni vakani rau se vagunuvi rau; a ra sa kauta tani na nodrau i sulu ka rau sa luvaiwale; ia erau sa vesu e na ^ddali ka tiko e na vale ni veivesu.

23. Erau sa vakararawataki tiko vakaoqo ka bogi vuqa; ia e na i katini karua ni siga, ^ee na i katini ni vula e na i katini ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, sa lako tale yani kina na turaganilewa levu mai Amonaia, kei ira na i vakavuvuli kei na loya; era sa la'ki raici rau ko Alama kei Amuleki e na vale ni veivesu erau vesu tu kina.

24. A sa sabici rau ko turaganilewa levu ka kaya: Kevaka sa tu vei kemudrau na kaukauwa ni Kalou, drau ^ssereka mada na ke-

(n) raica i. (o) raica j. (p) tik. 15, 17, 20, 24, 25. (q) Ala. 12:17. (r) raica p. (s) Ala. 1:15. (t) Ala. 1:7-14. 2:20. (u) raica p. (v) Ala. 1:15. (w) raica p. (y) tik. 2, 5. (2a) tik. 24. (2b) tik. 4, 23, 26. Ala. 8:31. (2c) tik. 20.

mudrau i vesu; ia kevaka drau sa rawata, keimami na qai vakabauta ni na vakarusai ira na tamata ogo na Turaga me vaka na nomudrau vosa.

25. Era sa lako yadudua yani ko ira kece ga ka sabici rau ka tukuna vei rau na vosa oqori; ia ni sa vosa oti vei rau na i otioti ni tamata vei ira, sa curumi Alama kei Amuleki na ^{2d}kaukauwa ni Kalou; a rau sa tucake ka wavu tu e matadra.

26. A sa vosa ko Alama ka kaya: Kemuni na Turaga; me vakaevei na kena dede na neirau vosota tiko na veivakararawataki levu ogo? Ni vakaukauwataki keirau na Turaga, me vaka na neirau vakabauti Karisito, ka sereki keirau. A rau sa drutia na kedrau i ^{2c}vesu; ia ni ra sa raica ko ira na tamata, era sa dui dro ni ra sa ^{2f}rere, de ra na rusa.

27. A ra sa bale sobu ki na qele ni ra sa rere vakalevu sara; raica era sa sega mada ga ni yaco rawa ki na katuba me ra curu kina; a sa yavala vakaukauwa na qele; sa kabasu na lalaga ni vale ni veivesu ka bale ki na qele; a sa mate kina ^{2g}ko turaganilewa levu, ko ira na loya, na bete kei na i vakavuvuli ka ra a sabici rau ko Alama kei Amuleki.

28. Erau sa curu mai ki tuba ko Alama kei Amuleki; a sa sega na leqa e yaco vei rau; a sa vakaukauwataki rau na Turaga me vaka na nodrau vakabauti Karisito. Sa ²ⁱkasere na kedrau i vesu ka rau sa lako tani mai na vale ni veivesu; sa ^{2j}bale sobu na lalaga ni vale ni veivesu ka ra sa mate ^{2k}kece ko ira

era tiko kina, ka rau bula ga ko Alama kei Amuleki; a rau sa lako yani ki loma ni koro.

29. Ia ni ra sa rogoca na kena rorogo ko ira na tamata, era sa cici yani me ra raica na ka sa yaco; ia ni ra sa raica ni ^{2l}sa bale ki na qele na lalaga ni vale ni veivesu, ka rau sa lako tani mai kina ko Alama kei Amuleki, sa kani ira na rere ka ra sa dro tani mai vei rau; io era sa dro tani me vaka na me kei na luvena erau sa drovaka e rua na laioni; io era sa drovaki rau vakakina ko Alama kei Amuleki!

WASE 15

Sa vakabulai ko Sisoromi; sa curu me lewe ni lotu ka vunau sara – Era sa lewe vuqa era sa papitaiso – Erau sa lesu tale ki Saraemala ko Alama kei Amuleki.

1. A rau sa vakasavi tani mai Amonaia ko Alama kei Amuleki, ka rau sa lako ki na vanua ko ^aSaitomi; ia erau sa sota mai kea kei ira na tamata era a dro mai Amonaia; io ko ira era a ^bvakasavi tani ka vakaviriki e na vatu, ni ra sa vakabauta na vosa i Alama.

2. Erau sa tukuna vei ira na veika kece sa yaco vei ^cira na waidra kei ira na luvedra; erau sa tukuna tale ga na ka a caka vei rau, kei na nodrau ^dvakabulai.

3. Sa tauvimate tale koto ga mai Saitomi ko Sisoromi; sa tauvi koya na katakata ka vu mai na nona yaluma e na ka ^eca a cakava; raica sa nanuma ko koya ni rau sa vakamatei ko Alama kei Amuleki; io sa nanuma ko koya ni sa vakavuna na

(2d) Ala. 8:30, 31. (2e) raica 2b. (2f) tik. 27. (2g) tik. 23. (2i) tik. 26. (2j) tik. 27. (2k) tik. 27. (2l) tik. 27, 28. WASE 15: (a) tik. 3, 4, 11, 13, 14, 17. (b) Ala. 14:7. (c) Ala. 14:8-14. (d) Ala. 14:26-29. (e) Ala. 10:31. 11:21-38. 14:6, 7. Rauta na 81 B.C.

nodrau vakamatei. A sa rarawataka vakalevu na ka oqori; io sa rarawataka tale ga na nona i valavala ca; a sa yaluma sara kina ka sega ni vakacegu; a ka oqo sa vakavuna me tauvi koya na katakata.

4. Ia ni sa rogoa ni rau sa tiko ko Alama kei Amuleki e na ^vvanua ko Saitomi, sa vakayaloqaqataki koya; a sa talatala yani me rau lako mada mai vua.

5. Ia ni rau sa taura na nona i tukutuku, erau sa lako kusarawa yani vua; erau sa curu ki na vale sa davo koto kina ko Sisoromi, ka raica ni sa tauvimate ^bbibi sara; io sa ^vveivutunitaka sara na nona cala; ia ni sa raici rau, sa dodoka mai na ligana ka vakamasuti rau me rau vakabulai koya.

6. A sa taura na ligana ko Alama ka vosa vua ka kaya: Ko sa vakabauta li ni na vakabulai iko na kaukauwa i Karisito?

7. A sa sauma ko koya ka vaka: Io; au sa vakabauta na ka kece ko a vunautaka.

8. A sa kaya vua ko Alama: Kevaka ko sa vakabauta ni sa rawa me vakabulai iko ko Karisito, ko na bula vakaidina.

9. A sa kaya ko koya: Io; au sa vakabauta ni na vakabulai au.

10. A sa masu vua na Turaga ko Alama ka kaya: Kemuni na Turaga na neimami Kalou; mo ni lomana mada na tamata oqo ka vakabulai koya me vaka na nona sa vakabauti Karisito.

11. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo ko Alama, sa tueake mai ko Sisoromi ka lako voli; era sa ku-

rabui vakalevu kina na tamata kece ga; a sa rogo yani na kena i tukutuku e na ^vvanua taucoko ko Saitomi.

12. A sa ^kpapitaisotaki Sisoromi ko Alama e na yaca ni Turaga; a sa lako yani ko koya ka vunau vei ira na tamata.

13. A sa tauyavutaka ko Alama na lotu e na ^vvanua ko Saitomi; a sa lesi ira na ^mbete kei ira na i vakavuvuli me ra papitaisotaki ira era sa veivutuni, e na yaca ni Turaga.

14. A ra sa lewe vuqa sara era sa lako mai e na veivanua vakavolivoliti Saitomi, ka mai ⁿpapitaiso.

15. Ia ko ira na kai ^aAmonaia era sa yalo kaukauwa tiko ga ka domodomoqa; era sa sega ni veivutunitaka na nodra i valavala ca; ia era sa kaya ga sa tu vei rau ko Alama kei Amuleki na ⁿkaukauwa ni tevoru; raica ko ira oqo era sa lewe ni lawalawa i ⁿNeori; era sa sega ni vakabauta ni sa kilikili me ra veivutunitaka na nodra i valavala ca.

16. A sa ^bbiuta tu yani ko Amuleki na nona koula kei na siliva kei na nona i yau talei kece ga e na vanua ko Amonaia, ka lako vata kei Alama; ia era sa cati koya na ⁿnona i tokani, ko tamana kei ira na wekana, ni sa vakabauta na vosa ni Kalou.

17. A sa yaco e vuqa na veisau ni sa tauyavutaka na lotu ko Alama mai ^vSaitomi; raica era sa veivutuni natamata ka vakamalumalumutaki ira vua na Kalou; era sa dau-

(f) raica a. (g) tik. 3. (i) tik. 3. Ala. 14:6. (j) raica a. (k) raica v, 2 Nif. 9. (l) raica a. (m) raica c, Mosa. 6. (n) raica c, 2 Nif. 9. (o) raica j, Ala. 8. (p) Ala. 14:26-29. (q) Ala. 1:2-15. 2:20. (r) Ala. 10:4. (s) Ala. 10:4, 11. (t) raica a.

soqoni vata e na nodra ^avale ni lotu; era sa masu kina ka vakacabo i soro vua na Kalou; era sa masu-masu tiko ga me kakua kina ni rawai ira ko Setani; io me ra sereki mai na i vau ni mate kei na rusa.

18. Ia ni sa raica na ka kece oqo ko Alama, sa kauti Amuleki ka rau lako ki na ^avanua ko Saraemala; a sa kauti koya sara ki na nona vale; a sa lomani koya sara ka vakavulici koya me vakararavi tiko ga vua na Turaga.

19. A sa cava eke na i katini ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

WASE 16

Na vakacibi i valu – Era sa vakarusa na Leimani na koro ca ko Amonaia – Eratou sa yaviti ira na meca ko Soramu kei rau na luvena – Na vanua lala i Neori – Sa tubu vakalevu sara na lotu.

1. A sa sautu sara na ^avanua ko Saraemala; a sa sega ni yaco kina na veileti se na i valu e na vuqa vata na yabaki; ia e na i kalima ni siga ni karua ni vula, e na i ^{*}katini kadua ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai, sa rogo kina na domo ni vakacibi i valu e na vanua taucoko.

2. Raica era sa lako mai na mataivalu ni Leimani e na yasana ki veikau ka curuma na i yalayala ni vanua, ka ra curu sara ki na ^bkoro ko Amonaia; a ra sa vakamatei ira na tamata ka vakarusa na koro.

3. Ia sa berabera na nodra va-

kasuqoni vata na mataivalu ni Nifai me ra valuti ira; era sa lako yani na Leimani ka ^cvakarusai ira na tamata e na koro ko Amonia, kei ira ka tiko e na i yalayala ni vanua ko ^dNoa; io era sa kauta tale ga vakavesu e so vei ira ki na lekutu.

4. Ia era sa gadreva sara na Nifai me ra la'ki sereki ira mai.

5. Raica sa nodra turaga ni valu liu na Nifai ko Soramu ka sa rua tiko na luvena, ko Liai kei Eia; ia sa kila ko Soramu kei rau na luvena, ni sa bete ^elevu ni lotu ko Alama; eratou sa kila tale ga ni sa parofita; eratou sa lako vei Alama ka taroga vua na loma ni Turaga; io me ratou la'ki sereki ira mai na wekadratou era sa kauta ^fvakavesu ko ira na Leimani, se segai.

6. A sa masulaka na ka oqo ko Alama vua na Turaga. A sa kaya vei iratou ko Alama: Raica era na kosova na ^guciwai ko Saitoni ko ira na Leimani e na veikau ki na ceva, sivia na i yalayala ni ^hvanua ko Manitai. Ia mo dou waraki ira e na tokalau ni ⁱuciwai ko Saitoni; raica na Turaga e na soli ira na wekamudou ka ra a kauta ^kvakavesu ko ira na Leimani vei kemudou.

7. A sa lako ko ^lSoramu kei rau na luvena kei na nodratou mataivalu, ka ra kosova na ^muciwai; era sa lako sivia na i yalayala ni vanua ko ⁿManitai, ka lako sara ki na veikau e na ceva, e na tokalau ni uciwai ko Saitoni.

8. A ra sa kabai ira na Leimani; era sa veiseyaki na Leimani ka

(u) Ala. 16:13. 21:6. 22:7. 23:2. Ila 3:9, 14. (v) Oma. 13. WASE 16: (a) Oma. 13. (b) raica j, Ala. 8. (c) tik. 9-11. Ala. 9:18. 25:2. (d) Ala. 49:12-15. (e) raica g, Mosa. 26. (f) tik. 3, 4. (g) raica g, Ala. 2. (i) tik. 7. Ala. 17:1. 22:27. 43:22. 24, 25, 42. 56:14. 57:22. 58:1, 13, 25-28, 39. 59:6. (j) raica g, Ala. 2. (k) tik. 3, 4. (l) tik. 5. (m) raica g, Ala. 2. (n) raica i. *81 B.C.

vakasavi ki na lekutu; a ratou sa kauti ira mai na wekadra era a kauta vakavesu ko ira na Leimani; ia sa sega e dua vei ira e mate se kau vakavesu. Eratou sa vakasukai ira tale na wekadra ki na nodra vanua.

9. A sa cava eke na i katini kadua ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai; era sa vakasavi tani na Leimani; a ra sa vakamatei kece na tamata mai Amonaia ka vakarusai na nodra koro; io na koro era a kaya ni na sega ni rawa me vakarusa na Kalou, ni sa rui koro levu.

10. Ia sa vakarusai e na dua ga na siga! A ra sa kania na yagodra na tamata ko ira na koli kei na manumanu kila.

11. Ia ni sa oti e bogi vuqa, e sa bini tu ga na yago ni mate; a sa buluti ira ga na kuvu. A sa bona sara ka sa robota na vanua taucoko na kena i boi; a sa sega na tamata e via tawana na vanua ko Amonaia e na vuqa na yabaki. A sa vakatokai kina na Vanualala i Neori; raica era sa i lawalawa kece i Neori ko ira kece era sa vakarusai, ka sa lala didi na nodra vanua.

12. A ra sa sega ni mai valuti ira tale na Nifai ko ira na Leimani, me yacova na i katini kava ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai. A ra sa tiko sautu kina ko ira na Nifai e na tolu na yabaki.

13. Erau sa lako ko Alama kei Amuleki ka vunauci ira na tamata

me ra veivutuni; erau sa vunau e na nodra vale tabu, na nodra vale ni lotu kei na nodra vale ni soqo ka a tara me vaka na i vakarau vaka-Jiu.

14. A rau sa vunautaka tiko ga yani na vosa ni Kalou vei ira kece ga na tamata era sa via rogoca.

15. Erau sa lako ko Alama kei Amuleki kei na vuqa tale era sa kacivi ki na cakacaka, ka ra vunautaka na i vakavuvuli e na vanua taucoko. A sa tauyavutaki kina na i soqosoqo vakalotu vei ira kece na Nifai e na vanua taucoko ko ya, kei na veivanua vakavolivolita.

16. A sa sega na veivaka dui-duitaki e na kedra maliwa; raica sa sovaraka mai na Turaga na nona Yalo Tabu ki na vanua taucoko, me vakararamataki ira na tamata; io me ra vakabauta kina na i vakavuvuli ka na mai tukuna vei ira ko Koya.

17. Ia me ra kakua ni beca na vunau, me ra vakabauta sara me ra bula kina; io me ra vakabauta ka rekitaka na vunau, ka me ra semati lesu tale ki na vu ni vaini dina, ka curu ki na nona vakavakacegu na Turaga na nodra Kalou.

18. A ra sa lako yani na bete ka vunauci ira na tamata me ra kakua ni lasu, veivakaisini, vuvu, veileti se kakase se vosa-vakacaca; io me ra kakua ni butako, dauvakacaca se laba; me ra kakua tale ga ni veibutakoci se ia na gagano ca kece ga; a ra sa vu-

(o) tik. 3-6. (p) tik. 3. (q) tik. 2, 3. Ala. 9:18. (r) Ala. 9:4, 5. (s) Ala. 1:2-15. (t) raica i, 2 Nif. 5. (u) raica u, Ala. 15. (v) Ala. 21:4, 5, 11, 16, 20. 23:2, 4. 26:29. 31:12, 13. 32:1, 2, 5, 9-12. 33:2. Ila. 3:9, 14. 3 Nif. 13:2, 5. (w) 2 Nif. 5:16. (y) Mosa. 18:19-29. 23:15. 27:4. 4 Nif. 3. (2a) raica 3c, Ala. 12. (2b) raica c, Mosa. 6. Raica g, Mosa. 26. (2c) 3 Nif. 30. *Rauta na 78 B.C.

nauci ira me ra kakua sara ni kitaka na veika oqo.

19. A ra sa vunauci ira tale ga me ra nanuma tiko na veika sa tukuni ni na yaco; io na nona lako mai na Luve ni Kalou, na nona mai vosota na rarawa kei na mate, kei na nona ^{2d}tucake tale mai na mate.

20. A ra sa lewe vuqa era sa via kila na vanua e na mai sucu kina na Luve ni Kalou; a sa tukuni ni na qai mai ^{2e}rairai vei ira ni sa tucake tale mai na mate; era sa reki ka marau vakalevu ni ra sa rogoca na i tukutuku oqo.

21. Ia sa vakadeitaki na lotu e na vanua taucoko ka sa guce kina na tevoru; raica sa vunautaki yani na vosa mana ni Kalou vei ira kece ga, ka sa vakalougatataki ira na Turaga. Sa mai cava eke na i katini kava ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

Na kedratou i tukutuku na luve i Mosaia; eratou a sega ni via liutaka na matanitu; ia eratou vinakata ga me ratou vunautaka na vosa ni Kalou vei ira na Leimani e na vanua ko Nifai; na nodratou vakararawataki kei na nodratou vakabulai; sa vola na kena i tukutuku ko Alama.

Sa tukuni e na wase e 17 ki na wase e 26.

WASE 17

Sa lako ko Amoni ki na vanua ko Isimeli – Sa yaco me tamata i Lamoni na tui – Sa taqomaka vinaka na nona gele ni sipi na tui.

1. A sa cavutu ko Alama mai na ceva ni ^avanua ko Kitioni, ka lako ki na ^bvanua ko Manitai; ia sa kurabui ni sota kei iratou na ^cluve i Mosaia, ni ratou lako tiko ki na ^dvanua ko Saraemala.

2. Raica eratou a tiko tale ga na luve i Mosaia oqo e na i ^ematai ni gauna a rairai kina na agilosi vei Alama; a sa marau vakalevu sara ko Alama ni sa raici iratou na wekana oqo, vakabibi ni ratou sa wekana tale ga e na vuku ni Turaga; io sa kaukauwa sara na nodratou vakabauta na i vakavuvuli dina; eratou sa tamata yalomatua ka dauwilika vagumatua na i ^fvola tabu, me ratou kila kina na vosa ni Kalou.

3. Ia e sega ni o koya wale ga oqori; eratou sa ^ggumatua sara e na masumasu kei na lolo, ka sa tu vei iratou na yalo ni parofisai ka ratou tukuna veika ^{*}e na yaco; ia ni ratou sa vunau, eratou sa vunau e na kaukauwa kei na i lesilesi ni Kalou.

4. A ratou sa vunautaka tiko na vosa ni Kalou vei ira na Leimani e na tini kava na yabaki, ka sa yaga sara na nodratou cakacaka, ni sa lewe vuqa era sa vakabauta na i vakavuvuli dina; io na mana ni nodratou vunau era sa saumaki kina e lewe vuqa vua na Kalou; a ra sa masuta na yacana ka vakatusa vua na nodra i valavala ca.

5. Ia sa vakaoqo na i tukutuku ni nodratou i lakolako; raica sa yaco vei iratou e vuqa na ka rarawa; eratou sa vosota na veika dredre kei na veika rarawa, me vaka na viakana, na viagunu, na

(2d) raica d, 2 Nif. 2. (2e) raica b, 1 Nif. 12. WASE 17: (a) raica n, Ala. 2. (b) raica i, Ala. 16. (c) Mosa. 27:34. (d) Oma. 13. (e) Mosa. 27:11-17. (f) Jeko. 7:23. Ala. 63:12. (g) raica e, 2 Nif. 32. Raica u, Mosa. 27.

*91 ki na 77 B.C.

wawale ni yago kei na yaluma ni yalo.

6. Ia sa vakaoqo na nodratou i lakolako: Raica a ^jsega ni dua vei iratou e via liutaka na matanitu me vaka na gagadre i Mosaia na ^tamadrato, kei ira tale ga na tamata; ia eratou sa biuti tamadrato ka lako yani e na i matai ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai.

7. Ia eratou sa biuta na ^kvanua ko Saraemala ka kauta yani na nodratou i seleiwau kei na moto, na dakai kei na kena gasau kei na i rabo; eratou sa kitaka oqo me ratou vakasasa manumanu kina e na lekutu me ratou kania.

8. A ratou sa lako yani ki na lekutu vata kei ira na tamata eratou sa ^digitaka; eratou sa lako cake ki na ^mvanua ko Nifai me vunautaka na vosa ni Kalou vei ira na Leimani.

9. A ratou sa lako tiko e na lekutu ka bogi vuqa; ia eratou sa ^daulolo ka masuta na Turaga me tala mai na nona Yalo Tabu me lako vata kei iratou, ka me tiko ga kei iratou ka vukei iratou me ratou i yaya ni cakacaka ni Kalou; ia me ratou vakavulici ira na wekadratou, ko ira na Leimani, me ra kila na i vakavuvuli dina; io me ra kila tale ga ni ^ccala na nodra i vakavuvuli na nodra qase.

10. A sa tala vei iratou na nona Yalo Tabu na Turaga ka kaya vei iratou: "Dou vakacegu. A ratou sa vakacegui.

11. Ia sa kaya tale ga vei iratou

na Turaga: Dou ^llako vei ira na wekamudou na Leimani, ka vunautaka vei ira na noqu vosa: ia mo dou vosota vakadede na veika rarawa ka dredre, mo dou i vakaraitaki vinaka vei ira; ia au na qisi kemudou mo dou noqu i talai me ra bula kina na lewe vuqa.

12. A ratou sa vakayaloqaqatiki kina na luve i Mosaia kei ira na nodratou i lawalawa; a ra sa lako yani ka vunautaka na vosa ni Kalou vei ira na Leimani.

13. Ia ni ratou sa yaco ki na i yalayala ni nodra vanua na Leimani, eratou sa tawase ka dui lako; eratou sa vakanuinui ga vua na Turaga ni ratou na sota bula tale ni sa oti na nodratou cakacaka; raica eratou sa kila tu ni sa ^bbibi sara na i tavi me ratou qarava.

14. Io sa i tavi bibi dina, ni ratou sa bolea me ratou vunautaka na vosa ni Kalou ^kki na dua na mata-tamata kila, yalo kaukauwa ka i tovo vakarerevaki; io na matata-mata sa daurekitaka me labati ira na Nifai, butakoci ira ka vakacacani ira; era sa domona vakalevu na i yau, na koula, na siliva kei na vatu talei; ia era sa rawata na nodra i yau e na laba kei na vakacaca, ka segai e na nodra cakacaka vaka i ira.

15. Era sa tamata vucesa ka dauqarava na kalou tani; raica sa tau vei ira na ^cudru ni Kalou e na vuku ni nodra i vakarau na nodra qase; ia e na ^llomani ira vakaidina na Turaga, kevaka era sa veivutuni.

(i) Mosa. 28:1, 5-9. 29:41-44. (j) Mosa. 29:3. (k) Oma. 13. (l) Mosa. 28:1. (m) raica b, 2 Nif. 5. (n) raica u, Mosa. 27. (o) raica o, Jeko. 7. (p) tik. 12. Ala. 26:27. (q) Ala. 26:27. (r) tik. 14-16. (s) raica o, Jeko. 7. (t) raica d, 1 Nif. 2. (u) raica k, Ala. 9. Rauta na 90 B.C.

16. Raica a ka oqo eratou sa bolea kina na luvu i Mosaia, me ratou lako yani ka ^vvunauci ira na tamata me ra veivutuni; eratou sa vakatavulica tale ga vei ira na sala me ra bula kina.

17. Eratou sa ^wtawase ka dui lako e na kaukauwa kei na i lesilesi ni Kalou sa dui soli vei iratou.

18. A sa nodratou i liuliu ko Amoni, ka dauvakavulici iratou tale ga; sa vakalougatataki ira yadua e na i lesilesi era sa kacivi kina, ka tautauunaka vei ira na vosa ni Kalou ni bera ni qai lako; a ra sa gole yani ka dui lako e na nodra i lakolako e na loma ni vanua ko ya.

19. A sa lako ko Amoni ki na vanua ko ^yIsimeli; na vanua ka vakayacani vei ira na ^zluve i Isimeli ka ra sa vuki me ra Leimani.

20. Ia ni sa yaco ko Amoni ki na vanua ko Isimeli, era sa vesuki koya ko ira na Lemani, ka ra kauti koya vua na tui me vaka na ka era sa daukitaka vei ira na Nifai; ia sa na qai vakatau vua na tui na ka me kitaka; me vakamatei ira, vakabobulataki ira se balati ira ki na vale ni veivesu, se vakasavi ira tani e na nona vanua.

21. A sa vesu ko Amoni ka kau vua na tui ni ^zvanua ko Isimeli; na yacana ko Lamonai, e dua na kawa i ^zIsimeli.

22. A sa tarogi Amoni na tui; e vinakata me tiko ga vei ira na Leimani se via lesu vei ira na wekana.

23. A sa kaya vua ko Amoni: Io; au sa via tiko vata mada kei ira na

tamata oqo; ia e na rairai yacova sara na gauna au na mate kina.

24. Raica sa taleitaki Amoni vakalevu ko Lamonai na tui, ka vakarota me ^zsere na kena i vesu; a sa kaya na tui me taura e dua na luvena ko Amoni me watina.

25. A sa vosa ko Amoni ka kaya: E segai; ia me'u nomuni tamata ga. A sa yaco kina me tamata ni tui ko Amoni. A sa lesi ko Amoni kei na so tale na tamata me ra i vakatawa ni sipi i Lamonai na tui me vaka na nodra i valavala na Leimani.

26. A sa cakacaka tiko ko Amoni vua na tui; ia e na i katolu ni siga, sa lako yani ko koya kei ira na Leimani era cakacaka vata, ka kauti ira na sipi ki na tobu ni wai era daugunu kina, na yacana, na ^zwai ko Sepusi; era sa dau mai gunu kece ekea na nodra manu-manu na Leimani.

27. Ia ni sa kauti ira tiko yani na sipi ni tui ko Amoni kei ira na nona i tokani, era sa lako mai e so tale na Leimani ka gunu tiko mai kea na nodra sipi; a ra sa vakasava na sipi e kauta tiko yani ko Amoni kei ira na nona i tokani; a ra sa ^zveidroyaki ki na veiyasana kece ga.

28. A ra sa vosa kudrukudru na tamata ni tui ka kaya: Raica sa na vakamatei keda vakaidina na tui, me vaka a ^zyaco mada vei ira na wekada; raica era a veidroyaki na sipi era kauta mai, e na nodra i vakarau ca na tamata oqo. A ra sa tagi ka kaya: Raica era sa veiseyaki na noda manumanu.

29. A ra sa tagi ni ra sa rere-

(v) raica r. (w) tik. 13. (y) tik. 20, 21. Ala. 20:14, 15. 21:18, 20. 22:1, 4. 23:9. 24:5. 25:13. (2a) raica c, 1 Nif. 7. (2b) raica y. (2c) raica c, 1 Nif. 7. (2d) tik. 20. (2e) tik. 34. Ala. 18:7. 19:20, 21. (2f) tik. 29, 31-33, 35, 39. Ala. 18:3. 19:20, 21. (2g) Ala. 18:4-7. 19:20.

vaka ni ra na vakamatei. Ia ni sa raica na ka ogo ko Amoni, sa reki vakalevu; a sa kaya lo e lomana: Au sa na vakatakila eke vei ira na noqu i tokani na kaukauwa levu sa soli vei au, me'u vakasuka tale mai kina na sipi ni tui; ia ni'u sa kitaka ogo au sa na rawa kina na yalodra na noqu i tokani, ka ra na vakabauta na noqu vunau.

30. A sa vakaoqo na ka sa nakita ko Amoni ni sa raica na nodra leqa na nona i tokani.

31. A sa vakayaloqaqataki ira ka kaya: Oi kemudou na noqu i tokani, dou kakua ni yalolilai; tou mai lako ka vakasaqara na sipi; tou ²ⁱvakasoqoni ira vata ka kauti ira mai me ra mai gunu; ia me datou maroroya na nona sipi na tui, me kakua ni vakamatei kedatou ko koya.

32. A ra sa lako ka vakasaqara na sipi; era sa muri Amoni ka ra veiciciyaki ka soqoni ira kece mai na sipi ni tui ki na vanua me ra gunu kina.

33. Era sa lako tale mai na ²ⁱtamata dauvakacaca me ra vakasavi ira tani; a sa kaya vei ira na nona i tokani ko Amoni: Dou vakavolivoliti ira na sipi me ra kakua ni dro; ia au sa lako me'u veivala kei ira era mai vakasava tiko na noda sipi.

34. A ra sa vakayacora sara na ka sa vakarota vei ira ko Amoni; a sa lako ko koya me vala kei ira era sa tiko mai na tobu ni ^{2k}wai ko Sepusi; ia era sa lewe levu sara ko ira oqori.

35. Era sa sega ni rerevaki Amoni; raica sa lewe dua ga ko

koya, ka ra kila ni rawa ni dua ga vei ira me vakamatei koya; ia era sa sega ni kila ni sa yalataka oti na Turaga vei Mosaia, ni na ²ⁱvakabulai ira na luvena mai na ligadra na nodra meca; era sa sega tale ga ni kila na i vakavuvuli ni Turaga; ia era sa taleitaka ga me ra vakamatei ira na wekadra; a ka ogo ^{2m}era sa dauvakasava kina na sipi ni tui.

36. Ia a sega ni rere ko Amoni; a sa tekivu raboti ira e na vatu; io sa kaukauwa dina na nona i rabo, ka vakamatea ²ⁿsara e so vei ira; a ra sa kidroataka na kena vo na nona kaukauwa; ia era sa cudru tale ga ni sa vakamatea e so vei ira, ka ra sa nakita me ra vakamatea sara; ia ni ra sa raica ni sega ni lauti koya rawa na nodra i viri, era sa cola i wau ka cici yani me yaviti koya mate.

37. Ia ko koya yadua sa laveta na nona i wau me yaviti Amoni, sa taya cavuka ^{2o}na ligana ko Amoni e na nona i seleiwau; a sa sabaya ko koya na nodra i moku, ka taya cavuka na ligadra e na nona i seleiwau; a ra sa kurabui vakalevu kina ka veidroyaki; e dina ga ni ra sa lewe levu, ia era sa dro ga e na kaukauwa ni nona ravuravu.

38. A sa vakamatea e lewe ono e na nona i rabo; ia sa vakamatea na nodra i liuliu e na nona i seleiwau; ia ko ira kece ga ka mokuti koya e na i wau, sa taya cavuka na ligadra; a ra ^{2p}sa lewe vuqa toka.

39. A sa vakasavi ira yani vakayawa, sa qai lesu mai; a ra sa vagunuvi ira na sipi ka kauta lesu ki na nona lomanibau na tui; era sa

(2i) tik. 32. (2j) tik. 27, 35. (2k) raica 2e. (2l) Mosa. 28:7. Ala. 19:23. (2m) tik. 27, 33. (2n) tik. 38. Ala. 18:16, 20. (2o) tik. 38, 39. Ala. 18:16, 20. (2p) tik. 34, 38. Rauta na 90 B.C.

^{2a}kauta sara vua na tui ko ira na i tokani i Amoni, na ligadra na tamata a taya musuka ko koya e na nona i seleiwau, me i vakadinadina ni veika sa yaco.

WASE 18

Sa nanuma ko Lamonai na tui ni sa dua na Kalou ko Amoni – Sa vakavuvuli na tui me kila na Kalou dina – Sa curumi koya na Yalo ni Turaga.

1. A sa vakaroti ira na nona tamata ko Lamonai na tui, me ra mai tukuna ^ana veika a yaco mai na tobu ni wai.

2. Ia ni ra sa tukuna na veika era a raica, sa kila kina ko Lamonai na yalodina nei Amoni e na nona taqomaki ira na sipi; sa kila tale ga na nona qaqa ka ravuti ira era a via vakamatei koya; a sa kurabui vakalevu kina ka kaya: Sa sega ni vakaoqo na kaukauwa ni tamata! Sa i koya li oqo na ^bKalou? Io sa mai cudruvi ira li na tamata e na vuku ni nodra dauvakadave dra?

3. A ra sa kaya na tamata vua na tui: Keimami sega mada ni kila, e Kalou se tamata; ia keimami kila ga ni ra a sega ni vakamatei koya rawa na meca ni tui, ka ra sega tale ga ni vakasavi ira tani na sipi ni tui e na vuku ni nona lewa maqosa kei na nona kaukauwa; ia keimami kila ni sa totaki kemuni na tui ko koya. Ia oi kemuni na tui, keimami sega ni vakabauta ni vakaoqo na kaukauwa ni dua na tamata, ni ra a ^csega ni vakamatei koya rawa!

4. Ia ni sa rogoca na vosa kece oqo na tui, sa kaya vei ira: Au sa

qai kila ni sa ^dKalou dina ko koya; raica sa lako mai me vakabulai kemudou, mo dou kakua kina ni vakamatei ^eme vakataki ira na wekamudou au a lewa me ra vakamatei. Sa i koya dina oqo na Kalou era a dau tukuna na noda qase.

5. Ia oqo na i vakavuvuli a kila mai vei tamana ko Lamonai, ni dua tiko na Kalou. Raica era sa vakabauta ni dua tiko na ^fKalou, ka ra nanuma ni sa dodonu tiko na ka era sa kitaka; ia sa rere vakalevu ga ko Lamonai de sa cala ko koya ni a lewa me ra vakamatei na nona tamata.

6. Raica sa vakamatei oti e ^gvua na tamata e na nona lewa, ni ra a vakasava na nona sipi ko ira na dauvakacaca mai na tobu ni wai; io era sa vakamatei ni ra sa yali na sipi.

7. Raica sa dau nodra i vakarau na Leimani me ra dauwawa e na tobu ni ^hwai ko Sepusi, ka vakasava na nodra qele ni sipi na tamata; ia era qai daukauta na qele ni sipi era sa veidroyaki me nodra; sa vakaqori na i vakarau ni nodra vakacaca.

8. A sa tarogi ira na nona tamata ko Lamonai na tui ka kaya: Sa evei na tamata kaukauwa oqo?

9. A ra sa kaya vua: Sa vakani ira tiko na nomuni ⁱose. Raica a sa vakarota oti na tui vei ira na nona tamata ni bera ni ra la'ki vagunuva na sipi, me ra vakarautaka na nona ose kei na qiqi vakaturaga me kauti koya ki na ^kvania ko Nifai; raica sa sureti tu ko koya ki na dua

(2q) tik. 37, 38. Ala. 18:16, 20. WASE 18: (a) Ala. 17:31-38. (b) tik. 3-5, 11, 18, 26-28. Ala. 22:9-11. (c) Ala. 17:34-38. (d) raica b. (e) tik. 5, 6. Ala. 17:28, 31. (f) raica b. (g) raica e. (i) raica 2e, Ala. 17. (j) tik. 10. Raica n, 1 Nif. 18. (k) raica b, 2 Nif. 5. *Rauta na 90 B.C.*

na kana magiti 'levu, ka vakarau-taka mai Nifai ko tama i Lamonai, na tui ni vanua taucoko.

10. A sa kurabui vakalevu sara ko Lamonai e na yalodina nei Amoni, ni sa la'ki vakarautaka sara na ose kei na ^mqiqi vakaturaga, a sa kaya: Au sa sega mada ni raica e dua na tamata yalodina vakaoqo vei ira na noqu tamata; raica sa i koya duadua ga e sa nanuma tiko ka mai vakayacora sara na ka ⁿkece au a vakarota.

11. Au sa kila vakaidina ni sa ^oKalou ko koya; au sa gadreva sara me lako mai vei au, ia au sa rere ga.

12. Ia ni sa vakarautaka oti ko Amoni na ^vose kei na ^qqiqi vakaturaga me vodo kina na tui kei ira na nona tamata, sa qai lako vua na tui; a sa kurabui ni sa dua tani na i rairai ni matana; a sa nanuma me sa lesu tale.

13. A sa kaya vua e dua na tamata ni tui: I Rapana, sa via raici kamuni na tui. Ia sa i balebale ni Rapana, na tui levu ka qaqa; raica sa daukacivi ga na yaca oqo vei ira na tui.

14. A sa gole vua na tui ko Amoni ka kaya: Oi kemuni na tui; a cava saka ko ni vinakata? A sa sega ni sauma na nona taro na tui ka rauta e dua na ^vauwa, ni sa sega ni kila na ka me tukuna vua.

15. A sa tarogi koya tale ko Amoni ka kaya: A cava saka ko ni vinakata? Ia sa galu ga na tui.

16. A sa curumi Amoni na Yalo ni Turaga ka kila na nanuma ni lomana na tui. A sa kaya vua: Ko ni sa kurabui li ni ko ni sa rogoca ni'u

sa ^staqomaki ira na nomuni tamata kei na nomuni qele ni sipi? Io ni'u sa vakamatea e vitu vei ira na meca e na noqu i rabo kei na noqu i seleiwau? Kau taya cavuka na ligadra e so tale?

17. Ia au sa kaya vei kemuni; a cava ko ni sa kurabui vakalevu kina? Raica au sa tamata ga, ka'u sa nomuni tamata; ia au na kitaka na veika dodonu kece ga ko ni sa lewa.

18. Ia ni sa rogoca na vosa oqo na tui sa kurabui sara kina, ni sa kila rawa ko Amoni na nanuma ni lomana; a sa vosa vua ko Lamonai na tui ka kaya: Ko cei ko iko? Sa i iko li na [']Kalou sa kila na ka kece ga?

19. A sa kaya vua ko Amoni: E segai.

20. A sa kaya na tui: Ia ko sa kila vakacava na nanuma ni lomamu? Mo tukuna vakadodonu mai na veika oqo; ia mo vakamacalataka tale ga na kaukauwa ^vakacava ko a vakamatei ira, ka taya musuka kina na ligadra na tamata ka ra a vakasava na noqu sipi.

21. Ia kevaka ko sa tukuna vakadodonu vei au na veika oqo, au na vakayacora na ka kece ga ko vinakata; ia sa rawa me yadravi iko na noqu mataivalu ke ko vina-kata; ia au kila ni ko sa tamata kaukauwa sara ka ra malumalumu kece ga; ia na ka kece ga ko sa vinakata, au na kitaka.

22. Ia sa tamata vuku ko Amoni ka sega na i naki ca e lomana; a sa kaya vei Lamonai: Ko ni na vaka-

(l) Ala. 20:9, 12. (m) tik. 9, 12. Ala. 20:6. 3 Nif. 3:22. (n) tik. 9. (o) raica b. (p) raica n, 1 Nif. 18. (q) raica m. (r) 3 Nif. 8:19. (s) Ala. 17:31-38. (t) raica b. (u) Ala. 17:31-38.

bauta li na noqu vosa, kevaka ka'u sa tukuna na kaukauwa au vakayacora kina na ka oqo? Oqori ga na ka au vinakata vei kemuni.

23. A sa vosa na tui ka kaya vua: Io; au na vakabauta na nomu vosa. A sa rawai e na taro qaseqase ko ya.

24. A sa vosa vakadodonu sara vua ko Amoni ka kaya: Ko sa vakabauti Jiova?

25. A sa kaya ko koya: Sega; au sega ni kilai koya.

26. A sa kaya tale ko Amoni: Ia ko vakabauta li na Kalou?

27. A sa kaya ko koya: Io; au vakabauta na Kalou.

28. A sa kaya vua ko Amoni: Oqori ga ko Jiova. Sa kaya tale: Ko vakabauta li ni sa i Jiova ga na Kalou ka bulia na lomalagi kei na vuravura kei na ka kece ga sa tu kina?

29. A sa sauma ko koya ka vaka: Io; au vakabauta ni a bulia ko Koya na ka kece ga sa tu e vuravura; ia au sa sega ga ni kila na ka mai lomalagi.

30. A sa kaya vua ko Amoni: Sa tiko mai lomalagi na Kalou, kei ira kece na nona agilosu yalovasava.

31. A sa kaya ko Lamonai na tui: Sa tiko mai cake na lomalagi ka tiko e ra ko vuravura?

32. A sa kaya ko Amoni: Io; sa tiko mai cake ko Koya, ka raici ira sobu mai na luve ni tamata; a sa kila na nanuma ni lomadra; ia sa i Koya ga sa buli ira mai na i vakatekivu.

33. A sa kaya ko Lamonai na tui: Au sa vakabauta na ka kece ga

ko sa tukuna. Sa talai iko li mai na Kalou?

34. A sa kaya vua ko Amoni: Io; sa talai au mai na nona Yalo Tabu me'u mai vakavulici kemuni eke, mo ni kila na i vakavuvuli dina ka dodonu. Raica au sa tamata ga ko i au; ia sa buli na tamata mai na i vakatekivu me ucuya na Kalou.

35. Ia sa i solisoli ni Yalo Tabu me'u kila na ka dina; sa solia tale ga vei au na kaukauwa me vaka na noqu gagadre kei na noqu vakabauta na Kalou.

36. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo ko Amoni, sa qai tekivu me vunau; a sa vakamacalataka na buli ni vuravura, na ^wbuli i Atama kei na veika kece sa baleta na lutu tani ni tamata; a sa vakamacalataka vua na i vola tabu, kei na kedra i ^utukutuku era sa vola tu na parofita, me yacova na gauna a biuti Jerusalemi mai kina ko Liai na nodra qase.

37. A sa vakamacalataka tale ga vua na tui kei ira na nona tamata, na nodra i ^{2a}lakolako na nodra qase e na loma ni lekutu kei na veika rarawa era sota kaya; na viakana, na viagunu, na nodra i lakolako kece kei na vuqa tale.

38. A sa vakamacalataka tale ga vei ira na nodrau talaidredre ko Leimani kei Lemueli, kei iratou na luve i Isimeli; a sa tukuna tale ga vei ira na i vakavuvuli kei na kedra i ^{2b}tukutuku kece, mai na gauna a biuti Jerusalemi mai kina ko Liai me yacova na gauna oqo.

39. Ia sa sega ni koya ga oqori; sa vakamacalataka vei ira na veika sa vakarautaki tu me ra bula kina;

(v) tik. 32. Mosa. 7:27. Ica 3:13-16. (w) tik. 34. Raica n, Mosa 2. (y) raica a, 1 Nif. 3. Ala. 63:12. (2a) raica Ai matai ni vola i Nifai. (2b) 1 Nif. 9:2. Rauta na 90 B.C.

io sa vakarautaki tu ^{2c}mai na i vakatekivu kei vuravura; a sa tukuna tale ga vei ira na nona lako mai na Karisito kei na nona cakacaka na Turaga.

40. Ia ni sa tukuna oti ka vakamacalataka vakavinaka vua na tui na veika oqo, sa ^{2d}vakabauta sara na tui na veika kece sa tukuna ko koya.

41. A sa masu na tui vua na Turaga ka kaya: Oi kemuni na Turaga; mo ni lomani au kei ira na noqu tamata, me vaka ko ni sa lomani ira na Nifai.

42. Ia ni sa cavuta na vosa oqo, sa bale sobu ki na qele ^{2e}me vaka sa mate.

43. A ra sa laveti koya na nona ^{2f}tamata ka kauta vua na watina; a ra sa vakadavori koya e na nona i davodavo; a sa davo koto me vaka e dua sa mate, e ^{2g}na rua na siga ka rua na bogi; a sa tagicaki koya ko watina kei ira kece na luvana, me vaka na nodra i valavala na Leimani; io era sa tagicaka na nona mate.

WASE 19

Sa veivakurabuitaki na nodra saumaki mai – Ko Apisi na yalewa ni Leimani – Erau sa lotu na tui kei na ranadi ni Leimani – Sa tauyavutaka na lotu ko Amoni e na vanua ko Isimeli.

1. Ia ni sa ^aoti e rua na siga ka rua na bogi, era sa vakarau kauta na yagona na tui ki na qara vatu era daubulu kina na nodra mate.

2. Ia sa rogoca na ranadi na i

rogorogo kei Amoni, ka sa talatala yani me lako mada mai vua.

3. A sa lako yani vua na ranadi ko Amoni ka taroga se cava e vinakata me vakayacora.

4. A sa kaya na ranadi: Era sa tukuna na ^btamata nei watiquni ko sa parofita ni Kalou Dina, ka sa rawa mo kitaka e vuqa na cakacaka e veivakurabuitaki e na yacana.

5. Ia kevaka sa dina na nodra vosa, mo curu yani ka raica mada na watiquni sa ^coti e rua na siga ka rua na bogi na dede ni nona davo koto; raica era kaya e so ni sa bera ni mate; e so tale era kaya ni sa mate ka sa bona na yagona, ka sa dodonu me la'ki ^dbulu; ia au kila ni sa bera ni bona.

6. A sa rekitaka ko Amoni na i tukutuku oqori, ni sa curumi Lamoni na tui na kaukauwa ni Kalou; a sa kila ni sa takali vua na yalo butobuto, ka sa vakararamataki koya na i serau ni nona loloma na Kalou; a sa marau sara na tui ni sa cilavi koya na rarama ni bula tawamudu; a sa ^emalumalumu mai na yagona, ka sa kau na yalona vua na Kalou.

7. Ia na ka sara ga e gadreva tiko ko Amoni, sa tukuna mai vua na ranadi. A sa curu ki loma me raica na tui me vaka na gagadre ni ranadi; ia ni sa raica, sa kila ni sa sega ni mate.

8. A sa kaya ko koya vua na ranadi: Sa sega ni mate ko koya! Sa moce ga e na lewa ni Kalou, ka ^fna yadra e na mataka; dou kakua ni buluti koya.

9. A sa kaya tale vua ko Amoni:

(2c) raica d, Mosa 4. (2d) tik. 23. (2e) tik. 43. Ala. 19:1, 5-12. (2f) Ala. 19:4. (2g) Ala. 19:1, 5. WASE 19: (a) tik. 5. Ala. 18:43. (b) tik. 9. Ala. 18:43. (c) tik. 1. Ala. 18:43. (d) tik. 1. (e) Ala. 18:42. (f) tik. 11, 12. *Rauta na 90 B.C.*

Ko sa vakabauta na ka oqo ne? A sa kaya na ranadi: Sa kena i vakadei wale ga vei au na nomu vosa kei na nodra vosa na neirau tamata; ia au sa vakabauta ni na yaco vakaidina na ka ko sa tukuna.

10. A sa kaya vua ko Amoni: Ko sa kalougata, ni ko sa vakabauta vakaidina sara! Ia au sa kaya vei iko: Yalewa, sa sega na vakabauta levu vakaoqo vei ira na Nifai!

11. A sa yadravi watina tiko na ranadi mai na gauna ko ya me yacova na mataka, na gauna sa tukuna ko Amoni ni na yadra kina.

12. Ia e na mataka, sa yadra na tui ^gme vaka na vosa i Amoni; a sa dodoka na ligana vua na ranadi ka kaya: Me vakarokorokotaki na yaca ni Kalou; ia mo kalougata tale ga ko iko.

13. Au sa raica vakaidina na noqu i Vakabula, me vaka ga au raica ni ko sa bula tiko; raica e na sucu mai vua e dua na ^jyalewa, ka na mai vakabulai ira kece ga sa vakabauta na yacana. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo, sa vuabale na nona marau ka davo sobu tale; a sa bale sobu tale ga na ranadi ni sa vakamalumalumutaki koya na kaukauwa ni Yalo Tabu.

14. A sa raica ko Amoni ni sa vakayacori na nona kerekere, ka sa sovaraki na Yalo Tabu vei ira na Leimani; io vei ira na wekana ka ra sa vakatubu rarawa vei ira na Nifai kei ira kece ga na tamata ni Kalou, e na vuku ni nodra i tovo ca kei na nodra i vakavuvuli lasu; ia ni sa raica ni sa sovaraki vei ira na Yalo Tabu, sa cuva sobu ka vakavinavinaka vua na Kalou e na ka sa

kitaka vei ira na wekana; a sa vuabale sara na nona marau, ka sa malumalumu kina na yagona; raica sa bale sobu tale ga ko koya.

15. Ia ni ra sa raica na tamata ni tui ni ratou sa bale no, era sa masu vua na Kalou; era sa rerevaka sara na Turaga, ni sa i ^jira era a mai tukuna vua na tui na kaukauwa i Amoni.

16. A ra sa masuta vagumatua na yaca ni Turaga, ka ra sa bale sobu kece ga; ia sa vo duadua ga ko Apisi, e ^kdua na yalewa ni Leimani ka sa vakabauta tu na Kalou e na vuqa na yabaki, e na vuku ni dua na raivotu nei tamana.

17. E dina ga sa vakabauta tu na Turaga, a sega ga ni vakatakila; ia ni sa raica ni sa bale sobu ki na gele ko Lamonai na tui, na ranadi kei ira na nodrau tamata, ka sa bale sobu tale ga ko Amoni, sa kila ni oqo na kaukauwa ni Kalou; ia sa kila ko koya kevaka era sa raica ka kila ko ira na tamata na ka sa yaco oqo, era na vakabauta na kaukauwa ni Kalou; a sa cici yani ki na veivale ka tukutuku vei ira na tamata.

18. A ra sa soqoni kusarawa yani ko ira kece ga ki na nona vale na tui. A ra sa lewe vuqa sara; era sa kurabui vakalevu ni ra sa raica na tui kei na ranadi, kei ira kece na nodrau tamata ni ra sa davo no me vaka era sa mate; era sa raica ni sa davo maliwai ira ko Amoni na Nifai.

19. A ra sa vosa kudrukudru na tamata; era sa kaya ni sa yaco vakaidina vei ira e dua na leqa levu; era kaya ni sa yaco na leqa vua na

(g) tik. 8. (i) raica d, 1 Nif. 11. (j) Ala. 18:1, 2. (k) tik. 17, 28, 29.

Rauta na 90 B.C.

tui kei na nona vuvale, ni sa vakatara ko koya me 'tiko e na nodra vanua e dua na Nifai.

20. Ia e so tale era sa kaya: E segai; sa yaco na leqa vua na tui kei na nona vuvale, ni a lewa me ra ^mvakamatei na nona tamata era a kauta na nona sipi ki na tobu ni ^wwai ko Sepusi; ia era a vakasavi tani, ka veiseyaki mai kea na nona sipi.

21. Raica era sa tiko tale ga kina e so vei ira era a vakasava na sipi ni tui e na tobu ni wai ko Sepusi; a ^rra sa cudruvi Amoni vakalevu sara ni a vakamatea mai kea e so na nodra i tokani, ka ra via vakasava na sipi ni tui.

22. Sa tiko tale ga e na kedra maliwa, na tacina na tamata ka a vakamatea ko Amoni e na i ^sseleiwau; ia ni sa raici Amoni, sa cudru vakalevu sara; a sa ucuna na nona i seleiwau ka lako yani me vakamatei Amoni e na vanua sa davo koto kina; ia ni sa laveta cake na nona i seleiwau me yaviti koya, sa bale sobu vakasauri ka mate sara.

23. Eda sa kila eke ni sa taqomaki Amoni tiko na Turaga, ni a kaya vakaoqo vei Mosaia ^una tamana: Au na taqomaki koya ka vakabulai koya me vaka na nomu vakabauta; a sa soli koya kina ko Mosaia vua na Turaga.

24. Ia ni ra sa raica na lewe vuqa ni sa ^bbale mate na tamata a via vakamatei Amoni, era sa rere vakalevu sara ka sega ni doudou me tarai koya, se tara e dua tale vei ira na davo no; a ra sa kurabui kece ga ka veitarogi vaka i ira, se

kaukauwa cava sa yaco kina na ka oqo, ka cava na kena i balebale.

25. A ra sa lewe vuqa era kaya ni sa ^sKalou ko Amoni; e so tale era kaya ni sa talai koya mai na Kalou.

26. A ra sa veileti mai e so ka kaya ni sa tevoroko koya; ia era sa talai koya mai na Nifai me mai vakacacani ira.

27. E so tale era kaya ni sa talai Amoni mai na Kalou, me cudruvi ira e na vuku ni nodra i valavala ca; era kaya, ni sa dautaqomaki ira tiko na Nifai na Kalou oqo, ka ra sega kina ni rawai ira; era kaya, na Kalou tale ga oqo sa vakarusa e vuqa vei ira na Leimani.

28. A sa tubu me kaukauwa sara na veileti e na kedra maliwa. A sa rarawa vakalevu ka tagi kina na 'yalewa a la'ki tukutuku vei ira, ni sa mai kaukauwa vakaoqo na nodra veileti.

29. A sa lako yani ka taura na ligana na ranadi, ni sa nanuma e na duri mai kina; ia ni sa taura na ligana sa tucake sara na ranadi ka kaci e na domo levu ka vaka: Me vakacaucautaki ko Jisu ni sa vakabulai au mai ^eeli! Oi kemuni na Kalou Cecere, ni lomani ira mada na tamata oqo!

30. A sa dulaka cake na ligana e na marau, ka tukuna e vuqa na ka sa sega na tamata e kila; a sa taura na liga i Lamonai na tui ka sa tucake sara ko koya.

31. Ia ni sa raica na tui na nodra veileti na tamata, sa lako yani ka vunauci ira; a sa vakatavulici ira e na 'ka kece ga sa rogoca vei Amoni; ia ko ira kece ga sa rogoca

(l) Ala. 17:22, 23. (m) raica 2g, Ala. 17. (n) raica 2e, Ala. 17. (o) Ala. 17:27. 18:7. (p) Ala. 17:38. (q) Mosa. 28:7. Ala. 17:35. (r) tik. 22. (s) raica b, Ala. 18. (t) tik. 16, 17. 29. (u) raica l, 1 Nif. 15. (v) Ala. 18:36-39.

ka vakabauta na nona vosa, era sa saumaki vua na Kalou.

32. Ia sa vuqa vei ira era sa sega ni vakabauta na nona vosa; era sa dui gole ka lako tani yani.

33. A sa tucake tale ga ko Amoni ka vunau vei ira; era sa vakamacala tale ga na tamata i Lamonai; ia sa dua vata ga na ka era sa tukuna; io era sa tukuna ni ra sa veivutuni ka sega tale ni via kitaka na i valavala ca.

34. Raica era sa lewe vuqa era sa tukuna vei ira na tamata ni ra sa raici ira na agilosi ka veivosaki kei ira; a ra sa vakavulici ira e na veika ni Kalou ka tukuna na nona yalododonu.

35. A ra sa lewe vuqa era sa vakabauta na nodra vosa; ia ko ira kece ga sa vakabauta, era sa ^wpa-pitaisotaki; era sa tauyavutaka na i soqosoqo vakalotu, ka sa yaco me ra tamata yalododonu.

36. A sa tekivu vakaoqo na cakacaka ni Turaga e na kedra maliwa na Leimani, ka sa sovaraka vei ira na nona Yalo Tabu; ia eda sa kila eke ni sa dodo tu na liga ni Turaga vei ira kece ga sa veivutuni ka vakabauta na yacana.

WASE 20

Erau sa lako ki Mitionai ko Amoni kei Lamonai na tui – Erau sa sota kei na tama i Lamonai, na tui ni vanua taucoko – A cudruvi rau mada, qai vosoti rau ka vukei rau sara.

1. A rau sa vakadeitaka na lotu e na vanua ko Isimeli; raica sa vinakata ko Lamonai na tui me kauti

Amoni ki na ^avanua ko Nifai me vakaraitaki koya vei tamana.

2. A sa rogo vei Amoni na domo ni Turaga ka kaya: Mo kakua ni lako ki na vanua ko Nifai, ni na segata na tui me vakamatei iko; ia mo lako ga ki na ^bvanua ko Mitionai, ni sa ^ctiko e na vale ni veivesu mai kea ko Eroni na tacimu, kei rau ko Mulokai kei Ama.

3. Ia ni sa rogoca na vosa oqo ko Amoni, sa kaya vei Lamonai: Raica eratou ^dsa tiko e na vale ni veivesu mai Mitionai na taciq kei rau na nona i tokani; ia me'u lako mada kina ka sereki iratou.

4. A sa kaya vei Amoni ko Lamonai: Au kila ni ko sa rawa ni kitaka na ka kece ga e na kaukauwa ni Turaga. Ia daru na lako vata ki na vanua ko Mitionai, ni sa noqu i tokani vinaka ko Anitimono na tui Mitionai; ia au na lako ki na ^evanua ko Mitionai ka vakayalovinakataka na tui, me ^fsereki iratou na wekamu. A sa kaya tale vua ko Lamonai: Malua; ko cei e tukuna vei iko ni ratou sa vesu tu mai kea?

5. A sa kaya vua ko Amoni: Sa sega e dua tale sa tukutuku vei au, na Kalou duadua ga; raica sa kaya vakaoqo vei au ko Koya: Eratou sa tiko e na vale ni veivesu mai Mitionai; mo ^glako kina ka sereki iratou.

6. Ia ni sa rogoca na ka oqo ko Lamonai, sa vakaroti ira na nona tamata me ra vakarautaka na nona ^hose kei na ⁱjqiqi vakaturaga.

7. A sa kaya vei Amoni: Lako

(w) raica v, 2 Nif. 9. WASE 20: (a) raica b, 2 Nif. 5. (b) tik. 3-7, 14, 15, 28, 30. Ala. 21:12, 13, 18. 22:1, 3. 23:10. (c) tik. 3-7, 13, 15, 22, 24, 26-30. Ala. 21:13-15. 22:2. (d) raica c. (e) raica b. (f) raica c. (g) tik. 2. (i) raica n, 1 Nif. 18. (j) raica m, Ala. 18. Rauta na 90 B.C.

mai me daru lako vata ki na ^hvanua ko Mitionai; ia au na la'ki kerea vua na tui me sereki iratou.

8. Ia ni rau sa lako tiko yani, erau sa sota kei na tama i Lamonai, na tui 'ni vanua taucoko.

9. A sa vosa vei Lamonai ko tamana ka kaya: A cava ko a sega ni lako mai kina ki na kana ^mmagiti ka'u a vakarautaka vei kemudou na luvequ, kei ira na noqu tamata?

10. A sa kaya tale ga: Ko drau lako tiko ki vei kei na Nifai oqori? Raica oqori na kawa ni tamata lasulasu!

11. A sa vakamacalataka vua ko Lamonai na vanua erau lako tiko kina, ni sa sega ni via vakacudrui tamana.

12. A sa vakamacalataka tale ga vua na vuna a sega ni lako kina ki na kana ⁿmagiti a vakarautaka ko tamana.

13. A sa vakamacalataka taucoko sara ko Lamonai na veika oqori; ia sa kurabui dina ni sa cudruvi koya ko tamana ka kaya: I Lamonai; ko sa lako tiko oqori ^ssereki iratou na Nifai, ko iratou na kawa ni tamata lasulasu! Raica na nodra qase na tamata oqori a vakaisini rau na noda qase; ia oqo era sa lako mai na nona kawa me ^rra mai vakaisini keda, ka kovea tale na veika eda taukena, e na nodra vosa veicavilaki kei na nodra i lawaki qaseqase.

14. A sa vakaroti Lamonai ko tamana me vakamatei Amoni. Sa vakaroti koya tale ga me kakua ni lako ki ^oMittonai; ia me rau lesu vata ki na ^vvanua ko Isimeli.

15. A sa vosa vua ko Lamonai

ka kaya: Au na sega ni vakamatei Amoni, ka'u na sega tale ga ni lesu tale ki Isimeli; ia au na lako ki Mittonai me'u ^ssereki iratou na weka i Amoni, ni ratou sa tamata dodonu ka parofita ni Kalou Bula.

16. Ia ni sa rogoca na vosa oqo ko tamana, sa cudruvi koya sara; a sa ucuna na nona i seleiwau me yaviti koya kina.

17. A sa tarovi koya ko Amoni ka kaya: Mo kakua ni vakamatea na luvemu; raica sa vinaka cake me mate vei kemudrau ko koya, ni sa veivutunitaka na nona i valavala ca; ia kevaka ko sa bale mate ko iko e na gauna oqo, ni sa curumi iko tu na cudru waqawaqa, ko na sega vakaidina ni vakabulai.

18. Ia sa kilikili sara mo vosoti koya; raica kevaka ko sa vakamatea oqo na luvemu ni sa sega na nona cala, e na tagi mai na qele na nona dra ka beitaki iko vua na Turaga na nona Kalou; ia ko na rusa kina.

19. Ia ni sa vosa oti vua ko Amoni, sa sauma na tui ka vaka: Raica au sa kila kevaka au vakamatea oqo na luvequ, au sa na vakadavea na dra sa sega ni cala; ia sa i iko ga ko sa cala, ni ko sa segata mo rawai koya.

20. A sa laveta cake na ligana me yaviti Amoni. Ia sa sabaya ko Amoni ka mokuta na ligana; a sa sega kina ni yavalata rawa.

21. Ia ni sa kila na tui ni sa rawa vei Amoni me vakamatei koya, sa vakamamasu vua me lomani koya.

22. A sa laveta cake na nona i seleiwau ko Amoni ka kaya vua: Kevaka ko sa sega ni vakadonuya

(k) raica b. (l) Ala. 22:1. (m) raica l, Ala. 18. (n) raica l, Ala. 18. (o) tik. 4, 7. (p) raica o, Jeko 7. (q) raica b. (r) raica y, Ala. 17. (s) raica o. Rauta na 90 B.C.

me ratou 'sereki mai vale ni veivesu ko iratou na wekaqu, au na vakamatei iko dina.

23. A sa rere vakalevu na tui de na vakamatei; a sa kaya tale: Raica kevaka ko sa vakabulai au, au na solia vei iko na ka ga ko vinakata; sa rawa me'u wasea vakaveimama vei iko na noqu matanitu.

24. A sa kila ko Amoni ni na vakayacora vakaidina na tui na ka sa vinakata; a sa vosa vua ka kaya: Au na vakabulai iko ga kevaka ko vakadonuya me ratou ^usereki mai vale ni veivesu ko iratou na wekaqu; ia mo vosoti Lamonai ka solia lesu vua na nona matanitu, ka vakatara me vakayacora ^vna ka sa vinakata; kevaka e sega, ko na mate vakaidina.

25. Ia ni sa rogoca na tui na vosa i Amoni, sa marau vakalevu ni sa kila ni sa rawa ni bula.

26. Ia ni sa kila ni sa sega ni via vakamatei koya ko Amoni, ka sa lomani Lamonai sara na luvena, sa kurabui vakalevu kina ka kaya: Raica a ka lailai sara ko vinakata oqori; ko sa vinakata wale ga me ratou ^wsereki na wekamu, ka soli lesu vei Lamonai na luvequ na lewa ni nona matanitu; au sa vakadonuya me lewa tale na nona matanitu ko Lamonai na luvequ me tekivu edai ka tawamudu; ia au sa na ^ysega ni lewai koya tale.

27. Au sa vakadonuya tale ga ^{2a}me ratou sereki na wekamu mai na vale ni veivesu; ia mo qai kauti iratou yani vei au ki na noqu matanitu, ni'u sa gadreva vakaidina me'u raici kemudou. Raica sa ku-

rabui vakalevu na tui e na i vakavuvuli i Amoni, kei na veika sa tukuna ko Lamonai na luvena; a sa gadreva sara me kila na kena i balebale.

28. A rau sa ia tale e na nodrau i lakolako ki ^{2b}Mitionai ko Amoni kei Lamonai. A sa yalovinaka vei Lamonai na tui ni vanua ko ya, ka vakadonuya me ratou ^{2c}sereki mai na vale ni veivesu ko iratou na weka i Amoni.

29. A sa rarawa vakalevu ko Amoni ni sa raici iratou; raica eratou sa luvawale ka mavoa na yagodratou ni ratou sa vesu tu vakadede e na ^{2d}dali. Ia eratou a ^{2e}vosota na viakana, na viagunu kei na veika rarawa kece ga a vakayacori vei iratou.

30. Eratou sa kalouca dina ni ratou sota kei na dua na mata tamata yalokaukauwa ka domodomoga; era a sega ni via rogoca na nodratou vunau; ia era vakasavi iratou tani, yaviti iratou ka vaktalai iratou mai na nodra veivale kei na veivanua kece ga me yacova ni ratou sa tadu ki ^{2f}Mitionai; ia eratou a vesu mai kea; eratou a vesu vakaukauwa e ^{2g}dali ka sogo tiko e na vale ni veivesu me bogi vuqa, me yacova ni rau sa la'ki sereki iratou mai ko Lamonai kei Amoni.

Na i tukutuku ni nodrau kaulotu vei ira na Leimani, ko Eroni kei Mulokai kei ira na nodrau i tokani.

Sa tukuni e na wase e 21 ki na wase e 26.

(t) tik. 24, 26, 27. (u) raica t. (v) tik. 26. Ala. 21:21, 22. 22:1. (w) tik. 27. Ala. 22:2. (y) Ala. 21:22. 22:1. (2a) tik. 26. (2b) raica b. (2c) tik. 4, 7. (2d) tik. 30. (2e) Ala. 21:14. (2f) raica b. (2g) tik. 29.

WASE 21

Erau sa lako ki Mitionai ko Eroni kei Mulokai, ni ra sa cati rau ko ira na Amelekai – Erau sa biu ki na vale ni veivesu – Na nodrau kaulotu ni rau sa sereki – Sa vuavuai vinaka na caka-caka i Amoni – Sa tara na veivale ni lotu.

1. E na gauna eratou a "veitawasei kina ko Amoni kei iratou na tacina e na i yalayala ni nodra vanua na Leimani, a lako ko Eroni ki na vanua era vakatoka na Leimani ko ^bJerusalemi, na yaca ni nodra vanua na nodra qase; ia sa tiko sara e na i ^cyalayala ni vanua ko Momani.

2. Era sa tara mai kea e dua na koro levu ko ira na Leimani, na Amelekai kei ira na ^dEmuloni; era sa vakatoka na koro ko ya ko ^eJerusalemi.

3. Raica era sa tamata yalokaukauwa na Leimani; ia era sa yalo kaukauwa cake sara na Amelekai kei ira na ^fEmuloni; a ra sa vakauqeti ira na Leimani me ra yalokaukauwa cake ka kitaka na i valavala ca kece ga kei na i tovo vakasisila.

4. Ia ni sa yaco yani ki ^gJerusalemi ko Eroni, sa vunau taumada vei ira na Amelekai. A sa vunau vei ira e na nodra ^hvale ni lotu; raica sa tara tu mai kea na ⁱnodra vale ni lotu na Neori, ni ra sa lewe ni lotu i Neori ko ira na Amelekai kei ira na Emuloni.

5. Ia ni sa vunau tiko ko Eroni vei ira na tamata e na dua na nodra ^jvale ni lotu, sa tucake e dua vei ira

na Amelekai ka veileti vua ka vaka: A cava li ko kaya tiko? Ko kaya ni a ^krairai vei iko e dua na agilosi? A cava me rairai ga kina vei iko ka segai vei keimami? Vakaevei; ko ni sa tamata dodonu ga ko i kemuni ka segai ko i keimami?

6. Ko sa kaya tale ga ni keimami na vakarusai kevaka keimami sa sega ni veivutuni. Ko sa kila rawa beka na nanuma kei na i naki ni loma i keimami? A cava ko sa kaya kina me keimami veivutuni? Ko kila vakaevei ni keimami sega ni tamata dodonu? Raica keimami sa tara na neimami ^mvale ni lotu me keimami dausoqoni vata ka qarava kina na Kalou. Ia keimami vakabauta ni na vakabulai ira na tamata ⁿkece ga na Kalou.

7. A sa kaya vua ko Eroni: Ko sa vakabauta li ni na lako sobu mai na Luve ni Kalou me vakabulai ira na tamata mai na nodra i valavala ca?

8. A sa kaya ko koya: Keimami sega sara ni vakabauta ni ko kila kina e dua na ka. Keimami sega ni vakabauta na i vakavuvuli lialia oqori! Keimami sega tale ga ni vakabauta ni ko kila na ka e sa bera ni yaco; ia keimami sega tale ga ni vakabauta ni ra kila na nomuni qase kei ira na neimami qase, na veika era a tukuna ni na yaco.

9. A sa vakamacalataka vei ira ko Eroni na i vakavuvuli ni nona lako mai na Karisito, kei na nona ^otucake tale mai na mate; ia sa tukuna tale ga vei ira, kevaka sa sega ni mai vosota na mate na Karisito

(a) Ala. 17:13. (b) tik. 2,4. Ala. 24:1. 3 Nif. 9:7. (c) raica b, Mosa. 18. (d) raica v, Mosa. 23. (e) tik. 1,4. (f) raica v, Mosa. 23. (g) tik. 1, 2. (i) raica v, Ala. 16. (j) Ala. 1:2-15. (k) raica v, Ala. 16. (l) Mosa. 27:10-16,34. (m) raica u, Ala. 15. (n) Ala. 1:4. 15:15. (o) raica d, 2 Nif. 2.

ka ^psorovaki keda e na nona dra, eda na sega ni vakabulai.

10. Ia ni sa vakamacala tiko vei ira, era sa cudruvi koya ka vakalialiai koya; a ra sa sega ni via rogoca na nona vosa.

11. Ia ni sa kila ko Eroni ni ra sa sega ni via rogoca na nona vosa, sa cavutu mai na nodra ^qvale ni lotu ka lako ki na koro ko Ani-Anitai; a sa ^rraica ni sa vunau tiko mai kea ko Mulokai kei Ama, kei ira na nodrau i tokani. Eratou sa vunautaka tiko na i vakavuvuli dina vei ira na lewe vuqa.

12. Ia eratou sa kila ni sa kaukauwa tiko ga na yalodra na tamata; a ratou sa cavutu mai kea ka lako ki na ^svanua ko Mitionai. A ratou sa la'ki vunau vei ira mai kea; ia sa lewe lailai ga sa vakabauta na nodratou vosa.

13. A ^tsa vesu ko Eroni kei na vica na nona i tokani ka ra biu ki na vale ni veivesu; ia ko iratou na kena vo, eratou sa dro mai Mitionai ki na veivanua vakavolivolita.

14. Eratou sa vosota na veika rarawa ko iratou na sa tiko e a vale ni veivesu; ia erau a qai sereki iratou mai ko Lamonai kei Amoni; erau a vakasulumi iratou ka vakani iratou tale ga.

15. Ia ni ratou sa sereki mai na vale ni veivesu, eratou sa guilecava na veika rarawa eratou a stota kaya; raica eratou sa lako tale yani ka vunau vei ira na tamata.

16. Eratou sa lako ki na veivanua kece ga sa vakauqeti iratou

kina na Yalo Tabu; a ratou sa vunautaka na vosa ni Kalou e na nodra ^uveivale ni lotu na Amelekai, kei na nodra soqoni kece ga na Leimani ka vakatarai me ratou tiko kina.

17. A sa vakalougatataki iratou na Turaga; raica sa lewe vuqa era sa vakabauta na nodratou vunau; ia era sa qai kila ni ra sa i valavala ca, ka sa ^vsega ni dina na nodra i vakavuvuli na nodra qase.

18. Erau sa cavutu mai ^wMitionai ko Amoni kei Lamonai, ka lesu tale ki na nodrau ^yvanua mai Isimeli.

19. A sa ^{2a}sega ni vinakata ko Lamonai na tui me qaravi koya ko Amoni, se me vakatokai tale me nona tamata.

20. A sa vakarota me tara na ^{2b}veivale ni lotu e na vanua ko Isimeli; ia sa vakarota tale ga me ra dausoqoni yani kina ko ira kece na nona tamata.

21. A sa lomani ira sara ko Lamonai ka vakatavulica vei ira e vuqa na ka. A sa dusimaka vei ira na nona tamata ni ra sa tamata galala; io era sa ^{2c}galala tale ga mai na lewa nei tamana, na tui ni vanua taucoko; raica sa lesia ko tamana me lewa ko koya e na vanua ko Isimeli kei na veivanua vakavolivolita.

22. A sa tukuna tale ga vei ira ni sa rawa me ra qarava na Turaga na nodra Kalou e na veivanua kece ga e na nona matanitu.

23. A sa vunau ko Amoni vei ira na tamata i Lamonai na tui; a sa

(p) raica f, 2 Nif. 2. (q) raica v, Ala. 16. (r) tik. 13, 14. Ala.20:2, 3, 28-30. (s) raica b, Ala. 20. (t) tik. 14, 15. Ala. 20:26-30. (u) raica v, Ala. 16. (v) raica o, Jeko. 7. (w) raica b, Ala. 20. (y) raica y, Ala. 17. (2a) Ala. 17:25. (2b) raica v, Ala. 16. (2c) Ala. 20:24, 26. 22:1.

vakatavulica vei ira na veika kece ga sa dodonu. A sa vakatavulici ira matua sara e na veisiga kece ga; ia era sa vakabauta na nona vosa, ka muria sara na vunau ni Kalou.

WASE 22

Sa lako ko Eroni ki na vanua ko Nifai – Sa saumaki mai na tui kei na nona matavuvale – Sa wase rua na vanua; a nodra na Nifai kei na nodra na Leimani.

1. A sa vakavulici ira tiko na tamata i Lamonai ko Amoni. Ia me da lesu tale mada ki na i tukutuku kei Eroni kei iratou na nona i tokani; raica, e na gauna a biuti "Mitionai kina ko Eroni, sa vakauqeti koya na Yalo Tabu me lako ki na ^bvanua ko Nifai; a sa yaco sara vua na tui, na ^ctama i Lamonai; raica sa lewa ko koya ^e na vanua taucoko; ia sa sega ga ni lewa e na ^dvanua ko Isimeli.

2. A sa lako ko koya kei iratou na nona i tokani ki na nona vale na tui; a sa cuva sobu vua na tui ka kaya: Oi kemuni na tui; oi keitou oqo na weka i Amoni ko ni a ^fsereka mai na vale ni veivesu.

3. Ia kemuni na tui, mo ni vakabulai keitou ka keitou na qai nomuni tamata. A sa kaya vei iratou na tui: Dou tucake; raica au na vakabulai kemudou ka' u na sega ni laiva mo dou noqu tamata; ia au vinakata mo dou vakavulici au, ni sa sega tiko ni vakacegu na lomaqu e na i ^gvakavuvuli bibi ni wekamudou ko Amoni; ia mo dou tukuna tale ga se cava a sega ni lako

vata mai kina kei kemudou ko koya mai 'Mitionai.

4. A sa kaya vua na tui ko Eroni: Sa kacivi koya na Yalo ni Turaga ki na dua tale na vanua; raica sa lako ki na ^jvanua ko Isimeli me vakavulici ira na tamata i Lamonai.

5. A sa vosa na tui ka kaya vei iratou: A cava na i balabale ni ^kYalo ni Turaga ko tukuna tiko? Oqori sara ga na ka e vakaleqa tiko na yaloqu.

6. E dua tale; a cava na i balebale ni vosa i Amoni ka kaya vakaoqo? 'Kevaka dou sa veivutuni, dou na vakabulai; ia kevaka dou sa sega ni veivutuni, dou na muduki tani e na siga mai muri.

7. A sa kaya vua ko Eroni: Ko sa vakabauta li ni dua tiko na Kalou? A sa kaya na tui: Era kaya na Amelekai ni dua tiko na Kalou; raica au sa vakadonuya me ra tara na nodra ^mvale ni lotu me ra dausoqoni kina ka qaravi Koya. Ia kevaka dou sa kaya ni dua tiko na Kalou, au na vakabauta.

8. A sa marau vakalevu ko Eroni ni sa rogoca na vosa oqo ka kaya: Kemuni na tui; me vaka ko ni sa bula, sa bula vakaidina tiko na Kalou.

9. A sa kaya na tui: Sa i Koya li na Kalou "Kaukauwa ka a kauti ira mai na noda qase mai na vanua ko Jerusalemi?

10. A sa kaya vua ko Eroni: Io; sa i Koya ga sa Bulia na lomalagi kei na vuravura kei na veika kece ga sa tu kina. Ko sa vakabauta li na ka oqo?

(a) raica b, Ala. 20. (b) raica b, 2 Nif. 5. (c) Ala. 20:8. (d) raica y, Ala. 17. (e) Ala. 20:8,9. (f) Ala. 20:26, 27. (g) Ala. 20:26. (i) raica b, Ala. 20. (j) raica y, Ala. 17. (k) tik. 4. (l) Ala. 20:17, 18. (m) raica u, Ala. 15. (n) raica b, Ala. 18.

11. A sa kaya na tui: Io; au sa vakabauta ni sa bulia na ka kece ga ko Koya; ia au sa gadreva sara mo dou vakamacalataka vei au na veika kece oqori; io au na vakabauta na nomudou i tukutuku.

12. Ia ni sa kila ko Eroni ni na vakabauta na tui na nona i tukutuku, sa qai tekivu vakamacala mai na ^obuli i Atama; a sa ^vvunautaka vua na i vakavuvuli, ni sa bulia na Kalou na tamata me ucui Koya ka solia vua na vunau; ia sa lutu tani na tamata e na vuku ni nona talaidredre.

13. A sa vakamacalataka vua ko Eroni na i vakavuvuli kece, na buli i Atama, na lutu tani ni tamata kei na nona i valavala ca; a sa tukuna tale ga vua na sala sa vakarautaki tu mai na i ^vvakatekivu kei vura-vura, me ra bula kina ko ira kece ga sa vakabauta na yaca i Karisito.

14. Ia ni sa lutu tani na tamata, sa sega ni rawa me vakabulai koya vaka i koya; a sa mai vosota na ka rarawa kei na mate na Karisito me i ^ssoro ni nodra i valaval ca, me ra bula kina ko ira kece ga sa vakabauta ka veivutuni ka papitaiso; raica sa ^ssereka ko Koya na i vau ni mate ka sa ^ssega kina na kaukauwa ni i bulubulu; ia e na vakaotia ko Koya na ^bbati gaga nei mate e na nona kaukauwa; a sa vakamacalataka na ka kece ga oqo ko Eroni vua na tui.

15. Ia ni sa vakamacalataka oti vua ko Eroni na veika oqo, sa kaya na tui: a cava me'u kitaka me'u rawata kina na bula tawamudu ko sa

tukuna tiko? Io a cava me'u kitaka me'u ^ssucu vou kina me'u luve ni Kalou? A cava me'u kitaka me bokoci kina na noqu i ^vvalavala ca, ka me'u vakasinaiti e na Yalo Tabu ka sega ni muduki tani e na siga mai muri? A sa kaya tale: Raica au sa rawa ni solia na veika kece ga au sa taukena kei na lewa ni noqu matanitu; ia me'u rawata ga na bula tawamudu.

16. A sa kaya vua ko Eroni: Kevaka sa lomamu dina mo rawata na ka oqo, mo ^vvakamalalumutaki iko vua na Kalou ka veivutunitaka na nomu i valavala ca; ia mo cuva vua na Kalou ka ^{2a}masuta na yacana e na vakabauta, ko na qai rawata vakaidina na ka ko sa gadreva.

17. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo ko Eroni, sa tekiduru na tui ka cuva sobu vua na Turaga; a sa cuva ^{2b}vakatobuicu ki na qele ka ^{2c}masu vagumatua vua ka kaya:

18. Kemuni na Kalou; sa tukuna vei au ko Eroni ni sa dua tiko na Kalou; ia kevaka sa dua tiko na Kalou ka sa i kemuni ko Koya, mo ni vakatakilai kemuni mada vei au; raica au na veivutunitaka na noqu i valavala ca kece ga me'u kilai kemuni; ia mo ni vakaturi au cake mai na mate ka me'u vakabulai e na siga mai muri. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo na tui, sa davo sobu sara ^{2d}me vaka e sa mate.

19. Era sa lako na nona tamata ka tukuna vua na ranadi na ka sa yaco vua na tui. A sa lako mai ko koya ka raica ni sa davo no na tui

(o) tik. 13. Raica *n*, Mosa. 2. (p) kei raica *a*, 1 Nif. 3. Ala. 63:12. (q) raica *d*, Mosa. 4. (r) raica *f*, 2 Nif. 2. (s) raica *g* kei na *k*, 2 Nif. 9. (t) raica *i*, Mosa. 16. (u) raica *j*, Mosa. 16. (v) raica *e*, Mosa. 5. (w) raica *r*, Mosa. 2. (y) tik. 17, 18. (2a) raica *a*, 2 Nif. 32. (2b) tik. 16. (2c) raica *e*, 2 Nif. 32. (2d) tik. 19.

me vaka sa mate; a sa raici Eroni tale ga kei iratou na nona i tokani ni ratou sa tucake tu, ka sa ^{2e}na-
numa ni ratou sa vakavuna na leqa ni tui; a sa cudru vakalevu sara ka vakaroti ira na nona tamata na tui, me ra vesuki iratou ka vakamatei iratou.

20. Ia era sa rere na tamata ni tarai Eroni kei iratou na nona i tokani, ni ra a raica tu na ka a yaco vua na tui; a ra sa vosa vua na ranadi ka kaya: A cava ko ni sa vakarota kina me keitou vakamatei iratou na tamata oqo? Raica sa dua vei iratou sa kaukauwa sara vei keda kece ga. A sa rawa vua me yaviti keda kece.

21. Ia ni sa raica na ranadi ni ra sa rere na nona tamata, sa tuburi koya tale ga na rere de na yaco vua na leqa. A sa vakaroti ira na nona tamata, me ra ^{2f}kacivi ira mai na lewe vuqa me ra mai vakamatei Eroni kei iratou na nona i tikani.

22. Ia sa kila ko Eroni ni sa nakita vakaidina sara na ranadi me yaco na ka oqori, ka kila tale ga na nodra yalokaukauwa na tamata; a se ririkotaka ni ra na soqoni vakalewe levu mai na tamata ka na tubu na veileti kei na veivala e na kedra maliwa; a sa dodoka yani na ligana ka vakaduria na tui ka kaya: Mo tucake mai. A sa vakaukauwataki sara ko koya ka tucake mai.

23. Ia sa raica tiko na ranadi kei ira na tamata na ka sa yaco oqo. A ra sa kurabui vakalevu kina ka tuburi ira na rere. A sa lako yani na tui ka vakamacala vei ira. A sa vakamacalataka vei ira e vuqa na ka; ia sa mana sara na nona i vaka-

macala ka ^{2g}ra saumaki kina vua na Turaga na nona matavuvuale.

24. Era sa soqoni vata mai na ²ⁱlewe vuqa me vaka na i vakaro ni ranadi; era sa vosa kudrukudru e na vuku i Eroni kei iratou na nona i tokani.

25. Ia sa lako yani na tui ka vakamacala vei ira. A ra sa yalo vinaka vei Eroni kei iratou na nona i tikani.

26. Ia ni sa raica na tui ni ra sa yalo vinaka na tamata, sa kaya vei Eroni kei iratou na nona i tokani me ratou lako yani ka vanau vei ira.

27. A sa vakauti yani na nona i ^{2j}tukutuku na tui vei ira kece ga na nona tamata e na nona vanua tau-coko; io na veivanua vakavolivolita me yaco ki na wasawasa e a tokalau kei na wasawasa e na ra; ia sa kena i yalayala mai na ^{2k}vanua ko Saraemala na veikau mai na wasawasa e na tokalau ki na wasawasa e na ra, ka vakamuraia na matasawa kei na i yalayala ni veikau ki na vualiku kei Saraemala, me yacova na i ^{2l}yalayala ni vanua ko Manitai e na ulu ni ^{2m}wai ko Saitoni, na wai ka drodro mai na tokalau ki na ra; ia oqo na i yalayala ni nodra vanua na Leimani kei ira na Nifai.

28. Raica era sa vakaitikotiko ga e na vale laca e na loma ni veikau ko ira na Leimani vucesa; ia era sa tawana na veikau e na ra ni ²ⁿvanua ko Nifai kei na ra ni vanua ko Saraemala, e na i yalayala ni matasawa kei na ceva ni vanua ko Nifai; oqo na vanua era a taukena

(2e) tik. 18. (2f) tik. 24. (2g) Ala. 23:3. (2i) tik. 21. (2j) Ala. 23:1-4. (2k) Oma. 13. (2l) raica i, Ala. 16. (2m) raica g, Ala. 2. (2n) raica b, 2 Nif. 5. Rauta na 90 kei na 77 B.C.

taumada na nodra qase, me yaco ki matasawa.

29. Ia era sa tiko tale ga e vuqa na Leimani e na matasawa ni vanua e na tokalau, na vanua era a vakasavi ira yani kina ko ira na Nifai. Raica sa voleka me ra vakavolivoliti ira sara na Nifai ko ira na Leimani; ia era sa taura na Nifai na vanua kece e na vualiku na kena i yalayala na veikau e na ulu ni wai ko Saitoni, mai na tokalau ki na ra; io na vualiku taucoko me yaco ki na vanua ko ^{2o}Vanuasautu.

30. Ia sa yacova na i yalayala ni vanua ko ^{2p}Vanualala; io sa yawa sara ki na vualiku na nodra vanua ^{2q}na tamata era sa vakarusai, ka ra a qai kunea na ^{2r}suidra ko ira na ^{2s}kai Saraemala; oqo na vanua era a sobu ^{2t}taumada mai kina.

31. Era qai kali mai kea ^{2u}ki na veikau e na ceva. Ia na vanua kece e na vualiku sa vakatokai ko ^{2v}Vanualala, kei na vanua kece e na ceva sa vakatokai ko ^{2w}Vanasautu; a ra sa sinai e na kena veikau na mataqali manumanu kila kece ga; ia e so na manumanu oqori a ^{2x}lako mai na vanua e na ceva me ra vakasasa kedra kakana.

32. Ia na i yalayala ni vanua ko Vanuasautu kei Vanualala, sa ^{3a}rauta ni lakova e dua na Nifai e na dua veimama na siga, mai na wasawasa e na tokalau ki na wasawasa e na ra; ia sa voleka sara me vakavolivolita na vanua ko Nifai kei na vanua ko Saraemala na

wasawasa; ia sa semati rau ga na vanua e na tokalau kei na vanua e na ceva, e dua na ^{3b}vanua qiqo.

33. A ra sa tawana tu na Nifai na vanua ko Vanuasautu, mai na wasawasa e na tokalau ki na wasawasa e na ra; ia e na nodra lewa vuku na Nifai, era sa tuvana kina na nodra mataivalu me yadravi ira na Leimani, me ra tiko ga e na vanua e na ceva ka kakua ni lako cake yani ki na vualiku, de ra na rawa na nodra vanua.

34. Ia era sa tawana tiko ga na Leimani na vanua ko Nifai kei na veikau vakavolivolita. Raica era sa lewa vakaqaseqase sara na Nifai; era sa veimecaki kei ira na Leimani, ka ra sega ni vinakata me ra dau mai vakararawataki ira tiko; era sa viribaita na nodra vanua me ra dau dro yani kina e na veigauna.

35. Ia ni'u sa tukuna oti na veika oqo, au na lesuva tale na i tukutuku kei Amoni, Eroni, Omanai kei Iminai kei ira na nodratou i tokani.

WASE 23

Sa kacivaki yani me ra kakua ni vakacacani ira na kaulotu – Era sa saumaki mai e vuqa na Leimani – Era sa cata na i vakavuvuli dina ko ira na Amelekai kei ira na Emuloni – Ko ira na Anitai-Nifai-Liai.

1. A sa kacivaki yani na nona i "tukutuku na tui Leimani kivei ira na nona tamata; sa lewa me ra kakua ni vakacacani Amoni,

(2o) tik. 31-33. Ala. 50:32. 51:28, 30, 32. 52:9, 15, 17, 18, 27, 39. 53:3, 4. 55:26. 63:5. Ila. 1:23, 28, 29. 4:5, 6. 5:14. 3 Nif. 3:23. 11:1. (2p) tik. 31, 32. Ala. 46:17. 50:34. 63:5. 3 Nif. 3:23. Moma. 3:5, 7. 4:1-3, 8, 13, 19. (2q) Vola i Ica. (2r) Mosa. 8:7-12. 21:25-28. 28:11-19. Vola i Ica. (2s) Oma. 20-22. (2t) tik. 31, 32. Oma. 14-22. Ila. 6:10. 8:21, 22. (2u) Ila. 6:10. (2v) raica 2p. Ila. 3:5, 6. (2w) raica 2o. (2y) raica n, 1 Nif. 18. (3a) Ila. 4:7. (3b) Ala. 50:34. 52:9. 63:5. Ila. 4:7. Moma. 2:29. 3:5. WASE 23: (a) tik. 2-4. Ala. 22:27. Rauta na 90 kei na 77 B.C.

Eroni, Omanai, Iminai kei ira na nodratou i tokani era sa vunautaka yani na vosa ni Kalou e na nona vanua.

2. Sa tukuni vei ira na nona tamata me ra kakua ni tarai iratou se vesuki iratou, se biuti iratou ki na vale ni veivesu; ia me ra kakua ni kasiviti iratou se yaviti iratou, se vakasavi iratou tani e na nodra ^bvale ni lotu; io me ra kakua ni vakacacani iratou, se vakaviriki iratou e na vatu; io me ra vakacurumi iratou yani ki na nodra veivale, na ^cvale tabu kei na nodra ^dvale ni soro.

3. Ia me ratou lako ki na veivanua kece ga eratou sa vinakata, ka vunautaka kina na i tukutuku vinaka; raica sa veivutuni ka saumaki vua na Turaga, na tui ^ekei na nona matavuvale; a sa ^ftukutuku yani vei ira na nona tamata e na vanua taucoko me kakua ni tarovi na vunautaki ni vosa ni Kalou, me ra kila kina na tamata na ^gnodra i vakavuvuli lasu na nodra qase; io me ra kila tale ga ni ra sa veiwekani na tamata kece ga, ka sa sega ni kilikili me ra veivakamatei, veivakacacani, veibutakoci, butako se kitaka na i tovo ca.

4. A sa vakauti yani na i ^htukutuku ni tui e na veivanua kece ga; ia sa qai lako ko Eroni kei iratou na nona i tokani ki na ⁱnodra veivale ni lotu e na nodra veikoro; a sa tauyavutaka kina na i soqosoqo lewe ni lotu, ka lesi ira na ^kbete kei na i vakavuvuli vei ira na Leimani e na

vanua taucoko; io me ra vunautaka na vosa ni Kalou vei ira na wekadra. A sa mana sara na nodratou cakacaka.

5. Era sa saumaki vua na Turaga e udolu na tamata, ka ra sa vakabauta na nodra i vakavuvuli na Nifai; era sa vakavulici e na i ^lvakavuvuli kei na parofisai, ka a vakadewataki sobu tiko mai me yacova na gauna oqo.

6. Sa lewe vuqa sara era sa vakabauta ka kila na i vakavuvuli dina e na vunau i Amoni kei iratou na nona i tokani, me vaka sa vakauqeti iratou kina na Yalo Tabu; eratou sa kitaka na cakacaka mana e vuqa e na kaukauwa ni Kalou; io au sa kaya vei kemudou, me vaka sa bula na Kalou, ko ira kece ga sa vakabauta na nodratou vunau ka saumaki mai vua na Turaga, ^mera sa tudei ka sega ni vuki tani tale.

7. A ra sa tamata yalododonu sara; era sa biuta tani na nodra i yaragi ka muduka na nodra i tovo ca; era sa sega ni vorata tale na Kalou, ka ra sa lomani ira na wekadra.

8. Ia sa i ira oqo era sa saumaki vua na Turaga:

9. Ko ira kece na Leimani e na ⁿvanua ko Isimeli.

10. Ko ira tale ga na Leimani e na ^ovanua ko Mitionai.

11. Ko ira tale ga na Leimani e na ^pkoro ko Nifai.

12. Ko ira tale ga na Leimani e na ^qvanua ko Sailomi kei na vanua

(b) raica v, Ala. 16. (c) raica i, 2 Nif. 5. (d) raica u, Ala. 15. (e) Ala 22:23. (f) raica a. (g) raica o, Jeko. 7. (i) raica a. (j) raica v, Ala. 16. Raica i, 2 Nif. 5. Raica u, Ala. 15. (k) raica c, Mosa. 6. (l) raica a, 1 Nif. 3. Ala. 63:12. (m) Ala. 27:27. Ila. 15:6-16. (n) raica y, Ala. 17. (o) raica b, Ala. 20. (p) raica b, 2 Nif. 5. (q) raica f, Mosa. 7. *Rauta na 90 kei na 77 B.C.*

ko ^rSemiloni, kei na koro ko Lemueli kei na koro ko Siminilomi.

13. Oqori na yaca ni veikoro ka ra tiko kina na Leimani era sa saumaki vua na Turaga; ia sa i ira oqo era sa biuta tani sara na nodra i yaragi ka muduka na nodra i tovo ca; raica era sa Leimani kece ga.

14. Ia e dua wale ga vei ira na Amelekai sa saumaki mai, ka sega sara ni dua na ^sEmuloni; ia ko ira kece na kena vo era sa yalokaukauwa tiko ga, ka vakakina ko ira na Leimani era vakaitikotiko vata e na nodra veikoro.

15. Raica sa cavuti toka e cake na nodra veikoro na Leimani era sa vakabauta na i tukutuku vinaka ka veivutuni, ka saumaki mai.

16. Ia sa gadreva sara na tui kei ira kece ga sa saumaki mai, me ra vakatokai e na dua na yaca me ra kilai tani kina mai vei ira na wekadra; a sa vakaraitaka na ka oqo na tui vei Eroni kei ira na ^tbete.

17. A ra sa lewa vata me ra sa vakatokai na ^uAnitai-Nifai-Liai; era sa kacivi tiko e na yaca oqo ka sega tale ni vakatokai me ra Leimani.

18. A ra sa tamata gugumatua sara; raica era sa veiyaloni kei ira na Nifai; a ra sa veilakovi sara kei ira ka sa kau tani vei ira na ^v cudru ni Kalou.

WASE 24

Era sa valuti ira na tamata ni Kalou ko ira na Leimani – Era sa bese ni vala ko ira na Leimani era sa sau-

maki mai – Sa lewe vuqa tale era sa saumaki mai.

1. A ra sa vakauqeti ira na Leimani ko ira na Amelekai kei ira na ^aEmuloni e na vanua ko Emuloni, ^bIlami, ^cJerusalemi kei na veivanua vakavolivolita me ra cudruvi ira na wekadra era sa lotu ka ra sa vakatokai tiko na ^dAnitai-Nifai-Liai.

2. Era sa cudrivi ira vakalevu sara ka ra sa tekivu vorata na nodra tui ka sega ni via vakarorogo vua; a ra sa vakaiyaragi ka la'ki valuti ira na Anitai Nifai Liai.

3. A sa solia na lewa ni nona matanitu na tui vua na luvena, ka vakatokai koya me yacana ko Anitai Nifai Liai.

4. Ia sa mate na tui e na yabaki vata era sa vakarau tiko mai kina na Leimani, me ra mai valuti ira na tamata ni Kalou.

5. Ia ni sa raica ko Amoni kei iratou na nona i tokani ni ra sa vakavakarau tiko na Leimani me ra mai valuti ira na wekadra, eratou sa lako kusarawa ki na vanua ko Mitiani; ia eratou sa sota mai kea ko Amoni kei iratou na tacina; a ratou sa lako sara ki na ^evanua ko Isimeli me ratou veivosaki kei rau ko Lamonai kei ^fAnitai Nifai Liai na tacina; era sa veivosakitaka na ka me ra kitaka, me ra taqomaki ira kina mai vei ira na Leimani.

6. Ia ko ira kece era sa saumaki vua na Turaga, era sa sega ni via veivala tale kei ira na wekadra; io era sega mada ga ni kitaka e dua na ka me ra taqomaki ira kina, ka sa

(^r) raica *d*, Mosa. 10. (^s) raica *v*, Mosa. 23. (^t) raica *c*, Mosa. 6. (^u) Ala. 24:1-3, 5, 20. 25:1, 13. 27:2, 21, 25. 43:11. (^v) raica *d*, 1 Nif. 2. 2 Nif. 30:6. 3 Nif. 2:14-16. WASE 24: (^a) raica *v*, Mosa. 23. (^b) raica *p*, Mosa. 23. (^c) raica *b*, Ala. 21. (^d) raica *u*, Ala. 23. (^e) raica *y*, Ala. 17. (^f) raica *u*, Ala. 23.

vakarota tale ga na tui me ra kakua ni vala.

7. A sa kaya vakaoqo na tui vei ira na nona tamata: Oi kemudou na wekaqu; au sa vakavinavinaka vua na noqu Kalou; au sa vakavinavinaka vua na Kalou ni sa yalo loloma ka talai iratou mai na wekada, ko iratou na Nifai, me ratou mai vunauci keda me da kila kina ni sa sega ni dodonu na nodra i ^vvakavuvuli na noda qase.

8. Ia au sa vakavinavinaka tale ga vua na noqu Kalou Kaukauwa, ni sa solia vei keda na nona Talo Tabu; a sa vakayalovinakataki keda ka da sa ^vveilakovi kina kei ira na wekada, ko ira na Nifai.

9. Au sa vakavinavinaka tale ga vua na noqu Kalou, ni da sa kila rawa e na noda veilakovi oqo, na noda i valavala ca kei na ca ni vakadave dra eda a daukitaka tiko.

10. Io au sa vakavinavinaka tale ga vua na noqu Kalou Kaukauwa, ni sa solia na gauna me da veivutunitaka kina na noda i valavala ca; ia sa vosota na noda i valavala ca kei na vakadave dra eda a daukitaka tiko; a sa bokoca tani na noda i valavala ca e na i soro ni Luvena.

11. Ia oi kemudou na wekaqu; me vaka ni da a lako sese tu, sa kilikili sara me da veivutunitaka na noda i valavala ca kei na vakadave dra eda a daukitaka; io me da veivutuni ka kerea vua na Kalou me bokoca na noda i valavala ca.

12. Oi kemudou na wekaqu lomani, me vaka ni sa vosoti keda na Kalou ka sa savasava tale ga na

noda i seleiwau, me da ^jkakua sara ni vakadukadukalitaka tale e na nodra dra na wekada.

13. Raica au sa kaya vei kemudou: Me da kakua sara ni vakadukadukalitaka na noda i seleiwau e na nodra dra na wekada; ia kevaka eda sa vakadukadukalitaka tale, sa na sega ni vakasavasavataki tale e na nona dra na Luvena na noda Kalou Kaukauwa; io na dra sa mai liviraki me i ^ksoro ni noda i valavala ca.

14. Ia sa yalo loloma sara vei keda na Kalou Kaukauwa, ka vakatakila vei keda na ka oqo me da kakua kina ni rusa; io sa vakatakila vei keda ni sa lomani keda sara kei ira na noda kawa; a sa talai ira mai kina na nona agilosi me ra vakatakila vei keda na sala, me da bula kina kei ira na noda kawa.

15. Raica sa yalo loloma sara na noda Kalou! Sa vosota na noda i ^vvalavala ca ka sa savasava na noda i seleiwau; ia me da ^mmaroroya sara me savasava tiko ga, me i vakadinadina vua na noda Kalou e na siga mai muri; ia sa mai vunautaki vei keda na nona vosa, ka sa vosoti na noda i valavala ca; raica me da maroroya sara na noda i seleiwau me savasava tiko ga, me noda i vakadinadine e matana e na siga mai muri.

16. Oi kemudou na wekaqu; kevaka era sa mai valuti keda na wekada, me da kakua sara ni laveta vei ira na noda i seleiwau; raica sa vinaka cake me da ⁿbuluta e na qele me savasava tiko ga, me

(g) raica o, Jeko. 7. (i) Ala. 23:18. (j) tik. 6, 13, 15-19. (k) raica f, 2 Nif. 2. (l) raica j. (m) tik. 17-19. Ala. 25:14. 26:32. 53:10, 11. 56:6-8. (n) raica m. Rauta na 90 kei na 77 B.C.

kilai kina e na siga mai muri ni da sa sega ni vakadave dra tale; ia kevaka era sa mai vakamatei keda na wekada, eda na bula vua na Kalou.

17. Ia ni sa tinia na nona vosa, era sa binia vata na nodra i seleiwau kei na nodra i yaragi kece ga, ka buluta e na gara titobu.

18. Era sa kitaka oqo me i vakadinadina vua na Kalou kei ira tale ga na tamata, ni ra na sega tale ni tauri i yaragi me ra vakadave dra kina; a ra sa bubului ka yalalyala vua na Kalou ni sa rawarawa me ra ^osoli ira me ra mate; ia me ra kakua ga ni vakadavea tale na nodra dra na wekadra; era sa yalataka me ra vukei ira na tamata kece ga; io me ra cakacaka vakaukauwa ka kakua ni vakasavuliga tu ga.

19. Ia ni ra sa vakavulici na Leimani me ra kila ka vakabauta na i vakavuvuli dina, eda sa raica ni ra sa taura dei sara; io era sa ^obolea na mate ka me ra kakua ga ni i valavala ca tale; raica era sa buluta na nodra i yaragi ni i valu me yaco ga na veivinakati.

20. A ra sa vakacibi i valu mai na wekadra, ko ira na Leimani, ka ra kaba mai na vanua ko Nifai; era sa nakita me ra vakamatea na tui, ka bulia e dua me kena i sosomi; era sa nakita tale ga me ra vakarusai ira sara na ^oAnitai Nifai Liai mai na nodra vanua.

21. Ia ni ra sa raica na tamata ni ra sa kaba mai na Leimani, era sa lako yani vei ira; a ra sa cuva vakatobuicu e na qele ka masuta na yaca ni Turaga; ia ni ra sa cuva tu

ga vakaoqori, era sa kabai ira mai ko ira na Leimani, ka yaviti ira e na i seleiwau.

22. A ra sa vakamatea e dua na udolu ka lima; ia a sega sara e vorati ira yani; ia eda kila ni ra sa kalougata sara ko ira na sa mate oqori, ni ra sa bula vua na nodra Kalou.

23. A ra sa raica na Leimani ni ra sa sega ni rerevaka na i seleiwau ko ira na wekadra, se me ra dro ki na i matau se ki na i mawi; ia era sa cuva sobu ga ka vakarokorokotaka na Kalou ni ra sa yaviti ira yani.

24. Ia ni ra sa raica na ka oqo ko ira na Leimani, sa mudu na nodra vakamatei ira; a ra sa rarawataka na nodra bale mate na wekadra e na nodra i seleiwau, ka veivutunitaka tale ga na ka ca era sa kitaka.

25. Era sa biuta tani sara na nodra i yaragi ka sega ni taurivaka tale, ni ra sa veivutunitaka na ka ca era sa kitaka; ia era sa cuva sobu tale ga me vakataki ira na wekadra ka soli ira yani me ra vakamatei.

26. Ia e na siga ko ya, era sa lewe levu cake era saumaki vua na Kalou ka lewe lailai era a vakamatei; ia era sa tamata yalododonu ko ira kece era sa vakamatei, ka da kila ni ra sa vakabulai vakaidina.

27. A sa sega sara na tamata ca sa vakamatei vata kei ira; raica sa lewe dua na udolu vakacaca era sa vakabauta na i vakavuvuli dina; eda sa kila eke, ni sa vuqa sara na sala sa vakarautaka na Turaga me ra bula kina na nona tamata.

28. Raica vei ira na Leimani ka ra laki vakamatei ira na wekadra, era lewe levu ga na Amelakai kei

na Emuloni; ia era sa lewe ni 'lawalawa i Neori.

29. Ia ko ira kece era sa saumaki vua na Turaga, era sa kawa kece ga i Leimani kei Lemueli; ia sa sega sara e saumaki mai vei ira na Amelekai se ^sEmuloni, ko ira na i 'lawalawa i Neori.

30. Raica na tamata kece ga sa vakararamataki ira na Yalo ni Turaga, ka ra kila na i vakavuvuli dina ka ra qai talaidredre kina, sa "butobuto sara na yalodra; io era sa qai ca matua sara, ka vinaka cake me ra a sega ni kila na ka dina.

WASE 25

Na nodra vakacibi i valu na Leimani – Era sa cudru na Emuloni – Era sa vakamatei na tamata lotu – Sa vakayacori e so tale na parofisai i Apinatai.

1. Raica era sa cudru vakalevu ko ira na Leimani ni ra sa vakamatei ira tale na wekadra; era sa yalataka ni ra na sauma lesu na ka oqo vei ira na Nifai; a ra sa sega tale ni yaviti ira na ^aAnitai Nifai Liai e na gauna ko ya.

2. A sa lako yani na nodra mataivalu na Leimani ka curuma na i yalayala ni vanua ko Saraemala; era sa kaba na ^bvanua ko Amonaia ko ^cvakarusai ira na tamata.

3. A sa vuqa na nodra i valu vata kei ira na Nifai; ia era sa yaviti ka vakasavi lesu tale.

4. Ia ko ira kece na Leimani era mate kina, e voleka ni ra ^qkawa kece ga i Emuloni kei ira na nona i

tokani ka ra a bete tu i Noa; ia era sa yaviti ira ko ira na Nifai.

5. A ra sa dro bula ki na lekutu e na tokalau ko ira na kena vo; era sa kovea na kaukauwa kei na lewa vei ira na Leimani; a ra sa ^cvakamai ira na Leimani era sa lotu.

6. Ia ni ra sa vakadrukai e na i valu ko ira na Leimani, ka ra sota kei na veika rarawa, era sa qai nanuma lesu na ^fvosa a vunautaka vei ira ko Eroni kei iratou na nona i tokani; a ra sa qai kila ni sega ni dodonu na nodra i ^gvakavuvuli na nodra qase; a ra sa vakabauta sara na Turaga ka kila ni sa i Koya era sa qaqa kina ko ira na Nifai; raica era sa lewe vuqa era sa lotu ni ra sa tiko e na lekutu.

7. A ra sa cudru sara na ^kkawa i Emuloni ka ra sa lewa tu na vanua; ^jera sa vakamatei ira kece ga sa vakabauta.

8. Ia ni ra sa vakamatei ko ira sa lotu, era sa cudru sara ko ira na wekadra; a sa tubu kina i valu e na kedra maliwa; a ra sa vakasavi ira ka vakamatei ira na ^kkawa i Emuloni ko ira na Leimani; ia era sa dro ki na veikau e na tokalau.

9. Raica era sa vakasavi ira tiko ga oqo ko ira na Leimani. A sa ^lvakayacori kina na vosa a tukuna ko Apinatai, me baleti ira na nodra kawa na bete ka ra a vakamai koya.

10. A kaya vakaoqo vei ira ko koya: ^mRaica na ka dou sa kitaka vei au, e na vakayacori tale ga vei kemudou.

(r) Ala. 1:2-15. (s) raica v, Mosa. 23. (t) Ala. 1:2-15. (u) tik. 1, 28, 29. Raica i, 2 Nif. 31. Ala. 21:3-11. 23:14. 32:19. 47:36. WASE 25: (a) raica u, Ala. 23. (b) raica j, Ala. 8. (c) Ala. 16:2, 3, 9-11. (d) raica v, Mosa. 23. (e) raica f, Mosa. 17. (f) Ala. 21:5-12. (g) raica o, Jeko. 7. (i) raica v, Mosa. 23. (j) raica f, Mosa. 17. (k) raica v, Mosa. 23. (l) Mosa. 17:15-20. (m) Mosa. 13:10.

11. Ia sa i Apinatai na i matai ni tamata sa ^avakamai e na vuku ni nona vakabauta na Kalou; raica sa i balebale ga ni nona vosa ni ra na lewe vuqa era na vakamai ^ome vaka a vakamai ko koya.

12. Ia a tukuna tale ga ko koya vei ira na bete i Noa, ni ra na vakamai ira na lewe vuqa ko ira na nodra kawa, me vaka era a vakamai koya; ia era na qai vakasavi tani ka vakamatei me vaka na sipi sa sega na kena i vakatawa, ka ra sa vakasava ka vakamatea ko ira na manumanu kila; raica sa yaco vakaidina na ka oqo ni ra sa ^avakasavi ira ka vakamatei ira e na veivanua kece ga ko ira na Leimani.

13. Ia ni ra sa kila ko ira na Leimani ni ra sa sega ni rawai ira na Nifai, era sa lesu tale ki na nodra vanua; a ra sa lewe vuqa era sa la^oki tiko e na ^avanua ko Isimeli kei na ^avanua ko Nifai; a ra sa lotu me vakataki ira na tamata ni Kalou, ko ira na ^aAnitai Nifai Liai.

14. A ra sa ^obuluta kece na nodra i yaragi ni valu me vaka era a kitaka ko ira na nodra i tokani; era sa caka dodonu sara ka muria na nona sala na Turaga; io era sa muria na nona i lesilesi kei na nona vanau.

15. A ra sa muria na ^avunau i Mosese; raica sa kilikili sara me ra muria tiko mada na vunau i Mosese ni sa bera ni vakayacori taucoko. E dina ga era sa muria tiko na vunau i Mosese, ia era sa vakabauta ni na lako mai na Karisito me vaka sa tukuni e na vunau i Mosese; ia era sa kila ni sa kilikili me ra vakaya-

cora tiko na veika sa tukuni kina, me yacova ni sa rairai vei ira ko Koya.

16. Ia era sa kila era na sega ni bula e na vunau i Mosese; raica sa vakadeitaka ga na nodra vakabauta na Karisito; a ra sa vakainui tu e na vakabauta ni ra na rawata na bula tawamudu sa parofisaitaki tu vei ira.

17. Raica eratou sa marau vakalevu sara ko Amoni kei Eroni, kei Omanai kei Iminai kei ira na nodratou i tokani, ni sa vuavua i vinaka na nodratou cakacaka vei ira na Leimani; eratou sa marau tale ga ni sa rogoce na nodratou ^omasu na Turaga, ka vakadinadinataka vei ira e na veika kece ga na nona vosa.

WASE 26

Sa vakacaucautaka na Turaga ko Amoni – Sa vakacaucautaka na nona cakacaka dodonu – A sa tukuna na nona vakalougatataki, kei iratou na nona i tokani.

1. A sa vosa vei iratou na nona i tokani ko Amoni ka kaya: Oi kemudou na taciq kei na noqu i tokani; au sa kaya vei kemudou ni sa kilikili me datou marau; raica e na ^agauna tou a biuti ^bSaraemala mai kina, ko cei e kila ni na vakalougatataki kedatou vakalevu vakaoqo na Kalou?

2. Ia me^ou taroga mada; sa vakalougatataki kedatou vakalevu e na cava? Ko dou kila li?

3. Ia au na tukuna vei kemudou; raica era a tu sara e na butobuto ko ira na wekada na Leimani, io na

(n) Mosa. 17:13-20. (o) tik. 5-7. (p) tik. 8, 9. Mosa. 17:18. (q) raica y, Ala. 17. (r) raica b, 2 Nif. 5. (s) raica u, Ala. 23. (t) raica m, Ala. 24. (u) raica p, 2 Nif. 25. (v) raica e, 2 Nif. 32. WASE 26: (a) Mosa. 28:9. Ala. 17:6-9. (b) Oma. 13. *Rauta na 90 kei na 77 B.C.*

butobuto loaloa sara; ia oqo ^cera sa lewe vuqa sara era sa raica na rarama e veivakurabuitaki ni Kalou! Ia tou sa kalougata vakalevu ni sa talai kedatou na Kalou me vaka-yacori kina na cakacaka levu oqo.

4. Raica era sa kune marau e ^uudolu vei ira ka ra sa curu ki na nona lomanibai na Kalou.

5. Ia sa matua vinaka tu na sila; dou sa kalougata ni dou sa vakacuruma na i sele takelo ka dou sa gumatua ni tatamusuki; io dou sa cakacaka vagumatua e na siga taucoko, ka sa vuqa na nomudou i vau sila. Ia era na bini vata kece ga e na lololo me maroroi.

6. Ia ni sa liwa na ^ccagi e na siga mai muri, era na sega ni bale; io e na sega ni kauti ira cake na covulaca; ia ni sa liwa mai na cava, era na sega ni bale ni ra sa bini vata e na kena vanua; raica e na sega tale ga ni yavalati ira na cagi kaukauwa sa nakita na meca ^fme rawai ira kina.

7. Raica sa taqomaki ira na i Taukei ni Were, ka ra sa nona; ia e na ^vvakaturi ira cake ko Koya e na siga mai muri.

8. Ia me da vakacaucautaka na yaca ni noda Kalou, ka ia vua na sere ni vakavinavinaka; ia me da vosavinakataka na yacana tabu, ni sa sega ni mudu na nona cakacaka.

9. Raica kevaka edatou a sega ni biuta na ^vvanua ko Saraemala ka lako mai ki ke, ke ra a sa ^jcutruvi keda tiko ga ka sega ni kila na Kalou ko ira na wekada oqo; ia oqo era sa lomani keda sara.

10. Ia ni sa cavuta na vosa oqo

ko Amoni, sa vunauci koya ko Eroni na tacina ka kaya: Amoni, sa rui dokadoka na nomu vosa.

11. A sa kaya vua ko Amoni: Au sega ni boletaka na noqu kaukauwa se na noqu vuku; ia sa vuabale na noqu marau ka sa reki vakalevu na yaloqu; ia au na vakacaucautaka tiko ga na noqu Kalou.

12. Ia au kila ni'u sa ka wale ga, ka'u sa tamata malumalumu sara; raica au sa sega ni boletaki au; au sa boletaka ga na noqu Kalou ni'u sa rawa ni kitaka na ka kece ga e na nona kaukauwa; raica edatou sa kitaka eke e vuqa na cakacaka mana, ka sa kilikili me datou vakacaucautaka tiko ga na yacana ka sega ni mudu.

13. Raica era sa lewe vica vata na udolu na wekada sa sereki ira ko Koya mai na i ^vvau kei eli, ka ra sa vakacaucautaka na nona loloma; ia era sa rawata na ka oqo e na mana ni nona vosa ka datou a vunautaka vei ira; raica sa sega li ni kilikili me datou marau e na ka oqo?

14. Io; sa kilikili vakaidina me da vakacaucautaki Koya ka tawamudu, ni sa i Koya na Kalou sa Cecere Sara; ia sa i Koya ga sa sereki ira na wekada mai na i ^vvau kei eli.

15. Raica era a tu mai na butobuto loaloa kei na rusa; ia sa kauti ira mai kea ko Koya ki na nona rarama, na rarama ni bula tawamudu; a sa ovici ira e na nona loloma sa sega ni mudu; ia sa kacivi kedatou ko Koya, ka datou sa va-

(c) Ala. 23:8-13. (d) Ala. 23:5. (e) Ila. 5:12. 3 Nif. 14:25, 27. (f) raica j, 2 Nif. 9. (g) raica q, Mosa. 23. (i) Oma. 13. (j) raica o, Jeko 7. (k) raica q, 2 Nif. 28. (l) raica q, 2 Nif. 28.

kayacora rawa kina na cakacaka levu ka veivakurabuitaki oqo.

16. Ia me datou vakamolimoli mada; tou vakamolimoli vua na Turaga; ia me datou reki e na ka oqo, ni sa vuabale na nodatou marau; ia me datou vakacaucautaka na noda Kalou ka sega ni mudu. Raica, ko cei e na vakacaucautaka vakavinaka na Turaga? Io ko cei sa rawa me vakacaucautaka vakavinaka na levu ni nona kaukauwa, na nona loloma kei na nona vosoti ira vakadede na luve ni tamata? Raica au sa kaya vei kemudou; sa sega mada ga ni rawa vei au me'u vakamacalataka vakavinaka na levu ni noqu vakacaucautaki Koya.

17. Ko cei sa vakabauta rawa na loloma levu ni Kalou ka vakabulai kedatou mai na i valavala ca, kei na i tovo vakasisila edatou a vesuki tu kina?

18. Raica edatou a lako yani e na nodatou lialia, ka segata me datou ^mvakacacana na nona lotu.

19. Ia a cava a sega ni vakarusai kedatou kina ko Koya? A cava a sega ni tau kina vei kedatou na nona cudru me datou kune ⁿrarawa ka tawamudu?

20. Ia ni'u sa dauvakananuma na ka oqo, sa ririko sara kina na yaloqu! Raica a sega ni cudruvi kedatou ko Koya; ia na nona yalo loloma sa kauti kedatou tani kina mai na i ^obulubulu kei na rarawa tawamudu, ki na bula.

21. Ia oi kemudou na wekaqu; ko cei na tamata sa kila rawa na ka oqo? Au sa kaya vei kemudou; ko ira ga sa veivutuni.

22. Ia ko ira sa veivutuni, ka vakabauta, ka vuataka na vua e kilikili, ka ra ^ddaumasu tiko ga ka sega ni mudu, sa vakatakilai vei ira na veika ^vvuni ni Kalou; raica era na parofisaitaka na veika e sa bera ni yaco; a sa soli vei ira me ra vunau ka ra sa veivutuni kina e lewe udolu, me vaka sa lesi vei kedatou me datou vunau ka ra sa saumaki mai kina ko ira na wekada oqo.

23. Ia oi kemudou na wekaqu; dou sa nanuma tiko li ni datou a kaya vei ira na wekadatou mai Saraemala ni datou sa lako ki na vanua ko Nifai me datou vunau vei ira na Leimani? Io era a qai dredre ka veiwalitaki kedatou?

24. Era a kaya vakaoqo: Ko dou nanuma li ni sa rawa mo dou vakavulici ira na Leimani me ra kila na i vakavuvuli dina? Ko dou nanuma li ni ra na vakabauta rawa na Leimani? Raica era sa tamata domodomoqa ka dauvakadave dra; era sa daukitaka na i tovo ca ka talaidredre mai liu sara. Ko dou nanuma li ni ra na vakabauta rawa ni ^rcala na nodra i vakavuvuli na nodra qase? Ia oi kemudou na wekaqu, ko dou sa kila ni a vakaoqo na nodra vosa.

25. Era a kaya tale ga: Me da valuti ira; io me da vakarusai ira kei na nodra i tovo ca; kevaka e sega, era na rawai keda ka vakarusai keda sara e na vanua oqo.

26. Ia oi kemudou na wekaqu lomani; edatou a sega ni lako mai ki ke me datou mai vakarusai ira na wekadatou; ia me datou mai vakabulai ira ga.

(m) Mosa. 27:10, 34. (n) raica n, Jeko. 6. (o) raica j, 1 Nif. 15. (p) raica e, 2 Nif. 32. (q) Ala. 12:9. (r) raica o, Jeko. 7. Rauta na 90 kei na 77 B.C.

27. Ia ni datou sa ^syalolailai ka via lesu tale, sa vakacegui kedatou na Turaga ka kaya: Dou lako vei ira na wekamudou na Leimani; ia mo dou ^vvosota vakadede na veika rarawa sa yaco vei kemudou, ka'u na vakalougatataka na nomudou cakacaka.

28. Ia edatou sa yaco mai ki ke, ka mai vunau voli e na kedra maliwa; edatou sa ^vvosota na veika rarawa kei na viakana; ia edatou sa vunau yani e na nodra veivale ka vakararavi ki na nodra loloma na tamata kei na loloma ni Kalou.

29. Edatou a curuma na nodra veivale ka vunau vei ira; edatou a vunau vei ira e na veisalatu kei na veidelana; io edatou a vunau vei ira e na nodra ^vvale tabu kei na nodra ^vvale ni lotu; raica edatou a ^vvakasavi tani ka vakalialia, kasiviti ka sabici na baludatou; edatou a lauviri e na vatu, vesu ^ee na dali ka biu ki na vale ni veivesu; ia sa vakabulai kedatou na kaukauwa kei na lewa ni Kalou.

30. Raica edatou sa vosota na ka rarawa kece ga, me datou vakabulai ira kina; ia sa vuabale na nodatou marau ni ^bra sa vakabulai.

31. Ia edatou sa raica tu oqo na vua ni nodatou cakacaka; vakaevei era lewe lailai li? Au sa kaya vei kemudou: E segai; era sa ^elewe vuqa sara; raica edatou sa vakadinadinataka na nodra yalodina, ni ra sa lomani ira na wekada ka lomani kedatou tale ga.

32. Raica era sa ^dbolea na

mate; ia me ra kakua ga ni vakamatei ira na wekadra; era sa ^bbuluta na nodra i yaragi e na qara titobu, ni ra sa lomani ira sara na wekadra.

33. Ia au sa kaya vei kemudou, dou sa kila li e dua na loloma levu vakaoqo e na noda vanua? Au sa kaya vei kemudou; E segai. E sega sara mada ga vei ira na Nifai.

34. Raica era sa valuti ira na wekadra ko ira Nifai, ka sega ni lomani ira. Ia sa lewe ^fvuqa vei ira oqo era sa bolea me ra vakamatei; raica edatou kila ni ra sa bula vua na nodra Kalou; a ra sa muduka sara na nodra i valavala ca, ka ra sa sinai e na loloma.

35. Vakaevei; e sega li ni kilikili me datou marau? Ia au sa kaya vei kemudou, sa sega na tamata, mai na i vakatekivu kei vuravura, sa kilikili me marau vakalevu cake me vakataki kedatou; io sa vuabale sara na noqu marau ka'u sa bole-taka kina na noqu Kalou; raica sa tu vua na kaukauwa kei na vuku kei na lagilagi, ka sa kila na ^gka kece ga; a sa Kalou yalo loloma sara, ka sa vakabulai ira kece ga sa vakabauta na yacana.

36. Ia kevaka sa okati me dokadoka na noqu tukuna na veika oqo, laiva me'u dokadoka yani; raica sa noqu rarama ka noqu i vakabula ko Koya; au sa reki e na vukuna ni sa vakabulai au mai na rusa tawamudu. Io me vakacautaki na yaca ni noqu Kalou; raica sa lomani ira tiko na tamata oqo, ni ra sa ⁱmataqali i Isireli ka

(s) Ala. 17:9-12. (t) tik. 28. Ala. 17:11. (u) raica t. (v) raica i, 2 Nif. 5. (w) raica v, Ala. 16. (y) Ala. 20:29, 30. 21:11. (2a) Ala. 20:29, 30. (2b) tik. 26. (2c) Ala. 23:8-13. Ala. 26:4. (2d) Ala. 24:20-24. (2e) raica m, Ala. 24. (2f) Ala. 24:22. (2g) raica s, 2 Nif. 9. V.V. 88:41. (2i) raica b, Jeko. 5.

Rauta na 90 kei na 77 B.C.

ra sa ^{2j}muduki tani ka mai tu e na vanua tani; io me vakacaucautaki na yaca ni noqu Kalou, ni sa lomani kedatou e na nodatou mai ^{2k}tiko e na vanua ogo.

37. Oi kemudou na wekaqu, edatou sa kila ni sa lomani ira na tamata kece ga na Kalou e na vei-vanua era sa tu kina; io sa kilai ira kece na nona tamata, ka sa roboti vuravura taucoko na nona loloma. Ia au sa reki ka marau vakalevu e na vukuna; io au na vakacaucautaka tiko ga na noqu Kalou ka sega ni mudu. Emeni.

WASE 27

Era sa dro ki Saraemala ko ira na Anitai Nifai Liai – Era sa vakatokai na tamata i Amoni – Sa soli vei ira na vanua ko Kerisoni.

1. A ra sa ^atovolea vakavuqa ko ira na Leimani me ra vakarusai ira na Nifai; ia ni ra sa kila era sa sega ni rawai ira, era sa lesu tale ki na ^bvanua ko Nifai.

2. Era sa cudru vakalevu ko ira na Amelekai ni ra sa vakadrukai. Ia ni ra sa kila era sa sega ni rawai ira rawa na Nifai, era sa vakauqeti ira na nodra i tokani me ra valuti ira na ^cAnitai Nifai Liai; a sa te-kivu me ra vakarusai ira tale.

3. Era sa bese ni vala ko ira na Anitai Nifai Liai; ia era sa bolea ga me ra vakamatei.

4. A sa rarawa vakalevu sara ko Amoni kei iratou na nona i tokani, ni ra sa vakarusai tiko ko ira na wekadratou lomani; io ko ira era sa lomani iratou vakalevu ka okati iratou me agilosi ni Kalou, ka ratou

sa lako mai me vakabulai ira mai na rusa tawamudu; ia ni ratou sa raica ni ra sa vakarusai tiko, eratou sa lako vua na tui ka kaya:

5. Me datou kacivi ira vata mai na tamata ni Turaga, ka dro vei ira na wekada na Nifai ki na ^dvanua ko Saraemala; io me da dro tani mai vei ira na noda meca me da bula kina.

6. A sa kaya vei iratou na tui: Raica era na vakamatei keimami vakaidina ko ira na Nifai, e na vuku ni laba kei na levu ni i tovo ca keimami a dauvakayacora oti vei ira.

7. A sa kaya vua ko Amoni: Au na masulaka mada ka taroga vua na Turaga; ia kevaka sa vakadonuya ko Koya me da lako sobu vei ira na wekada, ko ni na lako li?

8. A sa kaya na tui: Io, kevaka sa vakadonuya na Turaga; ia keimami na la'ki nodra bobula tiko, me yacova ni keimami sa sauma oti na laba kei na i tovo ca kece ga keimami a dauvakayacora vei ira.

9. A sa kaya vua ko Amoni: Raica sa sega ni vakatarai e na nodra lawa na wekaqu, na lawa a bulia vei ira ko tamaqu, me ^edua e vakabobulataki tiko; ia me da lako sobu mada ga ka vakanuinui tiko ni ra na lomani keda.

10. A sa kaya na tui: Mo masu mada ka taroga vua na Turaga; raica kevaka sa kaya me da lako, me da cavutu sara ka lako; ia kevaka e sega, me da mate ga e na vanua ogo.

11. A sa masu ko Amoni ka ^fta-

(2j) Jeko. 5:25, 40, 43-45. (2k) Jeko 7:26. WASE 27: (a) Ala. 25:2, 3. (b) raica b, 2 Nif. 5. (c) raica u, Ala. 23. (d) Oma. 13. (e) Mosa. 29:32, 38, 40. (f) tik. 11. *Rauta na 90 kei na 77 B.C.*

roga vua na Turaga; ia sa sauma mai na Turaga ka kaya:

12. Mo kauti ira tani eke na tamata oqo, me ra bula kina; raica sa lewa sara ko Setani na yalodra na Amelekai, ka ^gra sa vakauqeti ira kina na Leimani me ra cudruvi ira na wekadra ka vakamatei ira; io mo ni lako tani sara eke; raica era sa kalougata na i tabatamata oqo, ni'u sa taqomaki ira.

13. A sa lako ko Amoni ka ^ttukuna vua na tui na veika kece sa tukuna mai na Turaga.

14. Sa soqoni ira vata sara na nona tamata ko koya; io ko ira kece era sa nona na Turaga; a ra sa vakasoqona vata mai na nodra qele ni sipi kei na bulumakau; a ra sa biuta na vanua ko ya ka la'ki tiko e na lekutu e na kedrau maliwa na vanua ko Nifai kei na vanua ko Saraemala, volekata na i yalayala ni vanua.

15. A sa vosa vei ira ko Amoni ka vaka: Keitou sa na liu ki Saraemala, ko i au kei iratou na noqu i tokani; keitou na la'ki veivosaki kei ira na wekada, me ra vakadonuya me da toki yani ki na nodra vanua; ia mo ni waraki keitou tiko ga eke, me yacova ni keitou sa lesu mai.

16. Ia ni sa lako tiko yani ko Amoni kei iratou na nona i tokani, eratou sa ^ssota vata kei Alama; a sa vuabale na nodratou marau.

17. A sa vuabale sara na marau nei Amoni; io sa vuabale sara na nona rekitaka na nona Kalou, ka sa malumalumu kina na yagona ka ^bbale sobu ki na qele.

18. Sa kilai e keru na levu ni nona marau! Raica era sa rawata wale ga na marau oqo ko ira sa veivutuni ka yalomalumulumu.

19. A sa marau vakalevu sara ko Alama ni sa sota kei iratou na wekana oqo; eratou sa marau tale ga ko Eroni, Omanai kei Iminai; e dina sa vuabale na nodratou marau, ia a sega ga ni la'ki malumalumu kina yagodratou.

20. A sa kauti iratou sara ko Alama ki na ⁿnona vale, mai ^sSaraemala. Eratou sa lako vua na ^tturaganilewa levu ka tukuna vua na veika kece a yaco vei iratou, e na kedra maliwa na Leimani, e na ^vvanua ko Nifai.

21. A sa vakauti yani na i tukutuku ni turaganilewa levu ki na vanua taucoko; sa taroga kina na ^llomadra na tamata, me baleta na nodra vakacurumi mai ki na nodra vanua ko ira na wekadra na ^aAnitai Nifai Liai.

22. A ra sa duavata na lewe ni vanua ka kaya: Keimami sa solia na ^vvanua ko Kerisoni me nodra na weka i keimami; ia na vanua oqo sa volekata na matasawa e na yasana ki na tokalau, ka sa tiko e na ceva ni ^vvanua ko Vanuasautu.

23. Ia keimami na tuva na nei-mami mataivalu e na maliwa ni vanua ko Kerisoni kei na vanua ko Nifai, me keimami taqomaki ira kina; raica keimami sa kitaka na ka oqo e na vukudra na weka i keimami, ni ra sa yalataka me ra kakua ni cola i yaragi tale, de na okati me nodra i valavala ca; raica

(g) tik. 2, 3. (i) tik. 12. (j) Ala. 17:1-4. (k) Ala. 19:14, 17. (l) Oma 13. (m) Ala. 15:18. (n) Ala. 4:16-18. (o) raica b, 2 Nif. 5. (p) raica e, Mosa. 29. (q) raica u, Ala. 23. (r) tik. 23, 24, 26. Ala. 28:1, 8. 30:1, 19. 31:3. 35:1, 2, 6, 8, 13, 14. 43:4, 15, 18, 22, 25. (s) raica 2o, Ala. 22.

era sa veivutunitaka vakaidina sara na laba kei na i tovo ca kece ga era a daucakava.

24. Ia keimami na solia sara na vanua ko Kerisoni me nodra na weka i keimami; era na taqomaki ira ko ira na neimami mataivalu; ⁴ia me ra na veivuke tale ga e na nodra vakani na neimami mataivalu.

25. Ia ni sa rogoca na i tukutuku oqo ko Amoni, sa lesu tale vei ira na ^aAnitai Nifai Liai, ki na vanua era sa birika tu kina na nodra vale laca e na lekutu; a rau sa lako vata kei Alama, ka tukuna vei ira na i tukutuku oqo. A sa talanoataka tale ga vei ira ko Alama na nona ^vsaumaki mai, vata kei Amoni kei Eroni kei rau na tacidrau.

26. Era sa marau vakalevu sara kina na tamata. A ra sa cavutu mai kea ka toki ki na ^wvanua ko Kerisoni; a ra sa vakatokai ira ko ira na Nifai, na tamata i Amoni; ia sa i koya oqori na yaca era sa kilai tiko kina.

27. Era sa mai cokovata kei ira na Nifai ka okati me lewe ni lotu ni Kalou. Ia sa ka dokai sara na nodra yalodina vua na Kalou, kei ira tale ga na tamata; raica era sa yalodina sara ka dodonu e na ka kece ga; ia sa tudei sara na nodra vakabauta na Karisito e na nodra ^bbula tau-coko.

28. Era sa sega sara ni taleitaka me ra vakadavea na nodra dra na wekadra; ia sa sega tale ga ni rawa me vakaukauwataki vei ira me ra valuti ira na wekadra; era sa sega sara ni rerevaka na mate, ni ra sa vakanuinui ka vakanamata tu vei

Karisito kei na nona ^{2a}veivakabulai; ia era sa kila ni sa ^{2b}vakaotia sara na bati gaga nei mate ko Karisito.

29. Ia era sa bolea na ^{2c}mate kei na veika rarawa era kitaka vei ira ko ira na wekadra; ia era sa sega ga ni yaviti ira e na i seleiwau kei na i sele takelo.

30. Era sa tamata gugumatua sara ka taleitaki, ka sa lomani ira vakalevu na Turaga.

WASE 28

Era sa valuti ira na Nifai ko ira na Leimani – Na i valu vakarerevaki – Era sa druka na Leimani – Na tagi levu.

1. A ra sa la'ki tiko na ^atamata i Amoni e na ^bvanua ko Kerisoni, ka vakabulabulataka kina na lotu e na vanua; ia era sa yadrava wavoki na vanua ko Kerisoni ko ira na mataivalu ni Nifai, ka ra yadrava tale ga na i yalayala ni ^cvanua ko Saraemala; raica era sa lako mai na mataivalu ni Leimani me ra mai valuti ira na wekadra.

2. A sa yaco kina e dua na i valu rerevaki; io oqo na i matai ni valu rerevaki duadua me yaco e na vanua ko ya, tekivu mai na gauna a biuti ^dJerusalemi mai kina ko Liai; a ra sa bale mate e udolu vakaudolu na Leimani, ka ra veiseyaki tale ga ki na veivanua.

3. A ra sa bale mate tale ga e vuqa na Nifai; ia era sa vakasavi tani ka veiseyaki ko ira na Leimani, ka ra lesu tale na Nifai ki na nodra vanua.

4. A sa yaco na tagi kei na ta-

(t) Ala. 43:13. (u) raica u, Ala. 23. (v) Mosa. 27:10-17. (w) raica r. (y) raica m, Ala. 23. (2a) raica e, 2 Nif. 11. (2b) raica i, Mosa. 16. (2c) Ala. 24:20-23. 27:3. WASE 28: (a) Ala. 27:26. (b) raica r, Ala. 27. (c) Oma. 13. (d) 1 Nif. 2:2, 3.

giyaso vei ira na Nifai, e na nodra vanua taucoko.

5. Era sa tagicaki ira na watidra ko ira na yalewa, ka ra tagicaki ira na luvedra ko ira na tama; a ra sa tagicaki ira na ganedra ko ira na goneyalewa, ka ra tagicaki ira na tamadra ko ira na gone tagane; a sa rogo na tagi ni rarawa, ni ra sa tagicaki ira na wekadra era sa mate.

6. Raica sa ka levu vakaidina na nodra rarawa e na gauna ko ya; io era sa vakaloloku ka ^llolo, ka ia na masumasu.

7. A sa cava eke na i katini kalima ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

8. Sa i koya oqori na i tukutuku kei Amoni kei iratou na wekana; na nodratou tiko e na vanua ko Nifai, na veika a yaco vei iratou, na nodratou kune rarawa ka vakararawataki, kei na ^rreki levu a qai yaco vei iratou; sa tukuni tale ga kina na nodra mai lomani ka taqomaki na wekadra e na ^vvanua ko Kerisoni. Io me vakalougatataki ira na Turaga na nodra i Vakabula, ka sega ni mudu.

9. Ia sa tukuni tale ga kina na nodra i valu kei na veileti vaka i ira na Nifai, kei na nodra vala na Nifai kei na Leimani; *a sa cava eke na i katini kalima ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai.

10. Era sa vakarusai e udolu vakaudolu na tamata e na ^lloma ni tinikalima na yabaki oqori; io sa yaco kina e vuqa na i valu.

11. Raica sa bulu oti na yagodra e udolu na tamata; ia e udolu va-

kaudolu tale e sa ^bbini tu ga na yagodra e dela i vuravura; ia era sa tagicaka na lewe vuqa na nodra mate na wekadra; io era sa tagicaka, de so vei ira na wekadra sa mate era na sega ni rawata na bula sa yalataka tu na Turaga.

12. Raica e vuqa tale era tagicaka na nodra mate na wekadra; ia era sa reki ni ra sa kila era na vakabulai na wekadra ka tiko e na liga i matau ni Kalou ka tawamudu, me vaka sa yalataka na Turaga.

13. Raica era sa veimecaki na tamata e na vuku ni nodra i vala-vala ca kei na tovo vakasisila; io era sa veimecaki ni ra sa rawai e na vere ni tevoro.

14. Eda sa kila eke ni sa kilikili me ra yalodina na tamata ki ni i ^llesilesi era sa kacivi kina e na were ni Turaga; ia eda sa kila na vu ni nodra rarawa kei na vu ni nodra reki; era sa rarawataka na nodra mate ka vakarusai na wekadra; ia era sa marau ko ira sa cilavi ira na rarama i Karisito, ni ra na bula kina.

WASE 29

Sa gadreva ko Alama me vunauci ira na tamata kece ga me ra veivutuni – Sa veiwaseyaki na vosa ni Kalou e na nona vuku – Sa reki ko Alama ni sa vuavuai vinaka na nodratou caka-caka na wekana.

1. Raica me'u agilosu mada ga me'u tabalaka na domoqu me vaka na davui ni Kalou sa yavalati vuravura, me'u vunauci ira kina na tamata kece ga me ra veivutuni!

2. Io me'u vunautaka e na domo

(e) raica u, Mosa. 27. (f) Ala. 26. 27:16-19. (g) raica v, Ala. 27. (i) Ala. wase 1-28. (j) Ala. 16:11. (k) Jeko. 5. *76 B.C.

sa vaka na kurukuru, me ra veivutuni na tamata kece ga me ra bula kina; io me ra veivutuni ka lesu vua na Kalou, me ra marau kina e dela i vuravura.

3. Ia sa kilikili ga me'u vakavinakinakataka na i lesilesi sa kacivi au kina na Turaga; raica au sa tamata ga, ka sa vakacalai au na nanuma ni lomaqu.

4. Ia me'u kakua sara ni vakatanitaka na i naki ni Kalou Yalododonu; raica au kila ni sa solia ko Koya na galala vei ira na tamata kece ga, me ra digitaka kina na mate se na bula; io na nodra vakabulai se na nodra vakarusai.

5. Raica au kila ni sa soli tu vei ira na tamata kece ga me ra digitaka na ka vinaka se na ka ca; ia sa sega ni cala ko koya sa sega ni ^akila na ka vinaka mai na ka ca; ia ko koya sa kila na ka ^bvinaka mai na ka ca, e na lewai e na nona i valavala, se vinaka se ca; io e na lewai e na ka sa digitaka, na bula se na mate, na marau se na yaluma.

6. Ia ni'u sa kila na veika kece oqo, a cava au sa via lewa kina na cakacaka sa lesia vei au na Turaga?

7. A cava au sa ^cgadrevu kina me'u agilosi, me'u vosa me rogo ki na i yalayala kei vuravura?

8. Raica sa solia na Turaga ki na veimatanitu, na nodra dui vanua kei na vosa me tukuni kina vei ira na nona vunau; io kei na ^dveika sa kila ko Koya sa ganiti ira; ia eda sa kila sa veivunauci na Turaga e na veika sa dodonu ka dina.

9. Ia au sa kila na ka sa vakarota vei au na Turaga, ka'u sa vakavi-

navinaka kina. Au sa ^esega ni dokai au ga, ia au sa doka na i lesilesi ni Turaga; raica au sa kalougata ni sa lesi au na Kalou me'u vunauci ira na tamata me ra veivutuni, ka'u sa reki vakalevu kina.

10. Raica sa vuabale na noqu marau ni'u sa raica era sa veivutuni e vuqa na wekaqu, ka ra sa lesu vua na Turaga na nodra Kalou; ia au sa nanuma na ka sa kitaka ^fvei au na Turaga; sa rogoca na noqu masu; io sa dodoka tu vei au na ligana dauloloma.

11. Raica au sa nanuma tale ga na nodra a tiko vakabobula na noqu qase; ia au sa kila ni a sereki ira na Turaga mai na veivakabobulataki; ia sa tauyavutaka vei ira na Turaga na nona lotu; io na Turaga na Kalou i Eparaama, na Kalou i Aisake kei na Kalou i Jekope, o koya sa kauti ira tani mai na vanua ni veivakabobulataki.

12. Au sa daunanuma tiko ga na nodra a vakabobulataki na noqu qase; ia na Kalou ga ka a vakabulai ira na noqu qase e liu mai na ligadra na kai Ijipita, sa ^gvakabulai ira na noqu qase e na nodra tiko vakabobula.

13. Ia na Kalou ga ko ya sa tauyavutaka vei ira na nona lotu; sa i Koya sa kacivi au ki na nona i ⁱlesilesi tabu, me'u vunautaka na nona vosa vei ira na tamata; raica sa vukei au ko Koya ka sa vuavuai vinaka kina noqu cakacaka; a sa vuabale na noqu marau.

14. Raica sa vuabale na noqu marau ni'u sa rawata na noqu i tavi; ia sa vuabale tale ga na noqu

(a) raica k, Mosa 3. (b) raica m, 2 Nif. 2. (c) tik. 1. (d) Ala. 12:9-11. (e) Ala. 26:12. (f) Mosa. 27:11-31. (g) Mosa. 24:16-22. (i) Ala 5:3.

marau ni sa vuavuai vinaka na nodratou cakacaka na ^jwekaqu, eratou a lako cake ki na ^kvanua ko Nifai.

15. Raica eratou a gumatua sara, ka sa vuavuai vinaka na nodratou cakacaka. Ia e na levu sara na kena i sau vei iratou!

16. Sa vuabale sara na noqu marau ni'u sa kila sa vuavuai vinaka na nodratou cakacaka na wekaqu; io sa sivia sara na kena vuabale!

17. Ia me yalololoma na Kalou me ratou curu na wekaqu oqo ki na nona matanitu; io me yalololoma tale ga vei ira sa vakabauta na nodratou vunau, me ra curu tale ga ki na nona matanitu ka vakarokorokotaki Koya ka tawamudu. Io me yalololoma mada na Kalou, ka vakayacora na noqu kerekere. Emeni.

WASE 30

Ko Korio na meca i Karisito – Sa vakasavi tani mai Kerisoni ka vesu mai Kitioni – Sa veilewaitaki mai Saraemala – Cikeva me dua na i vakatakilakila, ka sa yaviti me galu – Nona mate vakaloloma.

1. A ra sa vakatikori na ^atamata i Amoni e na ^bvanua ko Kerisoni. Ia era sa ^cvakasavi tani na Leimani mai na nodra vanua na Nifai, ka ra buluta na nodra mate ko ira na lewe ni vanua.

2. A sa sega ni wiliki rawa na nodra mate, ni sa rui ^dlevu na kedra i wiliwili; sa sega tale ga ni wiliki rawa na nodra mate na Nifai; ia ni ra sa buluta oti na nodra mate,

ka sa oti tale ga na gauna ni nodra ^elolo, na vakaloloku kei na masumasu, sa tekivu me ra tiko sautu e na vanua taucoko; a sa yaco na ka oqo e na i katini kaono ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

3. Era sa muria tiko na vunau ni Turaga ko ira na tamata; raica era sa gumatua sara ni muria na i vakaro ni Kalou me vaka na ^fvunau i Mosese; era sa vakavulici me ra muria tiko na vunau i Mosese, me yacova ni sa vakayacori taucoko na veika sa tukuni kina.

4. A ra sa tiko sautu sara na tamata e na i katini kaono ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

5. A sa yaco tiko ga vakakina e na i katini kavitu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai.

6. Ia ni sa voleka ni ^{*}cava na i katini kavitu ni yabaki, sa tadu mai ki na vanua ko Saraemala e dua na meca i Karisito; a sa vunau vei ira na tamata ka vosa vakacacataka na nodra parofisai kece ga na parofita, me baleta na nona yaco mai na Karisito.

7. Ia sa sega na ^glawa me lewa na vakabauta ni tamata yadua; raica sa soli na galala ki na tamata kece ga me lewa na ka e kitaka; ia kevaka sa vakasaurarataki e dua na tamata, sa vakatanitaki kina na i naki ni Kalou.

8. Sa kaya vakaoqo na i vola tabu: ⁱMo digitaki koya ga sa lomu mo qarava.

9. Raica sa vakatau ga vua na tamata na nona qarava na Kalou;

(j) Ala. 17:1-8. (k) raica b, 2 Nif. 5. WASE 30: (a) Ala. 27:26. (b) raica r, Ala. 27. (c) Ala. 28: 2, 3. (d) raica c. (e) raica u, Mosa. 27. (f) raica p, 2 Nif. 25. (g) tik. 9, 11. Ala. 1:17. (i) Josua 24:15.

kevaka e dua sa vakabauta na Kalou, sa rawa me qaravi Koya; ia kevaka sa sega ni vakabauta, sa sega na lawa me cudruvi kina.

10. Ia kevaka sa laba, sa kena i totogi me mate; kevaka sa butako, sa na cudruvi kina, ka na cudruvi ko koya sa daukovekove se ko koya sa ia na veibutakoci; io era sa cudruvi e na cala kece oqo.

11. Ia sa tukuni tu e na lawa ni ra na lewai na tamata e na cala era sa kitaka. Ia sa ^jsega na lawa sa lewa na vakabauta ni tamata yadua; raica sa cudruvi ga na tamata e na cala sa vakayacora; a ka oqo era sa lewai ^kvakatautauvata kina na tamata kece ga.

12. Ia na yaca ni tamata ka meca tiko i Karisito, ko Korio; ia sa sega na lawa me lewai kina; a sa vunautaka ko koya vei ira na tamata ni na sega ni dua na Karisito. A sa vunau voli vei ira na tamata ka kaya:

13. Dou kakua ni vakabauta na i vakavuvuli lasu, ka vakanuinui mate wale. A cava dou sa rawai kina e na i vakavuvuli lialia oqori? A cava dou sa vakanuinui kina vei Karisito? Raica sa sega na tamata sa kila rawa na ka sa bera ni yaco.

14. Dou sa vakatoka na i vakavuvuli oqo me parofisai ka ra a vakadewataka sobu tiko mai na parofita yalosavasava; ia oqo na nodra i vakavuvuli lasu wale ga na nomuni qase.

15. Dou na vakadinadinataka vakaevei na i vakavuvuli oqo? Raica dou sa sega ni kila na ka sa bera ni yaco; io dou sa sega tale ga

ni vakadinadinataka ni na yaco mai na Karisito.

16. Dou sa vakanuinui vua, ka kaya ni na bokoca na nomudou i valavala ca. Ia oqori na vakasama sesewa wale ga ka vu mai na nodra i vakavuvuli na nomuni qase; io na vakasama oqori dou sa vakabauta kina na ka lasu.

17. A sa tukuna vei ira e vuqa na ka; sa kaya ni na sega ni bokoci na nodra i valavala ca na tamata; ia sa soli na galala me ra dui lewai ira ga na tamata yadua; ia era na rawa i yau na tamata e na nodra sasaga, ka na vakatau na ka era rawata e na nodra kaukauwa; ia sa sega ni cala na tamata e na ka sa kitaka.

18. A sa vunau voli vei ira ka sa rawa e vuqa na tamata; a sa vakavuna me ra viavialevu ka kitaka na i valavala ca; io sa temaki ira na tagane kei na yalewa me ra ia na veibutakoci; a sa kaya ni sa i cacavava ga ni tamata na mate.

19. A sa lako tale ga yani ko Korio ki na ^vvanua ko Kerisoni, ka vunautaka na veika oqo vei ira na ^mtamata i Amoni, ko ira na Leimani era sa saumaki mai.

20. Ia era sa tamata yalomatua cake ko ira mai vei ira na Nifai; a ra sa tauri koya ka vesuka ka kauta yani vei Amoni, na nodra ⁿbete levu.

21. A sa lewa ko Amoni me vakasavi tani mai na vanua ko ya ko Korio. A sa lako sara ko koya ki na ^vvanua ko Kitioni, ka vunau tale ga kina vei ira na tamata; ia a sega ni mana na nona cakacaka e na vanua oqo; raica era sa vesuki koya na tamata ka kauti koya vua na nodra

(j) tik. 7, 9. (k) tik. 7. Mosa. 27:3. 29:32. (l) raica r, Ala. 27. (m) Ala. 27:26. (n) raica g, Mosa. 26. (o) raica n, Ala. 2. Rauta na 74 B.C.

ʻbete levu kei na turaganilewa levu.

22. A sa vosa vua ko koya na bete levu ka kaya: A cava ko sa vakatanitaka kina na i vakavuvuli ni Turaga? A cava ko sa vakacacana kina nodra vakanuinui na tamata oqo, ka kaya ni na sega ni dua na Karisito? A cava ko sa vosa vakacacataka kina na nodra i vakavuvuli na parofita yalosava-sava?

23. Ia na yaca ni bete levu ko ya ko Kitiona. Sa sauma vua ko Korio ka kaya: e baleta niʻu sa sega ni vakabauta na nodra i vakavuvuli lasu na nomudou qase; au sega tale ga ni vakabauta ni sa kilikili kei ira na tamata oqo, me ra muria na vunau kei na i lesilesi era a virikotora tu mai na bete; io era sa kitaka me ra lewai ira tu ga kina na tamata oqo; me ra kakua ni kila na i vakavuvuli dina, ka me ra tamata vakarorogo tu ga.

24. Dou sa kaya ni ra sa tamata galala. Ia au kaya, ni ra sa tamata bobula. Dou sa kaya ni na yaco vakaidina na ka sa parofisaitaki tu. Ia au kaya; E segai!

25. Dou sa kaya ni ra sa muduki tani na tamata kece ga, ni a talaidredre na nomudou qase. Ia au kaya, e na sega ni saumi vua na gone na i valavala ca nei tamana.

26. Dou sa kaya ni na lako mai na Karisito. Ia dou sa kaya tale ga ni na mai mate ko Koya me bokoci kina na nodra i valavala ca na kai vuravura. Ia au kaya; dou sa sega ni vakadinadinataka rawa ni na lako mai na Karisito.

27. Raica dou sa vakacalai ira

na tamata oqo e na nodra i vakavuvuli lasu na nomudou qase; dou sa vakabobulataki ira mo dou vutuniyau kina; io dou sa vinakata me ra vakarorogo tu ga, ka kakua ni lewa e dua na ka.

28. Ia era sa rere ni lewa e dua na ka ko ira na tamata, de ra na cudru kina na bete, ko ira era sa lewa na ka kece ga ka vakabobulataki ira tu. Raica era sa vakavulici ira na tamata me ra muria na nodra i vakavuvuli lasu kece ga; ia kevaka e sega, e na cudruvi ira e dua na ka tawa kilai ka ra vakatoka tiko me Kalou; io na Kalou e tawa kilai, e sega e kila ka sega tale ga e raica; a sega mai liu ka na sega tale ga mai muri.

29. A rau sa galu ga ko turaganilewa levu kei koya bete levu, ni rau sa rogoa na nona vosa vakacacataka na Kalou, ka kila na nona viaialevu. Erau sa lewa me vesu ko Korio, ka ra kauti koya na ovisa ki na ʻvanua ko Saraemala; io me lewai koya mai kea ko Alama, kei koya na turaganilewa levu na kovana ni vanua taucoko.

30. Ia ni sa tu ko Korio e matedrau, sa ia tale na vosa vakacaca, ʻme vaka a kitaka mai na vanua ko Kitioni; io sa vosa vakacacataka na Kalou.

31. A sa tauca e so na vosa bibi sara e mata i Alama; sa vosacataki ira na ʻbete kei ira na i vakavuvuli; a sa beitaka ni ra sa vakavulici ira na tamata me ra muria na nodra i vakavuvuli lasu na nodra qase; io sa kaya tale ga ni ra sa vakabobulataki ira na tamata me ra vutuniyau kina.

32. A sa kaya vua ko Alama: Ko sa kila vinaka sara ni keimami sega ni vakararavi vei ira na tamata; ia ko i au, au 'dauqarava ga na ka me'u bula kina, mai na i tekivu ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai me yacova edaidai; io au sa dauveilakoyaki e na loma ni vanua, me'u vunautaka na vosa ni Kalou vei ira na noqu tamata.

33. E dina ga au sa dauoga sara vakalevu e na cakacaka ni lotu, ia e sega ni bau dua na "senaini e soli me i sau ni noqu cakacaka; era sega tale ga ni saumi na noqu i tokani; keimami qai ^vsaumi wale ga e na cakacaka vaka turaganilewa; ia e saumi ga na gauna keimami qarava kina na cakacaka oqo, me vaka lawa.

34. E sega ni saumi na neimami cakacaka e na lotu. A cava ga me keimami gumatuataka tiko kina? Raica keimami sa gumatuataka sara me ra kila na weka i keimami na i vakavuvuli, me ra bula kina.

35. Ko kila vinaka sara ni keimami sega ni saumi e na cakacaka oqo; ia a cava ko qai tukuna kina ni keimami vakabobulataki ira me keimami ^wvutuniyau kina? Raica era sa tiko marau na tamata. Ko vakabauta li era na marau kevaka keimami vakaisini ira tiko?

36. A sa sauma ko Korio ka kaya: Io.

37. Ko vakabauta li na Kalou?

38. Sa sauma mai ka kaya: E ^vsegai.

39. A sa kaya vua ko Alama: Ko na cakitaka na Kalou, ka cakitaka tale ga na Karisito? Raica au sa

kaya vei iko, sa tiko dina na Kalou; io e na lako vakaidina tale ga mai na Karisito.

40. Ia ko vakadinadinataka rawa vakaevei ni sega na Kalou? Ko vakadinadinataka rawa vakaevei ni na sega ni lako mai na Karisito? Au sa kaya vakaidina vei iko, oqori na ^{2a}nomu vosa wale ga; ia e sega na kena i vakadinadina.

41. Ia au kila ni sa tu e vuqa na i vakadinadina ni ka oqo; era sa kena i vakadinadina tale ga vei iko; ia a cava mo cakitaka tiko kina? Ko vakabauta li ni sa dina na veika oqo?

42. Raica au kila ni ko sa vakabauta; ia sa curumi iko na yalo ni tevoro ka sa lako tani vei iko na Yalo ni Kalou; ia sa lewai iko na tevoro ka lako vata voli kei iko; a sa qisia e lomamu e vuqa na i lawaki me vakarusai ira kina na tamata ni Kalou.

43. A sa kaya vei Alama ko Korio: Mo vakaraitaka mada vei au e dua na i ^{2b}vakatakilakila, au na qai vakabauta ni dua dina tiko na Kalou; ia mo vakatakila vei au na nona kaukauwa, ka'u na qai vakabauta na nomu vosa.

44. A sa kaya vua ko Alama: Sa rauti iko na i vakatakilakila kece sa tu; a cava ko sa via vakatovolea kina na Kalou? A cava ko sa kaya kina me'u vakatakila vei iko e dua na i vakatakilakila, ni ko sa kila tu na nodra i vakavuvuli na nomu qase kei ira na parofita yalosavasava? Ko sa kila na i ^{2c}vola tabu; ia na i vola oqo sa tukuna na Kalou; io na vuravura kei na veika kece sa tu

(t) Mosa. 18:24. 27:5. (u) raica c, Ala. 11. (v) Ala. 11:1, 3, 20. (w) tik. 27. (y) tik. 28, 29, 48. (2a) tik. 28. (2b) tik. 45, 48, 49, 50. (2c) raica a, 1 Nif. 3. Ala. 63:12. Rauta na 74 B.C.

kina, kei na ^{2d}toso ni vuravura kei na nodra toso na veika kece ga sa tu e na maliwa lala; a ka kece ga ogo sa vakadinadinataka ni sa bula tiko na Kalou, o Koya sa Bulia na ka kece ga.

45. Ia ko qai vunautaka voli ga vei ira na tamata ni sega na Kalou; a cava ko sa via vakacalai ira kina? Ai vakadinadina cava tale ko sa qara tiko? A sa kaya ko koya: Mo ^{2e}vakaraitaka vei au e dua na vakatakilakila, au na qai vakabauta.

46. A sa kaya vua ko Alama: Au sa rarawataka dina na nomu yalo kaukauwa kei na nomu cakitaka na ka dina; raica ko na rusa kina.

47. Ia sa vinaka cake mo rusa; io mo kakua ga ni mai cavilaki ira tiko na tamata ogo me ra rusa kina! Ia kevaka ko cakitaka tale na Kalou, e na yaviti iko ko Koya mo ^{2f}galu, mo kakua kina ni vakacalai ira tiko na tamata ogo.

48. A sa kaya vua ko Korio: Au kila ni tiko na Kalou; ia au sega ga ni vakabauti Koya; ia ko iko tale ga ko sega ni vakadinadinataka rawa ni tiko na Kalou. Ia me'u kaya ga: ^{2g}Vakaraitaka vei au e dua na i vakatakilakila, au na qai vakabauta.

49. A sa kaya vua ko Alama: ogo me i vakatakilakila vei iko; ko na galu mai. Au sa vakarota e na yaca ni Kalou, mo galu ka ²ⁱkakua tale ni vosa.

50. Ia ni sa cavuta na vosa ogo ko Alama, sa galu sara ko Korio; a sa sega ni vosa rawa tale, me vaka sa vakarota ko Alama.

51. Ia ni sa raica na ka ogo na turaganilewa levu, sa vola va-

kaoqo vei Korio: Ko a cikeva tiko vei Alama me vakaraitaka vei iko e dua na i vakatakilakila; ia vakaevei ogo, ko sa qai vakabauta na Kalou? Raica ko a cikeva tiko me yaco e dua na ka rarawa vei ira na tani, me i vakatakilakila vei iko. Ia sa yaco sara ga vei iko. Vakaevei, ko sa cakitaka tiko ga na Kalou?

52. A vola lesu mai vakaoqo ko Korio: Au kila ni'u sa galu, ni'u sa sega ni vosa rawa; ia au kila ni yaco vei au na ka ogo e na kaukauwa ni Kalou; io au a sa ^{2j}kila tu ni tiko na Kalou.

53. Ia sa vakaisini au na tevoru; raica sa ^{2k}rairai vei au ko koya me vaka e dua na agilosu ka kaya: Mo lako ka kauti ira lesu mai na tamta ogo, ni ra sa lako sese kece ga ka qarava na Kalou e tawa kilai. A sa kaya vei au: Raica sa sega na Kalou; a sa vakavulica vei au na veika au sa tukuna. Au sa vunautaka na nona vosa, ni sa rogo vinaka vei ira na tamata; io au sa vunautaka tiko, ka ra sa vakabauta na lewe vuqa; lakolako au sa vakabauta tale ga ko i au; a ka ogo au sa cakitaka kina na ka dina, me yacova ni'u sa cudruvi.

54. A sa vakamamasu me masuta na Kalou ko Alama ka kerea me ^{2l}vosa rawa tale.

55. A sa kaya vua ko Alama: Kevaka sa soli mo vosa tale, ko na vakacalai ira tale na tamata ogo; ia me yaco ga vei iko na ka sa lewa na Turaga.

56. A sa galu tiko ga ko Korio; a sa vakasavi tani, ka sa ^{2m}daukere kena kakana e na veivale.

57. A sa tukuni yani e na vanua

(2d) Ila. 12:11-15. (2e) raica 2b. (2f) tik. 49, 50. (2g) raica 2b. (2i) tik. 47, 50. (2j) tik. 41, 42. (2k) 2 Nif. 9:9. (2l) tik. 56. (2m) tik. 58. Rauta na 74 B.C.

taucoko na ka sa yaco vei Korio; a sa vakarota na turaganilewa levu vei ira kece era a sa vakabauta na i vakavuvuli i Korio me ra veivutuni kusarawa, de na qai yacovi ira tale ga na ka sa yaco vua.

58. A ra sa qai kila na tamata kece ga ni lasu na i vakavuvuli i Korio; a ra sa saumaki lesu kece vua na Turaga; sa mai mudu e kea na vakavuvuli lasu i Korio. Ia sa daukere kena kakana voli e na veivale ko koya.

59. A sa la'ki tiko vata kei ira na tamata i ²ⁿSoramu, ka ra a vuki tani mai vei ira na Nifai; ia ni sa lako voli e na kedra maliwa, sa lausaqa ka bale, ka ra sa buturaki koya na tamata; a sa mate kina.

60. Sa mai cava eke na nona bula na tamata a vakatanitaka na i vakavuvuli ni Turaga; raica eda sa kila ni na sega ni vukei ira na nona tamata na tevoro e na siga mai muri; ia e na dreti ira kusarawa ki na i ^{2o}bulubulu.

WASE 31

Sa liutaka ko Alama na cakacaka ni kaulotu vei ira na Soramu – Na Rameumitoni se i tutu tabu – Na i vakarau ni nodra so-Kalou na Soramu.

1. Ia ni sa mate ko Korio, sa rogoca ko Alama ni ra sa vakatanitaka na i vakavuvuli ni Turaga ko ira na ^aSoramu; sa rogoca tale ga ni sa lewa ko Soramu na nodra i liuliu, me ra qarava na kalou tani; a sa rarawataka sara na nodra i valavala ca na tamata.

2. Sa daurarawataka vakalevu ko Alama na nodra i valavala ca na nona tamata; ia sa rarawa sara ni ra sa toki tani na Soramu mai vei ira na Nifai.

3. A ra sa toki na Soramu ka la'ki tawana na vanua era vakatoka ko ^bAnitionumi; sa tiko na vanua ko ya e na tokalau kei ^cSaraemala volekata na i yalayala ki matasawa e na ceva ni ^dvanua ko Kerisoni, ki na veikau e na i yalayala ni vanua e na ceva; io na veikau era tiko kina na Leimani.

4. Era sa ririkotaka vakalevu na Nifai de ra na vuki na ^eSoramu ka tovata kei ira na Leimani; ia kevaka sa yaco oqori, sa rawa ni ra malumalumu kina na Nifai.

5. A sa nanuma ko Alama me la'ki vunautaki vei ira na vosa ni Kalou, me ra veivutuni kina ka i valavala dodonu; raica sa gata na vosa ni Kalou, ka mucu na i selei-wau.

6. A sa lesi Iminai me i liuliu ni lotu mai ^fSaraemala; ia sa digitaki Amoni kei Eroni kei Omana me ratou lako vata, kei rau tale ga ko Amuleki kei Sisoromi ka rau tiko mai ^gMileki; a sa kauta tale ga ko Alama e rua na luvena.

7. Ia sa sega ni kauti Ilamani na luvena ka qase duadua; sa kauti rau ga ko ⁱSipiloni kei ^jKorianitoni; ia sa ira kece oqori era a kaulotu vata vei ira na ^kSoramu.

8. Raica ko ira na Soramu era a toki ga mai vei ira na Nifai, ka ra a sa kila tu na vunau ni Kalou.

9. Ia era sa mai lako sese ka i

(2n) Ala. 31:1-4, 7-12. 35:2,3, 7-11, 13, 14. 38:3. 39:2, 11. 43:4-6, 13, 20, 44. 52:20, 33. (2o) raica l, 1 Nif. 15. WASE 31: (a) raica 2n, Ala. 30. (b) Ala. 43:5, 15, 22. (c) Oma. 13. (d) raica r, Ala. 27. (e) raica 2n, Ala. 30. (f) Oma. 13. (g) raica c, Ala. 8. (i) Ala. 38. (j) Ala. 39-42. (k) raica 2n, Ala. 30. *Rauta na 74 B.C.*

valavala ca; raica era sa sega ni muria na vunau ni Kalou kei na nona i lesilesi, me vaka na 'vunau i Mosese.

10. Era sa sega tale ga ni muria na i vakarau vakalotu, me ra ^mdaumasu ka vakatakekere vua na Kalou e na veisiga, me kakua kina ni rawai ira na vere.

11. Ia era sa vakatanitaka na i vakavuvuli ni Turaga e na veika e vuqa; a ka oqo sa lako yani kina ko Alama kei iratou na nona i tokani me ratou vunauci ira.

12. Ia ni ratou sa yaco yani ki na nodra vanua na Soramu, eratou sa kurabui sara ni sa tara tu mai kina na nodra ^vvale ni lotu; ia era sa dausoqoni vata tale ga e na dua na siga e veimacawa, ka ra vakatoka na siga ko ya me siga ni Turaga; ia na i vakarau ni nodra so-Kalou, e sa qai bau raica vakadua ko Alama kei iratou na nona i tokani.

13. Raica era sa tara e na loma donu ni vale ni lotu e dua na i ^ttutu tabu ka sa rewa i cake sara; ia sa rawa wale ga me tu e delana e dua na tamata.

14. Ia ko koya sa via masu, me cabe cake kina, dulaka cake na ligana ki lomalagi, qai masu vakadomoilevu ka kaya:

15. E dodonu, e dodonu na Kalou; keimami vakabauta ni sa i kemuni na Kalou; keimami vakabauta ni ko ni sa dodonu; keimami vakabauta ni ko ni sa Kalou Yalo; ko ni a Yalo mai liu, edaidai ka tawamudu.

16. Oi kemuni na Kalou yalo-dodonu; keimami vakabauta ni ko ni a toki keimami tani mai vei ira

na weka i keimami; ia keimami sega ni vakabauta na nodra i vakavuvuli, ka ra vakadewataka sobu mai na nodra qase; ia keimami sa vakabauta ni ko ni sa digitaki keimami me keimami nomuni tamata; ia ko ni sa vakatakila vei keimami ni sega na Karisito.

17. Raica ko ni sa i koyakoya tiko ga e na veisiga sa oti, edaidai, ka tawamudu; ko ni sa digitaki keimami ka vakabulai keimami; ia ko ira kece na kena vo era na cudruvi ka biu sobu ki eli; a ka oqo kemuni na Kalou, keimami sa vakavinavinaka kina vei kemuni; ia keimami sa vakavinavinaka tale ga vei kemuni, ni ko ni sa sega ni laiva me keimami rawai e na nodra i vakavuvuli lasu na weka i keimami; io ko ira era vakabauta tiko na Karisito; ia na ka oqo sa yawa tani kina na yalodra mai vei kemuni na neimami Kalou.

18. Keimami sa vakavinavinaka sara vei kemuni na Kalou, ni ko ni sa digitaki keimami me keimami nomuni tamata. Emeni.

19. Eratou sa kidroa sara ko Alama kei iratou na nona i tokani kei rau na luvena, ni ratou sa rogoqa na qaqa ni masu oqo.

20. Raica ko ira na tamata yadua era cabe ki na i tutu cecere, era cavuta tiko ga na qaqa ni masu oqori.

21. Ia na yaca ni i tutu ni masu oqori na Rameumitomi; a kena i balebale, na i tutu tabu.

22. Ia era sa daucabe na tamata yadua ki na i tutu oqori, ka vakacabora na qaqa ni masu sa tukuni oti, vua na Kalou; era sa vakavi-

(l) raica p, 2 Nif. 25. (m) raica e, 2 Nif. 32. (n) raica v, Ala. 16. (o) tik. 21, 23.

navinaka vua na nodra Kalou ni ra sa nona tamata ^pdigitaki, ka sa sega ni laiva me ra rawai e na nodra i ^qvakavuvuli na wekadra; ia sa sega tale ga ni laiva me ra vakabauta na veika sa bera ni yaco, ni ra sa sega ni kila kina e dua na ka.

23. Ia ni ra sa vakacabora oti na nodra vakavinavinaka, era sa lesu ki na nodra veivale; a ra sa sega tale ni nanuma na Kalou, me yacova ni ra sa la'ki soqoni vata tale ka vakacabo masu e na i ^rtutu tabu.

24. A sa rarawa vakalevu sara ko Alama ni sa raica na ka oqo; ia sa kila ko koya ni ra sa tamata i tovo ca ka yalo vakatani; sa kila tale ga ni ra sa domona ga na koula kei na siliva, kei na i yau talei kece ga.

25. Ia sa kila tale ga ko koya ni ra sa tamata viavialevu ka dokadoka.

26. A sa kaci vakadomoilevu ki lomalagi ka kaya: Oi kemuni na Kalou; a cava na kena dede ko ni na laivi ira kina na nomuni tamata me ra vosota tiko na nodra i valavala ca na tamata oqo?

27. Oi kemuni na Kalou; raica era sa masuti kemuni, ia era sa tamata viavialevu. Ia oi kemuni na Kalou; era sa masuti kemuni wale ga e gusudra; ia na yalodra sa guta na i yau kei vuravura.

28. Oi kemuni na noqu Kalou; era sa domona vakalevu na i sulu voli dredre, na mama kei na qato, na i ukuuku koula kei na i yau talei kece ga era sa ukutaki ira kina; ia era sa qai masuti kemuni ka kaya: Keimami sa ^svakavinavinaka vei kemuni na Kalou, ni ko ni sa digi-

taki keimami me keimami nomuni tamata ka ra rusa na kena vo!

29. Io era sa kaya tale ga ni ko ni sa ^tvakatakila vei ira ni sa sega na Karisito.

30. Oi kemuni na Turaga na Kalou; a cava na kena dede ko ni na vosota tiko kina na nodra i valavala ca ka i tovo vakasisila na tamata oqo? Oi kemuni na Turaga; ni vakaukawataki au me'u vorata na veika au sa daumalumalumu kina. Raica au sa malumalumu ga, ka sa vakamosia na yaloqu na i valavala ca era sa kitaka tiko na tamata oqo.

31. Oi kemuni na Turaga; sa rarawa sara na yaloqu; mo ni vakacegui au e na vuku i Karisito. Oi kemuni na Turaga; mo ni vakaukawataki au me'u vosota rawa na veika rarawa e na yaco vei au e na vuku ni nodra i valavala ca na tamata oqo.

32. Oi kemuni na Turaga; mo ni vakacegui au; ia mo ni vukei au kei iratou na noqu i tokani, ko Amoni kei Eroni kei Omana kei Amuleki kei Sisoromi kei ^urau na luvequ, me keitou gumatua e na neitou i tavi; ia oi kemuni na Turaga; mo ni vakacegui iratou tale ga; io mo ni vakacegui iratou e na vuku i Karisito.

33. Ia mo ni vakaukawataki iratou tale ga me ratou vosota rawa na veika rarawa e na yaco vei iratou, e na vuku ni nodra i valavala ca na tamata oqo.

34. Oi kemuni Turaga; mo ni vakalougatataki keitou me keitou gumatua ka kauti ira lesu vei kemuni, e na vuku i Karisito.

35. Oi kemuni na Turaga; raica

(p) tik. 16, 17. (q) tik. 16. (r) tik. 13, 21. (s) tik. 18. (t) tik. 16. (u) tik. 7.

sa ka talei na nodra bula, ka ra sa weka i keimami ga; ia oi kemuni na Turaga; mo ni vakaukauwataki keitou ka vakavukui keitou, me keitou vakalesui ira yani na weka i keitou oqo vei kemuni.

36. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo ko Alama, sa ^vtabaki iratou yadua na nona i tokani e na ligana ruarua. Ia ni sa tabaki iratou, eratou sa vakasinaiti e na Yalo Tabu.

37. A ratou sa tawase ka duu lako yadua yani; a ratou sa ^usega ni lomaocaocataka na nodratou bula se na ka me ratou kania, se na ka me ratou gunuva se na ka me ratou vakaisulu kina.

38. A sa vakalougatataki iratou na Turaga e na ka me ratou kania kei na ka me ratou gunuva; a sa vakaukauwataki iratou tale ga me ratou vosota rawa na veika rarawa; ^via me ratou marau ga e na vuku i Karisito. A sa yaco na veika kece sa ^{2a}masuta ko Alama, ni sa masu e na vakabauta.

WASE 32

Era sa vakabauta na i vakavuvuli ko ira sa dravudravua – Sa vakasalataki ira ko Alama – Sa rawa na vakabauta mai na gagadre dina.

1. A ratou sa lako yani ka vunautaka vei ira na tamata na vosa ni Kalou; eratou sa curuma na nodra ^vveivale ni lotu kei na nodra veivale; io eratou sa vunau tale ga vei ira e gaunisala.

2. Eratou sa cakacaka vagumatua e na kedra maliwa na tamata; a sa kune taumada na kena

yaga vei ira na tamata dravudravua; ia ko ira na tamata dravudravua era sa vakasavi tani mai na nodra veivale ni lotu, ni sa beci na i sulu era tokara yani.

3. Raica sa sega ni vakatarai me ra curu ki na nodra vale ni lotu, ka qarava kina na Kalou, ni ra sa beci ira ko ira na wekadra; ia era sa tamata ^bdravudravua ga, ka ra sa beci ira kina ko ira na wekadra; raica era sa dravudravua e na i yau vakavuravura, ka ra sa yalomalumumu tale ga.

4. A sa vunau tiko vei ira na tamata ko Alama mai na delana ko Onita; era sa lako vakalewe levu mai vua ko ira na tamata; io ko ira sa yalomalumumu ni ra sa dravudravua e na i yau vakavuravura.

5. A ra sa lako sara mai vei Alama; sa kaya ko koya sa liutaki ira: A cava me ra kitaka na wekaqu oqo? Raica era sa tamata dravudravua, ka ra sa beci ira ko ira na tamata kece ga, vakauasivi cake ko ira na neimami bete; era sa vakasavi keimami tani mai na neimami ^vvale ni lotu, na vale ni lotu keimami a oga e na kena tara; ia era sa vakasavi keimami tani mai kina ni keimami sa ^vrui dravudravua; a sa sega na vanua me keimami qarava kina na neimami Kalou; raica a cava me keimami kitaka?

6. Ia ni sa rogoca na vosa oqo ko Alama, sa vuki yani ka rau vei rai mata; a sa marau vakalevu sara, ni sa kila era sa ^vyalomalumumu e na vuku ni veika rarawa sa yaco

(v) 3 Nif. 18:37. (w) 3 Nif. 13:25-34. (y) tik. 32. (2a) tik. 26-35. WASE 32: (a) raica v, Ala. 16. (b) tik. 4, 5, 12. Ala. 34:40. (c) raica v, Ala. 16. (d) raica b. (e) tik. 12-16.

vei ira; io sa kila tale ga era sa na vakabauta kina na vunau.

7. A sa sega tale ni vosa vei ira na lewe vuqa; ia sa dulaka yani na ligana vei ira sa yalomalumulumu ka kaya:

8. Au kila ni dou sa yalomalumulumu; ia dou sa kalougata kevaka sa vaka dina kina.

9. Raica sa kaya na nomudou i liuliu: *ʼ*A cava me keimami kitaka? Raica keimami sa vakasavi tani e na neimami vale ni lotu, ka sa sega na vanua me keimami qarava kina na neimami Kalou.

10. Ia au sa kaya vei kemudou: Dou sa nanuma li sa rawa wale ga mo dou qarava na Kalou e na nomudou *ʼ*vale ni lotu?

11. Meʼu taroga mada: Dou sa nanuma tale ga mo dou qarava wale ga na Kalou vakayadua e na *ʼ*veimacawa?

12. Raica au sa kaya vei kemudou: Sa yaga sara na nomudou vakasavi tani mai na nomudou *ʼ*vale ni lotu, ni sa yaco kina mo dou yalomalumulumu ka vulica mo dou kila na ka dina; ia na nomudou vakasavi tani kei na nodra beci kemudou na wekamudou e na nomudou *ʼ*dravudravua, sa vakavuna mo dou yalomalumulumu; raica sa yaco na ka oqo mo dou yalomalumulumu kina.

13. Ia dou sa kalougata ni dou sa *ʼ*yalomalumulumu; raica ko koya sa yalomalumulumu, sa rawarawa me veivutuni; ia ko koya sa veivutuni, e na lomani vakaidina; ia ko koya sa lomani ka *ʼʼʼ*vosota me yacova na i vakataotioti, e na bula.

14. Ia au sa kaya vakaidina vei kemudou; dou sa kalougata ni dou sa *ʼ*yalomalumulumu; ia era sa kalougata sara ko ira sa yalomalumulumu, ka muria na vunau.

15. Io sa kalougata sara ko koya sa yalomalumulumu vakaidina, ka veivutunitaka na nona i valavala ca ka *ʼ*vosota me yacova na i vakataotioti; io sa kalougata vakalailai ga ko koya sa yalomalumulumu e na vuku ni nona dravudravua.

16. Raica sa kalougata ko koya sa *ʼ*yalomalumulumu vakaidina sara; io sa kalougata ko koya sa yalomalumulumu, vakabauta na vosa ni Kalou ka papitaiso; io sa kalougata ko koya sa rogoca ga na vunau ka vakabauta, ka sega ni qara e dua na kena i vakadina-dina.

17. Ia era sa lewe vuqa era sa kaya: Vakaraitaka vei keimami e dua na i vakatakilakila mai lomalagi, keimami na qai vakabauta.

18. Ia meʼu taroga mada: Oqo li na vakabauta? Au sa kaya vei kemudou; E segai; raica sa sega ni yaga na vakabauta vei koya sa kila.

19. Raica e na *ʼ*cudruvi ko koya sa kila na vunau ni Kalou qai sega ni muria; ia sa rawarawa me vosoti ko koya sa vakabauta wale ga, qai talaidredre kina.

20. Ia mo dou qarauni kemudou vinaka e na ka oqo. Raica au sa kaya vei kemudou, e na lewai na tamata yadua e na nona i valavala.

21. Ia sa vakaoqo na vakabauta kaʼu tukuna tiko: Na vakabauta sa i koya na vakanuinitaki ni ka dina

(f) tik. 5. (g) raica v, Ala. 16. (i) Mosa. 18:25. (j) raica v, Ala. 16. (k) tik. 3-5. (l) tik. 12. 14-16. (m) raica i, 2 Nif. 31. (n) raica l. (o) raica i, 2 Nif. 31. (p) raica l. (q) V.V. 41:1.

e sega ni rairai; ia e sa bera ni 'kilai sara.

22. Ia mo dou kila ni sa yaloloma na Kalou vei ira kece ga sa vakabauta na yacana; raica sa gadreva sara ko Koya mo dou vakabauta na nona vunau.

23. A sa talai ira yani na agilosi me ra vunautaka na nona vosa vei ira na tamata, na tagane kei na yalewa. Raica era sa kila tale ga na nona vosa ko ira na gone lalai, ka ra vakurabuitaki ira kina na tamata vuku.

24. Oi kemudou na wekaqu lomani; dou sa taroga vei au se 'cava mo dou kitaka ni dou sa beci ka vakasavi tani; ia au sa na sauma sara vakadodonu vei kemudou.

25. Au kila ni sega ni yaco vei kemudou kece na ka me 'vakayalomalumalumutaki kemudou; raica au vakabauta, ni so vei kemudou sa tamata yalomalumalumu vakaidina sara.

26. Ia me vaka au sa kaya oti, na vakabauta sa i koya na vakanui-nuitaki ni ka dina e sega ni rairai; ia e sa bera ni kilai sara. Raica sa vakatale ga kina na noqu vunau.

27. Dou yadra mada ka vakasama; dou rogoa na noqu vunau ka vakabauta; ia kevaka dou sa sega ni rawa ni vakabauta, dou rogoa mada ga ka vakasamataka, de mani rawa mo dou vakabauta e vica na tikina.

28. Ia me da vakatauvatana mada na vunau kei na dua na sore ni kau. Kevaka ko sa tea e lomamu e dua na sore ni kau vinaka, sa na tubu vakaidina ni ko sa vakabauta, ka sa vukei iko kina na Yalo ni

Turaga; ia ni ko sa vakila ni sa tubu cake mai, ko na kaya: Sa sore ni kau vinaka dina oqo; se sa i vunau vinaka ka dina; raica sa vakamarautaka na yaloqu, ka'u sa taleitaka sara.

29. Ia e na sega li ni tubu kina na nomudou vakabauta? Raica au sa kaya vei kemudou, Io; ia dou sa sega ga ni kila vakavinaka sara.

30. Ia e na buroro ka kadre ka tubu; ia ni sa buroro ka kadre ka tubu mai, dou na qai kila ni sa sore ni kau vinaka.

31. Ia dou sa kila vakaevei ni sa sore ni kau vinaka? Au sa kaya vei kemudou: Raica e na tubu ga na kau vinaka mai na sore ni kau vinaka.

32. Ia kevaka sa tubu mai, sa sore ni kau vinaka; ia kevaka sa mate yani sa sore ni kau ca, ka sa kilikili me biu laivi.

33. Ia kevaka dou sa tea na sore ni kau ka sa buroro ka kadre ka tubu mai, dou sa kila ni sa sore ni kau vinaka.

34. Ia vakaevei, dou sa qai kila vinaka li? Io; dou sa kila vinaka na ka oqo, ka sa dei na nomudou vakabauta; ia sa yaco vakakina ni dou sa kila sa buroro ka kadre na noqu vunau e na lomamudou; io sa vakamarautaka na yalomudou ka vakararamataka na nomudou vakasama.

35. Ia e dina li na ka oqo? Au sa kaya vei kemudou: Io; baleta ni sa vakararamataki kemudou; raica sa vinaka sara na rarama ni sa rairai tu, ka dou sa kila kina ni sa vinaka; ia ni sa vakararamataki kemudou, dou sa qai kila vinaka li?

36. Raica au sa kaya vei kemudou; E segai; ia me tudei tiko ga na nomudou vakabauta. Raica dou sa qai vakatovolea wale oqo na nomudou vakabauta me vaka na sore ni kau, mo dou kila kina se vinaka se ca.

37. Ia ni sa tubu mai na vunika, dou na qai kaya: Me datou qarava vinaka mada, me ti na wakana ka tubu cake ka vua. Ia kevaka dou sa qarava vinaka, sa na ti na wakana ka tubu cake ka vua sara.

38. Ia kevaka dou sa vakaweleweletaka ka sega ni qarava, e na sega ni ti na wakana; ia ni sa cilava na siga sa malai; ia ni sa sega na wakana, sa raqosa sara; dou na qai cavuta ka biuta laivi.

39. Raica sa vinaka na sore ni kau, ka kana vinaka na vuana; ia sa mate ga ni sa dravuisiga na nomudou qele, ka dou sa sega ni qarava vinaka na vunika; raica dou sa sega ni rawata e dua na vuana.

40. Ia kevaka dou sa sega ni muria na vunau, ka namaka tiko na vuana e na yalo vakabauta, dou na sega sara ni betia na vuanika ni bula.

41. Ia mo dou muria na vunau ka qarava vinaka na vunika ni sa tubu mai; ia me dei tiko ga na nomudou vakabauta kei na nomudou vosota ni dou sa namaka tiko na vuana; raica kevaka sa vakakina, sa na bula; ia dou na rawata kina na bula tawamudu.

42. Ia mo dou gugumatua ka vakabauta na vunau; dou qarava vakavinaka me bula kina e loma-

mudou; ia dou na tauca vakaidina na vuana sa talei "sara; raica sa kamikamica sara mai na veika kamikamica kece ga; io sa vulavula sara mai na veika vulavula kece ga, ka savasava sara mai na veika savasava kece ga; ia dou na kania na vuanika mo dou mamau kina; raica dou na sega tale ni viakana se viagunu.

43. Oi kemudou na wekaqu; dou na tauca vakaidina na vua ni nomudou vakabauta, na nomudou gugumatua kei na nomudou vosota vakadede.

WASE 33

Tomani na vunau i Alama – E sega ni yaco wale ga na so-Kalou e na vale ni lotu – Sa cavuta na nodrau vosa na parofiga, ko Sinosi kei Sinoki.

1. Ia ni sa tinia na nona vosa ko Alama, era sa vakatarogi koya e na vuqa na ka; era sa via kila se sa kilikili me ra vakabauta ga e dua na Kalou me ra rawata kina na vuanika ka tukuna tiko; era via kila tale ga me ra tea vakacava na sore ni kau se na i vunau ka kaya ko koya sa kilikili me tei e lomadra; raica era sa via kila tale ga na sala me ra rawata kina na vakabauta.

2. A sa kaya vei ira ko Alama: Raica dou sa kaya dou sa "sega ni qarava rawa na nomudou Kalou ni dou sa vakasavi tani mai na nomudou ^bvale ni lotu. Ia au sa kaya vei kemudou, kevaka dou sa nanuma dou sa sega ni qarava rawa na nomudou Kalou, dou sa cala vakaidina sara; ia mo dou wilika na i ^cvola tabu; ia kevaka dou sa nanuma sa volai kina ni sa vakaoqori,

(u) raica b, 1 Nif. 8. WASE 33: (a) Ala. 32:5. (b) raica v, Ala. 16. (c) raica a, 1 Nif. 3. Ala. 63:12. Rauta na 74 B.C.

dou sa sega ni kila na i balebale ni ka sa volai.

3. Dou sa sega beka ni wilika na vosa nei "Sinosi na parofita ni gauna e liu me baleta na "masu-masu kei na so-Kalou?

4. Raica sa kaya vakaoqo ko koya: Oi kemuni na Kalou; ko ni sa yalololoma vei au ni ko ni sa rogoca na noqu masu, ni'u sa tiko voli e na loma ni veikau; io ko ni sa yalololoma tale ga ni'u sa masuti kemuni me baleti ira na noqu meca, ka ko ni sa solia me'u rawai ira.

5. Oi kemuni na Kalou; ko ni sa yalololoma vei au ni'u sa masuti kemuni mai na noqu i teitei; ia ni'u sa masuti kemuni mai kea, ko ni sa rogoci au.

6. Ia oi kemuni na Kalou; ni'u sa lesu tale ki na noqu vale, ko ni sa rogoca tale ga na noqu masu.

7. Oi kemuni na Turaga; ni'u sa curu ki na noqu loqi, ko ni sa rogoca tale na noqu masu vei kemuni.

8. Ia ko ni sa yalololoma tale ga vei ira na nomuni tamata ni ra sa masuti kemuni; era sa masu lo ga ka ra sega ni rogoca na tamata, ia ko ni sa rogoci ira.

9. Oi kemuni na Kalou; ko ni sa yalololoma vei au ka rogoca na noqu masu, ni'u sa tu e na kedra maliwa na i vavakoso.

10. Raica ko ni sa rogoca tale ga na noqu masu, ni ra sa vakasavi au tani ka beci au ko ira na noqu meca; io ko ni sa rogoca na noqu masu ka cudruvi ira na noqu meca; a sa tau vei ira na nomuni cudru ka ra sa rusa kina.

11. Ia ko ni sa rogoci au ni'u sa

sota kaya na veika rarawa, ka'u sa dina tiko ga; ia ko ni sa yalololoma vei au e na vuku ni Luvemuni; raica au na daumasu tiko ga vei kemuni e na gauna ni noqu rarawa, ni sa i kemuni na noqu i vakavakacegu; ia e na vuku ni Luvemuni, ko ni sa sega kina ni cudruvi au.

12. A sa kaya vei ira ko Alama: Dou sa vakabauta li na i 'vakavu-vuli era sa vola tu na parofita e na gauna e liu?

13. Ia kevaka sa vakakina, sa kilikili mo dou vakabauta tale ga na vosa i "Sinosi; raica sa kaya vakaoqo ko koya: E na vuku ni Luvemuni, ko ni sa sega kina cudruvi au.

14. Ia me'u tarogi kemudou mada na wekaqu: Dou sa 'dauwilika li na i vola tabu? Ia kevaka dou sa dauwilika, a cava dou sa sega ni vakabauta kina na Luve ni Kalou?

15. Raica sa sega ni vola wale ga na ka oqo ko 'Sinosi, sa vola tale ga ko ^kSinoki.

16. Ia sa kaya vakaoqo ko koya: Oi kemuni na Turaga; ko ni sa cudruvi ira na tamata oqo, ni ra sa beca na nomuni loloma levu e na vukuna na Luvemuni.

17. Oi kemuni na wekaqu; oqori sa i karua ni parofita e na gauna e liu sa vunautaka na Luve ni Kalou; ia era sa sega ni vakabauta na nona vosa ko ira na tamata, ka ra sa vakaviriki koya e na vatu me yacova ni sa mate.

18. Ia e sega ni sa i rau wale ga oqo erau sa vunautaka na veika me baleta na Luve ni Kalou.

19. Raica sa tukuni Koya tale ga

(d) raica i, 1 Nif. 19. (e) raica e, 2 Nif. 32. (f) raica i, 1 Nif. 19. (k) raica g, 1 Nif. 19.

raica c. (g) raica i, 1 Nif. 19. (i) raica c. (j) Rauta na 74 B.C.

ko Mosese; a sa ^llaveta cake e dua na kena i vakatakarakara mai na veikau; ia ko ira kece ga sa raica, era sa bula. A ra sa lewe vuqa era sa raica, ka ra sa bula kina.

20. Ia era sa lewe lailai ga era sa kila na kena i balebale, ni ra sa tamata yalokaukauwa. Ia era sa lewe vuqa sara era sa sega ni via raica ni ra sa yalokaukauwa; a ra sa rusa kina. Era sa sega ni via raica, ni ra sa sega ni vakabauta ni ra na bula kina.

21. Oi kemudou na wekaqu; kevaka sa rawa mo dou bula ni dou sa raica wale ga na ka sa vakaraitaki vei kemudou, dou na sega li ni rai kusarawa yani kina? Ia kevaka dou sa yalokaukauwa tiko ga, ka sega ni vakabauta, ka sega ni via raica na ka sa vakaraitaki vei kemudou, dou na rusa vakaidina.

22. Raica e na ca vei kemudou kevaka dou sa vakakina; ia kevaka e sega, dou rai cake yani ka vakabauta na Luve ni Kalou ni sa lako mai me vakabulai ira na nona tamata; ia e na mai kune ka rarawa ka mate tale ga me i ^msoro ni nodra i valavala ca; ia e na ⁿtucake tale mai na mate ko Koya, ka sa i sevu kina ni tucake tale mai na mate; ia era na qai lako mai vua na tamata kece ga, me lewai ira ko Koya e na nodra i valavala; io e na lewai ira e na gauna ni veilewai e na siga mai muri.

23. Oi kemudou na wekaqu; au sa gadreva sara mo dou tea na vosa ogo e lomamudou; ia ni sa tubu mai, mo dou qai vakabulabulataka e na nomudou vakabauta. Raica e na tubu mai kina e dua na vunika

ka dou na rawata kina na bula tawamudu. Io e na vakamamadataka na Kalou na nomudou i colacola e na vuku ni Luvena. Ia dou na rawata vakaidina na ka ogo, kevaka dou sa muria na vunau. Emeni.

WASE 34

Ai tukutuku i Amuleki – Na i lutua ka i otioti ni i soro – Na loloma sa vakadonui kina na ka sa virikotori e na vunau – Me ia kusarawa na veivutuni.

1. Ia ni sa tinia na nona vosa ko Alama, sa dabe sobu e ra; a sa tucake ko Amuleki ka vunau vei ira:

2. Oi kemudou na wekaqu; au kila ni dou sa kila tu na veika sa tukuni tiko me baleta na nona lako mai na Karisito, o koya na Luve ni Kalou; ia dou a sa kila tu na i vakavuvuli ogo ni bera na nomudou tawase tani mai vei keimami.

3. Ia e na vuku ni veika rarawa dou sa sota kaya, dou sa mai taroga kina vua na wekaqu lomani ogo se ^ccava mo dou kitaka; raica sa vunauci kemudou ko koya me vakararamataka na lomamudou; a sa cikevi kemudou mo dou vakabauta ka yalovosota.

4. Ia sa gadreva mo dou vakabauta sara me ^btei rawa kina na vunau e na lomamudou; io mo dou tovolea ka raica na kena vinaka.

5. Ia keirau sa kila ni dou sa taroga tiko e lomamudou, me vakabauti na Luve ni Kalou, se me vakabauti ni ^csega ni dua na Karisito.

6. Raica sa vakadinadinataka vakavuqa na wekaqu ogo e na nona vosa, ni sa vunautaki tiko me da

(l) Tikovoli mai na Lekutu 21:9. Joni 3:14. (m) raica f, 2 Nif. 2. (n) raica d, 2 Nif. 2. WASE 34: (a) Ala. 32:5. (b) Ala. 33:23. (c) Ala. 31:16. Rauta na 74 B.C.

vakabauti Karisito me da rawata kina na bula tawamudu.

7. A sa cavuta ko koya na vosa i "Sinosi kei na vosa i "Sinoki; erau a kaya ni da na bula e na vukuna na Luve ni Kalou; sa tukuna tale ga na ka sa kitaka ko 'Mosese, me i vakadinadina ni nona vosa.

8. Ia au sa vakadinadinataka tale ga vei kemudou na veika oqori. Au sa kila ni na lako vakaidina mai na Karisito vei ira na luve ni tamata; e na mai bokoca na nodra i valavala ca na nona tamata; ia e na mai 'sorovaka na nodra i valavala ca na kai vuravura, me vaka sa yalataka na Turaga na Kalou.

9. Raica sa kilikili me vakacabori e dua na i soro, me vaka sa virikоторa tu na Kalou Tawamudu; kevaka e sega, era na rusa vakaidina na 'tamata kece ga; raica eda sa tamata i valavala ca kece ga; eda sa muduki tani ka lako sese, ka da na rusa vakaidina; ia eda na bula e na vuku ni i 'soro sa vakacabori oqo.

10. Raica sa kilikili me vakacabori e dua na i lutua ka i otioti ni i soro; ia e na sega ni vakacabori kina na tamata se manumanu yava i va, se dua na manumanu vuka; io e na sega ni vakacabori e dua na ka vakayago; raica e na vakacabori ga e dua na i soro sa va-Kalou.

11. Ia sa sega na tamata sa solia rawa na nona bula me i soro ni nona i valavala ca e dua tani tale. Raica ni sa laba e dua na tamata, sa vakatarai li e na noda lawa ka da kila

tu ni sa dodonu me la'ki saumi vei tacina? Au sa kaya vei kemudou; E segai.

12. Ia sa vakatarai e na lawa me vakamatei ga ko koya a laba; o koya gona sa kilikili kina me vakacabori e dua sa va-Kalou me i 'soro ni nodra i valavala ca na kai vuravura, ni sa sega ni dua tale e ganita.

13. A ka oqo sa kilikili sara kina me vakacabori e dua na i lutua ka i 'otioti ni i soro; io sa kilikili tale ga me yaco, me 'muduki kina na vakadavei ni dra me i soro; a sa yaco na ka oqo me vaka sa tukuni e na 'vunau i Mosese; io e na vakayacori taucoko sara ka na sega ni takali mai na vunau e dua na matanivola lailai, se dua na tikina lailai sara; raica e na yaco mada kece ga.

14. Raica oqo na i balebale dina ni vunau; ia na veitikina kece ga sa dusia tu na i lutua ka i 'otioti ni i soro; ia na i soro oqo sa i koya na Luve ni Kalou, o Koya sa Kalou ka 'tawamudu.

15. Ia ko ira kece ga sa vakabauta na yacana, era na bula; ia na nona loloma ga sa 'vakacabori Koya kina, me vakadonui kina na ka sa virikоторi e na vunau; a sa vakacabori Koya me i soro me ra vakabauta, veivutuni ka bula kina na tamata.

16. Ia na loloma oqo sa 'vakayacori rawa kina na ka sa virikоторi e na vunau; ia ko ira sa sega ni vakabauta ka veivutuni, era na cudruvi vakaidina me vaka na

(d) Ala. 33:3. Raica i, 1 Nif. 19. (e) Ala. 33:15. Raica g, 1 Nif. 19. (f) Ala. 33:19. (g) raica f, 2 Nif. 2. (i) raica e kei na g, 2 Nif. 9. (j) raica f, 2 Nif. 2. (k) tik. 10, 14. (l) tik. 14, 15. (m) 3 Nif. 9:19. (n) raica p, 2 Nif. 25. (o) tik. 13, 15. (p) tik. 10. (q) tik. 13, 14. (r) raica 2r, Ala. 12. Rauta na 74 B.C.

vanau; ia ko ira sa vakabauta ka veivutuni, era na vakabulai.

17. Oi kemudou na wekaqu; me vakalougatataki kemudou na Kalou ka vakadeitaka na nomudou vakabauta; ia mo dou veivutuni ka masuta na yacana tabu me vosoti kemudou.

18. Io dou masuti Koya me lomani kemudou; raica sa kaukauwa sara ko Koya me ia na veivakabulai.

19. Ia mo dou yalomalumulumu ka *daumasu tiko ga vua.

20. Dou masuti Koya ni dou sa tiko e na nomudou i teitei, se ni dou sa vakatawani ira na nomudou manumanu.

21. Dou masu vua e na nomudou veivale; dou daumasu vakavuvale e na mataka, e na siga levu kei na yakavi.

22. Io dou masuti Koya me vakamalumulumutaki ira na nomudou meca.

23. Dou masuti Koya tale ga me kakua ni rawai kemudou na tevoro, o koya na meca ni i valavala dodonu kece ga.

24. Dou masulaka vua na nomudou i teitei me vuavuai vinaka mai.

25. Dou masulaka vua na nomudou qele ni manumanu me ra tubu me ra lewe levu mai.

26. Ia mo dou masu vua e na nomudou loqi, na nomudou tikina vuni, se ni dou sa tiko e na lekutu.

27. Ia ni sa tini na nomudou masu votu vua na Turaga, mo dou vakavinavinaka tiko ga vua e lomamudou; ia mo dou ia tiko ga na masu lo; dou masulaka na nomu-

dou bula, ka masulaki ira tale ga na wekamudou.

28. Oi kemudou na wekaqu lomani; au sa kaya vei kemudou, dou kakua ni nanuma ni sa i koya ga oqori; raica kevaka dou sa kitaka rawa na veika oqo, dou qai 'sega ni vukei ira sa dravudravua, vakasulumi ira sa luvawale, ka sega ni vukei ira sa tauvimate ka rarawatu, ka wasea na veika sa tu vei kemudou vei ira sa dravudravua, au sa kaya vakaidina vei kemudou, kevaka dou sa sega ni kitaka na veika oqo, sa "tawayaga na nomudou masu; ia dou sa vakataki ira ga na dauveivakaisini, ni ra sa cakitaka na ka dina.

29. Ia kevaka sa sega vei kemudou na loloma, dou sa vaka wale ga na de ni kaukamea era sa biuta tani na kena dau, ni sa tawayaga ka ra buturaka sobu na tamata.

30. Oi kemudou na wekaqu; dou sa rogoca na veika oqo, ka wilika na kena i vakadinadina sa volai e na i 'vola tabu; ia sa dodonu sara mo dou veivutuni ka vuataka na vua e kilikili.

31. Ia dou lako mai ka kakua ni vakaukauwataka tiko na yalomudou; raica oqo sara ga na gauna kei na siga mo dou vakabulai kina; ia kevaka dou sa yalomalumulumu ka veivutuni, dou na vakabulai vakaidina.

32. Raica me vakarautaki koya na tamata e na bula oqo me na lesu tale vua na Kalou; io oqo na "bula me kitaka kina na tamata na nona cakacaka kece ga.

33. Raica au sa tukuna oti vei kemudou na ka oqo; dou sa rogoca

(s) raica e, 2 Nif. 32. (t) raica m, Mosa. 4. (u) Moro. 7:6-8. (v) raica a, 1 Nif. 3. Ala. 63:12. (w) raica 2e, Ala. 12. Rauta na 74 B.C.

oti e vuqa na kena i vakadinadina, ka'u sa vakaroti kemudou mo dou kakua ni lokuyarataka na gauna mo dou veivutuni kina; raica sa soli vei keda na bula oqo me da vakarautaki keda kina ki na bula tawamudu; ia kevaka eda sa sega ni vakarautaki keda rawa e na bula oqo, sa sega ni rawa me da qai vakarautaki keda ni sa yaco mai na butobuto.

34. Ia ni sa yaco mai na gauna rerevaki ko ya, sa sega ni yaga mo qai kaya tiko: Au na veivutuni ka lesu vua na noqu Kalou. Io sa sega ni yaga na nomu qai vosa vakaoqori; raica na yalo ga ko a soli iko kina e na nomu bula oqo, e na la'ki lewai iko tale e na bula sa bera mai.

35. Ia kevaka dou sa lokuyarataka tiko na nomudou veivutuni me yacova ni dou sa mate, sa na lewai kemudou na tevero ka dou sa nona; a sa lako tani vei kemudou na Yalo ni Turaga, ka sa ⁹lewai kemudou ga na tevero; ia sa i koya oqo na nodra i cavacava na tamata ca.

36. Ia sa kaya na Turaga: Au sa sega ni tiko e na ^{2a}vale dukadukali; ia au sa tiko vata ga kei ira sa yalododonu. Raica sa kaya tale ga ko Koya, ni ra na tiko e na nona matanitu ko ira sa yalododonu; ia sa savai ka vakavulavulataki na nodra i sulu e na dra ni Lami.

37. Oi kemudou na wekaqu lomani; dou nanuma matua na veika oqo; dou rerevaka na Kalou mo dou bula kina; raica dou kakua tale ni cakitaka na nona lako mai na Karisito.

38. Dou kakua ni veileti tiko kei na Yalo Tabu; ia mo dou talairawarawa ga vua; dou vakabauta tale ga na ^{2b}yaca i Karisito; dou vakamalumalumutaki kemudou me vaka na kuvu ni soso, ka qarava vakayalo ka vakaidina na Kalou e na vanua kece ga dou sa tiko kina; dou dau vakavinavinakataka vua e na veisiga na nona loloma, kei na i solisoli sa solia vei kemudou.

39. Oi kemudou na wekaqu; dou qarauna mo dou ^{2c}daumasu tiko ga me kakua ni rawai kemudou na tevero; io me kakua ni rawai kemudou ka lewai kemudou e na siga mai muri; raica sa sega na ka vinaka sa solia vei kemudou.

40. Oi kemudou na wekaqu; dou gugumatua ka vosota na veika rarawa kece ga; dou kakua ni cudruvi ira era sa vakasavi kemudou ni dou sa ^{2d}dravudravua, de dou na i valavala ca tale ga me vakataki ira.

41. Dou gugumatua ka vosota na veika rarawa; ia mo dou kila tiko ni dou na kune vakacegu e na vuku ni veika rarawa oqori.

WASE 35

Era sa kaulotu ki Kerisoni ko ira na Nifai – Era sa vakasavi tani mai na nodra vanua ko ira na Soramu era sa lotu ka ra toki yani vei iratou – Sa buku na druadrua.

1. Ia ni sa tinia na nona vosa ko Amuleki, erau sa cavutu mai kea ka lako ki na ^avanua ko Kerisoni.

2. Eratou sa lako tale ga ki na vanua ko Kerisoni ko iratou na daukaulotu, ni ra sa vunautaka oti

(y) raica j, 2 Nif. 9. (2a) raica s, Ala. 7. (2b) raica e, Mosa. 5. (2c) raica e, 2 Nif. 32. (2d) Ala. 32:3-5. WASE 35: (a) raica r, Ala. 27. *Rauta na 74 B.C.*

na i tukutuku vinaka vei ira na ^bSoramu.

3. A ra sa bose vata ko ira na Soramu vutuniyau, ka veivosakitaka na vosa ni vunau sa mai tukuni vei ira; era sa cudru kina vakalevu ni na vakacacani na nodra i naki; a ra sa sega ni muria na vunau.

4. A ra sa talatala yani vei ira na tamata, ka vakayaco bose e na vanua taucoko; era sa vakatarogi ira e na vuku ni vunau era sa ro-goca.

5. Raica era sa sega ni kila na tamata na nodra i naki na i liuliu, ko ira na bete kei ira na i vakavuvuli. Ia ko ira oqo era sa vakaqaga lo me ra kila na lomadra na lewe ni vanua.

6. Ia ni ra sa kila rawa na lomadra na lewe ni vanua, era sa qai vakasavi ira tani era sa vakabauta na vunau i Alama kei iratou na nona i tokani; raica era sa lewe vuqa sara; a ra sa dro mai kea ka toki ki na ^cvanua ko Kerisoni.

7. A sa qaravi ira mai kea ko Alama kei iratou na nona i tokani.

8. Era sa cudruvi ira kina na ^dtamata i Amoni ka ra tiko mai Kerisoni ko ira na Soramu; raica sa tamata ca sara na nodra i liuliu na ^eSoramu; a sa talatala yani vei ira na Amoni me ra vakasavi ira na tamata ^fera a dro tani mai na nona vanua.

9. A sa tukuna e vuqa na ka me vakarerei ira kina. Ia era sa sega ni rerevaka na vosa oqori ko ^gira na Amoni, era sa maroro'i ira na So-

ramu era sa yaco mai ki na nodra vanua; a ^hira sa qaravi ira ka vakasulumu ira ka wasea vei ira na vanua me nodra; a ra sa vakacegui ira e na ka kece ga era sa vinakata.

10. Era sa cudruvi ira vakalevu sara na Amoni ko ira na Soramu e na vuku ni ka oqo; a ra sa lako yani vei ira na Leimani ka vakauqeti ira me ra cudruvi ira tale ga.

11. A ra sa tovata na ^jSoramu kei na Leimani, ka ra buku drua-drua vei ira na Amoni kei ira na Nifai.

12. Ia sa vaka tu oqori ka cava na i ^kkatini kavitu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

13. Era sa toki tani mai na ^lvanua ko Kerisoni ko ^mira na Amoni, ka lako ki na ⁿvanua ko Mileki; raica era sa vagalalataka na nodra vanua me ra mai tawana na mataivalu ni Nifai, me ra waraki ira kina na mataivalu ni Leimani kei na mataivalu ni Soramu; oqo na i tekivu ni nodra veivaluvaluti na Leimani kei na Nifai, e na i katini kawalu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai; ia sa na qai tukuni ^omalua yani na i tukutuku ni nodra i valu.

14. Eratou sa lesu tale ki na vanua ko ^pSaraemala ko Alama kei Amoni kei iratou na nodrau i tokani, kei ^qrau tale ga na luve i Alama; ia eratou a sa gumatua e na nodratou i tavi, ni ra sa veivutuni ka lesu vua na Kalou e vuqa vei ira na ^rSoramu; ia ko ira kece ga sa veivutuni, era sa ^svakasavi tani

(b) raica 2*n*, Ala. 30. (c) raica *v*, Ala. 27. (d) Ala. 27:26. (e) raica 2*n*, Ala. 30. (f) tik. 6. (g) Ala. 27:26. (i) raica *m*, Mosa. 4. (j) raica 2*n*, Ala. 30. (k) Ala. 27:26. (l) raica *v*, Ala. 27. (m) raica *c*, Ala. 8. (n) Ala. wase 43, 44. (o) Ala. 31:7. (p) Oma. 13. (q) raica 2*n*, Ala. 30. (r) tik. 6. *74 B.C.

mai na nodra vanua; ia sa soli vei ira e na ^avanua ko Kerisoni na veivanua me nodra; ia oqo era sa cola i yaragi me ra vala ka taqomaki ira, kei na watidra, kei na luvedra kei na nodra vanua.

15. A sa rarawa vakalevu ko Alama e na vuku ni nodra i valavala ca na nona tamata; io sa rarawataka na nodra veivaluvaluti kei na nodra vakadave dra, kei na nodra veileti vaka i ira; a sa lako yani ka vunauci ira; a sa tala e so me ra vunauci ira na tamata e na veikoro kece ga; ia era sa yalokaukauwa tiko ga na tamata ka cudru ni sa tukuni vakadodonu vei ira na vunau; sa rarawa vakalevu sara kina ko Alama.

16. A sa kacivi iratou yadua mai na luvena ka vunauci iratou. A sa vola tale ga ko koya na ka sa vunautaka vei iratou.

Na i vakaro i Alama vei Ilamani na luvena.

Sa tukuni e na wase e 36
ki na wase e 37.

WASE 36

Sa tusanaka ko Alama na ka ca a daucakava e liu, na nona saumaki mai, kei na nona sa gumatua sara e na cakacaka vakalotu.

1. Na luvequ, mo rogoca matua na noqu vosa; raica au sa yalataka vei iko, kevaka ko sa ^amuria na vunau ni Kalou, ko na tiko sautu e na vanua oqo.

2. Au tataunaka mo daunanuma

na nodra a tiko vakabobula na noda qase, me vaka au sa daunanuma ko i au; raica sa sega ni dua sa sereki ira rawa mai na nodra tiko ^bvakabobula, ko koya ga na Kalou i Eparaama, na Kalou i Aisake, kei na Kalou i Jekope; a sa vakabulai ira vakaidina ko Koya mai na nodra vakararawataki.

3. Ia na luvequ Ilamani, ko sa cauravou ga; ia au sa vakaroti iko mo rogoca matua na noqu vosa ka vuli mai kina; raica au sa kila, ko ira kece ga sa vakabauta na Kalou sa dauvukei ira ko Koya e na nodra leqa, ka vakacegui ira mai na nodra rarawa; ia era na ^claveti cake e na siga mai muri.

4. Ia mo kakua ni nanuma ni'u sa kila vaka i au ga na ka oqo; raica au sa sega ni kila vakayago, vakayalo ga; sa segai e na vakasama ni tamata, ia sa vakatakila vei au na Kalou.

5. Ia au sa kaya vei iko, kevaka au sa sega ni ^dsucu vou vua na Kalou, ke'u sa sega ni kila na veika oqo; raica sa vakatakila vei au na ka oqo na Kalou e ^egusudra na nona agilosi yalosavasava; ia sa sega ni baleta ni'u sa i valavala dodonu.

6. Raica au a dau i lala vata voli kei iratou na ^fluve i Mosaia, ka keitou segata me vakacacana na lotu ni Kalou; ia sa tala mai na nona ^gagilosi yalosavasava na Kalou me tarova koso na neitou sasaga.

7. A sa vosa vei keitou ko koya e na domo sa vaka na ^hrorogo ni kurukuru, ka sa sakure kina na vanua keitou butuka tu; keitou a bale

(s) raica r, Ala. 27. WASE 36: (a) raica i, 2 Nif. 1. (b) Mosa. 23:23. 24:17-21. (c) raica q, Mosa. 23. (d) raica c, Mosa. 5. (e) Mosa. 27:11-17. (f) Mosa. 27:10. (g) raica e. (i) Mosa. 27:11.

vakatoboicu ki na qele, ni keitou sa rerevaka na Turaga.

8. A sa rogo mai na domo ka kaya vei au: Mo tucake mai. Au sa 'duri mai ka tucake, ka'u raica ni sa tu na agilosu.

9. A sa kaya vei au ko koya: Mo kakua ni vakacacana na lotu ni Kalou, de ko na ^kvakarusai.

10. Au sa qai 'bale vakatoboicu ki na qele; ia au a sega ni yavala rawa, ka sega ni rawa tale ga ni dalaga e na ^mtolu na siga ka tolu na bogi.

11. A sa vuqa tale na ka sa tukuna vei au na agilosu; ia eratou sa rogoca ga na noqu i tokani ka segai ko i au; e na gauna ga au a rogoca kina ni kaya mai vakaoqo: Mo kakua ni vakacacana na lotu ni Kalou de ko na ⁿvakarusai, sa kani au sara na rere ka'u taqaya tale ga de'u na vakarusai; au a bale vakatoboicu ki na qele ka sega ni rogoca rawa tale e dua na ka.

12. A sa kani au na ^oyaluma e sega ni tukuni rawa; ia sa rarawa vakalevu na yaloqu ni sa rui levu na noqu i valavala ca, ka'u sa sega ni vakacegu rawa.

13. Ia au sa nanuma mai na noqu i valavala ca kei na noqu caka cala kece ga, ka'u sa voleka ni mate e na noqu rarawa; io au sa qai kila ni'u sa talaidredre tiko vua na noqu Kalou, ka sega ni muria na nona vunau.

14. Raica sa vaka au labati ira na nona tamata ni'u sa vakavuna me ra gole ki na rusa; io sa levu vakaidina sara na noqu i valavala ca, ka sa kani au na rere ni'u va-

kasamataka mada ga na gauna au na tu kina e na mata ni Kalou.

15. Ia au sa diva sara me a rawa me'u yali vakadua yani, na yagoqu kei na yaloqu; io me'u kakua kina ni kau ki na mata ni Kalou me lewai au ko Koya e na noqu i valavala.

16. Raica au sa yaluma tiko e na ⁿtolu na siga ka tolu na bogi; a sa voleka me'u mate e na levu ni noqu rarawa.

17. Ia au sa yaluma ka rarawataka na levu ni noqu i valavala ca; au sa qai nanuma ni a dauvunautaka ko tamaqu, ni na lako mai ko Jisu Karisito na Luve ni Kalou, me ^obokoca na nodra i valavala ca na kai vuravura.

18. Ia ni'u sa nanuma rawa na ka oqo, au sa masuti Koya e na yaloqu taucoko ka kaya: Oi kemuni Jisu na Luve ni Kalou; ni lomani au mai; raica au sa yaluma sara ka kune rarawa, ka sa ^rvesuki au na i vesu ni mate.

19. Ia ni'u sa vakacabora oti na noqu masu lo oqo, sa oti mai na noqu yaluma kei na noqu rarawataka na noqu i valavala ca.

20. Raica sa tuburi au na marau ka'u sa kunea na rarama sa talei sara; a sa takali vakadua na noqu rarawa ka sa vuabale sara na noqu marau.

21. Ia i na luvequ, au sa kaya vei iko, sa sega na ka me vakatauvatani vata rawa kei na levu ni noqu yaluma! Raica au sa kaya tale ga vei iko, ni sa yaco na veisau oqo, sa sega na ka e vakatauvatani vata rawa kei na levu ni noqu marau!

22. Ia sa vaka sara ga au raica,

(j) Mosa. 27:13, 15. (k) Mosa. 27:16. (l) Mosa. 27:18. (m) tik. 16. Mosa. 27:19-23. (n) Mosa. 27:16. (o) raica n, Jeko. 6. (p) tik. 10. Mosa. 27:19-23. (q) raica f, 2 Nif. 2. (r) raica q, 2 Nif. 23.

me vaka a raica vakaidina na nodaru ^sqase ko Liai, ni sa dabe tiko na Kalou e na nona i tikotiko vakaturaga, ka ra vakavolivoliti Koya na agilosu e sega ni wili rawa; a ra sa laga sere ka vakacaucautaka tiko na nodra Kalou; raica au sa diva sara me'u a bau tiko tale ga kina.

23. Raica sa ^tkaukauwa tale mai na yagoqu ka'u tucake sara; io au sa tukuna sara vei ira na tamata ni'u sa ^usucu vou vua na Kalou.

24. Ia me tekivu mai na gauna ko ya me yacova sara oqo, au sa daucakacaka tiko ga vagumatua ka vunauci ira na tamata me ra veivutuni ka saumaki mai; io me ra tovolea tale ga na ^vmarau a yaco vei au; raica au sa gadreva sara me ra ^usucu vou tale ga vua na Kalou, ka me ra ^vvakasinaiti e na Yalo Tabu.

25. Ia i na luvequ, sa vakalougatataki au vakalevu na Turaga, ka sa vuavuai vinaka na noqu cakacaka.

26. Raica sa lewe vuqa era sa ^{2a}sucu vou vua na Kalou, ni'u sa vunautaka vei ira na nona vosa; ia era sa tovolea tale ga na marau levu a yaco vei au, ka raica rawa na ka au a raica; ia era sa kila tu ka'u sa kila tale ga, na veika au vosa-taka tiko oqo; ia na ka au sa kila sa mai vua na Kalou.

27. Raica sa dauvukei au ko Koya e na gauna ni noqu leqa kei na gauna kece ga ni noqu rarawa; io sa ^{2b}sereki au na Kalou mai na vale ni veivesu, mai na vanua ni

veivakabobulataki, ka vakabulai au mai na mate; io au sa vakararavi tabakidua vua, ka na taqomaki au tiko ga ko Koya.

28. Ia au kila ni na ^{2c}vakaturi au cake tale ko Koya e na siga mai muri, me'u tiko vata kaya e na nona i serau; io au na vakacaucautaki Koya tiko ga ka tawamudu; raica sa i Koya ga a kauti ira tani na noda qase mai na vanua ko Ijipita, ka vakavuna me tilomi ira na kai Ijipita na Wasawasa Damudamu; io sa liutaki ira yani ki na vanua yalataki e na nona kaukauwa, ka sa vakavuqa na nona sereki ira mai na nodra vakabobulataki.

29. Io sa i Koya tale ga sa kauti ira tani na noda qase mai na vanua ko Jerusalem; io sa dausereki ira tiko mai na nodra vakabobulataki e na veigauna sa oti me yacova mai oqo; raica au sa daunanuma tiko ga na nodra vakabobulataki, ka sa kilikili tale ga mo daunanuma tiko.

30. Ia i na luvequ, e sega ni sa i koya ga oqori; sa kilikili tale ga mo kila, kevaka ko sa ^{2a}muria tiko na vunau ni Kalou, ko na tiko sautu e na vanua oqo; ia mo kila tale ga, kevaka ko sa sega ni muria na vunau ni Kalou, ko na muduki tani mai matana. Raica oqo na ka sa yalataka ko Koya.

WASE 37

Sa soli vei Ilamani na i vola tukutuku kei na i yau maroroi – Ko Kaselemi – Na Liaona sa vaka na i vakavuvuli i Karisito.

1. I Ilamani na luvequ; au sa

(s) 1 Nif. 1:8. (t) Mosa. 27:23. (u) raica c, Mosa. 5. (v) tik. 20-22. (w) raica c, Mosa. 5. (y) 1 Nif. 10:17-19. 2 Nif. 31:13, 14, 17, 18. 32:2, 5. Ala. 31:36. 34:38. Ila. 5:45. 3 Nif. 9:20. 11:35, 36. 12:1, 2. 18:37. 19:13, 14. Wase 30. 4 Nif. 1. (2a) raica c, Mosa. 5. (2b) Ala. 14:26-29. (2c) raica q, Mosa. 23. (2d) raica i, 2 Nif. 1.

solia vei iko mo maroroya na i vola tukutuku ka'u a ^adaumaroroya tiko.

2. Au sa vakaroti iko tale ga mo vola na kedra i tukutuku na tamata oqo e na ^bpeleti i Nifai, me vaka au a daucakava; ia mo karonā vinaka sara me vaka au a daucakava, ni sa tiko na i ^cnaki sa maroroi tiko kina.

3. Ia sa volai tu e na peleti ^dparasa oqo na i vakavuvuli vakalotu, kei na i ^etukutuku ni nodra kawa na noda qase mai liu sara.

4. Raica era sa vakarota na noda qase, me maroroi ka ^fdauvakadewataki sobu tiko mai na i vola tukutuku oqo e na noda veitabatamata kece ga; ia sa maroroi tu e na kaukauwa ni Turaga; raica era sa parofisaitaka na noda qase ni na vunautaki na i tukutuku oqo ki na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa kei na veivanua, me ra kila na veika sa volai tu kina.

5. Ia mo karonā vinaka sara me kakua ni ^gbuwawa mai; ia mo maroroya tale ga na peleti sa volai tu kina na i vakavuvuli vakalotu.

6. Ia mo kakua ni beca na noqu i tatau; raica na ka lailai ka beci, sa tubu mai kina na ka levu; ia na ka lailai tale ga, sa vakamaduatiki ira na vuku.

7. Raica sa vakarautaka na Turaga na Kalou na veika me vakayacori kina na nona i naki; ia sa vakayacori na nona i naki e na veika ^hlalai ka beci; era sa vakabulai kina na tamata ka vakamaduatiki ira na vuku.

8. A sa maroroi tiko mai na pe-

leti oqo e na nona lewa vuku na Kalou; era sa ⁱvuli mai kina na tamata oqo; era sa veivutunitaka na nodra i valavala ca; io era sa saumaki vua na Kalou me ra bula kina.

9. Ia au sa kaya vei iko, kevaka me a sega na veika sa volai tu e na peleti oqo, ke a ^ksega ni rawa vei Amoni kei iratou na nona i tokani me ra tou vakadinadinataka vei ira na Leimani ni cala na nodra i vakavuvuli na nodra qase; ia era sa veivutuni na lewe vuqa, ni ratou sa vunautaka vei ira na veika sa volai tu eke; io eratou sa vakavulici ira me ra kila na Turaga na nodra Kalou, ka vakabauti Jisu Karisito na nodra i Vakabula.

10. Ia au kila, ni ra na vakabauta na i tukutuku oqo ka saumaki mai me ra kila na nodra i Vakabula ko ira na Leimani; io kei ira tale ga na wekada na Nifai era sa vuki tani.

11. Raica e se bera ni vakataklai taucoko vei au na veika oqo; ia sa tei rauta mada ga na ka au sa tukuna oti.

12. Ia me'u tukuna ga, sa kila na Kalou na i ^lnaki sa maroroya kina na i vola tukutuku oqo; raica sa dodonu na nona lewa kei na nona cakacaka kece ga; ia ^msa dodonu tale ga na nona salatu ka sa ⁿtawamudu na nona cakacaka.

13. I Ilamani na luvequ; mo nanuma matua ni sa mana sara na i vakaro ni Kalou. Sa kaya vakaoqo ko Koya: ^oKevaka dou sa muria na noqu vunau, dou na tiko sautu e na vanua oqo. Ia kevaka ko sa sega ni

(a) Mosa. 28:20. (b) raica *f*, 1 Nif. 1. (c) tik. 12, 14, 18. Inosi 13-18. Vosa i Moma. 6-11. (d) raica *a*, 1 Nif. 3. (e) raica *d*, 1 Nif. 5. (f) 1 Nif. 5:16-19. (g) 1 Nif. 5:19. (i) V.V. 64:33. (j) Mosa. 1:3-5. (k) Ala. 18:36. 22:12. (l) raica *c*. (m) raica *2d*, 2 Nif. 9. (n) 1 Nif. 10:19. Ala. 7:20. (o) raica *i*, 2 Nif. 1.

muria na nona vunau, ko na mudi tani mai matana.

14. Mo nanuma tale ga, na luvequ; sa lesi iko na Kalou mo maroroya vinaka na i vola tukutuku oqo, ni sa ka tabu; ia e na "taqomaka ko Koya me vakayacori kina na nona i naki, me ra kila na nona i vakavuvuli ko ira na i tabatamata mai muri.

15. Raica sa vakauqeti au na Yalo Tabu me'u tukuna vei iko, kevaka ko sa talaidredre ki na vunau ni Kalou, e na kauta tani ko Koya na veika tabu sa tataunaki oqo vei iko; ia e na solia me tauvuloni iko ko Setani; raica ko na cagina tani me vaka na qa ni sila.

16. Mo muria na vunau ni Kalou, ka vakayacora na ka sa vakarota vei iko ko Koya me baleta na i vola tukutuku oqo; ia mo daukerea vua na Turaga me vakatakila vei iko na veika mo kitaka; ia ni ko sa kitaka vakakina, e na sega ni dua e na vuravura oqo se mai bulu, me kaliraka tani mai vei iko na ka oqo; raica sa kaukauwa sara na Kalou, ka na yaco vakaidina na nona lewa.

17. Raica e na vakayacora vakaidina ko Koya na veika kece sa yalataka vei iko, me vaka a vakayacora vei ira na noda qase.

18. Ia sa yalataka ko Koya ni na maroroya na i vola tukutuku oqo me vakayacori kina na nona i naki; io me ra kila na nona i vakavuvuli ko ira na i "tabatamata mai muri.

19. Raica sa vakayacori oti e dua na ka a yalataka, ko ya na

nodra saumaki mai e "vuqa na Leimani me ra kila na i vakavuvuli dina; a sa vakatakila vei ira na nona i vakavuvuli, ka na qai vakatakila tale ga vei ira na i "tabatamata mai muri me vaka na nona i naki; a ka oqo sa maroroi tiko kina na i vola tukutuku.

20. I Ilamani na luvequ; au sa vakaroti iko mo muria na noqu i vakasala; io mo muria na vunau ni Kalou sa volai tu eke.

21. Ia me'u vakamacalataka mada vei iko na peleti e 'ruasagavulu kava oqo; raica mo maroroi ira vinaka; sa volai tu kina na veika vuni, na "cakacaka butobuto kei na nodra i vakarau na matatamata era sa rusa; io e na qai vakaraitaki vei ira na tamata oqo me ra kila kina na nodra veilabalabati, na butako, na nodra vakacaca kei na nodra i valavala ca ka i tovo vakasisila. Mo maroroya vinaka tale ga na i "vakavakadewa ni vosa.

22. A sa raica na Turaga na nodra cakacaka butobuto na nona tamata, na nodra "veilabalabati kei na nodra i tovo vakasisila. Ia sa kaya vakaoqo na Turaga: Kevaka era sa sega ni veivutuni na tamata oqo, era na "vakarusai.

23. A sa kaya na Turaga: Au na solia e dua na "vatu vei Kaselimi na noqu tamata; ia na vatu oqo e na serau me vaka na cina e na bogi buto, me ra kilai au kina ko ira na noqu tamata era sa qaravi au; io era na kila tale ga kina na veika era a dauvakayacora na wekadra, na nodra ^{2b}cakacaka butobuto, na nodra vere vuni, na nodra i vala-

(p) tik. 2, 12, 18. Raica c. (q) tik. 19. (r) Ala. 23:5-13. (s) tik. 18. (t) raica l, Mosa. 8. (u) raica j, 2 Nif. 10. (v) tik. 23-26. Raica o, Mosa. 8. (w) raica j, 2 Nif. 10. (y) raica k, Mosa. 8. (2a) raica o, Mosa. 8. (2b) raica j, 2 Nif. 10.

vala ca kei na nodra i tovo vakasisila.

24. I na luvequ; sa soli mai na i ^{2c}vakavakadewa oqo me vakayacori kina na vosa ni Kalou, ni a kaya:

25. Au na vakavotuya mai na nodra ^{2d}cakacaka butobuto kece ga kei na nodra i tovo vakasisila; ia kevaka era sa sega ni veivutuni, era na ^{2e}vakarusai; io au na vakavotuya mai na nodra cakacaka butobuto kei na nodra i tovo vakasisila, me ra kila ko ira era na mai tawana na vanua oqo.

26. I na luvequ; daru sa kila ni ra a sega ni veivutuni, ka ra sa ^{2f}vakarusai kina me vaka na vosa ni Kalou; ia na nodra cakacaka butobuto kei na nodra i tovo vakasisila, sa ^{2g}vakavotui mai me da kila.

27. Ia au sa vakaroti iko na luvequ, mo kakua sara ni vakatakila vei ira na tamata oqo na i vakarau ni nodra yalayala, na nodra bubului kei na nodra veiyalayalati ni cakacaka butobuto; mo kakua tale ga ni vakatakila vei ira na nodra i vakatakilakila kei na nodra cakacaka veivakurabuitaki, de na vakacalai ira ka ra na rusa kina.

28. Raica e na cudruvi na vanua oqo, ka ra vakarusai ko ira kece ga sa kitaka na cakacaka butobuto; io e na vakarusai ira na Kalou e na gauna sa lewa ko Koya; raica au sa sega ni vinakata me yaco vei ira na ka oqo.

29. Mo kakua sara ni vakatakila vei ira na tamata oqo, na i naki se na i valavala ni nodra bubului kei na yalayala; ia mo vakatakila ga

vei ira na nodra veilabalabati, na nodra i valavala ca kei na nodra i tovo vakasisila; raica mo vunauci ira me ra kakua sara ni kitaka na i valavala ca, na laba kei na i tovo vakasisila vakaoqori; ia mo vakabibitaka vei ira me ra kila, ni ra a vakarusai na tamata ka tukuni e na peleti oqo, e na vuku ni nodra i valavala ca, na nodra veilabalabati kei na nodra i tovo vakasisila.

30. Raica era sa vakamatei ira na parofita yalosavasava ni Turaga, era a talai yani me ra vunauci ira e na nodra i valavala ca; ia sa tagi na nodra dra vua na Turaga na nodra Kalou, me sauma na ka sa yaco vei ira; a sa tau na cudru ni Kalou vei ira sa kitaka na i tovo ca kei na cakacaka butobuto.

31. Ia kevaka era sa sega ni veivutunitaka na nodra i valavala ca kei na nodra cakacaka butobuto, e na ²ⁱcudruvi na vanua era tiko kina, ka ra na vakarusai.

32. I na luvequ; mo nanuma matua na vosa au sa tukuna oqo vei iko; mo kakua sara ni vakatakila vei ira na tamata oqo na i vakarau ni nodra cakacaka butobuto; ia mo vunauci ira me ra sevaka matua sara na i valavala ca kei na i tovo vakasisila.

33. Vunautaka vei ira me ra veivutuni ka vakabauta na Turaga ko Jisu Karisito; vunauci ira me ra yalomalumu ka yalomalua; io me ra vakabauta na Turaga ko Jisu Karisito, me kakua ni rawai ira na vere.

34. Vunauci ira me ra ia tiko ga na cakacaka vinaka; io me ra yalo-

(2c) raica o, Mosa. 8. (2d) raica j, 2 Nif. 10. (2e) raica k, Mosa. 8. (2f) raica k, Mosa. 8. (2g) raica j, 2 Nif. 10. (2i) tik. 28. Ala. 45:16. *Rauta na 73 B.C.*

malua ka yalomalumulumu, me ra kune vakacegu kina.

35. Mo nanuma na ka oqo na luvequ, ka vuli mai kina ni ko sa cauravou ga; io mo vakamatautaki iko mo muria na vunau ni Turaga ni ko sa cauravou tiko.

36. Mo ^{2j}masuta na Turaga me vukei iko e na ka kece ga; ia mo vakaliuca na Turaga e na nomu cakacaka kece ga, ka vakarogotaka vua na nomu sala kece ga; mo daunanuma tiko ga na Turaga; io mo lomani Koya e na gauna taucoko.

37. Mo vakarogotaka vua na Turaga na nomu sala kece ga; ia e na vakadodonutaka na nomu i lakolako ko Koya; mo soli iko vua na Turaga ni ko sa davo sobu e na bogi ka na vakatawai iko ko Koya; ia ni ko sa yadra e na mataka, mo vakavinavinakataka vua na Kalou; raica kevaka ko sa kitaka na veika oqo, ko na ^{2k}laveti cake e na siga mai muri.

38. Ia na luvequ; au na tukuna mada e vica na ka me baleta na ka ^{2l}moqimoqili se na i dusidusi, o koya era vakatoka na noda qase, na Liaona; a kena i balebale, na kabasi; io na kabasi a solia mai na Turaga.

39. Raica sa sega na tamata e bulia rawa e dua na i yaya yaga ka talei vakaoqo. Ia sa solia mai na Turaga me dusimaka vei ira na noda qase na sala me ra muria e na loma ni lekutu.

40. Ia sa vakatau na cakacaka ni ka oqo, e na nodra vakabauta na Kalou; kevaka era sa vakabauta e na dusimaka kina na Kalou na sala

me ra muria. Oqo e dua na ka e veivakurabuitaki sa kitaka vei ira na Kalou; raica sa levu tale na cakacaka e veivakurabuitaki sa vakaraitaka vei ira ko Koya.

41. Raica era sa dau beca na veika lalai; ia kevaka era sa vakabauta, era na raica kina na ka e veivakurabuitaki. Ia ni ra sa vucesa ka sega ni vakabauta, era sa sega kina ni raica na ka e veivakurabuitaki; a sa berebera sara na nodra i lakolako.

42. Io sa dede na nodra tiko voli e na lekutu; era sa sota kaya na ka rarawa, na viakana kei na viagunu e na vuku ni nodra talaidredre.

43. Ia mo kila na luvequ, ni sa tiko na veibasai ni ka oqo; raica na nodra vucesa na noda qase, a sega ni cakacaka rawa kina vei ira na kabasi ka ra sota kaya na leqa; ia ni sa yaco na ka oqori e na bula vakayago, e na yaco tale ga vakakina e na bula vakayalo.

44. Raica a rawarawa sara vei ira na noda qase me ra muria na sala sa dusia na kabasi e na nodra i lakolako ki na vanua yalataki; io sa rawarawa tale ga vakakina mo muria na i vakavuvuli i Karisito, me dusia vei iko na ^{2m}sala ki na marau tawamudu.

45. Raica au sa kaya vei iko, oqo na i vakaraitaki wale ga ni veika e na yaco. Era a muria na noda qase na sala sa dusia vei ira na ²ⁿkabasi, ka ra sa yaco rawa kina ki na ^{2o}vanua yalataki; ia kevaka eda sa muria na i vakavuvuli i Karisito, e na sega ni rawai keda na veika rarawa e na bula oqo; ia eda na rawata vakaidina na vanua yalataki.

(2j) raica e, 2 Nif. 32. (2k) raica q, Mosa. 23. (2l) raica d, 1 Nif. 16. (2m) raica 2d, 2 Nif. 9. (2n) tik. 38. Raica d, 1 Nif. 16. (2o) raica a, 1 Nif. 2. Rauta na 73 B.C.

46. Raica na luvequ; sa rawa-rawa sara na sala sa dusimaki tu me da muria; ia me da kakua ni vucesa kina me vakataki ira na noda qase; a sa dusimaki tu vei ira na ka me ra kitaka; ia kevaka era na muria, era na bula; sa vakatale ga kina vei keda. A sa dusimaka tu vei keda na sala; ia kevaka eda sa muria, eda na rawata na bula tamamudu.

47. I na luvequ; mo karonā vi-naka sara na i yau maroroi oqo; ia mo vakararavi vua na Kalou mo bula kina. Mo yalomatua sara; mo lako yani ka vunautaka vei ira na tamata oqo na i vakavuvuli dina. Sa moce, na luvequ.

WASE 38

Na i vakaro i Alama vei Sipiloni na luvena.

Vakacautaki e na nona yalodina, ka vakasalataki me yalomalumumu ka lewai koya vinaka.

1. Na luvequ; mo rogoca matua na noqu vosa; raica au na tukuna tale ga vei iko na vosa au a tukuna vei Ilamani ka vaka: Kevaka ko na "muria na vunau ni Kalou, ko na tiko sautu e na vanua oqo; ia kevaka ko sa sega ni muria na vunau ni Kalou, ko na muduki tani mai matana.

2. I na luvequ; au sa marau vakalevu ni'u kila ko sa tudei ka yalodina vua na Kalou; raica ko sa vakararavi vua na Turaga na nomu Kalou ni ko sa cauravou tiko, ka'u nuitaka ni ko na daumuria tiko ga na nona vunau; raica sa kalougata

ko koya sa vosota me yacova na i vakataotioti.

3. Ia au sa kaya vei iko na luvequ; au sa marau vakalevu sara e na nomu yalodina, gugumatua, na yalvosota kei na nomu vosoti ira vakadede na "Soramū.

4. Raica au kila ni ko a tiko vakavesu; au kila tale ga ni ko a lauviri e na vatu e na nomu a vunau voli; raica ko a vosota na veika oqo ni sa tiko vata kei iko na Turaga; ia ko sa kila tale ga ni a vakabulai iko mai na Turaga.

5. I Sipiloni na luvequ; mo nanuma matua na noqu vosa: Mo vakararavi tiko ga vua na Kalou; raica e na vukei iko ko Koya e na nomu leqa kei na veika rarawa ko na sota kaya; ia ko na "laveti cake e na siga mai muri.

6. I na luvequ; mo kakua ni nanuma ni'u sa kila vaka i au ga na veika oqo; raica sa vakatakila vei au na Yalo Tabu ni Kalou; ia kevaka au a sega ni "sucu vou vua na Kalou, ke'u a sega ni kila na veika oqo.

7. Ia sa yalololoma sara na Turaga, ka tala na nona agilosi me mai tarova na noqu vakacacani ira tiko na nona tamata; io keirau a "veirai kei na agilosi e na matana votu ka sa vosa sara vei au; ia na domona sa vaka na rorogo ni kuru-kuru ka sa sakure kina na vanua taucoko.

8. Raica sa kani au na yaluma kei na rarawa e na "tolu na siga kei na tolu na bogi; ia au sa qai masuta na Turaga ko Jisu Karisito me yalololoma vei au, ka sa bokoci kina

(a) raica i, 2 Nif. 1. (b) raica i, 2 Nif. 31. (c) raica 2n, Ala. 30. (d) raica q, Mosa. 23. (e) raica c, Mosa. 5. (f) Mosa. 27:11-17. (g) Mosa. 27:19-23. Ala. 36:10, 16. *Ranta na 73 B.C.*

na noqu i valavala ca. Ia ni'u sa masu vua, sa vakacegu kina na yaloqu.

9. Raica au sa tukuna vei iko na ka oqo na luvequ, mo vuli mai kina; ia mo kila tale ga, ni sa 'rawa wale ga na bula e na vuku i Karisito. Raica sa i Koya 'na vu ni bula kei na rarama kei vuravura. Io sa i Koya na vu ni dina kei na i valavala dodonu.

10. Raica ko sa dauvunau voli; ia mo gumatua sara kina; ia mo yalomalua ka gumatua e na ka kece ga.

11. Mo qarauna mo kakua ni vakalevulevui iko; io mo kakua ni boletaka na nomu vuku se sakitaka na nomu kaukauwa.

12. Mo yalodoudou; ia mo kakua ni dokadoka; mo qarauna tale ga mo kakua ni cudrucudru; ia mo sinai sara e na loloma; io mo gugumatua ka kakua ni vucesa.

13. Ia ni ko sa masu, mo kakua ni vakataki ira na ^kSoramu; raica era sa masu ga me ra rogoca na tamata ka dokai ira kina.

14. Mo kakua ni masu vakaoqo: Oi kemuni na Kalou; au sa vaka-vinavinaka vei kemuni ni keimami sa i valavala dodonu, ka segai ko ira na weka i keimami. Ia ni ko sa masu mo kaya vakaoqo: Oi kemuni na Turaga; mo ni vosoti au ni'u sa tamata i valavala ca; ia mo ni lomani ira tale ga na wekaqu. Raica mo tusanaka vua na Kalou e na veigauna kece ga, na nomu i valavala ca.

15. Ia me vakalougatataki iko na Turaga; mo rawata na nona

matanitu ka tiko vakacegu kina e na siga mai muri. Ia mo yalomatua sara; mo lako yani na luvequ, ka vunauci ira na tamata oqo. Sa moce, na luvequ.

Na i vakaro i Alama vei Korianitoni na luvena.

Sa tukuni e na wase e 39 ki na wase e 42.

WASE 39

Sa vunauci ko Korianitoni e na nona dauyalewa – Na nona i vakarau ca sa vakacalai ira na Soramu – Sa ka mai liu sara na veivakabulai i Karisito.

1. I na luvequ; e na bibi cake na noqu vosa vei iko, ka sega soti vei tuakamu; raica ko sa kila vinaka sara na yalodina nei tuakamu kei na nona tudei ka muria na vunau ni Kalou. Raica oqori sa i dusidusi vinaka vei iko.

2. Raica ni datou a tiko vata voli kei ira na ^aSoramu, a daumuria vinaka sara na noqu vosa ko tuakamu; ia ko iko e segai. Ia au sa cudruvi iko sara ni ko sa daubole-taka ga na nomu kaukauwa kei na nomu vuku.

3. E sega ni koya wale ga oqori na luvequ. Au sa rarawataka vakalevu na nomu biuta na cakacaka vakalotu, ka lako ki na vanua ko Saironi e na nodra i yalayala ni vanua na Leimani, kivei Isapela na yalewa dautagane.

4. Raica era sa mateci koya vakalevu ko ira na tagane; ia e sega ni yaga me nomu i ulubale na tikina oqori na luvequ. Raica a kilikili

(i) raica d, Mosa. 5. (j) raica n, Mosa. 16. (k) raica 2n, Ala. 30. WASE 39: (a) raica 2n, Ala. 30. Rauta na 73 B.C.

sara mo qarava tiko ga na caka-caka ni kaulotu ko sa lesi kina.

5. Ko sa sega beka ni kila na luvequ, ni ko sa i valavala ca e na mata ni Turaga e na ka oqo? Io; sa i ^bvalavala ca levu sara, ka sa tau-tauvata ni ko sa vakadavea na dra tawa cala, se cakitaka na Yalo Tabu.

6. Raica e na ^csega sara ni vosoti ko koya sa kila na Yalo Tabu ka qai cakitaka; io sa dredre tale ga me vosoti ko koya sa laba ni sa kila tu na ^dvunau ni Kalou; io au sa kaya vei iko na luvequ, sa dredre sara me vosoti!

7. I na luvequ; mo a kakua mada ga ni kitaka na cala bibi oqo! Raica au sa vunauci iko oqo e na nomu i valavala ca; e dina ko na rarawa kina; ia sa yaga mo kila.

8. Raica e na sega sara ni rawa mo vunitaka na nomu i valavala ca vua na Kalou; ia kevaka ko sa sega ni veivutuni, e na beitaki iko na nomu i valavala ca e na siga mai muri.

9. Raica na luvequ, mo veivutuni sara ka biuta tani na nomu i valavala ca; ia mo kakua ni muria na ka sa domona na matamu, ka mo ^etarovi iko sara mai na veika ca kece ga; kevaka ko sa sega ni kitaka na ka oqo, ko na sega sara ni curu ki na matanitu ni Kalou. Ia mo nanuma matua ka muria na noqu i vakasala; io mo tarovi iko mai na i valavala ca kece ga.

10. Au sa vakaroti iko tale ga mo dauvakarogotaka vei rau na tuakamu na nomu cakacaka kece ga; raica ko sa gone ga, ka gadreva dina tu na nodrau veitokoni na

tuakamu. Io mo daumuria sara na nodrau i vakasala.

11. Mo kakua ni laiva me rawai iko na veika lialia ka tawa yaga; ia mo kakua ni laiva na tevoro me temaki iko tale vei ira na ^fyalewa dautagane. Ko a sa kila vinaka sara na luvequ, ni ko a vakacalai ira na Soramu; raica era a sega ni vakabauta na noqu vunau ni ra sa raica tiko na nomu i valavala.

12. A sa kaya vei au na Yalo ni Turaga: Mo vakaroti iratou na luvemu me ratou i valavala vinaka, ka kakua ni vagolea tani na yalodra na tamata me ra rusa kina; a ka oqo, au sa vakaroti iko kina na luvequ, mo rerevaka na Kalou ka kakua sara ni kitaka na i valavala ca.

13. Ia mo lomana na Turaga e na lomamu taucoko, na yalomu taucoko kei na nomu kaukauwa kece ga; io mo kakua tale ni vago-lea vakatani na yalodra na tamata me ra kitaka na i valavala ca; ia mo lako yani ka tusanaka vei ira na nomu i valavala ca.

14. Mo kakua ni domona na i yau kei na veika caca wale ni vuravura; raica ko na sega ni kauta yani na ka oqori ni ko sa mate.

15. I na luvequ; au na tukuna vei iko e vica na ka me baleta na nona lako mai na Karisito. Raica au sa kaya vakaidina vei iko, e na lako dina mai ko Koya me bokoca na nodra i valavala ca na kai vuravura; io sa lako mai me tukuna vei ira na nona tamata na i tukutuku vinaka, me ra bula kina.

16. Sa i koya oqo na luvequ, na i lesilesi ko sa kacivi kina; mo vu-

(b) tik. 7, 11. Raica j, 2 Nif. 28. (c) Moro. 8:28. (d) tik. 5. (e) 3 Nif. 12:30. (f) tik. 3, 7-9.

nautaka na i tukutuku vinaka vei ira na tamata, me ra vakarautaki ira vinaka kina; io me ra vakavulici ira na nodra kawa me ra vakabauta na i vakavuvuli, e na gauna sa lako mai kina ko Koya, me ra bula kina.

17. Raica au na vakamacalataka vei iko na i tukutuku oqo. Au kila ni ko liaca tiko se da mai kila rawa vakacava na veika oqo ni sa bera ni yaco. Ia au sa kaya vei iko, sa ka talei e na mata ni Kalou na tamata kece ga; ko i keda na bula tiko edaidai, kei ira era na bula tiko e na gauna sa lako mai kina ko Koya.

18. Sa sega li ni kilikili me vakatakilai vei ira na tamata oqo kei ira na nodra kawa, na sala sa vakarautaki tu me da bula kina?

19. Raica sa sega ni dredre vua na Turaga me ^atalai ira mai na nona agilosu, me ra tukuna vei keda kei ira na noda kawa na i tukutuku vinaka oqo; ia sa sega tale ga ni dredre vua me tukuna vakakina vei ira, ni sa lako oti mai ko Koya.

WASE 40

Kuria ko Alama na nona vunauci Korianitoni – E na tucake tale mai na mate na tamata kece ga – Wasei na nodra i tutu na yalododonu kei ira na i valavala ca, e na gauna ni mate kei na tucake tale mai na mate – E na cokoti vata tale na yago kei na yalo.

1. I na luvequ; au na tukuna tale vei iko e vica na ka; raica au kila ni sega tiko ni matata vinaka vei iko na i vakavuvuli ni ^atucake tale mai na mate.

2. Ia au sa kaya vei iko, e na qai yaco rawa na tucake tale mai na mate, ka vakaisulu na ^byago mate

oqo me kakua tale ni mate rawa, se na yago vuca oqo me kakua tale ni vuca rawa, ni sa lako oti mai na Karisito.

3. Ia sa i Koya ga sa yaco rawa kina na tucake tale mai na mate. Ia mo kila na luvequ, e sa bera tiko ni yaco na tucake tale mai na mate. Ia au na tukuna vei iko e dua na ka vuni; raica e vuqa tale na ka vuni e sa bera ni vakatakilai, ka sa kila duadua ga na Kalou. Raica au na tukuna vei iko na i vakamacala ni tucake tale mai na mate, ka a vakatakila vei au na Kalou me vaka na noqu gagadre.

4. Raica e na yaco mai na gauna e na tucake kina mai na mate na tamata kece ga. Ia sa sega na tamata e kila na kena gauna; na Kalou duadua ga.

5. E sega ni yaga me da kila se na yaco vakavica na tucake tale mai na mate; vakadua, vakarua se vakatolu; raica sa kila duadua ga na Kalou; ia au kila ga ni na yaco vakaidina na tucake tale mai na mate.

6. Raica sa soli tiko e dua na gauna, mai na gauna eda mate kina ki na gauna eda na tucake tale kina mai na mate.

7. Ia me'u taroga mada; a cava e na yaco e na loma ni gauna oqori?

8. Raica sa sega ni yaga me da kila se na yaco vakavica na tucake tale mai na mate; ia eda kila ga ni da na sega ni mate kece ga e na dua na gauna; raica eda kila ni sa vaka ga e dua na siga vua na Kalou na noda gauna taucoko; ia sa vakaiyalayala ga na noda bula na tamata.

9. Ia sa tu na gauna me na tucake kina mai na mate na tamata kece ga; ia sa tiko tale ga na gauna, mai na gauna ni noda mate ki na gauna ni noda tucake tale mai na mate. Raica au a cikeva matua sara vua na Turaga me vakatakila vei au, na ka e na yaco ki na yaloda e na loma ni gauna oqori; a sa vakatakila vei au.

10. Raica ni sa yaco na tucake tale mai na mate, era na qai kila na tamata ni sa kila vinaka tu na Kalou na gauna sa lesia vei ira.

11. Ia sa vakaoqo na ka e na yaco e na maliwa ni gauna eda mate kina, ki na gauna eda na tucake tale kina mai na mate. Raica sa vakatakila vei au e dua na agilososi, e na gauna sa veibiu kina na yaqo kei na yalo, sa kau na yalo ni 'tamata kece ga, se vinaka se ca, ki na vanua sa vakarautaka vei ira na Kalou, o koya ka buli ira.

12. Ia ko ira sa i valavala donu, era na kune marau kei na vakacegu mai ^aparataisi; io era na vakecegu kina mai na nodra rarawa kei na oca.

13. Ia ko ira sa i valavala ca, sa sega ni tiko vei ira na Yalo ni Turaga; raica era sa daukitaka na i tovo ca ka sa ^ccurumi ira na yalo ni tevero ka sa lewai ira sara; ia ko ira oqo era na biu ki na butobuto e tautuba; era na ^ddautagi kina ka tagiyaso ka vakasequruqurubati; raica e na vakabobulataki ira na tevero, e na vuku ni nodra i valavala ca.

14. Raica e na vakaoqo na ka sa yaco vei ira na tamata i valavala ca:

Era na tu e na ^bbutobuto; era na vakaloloma ka yaluma sara, ni ra sa waraka na cudru ni Kalou me tau vei ira; raica era na vaka tu oqo ko ira; ia era na tiko mai ⁱparataisi ko ira na yalododonu, me yacova na gauna era na tucake kina mai na mate.

15. Ia e so era sa nanuma tiko ni gauna ni tiko vakawawa oqo, e sa i matai ni tucake tale mai na mate. Io sa rawa me okati me tucake tale mai na mate na ^jkau yani ni yalo, me tiko wawa e na marau se e na rarawa me vaka au sa tukuna oti.

16. Ia sa kainaki tale ga, ni na dua na i ^kmatai ni tucake tale mai na mate; ia era na tucake kina ko ira era a bula e liu, ko i keda oqo kei ira era na qai muri mai, e na gauna sa tucake kina mai na mate na Karisito.

17. Ia eda na sega ni rawa ni kaya, me sa i matai ni tucake tale mai na mate na ^lkau yani ni yalo me tiko vakawawa e na marau se e na rarawa, me vaka au sa tukuna oti. Mo kakua ni nanuma ni sa kena i balebale dina oqori.

18. Raica au sa kaya vei iko: E segai sara; ia sa i balebale dina ni tucake tale mai na mate, na ^mco-koti vata tale ni yalo kei na yago ⁿme tekivu ni sa tucake tale mai na mate na Karisito, ka kauta yani ki na gauna i Atama.

19. Au sega ni kaya ni ra na tucake tale mai na mate e na dua vata ga na gauna, ko ira sa yalododonu kei ira na i valavala ca; ia au kila ga ni ra na tucake tale mai na mate na tamata kece ga. Raica era na tu-

(c) tik. 15, 17. Dauvunau 12:7. (d) raica m, 2 Nif. 9. (e) raica j, 2 Nif. 9. (f) Mosa. 16:2. Raica na l, 1 Nif. 15. (g) tik. 13. (i) raica m, 2 Nif. 9. (j) raica c. (k) raica g, Jeko. 4. (l) raica c. (m) raica d, 2 Nif. 2. (n) tik. 19, 20.

cake taumada ko ira era a mate e liu, e na gauna sa tucake kina mai na mate na Karisito; era na qai tucake tale e ^omuri ko ira na kena vo.

20. Ia na luvequ, au sega ni kaya ni ra na tucake tale mai na mate vata kei Karisito; ia au nana ga ni na ^ucokoti vata na yalodra kei na yagodra ko ira sa i valavala dodonu, e na gauna sa tucake tale kina mai na mate na Karisito ka lako cake ki lomalagi.

21. Ia e sega ni macala vei au; era na tucake vata tale kei Koya se ra qai muri; ia au kila ga ni tiko e dua na ^ogauna, mai na maliwa ni mate kei na tucake tale ni yagoda; oqo na gauna e na tiko vakawawa kina na yaloda e na rarawa se e na marau, me yacova na gauna sa lewa na Kalou me cokoti vata kina na yalo kei na yago; io era na qai tu e na mata ni Kalou ka lewai e na nodra i valavala.

22. Io e na vakalesui tale na veika kece ki na kedra i tutu e liu, me vaka na nodra vosa na parofita.

23. Raica e na qai cokoti vata tale na ^oyalo kei na yago, kei na yago ki na yalo; io e na semati vata na veitiki ni yago me vaka e liu, ka na sega ni yali kina e dua na drauniulu; io e na vakalesui tale na veika kece ki na kena i tutu e liu.

24. Ia na ka oqo na luvequ, era a sa tukuna tu na parofita.

25. Ia era na qai serau na tamata yalododonu e na matanitu ni Kalou.

26. Ia ko ira sa i valavala ca, era na ^syaluma ka tawamudu; raica era

na muduki tani, ni ra sa tawasavasava; ia era na sega ni rawata na matanitu ni Kalou, ni sa ^osega na ka tawasavasava sa tiko kina; ia era na muduki tani ka na saumi ga vei ira na nodra cakacaka kei na nodra i valavala ca; io era na gunuva vakaidina na kena soko mai na kena bilo.

WASE 41

Kuria ko Alama na nona vunauci Korianitoni – Na i balebale ni veivakalesui tale – E na lewai na tamata e na nona cakacaka kei na nona i valavala – Eda sa dui lewai keda ga.

1. Raica na luvequ; me^u vakamacalataka mada vei iko na i balebale ni vakalesui tale ka tukuni tiko oqo; raica e lewe vuqa era sa vakatanitaka na i vakavuvuli, ka ra sa lako sese kina. Ia au kila ni sa vakaleqa tale tiko ga na yalomu na ka oqo. Ia mo rogoa sara; au sa na vakamacalataka vei iko.

2. Au sa kaya vei iko na luvequ; sa kilikili sara me vakalesui tale na veika kece me vaka na lewa ni Kalou. Raica sa kilikili me vakalesui na veika kece ki na kena i tutu dina! Ia sa kilikili sara ka dodonu me cokoti vata tale na ^oyalo kei na yago, ka semati vata na veitiki ni yago e na kena i tutu dina; io sa yaco oqo e na vuku ni tucake tale mai na mate i Karisito.

3. Raica e na lewai na tamata e na nona i valavala, me vaka sa lewa na Kalou; ia ^okevaka era sa i valavala dodonu e na bula oqo ka savasava na nodra gagadre, era na lomani e na siga mai muri.

(o) tik. 16, 18, 20. (p) raica g, Jeko. 4. (q) tik. 6, 9, 11-15. (r) Ala. 11:41-45. 41:2. Raica d, 2 Nif. 2. (s) raica r, Ala. 12. (t) Ala. 11:37. WASE 41: (a) raica r, Ala. 40. (b) tik. 6, 7, 14.

4. Ia ʻkevaka era sa i valavala ca, era na cudruvi. Io e na vakalesui tale na veika kece ki na kena i tutu dina; io e na ʻvakaisulu na yago mate oqo me kakua tale ni mate rawa, ka vakaisulu na yago vuca oqo me kakua tale ni vuca rawa; io me ra na tucake tale ka rawata na marau tawamudu e na matanitu ni Kalou, se rawata na ʻrarawa tawamudu e na matanitu ni tevoru; io e na dua ga vei rau oqori.

5. Ia e na tucake tale ki na ʻmarau ko koya sa gadreva na marau; e na rawata na ka vinaka ko koya sa gadreva na ka vinaka; ia ko koya sa gadreva na ka ʻca, e na rawata na ka ca; raica ko koya sa i valavala ca e na nona bula, e na cudruvi e na siga mai muri.

6. Ia sa vakatale ga kina e na yasana kadua. Ko koya sa veivutunitaka na nona i valavala ca, ka i ʻvalavala dodonu tiko me yacova na nona mate, e na rawata na bula tawamudu.

7. Ia sa i ira oqo sa vakabulai ira na Turaga; io era sa sereki ka vakabulai mai na ʻrarawa tawamudu. Raica sa vakatau ga vei ira, me ra bula se mate; ia era sa dui lewai ira ga, me ra kitaka na ka vinaka se na ka ca.

8. Raica sa sega ni ʻdauveivukiyaki na Kalou; sa vakarautaka tu na sala; ia ko koya sa muria, e na bula.

9. Ia mo qarauna na luvequ, mo kakua sara ni talaidredre tale se beca e dua na i vakavuvuli oqo,

me vaka ko sa daukitaka tiko; raica e na cudruvi iko kina na Kalou.

10. Ia niʻu vakamacalataka tiko na i sau ni ka eda kitaka ni da sa vakalesui tale, mo kakua sara ni nanuma ni ko na rawata na marau me i sau ni nomu i valavala ca. Raica au sa kaya vei iko; ko na ʻsega ni kune marau e na nomu i valavala ca!

11. Ia mo kila na luvequ; era sa vesuki e na rarawa kei na i valavala ca na tamata kece ga; era sa sega ni qarava na Kalou se muria na nona vunau; raica ʻʻera na sega ni rawata kina na marau.

12. Raica e sega ni i balebale ni vakalesui tale ni dua na ka ki na kena i tutu e liu, na kena vakalesui mai na kena i tutu dina ki na dua tale na kena i tutu, se mai na kena i tutu dina ki na kena veibasai.

13. Au sa kaya vei iko: E segai sara; ia sa i balebale dina ni ʻvakalesui tale, ko ya me saumi na ca e na ca, na veika vakayago e na veika vakayago, kei na veika vakatevoru e na veika vakatevoru; ia e na saumi na ka ʻvinaka e na ka vinaka, na i valavala dodonu e na i valavala dodonu, na dina e na dina kei na loloma e na loloma.

14. I na luvequ; mo lomani ira na wekamu; mo caka dodonu ka lewa vakadodonu; io mo daucaka vinaka tiko ga; ia kevaka ko sa kitaka na veika kece oqo, ko na rawata vakaidina na kena i sau; io e na saumi lesu vei iko na nomu yaloloma; e na saumi lesu vei iko na nomu caka dodonu, ka saumi lesu tale ga vei iko na nomu lewa do-

(c) tik. 10-13, 15. (d) Mosa. 16:10. Raica d, 2 Nif. 2. (e) raica n, Jeko. 6. (f) raica b. (g) raica c. (i) raica b. (j) raica n, Jeko. 6. (k) Moma. 9:19. (l) tik. 11, 12. (m) tik. 10, 12. (n) raica c. (o) raica b.

donu; io e na saumi lesu vei iko na nomu cakacaka vinaka kece ga.

15. Raica na veika kece ga ko sa kitaka, e na saumi lesu tale vei iko; ia ni sa vakalesui tale na veika kece ki na kena i tutu dina, sa na ^pvakacalai koya sara sa i valavala ca na nona i valavala; io e na sega ni vakadonui.

WASE 42

Kuria ko Alama na nona vunauci Korianitoni – Vakamacalataka na lewa dodonu kei na loloma – Na kau ni bula – Me da veivutuni e na gauna ni bula vakayago – Na mate vakayalo kei na mate vakayago – Na veivutuni, na i soro, na vunau kei na i tologi.

1. Au sa kila na luvequ, ni tiko tale e so na ka ko sega ni kila rawa, ka sa vakaleqa tiko na lomamu; oqori na dodonu ni Kalou me tologitaki ira na tamata i valavala ca; io ko sa nanuma tiko ni sa sega ni kilikili me ra tologitaki na tamata i valavala ca me ra rarawa ka tawamudu.

2. Ia au sa na vakamacalataka vei iko na luvequ. Raica sa vakatalai rau tani na noda i tubutubu taumada na Kalou mai na were ko Iteni, me rau teivaka na qele ka rau a ^abuli mai kina; io sa vakasevi rau tani ka lesi rau na Jerupi kei na i seleiwau sa vaka na yameyame ni bukawaqa, me tiko mai na were ko Iteni e na yasana ki natuicake, me rau yadrava na kau ni bula.

3. Ia eda kila ni sa yaco na tamata me vaka na Kalou, me kila na ka vinaka kei na ka ca; ia de sa

dodoka na ligana ka taura na vuanikau ni bula ka kania, ka bula tawamudu kina; raica sa lesia kina na Kalou na Jerupi kei na i seleiwau sa vaka na yameyame ni bukawaqa, me rau vakatawa na kau ni bula.

4. Ia eda kila sa soli tiko e dua na gauna me veivutuni kina na tamata; io me veivutuni kina ka qarava na Kalou e na gauna ni bula ^bvakatovolei oqo.

5. Raica kevaka me a dodoka yani na ligana ko Atama me taura ka kania na kau ni bula, ke a yaco me ^cbula tawamudu me vaka na vosa a tukuna na Kalou; ia ke yaco oqori, sa sega na gauna me veivutuni kina; ia kevaka a yaco vakakina, sa ^dtawayaga na vosa ni Kalou ka tawayaga tale ga na sala ni veivakabulai sa navuci oti tu.

6. Raica sa lewai oti tu me mate na tamata; ia ni ra sa muduki tani mai na kau ni bula, era sa muduki tale ga e dela i vuravura; io era sa lutu tani ka yali me ^etawamudu.

7. Eda sa kila eke ni rau sa muduki tani ^fvakayago ka ^gvakayalo mai na mata ni Turaga na noda i tubutubu taumada; ia sa soli vei rau me rau ^hlewa ga na ka me rau kitaka.

8. Raica sa sega ni kilikili me ⁱvakabulai tale na tamata mai na mate vakayago; ia kevaka sa vakakina, sa tawayaga na ka sa navuci tu me rawati kina na bula.

9. Raica sa ^ksega ni rawa ni rusa na yalo; ia ni sa lutu tani na tamata, sa yaco kina vua na mate ^lvakayalo

(p) Ala. 42:28. WASE 42: (a) raica n, Mosa. 2. (b) raica 2e, Ala. 12. (c) tik. 3. (d) tik. 6, 8. Ala. 12:23, 26. (e) raica 2a, Ala. 12. (f) raica b, 2 Nif. 2. (g) raica c, 2 Nif. 2. (i) raica m, 2 Nif. 2. (j) raica d. (k) tik. 11. (l) raica c, 2 Nif. 2.

kei na mate ^mvakayago; io sa muduki tani mai na mata ni Turaga; ia sa kilikili sara me vakabulai na tamata mai na nona mate vakayalo.

10. Raica era sa gadreva na veika vakayago e na nodra bula; era sa daugarogaro ka ia na i valavala ca; a sa soli kina me ra vakarautaki ira e na gauna ni bula ^vvakatovolei oqo; io me ra veivutuni kina.

11. Ia mo nanuma matua tiko na ka oqo na luvequ; kevaka a sega na sala sa navuci tu me da vakabulai kina, sa na ^rrusa tawamudu na ^ttamata ni sa muduki tani mai na mata ni Turaga.

12. Ia sa sega ni yaga me vakabulai na tamata mai na nona mate vakayago; io na mate a vakavuna ga ko koya e na nona talaidredre.

13. Raica e na qai yaga wale ga na sala ni veivakabulai sa navuci tu, kevaka sa veivutuni na tamata e na bula ^vvakatovolei oqo; ia kevaka era sa sega ni veivutuni, era na sega ni lomani ka ^ssega ni yaga vei ira na sala ni veivakabulai sa navuci tu. Raica e na vakayacori ga na lewa dodonu; kevaka e sega, sa ^ssega ni Kalou ko koya na Kalou.

14. Raica era sa lutu tani na tamata ^kkece ga, ni sa tau vei ira na lewa dodonu; io sa tau vei ira na lewa dodonu ni Kalou, ka ra sa muduki tani mai matana me ^ttawamudu.

15. Raica sa rawa wale ga me ra lomani kevaka sa ^ssorovaki na nodra i valavala ca; ia sa mai so-

rovaka na Kalou na nodra i valavala ca na kai vuravura me ra bula kina; io me ^vvakayacori kina na lewa dodonu ni Kalou, ni sa yalododonu ka dauloloma tale ga ko Koya.

16. Ia sa sega ni yaga na veivutuni kevaka sa sega na i totogi; io sa ^ttawamudu na i totogi, me vaka sa tawamudu na ^{2a}yalo; raica sa veibasai ni bula tawamudu, na i totogi tawamudu.

17. Raica, sa sega ni yaga na vunau kevaka sa sega na i totogi! Ia kevaka sa sega na vunau, sa sega tale ga na i valavala ca! Ia kevaka sa sega na i valavala ca, sa sega ni yaga na veivutuni!

18. Raica sa soli tu na vunau, ka sa tu vata kei na kena i totogi, me ra veivutuni kina na tamata.

19. Raica sa vakaroti e na vunau me kakua na laba; ia ko koya sa laba e na vakamatei. Ia na vunau oqo sa rere kina ni laba na tamata, de na vakamatei.

20. Ia kevaka sa sega na i totogi ni i valavala ca, era na i valavala ca tiko ga na tamata.

21. Ia kevaka era sa i valavala ca na ^{2b}tamata ka sega na lawa me ra cudruvi kina, sa sega ni yaga na vunau kei na loloma.

22. Ia oqo sa soli tu na vunau ka sa tu vata kei na kena i totogi; ia sa soli tale ga na gauna ni veivutuni; ia ko koya sa veivutuni e na lomani; ia ko koya sa sega ni veivutuni e na mate me vaka sa virikotori e na ^{2c}lewa dodonu; ia kevaka sa sega ni yaco vakakina, sa tawayaga na

(m) raica b, 2 Nif. 2. (n) raica 2e, Ala. 12. (o) raica m. (p) raica l. (q) raica 2e, Ala. 12. (r) raica 2r, Ala. 12. (s) raica f, 2 Nif. 11. (t) raica e, kei na g, 2 Nif. 9. (u) raica 2a, Ala. 12. (v) raica f, 2 Nif. 2. (w) raica 2r, Ala. 12. (y) raica n, Jeko. 6. (2a) tik. 8, 9. Raica e kei na g, 2 Nif. 9. (2b) raica k, Mosa. 3. (2c) raica 2r, Ala. 12.

vunau ka sa ^{2d}sega tale ga ni Kalou ko koya na Kalou.

23. Raica sa i koyakoya tiko ga na Kalou; era sa lomani ko ira sa veivutuni; io era sa lomani e na vuku ni i ^{2e}soro sa vakacabori e na vukudra, ka ra sa rawata kina na ^{2f}tucake tale mai na mate; ia era sa tucake tale mai na mate ka lesu tale ki na nona i serau na Kalou; io era na ^{2g}tu e matana me ra lewai e na nodra i valavala me vaka sa tukuni e na vunau.

24. Raica e na vakayacori kece na veika sa virikotori tu; ia na loloma ga eda sa vakabulai kina; ia ko ira kece ga sa veivutuni, era na vakabulai.

25. Ko nanuma li ni sa rawa ni veisaqasaqa na loloma kei na lewa dodonu? Raica au sa kaya vei iko: E segai; e segai sara. Ia kevaka sa rawa ni vakakina, sa ²ⁱsega ni Kalou ko koya na Kalou.

26. Ia sa vakayacora na Kalou na nona i naki tawamudu sa navuci tu ^{2j}mai na i vakatekivu kei vura-vura. A ra sa vakabulai kina na tamata, ka rawata na bula tawamudu, se yaco vei ira na rusa kei na yaluma.

27. I na luvequ; ko ira kece ga sa viagunu, me ra lako mai ka gunuva wale ga na wai ni bula; ia ko ira sa sega ni via gunu, e na sega ni vakasaurarataki me ra mai gunuva; ia e na qai ^{2k}saumi ga vei ira e na siga mai muri me vaka na nodra i valavala.

28. Raica o koya sa lomana me kitaka na i valavala ca ka sega ni veivutunitaka e na nona bula oqo,

e na saumi lesu vua na nona i ^{2l}valavala ca me vaka na lewa ni Kalou.

29. Ia oqo na luvequ, me kakua tale ni vakaleqa tiko na lomamu na veika oqo; ia mo kauwaitaka ga na nomu i valavala ca ka veivutunitaka sara.

30. Ia na luvequ, mo kakua tale ^{2m}ni vakalewa na vunau ni Kalou. Mo kakua ni vakalewa na vunau ni Kalou me i ulubale ni nomu i valavala ca; ia mo vakabauta sara ka rokova na vunau ni Kalou, na nona loloma kei na nona vosota vakadede; io mo vakamalumalumutaki iko me vaka na kuvu ni soso.

31. Raica na luvequ; sa lesi iko na Kalou mo vunautaka na nona vosa vei ira na tamata oqo. Ia mo lako yani ka vunau e na yalodina, me ra veivutuni kina ka vakabulai. Ia me vakalougatataki iko na Kalou mo rawata kina na nomu i tavi. Emeni.

WASE 43

Era sa vakacibi i valu tale na Leimani – Era sa vakamalumalumutaki ira na meca na mataivalu i Moronai kei Liai.

1. Eratou sa lako yani na luve i Alama me vunautaka na vosa ni Turaga vei ira na tamata. A sa lako vata tale ga kei iratou ko Alama.

2. Eda na sega ni goleva na veika eratou vunautaka; ia sa rauta ga me tukuni ni ratou sa vunautaka na i vakavuvuli kei na veika sa vakauqeti iratou kina na Yalo Tabu; io eratou sa vunau e na i ²ⁿlesilesi tabu ni Kalou eratou sa kacivi kina.

(2d) raica s, kei f, 2 Nif. 11. (2e) raica f, 2 Nif. 2. (2f) raica d, 2 Nif. 2. (2g) Ala. 40:21-26. (2i) raica f, 2 Nif. 11. (2j) raica d, Mosa. 4. (2k) Ala. 41:15. (2l) raica c, Ala. 41. (2m) tik. 1. WASE 43: (a) raica g, Mosa. 26. Rauta na 73 B.C.

3. Au sa na tukuna mada eke na i tukutuku ni nodra i valu na Nifai kei na Leimani, e na i *katinikawalu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai.

4. Era a sa vuki na ^bSoramu ka toki vei ira na Leimani; ia e na i tekivu ni i katinikawalu ni yabaki, era sa kila na Nifai ni ra sa na mai valuti ira ko ira na Leimani, ka ra vakavakarau sara me ra na vala; era sa soqoni kece mai na nodra mataivalu ki na ^cvanua ko Kerisoni.

5. Raica sa liutaka na nodra mataivalu na Leimani e dua na turaga, na yacana ko Saraemana. A ra sa lako mai e na nodra veiyaudolu, ka ra muria mai na ^dvanua ko Anitionumi, na nodra ^evanua na Soramu.

6. Ia era sa tamata ca sara ka daulaba ko ira na Amelakai ka sega soti ko ira na Leimani; a ka oqo sa lesi ira kina na Amelakai kei na ^fSoramu ko Saraemana me ra nodra turaganivalu na mataivalu ni Leimani.

7. Ia sa kitaka na ka oqo me ra ^gsevaki ira tiko ga kina na Nifai, ka vakamalumulumutaki ira; oqori na ka sa gadreva sara ko koya.

8. Sa nakita ko koya me vakauqeti ira na Leimani me ra sevaki ira sara na Nifai; a sa kitaka na ka oqo me dei kina na nona lewai ira, ka rawa me ra vakamalumulumutaki ira na Nifai ka vakabolulataki ira.

9. Ia ko ira na Nifai era sa via taqomaka ga na nodra vanua kei na

nodra vuvale; ko ira na watidra kei ira na luvedra, mai na ligadra na nodra meca; raica era sa via taqomaka tale ga na nodra dodonu, na lewa kei na ⁱgalala me ra qarava kina na Kalou me vaka na nodra gagadre.

10. Raica era sa kila na Nifai, kevaka era sa rawai ira ko ira na Leimani, era na vakamatei vakaidina ko ira kece sa qarava vakayalo ka vakaidina na Kalou bula ka Kalou dina.

11. Io era sa kila tale tu ga na nodra rui sevaki ira ^jsara na wekadra ko ira na Leimani; io era sa sevaki ira sara na ^kAnitai Nifai Liai, se ko ^lira na Amoni; ia ko ira na Amoni era sa cakava oti e ^mdua na veiyalayalati me ra kakua sara ni cola i yaragi tale, ka ra sa tudei sara kina; ia kevaka era sa qaqa na Leimani, era na vakarusai ira sara na Amoni.

12. Ia era sa ⁿlomani ira na Amoni ko ira na Nifai, ka ra solia vei ira na nodra ^ovanua me ra taukena.

13. Ia era sa ^pveivuke na Amoni e na nodra vakani na mataivalu ni Nifai; raica sa nodra i tavi na Nifai me ra vala kei ira na Leimani; ia ko ira na Leimani, era sa cokovata tiko mai kina na Leimani kei na Lemueli, ko ira na kawa i Isimeli kei ira era sa toki tani mai vei ira na Nifai; io ko ira na Amelakai kei ira na ^qSoramu, kei ira na nodra kawa na ^rbete i Noa.

14. Raica era sa lewe vuqa sara ko ira oqori, ka sa voleka ga me

(b) raica ²ⁿ, Ala. 30. (c) raica ^r, Ala. 27. (d) raica ^b, Ala. 31. (e) Ala. 31:3. (f) raica ²ⁿ, Ala. 30. (g) raica ^o, Jeko. 7. (i) raica ⁿ, Mosa. 29. (j) Ala. 27:2. (k) raica ^u, Ala. 23. (l) Ala. 27:26. (m) Ala. 24:16-19. (n) Ala. 27:23, 24. (o) Ala. 27:22. (p) Ala. 27:24. (q) raica ²ⁿ, Ala. 30. (r) raica ^f, Mosa. 11. *Rauta na 74 B.C.

vaka na kedra lewe levu na Nifai; ia oqo era sa na vala na Nifai kei ira na wekadra ka vakadavea na nodra dra.

15. Ia ni ra sa kumuni vata toka na mataivalu ni Leimani mai na ^svanua ko Anitionumi, era sa vakavakarau tale tiko ga yani na mataivalu ni Nifai e na ^vvanua ko Kerisoni.

16. Ia sa lesi e dua na turaganivalu me liutaka na mataivalu ni Nifai, na yacana ko Moronai.

17. A sa liutaka ko Moronai na mataivalu ka lewa kece na nodra i tuvatuva ni i valu. Ia e sa qai yabaki ruasagavulu kalima ga ko koya e na gauna sa lesi kina me liutaka na mataivalu ni Nifai.

18. A sa kauti ira yani na nona mataivalu ka sota kei ira na Leimani e na i ^yyalayala ni vanua ko Kerisoni; ia ko ira na nona mataivalu era sa vakaiyaragi yani e ⁿna i seleiwau, na i sele takelo kei na i yaragi kece ga ni i valu.

19. Era sa kurabui vakalevu na Leimani ni ra raici Moronai kei na nona mataivalu ni ra sa vakarau vakavinaka tu yani; sa vakaisasabai na seredra kei na ligadra ka ra vakaisala kaukamea, ka ra tokara tale ga na i sulu vavaku.

20. Ia era sa sega ni vakakina na mataivalu i Saraemana; era sa vakaiyaragi ga e na i seleiwau, na i sele takelo, na dakai kei na kena gasau kei na i rabo kei na kena vatu; io ^usa vauci e tolodra na nodra i sulu kuli ni manumanu ka sa luvawale na vo ni yagodra tau-coko; raica era sa vakaisulu vinaka

wale ga ko ira na Soramu kei ira na Amelakai.

21. Ia sa sega na nodra i sasabai, na i sasabai ni seredra kei na i sasabai ni ligadra. Raica era sa lewe levu sara na mataivalu i Saraemana; ia era sa rerevaki ira ga na mataivalu ni Nifai e na uasivi ni nodra i sulu ni vala.

22. Raica era sa sega ni doudou me valuti ira na Nifai e na i ^yyalayala ni vanua ko Kerisoni; ia era sa biuta na ^{2a}vanua ko Anitionumi ka dro ki na lekutu; a ra sa muri voli ga e na lekutu ka la'ki wavoki mai na ulu ni ^{2b}wai ko Saitoni me ra basika yani ki na ^{2c}vanua ko Manitai ka taura na vanua ko ya; io era sa nanuma ni ra na sega ni kila na Nifai na vanua era dro kina.

23. Ia e na gauna ga era sa dro kina ki veikau, sa tala sara yani e so na nona yamata ko Moronai me ra vakaraici ira tiko; raica sa kila tale ga ko Moronai ni sa dauparofisai ko Alama; a sa talatala sara me taroga mada na Turaga e na ka me ra cakava, me ra la'ki valuti ira na Leimani se kakua.

24. A sa vosa na Turaga vei Alama; a sa talai iratou lesu na i talai ko Alama me ratou tukuna vei Moronai, ni ra sa la'ki wavoki vakayawa mai e na lekutu ko ira na Leimani me ra yaco ki na ^{2d}vanua ko Manitai; raica era sa vinakata me ra kaba na veikoro malumalumu. A ratou sa lesu na i talai ka tukuna na ka oqo vei Moronai.

25. A sa wasea na nona mataivalu ko Moronai, ka biuta tiko e so me ra yadrava na ^{2e}vanua ko Ke-

(s) raica b, Ala. 31. (t) raica r, Ala. 27. (u) raica r, Ala. 27. (v) raica f, Ala. 2. (w) tik. 37. Inosi 20. Ala. 3:4, 5. (y) raica r, Ala. 27. (2a) raica b, Ala. 31. (2b) raica g, Ala. 2. (2c) raica i, Ala. 16. (2d) raica i, Ala. 16. (2e) raica r, Ala. 27.

risoni, de ra na lesu tale yani kina e so na Leimani ka valuta na koro ko ya; ia sa kauti ira yani na kena vo ko koya ka ra lako ki na ^{2f}vanua ko Manitai.

26. Ia ni ra sa yaco kina, sa kaciwi ira mai na tamata e na yasa-yasa ko ya me ra mai valuti ira na Leimani; io me ra taqomaka kina na nodra vanua kei na nodra matanitu, na nodra dodonu kei na nodra galala; a ra sa vakavakarau sara ka waraki ira toka na Leimani.

27. A sa lewa ko Moronai me ra vuni toka na nona mataivalu e na buca volekata na bati ni ^{2u}uciwai ko Saitoni; io e na veikau e na tai ni uciwai ki na ra.

28. A sa veibiuyaki ira wavoki na nona yamata ko Moronai, me ra na tukuna mai na gauna era sa basika mai kina na mataivalu ni Leimani.

29. Raica sa kila tu ko Moronai na nodra i naki na Leimani; era sa ²ⁱnakita tiko me ra vakarusai ira na wekadra, se rawai ira ka vakamalalumutaki ira; io me ra vakarusai ira ka vakaduria e dua na nodra matanitu e na vanua taucoko ko ya.

30. Ia sa kila tale ga ko koya ni ra sa gadreva ^{2j}sara na Nifai me ra taqomaka matua tiko ga na nodra vanua, na nodra dodonu kei na nodra lotu; io sa kila kina ko koya ni sega ni cala kevaka sa cakava vei ira e dua na i lawaki; raica sa kila rawa ko koya na sala era na muria

mai na meca, ni ra sa mai tukuna na nona ^{2k}yamata.

31. A sa wasea rua kina na nona mataivalu; a sa kauta e dua na i wase ki na yasana ki natuicake; a ra sa wawa e na buca e na ceva ni ^{2l}delana ko Ripila.

32. A ra sa la'ki vuni na kena vo e na buca ki na ra, e na ra ni ^{2m}uciwai ko Saitoni ki na i ²ⁿyalayala ni vanua ko Manitai.

33. Ia ni sa veibiuyaki ira oti na nona mataivalu me vaka na ka sa lewa, sa qai mai waraki ira toka yani na meca.

34. Era sa lako mai na Leimani; era sa muri mai e na vualiku ni ^{2o}delana, na vanua era sa vuni toka yani kina e dua na i wase ni mataivalu i Moronai.

35. Era sa lako mai na Leimani ka lako sivita na ^{2p}delana ko Ripila; era sa lakova na buca ka kosova sara yani na ^{2q}uciwai ko Saitoni; era sa qai lako yani na i wase ni mataivalu ka ra vuni toka e na ceva ni delana ko ya, a nodra i liuliu ko Liai; era sa sikiti ira yani na Leimani e dakudra, e na tai ki na tokalau.

36. Ia ni ra sa raica na Leimani ni ra sa basika mai dakudra na mataivalu i Liai, era sa vuki yani ka vala sara kei ira.

37. Sa tekivu na veivakamate-matei mai na i to ruarua; ia sa tarabi sara ga vei ira na Leimani, ni sa ^{2r}sega na nodra i sulu ni vala se i sasabai me ra sabaya kina na nodra ravuravu yani na Nifai e ^{2s}na i seleiwau, kei na i sele takelo; raica sa

(2f) raica i, Ala. 16. (2g) raica g, Ala. 2. (2i) tik. 8, 10. (2j) tik. 9, 45, 48, 49. Raica n, Mosa. 29. Ala. 44:5. 46:12-16. (2k) tik. 23, 28. (2l) tik. 34, 35. (2m) raica g, Ala. 2. (2n) raica i, Ala. 16. (2o) tik. 31, 35. (2p) tik. 31, 34. (2q) raica g, Ala. 2. (2r) tik. 20. Raica w. (2s) tik. 18.

voleka ni nodra i ravu kece ga me ra mate kina na Leimani.

38. Ia e vagauna sara me qai bale mate e dua na Nifai ni mavoa e na i seleiwau, se malumalumu ga ni sa dave vakalevu na nona dra; raica sa taqomaki vinaka sara na yagodra e na nodra i sulu ni vala, kei na i sasabai; io na i ^{2f}sasabai ni seredra, na uludra kei na ligadra. Raica sa ka levu vakaidina na nodra ravuravu na Nifai!

39. Era sa rere na Leimani ni sa bale mate e vuqa vei ira; era sa dro yani ka ulubula ki na ^{2u}uciwai ko Saitoni.

40. A sa cici muri ira yani ki wai ko Liai kei ira na nona tamata; a ra sa kosova yani na uciwai ko ira na meca. A sa tarovi ira na nona mataivalu ko Liai e na ^{2v}bati ni uciwai.

41. A sa ^{2w}sikiti ira mai na Leimani e na ^{2y}taikadua ko Moronai kei na nona mataivalu; era a vala ekea ka ra bale mate kina e vuqa na Leimani.

42. Era a dro na Leimani vaka ki na vanua ko ^{3a}Manitai; ia era a valuti ira mai e dua tale na mataivalu i Moronai.

43. A ra sa vala vakaukauwa sara na Leimani; io era sa vala vakaukauwa sara me ra bula kina.

44. A ra sa vakarota na nodra turaganivalu, ko ira na ^{3b}Soramu kei na Amelakai, kei Saraemana na nodra i liuliu, me ra vala vakaukauwa; raica era sa vala vakaukauwa sara me vaka na koli ni veikau, ka vakamatea e vuqa na Nifai; era sa taya rua na ^{3c}nodra i

sala kaukamea na Nifai, sua basikata na nodra i sasabai ka taya cavuka na ligadra. Raica sa rerevaki sara na nodra ravuravu na Leimani!

45. Ia sa dei e lomadra na Nifai na i naki ni nodra vala; era sega ni vala tiko me ra rawata kina na i tutu vakatui se na kaukauwa ni vakatulewa; ia era sa ^{3d}valataka sara tiko ga na nodra vanua kei na nodra galala; era valataki ira na watidra kei na luvedra, kei na veika kece era taukena; io era sa taqomaka tale ga na nodra lotu kei na kena i vakavuvuli.

46. A ra sa kitaka vakaoqo ni ra sa kila sa dodonu vua na Kalou; raica a vakarota vakaoqo na Turaga vei ira na nodra qase: ^{3e}Dou kakua ni vakatubu i valu; ia mo dou taqomaki kemudou ga me ra kakua ni rawai kemudou na meca.

47. Sa kaya tale ga vakaoqo na Turaga: Sa rawa mo dou vala mo dou taqomaka kina na nomudou vuvale. A ka oqo era sa valuti ira kina na Leimani ko ira na Nifai; io era sa vala me ra ^{3f}taqomaka kina na nodra vuvale, na nodra qele, na nodra vanua, na nodra galala kei na nodra lotu.

48. Raica sa waqawaqa sara na nodra cudru na Leimani, ka ^{3g}vakadomobula na nodra ravuravu; a ra sa yalo lailai kina na mataivalu i Moronai. Ia sa kila na nanuma ni lomadra ko Moronai, ka ³ⁱtautau-naka vei ira ni ra sa valataka tiko na nodra vanua kei na nodra lotu, me ra kakua ni vakabobulataki.

(2t) tik. 19, 21, 44. Ala. 44:9. 46:13. 49:6, 24. Ila. 1:14. Moma. 6:9. (2u) raica g, Ala. 2. (2v) tik. 27. (2w) tik. 32. (2y) tik. 32. (3a) tik. 32. Raica i, Ala. 16. (3b) tik. 6. (3c) raica 2t. (3d) tik. 30, 47. Ala. 44:5. (3e) V.V. 98:23-48. Ala. 48:14-16. (3f) raica 2j. (3g) tik. 44. (3i) raica 2j.

49. Era sa masuta na Turaga na nodra Kalou me vakaukauwataki ira ni ra sa valataka tiko ^{3j}na nodra galala kei na nodra lotu, me ra kakua ni vakabobulataki. A sa kaukauwa sara na nodra vorati ira na Leimani.

50. Raica sa kaukauwa sara na nodra ravuravu yani; a ra sa dro lesu tale na Leimani ki na ^{3k}uciwai ko Saitoni; raica sa vakaukauwataki ira na Nifai na Turaga e na nodra valataka na nodra galala.

51. Era sa lewe vuqa sara na Leimani; raica sa vakaruataki na kedra i wiliwili na Nifai qai tau-tauvata kei ira; ia era a dro kece ki na ^{3l}buca e na ^{3m}bati ni uciwai ko Saitoni.

52. Ia era sa wavokiti ira e na tai ruarua ni uciwai na mataivalu i Moronai; raica sa tiko mai tai kadua na mataivalu i Liai.

53. A ra sa rere na mataivalu i Saraemana ni sa tu mai tai kadua na mataivalu i Liai, ka tu yani e na tai ko ya na mataivalu i Moronai; io era sa vakavolivoliti ira ko ira na Nifai.

54. Sa kila ko Moronai ni ra sa rere. A sa vakaroti ira na nona mataivalu me mudu na nodra ravuravu.

WASE 44

Sa yalololoma sara ko Moronai – Sega ni vakadonuya ko Saraemana me ra veisaututaki; ia a qai vakadonuya vakavoraki e muri – Era sa cakava na veiyalayalati ni veisaututaki ko ira na Leimani – Sa tini na i tukutuku i Alama.

1. A sa mudu na nodra ravuravu na Nifai ka ra suka vakalailai ki muri. A qai vosa vei Saraemana ko Moronai ka kaya: Raica Saraemana, keimami cata na vakadavedra. Ia ko ni kila ni sa rawa me keimami vakamatei kemuni; ia keimami sega ni vinakata.

2. Keimami sega ni via valuti kemuni ga me keimami dokai kina; raica keimami sega tale ga ni via vakabobulataka e dua, me vaka ko ni via “cakava vei keimami; io ko ni sa cati keimami tale ga e na vuku ni neimami lotu.

3. Raica sa totaki keimami tiko na Turaga, ka sa soli kemuni vei keimami. Io sa soli kemuni vei keimami, ⁴ni keimami sa qarava na Kalou ka vakabauta na Karisito. Ia sa dredre sara mo ni vakarusa na neimami vakabauta.

4. Raica sa mana sara na neimami vakabauta na Kalou! Sa totaki keimami ko Koya, taqomaki keimami ka maroro keimami, ni keimami qaravi Koya ka vakabauti Koya vakaidina. Ia kevaka keimami sa i valavala ca ka cakitaki Koya, keimami na ⁵rusa.

5. I Saraemana; e na yaca ni Kalou Kaukauwa, o koya sa vakaukauwataki keimami ni keimami sa ⁶vakabauta ka lotu vua ka qaravi Koya; io sa taqomaki ira na wati keimami kei ira na luve i keimami, ka taqomaka na neimami galala kei na neimami vanua; ia ni keimami sa muria na nona vunau, keimami sa kalougata kina ka tiko sautu.

6. Ia au sa vakaroti iko e na yaca ni Kalou Kaukauwa, mo solia mai

(3j) raica 2j. (3k) raica g, Ala. 2. (3l) tik. 32. (3m) tik. 32. WASE 44: (a) Ala. 43:8. (b) Ala. 43:49, 50. (c) raica i, 2 Nif. 1. (d) raica 2j, Ala. 43. Rauta na 74 B.C.

na nomuni i yaragi kece ga, kevaka ko vinakata mo ni bula; raica keimami na vakabulai kemuni ka laiva mo ni lako; ia mo ni kakua tale ni mai valuti keimami.

7. Ia kevaka ko sega ni solia mai na nomuni i yaragi, au na vakaroti ira na noqu tamata me ra valuti kemuni ka vakarusai kemuni sara; ia e na qai macala se ko cei e kaukauwa me lewai ira na tamata oqo; io ko cei e na vakabobulataki.

8. Ia ni sa rogoqa na vosa oqo ko Saraemana, sa kauta "yani na nona i yaragi ka solia vei Moronai; io na nona i seleiwau, na i sele takelo kei na dakai titi; a sa solia kece yani ka kaya: Raica oqo na neimami i yaragi ni vala; keimami na solia kece vei kemuni; ia me kakua ga ni keimami cakava e 'dua na veiyalayalati ka na dredre me keimami muria ko i keimami, kei ira na neimami kawa. Ia mo ni taura yani na neimami i yaragi, ka laiva me keimami lako ki na lekutu; ia kevaka e sega, keimami na taura tale na neimami i yaragi ka da na vala me yacova na mate.

9. Raica keimami sega ni vakabauta na nomuni lotu; keimami sega tale ga ni vakabauta ni a totaki kemuni na Kalou; ia keimami kila ni ko ni a qaqa wale ga e na nomuni i lawaki qaseqase. Io sa taqomaki kemuni vinaka tale ga "na nomuni i yaragi, na i sulu kei na i sasabai.

10. Ia ni sa tinia na nona vosa ko Saraemana, sa vakasuka lesu vua ko Moronai na nona i yaragi ka kaya: Sa vinaka; me da sa na vakaotia sara na vala oqo.

11. Raica sa dredre me'u vakasuka na noqu vosa. Ia me vaka sa bula na Turaga, au sa yalataka ni ko na mate vakaidina 'kevaka ko sega ni bubuluitaka ni ko ni na sega ni mai valuti keimami tale. Ia kevaka ko ni sega ni vakayacora na veiyalayalati ka'u sa tukuna oti, e na dave vakaidina na nomuni dra e na dela ni soso oqo.

12. A sa taura lesu na nona i yaragi ko Saraemana; ia sa yalokatakata sara e na vuku ni vosa i Moronai, ka cici yani me yaviti koya. Ia ni sa laveta cake na nona i seleiwau, sa samuta yani e dua na sotia i Moronai; a sa lutu ki ra ka ramusu kina na diana. A sa yaviti Saraemana ka 'taya cecega na kuli ni uluna, ka lutu ki na qele. A sa dro yani ko Saraemana vei ira na nona sotia.

13. A sa tomika cake na drau ni ulu i Saraemana na sotia i Moronai, cobaraka e na mua ni nona i seleiwau qai dulaka vei ira na meca ka kacivaka yani:

14. Ni raica mai. Sa ^hcecegi laivi ka lutu ki na qele na kuli ni uluna na nomuni i liuliu; ia e na caka tale ga vakakina vei kemuni kece kevaka ko ni sega ni soro ka cakava na 'veiyalayalati ni veisaututaki.

15. Ia ni ra sa rogoqa na vosa oqo ko ira na meca, ka raica na ^mkuli ni uluna na nodra i liuliu e na mua ni i seleiwau, sa kani ira sara na rere; era sa kauta yani na nodra i yaragi ka binia e na mata i Moronai; a ra sa cakava na veiyalayalati ni veisaututaki. Ia ko ira kece ga sa cakava na "veiyalayalati, era sa lako yani e na vakacegu.

(e) Ala. 43:20. (f) tik. 6, 11, 15, 19, 20. (g) raica 2^t, Ala. 43. (i) Raica f. (j) tik. 13-15. (k) tik. 18. (l) raica f. (m) raica j. (n) raica f. Rauta na 74 B.C.

16. A sa cudru vakalevu sara ko Saraemana, ka vakauqeti ira na vo ni nona sotia me ra vakarusai ira na Nifai.

17. Ia sa cudru tale ga ko Moronai e na nodra vakadrecike na Leimani; a sa vakaroti ira na nona sotia me ra valuti ira yani ka vakarusai ira sara. A ra sa kitaka vakakina na Nifai. Ia ko ira na Leimani era sa boletaka ga na nodra kaukauwa kei na nodra i seleiwau.

18. Ia me vaka ni ^osega na nodra i sulu ni vala, na i sasabai kei na i sala, era sa sega kina ni levea rawa na nodra i seleiwau gata na Nifai; io era sa yaviti ira ka sualaki ira e na nodra i seleiwau ko ira na Nifai; a sa ka levu na nodra bale, me vaka ga sa yalataka oti na ^usotia ko ya.

19. A sa raica ko Saraemana ni sa voleka me ra vakarusai kece; a sa vakamasuti Moronai me lomani ira, ka yalataka ni na cakava ko koya kei ira na nona tamata, na veiyalayalati ni ra na ^osega tale ni mai valuti ira.

20. A sa vakarota ko Moronai me sa mudu mada na i valu. A sa kau kece mai vua na nodra i yaragi na Leimani; a ra sa vakayacora na ^vveiyalayalati ni veisaututaki, ka sereki me ra lako ki na lekutu.

21. Raica sa lewe vuqa sara era bale mate e na i valu ko ya, ka sa sega ni wiliki rawa na kedra i wiliwili; io era sa bale mate e lewe vuqa na Nifai kei na Leimani.

22. A ra sa kolotaka na nodra mate ki na ^uciwai ko Saitoni; ia a

qai kuitaki sobu yani ki na wasaliwa titobu.

23. A ra sa cavutu na mataivalu i Moronai ka lesu tale ki na nodra vanua.

24. Io sa mai ^{*}cava e ke na i ka tinikawalu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai. Sa tini tale ga e ke na i tukutuku i Alama ka volai tu e na [']peleti i Nifai.

Na kedra i tukutuku na Nifai; na nodra i valu kei na nodra veileti e na gauna i Ilamani; ogo na kena i tukutuku a vola ka maroroa tu ko Ilamani.

Sa tukuni e na Wase 45 ki na wase 62.

WASE 45

Sa parofisaitaki ni ra na vakarusai na Nifai – Sa toki yani ko Alama me vaka sa toki ko Mosese – Era sa veileti na lewe ni lotu.

1. Era sa marau sara na Nifai ni sa vakabulai ira tale na Turaga mai na ligadra na nodra meca; a ra sa ia na vakavinavinaka vua na Turaga na nodra Kalou; io era sa ^alolo ka ia na ^bmasumasu, ka ra sa vakavinavinaka vua na Kalou.

2. Ia e na i katinikaciwa ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai, sa lako mai ko Alama vei Ilamani na luvena ka kaya: Ko vakabauta li na veika au a tukuna me [']baleta na i vola tukutuku sa maroroa tu?

3. A sa kaya vua ko Ilamani: Io; au vakabauta.

4. A sa kaya tale vua ko Alama:

(o) raica *w*, Ala. 43. (p) tik. 14. (q) raica *f*. (r) raica *f*. (s) raica *g*, Ala. 2. (t) raica *f*, 1 Nif. 1. WASE 45: (a) raica *u*, Mosa. 27. (b) raica *e*, 2 Nif. 32. (c) Ala. 37. *73 B.C.

Ko vakabauti Jisu Karisito o Koya e na lako mai?

5. A sa kaya ko koya: Io; au sa vakabauta na nomu vosa kece ga.

6. Sa kaya tale vua ko Alama: Ko na muria rawa na noqu i vakaro?

7. A sa kaya ko koya: Io; au na muria na nomu i vakaro e na yalodina.

8. A sa kaya vua ko Alama: Raica ko sa kalougata; ia e na vakalougatataki iko na Turaga e na vanua oqo.

9. Raica au na tukuna vei iko e dua na parofisai; ia mo kakua sara ni tukuna na ka au sa parofisaitaka; raica e na sega mada ni vakatakilai na ka au sa parofisaitaka me yacova ni sa vakayacori oti; ia mo vola ga na veika au sa tukuna.

10. Raica oqo na ka au sa parofisaitaka: Au a raici ira na Nifai, me vaka sa vakatakila vei au na Yalo Tabu; au a raica ni ra sa "vuki tani sara mai na vakabauta, ni oti e "va na drau na yabaki mai na gauna a rairai kina vei ira ko Jisu Karisito.

11. Era na veivaluvaluti, ka na tauvi ira na mate dauveitauvi; io e na yaco vei ira na dausiga, ka ra na vakadave dra tiko me yacova ni ra sa ^frusa ko ira na Nifai.

12. Raica sa yaco vei ira na ka oqo ni ra sa vuki tani mai na vakabauta, ka ia na cakacaka butobuto; era sa sinai e na gagadre ca, ka ra sa kitaka na i valavala ca kece ga. Raica au sa kaya vei iko, e na sega mada ni oti na i ^gkava ni tabatamata sa na yaco na ka levu

oqo; ia sa yaco vei ira ni ra sa kila tu na rarama kei na i vakavuvuli dina, ka ra qai ia tiko ga na i valavala ca.

13. Ia e na yaco mai na siga sa levu ko ya; a sa voleka sara na kena gauna; ia ko ira kece ga na Nifai ka ra bula tu oqo kei ira na nodra kawa, era na sega tale ni okati me ra Nifai.

14. Ia ko ira sa sega ni vakarusai e na siga sa levu ka rerevaki ko ya, era na ⁱokati vata kei ira na Leimani ka i valavala vata kei ira. Ia eratou na qai vo wale ga e lewe vica, ko ira na tisaipeli ni Turaga; ia era na vakasasataki iratou ko ira na Leimani me ^yacova ni ratou sa mate. Raica e na yaco vakaidina na veika au sa parofisaitaka, e na vuku ni nodra i valavala ca.

15. Ia ni sa tinia na nona vosa ko Alama, sa qai vosa vakalougatataki Ilamani kei iratou na tacina; a sa vosa vakalougatataka tale ga na vanua vei ira na tamata yalododonu.

16. A sa kaya ko koya: Raica sa kaya vakaoqo na Turaga na Kalou: Sa ^kcudruvi na vanua oqo vei ira sa i valavala ca; io vei ira na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa kei ira na tamata; raica era na vakarusai sara e na vuku ni nodra i valavala ca; ia e na yaco vakaidina na veika kece au sa tukuna. Raica sa vakalougatataka ka cudruva tale ga na vanua oqo na Kalou. Raica sa sega sara ni vakadonuya na Turaga e dua sa i valavala ca.

17. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo ko Alama, sa qai vosa vakalougatataki ira na i soqosoqo lewe

(d) raica d, 1 Nif. 12. (e) Moro. 9. (f) 2 Nif. 26:10. Moma. 6. (g) raica d, 1 Nif. 12. (i) 1 Nif. 13:31. Moro. 9:24. (j) Moro. 1:1-3. (k) raica d, 2 Nif. 1. 73 B.C.

ni lotu; io me ra tu dei e na vakabauta ka vosota me yacova na i vakataotioti.

18. Ia ni sa kitaka oti ko Alama na veika oqori, sa biuta na 'vanua ko Saraemala ka lako yani vaka ki na ^mvanua ko Mileki. Ia sa sega tale ni kilai e dua na ka me baleti koya; a sa sega tale ga ni kilai e dua na ka me baleta na nona mate kei na nona bulu.

19. Raica eda sa kila ga, ni sa tamata yalododonu sara ko koya; ia era vakabauta ga na lewe ni lotu, ni sa kauti koya na Yalo Tabu ka buluti koya na Turaga me vakataki Mosese. Ia sa tukuni e na i vola tabu, ni sa kauti Mosese na Turaga; io eda vakabauta ni sa kauti Alama tale ga ko Koya; ia eda sega ni kila sara e dua na ka me baleta na nona mate se na nona bulu.

20. Ia e na i *tekivu ni i katini-kaciwa ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai, sa lako yani ko Ilamani ka vunau vei ira na tamata.

21. Raica e na vuku ni nodra veivaluvaluti tiko kei ira na Leimani, na nodra duiyaloyalo kei na nodra veileti tiko na tamata, sa kilikili kina me vunautaki tale vei ira na vosa ni Kalou; io me virikotori e dua na i vakarau vei ira na i soqosoqo lewe ni lotu.

22. A sa lako yani ko Ilamani kei iratou na nona i tokani, ka ratou vakadeitaka na i soqosoqo lewe ni lotu e na vanua taucoko; io e na veikoro kece ga era sa tawana tu na Nifai. Raica era sa lesi ira na "bete kei na i vakavuvuli ni lotu e na vanua taucoko.

23. Ia ni ratou sa lesi ira oti na bete kei na i vakavuvuli ko Ilamani kei iratou na nona i tokani, sa tubu tale na veileti e na kedra maliwa na tamata ka ra sa sega ni via muria na nodratou vosa.

24. Raica era sa qaciqacia mai ka viavialevu, ni ra sa vutuniyau; era sa vakalevulevui ira, ka sega ni via muria na nodratou vosa; io era sa sega ni caka dodonu e na mata ni Kalou.

WASE 46

Sa gadreva me tui ko Amalikaia – Ko Moronai kei na yavu ni bula galala – Era sa yalataka na tamata me ra valataka na nodra galala – Sa dro ko Amalikaia.

1. A ra sa soqoni vata ko ira kece ga sa sega ni muria na vosa i Ilamani kei iratou na nona i tokani; io era sa soqoni vata me ra vorati ira na wekadra.

2. Raica era sa cudru sara, ka nakita me ra valuti ira.

3. A sa liutaki ira na i lawalawa oqo, e dua na tamata levu ka kaukauwa; a yacana ko Amalikaia.

4. A sa gadreva sara ko Amalikaia me tui; ia ko ira na nona i lawalawa era sa vinakata me nodra tui ko koya; raica sa lewe vuqa vei ira oqo na turaganilewa lalai; ia era sa domona sara na i tutu toro cake.

5. A sa temaki ira tale ga na vosa veicavilaki i Amalikaia; a yalataka ni na lesi ira me ra liutaki ira na tamata, kevaka era sa tokoni koya ka buli koya me nodra tui.

6. Raica sa vunau tiko ko Ilamani kei iratou na nona i tokani; eratou sa gumatuataka sara na

nodratou i lesilesi vakalotu, me vaka ni ratou sa "bete levu; ia sa vakauqeti ira na tamata ko Amalikaia me ra beca na nodratou vunau.

7. Raica sa vuqa na lewe ni lotu era sa vakabauta na vosa veicavilaki i Amalikaia, ka ra sa vuki tani kina. E dina era a ^bvakamalumalutaki ira na Leimani ko ira na Nifai, ka sa taqomaki ira tale ga na Turaga, ia sa veilecayaki sara ka rivarivabitaki na nodra i tutu e na gauna oqo.

8. Raica era sa kusarawa ni guilecava na Turaga na nodra Kalou ko ira na luvu ni tamata; ia era sa kusarawa tale ga ni kitaka na i valavala ca ka muria na tevoru.

9. Raica sa rawa me vakatubu ca vakalevu e na kedra maliwa na luvu ni tamata, e dua na tamata ca.

10. Ia sa tamata i lawaki qaseqase sara ko Amalikaia, ka sa matai e na vosa veicavilaki me temaki ira kina na tamata me ra i valavala ca. Raica era sa segata me ra vakarusa na lotu ni Kalou, ka voroka na "yavu ni bula galala sa solia vei ira ko Koya; raica sa vakalougatataka na vanua na Kalou vei ira sa yalododonu.

11. A sa rogoca ko Moronai na i "liuliu levu ni mataivalu ni Nifai, ni ra sa veileti tiko na wekana; a sa cudruvi Amalikaia sara kina ko koya.

12. A sa "dresuka rua na nona i tutuvi; sa taura e dua na tikina ka vola kina vakaoqo: ^lMe i vakana-

numi ni noda Kalou, na noda lotu, na noda galala kei na noda veisaututaki; io me baleti ira na watida kei ira na luvu. A sa vesuka na tiki ni i tutuvi oqori e na dua na kau.

13. A sa tokara na nona i sala kaukamea kei na nona i sasabai, ka ^vvauca e tolona na nona i yaragi; a sa kauta na kau sa vesuki tu kina na tiki ni nona i tutuvi; io na tiki ni i tutuvi sa volai kina na ^yyavu ni bula galala. A sa cuva vakatobuicu ki na qele ka ^mmasuta vua na nona Kalou, me vakalougatataka tiko ga na vanua oqo vei ira na wekana era sa ^klotu va-Karisito.

14. Ia oqori na yaca era sa vakatoka na tawa lotu vei ira era sa vakabauta na i vakavuvuli i Karisito, ka ra sa lewe ni lotu ni Kalou.

15. Ia era sa yalodina sara ko ira na lewe ni lotu; io era sa vakabauta sara na Karisito, ka taura matua na yacana ka ra sa cibitaka ni ra sa lotu va-Karisito; io era sa vakabauta na Karisito o koya e na lako mai.

16. A sa masulaka ko Moronai me ra lomani ka vakalougatataka ko ira sa lotu va-Karisito; io me ra ^bbula galala e na vanua ko ya.

17. A sa ^mmasuta na Kalou e na yalodina; sa masulaka na vanua e na ^cceva kei ^vVanualala; io na vanua kece ^ee na vualiku kei na ceva. Io sa masulaka me vanua digitaki ka ^vvanua ni bula galala.

18. A sa kaya vakaoqo: Raica e na sega sara ni laiva na Kalou me

(a) raica g, Mosa. 26. (b) Ala. wase 43, 44. (c) raica n, Mosa. 29. (d) Ala. 43:16. (e) tik. 13, 21-27. (f) raica 2n, Ala. 43. (g) raica 2t, Ala. 43. (i) raica 2j, Ala. 43. (j) raica e, 2 Nif. 32. (k) raica 2j, Ala. 43. (l) raica 2j, Ala. 43. (m) raica e, 2 Nif. 32. (n) 3 Nif. 3:24. Moma. 3:5. (o) raica 2p, Ala. 22. (p) Ala. 22:31. 63:4. (q) raica 2j, Ala. 43. 73 B.C.

keimami buturaki sobu ka vakarusai, ko i keimami sa beci ni keimami sa vakabauta na 'yaca i Karisito; ia keimami na qai vakarusai ga kevaka keimami sa i valavala ca.

19. Ia ni sa tinia na nona masu ko Moronai, sa lako yani vei ira na tamata; a sa dulaka cake vei ira na kau sa vesuki kina na *tiki ni nona i tutuvi, me ra raica na ka sa 'volai kina; a sa kaci e na domo levu ka kaya:

20. Dou lako mai e na yaca ni Turaga ko i kemudou kece ga sa via "taqomaka na bula galala ni vanua oqo; io dou lako mai ka ia na veiyalayalati mo dou taqomaka na noda dodonu, kei na noda lotu; ia me vakalougatataki kemudou na Turaga na noda Kalou.

21. Ia ni sa tinia na nona vosa ko Moronai, era sa cici mai vua ko ira na tamata; a sa vesu e tolodra na nodra i yaragi; era sa 'dresuka na nodra i tutuvi me i vakadinadina ni ra sa yalataka ni ra na qarava na Turaga na nodra Kalou; ia kevaka era sa sega ni muria na vunau ni Kalou ka ra sa ia tiko ga na i valavala ca, ka cakitaka na "yaca i Karisito, me dresuki ira na Turaga me vaka era sa "dresuka na nodra i tutuvi.

22. A ra sa binia na nodra i tutuvi e na mata i Moronai, ka yalalya vakaoqo: Keimami sa yalataka vua na neimami Kalou, kevaka keimami sa i valavala ca, me vakarusai keimami sara me vaka era a vakarusai na wekai keimami e na ^{2a}vanua ki na vualiku; io ke-

vaka keimami sa i valavala ca, me soli keimami ko Koya vei ira na neimami meca me ra butuki keimami sobu; io me vaka keimami sa binia oqo na neimami i tutuvi e matamuni me butuki sobu.

23. A sa kaya vei ira ko Moronai: Raica eda sa vo ni kawa i Josefa na luve i Jekope; io ko Josefa eratou a dresulaka na nona ^{2b}kote ko iratou na tuakana. Raica me da muria sara na vunau ni Kalou; ia kevaka eda sa sega ni muria na nona vunau, era na dresulaka na noda i sulu ko ira na wekada; io eda na biu ki na vale ni veivesu, se volitaki yani se vakamatei sara.

24. Me da taqomaka sara na noda ^{2c}galala koi keda na vo ni kawa i Josefa; me da nanuma tale ga na vosa i Jekope ni sa bera ni mate, ni a raica ni sega ni vuca sara e dua na tiki ni kote i Josefa ka sa maroroi tu. A sa kaya vakaoqo: Raica ^{2d}me vaka sa maroroi e dua na tiki ni kote i na luvequ, e na maroroya tale ga vakakina na Kalou e dua na i wase ni nona kawa; ia era na rusa yani na vo ni kawa i Josefa me vaka sa vuca na vo ni nona kote.

25. Raica au sa rarawataka dina na ka oqo; ia au sa vakavinavinaka vua na Kalou ni sa vakabulai e so na vo ni nona kawa.

26. A sa vakaoqori na vosa i Jekope.

27. Ia ko cei e kila? E rairai sa i ira ga na vo ni kawa i Josefa ka ra na rusa me vaka na nona i sulu a vuca, ko ira na wekada era sa vuki tani. Ia eda na rusa tale ga kevaka

(*r*) raica *e*, Mosa. 5. (*s*) raica *e*. (*t*) tik. 12. (*u*) raica *2j*, Ala. 43. (*v*) raica *e*. (*w*) raica *e*, Mosa. 5. (*y*) raica *v*. (*2a*) raica na i Vola i Ica. (*2b*) Vakatekivu 37:31-33. (*2c*) raica *2j*, Ala. 43. (*2d*) tik. 27. 3 Nif. 5:23, 24. 10:17.

eda sa sega ni vakabauta na Karisito.

28. A sa tinia na nona vosa ko Moronai ka lako yani; raica sa talatala yani ki na veivanua kece sa yaco tiko kina na veileti, me ra soqoni vata mai ko ira era sa gadreva me ra taqomaka na nodra ^{2e}bula galala; io me ra soqoni vata mai ka valuti Amalikaia kei ira kece era sa tovata kaya; ia ko ira oqori era sa vakatokai na Amalikaia.

29. A sa kila ko Amalikaia ni ra sa lewe levu cake na tamata i Moronai; ia sa kila tale ga ni ra sa lomalomaruataka tiko na nona i lawalawa na dodonu ni ka era segata; ia sa rivarivabi de na sega ni rawata na nona i naki; a sa kauti ira era sa via muri koya ka ra dro ki na ^{2f}vanua ko Nifai.

30. A sa ririkotaka ko Moronai de ra na la'ki tovata kei ira na Leimani; a sa nakita me takosovi ira na i lawalawa i Amalikaia ka vesuki ira mai, ka vakamatei Amalikaia sara; raica sa kila tu ko koya ni na la'ki vakauqeti ira na Leimani ko Amalikaia me ra cudru, ka mai valuti ira; ia e na kitaka na ka ogo ko Amalikaia me rawata kina na nona i naki.

31. A sa kauta yani ko Moronai na nona mataivalu era sa soqoni vata mai, ka ra sa cakava oti na veiyalayalati; io sa kauti ira yani me ra takosovi ira na Amalikaia e na loma ni lekutu.

32. A ra sa cavutu sara ka lako ki na loma ni lekutu, ka takosova na mataivalu i Amalikaia.

33. Ia sa dro ko Amalikaia kei

na so na nona tamata; ia ko ira na kena vo era sa soro vei Moronai, ka sa kauti ira lesu ko koya ki na vanua ko Saraemala.

34. Raica era sa lesi Moronai na turaganilewa levu me vaka na nodra ^{2g}gagadre na lewe ni vanua; a sa soli kina vua na kaukauwa me lewa na mataivalu kece ni Nifai, ka kitaka na ka sa nanuma ni ganita.

35. A sa lewa ko koya me ra vakamatei kece na i lawalawa i Amalikaia, era sega ni via veiyalayalati me ra taqomaka na ²ⁱnodra galala, kei na bula galala ni nodra matanitu; ia era sa lewe lailai wale ga ko ira oqori.

36. A sa lewa tale ga ko Moronai me vakarewataki na ^{2j}kuila ni tu galala e na veivale cecere kece ga e na nodra vanua; a sa tauyavutaka kina ko koya na kuila ni tu galala vei ira na Nifai.

37. A sa yaco na veisaututaki e na vanua taucoko; a ra sa tiko sautu vakaqori me yacova ni sa voleka ni *cava na i ka tinikaciwa ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai.

38. Raica sa vakadeitaka tale na i soqosoqo lewe ni lotu ko Ilamani kei ira na ^{2k}bete levu; io era sa tiko sautu ka mamarau na lewe ni lotu e na va taucoko na yabaki.

39. Raica era sa lewe vuqa era sa mate yani, ka ra sa kila deivaki tu ni sa vakabulai ira na Turaga ko Jisu Karisito; io era sa biuti vura-vura yani e na marau.

40. Ia e so tale era sa mate e na tauvi katakata ka dauveitauvi vagauna e na loma ni yabaki; ia era sega soti ni lewe levu sara, ni sa tu

(2e) raica 2j, Ala. 43. (2f) raica b, 2 Nif. 5. (2g) raica e, Mosa. 29. (2i) raica 2j, Ala. 43. (2j) tik. 12, 13. (2k) tik. 6. Raica g, Mosa. 26. *72 B.C.

na kau kei na wakana sa vakarau-taka tu na Kalou me medra wai ni bula na tamata e na veivanua kece ga era sa tu kina.

41. Ia sa lewe vuqa ga era sa mate ni ra sa qase; ia ko ira sa vakabauti Karisito me yacova na mate, era na marau vata kei Koya.

WASE 47

Sa yaco me nodra tui na Leimani ko Amalikaia e na nona i lawaki – Sa i tovo ca sara ko koya.

1. Ia me da lesuva tale mada na i tukutuku kei Amalikaia kei ira na nona i lawalawa era a “dro ki na lekutu. Raica a kauti ira yani ki na ^bvanua ko Nifai, ka ra vakauqeti ira kina na Leimani me ra cudruvi ira na Nifai; io era sa cudru sara ka sa vakarota yani na nodra tui na Leimani me ra soqoni vata mai na nona tamata e na vanua taucoko, me ra la’ki valuti ira na Nifai.

2. Ia ni sa kacivaki yani na nona i tukutuku vei ira na tamata, era sa rere vakalevu sara; raica era sa rerevaka na nodra tui ka sega ni via vakacudruvi koya; ia era sa rere tale ga ni vala kei ira na Nifai de ra na rusa. A sa vuqa vei ira era sa bese ni muria na nona i vakaro na tui.

3. A sa cudru vakalevu na tui e na nodra talaidredre vua; a sa lesi Amalikaia kina me liutaki ira na nona mataivalu era sa muria na nona i vakaro; ia sa vakaroti Amalikaia me vakasaurarataki ira na kena vo me ra cola i yaragi tale ga.

4. Raica sa veiganiti sara na lewa oqori kei na gagadre lo i

Amalikaia; ia sa tamata vuku sara ka lawaki ca; a sa nakita lo e lomana me ^ckovea na i tutu vakatui.

5. Ia oqo sa lewai ira tu na i wase ni Leimani era totaka tiko na tui; a sa segata sara me rawai ira era sa talaidredre vua na tui; a sa lako yani ki Onita, na vanua era sa dro kina na Leimani; raica era sa dro ki kea ni sa lako yani na mataivalu, ka ra nanuma ni ra sa mai vakamatei ira; io era sa dro ki Onita na nodra i vakavakaruru.

6. Raica era sa lesia oti e dua na tamata me nodra tui ka nodra i liuliu; ia era sa nakita ka vakadeitaka sara e lomadra me ra kakua ni vakasaurarataki me ra la’ki valuti ira na Nifai.

7. A ra sa soqo vata yani ki na ulunivanua ko Anitipasa, ka ra vakavakarau kina me ra vala.

8. Ia sa sega ni i naki i Amalikaia me ra kabai ira yani me vaka sa vakarota na tui; raica sa nakita ga me ra totaki koya na mataivalu ni Leimani, ka me liutaki ira ko koya; io me ^dkovea na i tutu vakatui ka lewa na matanitu.

9. A sa vakaroti ira na nona mataivalu me ra birika na nodra vale laca e na buca volekata na ^eulunivanua ko Anitipasa.

10. Ia ni sa bogi na vanua, sa talai ira yani na nona mata ki na ulunivanua ko Anitipasa; raica sa vinakata ko koya me lako sobu mai vua ko Leonitai, na nodra i liuliu na tiko mai na ulunivanua, me rau mai veivosaki.

11. Ia ni sa taura ko Leonitai na i tukutuku oqo, sa rere ni lako sobu vua ki ra. A sa talatala mai vaka-

(a) Ala. 46:33. (b) raica b, 2 Nif. 5. (c) tik. 8, 16, 35. (d) tik. 4, 16, 35. (e) tik. 7, 10.

rua ko Amalikaia me lako sobu yani vua. Ia sa sega ni lako ko Leonitai. A sa talatala tale mai ko koya.

12. Ia ni sa kila ko Amalikaia ni sa sega ni lako sobu mai vua ko Leonitai, sa lako cake yani vua ki na ulunivanua, volekata sara na nona i tikotiko; a sa talatala tale yani vei Leonitai me lako sobu mai me rau veivosaki, ka me kauta mai e so na nona sotia me ra yadravi koya tiko.

13. A sa lako sobu mai ko Leonitai kei ira na nona sotia vei Amalikaia. A sa kerea ko Amalikaia me kauta na nona mataivalu ko Leonitai e na bogi ga ko ya, ka vakavolivolita na nodra i tikotiko na sotia ni tui; ia e na soli ira na nona sotia ko Amalikaia ki na liga i Leonitai, kevaka sa yalataka ko koya ni na lesi Amalikaia me nona i vukevuke; me rau lewa na mataivalu taucoko.

14. A sa kauti ira sobu mai na nona mataivalu ko Leonitai ka vakavolivoliti ira na sotia i Amalikaia; ia ni ra qai yadra mai e na mataka, era sa vakavolivoliti ira tu na mataivalu i Leonitai.

15. Ia ni ra sa raica ni ra sa vakavolivoliti tu, era sa vakamasuti Amalikaia me ra sa tovata ga kei ira na wekadra oqo, me ra kakua kina ni vakamatei. Raica oqori sara ga na ka a nakita tiko ko Amalikaia.

16. A sa ^fsega ni muria na i vakaro ni tui; ia sa soro ga ka soli ira yani na nona tamata. Raica oqo na ka sa nakita lo tiko mai ko Amalikaia, me rawata kina na ka sa ga-

dreva; io me ^gkovea na i tutu vakatui.

17. Raica sa vakaoqo na nodra i vakarau na Leimani; kevaka sa mate na nodra i liuliu levu, sa na sosomitaki ^hkoya na nona i vukevuke.

18. A sa lesia e dua na nona tamata ko Amalikaia, me vagagai Leonitai tiko vakamalua me yacova ni sa mate.

19. Ia ni sa mate ko Leonitai, era sa digitaki Amalikaia sara ko ira na Leimani me nodra i liuliu ka nodra ⁱturaganivalu levu tale ga.

20. Raica sa rawata vakavinaka tiko mai ko Amalikaia na i naki ni lomana. A sa kauti ira yani na nona mataivalu ki na ^kvanua ko Nifai; io ki na koro ko Nifai, na nodra koro turaga.

21. A sa lako mai na tui kei na nona mata yadra me tavaki ira; raica sa nanuma ko koya sa la'ki ^lvakayacora ko Amalikaia na nona i vakaro, ka sa soqona mai e dua na mataivalu levu me valuti ira na Nifai.

22. Ia ni sa lako mai na tui me tavaki ira, sa talai rau yani na nona tamata ko Amalikaia me rau kidavaka na tui. A rau sa cuva sobu vakatobuicu e matana, ka vakarokoroko vua.

23. A sa yalovinaka na tui ka dodoka yani na ligana me rau tu cake; raica oqo na nodra i ^mvakarau na Leimani, era a vulica mai vei ira na Nifai.

24. Ia ni duri cake ga mai na i matai ni tamata, a suaka sara na lomaserena na tui; a sa bale mate kina.

(f) tik. 3. (g) tik. 4, 8, 35. (i) tik. 13. (j) tik. 13, 17. (k) raica b, 2 Nif. 5. (l) tik. 3. (m) Mosa. 7:12. 72 B.C.

25. A ra sa dro na tamata ni tui; ia erau a qai kaci na tamata i Amalikaia ka kaya:

26. Raica era sa suaka na lomaserena na tui ko ira na nona tamata; a sa bale mate ko koya ka ra dro na nona tamata; dou lako mai mo dou raica.

27. A sa vakarota ko Amalikaia me ra lako cake yani na nona mataivalu ka raica na ka sa yaco vua na tui; ia ni ra sa yaco yani ki kea, era sa raica sa bale mate koto na tui; a sa vosa vakacudrucudruya ko Amalikaia ka kaya: Raica ko koya sa lomana na tui, me cici muri ira yani na nona tamata; io me ra tobo mai ka mai vakamatei.

28. A ra sa cici muri ira yani na tamata ni tui, ko ira kece ga sa rogoca na i vakaro ko ya.

29. Ia ni ra sa raica na tamata ni tui ni sa cici muri ira yani e dua na mataivalu, era sa rere vakalevu sara ka dro ki na loma ni lekutu; ia era sa basika yani ki na "vanua ko Saraemala ka la'ki tovata sara kei ira na "tamata i Amoni.

30. Era sa lesu lala na mataivalu era a cici muri ira yani. Raica sa rawa sara na yalodra na tamata ko Amalikaia e na nona i lawaki qaseqase.

31. Ia e na mataka sa kauta yani ko koya na nona mataivalu ki na "koro ko Nifai; io era sa yaco kina ka taura na koro.

32. Ia sa kila tale ga na ranadi ni a sa laulaba na tui, ka ni a sa vakauta mai na kena i tukutuku ko Amalikaia; io sa tukuna mai ni ra a labati koya na nona tamata, ka sa kauta ko koya na nona mataivalu

me vakasasataki ira; ia sa tawayaga na nodra vakasaqagara ka ra lesu lala mai.

33. Ia ni sa rogoca na i tukutuku ogo na ranadi, sa talatala yani vei Amalikaia ka kerei koya me lomani ira na lewe ni koro; a sa vinakata tale ga me lako yani ko Amalikaia, kei ira na tamata era a raica na nona bale mate na tui.

34. A sa lako yani ki vale levu ko Amalikaia vua na ranadi; ia a kauti koya yani na "tamata a labata na tui, kei "ira kece era a nakita vata; a ra sa tukuna vua na ranadi ni ra a vakamatea ga na tui ko ira na nona tamata; a ra sa kaya tale ga: Raica sa i vakadinadina ga ni nodra cala, ni ra sa dro. Io sa vakaoqo na nodra i tukutuku vua na ranadi.

35. A sa vosa vaqaseqase ko Amalikaia vua na ranadi, ka tauri koya me watina; raica sa "taura na matanitu e na nona i lawaki qaseqase kei na nodratou veivuke na nona tamata lawaki ca; a sa vakadeitaki na nona i tutu vakatui e na vanua taucoko, me lewai ira kece na Leimani; ogo ko ira na Leimani, na Lemueli, na Isimeli kei ira kece sa toki tani mai vei ira na Nifai; io me tekivu mai na gauna ni lewa i Nifai ka yacova na gauna ogo.

36. Raica era sa ca sara na Nifai era sa vuki tani mai; e dina ga era a vakavulici ka tuberi vata mai kei ira na Nifai, ka ra vakavulici vata e na i vakavuvuli ni Turaga; ia e sega soti ni dede na nodra toki tani mai era sa mai ca vakalevu sara; 'era sa yalo kaukauwa ka sega ni veivutuni rawa; sa yaco me ra tamata kila, ka i tovo ca sara; era sa va-

(*n*) Oma. 13. (*o*) Ala. 27:26. (*p*) tik. 20. (*q*) tik. 24. (*r*) tik. 22. (*s*) tik. 4, 8, 16. (*t*) raica *u*, Ala. 24:30. 72 B.C.

karerevaki cake mai vei ira na Leimani; raica era sa vakabauta sara na nodra i vakavuvuli na Leimani; era sa guilecava na Turaga na nodra Kalou; a ra sa kitaka na i tovo vakasisila kece ga; io era sa tamata vucesa.

WASE 48

Sa vakauqeti ira na Leimani ko Amalikaia me ra valuti ira na Nifai – Sa vakavakarau tale ga ko Moronai – Sa tamata qaqa sara ka yalodina vua na Kalou.

1. E na gauna ga sa lewa kina na matanitu ko Amalikaia, sa vakauqeti ira sara na Leimani me ra valuti ira na Nifai; a sa lesia e so na tamata me ra la'ki vosa mai e na nodra vale cecere, ka vakaucacataki ira na Nifai vei ira na Leimani.

2. A sa vakauqeti ira sara na Leimani me ra valuti ira na Nifai. Raica sa levu sara na ka a nakita tu ko Amalikaia sa rawata mai ni *bera ni cava na i katini kaciwa ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai; sa buli oti me nodra tui na Leimani; ia sa segata ogo me lewa na vanua taucoko kei ira kece ga na tamata, ko ira na Leimani kei ira na Nifai.

3. Sa vakayacora rawa mai na nona i naki; sa vakaukauwataka na yalodra na Leimani, vakamatabokotaki ira ka vakacudrui ira sara; a sa soqona rawa kina e dua na mataivalu levu me la'ki valuti ira na Nifai.

4. Sa nuidei ko koya ni na vakadrukai ira na Nifai ka vakabo-

bulataki ira, ni ra sa lewe vuqa sara na nona tamata.

5. A sa lesi ira na "Soramu me ra turaganivalu liu, ni ra sa kilai ira vinaka cake na Nifai; era sa kila vinaka na nodra i vakarau ni vala kei na nodra koro ni valu, kei na veivanua e rawarawa ni kabai e na nodra veikoro; ogo na vuna sa lesi ira kina me ra turaganivalu liu e na nona mataivalu.

6. A ra sa biuta na nodra i tiko-tiko ka muri e na loma ni lekutu, me ra lako ki na ^bvanua ko Sarae-mala.

7. Ia e na gauna a oga tiko kina ko Amalikaia me rawata na i tutu cecere kei na kaukauwa e na nona i lawaki, a oga tale tiko ga kina ko Moronai e na nona vakavulici ira na nona tamata, me ra yalodina tiko ga vua na Turaga na nodra Kalou.

8. Io a vakalevutaka na mataivalu ni Nifai, ka tara e so na ^ckoro lalai se i tikitiko ni valu; a ra sa binia cake na qele me viribaiti ira na nona mataivalu; a ra sa tara na bai vatu cecere me wavokita na nodra veikoro, ka vakamuraia na i yalayala ni nodra vanua; a sa caka vakaoqo e na nodra vanua taucoko.

9. A sa vakalevutaka na tamata i valu e na nodra veikoro malumalumu, ka taqomaka vakaukauwa na nodra vanua kece ga na Nifai.

10. A sa vakarautaki ira na nona tamata me ra na vala ka ^dtaqomaka na nodra galala, kei na nodra vanua; me ra taqomaki ira na watidra kei ira na luvadra; io me ra tiko sautu ka qarava na Turaga

(a) raica 2n, Ala. 30. (b) Oma. 13. (c) Ala. 49:13, 18-24. 50:1-6, 10. 51:23, 27. 52:2, 17. 53:3-7. 55:25, 26, 33. 56:15, 20, 21. 57:4. 58:23. 62:20-24. Ila. 1:20, 21, 22, 27. 4:7. 3 Nif. 3:14. Moma. 2:4, 21. 3:6. (d) raica 2j, Ala. 43.

na nodra Kalou, ka me ra vakato-kai tiko ga me ra lewe ni lotu ^eva-Karisito.

11. Raica sa tamata kaukauwa sara ka tamata qaqa ko Moronai; io sa tamata yalomatua sara tale ga; raica sa sega ni taleitaka na vakadave dra; ia sa rekitaka sara na nodra tu ^fgalala kei na bula galala ni nona matanitu; sa sega ni taleitaka me ra tiko vakavesu se vakabobulataki na nona tamata.

12. Sa vuabale na nona vakavinavinaka vua na Kalou, e na vuku ni i solisoli e vuqa kei na nodra vakalougatataki tiko na nona tamata; io sa daucakacaka vagumatua sara ko koya e na vukudra na nona tamata, ka dautaqomaki ira tale ga.

13. Io sa dei sara na nona vakabauti Karisito; a sa yalataka oti ni na solia na nona bula me ^gtaqomaki ira kina na nona tamata, na nodra dodonu, na nodra vanua kei na nodra lotu.

14. Ia sa ^hvakavulici ira na Nifai me ra taqomaki ira mai vei ira na nodra meca, ka vakadave dra kina kevaka sa ganita; sa vakavulici ira tale ga me ra kakua ni vakatubu ca; ia me ra qai taura ga na nodra i yaragi, ka vala kei ira na meca me ra taqomaki ira kina.

15. Raica era sa vakabauta sara na nona i vakavuvuli; io era vakabauta ^jkevaka era sa muria na vunau ni Kalou, e na vakalougatataki ira ko Koya e na nodra vanua; io era vakabauta tale ga ni na vakasalataki ira na Kalou me ra

dro se vakarau ki na i valu, ni sa yaco mai na kena gauna.

16. Era vakabauta tale ga ni na vakatakila vei ira na Kalou na ka me ra kitaka; ia ^kkevaka sa kaya me ra vala kei ira na meca, sa na soli ira na meca na Turaga ki ligadra; io sa kaukauwa sara vakaoqo na vakabauta i Moronai, ka sa vakamolimoli kina e yalona; sa sega ni rekitaka na vakadave dra; ia sa rekitaka ga me kitaka na ka vinaka me taqomaki ira kina na nona tamata; io sa cata sara na i valavala ca, ka muria tiko ga na vunau ni Kalou.

17. E dina, e dina au sa kaya vei kemudou; kevaka era sa tautauvata kei Moronai ko ira kece na tamata era sa mate yani, kei ira ka bula tiko edaidai, kei ira era na qai bula e muri, sa na sega ni dua na kaukauwa kei eli; io sa na ^lsega tale ga ni rawa na yalodra na luve ni tamata ko koya na tevoru.

18. Raica sa talai ni Kalou ko koya, me vakataki Amoni kei iratou na tacina, ko iratou na luve i Mosaia; io sa vakatale ga kina ko Alama kei iratou na luvena.

19. A sa qaravi ira vinaka sara na nona tamata ko Moronai; ia eratou sa qaravi ira vinaka tale ga na tamata ko Ilamani kei iratou na nona i tokani; eratou sa vunautaka na vosa ni Kalou; ia ko ira kece ga sa vakabauta na nodratou vunau ka veivutuni, eratou sa ^mpapitaisotaki ira sara.

20. A ra sa vakabauta na nodratou vunau ko ira na tamata; era sa veivutuni sara ka sa lomani ira

(e) raica *l*, Ala. 46. (f) raica *2j*, Ala. 43. (g) raica *2j*, Ala. 43. (i) raica *3e*, Ala. 43. (j) raica *i*, 2 Nif. 1. (k) Ala. 16:5-8. 43:23, 24. 3 Nif. 3:18-21. (l) 1 Nif. 22:26. (m) raica *v*, 2 Nif. 9.

kina na Turaga; sa mudu mai na nodra veivaluvaluti kei na veileti vakai ira; a ra sa tiko sautu e na va na yabaki.

21. Au a sa kaya oti sa voleka tiko oqo ⁿni cava na i katini kaciwa ni yabaki; raica sa mudu na nodra veivaluvaluti vakai ira na Nifai; ia era sa vala ga kei ira na wekadra na Leimani me ra taqomaki ira kina.

22. Raica sa dau ka ni voraki vei ira me ra vala kei ira na Leimani; ia sa voleka me ra veivala tiko ga e na veiyabaki.

23. Sa ka ni rarawa sara vei ira me ra vala tale kei ira na Leimani, ni ra sa sega ni taleitaka na vakadave dra; era rarawataka tale ga ni ra sa vakamatei ira na wekadra ka ra sa toki kina mai na vuravura oqo ki na vuravura ni yalo, ni ra sa bera ni vakarau vinaka me ra tu e na mata ni nodra Kalou.

24. Ia era na solia ga na nodra bula me ra taqomaki ira kina na watidra kei na luvedra; io me ra kakua ni mai vakararawataki ira ka vakamatei ira ko ira era a wekadra tu e liu, ka ra qai vuki tani ka la'ki tovata kei ira na Leimani me ra mai vakarusai ira.

25. Io era sa sega ni rekitaka me ra lako tiko ga mai ko ira na wekadra ka mai vakadavea na nodra dra na Nifai era sa muria tiko na vunau ni Kalou; raica sa yalataka tu na Turaga, ^okevaka era sa muria na nona vunau, era na tiko sautu e na vanua oqo.

WASE 49

Era sa veilecayaki ka vakasavi lesu

na mataivalu ni Leimani – Sa cudru vakalevu ko Amalikaia ni sa druka – Sa bulabula sara na lotu.

1. E na i katini ni siga e na i ^{*}ka tinikadua ni vula ni i ka tinikaciwa ni yabaki, sa laurai kina na mataivalu ni Leimani ni ra sa volekata yani na ^avanua ko Amonaia.

2. Raica sa vakavoutaki tale na koro ko ya, ka sa tiko e na i yalalyala ni koro e dua na i wase ni mataivalu i Moronai; a ra sa ^bbinia cake na qele me viribaiti ira, ka me i tatarovi ni nodra i yaragi na Leimani; io na nodra gasau ni dakai kei na vatu ni nodra i rabo.

3. Au a sa tukuna oti ni sa vakavoutaki tale na koro ko Amonaia. Ia a vakavoutaki ga e so na tikina; raica era a ^cvakarusa na koro ko ya ko ira na Leimani, ni ra sa i valavala ca na kena tamata; a ka oqo era sa nanuma kina na Leimani ni na rawarawa sara na nodra kaba na koro ko ya.

4. Ia era sa kurabui vakalevu dina ni ra sa raica era sa ^akeli wakovita na nodra i tikotiko ko ira na Nifai, ka binia me rewa i cake sara na qele me vakavolivolita na nodra koro; io sa cecere sara na bai oqori ka sa dredre kina ni yaco yani vei ira na nodra gasau ni dakai kei na vatu era rabotaka yani na Leimani; na sala wale ga e rawa ni ra yacovi ira yani kina, me ra muria yani na kena matamata.

5. A sa kurabui dina sara vakalevu na nodra turaganivalu liu na Leimani, e na nodra sa rui vuku na Nifai ka ra viria vaqaseqase na bai ni nodra koro.

6. Ia era sa nuitaka ga na nodra

(n) tik. 2. (o) raica i, 2 Nif. 1. WASE 49: (a) raica j, kei na k, Ala. 8. (b) raica c, Ala. 48. (c) Ala. 16:2, 3, 9-11. (d) raica c, Ala. 48. *72 B.C.

i liuliu na Leimani na kedra lewe levu, ka ra nanuma kina ni na rawarawa me ra ravuti ira na Nifai me vaka era a sa daukitaka tiko; io era sa nuitaka tale ga ni na taqomaki ira ^ena nodra i sasabai kei na i sulu kuli ni manumanu.

7. Era a sa vakarautaki ira vinaka sara mai, ka ra nanuma ni sa rawarawa sara me ra vakamalumalumutaki ira na wekadra ka vakabobulataki ira; io era nanuma me ra ravuti ira ka vakarusai ira sara.

8. Ia era kurabui dina ka druka vakalevu ni ra sa vakarautaki ira vakavinaka tu mai na Nifai; io era sa vakavakarau tu mai e na dua na i vakarau ni tataqomaki era sa qai bau raica vakadua na Leimani. Io era sa vakarau tu mai me ra vala kei ira na Leimani e na kena i ^fvakarau sa vakarota vei ira ko Moronai.

9. Raica era sa druka sara na Leimani, se ko ira na sotia i Amalikaia, e na i vakarau ni nodra tataqomaki na Nifai.

10. Kevaka beka me a liutaka sobu mai na nona mataivalu ko Amalikaia na tui mai na ^gvanua ko Nifai, ke a vakaroti ira ga na Leimani me ra kabai ira yani na Nifai e na koro ko Amonaia; raica sa sega ni kauwaitaka ko koya na nodra bula na nona tamata.

11. Ia a sega ni lako sobu mai me mai vala ko Amalikaia. Era a lako ga mai na nona turaganivalu liu, ka ra rere ni kabai ira yani na Nifai e na koro ko ⁱAmonaia, ni sa vukica sara na i tuvatuva ni vala ko

Moronai; era sa kila ni sa sega ni rawa me ra kabai ira yani na Nifai, ka ra sa vakasuka ga e na yalorawarawa.

12. A ra sa suka lesu ki na lekutuku ka tokia yani na nodra i tiko-tiko; era sa toki sara ki na ^jvanua ko Noa, ni ra sa nanuma sa rawarawa me ra kabai ira na Nifai mai kea.

13. Ia era sa sega ni kila ni sa ^ktaqomaka ka viribaita vinaka sara ko Moronai na nodra veikoro kece e na vanua taucoko; a ra sa lako yani na Leimani me ra kaba na koro ko Noa; io era sa bubului na nodra turaganivalu liu ni ra na vakarusai ira kece na tamata e na koro ko ya.

14. Ia era kurabui dina ni ra sa raica na koro ko ^lNoa ka a dau malumalumu tu ga e liu, ni sa cokonaki vinaka sara ka sa kaukauwa tu oqo; io sa taqomaki vakavinaka na koro ko ya e na lewa vuku nei Moronai; raica sa kaukauwa cake sara na koro ko ya, ka sega soti na ^mkoro ko Amonaia.

15. A sa lewa vaqaseqase sara e na ka oqo ko Moronai; io sa kila tu ko koya ni ra na rere ni kabai Amonaia ko ira na Leimani, ka ra na gole sara mai me valuta na ⁿkoro ko Noa ni sa dau koro malumalumu tu ga; ia sa yaco dina me vaka na ka a nanuma tu ko koya.

16. Ia sa lesi Liai ko Moronai me turaganivalu liu ka lewai ira na lewe ni koro ko ya; raica sa i ^oLiai ga oqo ka a ravuravu vakalevu vei ira na Leimani e na nodra a vala e

(e) raica 2t, Ala. 43. (f) raica c, Ala. 48. (g) raica b, 2 Nif. 5. (i) raica j, Ala. 8. (j) tik. 13-15. Ala. 16:3. (k) raica c, Ala. 48. (l) raica j. (m) raica j, Ala. 8. (n) raica j. (o) Ala. 43:35.

na buca e na tokalau ni ^puciwai ko Saitoni.

17. Era sa rarawa dina na Leimani ni ra sa kila sa liutaka tiko mai na koro ko ya ko Liai, ni ra sa rerevaki koya vakalevu sara; ia era sa ^qbubuluitaka oti na nodra turaganivalu ni ra na valuta na koro ko ya, ka ra sa mani kauti ira yani kina na nodra mataivalu.

18. Raica sa titobu sara na nodra i keli ni valu na Nifai, ka ^rcecere na i binibini qele era viribaita wavoki kina na nodra i tiko-tiko; a sa sega tale na sala e rawa me ra muria yani na Leimani me ra kabai ira kina, na matamata ga.

19. Ia era sa taqomaka vinaka sara na Nifai na matamata oqori; a ra sa vakarautaka tale tu ga me ra vanai ira se raboti ira era via kabata yani na bai ni koro e na dua tale na yasana.

20. Ia era sa vakarau tale tu ga ko ira na nodra tamata qaqa me ra ravuti ira era via curuma yani na ^smatamata me ra kaba na koro; io me ra ravuti ira e na i seleiwau kei na nodra i rabo.

21. Era sa kauti ira yani na nodra mataivalu ko ira na turaganivalu liu ni Leimani me ra curuma na ^tmatamata; ia era sa wawa koto mai kea na Nifai ka vakasavi ira lesu mai e na veigauna kece era sasaga yani kina, ka ra vakamatea e vuqa vei ira.

22. Ia ni ra sa kila na Leimani era sa sega ni curuma rawa yani na nodra koro na Nifai e na matamata ko ya, era sa ^ukelia na i binibini qele ka vakasiswa yani ki na i keli,

me ra muria yani ka valuta ira na Nifai; ia ni ra sa kitaka na ka oqo, sa vakasavi ira lesu mai na nodra gasau ni dakai kei na watu ni nodra i rabo na Nifai; raica era sa sega ni buluta yani na i keli e na qele, ia sa sinai ga e na yagodra na nodra mate kei ira era vuetaki.

23. A sa vakaoqo na nodra rawai ira na nodra meca ko ira na Nifai. Era sa segata vakaukauwa sara na Leimani me ra vakarusai ira na Nifai, ka ra sa ia tiko me yacova ni ra sa mate koso ko ira kece na nodra ^vturaganivalu liu; io era sa bale mate e udolu vakacaca na Leimani ka sega ni duabulu na Nifai e mate kina.

24. Ia e limasagavulu ga vei ira era mavoa e na nodra dakai titi na Leimani ka vanataki mai ^wmatamata; ia me vaka ni sa ^xtaqomaki vinaka tu na yagodra kei na uludra e na nodra i sasabai, a mavoa ga kina na yavadra ka vuqa e sa mavoa bibi sara.

25. Ia ni ra sa raica na Leimani era sa bale mate kece na nodra ^yturaganivalu liu, era sa dro yani ki na lekutu. A ra sa lesu tale ki na ^zvanua ko Nifai ka tukuna na i tukutuku ni nodra sa vakadrukai mai kivei Amalikaia na nodra tui, o koya e dua na kawa vaka-Nifai.

26. A sa cudruvi ira vakalevu na nona tamata ko koya, ni sa sega ni yaco na ka a nakita vei ira na Nifai; io a nakita me vakamalumalumu-taki ira ka vakabobulataki ira.

27. Raica sa cudru sara vakalevu ko koya ka vosacataka na Kalou; sa vosacataki Moronai tale

(p) raica g, Ala. 2. (q) tik. 13. (r) raica c, Ala. 48. (s) tik. 4, 18, 21, 24. (t) raica s. (u) raica c, Ala. 48. (v) Ala. 48:5. (w) raica s. (y) raica 2t, Ala. 43. (2a) Ala. 48:5. (2b) raica b, 2 Nif. 5.

ga ka sa ^{2c}bubuluitaka ni na vakamatei koya; io sa cudruvi Moronai ni sa muria tiko na vunau ni Kalou, ka sa taqomaki ira tale ga na nona tamata.

28. Ia era sa vakavinavinaka vua na Turaga na nodra Kalou ko ira na Nifai, ni sa vakabulai ira mai na ligadra na nodra meca.

29. Sa mai cava eke na i katini-kaciwa ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

30. Io era sa tiko sautu sara na tamata ka gumatuataka na lotu, ka ra muria na vunau ni Kalou; io era sa muria na nodratou i vunau ko Ilamani, Sipiloni, Korianitoni, Amoni kei ira na nodratou i tokani; io ko ira kece oqo era sa lesi ki na i ^{2d}lesilesi tabu ni Kalou, ni ra sa veivutuni ka papitaiso; a ra sa lako yani ka vunau vei ira na tamata.

WASE 50

Sa viribaita ko Moronai na kedrau i yalayala na vanua ko Saraemala kei na vanua ko Nifai – Sa nakita ko Morienitoni me tawana na vanua e na vualiku – Sa vakamatei koya ko Tenikamu – Sa sosomitaki Nifaia ko Paorani.

1. Sa sega ni cegu sara ko Moronai, sa ia tiko ga na vakavakarau vakaivalu me taqomaki ira kina na nona tamata mai vei ira na Leimani. Ia *e na i karuasagavulu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, sa vakaroti ira kina na nona tamata me ra kelia na i keli ni valu ka ^abinia na qele me wavokita na nodra veikoro kece na Nifai e na vanua ko ya.

2. A sa vakarota me tara e na dela ni i binibini qele oqori na vatavata kau me vaka na balavu ni tamata na kena cecere.

3. A sa vakarota tale ga me viri e na dela ni vatavata oqori na bai ni koro; io me caka me kaukauwa sara ka rewa i cake tale ga.

4. A sa vakarota me tara e so na vale cecere me irova sobu tu mai na bai oqori; ia me tara vakaukauwa sara me kakua ni vakacacani e na gasau ni dakai titi se na nodra vatu ni i rabo na Leimani.

5. A ra sa vakarautaka sara vakamaqosa me rawa ni ra toka mai kina ka rabotaka sobu vakaukauwa na nodra vatu, kivei koya e segata me kabata mai na daku ni nodra bai ni koro.

6. Raica sa vakarautaka sara vakavinaka ko Moronai na nodra veikoro e na vanua ko ya, me tarova na nodra kabai ira mai na nodra meca.

7. A sa lewa ko Moronai me ra lako yani na nona mataivalu ki na veikau e na tokalau; io era sa lako kina ka vakasavi ira tani mai na Leimani kece era tiko mai kea, me ra lako ki na nodra vanua e na ceva ni ^bvanua ko Saraemala.

8. Ia na nodra ^cvanua na Nifai sa tekivu ga mai na wasawasa e na tokalau ka kauta vakadodonu yani ki na wasawasa e na ra.

9. Ia ni sa vakasavi ira tani kece na Leimani ko Moronai mai na veikau e na tokalau, io na veikau e na vualiku ni nodra vanua, sa vakarota me ra toki yani e so na tamata mai na vanua ko Saraemala kei na veivanua volekata, me ra

(2c) Ala. 51:9, 10. (2d) raica g, Mosa. 26. WASE 50: (a) raica c, Ala. 48. (b) Oma. 13. (c) raica b, 2 Nif. 5. *72 B.C.

la'ki tawana na veikau mai na tokalau; io me ra la'ki tawana na i yalayala ni vanua ko ya me yaco ki matasawa.

10. Sa lesia tale ga na nona mataivalu me lako ki na i yalayala ni nodra vanua e na ceva, ka vakarota me ra viria na kena ^dbai me taqomaki ira na nona tamata kei na nona mataivalu mai na ligadra na nodra meca.

11. A sa sogolati kina na nodra koronivalu na Leimani mai na veikau e na tokalau ka vakakina e na yasana ki na ra; io sa viribaita na i ^eyalayala ni nodra vanua na Nifai kei ira na Leimani, e na maliwa ni ^fvanua ko Saraemala kei na ^gvanua ko Nifai, tekivu mai na wasawasa e na ra ka kauta cake ki na ulu ni ^huciwai ko Saitoni. Raica era sa tawana tu na Nifai na veivanua kece e na ⁱvualiku; io na veivanua kece e na vualiku ni ^kvanua ko Vanuasautu.

12. A sa levu cake tiko ga e veisiga na kedra i wiliwili na sotia nei Moronai, ni ra sa kila na tamata na veitaqomaki kaukauwa era sa cakava tiko; a ra sa cakacaka vagumatua sara me ra sogota na sala era na vukei rawa kina na Leimani e na veivanua kece era taukena, ka muduka kina na nodra kaukauwa.

13. A ra sa tara e dua na ^lkoro levu ko ira na Nifai, ka vakatoka me yacana ko Moronai; a sa tiko sara e na yasa ni matasawa ki na mua ni nodra vanua e na tokalau; io e na ceva ni nodra vanua na Leimani.

14. A ra sa tara tale ga e dua na koro levu e na kedrau maliwa na koro ko Moronai kei na koro ko Eroni, me semata na i yalayala ni vanua ruarua oqori; a ra sa vakatoka me yaca ni koro ko ya ko ^mNifaia.

15. A ra sa tara e vuqa tale na nodra veikoro ki na vanua e na vualiku; ia era sa vakatoka e dua na koro oqori me yacana ko ⁿLiai, ka sa toka e matasawa e na i yalayala ni vanua ki na vualiku.

16. Sa mai cava eke na i karuasagavulu ni yabaki.

17. Raica era sa tiko sautu sara vakaoqo na Nifai, e na i ^otekivu ni i karuasagavulu kadua ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

18. Era sa tiko sautu sara ka ra vutuniyau tale ga vakalevu; io era sa tubu me lewe vuqa ka ra sa mata tamata qaqa e na vanua taucoko.

19. Raica sa jalololoma sara ka dodonu na Turaga! Sa dauvakayacora na veika sa yalataka vei ira na luve ni tamta; raica sa vakayacora sara na vosa a tukuna vei Liai ka vaka:

20. Ko sa ^pkalougata ko iko kei ira kece na nomu kawa; raica kevaka era na muria tiko ga na noqu vunau, era na kalougata ka tiko sautu e na vanua oqo. Io me nanumi tiko, kevaka era sa sega ni muria na vunau, era na muduki tani mai na mata ni Turaga.

21. Ia sa vakayacori tiko na vosa ni yalayala oqori vei ira na Nifai; io sa dau vu ga na nodra

(d) raica c, Ala. 48. (e) tik. 8. (f) Oma. 13. (g) raica b, 2 Nif. 5. (i) raica g, Ala. 2. (j) raica q, Ala. 46. (k) raica 20, Ala. 22. (l) tik. 14. Ala. 51:22-24. 59:5. 62:32, 34. 3 Nif. 8:9. 9:4. (m) Ala. 51:24-26. 59:5, 7-11. 62:14, 18, 26, 30. (n) tik. 25-28, 36. Ala. 51:1, 24, 26. 59:5. 62:30. (o) raica i, 2 Nif. 1. *71 B.C.

veivaluvaluti kei na nodra rusa mai na nodra veileti kei na veicudruvi, na nodra veilabalabati kei na nodra vakacaca, na nodra qarava na kalou tani, na nodra dauyalewa kei na nodra i tovo vakasi-sila.

22. Ia era sa dauvakabulai ga ko ira sa yalodina ka muria tiko na vunau ni Turaga; ia ko ira na lewe vica na udolu ka ra sa kitaka tiko ga na i valavala ca, era sa vakabobulataki se vakamatei e na i seleiwau; io era sa vuki tani ka toki vei ira na Leimani.

23. Raica e sa sega mada na gauna era marau vakalevu tu kina na Nifai me vaka na gauna i Moronai; io oqo me tekivu sara mai na gauna i Nifai me yacova mai na gauna oqo, na i karuasagavulu kadua ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai.

24. Era a sautu tiko me yacova ni sa cava yani na i karuasagavulu karua ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai; io sa vakatale ga kina e na i karuasagavulu katolu ni yabaki.

25. Ia e na i *tekivu ni i karuasagavulu kava ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, sa tubu kina e dua na nodra veileti vakai ira na Nifai me baleta na ^pvanua ko Liai kei na ^qvanua ko Morienitoni, ka koto e na i yalayala ni vanua ko Liai; ia na vanua rua-rua oqo sa tiko e na i yalayala ni nodra vanua mai matasawa.

26. Raica ko ira na tamata era tawana tiko na ^rvanua ko Morienitoni, era sa via la'ki taura tale e

dua na tiki ni ^svanua ko Liai; a sa tubu kina e dua na nodra veileti kaukauwa sara ka vakavuna me ra tauri i yaragi na kai Morienitoni ka valuti ira na wekadra ka vakamatei ira e na i seleiwau.

27. A ra sa dro ko ira na tiko mai na ^tvanua ko Liai ki na i tikotiko ni i valu nei Moronai, ka kerei koya me vukei ira; ia era sa sega ni cala ko ira.

28. Raica sa liutaki ira na kai Morienitoni e dua na tamata, na yacana ko Morienitoni. Ia ni ra sa rogoca ni ra sa dro na kai Liai ki na i tikotiko ni valu nei Moronai, era sa rere vakalevu sara, de na lako mai na mataivalu nei Moronai ka vakarusai ira.

29. A sa vakauqeti ira ko Morienitoni me ra dro ki na vanua e na ^uvualiku e na ^vbati ni wasawasa levu, me ra la'ki tawana kece na vanua e na vualiku.

30. Kevaka me a yaco na i naki oqo, a rawa ni veivakaleqai sara vakalevu; ia kena seva ni turaga dauyalo katakata ko Morienitoni; a cudruva e dua na nona vada ka mokulaki koya sara vakaca.

31. A sa qai dro na yalewa ki na i tikotiko i Moronai, ka la'ki tusanaka kina ni ra sa nakita tiko na i to kadua me ra dro cake ka la'ki tawana na vanua kece mai na vualiku.

32. A sa ririkotaka ko Moronai de na rawai ira na tiko mai Vanuasautu ko Morienitoni e na nona vosa marimari, ka ra mani tovata me ra sa taukena na yasa ni vanua ko ya; ia kevaka sa yaco vakakina, sa na vakatubu leqa sara vei ira na

(p) raica n. (q) tik. 26, 28, 36. 51:26. 55:33. 59:5. (r) raica q. (s) raica n. (t) raica n. (u) raica q, Ala. 46. (v) Mosa. 8:8. Ila. 3:4. Moma. 6:4. *68 B.C.

Nifai ka sa na "mudu kina na nodra tu galala.

33. A sa tala yani kina e dua na mataivalu ko Moronai me takosovi ira na kai Morienitoni, ka tarova me ra kakua ni dro yani ki na vanua e na vualiku.

34. Ia era a sega ni toboki ira rawa me yacova ni ra sa yaco ki na i yalayala kei ^vVanualala; io era a la'ki sota e na i ^{2a}yarabale ka wasea tani na vanua e na vualiku mai na wasawasa e na ra ki na wasawasa e na tokalau.

35. Raica sa liutaka yani na mataivalu a tala ko Moronai e dua na turaganivalu, na yacana ko Tenikamu; ia ni ra sa sota era sa ia sara na vala ni ra sa yalo kaukauwa sara na tamata i Morienitoni, ni sa vakauqeti ira e na i vadi ca kei na nona vosa veicavilaki; a sa vakamatei Morienitoni ko Tenikamu, ka vakadruka tale ga na nona mataivalu; a sa kauti ira vakavesu ki na i tikotiko i Moronai. Sa mai cava na i karuasagavulu kava ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

36. Era sa vakasukai tale mai vakaoqori na tamata i Morienitoni; a ra sa mai cakava na veiyalayalati ni veisaututaki, ka vakasukai tale ki na ^{2b}vanua ko Morienitoni; era sa lesu tale ga ki na nodra vanua ko ira na kai ^{2c}Liai; ia erau sa veiyaloni ka duavata sara na i to ruarua.

37. A sa yaco tale na veisaututaki vei ira na Nifai e na yabaki tiko ga ko ya. A sa mate ko Nifaia na i ^{2d}karua ni turaganilewa levu, o koya a qarava tiko mai vakado-

donu e na yalodina na nona i tavi e na mata ni Kalou.

38. A sa via solia vei Nifaia ko Alama na kedra i ^{2e}vola tukutuku kei na veika tale e so e nanuma ko Alama kei tamana ni bibi ka dodonu me maroroi, qai sega ni vakadonuya ko koya; ia sa qai solia ga na ka kece oqori ko Alama kivei Ilamani na luvena.

39. A sa lesi na luve i Nifaia me sosomitaki tamana; io sa digitaki me turaganilewa levu ka lewai ira na tamata; a sa bubului kina e na nona i lesilesi tabu ni na daulewa vakadodonu, taqomaka na veisaututaki kei na nodra ^{2f}galala na tamata, ka solia na galala me ra qarava na Turaga na nodra Kalou; io ni na totaka ka muria tiko na i naki ni Kalou e na nona bula, ka lewai ira vakadodonu na tamata e na cala era sa kitaka.

40. Ia sa yaca ni tamata oqo ko Paorani. Sa sosomitaki tamana ko Paorani; a tekivu na nona gauna ni lewa vei ira na Nifai e na i otioti ni i karuasagavulu kava ni yabaki.

WASE 51

Ko ira era via vakatui kei ira era sa via bula galala – Era sa tokoni Paorani na turaganilewa levu ko ira na tamata galala – Era sa vakamalumalumatuki na tamata era via vakatui – Na kaba koro i Amalikaia; na nona druka kei na nona mate.

1. E na i *tekivu ni i karuasagavulu kalima ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai, sa oti sara na veileti-taki ni nodra vanua; a ra sa veiya-

(w) raica n, Mosa. 29. (y) raica 2p, Ala. 22. (2a) raica 3b, Ala. 22. (2b) raica q. (2c) raica n. (2d) Ala. 4:16-18. (2e) Ala. 37. (2f) raica n, Mosa. 29. *67 B.C.

loni vinaka tale na kai ^aLiai kei na kai ^bMorientoni; io sa tekivu na veisaututaki e na i karuasagavulu kalima ni yabaki.

2. Ia a sega soti ni dede na nodra tiko sautu oqori e na nodra vanua, sa tubu na veileti vei ira na tamata e na vuku i Paorani na ^cturaganilewa levu; raica e so na tamata era sa vinakata me vukici e so na ^dtiki ni nodra lawa.

3. Ia sa sega ni via vukica e dua na lawa ko Paorani; a sa sega kina ni via muria na nodra gagadre kei na sasaga ko ira era vinakata tiko me vukici.

4. A ka oqo era sa cudruvi koya kina ko ira era vinakata tiko me vukici na lawa, ka ra kaya me sa kakua ni nodra turaganilewa levu e na vanua ko ya ko koya; a sa tubu me kaukauwa sara na nodra veiletitaka tiko na muana oqori; ia a sega ni ni mani la'ki yaco sara kina na vakadave dra.

5. Era sa vakatokai na i to ka ra vinakata tiko oqo me sivo ko Paorani mai na nona i tutu ni turaganilewa levu, me ra ^etamata via vakatui; raica era sa vinakata me vukici na lawa me sa kakua na matanitu galala, me sa buli ga e dua me nodra tui.

6. Ia ko ira era vinakata me turaganilewa levu tiko ga ko Paorani, era sa vakatokai me ra ^ftamata galala; raica sa kaukauwa sara na nodra veileti tiko ka ra sa bubului ka yalayala kina na tamata galala, ni ra na taqomaka me dei tiko ga na dodonu kei na lewa ni nodra lotu e na ^gmatanitu tu galala.

7. Ia sa qai malumu ga na nodra veileti oqo ni sa vakabau ga na lomadra na lewenivanua. A ra sa lewe vuqa na lewenivanua era vinakata na nodra i le na ^htamata galala, ka sa dei tu ga kina ko Paorani e na i tutu ni turaganilewa levu; era sa marau vakalevu e na ka oqo ko ira na weka i Paorani, kei ira kece ga na ⁱtamata era vinakata na bula galala; ia era sa galu ga na ^ktamata era via vakatui tiko, ka sega ni doudou me ra saqata; io era sa ciqoma voraki ga na ^lyavu ni bula galala.

8. Ia ko ira ga na kawa turaga era vinakata tiko oqo me buli na nodra tui, ni ra sa veisugusugutaka na i tutu ko ya; era tokona tiko yani na gagadre oqori ko ira era sa domona na i tutu kei na kaukauwa, me ra lewai ira kina na tamata.

9. Ia sa gauna ca sara oqo me ra veileti tiko kina vakai ira na Nifai; raica sa vakauqeti ira tale na Leimani ko Amalikaia me ra valuti ira na Nifai, ka sa soqoni ira kece mai na nona sotia e na nona vanua; sa vakaiyaragitaki ira ka vakarautaki ira me ra na vala vakaukauwa sara, ni a sa yalataka oti ni na ^mvakamatei Moronai.

10. Ia eda na raica ni sa rui ulabale na ka a yalataka tu; io a sa vakarautaki koya dina sara vakavinaka kei na nona mataivalu, me ra valuti ira na Nifai.

11. Era sa sega soti ni lewe levu sara na nona mataivalu me vaka e liu, ni ra a sa vakamatea e vica vata na udolu ko ira na Nifai; e dina ga era a sa mate yani vakalewe levu,

(a) raica *n*, Ala. 50. (b) raica *q*, Ala. 50. (c) Ala. 50:40. (d) tik. 3, 5. (e) tik. 7, 8, 13, 17-21. (f) tik. 7. (g) raica *n*, Mosa. 29. (i) tik. 6. (j) raica *n*, Mosa. 29. (k) raica *e*. (l) raica *n*, Mosa. 29. (m) Ala. 49:27.

ia sa soqona rawa tale ko Amalikaia e dua na mataivalu levu ka kaukauwa, ka sa doudou kina ko koya me la'ki kaba na vanua ko Saraemala.

12. A sa liutaki ira sara ga mai na Leimani ko Amalikaia. Oqo e na i karuasagavulu kalima ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai; ia oqo sara tale ga na gauna sa qai malumu toka kina na veiletitaki "ni i tutu ni turaganilewa levu nei Paorani.

13. Ia ni ra sa rogoca ko ira era vakatokai tiko me ra "tamata ni tui ni ra sa lako mai na Leimani me ra mai valuti ira, era sa marau sara kina vakalevu; a ra sa bese ni tauri i yaragi yani, ni ra sa rui cudruva na turaganilewa levu kei na nodra bula galala tu na "tamata; io era sa bese ni tauri i yaragi ka vala me taqomaka na nodra vanua.

14. Ia ni sa rogoca na ka oqori ko Moronai ka raica ni ra sa lakova mai na i yalayala ni vanua ko ira na Leimani, sa cudru vakalevu sara e na nodra vakadrecike na tamata oqo; io ko ira na tamata ka a oga vakalevu sara ko koya e na nodra taqomaki; raica sa yalo rarawa ka sa cudruvi ira vakalevu sara.

15. A sa vakauta e dua na ke-rekere vua na kovana ni vanua me vaka na nodra "gagadre na lewenivanua, me solia mai na kovana na kaukauwa kivei Moronai me vakaroti ira kina na vakadrecike tiko oqo, me ra vala ka taqomaka na nodra vanua; ia kevaka era bese, me ra vakamatei sara.

16. Ia sa i matai ni ka e via muduka ko koya na nodra veicacati ka

veileti tiko vakai ira; io sa i koya oqo na vu levu duadua ni nodra daurusa tiko mai me yacova na gauna ko ya. A sa vakadonui mai na nona kerekere, me vaka na nodra gagadre na lewenivanua.

17. A sa tala na nona mataivalu ko Moronai me lako yani ka valuti ira na "via vakatui tiko, me muduka kina na nodra viavialevu kei na nodra vakatuturagani ira; io me vakamatei ira sara, kevaka era sa sega ni via tauri i yaragi me ra valataka na nodra matanitu.

18. A sa lako yani na mataivalu ka valuti ira vakaukauwa me muduki tani kina na nodra viavialevu kei na nodra vakatuturagani ira; ia ko ira kece ga era sa tauri i yaragi me valuti ira mai na mataivalu i Moronai, era sa yaviti sobu ka bale mate sara.

19. Raica era sa lewe va na udolu vei ira na sa vuki tani tiko oqori era a vakamatei e na i seleiwau; a ra sa biu ki na vale ni veivesu ko ira na nodra i liuliu era bula mai, me ra waraka kina na nodra veilewai.

20. Ia ko ira na kena vo, era sa soro me ra bula kina, ka ra sa muria ga na lewa ni tu galala; a sa vakaroti me ra vakarewataka na "kuila ni veisaututaki e na nodra veivale kei na nodra veikoro, ka me ra tauri i yaragi tale ga ka taqomaka na nodra vanua.

21. A sa voroka sara ko Moronai na i lawalawa era "via vakatui tiko, ka sa sega tale ni dua e kilai e na yaca ko ya; io sa muduka vakadua ko koya na nodra vakadrecike kei na nodra viavialevu na tamata era

(n) tik. 2-8. (o) raica e. (p) raica n, Mosa. 29. 13. (t) raica e.

(q) raica e, Mosa. 29. (r) raica e. (s) Ala. 46:12.

Rauta na 67 B.C.

via vakatuturagani ira mai; raica era sa loveci sobu mai me ra tau-tauvata ga kei ira na wekadra, ka me ra valataka vakaukauwa me ra "galala mai na veivakabobulataki.

22. A sa muduka ko Moronai na nodra veileti ka veivala vakai ira na kai nona, ka vakaduavatataki ira me ra veisaututaki ka veilomani; sa virikотора na i vakarau ni nodra vakarautaki ira me ra vala kei ira na Leimani; ia e na gauna vata oqori, era sa curuma mai kina na Leimani na ^vvanua ko Moronai, e na i yalayala ni vanua mai mata-sawa.

23. Ia sa sega soti ni kaukauwa vinaka na mataivalu e na koro ko Moronai; a sa vakasavi ira ko Amalikaia ka vakamatea e vuqa vei ira. A sa rawa ka taura na koro ko ya ko Amalikaia; io sa taura vata kei na kena vei i tikotiko ni valu.

24. Ia ko ira ka ra a dro bula mai na ^wkoro ko Moronai, era sa dro sara yani ki na ^ykoro ko Nifaia. Era sa soqoni vata tale ga na lewe ni ^{2a}koro ko Liai ka vakavakarau me ra vala kei ira na Leimani.

25. A sa lewa qaseqase ko Amalikaia ka sega ni laivi ira na Leimani me ra kaba na ^{2b}koro ko Nifaia; ia era sa vala voli ga e baravi ka ra biuta tiko e so vei ira e na veikoro era sa rawa me ra tawana ka taqomaka tiko.

26. A ra sa rawa e vuqa na koro; io era sa rawa ka taura na ^{2c}koro ko Nifaia, na ^{2d}koro ko Liai, na ^{2e}koro

ko Morienitoni, na koro ko Omana, na ^{2f}koro ko Kiti kei na ^{2g}koro ko Muleki; io era sa rawa na veikoro kece e matasawa e na i yalayala ni vanua e na tokalau.

27. Ia mai na i lawaki qaseqase nei Amalikaia, era sa rawa kina na Leimani e vuqa na koro kei ira na lewena e sega ni wiliki rawa; ia na veikoro kece oqori era sa ²ⁱviribaiti vakaukauwa tu e na kena i caka-caka a lewa ko Moronai, me taqomaki ira mai vei ira na Leimani.

28. A ra sa vakasavi ira tani yani na Nifai ka vakamatea e vuqa sara vei ira; ^{2j}a ra sa ia tiko yani ka yaco ki na i yalayala ni vanua ko Vanuasautu.

29. Ia era sa sota mai kea kei Tenikamu, o koya ka a ^{2k}vakamatei Morienitoni ka vesuki ira mai na nona tamata.

30. A sa valuti Amalikaia kei na nona mataivalu, ni ra sa lako tiko yani me ra la'ki tauri ^{2l}Vanuasautu kei na veivanua kece e na ^{2m}vua-liku.

31. Raica era sa kidroa dina ni sa vakasavi ira lesu mai ko Tenikamu kei ira na nona tamata, ni ra sa dauvala dina sara; raica era sa uasivi cake vei ira na Leimani ko ira yadua na tamata i Tenikamu, ni ra sa tamata qaqa ka matai sara e na vala; a ka oqo era sa gumatua cake kina vei ira na Leimani.

32. A ra sa valuti ira vakaukauwa na Leimani ka ravuti ira tiko me yacova ni sa buto mai na vanua; a sa birika na nona vale laca

(u) raica n, Mosa. 29. (v) raica l, Ala. 50. (w) raica l, Ala. 50. (y) raica m, Ala. 50. (2a) raica n, Ala. 50. (2b) raica m, Ala. 50. (2c) raica m, Ala. 50. (2d) raica n, Ala. 50. (2e) raica q, Ala. 50. (2f) Ala. 55:7, 16, 25, 26. Ila. 5:15. (2g) Ala. 52:2, 16, 17, 19, 20, 22, 26, 28, 34. 53:2, 6. (2i) raica c, Ala. 48. (2j) raica 2o, Ala. 22. (2k) Ala. 50:35. (2l) raica 2o, Ala. 22. (2m) raica q, Ala. 46.

ko Tenikamu kei ira na nona tamata e na i yalayala kei ²ⁿVanuasautu; ia ko Amalikaia kei ira na nona i to era sa birika na nodra vale laca e na i yalayala ni baravi e matasawa; ia sa vaka tiko oqori na kedra veiyawaki.

33. Ia ni sa bogi na vanua, sa lako lo yani ko Tenikamu kei na nona tamata ki na nodra i tikotiko na Amalikaia; raica era sa moce lutu kece ni sa rui wawale na yagodra e na vala kei na todra ni siga.

34. A sa lako lo yani ko Tenikamu ki na nona vale laca na tui ka suaka na lomaserena e na dua na moto; a sa mate sara kina na tui ka ra sega ni yadrava na nona tamata.

35. A sa lesu lo tale yani ki na nona i tikotiko ka raica ni ra sa moce ga na nona tamata; a sa vakayadrati ira ko koya ka tukuna vei ira na ka sa kitaka oti mai.

36. Raica sa lewa sara me ra tu vakarau na nona mataivalu, de ra na yadra vuki na Leimani ka lako mai me kabai ira.

37. A sa mai cava e keru na gauna i Amalikaia; sa cava tale ga eke na i karuasagavulu kalima ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

WASE 52

Sa sosomitaki Amalikaia ko Amaroni – Eratou sa qaga e na i valu ko Moronai, Tenikamu kei Liai ka ratou taura lesu tale na koro ko Muleki – Sa mate ko Jekope, na nodra turaganivalu levu na Leimani.

1. Era a yadra cake mai na Leimani e na i matai ni mataka e na i matai ni vula e na i *ka ruasaga-

vulu kaono ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai, ka raica ni sa mate koto ko Amalikaia e na nona vale laca; era a raica tale ga ni sa vakarau tu ko Tenikamu me valuti ira yani e na siga ko ya.

2. A ra sa rere vakalevu sara na Leimani ni ra sa raica na ka oqo; sa daro sara ga e kea na nodra i naki ni via lako ki na "vanua e na vualiku, ka ra sa dro lesu kece ki na ^bkoro ko Muleki me ra la'ki 'vakaruru kina.

3. A sa lesi me sosomitaki Amalikaia ko tacina, na yacana ko Amaroni; io sa taura ko koya na i tutu vakatui nei Amalikaia na tuakana, ka sa lewai ira na nona tamata.

4. A sa vakaroti ira na nona tamata me ra taqomaka vinaka na veikoro era a rawa ka sa dave kina na nodra dra; io na koro kece ga era rawa, ka sa dave kina na nodra dra.

5. Ia sa kila ko Tenikamu ni ra sa nakita na Leimani me ra taura tiko ga na veikoro era a rawata e na i valu, kei na veivanua era sa taukena tu; raica sa kila tale ga ko koya ni ra sa rui lewe vuqa sara ka na tawayaga kevaka e via la'ki kaba yani na koro era sa tawana tiko.

6. Ia sa laivi ira tiko ga e kea na nona tamata, me vaka era sa vakavakarau tiko me ra vala; io sa vakarautaka dina tiko me ra taqomaki ira e na nodra ^abinia cake na qele me kedra bai, ka vakarautaka tale ga na vanua me nodra i vakavakacegu.

(2n) raica 20, Ala. 22. WASE 52: (a) raica q, Ala. 46. (b) raica 2g, Ala. 51. (c) raica c, Ala. 48. (d) raica c, Ala. 48. *66 B.C.

7. A ra sa tu vakarau vakaoqo me yacova ni sa tala mai ko Moronai e vuqa sara na sotia me i kuri ni nona mataivalu.

8. Ia sa vakarota tale ga mai ko Moronai me karoni ira kece na tamata sa tauri ira rawa vakavesu; raica era a sa taura vakavesu na Leimani e vuqa sara na Nifai; ia sa vakaroti ko Tenikamu me maroroi ira na nona kaivesu, me ra qai veisautaki vata kei ira era a taura vakavesu ko ira na Leimani.

9. A sa vakaroti koya tale ga me viria na bai kei ^eVanuasautu, ka taqomaka na vauna ^fqiqo ka semata na vanua ko ya ki na veivanua e na ^gvualiku, me ra kakua sara ni taura na Leimani; raica kevaka era sa taura rawa, era sa na vakatubu leqa vakalevu sara vei ira.

10. Io sa vakarota tale ga mai vua ko Moronai me taqomaka na yasa ni vanua ko ya, ka segata vagumatua me yaviti ira kece na Leimani era tiko kina, ka taura lesu tale na nodra veikoro era sa taura tu ogo na meca; io me taura lesu tale e na sala ga e rawata kina; ia na veikoro kece era sa bera ni rawa na Leimani, me ⁱviribaita vakaukauwa ka raica me taqomaki vakavinaka.

11. A sa kaya tale ga mai vakaoqo: Au sa via la'ki vukei iko yani; ia era sa kaba mai na Leimani na i yalayala ni noda vanua ki na wasawasa e na ceva; raica au sa la'ki valuti ira, ka sa sega kina ni rawa me'u la'ki vukei iko yani.

12. Ia a sa biuta oti na ^jvanua ko Saraemala ko Amaroni na tui ka

la'ki tukuna vua na ranadi ni sa mate ko tuakana; a sa soqona tale mai e dua na mataivalu levu ka kauti ira yani ki na i yalayala ni vanua e na wasawasa ki na ceva, me ra valuti ira na Nifai.

13. Raica sa tovolea ko koya me valuti ira tiko ga mai na Nifai ka vakayarayarataka tani e dua na i wase ni nodra mataivalu; a sa vakaroti ira tale ga na nona tamata a lesia me ra tawana tiko na veikoro era sa rawa, me ra kitaka mai vakakina e na i yalayala ni vanua ki na wasawasa e na tokalau; io sa vinakata me ra tovolea vagumatua sara me ra rawa na veivanua kece ga era kaba yani.

14. A sa vaka sara tu ga oqori na nodra i tutu na Nifai, ni sa mai cava na i karuasagavulu kaono ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai.

15. Ia e na i *karuasagavulu kavitu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, sa kauta kina e dua na mataivalu levu ko Moronai me taqomaka na i yalayala ni nodra vanua e na ceva kei na ra, ka lako sara ki ^kVanuasautu; io sa lako me vukei Tenikamu tale ga kei ira na nona tamata, me ra segata me ra taura lesu tale na nodra veikoro.

16. A sa vakaroti Tenikamu me kaba na ^lkoro ko Muleki ka tovolea me taura lesu tale, kevaka e rawa.

17. Ia sa vakarau tu ko Tenikamu me kaba na koro ko Muleki, ka sa kauta yani na nona mataivalu me ra vala kei ira na Leimani; ia sa kila rawa ni ra na sega ni rawai ira na Leimani kevaka era toka ga mai

(e) raica 20, Ala. 22. (f) raica 3b, Ala. 22. (g) raica q, Ala. 46. (i) raica c, Ala. 48. (j) Oma. 13.
(k) raica 20, Ala. 22. (l) raica 2g, Ala. 51. *65 B.C.

loma ni ^mbai ni koro; a sa lesu tale ki ⁿVanuasautu ka waraka kina me yaco yani ko Moronai me vakuri kina na nona mataivalu.

18. Ia sa qai tokatu yani ki Vanuasautu ko Moronai kei na nona mataivalu, ni sa voleka ni cava na i karuasagavulu kavitu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

19. Ia e na i ^{*}tekivu ni i karuasagavulu kawalu ni yabaki, sa yaco kina na nodratou bose ni valu ko Moronai, Tenikamu kei ira na turaganivalu liu; a ra sa veivosakitaka na ka me ra kitaka me rawa ni ra mai valuti ira kina ko ira na Leimani; se me ra temaki ira vakacava me ra biuta rawa mai na nodra koro ni valu, me ra qai yaviti ira ka taura lesu tale na ^okoro ko Muleki.

20. A ratou sa tala na nodratou mata kivei Jekope, na nodra turaganivalu liu na Leimani ka ra tawana tiko na koro ko Muleki. Eratou sa vinakata me kauta mai ko koya na nona mataivalu ka me ra mai vala e na bucabuca, e na maliwa ni koro e rua. Ia sa sega ni vakadonuya ko Jekope me kauti ira mai na nona mataivalu ki na bucabuca ko ya; ia ko Jekope oqo e dua na kawa i ⁿSoram.

21. Ia ni sa kila ko Moronai ni ra sa na sega ni rawa ni mai vala e na vanua bucabuca, sa nakita sara me bacani ira e na dua na i lawaki me ra biuta rawa mai kina na Leimani na nodra i tikotiko.

22. A sa lewa ko koya me kauta e dua na i wase ni mataivalu ko

Tenikamu me ra lako sobu ki matasawa; ia sa lako lo yani e na lekutu e na bogi ko Moronai kei na nona mataivalu, ki na ra ni ^okoro ko Muleki; ia e na mataka cake, era sa raica na nodra yadra na Leimani ni ra sa lako tiko na mataivalu i Tenikamu; era sa cici yani ka tukuna vei Jekope na nodra i liuliu.

23. Raica era sa cavutu na mataivalu ni Leimani ka lako me valuti Tenikamu; ia me vaka ni ra sa lewe levu sara, era sa kila kina ni na rawarawa sara na nodra vakamalumalumutaki ira, ni ra sa lewe lailai ga. Ia ni sa raica ko Tenikamu ni ra sa muri ira mai na mataivalu ni Leimani, sa dro sobu sara ki matasawa, vaka ki na vualiku.

24. Ia ni ra sa raica na Leimani ni ra sa dro, sa vakayaloqaqataki ira sara ka ra cici muri ira yani. Sa dro tiko ga e liu ko Tenikamu, ka ra cici muri tiko yani na Leimani; ia sa kauta e dua na i wase ni nona mataivalu ko Moronai ka ra la'ki tawana tale na koro.

25. Era sa yaco yani ka vakamatei ira kece era a biu tiko mai me ra taqomaka na koro; io ko ira kece ga era sa sega ni soro ka solia mai na nodra i yaragi.

26. A ra sa tawana na ^rkoro ko Muleki e dua na i wase ni mataivalu i Moronai; ia sa kauti ira yani na kena vo ko koya me ra valuti ira na Leimani e na gauna era sa lesu mai kina e na nodra a cici muri Tenikamu yani.

27. Era a cemuri Tenikamu tiko yani me yacova ni ra sa volekata na ^skoro ko Vanuasautu; ia era a sota

(m) raica c, Ala. 48. (n) raica 2o, Ala. 22. (o) raica 2g, Ala. 51. (p) raica 2n, Ala. 30. (q) raica 2g, Ala. 51. (r) raica 2g, Ala. 51. (s) raica 2o, Ala. 22. ^{*}64 B.C.

mai kea kei Liai kei na i wase ni mataivalu a lesi me taqomaka tiko na koro ko Vanuasautu.

28. Ia ni ra sa raica na nodra turaganivalu liu na Leimani ni sa lako mai ko Liai kei na nona mataivalu me valuti ira, era sa talabusese ka dro; io era sa dro kuserawa yani, de na toboki ira koso ko Liai ni ra sa bera ni yaco ki na 'koro ko Muleki; raica era sa wawale sara ko ira e na nodra lako vakabalavu tiko mai; ia ko ira na sotia i Liai era sa cegu vinaka sara tu ga.

29. Era sa kauwaitaki Liai wale ga kei na nona mataivalu ko ira na Leimani; ia era sega ni kila ni sa muri tiko mai dakudra ko Moronai kei na nona mataivalu.

30. Raica a sega ni cici kuserawa mai ko Liai me toboki ira, me yacova ni ra sa sota kei Moronai kei na nona mataivalu.

31. Ia e sa sega soti ni yawa sara na nodra dro lesu tiko mai na Leimani, era sa vakavolivoliti ira tu ko ira na Nifai; era tu mai yasana kadua ko ira na mataivalu i Moronai, ka ra tu yani e na dua tale na yasana ko ira na mataivalu i Liai; era sa cegu vinaka ka kaukauwa tu ko ira kece oqo; ia ko ira na Leimani era sa wawale sara e na vuku ni nodra lako tiko mai vakabalavu.

32. A sa vakaroti ira na nona tamata ko Moronai me ra valuti ira yani, kevaka era sa sega ni soro ka solia mai na nodra i yaragi.

33. Ia sa sega ni yalolailai kina ko Jekope na kawa i "Soramū, o koya na nodra i liuliu levu; a sa liutaki ira yani na Leimani e na dua na veiraravui kaukauwa, ni sa

cudruvi Moronai sara vakalevu ko koya.

34. Ia me vaka ni sa sogolatia tu yani ko Moronai na nodra gaunisala, sa nakita kina ko Jekope me ravuravu ga mai ka caramaka kina na nodra sala ki na 'koro ko Muleki.

35. Era sa yalo katakata ka vala vakaukauwa sara na i to ruarua, ka ra sa lewe vuqa sa bale mate vei ira; raica a mavoa kina ko Moronai ka bale mate sara ko Jekope.

36. Ia sa ravuravu tale ga mai dakudra e na yalo katakata ko Liai kei ira na nona tamata, ka ra sa soro kina ka solia yani na nodra i yaragi ko ira na Leimani era sota tiko; ia era sa tu e na veilecayaki na kena vo, ka sega ni kila na ka me ra kitaka, me ra vala tiko ga se me ra sa soro ka solia yani na nodra i yaragi.

37. Ia ni sa raica ko Moronai na nodra sa veilecayaki tu, sa qai kaya vei ira: Raica kevaka dou sa solia vei au na nomudou i yaragi, keimami na sega ni vakamatei kemudou.

38. Ia ni ra sa rogoca na vosa oqori na Leimani, era sa liu mai na nodra turaganivalu, ka mai biuta na nodra i yaragi e mata i Moronai; a ra sa vakaroti ira na nodra tamata me ra kitaka tale ga vakakina.

39. Ia e vuqa vei ira era sa bese ni mai soro; io ko ira kece ga era sa sega ni solia mai na nodra i yaragi, era sa vesu ka tauri vakaukauwa na nodra i yaragi; a ra sa kau vata yani kei ira na wekadra ki na "vanua ko Vanuasautu.

(t) raica 2g, Ala. 51. (u) raica 2n, Ala. 30. (v) raica 2g, Ala. 51. (w) raica 2o, Ala. 22

40. Raica sa levu cake sara na kedra i wiliwili na tamata era sa vesu oqo, ka lailai sobu ko ira era sa bale mate e na i valu; io sa levu cake mai na kedra i wiliwili na sa mate e na i to ruarua.

WASE 53

Sa viribaiti na koro ko Vanuasautu – Era sa malumalumu na Nifai e na vuku ni nodra veileti vakai ira – Ko Ilamani kei na nona mataivalu, e le rua na udolu na cauravou.

1. A ra sa lesi e so me yadravi ira na Leimani era sa kaivesu tu; era sa vakaroti na kaivesu me ra buluta na nodra mate, kei na nodra mate tale ga na Nifai; io sa lesia ko Moronai e so na tamata me yadravi ira ni ra sa cakacaka tiko.

2. Erau sa lako ko Moronai kei Liai ki na ^akoro ko Muleki; a sa solia vei Liai me lewa na koro. Ia sa i Liai oqo ka rau dautovata tiko kei Moronai e na vuqa na i valu; a sa tamata qaqa me vakataki Moronai; erau sa dauveitaqomaki sara, rau veilomani ka ra lomani rau tale ga ko ira na tamata.

3. Ia ni ra sa buluta oti na nodra mate kei na nodra mate tale ga na Nifai ko ira na Leimani, era sa kau lesu tale ki ^bVanuasautu. A sa lewa ko Moronai me ra ^ckelia wavoki na bai ni koro e na vanua ko Vanuasautu; a sa liutaka na nodra cakacaka oqo ko Tenikamu.

4. A sa lewa ko koya me kele na bai kau e na tai ni i keli ki na koro ka qai bini yani kina na qele; a ra sa vakacakacakataki tiko kina na Leimani, me yacova ni ra sa viria rawa tu e dua na bai kaukauwa

sara ka rewa i cake me wavokita na ^akoro ko Vanuasautu; io e dua na bai kau kei na qele, ka sa kaukauwa sara.

5. Ia tekivu mai na gauna ko ya, sa yaco na koro oqo me dua na i tikotiko ni i valu kaukauwa sara, ka ra sa kaivesu tiko kina na Leimani; io era sa kaivesu tiko e loma e na bai era a viria ga ko ira. Raica sa vakacakacakataki ira tiko na Leimani ko Moronai, ni sa rawarawa cake na nodra vakatawai ni ra cakacaka tiko; kena i karua, ni vinaka me ra cegu vinaka ka vakarau tu na nona mataivalu kevaka era kabai ira mai ko ira na Leimani.

6. Io sa vakamalumalumutaka ko Moronai e dua na mataivalu qaqa nodra na Leimani, ka taura lesu na ^ckoro ko Muleki; io na koro ka a sa dua tiko na nodra koro ni i valu kaukauwa na Leimani e na vanua ko Nifai; raica sa viria vakaukauwa na kena bai me ra tiko kina na nona kaivesu.

7. A ra sa sega ni via valuti ira tale mai ko ira na Leimani e na yabaki ko ya; ia sa vakarautaki ira ga na nona tamata ko Moronai me ra viria ka yadrava na ^fbai ni nodra koro me ra kakua ni rawa na Leimani; a sa taqomaki ira na nodra yalewa kei na gone, me ra kakua ni viakana se leqa e na dua na ka, ka raica tale ga me ra kana vinaka tiko na nona mataivalu.

8. Ia ni a lako tu ko Moronai me vakameyautaka e dua na nodra dui yaloyalo ka veileti vakai ira na Nifai, era a qai kabai ira mai ko ira na Leimani ka ra tiko e na ceva ni

(a) raica 2g, Ala. 51. (b) raica 2o, Ala. 22. (c) raica c, Ala. 48. (d) raica 2o, Ala. 22. (e) raica 2g, Ala. 51. (f) raica c, Ala. 48. *Rauta na 64 B.C.*

wasawasa e na ra, ka ra taura kina e vuqa na nodra veikoro e na ya-sayasa ko ya.

9. Ia na nodra i valavala ca ga, na dui yaloyalo kei na nodra veileti vakai ira na Nifai, sa yaco me ra tu kina e na dua na i tutu rivarivabiti-taki.

10. Raica au sa na tukuna mada e vica na ka me baleti ^gira na Amoni; io ko ira era a Leimani tu e liu, ka ra a qai ⁱsaumaki ka lesu vua na Turaga e na mana ni vosa ni Kalou, eratou a vunautaka vei ira ko Amoni kei ira na nona i tokani; era a dro sobu mai ki na ^jvanua ko Saraemala ka ra sa mai taqomaki ira tu ko ira na Nifai me yacova sara oqo.

11. Ia era sa sega ni tauri i yaragi me ra vala kei ira na wekadra, ni ra sa vosa ^kbubuluitaka oti ni ra na sega ni vakadave dra tale; ia kevaka me a sega ni ratou rui lomani ira ko Amoni kei ira na wekana, ke ra a sa kune rarawa ka rusa e ligadra na nodra meca.

12. Oqo na vuna eratou a kauti ira sobu mai kina ki na vanua ko Saraemala; io era sa mai taqomaki ira tiko ekea ko ira na Nifai.

13. Ia ni ra sa raica na levu ni leqa, na rarawa kei na nodra oca na Nifai e na vukudra, era sa lomani ira sara ka vinakata me ra sa vakaiyaragi tale ka valataka na nodra vanua.

14. Ia era a mani sega ni tauri i yaragi tale, ni sa vakamasuti ira matua ko Ilamani kei iratou na nona i tokani, me ra kakua sara ni ^lvoroka na vosa bubului era sa cakava oti.

15. A sa rere vakalevu ko Ilamani de ra na voroka na nodra yalayala, ka ra qai sega ni rawata na bula tawamudu; era sa mani tu ga ko ira kece era sa vauci e na vosa bubului era a cakava, ka raica na leqa kei na veika rerevaki sa yaco tiko vei ira na wekadra e na gauna ko ya.

16. Ia era sa lewe vuqa na nodra cauravou era a sega ni vosa bubului me ra kakua ni tauri i yaragi ka taqomaki ira mai vei ira na nodra meca; a ra sa soqoni vata e na gauna ko ya ko ira kece sa vakaoqo ka rawa ni ra vala, ka ra sa vakatokai ira me ra sa Nifai.

17. Era sa ia na veiyalayalati me ra valataka na nodra ^mbula galala na Nifai ka ra solia na nodra bula me ra taqomaka na nodra vanua; io era sa yalataka tale ga ni ra na tudei tiko ga e na bula galala, ka ra na dauvala me ra taqomaki ira kei ira na Nifai me ra kakua ni vakabobulataki.

18. Raica era sa lewe rua na udolu na cauravou era sa ia na veiyalayalati oqo; a ra sa vakaiyaragi sara me ra taqomaka na nodra vanua.

19. Raica era a sega ni dauvakatubu leqa vei ira na Nifai ko ira na mata tamata oqo; ia oqo ni ra sa cola i yaragi ka vinakata me sa nodra i liuliu ko Ilamani, era sa vukei ira vakalevu sara.

20. Ia era sa cauravou bulabula kece ka yaloqaqa; io era sa i cegu bula ka kaukauwa vinaka tu; me kena i kuri, era sa vakayacora e na yalodina na veika kece sa nuitaki vei ira.

(g) Ala. 27:26. (i) Ala. 23:8-13. (j) Oma. 13. (k) Ala. 24:17-19. (l) Ala. 24:17-19. (m) raica n, Mosa. 29.

21. Raica era sa tamata dina sara ka yalomatua; era sa vakavulici me ra muria tiko ga na vunau ni Kalou ka caka dodonu e matana.

22. A sa liutaki ira yani na lewe rua na udolu na cauravou oqo ko Ilamani; ia era sa lako yani ka la'ki vukei ira na wekadra era vala tiko e na i yalayala ni vanua e na ceva ki na yasa ni wasawasa e na ra.

23. Raica sa mai cava tiko na i karuasagavulu kawalu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

WASE 54

Sa kerea ko Amaroni me rau veisau kaivesu – Sa vakadonuya na kerekere oqori ko Moronai ka virikотора yani na kena i valavala – Sa sauma mai e na yalo katakata ko Amaroni.

1. E na i *karuasagavulu ka-ciwa ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, sa vakauta yani kina ko Amaroni e dua na i tukutuku vei Moronai, ka kerea me rau veisau kaivesu.

2. A sa marau vakalevu sara ko Moronai e na kerekere oqori, ni sa vinakata me ra kania ga na nona tamata na i wase ni kakana e dauvakarautaki tiko vei ira na Leimani; ia sa vinakata tale ga me ra sereki mai na nona tamata era vesu tu, me lewe levu cake kina na nona mataivalu.

3. Raica ko ira na Leimani era a kauti ira tale ga vakavesu na nodra yalewa kei na nodra gone na Nifai; ia ko ira na kaivesu i Moronai era tagane kece ga; a ka oqo sa nakita kina ko Moronai me navuca e dua na kena i lawaki qaseqase me ra

sereka mai kina na Leimani e vuqa sara vei ira na Nifai.

4. A sa vola e dua na i vola ka solia vua na tamata i Amaroni, ka a kauta mai na i tukutuku vei Moronai. Ia sa vakaoqo na lewe ni i vola ko ya:

5. I Amaroni; au sa volavola yani oqo vei iko e na vuku ni nomu valuti ira tiko na noqu tamata; io na i valu a tekivuna ko tuakamu ka sa lomamu mo vakuria tiko ni sa mate yani ko koya.

6. Raica au na tukuna mada vei iko na veika sa baleta na lewa dodonu ni Kalou, kei na i seleiwau ni nona cudru waqawaqa ka sa waraki iko tu; kevaka ko sa sega ni veivutuni ka kauta lesu na nomu mataivalu ki na nomu vanua, se na vanua ko ni sa tawana tiko, ko ya na^avanua ko Nifai.

7. Ia sa rawa me'u tukuna vei iko na veika oqo kevaka ko sa via rogoca; ia sa yaga ga me tukuni vei iko na veika sa baleta na ^beli rerevaki sa waraki ira tu mai na ^cdaulaba me vakataki iko kei tuakamu; ia ko na qai bula ga kevaka ko sa veivutuni ka muduka sara na nomu i naki ni veivakamatei, ka kauta lesu na nomu mataivalu ki na nomu vanua.

8. Ia me vaka dou sa daubeca na veika oqo ka valuti ira tiko na tamata ni Kalou, au kila ni dou na baci kitaka tale vakakina.

9. Raica sa rawa ni keimami vosoti kemudou; ia kevaka dou sa sega ni muduka sara na nomudou i naki, e na tau vei kemudou na cudru ni Kalou dou sa beca tiko, ka dou na rusa vakaidina kina.

10. Ia me vaka sa bula na Turaga, e na kabai kamudou ka vakarusai kemudou vakaidina yani na neimami mataivalu; io kevaka dou sa sega ni suka lesu, keimami na taura lesu na neimami veikoro kei na neimami vanua, me keimami qarava tiko ga na neimami Kalou ka tudei e na neimami lotu.

11. Raica au kila ni sa tawayaga na noqu tukuna vei iko na veika oqo, ni ko sa luve ni tevoru; ia me'u tinia, au na qai veisautaki ira wale ga na noqu kaivesu kevaka e vakayacori vakaoqo; na ^akaivesu yadua au sereka yani, me kena i sau mai e dua na tagane, ko watina kei na luvedrau; kevaka ko sa vakadonuya na kena i vakarau oqo, au na qai veisautaki ira na noqu kaivesu.

12. Ia kevaka ko sa sega ni vakadonuya, au na kauta yani na noqu mataivalu me keimami valuti kemudou; io au na vakaiyaragitaki ira na neimami yalewa kei na gone ka keimami na valuti kemudou ka vakasavi kemudou ki na nomudou vanua, na ^evanua ka keimami a taukena tu e liu; io me i sau ni dra na dra ka i sau ni bula na bula; raica au na valuti kemudou tiko me yacova ni dou sa vakarusai vakadua e dela i vuravura.

13. Raica au sa cudru sara ko i au kei ira na noqu tamata; ia keimami sa taqomaki keimami ga ni dou sa segata mo dou vakamatei keimami. Ia kevaka dou sa segata tale mo dou vakamatei keimami, keimami sa na segata tale ga me vakamatei kemudou; io keimami na segata me keimami taura lesu

tale na ^fneimami vanua se na vanua keimami a taukena tu e liu.

14. Au sa tinia eke na noqu i vola. Ko i au ko Moronai; io ko i au na nodra i liuliu na Nifai.

15. A sa cudru sara vakalevu ko Amaroni ni sa wilika oti na i vola; raica sa vola tale e dua na i vola vei Moronai ka vakaoqo na ka e kaya kina:

16. Ko i au ko Amaroni na nodra tui na Leimani; ia sa tuakaqu ko Amalikaia, o koya ko a ^glabata. Ia au na sauma vakaidina vei iko na nona dra; io e na valuti iko yani na noqu mataivalu; raica au sega ni rerevaka na nomu vosa bolebole.

17. Raica ko ira na nomudou qase era a vakaisini ira na wekadra ka kovea na nodra i ^ttutu, me ra lewa na matanitu.

18. Ia oqo kevaka dou sa biuta na nomudou i yaragi ka vakarorogo vei ira ka a dodonu ga me ra lewa tu oqo na matanitu, au na qai vakaroti ira na noqu tamata me ra biuta tale ga na nodra i yaragi ka me mudu sara na veivaluvaluti.

19. Sa rui bibi sara na vosa ni veivakarerei ko tauca mai vei au kei ira na noqu tamata; ia keimami sega sara ni rerevaka.

20. Ia au sa vakadonuya e na marau me ra veisautaki na kaivesu e na kena i vakarau ko vakatura mai, ni'u sa via maroroya na keimami kakana me kedra ga na noqu tamata i valu; ia eda sa na vala tiko ga me yacova ni dou sa vakarorogo na Nifai vei keimami na Leimami, se yacova ni dou sa vakarusai kece.

21. Keimami ^jsega ni kilai koya na Kalou ko tukuna mai ni keimami

(d) tik. 3. (e) raica b, 2 Nif. 5. (f) raica b, 2 Nif. 5. (g) Ala. 51:34. (i) 2 Nif. 5:1-4. Raica o, Jeko. 7. (j) tik. 9. Rauta na 63 B.C.

sa beca tiko; io dou sa sega tale ga ni kilai koya ko i kemudou; raica kevaka sa tiko dina e dua na Kalou vakaoqo, keimami sega ni vakabauta ni a buli keimami ka buli kemuni tale ga ko Koya.

22. Ia kevaka e tiko dina e dua na tevero kei na dua na eli, e na sega li ni vakatalai iko ko koya mo drau la'ki tiko vata kina kei ^ktau-kaqu ko mai kaya tiko oqori ni sa lako ki na dua na vanua vakaoqori? Raica sa ka wale na veika kece oqo.

23. Ko i au ko Amaroni, e dua na kawa i 'Soram; o koya ka ratou a vakasaurarataka na nomu qase, ka kauti koya tani mai na vanua ko Jerusalemi.

24. Raica edaidai au sa dua tu na Leimani qaqa sara; ia sa yaco tiko na i valu oqo me i sau ni nodra vakaisini na neimami qase; io me tauri lesu kina na nodra i ^mtutu me ra lewa na matanitu. Au sa tinia eke na noqu i vola.

WASE 55

Sa cudru sara ko Moronai e na kaukauwa ni vosa ni i vola i Amaroni, ka bese kina ni veisautaka na nodra kaivesu – Era sereki rawa na Nifai era kaivesu tu, e na dua na i lawaki qaseqase – Sa rawai na koro ko Kiti ka sega ni dave kina na dra.

1. A sa cudru vakalevu sara ko Moronai ni sa wilika na i vola ko ya; sa kila ko koya ni kila vinaka tu ko Amaroni na nona veivakaisini, ka kila tale ga ni sega ni dodonu na yavu ni nona valuti ira tiko oqo na Nifai.

2. A sa vosa ka kaya: Au sa sega ni vinakata na veisau kaivesu

vata kei Amaroni; ia au na qai vakadonuya ga kevaka sa ^amu-duka sara na nona i naki, me vaka au a sa vola oti vua; ia au na sega sara ni laiva me levu cake na nona tamata i valu; sa rauti koya tiko ga oqo.

3. Raica au sa kila na vanua era sa vakatawai ira tiko kina na kai noqu ka ra a kauta vakavesu ko ira na Leimani; ia ni sa sega ni vakadonuya ko Amaroni na ka au a vinakata yani, au na vakayacora vakaidina na veika au sa vola oti vua; io au na valuti ira tiko me yacova ni ra sa soro.

4. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo ko Moronai, sa qai lewa me ra vakatarogi mada na nona tamata, de dua vei ira e kawa i Leimani.

5. A ra sa kunea mai e dua na tamata, na yacana ko Leimani; ia sa i koya e ^bdua vei ira na nona tamata na nodra tui na Leimani; io na tui ka a labata ko Amalikaia.

6. A sa lewa ko Moronai me lako yani ko Leimani kei na vica tale na tamata, kivei ira na yadra era vakatawai ira tiko na Nifai.

7. Era sa yadravi tiko na Nifai e na ^ckoro ko Kiti; a sa lesia ko Moronai me lako kina ko Leimani kei na lewe vica tale.

8. Ia ni sa yakavi na vanua, sa lako yani ko Leimani vei ira na yadra ka ra vakatawai ira tiko na Nifai; era sa raici koya ka tarova mai; a sa kaya vei ira ko koya: Dou kakua ni rere; ko i au e dua tale ga na Leimani. Raica keitou sa dro rawa mai vei ira na Nifai ni ra sa moce lutu tu; keitou a mani bu-

(k) Ala. 51:34. 52:3. (l) 1 Nif. 4:35. (m) raica i. (c) raica 2f, Ala. 51.

WASE 55: (a) Ala. 54:6, 13. (b) Ala. 47:29. Rauta na 63 B.C.

takoca na medra waini ka kauta voli mai.

9. Era sa marautaki koya sara ko ira na Leimani ni ra sa rogoca na nona i tukutuku ka ra kaya vua: Dou solia mada mai na waini oqori me keitou gunuva; keitou sa vakavinavinaka vakalevu sara ni dou kau waini mai, ni keitou sa oca sara tu ga oqo.

10. A sa kaya vei ira ko Leimani: Me tou maroroya toka mada na waini me qai gunuvi ni da sa vala kei ira na Nifai. Ia na vosa oqori eratou sa qai garova ga kina vakalevu me ratou gunuva na waini ko ya.

11. A ra sa kaya mai: Raica keitou sa oca sara tu ga oqo; solia mada mai na waini oqori me keitou gunuva; sa voleka tale ga oqo ni kau mai na meitou i vakarau waini; ia na waini ko ya me tou qai gunuva ni da sa vala kei ira na Nifai.

12. A sa kaya vei ira ko Leimani: Sa vinaka; me yaco ga me vaka dou sa vinakata.

13. A ra sa gunuva vakalevu na waini ko ya, ni sa waini gunu vinaka sara, ka ra mani gunuva kina vakasivia; ia sa waini kaukauwa sara, ni sa nakiti mai me vakakina.

14. Era sa gunu vakalevu, ka ra sa reki ka mamarau; vakalailai ga, era sa mateni kece sara.

15. Ia ni sa raica ko Leimani kei iratou na nona i tokani ni ra sa mateni kece ka moce lutu sara, eratou sa lesu tale vei Moronai ka tukuna vua na veika kece sa yaco.

16. Sa marau sara ko Moronai

ni sa yaco me vaka na ka a nana yani. Ia sa vakarautaki ira oti tale tu ga na nona tamata kei na i yaragi me ra kauta, ka talai ira sara ki na ^akoro ko Kiti; ia ni ra yaco yani era sa mateni ka moce lutu koto ga ko ira na yadra; era kauta sara na i yaragi ka solia vei ira na kaivesu me ra vakaiyaragi kina.

17. A sa soli tale ga na i yaragi vei ira na nodra yalewa kei ira na luvedra; io vei ira kece ga era sa rawa ni cola i yaragi, me yacova ni sa vakaiyaragitaki ira kece na kaivesu ko Moronai; io sa caka lo tiko ga na ka kece oqo, ka sega e rogoca.

18. Ia kevaka me ra a yadrava na Leimani, ke a rawarawa sara vei ira na Nifai me ra vakamatei ira, ni ra sa mateni kece tu.

19. Ia sa sega ni vaka ko ya na i naki i Moronai, ni sega ni dautaleitaka na laba se na vakadave dra; ia sa gadreva ga me vakabulai ira na nona tamata me ra kakua ni rusa; a ka oqo sa sega kina ni vakamatei ira na Leimani ni ra sa mateni tu, se kitaka vei ira e dua na i vakarau tawa dodonu, de na qai beitaki kina.

20. A sa rawata ko koya na nona i naki, me vakaiyaragitaki ira kece na Nifai era kaivesu tu e loma ni koro, ka sa solia kina vei ira na kaukauwa me ra vala kei ira era tiko mai loma ni koro.

21. A sa lewa ko Moronai me ra suka tale ki muri na nona tamata ka ra vakavolivolti ira na mataivalu ni Leimani.

22. Ia sa caka tiko ga e na bogi

na ka kece oqo; era qai yadra mai e na mataka ko ira na Leimani, era sa raica ni ra sa vakavolivoliti ira tu mai taudaku ko ira na Nifai, ka ra sa vakaiyaragi vakavinaka tale tu ga ko ira na nodra kaivesu ka ra tiko e loma ni koro.

23. Era sa kila sara ga ni ra sa na rawai ira ko ira na Nifai; ia ni sa vaka tu oqori, era sa kila ni sa sega tale ni yaga me ra vala kei ira na Nifai; a ra sa vakarota na nodra turaganivalu liu me ra kauta mai na nodra i yaragi ka binia e matedra na Nifai, ka kerea me ra lomani.

24. Ia oqo sara ga na ka a gadreva tu ko Moronai. A sa taura na koro ka ra nona kaivesu ko ira kece na Leimani; ia sa lewa me ra sereki kece na Nifai era a kaivesu tu; era sa curu sara ki na mataivalu i Moronai ka ra sa lewe levu cake sara kina.

25. A sa lewa me sa tekivu na nodra vakacakacakataki na Leimani era sa kaivesu tu, me ra vakaukauwataka na ^ebai ka wavokita tiko na koro ko Kiti.

26. Ia ni ra sa vakaukauwataka oti na bai ni ⁱkoro ko Kiti me vaka na nona gagadre, sa qai lewa me ra kau sara na kaivesu ki na ^okoro ko Vanuasautu; a sa lesia e dua na mataivalu kaukauwa sara me yadrava tiko na koro ko ya.

27. A sa vuqa sara na ka era segata na Leimani me ra vorati ira kina; ia era sa tudei ga na Nifai me ra maroroi ira kece na nodra kaivesu, ka ra taqomaka tale ga na vanua kei na veika kece era sa rawa ka taura lesu tale.

28. Era sa tekivu qaqa tale na Nifai ka ra rawata lesu tale na nodra dodonu kei na nodra galala.

29. Raica era sa tovolea vakavuqa na Leimani me ra virikovuti ira na Nifai e na bogi; ia era dau-mate ga kina vakalewe levu na kaivesu.

30. Sa vakavuqa tale ga me ra kauta lo yani na medra waini vei ira na Nifai me ra vagagai se vakamatenitaki kina.

31. Ia sa dautotolo sara na nodra nanuma na Turaga na nodra Kalou ko ira na Nifai e na gauna ni nodra dauleqa vaka oqo. Sa ka dredre me ra coriti e na nodra dai na Leimani; io era sa bese ni gunuva na waini e kau yani, kevaka era sega ni gunuva taumada ko ira na nodra kaivesu.

32. Era sa qarauna matua sara me ra kakua ni gunuva e dua na ka gaga, ka ra lewa kina me tovolei taumada na waini; ia kevaka sa gaga kina e dua na Leimani, sa rawa tale ga ni gaga kina e dua na Nifai.

33. Sa yaco mai oqo na gauna sa kila kina ko Moronai ni sa kilikili me vakavakarau me sa kaba yani na ⁱkoro ko Morienitoni; ia e na nodra cakacaka vakaukauwa sara na Leimani, era sa ^jviria vakaukauwa sara kina na bai ni koro ko Morienitoni, ka sa yaco kina me i tikotiko ni i valu qaqa sara.

34. Raica sa yaco tiko ga yani e veisiga ki na koro ko ya na i lala sotia me kedra i kuri na mataivalu sa tiko mai kina, ka yaco tale tiko ga yani na kedra kakana.

(e) raica c, Ala. 48. (f) raica 2f, Ala. 51. (g) raica 2o, Ala. 22. (i) raica q, Ala. 50. (j) raica c, Ala. 48. *Rauta na 63 B.C.*

35. Io sa mai cava yani na i ka ruasagavulu kaciwa ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

WASE 56

Ai vola i Ilamani vei Moronai – Na lagilagi ni nodra vakabauta kei na nodra yaloqaga na cauravou ni Amoni – Era sa qaga na Nifai.

1. A taura ko Moronai e dua na i vola i Ilamani e na i karua ni siga e na i matai ni vula e na i *tekivu ni ka tolusagavulu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, ka tukuni mai kina na kedra i tukutuku mai ^ana i wase ni vanua ko ya.

2. Ia sa vaka mai oqo na vosa ni i vola i Ilamani: I Moronai na wekaqu lomani e na vuku ni Turaga, ka wekaqu tale ga e na gauna ni leqa kei na i valu; raica na wekaqu lomani, au via tukuna mada yani na i tukutuku ni neimami vala e na yasayasa oqo.

3. Raica era sa lewe ^brua na udolu na luvedra na wekada a kauti ira sobu mai ko Amoni mai na ^cvanua ko Nifai, era sa vakaiyaragi tu oqo; ia ko ni sa kila vinaka ni ra sa kawa ga i Leimani, na ulumatua i Liai na noda qase.

4. E sega ni yaga me'u tukuna tale yani na nodra i ^dtovo se na nodra tawa vakabauta, ni ko ni sa kila vinaka tu na ka oqori.

5. Ia sa kilikili ga me'u tukuna yani ni ra sa vakaiyaragi tu oqo na nodra cauravou lewe ^erua na udolu, ka ra sa digitaki au me'u nodra i liuliu; raica keimami sa na

lako tiko yani me valataka tale ga na noda vanua.

6. Ia ko ni sa kila tale tu ga na veiyalayalata era a cakava na tamadra, ni ra na sega ni cola i yaragi tale me valuti ira na wekadra ka vakadavea na nodra dra.

7. Ia e na i ka ruasagavulu kaono ni yabaki, ni ra sa raica na veika rarawa keimami sota kaya kei na neimami ogataki ira tiko, era sa nakita kina me ra sa ^fvoroka na nodra veiyalayalati; io me ra sa tauri i yaragi tale ka vala me taqomaka na noda vanua.

8. Ia au a sega ni vakadonuya me ra voroka na veiyalayalati oqori; raica au sa kila tu ni na vakaukauwataki keimami na Kalou, ka sega soti ni keimami kune rarawa sara, kevaka era sa dei tu ga e na veiyalayalati era sa cakava oti.

9. Raica oqo e dua na ka e dononu sara me da rekitaka. E na i ka [†]ruasagavulu kaono ni yabaki, au sa liutaki ira yani kina e lewe ^grua na udolu na nodra cauravou, ko i au ko Ilamani; keimami a lako ki na ^hkoro ko Jutia me vukei Anitipasi, o koya ko ni a lesia me lewai ira na tamata mai na yasayasa ko ya.

10. Raica sa kilikili sara me'u okati ira na cauravou oqo me ra luvequ; io au a kauti ira e lewe ⁱrua na udolu na luvequ oqo me keimami vukea na mataivalu i Anitipasi; a sa marau vakalevu sara ko koya, ni ra sa lewe lailai sara tiko na nona mataivalu; io era lewe vuqa na wekadra era sa va-

(a) Ala. 53:8, 22. (b) tik. 5, 10. Ala. 53:22. (c) raica b, 2 Nif. 5. (d) raica o, Jeko. 7. (e) raica b. (f) Ala. 24:17-19. 53:13-15. (g) Ala. 53:22. (h) tik. 15, 18, 57. Ala. 57:11. (i) raica b.

kamatea ko ira na Leimani ka keimami sa rarawa sara kina.

11. Ia me da yalo vakacegu ga ni ra a mate e na nodra valataka tiko na nodra vanua kei na nodra Kalou; io era a marau tale ga kina ko ira.

12. Era a kauta tale ga na Leimani e vuqa na kaivesu; ia era sa vakamatei kece ka ra vakabulai ga na turaganivalu. Keimami nanuma kevaka era sa bula tiko, era sa tiko sara ga oqo mai na ^kvanua ko Nifai.

13. Raica era a mate e vuqa sara na noda sotia qaqa e na i valu, ka ra sa taura tu kina e na gauna oqo ko ira na Leimani na veikoro oqo:

14. Na ⁱvanua ko Manitai se na koro ko Manitai, na koro ko Sisoromi, na ^mkoro ko Kumeni kei na ⁿkoro ko Anitipara.

15. Io oqori na veikoro era sa taura tu e na gauna au yaco kina ki na ^okoro ko Jutia, ka raica ni sa cakacaka vagumatua sara tiko ko Anitipasi kei ira na nona tamata, me ra ^pviria vakaukauwa na bai ni koro ko ya.

16. Raica sa oca sara vakalevu na yagodra ka sa malumalumu tale ga na yalodra, ni ra dauvala vakaukauwa e na siga ka ra qai mai cakacaka vakaukauwa tale e na bogi e na qaravi ni nodra koro; io era sa sota kaya kina na veika rarawa kece ga.

17. Ia era sa nakita me ra taura toka ga na vanua oqo, se ra mate e na nodra taqomaka tiko; io au vakabauta ni ko sa rawa ni kila ni

sa vakatubu marau sara ka soli kaukauwa vou vei ira, ni ra sa raici ^oira na luvequ; io na mataivalu lailai ka'u kauta tiko yani.

18. Ia ni ra sa raica na Leimani ni sa levu cake tale na kedra i wiliwili na mataivalu i Anitipasi, sa lewa sara ko Amaroni me ra kakua mada ni kabai keimami mai se via kaba na ^rkoro ko Jutia.

19. Ia sa lomani keimami sara na Turaga; raica kevaka me ra a kabai keimami mai e na gauna keimami sa malumalumu tu kina, ke a sa rusa kina na noqu mataivalu lailai; ia oqo keimami sa bula mai.

20. Sa liutaki ira sara tiko ga ko Amaroni me ra qaurana na veikoro era sa rawa ka taura tu oqo. Io sa mai cava na i ka ruasagavulu kaono ni yabaki. Ia e na i ^{*}tekivu ni ka ruasagavulu kavitu ni yabaki, sa kaukauwa vinaka tu na bai ni koro ka keimami sa vakarau vinaka tale tu ga me keimami toqomaka na koro oqo.

21. Raica keimami sa gadreva sara me ra mai kabai keimami na Leimani; ia keimami sega ga ni doudou ni la'ki kabai ira e na nodra koro ni valu era sa viria vakaukauwa tu na kena bai.

22. Era sa veibiuyaki wavoki tu na neimami yamata me ra vakaraica na nodra veitosoyaki tiko na Leimani, me ra kakua ni lako siviti keimami e na siga se bogi ka la'ki kaba na neimami veikoro e na vualiku.

23. Raica keimami sa kila tu ni ra koro malumalumu ga na koro

(k) raica b, 2 Nif. 5. (l) raica i, Ala. 16. (m) Ala. 57:7, 8, 12, 23, 31, 34. (n) tik. 31, 33, 34. Ala. 57:1-4. (o) raica i. (p) raica c, Ala. 48. (q) tik. 10. (r) raica i. *65 B.C.

oqori, ka ra na sega ni rawa ni tarovi ira mai; ia keimami sa nakita tiko, kevaka era sa sivita na neimami i tikotiko, keimami na muri ira ka ravuravu yani e dakudra, e na gauna era sa sota kina kei ira na i to era tiko mai liu. Keimami sa nuitaka tiko ni keimami na rawai ira e na sala oqori; ia e ka ni rarawa ni a mani sega ni yaco na ka keimami namaka tiko.

24. Ia era a sega sara ni doudou me lako siviti keimami na nodra mataivalu levu, se dua ga na kena i wase, de ra na malumalumu ga ka sega ni rawai keimami.

25. Era sa sega tale ga ni doudou me ra valuta na ^skoro ko Saraemala, ka sega ni doudou me ra kosova na ulu ni uciwai ko 'Saitoni me ra lesu ki na koro ko Nifai.

26. Ia sa lomadra me sa tiko ga e kea na nodra mataivalu, ka me taqomaka tiko na veikoro era sa taura tu.

27. Ia e na i karua ni vula ni yabaki oqo, sa yaco mai kina na keimami kakana era vakauta mai na ^utamadra na noqu lewe ^vrua na udolu.

28. Era a lako tale ga mai na ^wvanua ko Saraemala e rua na udolu na tamata me ra mai keimami i kuri. Keimami sa lewe tini na udolu taucoko tu oqo; io keimami sa vakarautaki vinaka tu e na veika kece, ka vakarautaki tale ga na veika e baleti ira na marama kei ira na gone.

29. Ia ni ra sa kila na Leimani ni sa tubu cake tiko ga e veisiga na i wiliwili ni neimami mataivalu, ka

sa kau tale tiko ga mai na keimami kakana, era sa rere kina ka lako kusarawa me ra segata me ra sogota na sala me kakua ni vakau tiko mai kina na keimami kakana.

30. Keimami sa kila na nodra nuiqawaqawa na Leimani e na vuku ni ka oqo, ka keimami sa nakita kina me keimami bukiveretaki ira; a sa vakaroti au ko Anitipasi me'u kauti ira sobu na luvequ ki na dua na koro voleka ga e kea, me vaka ga e keimami kau kedra kakana tiko yani.

31. Ia me keimami lako ravita ga na ^ukoro ko Anitipara, me vaka e keimami lako sara tiko yani ki na koro e na i yalayala ni vanua mai matasawa.

32. Keimami sa cavutu ka lako yani, me vaka ga keimami kauta tiko na kedra kakana e dua tale na koro.

33. A sa kauta tale ga yani ko Anitipasi e dua na i wase ni nona mataivalu, ka biuti ira na kena vo me ra vakatawana tiko mai na nodra koro. Ia era a sega ni cavutu mai me yacova ni'u sa volekata yani na koro ko Anitipara ko i au kei na noqu mataivalu cauravou.

34. Ia sa tiko e na ^{2a}koro ko Anitipara na nodra mataivalu kaukauwa ka lewe levu duadua na Leimani.

35. Era a la'ki tukuni keimami vei ira ko ira na nodra yamata; a ra sa lako mai me valuta keimami.

36. Ia keimami a qai drotaki ira yani ka keimami gole cake tiko ki na vualiku. Io keimami sa vakayarayarataki ira tani yani na

(s) Oma. 13. (t) raica g, Ala. 2. (u) Ala. 27:26. (2a) raica n.

(v) tik. 3, 5, 10, 46. (w) Oma. 13. (y) raica n. Rauta na 64 B.C.

nodra mataivalu qaqa duadua na Leimani.

37. Raica keimami a vakaliuliuli tiko yani ka kauti ira sara vakayawa; ia e na gauna era qai raica kina ni sa muri ira tiko mai na mataivalu qaqa nei Anitipasi era sa sega ni gole ki na i matau se ki na i mawi, era sa cici muri keimami vakadodonu tiko ga mai; ia keimami nanuma ni ra sa nakita me ra vakarusai keimami taumada ni bera ni toboki ira mai na mataivalu i Anitipasi de keimami na virikovuti ira.

38. Ia sa raica ka kila rawa mai ko Anitipasi na leqa e rawa ni yaco vei keimami, ka vakusakusataki ira sara yani na nona mataivalu. A sa bogi mai na vanua; ia era sa bera ni toboki keimami ka sa bera tale ga ni toboki ira mai ko Anitipasi; keimami a dui moce tani ga e na bogi ko ya.

39. Ia e sa bera ni kida na mataka era sa vakasavi keimami tale ko ira na Leimani. Raica keimami sa lewe lailai ga ka sega ni rawa ni vorati ira yani; io au sega tale ga ni soli ira na noqu cauravou kivei ira, ka keimami sa dro tiko ga yani ki na lekutu.

40. Raica era sa sega ni via gole ki na i matau se ki na i mawi, de keimami na virikovuti ira; ia ko i au tale ga au sa sega ni vinakata me keimami gole ki na i matau se ki na i mawi, de ra na toboki keimami ka vakamatei keimami ka ra dro sara; io keimami sa dro tiko ga e na siga taucoko ko ya me yacova na bogi.

41. Ia e sa bera ni kida na ma-

taka ka tarava, era sa vakasavi keimami tale mai na Leimani ka keimami sa dro tale yani.

42. Ia e sa sega soti ni yawa sara na vanua era vakasavi keimami mai kina era sa tu vakadua; oqo e na mataka ni i katolu ni siga e na i kavitu ni vula.

43. Keimami sega ni kila, era sa toboki ira mai ko ira na mataivalu i Anitipasi se segai; ia au kaya ga vaka oqo vei ira na noqu cauravou: Raica era sa mai cegu koso na meca ka da sega ni kila na ka era nakita, era vinakata beka me da kabai ira yani se me ra lawakitaki keda e na dua na vere.

44. Oi kemuni na luvequ; a cava ko ni nanuma; ko ni bolea li me da sa vala?

45. Ia na wekaqu Moronai, me'u tukuna sara vei iko, ni'u sa sega mada ni raica e liu e dua na yaloqaqa vei keda kece na Nifai me vakataki ira na luvequ oqo.

46. Au vakatokai ira ^{2b}me ra luvequ ni ra sa cauravou gone kece ga; ia era a sauma mai na noqu taro ka vaka: I tamaqu; sa totaki keda tiko na noda Kalou, ka na vakabulai keda ko Koya; ia me da lako mada yani; kevaka era sega ni vakasagai keda mai, me da qai kakua ni vakamatei ira; ia me da lako ga yani de ra na qai rawa na mataivalu i Anitipasi.

47. E dina ga era sa sega mada ni bau vala e liu, ia era a sega sara ni rerevaka na mate; raica era sa sega sara ni kauwaitaka na nodra bula vakai ira, era sa gadreva ga me ra galala na nodra ^{2c}qase; io era a sa vakavulica vakavinaka

(2b) tik. 10, 17, 27, 30, 39. (2c) Ala. 27:26.

vei ira ko ira na tinadra, ^{2d}kevaka era sa vakabauta sara na Kalou, e na vakabulai ira dina ko Koya.

48. Era a tukuna vei au na nodra vosa na tinadara ka ra kaya tale: Keimami sega ni vakatitiqataka na nodra i vakavuvuli na tina i keimami.

49. Au sa qai kauti ira lesu mai na noqu cauravou lewe rua na udolu, me keimami vala kei ira na Leimani ka ra a cemuri keimami tiko mai. Ia e a gauna oqori era sa toboki ira mai kina ko ira na mataivalu i Anitipasi, ka ra vala kaukauwa sara.

50. Era sa oca dina na mataivalu i Anitipasi e na nodra lakova mai e dua na vanua balavu e na loma ni dua na gauna lekaleka ga, ka sa vo sara e lailai me ra rawai ira ko ira na Leimani; ia kevaka me keimami a sega ni totolo yani kei ira na cauravou e lewe rua na udolu, ke a yaco dina vaka kina.

51. A sa bale mate e na i valu ko ya ko Anitipasi kei na vuqa tale ga na nona turaganivalu, ni ra sa oca rawa tu e na lako balavu era a cakava mai; ia ni ra sa bale mate vakaoqo na nodra i liuliu, era sa malumalumu tale ga kina na mataivalu i Anitipasi.

52. A ra sa yaloqaqa sara na Leimani ka cemuri ira yani; e na gauna sara ga era sa cemuri ira matua yani kina, era sa tekivu ravuravu vakaukauwa sara ka vakamatei ira mai dakudra ko ira na lewe ^{2c}rua na udolu i Ilamani; io sa kaukauwa sara na nodra ravuravu yani ka ra sa mani saumaki

na mataivalu ni Leimani ka valuti ira mai na i lala i Ilamani.

53. Ia ni ra sa raica na tamata i Anitipasi ni ra sa saumaki na Leimani, era sa kumukumuna vata na nodra mataivalu ka ravuti ira tale na Leimani mai dakudra.

54. Keimami a qai virikovuti ira e ke na Leimani ko i keimami na Nifai, oqo na mataivalu i Anitipasi kei ira na noqu lewe rua na udolu; io keimami a virikovuti ira ka vakamatea e vuqa sara vei ira; era sa mani soro na kena vo ka solia mai vei keimami na nodra i yaragi; a ra sa neimami kaivesu.

55. Era sa soro oti mai, au sa qai wiliki ira na cauravou ka keimami a vala vata tiko, de sa mani levu vei ira era sa bale mate.

56. Ia sa vuabale dina na noqu marau ni a ^{2f}sega sara ga ni dua-bulu vei ira e mate; io sa kilai votu ni ra a vala tiko e na kaukauwa ni Kalou; raica e sa sega mada ni bau kilai me veivakurabuitaki sara vaka oqo na kaukauwa ni nodra vala na tamata; io era a sa rerevaka sara tale ga na Leimani na kaukauwa ni nodra ravuravu yani, ka ra sa mani soro kina ka soli ira ga me ra kaivesu.

57. Ia me vaka ni sega na vanua e ganita me ra tiko kina e ke na kaivesu ka me rawa tale ga ni ra taqomaki tiko kina mai vei ira na Leimani, keimami sa talai ira sara ki na ^{2g}vanua ko Saraemala, ka ra veikau e dua na na i wase ni mataivalu i Anitipasi; ia ko ira na kena vo era sa mai cokovata kei na noqu

(2d) Ala. 57:21. (2e) raica b. (2f) Ala. 57:25. (2g) Oma. 13.

Rauta na 64 B.C.

mataivalu cauravou, ka keimami lesu tale ki na ²koro ko Jutia.

WASE 57

Ai kuri ni i vola i Ilamani – Sa tauri tale ko Anitipara – Sa rawai na koro ko Kumeni – Era sa vakasavi ki Manitai ko ira na Leimani – Na kaukauwa ni Kalou – Era sa dro na Leimani era kaivesu tiko.

1. A sa yaco mai vei au e dua na i vola i Amaroni na tui; e kaya mai me'u soli ira yani na nona tamata era sa noqu kaivesu tu, ka na qai vakasuka lesu mai na lewa ni ^akoro ko Anitipara.

2. Ia au a qai volavola tale vua na tui, ka kaya ni keimami sa kila tu ni sa ganita na keimami i wiliwili kei na neimami kaukauwa, me keimami na valuta ka rawa kina na koro ko Anitipara; ia e na sega na betena me keimami sereki ira na kaivesu me keimami qai taura na koro ko ya; e daumaka cake me ra veisautaki ga na neimami kaivesu.

3. Ia a sega ni vakadonuya mai ko Amaroni; raica sa sega ni vinakata ko koya me ra veisautaki na kaivesu; ia keimami sa vakavakara-rau sara me keimami kaba na koro ko Anitipara.

4. A ra sa biuti ^bAnitipara ko ira na lewena ka dro ki na veikoro tale e so ka ra sa taukena tu oqo, me ra la'ki ^cviria vakaukauwa na kena bai; ia keimami na taura lesu tale na koro ko Anitipara.

5. Sa mai cava na i ka ruasagavulu kawalu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai.

6. Raica e na i ^{*}tekivu ni i ka ruasagavulu kaciwa ni yabaki, sa yaco tale mai kina na keimami kakana kei na lewe ono na udolu na i kuri ni neimami mataivalu, mai na ^dvanua ko Saraemala kei na veivanua vakavolivolita; era a lako tale ga mai e lewe onosagavulu na cauravou ni ^eAmoni me ra mai kuri ira na wekadra, ko ira na noqu lewe rua na udolu. Raica oqo keimami sa lewe levu ka kaukauwa sara ka sa bini tale tu ga na keimami kakana.

7. Ia keimami sa via valuta na mataivalu ka taqomaka tiko na ^fkoro ko Kumeni.

8. Ia au na tukuna vei kemuni na sala keimami a rawata kina na gagadre oqori; raica a lako yani e na bogi e dua na i wase ni neimami mataivalu, ka vakavolivolita na ^gkoro ko Kumeni; io oqo ni sa voleka tiko na gauna me yaco mai kina na kedra i vakarau kakana.

9. A sa bogi vuqa na neimami vakaitikitiko vakavolivolita na nodra koro; keimami sa dauveivuke yadra ka moce vata ga kei na neimami i seleiwau, de ra na lako mai e na bogi na Leimani ka vakamatei keimami; raica era a tovolea vakavuqa na ka oqori; ia era dau bale mate ga e vuqa vei ira e na veigauna era tovolea kina.

10. A qai yaco mai na kedra kakana ka ra tovolea sara me curutaki yani ki loma e na bogi. Ia keimami sa waraki ira mai ko i keimami na Nifai, ka segai ko ira na Leimani; keimami a vesuki ira

(2i) raica i. WASE 57: (a) raica n, Ala. 56. (b) raica n, Ala. 56. (c) raica c, Ala. 48. (d) Oma. 13. (e) Ala. 27:26. (f) raica m, Ala. 56. (g) raica m, Ala. 56. *63 B.C.

ka taura tale ga na kakana era kauta mai.

11. E dina ga keimami sa sogolatia na sala ni nodra vukei mai na Leimani, ia sa lomadra me ra taura matua toka ga na koro ko ya; ia na ka oqo sa kilikili kina me keimami vakauta ki ⁱJutia na kakana ko ya, ka ra vakauti sara na neimami kaivesu ki na ^vvanua ko Saraemala.

12. Ia e sa qai oti ga e vica na bogi era sa tekivu yalolailai mai na Leimani, ka sa oti na nodra nui-taka na veivuke mai taudaku; era sa mani soro vei keimami; ia sa vakaoqori na sala keimami rawata kina na neimami i naki, e na neimami rawa na ^kkoro koKumeni.

13. A ra sa lewe levu sara na neimami kaivesu; e dina ga keimami sa lewe levu ko i keimami, ia keimami sa vakaitavi kece sara tiko ga me keimami yadravi ira, se, me ra sa vakamatei ga.

14. Raica era sa daukumuni vakalewe levu ka taurivaka na vatu, na kau se cava ga era sa taura rawa, me ra vorati keimami kina; ia na nodra vorati keimami vakaoqo, keimami sa vakamatea kina e rua na udolu vakacaca vei ira.

15. Ia e na vuku ni ka oqo sa kilikili kina me keimami yadravi ira vakavinaka tiko, ka kauti ira sobu ki na ^vvanua ko Saraemala, se, me keimami sa vakamatei ira ga; e dina ga keimami sa vesuka na kedra kakana na Leimani, ia sa na takiveiyaga mada ga vei ira na neimami na keimami kakana.

16. Ia ni keimami sa sota kaya

tiko na leqa oqo, sa ka dredre toka na lewai ni veika me baleti ira na neimami kaivesu; keimami sa mani nanuma me ra sa vakauti sobu ga ki na vanua ko Saraemala; a lesi sara e dua na i wase ni neimami mataivalu me kauti ira sobu na kaivesu ki Saraemala.

17. Ia e na mataka ga era sa lesu tale mai. Keimami a sega ni taroga na ka sa yaco vei ira na kaivesu; ia era sa yaco donu dina mai, ni ra sa kabai keimami mai e na gauna ko ya ko ira na Leimani; kevaka me ra a sega, ke ra a rawai keimami na Leimani.

18. Era a yaco taudonu mai na ^mneimami ka ra a kauti ira yani na kaivesu; era a tarovi ira na meca ni sa vo sara e lailai me ra rawai keimami.

19. Ia era a vala vakaukauwa sara na noqu cauravou lewe ⁿrua na udolu onosagavulu; io era a toka dei ga ka ravu vakabalei ira kece era vorati ira mai.

20. Ia e na gauna era sa via drovaki ira kina na Leimani na vo ni neimami mataivalu, era a sega sara ni yalolailai na lewe rua na udolu onosagavulu oqo.

21. Raica era sa talairawarawa ka muria vakavinaka sara na i vakaro kece ga; io sa yaco vei ira me vaka na nodra vakabauta; raica au sa nanuma tale ga na vosa era a kaya vei au e na vuku ni ⁿnodra i vakavuvuli na tinadra.

22. Ia sa i ira na luvequ oqo kei ira era a ^plesi me ra kauti ira yani na kaivesu, keimami a qaqa rawa kina e na i valu ko ya; io sa i ira dina era vakamalumulumutaki

(i) raica i, Ala. 56. (j) Oma. 13. (k) raica m. (l) Oma. 13. (m) tik. 16. (n) tik. 6. Raica b, Ala. 56. (o) tik. 26. Ala. 56:47, 48. (p) tik. 16, 18. Rauta na 63 B.C.

ira na Leimani, ka vakasavi ira lesu ki na ^okoro ko Manitai.

23. Raica keimami a sega ni rusa kece e na i seleiwau, ka keimami taura dei tiko ga na ^okoro ko Kumeni; ia era sa bale mate ga e vuqa vei keimami.

24. Ia ni ra sa kubu na meca, au sa vakarota sara me ra kau tani mai na noqu tamata era sa vuetaki ka davo maliwai ira koto na sa mate, ka me qaravi sara na nodra mavoa.

25. Raica era sa malumalumu e rua na drau vei ira na noqu lewe rua na udolu onosagavulu na cauravou, ni sa dave vakalevu na nodra dra; ia keimami sa kurabui vakaidina sara ka ra kurabui tale ga na meca, e na loloma levu ni Kalou; raica a ^ssega ni duabulu vei ira na noqu cauravou e mate; io era sa mavoa kece sara.

26. Keimami a kurabui vakaidina sara e na nodra bula mai; raica era a bula mai ko ira, ka ra bale mate yani e vica vata na udolu na wekadra. Ia keimami kila ni sa rawa ga ogo e na kaukauwa ni Kalou; sa dei sara na nodra vakabauti Koya me vaka na ka era a vakavulici mai kina; io era sa kila sa Kalou yalododonu, ka ra na ^obula e na nona kaukauwa ko ira kece ga sa vakabauti Koya.

27. Raica sa vakaoqo na nodra vakabauta na tamata au tukuni ira tiko; e dina era sa tamata gone ga, ia era sa yalodina sara ka dauqarava na Kalou.

28. Era sa qaravi na vuetaki, ka ra bulu na neimami mate kei na nodra mate tale ga na Leimani; io

era sa lewe levu sara; ia ni sa oti oqori, keimami sa qai tarogi Kiti, e na vukudra na ^okaivesu a kauti ira sobu ki Saraemala.

29. Sa i Kiti ogo na turaganivalu a lesi me liutaka na mataivalu era a veikau sobu ki na vauna ko ya.

30. A sa kaya vakaoqo vei au ko Kiti: A daumaka sara na i tekivu ni neimami i lakolako ki ^oSaraemala. Ia keimami a mani sota tale ga kei ira na noda yamata era a talai me ra vakaraica tiko na nodra i tikotiko na Leimani.

31. Era sa tukutuku vei keimami ka vaka: Raica sa lako tiko mai na nodra mataivalu na Leimani me ra la^oki kaba na ^okoro ko Kumeni, ka vakarusai ira na wekada.

32. Era a rogoca rawa na i tukutuku ogo ko ira na kaivesu, ka sa vakayaloqaqataki ira sara; era sa vakatubu veileti mai ka veivala kei keimami.

33. Ia ni ra sa vakatubu veivala, keimami sa ravuti ira e na neimami i seleiwau. Raica era sa bolea ka ciciva mai na neimami i seleiwau, ka sa lewe vuqa sara era bale mate kina; ia ko ira na kena vo, era sa talabusese ka veidroyaki.

34. Keimami a sega ni toboki ira rawa, ka keimami sa mani lako kusarawa sara mai ki na ^okoro ko Kumeni; io keimami sa yaco tauodonu mai ka vukei kemuni.

35. Raica eda sa bula tale mai na ligadra na noda meca. Io me vakacaucautaki ga kina na yaca ni

(q) raica i, Ala. 16. (r) raica m, Ala. 56. (s) Ala. 56:56. (t) raica o. (u) tik. 16. (v) Oma. 13. (w) raica m, Ala. 56. (y) raica m, Ala. 56. Rauta na 63 B.C.

Kalou, ni sa i Koya ga sa vakabulai keda; io sa i Koya sa kitaka na ka levu oqo vei keda.

36. Ko i au ko Ilamani; ni'u sa rogoca na vosa i Kiti, sa vuabale sara na noqu marau ka'u sa vakavinavinakataka na loloma ni Kalou e na nona taqomaki keimami, me keimami kakua ni rusa; ia au sa nuitaka ni ra na rawata na nona i vakavakacegu ko ira era sa bale mate yani.

WASE 58

Ai tinitini ni i vola i Ilamani – Era sa vakavakarau na Nifai me ra kaba na koro ko Manitai – Era sa vakacibi i valu na Leimani – Sa tauri na koro ko Kiti kei na koro ko Tiomana – Era sa vakasuka na meca.

1. Keimami sa nakita me keimami taura lesu na ^akoro ko Manitai; raica keimami sa lewe lailai ga, ka sega sara ni rawa me keimami bacani ira tani rawa mai na Leimani mai na nodra loma ni koro; io era sa nanuma vinaka tiko ga na ka keimami a kitaka e liu, ka sa dredre kina me keimami bacani ira tale oqo.

2. Era sa rui lewe levu sara, ka keimami sa lewe lailai ga; keimami sa sega kina ni doudou me keimami kaba yani na nodra koro ni i valu.

3. Ia sa yaga me keimami taqomaka vakavinaka mada ga na veivanua keimami sa taura lesu tale mai; ia me keimami qai waraka toka me ra yaco tale mai e so na keimami i kuri, kei na keimami kakana mai na ^bvanua ko Saraemala.

4. Au sa mani tala e dua na mata vua na neimami kovana, ka vakamacalataka vua na neimami leqa. Io keimami sa waraka tiko ga na kakana kei na so tale na keimami i kuri, me vakauti mai na vanua ko Saraemala.

5. Raica a sega ni vukei keimami ko koya; ia ko ira na Leimani e sa yacoyaco tiko ga yani e veisiga na i kuri ni nodra mataivalu ka vakatale ga kina na kedra kakana. Io sa vaka tu oqori na veika e yaco tiko vei keimami e na gauna ko ya.

6. Raica era sa mai valuti keimami vakavuqa na Leimani ka ra tovolea me ra temaki keimami e na nodra i lawaki, me ra vakarusai keimami kina; ia keimami sega ga ni la'ki valuti ira, ni dautotolo na nodra dro lesu, ka sa rui kaukauwa tale ga na nodra koro ni i valu.

7. Ia keimami sa sota kaya tiko na leqa oqo e na vica vata na vula, ni keimami wawa tiko; keimami a wawa tiko me yacova ni keimami sa voleka ni mate kece, ni sa sega na kakana.

8. A qai yaco mai na keimami kakana, ka ra kauta tiko mai e lewe rua na udolu na tamata i valu me ra mai vukei keimami; raica sa i koya ga oqori na levu ni veivuke e soli mai me keimami taqomaka kina na neimami vanua mai vei ira na meca; ia ko ira na meca era sa lewe vuqa cake sara e na gauna oqo.

9. Keimami sega ni kila se cava keimami a sega ni vukei vakalevu mai kina; ia keimami sa rarawa

(a) raica i, Ala. 16. (b) Oma. 13.

dina ka rere tale ga, de sa cudruva na neimami vanua na Kalou, ka keimami na vakadrukai ka vakarusai sara.

10. A ka ogo keimami sa vakacabo 'masu ka vakatakekere kina vua na Kalou, me vakaukauwataki keimami ka vakabulai keimami mai vei ira na neimami meca; io me vakaukauwataki keimami tale ga me keimami rawata lesu tale na neimami veikoro kei na veivanua, me ra tawana na weka i keimami.

11. A sa vakatakila mai vei keimami na Turaga na neimami Kalou, ni na vakabulai keimami vakaidina; io sa vakaceguya na yalo i keimami ka vakaukauwataki na neimami vakabauta; io sa vukei keimami me keimami nui-taka tiko ni na vakabulai keimami dina ko Koya.

12. Raica keimami sa vakayaloqaqataki kece sara; io sa 'dei e yalo i keimami ni keimami na rawai ira na neimami meca; io ni keimami na taura lesu tale na neimami vanua kei na veika keimami a taukena tu; io me keimami taqomaki ira kina na wati keimami, na luve i keimami kei na yavu ni neimami bula galala.

13. Keimami sa cavutu ka lako yani me valuti ira na Leimani e na 'koro ko Manitai; io keimami a la'ki birika na neimami vale laca e na yasana ki na lekutu, volekata ga na koro.

14. Ia ni ra sa raica e na mataka ko ira na Leimani ni keimami sa tiko e na i yalayala ni veikau sa voleka ki na koro, era sa talai ira

mai na nodra yamata me ra mai dikeva yani na kaukauwa ni neimami mataivalu, kei na keimami i wiliwili.

15. Era sa raica ni sega soti ni keimami kaukauwa sara, ka keimami sa lewe lailai tale ga; ia era sa taqaya de keimami na sogota na sala me vakauti yani kina na kedra kakana, ka ra nakita me ra sa mai vakamatei keimami ga; io era sa kila tale ga ni na rawarawa sara me ra vakarusai keimami, ni ra sa rui lewe levu; era sa vakavakarau sara me ra mai valuti keimami.

16. Ia ni keimami sa raica ni ra sa vakavakarau me ra mai valuti keimami, au sa lewa me kauta ko Kiti e dua na i wase ni mataivalu ka ra la'ki vuni tiko e na lekutu; io me kauta tale e dua na i wase lailai ko Tiomana, ka ra la'ki vuni tiko e na lekutu.

17. A sa kauti ira na nona i lawalawa ko Kiti ki na yasana i matau, ka ra lako na i lawalawa tale kadua ki na yasana i mawi; ia ni sa rawa kece ko ya, au sa qai mai tiko yani ko i au kei na vo ni neimami mataivalu e na vanua ga keimami a la'ki birika taumada kina na neimami vale laca.

18. A sa lako sobu mai na nodra mataivalu vakaitamera na Leimani me mai valuti keimami. Ia ni ra sa volekati keimami mai ka via ravuti keimami e na i seleiwau, au sa qai vakaroti ira na noqu tamata me keimami dro yani ki na lekutu.

19. A ra sa kusarawa na Leimani me ra cici muri keimami yani, ni ra sa gadreva sara me ra

toboki keimami ka vakamatei keimami; a ra sa cici muri keimami yani kina ki na lekutu; raica keimami sa muri e na ^fmaliwa ni vanua era vuni toka kina na tamata i Kiti kei na tamata i Tiomana; ia era sega ga ni raici ira ko ira na Leimani.

20. Ia ni sa lako siviti ira na nodra mataivalu, era sa qai duri mai na tamata i Kiti kei na tamata i Tiomana, ka sogolatia na sala mera kakua ni lesu tale ki na koro ko ira na nodra yamata na Leimani.

21. Era sa vakamatei ira na yamata, ka ra qai lako yani na tamata i Kiti kei na tamata i Tiomana ka mokuti ira na yadra era a biu tiko mai me ra yadrava tiko na koro; io era a vakamatei ira ka taura tale na koro ko ya.

22. Ia era a taura tale na koro, ni ra a lako kece yani na mataivalu ni Leimani ki na lekutu, ka ra biu tiko ga mai e vica na yadra.

23. Oqori na sala erau a rawata kina ko Kiti kei Tiomana na nodra koro ni i valu. Ia ko i keimami, keimami sa dro tiko ga e na lekutu; ia ni sa yawa na vanua keimami dro kina, keimami sa qai gole vaka ki na ^gvanua ko Saraemala.

24. A ra sa rere na Leimani ni ra sa raica ni keimami sa dro tiko yani ki Saraemala; io era sa nanuma era sa veretaki yani me ra la'ki vakarusai kece; a ra sa mani dro lesu tale e na sala ga era a muria yani.

25. Ia ni sa bogi na vanua, era sa birika na nodra vale laca; era sa

nanuma na nodra turaganivalu ni keimami sa dro tiko ko ya na mataivalu taucoko ni Nifai, ka keimami sa na oca tale ga vakalevu e na neimami dro tiko mai vakabalavu; raica era a sega sara ni nuiqawaqawataka na nodra ⁱkoro ko Manitai.

26. Ia au a vakaroti ira na noqu tamata me ra kakua ni moce e na bogi ko ya; ia me keimami muria e dua tale na sala ka lako ki na koro ko Manitai.

27. Ia ni qai kida na mataka keimami sa tiko sara ki liu vei ira na Leimani; io keimami a tadu e liu vei ira ki na koro ko Manitai.

28. Sa i koya oqori na i lawaki keimami a rawata kina na ^jkoro ko Manitai, ka sega ni dave kina na dra.

29. Era qai volekata mai na koro na mataivalu ni Leimani, era sa raica ni keimami sa waraki ira toka yani me keimami vala; era sa kidroa vakalevu sara ka sa kani ira tale ga na rere; io era sa rere vakalevu ka dro yani ki na lekutu.

30. Era sa dro tani mai kea na mataivalu ni Leimani. Ia era sa kauta vakavesu yani e vuqa na marama kei na gone.

31. Ia e na gauna oqo keimami sa taura tale tu kina na veikoro kece era a sa mai taura tu mada na Leimani; era sa dui suka tale ki na nodra veikoro ko ira na neimami qase, na neimami yalewa kei ira na neimami gone, ka ra qai vaka vo ga ko ira era sa drotaka na Leimani.

32. Raica sa lewe lailai ga na neimami mataivalu, ka sega ni

(f) tik. 16, 17, 20, 23. (g) Oma. 13. (i) raica i, Ala. 16. (j) raica i, Ala. 16. Rauta na 63 B.C.

keimami taqomaka rawa na neimami veikoro kece.

33. Ia keimami sa vakararavi ga vua na neimami Kalou, o koya sa vukei keimami me keimami qaqa, ka keimami sa taura lesu rawa tale kina na neimami veikoro e na vanua oqo.

34. Ia keimami sega ni kila se cava a sega ni vukei keimami vakalevu mai kina na matanitu; io era ^ksega tale ga ni kila na vuna, ko ira na sotia era a talai mai me ra mai vukei keimami.

35. Ko cei e kila? De dua era sa kau na mataivalu me ra la'ki veivuke ki na yasa ni vanua kadua; ia ke sa vaka dina kina, sa rauta ga.

36. Ia kevaka e sega, e ka ni rarawa ni sa tiko e so e na 'matanitu era sega ni vinakata me keimami vukei; raica keimami kila deivaki tu ni lewe vuqa sara na noda mataivalu; ia e qai lailai wale ga e vakauti mai.

37. Ia keimami sega sara ni kauwaitaka oqori; e dina ga ni tu na malumalumu ni neimami mataivalu, ia keimami sa vakararavi ga vua na Kalou me vakabulai keimami mai na ligadra na neimami meca.

38. A sa voleka ni cava na i karuasagavulu kaciwa ni yabaki; keimami sa taura tale tu na neimami vanua, ka ra sa dro na Leimani ki na ^mvanua ko Nifai.

39. Ia era sa tiko vata ga kei au e na ^okoro ko Manitai ko ira na ⁿcauravou ni Amoni au a vakacaucautaki ira tiko yani; raica sa totaki ira tiko na Turaga ka taqo-

maki ira tale ga; a sa sega ni ^pduabulu vei ira e mate.

40. Ia sa vuqa vei ira e vuetaki; raica era sa tudei tu ga e na nodra vakabauta na Kalou; era sa dauqarava na Turaga na nodra Kalou e na veisiga; io era sa muria na nona i lesilesi, na nona lewa kei na nona vunau; era sa nuitaka tu ni na yaco vakaidina na veika sa parofisataki tu.

41. I Moronai na wekaqu lo-mani; me vakalougatataki kemuni tiko na Turaga na noda Kalou, o koya sa vakabulai keda ka taqomaki keda; io me totaki keda tiko ga, mo ni taura lesu tale mai kina na veika era a kovea na Leimani. Au sa tinia eke na noqu i vola. Ko i au ko Ilamani na luve i Alama.

WASE 59

Sa volavola vei Paorani ko Moronai ka kerea me la'ki vukei ko Ilamani – Era sa taura na koro ko Nifai ko ira na Leimani – Sa cudru vakalevu ko Moronai ni sega ni kauwai na matanitu.

1. Ia ni sa wilika oti ko Moronai na i ^avola i Ilamani e na i *katolusagavulu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai, sa vuabale na nona marau e na vuku ni nodra qaqa na tamata i Ilamani, ka ra sa taura lesu rawa tale mai kina na veikoro kei na vanua a sa kaliraki mada vei ira; sa marautaka tale ga na nodra sa bula vinaka tu oqo.

2. A sa tukuna yani na kena i tikutuku vei ira kece na nona tamata e na yasayasa ko ya, me ra kila ka marau tale ga kina.

(k) tik. 8. (l) Ala. 61. (m) raica b, 2 Nif. 5. (n) Ala. 27:26. (o) raica i, Ala. 16. (p) Ala. 56:56. 57:25. WASE 59: (a) Ala. wase 56-58. *62 B.C.

3. A sa vakauta sara e dua na i vola vei ^bPaorani, ka kerea me vakauta e dua na mataivalu me la'ki vukei Ilamani; io me vukei koya e na taqomaki ni vanua era sa taura lesu tale tu ogo.

4. A sa vakauta na i vola ko ya ko Moronai ki na ^cvanua ko Saraemala; sa qai tekivu vakavakara-tale ga, ka navuca na sala me na taura lesu tale mai kina na nodra veikoro era a sa rawa na Leimani.

5. Ia ni sa vakavakarau tiko ko Moronai me valuti ira na Leimani, era sa lako mai na Leimani ka kaba na koro ko ^dNifaia; raica ogo na koro era sa tiko tale ga kina na lewe ni ^eveikoro ko Moronai, ko ^fLiai kei ^gMorienitoni.

6. Raica era sa lako tale ga mai na Leimani era a dro mai na ^hkoro ko Manitai kei na veivanua volekata, ka la'ki vukei ira na wekadra me ra kaba na koro ko Nifaia.

7. Era sa lewe vuqa sara, ka sa tubu cake tiko ga na kedra i wili-wili e na veisiga; a sa lewa ko Amaroni me ra kaba na koro ko ⁱNifaia; a ra sa mokuti ira e na ravuravu levu.

8. Ia me vaka ni sa mataivalu levu sara, era sa dro kina na lewe ni koro ko Nifaia; io era sa dro yani ki na nodra i tikotiko na mataivalu i Moronai.

9. Raica a sa vakabauta tiko ko Moronai ni ra sa lako e so na mataivalu me ra la'ki taqomaka na ^kkoro ko Nifaia; io sa kila ko koya ni rawarawa cake me taqomaki na

koro, ka dredre me ra sa taura na Leimani qai sagai me kaliraki tani mai.

10. A ka ogo sa lesi ira kina na nona mataivalu, me ra taqomaka na veikoro kece era sa taura lesu tale.

11. Ia sa rarawa vakalevu sara, ni sa rogoca ni sa rawai na koro ko Nifaia; a sa rivarivabita-tale ga de ra sa rawai e na vuku ni nodra i valavala ca na lewe ni koro ko ya.

12. Io sa vaka tale ga oqori na nodra nanuma na nona turaganivalu liu. Era sa kurabuitaka na nodra qaqa mai ogo na Leimani, ka ra rivarivabi de ra sa qaqa e na vuku ni nodra i valavala ca na lewe ni koro.

13. Sa rarawataka tale ga vakalevu ko Moronai, ni vakawe-lewele tiko ga na matanitu ka sega ni kauwaitaka na ^lbula galala ni nodra vanua.

WASE 60

Ai karua ni i vola i Moronai vei Paorani – Sa cudruvaka na nodra vakawelevetaki – Lavaka me ra vukei mai vakatatolo; kevaka e sega, era na sauma lesu.

1. A sa vola tale ko Moronai e dua na i vola vei ^aPaorani na nodra kovana, ka vakaoqo na lewe ni nona i vola: Au sa volavola yani ogo vakadodonu vei iko Paorani ki ^bSaraemala, ni ko sa turaganilewa levu ka kovana ni vanua taucoko; ia au sa volavola tale ga vei ira kece era a digitaka na le-

(b) Ala. 50:40. (c) Oma. 13. (d) raica m, Ala. 50. (e) raica l, Ala. 50. (f) raica n, Ala. 50. (g) raica q, Ala. 50. (i) raica i, Ala. 16. 58:29, 30. (j) raica m, Ala. 50. (k) raica m, Ala. 50. (l) raica n, Mosa. 29. WASE 60: (a) Ala. 50:40. (b) Oma. 13.

wenivanua me ra liutaka na veika e baleta na i valu.

2. Raica au na tukuna e vica na ka me'u beitaki kemudou kina; dou sa kila vinaka ni ra a digitaki kemudou na tamata, mo dou soqoni ira vata mai na tamata ka 'vakai-yaragitaki ira e na i seleiwau, na i sele takelo kei na veimataqali i yaragi kece ga ni vala; io mo dou talai ira yani me valuti ira na Lei-mani, e na vanua ga era curuma mai kina na noda vanua.

3. Ia mo dou kila, ni keimami a sota kaya na leqa ka vosota na veika rarawa, ko i au kei ira na noqu tamata; io keimami a vosota na viakana, na viagunu, na oca kei na veika rarawa kece ga.

4. Ia kevaka keimami a sota kaya wale ga na veika oqori, ke keimami a sega ni vosa kudrukudru se cudru kina.

5. Raica era sa vakamatei vakayauyau na wekada e na ravuravu levu, ka ra sa bale mate kina e na i seleiwau e vica vata na udolu na wekada; ia kevaka me ra a vukei yani e na tamata i valu me vaka na nodra kerekere, ke a sega ni yaco na ka oqori. Io ko dou sa vakaweleweletaki keimami vakaidina sara!

6. Ia keimami via kila na vu ni vakawelewele oqo; io keimami via kila se cava dou sa rui vakawale-taki keimami kina.

7. Ko nanuma li mo sa rawata ga na nomu i tutu vakaturaga ka qai vakawelewele ka sega ni kauwai ni ra sa ravuravu vakavolivoliti iko tiko mai na nomu meca? Raica era sa ravuravu ka vaka-

matea mai e udolu na nomu tamata.

8. Io ko ira era sa vakanuinui tu vei iko mo taqomaki ira; io ko ira era a ^ddigitaki iko ki na i tutu mo na vukei ira kina; ia kevaka mo a vakauta na mataivalu me la'ki vukei ira, ke ko a vakabulai ira na lewe udolu era sa mate oqo.

9. Ia e sega ni koya wale ga oqori; ko a sega tale ga ni vakauta yani na kedra kakana; raica e vuqa vei ira era a vala ka ra sa bale mate me ra taqomaki kemuni; ia era vala tu oqo e na dela ni nodra malumalumu ni ra sa rui viakana; ia ko iko ko a wele ga ka sega ni kauwaitaki ira.

10. Oi kemudou na wekaqu lomani; io sa kilikili dina mo dou lomani; sa dodonu mo dou qarava vinaka na nodra tiko vinaka kei na nodra bula galala na tamata oqo; ia na nomudou vakaweleweletaki ira, e na saumi kina vei kemudou na nodra dra na lewe udolu era sa mate; raica sa rogoca na nodra tagi na Kalou ka kila tale ga na nodra rarawa.

11. Ia dou sa nanuma li mo dou rawata ga na nomudou i tutu vakaturaga ka vakasavuliga tiko? Io me na qai vakabulai kemudou ga na Kalou ni sa yalololoma ko Koya? Ia kevaka sa vakakina, sa mate wale na nomudou vakanui-nui.

12. Dou sa nanuma li ni ra sa mate na wekamudou oqori e na vuku ni nodra i valavala ca? Ia kevaka sa vakakina, sa cala sara na nomudou nanuma; raica au sa kaya vakaidina vei kemudou, era

sa bale mate na lewe vuqa, ia e na tarogi vei kemudou na nodra mate.

13. Raica sa laiva na Turaga me ra mate yani na ^etamata yalododonu, me qai tau na nona cudru vei ira na tamata i valavala ca. Dou kakua ni nanuma ni ra sa rusa sara na yalododonu ni ra sa vakamatei; raica ko ira oqori era sa curu ki na nona i ^fvakavakacegu na Turaga na nodra Kalou.

14. Au sa kaya vei kemudou; au sa ririkotaka dina de na cudruvi ira na tamata oqo na Kalou e na vuku ni nodra vucesa; io kei na nodra vakawelewele na i liuliu ni noda matanitu ka ra a bale mate kina e vuqa na wekada.

15. Raica sa tekivu sara tiko ga mai uluda na cala oqo; ia kevaka e sega, ke a rawa ni keimami vorati ira na noda meca ka rawai ira sara.

16. Raica sa vakaleqai keda ga na noda veivaluvaluti vakai keda; era a vakatubu ca ko ^hira era vinakata me da vakatui, eda sa veileti kina ka yaco na vakadave dra e na ^gkeda maliwa. Raica a dodonu ga me da duavata ka veilomani me vaka e liu; io me da yalodina e na i naki ni bula galala, me da valuti ira ga na meca ka kakua ni veivala ga vakai keda; raica kevaka me da a kitaka vakakina, ka valuti ira na meca e na kaukauwa ni noda Kalou, ke ra a kubu vakaidina na noda meca me vaka na nona ^jvosa.

17. Ia era sa kabai keda tiko mai oqo na Leimani, ka ra sa kovea na noda vanua; era sa va-

kamatea e vuqa vei keda, ka ra vesuki ira yani na noda yalewa kei na gone, ka vakayacora vei ira na veika rarawa; ia era sa vakavuna ga ko ira era ^kvia vakatui tiko, ni ra sa domona na i tutu torocake me ra dokai kina.

18. A cava me'u mai vosa balavu tiko kina e na ka oqo? Ko cei e kila? De dua dou sa domona wale ga na i tutu torocake, ka dou sa meca tiko ni noda matanitu!

19. Raica dou sa tiko sautu, ka sa taqomaki kemudou na noda mataivalu. Ia a cava dou sa wetaki keimami kina, ka sega ni vakauta mai na keimami kakana se na mataivalu me vukeyi keimami?

20. Dou sa guilecava li na nona vunau na Turaga na nomudou Kalou? Io dou sa guilecava li na nodra a tiko vakabobula na noda qase? Io dou sa guilecava li na noda sa vakabulai oti vakavuqa mai na ligadra na noda meca?

21. Dou kakua ni nanuma ni na vakabulai keda na Turaga kevaka eda toka ga e na noda i ^ltutu vakaturaga, ka sega ni vakayacora vakavinaka na noda i tavi sa lesia vei keda ko Koya.

22. Raica dou sa vakawelewele tiko ga, ko i kemudou kei ira na nomudou lewe udolu vakatini ka ra tiko mai keru. Ia era sa bale mate tiko kina e na i yalayala ni noda vanua e udolu na wekamudou; io era sa bale mate yani, ka vuqa sara e vuetaki; sa dave vakalevu kina na noda dra!

23. Ia ko iko, ko dabe tiko ga ka raica ni yaco tiko na veika oqo. Ko

(e) Mosa. 17:10. Ala. 14:11. (f) raica *3c*, Ala. 12. i, 2 Nif. 1. (k) raica *e*, Ala. 51. (l) tik. 11.

(g) Ala. 51:13-27. (i) raica *e*, Ala. 51. (j) raica *i*, Rauta na 62 B.C.

nanuma li ni na vakadonui iko kina na Kalou? Au sa kaya vakaidina vei iko: E segai sara. Raica sa kaya na Kalou: E na vakasavasavataki mada na ^mloma ni bilo, qai savasava tale ga na kena taudaku.

24. Ia mo dou veivutuni ka vakadodonutaka na nomudou cala; io dou vakauta mai na keimami kakanaka kei na so tale na tamata i valu; dou vakauta tale ga vakakina vei Ilamani me qarava rawa kina na nona i tavi; io dou vakauti ira mai me keimami rawai ira kina na Leimani ka taura lesu tale na noda vanua; kevaka e sega, sa sega ni kilikili me keimami vala tiko kei ira na Leimani; io me vakasavasavasavataki mada na loma ni bilo, tekivu sara ga mai na ulu ni mata-nitu.

25. Ia kevaka ko sega ni vakayacora na ka oqo, mo mai vakaraitaka ni ko ⁿtokona dina na bula galala, mo vakalevutaka na noda mataivalu ka vakarautaka na kedra kakana, au na wasea rua na noqu mataivalu; e dua na i wase me taqomaka tiko na vanua oqo; ia e na vakalougatataki ira na Kalou me ra kaukauwa sara ka kakua ni dua e rawai ira.

26. Raica sa tu dei sara na nodra vakabauta, ka ra sa vosota na ka rarawa sa yaco vei ira.

27. Ia au na qai kauta na vo ni noqu mataivalu ka la'ki tarogi kemudou yani; raica ke so vei ira na tamata era vinakata na bula galala, io ke mani ^ovica wale ga, au na vakauqeti ira me keimami valuti kemudou, me yacova ni ra

sa rusa kece ko ira sa domona wale ga na i tutu vakaturaga.

28. Raica au sa sega ni rerevaka na nomu i tutu vakaturaga se na nomu kaukauwa; ia au sa rerevaka ga na noqu Kalou; raica au sa cola i yaragi me'u taqomaka na noqu vanua, me vaka na nona i vakaro; ia keimami sa kune rarawa ka vuqa vei keimami e mate e na vuku ni nomudou caka cala.

29. Raica sa yaco mai oqo na gauna; kevaka ko sega ni taqomaka kusarawa na nomu matanitu kei ira na nomu tamata, ko na cudruvi; io ko na cudruvi ka vakarusai sara.

30. Ia oqo au sa waraka tiko na nomudou veivuke; ia kevaka e sega ni yaco mai, au na la'ki tarogi kemudou yani ki na ^pvanua ko Saraemala; io au na tarogi kemudou ka yaviti kemudou, ka muduka sara na nomudou kaukauwa mo dou kakua ni tarova tale na nodra ^qbula galala na tamata.

31. Raica e na sega ni laiva na Turaga mo dou ia tiko ga na i valavala ca, me ra mate kina na nona tamata yalododonu.

32. Dou kakua ni nanuma ni na vosoti kemudou na Turaga ka cudruvi ira ga na Leimani. Raica sa vu ni nodra cala ga na Leimani, na nodra i ^rvakavuvuli na nodra qase; ia era a qai la'ki vakalevutaka sara ko ira na wekada era sa vuki tani. Ia ko i kemudou, dou sa i valavala ca ni dou sa domona na i tutu vakaturaga me dokai kemudou kina ko vuravura.

(m) tik. 24. (n) raica 2j, Ala. 43. (o) raica 2j, Ala. 43. (p) Oma. 13. (q) raica 2j, Ala. 43. (r) raica o, Jeko. 7. Rauta na 62 B.C.

33. Raica dou sa vakatanitaka tiko na vunau ni Kalou ka dou sa buturaka sobu tiko e yavamudou. Ia sa kaya vakaoqo vei au na Turaga: Kevaka era sa sega ni veivutunitaka na nodra i valavala ca kei na nodra caka cala ko ira dou sa digitaka me ra liutaki kemudou, dou la'ki valuti ira.

34. Koi au ko Moronai; au sa vauci tu e na veiyalayalati au a cakava, me'u muria na nona i vakaro na noqu Kalou; ia au sa gadreva sara mo muria na i vakaro ni Kalou ka vakauta vakatotolo mai vei au, ka vakakina vei Ilamani, na keimami kakana kei na so tale na tamata i valu.

35. Ia kevaka ko sa sega ni vakayacora na ka oqo, au na la'ki tarogi kemudou yani; raica e na sega ni laiva na Kalou me keimami mate ga e na viakana; ia e na solia vei keimami na kemudou kakana, se eda na valataka e na i seleiwau. Ia mo ^smuria na i vakaro ni Kalou.

36. Ko i au ko Moronai na nomu turaganivalu liu. Au sa sega ni domona na i tutu vakaturaga, ia me'u vakadodonutaka ga. Raica au sa sega ni qara me dokai au ko vuravura, ia me vakalagilagi ga na noqu Kalou kei na ^tbula galala ni noqu vanua. Au sa tinia eke na noqu i vola.

WASE 61

Sauma mai na i vola ko Paorani, ka tusanaka na nona yalodina – Sa tukuna mai ni sega ni cala ko koya kei ira na tamata galala – Sa yavavala na nodra matanitu na Nifai –

Kacivi ira na tamata na kovana me ra valuti ira na dauvakacaca.

1. A sa vakau oti yani na i vola i Moronai vua na kovana; ia sa qai yaco mai e dua na i vola i ^aPaorani na kovana, ka vaka mai oqo na lewe ni nona i vola:

2. Ko i au ko Paorani na kovana ni vanua oqo; au sa volavola yani vei iko Moronai na i liuliu levu ni mataivalu. Ia au sa kaya vakaidina vei iko, ni'u sega sara ni marautaka na leqa ko ni sota kaya tiko; ia au sa rarawataka sara vakalevu.

3. Raica era sa tu dina e so era rekitaka na leqa ko ni sota kaya tiko; io era sa yavala mai ka vorati au kei ira na noqu ^btamata galala; ia era sa lewe vuqa vakaidina sara.

4. Era sa i takele tiko ni vakacaca oqo, ko ira era via kaliraka tani vei au na i tu^tu ni turaganilewa levu; era sa vosa marimari me ra rawai ira kina na lewe vuqa; io era sa vakatubu ca tiko vei keimami; era sa tarova na vakauti yani ni kakana, ka vakarerei ira na tamata era via la'ki vukei kemuni yani.

5. Raica era sa vakasavi au tani; au sa mani toki ki na ^cvanua ko Kitioni, kei ira kece ga a rawa ni keimami dro vata yani.

6. Ia au sa vakauta oti e dua na noqu kaci raraba e na vanua tau-coko oqo; era sa rogoca na noqu kaci, ka ra sa tekivu yacoyaco tiko mai oqo e veisiga; era sa kauta tiko mai na nodra i yaragi, me ra mai valataka na nodra vanua kei na nodra ^dbula galala; io me ra

(s) tik. 33. (t) raica 2j, Ala. 43. WASE 61: (a) Ala. 50:40. (b) raica n, Mosa. 29. (c) raica n, Ala. 2. (d) raica n, Mosa. 29. *Rauta na 62 B.C.*

sauma tale ga na ka ca a caka vei ira.

7. Era sa lako tiko ga mai oqo, ka keimami sa mai lewe levu sara, ka ra sa rere kina ko ira era a vorati keimami tiko; io era sa sega ni doudou me keimami vala.

8. Ia era a sa rawa ka taura tu na ^ekoro ko Saraemala, ka bulia e dua na nodra tui; a sa volavola oti sara ko koya vua na nodra tui na Leimani ka kerea me rau sa to-vata; ia me soli vua me lewa tiko na koro ko Saraemala; raica sa nui-taka ko koya me ra kaba na veikoro e na vanua ko ya ko ira na Leimani, me qai lesi ko koya me lewai ira kece na kai nona.

9. Raica ko a beitaki au vakaca sara mai e na nomu i vola; ia e sega ni dua na ka ko ya, ka'u sega sara ni cudru kina; ia au sa rekitaka ga na nomu kauwai, ka yaloqaqa mo vakaraitaka mai vakadodonu na lomamu. Ko i au ko Paorani; au sega ni domona ga na i tutu vakaturaga; ia au via taura lesu ga na noqu i tutu vakaturaganilewa levu me'u taqomaka kina na nodra dodonu kei na nodra ^fgalala na noqu tamata. Raica au na valataka tiko ga na bula galala sa solia vei keda na Kalou.

10. Ia keimami na vorati ira sara na tamata era vakatubu ca tiko, ka rawa ni keimami vakadave dra kina. Raica kevaka era tiko ga e na nodra vanua ko ira na Leimani, keimami na sega ni vakadavea na nodra dra.

11. Ia keimami na sega tale ga ni vakadavea na nodra dra na weka i keimami, kevaka era sa

sega ni vakatubu ca tiko ka mai valuti keimami.

12. Raica kevaka sa loma ni Kalou me keimami vakabobulataki me vakayacori kina na nona i naki, keimami na muria ga.

13. Ia sa sega ni vakaroti keimami ko Koya me keimami soro vei ira na neimami meca; a vakaroti keimami ga me keimami vakabauti Koya ka na qai vakabulai keimami ko Koya.

14. I Moronai na wekaqu lomani; me daru vorata sara na ca. Ia kevaka era sa sega ni muria na nodaru lewa ko ira era sa vakatubu ca ka veivorati tiko mai e na noda vanua, me da valuti ira yani; io me da taura dei tu ga na noda bula galala, me da lotu ka qarava tiko ga kina na noda Kalou ka noda i Vakabula.

15. Ia mo lako kusarawa mai vei au, ka kauta mai e so na nomu tamata; lesi rau ko Liai kei Tenikamu me rau lewai ira tiko yani na kena vo; io mo lesi rau me rau lewa na i valu e na i wase ni vanua oqori; ia me rau vakarorogo ki na veituberi ni Yalo Tabu.

16. Raica au sa vakauta yani na kedra kakana me ra la'ki vakayagataka tiko mada ni ko sa lako tiko mai ki ke, me yacova ni kau tale yani e so.

17. Ia mo soqona mai na levu ga ni tamata i valu ko rawata, me da la'ki valuti ira era vakacaca tiko oqo; ia e na vakaukauwataki keda na noda Kalou me vaka na noda vakabauta.

18. Ia me da rawa tale ga na ^gkoro ko Saraemala; io me qai

(e) Oma. 13. (f) raica n, Mosa. 29. (g) Oma. 13.

kau na kakana vei rau ko Liai kei Tenikamu. Raica e na vakaukau-wataki keda na Turaga me da rawai ira na tamata oqo, me mudu kina na nodra i tovo ca.

19. I Moronai; au sa rekitaka dina na nomu i vola; raica au a sega tiko ni lewa rawa na ka me keimami cakava, me keimami valuti ira na wekada se kakua.

20. Ia ko a qai tukuna mai, ni a vakaroti iko na Turaga mo valuti ira kevaka era sa sega ni veivutuni.

21. Mo vakadreti rau ko Liai kei Tenikamu me rau vakararavi tiko ga vua na Turaga; tataunaka vei rau me rau kakua ni rere; raica e na vakabulai rau vakaidina na Kalou, ka vakabulai ira tale ga era sa valataka tiko na bula galala a solia vei ira ko Koya. Au sa tinia eke na noqu i vola, vei iko Moronai na wekaqu lomani.

WASE 62

Sa la'ki vukei Paorani ko Moronai – Sa tauri lesu na koro ko Saraemala – Sa vakauti na ka ni veivuke vei Ila-mani kei rau ko Liai kei Tenikamu – Era sa dro na Leimani ki na vanua ko Moronai – Sa vakamatei Amaroni ko Tenikamu, ka vakamatei tale ga ko koya – Era sa vakasavi tani na Leimani.

1. Sa vakayaloqaqataki Moronai sara na nona wilika oti na i vola ko ya, ka sa vuabale na nona marau ni sa yalodina ka dei tiko ga ko Paorani; io sa rekitaki koya ni totaka tiko ga na nodra galala na tamata kei na bula ni nona matanitu.

2. A sa rarawataka tale ga na nodra caka cala na tamata era a vakasavi Paorani tani, ka kovea na i tutu ni turaganilewa levu; io sa rarawataki ira vakaidina sara era sa vorata na nodra matanitu kei na nodra Kalou.

3. A sa cavutu ko Moronai ka kauta yani e so na nona tamata, ka lako sara vei Paorani ki na ^avanua ko Kitioni; a sa lesi rau ko Liai kei Tenikamu me rau liutaka tiko na vo kece ni nona mataivalu.

4. A sa vakabulabulataka tale na yalo ni ^bbula galala e na vanua kece sa butuka yani; ia sa levu cake tiko ga na i wiliwili ni nona mataivalu e na nona i lakolako ki na ^cvanua ko Kitioni.

5. A ra sa curu mai ki na nona mataivalu e udolu na tamata; era sa cola i yaragi me ra valataka na nodra ^dbula galala me ra kakua ni vakabobulataki.

6. A ra sa lewe vuqa sara era sa curu ki na mataivalu i Moronai, e na nona i lakolako ki ^eKitioni; ia ni ra sa qai cokovata kei na mataivalu i Paorani, era sa lewe levu cake ka lailai na mataivalu i Pakusi, na nodra tui na dauvakacaca ka ra a vakasavi ira tani na ^ftamata galala mai na vanua ko Saraemala.

7. A rau sa kauta yani na nodrau mataivalu ko Moronai kei Paorani ka lako ki ^gSaraemala; a ra sa kaba sara na koro ka vala kei na mataivalu i Pakusi.

8. A ra sa vakamatei Pakusi ka vesuki ira na nona tamata; a sa

(i) Ala. 60:33. WASE 62: (a) raica n, Ala. 2. (b) Ala. 46:12, 13, 36. (c) raica n, Ala. 2. (d) raica n, Mosa. 29. (e) raica n, Ala. 2. (f) Ala. 51:6, 7. 61:4. (g) Oma. 13. *Rauta na 62 B.C.*

taura tale na nona i tutu vakaturaganilewa levu ko Paorani.

9. A ra sa lewai na tamata i Pakusi me vaka na lawa; ia ko 'ira era via vakatui tiko, era sa 'biu ki na vale ni veivesu; a sa lewai me ra vakamatei me vaka na lawa. Raica era sa vakamatei kece na tamata i Pakusi, kei ira tale ga era via vakatui tiko ka ra a sega ni cola i yaragi me ra valataka na nodra vanua.

10. Raica sa kilikili sara me muri tiko na lawa me taqomaki kina na nodra vanua; ia era sa vakamatei ko ira kece ga sa vakacacana na nodra bula galala, me vaka na lawa.

11. Sa mai cava na i katolusagavulu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai. Erau sa vakadeitaka tale na tiko sautu mai *Saraemala; ia era sa vakamatei kece ga ko ira sa vorata na yavu ni nodra 'bula galala.

12. Ia e na i *tekivu ni i katolusagavulu ka dua ni yabaki ni nodra gauna ni lewa, sa vakarota ko Moronai me vakauti na kedra kakana na tamata i Ilamani; sa lewa tale ga me lako kina e ono na udolu na tamata i valu, me ra la'ki veivuke e na taqomaki ni yasa ni vanua ko ya.

13. Sa lewa me lako tale ga e ono na udolu na tamata i valu vei rau ko Liai kei Tenikamu; ia me kau tale ga kina na i vakarau kakana e ganiti ira. Raica sa caka na ka oqo me taqomaki vinaka kina

na nodra vanua mai vei ira na Leimani.

14. Sa wase rua na nodrau ma-taivalu ko Moronai kei Paorani; sa biu tiko mai e dua na i wase me tawana na ^mvanua ko Saraemala, ka rau kauta e dua na i wase ki na ⁿvanua ko Nifaia me rau la'ki valuti ira na Leimani era tiko kina.

15. Ia ni ra sa lako tiko yani, era sa sota kei na vuqa sara na Leimani; era sa vakamatea e vuqa vei ira, ka vesuka tale ga e lewe vuqa; a ra sa taura na nodra i yaragi kei na kedra kakana.

16. Erau sa lewa me ra cakava e dua na veiyalayalati me ra kakua tale ni mai valuti ira na Nifai.

17. Ia ni ra sa cakava oti na veiyalayalati, era sa kau sara me ra la'ki tiko vata kei ira na ^otamata i Amoni; ia na kedra levu e va na udolu.

18. Era sa vakau oti yani qai vakuri tale na i lakolako ki na vanua ko Nifaia. A ra sa yaco ki na ⁿvanua ko Nifaia ka ra birika na nodra vale laca e na buca ko Nifaia, volekata ga na koro.

19. Raica sa gadreva tiko ko Moronai me ra lako mai na Leimani me ra mai vala e na vanua bucabuca e taudaku ni koro; ia era sa sega ni doudou na Leimani me ra mai valuti ira, ni ra sa kila tu na nodra yaloqaqa ka raica tale ga mai na kedra lewe levu; a ra sa sega ni mai valuti ira e na siga ko ya.

20. Ia ni sa bogi na vanua, sa

(i) tik. 6, 10, 11. Ala. 51:5, 7, 17, 21. 60:16. 61:8. (j) Ala. 51:19. (k) Oma. 13. (l) Ala. 46:12, 13, 36. (m) Oma. 13. (n) raica m, Ala. 50. (o) Ala. 27:26. (p) raica m, Ala. 50. *61 B.C.

lako lo yani ko Moronai ka kabata cake na bai ni koro, me la'ki raica mai se yasa ni koro cava era tiko kina na mataivalu ni Leimani.

21. A sa kunea ni ra vakaitiko-tiko e na yasana ki na tokalau, e na yasa ga ni matamata ni koro; ia era sa moce lutu koto. A sa lesu tale ka vakaroti ira na nona mataivalu, me vakarautaki vakatotolo e so na "dali kaukauwa kei na i kabakaba, me ra tukuci sobu kina ki lomani-koro.

22. A sa vakarota ko Moronai me ra lako yani na nona tamata ka kaba ki na dela ni bai ni koro ka vakatautukutaki sobu yani ki lomani-koro e na yasana ki na ra; io na yasana e yawa tani mai na vanua era tiko kina na mataivalu ni Leimani.

23. A ra sa tukuci sobu kece ki lomani-koro e na bogi ko ya; ia ni qai kida na mataka, era sa tu kece e lomani-koro.

24. Era qai yadra mai na Leimani era sa tu e loma ni koro na mataivalu i Moronai; a ra sa rere vakalevu sara; era sa curu e na matamata ka dro yani.

25. Ia ni sa raica ko Moronai ni ra sa dro, sa vakaroti ira na nona tamata me ra vakasavi ira; a ra sa vakamatea e vuqa vei ira, ka kauta vakavesu e vuqa tale; ia ko ira na kena vo era sa dro ki na "vanua ko Moronai, e na i yalayala ni vanua mai matasawa.

26. A rau sa rawa ko Moronai kei Paorani na "koro ko Nifaia, ka sega ni duabulu vei ira e mate kina; ia era a bale mate ga kina e lewe vuqa na Leimani.

27. Ia e vuqa vei ira na Leimani ka ra a vesu era sa via toki vei ira na 'tamata i Amoni, me ra la'ki tamata galala.

28. Ia ko ira kece ga oqori, sa vakadonui na nodra gagadre.

29. A ra sa toki kece ga na kai-vesu ka la'ki okati me tamata i Amoni; a ra sa gumatua e na teitei; io era sa tea na veimataqali kakanana, ka susu manumanu tale ga. Sa mamada sara kina na nodra i colacola na Nifai, ni sa sega na Leimani e kaivesu tiko.

30. Ni sa rawa ko Moronai na "koro ko Nifaia, ka kauta vakavesu e vuqa na tamata, sa lailai sara kina na nodra mataivalu na Leimani; ia sa sereki mai e vuqa na Nifai ka ra a kaivesu tu, ka sa mai levu sara kina na mataivalu i Moronai. A sa cavutu mai Nifaia ko Moronai ka lako ki na "vanua ko Liai.

31. Ia ni ra sa raica na Leimani ni sa la'ki valuti ira yani ko Moronai, era sa rere sara ka dro yani.

32. A sa cici muri ira yani ko Moronai; era sa veivakasavi tiko yani e na veikoro, me yacova ni ra sa la'ki sota kei rau ko Liai kei Tenikamu; a ra sa drotaki rau tale ko ira na Leimani, ka gole ki na i yalayala ni vanua mai matasawa me yacova ni ra sa tadu ki na "vanua ko Moronai.

33. A ra sa soqoni vata kece na mataivalu ni Leimani ki na vanua ko Moronai, me sa dua ga na nodra mataivalu levu. Sa tiko tale ga mai kea ko Amaroni, na nodra tui na Leimani.

(q) tik. 23. (r) raica l, Ala. 50. (s) raica m, Ala. 50. (t) Ala. 27:26. (u) raica m, Ala. 50. (v) raica n, Ala. 50. (w) raica l, Ala. 50. Rauta na 61 B.C.

34. Ia ko Moronai kei Liai kei Tenikamu, eratou sa tuva na nodratou mataivalu me viribaiti ira na Leimani; a ra sa tuva me yacova na veikau ka i yalayala e na yasana ki na tokalau kei na veikau ka i yalayala e na yasana ki na ceva.

35. A ra sa moce kina e na bogi ko ya. Raica era sa oca kece sara na Nifai kei ira tale ga na Leimani e na i lakolako balavu era a cakava mai, ka ra sega tale ni nakita e dua na i lawaki e na bogi ko ya vakavo duadua ga ko Tenikamu; raica sa cudruvi Amaroni vakalevu sara kei na tuakana ko Amalikaia, ni sa kila sa i rau ga erau vakavuna na i valu levu ka sa dede tiko oqo; io na i valu ka sa dave sara kina vakalevu na dra, ka sa yaco tale ga kina na dausiga.

36. A sa lako lo yani ko Tenikamu ki na nodra i tikotiko na Leimani; a kabata na bai ka tukuci koya sobu ki loma ni koro; a sa vakasaqaqara voli me yacova ni sa kunea na tui; a sa cokai koya e na dua na ^ymoto ka laubasikata na lomaserena, volekata sara na utona. Ia sa vakayadrata na nona tamata na tui ni bera ni mate; a ra sa vakasavi Tenikamu ka vakamatei koya.

37. Erau sa rarawa vakalevu sara ko Moronai kei Liai ni rau sa rogoca sa mate ko Tenikamu; raica sa tamata qaqa sara ko koya, ka sa gumatua ni valataka na nona vanua; io sa dua ko koya na duru vesi ni ^{2a}bula galala, ka sa sota kaya oti e vuqa na ka rarawa. Ia oqo e sa mate; a sa lako e na sala

era sa lako kina ko ira kece ga na kai vuravura.

38. A sa cavutu ko Moronai ka valuti ira na Leimani, ka vakamatei ira e na dua na ravuravu levu sara; a sa vakasavi ira tani mai na vanua ko ya; a ra sa dro sara ka sega ni lesu tale mai.

39. Sa mai ^{*}cava na i katolusa-gavulu kadua ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai; ia sa yaco tiko na nodra i valu, na vakadave dra kei na dausiga, ka ra sa sota kei na vuqa na ka rarawa e na vuqa na yabaki.

40. E dina ga sa yaco tiko na veilabalabati, na veileti, na veivala kei na veimataqali i tovo ca kece ga e na kedra maliwa na Nifai, ia era sa vakabulai ga e na vukudra na tamata yalododonu kei na nodra ^{2b}daumasumasu tiko.

41. Raica sa vuqa sara na yabaki na nodra veivaluvaluti tiko na Nifai kei ira na Leimani; e vuqa vei ira era sa yalo kaukauwa; ia e vuqa tale era sa yalomalumalumu e na vuku ni veika rarawa era a sota kaya, ka ra sa vakamalumutaki ira vua na Kalou.

42. A sa ^{2c}viribaita vakaukauwa sara ko Moronai na veivanua kece ga sa voleka yani vei ira na Leimani; ia ni sa kaukauwa vinaka kece tu, sa lesu tale ko koya ki na ^{2a}koro ko Saraemala, ka lesu tale ko Ilamani me qarava na cakacaka vakalotu.

43. A sa solia ko Moronai na lewa kece ni nona mataivalu vua na luvena, na yacana ko Moronaia; a sa lako ko koya ki na nona vale

(y) Ala. 51:34. (2a) Ala. 46:12, 13, 36. (2b) raica e, 2 Nif. 32. (2c) raica c, Ala. 48. (2d) Oma. 13. *60 B.C.

me la'ki vakacegu tiko kina e na vo ni nona gauna.

44. A sa taura ko Paorani na nona i tutu vakaturaganilewa levu; ia ko Ilamani sa vakuria yani na nona i lesilesi, me vunautaka na vosa ni Kalou vei ira na tamata; raica me vaka ni a yaco tiko e vuqa na i valu kei na veileti e na dua na gauna balavu, sa kilikili kina me vaqacacotaki ka buli tale e so na lawa ni lotu.

45. A sa lako yani ko Ilamani kei iratou na nona i tokani, ka vunautaka na vosa ni Kalou; raica eratou sa vunauci ira na tamata ka ra sa veivutunitaka kina na nodra i valavala ca; a ra sa ^{2e}papitaiso sara vua na Turaga na nodra Kalou.

46. Era sa vakadeitaka tale na lotu ni Kalou e na vanua taucoko.

47. A sa buli tale e so na lawa kei na i vakaro. ^{2f}Era sa lesi na turaganilewa kei na turaganilewa liu.

48. A ra sa tiko sautu tale mai na Nifai; a ra sa tubu me lewe vuqa sara e na vanua taucoko, ka ra sa vutuniyau tale ga vakalevu.

49. Raica era sa vutuniyau, ra kaukauwa ka tiko sautu tale ga; ia era sa sega ni dokadokai ira kina; era sa daunanuma tiko ga na Turaga na nodra Kalou, ka vakamalalumutaki ira e matana.

50. Raica era sa nanuma na veika lelevu sa vakayacora vei ira na Turaga; era sa nanuma na nona a vakabulai ira mai na mate, sereki ira mai na veivakabobulataki, na vale ni veivesu, kei na veika rarawa kece ga a yaco vei ira; io sa

i Koya ga sa vakabulai ira mai na ligadra na nodra meca.

51. Ia era sa ^{2g}daumasu tiko ga vua na Turaga na nodra Kalou; a sa vakalougatataki ira sara na Turaga me vaka na nona vosa; a ra sa kaukauwa sara ka tiko sautu e na vanua ko ya.

52. Raica sa yaco vakaidina na veika taucoko oqo. A sa mate ko Ilamani e na i *katolusagavulu kalima ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

WASE 63

Sa sosomitaki Ilamani ko Sipiloni – Sa mate ko Moronai – Ko Akoca, na dau ta waqa – Era sa soko cake na Nifai ki na vanua e na vualiku – Sa maroroya na i vola tukutuku ko Ilamani na luve i Ilamani – Sa rawai ira na Leimani ko Moronai – Ai tinitini ni i tukutuku i Alama.

1. E na i †tekivu ni i katolusagavulu kaono ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai, sa taura kina ko "Sipiloni na i ^byaya maroroi kece a solia tu ko Alama vei Ilamani.

2. Raica sa tamata yalododonu ko koya ka caka dodonu e na mata ni Kalou; sa yalodina sara ka muria na vunau ni Turaga na nona Kalou, me vakataki tuakana.

3. A sa mate ko Moronai. Sa mai cava na i katolusagavulu kaono ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai.

4. Ia e na i ‡katolusagavulu kavitu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveiliwai, era sa biuta kina na ^dvanua ko Saraemala e lima na udolu va na drau na tagane

(2e) raica v, 2 Nif. 9. (2f) Mosa. 29:39. (2g) raica e, 2 Nif. 32. WASE 63: (a) Ala. 38. (b) Ala. 37:3-12. (d) Oma. 13. ⁵⁷B.C. † 56 B.C. ‡ 55 B.C.

kei ira na watidra kei na luvendra, ka ra toki yani ki na vanua e na ^cvualiku.

5. Ia e dua na matai liga maqosa sara, na yacana ko Akoca; a sa taya ko koya e dua na ^fwaqa levu volekata na i yalayala ni ^vvanua ko Vanuasautau kei ⁱVanualala; a sa tavoca ki wai e na yasana ki na ra, e na yasa ni ^jvanua qiqo ka gole cake ki na ^kvualiku.

6. A ra sa vodo kina e vuqa na Nifai, ko ira na watidra kei ira na luvendra; a ra sa vakavodoka tale ga kina na kakana kei na i yaya e ganiti ira; a ra sa soko cake ki na vualiku. Sa mai cava na i katolusagavulu kavitu ni yabaki.

7. Ia e na i katolusagavulu kawalu ni yabaki, sa taya tale kina e vica na ^lwaqa lelevu ko Akoca. A sa lesu tale ga mai kina na i matai ni waqa a soko yani, ka ra vodo tale kina e vuqa na tamata; era sa vakavodoka tale ga vakalevu na kedra kakana ka soko cake ki na vauliku.

8. Ia sa sega tale ni kilai e dua na ka me baleti ira. Raica sa nanumi ga ni ra sa luvu e na wasaliwa titobu. A sa soko tale e dua na waqa; ia keimami sega ga ni kila na vanua e lako sara kina.

9. A ra sa lewe vuqa sara na tamata era sa toki tiko ki na vanua e na vualiku e na yabaki taucoko oqo. Sa mai cava na i katolusagavulu kawalu ni yabaki.

10. E na i *katolusagavulu kaciwa ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, sa mate kina

ko ^mSipiloni. A sa vodoka e dua na ^owaqa ko ⁿKorianitoni, me kauta na kedra kakana na sa tiko mai na vualiku.

11. Ia ni sa bera ni mate ko Sipiloni, sa solia na i ^pyaya maroroi ka tiko vua kivei Ilamani na luve i Ilamani, ka vakayacani ga vei tamana.

12. A sa ^qlavetaki na i tukutuku kece ka tu vei Ilamani, ka vakauti yani na kena lavelave me ra wilika na tamata kece ga; ia a sega ga ni lavetaki na veika sa vakarota tu ko Alama me ^rkakua ni vakatakilai.

13. Raica sa kilikili sara me karoni vinaka tu na i yau maroroi kece oqo, ka vakadewai sobu tiko ki na nodra ^sveitabatamata kece ga. Ia e na yabaki oqo, ni sa bera ni ^umate ko Sipiloni, sa ^tvakadewataka rawa vei Ilamani.

14. Ia e na yabaki tale ga oqo, era sa vuki tani kina e so na tamata ka toki sara vei ira na Leimani; sa i ira oqo era a la'ki vakaucaca vei ira na Leimani me ra cudruvi ira na Nifai.

15. E na yabaki tale ga oqo, sa lako mai kina e dua na mataivalu levu ni Leimani me valuti ira na mataivalu i ^vMoronaia; ia era a vakadrukai ka vakasavi lesu ki na nodra vanua, ka ra bale mate koto mai e vuqa vei ira.

16. Sa mai cava na i katolusagavulu kaciwa ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

17. Sa yala eke na nodratou i tukutuku ko Alama kei rau na luvena ko Ilamani kei Sipiloni.

(e) Ala. 46:17. (f) tik. 6-10. Ila. 3:10, 14. (g) raica 2o, Ala. 22. (i) raica 2p, Ala. 22. (j) raica 3b, Ala. 22. (k) raica e. (l) raica f. (m) raica a. (n) raica e. (o) raica f. (p) Ala. 37:3-12. (q) Ala. 17:2. (r) Ala. 37:27-32. (s) Ala. 37:4. (t) tik. 11. (u) tik. 10. (v) Ala. 62:43.

AI VOLA I ILAMANI

Na kedra i tukutuku na mataqali i Nifai. Na nodra veivaluvaluti, veicacati kei na nodra toki tani. Na nodra parofisai e vuqa na parofita yalosavasava ni bera na nona lako mai na Karisito, me vaka sa vola ko Ilamani na luve i Ilamani, kei na nodra i tukutuku na luvena me yacova sara na nona lako mai na Karisito. Era sa saumaki mai e vuqa na Leimani. Na i tukutuku ni nodra saumaki. Na i tukutuku ni nodra yalododonu na Leimani kei na nodra i valavala ca ka i tovo vakasisila na Nifai, kei na so tale na ka me vaka sa vola ko Ilamani, kei iratou na luvena, me yacova sara na nona lako mai na Karisito; a sa vakatokai na i vola i Ilamani.

WASE 1

Eratou sa veiqatitaka na luve i Paorani na i tutu ni turaganilewa levu – Sa labati Paorani na i karua ko Kisikumeni – Ko Korianatuma, e dua vei ira na Nifai ka sa vuki tani – Sa rawai ko Saraemala ka tauri lesu tale.

1. E na i *tekivu ni ka vasagavulu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai, era sa sota kaya kina e dua na gauna dredre sara ko ira na Nifai.

2. A sa mate ko ^aPaorani ka lako yani e na nodra sala na kai vura-vura kece ga; ia sa tubu e dua na veileti kaukauwa se ko cei vei iratou na veitacini na luve i Paorani me na taura na i tutu ni turaganilewa levu.

3. Ia oqo na yacadratou na veiqatitaka tiko na i tutu ni turaganilewa ka vakavuna tale ga me ra veileti na tamata: Ko Paorani, ko Paeniki kei Pakumeni.

4. Ia e sega ni ko iratou wale ga oqo na luve i Paorani, era lewe levu tu; ia sa i iratou ga oqo ka veiqatitaka tiko na i tutu ni turaganilewa ka ratou sa vakavuna me ra tawase tolu na tamata.

5. Ia era sa digitaki Paorani ko ira na Nifai me nodra turaganilewa levu ka na nodra kovana tale ga.

6. Ia ni sa kila ko Pakumeni ni sa sega ni rawata na i tutu ni turaganilewa, sa qai duavata kei ira na tamata.

7. Ia sa cudru vakalevu sara ko Paeniki kei ira na tamata ka ra vinakata tiko me nodra kovana ko koya; a sa voleka sara me rawai ira na tamata ko koya me ra valuti ira na wekadra.

8. Ia ni sa voleka sara me rawata na ka oqo, sa qai vesu ka veilewaitaki me vaka na ^blawa; a sa lewai me mate ni sa talaidredre ka segata me vakacacana na nodra galala na tamata.

9. Ia ni ra sa raica ko ira na tamata ka ra vinakata tiko me nodra kovana ko koya ni sa lewai me mate, era sa cudru ka tala yani e dua na tamata ki na i tikotiko ni veilewai i Paorani; na yacana ko Kisikumeni; a sa labati Paorani ko koya e na gauna e dabe tiko kina e na i tikotiko ni veilewai.

10. Era a qai cici muri koya na tamata i Paorani; ia sa dro kusa-

rawa yani ko Kisikumeni ka sega na tamata e vesuki koya rawa.

11. A sa dro yani vei ira era a talai koya mai; a ra sa cakava na veiyalayalati, ka ra bubului e na yaca i Koya sa Buli ira, ni ra na sega ni tukuna vua e dua na tamata ni a labati Paorani ko Kisikumeni.

12. Ia era a sega ni kilai Kisikumeni ko ira na Nifai, ni a vakalecaleca yani e na gauna ka labati Paorani kina. Ia ko Kisikumeni kei ira na nona i lawalawa ka ra a veiyalayalati vata, era a veimaliwai tu kei ira na tamata ka ra sega ga ni kilai; ia ko ira kece sa kilai sa lewai me ra mate.

13. Era sa digitaki Pakumeni ko ira na tamata me nodra turaganilewa ka nodra kovana, me i sosomi kei Paorani na tuakana me vaka na nona dodonu. A sa yaco kece oqo e na i ka vasagavulu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai; ia sa sega ni dede na nona gauna ni lewa.

14. Ia e na i *ka vasagavulu kadua ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, era sa soqona vata kina ko ira na Leimani e dua na mataivalu levu; era sa vakaiyaragi e na i seleiwau kei na i sele takelo, na dakai kei na kena gasau, na i sala kaukamea kei na i sasabai ni seredra; io na veimataqali i sasabai kece ga.

15. A ra sa lako sobu mai me valuti ira na Nifai. A sa liutaki ira e dua na tamata na yacana ko Korianatuma, sa kawa i Saraemala ko koya, ia sa toki tani mai vei ira na Nifai; a sa tamata levu ka qaqa!

16. Ia ko Tubaloca na nodra tui

na Leimani o koya na luve i Amoroni, sa nanuma ni sa rawa ni vorati ira na Nifai ko Korianatuma, ni sa tamata qaqa ka tamata vuku; a sa talai koya yani me rawa kina vua me rawai ira na Nifai.

17. A sa vakauqeti ira me ra cudru; a sa soqoni ira vata na nona mataivalu ka digitaki Korianatuma me nodra i liuliu; a sa vakarota me ra lako yani ki na vanua ko Saraemala ka valuti ira na Nifai.

18. Ia sa yaco tiko na veileti vei ira na Nifai ka sa sota kaya na nodra matanitu na gauna dredre sara; raica sa lewe lailai era sa yadrava na vanua ko Saraemala, ni ra sa nanuma era na sega ni doudou na Leimani me ra lakova mai na loma ni nodra vanua, ka kaba na koro levu ko Saraemala.

19. A sa liutaki ira yani na nona mataivalu levu ko Korianatuma ka valuti ira na lewe ni koro; ia era a basika vakasauri yani ka sega na gauna me ra vakasoqoni ira vata kina na nodra mataivalu ko ira na Nifai.

20. A sa vakamatei ira sa yadrava tu na matamata-ni-koro ko Korianatuma ka kauta yani na nona mataivalu ki na loma ni koro; era sa vakamatei ira kece sa veivorati kei ira ka ra taura na koro taucoko.

21. Ia ko Pakumeni na turaganilewa levu, sa drotaki Korianatuma ki na taudaku ni koro. A sa yaviti koya mate e na yasa ni bai ko Korianatuma. Sa yala eke na gauna ni lewa i Pakumeni.

22. Ia ni sa kila ko Korianatuma

ni sa taura na koro ko Saraemala, ka raica ni ra sa drotaki koya ko ira na Nifai, ka ra vakamatei ka vesu ka biu ki na vale ni veivesu, ka sa taura na koro ni valu kaukauwa duadua ni vanua ko ya, sa yalo bolebole sara ka via lako yani me kaba na vanua taucoko.

23. Ia a sega ni dede ko koya e na vanua ko Saraemala; a kauta e dua na mataivalu levu ka lako yani ki na ^hkoro ko Vanuasautu; a sa nakita me kaba na koro me rawa kina na vanua e na vualiku.

24. Sa nanuma ko koya ni tiko mai kea na nodra qaqa, ia era a tu ga vaka i wasewase lalai; a sa kabai ira yani vakasauri ka sega na gauna me ra cokovata mai kina; era sa yaviti ira ka vakamatei ira.

25. E dina ga ni ra a vakamatei e vuqa sara na Nifai e na kaba vanua oqo nei Korianatuma, ia sa solia na gauna vei Moronaia me vakarau vinaka mai kea.

26. A nanuma ko Moronaia ni ra na sega ni doudou na Leimani me ra lako mai ki na loma ni vanua; ia sa nanuma era na valuta ga na veikoro vakavolivolita na i yalaya ni vanua me vaka na nodra i vakarau; a sa vakarota kina ko Moronaia na nona mataivalu qaqa me ra yadrava na veiyasana vakavolivolita na i yalayala ni vanua.

27. Ia era a sega ni rere na Leimani me vaka a nanuma ko koya; raica era a curuma sara na loma ni vanua ka taura na koro turaga ko Saraemala; era curuma yani na veikoro lelevu mai kea ka vakamatei ira e na veivakamatei levu, na tagane kei na yalewa kei na

gone; a ra sa rawa e vuqa na koro lelevu kei na koro ni valu.

28. Ia ni sa kila na ka oqo ko Moronaia, sa talatala sara vei Liai me takosovi ira mai ni bera ni ra yaco yani ki na ^hkoro ko Vanuasautu.

29. A sa kitaka vakakina; a sa takosovi ira mai ni bera ni ra yacova yani na vanua ko Vanuasautu; a sa valuti ira vakaukauwa ka vakasavi ira lesu ki na vanua ko Saraemala.

30. A sa takosovi ira yani ko Moronaia ka valuti ira e na veiravui rerevaki; a sa lewe vuqa sara era bale mate kina, ka dua vei ira ko Korianatuma.

31. Raica sa sega na vanua me ra dro kina na Leimani; era sa sega ni dro rawa ki na vualiku se ki na ceva, ki na tokalau se ki na ra, ni ra sa vakavolivoliti ira e na veiyasana kece ga ko ira na Nifai.

32. A sa liutaki ira yani na Leimani ko Korianatuma ki na kedra maliwa na Nifai, ka ra sa rawai ira ko ira na Nifai; sa mate tale ga kina ko koya, ka ra soro na Leimani vei ira na Nifai.

33. A sa taura tale ko Moronaia na ^hkoro ko Saraemala; a sa sereki ira na Leimani me ra lako yani e na vakacegu.

34. Sa cava eke na i ka vasagavulu kadua ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai.

WASE 2

Sa digitaki ko Ilamani na i karua me turaganilewa levu – Sa vakamatei ko Kisikumeni – Na i soqosoqo e so – Ko ira na daubutako i Ketianitoni.

1. E na i *ka vasagavulu karua ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, sa vakadeitaka tale ko Moronaia me ra veisaututaki na Nifai kei ira na Leimani; a sa sega e dua sa tawana na i tutu ni turaganilewa levu; a sa tekivu tale me ra veiletitaka na tamata se ko cei me tawana na i tutu oqori.

2. A sa digitaki ko Ilamani na luve i Ilamani, e na nodra ^alewa na tamata, me taura na i tutu ni turaganilewa levu.

3. Ia ko Kisikumeni ka a ^blabati Paorani, sa segata me vakamatei Ilamani tale ga; era sa tokoni koya na nona i lawalawa ka ra a veiayalayalati vata me ra kakua ni tukuna na nona i naki ca.

4. Ia e dua na tamata na yacana ko Ketianitoni; a tamata dauvosa ka i lawaki qaseqase, sa nona ^cmesamesa na laba kei na butako; a sa nodra i liuliu na i lawalawa i Kisikumeni.

5. A sa temaki ira na tamata kei Kisikumeni tale ga ko koya, me ra digitaki koya me daunilewa; ia e na qai lesi ira na nona i lawalawa me ra lewai ira na tamata; a ka oqo sa segata kina ko Kisikumeni me ^dvakamatei Ilamani.

6. A sa lako yani ki na i tikitiko ni veilewai me vakamatei Ilamani; raica a vakalecaleca yani e na bogi e dua na tamata i Ilamani ka kila mai kina ni ra sa nakita tiko na i lawalawa oqo me ra ^evakamatei Ilamani.

7. E rau a sota kei Kisikumeni ka vakaraitaka vua na nodra i vakatakilakila; a sa tukuna kina vua ko Kisikumeni na nona i naki ka

kerea me kauti koya ki na i tikitiko ni veilewai me vakamatei Ilamani.

8. Ia ni sa kila na tamata i Ilamani ni sa i naki i Kisikumeni me mai laba, ka ra sa nakita tale ga na nona i lawalawa me ra laba ka butako me ra rawa-ka kina me vaka na i naki ^fvuni ni nodra i soqosoqo, sa qai kaya na tamata i Ilamani vei Kisikumeni: Daru mai lako ki na i tikitiko ni veilewai.

9. A sa marau sara kina ko Kisikumeni ni kila ni sa na vakayacora rawa kina na nona i naki; ia ni rau sa lako tiko ki na i tikitiko ni veilewai, sa qai suaki Kisikumeni na tamata i Ilamani ka lau basikata na utona; a sa bale sobu ka mate sara. A sa cici yani ko koya ka tukuna kece vei Ilamani na ka a rogoa ka raica kei na ka sa vakayacora.

10. A sa vakarota ko Ilamani me ra vesu kece mai na i lawalawa ^gdaubutako ka daulaba oqo, ka vakamatei me vaka na lawa.

11. Ia ni sa kila ko Ketianitoni ni sa sega ni lesu tale yani ko Kisikumeni, sa rere de na vakamatei; a sa vakarota me ra muri koya na nona i lawalawa. Era sa dro yani e na dua na gaunisala vuni ka basika ki na loma ni lekutu; ia ni ra qai yaco yani na tamata i Ilamani me ra la'ki vesuki ira mai, era sa yali kece.

12. Ia e na qai tukuni malua yani e vuqa na ka me baleti Ketianitoni. A sa cava eke na i ka vasagavulu karua ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

13. Ia e na i tinitini ni vola oqo,

(a) raica c, Mosa. 29. (b) Ila. 1:9. (c) raica j, 2 Nif. 10. (d) tik. 2, 6, 9. (e) raica d. (f) raica j, 2 Nif. 10. (g) raica j, 2 Nif. 10. *50 B.C.

ko na raica kina ni sa i Ketianitoni a vakavuna na nodra malumalumu na Nifai ka voleka me ra vakarusai sara.

14. Au sega ni kaya na i tinitini ni vola i Ilamani, ia na i tinitini ni 'vola i Nifai ka'u a taura mai kina na i tukutuku kece au sa vola.

WASE 3

E lewe vuqa era sa toki yani ki na vualiku – Na vanua ka wasawasa na yasana ruarua – Na veivale simede – Era sa vola e vuqa na i tukutuku – Sa sosomitaki Ilamani ko Nifai na lu-vena.

1. E na i *ka vasagavulu katolu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, sa sega kina ni yaco na veileti e na kedra maliwa na Nifai; ia e so ga na i vakarau via-veilevu e na loma ni lotu sa vakavuna na veileti lalai e so vei ira na tamata, ka qai vakameyautaki ni sa cava na i ka vasagavulu katolu ni yabaki.

2. Era sa sega ni veileti na tamata e na i ka vasagavulu kava ni yabaki; a sa sega tale ga ni tubu na veileti e na i ka vasagavulu kalima ni yabaki.

3. Ia e na i †ka vasagavulu kaono ni yabaki, sa tubu kina na veileti kei na veivala; era sa lewe vuqa era sa toki tani mai na ^avanua ko Saraemala ka lako yani ki na ^bvanua e na vualiku me ra la'ki taukena.

4. Era a lakova e dua na vanua yawa sara ka yacova yani e dua na

vanua e levu kina na uciwai e na bati ni ^cwasawasa.

5. Era sa tawana yani na veivanua kece; io na vanua kece ga sa lala tu ka sega kina na veikau, ka ni ^dlewe vuqa era a tawana tu e liu na vanua oqo.

6. E vanua vinaka kece, ia sa sega ga kina na veikau; ia e na vuku ni veivakarusai levu a yaco vei ira ka ra a tawana tu e liu na vanua ko ya, sa vakatokai kina me ^evanua-lala.

7. Ia e sega soti ni levu na kau e bula tu e na vanua; ia ko ira era la'ki tawana yani era sa matai ni buli simede; era sa tara na veivale ^fsimede me nodra i tikotiko.

8. Era sa tubu me lewe vuqa sara, ka ra tawana yani na veivanua e na ^gceva ki na ^vvualiku; ia era sa dewa yani ka tawana na vanua taucoko, mai na ^hwasawasa e na ceva ki na wasawasa e na ^jvualiku, mai na wasawasa e na ^kra ki na wasawasa e na ^ltokalau.

9. Ia ko ira mai na ^mvualiku era sa vakaitikotiko e na vale laca kei na vale ⁿsimede, ka ra vakabula na kau kece sa tubu cake mai me na tara kina na nodra veivale, na nodra koro, na nodra ^ovale tabu, na ^pvalenilotu, na ^qvalenisogo kei na veimataqali vale kece ga.

10. Ia me vaka ni ^rsega soti na kau e na vualiku, sa dauvakau yani kina vei ira na kau e na ^swaqa.

11. A sa rawa kina vei ira e na ^tvualiku me ra tara na vale kau kei

(i) raica f, 1 Nif. 1. WASE 3: (a) Oma. 13. (b) Ala. 46:17. 63:4. (c) raica j, Mosa. 8. (d) raica k, Mosa. 8. (e) raica 2p, Ala. 22. (f) tik. 9, 11. (g) raica o, Ala. 46. (i) raica q, Ala. 46. (j) 1 Nif. 21:12. (k) Ala. 22:27, 32, 33. Ila. 11:20. (l) raica k. (m) raica i. (n) raica f. (o) raica i, 2 Nif. 5. (p) raica v, Ala. 16. (q) raica u, Ala. 15. (r) tik. 5, 9. (s) raica f, Ala. 63. (t) raica i.

na vale ^usimedede e na nodra veikoro.

12. Era sa toki tale ga yani ki na vanua oqo e vuqa na ^ttamata i Amoni, ko ira era a kawa i Leimani.

13. Ia e so vei ira na tamata oqo era sa vola tu e vuqa na i ^utukutuku matailalai me baleti ira.

14. Ia sa sega ni rawa me volai ^utaucoko eke na kedra i tukutuku na tamata oqo; ko ya na kedra i tukutuku na mataqali i Leimani kei na mataqali i Nifai, na nodra veicacati, na veileti, na veivala, na nodra vunau kei na nodra parofisai, na nodra ^{2a}veisokoyaki kei na nodra ta waqa, na nodra tara ^{2b}vale tabu, na ^{2c}valenilotu kei na ^{2d}valenisoqo, na nodra i valavala vinaka kei na nodra i valavala ca, na nodra daulaba kei na nodra daubutako, na nodra daukovekove kei na i tovo vakasisila kece ga kei na dauyalawa.

15. Ia era sa vola ^{2e}tu na Nifai e vuqa na mataqali i vola tukutuku.

16. Era sa ^{2f}vakadewataka sobu na mataqali i Nifai ki na veitabatamata kece ga, me yacova ni ra sa vuki ki na i valavala ca; era sa labati ka vakacacani, vakasasataki ka vakasavi yani ka vakamatei, ka veiseyaki e dela i vuravura; era sa veicurumaki kei ira na Leimani me yacova ni ra sa ^{2g}sega ni vakatokai tale me ra Nifai; era sa ca, ka tamata kila ka vakarerevaki, ka ra sa okati me ra Leimani.

17. Ia me'u lesuva tale mada na noqu i tukutuku; ia a yaco na veika

ka'u tukuna tiko ni oti na veicacati, na tiko yavavala, na i valu kei na veileti e na kedra maliwa na Nifai.

18. Sa mai cava eke na i *ka vasagavulu kaono ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai.

19. Ia sa yaco tiko ga na veileti e na vanua e na i ka vasagavulu kavitu kei na i ka vasagavulu kawalu ni yabaki.

20. Ia ko ²ⁱIlamani na turagani-lewa levu, sa lewa vakadodonu vei ira; a sa muria na i lesilesi, na lewa kei na vunau ni Kalou; a sa kitaka na ka sa dodonu e na mata ni Kalou; a sa muria na i vakarau i tamana ka sa tiko sautu e na vanua.

21. Sa rua na luvena tagane. A sa vakayacani koya ka qase ko Nifai kei koya ka gone ko Liai. E rau sa tubu cake ka kila na Turaga.

22. Ia ni sa voleka me cava na i ka vasagavulu kawalu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai, sa malumu sobu mai na veivaluvaluti kei na veileti e na kedra maliwa na Nifai.

23. Ia e na i †ka vasagavulu kaciwa ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, sa vakadeitaki na tiko sautu e na vanua; ia sa sega ga ni vakadeitaki vei ira na lewe ni ^{2j}soqosoqo ka tauyavutaka ko Ketianitoni na daubutako, e na veikoro lelevu; ia e na gauna ko ya era a sega tiko ni kilai ira ko ira na i liuliu ni matanitu, ka ra a sega ni vakawabokotaki sara mai na nodra vanua.

(u) raica f. (v) Ala. 27:26. (w) tik. 15. (y) 3 Nif. 26:6-11. (2a) raica f, Ala. 63. (2b) raica i, 2 Nif. 5. (2c) raica v, Ala. 16. (2d) raica u, Ala. 15. (2e) tik. 13. (2f) 1 Nif. 5:16-19. Ala. 37:4. (2g) Ala. 45:12-14. (2i) Ila. 2:2. (2j) raica j, 2 Nif. 10.

*45 B.C. †43 B.C.

24. Ia e na yabaki vata ga ko ya sa tubu cake sara kina na lotu; era sa curu me ra lewe ni lotu e vica vata na udolu ka ra ^{2k}papitaiso ni ra sa veivutuni.

25. A sa tubu cake vakalevu na lotu ka ra sa vakalougatataki vakalevu na lewena; era sa kurabui vakalevu kina ko ira na bete ^{2l}levu kei ira na i vakavuvuli.

26. A sa tubu cake na cakacaka ni Turaga e na nodra sa ^{2m}papitaiso ka curu me lewe ni lotu ni Kalou e vuqa na tamata; io e udolu vaka tini.

27. Ia eda sa kila eke ni sa yalololoma na Turaga vei ira kece sa masuta na yacana tabu e na yalodra dina.

28. Io eda sa kila ni sa tadola tu na matamata ki lomalagi vei ira kece ga sa vakabauta na yaca i Jisu Karisito na Luve ni Kalou.

29. Io eda sa kila ni ko koya yadua sa lomana, sa rawa me ciqoma na vosa ni Kalou sa mana ka kaukauwa ka sa tawasea tani nai lawaki, na i cori kei na vere kece ga ni tevoru; ia sa tuberi ira na tamata i Karisito ki na sala ²ⁿdodonu ka rabaililai, me ra kosova na i ^{2o}keli levu ni rarawa tawamudu sa vakarautaki tu me tilomi ira na i valavala ca.

30. A sa vakatikori ira era sa ^{2p}vakabulai e na liga i matau ni Kalou e na nona matanitu vakalomalagi; a ra sa tiko sobu vata kei Eparaama, kei Aisake, kei Jekope kei ira kece na noda qase yalovasava ka tawamudu.

31. Ia e na yabaki oqo sa yaco

kina na marau e na ^{2q}vanua ko Saraemala kei na veivanua kece vakavolivolita; io e na vanua kece ga era sa taukena tu na Nifai.

32. Ia era sa tiko sautu ka marau e na i ka vasagavulu kaciwa ni yabaki; io era sa tiko sautu tale ga ka marau e na i ka limasagavulu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai.

33. Ia era sa tiko sautu tale ga e na i *ka limasagavulu kadua ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai; a sa tekivu me curu mai na yalodokadoka ki na loma ni lotu; ia e sega ni curu ki na lotu ni Kalou, ia ki na yalodra ga na tamata era sa kaya era sa lewe ni lotu ni Kalou.

34. Sa vakalevulevui ira na nodra dokadoka ka ra vakacacani ira kina na wekadra. Oqo sa i valavala ca levu ka vakavuna me ra sota kaya na veivakacacani ka ra vosota na ka rarawa e vuqa, ko ira sa yalo malumalumu.

35. Ia era sa ^{2r}daulolo ka masu vakawasoma, ka sa dei tiko ga na nodra vakamalumalumutaki ira ka sa kaukauwa sara na nodra vakabauta na Karisito; a sa vakasinaiti na yalodra e na marau kei na vakacegu; io sa vakavoui ka vakasavasavataki na yalodra; ia sa yaco na veivakasavasavataki oqo ni ra sa solia na yalodra vua na Kalou.

36. Era sa tiko sautu tale ga e na i ka limasagavulu karua ni yabaki; ia era sa dokadoka sara na tamata ni ra sa vutuniyau vakalevu ka tiko sautu e na vanua; era

(2k) raica v, 2 Nif. 9. (2l) raica g, Mosa. 26. (2m) raica v, 2 Nif. 9. (2n) raica e, 2 Nif. 31. (2o) raica j, 1 Nif. 15. (2p) Ala. 42:9, 11. Raica u, Ala. 12. (2q) Oma. 13. (2r) raica u, Mosa. 27.

sa viavialevu cake tiko ga e na veisiga.

37. A sa mate ko ^{2s}Ilamani e na i *ka limasagavulu katolu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, ka sa kena i sosomi ko Nifai na nona ulumatua. A sa lewa vakadodonu vei ira ko koya; io sa muria na vunau ni Kalou ka muria na i vakarau i tamana.

WASE 4

Era sa kabai Saraemala tale ko ira na Leimani – Sa rawai na koro – Era sa dro na Nifai ki na vanua ko Vanuasautu – Sa latia na sala ko Moronaia – Sa vakamalumalumutaki ira na Nifai na nodra i valavala ca, ka ra sa sega kina ni gumatua.

1. E na i †ka limasagavulu kava ni yabaki sa tubu kina e na loma ni lotu na veileti; era sa veileti tale ga ko ira na tamata ka sa yaco na vakadave dra.

2. Era sa vakamatei ka vakasavi tani mai na vanua ko ira na dauvakatubu ca, ka ra sa dro yani vua na nodra tui na Leimani.

3. Era sa la'ki vakauqeti ira na Leimani me ra valuti ira na Nifai; ia era sa rere vakalevu ko ira na Leimani ka ra sega ni via muria na nodra vosa na sa dro tani mai oqo.

4. E na i ka limasagavulu kaono ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, era sa toki yani kina e so na Nifai vei ira na Leimani; era sa la'ki duavata kei ira na a liu yani ka vakauqeti ira rawa na Leimani me ra sevaki ira na Nifai; era sa vakavakarau sara ki na i valu e na yabaki ko ya.

5. Ia e na i ‡ka limasagavulu

kavitu ni yabaki era sa lako sobu mai ka valuti ira na Nifai ka ra sa tekivuna na veivakamatematei; io era sa ia tiko ga me yacova ni ra sa taura na ^avanua ko Saraemala e na i ka limasagavulu kawalu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai; io era sa taura tale ga na veivanua kece kei na ^bvanua sa volekati Vanuasautu.

6. A ra sa vakasavi yani na Nifai kei ira na mataivalu i Moronaia ki Vanuasautu.

7. E kea era sa ^cvakavakarau kina ka waraki ira na Leimani, mai na wasawasa e na ra ki na tokalau; na raba ni vanua oqori e rauta ni lakova e ^ddua na Nifai e na dua na siga; era sa ^eyadrava ka tuva e kea na nodra mataivalu me taqomaka na nodra vanua e na Vualiku.

8. Ia e na nodra veivuke na mataivalu levu ni Leimani, era sa taura rawa kina ko ira na Nifai ka ra sa toki tani, na veika kece era taukena tu na Nifai e na veivanua e na ceva. A sa yaco na ka kece oqo e na i ka limasagavulu kawalu kei na i ka limasagavulu kaciwa ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai.

9. Ia e na i ka onosagavulu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, sa taura lesu rawa tale kina ko Moronaia kei na nona mataivalu e vuqa na nodra vanua; io era sa taura lesu tale e levu na veikoro ka ra sa taura tu na Leimani.

10. Ia e na i §ka onosagavulu kadua ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, era sa taura

(2s) Ila. 2:2. WASE 4: (a) Oma. 13. (b) raica 20, Ala. 22. (c) raica c, Ala. 48. (d) Ala. 22:32. (e) raica c, Ala. 48.

*39 B.C. †38 B.C. ‡35 B.C. §31 B.C.

lesu tale kina na veimama ni ka kece era a taukena tu.

11. Ia kevaka me ra a sega ni i valavala ca ka i tovo vakasisila ko ira na Nifai, io ko ira tale ga era sa kaya era sa lewe ni lotu ni Kalou, ke ra a sega ni rawai vakaoqo ka bale mate e vuqa vei ira.

12. Ia era sa yalo dokadoka ni ra sa vutuniyau vakalevu; io era sa vakararawataki ira sa dravudravua, sega ni vakani^fira sa viakana, sega ni vakasulumi ira sa luvawale, sabica na baludra na wekadra yalo malumalumu, vakalialia na veika tabu, ka cakitaka na yalo ni parofisai kei na i vakatakilakila; era sa laba, dauvakacaca, lasu, butako, veibutakoci, vakatubu veileti ka toki vei ira na Leimani ki na ^gvanua ko Nifai.

13. Ia e na vuku ni nodra ^tovo ca kece oqo kei na nodra sakitaka na nodra kaukauwa vaka i ira, era sa biu kina me ra bula ga e na nodra kaukauwa; o koya era sa sega kina ni gumatua; ia era sa vakararawataki ka yaviti ka ra vakasavi ira ko ira na Leimani, ka voleka me ra kaliraka kece na nodra vanua.

14. A sa vunautaka ko Moronaia vei ira na tamata e vuqa na ka me baleta na nodra i valavala ca; erau sa vunautaka tale ga e vuqa na ka vei ira na tamata ko Nifai kei Liai, ko i rau na luve i Ilamani; io erau sa parofisaitaka e vuqa na ka me baleta na nodra i valavala ca kei na ka e na yaco kevaka era sega ni veivutunitaka na nodra i valavala ca.

15. A ra sa veivutuni; ia ni ra sa

veivutuni, sa tekivu me ra gumatua mai.

16. Ia ni sa kila ko Moronaia ni ra sa veivutuni dina sa qai liutaki ira me ra kaba na veivanua kei na veikoro, me yacova ni ra sa taura lesu tale na ^jveimama ni nodra vanua kei na ka era a taukena tu.

17. Sa cava eke na i ka onosagavulu kadua ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai.

18. Ia e na i ^{*}ka ono sagavulu karua ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, sa sega ni rawata tale kina ko Moronaia e dua na vanua ka ra sa taura tu ko ira na Leimani.

19. Raica era sa lewe vuqa sara na Leimani ka sega ni rawa vei ira na Nifai me ra rawai ira; a ra sa sega kina ni segata me ra taura lesu na vo ni nodra vanua; a sa lesi ira na nona mataivalu ko Moronaia me ra qarauna ga na vanua kece era sa taukena tu.

20. Ia era sa lewe vuqa sara na Leimani; a ra sa rere vakalevu na Nifai de ra na vakamalumalumutaki, buturaki sobu, vakamatei ka vakarusai sara.

21. Io era sa qai nanuma lesu na parofisai i Alama kei na ^jvosa i Mosaia; era sa vakadinadinataka ni ra sa tamata domodomoqa ka ra sa vakawaletaka na vunau ni Kalou.

22. Era sa vukica vakatani ka buturaka sobu na ^kvunau i Mosaia, sa i koya na ka kece a vakarota vua na Turaga me tukuna vei ira na tamata; era sa vakadinadinataka ni ra sa beca na nodra lawa ka ra sa

(f) raica m, Mosa. 4. (g) raica b, 2 Nif. 5. (i) tik. 10. (j) Mosa. 29:27. (k) Ala. 1:1.

tamata i tovo ca; io era sa i tovo ca me vakataki ira na Leimani.

23. A sa malumalumu sobu mai na lotu e na vuku ni nodra i tovo ca; era sa sega ni vakabauta na 'yalo ni parofisai kei na i vakatakilakila, ka sa waraki ira tu na lewa ni Kalou.

24. Era sa kila ni ra sa malumalumu me vakataki ira na wekadra ko ira na Leimani, ka sa sega ni taqomaki ira na Yalo ni Turaga; io sa laivi ira na Yalo ni Turaga ni sa sega ^mni dautiko ko Koya e na vale dukadukali.

25. Raica sa sega ni taqomaki ira na Turaga e na nona kaukauwa levu ka veivakurabuitaki, ni ra sa sega ni vakabauta ka ra sa i valavala ca sara; era sa kila ni ra sa lewe vuqa cake ko ira na Leimani; ia kevaka era na sega ni kabita na Turaga na nodra Kalou, era na rusa vakaidina.

26. Raica era sa kila sa tautauvata na nodra kaukauwa kei na nodra kaukauwa na Leimani. A ra sa vuki ki na i valavala ca; ia e na vica wale ga na yabaki era sa malumalumu kina e na vuku ni nodra caka ca.

WASE 5

Sa solia ko Nifai na i tutu ni lewa vei Sisoramu – E rau sa qarava na cakacaka ni kaulotu vata kei Liai na tacina – Sa yaco e vuqa na ka e veivakurabuitaki – Ko ira na Leimani ka ra sa saumaki mai era sa vakasuka tale vei ira na Nifai na vanua era a tauratu.

1. E na yabaki *vata ga ko ya sa "solia kina ko Nifai na i tutu ni turaganilewa levu vua e dua na tamata, na yacana ko Sisoramu.

2. Ia sa buli na nodra ^blawa ka vakaduri na nodra matanitu e na nodra lewa na tamata; a ra sa lewe levu cake na tamata ca ka lewe lailai na tamata vinaka; era sa vukica vakatani na lawa ka sa ganita me ra vakarusai.

3. Ia e sega ni koya wale ga oqori; era sa tamata domodomoqa ka sega ni muria na lawa kei na i vakaro, sa vo ga me ra vakarusai.

4. A sa sega ni vosota rawa ko Nifai na nodra i tovo ca ka sa solia kina na i tutu ni lewa; a sa lako ko koya me vunautaka na vosa ni Kalou e na nona bula taucoko, sa vakatale ga kina ko Liai na tacina.

5. E rau sa nanuma na vosa a tukuna vei rau ko Ilamani na tamadrau. Sa vakaoqo na nona vosa:

6. Oi kemudrau na luvequ, mo drau muria na vunau ni Kalou ka mo drau tukuna tale ga vei ira na tamata. Raica au sa vakayacani kemudrau e na yacadrau na noda qase ka rau a lako mai na vanua ko Jerusalem; au sa kitaka oqo mo drau daunanumi rau kina e na gauna sa cavuti kina na yacamudrau; ia ni drau sa nanumi rau, mo drau nanuma tale ga na veika erau a cakava; ia ni drau sa nanuma na veika erau a cakava, mo drau kila ni sa dauvakacaucautaki ka volai tale tu ga, ni sa vinaka.

7. Ia oi kemudrau na luvequ, mo drau kitaka tale ga na ka vinaka me na dauvakacaucautaki ka volai na kena i tukutuku me vakatiki rau.

8. Oi kemudrau na luvequ, e dua tale na ka me'u tukuna; raica ni drau sa kitaka na veika oqo, mo

(l) tik. 12. (m) raica s, Ala. 7. WASE 5: (a) Il. 3:37. (b) Mosa. 29:27.

*30 B.C.

drau kakua ni sakitaki kemudrau kina; ia mo drau kitaka ga mo drau kumuna vata kina na nomudrau ^ci yau mai lomalagi; io na i yau sa tawamudu ka sega ni vuca rawa; io mo drau rawata na i solisoli ^dtalei ni bula tawamudu; oqo na ka eda sa vakabauta ni ra sa rawata na noda gase.

9. Oi kemudrau na luvequ, mo drau nanuma na ^evosa i Penijamini na tui vei ira na nona tamata; ia mo drau nanuma ni sa sega tale e dua na sala se kaukauwa me bula rawa kina na tamata, na i ^fsoro duadua ga i Jisu Karisito, o koya e na lako mai; io mo drau nanuma ni na lako mai ko Koya me vakabulai ira na kai vuravura.

10. Ia mo drau nanuma tale ga na vosa i Amuleki vei Sisoromi e na ^gkoro ko Amonaia; sa kaya vua ni na lako vakaidina mai na Turaga me vakabulai ira na nona tamata; ia e ^hsega ni lako mai me mai vakabulai ira e na nodra i valavala ca, ia me mai vakabulai ira ga mai na nodra i valavala ca.

11. A sa solia vua ko Tamana na kaukauwa me vakabulai ira kina mai na nodra i valavala ca kevaka era sa veivutuni; a sa ⁱtalai ira mai na nona agilosu; a ra sa mai vunautaka me ra veivutuni na tamata me ra bula kina e na nona kaukauwa na i Vakabula.

12. Ia oi kemudrau na luvequ, mo drau nanuma mo drau tara na nomudrau yavu e na uluvatu ni noda i Vakabula, sa i koya na Karisito na Luve ni Kalou; ia ni sa

^kvakaliwava mai na tevoru na nona cagi kaukauwa kei na nona moto e na covulaca, ka sa yaviti kemudrau e na nona uca cevata kei na nona cagi laba, e na sega ni rawai kemudrau se dreti kemudrau sobu ki na i keli ni rarawa kei na yaluma tawamudu, ni sa dei sara na uluvatu drau sa tara kina; ia kevaka sa tara cake na tamata e na yavu oqo, e na sega ni bale rawa.

13. Sa vakavulici rau vakaoqo na luvena ko Ilamani; a sa vakavulica vei rau e vuqa na ka, e vuqa sa volai ka vuqa tale ga e sega ni volai.

14. A rau sa nanuma na nona vosa; erau sa lako yani ka muria na vunau ni Kalou; erau sa vunautaka na vosa ni Kalou vei ira na Nifai tekivu mai na ^lkoro ko Vanuasautu.

15. Ia mai kea ki na ^mkoro ko Kiti, mai na koro ko Kiti ki na ⁿkoro ko Muleki.

16. Ia erau sa lakova na veikoro kece ga me yacova ni rau sa talevi ira kece na Nifai mai na ^oveivanua e na ceva; ia mai kea erau sa lako sara ki na ^pvunua ko Saraemala vei ^qira na Leimani.

17. E rau sa vunau voli e na kaukauwa levu ka ra sa madua kina e vuqa ^rvei ira na Nifai ka ra a vuki tani; era sa lako mai ka vakatusa na nodra i valavala ca ka ^spapitaiso ni ra sa veivutuni; era sa lesu sara tale vei ira na Nifai ka la'ki vakavinakataka na ka ca era a kitaka.

18. E rau sa vunau voli vei ira

(c) Ila. 8:25. 3 Nif. 13:19-21. (d) 1 Nif. 15:36. (e) Mosa. 2-5. (f) Mosa. 3:17. Raica f, 2 Nif. 2. (g) raica j, Ala. 8. (i) Ala. 11:33-37. 39:9. (j) Ala. 13:24, 25, 39:19. (k) raica e, Ala. 26. (l) raica 2o, Ala. 22. (m) raica 2f, Ala. 51. (n) raica 2g, Ala. 51. (o) raica o, Ala. 46. (p) Oma. 13. (q) Ila. 4:5. (r) Ila. 4:2, 4. (s) raica v, 2 Nif. 9. Rauta na 30 B.C.

na Leimani ko Nifai kei Liai e na kaukauwa levu kei na lewa; raica sa soli vei rau na kaukauwa kei na lewa me rau vosa kina, a sa soli tale ga vei rau na ka me rau vosataka.

19. Era sa kurabui vakalevu na Leimani e na nodrau vosa ka ra sa vakabauta; era sa veivutuni ka "papitaiso sara e walu na udolu na Leimani ka ra tiko e na 'vanua ko Saraemala kei na veivanua vakavolivolita; era sa vakadinata ni a cala na nodra i "vakavuvuli na nodra qase.

20. E rau sa biuta mai kea ko Nifai kei Liai ka lako yani ki na "vanua ko Nifai.

21. Ia sa vesuki rau e dua na mataivalu ni Leimani ka biuti rau ki na vale ni veivesu; io na vale ni veivesu ^vvata ga era a biuti Amoni kina kei iratou na nona i tokani ko ira na tamata i Limiai.

22. Ia ni sa oti e vica na siga na nodrau tiko e na vale ni veivesu ka sega ni vakani, era sa qai lako yani me ra kauti rau ka vakamatei rau.

23. Ia sa vakavolivoliti rau ko Nifai kei Liai na bukawaqa, ka ^{2a}ra sa sega ni doudou me tarai rau ni ra sa rere de dua e kama. Ia erau sa sega ni kama ko Nifai kei Liai; erau sa tu ga e na loma ni bukawaqa; ia erau sa sega ni kama.

24. Ia ni rau sa raica ni sa vakavolivoliti rau tu na duru bukawaqa ka rau sega ni kama, erau sa vakaukauwataki sara kina.

25. E rau sa raica ni ra sega ni doudou na Leimani me ra tarai rau se me ra volekati rau yani; ia era sa sega ni kitaka rawa e dua na ka e na levu ni nodra kurabui!

26. E rau sa qai vosa vei ira ko Nifai kei Liai ka kaya: Dou kakua ni rere! Raica sa vakaraitaka vei kemudou na Kalou na ka veivakurabuitaki oqo, mo dou kila kina ni sa sega ni rawa mo dou tarai keirau se vakamatei keirau.

27. Ia ni rau sa cavuta oti na vosa oqo, sa yavala vakaukauwa na vanua ka sakure na lalaga ni vale ni veivesu ka voleka me bale; ia a sega ni mani bale sara. Ia era sa tiko e na vale ni veivesu ko ira na Leimani, kei ira na Nifai ka ra sa vuki tani mai.

28. A sa vakaruguti ira e dua na o loaloa ka ra sa rere vakalevu.

29. A sa rogo mai e dua na domo mai na dela ni o loaloa ka kaya: Dou veivutuni! Dou veivutuni! Dou kakua tale ni segata mo dou vakacacani rau na noqu tamata ka'u sa talai rau yani vei kemudou, me rau vunautaka na i tukutuku vinaka.

30. Era sa rogoca na domo oqo ka kila ni sega ni domo ni kurukuru se domo ni ue levu; ia ^{2b}sa domo rogo lailai ga ka malumu me vaka na vakasolokakana, ka sa lau basikata sara na yalodra.

31. E dina ga ni rogo lailai na domo; ia sa yavalata vakaukauwa na vanua ka sakure tale ga kina na lalaga ni vale ni veivesu ka voleka me bale; ia e sa vakaruguti ira tu ga na o loaloa ka sega ni seyavu yani.

32. A sa rogo tale mai na domo ka kaya: Dou veivutuni! Dou veivutuni! Ni sa voleka na matanitu vakalomalagi; dou kakua tale ni segata mo dou vakacacani rau na

(t) Oma. 13. (u) raica v, 2 Nif. 9. (v) raica o, Jeko. tik. 7. (w) raica b, 2 Nif. 5. (y) Mosa. 7:6-8. 21:22-24. (2a) tik. 25. (2b) 3 Nif. 11:3. *Rauta na 30 B.C.*

noqu tamata. A sa yavala na vanua ka sakure na lalaga ni vale.

33. A sa rogo vakatolu na domo ka tukuna vei ira e vuqa na vosa talei ka sega ni cavuta rawa na tamata; a sa sakure na lalaga ka yavala na vanua ka voleka ni kavida rua.

34. Era sa sega ni dro rawa na Leimani ni sa vakaruguti ira tu na o loaloa; io era sa rere vakalevu ka sega ni kitaka rawa e dua na ka.

35. Ia e dua vei ira oqo sa kawa dina i Nifai; a lewe ni lotu tu ni Kalou, ia sa vuki tani mai kina.

36. Ia ni sa rai yani, sa rai basikata na o loaloa ka raica na matadrau ko Nifai kei Liai; a sa raica ni sa serau me vaka na matadra na agilosu. A raica ni rau sa rai matua ki lomalagi ka veivosaki tiko kei na dua erau sa raica tu.

37. A sa kacivi ira na lewe vuqa ko koya me ra vuki mai ka raica. A sa soli vei ira na kaukauwa me ra vuki kina ka raica; era sa raica na matadrau ko Nifai kei Liai.

38. Era sa qai kaya vua: A cava na i balebale ni ka kece oqo? Ko cei erau sa veivosaki vata tiko?

39. Na yaca ni tamata oqo ko Aminatapi. A sa kaya vei ira ko Aminatapi: Erau sa veivosaki tiko kei ira na agilosu ni Kalou.

40. Era sa kaya vua ko ira na Leimani: A cava me da kitaka me kau tani kina na o loaloa ka vakaruguti keda tu oqo?

41. A sa kaya vei ira ko Aminatapi: Dou veivutuni ka masu vua na i taukei ni Domo me yacova ni dou sa vakabauta na Karisito ka a vunautaka vei kemudou ko Alama,

kei Amuleki, kei Sisoromi; ia ni dou sa kitaka oqo, e na qai seyavu yani na o loaloa ka vakaruguti kemudou tu.

42. Era sa masu vagumatua vua na Domo ka a yavalata na vanua; io era sa masu tiko me yacova ni sa seyavu yani na o loaloa.

43. Ia ni ra sa veiraiyaki ka raica ni sa seyavu yani na o loaloa ka vakaruguti ira tu, era sa raica ni sa vakavolivoliti ira yadua na duru bukawaqa.

44. Ia ko Nifai kei Liai erau sa tu e na kedra maliwa; io era sa vakavolivoliti tu e na yameyame ni bukawaqa ka ra sa sega ni kama kina, se me vakama na lalaga ni vale ni veivesu; raica sa vuabale na nodra marau; io na marau uasivi e sega ni tukuni rawa!

45. A sa lako sobu mai lomalagi na ^{2c}Yalo Tabu ni Kalou ka curumi ira; a ra sa vakasinaiti e na ka e vaka na yameyame ni bukawaqa ka ra vosataka na vosa e veivakurabuitaki.

46. A sa rogo tale vei ira e dua na domo, io sa domo rogo vinaka ka vaka na vakasolokakana ka kaya:

47. Dou vakacegu! Mo dou vakacegu ni dou sa vakabauti Koya na noqu Daulomani, o koya sa bula tu mai na i ^{2d}vakatekivu kei vuvura.

48. Ia ni ra sa rogoca era sa rai matua ki cake me ra raica se sa rogo mai vei na domo; era sa raica ni sa tadola ko lomalagi ka ra sa lako sobu mai na agilosu me mai qaravi ira.

49. Era sa lewe tolu na drau na tamata era sa raica ka rogoca na

veika oqo; a sa tukuni vei ira me ra lako yani ka kakua ni kurabui se vakatitiqa tale.

50. Era sa lako yani ka vunau vei ira na tamata, ka tukuna e na veiyasana kece ga na veika kece era a rogoca ka raica; era sa vakabauta e vuqa na Leimani, ni sa levu na kena i vakadinadina era sa rogoca.

51. Ia ko ira kece sa vakabauta era sa luvata na nodra i yaragi ni valu; era sa muduka sara na nodra ^{2e}cudru ka biuta tani na nodra i vakavuvuli na nodra qase.

52. A ra sa ^{2f}vakasuka tale yani vei ira na Nifai na nodra vanua.

WASE 6

Era sa tala e so na daukaulotu ko ira na Leimani vei ira na Nifai – Era sa tiko sautu ka bula galala – Na vanua ko Liai kei na vanua ko Muleki – Erau sa laulaba ko Sisoramu kei na luvena – Era sa kovea na lewa ni matanitu na i lawalawa i Ketianitoni na daubutako.

1. A sa yaco na veika oqo ni *sa cava na i ka onosagavulu karua ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai; era sa lewe vuqa sara na Leimani era sa tamata yalododonu; io era sa yalododonu cake vei ira na Nifai ni sa tudei sara na nodra vakabauta.

2. Era sa lewe vuqa na Nifai era sa yalo kaukauwa ka sega ni via veivutuni, ka ra sa ca vakalevu sara; era sa cata na vosa ni Kalou, kei na i vakavuvuli kei na parofisai kece ga sa vunautaki vei ira.

3. Ia era sa marau vakalevu na lewe ni lotu ni ra sa saumaki mai na

Leimani, ka sa tauyavutaki na lotu ni Kalou e na kedra maliwa. Era sa veilomani, ra veikauwaitaki ka ra sa marau vakalevu.

4. Era sa lewe vuqa na Leimani era sa lako sobu mai ki na ^avanua ko Saraemala ka tukuna vei ira na Nifai na vu ni nodra saumaki mai; era sa vakamasuti ira me ra vakabauta ka veivutuni.

5. Io e vuqa vei ira sa vunau e na kaukauwa kei na lewa; a sa lewe vuqa era sa vakamalumulumutaki ira ka saumaki mai e na yalo malumulumu me ra muria na Kalou kei na Lami.

6. A ra sa lako yani ki na ^bvualiku e vuqa na Leimani; erau sa lako tale ga ki na vualiku ko Nifai kei Liai me rau la'ki vunau vei ira na tamata. A sa cava eke na i ka onosagavulu katolu ni yabaki.

7. Raica sa veisaututaki na vanua taucoko ka ra sa lako na Nifai ki na vanua ga era via lako kina, vei ira na Nifai se kivei ira na Leimani.

8. Ia ko ira tale ga na Leimani era sa lako ga ki na vanua era vinakata, vei ira na Leimani se kivei ira na Nifai; era sa veicurumaki vinaka sara ka veivoli vata me ra rawata kina na veika era gadreva.

9. Era sa vutuniyau sara ko ira na Leimani kei ira na Nifai; sa ^clevu na nodra koula kei na siliva kei na veimataqali vatu talei, ka kunei e na ^dvanua e na ceva kei na ^evanua e na vualiku.

10. Na vanua e na ceva sa ^fvakatokai ko Liai, kei na vanua e na vualiku sa ^gvakatokai ko Muleki,

(2e) raica o, Jeko. 7. (2f) Ila. 4:5, 9, 10, 18, 19. WASE 6: (a) Oma. 13. (b) raica q, Ala. 46. (c) raica o, 1 Nif. 18. (d) raica o, Ala. 46. (e) raica q, Ala. 46. (f) Ala. 50:25. (g) Ala. 51:26.

na yaca i koya na ^lluve i Setekaia; raica a kauti ^jMuleki na Turaga ki na vualiku ka kauti ^kLiai ki na ceva.

11. Ia sa levu na ^lkoula kei na siliva kei na veimataqali vatu talei e na vanua e rua oqo; era sa tu tale ga na tamata era sa matai sara e na cakacaka, ko ira era sa kila na cakacaka ni veimataqali vatu kece ga ka ra sa vutuniyau kina.

12. Era sa tea vakalevu na sila e na vualiku kei na ceva ka sa vuvuai vinaka sara e na vanua rua-rua. Era sa tubu me lewe vuqa sara ka tiko sautu e na vanua. Era sa susuga na nodra na qele ni sipi kei na bulumakau kei na manumanu sa uro.

13. Era sa ^mdaucakacaka ka dautilitali ko ira na nodra yalewa; era sa talia na veimataqali sulu kece ga, na i sulu lineni tali vakamatailalai kei na i sulu e na kena veimataqali me ra vakaisulu kina. Era sa tiko sautu me yacova ni cava na i ka onosagavulu kava ni yabaki.

14. Ia era sa tiko marau tale ga ka sautu e na i ^{*}ka onosagavulu kalima ni yabaki; a sa vunautaki ka parofisaitaki na veika e na yaco mai. Sa cava eke na i ka onosagavulu kalima ni yabaki.

15. Ia e na i [†]ka onosagavulu kaono ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, sa laulaba kina ko ⁿSisoramu e na nona i tikitiko ni veilewai ka sega ni kilai o koya e laba. Ia e na yabaki vata ga ko ya sa laulaba tale kina na luvena era a digitaka na tamata me kena i

sosomi. Sa cava eke na i ka onosagavulu kaono ni yabaki.

16. Ia e na i [‡]tekivu ni ka onosagavulu kavitu ni yabaki, sa tekivu me ra sa ca tale kina na tamata.

17. Raica sa vakalougatataki ira mai vakabalavu na Turaga e na i yau kei vuravura ka sega na ka e yaco me vakavuna me ra cudru, veivaluvaluti se vakadave dra; a sa gole ga na yalodra ki na nodra i yau; io era sa segata me ra vutuniyau ka veisisivi kina vakai ira; a sa tekivu ^ome ra laba, butako ka vakacaca me ra rawa i yau kina.

18. Ia ko ira na daulaba kei na dauvakacaca era sa lewe ni lawalawa a tauyavutaka ko Kisikumeni kei Ketianitoni. Era sa lewe levu tale ga na Nifai era sa lewe ni i lawalawa i ^pKetianitoni. Ia era sa lewe levu cake kina ko ira na Leimani. A ra sa vakatokai na daubutako ka daulaba i Ketianitoni.

19. Sa i ira era a labati Sisoramu na ^oturaganilewa levu kei ⁿna luvena, e na gauna erau a dui tiko kina e na i tikitiko ni veilewai; ia era a sega ga ni kilai.

20. Ia ni ra sa kila na Leimani ni ra sa tiko e na kedra maliwa ko ira na daubutako, era sa rarawa vakalevu ka segata vakaukauwa sara me ra vakawabokotaki ira mai na dela i vuravura.

21. Ia sa vakauqeta ko Setani na yalodra e vuqa sara na Nifai ka ra sa duavata kei ira na i ^llawalawa daubutako; era sa bubului ka veiyalayalati vata me ra na veitaqomaki ka veicakitaki e na veigauna

(i) Oma. 14, 15. (j) raica e. (k) raica d. (l) raica o, 1 Nif. 18. (m) raica c, Mosa. 10. (n) Ila. 5:1. (o) raica j, 2 Nif. 10. (p) Ila. 2:12, 13. (q) tik. 15. (r) tik. 15. (s) raica j, 2 Nif. 10.

*27 B.C. †26 B.C. ‡25 B.C.

kece ga, ka me kakua ni kilai na nodra laba, butako kei na vakacaca.

22. A sa tiko na nodra i vakatakilakila, io na nodra i vakatakilakila 'vuni kei na nodra vosa vuni; sa caka oqo me ra veikilai kina ko ira kece sa cakava na veiyalayalati; ia kevaka e dua vei ira sa kitaka e dua na ka ca me ra kakua ni vakacacani koya ko ira na nona i lawalawa.

23. Ia era sa kitaka oqo me ra laba kina, vakacaca, butako, ka ia na veibutakoci ka kitaka na i tovo ca kece ga sa veicalati kei na lawa ni nodra matanitu kei na vunau ni nodra Kalou.

24. Ia kevaka e dua na lewe ni soqosoqo sa vakatakila na nodra i tovo ca ka tovo vakasisila, e na sega ni lewai e na lawa ni nodra vanua; ia e na lewai ga e na lawa ni i soqosoqo ka rau sa virikotora tu ko Ketianitoni kei Kisikumeni.

25. Ia sa i koya na vosa ^ububului kei na veiyalayalati ka a vakarota ko Alama vei na luvena me kakua ni vakatakila vei ira na tamata, ni ra na rusa kina.

26. Raica a sega ni kila ko Ketianitoni na vosa bubului kei na veiyalayalati oqori mai na i vola tukutuku ka soli vei Ilamani; ia a vakatakila vei Ketianitoni ko ^vkoya a veretaki rau na noda i tubutubu taumada me rau kania na vua ni kau vakatabui.

27. Io sa i koya erau a naki ca vata kei Keni me labati Epeli na tacina ka na sega ni dua e kila. Ia sa i koya ka ^wnaki ca vata kei Keni kei

ira ka muri koya, me tekivu mai na gauna ko ya.

28. Ia sa i koya tale ga ka vakauqeti ira na tamata me ra ^ttara e dua na vale cecere me ra yaco kina ki lomalagi. Ia sa i koya ka veretaki ira tiko na tamata ka ra lako mai na vale cecere ko ya ki ^ana vanua oqo; sa i koya ka vakatetea na cakacaka butobuto kei na i tovo vakasisila e na veivanua kece ga, me yacova ni sa rawai ira na tamata me ra rusa ^bsara ka kauti ira sobu ki na i bulubulu me ^ctawamudu.

29. Io sa i koya ka vakauqeti ^dKetianitoni me kitaka tiko na cakacaka butobuto kei na laba; sa i koya ka veretaka na tamata mai na vakatekivu me yacova na gauna oqo.

30. Ia sa i koya na vu ni i valavala ca kece ga. A sa kitaka tiko na nona cakacaka butobuto kei na laba; a sa vakadewataka sobu mai ki na veitabatamata kece ga na kena vere ca kei na vosa bubului, na kena veiyalayalati kei na sala ni valavala ca kece ga; a sa kitaka oqo ni sa rawa na yalodra na luve ni tamata.

31. Ia sa rawa ko koya na yalodra na Nifai ka ra sa i valavala ca vakalevu kina; io sa lewe vuqa sara sa gole tani mai na sala dodonu ka buturaka sobu e yavadra na vunau ni Kalou; era sa dui muria ga na lomadra ka va-Kalou ki na nodra koula kei na nodra siliva.

32. Era sa kitaka na i valavala ca kece oqo e na loma ni vica wale ga na yabaki, vakabibi cake e na i

(t) Ala. 37:27. (u) Ala. 37:27-32. (v) M.T., Mosese 4:6-12. (w) Mosese 5:29-31. (y) raica Ica 1. (2a) Vola i Ica. (2b) Ica 8:9, 15-25. (2c) raica l, 1 Nif. 15. (2d) Ila. 2:10-13.

ka onosagavulu kavitu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

33. Sa levu cake na nodra i valavala ca e na i *ka onosagavulu kawalu ni yabaki; era sa tagi ka rarawa vakalevu kina ko ira na yalododonu.

34. Eda sa raica eke ni ra sa vuki tani mai na vakabauta ko ira na Nifai, ka sa tubu cake na nodra i valavala ca ka i tovo vakasisila; ia ko ira na Leimani era sa vakabauta sara na nodra Kalou; io era sa muria na i lesilesi kei na vunau ni Kalou ka lako e matana e na yalodina kei na i valavala dodonu.

35. Ia eda sa raica eke ni sa biuti ira na Nifai na Yalo ni Turaga ni ra sa i valavala ca ka yalo kaukauwa.

36. Ia eda sa raica eke ni sa sovaraka na nona Yalo Tabu na Turaga vei ira na Leimani, ni ra sa soli ira vua ka vakabauta na nona vosa.

37. Era sa vakasasataki ira na i ^{2e}lawalawa daubutako i Ketianitoni ko ira na Leimani; era sa vunautaka na vosa ni Kalou vei ira na wekadra era sa i valavala ca sara, ka ra sa vakarusai vakadua kina e na kedra maliwa na Leimani ko ira na i lawalawa daubutako.

38. Ia ko ira na Nifai era sa i valavala ca sara era sa totaki ira ka vukei ira me yacova ni ra sa robota na nodra vanua na Nifai; era sa temaki ira na yalododonu me yacova ni ra sa vakabauta na nodra i vakavuvuli ka vakaiivotavota vata kei ira; era sa curu ki na nodra i soqosoqo na daulaba.

39. Era sa kovea na lewa ni

matanitu; era sa buturaki ira sobu e yavadra ka yaviti ira ka vakacacani ira sa dravudravua, kei ira na yalomalumulumu kei ira na tamata ni Kalou.

40. Ia eda sa raica eke ni ra sa ca sara ka sa voleka ni yaco vei ira na rusa tawamudu.

41. Sa mai cava eke na i ka onosagavulu kawalu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

NA PAROFISAI I NIFAI NA LUVE I ILAMANI – Sa vunauci ira na Nifai na Kalou ni na talevi ira e na nona cudru ka na vakarusai ira sara kevaka era sega ni veivutunitaka na nodra i valavala ca. Sa yaviti ira na Nifai na Kalou e na mate dauweitauvi; era sa veivutuni ka saumaki vua. Sa parofisai vei ira na Nifai ko Samuela, e dua vei ira na Leimani.

Sa tukuni e na wase 7 ki na 16.

WASE 7

Era sa cati Nifai ko ira mai na vualiku ka sa lesu tale ki Saraemala – Sa masu vua na Kalou mai na dela ni nona vale cecere ka toka e na nona were; a sa vunau vei ira na tamata.

1. E na i †ka onosagavulu kaciwa ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai, sa lesu kina ko Nifai na luve i Ilamani mai na ^bvualiku ki na ^avanua ko Saraemala.

2. A la'ki vunautaka na vosa ni Kalou vei ira mai na vualiku, ka parofisaitaka vei ira e vuqa na ka.

3. Ia era sa cata sara na nona

vosa; a sa biuti ira kina ko koya ka lesu tale ki na nona vanua.

4. A sa raica ni ra sa i valavala ca sara na tamata, ka ra sa tawana na i tikotiko ni veilewai ko ira na daubutako i ^cKetianitoni; era sa kovea na kaukauwa kei na lewa ni matanitu, era sa beca na vunau ni Kalou ka i valavala ca e matana; ia era sa sega ni lewa vakadodonu vei ira na luve ni tamata.

5. Era sa vakacacani ira na tamata era sa yalododonu; era sa sega ni togotitaki ira sa cala kei ira na tamata ca ni ra saumi ira e na i lavo; ia era sa kovea na lewa ni matanitu me ra kitaka ga na ka sa lomadra me ra rawata kina na i yau kei na lagilagi e vuravura; io me sega e tarova na nodra veibutakoci, butako, laba kei na ka ga sa lomadra.

6. Ia era sa kitaka na veika ca kece oqo ko ira na Nifai e na vica wale ga na yabaki; ia ni sa mai raica ko Nifai, sa rarawa vakalevu sara ka tagi kina na yalona ka vaka:

7. Me'u a bula mada ga vata kei Nifai na noqu qase e na gauna ka lako mai kina mai na vanua ko Jerusalemi! Io me'u marau vata kaya e na vanua ^dyalataki; e na gauna ko ya e sa rawarawa me ra vakavulici na nona tamata, era sa daumuria na vunau ni Kalou ka berabera na nodra rawai ki na ca; ia era sa kusarawa ni muria na vosa ni Turaga.

8. Io kevaka me'u a bula e na gauna ko ya, au na rekitaka na nodra yalododonu na wekaqu.

9. Ia au sa mai bula e na gauna

oqo, ka'u sa rarawataka na nodra i valavala ca na wekaqu.

10. Ia e dua na vale cecere e tiko e na were i Nifai e na bati ni gaunisala ki na rara ni veivoli e na ^ekoro ko Saraemala; a sa cuva sobu ko Nifai e na dela ni vale cecere ka toka volekata na matamata ka qara ki na gaunisala levu.

11. Era sa lako tiko e gaunisala e so na tamata ka ra rogoci Nifai ni sa masu tiko vua na Kalou e na vale cecere; era sa cici yani ka tukuna vei ira na tamata na ka era sa rogoqa; era sa lako mai na lewe vuqa me ra mai rogoqa na nona tagicaka tiko na nodra i valavala ca na tamata.

12. Ia ni sa duri cake mai ko Nifai sa raici ira na lewe vuqa.

13. A sa vosa vei ira ka kaya: A cava dou sa soqoni vata mai kina? Dou sa vinakata me'u tukuna vei kemudou na nomudou i valavala ca?

14. Io au sa lako cake mai ki na noqu vale cecere me'u tusanaka na rarawa ni yaloqu vua na noqu Kalou e na vuku ni nomudou i valavala ca!

15. Ia dou sa soqoni vata mai ni dou sa kidroa ni'u sa tagi tiko ka lele; sa rauta mo dou kidroa! Io sa rauta mo dou kidroa ni dou sa soli kemudou vua na tevero, ka sa vesuki kemudou matua ko koya.

16. A cava dou sa soli kemudou kina vei koya sa segata tiko me kauti kemudou ki na ca kei na rarawa ^ftawamudu?

17. Dou veivutuni! Dou veivutuni! A cava mo dou mate kina?

(c) raica j, 2 Nif. 10. Ila. 2:10-13. (d) raica a, 1 Nif. 2. (e) Oma. 13. (f) raica n, Jeko. 6.

Rauta na 23 kei na 20 B.C.

Dou saumaki mai! Dou saumaki mai vua na Turaga na nomudou Kalou. A cava sa biuti kemudou kina ko Koya?

18. E baleta ni dou sa vakaukauwataka na yalomudou; io dou sa sega ni via rogoa na domo ni i vakatawa ⁹vinaka ka dou sa vakacudrui Koya.

19. Ia kevaka dou sa sega ni veivutuni, e na sega ni tauri kemudou tale ko Koya; ia e na vakasavi kemudou ka ra na kani kemudou na koli kei na manumanu kila.

20. A cava dou sa guilecava kina na nomudou Kalou ni sa vakabulai kemudou mai ko Koya?

21. Ia dou sa nanuma ga mo dou rawata na koula kei na siliva mo dou vutuniyau ka ra dokai kemudou kina na tamata. Ia dou sa domona na i yau kei na veika wale ni vuravura, o koya dou sa laba kina, vakacaca, butako, beitaka vakailasu na wekamu ka kitaka na i valavala ca kece ga.

22. Ia kevaka dou sa sega ni veivutuni dou na rusa. Kevaka dou sa sega ni veivutuni, e na kau tani vei kemudou na koro levu oqo kei na veikoro lelevu sa vakavolivolita e na noda vanua; raica e na sega ni vakaukauwataki kemudou tale na Turaga mo dou rawai ira kina na nomudou meca me vaka sa daukitaka tiko.

23. Raica sa kaya vakaoqo na Turaga: Au na sega ni vakatakila na noqu kaukauwa vei ira sa i valavala ca, ia vei ira ga sa veivutunitaka na nodra i valavala ca ka

muria na noqu vosa. Ia oi kemudou na wekaqu, kevaka dou sa sega ni veivutuni, era sa uasivi cake vei kemudou ko ira na Leimani.

24. Raica era sa uasivi cake vei kemudou ni ra sa sega ni talaidredre ki na i vakavuvuli dina dou sa kila tu; e na yalololoma vei ira na Turaga, ka na ¹vakadedetaka na nodra gauna ka vakatubura na nodra kawa; ia kevaka dou sa sega ni veivutuni, dou na vakarusai ¹sara.

25. Io e na ca vei kemudou ni dou sa kitaka na i tovo vakasisila; io e na ca vei kemudou, ni dou sa curu tale ga mo dou lewe ni ^ksoqo-soqo ka tauyavutaka ko Ketianitoni!

26. Io e na ca vei kemudou ni dou sa dokadoka ka vakalevulevui kemudou sara ni dou sa vutuniyau vakalevu!

27. Io e na ca vei kemudou ni dou sa i valavala ca ka i tovo vakasisila!

28. Ia kevaka dou sa sega ni veivutuni, dou na rusa; io e na kau tani vei kemudou na nomudou vanua ka dou na ¹vakarusai sara mai na dela i vuravura.

29. Raica au sa sega ni kila vaka i au na veika oqo; ia sa vakatakila vei au na Turaga ni sa dina; ia au sa tukuna vei kemudou ni na yaco vakaidina.

WASE 8

Tomani na vunau i Nifai – Sa mate wale na nodra segata na daunilewa me ra vakauqeti ira na tamata me ra vorati koya – Sa tukuna ni sa labati na turaganilewa levu.

(g) raica 2i, Ala. 5. (i) raica k, Ala. 9. (j) raica n, Ala. 9. (k) raica c. Raica tale ga na j, 2 Nif. 10. (l) raica n, Ala. 9. *Rauta na 23 kei na 20 B.C.*

1. Ia ni sa vosa tiko ko Nifai, era sa tiko e kea e so na daunilewa ka ra lewe ni "soqosoqo i Ketianitoni; era sa cudruvi koya ka kaya vei ira na tamata: A cava dou sa sega ni vesuka kina na tamata oqo me lewai e na cala sa kitaka?

2. A cava dou sa mai raica kina ka vakarogoca na tamata oqo ni sa vosa vakacacataki ira na tamata kei na noda lawa?

3. Raica a tukuna vei ira ko Nifai ni sa ca na nodra lawa; io sa tukuna ko Nifai e vuqa na ka ka sega ni rawa me volai; a sa tukuna na ka kece ga me vaka na vunau ni Kalou.

4. Era sa cudruvi koya ko ira na daunilewa ni sa tukuna vakadodonu vei ira na nodra cakacaka ^bbutobuto; ia era sa sega ga ni doudou me ra tarai koya ni ra sa rerevaki ira na tamata de ra na vorati ira mai.

5. Era sa vosa vei ira na tamata ka kaya: A cava dou sa laiva kina na tamata oqo me vosa vakacacataki keda? Raica sa vosataki ira na tamata kece ga ka tukuna ni ra na vakarusai; io sa tukuna ni na kautani vei keda na noda veikoro ^clelevu.

6. Ia eda kila ni sa sega sara ni rawa me vakakina; raica eda sa tamata qaqa ka sa viribaiti vakaukauwa na noda veikoro lelevu, ka ra na sega kina ni rawai keda na noda meca.

7. A ra sa vakauqeti ira na tamata me ra cudruvi Nifai ka veileti vakai ira; e so era a sa kaya mai: Dou laiva na tamata oqo, ni sa tamata dodonu ko koya; ia e na yaco

vakaidina na ka sa tukuna kevaka eda sega ni veivutuni.

8. Io e na yaco vakaidina vei keda na veika sa tukuna ko koya, ni da sa kila sa tukuna vakadodonu ko koya na noda i valavala ca. Raica eda sa i valavala ca sara ka sa kila ko koya na veika kece e na yaco vei keda e na vuku ni noda i valavala ca.

9. Raica kevaka sa sega ni parofita ko koya, ke a sega ni rawa me tukuna vei keda na veika oqo.

10. Ia ko ira sa segata me ra vakacacani Nifai, era sa sega ni doudou me ra tarai koya ni ra sa rere; ia ni sa kila ko koya ni ra sa totaki koya na lewe vuqa ka ra sa rere na kena vo, sa qai vunau tale vei ira.

11. A sa vakauqeti me vosa tale vei ira ka kaya: Oi kemudou na wekaqu; dou sa sega beka ni wilika ni sa solia na Kalou na kaukauwa vua e dua na tamata? Io vei Mosese me yavita na Wasa Damudamu ka tawase rua, ka ra lako e na qele mamaca ko ira na noda qase na Isireli, ka sa suka tale na wai ka luvuci ira na mataivalu ni Ijipita?

12. Raica kevaka sa solia na Kalou vua na tamata oqo na kaukauwa, a cava dou sa veileti kina vaka i kemudou ka kaya ni sa sega ni solia vei au ko Koya na kaukauwa me'u ^dkila kina na veika e na yaco vei kemudou, kevaka dou sa sega ni veivutuni?

13. Raica dou sa sega ni vakatitiqataka ga na noqu vosa, dou sa vakatitiqataka tale ga na vosa kece era a tukuna na noda qase kei na vosa i Mosese ka a soli vua na

(a) raica b. Raica tale ga na j, 2 Nif. 10. (b) raica j, 2 Nif. 10. (c) Ila. 7:22. (d) Ila. 7:28, 29.

kaukauwa; io dou sa vakatitiqataka tale ga na ka sa tukuna me baleta na nona lako mai na Mesaia.

14. Io a sega li ni tukuna ko koya ni na lako mai na Luve ni Kalou? Ia me vaka sa 'laveta cake ko koya na gata parasa e na loma ni veikau, e na laveti cake vakatale ga kina ko Koya ka na lako mai.

15. Ia ko ira kece sa rai ki na gata ko ya era na bula; ia era na bula tale ga ko ira kece sa rai vua na Luve ni Kalou e na vakabauta kei na yalo sa raramusumusu; io era na rawata na bula tawamudu.

16. Raica e sega ni tukuna ga ko Mosese na veika oqo; ia era sa tukuna tale ga ko ira kece na parofita yalosavasava e na nona gauna kei na gauna i Eparaama.

17. Io sa vakaraitaki vei Eparaama na nona lako mai, ka sa reki ka marau kina vakalevu.

18. Raica au sa kaya vei kemudou, e sega ni qai ko Eparaama ga e kila na veika oqo; ia era sa kila tale ga e lewe vuqa ni bera na gauna i Eparaama; io ko ira oqo era sa kacivi e na i 'lesilesi ni Kalou kei na i lesilesi ni Luvena, me ra vakatakila vei ira na tamata ni vo e vica na udolu na yabaki na nona lako mai, ni ra na vakabulai.

19. Ia mo dou kila ni ra sa tukuna oti na veika oqo e vuqa na parofita me tekivu mai na gauna i Eparaama; io sa tukuna vakadoudou sara ko 'Sinosi na parofita, ka ra sa vakamatei koya kina.

20. Io eratou sa tukuna tale ga ko ⁱSinoki kei ^jIsaia kei Aisea, kei

Jeremaia na parofita ka tukuna ni na vakarusai ko Jerusalemi; ia eda sa kila ni sa vakarusai ko Jerusalemi me vaka na vosa i Jeremaia. A cava me na qai sega ni lako mai kina na Luve ni Kalou me vaka na nona parofisai?

21. Ia dou sa vakatitiqataka tiko ga ni sa vakarusai ko Jerusalemi? Dou sa sega beka ni vakabauta ni ra a vakamatei kece na luve i Setekaia ka a vakabulai duadua ga ko ^kMuleki? Io dou sa sega beka ni raica ni ra sa tiko vata kei keda na kawa i Setekaia ka ra a vakasavi tani mai na vanua ko Jerusalemi? Raica e sega ni sa i koya kece oqo.

22. A vakasavi tani tale ga mai Jerusalemi na noda qase ko Liai ni a tukuna na veika oqo. A tukuna tale ga na veika oqo ko Nifai kei na vuqa vei ira na noda qase me yacova mai na gauna oqo; io era sa tukuna na nona lako mai na Kari-sito, ka ra namaka ka rekitaka na nona lako mai.

23. Ia sa Kalou ko Koya; a sa tiko vata kei ira ka vakaraitaki koya vei ira ka sa vakabulai ira ko Koya; era sa vakacautaki Koya e na veika e sa bera ni yaco.

24. Dou sa kila na veika oqo; ia kevaka dou sa cakitaka, dou sa lasu ka dou sa i valavala ca kina ni dou sa cakitaka na veika kece oqo ni sa tukuni oti vei kemudou e vuqa na kena i vakadinadina; ia na veika kece sa tukuni vei kemudou mai lomalagi e cake kei vuravura e ra, sa tukuna ni sa dina na veika oqo.

25. Ia dou sa cakitaka na ka dina

(e) Ala. 33:19-22. (f) raica g, Mosa. 26. Ala. 13:19. V.V. 84:6-16. (g) raica i, 1 Nif. 19. (i) raica g, 1 Nif. 19. (j) V.V. 84:11-13. (k) Ila. 6:10. Oma. 13. Isik. 17:22, 23. Oma. 14.

talaidredre vua na nomudou Kalou yalosavasava; raica dou sa sega ni kumuna vata vei kemudou na i'yaui mai lomalagi, sa sega ni vakacacani kina ka sega ni curu kina na ka tawa savasava; ia dou sa binia ga vei kemudou na veika mo dou cudruvi kina e na siga ni veilewai.

26. Io sa rauta me yaco vei kemudou na rusa tawamudu ni dou sa daulaba, dau veibutakoci ka i tovo ca; ia kevaka dou sa sega ni veivutuni, e na yaco kusarawa vei kemudou na ka oqo.

27. Io sa waraki kemudou sara tu ga oqo; dou lako ki na i tikitiko ni veilewai, dou na kunea kina ni sa labati na nomudou turaganilewa levu ka sa davoca no na nona dra; ia sa labati koya ^mko tacina me taura kina na i tutu ni daunilewa.

28. Io erau sa lewe ruarua ni i ⁿsoqosoqo ni cakacaka butobuto ka tauyavutaka ko Ketianitoni kei na tevero me vakarusai ira na tamata.

WASE 9

Sa vakadinadinataki na vosa i Nifai – Sa kunei ni sa mate na turaganilewa levu e na i tikitiko ni veilewai – Sa beitaki kina ko Nifai kei na lewe lima tale – Sa vakadinadinataki ni ratou a sega ni laba – Sa kilai ko koya ka laba.

1. Ia ni sa tukuna oti na vosa oqo ko Nifai, eratou sa cici ki na i tikitiko ni veilewai e so na tamata; io eratou sa lewe ^alima na cici yani, a ratou sa veivosaki ka vaka:

2. Raica tou na qai kila eke se sa

parofita dina na tamata oqo ka sa vakaroti koya na Kalou me tukuna vei keda na ka veivakurabuitaki oqo. Edatou sega ni vakabauta ni vakakina; io edatou sega ni vakabauta ni sa parofita ko koya; ia kevaka sa dina na nona vosa ni sa mate na turaganilewa levu, tou na qai vakabauta ni sa dina na veika kece sa tukuna.

3. Eratou sa cici kusarawa yani ki na i tikitiko ni veilewai ka raica ni sa davo koto na turaganilewa levu ka sa ^bdavoca no na nona dra.

4. Ia ni ratou sa raica na ka oqo, eratou sa rere vakalevu sara ka bale sobu ki na qele; raica eratou a sega ni vakabauta ni sa mate na turaganilewa levu, me vaka na vosa i Nifai.

5. Ia oqo eratou sa raica ka vakabauta; eratou sa rere vakalevu ni sa na yacovi ira dina na veivakarusai sa tukuna ko Nifai; a ka oqo eratou sa sautaninini kina ka bale sobu ki na qele.

6. Ia a laulaba na turaganilewa levu ni a sisivataki koya ko ^ctacina, a suaki koya ka dro tani; era a qai cici yani na nona tamata ka kaci-vaka na i tukutuku ni laba.

7. Ia ni ra sa soqoni yani na tamata ki na i tikitiko ni veilewai, era kurabui ni ratou sa bale koto mai kina e le ^dlima na tamata.

8. Ia ko ira na tamata oqo era sega ni kila ni ra sa soqoni tiko na lewe vuqa mai na ^ewere i Nifai; o koya era sa kaya kina: Sa i ^firatou ga oqo eratou a vakamatea na turaganilewa levu ka sa yaviti iratou

(l) raica c, Ila. 5. (m) Ila. 9:6, 26-38. (n) raica j, 2 Nif. 10. WASE 9: (a) tik. 7-9, 12-18. (b) Ila. 8:27. (c) raica m, Ila. 8. (d) raica a. (e) Ila. 7:10, 11, 14. (f) raica a.

Rauta na 23 kei na 20 B.C.

na Kalou me ratou kakua ni dro bula mai vei keda.

9. Era sa vesuki iratou ka biuti iratou ki na vale ni veivesu. A sa tukuni yani ni sa laulaba na turaganilewa levu, ka ratou sa biu ki na vale ni veivesu ko iratou ka a labati koya.

10. Ia e na mataka ka tarava era sa soqoni yani na tamata ki na veibulu vua na turaganilewa levu a laulaba; a ra sa vakaloloku ka ^ololo.

11. Era a soqoni tale ga yani kina ko ira na turaganilewa ka ra tiko e na were i Nifai ka rogoca na nona vosa.

12. Era sa taroga vei ira na tamata ka kaya: Evei ko iratou na lewe ⁱlima ka ratou a talai mai me ratou mai raica se sa mate dina na turaganilewa? Era sa sauma ka kaya: Keimami sega ni kila na ka e baleti iratou na lewe lima ko ni a talai iratou mai; ia eratou lewe lima ga eratou a laba ka keimami sa biuti iratou ki na vale ni veivesu.

13. Era sa lewa na turaganilewa me ratou la^ki kau mai; ia ni ratou sa kau mai, era qai kila ni sa i iratou ga na lewe ⁱlima ka ratou a talai mai; era sa vakatarogi iratou ko ira na turaganilewa, ka ratou a tukuna vei ira na veika kece a yaco ka kaya:

14. Keitou a cici ki na i tikotiko ni veilewai ka raica ni sa yaco dina na ka ka tukuna ko Nifai, keitou sa rere vakalevu ka bale sobu ki na qele; ia ni keitou qai vakilai keitou tale, era sa ^kbiuti keitou ki na vale ni veivesu.

15. Keitou sega ni kila se ko cei a labata na turaganilewa; ia na ka ga keitou kila ni keitou a cici mai me vaka dou vinakata, ka raica ni sa ^lmate koto ko koya me vaka na vosa i Nifai.

16. Era sa vakamacalataka na turaganilewa na veika oqo vei ira na tamata; era sa beitaki Nifai ka kaya: Raica e rairai rau a veivosakitaka ko Nifai kei na dua na tamata me vakamatei turaganilewa levu; ia me qai tukuna vei keda ko koya me da vakabauta kina na nona i vakavuvuli ka okati koya me turaga, tamata digitaki ni Kalou ka parofita tale ga.

17. Ia eda na vaqaqa na tamata oqo me vakadinadinataka na nona cala ka tukuna vei keda na tamata a labata na turaganilewa levu.

18. A ratou sa sereki na lewe ^mlima e na siga ni veibulu. Ia eratou a vosataki ira na turaganilewa ni ra sa beitaki Nifai; eratou a veileti kei ira yadua ka vagalui ira.

19. Ia era sa lewa ga me vesu ko Nifai ka kau mai vei ira na lewe vuqa; era sa vakatarogi koya e na veitaro e so me tarabe kina ka me ra beitaki koya me vakamatei.

20. Era sa kaya vua: E dua drau sa tovata e na ka oqo; ko cei na tamata ka laba? Mo tukuni koya vei keitou ka vakadinadinataka na nomu cala; era sa kaya: Raica keitou na saumi iko, ka keitou na vakabulai iko tale ga kevaka ko tukuni koya vei keitou ka vakadinadinataka ni drau a veiyalayalati kaya.

21. A sa kaya vei ira ko Nifai: Oi kemudou na lialia, sa sega ni cilivi

(g) raica u, Mosa. 27. (i) raica a. (j) raica a. (k) tik. 9. (l) Ila. 8:27. (m) raica a.

na yalomudou; dou sa mataboko ka tamata domodomoqa; dou sa sega beka ni kila ni sa sega ni rawa me laivi kemudou na Turaga mo dou i valavala ca tiko ga?

22. Ia kevaka dou sa sega ni veivutuni, mo dou tagi ka qoqolou ni dou sa voleka sara ni vakarusai!

23. Raica dou sa kaya ni'u sa veivosakitaka kei na dua na tamata me vakamatei Sisoramu na noda turaganilewa levu. Ia au sa kaya vei kemudou, dou sa kaya oqo e na vuku ni'u a tukuna vei kemudou mo dou kila na ka sa yaco; io mo dou vakadinadinataka kina ni'u sa kila na nomudou i valavala ca ka i tovo vakasisila.

24. Ia ni'u sa tukuna na ka sa yaco, dou sa kaya ni'u sa veivosakitaka kei na dua na tamata me kitaka na ka oqo; ia ni dou sa raica na kena i vakadinadina, dou sa cudru ka segata mo dou vakamatei au.

25. Ia au na tukuna tale vei kemudou e dua na ka; ia e na qai macala se dou na segata mo dou vakamatei au kina se sega.

26. Raica au sa kaya vei kemudou: Dou lako ki na vale i Sianitumu na ⁿtaci Sisoramu ka kaya vua:

27. Drau sa veivosakitaka beka kei Nifai, na parofita vakailasu ka sa parofisaitaka e vuqa na ka ca me baleti ira na tamata oqo, mo vakamatei Sisoramu na tuakamu?

28. Ia e na kaya ko koya: E segai.

29. Dou qai kaya vua: Ko a labata li na tuakamu?

30. Ia e na tuburi koya na rere

ka sega ni kila na ka me tukuna. Raica e na cakitaka vei kemudou; e na vakalecalecava ka vaka me kurabuitaka; ia e na kaya ni sega ni kila kina e dua na ka.

31. Ia mo dou na vakadikevi koya ka dou na kunea na dra e na bele ni nona i sulu.

32. Ia ni dou sa kunea mo dou kaya: E tauvi iko mai vei na dra oqo? Ko sega beka ni kila ni keitou sa kila ni oqo na dra i tuakamu?

33. Ia e na qai sautaninini ka vulaci na matana me vaka na mata ni tamata mate.

34. Dou na qai kaya vua: Keitou sa kila ni ko sa cala; raica sa tukuni iko na nomu rere kei na vulaci ni matamu.

35. E na qai tuburi koya sara na rere ka tusanaki koya vei kemudou; e na sega tale ni cakitaka ni a laba.

36. Ia e na tukuna vei kemudou ni ko i au ko Nifai, au sega ni kila e dua na ka me baleta na ka oqo kevaka a sega ni vakatakilai vei au e na kaukauwa ni Kalou. Ia dou na qai kila ni'u sa tamata dodonu ka sa talai au mai na Kalou vei kemudou.

37. Eratou sa lako yani ka kitaka me vaka ka tukuna vei iratou ko Nifai. Ia raica sa yaco kece na ka sa tukuna; ia me vaka sa tukuna, a cakitaka taumada ka qai vakadinadinataka e muri.

38. A sa kau mai ka vakadinadinataka ni sa i koya ga ka a laba; eratou sa sereki kina na lewe lima vata kei Nifai.

39. Ia e so vei ira na Nifai era sa vakabauta na vosa i Nifai; e so tale ga era sa vakabauta na nodratou i

tukutuku na lewe ^olima, ka ratou a veivutuni e na gauna eratou tiko kina e na vale ni veivesu.

40. Ia e so vei ira na tamata era sa kaya sa parofita ko Nifai.

41. Ia e so tale era kaya: Sa kalou ko koya; kevaka me sega ni kalou, ke a sega ni kila na veika oqo. Raica sa tukuna vei keda na nanuma ni yaloda ka tukuna tale ga e vuqa na ka; a sa tukuna tale ga vei keda na tamata ka labata dina na noda turaganilewa levu.

WASE 10

Sa vakacegui Nifai na Turaga ka yalataka ni na solia vua na kaukauwa – Sa vunautaka me ra veivutuni, ka tukuna vei ira sa i valavala ca ni ra na vakarusai.

1. A sa tubu na veileti e na kedra maliwa na tamata; era sa dui lako ka biuti Nifai tu e na vanua a tucake tu kina e na kedra maliwa.

2. A sa lako tiko ko Nifai ki na nona vale ka vakananuma voli e lomana na veika sa vakaraitaka vua na Turaga.

3. Ia ni sa vakananuma tiko na veika oqo, sa vakamaluma!umutaki koya na nodra i valavala ca na Nifai, na nodra cakacaka ^abuto-buto, na nodra daulaba, nodra dauvakacaca kei na nodra i tovo ca kece ga; ia ni sa vakananuma tiko vakaoqo e lomana, sa rogo vei koya e dua na domo ka kaya:

4. O sa kalougata Nifai e na veika ko sa vakayacora; au sa raica ni ko sa gumatua ni vunautaka vei ira na tamata oqo na vosa ka'u sa tukuna vei iko. Ko sa sega ni re-revaki ira, ka sega ni segata mo

bula; ia ko sa segata ga mo vakayacora na lomaqu ka muria na noqu vunau.

5. Ia au na vakalougatataki iko me tawamudu ni ko sa gumatua sara ni kitaka na ka oqo; au na qisi iko mo kaukauwa e na vosa kei na nomu i tavi, e na vakabauta kei na cakacaka; io e na vakayacori kece na veika ko sa tukuna ni ko sa daukerea ga na veika sa lomaqu.

6. Raica ko iko ko Nifai; ia ko i au na Kalou. Raica au sa yalataka vei iko e na matadra na noqu agilosu, ni ko na lewai ira na tamata oqo ka yavita na qele e na ^bdausiga, na mate dauveitauvi kei na rusa e na vuku ni nodra i valavala ca.

7. Ia au sa solia vei iko na kaukauwa; na ka kece ga ko na vauca e vuravura e na vauci mai lomalagi, ia na ka kece ga ko na sereka e vuravura e na sereki mai lomalagi; o koya ko na lewai ira kina na tamata oqo.

8. Ia kevaka ko na kaya ki na vale ni soro oqo me tawasei rua, e na yaco vakakina.

9. Ia kevaka ko na kaya ^cki na ulunivanua oqo me bale sobu ka vakalogalogavinakataki, e na yaco vakakina.

10. Ia kevaka ko na kaya me yaviti ira na tamata oqo na Kalou, e na yaco vakakina.

11. Raica au sa vakaroti iko mo lako ka tukuna vei ira na tamata oqo, sa kaya vakaoqo na Turaga na Kalou Kaukauwa: Kevaka dou sa sega ni veivutuni, dou na yaviti ^dka vakarusai sara.

12. Ia ni sa tinia na Turaga na nona vosa vei Nifai, sa tu vakadua

(o) raica a. WASE 10: (a) raica j, 2 Nif. 10. Maciu 17:20. (d) tik. 12-14.

(b) Ila. 11:4-18. (c) Ica 12:30. Raica c, Jeko. 4. Rauta na 23 kei na 20 B.C.

ko koya ka sega ni lako sara ki na nona vale; a sa lesu tale vei ira na lewe vuqa ka ra tu e na veivanua; a sa vunautaka vei ira na vosa ni Turaga; io kevaka era sa sega ni veivutuni, era na vakarusai.

13. E dina ga sa ka e veivakurabuitaki na nona tukuna vei ira ko Nifai ^ena mate ni turaganilewa levu, ia era sa vakaukauwataka ga na yalodra ka sega ni muria na vosa ni Turaga.

14. A sa vunautaka vei ira ko Nifai na vosa ni Turaga ka kaya: Kevaka dou sa sega ni veivutuni, dou na ^fyaviti ka vakarusai sara, sa kaya na Turaga.

15. Ia ni sa vunautaka vei ira na vosa oqo ko Nifai; era sa vakaukauwataka tiko ga na yalodra ka sega ni muria na nona vosa; era sa vorati koya ka segata me ra tauri koya ka biuta ki na vale ni veivesu.

16. Ia raica sa tu vua na kaukauwa ni Kalou; era sa sega ni tauri koya rawa me ra biuta ki na vale ni veivesu, ni sa ^gkauti koya tani na Yalo ni Turaga mai na kedra maliwa.

17. A sa veikauyaki koya voli na ^hYalo ni Turaga e na kedra maliwa na tamata me vunautaka na vosa ni Kalou; a sa vunau voli vei ira kece ka vakauta yani na nona i tukutuku vei ira na tamata kece ga.

18. Ia era sa sega ni muria na nona vosa; a sa tubu na veileti e na kedra maliwa; era sa veivala vakai ira ka ra veivakamatei e na i seleiwau.

19. Sa cava eke na i ka vitusagavulu kadua ni yabaki ni nodra

gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

WASE 11

Na dausiga levu – Era sa saumaki mai na tamata vua na Turaga ka ra sa sautu kina – Sa yaco tale na veileti kei na veivala – Vakabulabulataki tale na i soqosoqo i Ketianitoni.

1. E na i ^{*}ka vitusagavulu karua ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, sa tubu cake tiko ga na nodra veileti na Nifai ka yaco me ra veivaluvaluti e na loma ni vanua taucoko.

2. A ra sa vakavuna na veivaluvaluti kei na i tovo ca oqo ko ira na i lawalawa ^adaubutako. A sa yaco tiko na i valu e na yabaki taucoko ko ya ka vakakina e na i [†]ka vitusagavulu katolu ni yabaki.

3. A sa masu vua na Turaga ko Nifai ka kaya:

4. Oi kemuni na Turaga, mo ni kakua ni laivi ira na tamata oqo me ra vakarusai e na i seleiwau; ia Oi kemuni na Turaga, me yaco ga na ^bdausiga e na vanua me ra vakauqeti kina me ra nanumi kemuni na Turaga na nodra Kalou, ka veivutuni ka saumaki mai vei Kemuni.

5. A sa yaco me vaka na ka sa kerea ko Nifai. A sa yaco na dausiga levu vei ira na Nifai e na vanua taucoko. A sa yaco tiko ga na dausiga e na i [‡]ka vitusagavulu kava ni yabaki; a sa mudu na veivakamatei e na i seleiwau ka ra sa mate ga e na viakana.

6. A sa yaco tiko ga na veivakarusai oqo e na i [§]ka vitusagavulu kalima ni yabaki. Sa yaviti na qele

^e Ila. 8:27. 9:26-38. ^f tik. 11. ^g Cakacaka 8:39, 40. ⁱ tik. 16. WASE 11: (a) raica j, 2 Nif. 10. (b) raica b, Ila. 10. ^{*20} B.C. ^{†19} B.C. ^{‡18} B.C. ^{§17} B.C.

ka yaco me dravuisiga, a sa sega na ka e tubu e na vula i tubutubu; a sa yaviti na qele kece ga, vei ira na Leimani kei ira na Nifai; era sa yaviti ka vakarusai e udolu vakaudolu na tamata era sa i valavala ca sara e na vanua taucoko.

7. Ia ni ra sa raica na tamata ni sa voleka me ra vakarusai sara e na dausiga, era sa qai nanuma mai na Turaga na nodra Kalou; era sa nanuma tale ga na vosa i Nifai.

8. Era sa vakamamasu na tamata vei ira na nodra turaganilewa levu kei ira na nodra i liuliu me ra kaya vakaoqo vei Nifai: Keimami kila ni ko ni sa tamata ni Kalou; ia mo ni masu mada vua na Turaga na noda Kalou me kauta tani vei keda na dausiga oqo; ia kevaka e sega keimami na rusa vakaidina sara me vaka na nomuni vosa.

9. Era sa vakamasuti Nifai ko ira na turaganilewa me vaka na nodra gagadre na tamata. Ia ni sa raica ko Nifai ni ra sa veivutuni ka vakamalumalumutaki ira e na i sulu taga, sa masu tale kina vua na Turaga ka kaya:

10. Oi kemuni na Turaga, era sa veivutuni na tamata oqo; era sa vakarusai ira na i^dlawalawa i Kesianitoni e na kedra maliwa, ka vakawabokotaki ira ka buluti ira vata kei na nodra i naki butobuto.

11. Oi kemuni na Turaga, mo ni kauta tani mai vei ira na nomuni cudru, ni ra sa vakamalumalumutaki ira mai; ia na nomuni cudru me sa rauti ira ga na tamata i valavala ca era sa vakarusai oti.

12. Oi kemuni na Turaga, mo ni kauta tani na nomuni cudru; io na

nomuni cudru waqawaqa, me sa mudu kina na dausiga e na vanua oqo.

13. Oi kemuni na Turaga, mo ni rogoci au mada ka vakayacora na noqu kerekere; mo ni vakatauca na uca e dela i vuravura me ra vua na kau vuata kei na sila e na kena gauna.

14. Oi kemuni na Turaga, ko ni a rogoca na noqu masu ka'u a kerea kina me yaco mada na e^edausiga me muduki kina na veivakarusai e na i seleiwau; ia au kila ni ko ni na vakayacora tale na noqu kerekere oqo ni ko ni a kaya: Kevaka era na veivutuni na tamata oqo, au na vakabulai ira.

15. Oi kemuni na Turaga; ko ni sa kila era sa veivutuni ni sa yaco vei ira na dausiga, na mate dauveitauvi ka ra sa rusa.

16. Oi kemuni na Turaga, mo ni kauta tani na nomuni cudru ka vosoti ira tale mada de ra sa na qai qaravi kemuni. Oi kemuni na Turaga, kevaka era sa qaravi kemuni vakaidina, mo ni qai vakalougata-taki ira me vaka na nomuni vosa.

17. Ia e na i *kavitusagavulu kaono ni yabaki, sa kauta tani kina na Turaga na nona cudru mai vei ira na tamata; a sa vakatauca na uca e dela i vuravura ka ra sa vua na kau vuata e na kena gauna. A sa vua tale ga na sila e na kena gauna.

18. A ra sa reki na tamata kece ga ka vakacaucautaka na Kalou; io sa vuabale na nodra marau e na vanua taucoko; era sa sega tale ni segata me ra vakamatei Nifai; ia era sa okati koya me parofita ka tamata ni Kalou, ka sa tu vua na

(c) Ila. 10:11-14. (d) raica j, 2 Nif. 10. (e) raica b, Ila. 10.

*16 B.C.

^fkaukauwa kei na lewa sa mai vua na Kalou.

19. Ia sa vakataki koya tale ga ko Liai na tacina e na nona yalododonu.

20. Era sa tiko sautu tale na Nifai e na nodra vanua ka vakayagataka na nodra vanua sa lala tu; era sa tubu me lewe vuqa sara ka tawana na vanua taucoko, mai na ^gvualiku ki na ⁱceva, mai na wasawasa e na ra ki na wasawasa e na tokalau.

21. A ra sa tiko sautu qai cava na i kavitusagavulu kaono ni yabaki. Era sa tiko sautu tale e na i kavitusagavulu kavitu ni yabaki; sa tubu cake na lotu e na veivanua kece ga; ia era sa lewe vuqa sara na Nifai kei na Leimani era sa lewe ni lotu ka ra sa sautu sara e na vanua; a sa cava eke na i kavitusagavulu kavitu ni yabaki.

22. Era sa tiko sautu tale ga e na i kavitusagavulu kawalu ni yabaki; ia a tubu ga e vica na veileti lalai me baleta na nodra i vakavuvuli na parofita.

23. Ia e na i *kavitusagavulu kaciwa ni yabaki, sa tubu cake sara na veileti. Ia ko Nifai kei Liai kei na vuqa vei ira na nodrau i tokani ka ra kila tu na uto ni vakavuvuli ko ya, era sa vunautaka vei ira na tamata na veika sa vakatakilai vei ira e na veisiga; a sa oti kina na nodra veileti tiko e na yabaki ko ya.

24. Raica sa vuqa sara na Nifai era sa toki yani vei ira na Leinani e na vica na yabaki sa oti, ka ra sa okati ira me ra Leimani. Ia e na i †kawalusagavulu ni yabaki ni

nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai, era sa vakauqeti ira kina na Leimani ko ira oqo me ra valuti ira na wekadra.

25. Era dau mai laba ka vakacaca ka ra dro lesu tale ki na nodra i vunivuni mai na lekutu e na veiulunivanua, me ra vunitaki ira kina; a sa tubu cake tiko ga e na veisiga na kedra i wiliwili, ni ra sa toki yani vei ira ko ira na tamata era sa vuki tani mai.

26. Ia ni lako tiko na gauna ka oti wale ga e vica na yabaki, era sa lewe vuqa sara na i lawalawa daubutako oqo; era sa vakamura kece na ^jcakacaka butobuto i Ketianitoni, ka ra sa vakatokai na daubutako i Ketianitoni.

27. Raica era sa vakacaca sara tiko vakalevu ko ira na daubutako oqo; io era sa vakacaca vakalevu vei ira na Nifai kei ira na Leimani.

28. Ia sa kilikili sara me tarovi na nodra vakacaca tiko; a ra sa tala yani e dua na mataivalu qaqa ki na lekutu mai na ^kveiulunivanua, me ra vakasasataki ira na i lawalawa daubutako oqo ka vakamatei ira.

29. Ia e na yabaki vata tiko ga ko ya, era a vakasavi lesu tale mai kina ki na nodra vanua. Sa cava eke na i kawalusagavulu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

30. E na i †tekivu ni i kawalusagavulu kadua ni yabaki, era sa la'ki valuti ira tale na i lawalawa duabutako ka vakamatea e vuqa vei ira; ia sa levu cake ga vei ira e mate.

31. Era sa biuta na lekutu mai na veiulunivanua ka ra lesu kusa-

(f) Ila. 10:5-11. (g) raica q, Ala. 46. (i) raica o, Ala. 46. (j) raica j, 2 Nif. 10. (k) tik. 25.

*13 B.C. †12 B.C. ‡11 B.C.

rawa ki na nodra vanua, ni ra sa rui lewe vuqa na daubutako era tawana tu na lekutu mai na veiulunivanua.

32. Sa mai cava na yabaki oqo. Era sa lewe levu cake ka kaukauwa tiko ga na daubutako, ka ra sa vorata rawa na nodra mataivalu taucoko na Nifai kei na Leimani; era sa rere vakalevu kina na tamata e na vanua taucoko.

33. Era sa kaba ka vakarusa e vuqa na koro; io era sa vakamatea e vuqa na tamata ka vuqa tale ga era kauta vakabobula ki na lekutu, vakalevu cake ko ira na yalewa kei na gone.

34. Ia ni ra sa i valavala ca na tamata ka sa yaco vei ira na veika ca oqo, era sa qai nanuma tale na Turaga na nodra Kalou.

35. Sa cava eke na i kawalusagavulu kadua ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai.

36. E na i kawalusagavulu karua ni yabaki, era sa guilecava tale na Turaga na nodra Kalou. E na i kawalusagavulu katolu ni yabaki era sa i valavala ca vakalevu sara. E na i kawalusagavulu kava ni yabaki, era sa sega ga ni veivutuni.

37. Ia e na i *kawalusagavulu kalima ni yabaki, sa qai toro cake ga na nodra viavialevu kei na nodra i tovo ca; a sa voleka sara me ra vakarusai.

38. Sa mai cava eke na i kawalusagavulu kalima ni yabaki.

WASE 12

Na malumalumu ni tamata – Na yalololoma kei na nona veivakalou-

gatataki na Kalou – Sa kalougata ko ira sa veivutuni – E na lewai na tamata e na nona i valavala.

1. Eda raica ni ra sa sega ni dei se yalodina na luve ni tamata; ia eda raica na yalololoma ni Turaga sa vakalougatataki ira era sa vakararavi vua, ka ra sa sautu kina.

2. Io eda raica e na veigauna kece sa vakalougatataki ira kina na nona tamata, sa vuavuai vinaka na nodra i teitei, levu na nodra qele ni sipi kei na bulumakau, na ⁴koula kei na siliva kei na i yau talei kece ga sa caka vakamatai sara; io sa lomani ira ka vakabulai ira mai na ligadra na nodra meca, sa vakayalovinakataki ira na nodra meca me ra kakua ni mai valuti ira; io sa kitaka na ka kece ga me ra tiko vinaka ka marau kina na nona tamata; ia ni ra sa tiko vinaka vakaoqo ka vutuniyau sara, era sa qai vakaukauwataka na yalodra, ra guilecava na Turaga na nodra Kalou ka buturaki Koya sobu na Yalosavasava e yavadra.

3. Ia eda raica kevaka me a sega ni vunauci ira na nona tamata na Turaga e na veika rarawa e vuqa, me a sega ni vakarerei ira ka vakamatei ira e na dausiga kei na mate dauveitauvi, era na sega sara ni nanumi Koya.

4. Raica na nodra lialia kei na nodra tawayaga! Era sa i valavala ca ka i tovo vakasisila! Era sa kusarawa ni kitaka na ka ca ka berabera ni kitaka na ka vinaka ko ira na luve ni tamata! Io era sa kusarawa ni muria na vosa ni tevoroka domona na i yau ni vuravura!

5. Ia sa viavialevu na yalodra;

era sa dokadoka ka kusarawa ni kitaka na i tovo ca; era sa berabera ni nanuma na Turaga na nodra Kalou ka berabera ni muria na nona vosa; io era sa berabera ni muria na sala ni vuku!

6. Era sa sega ni vinakata me lewai ira ka nodra Turaga na Kalou ka buli ira; e dina ga sa yalovinaka ka yalololoma vei ira ko Koya, ia era sa vakawaletaka na nona vosa ka sega ni vinakata me tuberi ira ko Koya.

7. Raica era sa ka wale sara na luve ni tamata; io era sa uasivi sobu mai na kuvu ni soso!

8. Ia sa lewa na noda Kalou sa Cecere ka Sega ni Mudu, me veitosoyaki na kuvu ni soso me vakayacori kina na nona i naki!

9. Io ni sa vosa ko Koya, sa sakure ka yavavala na veidelana kei na veiulunivanua!

10. Ia kevaka sa lewa ko Koya, e na talaraki sobu ka vakalogalogavinakataki me vaka na buca!

11. Io sa yavavala ko vuravura taucoko e na nona vosa!

12. Io sa yavavala na yavu kei vuravura e na nona vosa!

13. Io kevaka sa lewa ko Koya me toso tiko ko vuravura, e na toso ga!

14. Ia kevaka sa lewa ko Koya me suka lesu ko vuravura ka ^bvakabalavutaki na siga e na vica vata na auwa, e na yaco ga!

15. A sa suka lesu ko vuravura me vaka na nona lewa; ia era nanuma na tamata ni sa tu vakadua na matanisiga, io sa vakadina kina;

raica na vuravura ga e toso tiko ka sega ni toso na matanisiga!

16. Ia kevaka sa kaya ko Koya kina wasaliwa titobu: ^cMo di mai, e na yaco ga!

17. Ia kevaka sa kaya ko Koya kina ulunivanua oqo: Mo tubu mai ka ^dbuluta na koro ko ya, raica e na yaco ga!

18. Ia kevaka e dua sa buluta na i yau e na qele ka sa kaya na Turaga: ^eAu na cudruva e na vuku ni i valavala ca nei koya sa buluta, raica e na yaco ga!

19. Ia kevaka sa kaya na Turaga: Ko na cudruvi me kakua ni dua na tamata me kunei iko ka tawamudu, raica e na yaco ga!

20. Ia kevaka sa kaya na Turaga vua na tamata ni na ^fcudruvi ka tawamudu e na vuku ni nona i valavala ca, e na yaco ga!

21. Ia kevaka sa kaya na Turaga: Ko na muduki tani ^gmai mataqau e na vuku ni nomu i valavala ca; raica e na yaco vakaidina!

22. Ia e na ca ko koya sa tau vua na vosa oqo; io vei koya sa i valavala ca, ni na sega ni vakabulai; ia sa vunautaki na veivutuni me ra bula kina na tamata!

23. Ia sa kalougata ko ira sa veivutuni ka muria na vosa ni Turaga na nodra Kalou, ni ra na vakabulai.

24. Ia me yalololoma sara na Kalou ka solia na gauna me ra veivutuni kina na tamata ka i valavala dodonu me ra vakalougataki kina, me vaka na nodra i valavala.

25. Au sa gadreva me ra vaka-

(b) Josu. 10:12-14. 2 Tui 20:8-11. Ais. 38:7, 8. Raica ^{2d}, Ala. 30. (c) Ais. 44:27. 51:10. (d) 3 Nif. 8:10, 25. 9:5, 6, 8. (e) tik. 19. Ila. 13:17-23, 30-37. Moma. 1:17-19. 2:10-14. Ica 14:1, 2. (f) raica m, Jeko 6. (g) tik. 25, 26. Raica b, 1 Nif. 2. Rauta na 7 B.C.

bulai na tamata kece ga. Ia sa volai tu ni ra na muduki tani e lewe vuqa e na siga sa levu ka rerevaki ko ya; io era na muduki tani ⁱmai na mata ni Turaga!

26. Io sa nodra i votavota na rarawa ^jtawamudu me vaka na ka sa volai: Era na rawata na bula tawamudu ko ira sa i valavala donu; ia ko ira sa i valavala ca era na cudruvi ka ^ktawamudu. Ia e na yaco vakakina. Emeni.

Na parofisai i Samuela na Leimani kivei ira na Nifai.

Sa tukuni e na wase e 13 ki na 15.

WASE 13

Sa parofisai ko Samuela mai na bai ni koro – Era na vakarusai na i kava ni tabatamata – Sa vakabulai na nodra koro na Nifai e na vukudra na yalododonu – Sa cudruvi na qele – Sa sega ni tudei vei ira na nodra i yau.

1. E na i ^{*}kawalusagavulu kaono ni yabaki, era sa i valavala ca tiko ga vakalevu ko ira na Nifai; ia ko ira na Leimani era sa vakabauta sara ka muria tiko na i vakaro ni Kalou me vaka na ^avunau i Mosese.

2. Ia e na yabaki ko ya sa lako mai kina ki na ^bvanua ko Saraemala e dua vei ira na Leimani, na yacana ko Samuela; a sa mai vunau vei ira na tamata. A sa vunautaka vei ira na tamata e na veisiga me ra veivutuni; ia era sa vakasavi koya tani ka sa via lesu tale ko koya ki na nona vanua.

3. Ia sa rogo vua na domo ni Turaga me lako yani ka parofisai-

taka vei ira na tamata na veika sa vakatakilai vua.

4. A ra sa sega ni vakatara me curu ki na koro; ia sa kaba ko koya e na bai ni koro, dulaka cake na ligana ka parofisaitaka e na domo levu vei ira na tamata na veika sa vakatakila vua na Turaga.

5. A sa kaya vei ira: Raica ko i au ko Samuela, e dua vei ira na Leimani; au sa tukuna na veika sa vakatakila vei au na Turaga; raica sa talai au mai ko Koya me'u mai tukuna vei ira na tamata oqo ni ra sa voleka ni vakarusai; ia e na sega mada ni oti e ^cva na drau na yabaki era sa na vakarusai.

6. Io sa waraki ira tu na tamata oqo na veivakarusai levu; era na rusa vakaidina kevaka era sa sega ni veivutuni ka vakabauta na Turaga ko Jisu Karisito, o koya e na lako vakaidina mai ki vuravura me vosota na veika rarawa e vuqa, ka mate e na vukudra na nona tamata.

7. Io sa mai tukuna vei au na i tukutuku vinaka oqo na agilosu ni Turaga. Au sa talai mai me'u tukuna vei kemudou mo dou kila tale ga na i tukutuku vinaka oqo; ia raica dou sa sega ni ^dvia rogoci au.

8. Ia sa kaya vakaoqo na Turaga: Era sa tamata yalokaukauwa na Nifai; ia kevaka era sa sega ni veivutuni, au na kauta tani mai vei ira na noqu vosa kei na noqu Yalo Tabu, ka'u na sega tale ni vosoti ira; ia au na vakauqeta na yalodra na wekadra me ra cati ira.

9. Ia e na sega mada ni oti e ^eva na drau na yabaki au sa na yaviti

(i) raica g. (j) raica n, Jeko. 6. (k) raica n, Jeko. 6. WASE 13: (a) raica p, 2 Nif. 25. (b) Oma. 13. (c) raica d, 1 Nif. 12. (d) tik. 2. (e) raica d, 1 Nif. 12. *6 B.C.

ira; io au na talevi ira e na i selei-wau kei na dausiga kei na mate dauveitauvi.

10. Io au na talevi ira e na noqu cudru waqawaqa; ia ko ira na nodra meca ka ra bula tu e na i kava ni tabatamata, era na vakarusai ira sara; ia sa kaya na Turaga: Kevaka ko ni sa sega ni veivutuni, e na yaco vakaidina na ka oqo; era na vakarusai kemuni ko ira na i kava ni tabatamata.

11. Ia kevaka ko ni sa veivutuni ka lesu vua na Turaga na nomuni Kalou, au na kauta tani na noqu cudru, sa kaya na Turaga; io sa kaya vakaoqo na Turaga: Sa kalougata ko ira sa veivutuni ka lesu mai vei au; ia e na ca ko koya sa sega ni veivutuni!

12. Io e na ^fca na koro levu ko Saraemala; ia sa vakabulai ga e na vukudra na yalododonu era tiko kina; io sa kaya na Turaga: E na ca na koro levu oqo ni'u sa kila ni lewe vuqa sara era tiko kina era na vakaukawataka na yalodra vei au, sa kaya na Turaga.

13. Io sa kalougata ko ira era na veivutuni, ni'u na vakabulai ira. Ia kevaka me ra a sega na tamata yalododonu ka ra tiko e na koro levu oqo, raica ke'u sa tala na bukawaqa mai lagi me vakarusa!

14. Ia e na vukudra ga na yalododonu au sa vakabula kina. Raica sa kaya na Turaga, sa voleka mai na gauna dou na vakasevi ira kina na yalododonu e na kemudou maliwa; ia e na gauna oqori sa voleka sara kina mo dou vakarusai; io e na ca na koro levu oqo e na vuku

ni i valavala ca kei na i tovo vakasisila sa vakayacori kina!

15. Io e na ca na ^gkoro ko Kitioni e na vuku ni i valavala ca kei na i tovo vakasisila sa vakayacori kina!

16. Io e na ca na nodra veikoro taucoko na Nifai e na veivanua sa vakavolivolita, e na vuku ni i valavala ca kei na i tovo vakasisila sa vakayacori kina!

17. Ia sa kaya na Turaga ni Le-wevuqa, e na ⁱcudruvi na vanua ni ra sa i valavala ca ka i tovo vakasisila na tamata era tiko kina.

18. Ia sa kaya na Turaga ni Le-wevuqa, io na noda Kalou sa Levu ka Dina: Ko ira yadua sa vunia na nodra i yau e na loma ni qele, era na sega tale ni kunea ni sa na cudruvi na vanua; ia era na kunea ga ko ira na yalododonu era sa maroroya vua na Turaga.

19. Ia sa kaya na Turaga: Au sa gadreva me ra na maroroya vei au na nodra i yau; ia e na ca vei ira sa sega ni maroroya vei au na nodra i yau; ia ko ira wale ga na yalododonu era na maroroya vei au na nodra i yau; ia era na cudruvi ko ira sa sega ni via maroroya vei au na nodra i yau, ka cudruvi tale ga na i yau, ka ra na sega tale ni kunea ni sa cudruvi na vanua.

20. E na yaco na gauna era na vunitaka kina na nodra i yau ni ra sa rui lomana sara; ia ni ra sa rui lomana sara na nodra i yau, au na qai vakayalia ni ra sa dro e matedra na nodra meca; ia ni ra sa sega ni maroroya vei au na nodra i yau, era na ^jcudruvi ka cudruvi tale ga na nodra i yau; ia e na siga ko ya

(f) 3 Nif. 8:8, 24. 9:3. (g) raica *n*, Ala. 2. (i) raica *e*, Ila. 12. (j) raica *e*, Ila. 12.

era na yaviti kina, sa kaya na Turaga.

21. Oi kemudou na lewe ni koro levu oqo, mo dou rogoca na noqu vosa; ia mo dou rogoca na vosa ni Turaga; raica sa kaya ko Koya: Dou sa cudruvi ka sa cudruvi tale ga na nomudou i yau ni dou sa rui lomana sara; ia dou sa sega ni via rogoca na vosa i Koya sa solia vei kemudou na nomudou i yau.

22. Io dou sa sega ni nanuma na Turaga na nomudou Kalou e na veika sa vakalougatataki kemudou kina; ia dou sa nanuma ga na nomudou i yau ka dou sa sega ni vakavinavinakataka vua na Turaga na nomudou Kalou; raica dou sa sega ni qarava na Turaga e na yalodina; ia dou sa qarava ga na ka mo dou dokadoka kina, qaciqacia ka viavialevu; dou sa ia na vuvu, na veiqati kei na veileti; dou sa dauvakacaca, ka daulaba ka kitaka na i valavala ca kece ga.

23. O koya oqo e na cudruva kina na vanua na Turaga na Kalou, ka cudruva tale ga na nomudou i yau e na vuku ni nomudou i valavala ca.

24. Io sa yaco mai na gauna era na cudruvi kina na tamata oqo ni ra sa ^kvakasevi ira tani na parofita; era sa vakalialiai ira, vakaviriki ira e na vatu, vakamatei ira ka kitaka vei ira na veika ca me vakataki ira e liu.

25. Ia oqo dou sa vakaiulubale ka vaka: Kevaka me keimami a vakavulici me vakataki ira na neimami qase e liu, ke keimami a sega ni vakamatei ira na parofita, ka

sega ni vakaviriki ira e na vatu se vakasevi ira tani.

26. Raica dou sa ca sara mai vei ira! Ia me vaka sa bula na Turaga, ni sa lako yani vei kemudou e dua na parofita me vunautaka na vosa ni Turaga ka tukuna na nomudou i valavala ca kei na nomudou caka cala, dou na cudruvi koya ka vakasevi koya tani ka segata mo dou vakamatei koya; io dou na kaya ni sa parofita vakailasu, tamata i valavala ca ka tamata ni tevoru, ni sa tukuna vei kemudou na nomudou i valavala ca.

27. Ia kevaka sa lako yani vei kemudou e dua na tamata ka kaya: Dou kitaka na ka oqo, dou na sega ni valavala ca kina; dou kitaka na ka oqori, dou na sega ni cudruvi kina; io sa kaya ko koya: Dou kitaka ga na ka sa lomamudou; io dou kitaka na ka sa lomamudou kei na ka sa gole kina na matamudou; io kevaka e dua sa lako mai ka tukuna vei kemudou na veika oqo, dou na qai vakabauti koya ka kaya ni sa parofita.

28. Io dou na vakadokadokai koya ka solia vua na nomudou i yau; io dou na solia vua na koula kei na siliva, ka vakasulumu koya e na i sulu voli dredre; ia e na vuku ni sa vosa veicavilaki vei kemudou ka kaya ni sa vinaka tu na veika kece, dou na vakadonui koya sara.

29. Oi kemudou na i tabatamata i valavala ca ka yalo vakatani; dou sa tamata yalo kaukauwa ka domodomoqa. A cava na kena dede dou sa nanuma e na vosoti kemudou tiko kina na Turaga? Io a cava na kena dede dou sa laiva me ra

tuberi kemudou tiko kina ko ira na i vakavuvuli lialia ka mataboko? Io a cava na kena dede dou sa via tiko ga kina e na butobuto ka segai e na rarama?

30. Raica, sa waqa tu na cudru ni Turaga vei kemudou; ia sa 'cudruva na vanua e na vuku ni nomudou i valavala ca.

31. Raica sa yaco na gauna me cudruvi kina na nomudou i yau; ia e na "sega ni tudei vei kemudou ka dou na sega ni kunea e na gauna ni nomudou leqa.

32. Ia e na siga ko ya, dou na tagi kina vua na Turaga; ia e na tawayaga ga na nomudou tagi ni sa yacovi kemudou na rusa ka dou na vakarusai vakaidina; ia dou na tagi ka qoqolou e na siga ko ya, sa kaya na Turaga ni Lewevuqa. Ia dou na lele tiko ka kaya:

33. "Oilei! Ke'u a sa veivutuni ga ka sega ni vakamatei ira na parofita ka vakaviriki ira e na vatua ka vakasevi ira tani! Io e na siga ko ya dou na kaya vakaoqo: Ke da a sa nanuma ga na Turaga na noda Kalou e na gauna ka sa vakavutuniyautaki keda tu kina, ke a sa tudei ga vei keda na i yau ka sega ni yali; ia oqo sa yali yani na noda i yau.

34. Eda a biuta tu eke na noda i yaya ni cakacaka, ia e na mataka sa yali; ia sa yali na noda i seleiwau e na gauna eda via taurivaka kina e na i valu.

35. Io sa yali yani na noda i yau eda a vunitaka tu, ni sa cudruvi na vanua.

36. Keda a sa veivutuni ga e na

gauna ka vunautaki kina vei keda na vosa ni Turaga! Ia oqo sa cudruvi na vanua ka sa sega ni dei vei keda e dua na 'ka.

37. Raica era sa vakavolivoliti keda na "tevoru; io era sa vakavolivoliti keda na agilosu i koya sa segata me vakarusai keda. Raica sa levu na noda i valavala ca. Oi kemuni na Turaga, e rawa beka mo ni kauta tani mai vei keimami na nomuni cudru? Ia e na vakaoqo na nomudou vosa e na siga ko ya.

38. Raica sa oti na "gauna mo dou a veivutuni kina; dou sa lokuyarataka na gauna mo du vakabulai kina ka dou sa calata sara vakadua; ia dou na "vakarusai vakaidina; io dou sa vakasaqara e na nomudou bula taucoko na ka dou na sega ni taukena tu vakadua; dou sa kitaka na veika ca mo dou marau kina; io na veika sa "sega ni salavata kei na nona yalododonu na Tamada sa Cecere ka Tawamudu.

39. Oi kemudou na lewe ni vanua oqo, mo dou rogoca na noqu vosa! Au sa masulaka me kau tani mai vei kemudou na cudru ni Turaga; ia mo dou veivutuni sara mo dou bula kina.

WASE 14

Sa parofisaitaki Karisito ko Samuela na Leimani – Sa tukuni na i vakatakilakila ni vo e lima na yabaki me sucu na Karisito – Sa tukuni tale ga na i vakatakilakila ni nona mate.

1. A sa parofisaitaka ko Samuela na Leimani e vuqa na ka; ia e na sega ni rawa me volai taucoko yani.

(l) raica e, Ila. 12. (m) tik. 33-37. Moma. 1:17-19. Raica e, Ila. 12. (n) Moma. 2:10-15. (o) raica m. (p) Moma. 2:10. (q) Moma. 2:13-15. (r) Moma. 2:15. (s) Ala. 41:10-12.

2. A sa kaya vei ira: Raica au sa tukuna vei kemudou e dua na i vakatakilakila; e na oti mada e ^alima na yabaki e na qai lako mai na Luve ni Kalou me vakabulai ira sa vakabauta na yacana.

3. Ia sa vakaoqo na i vakatakilakila ni nona lako mai ka'u sa tukuna vei kemudou; e na cila mai lagi e dua na rarama levu sara ka na ^bsega kina ni buto na bogi sa sucu kina; ia sa rarama sara ka sa vakakina na siga vei ira na tamata.

4. Ia e na yaco e dua na siga, dua na bogi kei na dua tale na siga me vaka ga e dua na siga ka sega kina na bogi; io oqo sa i vakatakilakila vei kemudou; ia dou na kila na cabe ni siga kei na kena dromu, ka dou sa kila kina ni sa rua na siga ka dua na bogi; ia e na sega ni butobuto na bogi; oqori na bogi sa sucu kina ko Koya.

5. Raica e na cila mai e dua na kalokalo ^cvou ka dou sa sega mada ni bau raica e liu; oqo tale ga sa i vakatakilakila vei kemudou.

6. Ia e sega ni koya wale ga oqori; e na rairai tale ga e ^dso na i vakatakilakila kei na ka e veivakurabuitaki mai lomalagi.

7. Ia dou na rere sara ka kurabui kina, ka dou na ^ebale sobu ki na qele.

8. Ia ko ira yadua sa vakabauta na Luve ni Kalou, era na rawata na bula tawamudu.

9. Raica, sa ^fvakaroti au na Turaga e gusuna na nona agilosi me'u lako mai ka tukuna vei kemudou na veika oqo; io sa vakaroti au me'u tukuna vei kemudou na

veika oqo; io sa kaya vakaoqo vei au: Mo kacivaka vei ira na tamata oqo me ra veivutuni ka caramaka na nona salatu na Turaga!

10. Ia me vaka ni'u sa dua vei ira na Leimani ka'u sa mai tukuna vei kemudou na vosa ni Turaga, ka sa lautu kemudou sara; dou sa cudruvi au kina ka ^gvakasevi au tani ka segata mo dou vakamatei au.

11. Ia mo dou rogoca na noqu vosa; au sa talai mai me'u 'mai vosa yani e na bai ni koro, mo dou rogoca ka kila kina ni na cudruvi kemudou na Kalou e na vuku ni nomudou i valavala ca; ia mo dou kila tale ga kina ni sa kilikili sara mo dou veivutuni.

12. Ia mo dou kila tale ga kina ni na lako mai ko Jisu Karisito na Luve ni Kalou, o koya sa ^hBulia na lomalagi kei na vuravura kei na veika kece ga mai na i vakatekivu; ia mo dou kila na i vakatakilakila ni nona lako mai mo dou vakabauta kina na yacana.

13. Ia kevaka dou sa vakabauta na yacana ka veivutuni, e na lomani kemudou ka bokoca na nomudou i valavala ca.

14. Ia au na tukuna vei kemudou e dua tale na i vakatakilakila; io na i vakatakilakila ni nona mate.

15. Raica e na mate vakaidina ko Koya me rawa kina na bula; io sa kilikili me mate ko Koya me rawa kina na ⁱtu cake tale mai na mate, ka me rawa vua na tamata me tu e na mata ni Turaga.

16. Io sa mate ko Koya me rawa kina na tu cake tale mai na mate ka

(a) 3 Nif. 1:5-21. (b) tik. 4. 3 Nif. 1:8, 13-20. (c) 3 Nif. 1:21. (d) 3 Nif. 1:20. 2:1-3. (e) 3 Nif. 1:16, 17. (f) Ila. 13:3, 7. (g) Ila. 13:2. (i) Ila. 13:4. (j) Mosa. 3:8. 15:4. Ala. 11:39. 3 Nif. 9:15. Ica 4:7. (k) raica d, 2 Nif. 2.

sereki ira na tamata ^lkece ga mai na i matai ni mate, ko ya na mate vakayalo; raica na lutu nei Atama era sa muduki tani kina mai na mata ni Turaga ko ira na tamata kece ga, ka okati me ra sa mate e na ^mmate vakayago kei na mate vakayalo.

17. Ia raica, sa tucake tale ko Karisito me vakabulai ira na tamata ⁿkece ga ka kauti ira lesu ki na mata ni Turaga.

18. Io sa vakarautaka tu ko Koya na sala ni veivutuni; ko koya yadua sa veivutuni e na sega ni muduki tani ka biu ki na bukawaqa; ia ko koya yadua sa sega ni veivutuni, e na muduki tani ka biu ki na bukawaqa; ia e na yaco ^ttale vei ira na mate vakayalo, io na i karua ni mate ka ra sa muduki ^ttani kina mai na veika sa vakarautaki me nodra na yalododonu.

19. Dou veivutuni! Dou veivutuni! Ni dou sa kila na veika oqo ka sega ni vakayacora, dou na cudruvi kina ka yaco vei kemudou na i ^kkarua ni mate.

20. Ia me vaka au sa tukuna oti, au na ^ttukuna vei kemudou na i vakatakilakila ni nona mate; raica e na siga e na mate kina ko Koya, e na vakabutobutotaki vei kemudou na rarama ni ^smatanisiga, na vula kei na kalokalo; ia e na butobuto tu na vanua oqo e na tolu na siga, mai na gauna e mate kina ki na gauna sa tu cake tale kina mai na mate.

21. Io e na gauna sa ciba kina ^ee na yaco na kurukuru kei na livaliva

e na vica na auwa, e na sakure ka yavavala ko vuravura; ia e na kakavidavida na ^vveivatu ka ra tu e na dela kei na ruku i vuravura, o koya dou sa kila tu sa kaukauwa sara.

22. Io era na kakavidavida kece ka na qai ^llaurai ga na tikitikidra, kedra i kacakaca se i kakavorovoro lalai e na dela kei na ruku i vuravura.

23. Ia e na tubu na ^ccava levu; e na ^vvakalolovirataki e vuqa na ulunivanua ka yaco me buca, ka na vakaceceretaki na veibuca me ra ulunivanua cecere sara.

24. E na vakacacani na ^{2a}veigaunisala ka na lala e ^{2b}vuqa na koro.

25. E na dolavi na i ^{2c}bulubulu ka ra na tu cake mai kina na ^{2d}yalododonu ka rairai vei ira na lewe vuqa.

26. Ia oqo na veika sa tukuna vei au na agilosi; a kaya vei au ni ^{2e}na yaco tiko na kurukuru kei na livaliva e na vica na auwa.

27. A sa kaya tale ga vei au, e na gauna sa yaco oti kina na kurukuru kei na livaliva kei na cava, e na butobuto tu ko vuravura taucoko e na ^{2f}tolu na siga.

28. Ia sa kaya vei au na agilosi, e lewe vuqa era na raica na ka e veivakurabuitaki cake mai na veika oqo; ia sa vakaraitaki vei ira na i vakatilakila kei na ka e veivakurabuitaki ka na yaco e na vanua oqo, me rawa kina vei ira na luve ni tamata me ra vakabauta.

(l) raica k, 2 Nif. 9. (m) raica b kei na c, 2 Nif. 2. (n) raica k, 2 Nif. 9. (o) raica r, Ala. 12. (p) raica r, Ala. 12. (q) raica r, Ala. 12. (r) tik. 14. (s) raica j, 1 Nif. 19. (t) tik. 26, 27. 1 Nif. 12:4. 19:11, 12. 3 Nif. 8:5-7, 19. (u) 1 Nif. 12:4. 19:12. 3 Nif. 8:18. 10:9. (v) 3 Nif. 8:18. (w) 1 Nif. 19:11. 3 Nif. 8:6, 12, 19. 10:14. (y) 1 Nif. 12:4. 19:11. 3 Nif. 8:10-19. (2a) 3 Nif. 8:13. (2b) 1 Nif. 12:4. 3 Nif. 8:8-10, 14, 24, 25. 9:3-12. 10:7. (2c) raica g, Jeko. 4. (2d) 3 Nif. 23:7-13. (2e) raica t. (2f) raica j, 1 Nif. 19. Rauta na 6 B.C.

29. Ia ko ira yadua sa vakabauta era na vakabulai; ia ko ira yadua sa sega ni vakabauta era na cudruvi; ia kevaka era sa cudruvi, sa baleti ira ga.

30. Ia oi kemudou na wekaqu, mo dou nanuma matua tiko, ko koya yadua sa vakarusai, sa baleti koya ga na nona rusa; ia ko koya yadua sa caka cala, sa baleti koya ga na nona cala; raica dou sa ^{2a}galala tu mo dou digia na ka mo dou kitaka; raica sa solia vei kemudou na vuku na Kalou ka sereki kemudou mo dou galala.

31. Ia sa solia vei kemudou ko Koya na vuku mo dou kila kina na vinaka mai na ca; a sa solia vei kemudou na galala mo dou digitaka kina na bula se mate; ia kevaka dou sa kitaka na ka vinaka, dou na ²ⁱrawata na veika vinaka, se saumi vei kemudou e na veika vinaka; ia kevaka dou sa kitaka na ka ca, e na saumi lesu vei kemudou e na ka ca.

WASE 15

Sa tomana ko Samuela na Leimani na nona vosa – Era na vakabulai na vo ni nona tamata – Era na vakarusai sara na Nifai kevaka era sa sega ni veivutuni.

1. Oi kemudou na wekaqu lomani, au sa kaya vakaidina vei kemudou kevaka dou sa sega ni veivutuni, e na lala mai na nomudou ^aveivale.

2. Io kevaka dou sa sega ni veivutuni, era na tagi na nomudou yalewa era sa vakasucu gone, ni dou sa via dro ka sega na vanua mo dou dro kina; ia e na ca vei ira era

sa bukete, ni ra sa bibi ka sega ni dro rawa; ia era na buturaki sobu ka biu tu me ra mate.

3. Io e na ca vei ira na Nifai kevaka era sa sega ni veivutuni e na gauna sa vakaraitaki kina vei ira na i vakatakilakila kei na ka e veivakurabuitaki; raica era sa nona tamata digitaki na Turaga; sa daulomani ira na Nifai ko Koya ka sa daucudruvi ira tale ga; io sa daucudruvi ira e na nodra caka cala ni sa lomani ira.

4. Ia oi kemudou na wekaqu, sa cudruvi ira sara na Leimani ko Koya ni ra sa i valavala ca tiko ga e na vuku ni nodra i ^bvakavuvuli na nodra qase. Ia sa yaco vei ira na bula e na nodra i vakavuvuli na Nifai; a ka oqo sa vakadedetaka kina na nodra gauna na Turaga.

5. Ia mo dou kila ni lewe vuqa vei ira era sa vakayacora tiko ga na nodra i tavi; era sa i valavala dodonu e na mata ni Kalou ka ra sa vakabauta ka muria tiko na nona vunau, kei na i lesilesi kei na nona lewa me vaka na ^cvunau i Mosese.

6. Io au sa kaya vei kemudou, e lewe vuqa vei ira era sa kitaka tiko na ka oqo; era sa cakacaka vagumatua tiko me ra vakatavulici ira na wekadra me ra kila na i vakavuvuli dina; a sa levu cake tiko ga na kedra i wiliwili e na veisiga.

7. Ia dou sa raica ka kila ni vuqa vei ira era sa kila na i vakavuvuli dina, era sa biuta tani kina na nodra i ^dvakavuvuli ca ka vakasisila na nodra qase; raica era sa vakavulici me ra vakabauta na i Vola Tabu kei na nodra i vakavuvuli na parofita yalosavasava sa

(2g) raica m, 2 Nif. 2. (2i) Ala. 41. WASE 15: (a) raica 2b, Ila. 14. (b) raica o, Jeko. 7. (c) raica p, 2 Nif. 25. (d) raica o, Jeko 7. Rauta na 6 B.C.

volai tu kina; era sa vakabauta na Turaga ka veivutuni; io era sa vakabauta ka veivutuni ka ra sa sucu vou kina.

8. Ia dou sa kila ko ira kece sa sucu vou, era sa kaukauwa ka tudei tu e na vakabauta kei na i vakavuvuli dina, o koya sa sereki ira.

9. Dou sa kila tale ga ni ra sa ^ebuluta na nodra i yaragi ni valu, era sa sega ni via vakaiyaragi tale de ra na i valavala ca kina; io dou sa kila era sa rere ni kitaka na ka ca; raica era sa bolea me ra buturaki ira sobu ka vakamatei ira ko ira na nodra meca; ia era sa sega ga ni via ^fcola i yaragi tale, ni ra sa vakabauta na Karisito.

10. E dina ga era sa i valavala ca, ia sa vakalougatataki ira na Turaga ka na vakabalavutaka na nodra gauna, ni ra sa tudei e na nodra vakabauta ka ra sa taura matua na i vakavuvuli dina.

11. Io kevaka era sa na vuki tani mai na vakabauta, e na ^vvakabalavutaka na Turaga na nodra gauna; ia era na vakavulici tale na wekada na Leimani me ra kila na i vakavuvuli dina, me vaka era a yalataka tu na noda qase, kei ⁱSinosi na parofita, kei na vuqa tale na parofita.

12. Io au sa kaya vei kemudou, e na vakayacori e na gauna mai muri na vosa ni ^jyalayala ni Turaga vei ira na wekada na Leimani; e ^kdina ga era sa sota kaya na veika rarawa ka ra na veiseyaki e na dela i vuravura, ka vakasasataki ka yaviti ka vakasavi tani ka

sega na vanua me ra dro kina; ia e na yalo loloma ga vei ira na Turaga.

13. Ia me vaka sa parofisaitaki, era na vakalesui mai me ra kila na i vakavuvuli dina ka ra kila na nodra i Vakabula ka nodra i Vakatawa ^lDina, ka ra okati me nona qele ni sipi.

14. Ia au sa kaya vei kemudou, kevaka dou sa sega ni veivutuni, era na vinaka cake mai vei kemudou.

15. Io kevaka me a vakaraitaki na veika e veivakurabuitaki ka a vakaraitaki vei kemudou kivei ira sa vuki tani mai na vakabauta e na vuku ni nodra i vakavuvuli na nodra qase, dou sa rawa ni vakadinadinataka ni ra na sega ni vuki tani tale mai na vakabauta.

16. Ia sa kaya na Turaga: Au na sega ni vakarusai ira sara; ia au na ^mvakalesui ira tale mai vei au e na siga ka'u sa lewa, sa kaya na Turaga.

17. Ia sa kaya vakaoqo na Turaga e na vukudra na Nifai: E dina ga au sa kitaka vei ira e vuqa na ka e veivakurabuitaki, ia era sa sega ga ni vakabauta; ia kevaka era na sega ni veivutuni ka muria na noqu vunau, au na vakarusai ira ⁿsara, sa kaya na Turaga; ia me vaka sa bula na Turaga, e na yaco vakaidina na ka sa kaya ko Koya.

WASE 16

Era sa curu e so na Nifai ki na Lotu i Karisito – E leve vuqa era sa cata na vunau i Samuela – Era sa segata me ra vesuki koya ka mokuta – Sa dro

(e) Ala. 24:17-19. (f) Ala. 24:21-23. (g) Inosi 13. Raica c, 2 Nif. 27. (i) raica i, 1 Nif. 19. (j) Inosi 13. Raica c, 2 Nif. 27. (k) Moma. 5:15. (l) raica 2i, Ala. 5. (m) Inosi 13. Raica tale ga na c, 2 Nif. 27. (n) raica m, Ala. 9. Rauta na 6 B.C.

bula ka lesu tale ki na nona vanua – Na cakacaka i Nifai – Era lewe vuqa era sa vakatitiqa.

1. Era sa lewe vuqa era sa rogoa na vosa sa tukuna ko Samuela na Leimani mai na ^abai ni koro. Ia ko ira kece ga sa vakabauta na nona vosa, era sa lako yani ka vakasaqarai Nifai; ia ni ra sa kunei koya, era sa vakatusa sara vua na nodrai i valavala ca ka sa lomadra me ra sa ^bpapitaisotaki vua na Turaga.

2. Ia ko ira kece sa sega ni vakabauta na vosa i Samuela, era sa cudruvi koya; era sa vakaviriki koya yani e na vatu ka vakavanai koya e na dakai titi ni sa vunau tiko mai na bai ni koro; ia sa tu vei koya na Yalo ni Turaga; a sa sega kina ni lauti koya na vatu se gasau.

3. Ia ni ra sa raica ni sa sega ni lauti koya rawa na nodra i viri kei na nodra gasau, sa lewe vuqa tale era sa vakabauta na nona vosa ka ra sa lako yani vei Nifai me ra papitaiso.

4. Ia sa veipapitaisotaki tiko ko Nifai ka parofisai ka vunau ka tukuna vei ira na tamata me ra veivutuni; a sa vakaraitaka e vuqa na i vakatakilakila kei na ka e veivakurabuitaki ka kitaka na cakacaka mana vei ira na tamata, me ra kila kina ni sa voleka ni lako mai na Karisito.

5. A sa tukuna vei ira na veika sa bera ni yaco me rawa kina ni ra vakabauta; ia ni sa yaco era na qai nanuma lesu ni a sa vakaraitaki oti vei ira; ia ko ira kece ga sa vakabauta na vosa i Samuela, era sa lako yani vei Nifai ni ra sa veivu-

tuni, era sa vakatusa vua na nodra i valavala ca ka sa lomadra me ra papitaiso.

6. Ia sa lewe vuqa vei ira era sa sega ni vakabauta na vosa i Samuela; ia ni ra sa raica ni sa ^csega ni lauti koya rawa na nodra i viri kei na gasau, era sa kaci vei ira na nodra turaganivalu ka kaya: Dou vesuka na tamata oqo ni sa tiko vua na tevoru; raica sa sega ni lauti koya rawa na noda i viri kei na gasau e na kauakuwa ni tevoru sa tiko vua; dou vesuki koya ka la'ki vakamatea yani.

7. Ia ni ra sa lako yani me ra vesuki koya, sa lade sobu ko koya mai na ^dbai ni koro ka dro yani ki na nona vanua; a sa la'ki vunau ka parofisai e na kedra maliwa na wekana.

8. Ia sa sega tale ni rogo ko koya vei ira na Nifai; a sa vaka tu oqori na ka era kitaka na tamata.

9. Sa cava eke na i kawalusagavulu kaono ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

10. A sa cava tale ga na i *kawalusagavulu kavitu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai; ia e lewe vuqa vei ira na tamata era sa i valavala ca tiko ga ka viavialevu, ka lewe lailai ga era sa i valavala dodonu e na mata ni Kalou.

11. Sa vakatale tu ga kina e na i kawalusagavulu kawalu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai.

12. Ia e na i kawalusagavulu kaciwa ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, a sega soti ni

(a) Ila. 13:4. (b) raica v, 2 Nif. 9. (c) tik. 2. (d) Ila. 13:4.

*5 B.C.

veisau na nodra i tovo na tamata; ia sa qai kaukauwa ga na nodra vakayacora na i tovo ca ka ra kitaka e vuqa na ka sa sega ni dodonu e na mata ni Kalou.

13. Ia e na i *kaciwasagavulu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai, sa vakaraitaki kina vei ira na tamata na i vakatakilakila kei na ka e veivakurabuitaki; a sa tekivu me yaco na ka era a tukuna na parofita.

14. Era sa rairai na 'agilosi vei ira na tamata vuku ka tukuna vei ira na i tuktuku vinaka me ra reki kina; a sa tekivu vakayacori kina na ka sa yalataki e na vunau.

15. Ia era sa vakaukauwataka ga na yalodra ko ira na tamata, ka sega ga ko ira na Nifai kei na Leimani era sa tudei e na vakabauta; ia ko ira na kena vo era sa vakararavi ga ki na nodra kaukauwa kei na nodra vuku ka ra kaya:

16. Raica sa rawa me dina e so ga na ka era nanuma na parofita; ia eda kila ni na sega ni rawa me yaco na veika lelevu ka veivakurabuitaki era a parofisaitaka.

17. A ra sa veivosaki ka veileti vakai ira ka vaka:

18. E sega na vuna me lako mai kina e dua, me vaka na Karisito; ia kevaka e dina na ka e tukuni tu, ni sa Luve ni Kalou ko Koya ka sa 'Bulia na lomalagi kei na vuravura, a cava me na vakaraitaki koya ga kina vei ira ka tiko mai Jerusalemi ka segai vei keda?

19. Io na cava me vakaraitaki Koya ga kina e na vanua ko Jerusalemi ka segai e na vanua oqo?

20. Ia eda kila ni cala na i va-

kavuvuli era vakadewataka sobu mai vei keda na noda qase, me da vakabauta kina ni na yaco na veika lelevu ka veivakurabuitaki e na dua na vanua tani ka da sega ni kila; ia ka sega ni yaco e na keda maliwa; ia eda sa sega ni kila na kena dina ni da sa sega ni raica sara e matada.

21. Io era sa kitaka na ka e veivakurabuitaki ka da sega ni kila rawa e na nona i lawaki kei na nona vere na vu ni ca, me ra rawai keda kina me da nodra tamata tu ga ka muria na nodra vosa me vaka era sa noda i vakavuvuli; ia oqo kevaka eda na vakarorogo tiko vei ira e na veisiga kece ga ni noda bula, eda na sega ga ni kila na i vakavuvuli dina.

22. A sa vuqa na ka lialia ka tawa yaga era sa veinanuyaka na tamata; a sa vakauqeti ira ko Setani me ra ia tiko ga na i valavala ca; io sa vakatetea yani na i tukutuku lasu kei na veicacati e na loma ni vanua taucoko me vakaukauwataka na yalodra na tamata, me ra kakua ni vakabauta na i vakavuvuli dina kei na veika e na yaco.

23. E dina ga sa 'cava na i vakatakilakila kei na ka e veivakurabuitaki vei ira na tamata ni Turaga, ka sa vuqa na cakacaka mana era kitaka; ia sa vesuka vakaukauwa sara ko Setani na yalodra na tamata e na veivanua kece ga.

24. Sa 'cava eke na i kaciwasagavulu ni yabaki ni nodra gauna ni lewa na dauveilewai vei ira na Nifai.

25. Sa mai tini eke na i vola i Ilamani, me vaka na i tukutuku i Ilamani kei iratou na luvena.

(e) Ala. 13:26. (f) raica a, Mosa. 3. (g) tik. 13.

*2 B.C. †1 B.C.

KO NIFAI NA I KATOLU AI VOLA I NIFAI

A Tama I Nifai Ko Nifai Ka Tama I Nifai Ko Ilamani

Ia sa tama i Ilamani ko Ilamani, ka tama i Ilamani ko Alama, ka tama i Alama ko Alama; ia ko Alama sa kawa i Nifai na luve i Liai, o koya ka lako tani mai Jerusalemi e na i matai ni yabaki ni gauna ni lewa i Setekaia na tui Juta.

WASE 1

Sa lako tani ko Nifai na luve i Ilamani – Sa vakaraitaki na i vakatakilakila ni nona sucu na i Vakabula – Era sa veivorati tale – Ko ira na i lawalawa i Ketianitoni.

1. Sa sivi yani e ^aciwasagavulu kadua na yabaki, ka sa ^aono na drau na yabaki mai na gauna ka biuti Jerusalemi mai kina ko Liai; io oqo na yabaki sa turaganilewa levu ka kovana kina ko Lakoniasi.

2. A sa biuta na vanua ko ^bSa-raemala ko Nifai na luve i Ilamani, ka solia vei Nifai na nona ulumatua me lewa na ^cpeleti parasa, na i vola tukutuku kece kei na ^dveika sa maroroi tu mai na gauna ka biuti Jerusalemi mai kina ko Liai.

3. A sa lako tani mai na vanua ko ya ka sega ni dua e kila na ^evanua e lako kina; ia sa sosomitaki koya ko Nifai na luvena ka maroroya na kedra i vola tukutuku kece na tamata oqo.

4. Ia e na i tekivu ni kaciwasagavulu karua ni yabaki, sa vakayacori sara kina na veika era a yalataka na parofita; a sa rairai na i ^fvakatakilakila ka vakayacori e vuqa na cakacaka mana vei ira na tamata.

5. A ra sa kaya e so na tamata ni sa oti na gauna me vakayacori kina

na ka a ^gyalataka ko Samuela na Leimani.

6. Era sa vakalialiai ira na wekadra ka kaya: Raica sa oti na gauna ka sa sega ni yaco na ka a yalataka ko Samuela; ia sa mate wale na nomuni vakabauta kei na nomuni namaka na veika oqo.

7. A ra sa veitukutukunitaka yani me robota na vanua taucoko; era sa rarawa kina ko ira sa vakabauta, de sega ni yaco dina na veika sa yalataki tu.

8. Ia era sa namaka toka ga na dua ^hna siga, dua na bogi ka dua tale na siga ka sa yaco me vaka ga e dua na siga ka sega kina na bogi, me ra kila kina ni sa sega ni mate wale na nodra vakabauta.

9. Era sa lokuca ko ira sa tawa vakabauta e dua na siga ⁱme ra na vakamatei kina ko ira sa vakabauta na i vakavuvuli ko ya, ke vaka e sega ni rairai mai na i ^kvakatakilakila sa yalataka tu ko Samuela na parofita.

10. Ia ni sa raica ko Nifai na luve i Nifai na nodra i tovo ca na nona tamata, sa rarawa vakalevu kina na yalona.

11. A sa lako yani ka cuva vakatobuicu ki na qele, ka masu vagumatua vua na nona Kalou e na vukudra na nona tamata era sa

(a) 1 Nif. 10:4. (b) Oma. 13. (c) raica a, 1 Nif. 3. (d) Ala. 37. (e) 3 Nif. 2:9. (f) Ila. 16:13, 23. (g) Ila. 14:2-7. (i) Ila. 14:3, 4. (j) tik. 11, 16. (k) Ila. 14:2-7. *1 A.D.

vakarau 'vakamatei, ni ra sa vakabauta tiko na nodra i vakavuvuli na nodra qase.

12. A sa masu vagumatua vua na Turaga e na siga taucoko; raica sa rogo vua na domo ni Turaga ka kaya:

13. Mo laveta cake na ulumu ka marau ni sa yaco mai na gauna; raica e na bogi ga ^moqo sa na vakaraitaki kina na i vakatakilakila; ia ni mataka au sa na lako yani kina ki vuravura, me'u vakaraitaka ni'u na vakayacora taucoko sara na veika au a vakarota me ra tukuna na noqu parofita yalosavasava.

14. Raica au na lako yani vei ira na kai noqu me'u vakayacora na veika taucoko ka'u a tukuna tu vei ira na luve ni tamata ⁿmai na i vakatekivu kei vuravura, ka kitaka na lomadrau na Tamada kei na Luvena; io ^vvua na Tamada e na vukuqu, ^vvua na Luvena e na vuku ni yagoqu. Ia sa yaco mai na gauna ka sa na vakaraitaki na i vakatakilakila e na bogi ga ^ooqo.

15. A sa vakayacori na veika kece ka tukuni vei Nifai me vaka ka sa tukuna oti; raica ^rni sa dromu sobu na matanisiga, sa sega ni butobuto; a ra sa kurabui na tamata ni sa sega ni butobuto e na gauna sa bogi kina na vanua.

16. Ia sa lewe vuqa vei ira sa sega ni vakabauta na nodra vosa na parofita era sa ^sbale sobu ki na qele me vaka era sa mate, ni ra kila sa tawa yaga na nodra a 'vakarautaka tu me ra vakarusai kece ko ira sa vakabauta tiko na nodra

vosa na parofita, ni sa rairai mai na i vakatakilakila a yalataki tu.

17. A ra sa kila sa voleka ni yaco mai na Luve ni Kalou, io era sa kila ko ira kece na tamata e dela i vuravura, mai na ra ki na tokalau, mai na ^vvualiku ki na ^cceva; a ra sa ^bbale sobu ki na qele e na levu ni nodra kidroa.

18. Era sa kila ni ra sa yalataka tu na parofita na veika oqo e na vuqa na yabaki sa oti; a sa rairai mai na i vakatakilakila; era sa rere vakalevu e na vuku ni nodra i valavala ca kei na nodra tawa-vakabauta.

19. A sa ^ssega ni butobuto e na bogi ko ya ka sa rarama me vaka ga sa sigalevu tutu. A sa cabe tale na matanisiga e na mataka kadua me vaka ga na kena i vakarau; ia me vaka na i vakatakilakila sa tukuni oti tu, era sa kila kina ni sa i koya na siga sa sucu kina na Turaga.

20. Ia sa yaco na veika kece sara era a sa tukuna oti tu na parofita.

21. A sa rairai tale ga mai e dua na kalokalo ^{2a}vou me vaka sa tukuni tu.

22. Ia mai na gauna ko ya sa vakatetea vagumatua sara kina ko Setani na nona i tukutuku lasu me vakaukauwataka na yalodra na tamata, me ra kakua kina ni vakabauta na i vakatakilakila kei na ka e veivakurabuitaki sa rairai oti; e dina ga sa vakatetea yani na i tukutuku lasu ka veivakacalai, ia sa lewe vuqa sara era sa vakabauta ka saumaki vua na Turaga.

23. A sa lako yani ko Nifai kei

(l) tik. 9, 16. (m) tik. 8. Ila. 14:3, 4. (n) raica d, Mosa. 4. (o) raica c, Mosa. 15. (p) raica b, Mosa. 3. (q) Ila. 14:3, 4. (r) Ila. 14:3, 4. (s) tik. 17. Ila. 14:7. (t) tik. 9, 11. (u) raica q, Ala. 46. (v) raica o, Ala. 46. (w) tik. 16. Ila. 14:7. (y) Ila. 14:3, 4. (2a) Ila. 14:5. I.A.D.

na lewe vuqa tale ka vunau vei ira na tamata, ka ^{2b}papitaisotaki ira era sa veivutuni; a sa bokoci kina na nodra i valavala ca na lewe vuqa. A ra sa tekivu tiko sautu tale na tamata e na loma ni vanua.

24. Era sa sega tale ni veileti; ia e so ga era sa vunau voli ka via vakadinadinataka mai na i Vola Tabu ni sa sega ni yaga me muri tiko ga na vunau i Mosese. Ia era sa cala e na ka oqo ni ra sa sega ni kila na i Vola Tabu.

25. A ra sa saumaki mai ka vakadinadinataka na nodra cala; a sa tukuni vei ira ni sa sega ni vakayacori kece sara na ^{2c}vunau; ia e na vakayacori vakaidina na veitikina kece, ka sa tukuni oti vei ira ni na vakayacori kece sara; io e na sega ni takali mai na vunau e dua na matanivola lailai se dua na tikina lailai sara, e na yaco mada kece ga; ia e na yabaki tiko ga ko ya, era sa kila kina ni ra sa cala ka ra sa vakatusa sara na nodra i valavala ca.

26. Ia sa mai cava na i kaciwasagavulu karua ni yabaki; raica era sa marau vakalevu na tamata ni ra sa raica na i vakatakilakila ni veika era a parofisaitaka tu na parofita yalosavasava.

27. Era sa tiko sautu me yacova ni sa cava tale na i kaciwasagavulu katolu ni yabaki; ia era sa veivorati tiko ga na daubutako i ^{2d}Ketianitoni ka ra tiko mai na veilunivanua, ka ra dau mai vakacaca vakalevu e na vanua ko ya; era sa i lawaki qaseqase sara ka dauvunitaki ira matua, ka dredre kina ni ra rawai ira ko ira na tamata; a ra sa

dau mai laba ka vakarusai ira na tamata.

28. Ia e na i kaciwasagavulu kava ni yabaki sa levu cake sara na kedra i wiliwili na daubutako, ni sa vuqa na Nifai era vuku tani ka dro yani vei ira; era sa rarawa vakalevu e na ka oqo ko ira na Nifai era vo tiko e na nodra vanua.

29. Era sa rarawa tale ga vakalevu na Leimani; raica era sa tubu cake mai e vuqa na nodra gone, era sa kaukauwa sara ka dui lewai ira ga; ia era sa rawai e na nodra lasu kei na nodra veitemaki na Soramu, ka ra curu sara ki na i lawalawa daubutako i Ketianitoni.

30. Era sa vakararawataki vakaoqo na Leimani ka sa malumalumu mai na nodra vakabauta kei na nodra yalododonu, e na vuku ni nodra i tovo ca na nodra gone.

WASE 2

Era sa ca mai na mataqali i Nifai – Ko ira na Leimani vulavula – Era sa cokovata na i to ruarua me ra taqomaki ira mai vei ira na daubutako kei na daulaba.

1. A sa cava yani na i kaciwasagavulu kalima ni yabaki; era sa tekivu guilecava na tamata na i "vakatakilakila kei na ka e veivakurabuitaki era a rogoca; ia sa lailai sobu tiko ga na nodra kurabuitaka na i vakatakilakila kei na ka e veivakurabuitaki mai lomalagi; sa tekivu me kaukauwa mai na yalodra ka butobuto na lomadra, ka ra sa sega ni vakabauta na veika kece era a rogoca se raica.

2. Era sa veinanuyaka e loma-

(2b) raica v, 2 Nif. 9. (2c) raica p, 2 Nif. 25. (2d)

Ila. 2:11-13. WASE 2: (a) Ila. 14:3-7. 3 Nif. Rauta na 3 kei na 5 A.D.

dra e so na ka wale era sa kitaka na tamata e na kaukauwa ni tevoru, me temaka ka vagolea tani na yalodra na tamata; a sa rawata tale na yalodra na tamata ko Setani, sa vakamatabokotaka na matadra ka rawai ira me ra vakadinata ni sa tawa yaga ka ka vakalialia na i vakavuvuli i Karisito.

3. A sa toro cake tiko ga na nodra i tovo ca ka i tovo vakasisila na tamata; era sa sega ni vakadinata ni na vakaraitaki tale na i vakatakilakila se na ka e veivakurabuitaki; a sa lako voli ko Setani ka temaka ka vagolea tani na yalodra na tamata me ra kitaka na veika sa ca sara e na nodra vanua.

4. A sa vakatiko oqori ka cava yani na i kaciwasagavulu kaono ni yabaki kei na i kaciwasagavulu kavitu ni yabaki; sa vaka tale ga kina e na i kaciwasagavulu kawalu ni yabaki kei na i kaciwasagavulu kaciwa ni yabaki.

5. Ia oqo sa oti e dua na drau na yabaki mai na gauna i ^bMosaia na nodra tui na Nifai.

6. A sa oti e ono na drau kaciwa na yabaki mai na gauna ka biuti Jerusalemi mai kina ko Liai.

7. Ia sa oti yani e ciwa na yabaki mai na gauna ka vakaraitaki kina na i ^cvakatakilakila ni nona lako mai ki vuravura na Karisito, me vaka era a yalataka tu na parofita.

8. Ia era sa ^dwilika oqo na nodra gauna ko ira na Nifai mai na gauna ka vakaraitaki kina na i vakatakilakila, se e na gauna ka lako mai kina na Karisito; a ka oqo era sa okata kina me sa oti yani e ciwa na yabaki.

9. Ia ko Nifai na tama i Nifai, o koya ka maroroya tu na i vola tukutuku, ^esa sega ni lesu tale ki na vanua ko ^fSaraemala; ia sa sega tale ga ni kunei e na vanua tau-coko.

10. E dina ga sa vuqa na vunau kei na parofisai sa tukuni vei ira na tamata, ia era sa gumatua tiko ga e na i valavala ca; a sa vaka tu oqori ka cava yani na i katini ni yabaki; ia era sa i valavala ca tiko ga ka cava na i katini kadua ni yabaki.

11. Ia e na i katini katolu ni yabaki sa tekivu kina na veileti kei na i valu e na vanua taucoko; era sa lewe vuqa sara na daubutako i ^gKetianitoni; era sa vakamatea e vuqa na tamata ka vakalala na veikoro, ka ra sa vakavuna na mate kei na rusa e na vanua taucoko; a ka oqo era sa cokovata kina ko ira na Nifai kei ira na Leimani me ra valuti ira.

12. Ia ko ira kece na Leimani ka ra sa saumaki vua na Turaga, era sa to vata kei ira na wekadra na Nifai; a ra sa vakaiyaragi ka valuti ira na daubutako i Ketianitoni me ra taqomaka kina na nodra bula kei ira na nodra yalewa kei ira na luvendra; io me ra taura ^ttiko ga kina na nodra dodonu kei na galala, na nodra lotu kei na nodra veiqaravi vua na Kalou.

13. Ia ni sa bera ni oti na i katini katolu ni yabaki, sa kaukauwa sara na i valu ka voleka me ra vakarusai sara na Nifai.

14. Ia ko ira na Leimani ka ra sa to vata kei ira na Nifai, era sa wili vata sara kei ira.

15. Ia sa kau tani vei ira na

(b) Mosa. 29:46, 47. (c) raica a. (d) tik. 7. (e) 3 Nif. 1:2, 3.

(f) Oma 13. (g) Ila. 2:11-13. (i) raica n, Mosa. 29. Rauta na 10 kei na 14 A.D.

^jnodra cudruvi ka sa ^kvulavula mai na kuli ni yagodra me vakataki ira na Nifai.

16. Era sa rairai totoka sara na nodra cauravou kei na nodra gone yalewa, era sa wili vata kei ira na Nifai ka ra sa vakatokai me ra Nifai. Sa cava eke na i katini katolu ni yabaki.

17. E na i tekivu ni katini kava ni yabaki, era sa veivaluvaluti tiko ga ko ira na ^ddaubutako kei ira na Nifai, ka sa tubu me kaukauwa sara; ia era sa qaqa na Nifai vei ira na daubutako ka vakasavi ira tani mai na nodra vanua; a ra sa dro yani na daubutako ki na nodra i vunivuni mai na veiulunivanua.

18. Sa cava eke na i katini kava ni yabaki. A ra sa lako tale mai e na i ^{*}katini kalima ni yabaki me ra valuti ira na Nifai; ia me vaka ni ra sa i valavala ca na Nifai ka sa levu na nodra veicacati ka veileti vakai ira, era a gumatua kina vei ira ko ira na daubutako i Ketianitoni.

19. Sa mai cava eke na i katini kalima ni yabaki; ia era sa bikai sara e na rarawa kei na leqa ko ira na tamata; ia sa waraki ira tu na i seleiwau ni rusa me yaviti ira e na vuku ni nodra i valavala ca.

WASE 3

Sa volavola ko Kitianai na nodra i liuliu na daubutako kivei Lakoniasi na kovana ni vanua – Sa lavaki me ra soro – A sega ni via muria ko Lakoniasi ka sa vakarautaka ga na nodra tataqomaki.

1. E na i katini kaono ni yabaki ni nona lako mai na Karisito, sa taura kina ko ^aLakoniasi na ko-

vana ni vanua e dua na i vola mai vua na nodra i liuliu ka nodra kovana na daubutako; a sa vaka mai oqo na vosa ni nona i vola:

2. I Lakoniasi na turaga na kovana levu ni vanua taucoko; raica au sa volavola yani oqo ka vakacaucautaki iko vakalevu e na nomu yalodei kei na dei ni yalodra na nomu tamata, e na nomuni taura dei tiko ga na ka ko ni nanuma ni sa nomuni galala kei na ^bdodonu; ia me vaka sa tokoni kemuni tiko e dua na Kalou, sa taqomaki vinaka tu kina na nomuni galala, na nomuni i yau, kei na vanua, se na veika ko ni sa vakatoka me nomuni.

3. Ia oi kemuni Lakoniasi na turaga levu, au sa lomana dina na nomuni sesewa ka qaciqacia, mo ni nuitaka kina ni rawa mo vorati ira na tamata qaqa ka'u lewai ira tu; era sa vakaiyaragi tu oqo ka ra sa waraka ga me tau yani na lewa: Mo ni lako sobu ka vakarusai ira na Nifai.

4. Au sa kila na nodra yalo tabu vakasuka na noqu tamata ka'u sa vakadinadinataka oti e na buca ni valu; au kila tale ga ni sa sega ni mudu na nodra rui sevaki kemuni e na vuku ni veika ca ko ni a vakayacora vei ira; ia kevaka era sa lako sobu yani ka valuti kemuni, era na vakarusai kemuni sara.

5. O koya au sa vola yani kina na i vola oqo ka dregata e ligaqu, ni'u sa rui nanuma na nomuni tiko vinaka, na nomuni yalodina ki na ka ko ni nanuma ni dodonu, kei na nomuni yaloqaqa e na rara ni valu.

6. Ia au sa volavola yani vei iko

(j) raica d, 1 Nif. 2. (k) raica f, 2 Nif. 30. (l) Ila. 2:11-13. WASE 3: (a) 3 Nif. 1:1. (b) raica n, Mosa. 29. *15 A.D.

ka lavaka mo ni soro vei ira na noqu tamata ka solia vei ira na nomuni veikoro, na veivanua kei na veika kece ko ni taukena tu, de ra na qai sikovi kemuni yani e na nodra i seleiwau ka vakarusai kemuni.

7. Se me tukuni ga, mo ni soro ka mai to vata kei keimami; me da duavata e na neimami cakacaka ^cbutobuto, mo ni weka i keimami ka tautauvata ga kei keimami; ko ni na sega ni na neimami bobula, ia ko ni na weka i keimami ka vakai-votavota vata kei keimami e na ka kece ga.

8. Ia au sa yalataka vei iko, kevaka ko ni kitaka oqori ka yalalya kina, ko ni na sega ni vakarusai; ia kevaka ko ni sa sega ni kitaka vakakina, au sa bubuluitaka vei iko ni'u na vakaroti ira na noqu mataivalu me ra valuti kemuni yani e na vula mai oqo; ia era na ravuravu ka sega ni tarovi rawa ka ra na sega ni vakabula e dua; io era na vakamatei kemuni ka tatalaki kemuni e na i seleiwau me yacova ni ko ni sa kawaboko vakadua!

9. Raica ko i au ko Kitianai na kovana ni soqosoqo ni cakacaka ^dbutobuto i Ketianitoni; au sa kila ni sa i soqosoqo vinaka ka vinaka na kena cakacaka; ia a sa tauyavu makawa sara qai dewa sobu mai me yacovi keimami.

10. Ia au sa volavola yani oqo vei iko Lakoniasi, ka'u nuitaka ni ko na solia mai na nomuni vanua kei na veika kece ko ni taukena, ka na sega ni dave kina na dra; ia era na qai rawata tale na noqu tamata na nodra dodonu kei na nodra ma-

tanitu, ni ra a vuki tani ga ni ko ni sa i tovo ca ka kovea tani vei ira na i tutu ni veiliutaki; ia kevaka ko sega ni kitaka vakakina, au na sauma lesu na veika ca ko ni a cakava vei ira, ko i au ko Kitianai.

11. Ia ni sa taura na i vola oqo ko Lakoniasi, sa kurabuitaka vakalevu na doudou i Kitianai e na nona lavaka me taura na nodra vanua na Nifai, kei na nona vakarerei ira mai na tamata ka via sauma lesu na nodra vakacalai ko ira a sega e vakacalai ira; ia era a vakacalai ira ga e na nodra vuki tani ka to vata kei ira na tamata caka ca, daubutako ka i tovo vakasisila.

12. Ia sa tamata dodonu sara ko Lakoniasi na kovana, ka dredre me vakarerei wale tu ga e na ka era lavaka ka veivakarerei mai kina na daubutako; a sa sega ni via muria ko koya na vosa ni vola i Kitianai na nodra kovana na daubutako; ia sa vakaroti ira ga na nona tamata me ra masu vagumatua vua na Turaga ka kerea me vakaukauwataki ira me ra vorati ira rawa na daubutako.

13. A sa tukutuku yani vei ira na tamata kece ga me ra ^esoqoni vata mai ki na dua na vanua, vata kei ira na nodra yalewa kei na gone, na nodra qele ni sipi kei na qele ni manumanu kei na nodra i yau kece ga, ka me vo tu ga yani na nodra qele.

14. Sa vakarota me ra viria wavoki na ^fbai ni nodra koro ka me caka vakaukauwa sara. A sa vakarota na nodra mataivalu na Nifai kei na mataivalu ni Leimani, se ko ira kece ka sa wili vata mai kei ira

na Nifai, me ra yadravi ira wavoki e na siga kei na bogi mai vei ira na daubutako.

15. Io sa kaya vei ira: Me vaka sa bula vakaidina na Turaga, kevaka ko ni sa sega ni veivutunitaka na nomuni valavala ca kece ga ka masu vua na Turaga, ko ni na sega sara ni bula mai na ligadra na daubutako i ⁹Ketianitoni.

16. Ia sa levu ka veivakurabuitaki na parofisai i Lakoniasi ka ra sa rere kina na tamata; a ra sa solia na nodra i gu taucoko me ra kitaka na veika sa tukuna ko Lakoniasi.

17. A sa lesia ko Lakoniasi na turaganivalu e so me lewa na mataivalu taucoko ni Nifai, ka liutaki ira e na gauna era sa mai valuti ira kina na daubutako mai na lekutu.

18. A sa lesia e dua na turaganivalu levu me liu vei ira kece na turaganivalu, ka me nodra i liuliu levu na mataivalu ni Nifai; io na yacana ko ⁴Kitikitonai.

19. Ia sa dau nodra i valavala na Nifai me ra lesia me nodra turaganivalu na tamata e sa tu vua na yalo ni vakatakila kei na parofisai, e qai sega ga e na gauna era sa i valavala ca tu kina; ia ko Kitikitonai oqo sa dua na parofita levu ka turaganilewa tale ga.

20. A ra sa kaya na tamata vei Kitikitonai: Mo masu mada vua na Turaga; ia me da qai lako ki na lekutu mai na veiulunivanua me da valuti ira na daubutako ka vakarusai ira ga e na nodra vanua.

21. A sa kaya vei ira ko Kitikitonai: E sega ni vakadonuya oqori

na Turaga; raica kevaka eda sa lakovi ira yani, e na soli keda na Turaga ki na ligadra; ia me da vakarautaki keda ga e na loma donu ni noda vanua, ka soqoni ira vata kina na noda mataivalu ka waraka me ra valuti keda mai; ia me vaka sa bula na Turaga, e na soli ira dina ki ligada ko Koya kevaka eda sa kitaka vakaoqo.

22. Ia sa voleka me cava na i ^{*}katini kavitu ni yabaki; a sa vakauoti na i tukutuku i ⁴Lakoniasi ki na vanua taucoko, era sa tekivu kauta mai na nodra ^kose, kei na nodra ⁴iqiqi ni valu; na nodra bulumakau kei na qele ni sipi kei na nodra qele ni manumanu, na nodra vuata kei na nodra i yau kece ga; a ra sa lako yani vakayaudolu ka udolu vakatini, me yacova ni ra sa tadu kece yani ki na vanua ^msa digitaki me ra soqoni vata ka taqomaki ira kina mai vei ira na nodra meca.

23. Ia sa digitaki tu oqori na vanua ko ⁿSaraemala kei na ^ovanua ko Vanuasautu; io me yacova yani na kedrau i yalayala ko Vanuasautu kei na vanua ko ^pVanualala.

24. Era sa udolu vakaudolu na tamata ka vakatokai na Nifai era sa soqoni vata yani ki na vanua oqori. A sa vakarota ko Lakoniasi me ra soqoni vata yani ki na ^qvanua e na ceva, ni sa cudruvi na ^rvanua e na vualiku.

25. Era sa soqoni vata kece yani ki na dua ga na vanua ka ^sviribaiti ira vakaukauwa mai vei ira na nodra meca; era sa vakabauta na vosa ka tukuna ko Lakoniasi ka ra

(g) Ila. 2:11-13. (i) tik. 20, 21, 26. 3 Nif. 4:13, 24, 26. (j) 3 Nif. 1:1. (k) raica n, 1 Nif. 18. (l) raica m, Ala. 18. (m) tik. 13, 23, 24. (n) Oma 13. (o) raica 2o, Ala. 22. (p) raica 3p, Ala. 22. (q) raica o, Ala. 46. (r) raica q, Ala. 46. (s) raica c, Ala. 48. *17 A.D.

sa veivutunitaka kina na nodra i valavala ca kce ga; era sa kerea vagumatua vua na Turaga na nodra Kalou me vakabulai ira e na gauna era sa mai valuti ira kina ko ira na nodra meca.

26. Era sa rarawataki ira vakalevu sara na nodra meca. A sa vakaroti ira ko ^tKitikitonai me ra gumatua ni bulia na nodra i ^uyaragi ni vala e na kena i cakacaka sa vakarota ko koya; io me levu tu na nodra i yaragi, na i sasabai kei na i vakaruru.

WASE 4

Era sa vakadrukai na daubutako ka vakamatei na nodra i liuliu – Sa kuna na kena i sosomi ko Semanaraia – Sa qaqa e na i valu ko Kitikitonai.

1. Ia ni sa voleka me cava na i katini kawalu ni yabaki, era sa vakavakarau ki na i valu na ^ama-taivalu ni daubutako, ka lako kusarawa sobu mai na veidelana kei na veiulunivanua, mai na lekutu, na nodra veikoro ni valu kei na nodra i vunivuni; era sa lako yani ka tawana na veivanua ki na ^bceva kei na vanua ki na ^cvualiku; io era sa taura na vanua taucoko era sa ^dvakalala tu na Nifai, kei na veikoro ka ra sa lala tu.

2. Ia sa sega na manumanu kila se na manumanu ni vanua me laukana e na veivanua era sa vakalala tu na Nifai; a sa sega e kea na manumanu me ra kania na daubutako, ^evakavo ga na manumanu era tu sara mai na lekutu.

3. Era sa vakalala mai na nodra vanua ko ira na Nifai ka ra soqona

vata yani na nodra qele ni sipi, qele ni manumanu kei na nodra i yau ki na dua ^fna vanua; ia sa sega na kakana e na vanua era sa vakalala mai me ra bula kina na daubutako; ia me ra laki vakasasa ga ki na lekutu.

4. A sa sega tale na sala e vo me ra vakacaca ka rawa kakana mai kina na daubutako; ia me ra sa veivala ga kei ira na Nifai; raica era sa lewe vuqa sara na Nifai ka ra sa soqoni vata tiko ga e na dua na vanua; era sa ^gvakarautaka tu na kakana, na nodra ^hose kei na bulumakau kei na nodra manumanu kece ga me ra bula tiko kina e na vitu na yabaki, na gauna era sa nuitaka tu me ra vakarusai ira kina na daubutako mai na dela i vuravura; sa mai cava e keru na i katini kawalu ni yabaki.

5. Ia e na i katini kaciwa ni yabaki sa lewa ko Kitianai me ra la'ki valuti ira na Nifai; raica na sala wale ga me ra bula rawa kina, me ra la'ki vakacaca, ra butako ka laba.

6. Ia era sa sega ni doudou me ra dui lako ka tei sila, de ra na lako yani na Nifai ka yaviti ira; a sa vakaroti ira na nona mataivalu ko Kitianai me ra lako yani ka valuti ira na Nifai e na yabaki ko ya.

7. Ia era sa lako yani e na i kaono ni vula me ra vala; raica sa levu ka rerevaki na siga era a lako mai kina me ra vala; a sa vakarevaki sara na nodra i sulusulu na daubutako; a sa vau na tolodra e na kuli ni sipi ka lomoci e na dra, sa tasi na uludra ka vakaisala e na

(t) raica i. (u) raica 2t, Ala. 43. WASE 4: (a) Ila. 2:11-13. (b) raica o, Ala. 46. (c) raica q, Ala. 46. (d) 3 Nif. 3:13, 14, 22-24. (e) raica n, 1 Nif. 18. (f) raica d. (g) tik. 16-18. (i) raica n, 1 Nif. 18.

Rauta na 18 kei na 19 A.D.

peleti i sasabai; ia sa ka rerevaki vakaidina sara na kedra i rairai na mataivalu i Kitianai ni ra sa vakaiyaragi mai ka sa boro e na dra na nodra i sulu.

8. Ia ni ra sa raici ira na mataivalu i Kitianai ko ira na mataivalu i Nifai, era sa bale vakatobuicu ki na qele ka masu vagumatua vua na Turaga na nodra Kalou me taqomaki ira ka vakabulai ira mai na ligadra na nodra meca.

9. Ia ni ra sa raica mai na mataivalu i Kitianai na ka oqo, era sa marau ka kaikaila e na domolevu; raica era sa nanuma era sa bale sobu na mataivalu ni Nifai ni ra sa rerevaka na nodra mataivalu.

10. Ia sa cala sara na nodra nanuma oqori; era sega ni rerevaki ira ko ira na Nifai; ia era sa rerevaka ga na Kalou ka masuti Koya me taqomaki ira; ia e na gauna era cicivi ira yani kina na mataivalu i Kitianai, era sa vakarau vinaka tu mai; raica era sa vorati ira mai e na kaukauwa ni Turaga.

11. A sa tekivu na i valu levu ka rerevaki oqo e na i kaono ni vula; ia na kaukauwa kei na rerevaki ni veivakamatei a yaco kina, e sa sega mada ni bau kilai vakadua vei ira kece na kawa i Liai, tekivu mai na gauna era biuti Jerusalemi mai kina.

12. E dina ga sa ^jveivakarerei ka vosa yalayala tu ko Kitianai; ia era sa qaqa sara na Nifai ka vaka-savi ira lesu.

13. A sa vakaroti ira na nona mataivalu ko ^kKitikitonai me ra cemuri ira ki na i yalayala e na lekutu ka kakua ni vakabula e dua

era toboka rawa e gaunisala; era sa cemuri ira yani ki na i yalayala e na lekutu ka vakamatei ira kece era toboka rawa, me vaka sa vakarota vei ira ko Kitikitonai.

14. Ia sa tu ka vala vakaukauwa mai ko Kitianai ka qai cemuri e na gauna sa dro kina; ia me vaka ni sa oca tu e na kaukauwa ni nona vala tiko, a tobo kina ka vakamatei. Ia sa vakaoqo na i tinitini ni bula i Kitianai na daubutako.

15. A ra sa lesu tale mai na mataivalu ni Nifai ki na nodra vanua ni tataqomaki. Ia era sa sega ni lesu tale mai na daubutako me ra mai vala; a sa cava yani na i katini kaciwa ni yabaki; era sega tale ga ni lesu mai e na i karuasagavulu ni yabaki.

16. Ia era sa qai lako mai e na i ^{*}karuasagavulu kadua ni yabaki; raica era sega ni mai vala sara, era mai vakavolivolita ga na veiyasana ka buku druadrua vei ira na Nifai; era nanuma kevaka me ra sogolati ira na Nifai mai na nodra vanua ka sogoti ira e na veiyasana kece ga, ka sogota na veika kece era vinkata, sa na rawa kina me ra soro, me vaka era sa gadreva tiko.

17. Era a sa lesia oti e dua na nodra i liuliu vou na yacana ko Semanaraia; ia sa i Semanaraia ka vakarota me caka na buku druadrua oqo.

18. Ia sa daumaka sara oqo vei ira na Nifai; raica sa levu na ^lkedra kakana era sa maroroya tu, ka ra na sega dina ni leqa e na nodra mai buku druadrua tiko vakabalavu na daubutako.

19. Ia ko ira na daubutako sa

(j) 3 Nif. 3:4-10. (k) raica i, 3 Nif. 3. (l) tik. 4.

*21 A.D.

lailai sara na kedra kakana; sa sega na ka e tu vei ira, era sa bula voli ga e na lewe ni manumanu era rawata mai na loma ni lekutu.

20. Ia sa kunekune dredre sara na manumanu e na loma ni lekutu, ka ra sa voleka kina ni mate e na viakana ko ira na daubutako.

21. A ra sa daulako yani na Nifai e na siga kei na bogi ka sikiti ira na nodra mataivalu, ka mokuti ira e na veiyaudolu ka yatini na udolu.

22. Ia ni ra sa vakarusai tiko e na siga kei na bogi na tamata i Semanaraia, era sa gadreva kina me ra vakadaroya na nodra i naki.

23. A sa vakaroti ira na nona tamata ko Semanaraia me ra vakasuka mai na nodra buku drua-drua, ka me ra dro sara vakayawa ki na ^mvualiku.

24. Ia sa kila ko Kitikitonai na nodra i naki; sa kila na veivakamatei levu sa yaco oti vei ira, kei na nodra malumalumu ni sa lailai na kedra kakana; a sa vakatalai ira na nona mataivalu e na bogi ka tuvai ira me ra sogota na sala era na dro kina.

25. A sa yaco na ka oqori e na bogi ka ra lako siviti ira yani na daubutako; ia ni qai kida na mataka me ra cavutu yani na daubutako, era sa sota kei ira na mataivalu ni Nifai mai liu ka vakakina e muri.

26. Ia sa sogoti tale ga na vanua me ra dro kina na daubutako ka ra tiko e na ceva. A sa vakayacori na ka kece oqo e na i vakaro i Kitikitonai.

27. A sa vica vata na udolu era

sa soli ira yani vei ira na Nifai me ra kaivesu; ia ko ira na kena vo era sa vakamatei.

28. Ia sa vesu ko Semanaraia na nodra i liuliu ka vakalilici e na dua na vunikau; io sa vakalilici e na tuvukana sara e cake me yacova ni sa mate. Ia ni sa mate sara, era sa taya sobu na vunikau, ka kaya e na domolevu:

29. Me taqomaki ira na nona tamata na Turaga e na nona yalododonu ka yalosavasava! Ia ko ira kece sa segata me ra vakarusai ira na nona tamata me ra taura kina na lewa e na gaunisala "butobuto, sa kilikili me ra vakabalei sobu ki na qele me vaka sa vakabalei na tamata oqo.

30. Era sa reki kece ga ka kaya: Me ra taqomaki na tamata oqo e na loloma ni Kalou i Eparaama kei na Kalou i Aisake kei na Kalou i Jekope; io me taqomaki ira e na gauna kece ga era sa masuta kina na yaca ni nodra Kalou.

31. Ia era sa tabalaka cake na domodra ka ia na sere ni vakavinavina vua na nodra Kalou e na ka levu sa vakayacora vei ira, ni sa vakabulai ira mai na ligadra na nodra meca.

32. Io era sa kaci ka vaka: Osana vua na Kalou sa Cecere Sara! Io era sa kacivaka: Me vakacautaki na yaca ni Turaga na Kalou Kaukauwa, na Kalou sa Cecere Sara!

33. Sa vuabale na nodra marau ka sa drodro vakayauyau na wai ni matadra, ni sa yaloloma vei ira na Kalou ka vakabulai ira mai na ligadra na nodra meca; era sa kila

tale ga ni ra sa sereki mai na rusa tawamudu ni ra sa veivutuni ka yalomalumulumu.

WASE 5

Era sa veivutuni na Nifai ka segata me ra muduka na nodra i tovo ca – Na i tukutuku i Momani me baleti koya kei na peleti ka maroroya tu – Sa vakaraitaki ni ra na vakasoqoni vata tale na Isireli.

1. Raica sa sega ni dua vei ira na Nifai ka bula tiko me vakatitiqataka na veika era sa tukuna oti na parofita yalosavasava; era sa kila tu ni na yaco vakaidina na nodra vosa.

2. Ia era sa kila ni sa sucu oti na Karisito, ni ra sa raica na kena i vakatakilakila era a tukuna na parofita; ia ni ra sa raica sa yaco oti na veika oqori, era sa kila kina ni na vakayacori na ka kece ga sa parofisaitaki oti tu.

3. Raica era sa biuta tani sara na nodra i valavala ca kece ga kei na i tovo vakasisila kei na veibutakoci; a ra sa qarava na Kalou e na nodra i gu taucoko e na siga kei na bogi.

4. Ia sa vakaroti me vunautaki na vosa ni Kalou vei ira na daubutako era sa kaivesi tu; ia ko ira kece ga sa veivutunitaka na nodra i valavala ca ka yalataka ni ra na sega ni laba tale, era sa sereki.

5. Ia ko ira kece ga sa sega ni via veivalayalati ka sa tiko ga vei ira na yalo ^abutobuto ni daubutako, kei ira kece ga era sa vakarerei ira

mai na wekadra, era sa lewai ka togotitaki me vaka na lawa.

6. A sa muduki tani kina na i tovo ca, na cakacaka butobuto ka vakasisila kei na laba era a dau mai vakayacora tiko.

7. Ia sa cava yani na i karuasa-gavulu karua ni yabaki, vakakina na i karuasagavulu katolu, na i karuasagavulu kava kei na kena i karuasagavulu kalima; a sa oti kina e ^{b*}ruasagavulu kalima taucoko na yabaki.

8. Ia sa vuqa sara na ka sa yaco e rairai bibi beka ka veivakura-buitaki vei ira e so, ia sa sega ni volai taucoko e na i vola ^coqo; io sa sega mada ga ni rawa me volai vakalekaleka e na i vola oqo e vica na ka sa yaco vei ira na lewe vuqa e na loma ni ruasagavulu kalima na yabaki ko ya.

9. Ia sa tu e na i vola ^dtukutuku na nodra cakacaka taucoko na tamata oqo; ia sa tu tale ga kina na i tukutuku leleka sa vola ko Nifai.

10. Ia au sa vola na noqu i tukutuku oqo me vaka na i ^etukutuku i Nifai ka ceuti tu e na peleti sa vakatokai na ^fpeleti i Nifai.

11. Raica au sa vola na i tukutuku e na ^gpeleti ka'u a bulia.

12. Ia na yacaqu ko Momani ka'u sa vakayacani ki na ^hvanua ko Momani, na vanua ka tauyavutaka kina na lotu ko ⁱAlama vei ira na tamata; io na i matai ni lotu ka tauyavu vei ira na tamata ni ra sa veivutuni.

13. Raica ko i au na tisaipeli i Jisu Karisito na luve ni Kalou. Sa

(a) raica j, 2 Nif. 10. (b) 3 Nif. 2:8. (c) tik. 10, 11. Vosa i Moma. 5-7, 9. Ila. 3:14. (d) Ila. 3:13, 15, 16. (e) Ila. 2:14. (f) raica f, 1 Nif. 1. (g) tik. 14-18. Vosa i Moma. 1-11. Ila. 3:13-17. Moma. 1:1. 3:16-22. 5:9, 12, 13. 7:8-10. 8:5, 12-16. (i) raica b, Mosa. 18. (j) Mosa. 18.

*Rauta na 21 kei na 26 A.D.

kacivi au ko Koya me'u vunautaka na nona vosa vei ira na tamata, me ra rawata kina na bula tawamudu.

14. Ia me vaka sa loma ni Kalou, ka sa dodonu me vakayacori na nodra masu na yalosavasava era sa takali yani me vaka na nodra vakabauta, sa kilikili kina kei au me'u vola na i tukutuku ni veika sa caka oti.

15. Io e dua na i tukutuku ^kle-kaleka ni veika a yaco mai na gauna ka biuti Jerusalemi mai kina ko Liai me yacova mai na gauna oqo.

16. Ia au sa vola na noqu i tukutuku mai na veitukutuku era a vola tu ko ira era a bula e liu vei au, me yacova mai na noqu gauna.

17. Ia ni sa oti, au na qai vola na i tukutuku ni veika ka'u raica dina e mataqu.

18. Au sa kila ni sa dina ka dodonu na i tukutuku au vola; ia e vuqa na ka keimami sa sega ni vola rawa e na neimami vosa.

19. Ia au sa tinia e ke na noqu i tukutuku vakai au, ka tekivu me'u vola na i tukutuku ni veika sa yaco oti ni bera na noqu gauna.

20. Ko i au ko Momani ka'u sa kawa dina i Liai. Sa kilikili sara me'u vakacaucautaka na noqu Kalou kei na noqu i Vakabula ko Jisu Karisito, e na nona a kauti ira tani na noda qase mai na vanua ko Jerusalemi; ia e sega ni dua e kila, ko Koya ga kei ira ka a kauti ira tani mai e na vanua ko ya; a sa vakatakila vei au kei ira na noqu tamata na sala me keimami bula kina.

21. Sa vakalougatataka vakai-

dina ko Koya na mataqali i Jekope, ka sa yalololoma vei ira na kawa i Josefa.

22. Ia ^mkevaka era sa muria tiko na Nona vunau ko ira na kawa i Liai, e na vakalougatataka ira ka vakasaututaki ira ko Koya me vaka na nona vosa.

23. Io e na vakalesui ira dina mai na ⁿvo ni kawa kece i Josefa me ra kila tale na Turaga na nodra Kalou.

24. Ia me vaka sa bula na Turaga, e na vakasoqona na vo ^okece ni kawa i Jekope mai na yasa i vuravura e va; io ko ira kece sa veituyaki e na veivanua kece ga e dela i vuravura.

25. Ia sa veiyalayalati tu ko Koya kei ira na mataqali i Jekope; ia e na vakayacori vakaidina na ka sa yalataka tu vei ira e na gauna sa lewa ko Koya, me ra kila kina na mataqali i Jekope na nona veiyalayalati.

26. Ia era na qai kila na nodra i Vakabula ko Jisu Karisito na Luve ni Kalou; ia era na vakasoqoni vata mai na veivanua era sa dui tu kina mai na yasa i vuravura e va, me ra lesu tale ki na nodra vanua dina era a veiseyaki mai kina; io me vaka sa bula na Turaga, e na vakayacori vakaidina. Emeni.

WASE 6

Era sa tiko sautu na tamata – Era sa vutuniyau ka viavialevu ka ra sa veivakaduiduitaki – Sa malumalumu na lotu ni ra sa vuki tani – Na caka-caka butobuto.

1. A ra sa suka kece tale na Nifai ki na nodra dui vanua e na i

(k) raica g. (l) Moma. 1-7. (m) raica i, 2 Nif. 1. (n) raica g, 2 Nif. 3. (o) raica e, 1 Nif. 15.

Rauta na 21 kei na 26 A.D.

*karuasagavulu kaono ni yabaki, na tamata yadua kei na nona vuvale, na nona qele ni sipi kei na qele ni manumanu, na nona ^aose kei na bulumakau kei na veika kece ga sa nona.

2. Ia era a sega ni kania taucoko na kakana era a vakarautaka tu, ka ra kauta lesu na veika kece sa vo, na kedra kakana kece, na nodra koula kei na siliva kei na nodra i yau talei kece ga; era sa kauta lesu na ka era taukena ki na nodra vanua, ki na vualiku kei na ceva; io ki na ^bvanua e na vualiku kei na ^cvanua e na ceva.

3. Ia ko ira na daubutako era sa ^dyalataka me ra karona na tiko veisaututaki ka gadreva me ra wili tiko ga me Leimani, sa soli me nodra na vanua e veiganiti kei na kedra i wiliwili me ra cakacakataka me ra bula kina; a sa caka vakaoqo me vakataudeitaka na tiko veisaututaki e na vanua taucoko.

4. A ra sa gumatua sara ka tekivu me ra sautu tale; ia sa oti yani na i karuasagavulu kaono kei na i karuasagavulu kavitu ni yabaki; a ra sa muria tiko na lawa e na vanua taucoko; era sa bulia na nodra lawa me vakayacori kina na lewa dodonu kei na veivakatautauvata-taki.

5. Ia sa sega na ka me tarova na nodra tiko sautu na tamata e na vanua taucoko, kevaka era sa talairawarawa tiko ga.

6. Ia sa yaco rawa na tiko sautu oqo e na nodrau gugumatua ko ^eKitikitonai kei Lakoniasi na ^ftu-

raganilewa, kei ira kece sa lesi me ra daulewa.

7. A ra sa tara e vuqa na koro vou ka ra vakavinakataka na veikoro makawa.

8. Ia era sa bulia e ^gvuqa na gaunisala lelevu; era sa bulia tale ga na gaunisala mai na dua na koro ki na dua tale na koro, mai na dua na vanua ki na dua tale na vanua, mai na dua na i tikotiko ki na dua tale na i tikotiko.

9. A sa mai cava na i karuasagavulu kawalu ni yabaki, ka ra sa veisaututaki tiko ga na tamata.

10. Ia e na i karuasagavulu kaciwa ni yabaki, sa tekivu na veileti e na kedra maliwa na tamata; era sa viavialevu mai ka dokadokai ira ni sa levu na nodra i yau, ka ra sa veivakacacani vaka i ira.

11. Era sa lewe vuqa sara na ⁱdauveivoli, na ^jloya kei na vakalesilesi e na vanua.

12. A sa tekivu me ra kilai mai na tamata e na nodra i tutu me vaka na nodra vutuniyau kei na nodra vuli; io sa lewe vuqa era sa lecaika ni ra sa dravudravua; ia era sa vuli vinaka e lewe vuqa ni ra sa vutuniyau.

13. Ia e so era sa viavialevu sara ka so era sa vakamalumalumutaki ira sara mai; e so era sa veisau-saunitaka na veivakasewasewani ka so tale era sa vosota na veivakasewasewani, na veivakacacani kei na veimataqali ka rarawa kece ga ka ra sega ni sauma lesu; ia era sa veivutuni ga ka yalomalumumu e na mata ni Kalou.

14. A sa yaco na veivakaduidui-

(a) raica n, 1 Nif. 18. (b) raica q, Ala. 46. (c) raica o, Ala. 46. (d) 3 Nif. 5:4. (e) raica i, 3 Nif. 3. (f) 3 Nif. 1:1. 3:1. (g) Ila. 14:24. 3 Nif. 8:13. (i) Ila. 6:8. (j) tik. 21, 22, 27. Ala. 10:14, 15, 17, 27, 32. 14:5, 18, 23, 27.

taki e na vanua taucoko ka sa tekivu me malumalumu kina na lotu; ia e na i katolusagavulu ni yabaki, sa kavoro sara vakadua na i soqosoqo lewe ni lotu e na vanua taucoko, ka ra qai kena vo ga e vica na Leimani era sa saumaki mai ki na i vakavuvuli dina; era sa sega ni via gole tani mai kina, ia era sa tudei sara ka yalodina, ka sega ni yavalati rawa; ia era sa gadreva sara me ra muria tiko ga na vunau ni Turaga.

15. Ia sa i koya oqo na vu ni nodra vakacalai na tamata. Sa veitemaki vakaukauwa ko Setani ka sa rawai ira na tamata me ra kitaka na veimataqali i tovo ca kece ga; sa vakaviavialevutaki ira ka temaki ira me ra domona na lagilagi, na lewa, na i yau kei na veika wale ni vuravura.

16. A sa rawai ira na tamata ko Setani me ra kitaka na veimataqali i tovo ca kece ga, ka sa vica wale ga na yabaki na nodra tiko sautu.

17. Raica sa dede sara na nodra temaki tiko, ka sa rawai ira sara na tevoru; io sa uqeti ira na tevoru me ra kitaka na ka ca kece ga sa vinakata ko koya; ia e na i tekivu ni ^kkatolusagavulu ni yabaki era sa ca vakalevu sara.

18. Era sa kila vinaka tu na nodra i valavala ca, ka ni sa vakatavulici oti vei ira ka ra sa kila tu na lewa ni Kalou e na vukudra; a ra sa kila tu e lomadra ni ra sa talaidredre vua na Kalou.

19. A sa yaco na veika oqo e na gauna i ^lLakoniasi na luve i Lakoniasi; a sa lesi e na yabaki ko ya ko

Lakoniasi me sosomitaki tamana, me nodra kovana na tamata.

20. Ia e so na tamata era sa uqeti mai lomalagi ka talai ki na veivanua kece ga; a ra sa vunauci ira na tamata ka tukuna vakadoudou vei ira na nodra i valavala ca kei na nodra caka cala kece ga; ia era sa tukuna ni na vakabulai ira na nona tamata na Turaga, ni sa mai mate na Karisito e na vukuda; ia era sa tukuna vakaidina na nona vakararawataki kei na nona mate.

21. Ia sa lewe vuqa era sa cudruvi ira na mai vunautaka tiko na veika oqo; ia era sa cudru vakalevu ga ko ira na turaganilewa, ko ira na bete ^mlevu kei ira na ⁿloya; io ko ira na loya era sa sevaki ira sara era mai vunautaka na veika oqo.

22. Ia sa sega ni tu na kaukauwa vua na ^oloya se turaganilewa se bete ⁿlevu me tauca na i totogi mate vua e dua na tamata, kevaka e sega ni vakadonuya na ^okovana ni vanua.

23. Ia era sa rarawa vakalevu na turaganilewa ka vesuka e so vei ira na mai vunautaka tiko na i vakavuvuli i Karisito; a ra sa vakamatei ira sara ka sega tu ni kila na ^rkovana ni vanua na nodra mate.

24. Ia oqo sa sega ni muria na lawa ni vanua; ko ya me qai vakamatei ga e dua na tamata kevaka sa vakadonuya taumada na kovana.

25. A sa vakauti cake ki ^sSaraemala vua na kovana na nodra kudru na tamata me baleti ira na turaganilewa era sa vakamatei ira tiko na parofita ni Turaga, ka ra sa sega ni muria na lawa.

(k) 3 Nif. 2:8. (l) 3 Nif. 1:1. (m) raica g, Mosa. 26. (n) raica j. (o) raica j. (p) raica g, Mosa. 26. (q) tik. 19. (r) tik. 19. (s) Oma. 13. Rauta na 29 kei na 30 A.D.

26. A ra sa vesu ka kau vua na turaganilewa me ra lewai ni ra sa cala e na nodra ^llawā.

27. Ia era sa lewe levu na wekadra kei na nodra i tokani na turaganilewa oqo; ia ko ira na kena vo, ko ira na ^uloya kei na bete ^vlevu, era sa soqoni vata yani ka to vata kei ira na wekadra na turaganilewa era sa vakarau lewai tiko e na nodra cala.

28. A ra sa kitaka na veiyalalatalati vata ga era a kitaka ko ira e liu sara; io na veiyalalatalati sa vakarautaka na tevoru me vorata na i valavala dodonu kece ga.

29. Raica era sa duavata ka saqati ira na tamata ni Turaga; a ra sa veiyalalatalati me ra vakarusai ira, ka sereki ira na daulaba era sa vesu tu ka sa vakarau tau vei ira na i tohogi me vaka na lawa.

30. Ia era sa saqata ka beca na lawa kei na dodonu ni nodra matanitu; a ra sa veiyalalatalati me ra na vakamatea na kovana, ka bulia e dua na tui me liutaka na vanua; ia me sa kakua ni taurivaki e na vanua na lawa ni tu ^wgalala, ka me ra sa vakarorogo ga ki na nodra lewa na tui.

WASE 7

Sa labati na turaganilewa levu ka kovei na lewa ni matanitu – Wasewasei vakayavusa – Ko Jekope na tui – Sa gumatua e na cakacaka vakalotu ko Nifai.

1. Au na vakaraitaka vei kemudou ni ra a sega ni bulia e dua na tui e na vanua; ia e na yabaki tiko ga oqo, na i katolusagavulu ni yabaki, era a labata kina na turaga-

nilewa levu e na nona i tikotiko ni veilewai.

2. Era sa veitawasei na tamata; era sa dui lako ki na nodra yavusa, na tamata yadua kei na nona dui matavuvale kei ira na wekadra kei na nona i tokani; ia era sa vakacacana kina na matanitu e na nodra vanua.

3. Ia era sa lesia na yavusa yadua e dua me nodra turaga ka nodra i liuliu; a ra sa tu na veiyavusa kei na kena i liuliu.

4. E so vei ira era sa lewe levu na nodra matavuvale kei na wekadra kei na nodra i tokani; a sa levu sara kina na i wiliwili ni nodra yavusa.

5. A sa yaco na veika kece oqo ka sega ga ni tubu kina na i valu e na kedra maliwa; ia sa yaco vei ira na tamata na ca kece oqo ni ra sa soli ira ki na kaukauwa i Setani.

6. Ia sa vakacacani na lawa ni matanitu e na nodra cakacaka ^ubutobuto ko ira na wekadra kei na nodra i tokani na tamata era a vakamatei ira na parofita.

7. A sa tubu kina e dua na veileti levu e na loma ni vanua, sa kaukauwa sara ka voleka me ra i valavala ca kina ko ira kece na tamata yalododonu; io era sa qai vo wale ga e vica na tamata yalododonu e na kedra maliwa.

8. Ia ni bera ni oti e ^bono na yabaki, sa lewe levu sara na tamata era sa vuki tani mai na nodra yalododonu me vaka na koli sa lesu tale ki na nona lua, kei na vuaka me boroboro tale e na lolobo.

9. Ia era sa sosoqoni vata na lewe ni i lawalawa ^ubutobuto ka

(t) raica e, Mosa. 29. (u) raica i. (v) raica g, Mosa. 26. (w) raica n, Mosa. 29. WASE 7: (a) raica j, 2 Nif. 10. (b) 3 Nif. 5:7. (c) raica j, 2 Nif. 10. Rauta na 29 kei na 30 A.D.

dauvakatubu ca oqo, ka ra lesia me nodra i liuliu e dua na tamata na yacana ko Jekope.

10. Era sa vakatokai koya me nodra tui, ka sa yaco kina ko koya me nodra tui na i lawalawa ca oqo; ia sa i koya e dua vei ira ka a liutaka na nodra vorati na parofita era a vunautaka tiko na i vakavuvuli i Jisu.

11. Ia era sega soti ni lewe levu sara na i lawalawa daubutako me vakataki ira na veimata yavusa ka ra duavata tu e na veika kece; ia era qai dui bulia ga na lawa ni nodra yavusa ko ira na nodra i liuliu; era sa veimecaki vakai ira ka ra sa tamata i valavala ca; ia era sa duavata ga e na nodra cudruvi ira era sa nakita tiko me ra vakacacana na matanitu.

12. Ia ni sa raica ko Jekope na nodra tui na tamata ca ni ra sa lewe levu cake na nodra meca, sa vakaroti ira na nona tamata me ra dro ki na lekutu e na vualiku ka vakaduria kina na nodra matanitu, ka waraki ira kina era na vuki tani mai; a sa yalataka ko koya ni levu sara era na vuki tani; ia me ra mai cokovata me ra lewe vuqa sara ka kaukauwa, me ra qai valuti ira yani na lewe ni veiyavusa; a ra sa kitaka vakakina.

13. Ia sa rui vakasauri na nodra lako ka sega kina ni rawa me ra tarovi ni ra sa yawa tani sara mai vei ira na lewe ni vanua. A sa cava eke na i katolusagavulu ni yabaki ka sa vakaoqo na veika sa yaco vei ira na Nifai.

14. Ia e na i katolusagavulu kadua ni yabaki, era sa wasewase

tu vakamata yavusa; na tamata yadua kei na nona matavuvale, na wekadra kei na nodra i tokani; era sa kitaka e dua na veiyalayalati me ra kakua ni veivaluvaluti vakataki ira; ia e na sega ga ni duavata na nodra lawa kei na i vakarau ni nodra matanitu, oqori sa vakatau ga ki na nodra lewa na nodra turaga ka nodra i liuliu. Ia era a virikotora na lawa dredre sara, ko ya me kakua ni dua na mata yavusa me curu vakailoa kivua e dua tale, ka sa rawa toka kina na tiko sautu e na nodra vanua; ia era sa vuki tani mai vua na Turaga na nodra Kalou; era sa vakaviriki ira na parofita e na ^avatu, ka vakasevi ira tani mai na kedra maliwa.

15. A sa rairai vei Nifai na agilososi ka rogoca na domo ni Turaga; ia sa raica vakaidina sara na agilososi; raica sa soli tale ga vua na kaukauwa me vunautaka kina na i vakavuvuli i Karisito; a sa raica tale ga na ^etotolo ni nodra vuki tani na tamata, mai na i valavala dodonu ki na i valavala ca kei na i tovo vakasisila.

16. A sa rarawataka sara na kaukauwa ni yalodra kei na butobuto ni lomadra; a sa lako yani vei ira e na yabaki tiko ga ko ya ka tukuna vakadoudou me ra veivutuni ka vakabauta na Turaga ko Jisu Karisito, me bokoci kina na nodra i valavala ca.

17. Ia sa vuqa tale na ka sa vunautaka vei ira ko koya ka sega ni rawa me ra volai kece; sa sega ni ganita me volai wale ga e dua na kena i wase, ka sa sega kina ni volai e na i vola oqo. A sa vunau ko

Nifai e na kaukauwa kei na lewa.

18. A ra sa cudruvi koya ni sa laulau sara na nona vunau ka sa dredre me sega ni vakadinati; raica era sa dau mai vakavulici koya na ^fagilosi e na veisiga, ni sa rui vakabauta sara na Turaga ko Jisu Karisito.

19. A sa vakasavi ira tani na tevero kei na yalo tawa savasava e na yaca i Jisu; a sa vakaturi ^gtacina cake mai na mate, o koya ka ra a vakavirika e na vatu ko ira na tamata.

20. Ia era sa raica na tamata ka vakadinadinataka, ka ra sa cudruvi koya e na vuku ni nona kaukauwa; a sa kitaka tale ga ko koya e matadra na tamata e vuqa na cakacaka mana e na yaca i Jisu.

21. Ia sa oti na i katolusagavulu kadua ni yabaki ka ra sa lewe lailai ga era sa saumaki vua na Turaga; ia ko ira kece sa saumaki mai, era sa vakadinadinataka sara vei ira na tamata ni sa curumi ira na kaukauwa ni Yalo ni Kalou ka tu vei Jisu Karisito, o koya era sa vakabauta.

22. Ia ko ira yadua sa vakasevi tani mai vei ira na ^htevero, ka ra sa vakabulai mai na nodra tauvimate kei na nodra malumalumu, era sa vakaraitaka vakaidina vei ira na tamata ni sa curumi ira na Yalo ni Kalou ka ra sa vakabulai; era sa vakaraitaka tale ga vei ira na tamata e so na i vakatakilakila, ka ra kitaka e so na cakacaka mana.

23. A sa oti yani na i katolusagavulu karua ni yabaki. Ia e na i tekivu ni i katolusagavulu katolu ni yabaki, sa vunau tiko ga vei ira

na tamata ko Nifai; a sa vunautaka vei ira me ra veivutuni me bokoci kina na nodra i valavala ca.

24. Ia mo dou nanuma tiko, ko ira kece ga sa veivutuni, era sa papitaisotaki sara e na wai.

25. A sa lesia ko Nifai e so na tamata me ra veipapitaisotaki; ia ko ira kece ga sa lako yani vei ira, era sa ⁱpapitaisotaki e na wai me i vakadinadina e na mata ni Kalou kei ira tale ga na tamata, ni ra sa veivutuni ka sa bokoci na nodra i valavala ca.

26. Ia era sa lewe vuqa sara era sa veivutuni ka ^jpapitaisotaki e na i tekivu ni yabaki oqo; a sa voleka ni cava na yabaki oqo.

WASE 8

Sa yaco vakaidina na i vakatakilakila e so a yalataki tu me yaco ni sa mate na Karisito e na kauveilatai – Na cagilaba kei na tavuki ni vanua, na covulaca kei na bukawaqa – Na veivakarusa levu ka rerevaki – Sa butobuto ka siga tolu.

1. A sa yaco vakaidina na ka sa volai tu; keimami sa kila ni dina na neimami i tukutuku, ni sa maro-roya tu e dua na tamata ^adodonu; a sa cakava vakaidina ko koya e ^bvuqa na cakacaka mana e na yaca i Jisu; ia sa sega na tamata me kitaka na cakacaka mana e na yaca i Jisu, kevaka sa sega ni vakasavasavataki mai na nona i valavala ca kece ga.

2. Ia kevaka sa sega ni cala na tamata oqo e na nona wilika tiko na neimami gauna, e sa oti oqo na i ^ckatolusagavulu katolu ni yabaki.

3. A ra sa tekivu vakaraica

(f) tik. 15. (g) 3 Nif. 19:4. (i) tik. 19. (j) raica v, 2 Nif. 9. (k) raica v, 2 Nif. 9. WASE 8: (a) 3 Nif. 23:7, 12. (b) 3 Nif. 7:19, 20. (c) 3 Nif. 2:8. *Rauta na 32 kei na 34 A.D.*

matua sara tiko na tamata na i vakatakilakila a tukuna na parofita ko Samuelā na Leimani, ko ya na gauna e na ^dbutobuto kina na vanua taucoko me tolu na siga.

4. E dina sa vakaraitaki oti e vuqa na i vakatakilakila; ia sa tubu ga na vakatitiqa kei na veileti e na kedra maliwa na tamata.

5. Ia e na i kava ni siga e na i matai ni vula e na i ^ekatolusagavulu kava ni yabaki, sa laba kina e dua na cagi kaukauwa sara ka sa qai bau kilai vakadua e na loma ni vanua taucoko.

6. A sa liwa tale ga kina e dua na ^fcava levu ka rerevaki; a sa yaco na kurukuru ^gvakarerevaki ka sa yavalata na dela i vuravura taucoko na kena kaukauwa me vaka e sa kavida rua kina.

7. A sa tibi na livaliva ⁱvakadomobula sara ka sa qai bau kilai vakadua e na loma ni vanua taucoko.

8. A sa kama kina na ^jkoro ko Saraemala.

9. Sa lutu dromu na ^kkoro ko Moronai ki na wasaliwa titobu ka ra luvu kece ko ira sa tiko kina.

10. Ia sa tubu cake na qele e na ^kkoro ko Moronaia ka sa yaco me dua na ulunivanua levu na loma ni koro.

11. A sa yaco na veivakarusa levu ka rerevaki e na yasa ni vanua ki na ^mceva.

12. Ia sa levu sara ka rerevaki na veivakarusa e na yasa ni vanua

ki na ⁿvualiku; raica sa veisau sara na i rairai ni vanua e na vuku ni ^ocava kei na ^pcovulaca, na ^qkurukuru kei na ^rlivaliva kei na yavavala ni vuravura taucoko.

13. Era sa kakavorovoro na ^sveigaunisala lelevu, ka sa vakacacani na gaunisala tautauvata; a ^tsa sukusukura na veivanua yagoyago vinaka.

14. Era sa lutu ^udromu e vuqa na veikoro lelevu ka dokai, ka vuqa tale era ^vkama; e vuqa tale era sa ^wbale ki na qele na kena veivale e na yavavala ni vanua, ka ra mate na tamata era tiko kina; a sa lala na veivanua.

15. Era sa vo tu e so na koro; ia sa vakaitamera sara na ka e vakacacani kina ka levu na lewena era sa mate.

16. Ia e so sa kauti ira na ^ycovulaca ka sega na tamata e kila na vanua era kau kina; ia era sa kila ga ni ra sa kau tani.

17. Ia sa tavuki vakalevu sara na i rairai ni vuravura taucoko e na vuku ni ^{2a}cava kei na ^{2b}kurukuru, na ^{2c}livaliva kei na yavavala ni vanua.

18. A ra sa kakavidavida na ^{2d}veivatu lelevu; era sa kakavorovoro e na dela i vuravura ka sa laurai ga na kena i ^{2e}kakavorovoro, na tikitikina kei na kena i kacakaca e na vanua taucoko.

19. A sa mudu na ^{2f}kurukuru kei na ^{2g}livaliva, na ²ⁱcagi kaukauwa kei na ^{2j}cava kei na yavavala ni

(d) tik. 23. 1 Nif. 19:10. Ila. 14:20, 27. 3 Nif. 10:9. (e) 3 Nif. 2:8. (f) raica w, Ila. 14. (g) raica t, Ila. 14. (i) raica l, 1 Nif. 19. (j) Oma. 13. Ala. 2:26. (k) raica l, Ala. 50. (l) tik. 25. Ila. 12:17. 3 Nif. 9:5. (m) raica o, Ala. 46. (n) raica g, Ala. 46. (o) raica w, Ila. 14. (p) tik. 16. 3 Nif. 10:13, 14. (q) raica t, Ila. 14. (r) raica l, 1 Nif. 19. (s) raica g, 3 Nif. 6. (t) 1 Nif. 12:4. (u) 1 Nif. 12:4. (v) 1 Nif. 12:4. (w) 1 Nif. 12:4. (y) tik. 12. (2a) raica w, Ila. 14. (2b) raica t, Ila. 14. (2c) raica l, 1 Nif. 19. (2d) raica u, Ila. 14. (2e) Ila. 14:22. (2f) raica t, Ila. 14. (2g) raica l, 1 Nif. 19. (2i) tik. 5. (2j) raica w, Ila. 14. 34 A.D.

vanua; a yaco tiko na ka kece oqo e na loma ni ^{2k}tolu wale ga na auwa; ia era kaya e so ni sa balavu cake sara mai na gauna oqori; a sa yaco na veika lelevu ka rerevaki kece oqo e na loma ni tolu wale ga na auwa; ia ^{2l}raica sa qai yaco na butobuto e na dela ni vanua taucoko.

20. A sa ubia na dela ni vanua taucoko e dua na butobuto loaloa, ka rawa vei ira era bula mai kina me ra ^{2m}vakila na cawa ni butobuto.

21. Ia sa butobuto kece ga na vanua ka sega ni rawa me vakacaudrevi na buka, se kadrala se cina; sa sega tale ga ni vakawaqaci rawa na buka e na kau sa mamaca vinaka tu; a sa sega na rarama e kunei rawa.

22. Ia sa sega ni laurai e dua tale na rarama se bukawaqa se dua na rarama lailai, na matanisiga se vula se kalokalo, e na vuku ni butobuto loaloa ka sa ubia tu na vanua taucoko.

23. Ia sa butobuto tu na vanua ka sega na rarama e kunei me ²ⁿtolu taucoko na siga; a sa yaco na tagiyaso levu kei na qoqolou kei na veitagicaki e na kedra maliwa na tamata; io era sa vutugu vakalevu na tamata e na vuku ni butobuto loaloa kei na veivakarusa sa yacovi ira.

24. A sa rogo na domo ni tagi e na dua na vanua; era sa kaya: Kevaka keimami a veivutuni ni bera na siga sa levu ka rerevaki oqo, ke ra a vakabulai na weka i keimami ka ra sega ni ^{2o}kama e na koro levu ko Saraemala!

25. Ia e na dua tale na vanua, sa rogo kina ni ra sa tagi ka qoqolou ka kaya: Kevaka keimami a veivutuni ni bera na siga sa levu ka rerevaki oqo, ka keimami a sega ni vakaviriki ira na parofita, vakamatei ira ka vakasavi ira tani, ke ra a vakabulai na tina i keimami kei ira na neimami yalewa mata vinaka kei ira na luve i keimami, ka sega ni buluti ira na ^{2p}koro levu ko ya ko Moronaia! Raica sa ka levu ka vakaloloma na nodra qoqolou na tamata!

WASE 9

Sa tukuna na Kalou na vuna sa yaco kina na leqa – Sa vakayacori na vunau i Mosese – Ai soro sa dodonu na yalo sa raramusumususu kei na yalo sa bibivoro.

1. A sa rogo vei ira na lewe i vuravura kece ga e dua na ^adomo ka kaya:

2. E na ca, e na ca, e na ca vei ira na tamata oqo; e na ca vei ira kece na lewe i vuravura kevaka era sa sega ni veivutuni; raica sa dredre na tevoru ka ra sa reki na nona agilosu ni ra sa rusa na nodra gone tagane kei na nodra gone yalewa mata vinaka na noqu tamata; ia era sa bale e na vuku ni nodra i valavala ca ka i tovo vakasisila.

3. Raica, au sa ^cvakama e na bukawaqa na koro ^blevu ko Saraemala kei ira kece na lewena.

4. Ia au sa vakavuna me lutu ^ddromu ki na wasaliwa titobu na ^dkoro levu ko Moronai ka ra luvu kece na lewena.

5. Ia au sa buluta e na qele na

(2k) Luke 23:44, 45. (2l) raica j, 1 Nif. 19. (2m) tik. 3, 22, 23. 1 Nif. 12:5. 19:11. Ila. 14:20, 27. 3 Nif. 10:9. (2n) raica j, 1 Nif. 19. (2o) tik. 8. Ila. 13:12-14. (2p) raica l. WASE 9: (a) 1 Nif. 19:11. (b) Oma. 13. (c) 3 Nif. 8:8. (d) raica l, Ala. 50. (e) 3 Nif. 8:9. 34 A.D.

'koro levu ko Moronaia kei ira kece na lewena, me'u ubia tani kina mai mataqu na nodra i valavala ca kei na nodra i tovo vakasisila; ia me kakua tale ni tagi mai vei au na nodra dra na parofita kei ira na yalododonu me beitaki ira.

6. Ia au sa vakavuna me lutu-dromu na koro ko Kilikali kei ira na lewena, ka buluti ira na qele.

7. Io sa lutu dromu tale ga na koro ko Onaia kei ira na lewena, na koro ko Mokamu kei ira na lewena kei na 'koro ko Jerusalemi kei ira na lewena; au sa vakavuna me tubu cake mai na wai me ubia mai mataqu na nodra i valavala ca kei na nodra i tovo vakasisila. Ia me kakua tale ni tagi mai vei au na nodra dra na parofita kei ira na yalododonu me beitaki ira.

8. Ia au sa vakavuna me ra lutudromu na veikoro ko Ketienitai, Katiomana, Jekope kei Kimikimino, ka me tubu na 'veidelana kei na veibuca mai na veivanua ko ya; au sa buluti ira na lewena e na loma ni qele, me'u ubia kina mai mataqu na nodra i valavala ca kei na nodra i tovo vakasisila; ia me kakua tale ni tagi mai vei au na nodra dra na parofita kei ira na yalododonu me beitaki ira.

9. Ia au sa 'vakama e na bukawaqa na koro levu ko Jekopukaca ka ra tawana tu na tamata i Jekope na tui; raica era sa tamata i valavala ca sara, ka vakalailai ko ira na lewe i vuravura taucoko, ni ra sa daulaba ka kitaka na cakacaka ^kbutobuto; ia sa i ira era sa vakacacana na nodra tiko 'sautu na

noqu tamata kei na liutaki ni nodra vanua; ia au sa vakavuna me ra vakamai ka vakarusai ira tani mai mataqu; io me kakua tale ni tagi mai vei au na nodra ^mdra na parofita kei ira na yalododonu me beitaki ira.

10. Ia au sa 'vakama e na bukawaqa na koro ko Leimami kei Josa, na koro ko Kata kei Kisikumeni kei ira kece na lewena, e na vuku ni nodra i valavala ca; raica era a vakasavi ira tani na parofita ka vakaviriki ira e na vatu, ka ni'u sa talai ira yani me ra vunauci ira e na nodra i valavala ca ka i tovo vakasisila.

11. Io era sa vakasavi ira taucoko sara na tamata yalododonu; raica au sa tala sobu mai na 'bukawaqa me vakarusai ira; io me'u ubia kina mai mataqu na nodra i valavala ca kei na nodra i tovo vakasisila; io me kakua tale ni tagi mai vei au na nodra dra na parofita kei ira na yalododonu ka'u a talai ira yani.

12. Ia au sa vakarusa na vanua ogo kei ira na lewena e na vuku ni nodra i valavala ca kei na nodra i tovo vakasisila.

13. Ia oi kemudou dou sa vakabulai mai ni dou sa yalododonu cake vei ira; ia dou na sega li ni veivutunitaka na nomudou i valavala ca ka saumaki ka lesu mai vei au me'u vakabulai kemudou?

14. Io au sa kaya vakaidina vei kemudou, kevaka dou sa lako mai vei au, dou na rawata na bula tawamudu. Raica, sa dodo tu yani vei kemudou na ligaqu dauloloma;

(f) raica l, 3 Nif. 8. (g) raica b, Ala. 21. (i) 1 Nif. 19:11. Ila. 12:17. 14:23. 3 Nif. 8:10. 10:13, 14. (j) tik. 10. 1 Nif. 12:4. 3 Nif. 8:14. (k) raica j, 2 Nif. 10. (l) 3 Nif. 9:13. (m) 3 Nif. 6:23-25. 7:10. (n) raica j. (o) raica j.

ia ko koya yadua sa lako mai vei au, au na vakabula; ia sa kalougata ko ira sa lako mai vei au!

15. Raica ko i au ko Jisu Kari-sito na Luve ni Kalou. Au sa ^vbulia na lomalagi kei na vuravura kei na veika kece ga sa tu kina. Au a tiko vata kei Tamaqu mai na i vakatekivu. ^qAu sa tu vei Tamaqu, ka sa tu vei au ko Tamaqu; ia sa vakacautaki na yaca i Tamaqu e ^rna vukuqu.

16. Au sa lako mai vei ira na ^skai noqu, ia era sa sega ni vakabauti au; a sa vakayacori kina na ka sa ^parofisaitaki e na vukuqu.

17. Ia ko ira kece ga sa vakabauti au, au sa ^usolia vei ira me ra yaco rawa me ra luve ni Kalou; ia au na kitaka tale ga vakakina vei ira kece ga sa vakabauta na yacaqu; raica sa yaco na ^vbula e ^una vukuqu; ia sa i au ga sa vakayacori kina na vunau i Mosese.

18. Ko i ^uau na rarama kei na vu-ni-bula kei vuravura. Ko i au ga na Alifa kei na Omeka, ai vakatekivu kei na i vakataotioti.

19. Ia mo dou ^{2a}kakua tale ni vakadavea na dra ka vakacabora me i soro vei au; io sa cava eke na nomudou i madrali kei na i soro kama; raica au na sega tale ni vakadonuya na nomudou i madrali kei na nomudou i soro kama.

20. Ia mo dou cabora ga me i soro vei au na yalo sa raramusumu kei na yalo sa bibivoro. Ia ko

koya yadua sa lako mai vei au e na yalo raramusumu kei na yalo bibivoro, au na papitaisotaki koya e ^{2b}na bukawaqa kei na Yalo Tabu me vakataki ira na Leimani era a vakabauti au ka ^{2c}saumaki mai; raica era a papitaisotaki e na bukawaqa kei na Yalo Tabu, ia era a sega ga ni kila.

21. Raica au sa lako mai me rawa na ^{2d}bula vei ira na kai vuravura; io me'u vakabulai ira mai na nodra i valavala ca.

22. Ia ko koya yadua sa veivutuni ka lako mai vei au me vaka e dua na gone ^{2e}lailai, au na vakabulai koya ni sa vakaoqo ko ira na lewe ni matanitu ni Kalou. Raica sa i ira oqo ka'u sa solia kina na noqu bula ka taura lesu tale; io mo dou veivutuni oi kemudou kece ga na kai vuravura ka lako mai vei au, mo dou bula kina.

WASE 10

Sa vakanomodi na vanua – Rogo tale na domo mai lomalagi – Sa segavu na butobuto – Era sa vakabulai ga na tamata yalododonu.

1. A ra sa ^arogoca ka vakadininataka na vosa kece oqo ko ira na tamata e na vanua taucoko. Ia ni sa mudu na vosa oqo, sa vakanomodi tu na vanua e na vica vata na auwa.

2. A ra sa kurabui vakalevu na tamata ka sa mudu kina na nodra qoqolou ka tagicaki ira na wekadra

(p) Mosa. 3:8. 4:2. Raica j, Ila. 14. (q) 3 Nif. 11:27. 19:23, 29. Ica 3:14. (r) 3 Nif. 11:7, 11. (s) Joni 1:11. (t) 3 Nif. 15:4, 5. (u) Joni 1:12. (v) tik. 21. 2 Nif. 31:21. Mosa. 3:17. 4:7, 8. Raica d, Mosa. 5. (w) 3 Nif. 15:2-8. (y) raica n, Mosa. 16. (2a) 3 Nif. 15:2-8. (2b) 1 Nif. 10:17, 19, 22. 13:37. 2 Nif. 31:11-14, 17, 18. 32:2-5. 33:1, 2. Jeko. 6:8. 7:12. Ala. 13:28. 34:38. 36:24. Ila. 5:45. 3 Nif. 7:21. 11:35, 36. 12:1, 2. 15:23. 16:4, 6. 18:37. 19:9, 13, 14, 20-22. 26:17. 28:11, 18. 30:2. 4 Nif. 1, 3, 48. Moma 1:14. 7:10. Ica 5:4. 12:14, 23, 41. Moro. 2. 3:4. 4:3. 5:2. 6:4, 9. 7:32, 36. 8:7, 9, 23, 26. 10:4-7, 9-19. (2c) Ila. 5:45. Ica 12:14. (2d) raica v. (2e) 3 Nif. 11:37, 38. WASE 10: (a) 1 Nif. 19:11.

era sa mate; a sa vakanomodi tu na vanua taucoko e na vica vata na auwa.

3. Ia era sa rogoca ka vakadinadinataka na tamata ni sa rogo tale vei ira e dua na domo ka kaya:

4. Oi kemudou na lewe ni veikoro ^blelevu ka sa vakarusai ogo; raica dou sa kawa i Jekope, io koi kemudou na mataqali i Isireli; au a nanuma vakavica me'u vakasoqoni kemudou vata ka maroro kemudou me vaka na toa yalewa sa vakasoqoni ira na luvena e ruku ni tabana.

5. Io au sa nanuma vakavica me'u vakasoqoni kemudou vata na Isireli dou sa vuki tani me vaka na toa yalewa sa vakasoqoni ira na luvena e ruku ni tabana; raica oi kemudou na Isireli dou sa tiko mai Jerusalemi kei kemudou dou sa vuki tani, au sa nanuma vakavica me'u vakasoqoni kemudou vata me vaka na toa yalewa sa vakasoqoni ira na luvena e ruku ni tabana; ia dou sa sega ni vinakata.

6. Oi kemudou na Isireli ka'u sa ^cvakabula; raica au sa nanuma vakavica me'u vakasoqoni kemudou vata me vaka na toa yalewa sa vakasoqoni ira na luvena e ruku ni tabana; ia kevaka dou sa veivutuni ka lesu mai vei au e na yalomudou taucoko, au na kitaka vakakina.

7. Ia oi kemudou na mataqali i Isireli, kevaka dou sa sega ni veivutuni ka lesu mai vei au, e na vakalalai na nomudou i tikotiko me yacova na gauna sa ^dvakayacori

kina na ka sa yalataki tu vei ira na nomudou qase.

8. Ia ni ra sa rogoca na tamata na vosa ogo, era sa qoqolou tale ka tagicaki ira na wekadra kei na nodra i tokani era sa yali yani.

9. A sa oti yani e ^etolu na siga. Ia ni sa ^fmataka na vanua, sa seyavu tani na butobuto mai na dela i vuravura ka sa mudu na yavavala ni vanua; sa oti mai na kakavida-vida ni ^gveivatu ka galu mai na domo ni vutugu; a sa mudu sara na ue kece ga.

10. Ia era sa cokocokovata tale na veitiki ni vanua ka sa vo tu; ia sa mudu mai na tagi kei na veitagicaki kei na domo ni nodra qoqolou na tamata; a sa vuki na nodra tagi me reki, ka vuki na nodra lele me vakacaucau kei na vakavinavinaka vua na Turaga ko Jisu Karisito na nodra i Vakabula.

11. A sa vakayacori kina na ka era a ⁱparofisaitaka na parofita.

12. Raica era sa vakabulai ga na tamata ^jyalododonu; io ko ira era sa vakabauti ira na parofita ka sega ni vakaviriki ira e na vatu, ka sega ni vakadavea na nodra dra na yalododonu; ia sa i ira ogo era sa vakabulai.

13. Ia era sa bula ga ka ^ksega ni luvu se tilomi ira na qele ^lse lutu dromu e na wasaliwa titobu; era sa ^msega ni kama e na bukawaqa ka sega na ka e lutuki ira me ra mate kina; a sega ni vukataki ira na ⁿcovulaca ka sega tale ga ni rawai ira na ^ocawa ni kubou kei na butobuto.

(b) 3 Nif. 8:8-16, 24, 25. 9:3-12. (c) tik. 12, 13. 3 Nif. 9:13. (d) raica e, 1 Nif. 15. (e) raica j, 1 Nif. 19. (f) 3 Nif. 8:19-23. (g) raica u, Ila. 14. (i) 1 Nif. 12:4, 5. 19:10-12. Ila. 14:20-28. (j) tik. 13. 3 Nif. 9:13. (k) 3 Nif. 8:9. 9:4-8. (l) 3 Nif. 8:9. 9:4, 7. (m) 3 Nif. 8:8, 24. 9:3, 9, 10. (n) tik. 14. 3 Nif. 8:16. (o) raica 2m, 3 Nif. 8.

14. Ia ko koya yadua sa wilika na i tukutuku oqo me vakabauta sara, kei koya sa tu vua na i vola tabu me ^pvakasaqara kina; raica era sa mate ka vakarusai e na ^qbukawaqa, na ^rbutobuto loaloa, na ^scava kei na ^tcovulaca, kei na kavida ni ^uqele; ia na ka kece oqo era a sa tukuna oti tu na parofita yalosavasava.

15. Au sa kaya vakaidina vei kemudou, sa lewe vuqa era sa parofisaitaka ni na yaco na veika oqo ni sa lako mai na Karisito; ia era sa vakamatei ni ra sa parofisaitaka na veika oqo.

16. Raica erau a parofisaitaka na veika oqo ko ^vSinosi kei ^wSinoki na parofita; ia erau sa vakabibitaka me baleti keda na vo ni nodrau kawa.

17. Sa tukuna tale ga na noda qase ko Jekope e vuqa na ka me ^ybaleta na vo ni kawa i Josefa. Raica eda sa sega li ni vo ni kawa i Josefa ko i keda oqo? Ia e sega li ni volai tu na veika e baleti keda e na ^za^apeleti parasa ka a kauta mai Jerusalem na noda qase ko Liai?

18. Raica sa oti yani na i kato-lusagavulu kava ni yabaki; au sa kaya vei kemudou ni ra sa lomani ka vakalougatataki vakalevu na Nifai kei ira na Leimani era sa vakabulai mai, ka sa rairai vakaidina vei ira na Karisito ni sa lesu mai lomalagi.

19. A sa ^zb^brairai vakayago vei ira ka qaravi ira; ia e na qai tukuni ^zc^cmalua na i tukutuku ni nona ca-

kacaka. Au sa tinia mada eke na noqu vosa.

Sa rairai ko Jisu Karisito vei ira na Nifai ka vunau vei ira ni ra sa soqoni vata yani na lewe vuqa ki Vanuasautu; ia sa rairai vakaoqo vei ira ko Koya.

Sa tukuni e na wase 11 ki na 26

WASE 11

Sa tukuni Karisito na Tamada Tamamudu – Sa rairai na Karisito ni sa tu cake tale mai na mate – Sa vakatarai ira na lewe vuqa me ra tara na nona mavoa – Sa vakamacalataki na i cakacaka ni papitaiso – Sa tabu na veivala kei na veileti – Sa i Karisito na uluvatu.

1. A ra sa soqoni yani vakalewe levu ko ira na Nifai ki na mata ni ^avale tabu e na vanua ko ^bVanuasautu; era sa veivosakitaka na veika lelevu ^cka veivakurabuitaki sa yaco oqo.

2. Era sa veivosakitaki Jisu Karisito tale ga kei na i ^dvakatakilakila ni nona mate ka a tukuni tu.

3. Ia ni ra sa veivosaki tiko, sa rogo mai lomalagi e dua na domo ka ra sa veiraiyaki ni ra sa sega ni kila na ka sa tukuna; e sega ni domo kaukauwa se rogo levu; ia sa rogo ^elailai ga ka sa laubasikata sara na yalodra ko ira era sa rogoa, ka sa sautaninini kina na yagodra; io sa laubasikati ira sara ka sa katakata na yalodra.

4. A sa rorogo tale vei ira na

(p) raica i. (q) raica m. (r) raica 2m, 3 Nif. 8. (s) raica w, Ila. 14. (t) raica n. (u) raica i, 3 Nif. 9. (v) raica i, 1 Nif. 19. (w) raica g, 1 Nif. 19. (y) Ala. 46:24-26. 3 Nif. 20:22. (2a) raica a, 1 Nif. 3. (2b) raica b, 1 Nif. 12. (2c) 3 Nif. wase 11-30. WASE 11: (a) raica i, 2 Nif. 5. (b) raica 2o, Ala. 22. (c) 3 Nif. 8:11-14. (d) Ila. 14:20-27. 3 Nif. 8:5-25. 9:10. (e) Ila. 5:30, 31, 46, 47.

domo; ia era sa sega ga ni kila na ka sa tukuna.

5. Ia e na i katolu ni kena rogo mai na domo, era sa vakatudaliga sara ka rai matua ki lomalagi, na vanua sa rorogo mai kina na domo.

6. Ia e na kena i katolu ni gauna oqori, era sa qai kila na ka sa tukuna mai, ka sa vakaogo.

7. Raica ogo na noqu Gone ni toko ka'u sa dau vinakata vakalevu; sa i Koya sa ^fvakacaucautaki kina na yacaqu; mo dou rogoci Koya.

8. Ia ni ra sa kila na ka sa tukuni era sa rai matua sara ki lomalagi, ka raica ni sa siro sobu mai e dua na ^otamata sa vakaisulu e na i sulu vulavula; a sa lako sobu mai ka tu e na kedra maliwa; era sa vakaraici koya kece na lewe vuqa, ia era sega ni doudou me ra veivosaki ni ra sa sega ni kilai Koya; raica era sa nanuma ga ni sa dua na agilosi.

9. A sa dodoka yani na ligana ka vosa vei ira na tamata ka kaya:

10. Raica ko i au ko Jisu Karisito ka ra a tukuna na parofita ni na lako mai ki vuravura.

11. Ia ko i ⁱau na rarama kei na vu-ni-bula kei vuravura; au sa gunu mai na ^jbilo ka solia vei au ko Tamaqu; au sa colata na nodra i ^lvalavala ca na kai vuravura me ^kvakacaucautaki kina ko Tamaqu; ia au sa vakayacora na loma i Tamaqu e na veika kece ga mai na i vakatekivu.

12. Ia ni sa vosa tiko vei ira na lewe vuqa ko Jisu, era sa cuva vakatobuicu ki na qele, ni ra sa qai nanuma ni a ^mparofisaitaki tu ni na mai vakaraitaki Koya vei ira na Karisito ni sa lesu mai lomalagi.

13. A sa vosa vei ira na Turaga ka kaya:

14. Dou tu cake ka lako mai vei au; dou ⁿdaramaka na ligamudou ki na sarisariqu, ka tara tale ga na we ni vako e na ligaqu kei na yavaqu mo dou kila kina ni sa i au na Kalou ni Isireli kei na ^oKalou ni vuravura kece ga, ka'u sa mate e na vuku ni nodra i ^pvalavala ca na kai vuravura.

15. A ra sa lako yani na lewe vuqa ka ^ddaramaka na ligadra ki na sarisarina, ka tara na we ni vako e na ligana kei na yavana; a ra sa lako yadua yani ka kitaka vakakina ko ira kece ga; era sa raica e matadra ka tara e na ligadra, ka ra sa vakadinata ni sa i Koya dina ogo era a tukuna tu na ^rparofita ni na lako mai.

16. Ia ni ra sa lako kece yani ka vakadinadinataka sara, era sa qai kailavaka kece ka vaka:

17. Osana! Sa kalougata na yaca ni Kalou sa Cecere ^sSara! Era sa cuva sobu vei Jisu ka vakarokoroko vua.

18. Ia sa tiko e na kedra maliwa na lewe vuqa ko ^tNifai; a sa kacivi koya ko Jisu ka kaya me lako mai vua.

19. A sa duri cake ko Nifai ka

(f) tik. 11. 3 Nif. 9:15. (g) raica b, 1 Nif. 12. (i) raica n, Mosa. 16. (j) Joni 18:11. (k) tik. 7. 3 Nif. 9:15. (l) tik. 14. 3 Nif. 9:21. Joni 1:29. (m) raica b, 1 Nif. 12. (n) tik. 15. Joni. 20:27. (o) raica 2e, Mosa. 7. (p) raica l. (q) tik. 14. (r) tik. 10. (s) raica 2e, Mosa. 7. (t) 3 Nif. 1:2, 3, 10. 7:15, 20, 23-26. 34 A.D.

lako yani; a sa cuva sobu vua na Turaga ka ^ureguca na yavana.

20. A sa vakaroti koya na Turaga me tu cake, ka sa kitaka vakakina.

21. A sa kaya vua na Turaga: Au sa ^vlesi iko mo ^wpapitaisotaki ira na tamata oqo ni'u sa lesu ^ttale ki lomalagi.

22. A sa kaciva na Turaga e so tale na tamata ka ^alesi ira tale ga vakakina. A sa kaya vei ira: Dou lako ka veipapitaisotaki vakaoqo, ka mo dou ^bkakua ni veiletitaka na kena i cakacaka.

23. Raica au sa kaya vei kemudou, ko ira yadua sa rogoca na nomudou i vakavuvuli ka veivutunitaka na nona i valavala ca, ka sa lomana me papitaisotaki e na yacaqu, mo dou papitaisotaki ira vakaoqo: mo dou lako sobu ka ^ctu e loma ni wai ka papitaisotaki ira e na yacaqu.

24. Ia mo dou cavuta na yacana ka kaya:

25. Sa ^dlesi au ko Jisu Karisito ^eme'u papitaisotaki iko e na yaca ni Tamada kei na Luvena kei na Yalo Tabu, Emeni.

26. Ia ni sa oti oqo mo qai tabadromuci koya e na wai ka vakamatari koya cake.

27. Ia mo dou veipapitaisotaki vakaoqo e na yacaqu; raica au sa kaya vakaidina vei kemudou, eratou sa duavata ga na ^fTamada kei na Luvena kei na Yalo Tabu; ia ^gau sa tu vata kei Tamaqu ka sa tuvata kei au ko Ta-

maqu, ka keirau sa ⁱduavata ko i au kei Tamaqu.

28. Ia mo dou veipapitaisotaki ^jvakaoqo, me vaka au sa vakarota vei kemudou. Dou ^kkakua ni veiletitaka na kena i cakacaka me vaka e liu; mo dou kakua ni veiletitaka tale ga na noqu i vakavuvuli me vaka dou sa dauvakayacora tiko mai.

29. E dina, e dina au sa kaya vei kemudou, ko koya sa tiko vua na yalo ni ^lveileti, sa sega ni noqu; ia sa nona ga na tevoru, ni sa i koya na vu ni veileti, ka sa dau vakauqeti ira na tamata me ra veileti ka veicudruvi vaka i ira.

30. Raica e sega ni noqu i vakavuvuli me ra vakauqeti na tamata me ra veileti; ia au sa vakaroti kemudou me muduki sara na veileti ^mvakaoqo.

31. E dina, e dina au sa kaya vei kemudou, au na vakatakila vei kemudou na noqu i vakavuvuli.

32. Raica na noqu i vakavuvuli, sa i vakavuvuli i Tamaqu; ⁿau sa tukuni Tamaqu ka sa tukuni au ko Tamaqu; ia na Yalo Tabu sa tukuni au kei Tamaqu; raica au sa tukuna vei kemudou, sa vakarota ko Tamaqu vei ira na tamata kece ga me ra veivutuni ka vakabauti au.

33. Ia ko ira yadua sa vakabauti au ka ^opapitaiso, era na vakabulai ka rawata na matanitu ni Kalou.

(u) 3 Nif. 17:10. (v) raica g, Mosa. 18. (w) raica v, 2 Nif. 9. (y) 3 Nif. 18:39. (2a) raica g, Mosa. 18. (2b) tik. 28-30. 3 Nif. 18:34. (2c) Mosa. 18:12. 3 Nif. 19:10-13. (2d) raica g, Mosa. 18. (2e) raica v, 2 Nif. 9. (2f) raica l, 2 Nif. 31. (2g) raica q, 3 Nif. 9. (2i) raica l, 2 Nif. 31. (2j) tik. 25, 26. (2k) tik. 22, 29, 30. (2l) tik. 22, 28, 30. (2m) tik. 22, 28, 29. (2n) tik. 35, 36. 3 Nif. 28:11. Ica 5:4. (2o) raica v, 2 Nif. 9.

34. Ia ko ira sa sega ni vakabauti au ka sega ni papitaiso, era na cudruvi.

35. E dina, e dina au sa kaya vei kemudou, na noqu i vakavuvuli ^{2p}sa i vakavuvuli i Tamaqu; ia ko ^{2q}ira yadua sa vakabauti au era sa vakabauti Tamaqu tale ga, ka sa ^{2r}tukuni au vei ira ko Tamaqu; ia e na talevi ira e ^{2s}na bukawaqa kei na Yalo Tabu.

36. Raica sa ^{2t}tukuni au ko Tamaqu; ia na Yalo Tabu sa tukuni au kei Tamaqu vei ira; ^{2u}keitou sa duavata, ko Tamaqu kei au kei na Yalo Tabu.

37. Ia au sa kaya tale vei kemudou, mo dou veivutuni ka ^{2v}papitaisotaki e na yacaqu ka yaco me vaka na gone lailai; ia kevaka e sega, dou na sega ni rawata na veika oqo.

38. Ia au sa kaya tale vei kemudou, mo dou veivutuni ka papitaisotaki e na yacaqu ka yaco me vaka na gone ^{2w}lailai; ia kevaka e sega, dou na sega ni rawata na matanitu ni Kalou.

39. E dina, e dina au sa kaya vei kemudou, oqo na noqu i vakavuvuli; ko koya yadua sa tara na nona vale e na yavu oqo sa tara cake e na dela ni vatu; ia e na sega ni rawata ^{2y}na matamata ni koro ko etesi.

40. Ia ko koya yadua sa vunautaka na i vakavuvuli tani ka kaya ni noqu i vakavuvuli, sa nona na tevororo ka sa sega ni tara

e na dela ni vatu; ia sa tara e na dela ni ^{3a}nuku ka sa tadola tu na matamata ni koro ko etesi me tilomi koya, ni sa coka na dobu ka liwa na cagi ka tabaki koya.

41. O koya mo dou qai lako ka vunautaka na noqu vosa vei ira na tamata oqo, kei ira na lewe ni veivanua kece ga.

WASE 12

Sa vakavulici ira na Nifai ko koya na i Vakabula – Sa lesi iratou na tisaipeli e le tinikarua – Sa vosa vei ira na lewe vuqa – Na vunau mai na ulunivanua – Me vaka na i vola i Maciu 5.

1. Ia ni sa vosa oti ko Jisu vei ^aNifai kei iratou na lewe ^ctinikarua e ratou sa ^blesi me veipapitaisotaki, sa qai dodoka na ligana vei ira na lewe vuqa ka vakavulici ira ka kaya: Dou sa kalougata kevaka dou sa muria na nodra vosa na lewe tinikarua ka'u sa digitaka oqo me ra qaravi kemudou; au sa ^dlesi iratou tale ga me ratou papitaisotaki kemudou e na wai; ia au na qai papitaisotaki kemudou e ^ena bukawaqa kei na Yalo Tabu; ia dou sa kalougata ni dou sa raici au, ka kilai au, ka vakabauti au ka papitaisotaki.

2. Ia era sa kalougata sara ko ira sa vakabauta na nomudou vosa, ni dou sa kaya dou sa raici au ka kila ni sa i Au. Io era sa kalougata ko ira sa vakabauta na nomudou vosa ka veivutuni ka

(2p) tik. 32, 36. (2q) Ica 4:12. (2r) tik. 32, 36. (2s) raica 2b, 3 Nif. 9. (2t) raica 2n. (2u) raica l, 2 Nif. 31. (2v) raica v, 2 Nif. 9. (2w) raica 2e, 3 Nif. 9. (2y) Mac. 16:18. 3 Nif. 18:12, 13. (3a) Mac. 7:24-27. 3 Nif. 14:24-27. 18:12, 13. WASE 12: (a) raica t, 3 Nif. 11. (b) raica g, Mosa. 18. (c) 3 Nif. 13:25. 15:11. 18:1-17, 26-39. 19:4-36. 20:1-6. 26:17. Wase 27, 28. 4 Nif. 1, 5, 13, 14, 30-33, 37, 44, 46. Moma. 1:13. 3:19. 8:10, 11. 9:22, 25. Ica 12:17. Moro. 2:3. (d) raica g, Mosa. 18. (e) raica 2b, 3 Nif. 9. 34 A.D.

^fpapitaiso; raica e na soli vei ira ^gna bukawaqa kei na Yalo Tabu me bokoci kina na nodra i valavala ca.

3. Io sa kalougata ko ira sa ⁱyalomalumalumu ka lako mai vei au, ni sa nodra na matanitu vakalomalagi.

4. Sa kalougata ko ira sa dau-tagai, ni ra na vakacegui.

5. Sa kalougata ko ira sa yalomalua, ni ra na taukena na vanua.

6. Sa kalougata ko ira sa viakania ka viagunuva na i valavala dodonu, ni ra na ^jvakasinaiti e na Yalo Tabu.

7. Sa kalougata ko ira sa dauloloma, ni ra na lomani.

8. Sa kalougata ko ira sa yalosavasava, ni ra na raica na Kalou.

9. Sa kalougata ko ira sa dautataro, ni ra na vakatokai me luve ni Kalou.

10. Sa kalougata ko ira sa ^kvakacacani e na vuku ni yacaqu, ni sa nodra na matanitu vakalomalagi.

11. Dou sa kalougata ni dou sa vakasewasewani, ka vakacacani, ka vosa vakacataki vakailasu e na ka kece ga e ca e na vukuqu.

12. Dou reki ka marau ^lvakalevu, ni sa levu na kena i sau vei kemudou mai lomalagi; raica sa vakaoqo na nodra vakacacani ira na parofita era sa bula e liu vei kemudou.

13. Au sa kaya vakaidina vei kemudou: Au sa lesi kemudou mo dou masima kei vuravura; ia ke-

vaka sa seyavu mai na masima na kena tuituina, e ^mna vakatuituinataki tale e na cava? Ia sa qai sega ni yaga na masima e na dua na ka, me biu ga ki tautuba me ra butuka sobu ko ira na tamata.

14. Au sa kaya vakaidina vei kemudou: Au sa lesi kemudou mo dou nodra rarama na tamata oqo. Na koro sa tara toka e na dela ni ulunivanua, sa sega ni tabonaki rawa.

15. Raica, sa tutuvaki li na cina ka qai biu toka e na ruku ni vakarau ni sila? E segai; e na biu ga e na kena i tutu me cinavi ira kece sa tiko e vale.

16. Ia me caudre vakakina na nomudou rarama e matadra na tamata oqo, me ra raica na nomudou i valavala vinaka ka vakarokorokotaka na Tamamudou sa tiko mai lomalagi.

17. Dou kakua ni nanuma ni'u sa lako mai me'u vakaotia na vunau, se na nodra i vakavuvuli na parofita; raica au sa sega ni lako mai me'u vakaotia, me'u vakayacora ga.

18. Au sa kaya vakaidina vei kemudou: E ⁿna sega ni takali e dua na mata ni vola lailai se dua na tikina lailai sara mai na vunau; raica e na vakayacori kece ga e na vukuqu.

19. Raica au sa solia vei kemudou na vunau kei na i vakaro i Tamaqu; ia mo dou vakabauti au ka veivutunitaka na nomudou i valavala ca, ka lako mai vei au e na ^oyalo sa raramusumusu kei na yalo sa bibivoro. Raica sa tu

(f) raica v, 2 Nif. 9. (g) raica 2b, 3 Nif. 9. (i) Mac. 5:3. (j) Mac. 5:6. (k) Mac. 5:10. (l) Mac. 5:12. (m) Mac. 5:13. (n) Mac. 5:18. (o) 3 Nif. 9:20. 34 A.D.

vei kemudou na i vakaro ka sa vakayacori kina na ^vvunau.

20. Ia mo dou lako mai vei au mo dou bula kina; au sa kaya vakaidina vei kemudou, kevaka dou sa sega ni muria na noqu ^vvunau, dou na sega ni rawata na matanitu vakalomalagi.

21. Dou sa rogoa ni sa kainaki vei ira e liu ka sa volai tale tu ga: Mo kakua ni laba; ia ko koya e na laba, e na cudruvi koya na ^rmataveilewai ni Kalou.

22. Ia ko i au, au sa kaya vei kemudou: O koya yadua sa cudru wale ga vua na wekana, e na cudruvi koya na ^smataveilewai. Ia ko koya e na vosa vakacacataka na wekana ni sa beitaka me ca, e na cudruvi koya na mataveilewai levu; ia ko koya e na rurulialiataki koya, e na cudruvi e na bukawaqa mai eli.

23. Ia kevaka ko sa lako mai vei au, se sa ^llomamu mo lako mai vei au ka qai nanuma ni dua na ka sa beitaki iko kina na wekamu,

24. Mo lako, mo drau veivinakati mada e liu kei na wekamu, mo qai lako mai vei au e na yalomu taucoko, au na qai rogoci iko.

25. Kusarawa mo drau veivinakati kaya sa beitaki iko ni drau sa lako vata kaya e na gaunisala; de soli iko yani ko koya, ko na qai biu ki na vale ni veivesu.

26. Au sa kaya vakaidina vei iko: Ko na sega sara ni sereki mai kina, ko na sauma kece mada na i ^llavo. Ia ko sa rawa li ni sauma

e dua na i lavo ni ko sa tiko e na vale ni veivesu? Au sa kaya vakaidina vei iko: E segai.

27. Dou sa kila sa volai tu vei ira e liu: Mo kakua ni dauyalewa.

28. Ia ko i au, au sa kaya vei kemudou: O koya yadua e na raica na yalewa me dodomo kina, sa dauyalewa oti kaya e lomana.

29. Au sa kaya vei kemudou: Dou ^vkakua sara ni vakatara me curu ki lomamudou na vakasama vakaoqo.

30. Sa vinaka cake mo dou vakatabui kemudou mai na veika oqo ka colata na nomudou kauveilatai; ia mo dou kakua ga ni biu ki eli.

31. Sa volai tale ga: Ko koya sa biuta tani na watina, me solia vua na i vola ni veibiu.

32. Ia ko i au, au sa kaya vei kemudou: Ko koya ^wsa biuta na watina, ke sa sega ni dautagane, sa vakavuna na nona dautagane; ia ko koya erau na veiwatini kaya sa biu, sa dauyalewa.

33. Ia sa volai tale ga: Mo kakua ni bubului vakailasu, ia mo vakayacora vua na Turaga na ka ko sa bubului kina.

34. Ia au sa kaya vei kemudou: Dou kakua sara ni bubului; kakua ki lomalagi ni sa i tikitiko vakaturaga ni Kalou;

35. Kakua ki vuravura ni sa i tutu ni yavana;

36. Ia mo kakua ni bubului ki na ulumu, ni ko sa sega ni bulia rawa e dua na drauniulu vulavula se loa-loa.

37. Ia me io na io, me sega na

(p) tik. 18, 46. 3 Nif. 9:17. 15:4-10. (q) tik. 19. 3 Nif. 15:10. (r) Maciu 5:21. (s) Maciu 5:22. (t) Maciu 5:23, 24. (u) raica c, Ala. 11. (v) V.V. 42:23. 43:16, 17. Raica j, 2 Nif. 28. (w) Maciu 5:32. Marika 10:11, 12. Luke 16:18. 34 A.D.

sega na nomudou vosa; ia kevaka sa vakuria tale na vosa oqo, sa i valavala ca.

38. Dou sa kila sa volai tu, me kena i sau na mata na mata, ka me kena i sau ni bati na bati.

39. Ia ko i au, au sa kaya vei kemudou: Dou kakua ni veisau-saumitaka na ca; ia kevaka e dua sa sabica na balumu i matau, golea tale ga vua na kena i karua.

40. Ia kevaka e dua sa via kauti iko ki na mataveilewai ka me kauta tani na nomu i curucuru, laiva me kauta tani tale ga na nomu i tutuvi.

41. Ia kevaka e dua sa vaka-saurarataki iko mo drau lako vata kaya e na dua na maile, lako vata kaya na kena i karua.

42. Solia vua sa mai kerekere vei iko; ia kakua ni bureitaka vua sa mai kerea mada e dua na nomu ka.

43. Ia sa volai tale tu ga: Mo lomana na wekamu ka cata na nomu meca.

44. Ia ko i au, au sa kaya vei kemudou: Dou lomani ira na nomudou meca; dou vosa vinaka vei ira sa rukaki kemudou; dou caka vinaka vei ira sa cati kemudou, ka masulaki ira sa vakalialiai kemudou ka vakacacani kemudou.

45. Mo dou luvana na Tamamudou sa tiko mai lomalagi; raica sa vakacabea ko koya na nona matanisiga vei ira na tamata ca kei ira na tamata vinaka.

46. Ia na vunau ^ukece ga sa volai tu e liu sa vakayacori e na vukuqu.

47. Ia sa ^{2a}takali yani na veika

makawa; raica sa yaco me vou na ka kece ga.

48. O koya mo dou qai vinaka sara me ^{2b}vakataki au, se mo dou vinaka sara me vaka na Tamamudou sa tiko mai lomalagi.

WASE 13

Tomani na nona i vakavuvuli na i Vakabula vei ira na Nifai – Na nona i vakaro vei iratou na lewe tinikarua. Me vaka na i vola i Maciu 6.

1. Au sa kaya vakaidina vei kemudou, mo dou solia na nomudou i loloma vei ira na dravudravua; ia dou raici kemudou vinaka mo dou kakua ni kitaka na nomudou i loloma e matadra na tamata me ra raici kemudou kina; kevaka e vakaoqo, e na sega na kemudou i sau mai vua na Tamamudou sa tiko mai lomalagi.

2. Ia ni ko sa kitaka na i loloma, mo kakua ni uvuca na davui e matamu me vaka era sa daukitaka na dau veivakaisini e na ^aveivale-ni lotu kei na veigaunisala, me ra dokai kina vei ira na tamata. Au sa kaya vakaidina vei kemudou: Sa tu ga vei ira na kena i sau.

3. Ia ko iko, ni ko sa soli ka ni loloma me kakua ni kila na ligamu i mawi na ka sa solia na ligamu i matau.

4. Me vuni kina na nomu i loloma; ia na Tamamu sa raica na ka e vuni, e na sauma votu vei iko.

5. Ia ni ko sa masu, mo kakua ni vakataki ira na dauveivakaisini; raica era sa vinakata me ra tu e na veivale-ni-lotu kei na

(y) raica p. (2a) 3 Nif. 15:2, 3. (2b) Mac. 5:48. 3 Nif. 19:25-29. 27:27. WASE 13: (a) raica v, Ala. 16. 34 A.D.

veitutu ni sala ka masu, me raici ira kina ko ira na tamata. Au sa kaya vakaidina vei kemudou: Sa tu ga vei ira na kena i sau.

6. Ia ko iko, ni ko sa masu, curu ki na nomu loqi; ia ni ko sa sogota na kena katuba, masu vua na Tamamu sa tabogo; ia na Tamamu sa raica na ka e vuni, e na sauma votu vei iko.

7. Ia ni dou sa masu, kakua ni vosa balabalavu wale ga me vakataki ira na tawa lotu, ni ra sa nana era na rogoci ni ra sa vosa balabalavu.

8. O koya mo dou qai kakua ni vakataki ira; raica sa kila e liu na Tamamudou na ka sa yaga vei kemudou, qai muri na nomudou ke-rekere vua.

9. O koya mo dou qai masu vakaoqo: Tama i keimami mai lomalagi, me vakarokorokotaki na yacamuni.

10. Me caka na lomamuni e vuravura me vaka sa caka mai lomalagi.

11. Ia mo ni kakua ni cudruvi keimami e na vuku ni neimami i valavala ca, me vaka keimami sa sega ni cudruvi ira era sa i valavala ca vei keimami.

12. Mo ni kakua ni kauti keimami ki na vere, ka mo ni vakabulai keimami mai na ca.

13. Ni sa nomuni na lewa, kei na kaukauwa, kei na vakarokoroko, ka sega ni mudu. Emeni.

14. Ia kevaka dou sa sega ni cudruvi ira na tamata era sa caka cala vei kemudou; e na sega tale ga ni cudruvi kemudou na Tamamudou vakalomalagi.

15. Ia kevaka dou sa cudruvi ira na tamata era sa caka cala vei kemudou, e na cudruvi kemudou tale ga na Tamamudou e na vuku ni nomudou caka cala.

16. Ia ni dou sa ^blolo, kakua ni vakaveveku mata me vakataki ira na dauveivakaisini, ni ra sa vakatanitaka na matadra me rairai vei ira na tamata na nodra lolo. Au sa kaya vakaidina vei kemudou: Sa tu ga vei ira na kena i sau.

17. Ia ko iko, ni ko sa lolo, lumuta na ulumu ka tavoya na matamu.

18. Me kakua ni rairai vei ira na tamata na nomu lolo, vua ga na Tamamu sa tabogo; ia na Tamamu sa raica na ka sa vuni, e na sauma votu vei iko.

19. Dou kakua ni kumuna vata vei kemudou na i yau e vuravura, e dauvakacacana kina na sarasara kei na veveka, a sa ravabasuka kina na daubutako ka butakoca.

20. Ia mo dou kumuna vata na nomudou i yau mai lomalagi, sa sega ni vakacacana na sarasara se na veveka, a sa sega ni ravabasuka kina na daubutako me butakoca.

21. Raica e na tiko na yalomudou e na yasana sa tiko kina na nomudou i yau.

22. A cina ni yago na mata; ia kevaka sa vinaka na matamu, e na rarama kina na yagomu taucoko.

23. Ia kevaka sa ca na matamu, e na butobuto na yagomu taucoko. Ia kevaka sa butobuto

na rarama sa tu e lomamu, sa wacava levu ni butobuto ko ya!

24. Sa sega ni dua na tamata sa qarava rawa e le rua na turaga; raica e na cata e dua ka lomani koya ka dua; se na kabita e dua ka beci koya ka dua. Dou sa sega ni qarava rawa na Kalou kei na i yau!

25. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo ko Jisu, sa qai golevi iratou na le tinikarua sa digitaka ko Koya ka kaya: Dou nanuma tiko na noqu vosa. Raica au sa digitaki 'kemudou mo dou qaravi ira na tamata oqo. Ia au sa kaya vei kemudou: Mo dou kakua ni lomaocaoca e na vuku ni nomudou bula, e na ka mo dou kania se na ka mo dou gunuva; se e na vuku ni yagomudou e na ka mo dou vakaisulu kina. Sa ka levu na bula; ia na kakana na ka lailai, se segai? A yago tale ga na ka levu; ia sa ka lailai na i sulu, se segai?

26. Dou raica na manumanu vuka, ni ra sa sega ni dauveikabukaburaki se dautamusuka se daukumuna vata ki na lololo; a sa vakani ira na Tamamudou vakalomalagi. Dou sa sega beka ni uasivi cake vei ira?

27. Ia ko cei vei kemudou, ni sa lomaocaoca, sa rawata me vakuria vakalailai ga na siga ni nona bula?

28. Ia dou sa lomaocaoca vakacava e na vuku ni sulu? Dou vakananuma na viavia ni veikau, era sa tubu vakaevei? Era sa sega ni daucakacaka se dautali.

29. Ia au sa kaya vei kemudou: O Solomoni e na nona i ukuuku

kece ga, sa sega ni vakaisulu me vaka e dua vei ira oqo.

30. Ia kevaka sa vakasuluma vakaoqo na Kalou na co ni veikau ka tu edaidai, a sa biu ki na lovo e na mataka, e na gu vakalevu cake me vakasulumi kemudou kevaka dou sa vakabauta vakaidina sara.

31. O koya mo dou qai kakua ni lomaocaoca ka kaya: A cava eda na kania? se, A cava eda na gunuva? se, A cava eda na vakaisulu kina?

32. Raica sa kila na Tamamudou vakalomalagi ni sa yaga vei kemudou na ka kece ga oqo.

33. Ia dou vakasaqara taumada na matanitu ni Kalou kei na nona yalododonu; ia e na soli me kena i kuri vei kemudou na ka kece ga oqo.

34. O koya mo dou qai kakua ni lomaocaoca e na vuku ni mataka; e na lomaocaoca na mataka e na vuku ni kena ka. Sa rauta na siga na kena ca.

WASE 14

Tomani na nona i vakavuvuli na i Vakabula – Sa vakasalataki ira na lewe vuqa – Me vaka na i vola i Maciu 7.

1. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo ko Jisu, sa gole tale vei ira na lewe vuqa ka kaya: Au sa kaya vakaidina vei kemudou: Dou kakua ni daulelewa, de dou na lewai.

2. Ia na lewa dou na kitaka, dou na lewai kina; kei na i vakarau dou sa vakarautaka, e na vakarautaki tale vei kemudou.

3. Ia ka vakaevei ni ko sa raica

na malamala e na mata ni wekamu, ka ko sa sega ni nanuma na kau e matamu?

4. Se, ko na kaya vakaevei vua na wekamu: Me'u leuta mada na malamala mai na matamu; ko sa sega li ni raica na kau sa tu e matamu?

5. Na dauveivakaisini! Mo cavuta mada e liu na kau mai na matamu; ia ko na qai raica vinaka mo leuta na malamala mai na mata ni wekamu.

6. Dou kakua ni solia na ka tabu vei ira na koli, se biuta na nomudou mataniciva e matadra na vuaka, de ra butuka sobu e yavadra ka ra vuki mai ka basuraki kemudou.

7. "Dou kerekere, ka na soli vei kemudou; dou vakasaqara, ka dou na kunea. Dou tukituki, ka na dolavi vei kemudou.

8. Ni sa rawata ko koya yadua sa kerekere; ka sa kunea ko koya sa vakasaqara, ka na dolavi vua sa tukituki.

9. Se ko cei mada vei kemudou, kevaka e kere madrai na luvena, e na solia vua e dua na vatu?

10. Se kere ika, e na solia vua e dua na gata?

11. Ia kevaka dou sa kila, ko i kemudou na tamata ca, mo dou solia na ka vinaka vei ira na luvemudou, sa na gu vakalevu cake me solia na veika vinaka na Tamamudou mai lomalagi vei ira sa kerekere vua.

12. Ia na ka vakaadua ga dou sa vinakata me ra kitaka vei kemudou na tamata, dou kitaka vakatale ga kina vei ira; raica sa va-

kaoqo na vunau kei na nodra i vakavuvuli na parofita.

13. Dou curu ki na matamata ni koro ^bqiqo! Raica sa lalaga na matamata ni koro, ka rabailevu na sala, sa basika ki na rusa; a ra sa lewe vuqa sa curu kina.

14. Ia sa qiqo na matamata ni koro, ka rabailailai na sala sa basika ki na bula; a ra sa lewe lailai sa kunea.

15. Ia dou qarauni kemudou vinaka mai vei ira na i vakavuvuli vakailasu; raica era sa lako mai vei kemudou ka vakaisulu vaka na sipi, a ra sa wolifa daukata e lomadra.

16. Dou na kilai ira e na vuadra. Sa veti li na vua ni vaini mai na wa vakavotona, se na lolo mai na soni?

17. Sa vakakina sa vuataka na vua vinaka na kau vinaka kece ga, a sa vuataka na vua ca na kau ca.

18. E sega na kau vinaka sa vuataka rawa na vua ca, se na kau ca sa vuataka rawa na vua vinaka.

19. Raica na kau vakaadua ga sa sega ni vuataka na vua vinaka, sa ta laivi ka biu ki na bukawaqa.

20. E dina ga, dou na kilai ira e na vuadra.

21. E na sega ni curu ki na matanitu vakalomalagi ko ira kece ga sa kaya vei au: Turaga, Turaga! Ia ko koya ga sa cakava na loma i Tamaqu sa tiko mai lomalagi.

22. Era na lewe vuqa e na kaya vei au e na siga ko ya: Kemuni na Turaga, na Turaga, keimami a sega li ni vakavuvuli e na yacamuni? Ka vakasevi ira na tevoru e na yacamuni? Ka kitaka na caka-caka mana e vuqa e na yacamuni?

23. Ia ka'u na qai tukuna vei ira: Au sa sega sara ni kilai kemudou; dou lako tani vei au, ko i kemudou sa daukitaka na i valavala ca.

24. Ia ko koya yadua sa rogoca na noqu vosa oqo ka cakava, au na vakatautauvatataka kei na tamata vuku sa tara na nona vale e na dela ni vatu.

25. A sa tau mai na ^cuca, ka coka na dobui, ka liwa mai na cagi ka tabaka na vale ko ya; a sa sega ni bale ni sa tauyavutaki e na vatu.

26. Ia ko koya yadua sa rogoca na noqu vosa oqo ka sega ni cakava, e na vakatautauvatataki kei na tamata lialia sa tara na nona vale e na dela ni nuku.

27. A sa tau mai na uca, ka coka na dobui, ka liwa na cagi ka tabaka na vale ko ya, a sa bale kina; ia sa ka levu na kena bale!

WASE 15

Sa vakaisosomitaki na Vunau i Mosese – Sa mai vakayacora na vunau ko Koya ka solia na vunau – E so tani tale na sipi.

1. Ia ni sa tinia na nona vosa ko Jisu, sa vakaraici ira na lewe vuqa ka kaya: Raica dou sa rogoca na noqu i ^avakavuvuli ni bera ni'u lesu tale vei Tamaqu; ia ko koya yadua sa nanuma ka muria na noqu i vakavuvuli, au na ^bvakabulai koya e na siga mai muri.

2. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo ko Jisu, sa kila sa tu e na kedra maliwa e so era sa kurabuitaka na ka sa tukuna me baleta na ^cvunau i Mosese; era sa sega ni kila na i

balebale ni nona ^dkaya ni sa takali yani na veika makawa, ka sa yaco me vou na ka kece ga.

3. A sa kaya vei ira: Dou kakua ni kurabui ni'u sa kaya vei kemudou ni sa takali yani na veika makawa, ka sa yaco me vou na ka kece ga.

4. Au sa kaya vei kemudou: Sa vakayacori na ^evunau i Mosese.

5. Raica sa i ^fau ga sa solia na vunau, ka sa i au sa veiyalayalati kei ira na noqu tamata na Isireli; ia e na vukuqu ga sa soli kina na ^gvunau, ka'u sa lako mai me'u vakayacora me'u vakaotia kina.

6. Au sa ⁱsega ni lako mai me'u vakaotia na nodra i vakavuvuli na parofita, ni vuqa na nodra i vakavuvuli e sa bera ni vakayacori; ia au sa kaya vakaidina vei kemudou, e na yaco mada kece ga.

7. Ia ni'u sa kaya vei kemudou ni sa takali yani na veika ^jmakawa, e sega ni sa oti kina na veika sa tukuni tu ni na yaco mai.

8. Raica e sa bera ni vakayacori taucoko na ^kveiyalayalati ka'u a cakava vei ira na noqu tamata; ia sa mai tini ga vei au na ^lvunau a soli vei Mosese.

9. Raica ko i au na vu ni vunau kei na ^mrarama. Dou muri au ka vosota me yacova na i vakataotioti, dou na bula kina; ia ko koya sa ⁿvosota me yacova na i vakataotioti, au na solia vua na bula tawamudu.

10. Raica au sa solia vei kemudou na noqu vunau; ia mo dou talairawarawa kina. Raica sa tukuni

(c) raica e, Ala. 26. WASE 15: (a) Mac. wase 5-7. (b) raica q, Mosa. 23. (c) raica p, 2 Nif. 25. (d) 3 Nif. 12:46, 47. (e) 3 Nif. 9:17. (f) 1 Kori. 10:4. (g) 3 Nif. 12:46, 47. (i) tik. 7, 8. 3 Nif. 20:11, 12. 23:1-3. (j) 3 Nif. 12:46, 47. (k) 3 Nif. 5:24-26. 16:5. Raica e, 1 Nif. 15. (l) raica p, 2 Nif. 25. (m) raica n, Mosa. 16. (n) raica 2 Nif. 31:20. 34 A.D.

au vakaidina na vunau kei na nodra i vakavuvuli na parofita!

11. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo ko Jisu, sa qai kaya vei ^oiratou na le tinikarua sa digitaka ko koya:

12. Oi kemudou na noqu tisai-peli; dou sa nodra rarama na tamata oqo, ko ira na vo ni mataqali i Josefa.

13. Raica sa solia vei kemudou ko Tamaqu na vanua ^poqo mo dou taukena.

14. Ia sa sega ni vakaroti au ko Tamaqu me'u tukuni kemudou vei ira na wekamudou sa tiko mai Jerusalemi.

15. E sega tale ga ni vakaroti au ko Tamaqu me'u tukuni ira na yavusa tale e ^qso ni Isireli sa kauti ira tani mai kea ko Koya.

16. Ia oqo ga na ka sa vakarota ko Tamaqu me'u tukuna vei ira:

17. E ^rso tani tale na noqu sipi, era sa sega ni tiko e na bai oqo; sa kilikili me'u kauti ira tale ga mai, a ra na rogoca na domoqu; e na qai duabau ga na qele ni sipi, ka duabau ga na i vakatawa.

18. Ia era sa sega ni vakabauta na noqu vosa, ni ra sa tamata domodomoqa ka yalo butobuto; a sa vakaroti au kina ko Tamaqu me'u kakua ni vakamacalataka sara vei ira.

19. Ia au sa kaya vakaidina vei kemudou, sa vakaroti au ko Tamaqu me'u tukuna vei kemudou ni dou a kau tani mai vei ira e na vuku ni nodra i valavala ca; ia e na vuku ni nodra i valavala ca era sa sega kina ni kilai kemudou.

20. Ia au sa kaya vakaidina vei kemudou, e na vuku ni nodra i valavala ca, era sa sega tale ga ni kilai ira kina na yavusa tale e ^sso sa kauti ira tani mai kea ko Tamaqu.

21. Au sa kaya vakaidina vei kemudou, sa i ^tkemudou ga au sa kaya kina vakaqo: E so tani tale na noqu sipi, era sa sega ni tiko e na bai oqo; sa kilikili me'u kauti ira tale ga mai, a ra na rogoca na domoqu; e na qai duabau ga na qele ni sipi, ka duabau ga na i vakatawa.

22. Ia era sa sega ni kila na i balebale ni noqu vosa; era sa nanuma ni'u sa tukuni ira sa matanitu tani; ia era sa sega ni kila ni sa dodonu mada me ra vunautaka yani na i vakavuvuli vei ira era sa matanitu tani, me ra qai ^usaumaki mai kina.

23. Ia era sa sega ni kila na i balebale ni noqu kaya ni ra na rogoca na domoqu; era sa sega tale ga ni kila ni'u na sega ni vosa sara se vakaraitaki au vei ira sa matanitu tani, ia ^ve na tukuni au ga na Yalo Tabu.

24. Ia dou sa rogoca na domoqu, ka raici au; dou sa noqu ^wsipi ka dou sa wili vata kei ira sa solia vei au ko Tamaqu.

WASE 16

E dua tani tale na qele ni sipi e na rogoca na nona vosa na i Vakabula – Era na vakalougatataki na matanitu tani era sa vakabauta – Na ka sa yaco vei ira sa beca na i tukutuku vinaka – Sa tukuna na vosa i Aisea na parofita.

1. Au sa kaya vakaidina vei ke-

(o) 3 Nif. 12:1. (p) raica l, 1 Nif. 18. (q) tik. 20. 2 Nif. 21:12. 3 Nif. 16:1-4. 17:4. (r) tik. 21-24. Joni 10:16. (s) raica q. (t) tik. 17. (u) Cakacaka 10:34-43. (v) Cakacaka 10:44, 48. (w) tik. 17, 21. 34 A.D.

mudou, e ^aso tani tale na noqu sipi; ia era sega ni tiko e na vanua ogo se mai Jerusalemi, se e na dua na vanua vakavolivolita ka'u a caka-caka voli kina.

2. Ia ko ira ogo era sa ^bsega mada ni rogoca na domoqu, ka'u sa sega tale ga ni vakaraitaki au mada vei ira.

3. Ia sa vakaroti au ko Tamaqu me'u lako vei ira; era na ^crogoca na domoqu ka ra na wili vata kei ira na noqu qele ni sipi, me duabau ga na qele ni sipi ka duabau ga na i vakatawa; ia au sa lako me'u vakaraitaki au vei ira.

4. Au sa vakaroti kemudou mo dou vola tiko na noqu vosa; ia ko ira na noqu tamata ka tiko mai Jerusalemi, ko ira sa kilai au ka caka-caka vata voli kei au, kevaka era sa sega ni kerea vua na Tamaqu e na yacaqu me ra kilai kemudou kei ira na yavusa tale e ^dso e na kaukauwa ni Yalo Tabu, sa na maroroi tu ga na noqu vosa dou sa vola me qai vakaraitaki vei ira ^ena Matanitu tani; ia e na ^fnodra gauna na Matanitu tani, era na qai kauta lesu tale yani vei ira na vo ni nodra kawa era sa veiseyaki tu e dela i vuravura e na vuku ni nodra tawa-vakabauta, me ra kila kina ni sa i au na nodra i Vakabula.

5. Ia au ^gna qai soqoni ira kece, mai na i yalayala vava kei vuravura; au na qai vakayacora kina na ^hveiyalayalati ka cakava ko Tamaqu vei ira na mataqali i Isireli.

6. Ia era sa kalougata ko ira na

Matanitu tani, ni ra sa vakabauti au ka vakabauta tale ga ⁱna Yalo Tabu, o koya sa tukuni ^kau kei Tamaqu vei ira.

7. Ia sa kaya ko Tamaqu, dou sa sega ni vakabauti au ko i kemudou na mataqali i Isireli; ia me vaka ni ra sa vakabauti au na matanitu tani, e na vakatakilai kina vei ira na i vakavuvuli dina e na siga mai ^lmuri.

8. Ia sa kaya ko Tamaqu, e na ^mca ko ira na Matanitu tani era sa sega ni vakabauta! E dina ga era sa lako mai ki na vanua ogo, ia era sa mai vakasevi ira tani na noqu tamata, ko ira na Isireli; io era sa vakatalai ira tani na noqu tamata ka butuki ira sobu e yavadra.

9. Ia sa yalololoma ko Tamaqu vei ira na Matanitu tani; ia e na vakatauca na nona lewa vei ira na noqu tamata ko ira na Isireli; raica au sa kaya vakaidina vei kemudou, ni sa ⁿoti na veika kece ogo, au na qai laivi ira na noqu tamata, ko ira na Isireli me ra yaviti, vakararawataki, vakamatei ka vakasevi tani; ia era na cati ka vakasiusitaki, ka ra na vosa beci ira ko ira na Matanitu tani.

10. Ia sa vakaroti au ko Tamaqu me'u kaya vakaoqo vei kemudou: E na siga era sa vakatanitaka kina na noqu i ^ovakavuvuli ko ira na Matanitu tani, ka ra sa viavialevu ka beca na vei matanitu ^pkece ga kei na tamata kece ga e vuravura, ka ia na i valavala ca kece ga, na veidabui, na lawaki, na veivakai-

(a) raica q, 3 Nif. 15. (b) 3 Nif. 15:17, 21, 23, 24. (c) raica b. (d) raica q, 3 Nif. 15. (e) raica c, 2 Nif. 27. (f) 1 Nif. 10:14. Raica c, 2 Nif. 27. (g) raica e, 1 Nif. 15. (i) raica k, 3 Nif. 15. (j) raica v, 3 Nif. 15. (k) 3 Nif. 11:32, 35, 36. (l) raica c, 2 Nif. 27. (m) 2 Nif. 28:32. Raica d, 1 Nif. 14. (n) raica k, 2 Nif. 26. (o) 1 Nif. 13:34, 36. 3 Nif. 27:9-12. (p) Moma. 8:35-41. 34 A.D.

sini, na laba, na i vakavuvuli ^qlasu na ^rveibutakoci, kei na cakacaka ^sbutobuto kece ga; io kevaka era sa vakatanitaka na noqu i ^tvakavuvuli ka kitaka na ka kece oqo, au na ^ukauta tani vei ira na noqu i vakavuvuli, sa kaya ko Tamaqu.

11. Ia na qai nanuma na veiayalayalati ka'u a cakava vei ira na noqu tamata, ko ira na Isireli; raica au na qai kauta yani vei ^vira na noqu i vakavuvuli.

12. Ia au na vakaraitaka vei kemudou na mataqali i Isireli, ni ra na sega ni rawai kemudou ko ira na Matanitu tani; ia au na vakayacora na noqu ^wveiyalayalati kei kemudou na mataqali i Isireli, dou na qai ^ykila ni sa dina na noqu i vakavuvuli.

13. Ia sa kaya ko Tamaqu, kevaka era sa veivutuni ko ira na Matanitu tani ka saumaki mai vei au, era na ^awili vata kei ira na noqu tamata, ko ira na mataqali i Isireli.

14. Ia au na sega ni laivi ira na noqu tamata, ko ira na mataqali i Isireli, me ra lako yani ka butuki ira sobu, sa kaya ko Tamaqu.

15. Ia kevaka era sa sega ni saumaki mai vei au ka muria na noqu vosa, au na laivi ira na noqu tamata ko ira na Isireli, me ra lako yani ka butuki ira sobu; ia era na vaka na ^bmasima sa seyavu mai na kena tuituina, ka sa sega ni yaga e na dua na ka, me biu ga ki tautuba me ra butuka sobu na noqu tamata ko ira na Isireli.

16. Au sa kaya vakaidina vei

kemudou, sa vakaroti au ko Tamaqu ^cme'u solia na vanua oqo vei ira na tamata oqo me ra taukena.

17. Ia e na qai vakayacori kina na vosa sa tukuna ko Aisea na paprofita ka kaya:

18. A domodra na ^dnomu i vakatawa! Era sa tabalaka na domodra, era ia vata na nodra kaila, ni ra na raica e na matana votu ni sa lesu mai ki Saioni na Turaga.

19. Dou lagata mai na sere ni marau, dou kaikaila vata, na veiyasana lala ni Jerusalem; ni sa vakacegui ira na nona tamata na Turaga, ka sa vakabulai Jerusalem.

20. Sa vakaraitaka mai na Turaga na ligana tabu e matadra na veimatanitu kece ga; ia na i yalayala kece ga kei vuravura e na kunea na bula sa mai vei koya na noda Kalou.

WASE 17

Tomani na nona i vakavuvuli na i Vakabula – Na mataqali i Isireli era sa yali tu – Sa vakabulai ira na tauvimate na i Vakabula ka vakalougatataki ira na gone lalai – Na nona cakacaka talei ka veivakurabuitaki.

1. Ia sa cavuta oti na vosa oqo ko Jisu, sa gole vei ira na lewe vuqa ka kaya: Raica sa voleka me'u lesu tale.

2. Au kila ni dou sa oca mai e na gauna oqo, ka sega ni tugana rawa ki lomamudou na vosa kece ga sa vakarota ko Tamaqu me'u tukuna vei kemudou.

3. Ia mo dou lako mada ki na

(q) 2 Nif. 26:29. (r) raica j, 2 Nif. 28. (s) raica j, 2 Nif. 10. (t) raica o. (u) 3 Nif. 20:27, 28. (v) raica w, 3 Nif. 20:29. (w) raica k, 3 Nif. 15. (y) Ila. 15:13. (2a) 2 Nif. 10:18, 19. 3 Nif. 21:22-25. Wase 30. (2b) 3 Nif. 12:13. (2c) raica p, 3 Nif. 15. (2d) Ais. 52:8-10. 34 A.D.

nomudou veivale ka vakasamataka e lomamudou na veika au sa tukuna; io mo dou kerea vei Tamaqu e na yacaqu me vakatakila na kena i balebale ka vakarautaki kemudou vinaka mai mo dou rogoci au tale ni mataka.

4. Raica au sa na ^alako cake mada vei Tamaqu; au na la'ki raici ira tale ga na mataqali i Isireli era sa ^byali tu; ia era sa sega ni yali vei Tamaqu, ni sa kauti ira ko Koya ki na vanua era sa tiko kina.

5. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo ko Jisu, sa vakararai yani vei ira na lewe vuqa ka raica ni ra sa tagi ka vaka e vakamasuti Koya na matadra me tiko vata mada ga kei ira.

6. A sa kaya vei ira: Raica sa vuabale dina na noqu lomani kemudou.

7. ^cSa tiko li e so na nomudou tauvimate? Dou kauti ira mai. Io dou kauti ira mai na lokiloki, na mataboko, na gera, na mudu, na vukavuka, ko ira sa malai, ko ira didivara kei ira kece ga sa tauvimate tu. Dou kauti ira mai ka'u na vakabulai ira, ni'u sa lomani kemudou; io sa vuabale sara na noqu loloma.

8. Au kila ni dou sa vinakata me'u kitaka vei kemudou na veika au a kitaka vei ira na wekamudou mai Jerusalemi; ia au kila ni sa ^dkilikili me'u vakabulai kemudou me vaka na nomudou vakabauta.

9. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo, era sa kauti ira mai a tauvimate kei ira sa rarawa tu, ko ira na lokiloki, na mataboko, na galu kei na veimataqali mate kece ga; a sa

^evakabulai ira kece ga ko Koya.

10. A ra sa cuva sobu kece ga e yavana ka vakarokorokotaki Koya, ko ira sa vakabulai kei ira sa bula vinaka tu; a ra sa lewe vuqa era sa lako mai ka ^freguca na yavana, ka sa suasua na yavana e na wai ni matadra.

11. A sa kaya me ra kau mai vua na gone ^glalai.

12. A ra sa kauti ira mai na gone lalai vei Jisu ka vakatikori ira vakavolivoliti Koya; a ra sa suka ki muri na lewe vuqa me ra lako kece ki liu na gone lalai.

13. Ia ni ra sa kau kece mai vei Jisu ka sa tu e na kedra maliwa ko Koya, sa qai kaya vei ira na lewe vuqa me ra ^htekiduru.

14. Ia ni ra sa tekiduru kece, sa vutugu e lomana ko Jisu ka kaya: I Tamaqu, au sa ⁱrarawataka na nodra i valavala ca na mataqali i Isireli.

15. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo, sa qai ^ktekiduru tale ga ko Koya ka masu vua na Tamana; ia sa sega ni rawa me volai na nona masu, era sa vakadinadinataka ga ko ira sa rogoci Koya.

16. Ia sa vaka ga oqo na ka era tukuna: Keimami sa ^lsega mada ni bau raica se rogoca, na ka levu ka veivakurabuitaki keimami a raica ka rogoca e na masu nei Jisu vei Tamana.

17. Ia sa sega na gusu me tukuna, sega na yalo me sereka, ka sega e dua me vola rawa na ka levu ka veivakaurabuitaki keimami a raica ka rogoca e na masu i Jisu; ia sa sega ni tukuni rawa na levu ni

(a) 3 Nif. 18:39. (b) raica q, 3 Nif. 15. (c) tik. 9, 10. (d) 2 Nif. 27:23. Ica 12:12. (e) 3 Nif. 26:15. (f) 3 Nif. 11:19. (g) tik. 12, 21, 23, 24. 3 Nif. 26:14, 16. (i) 3 Nif. 19:6, 16, 17. (j) 3 Nif. 27:32. (k) 3 Nif. 19:19, 27. (l) 3 Nif. 19:32-34.

neimami marau ni keimami sa ro-goci Koya ni sa masulaki keimami vei Tamana.

18. A sa tinia na nona masu vei Tamana ko Jisu ka tu cake; ia ko ira na lewe vuqa era sa cuva tu ga e na levu ni nodra marau.

19. A sa vosa ko Jisu ka kaya vei ira me ra tu cake.

20. Ia ni ra sa tu cake, sa qai kaya vei ira: Dou sa kalougata ni dou sa vakabauta. Raica sa vua-bale na noqu marau.

21. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo, sa tagi; a ra sa vakadinadina-taka na lewe vuqa; a sa ^mkeveti ira yadua na gone lalai ka vakalougata-taki ira ka masulaki ira vei Tamana.

22. A sa tagi ni sa vakalougata-taki ira oti.

23. Sa qai vosa vei ira na lewe vuqa ka kaya: Dou raici ira na nomudou lalai.

24. Ia ni ra sa raici ira yani, era sa rai cake sara ka raica sa tadola ko lomalagi ka ra sa siro sobu mai kina na agilosu, ka sa vaka e nodra sala sobu mai na yameyame ni bukawaqa; era sa mai vakavolivoliti ira na gone lalai ka qaravi ira; a ⁿsa vakavolivoliti ira na yameyame ni bukawaqa.

25. Era sa raica ka rogoca ka vakadinadinataka ko ira na lewe vuqa; era sa kila ni sa dina na nodra i tukutuku, ni ra a raica ka rogoca ko ira yadua; ia na kedra i wiliwili kece e rua na udolu ka lima na drau; oqo ko ira na tagane, na ya-lewa kei na gone.

WASE 18

Sa vakatakilai vei ira na Nifai na cakacaka tabu ni kana madrai kei na gunu waini – Sa vakavulici ira me ra darumasu – Sa solia na kaukauwa me soli kina na Yalo Tabu.

1. A sa vakaroti iratou na nona ^atisaipeli ko Jisu me ratou kauta mai vua na ^bmadrai kei na waini.

2. Ia ni ratou sa lako me kauta mai na madrai kei na waini, sa kaya vei ira na lewe vuqa ko Koya me ra dabe.

3. Ia ni ratou sa kauta mai na tisaipeli na madrai kei na waini, sa taura na madrai ko Koya ka dovia ka lotutaka, ka solia vei iratou na tisaipeli me ratou kania.

4. Ia ni ratou sa kana oti, sa kaya me ratou solia tale ga vei ira na lewe vuqa.

5. Ia ni ra sa kana oti na lewe vuqa, sa kaya vei iratou na tisaipeli: Raica au na ^clesia e dua vei kemudou me dovia na madrai ka lotutaka, ka solia vei ira na noqu lewe ni lotu; io ko ira kece ga sa vakabauta ka ^dpapitaisotaki e na yacaqu.

6. Ia mo dou vakayacora e na kena i cakacaka au sa kitaka; io me vaka au sa dovia na madrai ka lotutaka, ka solia vei kemudou.

7. Dou kitaka oqo me vaka au sa vakaraitaka vei kemudou, mo dou ^evakananumi au kina. Oqo me i vakadinadina vei Tamaqu ni dou na daunanumi au tiko ga. Ia ke-vaka dou sa ^fdaunanumi au tiko ga, e na tiko ga kei kemudou na noqu Yalo Tabu.

(m) raica g. (n) raica g. WASE 18: (a) raica c, 3 Nif. 12. (b) tik. 2-14, 28-34. 3 Nif. 20:3-9. 26:13. 4 Nif. 27. Moma. 9:29. Moro. wase 4, 5. (c) 4 Nif. 14. Raica g, Mosa. 18. Moro. 3:4. (d) raica v, 2 Nif. 9. (e) tik. 11. 3 Nif. 20:8. Moro. 4:3. 5:2. (f) tik. 11. Moro. 4:3. 5:2. 34 A.D.

8. Ia ni sa cavuta na vosa oqo, sa kaya vei iratou na nona tisaipeli me ratou taura na bilo waini ka gunuva, ka solia tale ga vei ira na lewe vuqa me ra gunuva.

9. A ratou sa kitaka vakakina; eratou sa gunuva e liu ka qai solia tale ga vei ira na lewe vuqa.

10. Ia ni ratou sa vakayacora vakakina na tisaipeli, sa kaya vei iratou ko Jisu: Dou sa kalougata e na ka dou sa kitaka, ni dou sa vakayacora kina na noqu i vakaro; oqo sa i vakadinadina vei Tamaqu ni dou sa talairawarawa ki na noqu vosa.

11. Mo dou kitaka na ka oqo vei ira sa veivutuni ka ^opapitaisotaki e na yacaqu; dou na kitaka oqo mo dou ⁱvakananuma kina na noqu dra ka'u sa liviraka e na vukumudou, ka vakadinadinataka kina vei Tamaqu ni dou na daunanumi au tiko ga. Ia kevaka dou sa daunanumi au ⁱtiko ga, e na tiko ga kei kemudou na noqu Yalo Tabu.

12. Ia au sa vakaroti kemudou mo dou daukitaka na ka oqo. Dou sa kalougata kevaka dou sa kitaka tiko na ka oqo, ni dou sa tara cake e na dela ni noqu uluvatu.

13. Ia ko koya yadua sa sega ni kitaka vakakina, ^ksa sega ni tara cake e na dela ni noqu uluvatu, sa tara ga e na dela ni nuku; ia ni sa tau mai na uca, ka coka na dobui, ka liwa na cagi ka tabaki ira, era na bale kina; ia sa tadola tu na mata-mata ki etesi me tilomi ira.

14. Ia dou sa kalougata kevaka dou sa muria na vunau sa vakarota

ko Tamaqu me'u tukuna vei kemudou.

15. Au sa kaya vakaidina vei kemudou, mo dou dauvakatawa ka ⁱmasu, me kakua ni rawai kemudou na tevoru ka vakabobulataki kemudou.

16. Ia me vaka ka'u sa masu e na kemudou maliwa, mo dou dau-masu tale ga vakakina e na kedra maliwa na i soqosoqo lewe ni lotu era sa veivutuni ka papitaisotaki e na yacaqu. Raica ko i ^mau na rarama; au sa laiva vei kemudou na i vakarau mo dou muria.

17. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo ko Jisu vei iratou na nona tisaipeli, sa qai gole vei ira na lewe vuqa ka kaya:

18. Raica au sa kaya vakaidina vei kemudou, mo dou dau vakatawa ka ⁿmasu, me kakua ni rawai kemudou na vere; raica sa vinakata ko Setani me tauvuloni kemudou me vaka na witi.

19. O koya mo dou dau masu tiko ga vei Tamaqu e na yacaqu.

20. Ia na ka kece ga sa dodonu dou sa kerea vei Tamaqu e na yacaqu, ka vakabauta ni dou na rawata, raica e na solia vei kemudou ko Koya.

21. Mo dou ^odaumasu vakavuvale vei Tamaqu e na yacaqu, me ra kalougata kina na watimudou kei na luvemudou.

22. Mo dou dausogoni wasoma; ia kevaka e dua sa lako yani e na nomudou sogoni, dou kakua ni tarova, dou laiva ga me lako yani.

23. Ia mo dou masulaki ira ka kakua ni vakasevi ira tani; ia ke-

(g) raica v, 2 Nif. 9. (i) raica e. (j) raica f. (k) raica e, Ala. 26. (l) raica e, 2 Nif. 32. (m) raica n, Mosa. 16. (n) raica e, 2 Nif. 32. (o) Ala. 34:21. Raica e, 2 Nif. 32. 34 A.D.

vaka era sa daulako wasoma yani vei kemudou, mo dou daumasulaki ira vua na Tamaqu e na yacaqu.

24. Ia mo dou dulaka cake na nomudou rarama me cilavi vura-vura. Raica sa i au ga na ^rrarama mo dou dulaka cake me vaka dou sa raica ni'u a kitaka. Ia dou sa raica ka vakadinadinataka ni'u a masu vei Tamaqu.

25. Ia dou sa raica ni'u a ^qsega ni vakatala tani e dua vei kemudou; raica au a sureti kemudou ga mo dou mai raici au ka ^rtarai au; ia mo dou kitaka vakakina vei ira na kai vuravura; ia ko koya sa sega ni muria na i vakaro oqo, e na rawai ni sa vakatovolei.

26. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo ko Jisu, sa gole tale vei iratou na ^stisaipeli sa digitaka ko Koya ka kaya:

27. Raica au sa kaya vakaidina vei kemudou, au na tukuna tale vei kemudou e dua na vunau, ka'u na qai lako vei Tamaqu me'u kitaka na ^kka sa vakarota tu vei au.

28. Sa i koya oqo na noqu vunau vei kemudou: Dou kakua ni laiva me ^ukania na lewequ, ka gunuva na noqu dra e dua dou sa kila tu ni sega ni doka.

29. Ni sa kania ka gunuva na nona cudruvi ko koya sa kania ka gunuva ka sega ni doka; ia mo dou kakua ni laiva me kania na lewequ ka gunuva na noqu dra e dua dou sa kila ni sega ni doka.

30. Ia dou kakua ni vakasevi koya tani, mo dou vakavulica ga ka masulaki koya vei Tamaqu e na

yacaqu; ia kevaka sa veivutuni ka ^ppapitaisotaki e na yacaqu, mo dou vakacurumi koya ka solia vua na lewequ kei na noqu dra.

31. Ia kevaka sa sega ni veivutuni, e na sega ni wili vata kei ira na noqu tamata, de na vakacacani ira; raica au sa ^wkilai ira na noqu sipi kei na kedra i wiliwili.

32. Ia dou kakua ni vakasevi koya tani mai na nomudou ^vvale-ni-lotu se vale-ni-soqo; ia mo dou vakavulici koya ga, ni dou sa sega ni kila de na saumaki mai ka veivutuni ka lako mai vei au e na yalona dina, ka'u na vakabulai koya; ia dou sa vu ni nona vakabulai.

33. Ia mo dou muria na vunau au sa vakarota vei kemudou, mo dou kakua ni cudruvi kina; ia e na ca ko koya sa cudruva ko Tamaqu.

34. Au sa solia vei kemudou na vunau oqo, ni dou sa dauveiletitaka. Ia dou sa kalougata kevaka dou sa ^{2a}sega ni dauveileti.

35. Ia ^{2b}au sa lako cake vei Tamaqu, ni sa yaga vei kemudou me'u lako yani vua.

36. Ia ni sa tinia na nona vosa ko Jisu, sa qai tarai iratou yadua na tisaipeli sa digitaka ko Koya; a sa tarai iratou yadua sara ka vosa vakalougatataki iratou.

37. Ia ko ira na lewe vuqa era sa sega ni rogoca se kila na ka sa tukuna; ia eratou sa tukuna na tisaipeli ni sa solia vei iratou ko Koya na ^{2c}kaukauwa me ratou solia kina na ^{2d}Yalo Tabu. Ia au na

(p) raica n, Mosa. 16. (q) tik. 22, 23. (r) 3 Nif. 11:14, 16. (s) raica c, 3 Nif. 12. (t) 3 Nif. 16:3. (u) tik. 29, 30. 3 Nif. 20:8. Moma. 9:29. (v) raica v, 2 Nif. 9. (w) 1 Nif. 22:25. (y) raica v, Ala. 16. (2a) 3 Nif. 11:28-30. (2b) 3 Nif. 17:4. (2c) Moro. 2. (2d) raica 2b, 3 Nif. 9. 34 A.D.

qai vakatakila e ^{2c}muri ni sa dina na i tukutuku oqo.

38. Ia ni sa tarai iratou oti ko Jisu, sa qai vakaruguti ira na lewe vuqa e dua na o ka ra sa sega ni raici Jisu rawa.

39. Ia ni sa vakaruguti ira tu, sa qai lako cake ki lomalagi ko Koya. Ia ko ira ga na ^{2f}tisaipeli era sa raica ka vakadinadinataka ni sa lako cake ki lomalagi.

WASE 19

Na yacadratou na Nifai e le tinikarua – Era sa papitaiso – Sa soli na Yalo Tabu – Na i karua ni nona rairai mai na i Vakabula – Na qaqa ni masu sa sega ni vakamacalataki rawa.

1. Ia ni sa ^alako cake ki lomalagi ko Jisu, era sa qai veisukayaki na lewe vuqa, na tamata yadua kei na watina kei na luvena ki na nodra veivale.

2. Ia ni sa bera ni buto na vanua, sa rogovaki yani vei ira na tamata kece ga ni a rairai ka vunau ko Jisu vei ira na lewe vuqa; ia e na rairai tale mai e na ^bmataka.

3. A sa rogovaki yani na i tukutuku kei Jisu e na bogi tiko ga ko ya; a sa lewe vuqa sara era sa rogoa ka ra sasaga vakaukauwa mai e na bogi taucoko ko ya, me ra tiko e na mataka e na vanua e na rairai kina vei ira ko Jisu.

4. Ia e na mataka era sa soqoni vata yani na lewe vuqa; eratou sa qai lako yani na ^atisaipeli sa digitaka ko Jisu ka tu e na kedra maliwa; oqo na yacadratou: Ko Nifai kei Timoci na ^ctacina ka a vakatura

cake mai na mate ko koya, kei na luvena ko Jonasa, ko Maconai kei Maconaia na tacina, ko Kumeni, Kumenonai, Jeremaia, Seminoni, Jonasa, Setekaia kei Aisea.

5. Raica era sa lewe vuqa sara na tamata, ka ratou sa lewa me ra wase me tinikarua na i wasewase.

6. Eratou sa qai vakavulici ira na lewe vuqa ko iratou na lewe tinikarua; eratou sa kaya vei ira na lewe vuqa me ra ^etekiduru ka masu vua na Tamada e na yaca i Jisu.

7. Eratou sa masu tale ga na tisaipeli vua na Tamada e na yaca i Jisu. Ia ni sa oti, eratou sa tu cake ka vunau vei ira na tamata.

8. Eratou sa ^fvunautaka taucoko sara na ka kece a vunautaka ko Jisu; ia ni sa oti, eratou sa tekiduru tale ka masu vua na Tamada e na yaca i Jisu.

9. Eratou sa kerea na ka eratou sa rui gadreva sara, me soli vei iratou na ^gYalo Tabu.

10. Ia ni ratou sa tinia na nodratou masu, eratou sa lako ki bati ni wai ka ra muri iratou yani na lewe vuqa.

11. A sa lako ki loma ni wai ko Nifai ka papitaiso.

12. A sa lako cake mai wai ka tekivu veipapitaisotaki. Sa papitaisotaki iratou kece sa digitaka ko Jisu.

13. Ia ni ra sa papitaisotaki ⁱkece ka lako cake mai wai, sa lako sobu mai vei ira na ^jYalo Tabu; a ra sa vakasinaiti e na Yalo Tabu kei na bukawaqa.

14. Raica sa vaka e ^kvakavoli-

(2e) Moro. 2. (2f) raica c, 3 Nif. 12. WASE 19: (a) 3 Nif. 18:39. (b) 3 Nif. 17:3. (c) 3 Nif. 7:19. (d) raica c, 3 Nif. 12. (e) raica i, 3 Nif. 17. (f) 3 Nif. wase 11-18. (g) raica 2b, 3 Nif. 9. (i) raica v, 2 Nif. 9. (j) raica 2b, 3 Nif. 9. (k) Ila. 5:23, 24, 36, 43-45. 3 Nif. 17:24. 34 A.D.

voliti ira na bukawaqa sa lako sobu 'mai lomalagi, a ra sa raica ka vakadinadinataka na lewe vuqa; era sa lako sobu mai lomalagi na agilosika mai vakavulici ira.

15. Ia ni ra sa vakavulici ira tiko na tisaipeli ko ira na agilosika, sa rairai ko Jisu e na kedra maliwa ka vakavulici ira.

16. A sa vosa vei ira na lewe vuqa kei iratou tale ga na tisaipeli, ka kaya me ra ^mtekiduru.

17. Ia ni ra sa tekiduru kece tu, sa qai kaya vei iratou na tisaipeli me ^rratou masu.

18. Ia ni ratou sa masu, eratou sa masu vei Jisu na nodra Turaga ka nodra Kalou.

19. A sa lako tani e na kedra maliwa ko Jisu ka lako vakalailai yani ki liu; a sa masu ka kaya:

20. I Tamaqu, au sa vakavina-vinaka vei Kemuni ni ko ni sa ^osolia na Yalo Tabu vei iratou ka'u sa digitaka; ia au sa ⁿdigitaki iratou e na vuku ni nodratou vakabauta.

21. I Tamaqu, au sa kerei Kemuni mo ni ^osolia tale ga na Yalo Tabu vei ira kece sa vakabauta na nodratou vunau.

22. I Tamaqu, ko ni sa solia vei iratou na Yalo Tabu ni ratou sa vakabauti au; ia ko ni sa raica ni ratou sa vakabauti au ni ko ni sa rogoqa na nodratou masu vei au. Eratou sa masu vei au ni'u sa tiko vata kei iratou.

23. Ia oqo Tamaqu, au sa masulaki iratou vei Kemuni kei ira tale ga sa vakabauti au e na nodratou vunau; ia ^rme'u sa tu vata kei ira me vaka ko ni sa tu vata kei

au Tamaqu, ka me keimami sa ^sduavata.

24. Ia ni sa tinia na nona masu vei Tamana ko Jisu, sa lako vei iratou na nona tisaipeli ka raica ni ratou sa masu tiko ga vua; ia e sega ni levu tale na ka eratou kerea, eratou sa kerea ga me soli vei iratou 'na ka eratou sa gadreva sara.

25. A sa vakalougatataki iratou ko Jisu ni ratou sa masu tiko vua; a sa mata mamarau vei iratou ka serauni iratou na rarama ni matana; a sa serau tale ga na matedratou ka vulavula na nodratou i sulu me vakataki Jisu; ia na kena vulavula ^usa uasivia na vulavula kece ga ka sega na ka e vakatau-tauvatani kaya e vuravura.

26. A sa kaya vei iratou ko Jisu: Dou masu tiko ga; ia sa sega ni mudu kina na nodratou masu.

27. A sa biuti iratou ko Jisu ka lako vakalailai yani ki liu; a sa cuva sobu ki na qele ka masu vei Tamana ka kaya:

28. I Tamaqu, au sa vakavina-vinaka vei Kemuni ni ko ni sa vakasavasavataki iratou ka'u sa digitaka e na vuku ni nodratou vakabauta; ia au sa masulaki iratou, kei ira tale ga sa vakabauta na nodratou vunau, me ra vakasavasavataki; io me vaka eratou sa vakasavasavataki ni ratou sa vakabauti au.

29. I Tamaqu, au sa sega ni masulaki vuravura; ia au sa masulaki ira ga ko ni sa solia vei au me ra vakasavasavataki e na vuku ni nodra vakabauta; ia me'u sa tu vata ^vkei ira me vaka ko ni sa tu

(l) Ila. 5:45. (m) raica i, 3 Nif. 17. (n) raica e, 2 Nif. 32. (o) raica 2b, 3 Nif. 9. (p) raica c, 3 Nif. 12. (q) raica 2b, 3 Nif. 9. (r) raica q, 3 Nif. 9. (s) raica l, 2 Nif. 31. (t) tik. 9. (u) tik. 30. (v) raica q, 3 Nif. 9.

vata kei au Tamaqu, me keimami sa duavata ka me'u vakarokorokotaki e na vukudra.

30. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo ko Jisu, sa lako tale yani vei iratou na nona tisaipeli ka raica ni ratou sa masu tiko ga vagumatua vua ka sega ni cegu; a sa mata mamarau tale vei iratou ka sa ^wserau na matadratou me vakataki Jisu.

31. A sa lako vakalailai tale ki liu ka masu vua na Tamana.

32. Ia sa sega na ^ugusu me tukuna ka sega na tamata me vola rawa na vosa sa cavuta e na nona masu.

33. Ia era sa rogoca ga ka vakadinadinataka ko ira na lewe vuqa; a sa cilavi na yalodra me ra kila na vosa sa cavuta e na nona masu.

34. Ia sa rui bibi ka veivakurabitaki na vosa sa cavuta e na nona masu; a sa sega na gusu me tukuna ka sega na tamata me vola rawa.

35. Ia ni sa tinia na nona masu ko Jisu, sa lako tale vei iratou na nona tisaipeli ka kaya: Au sa sega ni kunea vei ira na Jiu e dua na vakabauta levu vakaoqo; ia au a sega ni vakaraitaka vei ira e dua na cakacaka mana ^{2a}levu, ni ra sa sega ni vakabauta.

36. Au sa kaya vakaidina vei kemudou: Sa sega vei ira e raica na veika lelevu dou sa raica, se rogoca na veika lelevu dou sa rogoca.

WASE 20

Kurabitaki na soli ni madrai kei na waini – Na vo ni kawa i Jekope – Sa

tukuna na i Vakabula ni sa i Koya ga na parofita ka tukuni ni na vakataki Mosesese – Sa tukuna na nodra vosa na parofita.

1. A sa vakarota ko Jisu vei ira na lewe vuqa kei iratou na nona tisaipeli me sa tini mada na nodra masu. A sa vakaroti ira me ra daumasu tiko ga e lomadra.

2. A sa kaya vei ira me ra tu cake. A ra sa kitaka vakakina.

3. A sa ^adovia na madrai ka lotutaka ka solia vei iratou na tisaipeli me ratou kania.

4. Ia ni ratou sa kania oti, sa kaya me ratou dovia na madrai ka solia vei ira na lewe vuqa.

5. Ia ni ratou sa solia oti vei ira na lewe vuqa, sa qai solia vei iratou na waini me ratou gunuva; a sa vakaroti iratou tale ga me ratou solia vei ira na lewe vuqa.

6. Ia sa sega na madrai se waini eratou kauta mai na tisaipeli, se ko ira na lewe vuqa.

7. Ia a solia vakaidina vei ira ko Koya na madrai me ra kania kei na waini me ra gunuva.

8. A sa kaya vei ira: Ko koya yadua sa kania na madrai oqo, sa kania na ^blewequ; kei koya sa gunuva na waini oqo, sa gunuva na noqu dra; ia e na sega ni viakana se viagunu, ni sa vakamamautaki.

9. Ia ni ra sa kana ka gunu kece na lewe vuqa, era sa ^cvakasinaiti e na Yalo Tabu; a ra sa tabalaka cake na domodra ka vakarokorokotaki Jisu, o koya era sa raica ka rogoca.

10. Ia ni ra sa vakarokorokotaki Jisu tiko, sa kaya vei ira ko Koya: Raica au sa vakarau tinia na ka sa

(w) tik. 25. (y) 3 Nif. 17:16, 17. 26:14. 28:14, 16. (2a) raica d, 3 Nif. 17. WASE 20: (a) raica b, 3 Nif. 18. (b) raica u, 3 Nif. 18. (c) raica 2b, 3 Nif. 9. 34 A.D.

talai au mai kina ko Tamaqu vei ira na tamata oqo, ko ira na vo ni mataqali i Isireli.

11. Mo dou nanuma ni'u a kaya vei kemudou ⁴ni na vakayacori na vosa i Aisea; ia sa volai ka sa tu vei kemudou na nona vosa; ia mo dou wilika sara.

12. Au sa kaya vakaidina vei kemudou, e na gauna sa vakayacori kina, sa vakayacori tale ga kina na ^eveiyalayalati ka cakava ko Tamaqu vei ira na nona tamata na mataqali i Isireli.

13. Ia era na qai ^fvakasoqoni vata na kena vo era sa veiseyaki tu e dela i vuravura; mai na tokalau ki na ra, mai na vualiku ki na ceva; ia era na qai kila na Turaga na nodra Kalou o koya sa vakabulai ira.

14. Ia sa vakaroti au ko Tamaqu me'u solia vei ^gkemudou na vanua oqo mo dou taukena.

15. Ia au sa kaya vei kemudou, kevaka era ⁱsega ni veivutuni na Matanitu tani e na gauna era sa ^mvakalougatataki kina ka ra vakasevi ira tani na ⁿnoqu tamata—

16. Raica dou na qai lako yani e na kedra maliwa ko i ^okemudou na vo ni kawa i Jekope; ia dou na tiko e na kedra maliwa na veimataqali e vuqa; dou na tu e na kedra maliwa, me vaka na laioni e na kedra maliwa na manumanu ni veikau, ka vaka na luvu ni laioni e na loma ni qele ni sipi, o koya ke sa lako yani kina, sa na butuka sobu ka basuraka ka sega e dua me na vakabula.

17. Dou na laveta cake na liga-

mudou vei ira na nomudou meca; ia ko ira kece sa cati kemudou era na muduki laivi.

18. Ia au na ^pkumuni ira mai na noqu tamata me vaka sa kumuna vata e dua na tamata na nona i vau sila ki na rara ni sila.

19. Ia au na totaki ira na noqu tamata sa veiyalayalati kei ira ko Tamaqu; io na nomu i leu ka'u na cakava me aironi, kei na nomu ququ ka'u na cakava me parasa. Ia ko na butuqaqia na veimataqali e vuqa; ia ka'u na vakacabora vua na Turaga na nodra i toki ni valu kei na nodra i yau; io vua na Turaga ni vuravura taucoko. Ia sa i au ga ka'u na kitaka na ka oqo.

20. Ia sa kaya ko Tamaqu: Sa waraki ira tu e na siga ko ya na i seleiwau ni noqu lewa dodonu; ia e na tau vei ira kevaka era na sega ni veivutuni, io vei ira ^qkece ga na matanitu tani, sa kaya ko Tamaqu.

21. Ia au na vakataudeitaki ira na noqu tamata, ko ira na Isireli.

22. Ia au na vakataudeitaki ira ^re na vanua oqo, me vakayacori kina na ^sveiyalayalati au a cakava vei Jekope na nomudou qase; ia e na yaco me Jerusalemi ^vou. Raica era na ^uvakalougatataki mai lomalagi na tamata oqo; ^via au na tiko tale ga e na kemudou maliwa.

23. Raica sa i au sa vosa kina ko Mosese ka kaya: E na vakatubura vei kemudou na Turaga na nomudou Kalou e dua na ^wparofita mai vei ira na wekamudou, me vakatiki au; ia mo dou muria na ka kece

(d) 3 Nif. 16:17. Ais. 52:9, 10. (e) raica k, 3 Nif. 15. (f) raica e, 1 Nif. 15. (g) raica p, 3 Nif. 15. (i) raica m, 3 Nif. 16. (m) tik. 27. (n) 3 Nif. 16:10-14. (o) 3 Nif. 16:14, 15. 21:11-21. Moma. 5:22-24. Maika 4:12, 13. 5:8-15. (p) Maika 4:12, 13. (q) raica k, 1 Nif. 14. (r) raica p, 3 Nif. 15. (s) Vakatekivu 49:22-26. (t) 3 Nif. 21:23, 24. Ica 13:1-12. (u) 3 Nif. 21:25. (v) 3 Nif. 21:25. (w) raica n, 1 Nif. 22. Vakarua 18:15, 18, 19. Cakacaka 3:19-26. 3/4 A.D.

ga sa vunautaka vei kemudou. Ia ko koya yadua sa sega ni vakabauta na parofita ko ya, e na muduki tani mai vei ira na tamata.

24. Au sa kaya vakaidina vei kemudou: Ko ira ^ykece ga na parofita, tekivu mai vei Samuela kei ira kece sa tarava, era sa tukuni au.

25. Ia dou sa nodra kawa na parofita; dou sa mataqali i Isireli; dou sa tamata ni veiyalayalati ka cakava ko Tamaqu vei ira na nomudou qase, ni a kaya vei Eparaama: ^{2a}E na kalougata na veimatani kece ga e vuravura e na vuku ni nomu kawa.

26. Sa vakaturi au cake ko Tamaqu ka talai au me'u vakalougatataki kemudou; io mo dou saumaki mai na nomudou i valavala ca, ni dou sa gone ni veiyalayalati.

27. Ia ni dou sa vakalougatataki oti, sa na vakayacori kina na veiyalayalati ka cakava ko Tamaqu vei Eparaama ka kaya: ^{2b}E na kalougata tale ga na veimatani kece ga e vuravura e na vuku ni nomu kawa; raica e na sovaraki na ^{2c}Yalo Tabu vei ira na matani tani e na vuku; ia ni ra sa vakalougatataki, era na ^{2d}gumatua sara kina ka ra na vakasavi ira tani na noqu tamata, ko ira na Isireli.

28. Raica era na ^{2e}yaviti ira na noqu tamata e na vanua oqo. Ia kevaka era na vakaukauwataka tiko ga na yalodra ni ra sa rogoca oti na noqu ^{2f}i vakavuvuli, au na ^{2g}sauma vei ira na nodra i valavala ca; sa kaya ko Tamaqu.

29. Au na qai nanuma na ²ⁱveiyalayalati au a cakava vei ira na noqu tamata; raica au a yalataka vei ira ni'u na ^{2j}vakasoqoni ira vata e na gauna au sa lewa; ia au na solia me ra taukena tale na nodra vanua na nodra qase; io na vanua ko Jerusalemi, na vanua sa yalataki vei ira me tawamudu; sa kaya ko Tamaqu.

30. Raica e na ^{2k}vunautaki vei ira na noqu i vakavuvuli.

31. Era na qai vakabauta ni sa i au ko Jisu Karisito na Luve ni Kalou; ia era na qai daumasu vei Tamaqu e na yacaqu.

32. Era na qai tabalaka cake na domodra na ^{2l}nodra i vakatawa, ka ia vata na nodra kaila, ni ra na raica e na matana votu.

33. E na qai ^{2m}vakasoqoni ira vata tale ko Tamaqu ka soli Jerusalemi me ra taukena.

34. Era na qai lagata mai na sere ni marau: Dou kaikaila vata na veiyasana lala ni Jerusalemi! Raica sa vakacegui ira na nona tamata ko Tamaqu, ka sa vakabulai Jerusalemi.

35. Sa vakaraitaka ko Tamaqu na ligana tabu e na matadra na veimatani kece ga; ia na i yalalya kece ga kei vuravura e na kunea na bula sa mai vei Tamaqu; ia ko Tamaqu kei au keirau sa ²ⁿduavata.

36. Ia sa na vakayacori kina na ka sa volai: Mo ^{2o}yadra, mo yadra mai! Vakaisulutaki iko e na nomu kaukauwa, Saioni; mo vakaisulutaki iko e na nomu i sulu vakaiu-

(y) Cakacaka 3:19-26. (2a) tik. 27. Vakatek. 22:18. Caka 3:25. (2b) raica 2a. (2c) 3 Nif. 15:23. Caka. 10:44-48. (2d) 1 Nif. 13:11-15. (2e) 1 Nif. 13:11, 14. 3 Nif. 16:8, 9. (2f) 3 Nif. 16:10. (2g) 3 Nif. 16:15. 20:15-20. (2i) raica k, 3 Nif. 15. (2j) raica e, 1 Nif. 15. (2k) raica f, 2 Nif. 25. (2l) Ais. 52:9, 10. 3 Nif. 16:18-20. (2m) raica e, 1 Nif. 15. (2n) raica l, 2 Nif. 31. (2o) Ais. 52:1-3, 6.

kuuku, Jerusalemi na koro tabu; raica era na sega tale ni curumi iko ko ira sa sega ni cili kei ira sa dukadukali.

37. Ceburaka tani vei iko na kuvu-ni-soso; tu cake, mo la'ki tiko, Jerusalemi; sereka tani na i vau ni domomu, ko iko na gone yalewa ni Saioni na bobula.

38. Ni sa kaya vakaoqo na Turaga: Dou a volitaki wale; raica dou na voli tale, ia ka segai e na i lavo.

39. Au sa kaya vakaidina vei kemudou: Era na kila ga na yacau na noqu tamata; io era na kila e na siga ko ya ni sa i au ga sa vosa tiko.

40. Era na qai kaya: Na ^{2p}kena lagilagi e na ulunivanua na yava i koya sa kauta mai na i rogorogo vinaka, sa vakarogoya mai na sautu, sa kauta mai na i rogorogo vinaka ni ka vinaka, ka vakarogoya mai na veivakabulai, ka sa tukuna mai ki Saioni: Sa lewa na nomu Kalou!

41. Ia era na tabalaka cake na domodra ka vaka: ^{2a}Dou lako, dou lako, dou lako tani eke; dou kakua ni tara na ka sa sega ni savasava; dou lako tani mai vua; dou savasava mai ko i kemudou sa kauta na i yaya ni Turaga.

42. Ia e na sega ni vakariri na nomudou lako tani; io dou na sega ni dro ni dou sa lako tu; raica sa kemudou i liuliu na Turaga, kei na kemudou i murimuri na Kalou ni Isireli.

43. Raica, e na cakacaka vakavuku ko koya na noqu i talatala; e na vakalevulevui ka vakacautaki; ia e na cecere sara.

44. Me vaka era kurabuitaki iko e lewe vuqa, ni sa vakacacani vakalevu na matana ka vakalailai na mata ni tamata kece ga, kei na yagona tale ga me sega ni vakataki ira na luve ni tamata.

45. E na vakakina, e na kureitaka na veimatanitu e vuqa; era na ^{2r}galu ko ira na tui e na vukuna, ni ra na kunea na ka sa sega ni tukuni vei ira; kei na ka era sa sega ni rogoce era na kila.

46. Au sa kaya vakaidina vei kemudou: E na yaco vakaidina na veika kece sa vakarota vei au ko Tamaqu. Ia e na vakayacori na ^{2s}veiyalayalati sa cakava ko Tamaqu vei ira na nona tamata; ia ko ira na noqu tamata era na tawani ^{2t}Jerusalemi tale, na vanua sa soli me ra taukena.

WASE 21

Na i vakatakilakila ni cakacaka i Tamada – Era sa vakalougatataki na veimatanitu tani ira sa veivutuni – Era na cudruvi ko ira sa sega ni veivutuni – Ko Jerusalemi Vou.

1. Au sa kaya vakaidina vei kemudou, au na solia vei kemudou e dua na i ^avakatakilakila mo dou kila na gauna sa voleka kina ni yaco na veika oqo; io au na ^bvakasoqoni ira vata mai na noqu tamata na Isireli era sa veiseyaki tu, me'u tauyavutaka tale na noqu Saioni e na kedra maliwa.

2. Ia oqo na i ^cvakatakilakila au sa solia vei kemudou: E na vakatakilai vei ira na matanitu tani na vosa kece au sa tukuna oti, na vosa au na qai tukuna e

(2p) Ais. 52:7. (2q) Ais. 52:11-15. (2r) 3 Nif. 21:8. (2s) raica k, 3 Nif. 15. (2t) raica e, 1 Nif. 15. WASE 21: (a) tik. 2, 7. Ais. 66:19. (b) raica e, 1 Nif. 15. (c) raica a. 34 A.D

muri kei na veika sa vakatakila vei kemudou ko Tamaqu e na ^akaukauwa ni Yalo Tabu; io e na ^cvakatakilai me ra kila kina na kedra i tukutuku na ^fnoqu tamata, na vo ni kawa i Jekope, ka ra ^gna vakasevi ira ko ira na matanitu tani.

3. Au sa kaya vakaidina vei kemudou: E na vakatakila vei ira na matanitu tani na i tukutuku kece oqo ko Tamaqu; ia ⁱera na qai kauta tale mai vei kemudou.

4. Ia sa lewa ko Tamaqu me ra vakataudeitaki e na vanua oqo, ka sa taqomaki ira ko Koya me ra tamata ^jgalala; ia era na qai kauta yani na i tukutuku oqo ^kkivei ira na vo ni nomudou kawa me vakayacori kina na ^lveiyalayalati sa cakava ko Tamaqu vei ira na nona tamata, ko ira na Isireli.

5. Io era na kauta yani na matanitu tani na i tukutuku oqo kei na i tukutuku ni veika e na qai yaco e muri vei kemudou, ^mkivei ira na nomudou kawa era sa ⁿvuki tani mai na vakabauta ni ra sa i valavala ca.

6. Ia sa lewa ko Tamaqu me vakatakilai na i tukutuku oqo vei ira na matanitu tani, me vakaraitaka kina vei ira na nona ^okaukauwa; io me ra kakua ni vakaukauwataka na yalodra; ia kevaka era sa veivutuni ka lako mai vei au ka ^ppapitaiso e na yacagu, ka muria sara na noqu i vakavuvuli, era na qai ^qwili vata

kei ira na noqu tamata, ko ira na Isireli.

7. Ia e na gauna era sa ^rvakabauta kina na i tukutuku oqo ko ira na nomudou kawa, sa kena i ^svakatakilakila ni sa vakayacora ^ttiko ko Tamaqu na veiyalayalati a cakava vei ira na nona tamata, ko ira na Isireli.

8. Ia e na gauna ko ya era na galu na ^utui; raica era na kunea na ka sa sega ni tukuni vei ira, ka kila na ka era a sega ni rogoca.

9. Ia e na vakayacora ko Tamaqu e na vukuqu e dua na cakacaka ^vlevu ka veivakurabuitaki e na kedra maliwa; raica e na mai vunautaka vei ira e dua na tamata, ia e lewe levu era na sega ni vakabauta.

10. Ia au na taqomaka na nona bula na noqu i ^wtalatala; raica era na ^xvakacacani koya, ia era na sega ga ni vakamatei koya sara. Ia au na vakabulai koya me ra kila kina ni'u sa kaukauwa sara ka malumalumu na i ^zlawaki qaseqase ni tevoru.

11. Ko i au ko Jisu Karisito; ia ko ira kece ga sa sega ni vakabauta na noqu vosa, ka sega ni vakabauti koya sa ^{2b}lesia ko Tamaqu me vunautaka na i tukutuku vinaka vei ira na matanitu tani, e na muduki tani mai vei ira na noqu tamata ni veiyalayalati, me vaka sa yalataka ko ^{2c}Mosese.

12. Ia era na tiko e na kedra maliwa na matanitu tani ko ira na

(d) raica 2b, 3 Nif. 9. (e) raica c, 2 Nif. 27. (f) raica o, 3 Nif. 20. (g) raica 2e, 3 Nif. 20. (i) raica b, 2 Nif. 30. (j) 1 Nif. 13:17-19. Raica f, 2 Nif. 10. (k) raica b, 2 Nif. 30. (l) raica k, 3 Nif. 15. (m) raica b, 2 Nif. 30. (n) raica g kei na i, 1 Nif. 12. (o) raica j, 1 Nif. 14. (p) raica v, 2 Nif. 9. (q) raica 2a, 3 Nif. 16. (r) 3 Nif. 16:10-13. (s) raica a. (t) tik. 26-29. (u) 3 Nif. 20:45. (v) raica j, 2 Nif. 25. (w) tik. 11. 3 Nif. 20:43, 45. (y) 3 Nif. 20:44. (2a) V.V. 10:43. (2b) raica e, 2 Nif. 3. (2c) raica w, 3 Nif. 20. 34 A.D.

^{2d}noqu tamata, na vo ni kawa i Jekope; io era na tu e na kedra maliwa me vaka na laioni e na kedra maliwa na manumanu ni veikau, ka vaka na luve ni laioni e na loma ni qele ni sipi, o koya ke sa lako yani kina, sa na butuka sobu ka basuraka ka sega e dua me na vakabula.

13. Era na laveta cake na ligadra vei ira na nodra meca; ia ko ira kece sa cati ira era na muduki laivi.

14. Ia e na ca ko ira na Mata-nitu tani kevaka era sa sega ni veivutuni; ia e na siga ko ya, sa kaya ko Tamaqu, au na muduka tani na nomu ose, ka vakarusa na nomu qiqi ni valu.

15. Au na muduka laivi na veikoro e na nomu vanua, ka talaraka sobu kece ga na nomu veikoro ni valu.

16. Au na vakaotia tani tale ga na veinocati mai na nomu vanua; ia e na sega tale vei iko ko ira era parofisai vakailasu.

17. Au na muduka tani tale ga vei iko na nomu matakau ceuceu, kei na nomu matakau e vakaduri tu; ia ko na sega tale ni soro ki na cakacaka ni ligamu.

18. Au na cavuta tani tale ga na nomu kalou yalewa ni veikau, ka vakarusa na nomu veikoro.

19. Ia e na vakaoti mada na ^{2e}lasu, na veivakaisini, na vuvu, na veileti, na bete vakailasu kei na dauyalewa.

20. Ia e na siga ko ya, sa kaya

ko Tamaqu, na tamata yadua sa sega ni veivutuni ka lako mai vua na noqu Gone ni toko, au na ^{2f}muduka tani mai vei ira na noqu tamata, ko ira na Isireli.

21. Au na ia e na ^{2g}cudru waqawaqa na veisausaumi e sa sega mada ni bau rogoci e liu, vei ira na tamata oqo kei ira tale ga na veimatani.

22. Ia kevaka era sa veivutuni ka muria na noqu vosa ka sega ni vakaukauwataka na yalodra, au na tauyavutaka na ²ⁱnoqu lotu e na kedra maliwa; ia era na okati e na ^{2j}veiyalayalati ka ^{2k}wili vata kei ira na vo ni kawa i Jekope, ko ira au a solia vei ira na vanua ^{2l}oqo me ra taukena.

23. Raica era na ^{2m}vukei ira na noqu tamata na vo ni kawa i Jekope, kei ira kece ga na Isireli era na lako mai me ra tara e dua na koro vou ka ²ⁿvakatoka ko Jerusalemi Vou.

24. Ia ^{2o}era na vukei ira na noqu tamata era sa veiseyaki tu e na dela i vuravura, me ra soqoni vata yani ki Jerusalemi ^{2p}Vou.

25. Era na ^{2q}vakalougatataki mai lomalagi; ia au na tiko ^{2r}tale ga e na kedra maliwa.

26. Ia e na tekivu vakayacori na veiyalayalati i Tamaqu e na ^{2s}gauna sa vunautaki kina na i tukutuku oqo vei ira na vo ni nodra kawa na tamata oqo. Au sa kaya vakaidina vei kemudou, e na tekivu vakayacori e na gauna ko ya na veiyalayalati i Tamaqu vei

(2d) raica o, 3 Nif. 20. (2e) tik. 11, 20, 21. 3 Nif. 29:4, 9. Wase 30. Moma. 8:21, 41. (2f) raica w, 3 Nif. 20. (2g) raica 2e. (2i) 1 Nif. 14:12, 14. (2j) raica k, 3 Nif. 15. (2k) raica 2a, 3 Nif. 16. (2l) raica p, 3 Nif. 15. (2m) Ica 13:10. (2n) tik. 24, 25. 3 Nif. 20:22. Ica 13:1-12. (2o) tik. 6. (2p) raica 2n. (2q) 3 Nif. 20:22. (2r) 3 Nif. 20:22. (2s) raica b, 2 Nif. 30. 34 A.D.

ira na noqu tamata era sa veiseyaki tu; io vei ira ^{2t}tale ga na yavusa era sa yali tu; io ko ira kece a kauti ira tani mai Jerusalemi ko Tamaqu.

27. Io e na tekivutaki na cakacaka vei ira na noqu tamata ka ra veiseyaki tu; raica e na vakarautaka ko Tamaqu na sala me ra lako mai kina vei au, ka masuti Tamaqu e na yacaqu.

28. Io sa na qai tekivu na cakacaka i Tamaqu e na kedra maliwa na veimatanitu kece ga; ia e na vakarautaki na sala me ra soqoni vata tale kina na ^{2u}nona tamata ki na vanua era sa taukena.

29. Raica era na lako tani mai e na veivanua kece ga; ia e ^{2v}na sega ni vakariri na nodra lako tani, ka ra na sega ni dro ni ra sa lako tu; ni'u sa kemudou i liuliu, ka'u sa kemudou i murimuri tale ga, sa kaya ko Tamaqu.

WASE 22

Sa cavuta na i Vakabula e so tale na vosa ni parofisai i Aisea – Me vaka na i vola i Aisea 54.

1. Ia e na yaco vakaidina na ka sa volai tu: Mo ia na sere ko iko na ^ayava sa sega ni vakasucu; lagata mada na sere ka ia na kaila ko iko sa sega ni taratara; ni ra sa lewe vuqa na luve i koya sa ^bbiu, ka lewe lailai na luve i koya sa vakawati, sa kaya na Turaga.

2. ^aVakalevutaka na tikina sa tu kina na nomu vale laca, ia na kena i lati ni nomu i tikotiko me dre ga yani; kakua ni ko manini-

taka; vakabalavutaka na nomu dali ka vakadeitaka na nomu i vako.

3. Ni ko na tete yani vaka ki na i matau kei na i mawi; ia na nomu kawa e na taukena na veimatanitu tani ka vakatawa na veikoro sa rusa tu.

4. Mo kakua ni rere ni ko na sega ni madua; ia mo kakua ni taqaya ni ko na sega ni na vakamaduataki; ni ko na guilecava na nomu vakamaduataki ni ko a gone yalewa; ia na ka ko rogo ca kina ni ko sa yada ko na sega ni nanuma tale.

5. Ni sa watimu ko koya ka Buli iko, na Turaga ni Lewevuqa na yacana; sa i koya na nomu i Vakabula na Yalovasava i Isireli; e na vakatokai ko Koya na Kalou ni vuravura taucoko.

6. Ko sa vaka na yalewa biu ka rarawa na lomana ni sa kacivi ^eiko na Turaga, ka vaka na watina e dua sa cauravou ni sa biu ga, sa kaya na nomu Kalou.

7. Sa vakalekaleka wale na noqu biuti iko; ia e na loloma levu ka'u na ^fvakasoqoni iko.

8. E na noqu cudru ka'u a tabonaka mada vakalailai na mataqu mai vei iko; ia e na loloma sa sega ni mudu ka'u na lomani iko kina, sa kaya na Turaga na nomu i Vakabula.

9. Ni sa vaka na waluvu e na gauna i Noa na ka oqo vei au, ka'u a bubului me kakua ni luvuci vuravura tale na waluvu i Noa; ka'u sa bubului vakakina me'u

(2t) raica q, 3 Nif. 15. (2u) raica e, 1 Nif. 15. (2v) 3 Nif. 20:42. Ais. 52:11-15. WASE 22: (a) Sefa. 3:14. (b) Ais. 49:21. (d) Ais. 49:19, 20. (e) Ais. 62:4. (f) raica e, 1 Nif. 15. 34 A.D.

kakua ni cudruvi iko se vunauci iko.

10. Ni na takali na ⁹veiulunivanua, ka yavavala na veiulunikoro; ia na noqu yalololoma e na sega ni takali vei iko, ka na sega tale ga ni na yavavala na noqu ¹veiyalayalati ni sautu, sa kaya na Turaga ko Koya sa lomani iko.

11. Ko iko na daurarawa, na ¹daucagina e na cava, ka sega ni vakacegui! Raica ka'u ^kna viritoka na nomu veivatu e na drega i qumu ka tauyavutaki iko e na safai.

12. Ka'u na cakava na nomu katuba e na rupi, kei na nomu matamata ni koro e na kapuquli kei na nomu i yalayala e na vatu daudomoni.

13. A luvemu ¹kece ga e na vakavulici ira na Turaga, e na ka levu tale ga na nodra vakacegu na luvemu.

14. Ni sa tu mai na ka dodonu ko na vakataudeitaki kina; e na yawa sara vei iko na veivakararawataki, ni na sega na ka mo rerevaka; e na yawa tale ga vei iko taqaya, ni na sega ni torovi iko.

15. Raica era na soqoni dina mai, ia e na sega ni vu vei au; ko koya e na soqoni ^mvakaivalu mai vei iko, e na vuki ga vei iko ko koya.

16. Raica ko i au ka'u a bulia na matai sa iriva na qilaiso waqa, ka sa cakava mai na i yaragi e na nona cakacaka; ko i au tale ga ka'u a buli koya na dauvakacaca me ia na veivakacacani.

17. Ia na i yaragi kece ga sa caka me kemu, e na sega ga ni yaga; kei na yame kece ga e na mai veilewai kei iko, ko na vakacala ga. Oqo na nodra i votavota na tamata ni Turaga kei na nodra veivakadonui mai vei au, sa kaya na Turaga.

WASE 23

Sa vakarota na i Vakabula me volai na veika ka sega tu ni volai e na kedra i vola tukutuku na Nifai – Sa volai na parofisai i Samuela na Leimani.

1. Au sa kaya vei kemudou, dou vulica mada na veika oqo. Io au sa vakaroti kemudou mo dou vulica vagumatua sara na veika oqo; raica sa ka bibi vakaidina na vosa i Aisea.

2. Ni a tukuni kemudou vakaidina na noqu tamata na Isireli ko koya; ia sa kilikili tale ga me vosa vei ira na matanitu tani.

3. Ia na ka kece ga sa tukuna ko koya, e na ^ayaco vakaidina.

4. Ia mo dou muria na noqu vosa ka vola na veika au sa tukuna vei kemudou; ia ^be na qai kau yani vei ira na Matanitu tani e na gauna sa lewa ko Tamaqu.

5. Ia ko koya yadua sa rogoca na noqu vosa ka veivutuni ka ^cpapitaiso, e na vakabulai. Dou vulica na nodra i vakavuvuli na parofita, ni ra sa tukuna vakaidina na veika oqo.

6. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo ko Jisu ka vakamacalataka tale ga na vunau kece sa tukuni oti vei ira, sa qai kaya: Dou vola

(g) Ila. 12:8-12. Ais. 40:4, 5. (i) raica k, 3 Nif. 15. (j) Ais. 49:21. (k) Ai Vakatakila 21:18-21. (l) Ais. 60:21. Jere. 31:33, 34. (m) raica k, 1 Nif. 22. WASE 23: (a) 2 Pit. 1:19-21. (b) raica c, 2 Nif. 27. 34 A.D.

na i vakavuvuli e so dou sa bera tiko ni vola.

7. A sa kaya vei ^aNifai: Kauta mai na i vola tukutuku ko maro-roya tu.

8. A sa kauta mai na i vola tukutuku ko Nifai ka biuta e matana; sa qai vakaraica ko Koya ka kaya:

9. Au sa kaya vakaidina vei kemudou, ni'u a vakarota na noqu i talai ko Samuela na Leimani me mai tukuna vei ira na tamata oqo, ni ra na tucake tale mai na mate e vuqa na tamata yalododonu, ka rairai vei ira na ^elewe vuqa e na siga sa vakarokorokotaki kina na yaca i Tamaqu e na vukuqu. Sa qai tarogi ira ka kaya: Au dina li se sega?

10. Era sa kaya na nona ti-saipeli: Io Turaga; a parofisaitaka vakaidina ko Samuela me vaka ko ni sa tukuna, ka sa yaco vakakina.

11. A sa kaya vei ira ko Jisu: A cava dou sa sega ni vola kina na ka oqo? Ni ra na tucake tale e vuqa na tamata yalododonu, ka rairai vei ira na lewe vuqa?

12. Sa qai nanuma ko Nifai ni sa sega tu ni volai na ka oqo.

13. A sa vakarota ko Jisu me volai, ka sa volai sara.

14. Ia ni sa vakamacalataka taucoko sara ko Jisu na i vakavuvuli sa volai tu, sa qai vakaroti ira me ra vunautaka na veika sa vakatavulica vei ira.

WASE 24

Sa tukuni na vosa i Malakai vei

ira na Nifai – Na vunau ni i sigana kei na i madrali – Me vaka na i vola i Malakai 3.

1. A sa vakaroti ira me ra vola na vosa i Tamana vei Malakai ka na tukuna vei ira ko Koya. Ia ni ra sa vola oti sa qai vakamacala vei ira. A sa kaya vakaoqo vei ira ko Koya: Sa kaya vakaoqo ko Tamaqu vei Malakai: Mo ^adou raica mada, au na tala na noqu i talatala, ka na caramaka ko koya na sala e mataqu; ia na Turaga o koya dou sa vakasaqara, e na lako ^bvakidacala mai ki na nona vale tabu; io e na lako mai na i talatala ni veiyalayalati o koya dou sa rekitaka, sa kaya na Turaga ni Lewevuqa.

2. Ia ko cei me na ^cyalodei e na siga ni nona lako mai? Ia ko cei me na tu rawa ni sa na rairai mai ko Koya? Ni sa vaka na nona bukawaqa na dausava koula ko Koya, ka vaka na nodra sovu na dausava i sulu.

3. Ia e na tiko ko Koya me vakawaicalataka ka vakasavasavataka na siliva; e na vakasavasavataki ^dira na Livai ka savai ira me vaka na koula kei na siliva, me ra vakacabora vua na Turaga na i madrali sa dodonu.

4. E na qai dodonu vua na Turaga na nodra i madrali na Juta kei Jerusalemi, me vaka e na gauna e liu ka vaka na veiyabaki makawa.

5. Ia au na toro ^evoleka vei kemudou me ia na veilewai; ia ka'u ^fna kusarawa ni tukuna na nodra ca na daucakaisausau, kei

(c) raica v, 2 Nif. 9. (d) 3 Nif. 8:1, 2. (e) raica g, Jeko. 4. Ila. 14:25, 26. WASE 24: (a) V.V. 45:9. Ais. 66:6. 40:3-5, 9-11. 59:20, 21. (b) Ais. 2:2-4. Maika 4:1-4. 3 Nif. 20:22. 21:25. (c) 3 Nif. 25. (d) V.V. 13. 84:31-34. Isik. 43:1, 2, 4-7. (e) Isik. 43:1-2, 4-7. (f) 3 Nif. 25:1, 3, 6. Raica w, 3 Nif. 20. 34 A.D.

na dauveibutakoci, kei na daububului vakailasu, kei ira era butakoca na i voli ni tamata cakacaka, kei na yada kei na luveniyali, kei ira era bureitaka vua na vulagi na ka sa dodonu me nona, ka ra sega ni rerevaki au, sa kaya na Turaga ni Lewevuqa.

6. Ko i au na Turaga, ka'u sa sega ni veivukiyaki; o koya oqo, dou sa sega kina ni rusa oi kemudou na Jekope.

7. Ia mai na gauna ni nomudou qase, dou sa vuki tani ga mai na ka ka'u sa lesia, ka dou sa sega ni vakabauta. Dou lesu mai vei au, au na qai lesu yani vei kemudou, sa kaya na Turaga ni Lewevuqa. Ia dou sa kaya: Me keitou lesu vakaevei?

8. E dua li na tamata me butakoci koya na Kalou? Io dou a butakoci au. Ia dou sa kaya: Keitou a butakoci kemuni vakaevei? Dou sa butakoca na i sigana kei na i madrali.

9. Raica au sa cudruvi kemudou, ni dou sa butako vei au, ko i kemudou na matanitu taucoko oqo.

10. Dou kauta ^gkece mai na i sigana ki na lololo me so kina na kakana e na noqu vale; ia dou vakatovolei au mada kina, se'u na dolava se segai na katuba ni lomalagi ka sovaraka vei kemudou na ka ni veivakalougatataki me na sautu dina sara, sa kaya na Turaga ni Lewevuqa.

11. Ia au na vunauca na dauvakacaca e na vukumudou me kakua ni vakacacana na vua ni nomudou qele; e na sega tale ga

ni sewaruta na vua ni nomudou vaini e na were, sa kaya na Turaga ni Lewevuqa.

12. A ra na vosa vakalougata-taki kemudou na lewe ni veivanua kece ga, ni dou na vanua e daurekitaki, sa kaya na Turaga ni Lewevuqa.

13. Dou a vosa vakaukauwa vei au, sa kaya na Turaga. Ia dou sa kaya: A vosa cava li keitou sa vosa vakacacataki Kemuni kina?

14. Dou a kaya: Sa sega ni yaga na qarava na Kalou; ia ka cava na betena na noda vakabauta na ka sa lesia ko Koya, ka ni da sa lako vakaloloku voli tale ga e na mata ni Turaga ni Lewevuqa?

15. Ia eda sa qai kaya era sa kalougata ko ira na viavialevu; ka ni ra tamata yaco tale ga ko ira na daucaka ca; ka sa bula ga ko ira era vakatovolea vakaca na Kalou.

16. Sa ra qai ⁱdauveivosaki vakataki ira ko ira era sa rerevaka na Turaga; a sa vakarorogo na Turaga ka rogoca; a sa volai e dua na i ^jvola ni veivakananumi e matana, e na vukudra era rerevaka na Turaga ka vakananuma na yacana.

17. A sa kaya na Turaga ni Lewevuqa: Era na noqu ga e na siga ka'u na ^kkumuna kina na noqu i yau talei; ia ka'u na lomani ira me vaka na tamata sa lomani koya na luvena sa qaravi koya.

18. Ia dou na qai kunea sara ni sa dua tani na yalododonu ka dua tani na tamata ca; a sa dua tani ko koya sa qarava na Kalou ka

dua tani ko koya sa sega ni qaravi Koya.

WASE 25

Tomani na vosa i Malakai – Ko Ilaijia kei na nona cakacaka – Na siga ni Turaga, sa levu ka rerevaki – Me vaka na i vola i Malakai 4.

1. Ia raica, sa lako mai na siga ko ya, e na ^awaqa me vaka na lovo; ia ko ira kece era viavialevu, kei ira kece sa caka ca, era na vaka na vu ni sila; ia e na vakamai ira na siga ko ya sa lako mai, sa kaya na Turaga ni Lewevuqa, me kakua kina ni vo vei ira na wakana se tabana.

2. Ia e na cadra mai vei kemudou sa ^brerevaka na yacaqu na Luve ni Yalododonu, kei na vei-vakabulai e na kauta lako e na tabana; ka dou na lako yani ka tubu cake me vaka na ^cbulumakau e na loma ni bai.

3. Ia dou na butuqaqi ira na tamata ca; ni ra na ^ddravusa e ruku ni qeteqete ni yavamudou e na siga ka'u na cakava kina na ka ogo, sa kaya na Turaga ni Lewevuqa.

4. Dou nanuma na vunau i Mosesese na noqu tamata, o koya ka'u a vakarota vua mai Orepi me nodra kece ga na Isireli, io na i lesilesi kei na lewa.

5. Raica, au na talai ^eIlaijia na parofita e liu vei kemudou, e na qai ^flako mai e muri na siga ni Turaga sa levu ka rerevaki.

6. Ia e na ^gvagolea ko koya na lomadra na qase kivei ira na gone, kei na lomadra na gone

kivei ira na nodra qase, de'u qai lako mai ka cudruva na vanua e na veivakarusai.

WASE 26

Sa vakamacalataka na veika kece ga mai na i vakatekivu ko koya na i Vakabula – Era sa vosataka na vosa e veivakurabuitaki na gone lalai – Na nodratou cakacaka na tisaipeli.

1. Ia ni sa cavuta oti na vosa ogo ko Jisu, sa qai vakamacalataka vei ira na lewe vuqa; a sa vakamacalataka vei ira na ka kece ga.

2. A sa kaya: Sa vakarota ko Tamaqu me'u tukuna vei kemudou na vunau ^aogo ni sa sega ni tu vei kemudou; raica sa vakarautaka tu e na nona lewa vuku me qai vakatakila vei ira na veitabatamata e muri.

3. A sa vakamacalataka na ka kece ga mai na i vakatekivu me yacova ni sa ^blako tale mai e na nona i ukuuku; a sa tukuna na veika kece e na yaco e na dela i vuravura, ka tukuna tale ga ni na waicala na ^cvei-vu-ni-ka ni sa vakamai; e na vivigi ko vuravura me vaka na i vola vivigi ka na takali yani na lomalagi kei na vuravura.

4. Sa tukuna tale ga na siga mai muri sa levu ka rerevaki; raica era ^dna tu e na mata ni Kalou na tamata kece ga, na veimataqali, veimatanitu kei na duivosavosa me ra lewai e na nodra i valavala, se vinaka se ca.

5. Ia kevaka era sa vinaka, era

(a) tik. 3. 1 Nif. 22:15, 17, 18, 23. 2 Nif. 27:2. 30:10. Jeko. 6:3. Ais. 24:6. 66:16. (b) 3 Nif. 24:16. (c) 1 Nif. 22:24. (d) tik. 1. (e) V.V. 110:13. (f) 3 Nif. 25:3. (g) V.V. 98:16, 17. WASE 26: (a) 3 Nif. 24, 25. (b) raica f, 3 Nif. 25. (c) Moma. 5:23. 2 Pit. 1:10, 12. Ais. 24:1-4, 17-20. Ai Vakatakila 20:11. (d) Mosa. 16:1, 2, 10. Ala. 12:12. 40:21. 3 Nif. 27:14, 15. Moma. 9:13, 14.

na ^etucake tale mai na mate ki na bula tawamudu; ia kevaka era sa ca, era na tucake tale mai na mate ki na rusa tawamudu; ia erau sa veisa vinaka ga, e dua e na yasana oqo ka dua e na yasana ko ya me vaka na loloma, na lewa dodonu kei na lagilagi i Karisito, o koya sa bula mai ^fliu sara.

6. Ia e sega ni rawa me'u vola taucoko ^eeke na veika a vunautaka ko Jisu vei ira na tamata.

7. Ia sa volai tu e na ⁱpeleti i Nifai e vuqa na ka a vunautaka vei ira na tamata ko Koya.

8. Ia au sa vola ^jvakaleleka ga eke e vica na ka a vunautaka ko Koya; ia era ^kna qai kauta tale mai e muri ko ira na Matanitu tani vei ira na tamata oqo, me vaka sa tukuna ko Jisu.

9. Ia sa kilikili me ra taura tau-mada na i vakavuvuli oqo me vakatovolei kina na nodra vakabauta; ia kevaka era sa ^lvakabauta, e na qai vakatakilai vei ira e vuqa na veika ^mlelevu.

10. Ia kevaka era sa sega ni vakabauta, era na cudruvi ka ⁿsega ni vakaraitaki mai na veika lelevu.

11. Raica au sa via vola ^okece eke na i tukutuku mai na peleti i Nifai; ia sa tarova na Turaga ka kaya: Au na ^pvakatovolea mada na nodra vakabauta na noqu tamata.

12. Ia ko i au ko Momani, au sa vola ga na veika sa vakarota vei au na Turaga. Ia ko i au ko Momani, au sa tinia eke na noqu

vosa ka tekivu vola na veika sa vakaroti vei au.

13. Ia au sa kaya vakaidina vei kemudou, ni a mai vakavulici ira na tamata na Turaga e na tolu na siga; ia ni sa oti ko ya, sa rairai tale vakavuqa vei ira ko Koya; a sa vakavuqa tale ga na nona ^odovia na madrai ka lotutaka ka solia me ra kania.

14. A sa vakatavulici ira ka vakalougatataki ira na ^rgone; a sa sereka na wa ni yamedra ka ra sa vosataka vei ira na qase na veika sa ^slevu ka veivakaurabuitaki; io sa levu cake mai na veika sa vakatakila oti ko Koya vei ira na tamata; io sa sereka ko Koya na wa ni yamedra me ra tukuna.

15. Ia e na i karua ni nona rairai mai, a mai ^tvakabulai ira na tauvimate kei na lokiloki; era rai na mataboko, ka rogo na didi-vara; a sa vakatura cake mai na mate e dua na tamata ka vakabula na veimate kece ga, ka vakatakila vei ira na nona kaukauwa; ia ni sa oti kece oqo, sa qai lako cake vei Tamana.

16. Ia e na mataka era sa raica ka rogoca na lewe vuqa ni ra sa vosataka na ka e veivakurabuitaki ko ira na gone ^ulalai; ia sa vakatabui me kakua ni dua e vola na ka era tukuna.

17. Eratou sa lako yani e na gauna ko ya na ^vtisaipeli sa digitaka ko Jisu, ka vakavulici ira ka ^wpapitaisotaki ira era sa lako mai vei iratou; ia ko ira kece ga sa papitaisotaki e na yaca i Jisu, era

(e) Mosa. 16:11. Raica d, 2 Nif. 2. (f) raica d, Mosa. 4. (g) Vosa i Moma. 5. Ila. 3:14. 3 Nif. 5:8. Ica 15:33. (i) raica f, 1 Nif. 1. (j) raica g. (k) raica b, 2 Nif. 30. (l) raica j. (m) V.V. 123:18. Ica. 4:6-8, 13. (n) Ica 4:8-10. (o) tik. 7. (p) Ica 11:6. (q) raica b, 3 Nif. 18. (r) raica g, 3 Nif. 17. (s) raica y, 3 Nif. 19. (t) 3 Nif. 17:7-10. (u) raica y, 3 Nif. 19. (v) raica c, 3 Nif. 12. (w) 4 Nif. 1. Raica v, 2 Nif. 9.

sa ^yvakasinaiti e na Yalo Tabu.

18. Ia era sa lewe vuqa era sa raica na ka rogoca na ka e veivakurabuitaki sara, ia sa ^{2a}sega ni tara me ra vola.

19. Era sa veivakatavulici ka veivuke vakai ira; era sa taukena vata na nodra i yau ^{2b}yadua ka caka dodonu vei ira na tamata kece ga.

20. Ia era sa kitaka na veika kece ga sa vakarota vei ira ko Jisu.

21. Ia ko ira sa ^{2c}papitaisotaki e na yaca i Jisu, ^{2d}era sa vakatokai me ra lewe ni lotu i Karisito.

WASE 27

Sa vakayacana na nona lotu ko Jisu Karisito – Na veika kece sa volai, sa mai vei Tamada – Era na lewai na tamata e na veika sa volaitu.

1. Eratou sa veilakoyaki voli na ^atisaipeli i Jisu ka vunautaka na veika eratou sa raica ka rogoca, ka veipapitaisotaki e na yaca i Jisu; ia e na dua na gauna eratou sa soqoni vata na tisaipeli me ratou ^bmasu ka ^clolo.

2. A sa rairai vei iratou ko Jisu ni ratou sa masu tiko vei Tamana e na yacana; a sa lako mai ko Jisu ka tu e na kedratou maliwa ka kaya: A cava dou sa vinakata me'u kitaka vei kemudou?

3. Eratou sa kaya vua: Turaga, ni tukuna vei keitou na cava me yaca ni lotu oqo, ni ra sa veiletitaka tiko na tamata na ka oqo.

4. A sa kaya vei iratou na Tu-

raga: A cava era sa vosa kudrukudru ka veileti kina na tamata e na ka oqo?

5. Era sa sega li ni wilika na i volatabu ni sa tukuna mo dou vakatokai e na ^dyaca i Karisito, sa i koya na yacaqu? Ia dou na kacivi e na yaca oqo e na siga mai muri.

6. Ia ko koya yadua sa taura na yacaqu ka vosota me yacova na i vakataotioti, e na bula vakaidina e na siga mai muri.

7. Ia na ka kece ga dou sa kitaka, mo dou kitaka e na yacaqu; o koya mo dou vakatoka na lotu oqo e na yacaqu, ka kerea vua na Tamaqu e na yacaqu me vakalougatataka e na vukuqu.

8. Ia kevaka sa sega ni vakatokai e na yacaqu, e na rawa vakaevei me noqu lotu? Ia kevaka sa vakatokai e na yaca i Mosese, sa lotu i Mosese; se kevaka sa vakatokai e na yaca ni dua na tamata, ia sa lotu ni tamata ko ya; ia kevaka sa vakatokai e na yacaqu ka tara cake e na noqu i vakavuvuli, sa qai noqu lotu.

9. Ia au sa kaya vakaidina vei kemudou, dou sa tara cake e na noqu i vakavuvuli; ia na ka kece dou sa kitaka, mo dou kitaka e na yacaqu; ia kevaka dou sa kerea vei Tamaqu e na yacaqu e dua na ka me baleta na lotu, e na rogoci kemudou ko Tamaqu.

10. Ia kevaka sa tara cake na lotu e na noqu i vakavuvuli, e na vakaraitaka kina ko Tamaqu na nona cakacaka.

11. Ia kevaka sa sega ni tara

(y) raica 2b, 3 Nif. 9. (2a) raica y, 3 Nif. 19. (2b) 4 Nif. 2, 3, 25, 26. (2c) raica v, 2 Nif. 9. (2d) raica d, Mosa. 26. WASE 27: (a) raica c, 3 Nif. 12. (b) raica e, 2 Nif. 32. (c) raica u, Mosa. 27. (d) tik. 6-10. Raica e, Mosa. 5.

cake e na noqu i vakavuvuli ka sa tauyavu ga e na cakacaka ni tamata se e na cakacaka ni tevoru, au sa kaya vakaidina vei kemudou, e na lekaleka wale ga na nodra marau; ia e na i vakataotioti, era na ^emuduki tani ka biu ki na buka-waqa me tawamudu.

12. Raica e na dui saumi ga vei ira na nodra i valavala, ka ra na muduki tani kina; ia mo dou nana tiko na veika au sa tukuna vei kemudou.

13. Raica au sa solia vei kemudou na noqu i vakavuvuli; ia ogo na noqu i vakavuvuli: Au sa lako mai ki vuravura me'u kitaka na loma i Tamaqu, ni sa talai au mai ko Koya.

14. A sa talai au mai ko Tamaqu me'u mai laveti cake e na kauveilatai; ia au sa ^llaveti cake e na kauveilatai me'u kauti ira mai kina na tamata kece ga kivei au; ia me vaka ni ra a laveti au cake na tamata, e ^ona laveti ira cake tale ga vakakina ko Tamaqu me ra tu e mataqu ka lewai e na nodra i valavala, se vinaka se ca.

15. Raica a ka ogo au sa laveti cake kina; ia me vaka sa lewa ko Tamaqu, au na kauti ira mai na tamata kece ga kivei au, me ra lewai e na nodra i valavala.

16. Ia ko koya yadua sa veivutuni ka ^ppapitaisotaki e na yacaqu, e na vakasinaiti e na Yalo Tabu; ia kevaka sa ^vvosota me yacova na i vakataotioti, au na kunea ni sa savasava ko koya e na mata i Tamaqu e na siga au sa

tu kina me'u lewai ira na kai vuravura.

17. Ia ko koya sa sega ni vosota me yacova na i vakataotioti, e na ^kmuduki tani ka biu ki na buka-waqa me tawamudu, me vaka sa lewa tu ko Tamaqu.

18. Ia sa vaka ogo na nona vunau vei ira kece na luve ni tamata. Raica e na sega ni lasu ko Koya; ia e na vakayacora vakaidina na ka kece ga sa tukuna.

19. Ia sa ^lsega na ka tawa savasava sa curu rawa ki na nona matanitu; ia sa sega e dua sa curu rawa ki na nona i vakavakacegu, ko ira ga sa sava na nodra i sulu e na noqu dra ni ra sa vakabauta, ka veivutunitaka na nodra i valavala ca ka vosota me yacova na i ^mvakataotioti.

20. Ia ogo na noqu i vakaro: Dou veivutuni, ko i kemudou kece ga na kai vuravura! Dou lako mai vei au ka ⁿpapitaisotaki e na yacaqu; io mo dou vakasavasavataki e na i ^osolisoli ni Yalo Tabu mo dou savasava kina e mataqu e na siga mai muri.

21. Au sa kaya vakaidina vei kemudou, ogo na noqu i vakavuvuli; ia dou sa kila na ka sa dodonu mo dou kitaka e na noqu lotu; ia na ka kece ga dou sa raica ni'u sa kitaka, mo dou kitaka tale ga; io mo dou kitaka na ka kece ga dou sa raica ni'u sa kitaka.

22. Ia dou sa kalougata kevaka dou sa kitaka na veika ogo, ni dou na ^plaveti cake e na siga mai muri.

(e) raica l, 1 Nif. 15. (f) tik. 15. 1 Nif. 19:10. 3 Nif. 28:6. (g) raica f (i) raica v, 2 Nif. 9. (j) 1 Nif. 13:37. Raica i, 2 Nif. 31. (k) raica l, 1 Nif. 15. (l) Ala. 11:37. Raica s, Ala. 7. (m) raica j. (n) raica v, 2 Nif. 9. (o) raica 2b, 3 Nif. 9. (p) raica q, Mosa. 23. 34-35 A.D.

23. Dou vola na veika dou sa raica ka rogoca; ia me kakua ga na ^aveika sa sega ni vakatarai mo dou vola.

24. Dou vola na kedra i tukutuku na tamata oqo, me vaka sa volai tu mai na kedra i tukutuku e liu.

25. Ia era na lewai na tamata oqo mai ^rna i tukutuku sa volai oti tu kei na veika dou na qai vola e muri; io era na ^slewai na tamata yadua me vaka na nodra i valavala.

26. Raica na ka kece ga sa ^tvolai sa mai vei Tamaqu; ia era na lewai na tamata kece ga ^umai na ka sa volai e na i vola.

27. Ia dou kila ni ^vdou na lewai ira na tamata oqo e na lewa dodonu ka'u sa solia vei kemudou. Ia a cava na i valavala sa kilikili kei kemudou? Au sa kaya vakaidina vei kemudou, mo dou vakaitaki au.

28. Ia au sa lako cake vei Tamaqu. Au sa kaya vakaidina vei kemudou, na veika kece ga dou sa kerea vei Tamaqu e na yacaqu, e na soli vei kemudou.

29. Dou ^wkerekere, ka na soli vei kemudou; dou tukituki ka na dolavi vei kemudou; ni sa rawata ko koya yadua sa kerekere, ka na dolavi vua sa tukituki.

30. Ia sa vuabale na noqu marau e na vukumudou kei ira na i tabatamata oqo; a sa marau tale ga ko Tamaqu kei ira na agilosiyalosavasava e na vukumudou kei

ira na i tabatamata oqo, ni na sega ni rusa e dua vei ira.

31. Ia mo dou kila ni'u sa tukuni ira na i tabatamata sa bula tiko oqo; a sa vuabale na noqu marau e na vukudra, ni na sega ni rusa e dua vei ira.

32. Ia au sa rarawataki ira vakaidina na i ^vkava ni tabatamata mai vei ira oqo; raica e na rawai ira na dauvere me vaka a rawai ^{2a}koya sa dodonu me rusa; raica era na volitaki au e na siliva kei na koula kei na i yau sa vakacacana ^{2b}na sarasara kei na veveka, ka sa ravabasuka na daubutako ka butakoca. Ia e na siga ko ya au na talevi ira ka ^{2c}sauma na nodra i valavala ca.

33. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo ko Jisu, sa qai kaya vei iratou na nona tisaipeli: Dou ^{2d}curu ki na matamata ni koro qiqo; ni sa qiqo na matamata ni koro ka rabailailai na sala sa basika ki na bula, a ra sa lewe lailai sa kunea; ia sa lalaga na matamata ni koro ka rabailevu na sala sa basika ki na rusa, era sa lewe vuqa era sa curu kina; raica sa voleka mai na bogi, sa sega ni cakacaka rawa kina e dua na tamata.

WASE 28

Sa soli vei iratou na lewe tinikarua na ka eratou sa kerea – E lewe tolu eratou sa gadreva me ratou tiko ga e vuravura me yacova ni sa lako mai na Turaga e na nona i serau – Eratou sa raica na ka e veivakura-

(q) 3 Nif. 26:16, 18. (r) tik. 26. Raica c, 2 Nif. 27. (s) raica k, 2 Nif. 29. (t) 3 Nif. 24:16. (u) tik. 25. Raica c, 2 Nif. 27. (v) 1 Nif. 12:9, 10. Moma. 3:19. (w) 3 Nif. 14:7, 8. (y) raica d, 1 Nif. 12. (2a) 3 Nif. 29:7. (2b) 3 Nif. 13:19-21. (2c) Moma. 5. (2d) 3 Nif. 14:13, 14. Raica 2d, 2 Nif. 9.

buitaki – Eratou sa vagalalataki mai na mate kei na leqa.

1. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo ko Jisu, sa qai vosa vei iratou yadua na nona tisaipeli ka kaya: A cava ko sa vinakata me'u kitaka e na vukumu ni'u sa lako cake vei Tamaqu?

2. Eratou sa vosa mai na lewe ciwa ka kaya: Keitou kerea me keitou lako kusarawa yani vei kemuni ki na nomuni matanitu ni sa oti na neitou bula; io ni sa cava na i tavi ko ni sa lesi keitou kina.

3. A sa kaya vei iratou ko Koya: Dou sa kalougata ni dou sa kerea vei au na ka oqo; raica ni dou sa yacova na yabaki ^avitusagavulu karua, dou na qai lako yani vei au ki na noqu matanitu; ia au na solia vei kemudou na vakacegu.

4. Ia ni sa vosa oti vei iratou, sa qai gole vei iratou na lewe tolu ka kaya: A cava dou sa vinakata me'u kitaka vei kemudou ni'u sa lako cake vei Tamaqu?

5. Ia eratou sa rere ni tukuna na ka eratou sa gadreva.

6. A sa kaya vei iratou ko Koya: Raica au sa kila na nanuma ni lomamudou; dou sa gadreva tale ga na ka sa vinakata ko ^bJoni na noqu gone ni toko; io ko Joni ka a caka-caka vata voli kei au ni bera ni ra ^claveti au cake na Jiu ki na kauveilatai.

7. Raica dou sa kalougata sara, ka dou na ^dsega dina ni mate; ia dou na bula tiko ka raica ni sa vakayacori na cakacaka i Tamaqu

vei ira na luve ni tamata; io me yacova ni sa vakayacori taucoko sara na loma i Tamaqu, e na gauna au na ^elako mai kina e na noqu i serau kei na kaukauwa mai lomalagi.

8. Dou na sega ni ^ftovolea na rarawa ni mate; ia ni'u sa lako mai e na noqu i serau dou na ^gvakamataliataki vakasauri me vaka na sauriva ni mata; io mai na yago mate oqo ki na yago e sega ni mate rawa; ia dou na vakalougatataki e na matanitu i Tamaqu.

9. Dou na sega tale ga ni kila na ⁱvutugu se rarawa e na nomudou bula tiko oqo; ^jia dou na rarawataka ga na nodra i valavala ca na kai vuravura; ia au na vakayacora na veika kece dou sa gadreva; raica au kila dou sa gadreva mo dou kauti ira mai na tamata kece ga vei au.

10. Ia dou na vakalougatataki, ka dou na tiko e na matanitu i Tamaqu; io dou sa vakalougatataki sara me vaka sa vakalougatataki au ko Tamaqu; ia dou na vakataki au; ia ko i au, au sa vakataki Tamaqu; ia ko Tamaqu kei au keirau sa ^kduavata.

11. Ia na Yalo Tabu sa tukuni Tamaqu kei au; a sa ^lsolia na Yalo Tabu ko Tamaqu vei ira na luve ni tamata e na vukuqu.

12. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo ko Jisu, sa tarai iratou yadua na lewe ciwa ka qai lako; ia a sega ga ni tarai iratou na lewe tolu ka ratou na bula tiko.

(a) 4 Nif. 14. (b) V.V. 7. (c) raica f, 3 Nif. 27. (d) tik. 8, 9, 19-22, 25, 37-40. 4 Nif. 14, 37. Moma. 8:10-12. Ica 12:17. (e) 3 Nif. 20:22. 21:25. (f) raica d. (g) tik. 15, 17, 36-40. (i) raica d. (j) 4 Nif. 44. Moma. 8:10. (k) raica l, 2 Nif. 31. (l) raica 2b, 3 Nif. 9. 34-35 A.D.

13. A sa tadola ko lomalagi ka *m*ratou kau cake na lewe tolu; eratou sa raica ka rogoca na ka e vei-vakurabuitaki!

14. Ia sa *n*sega ni vakatarai me ratou tukuna, ka sega tale ga ni rawa me ratou dalagataka na ka eratou sa raica ka rogoca.

15. Ia eratou sa kila ni ratou sa veisau; eratou sega ga ni kila se veisau vakayago se vakayalo; ia eratou vakila ga ni ratou sa vakamataliataki mai na yago mate oqo ki na yago e sega ni mate rawa, me ratou raica rawa kina na veika vuni ni Kalou.

16. Eratou sa qai vunau voli e dela i vuravura; ia eratou a sega ga ni vunautaka na ka eratou a raica ka rogoca, me vaka sa *v*akaroti vei iratou mai lomalagi.

17. Ia mai na gauna eratou sa vakamataliataki kina, au sega ni kila *n*se ratou sa vakaisulu e na yago e sega ni mate rawa se sega.

18. Ia au kila ga mai na kena i tukutuku, ni ratou a lako yani ki na veivanua ka vunau vei ira na tamata; ia ko ira kece ga sa vakabauta na nodratou i tukutuku, era sa *q*papitaisotaki ka sa *r*curumi ira na Yalo Tabu.

19. Era sa biuti iratou ki na vale ni veivesu ko ira era sa sega ni lewe ni lotu. Ia sa kabasu na vale ni *s*veivesu ka ratou sa se-reki.

20. Eratou sa bulu e loma ni qele; ia eratou sa vunauca na qele e na kaukauwa ni Kalou ka tukake mai kina; a sa sega na qara e

kelia na tamata me buluti iratou rawa!

21. Eratou sa biu vakatolu ki na lovo ni bukawaqa; ia eratou a sega ga ni kama.

22. Eratou sa biu tale ga vakarua ki na qara ni manumanu kila; ia eratou sa vaqitori ira me vaka na gone lailai sa vaqitora na luve ni sipi, ka sega na leqa e yacovi iratou.

23. Eratou sa lako voli e na kedra maliwa na Nifai ka vunautaka na i vakavuvuli i Karisito ki na veivanua kece ga; sa lewe vuqa era sa saumaki mai vua na Turaga ka curu me lewe ni lotu i Karisito; raica era sa kalougata na i tabatamata 'oqo, me vaka sa tukuna oti ko Jisu.

24. Ko i au ko Momani; au sa tinia toka mada eke na noqu i tukutuku.

25. Raica au sa via vola na *y*acadratou na lewe tolu ka ratou na bula tiko ga; ia sa sega ni vakatara vei au na Turaga; a ka oqo sa sega kina ni volai me kila ko vuravura.

26. Ia *v*au sa raici iratou, ka ratou sa dauvukei au.

27. Raica eratou na lako yani vei ira na matanitu tani; ia era na sega ni kilai iratou.

28. Eratou na lako tale ga vei ira na Jiu; ia era na sega ni kilai iratou.

29. Ia eratou na vunau voli vei ira kece na Isireli era sa veiseyaki tu e na gauna sa lewa na Turaga; eratou na vunau tale ga vei ira na veimatanitu, veimata-

(*m*) tik. 2, 4-8, 12, 36. 4 Nif. 14, 37. (*n*) raica *y*, 3 Nif. 19. (*o*) tik. 14. (*p*) tik. 36-40. (*q*) raica *v*, 2 Nif. 9. (*r*) raica *2b*, 3 Nif. 9. (*s*) 4 Nif. 5, 30-33. Moma. 8:24. (*t*) 3 Nif. 27:30, 31. (*u*) 3 Nif. 19:4. (*v*) Moma. 8:11. 34-35 A.D.

qali, duivosavosa kei ira na tamata; ia me ^vvaka na kaukauwa ni Kalou sa tu vei iratou kei na ka eratou sa ^wgadreva, sa lewe vuqa sara eratou na vakalesuya vei Jisu.

30. Eratou sa vaka na agilosu ni Kalou; ia sa rawa me ratou vakaraitaki iratou vei ira na tamata, kevaka eratou sa kerea vei Tamada e na yaca i Jisu.

31. Ia eratou na kitaka e liu e vuqa na ka ^{2a}lelevu ka veivakurabuitaki, ka na qai yaco e muri na siga sa levu ka rerevaki ko ya; io na siga me ra na tu kina na tamata kece ga e na mata ni i tikotiko ni veilewai i Karisito.

32. Ia eratou na kitaka tale ga e liu na cakacaka levu ka veivakurabuitaki vei ira na matanitu tani, e na qai yaco e muri na siga ni veilewai ko ya.

33. Ia kevaka dou na wilika na i tukutuku ^{2b}kece sa tukuni kina na cakacaka veivakurabui i Karisito, dou na kila kina ni na yaco vakaidina na veika kece sa tukuna ko Koya.

34. Ia e na ca ko koya sa ^{2c}sega ni vakabauta na vosa i Jisu kei na nodra vosa na nona talai; ia ko ira yadua sa sega ni muria na vosa i Jisu kei na nodra vosa na nona talai, era sa sega ni vakabauti Koya; ia e na sega tale ga ni vakabulai ira ko Koya e na siga mai muri!

35. Raica e vinaka cake me ra a kakua ni sucu! Ia era na cudruvi ko ira kece ga sa sega ni

vakabauta na Kalou ka buturaki Koya sobu e yavadra; raica era na sega ni vakabulai!

36. Ia me'u lesuva tale mada na kedra i tukutuku na tamata a digitaka na Turaga. Raica e tolu vei ira eratou a kau ^{2d}cake ki lomalagi; ia au sega ga ni kila se ratou sa vakaisulutaki e na yago e sega ni mate rawa ^{2e}se sega.

37. Raica au a taroga vua na Turaga e na gauna au volavola tiko kina; a sa vakatakilai vei au ni a vakamataliataki na yagodratou; ia kevaka e ^{2f}sega eratou sa mate.

38. A vakamataliataki na yagodratou me ratou kakua kina ni mate; io me ratou ^{2g}sega ni kila na vutugu se rarawa; ia eratou na rarawataka ga na nodra i valavala ca na kai vuravura.

39. Raica e na siga mai muri e na qai vakamataliataki sara na yagodratou; ia oqo e sa vakamataliataki mada ga na yagodratou ma kakua kina ni temaki se lewai iratou ko Setani; eratou sa vakasavasavataki ka vakatabui, ka sa sega kina ni rawai iratou na ²ⁱkaukauwa kei vuravura.

40. Raica eratou na bula tu vakaoqo me yacova na siga ni veilewai i Karisito; ia e na siga ko ya, sa na qai vakamataliataki sara ^{2j}kina na yagodratou; eratou na curu ki na matanitu i Tamada ka tiko vata kei na Kalou mai lomalagi me tawamudu.

WASE 29

Na i vakasala i Momani vei ira sa

(w) tik. 9. (y) tik. 30-33. (2a) raica y. (2b) 3 Nif. 26:6-12. (2c) Ica 4:8-12. (2d) tik. 13-16. (2e) tik. 17. (2f) raica d. (2g) tik. 9. (2i) tik. 20. (2j) tik. 8. 34-35 A.D.

beca na vosa ni Turaga kei na nona cakacaka.

1. Au sa kaya vakaidina vei kemudou, e na siga sa lewa na Turaga me ^akau yani kina na i tukutuku oqo vei ira na matanitu tani me vaka na nona vosa, dou na qai kila ni sa tekivu vakayacori na ^bveiyalayalati a cakava ko Tamada vei ira na Isireli; io me ra na vakalesui tale ki na nodra vanua me ra taukena.

2. Ia dou na qai kila kina ni na vakayacori kece na vosa ni Turaga era a tukuna na parofita yalosavasava; ia dou kakua ni kaya ni sa vakaberaberataka na Turaga na nona lako mai vei ira na nona tamata, na mataqali i Isireli.

3. Dou kakua sara ni vakawalletaka na nodra vosa na parofita yalosavasava; raica e na vakayacora vakaidina na Turaga na veiyalayalati a cakava vei ira na nona tamata, na mataqali i Isireli.

4. Ia ^cni dou sa raica ni sa kau mai vei kemudou na i tukutuku oqo, mo dou kakua tale ni beca na ka sa tukuna na Turaga; raica sa laveta tu e ligana i matau na i seleiwau ni nona cudru; ia kevaka dou sa beca na nona vosa, e ^dna tau kusarawa vei kemudou na nona lewa.

5. E na ca ko koya sa beca na vosa ni Turaga; io e na ca ko koya sa cakitaka na Karisito kei na nona cakacaka!

6. Io e na ^eca ko koya sa cakitaka na veika sa vakatakila na Turaga, ka kaya ni sa oti ka sa sega na i vakatakilakila se parofisai, na i solisoli, na vosa tani e so, na vei vakabulai kei na kaukauwa ni Yalo Tabu!

7. Io e na ca ko koya sa vunau-taka ni sa sega tale ni vakayacora e dua na cakacaka mana ko Jisu Karisito; ia ko koya sa vunau vakaoqori me rawa i yau kina, sa ^fluve ni tevoro ka na sega ni vosoti; sa kaya na Karisito.

8. Dou kakua tale ni vakasiusiutaki ira, se beci ira, se vakalia-liai ira na Jiu, se dua vei ira na vo ni mataqali i Isireli; raica sa nanuma na Turaga na ^gveiyalayalati a cakava, ka na vakayacora na ka sa yalataka.

9. Ia dou kakua ni nanuma ni sa rawa mo dou vukica na liga i matau ni Turaga ki na i mawi, me kakua kina ni tau vei kemudou na nona cudru; raica e na ^hvakayacora vakaidina ko Koya na ⁱveiyalayalati a cakava vei ira na Isireli.

WASE 30

Sa vola ko Momani vei ira na veimatanitu tani me ra veivutuni.

1. Dou vakarorogo mai na veimatanitu tani ka rogoca na vosa i Jisu Karisito na Luve ni Kalou Bula; raica sa vakaroti au ko Koya ^jme'u vosa vei kemudou, ka me'u vola vakaoqo:

2. Dou saumaki mai na nomudou i valavala ca ko i kemudou

(a) raica c, 2 Nif. 27. (b) raica k, 3 Nif. 15. (c) raica k, 3 Nif. 15. (d) raica 2e, 3 Nif. 21. (e) Moma. 9:7-11, 15-26. Moro. 7:35-38. 10:19-29. (f) 3 Nif. 27:32. (g) raica k, 3 Nif. 15. (i) raica 2e, 3 Nif. 21. (j) raica k, 3 Nif. 15. WASE 30: (a) 3 Nif. 5:12, 13. 34-35 A.D.

na veimatani tani; dou veivutunitaka na nomudou caka ca, na nomudou ^blasu kei na veivakaisini; dou veivutunitaka na nomudou ^cdauyalewa kei na caka-caka ^abutobuto, na nomudou qarava na kalou lasu, na nomudou laba, na i ^evakavuvuli vakailasu, na vuvu kei na veileti; io dou

veivutunitaka na nomudou i valavala ca kece ga kei na nomudou i tovo vakasisila; ia dou lako mai vei au ka ^fpapitaiso e na yacaqu, me bokoci kina na nomudou i valavala ca; io mo dou ^avakasinaiti e na Yalo Tabu ka mo dou ⁱwili vata kei ira na noqu tamata, ko ira na mataqali i Isireli.

KO NIFAI NA I KAVA

AI VOLA I NIFAI

KO KOYA NA LUVE I NIFAI – E DUA VEI IRA NA TISAPELI I JISU KARISITO

Na kedra i tukutuku na Nifai, me vaka ka tukuni e na nona i vola tukutuku.

Sa tubu na lotu i Karisito – Era sa saumaki mai na Nifai kei na Leimani – Era sa duavata e na veika kece ga – Era sa i valavala dodonu tiko e na rua na senitiuri, sa yaco na veisei ka ra sa vuki tani – Erau sa vakuria na i vola tukutuku ko Emosi kei Amaroni.

1. A sa oti na i ^akatolusagavulu kava ka vakakina na i katolusagavulu kalima ni yabaki; a ratou sa tauyavutaka na ^btisapele i Jisu na i soqosoqo lewe ni lotu i Karisito e na loma ni vanua taucoko. A sa lewe vuqa era sa lako mai vei iratou; ia ko ira kece ga sa veivutunitaka vakaidina na nodra i valavala ca, era sa ^cpapitaisotaki

e na yaca i Jisu ka sa ^asoli tale ga vei ira na Yalo Tabu.

2. Ia e na i katolusagavulu kaono ni yabaki, era sa saumaki vua na Turaga na tamata kece ga e na vanua taucoko, ko ira na Nifai kei ira na Leimani; sa sega na veicacati kei na veileti e na kedra maliwa ka ra sa caka dodonu vei ira na tamata kece ga.

3. Era sa taukena vata na nodra i yau ^eyadua, ka sa sega e dua sa vutuniyau se dravudravua, bobula se i taukei; ia era sa galala kece ga ka vakaivotavota e na i solisoli ^fvakalomalagi.

4. Ia sa oti yani na i katolusagavulu kavitu ni yabaki, ka sa yaco tiko ga na sautu e na loma ni vanua.

5. A sa ka levu na cakacaka

(b) 3 Nif. 21:19-21. (c) raica 2b, 2 Nif. 9. (d) raica j, 2 Nif. 10. (e) raica 2a, 2 Nif. 26. (f) raica v, 2 Nif. 9. (g) raica 2b, 3 Nif. 9. (i) raica 2a, 3 Nif. 16. 4 NIFAI : (a) 3 Nif. 2:6-8. (b) raica c, 3 Nif. 12. (c) raica v, 2 Nif. 9. (d) raica 2b, 3 Nif. 9. (e) raica 2b, 3 Nif. 26. (f) raica 2b, 3 Nif. 9.

mana eratou sa kitaka na tisaipeli i Jisu, era sa vakabulai na tauvimate, ra vakaturi cake na mate, ra lako na lokiloki, ra rai na mataboko ka ra rogo na didivara; a ratou sa ^qkitaka e vuqa na cakacaka mana vei ira na luve ni tamata; ia eratou sa kitaka na cakacaka mana kece ga e na yaca i Jisu.

6. Ia sa oti yani na i katolusa-gavulu kawalu ni yabaki, na i katolusa-gavulu kaciwa, vasagavulu kadua, vasagavulu karua ni yabaki; io me yacova yani na i kava-sagavulu kaciwa, limasagavulu kadua kei na i kalimasagavulu karua ni yabaki; io me yacova yani na i kalimasagavulu kaciwa ni yabaki.

7. A sa vakalougatataki ira vakalevu na Turaga e na nodra vanua; era sa tara tale na veikoro era a kama.

8. Io era sa tara tale na ^kkoro levu ko Saraemala.

9. Ia e vuqa na koro era a ^jlutu dromu ka sa ubia na wai; a sa sega ni rawa me ra vakavinakataki tale na veikoro oqo.

10. A sa yaco me ra kaukauwa na Nifai ka tubu vakalevu sara na kedra i wiliwili; era sa tamata raiiai totoka ka taleitaki.

11. Era sa vakawati ka veimsumusuki me ra vakawati, ka ra sa vakalougatataki me vaka sa yalataka vei ira na Turaga.

12. Era sa sega tale ni muria na i vakaro kei na i lesilesi ni ^kvunau i Mosese; ia era sa muria ga na nona i vakaro na Turaga na

nodra Kalou, ka ra ia na ^llolo kei na masumasu; era sa ^mdausoqoni vata wasoma me ra ⁿmasu ka rogoca na vosa ni Turaga.

13. A sa sega na veileti e na kedra maliwa na tamata e na vanua kece ga; ia sa ^ovuqa na cakacaka mana era vakayacora na tisaipeli i Jisu.

14. Ia sa oti yani na i ^{*}kavitusagavulu kadua, kei na i kavitusagavulu karua ni yabaki; io me yacova yani na i kavitusagavulu kaciwa ni yabaki; io sa oti yani e dua na drau na yabaki; eratou sa toki yani ki na ^pparataisi ni Kalou ko iratou na tisaipeli i Jisu ka a digitaka ko Koya, ia ka sega ga ko iratou na lewe ^qtolu ka ratou na bula tiko; era sa lesi e so tale na tisaipeli me kedra i sosomi; era sa takali yani e lewe vuqa e na i tabatamata oqo.

15. A sa sega na veileti e na vanua, ni sa tiko e lomadra na tamata na loloma ni Kalou.

16. A sa sega na vuvu kei na veileti, na ue, na veibutakoci, na lasu, na laba kei na veimataqali gagano ca; era sa tamata mamarau cake mai vei ira na tamata kece ga sa bulia na Kalou.

17. Sa sega na daubutako kei na daulaba, ka sega e Leimani se dua me vakaduiduitaki; ia era sa duavata ga, era sa luve i Karisito ka ra na rawata na matanitu ni Kalou.

18. Ia era sa kalougata! Ni sa vakalougatataki ira na Turaga e na nodra cakacaka kece ga; io era sa vakalougatataki ka tiko sautu

(g) raica s, 3 Nif. 28. (i) Oma. 13. 3 Nif. 8:8, 24. 9:3. (j) 3 Nif. 8:9. 9:4, 7. (k) raica p, 2 Nif. 25. 3 Nif. 9:19. 15:2-8. (l) raica t, Mosa. 27. (m) 3 Nif. 24:16. (n) raica e, 2 Nif. 32. (o) raica s, 3 Nif. 28. (p) raica m, 2 Nif. 9. (q) raica d, 3 Nif. 28.

me yacova ni sa oti yani *na i kadua na drau katini ni yabaki; era sa takali yani na i matai ni tabatamata mai na gauna i Karisito; a sa sega na veileti e na vanua taucoko.

19. Ia sa mate ko ^rNifai o koya ka vola na i tukutuku oqo; ia sa vola e na ^speleti i Nifai, ka sa sosomitaki koya ko Emosi na luvena; ia sa volavola tale ga e na peleti i Nifai.

20. A sa maroroya tu e na walusagavulu kava na yabaki; era sa sautu tiko ga e na vanua; ia e dua ga na i wase lailai era sa vuku tani mai na i soqosoqo lewe ni lotu ka vakatokai ira me ra Leimani; o koya sa tubu tale kina na Leimani e na vanua.

21. Ia sa mate tale ga ko Emosi, ka sa oti e dua na drau ciwasagavulu kava na yabaki mai na gauna a lako mai kina ko Karisito; a sa sosomitaki koya ko Emosi na luvena ka sa volavola e na peleti i Nifai; a sa volai tale ga e na peleti i Nifai, sa i koya na i vola oqo.

22. Ia sa oti yani e †rua na drau na yabaki; era sa takali yani na i karua ni tabatamata ka sa vo wale ga e lewe vica.

23. Ia ko i au ko Momani, au sa tukuna mo ni kila ni ra sa tubu me lewe levu sara ka ra sa tawana yani na veivanua kece ga; era sa vutuniyau sara, ni sa vakalougatataki ira ko Karisito.

24. Ia e na i ‡karua na drau kadua ni yabaki sa so vei ira sa vakalevulevui ira na viavialevu ni lomadra; era sa tokara na i sulu

voli dredre, na veimataqali vatu talei kei na i yau kei vuravura.

25. Ia me tekivu mai na gauna ko ya, era sa ^usega tale ni taukena vata na nodra i yau yadua.

26. Era tawase ka soqoni vata vakaiwasewase; era sa vakaduria na nodra lotu vakai ira me ra rawa i yau kina ka ra cakitaka na lotu dina i Karisito.

27. Ia ni sa oti yani e §rua na drau katini na yabaki, sa levu sara na veimata lotu e na vanua; io sa levu na matalotu era kaya era sa kila na Karisito, ia era sa cakitaka e vuqa na nona i vakavuvuli; ka ra sa vakatara na i valavala ca kece ga; era sa solia na ka tabu vei koya sa ^usega ni doka.

28. A sa tubu vakalevu sara na lotu oqo ni sa vakatara na i valavala ca, ka sa lewa na yalodra ko Setani.

29. Ia sa dua tale na matalotu sa cakitaka na Karisito; era sa vakacacani ira na lewe ni lotu dina i Karisito, e na vuku ni nodra yalomalumu kei na nodra vakabauta na Karisito; era sa cati ira ni sa levu na caka mana sa yaco e na kedra maliwa.

30. O koya era sa vakayacora kina na lewa kei na i tovo kaukauwa vei iratou na ^vtisaipeli i Jisu ka ratou vunau voli e na kedra maliwa, ka biuti iratou ki na vale ni veivesu; ia e na kaukauwa ni vosa ni Kalou sa tu vei iratou, sa kabasu kina na ^wvale ni veivesu, ka ratou sa lako yani ka kitaka e vuqa na cakacaka mana e na kedra maliwa.

31. E dina ga eratou sa kitaka

(*r*) raica na ulutaga ni 4 Nifai. (*s*) raica *f*, 1 Nif. 1:17. (*t*) raica *2b*, 3 Nif. 26. (*u*) 3 Nif. 18:28, 29. (*v*) raica *d*, 3 Nif. 28. (*w*) tik. 5. 3 Nif. 28:19. *111 A.D. †201 A.D. ‡201 A.D. §211 A.D.

e vuqa na cakacaka mana, ia era sa vakaukauwataka ga na yalodra ko ira na tamata ka ra segata me ra vakamatei iratou; io me vaka era a segata na Jiu mai Jerusalemi me ra vakamatei Jisu, me vaka a mai tukuna ko Koya.

32. Era a biuti iratou ki na ¹lovo ni bukawaqa, ia eratou a sega ga ni kama.

33. Era a biuti iratou tale ga e na ^{2a}qara ni manumanu kila, ia eratou sa vaqitori ira na manumanu kila me vaka na gone lailai sa vaqitora na luve ni sipi, ka sega na leqa e yacovi iratou.

34. Ia era sa vakaukauwataka ga na yalodra ko ira na tamata; raica era sa liutaki ira ko ira na bete kei na parofita vakailasu me ra vakaduria e vuqa na lotu ka kitaka na i valavala ca kece ga. Era sa yaviti ira na lewe ni lotu i Jisu; ia era sa sega ni sauma lesu. a ra sa vuki tani mai na vakabauta ka i valavala ca tiko ga e na veiyabaki me yacova yani ni sa oti na i karua na drau tolusagavulu ni yabaki.

35. Ia e na yabaki oqo, na i *karua na drau tolusagavulu kadua ni yabaki, sa yaco kina na veisei levu e na kedra maliwa na tamata.

36. Era sa tawase tani e dua na i wase ka vakatokai ira ma ra Nifai, ko ira era sa vakabauta dina na Karisito; ia era sa cokoti vata kina ko ira na Leimani, na Jekope, na Josefa kei ira na Soramu.

37. Io ko ira sa vakabauta ka

qarava dina na Karisito, era sa vakatokai na Nifai, na Jekope, na Josefa kei ira na Soramu; eratou okati tale ga kina na tisaipeli e ^{2b}tolu i Jisu ka ratou sa bula tiko.

38. Ia ko ira sa beca na i vakavuvuli i Jisu era sa vakatokai me ra Leimani, na Lemueli kei ira na Isimeli; era sa sega ni vuki tani mai na vakabauta, ia era sa ^{2c}nakita me ra beca na i vakavuvuli i Karisito; era sa vakavulici ira na luvedra me ra kakua ni vakabauta, me vakataki ira na nodra qase e liu ka ra sa vuki tani.

39. Sa vu oqo mai na nodra i valavala ca kei na nodra i tovo vakasisila na nodra qase, me vakataki ira e liu. Era sa vakavulici me ra sevaki ira na luve ni Kalou, me vaka era a vakavulici e liu na Leimani me ra ^{2d}cati ira na kawa i Nifai.

40. Ia sa oti yani e †rua na drau vasagavulu kava na yabaki, ka sa mai vaka tu oqo na nodra i vakarau na tamata. Era sa lewe vuqa sara na tamata i valavala ca ka lailai wale na tamata ni Kalou.

41. Era sa vakaduriatiko ga na nodra lotu ka ukutaka e na veima-taqali i yau talei. A sa oti yani e rua na drau limasagavulu na yabaki ka yacova yani na i karua na drau onosagavulu ni yabaki.

42. Ia ko ira na tamata ca era sa vakabula tale na veiyalayalati ni i ^{2e}soqosoqo butubuto i Ketianitoni.

43. Ia ko ira na Nifai era sa vutuniyau vakalevu ka ra sa via-

(y) 3 Nif. 28:21. (2a) 3 Nif. 28:22. (2b) raica d, 3 Nif. 28. (2c) 3 Nif. 27:32. Moma. 1:16. (2d) raica o, Jeko. 7. (2e) raica j, 2 Nif. 10. Ila. 2:3-14. *231 A.D. †245 A.D.

vialevu me vakataki ira na wekadra na Leimani.

44. A ratou sa rarawataka vakalevu na ^{2f}tisaipeli na nodra i valavala ca na kai vuravura.

45. Ia ni qai oti e tolu na drau na yabaki, sa tautauvata ga na nodra i valavala ca na Nifai kei ira na Leimani.

46. A ra sa tubu me lewe levu sara na ^{2g}daubutako i Ketianitoni e na vanua taucoko; sa sega sara e dua sa i valavala dodonu, ko ira ga na tisaipeli i Jisu. Sa levu sara na nodra koula kei na siliva, ka sa levu tale ga na nodra veivoli.

47. Ia ni sa oti yani e *tolu na drau kalima na yabaki, era sa i valavala ca tiko ga na tamata; a

sa mate ko Emosi ka sosomitaki koya ko Amaroni na tacina me vola na i tukutuku.

48. Ia sa oti e †tolu na drau ruasagavulu na yabaki; a sa vakauqeti Amaroni na Yalo Tabu me vunitaka na i vola tukutuku; io na i vola tukutuku ²ⁱkece ka vakadewataki sobu mai e na veitabatamata me yacova na i katolu na drau ruasagavulu ni yabaki mai na gauna a lako mai kina na Karisito.

49. A sa vunitaka na Turaga me na qai vakalesui tale ^{2j}vei ira na vo ni kawa i Jekope, me vaka na parofisai kei na vosa ni yalayala ni Turaga. Sa tini eke na i tukutuku i Amaroni.

AI VOLA I MOMANI

WASE 1

Na i vakaro i Amaroni vei Momani me baleta na i vola tukutuku – Na i valu kei na i valavala ca – Eratou sa lako tani na tisaipeli e tolu ni mataqali i Nifai – Sa sega ni vakatarai vei Momani me vunau – Sa vakayacori na parofisai i Apinatai kei Samuela na Leimani.

1. Ko i au ko Momani; au sa vola na veika au a raica ka rogoca, ka vakatoka me i ^aVola i Momani.

2. Raica e na gauna sa maroroya kina na i vola tukutuku ko ^bAmaroni vua na Turaga, au a sa yabaki tini kina ka vulica tiko na

nodra i vakavuvuli na noqu qase; a sa lako mai vei au ko Amaroni ka kaya: Au kila ni ko sa gone yalomatua ka dauvakarorogo.

3. Raica mo nanuma matua tiko na veika kece era sa kitaka na tamata oqo; ia e na gauna ko sa yabaki ruasagavulu kava kina, mo qai lako cake ki na delana ko ^cSimi e na vanua ko ^dAnitumi; ko na kunea mai kea na kedra i vola tukutuku kece na tamata oqo ka'u sa ^emaroroya tu vua na Turaga.

4. Ia mo taura na ^fpeleti i Nifai ka biuta tu ga na kena vo e na vanua sa maroroi tu kina; ia mo ceuta e na peleti i Nifai na veika

(2f) 3 Nif. 28:9. (2g) raica 2e. (2i) Ala. 37:2-4. (2j) 3 Nif. 21:26. MOMANI 1: (a) Moma. 2:17, 18. 5:9. (b) 4 Nif. 47-49. (c) Moma. 2:17. (d) Moma. 4:23. Ica 9:3. (e) 4 Nif. 48. (f) raica f, 1 Nif. 1.

^gkece era sa kitaka na tamata oqo.

5. Ko i au ko Momani na luve i Momani, ka'u sa kawa i ⁱNifai; au sa nanuma vinaka kece tiko na veika a vakarota vei au ko Amaroni.

6. Ia ni'u sa yabaki ^{*}tinikadua tiko, sa kauti au ko tamaqu ki na ^jvanua e na ceva ka yaco sara ki na ^kvanua ko Saraemala.

7. Raica sa levu sara na veivale e na vanua ko ya; io era sa lewe vuqa tale ga na tamata, ka sa vaka na mata ni nuku mai matasawa na kedra lewe levu.

8. Ia e na yabaki oqo era sa vala kina na Nifai kei na Leimani; raica ko ira na Nifai era okati kina na Nifai, na Jekope, na Josefa kei ira na Soramu; ia ko ira na Leimani era okati kina na Leimani, na Lemueli kei ira na Isimeli.

9. Ia ko ira na Leimani kei ira na Lemueli kei ira na Isimeli, era sa vakatokai ira me ra Leimani; sa qai rua ga na i to, ko ira na Nifai kei ira na Leimani.

10. A ra sa tekivu vala e na bati ni ^huciwai ko Saitoni, e na i yalayala ni vanua ko Saraemala.

11. Era sa soqoni vata mai na mataivalu ni Nifai ka sa sivia e tolusagavulu na udolu na kedra lewe levu. A ra sa vala vakavuqa e na yabaki ko ya; ia era sa qaqa tiko ga na Nifai vei ira na Leimani, ka ra vakamatea e vuqa vei ira.

12. A sa mudu na nodra vakatubu i valu na Leimani; era sa

tiko vinaka tale e na vanua ka sega na vakadave dra e na loma ni va yabaki.

13. Ia sa tubu vakalevu sara na i valavala ca e na vanua tau-coko; ia sa kauti iratou tani na nona tisaipeli ^mlomani na Turaga; raica sa mudu na cakacaka mana kei na nodra vakabulai na tamata, ni sa vuabale na nodra i valavala ca.

14. A sa sega ni vakalougata-taki ira na Turaga, ka sa sega ni curumi ira na Yalo Tabu, ni ra sa sega ni vakabauta ka ra sa i valavala ca.

15. Ia ni'u sa [†]yabaki tinikalima tiko ka'u sa tamata yalomatua mai, sa rairai vei au na Turaga ka'u sa kila kina na loloma i Jisu.

16. Au sa via vunau vei ira na tamata oqo; ia sa sega ni vakatarai vei au me'u vunau vei ira; raica era sa ⁿnakita me ra talaidredre vua na nodra Kalou; eratou sa kau tani na tisaipeli ^olomani e na vuku ni nodra i valavala ca.

17. Raica au sa tiko vata ga kei ira; ia sa sega ni vakatarai me'u vunau vei ira, ni ra sa yalo kaukauwa; ia ni ra sa yalo kaukauwa tiko, sa ^pcudruvi kina na vanua e na vukudra.

18. Era sa vakacaca vakalevu e na vanua ko ira na daubutako i ^qKetianitoni ka ra tiko e na kedra maliwa na Leimani; a ra sa buluta na nodra i yau ko ira na lewe ni vanua; ia sa yali sara ni sa ^rcu-

(g) Moma. 2:18. (i) 3 Nif. 5:12, 20. Raica b, Mosa. 18. (j) raica o, Ala. 46. (k) Oma. 13. (l) raica g, Ala. 2. (m) 3 Nif. 28:2-12. Raica d, 3 Nif. 28. (n) raica 2e, 4 Nif. (o) raica m. (p) raica d, 2 Nif. 1. (q) raica 2e, 4 Nif. (r) raica d, 2 Nif. 1. *Rauta na 322 A.D. †Rauta na 326 A.D.

druva na vanua na Turaga, a ra sa sega ni kunea tale.

19. Era sa lewe vuqa na dau-cakaisausau, na dauveinocati kei na daucaka mana; ia sa kaukauwa sara na cakacaka ni tevoru e na vanua taucoko, me vaka erau a sa ^sparofisaitaka tu ko Apinatai kei Samuela.

WASE 2

Sa liutaka ko Momani nodra mataivalu na Nifai – Ko ira tale na dau-butako i Ketianitoni – Era sa veiyalayalatitaka me nodra na Nifai na vanua ki na vualiku, ka nodra na Leimani na vanua ki na ceva.

1. E na yabaki ^atiko ga ko ya era sa vala tale kina na Nifai kei na Leimani. E dina ni'u sa tamata gone ga, ia au tamata tubu levu; a ka oqo era sa digitaki au kina ko ira na Nifai me'u nodra i liuliu, se me'u liutaka na nodra mataivalu.

2. Raica e na i ^{*}katini kaono ni noqu yabaki, au sa liutaka kina na nodra mataivalu na Nifai me valuti ira na Leimani; ia ^bsa oti yani e tolu na drau ruasagavulu kaono na yabaki.

3. Ia e na i katolu na drau ruasagavulu kavitu ni yabaki, era sa kabai keimami vakaukauwa sara mai na Leimani, ka ra sa rere vakalevu na noqu mataivalu; a ra sa bese ni vala ka ra suka vaka ki na ^cvualiku.

4. Keimami yaco ki na koro ko Aqola ka keimami sa taura sara, ka vakavakarau me keimami taqomaki keimami mai vei ira na

Leimani. Dina ga keimami sa ^ata-qomaka vakaukauwa sara na koro, era a kaba mai na koro ko ira na Leimani ka vakasavi keimami tani.

5. Era a vakasavi keimami tani tale ga mai na vanua ko Tevita.

6. Keimami a dro ki na vanua ko Josua, ka toka e matasawa e na i yalayala ni vanua ki na ra.

7. Keimami a soqoni ira vata sara na weka i keimami me keimami tiko vata ga e na dua na vanua.

8. Ia era sa lewe vuqa na ^edau-butako kei na Leimani; raica era sa voleka sara ni rusa na noqu tamata; ia era a sega ga ni veivutunitaka na nodra i valavala ca; era sa ia na vakadave dra kei na veivakamatei ko ira na Nifai kei ira na Leimani; a sa yaco na veivaluvaluti e na vanua taucoko.

9. Ia na nodra tui na Leimani, na yacana ko ^fEroni; sa mai valuti keimami ko koya kei na nona mataivalu e lewe vasagavulu kava na udolu. Ia au a vorati koya yani e na noqu mataivalu e lewe vasagavulu karua na udolu. Ia au a vakadrukai koya ka vakasavi koya tani. raica sa yaco na ka kece oqo ni sa oti e [†]tolu na drau tolusagavulu na yabaki.

10. Era sa qai veivutunitaka na nodra i valavala ca ko ira na Nifai; io era sa tagi me vaka a parofisaitaka ko ^gSamuela na parofita; raica sa sega na tamata me maroroya rawa na nona i yau, ni ra sa lewe vuqa na daubutako, na daulaba, na dauveinocati kei na

(s) Ila. 13:18-23, 30-37. Moma. 2:10-15. WASE 2: (a) Moma. 1:12, 15. (b) 3 Nif. 2:7,8. (c) raica 2v, Ala. 22. Raica tale ga na q, Ala. 46. (d) raica c, Ala. 48. (e) raica 2e, 4 Nifai. (f) Moro. 9:17. (g) raica s, Moma. 1.

daucaka mana e na vanua taucoko.

11. A ra sa tagi ka lele e na vanua taucoko e na vuku ni ka oqo, vakauasivi ko ira na Nifai.

12. Ia ko i au ko Momani, ni'u sa raica na nodra tagi kei na lele, kei na nodra yalobibi e na mata ni Turaga, au sa marau sara kina; raica au vakabauta ni na lomani ira na Turaga, ni sa yalololoma ka dauvosota vakadede ko Koya; io e na lomani ira ka ra na yaco tale me ra tamata yalododonu.

13. Ia sa mate wale na noqu marau. E dina ga sa yalololoma vei ira na Kalou, ia era a sega ni rarawataka dina sara na nodra i valavala ca; raica era a rarawataka ga ni sa cudruvi ira na Turaga ka sega ni laiva me ra ia tiko ga na i valavala ca.

14. Era sa sega ni lako vei Jisu e na yalo sa raramusumususu kei na yalo e bibivoro; era sa vosacataka na Kalou ka bolea na mate. Ia era na taqomaki ira voli ga e na nodra i seleiwau.

15. Sa bikai au na rarawa ni'u sa kila sa oti na gauna me ra lomani kina, vakayago ka vakayalo tale ga; au sa raica ni ra sa tamusuki sobu e udolu vakaudolu ka sa bini tu na yagodra me vaka na de-ni-manumanu e na vanua taucoko, ni ra sa talaidredre vua na nodra Kalou. Ia sa oti yani e tolu na drau vasagavulu kava na yabaki.

16. E na i katolu na drau vasagavulu kalima ni yabaki, era sa dro kina na Nifai ka ra cici muri ira yani ko ira na Leimani, me

yacova ni ra sa la'ki toboki ira e na vanua ko Jesoni.

17. Ia na 'koro ko Jesoni e koto volekata na vanua ka 'maroroya tu kina ko Amaroni na i vola tukutuku me taqomaka na Turaga. Au a la'ki taura mai na 'peleti i Nifai ka vola kina na i tukutuku me vaka a vakarota vei au ko Amaroni.

18. Au sa vola e na peleti i Nifai na kedra i tukutuku 'taucoko na tamata oqo, na nodra i valavala ca kei na nodra i tovo vakasisila; ia au sa sega ni vola na veika taucoko oqori e na 'noqu peleti, ni'u sa kila tu na nodra i valavala mai na gauna au sa yalomatua kina me yacova mai na gauna oqo.

19. Ulei ko i au! Au sa rarawataka vakaidina e na veisiga na nodra i valavala ca! Raica au sa kila ni'u na 'laveti cake e na siga mai muri.

20. Ia e na yabaki tiko ga ko ya, keimami a vakasasataki ka vakasavi tani kina na Nifai. Keimami a vakasavi yani me yaco sara ki na vanua ko Semi.

21. Keimami sa 'viribaita na koro ko Semi ka vakasoqoni ira kece mai na tamata me keimami taqomaki ira kina.

22. Ia e na yabaki e †tolu na drau vasagavulu kaono, era sa kabai keimami tale mai kina ko ira na Leimani.

23. Au sa qai vosa vei ira na noqu tamata ka vakauqeti ira vatumatua sara me ra tu vakatagane ka vorati ira yani na Leimani e na vukudra na watidra, na

(i) Moma. 1:3. 4:23. (j) 4 Nif. 48,49. (k) Moma. 1:4. Raica f, 1 Nif. 1, (l) Moma. 1:4. (m) raica g, 3 Nif. 5. (n) raica q, Mosa. 23. (o) raica c, Ala. 48.

luvedra, na nodra veivale kei na nodra i tikotiko.

24. A sa vakayaloqaqataki ira na noqu vosa ka ra sa sega kina ni drotaki ira na Leimani; ia era sa tu vakatagane ka vorati ira yani.

25. Ia na neimami mataivalu sa lewe tolusagavulu ga na udolu; ia ko ira na meca era sa lewe limasagavulu na udolu. Keimami a valuti ira vakaukauwa sara ka vakasavi ira tani.

26. Ia ni ra sa dro, keimami sa qai cici muri yani ka yaviti ira; ia sa sega ni tiko vata kei keimami na kaukauwa ni Turaga; raica keimami sa boletaka ga na neimami kaukauwa, ka sa sega ni tiko vata kei keimami na Yalo ni Turaga; raica keimami sa malumalumu mai me vakataki ira na weka i keimami.

27. Au sa rarawataka vakalevu na nodra leqa na noqu tamata e na vuku ni nodra i valavala ca kei na nodra i tovo vakasisila. Keimami a valuti ira na Leimani kei ira na ^pdaubutako i Ketianitoni, me yacova ni keimami sa taura lesu tale na neimami vanua.

28. Ia sa oti yani e ^{*tolu} na drau vasagavulu kaciwa na yabaki. E na i katolu na drau limasagavulu ni yabaki, keimami sa veiyalayalati kina kei ira na Leimani, kei ira tale ga na daubutako i Keitianitoni; io keimami sa veiyalayalati me keimami wasea na neimami vanua.

29. Era sa solia na Leimani me neimami na ^qvanua kece e na vauliku me yaco ki na vanua ^rqiqo

sa basika ki na vanua e na ^sceva. Ia keimami sa solia vei ira na Leimami na vanua kece e na ceva.

WASE 3

Era sa i valavala ca tiko ga ko ira na Nifai – Sa bese ni liutaka na nodra mataivalu ko Momani – Na nona i tukutuku vei ira na i tabatamata sa muri mai – Eratou na lewai ira na mataqali i Isireli ko iratou na le tinikarua.

1. Era sa sega tale ni mai valuti keimami ko ira na Leimani [†]ka oti e tini na yabaki. ia au sa vakaroti ira na noqu tamata ko ira na Nifai, me ra teitei vakalevu ka vakarautaka na nodra i yaragi ni vala.

2. A sa kaya vei au na Turaga: Mo tukuna vakaoqo vei ira na tamata: Dou veivutuni! Dou lako mai vei au ka ^apapitaiso; dou vakaduria tale na noqu lotu mo dou bula kina.

3. Au a tukuna na i tukutuku oqo vei ira na tamata, ia sa tawa yaga ga; raica era sa sega ni kauwaitaka ni a vakabulai ira na Turaga ka solia vei ira na gauna me ra veivutuni kina. Ia era sa vakaukauwataka ga na yalodra vua na Turaga na nodra Kalou.

4. A sa oti na i katini ni yabaki; io sa tolu na drau onosagavulu taucoko na yabaki mai na gauna a lako mai kina na Kari-sito. Raica sa kau mai vei au e dua na nona i vola na nodra tui na Leimani, ka tukuna mai kina ni ra sa vakavakarau tiko me ra mai valuti keimami.

(p) raica 2e, 4 Nif. (q) raica c. (r) raica 3b, Ala. 22. (s) raica o, Ala. 46. WASE 3: (a) raica v, 2 Nif. 9. *350 A.D. †360 A.D.

5. Au sa vakaroti ira sara na noqu tamata me ra soqoni vata yani ki ^bVanualala, e na dua na koro ka toka e na i yalayala ni vanua ^cqiqo, ka basika ki na ^dvanua e na ceva.

6. Keimami sa tuva e kea na neimami mataivalu me keimami valuti ira kina na Leimani, me ra kakua ni rawa na neimami vanua; ia keimami sa ^etaqomaka na vanua ko ya e na neimami mataivalu taucoko.

7. Ia e na i katolu na drau onosagavulu kadua ni yabaki, era sa lako mai kina na Leimani ki na ^fkoro ko Vanualala me ra valuti keimami; ia na yabaki ko ya keimami a vakadrukai ira kina ka ra dro lesu tale ki na nodra vanua.

8. Ia e na i ^g*katolu na drau onosagavulu karua ni yabaki, era a mai valuti keimami tale kina. Ia keimami a vakadrukai ira tale; keimami a vakamatea e vuqa vei ira ka kolotaka na yagodra ki wasawasa.

9. Raica era sa dokadoka sara na noqu tamata ni ra sa qaqa tale; ia era sa bubului ki lomalagi ni ra na sauma lesu na nodra dra na wekadra era a vakamatea ko ira na nodra meca.

10. Era sa bubului ki lomalagi kei na i tikotiko vakaturaga ni Kalou, ni ra na la'ki valuti ira na nodra meca ka vakarusai ira sara mai na dela i vuravura.

11. Ia ko i au ko Momani, au sa bese sara ni liutaki ira tale na tamata oqo, ni ra sa tamata i valavala ca ka i tovo vakasisila.

12. Raica era a sa tamata i tovo ca tu; ia au a dau liutaki ira ga ki na i valu, ka lomani ira me vaka sa lomani au na Kalou; raica au sa masulaki ira vagumatua vua na noqu Kalou; ia sa tawa yaga ga ni ra sa tamata yalo kaukauwa.

13. Au sa vakabulai ira ^hvakatu mai ligadra na nodra meca; ia era sa sega ga ni veivutunitaka na nodra i valavala ca.

14. Ia era sa ⁱvosa bubului me ra kitaka na ka sa vakatabui ira kina na nodra Turaga ka nodra i Vakabula ko Jisu Karisito; io sa lewa ko Koya me ra kakua ni lako cake ka valuti ira na nodra meca ka sauma lesu na nodra dra na wekadra. A sa rogo vei au na domo ni Turaga ka kaya:

15. Sa noqu i tavi me'u cudruvaka, au na sauma ko i au; ia ni ra sa sega ni veivutuni na tamata oqo ni'u sa vakabulai ira mai, raica era na ^jmu duki tani mai na dela i vuravura.

16. Ia au sa bese sara ni la'ki valuti ira na noqu meca, ka'u sa vakayacora ga na ka sa vakarota vei au na Turaga; ia au sa tu ga me'u i vakadinadina ka vakaraitaka ki vuravura na veika au a raica ka rogoca, me vaka sa vakaraitaka vei au na Yalo Tabu o koya sa dauvakatakila na veika e sa bera ni yaco.

17. A ka oqo au sa ^kvolavola kina vei kemudou na matanitu tani, kei kemudou tale ga na mataqali i Isireli; raica dou na vakalesui tale ki na nomudou

(b) raica 2p, Ala. 22. (c) raica 3b, Ala. 22. (d) raica o, Ala. 46. (e) raica c, Ala. 48. (f) raica 2p, Ala. 22. (g) tik. 7, 8. Moma. 2:27-29. (i) tik. 9, 10. (j) Moma. 6. (k) raica c, 2 Nif. 27.

vanua e na gauna sa ^ttekivu vakayacori kina na cakacaka e veivakurabuitaki.

18. Ia au sa volavola ki vuvura taucoko; io vei kemudou na mataqali i Isireli e le tinikarua; raica era na lewai kemudou e na nomudou cakacaka ko ^miratou na tisaipeli e le tinikarua ka digitaka ko Jisu e na vanua ko Jerusalemi.

19. Au sa volavola tale ga vei ira na vo ni tamata oqo; raica ⁿeratou na lewai kemudou ko iratou na tisaipeli e le tinikarua ka digitaka ko Jisu e na vanua oqo; ia ko iratou na le tinikarua ka digitaka ko Jisu e na vanua ko Jerusalemi, ^eeratou na lewai ira oqo.

20. Oqo na veika sa vakaraitaka vei au na Yalo Tabu; o koya au sa volavola kina vei kemudou kece ga. Ia au sa vola yani na ka oqo mo dou kila ni dou na tu ⁿkece ga e na mata ni tikotiko ni veilewai i Karisito ko i kemudou kece dou a vu mai vei Atama; io dou na tu mo dou lewai e na nomudou i valavala, sa vinaka se ca.

21. Ia mo dou vakabauta tale ga na i tukutuku vinaka i Jisu Karisito ka na ^vunautaki vei kemudou; ia e na vakatakilai tale ga vei ira na Jiu, ko ira na tamata ni veiyalayatani ni Turaga, e so na i ^rvakadina dina me ra kila kina ni ko Jisu era a dauraica ka rogoca ka ra qai vakamatea, sa i koya ga na Karisito na ^sKalou.

22. Ia au sa gadreva sara me'u vakauqeti kemuni kece ga na kai

vuvura, mo ni veivutuni ka vakarautaki kemuni mo ni na tu e na mata na in tikotiko ni veilewai i Karisito.

WASE 4

Era sa tekivuna na vala ko ira na Nifai me ra sausaumi lesu kina vei ira na Leimani – Sa oti na nodra kaukauwa na Nifai – Sa kau mai na i vola tukutuku mai na delana ko Simi.

1. Ia e na i ^{*}katolu na drau onosagavulu katolu ni yabaki, era sa biuti ^aVanualala kina na mataivalu ni Nifai me ra la'ki valuti ira na Leimani.

2. Ia era sa vakasavi lesu tale mai na mataivalu ni Nifai ki Vanualala. Ia ni ra sa oca tu ga, era sa kabai ira mai e dua tale na mataivalu ni Leimani, ka sa kaukauwa sara na nodra vala; ia era a qaqa na Leimani ka ra taura na ^bkoro ko Vanualala; era sa vakamatea e vuqa na Nifai ka kauta vakavesu e vuqa vei ira.

3. Era sa dro yani na kena vo ka la'ki to vata kei ira na lewe ni ^ckoro ko Tienikumi. Ia sa koto na koro ko Tienikumi e na i yalayala ni vanua ki matasawa, volekata na ^dkoro ko Vanualala.

4. Raica era sa yaviti na Nifai e na vuku ni ra a la'ki valuti ira na Leimani; ia kevaka me a sega ko ya, ke ra a sega ni rawai ira ko ira na Leimani.

5. A sa cudruvi ira na tamata ca na Kalou; raica sa i ira ga na tamata ca era sa yaviti ira na tamata ca; ia sa i ira na tamata ca

(l) raica e, 1 Nif. 15. (m) 1 Nif. 12:9. (n) 1 Nif. 12:10. 3 Nif. 27:27. (o) 1 Nif. 12:9. (p) raica d, 3 Nif. 26. (q) 1 Nif. 13:20-29, 41, 42. (r) raica b, 2 Nif. 25. (s) 2 Nif. 26:12. Raica b, Mosa. 3. WASE 4: (a) raica 2p, Ala. 22. (b) raica 2p, Ala. 22. (c) tik. 6, 7, 14. (d) raica 2p, Ala. 22.

era sa uqeti ira na luvu ni tamata me ra vakadave dra.

6. Era sa vakavakarau na Leimani me ra kaba na koro ko Tienikumi.

7. Ia e na i katolu na drau onosagavulu kava ni yabaki, era sa kaba kina na ^ekoro ko Tienikumi ko ira na Leimani, me ra taukena tale ga.

8. Ia era a vakadrukai ka ra vakasavi ira lesu ko ira na Nifai. Ia ni ra sa raica na Nifai ni ra sa dro lesu na Leimani, era sa ^fdo-kadokai ira sara; era sa lako yani ka taura tale na ^gkoro ko Vanualala.

9. Ia na vakayacori ni ka kece oqo era sa mate kina e udolu vakaudolu na tamata vei ira na Nifai kei ira na Leimani.

10. Ia ni sa oti yani na i katolu na drau onosagavulu kaono ni yabaki, era sa mai valuti ira tale na Nifai ko ira na Leimani; ia era sa sega ga ni veivutuni ko ira na Nifai, era sa ia tiko ga na i valavala ca.

11. Ia sa sega na yame me tukuna, ka sega na tamata me vakamacalataka rawa, na vakarerevaki ni vakadave dra kei na veivakamatei era sa kitaka na Nifai kei ira na Leimani; era sa vakaukauwataka na yalodra ko ira kece ga, ka ra sa taleitaka me ra vakadave dra tiko ga.

12. A sa sega sara na ka ca levu vakaoqo sa yaco e na nodra gauna taucoko na kawa i Liai, se vei ira kece na mataqali i Isireli, me vaka era sa kitaka na tamata oqo; sa kaya na Turaga.

13. Era sa rawa na ⁱkoro ko Vanualala ko ira na Leimani, ni ra sa lewe vuqa sara ka ra lewe lailai na Nifai.

14. Era sa rawa tale ga na ^jkoro ko Tienikumi ka vakasavi ira tani na lewena; era sa kauta vakavesu e vuqa na yalewa kei na gone, ka vakacabori ^kira me i soro vei ira na nodra kalou matakau.

15. Ia e na i katolu na drau onosagavulu kavitu ni yabaki, era sa rarawataki ira sara na Leimani ko ira na Nifai ni ra sa ^lvakacabori ira na nodra yalewa kei na gone me i soro; era sa lako yani e na yalo katakata ka valuti ira na Leimani ka vakasavi ira tani mai na nodra vanua.

16. A ra sa sega ni mai valuti ira tale na Nifai ko ira na Leimani, me yacova na i katolu na drau vitusagavulu kalima ni yabaki.

17. Ia e na yabaki ko ya, era sa mai valuti ira kina na Nifai e na nodra mataivalu taucoko ka sa sega ni wiliki rawa na kedra lewe levu.

18. Ia me tekivu mai na gauna ko ya, era sa vakadrukai ira tiko ga na Nifai ko ira na Leimani, ka vaqeyavutaki ira tiko me vaka na tegu sa cilava na siga.

19. Era sa lako tale mai na Leimani ka kaba na ^mkoro ko Vanualala; a sa yaco e dua na i valu kaukauwa sara ka ra vakadrukai kina na Nifai.

20. Era sa dro tani mai kea ka lako ki na koro ko Poasa, ka vorati ira vakaukauwa kina na Lei-

(e) raica c. (f) Moma. 3:9. (g) raica 2p, Ala. 22. (i) raica 2p, Ala. 22. (j) raica c. (k) tik. 15, 21. (l) raica k. (m) raica 2p, Ala. 22. 364-375 A.D.

mani; era a sega ni vakadrukai ira ko ira na Leimani, ia era a qai vakadrukai ira rawa e na i karua ni nodra lako yani.

21. Ia e na i karua ni nodra lako yani, era a vakasavi ira kina na Nifai ka mokuti ira e na dua na ravuravu levu; era sa vakacobori "tale me i soro ko ira na nodra yalewa kei na gone vei ira na nodra kalou matakau.

22. Era sa dro tani yani na Nifai kei ira kece tale ga na lewe ni veikoro.

23. Ia ko i au ko Momani, ni'u sa raica sa voleka me ra taura na vanua ko ira na Leimani, au sa qai lako ki na delana ko ^oSimi ka kauta taucoko mai na i vola tukutuku sa ^pmaroroya tu kina ko Amaroni vua na Turaga.

WASE 5

Sa vakadonuya ko Momani me liutaki ira tale na Nifai – Era sa lewe vuqa sara na Leimani ka ra lewe lailai ga na Nifai – Na i valavala ca kei na veivakamatei – Ai tukutuku lekaleka i Momani.

1. Au sa vakasuka tale na noqu ^ayalayala ni'u na sega tale ni vukei ira na Nifai; au sa lako yani vei ira ka ra kerea me'u liutaka tale na nodra mataivalu; raica era sa vakabauta ni'u na rawa ni vakabulai ira mai na nodra vakararawataki.

2. Ia au sa sega soti ni nuitaka sara, ni'u sa kila ni na tau vakaidina vei ira na cudru ni Kalou, ni ra sa sega ni veivutunitaka na nodra i valavala ca; raica era sa

boletaki ira ga ka sega ni vakararavi vei Koya ka buli ira.

3. Era a cici muri keimami na Leimani ni keimami sa dro ki na koro ko Joritani; ia era a vakasavi lesu ka ra sega ni rawa na koro e na gauna ko ya.

4. Era a kabai keimami tale mai; ia keimami a taura dei toka ga na koro. Ia sa tu tale e so na nodra koro vakabai na Nifai, ka tarova na nodra kaba mai na Leimani me ra vakarusai ira na tamata e na neimami vanua.

5. Keimami a dro vata kei ira na lewe ni veivanua keimami a lako sivia; ia ko ira kece ka sega ni dro vata kei keimami, era a vakamatei ira ko ira na Leimani ka ra vakama na nodra veikoro; a sa oti na i ka tolu na drau vitusagavulu kaciwa ni yabaki.

6. Ia e na i katolu na drau walusagavulu ni yabaki, era sa mai valuti keimami tale kina na Leimani ka keimami vorati ira vakaukauwa sara; ia sa tawa yaga ga, ni ra sa rui lewe vuqa sara ka ra butuki ira sobu na Nifai e yavadra.

7. Keimami sa dro tale yani; era bula wale ga ko ira era dro totolo sara; ia ko ira kece era toboka rawa ko ira na Leimani, era sa vakamatei.

8. Ia ko i au ko Momani, e sega ni lomaqu me'u vakatakila vei ira na tamata na vakadomobula ni vakadave dra kei na veivakamatei au sa raica, de ra na rarawa kina; ia au sa kila ni na vakataki-lai vakaidina na ^bveika oqo; raica

na veika sa vunitaki e na ^ckacivaki mai na dela ni vale.

9. Ia e na vakatakilai na veika oqo vei ira na vo ni tamata oqo; raica e na vakatakilai tale ga vei ira na matanitu tani, ko ira sa kaya na Turaga ni ra na ^avaka-savi ira tani na tamata oqo ka okata me ka wale e matadra; ia au sa vola ga ^evakalekaleka ka sega ni tukuna taucoko sara na veika au sa raica, ni sa sega ni vakatarai vei au; raica au sega tale ga ni vinakata mo ni rarawa vakalevu sara e na vuku ni nodra i valavala ca na tamata oqo.

10. Ia au sa vola na ka oqo vei ira na ^fnodra kawa kei ira tale ga na matanitu tani ka ra sa lomani ira na Isireli, ka'u kila ni ra na vakalou-gatataki kina.

11. Ia au kila ni ra na rarawataka sara na veika e na yaco vei ira na Isireli; io era na rarawataka na nodra vakarusai na tamata oqo; era na rarawataka na nodra sega ni veivutuni, ka sa sega kina ni karoni ira ko Jisu.

12. A sa volai na veika oqo vei ira na vo ni kawa i Jekope me vaka na lewa ni Kalou; raica e na sega ga ni soli vei ira, ni ra sa tamata i valavala ca; ia e na ^gmaroroi tu vua na Turaga me na qai vakatakilai mai e na gauna sa lewa ko Koya.

13. Oqo na ka sa tukuni vei au; raica e na qai ⁱvakatakilai mai e na gauna sa lewa na Turaga.

14. Ia e na qai kau yani vei ira

na Jiu era sa tawa-vakabauta, me ^jvakauqeti ira me ra kila ni sa i Jisu ga na Karisito na Luve ni Kalou Bula. Ia e na vakayacora kina na Tamada na nona i naki tawamudu e na vukuna na nona Gone ni toko, me ^kvakalesui ira tale na Jiu se ko ira kece na Isireli ki na nodra vanua sa solia vei ira na Turaga na nodra Kalou, me vaka na nona ya-layala.

15. Ia me ra vakabauta tale ga ko ira na nodra ^lkawa na Nifai na nona i ^mvakavuvuli ka ra na kauta yani vei ira ko ira na matanitu tani; raica era na ⁿvakasevi tani ko ira na Nifai, ka ^oyaco me ra tamata loaloa, dukadukali ka vakasisila ka sega ni vakatauvatani rawa kei na dua na ka vei keda se vei ira na Leimani; ia sa yaco vei ira na veika oqo ni ra sa sega ni vakabauta, ka ra sa qarava na ^pKalou tani.

16. Raica sa mudu na nona veileti tiko na Yalo ni Turaga kei ira na nodra qase, ka ra sa sega ni tuvata kei Karisito kei na Kalou; ia era sa vaka na qa ni sila sa cagina voli.

17. Ia era a tamata taleitaki sara e liu, ka sa nodra i vakatawa ko Karisito; io e a liutaki ira sara ga na Kalou na Tamada.

18. Ia oqo, sa liutaki ira ko Setani ka ra sa vaka na qa ni sila sa cagina tani, se na waqa sa sega na kena laca se i kelekele, ka sega na kena uli ka sa veiciriyaki voli e wasawasa; io era sa veici-

(c) raica c, 2 Nif. 27. (d) tik. 19, 20. 1 Nif. 13:14. 22:7. 2 Nif. 1:11, 12. 10:18. 26:19. 3 Nif. 16:8,9. 20:27, 28. (e) raica a, Moma. 1. (f) 2 Nif. 1:31. (g) Moma. 8:4, 13, 14. Moro. 10:2. (i) raica c, 2 Nif. 27. (j) raica f, 2 Nif. 25. (k) raica e, 1 Nif. 15. (l) raica f. (m) 1 Nif. 13:20-29, 38-41. Moma. 7:8, 9. (n) raica d. (o) raica d, 1 Nif. 2. (p) raica k, Moma. 4. 380-384 A.D.

riyaki voli vakakina ko ira na tamata oqo.

19. A sa sega ni vakalougata-taki ira na Turaga; ia sa qai vakalougatataki ira na matanitu tani era na ^ataukena na vanua oqo.

20. Ia era na ^avakasavi ira tani ko ira na matanitu tani; ia ni ra sa vakasavi ka veiseyaki, ^ae na qai nanuma na Turaga na veiyalaya-lati a cakava vei Eparaama kei ira kece na mataqali i Isireli.

21. E na qai nanuma tale ga na Turaga na nodra ^amasu na yalododonu e na vukudra.

22. Oi kemudou na matanitu tani; mo dou veivutuni ka saumaki mai na nomudou i valavala ca; ia kevaka e sega, e na tau vakaidina vei kemudou na cudru ni Kalou e na siga ko ya.

23. Dou sa sega beka ni kila ni dou sa tu e na qeteqete ni liga ni Kalou? Dou sa sega beka ni kila ni sa tu vua na kaukauwa ka na vakarota me vivigi ko ^avuravura me vaka na i vola vivigi?

24. O koya mo dou qai veivutuni ka vakamalumalumutaki kemudou vua; kevaka e sega, e na cudruvi kemudou; ia era na qai lako yani na ^avo ni kawa i Jekope e na kemudou maliwa me vaka na laioni, ka basuraki kemudou ka sega e dua me na vakabula.

WASE 6

Na delana ko Kumora kei na ka sa yaco kina – Na i otioti ni nodrauvava na matanitu e rua – Era sa

gaqa na Leimani – Era bula wale ga e lewe ruasagavulu kava na Nifai.

1. Au sa na tinia na noqu i tukutuku me baleta na nodra vakarusai na noqu tamata, ko ira na Nifai. Raica keimami sa dro tani tiko mai vei ira na Leimani.

2. Ia ko i au ko Momani, au sa vola e dua na i vola vua na nodra tui na Leimani, ka kerea me vakadonuya me keimami soqoni ira vata na neimami tamata e na ^adelana ko Kumora; io e na vanua ko Kumora me keimami na valuti ira mai kea.

3. A sa vakadonuya na nodra tui na Leimani na noqu kerekere.

4. Keimami sa qai lako ki na vanua ko Kumora ka birika na neimami vale laca me vakavolivilita na delana ko Kumora; ia sa levu e na vanua ko ya na wai, na uciwai, kei na tobu ni wai; raica keimami sa nuitaka tu ni keimami na vakamalumalumutaki ira eke na Leimani.

5. Ia ^ae na i ^bkatolu na drau walusagavulu kava ni yabaki, keimami sa vakasoqoni ira kece na vo ni neimami tamata ki na vanua ko Kumora.

6. Io keimami sa vakasoqoni ira vata kece na neimami tamata e na vanua ko Kumora; ia ko i au ko Momani au sa ^aqase sara mai ka'u kila ni oqo e sa i otioti ni nodra vala na noqu tamata; sa vakasalataki au na Turaga me'u kaku sara ni laiva me ra taura na Leimani na i ^avola tukutuku ka vakadewataki sobu mai vei ira

(q) 1 Nif. 13:12-19. 2 Nif. 1:11. 10:10-14, 18, 19. 26:19, 20. 30:3. (r) raica d. (s) 3 Nif. 16:8-12. 21:1-11. (t) Inosi 12-18. Moma. 8:24-26. Moma. 9:36, 37. (u) raica c, 3 Nif. 26. (v) raica o, 3 Nif. 20. WASE 6: (a) tik. 4-6, 11. Moma. 8:2. (b) 3 Nif. 2:7, 8. (c) 4 Nif. 48. Moma. 1:2. 8:1. (d) raica 2i, 4 Nif.

na neimami qase, de ra na vakarusa; o koya au sa vola kina na i^etukutuku oqo e na ^fpeleti i Nifai, ka ^gvunitaka e na ⁱdelana ko Kumora na i vola tukutuku ^jkece sara a solia vei au na Turaga; io sa qai vo ga e vica na peleti ^koqo, ka'u sa solia vei Moronai na luvequ.

7. A ra sa raica na noqu tamata, kei ira na watidra kei na luvudra, ni ra sa lako tiko mai na mataivalu ni Leimani; era sa waraki ira tu e na yalo rere kei na domobula, ni ra sa tamata i valavala ca.

8. Era sa lako mai ka valuti keimami; a ra sa rere vakalevu na noqu tamata ni ra sa lewe vuqa sara ko ira ka keimami sa lewe lailai ga.

9. Era sa kabai ira mai na noqu tamata ^le na i seleiwau, na dakai titi, na matau kei na veimataqali yaragi kece ga.

10. Era sa ravuti ira kece na noqu tamata; era sa bale mate na noqu lewe tini na udolu, ia au a mavoa tale ga ko i au ka bale e na kedra maliwa; ia era a lako siviti au na meca ka sega ni vakamatei au.

11. Era sa ravuti ira kece na noqu tamata ka keitou bula wale ga e lewe ruasagavulu kava, ka dua vei keitou ko Moronai na luvequ; ia e na mataka ni ra sa lesu na Leimani, keitou a qai raica mai na ^mdelana ko Kumora na yagodra na lewe tini na udolu ka'u a liutaki ira tiko.

12. Keitou a raica tale ga na

yagodra na lewe tini na udolu ka a liutaki ira ko Moronai na luvequ.

13. Keitou raica tale ga na yagodra na lewe tini na udolu nei Kitikitona ka sa mate tale koto ga e na kedra maliwa.

14. Eratou sa mate vata kei na nodratou dui yatini na udolu ko Lama, Kilikala, Limaia, Joneami, Kamenaia, Moronaia, Anitio-namu, Sipulomu, Semi kei Josa.

15. Ia e lewe tini tale era a mate vata kei na nodra yatini na udolu; era sa mate kece sara na noqu tamata, ka keitou bula wale ga ko i ⁿkeitou na lewe ruasagavulu kava oqo kei na ^ovica era sa dro vaka ki na vanua e na ceva, ka vica tale era sa ^ptoki vei ira na Leimani; a sa robota na vanua ko ya na yagodra, na suidra kei na nodra dra; a ra sa biuti ira tu mai ko ira era a vakamatei ira, me ra vuca ka lesu tale ki na qele era a buli mai kina.

16. Sa bikai au sara na rarawa e na nodra vakamatei na noqu tamata, ka'u tagi vaka oqo:

17. Oi kemudou sa mata vinaka, a cava dou a vuki tani kina mai na sala ni Turaga! Oi kemudou sa mata vinaka, a cava dou a cati Jisu kina ni sa dodoka tu yani na ligana me vukey kemudou!

18. Ia kevaka dou a sega ni kitaka vakaoqo, ke dou a sega ni vakarusai. Ia oqo dou sa rusa, ka'u sa tagicaki kemudou.

19. Oi kemudou na gone tagane kei na gone yalewa mata vinaka, oi kemudou na tama kei

(e) raica a, Moma. 1. (f) raica f, 1 Nif. 1. (g) raica g, Moma. 5. (i) raica a. (j) raica 2i, 4 Nifai. (k) raica a, Moma. 1. (l) raica 2t, Ala. 43. (m) raica a. (n) tik. 11. (o) Moma. 8:2. (p) raica i, Ala. 45. 385 A.D.

na tina, na tagane kei na yalewa, oi kemudou sa mata vinaka, a cava mo dou mate kina!

20. Raica dou sa mai mate, ia e na sega ni kauti kemudou lesu tale mai na noqu rarawa.

21. Ia e na yaco mai na siga e na vakaisulu kina na yago mate oqo me kakua tale ni mate rawa, ka na vakaisulu na yago sa ^avuca oqo me kakua tale ni vuca rawa; ia dou na qai tu e na mata ni tikotiko ni veilewai i Karisito mo dou lewai e na nomudou i valavala; ia kevaka dou sa i valavala dodonu, dou na vakalougatataki vata kei ira na nomudou qase era sa liu yani.

22. Ulei, mo dou a veivutuni ni sa bera ni yaco vei kemudou na veivakarusa levu oqo! Ia oqo dou sa mate; ia sa kila na lomamudou ko Tamada, io na Tamada Tawamudu sa tiko mai lomalagi, ka na lewai kemudou ko Koya e na loma kei na lewa dodonu.

WASE 7

Sa tukuna ko Momani vei ira na Leimani ni ra sa mataqali i Isireli – Sa vunauci ira me ra bula kina.

1. Raica au na vosa mada vei ira na vo ni tamata oqo; ia e na vakatakilai vei ira na noqu vosa me ra kila kina na kedra i tukutuku na nodra qase me vaka sa lewa na Kalou. Au sa vosa vei kemudou na vo ni mataqali i Isireli, ka sa vakaoqo na noqu vosa:

2. Mo dou kila ni dou sa mataqali i Isireli.

3. Ia mo dou kila tale ga, ke-

vaka dou sa sega ni veivutuni, dou na rusa.

4. Dou biuta tani na nomudou i yaragi ni valu; dou kakua tale ni cola i yaragi ka muduka sara na vakadave dra; ia mo dou qai cola i yaragi ga kevaka sa vakarota vei kemudou na Kalou.

5. Sa dodonu mo dou ^bkila na kedra i tukutuku na nomudou qase, ka veivutunitaka na nomudou i valavala ca kei na nomudou caka cala; mo dou vakabauta ni sa i Jisu Karisito na Luve ni Kalou ka ra a vakamatei koya na Jiu, ka sa tucake tale e na kaukauwa i Tamada; a sa ^cvakamalumalumutaka na i bulubulu ka sa ^dguce vua ko mate.

6. A sa rawa e na vukuna na ^etucake tale mai na mate; ia era na tucake tale na tamata kece ga ka tu e na nona i tikotiko ni veilewai.

7. Sa mai vakabulai ira na kai vuravura ko Koya; ia ko koya sa kunei e na siga ni lewa ni sega ni cala, e na tiko marau ka tawamudu e na nona matanitu na Kalou; ia e na duavata kei ira na ^fmatasere mai cake me ra vakacaucautaka tiko ga na Tamada, kei na Luvena, kei na Yalo Tabu, ka ratou sa ^gduavata va-Kalou.

8. Ia mo dou veivutuni ka ⁱpaitaisotaki e na yaca i Jisu Karisito, ka muria na nona i vakavuvuli sa na vakatakilai vei kemudou e na i tukutuku ^joqo kei na nodra i tukutuku tale ga na Jiu, ka ra na ^kkauta yani vei ke-

(q) raica d, 2 Nif. 2. WASE 7: (b) raica g, 2 Nif. 3. (c) raica i, Mosa. 16. (d) raica j, Mosa. 16. (e) raica d, 2 Nif. 2. (f) Mosa. 2:28. (g) raica l, 2 Nif. 31. (i) raica v, 2 Nif. 9. (j) raica a, Moma. 1.

mudou ko ira na matanitu tani.

9. Raica sa volai na i tukutuku 'oqo mo dou vakabauta kina na i tukutuku ^mko ya; ia kevaka dou sa vakabauta na i tukutuku ko ya, dou na vakabauta tale ga na i tukutuku oqo; ia kevaka dou sa vakabauta na i tukutuku oqo, dou na ⁿkila kina na kedra i tukutuku na nomudou qase kei na cakacaka veivakurabuitaki sa kitaka vei ira na Kalou.

10. Ia dou na kila tale ga ni dou sa vo ni kawa i Jekope, ka dou sa tamata ni veiyalayalati; ia kevaka dou sa vakabauti Karisito ka ^opapitaisotaki e na wai kei na ^bbukawaqa kei na Yalo Tabu, ka muria na nona vunau na noda i Vakabula me vaka sa vakarota vei keda ko Koya, e na vinaka vei kemudou e na siga ni lewa. Emeni.

WASE 8

Sa vakaotia ko Moronai na i tukutuku i tamana – Na veivakamatei levu mai Kumora – Sa mate tale ga ko Momani – Era sa taura na vanua ko ira na Leimani kei ira na daubutako – E na kau mai na loma ni gele na i tukutuku i Momani – Sa tukuni na veika e na yaco.

1. Ko i au ko ^aMoronai, au na vakaotia na i tukutuku i Momani na tamaqu. Raica au na vola wale ga e vica na ka, me vaka sa vakarota vei au ko tamaqu.

2. Ia ni sa oti na i valu ^blevu ka vakarerevaki mai ^cKumora, era sa vakasasataki ira na Nifai ka ra a ^ddro ki na vanua e na ceva ko

ira na Leimani, me yacova ni ra sa vakarusai ira kece.

3. Era a vakamatei tamaqu tale ga ka'u sa qai vo taudua ga ko i au, me'u vola na i tukutuku vakaloloma ni nodra vakarusai na wekaqu. Raica era sa yali yani; ia au sa vakayacora na ka sa vakarota ko tamaqu. Ia au sega ga ni kila, era na vakamatei au se sega.

4. O koya au sa vola kina na i tukutuku ka ^ebuluta e na loma ni gele; ia sa veitalia na ka e qai yaco vei au.

5. Raica sa ^fvola na i tukutuku oqo ko tamaqu ka sa tu na kena i naki. Au a via vakuria ke galala na ^gvanua me volai kina, ia sa mani sega, ni sa oso na peleti ka'u sega ni bulia rawa e dua ni'u tiko taudua voli ga. Raica sa ⁱmate e na i valu ko tamaqu kei ira kece na wekaqu; a sa sega na wekaqu se na vanua me'u lako kina; ia au sa sega ni kila na ^jbalavu ni gauna sa lewa na Turaga me'u bula voli kina.

6. Raica sa oti yani e ^{*}va na drau na yabaki mai na gauna a lako mai kina na Turaga na noda i Vakabula.

7. Ia ko ira na Leimani, era sa vakasasataki ira na wekaqu na Nifai e na veikoro kei na veivanua kece ga, me yacova ni ra sa ^kvakarusai ira kece; a sa ka levu na nodra bale; io sa ka levu ka rerevaki na nodra vakarusai na wekaqu, ko ira na Nifai.

8. A sa vakayacora na ka oqo na liga ni Turaga. Ia ko ira tale ga

(k) raica m, Moma. 5. (l) 3 Nif. 5:12-17. Raica a, Moma. 1. (m) raica m, Moma. 5. (n) raica g, 2 Nif. 3. (o) raica v, 2 Nif. 9. (p) raica 2b, 3 Nif. 9. WASE 8: (a) Moma. 6:6. Moro. 9:24. (b) Moma. 6:8-15. (c) raica a, Moma. 6. (d) Moma. 6:15. (e) raica g, Moma. 5. (f) raica a, Moma. 1. (g) Moma. 6:6. (i) tik. 3. (j) Moro. 1. 10:1, 2. *401 A.D.

na mataqali i Leimani era sa veivaluvaluti tiko vaka i ira; a sa yaco e na vanua taucoko na veilabalabati kei na vakadave dra, ka sega e kila na kena i ^ttinitini.

9. Raica au na sega tale ni tukuna e dua na ka me baleti ira na Nifai, ni ra sa vo ga e na vanua ko ira na Leimani kei ira na ^mdaubutako.

10. Ia sa sega sara e dua sa kila na Kalou dina, ko iratou ga na ^tti-saipeli i Jisu ka ratou a vunau voli e na vanua taucoko; ia era sa i valavala ca tiko ga na tamata ka sa ^otoki iratou tani kina na Turaga; ia sa sega na tamata e kila na vanua eratou sa tiko kina.

11. Ia ko i au kei ^ptamaqu keirau sa raica iratou, ka ratou sa dauvukei keirau.

12. Ia ko koya sa wilika na i tukutuku ^ooqo ka sega ni vakalewa, e na vakatakilai vua na ka e ^llevu cake. Ia kevaka a rawa, ke'u sa vakatakila vei kemudou na veika oqo, ko i au ko Moronai.

13. Au sa tinia eke na kedra i tukutuku na tamata oqo. Ko i au na luve i Momani ka sa ^skawa i Nifai ko tamaqu.

14. Raica au sa ^vunitaka na i tukutuku oqo me maroroya tu na Turaga; ia sa sega ni yaga na peleti e na dua tale na ka ni sa tu kina na vosa ni Turaga. Ia sa kaya vakaidina ko Koya, ni na sega e taura na peleti oqo me vakaiyau kina; ia sa yaga vakaidina na i tukutuku sa volai tu kina; ia ko

koya e na vakavotuya mai, sa digitaki ^okoya na Turaga.

15. Ia sa sega e rawa me vakavotuya mai kevaka sa sega ni digitaki koya na Kalou; ia sa i naki ni Kalou me vakavotui na ka oqo me ra vakalesui tale kina na nona tamata ni veiyalayalati era sa veiseyaki tu vakadede, ka vakarokorokotaki kina na yacana.

16. Ia sa kalougata ko ^vkoya e na vakavotuya mai na ka oqo; ia me vaka sa kaya na Kalou, e na vakavotui mai na butobuto ki na rarama; io e na kau ^wtani mai na loma ni qele me cila yani mai na butobuto me ra kila na tamata; a sa yaco na ka oqo e na kaukauwa ni Kalou.

17. Ia kevaka sa cala, sa ^vcala ga na tamata. Raica keimami kila ni sa dodonu na ka keimami vola; ia na Kalou sa kila na ka kece ga; ia me kila ko koya sa ^{2a}vakalewa, ni na cudruvi e na bukawaqa mai eli.

18. Ia ko koya sa kaya: Vakairaitaka mai; kevaka e sega ko na ^{2b}yaviti; ia me kila ko koya ni oqori na ka sa vakatabuya na Turaga.

19. Raica ko koya sa lewa vakaukauwa, e na tau vua na lewa kaukauwa; raica e na saumi vua na ka sa kitaka; ia ko koya sa ia na veiyaviti, e na yaviti koya na Turaga.

20. Raica sa kaya na i volatabu: Mo kakua ni veivorati, kakua tale ga ni daulelewa; ia sa i

(k) raica d, 1 Nif. 12. (l) 1 Nif. 12:20-23. (m) raica 2e, 4 Nif. (n) raica d, 3 Nif. 28. (o) Moma. 1:16. (p) 3 Nif. 28:26. (q) 3 Nif. 5:8-11, 13-18. Raica a, Moma. 1. (r) 3 Nif. 26:6-11. Ica 4:8, 13. (s) 3 Nif. 5:20. (t) raica s, 1 Nif. 13. Moro. 10:1, 2. (u) raica e, 2 Nif. 3. (v) raica e, 2 Nif. 3. (w) raica c, 2 Nif. 27. (y) raica na i vakamacala i Momami. Moma. 9:31, 33. Ica 12:22-28, 35. (2a) raica na i vakamacala i Momami. Tik. 19, 21. 2 Nif. 28:29, 30. 3 Nif. 29. Ica 4:8-10. (2b) tik. 19, 20.

au ga sa lewa, sa kaya na Turaga, ka sa noqu i tavi me'u cudruvaka, au na sauma ko i au.

21. Ia ko koya sa vosa vakacacataka ka vakatubu veileti ki na cakacaka ni Turaga, ka vorati ira na tamata ni veiyalayalati ni Turaga ko ira na Isireli, ka kaya: Keimami na vakarusa na cakacaka ni Turaga; raica sa guilecava na Turaga na veiyalayalati ka cakava vei ira na Isireli. Ia ko koya sa kaya vaka oqo, e na ^{2c}tamusuki sobu ka biu ki na bukawaqa.

22. Raica e na ia tiko ga na cakacaka ni Turaga, ka na vakayacora taucoko na nona vosa ni yalayala.

23. Dou wilika na parofisai i Aisea. Raica au sa sega ni vola rawa eke. Ia au sa kaya vei kemudou, era na tagi mai na ^{2d}kuvu-ni-soso vua na Turaga ko ira na yalododonu era a tawana tu na vanua oqo ka ra sa mate yani; ia me vaka sa bula na Turaga, e na nanuma vakaidina ko Koya na veiyalayalati ka a cakava vei ira.

24. A sa kila ko Koya na nodra masu ni ra sa masulaki ira na wekadra. Ia sa kila ko Koya na nodra vakabauta ni sa rawa me ra tokia na ulunivanua e na ^{2e}yacana; ia e na yacana tale ga sa rawa me ra yavalata kina na vuravura; ia e na kaukauwa ni nona vosa era sa vakabalea kina na vale ni veivesu; io e na kaukauwa

ni nona vosa era sa sega kina ni kama e na lovo ni bukawaqa, se vakamatei ira ko ira na manumanu kila kei na gata weli gaga.

25. Ia na ^{2f}nodra masu na yalododonu sa baleti ^{2g}koya tale ga sa digitaka na Turaga me vakatakila mai na ka oqo.

26. Sa sega kina ni yaga me dua e kaya ni na sega ni yaco; raica e na yaco vakaidina, ni sa tukuna na Turaga; ia e na kauta mai na Turaga ²ⁱmai na loma ni qele, ka sega e dua me tarova; ia e na yaco na ka oqo e na gauna sa kainaki kina ni sa oti na gauna ni ^{2j}caka mana; io e na rogo mai e na ^{2k}domo lailai mai na kuvu-ni-soso.

27. Ia e na yaco e na gauna sa tagi kina na nodra ^{2l}dra na yalododonu vua na Turaga, e na vuku ni cakacaka ^{2m}butobuto kei na veika ca kece ga.

28. Io e na yaco e na gauna sa ²ⁿcakitaki kina na kaukauwa ni Kalou, ka ra sa ^{2o}ca na lotu kece ga ni sa vakalevulevui ira na viavialevu ni lomadra; io e na siga sa vakalevulevui ira kina na viavialevu ni lomadra ko ira na i liuliu ni lotu kei ira na i vakavuvuli, ka ra qati ira na nodra lewe ni lotu.

29. Io e na yaco e na gauna ^{2p}sa rorogo kina na bukawaqa kei na cava kei na o kubou e na veivanua tani.

30. Ia e na ^{2q}rorogo tale ga na i valu kei na i rogorogo ni valu kei

(2c) raica 2a. (2d) raica t, Moma. 5. (2e) raica c, Jeko. 4. (2f) raica t, Moma. 5. (2g) raica e, 2 Nif. 3. (2i) raica c, 2 Nif. 27. (2j) 2 Nif. 28:4-6. 3 Nif. 29:7. Moma. 8:28. 9:15-26. Raica s, 2 Nif. 26. (2k) 2 Nif. 26:15, 16. 33:13. Moma. 9:30. Moro. 10:27. (2l) raica f, 2 Nif. 28. (2m) raica j, 2 Nif. 10. (2n) raica 2j. (2o) tik. 32-38. Raica r, 2 Nif. 26. (2p) 1 Nif. 22:18. 2 Nif. 27:1-3. (2q) 1 Nif. 14:15-17. 22:13-15. Ais. 66:15, 16. Rauta na 400-421 A.D.

na ^{2r}tavuki ni vanua e na veiyasana e vuqa.

31. Io e na yaco e na gauna sa dukadukali sara kina na dela i vuravurá; ^{2s}ia sa yaco na veila-balabati kei na butako, na lasu kei na veivakaisini, na dauyalewa kei na i tovo vakasisila kece ga; a ra na lewe vuqa era na kaya: Kitaka na ka oqo kei na ka ko ya, e na sega na kena ca; ia e na vakadonui iko ga na Turaga e na siga mai muri. Ia e na ca vei ira oqo ni ra sa tu ga e na ka gaga sara ka ra sa vesuki e na i valavala ca.

32. Io e na yaco e na gauna era sa duri tu kina e vuqa na lotu ka ra na kaya: Dou lako mai vei au; dou kauta mai na nomudou i lavo me bokoci kina na nomudou i valavala ca.

33. Oi kemudou sa i valavala ca ka yalo vakatani ka tamata domodomoqa; a ^{2t}cava dou sa vakaduria kina na nomudou lotu mo dou vutuniyau kina? A cava dou sa ^{2u}vakatanitaka kina na i vakavuvuli ni Kalou mo dou cudruvi kina? Dou wilika na i tukutuku sa ^{2v}vakatakila mai na Kalou; raica e na yaco mai na siga e na vakayacori kina na veika kece oqo.

34. Raica sa vakatakila vei au na Turaga na veika ^{2w}lelevu ka veivakurabuitaki sa voleka ni yaco mai; ia e na yaco e na gauna sa yaco kina vei kemudou na veika kece oqo.

35. Ia au sa vosa sara tiko ga

oqo vei kemudou. Raica sa vakatakilai kemudou vei au ko Jisu Karisito, ka'u sa kila kina na veika dou sa kitaka.

36. Au kila ni ^{2y}lewe lailai ga sa sega ni viavialevu, ia koi kemudou kece dou sa ^{3a}viavialevu, ka sa vakalevulevui kemudou na viavialevu ni lomamudou; dou sa tokara na i sulu rairai vinaka, dou sa dauvuvu ka dauveileti, dou sa lomaca ka dauveivakacacani ka kitaka na i tovo ca kece ga; ia sa ca na nomudou lotu kece ga e na vuku ni nomudou viavialevu.

37. Raica dou sa lomana vakalevu cake na i lavo kei na nomudou i yau, na nomudou i sulu rairai vinaka kei na ukutaki ni nomudou veivale ni lotu; ia dou sa sega ni ^{3b}lomani ira na dravudravua kei ira na luveniyali, na tauvimate kei ira sa rarawa.

38. Oi kemudou sa dukadukali ka dauveivakaisini, oi kemudou na i vakavuvuli ka volitaki kemudou ki na ka sa caca wale; a cava dou sa vakadukadukalitaka kina na lotu savasava ni Kalou? A cava dou sa madua kina ni taura na ^{3c}yaca i Karisito? A cava dou sa sega ni vakasamataka kina ni sa uasivi cake na marau tawamudu mai na rarawa tawamudu? Ia oqo me dokai kemudou kina ko vuravura?

39. A cava dou sa ukutaki kemudou kina e na veika sa tawa yaga ka ^{3d}sega ni vukei ira sa viakana, ko ira na luveniyali kei

(2r) 2 Nif. 27:2. (2s) 3 Nif. 16:10. 21:19. Wase 30. (2t) raica 2o. (2u) 1 Nif. 13:20-29, 32, 34, 35, 40, 41. (2v) 1 Nif. 14:18-27. Ica 4:16. (2w) raica j, 2 Nif. 25. (2y) 2 Nif. 28. 3 Nif. 16:10. (3a) 2 Nif. 28:14. (3b) raica m, Mosa 4. (3c) raica e, Mosa. 5. (3d) raica m, Mosa 4.

ira sa luvawale, ko ira na tauvimate kei ira sa rarawa tu?

40. Ia a cava dou sa vakaduria kina na nomudou i soqosoqo ^{3e}butobuto mo dou vutuniyau kina, ka vakavuna me ra tagi e na mata ni Turaga ko ira na yada kei ira na luveniyali ka tagi mai na qele na nodra ^{3f}dra na tamadra kei na watidra me beitaki kemudou?

41. Raica e na tau vakaidina vei kemudou na ^{4a}cudru ni Kalou; a sa voleka na gauna me saumi kina vei kemudou na nodra ^{4b}dra na yalododonu, ni na sega ni vosota ko Koya na domo ni nodra tagi.

WASE 9

Na vosa i Moronai vei ira sa sega ni vakabauta – Sa tukuni Karisito – Na nodra vosa na Nifai e na kena i vola-volai vou vaka – Ijipita.

1. Au na vosa tale vei ira era sa sega ni vakabauta na Karisito.

2. Raica dou sa sega li ni vakabauta na siga ni veitarogi? Io na siga sa levu ka rerevaki ko ya? Na siga sa lako mai kina na Turaga ka viviga na ^avuravura me vaka na i vola vivigi, ka na waicala na veivu-ni-ka ni sa vakamai? Ia e na siga ko ya, ni dou sa kau mai mo dou tu e na mata ni Lami ni Kalou, dou na kaya rawa li ni sa sega na Kalou?

3. Ia dou na cakitaka tiko ga na Karisito se dou sa na vakabauta na Lami ni Kalou? Dou nanuma li ni rawa mo dou tiko vata kei Koya ni dou sa kila tu na

nomudou cala? Dou nanuma li ni rawa mo dou tiko marau vata kei na Kalou Yalosavasava ni dou sa kila tu na nomudou cala, ni dou a beca na nona vunau?

4. Raica au sa kaya vakaidina vei kemudou, e vinaka cake mo dou tiko vata kei ira sa cudruvi mai eli; ia dou na rarawa vakalevu sara kevaka dou sa tiko vata kei na Kalou Yalosavasava, ni dou sa kila tu na nomudou dukadukali!

5. Raica ni sa vakavotui na nomudou luvawale e na mata ni Kalou ka dou sa raica na i serau ni Kalou kei na lagilagi i Jisu Karisito, e na tuburi kemudou na rarawa sa vaka na yameyame ni bukawaqa e sega ni bokoci rawa!

6. O koya mo dou qai saumaki vua na Turaga ko i kemudou sa sega ni vakabauta; dou masu vatumatua vua na Tamada e na yaca i Jisu, mo dou vakasavasavataki e na ^bdra ni Lami ka kunei ni dou sa vinaka, ka vulavula ka savasava sara e na siga mai muri, na siga sa levu ka rerevaki!

7. Au na vosa tale ga vei kemudou sa cakitaka na ka sa vakatakila na Kalou, ka kaya ni sa oti ka ^csa sega na i vakatakilakila se parofisai, na i solisoli, na veivakabulai, na vosa tani e so kei na lavetaki ni vosa tani e so.

8. Raica au sa kaya vei kemudou, ko koya sa cakitaka na veika oqo sa sega ni kila na i vakavuvuli i Karisito, io sa sega ni wilika na i volatabu; ia kevaka sa

(3e) raica j, 2 Nif. 10. (3f) raica f, 2 Nif. 28. (4a) raica l, 1 Nif. 14. (4b) raica f, 2 Nif. 28. WASE 9: (a) raica c, 3 Nif. 26. (b) raica f, 2 Nif. 2. (c) raica e, 3 Nif. 29. Raica 2j, Moma. 8.

wilika, sa sega ga ni kila na kena i balebale.

9. Eda sa sega li ni wilika ni sa i ^akoyakoya tiko ga na Kalou e na siga sa oti, e na siga edaidai kei na veisiga e muri? Ia sa sega vua na veivukiyaki se na yaloyalo ni veigoleyaki!

10. Ia kevaka dou sa nanuma sa Kalou dauveivukiyaki ka tu vua na yaloyalo ni veigoleyaki, ia dou sa nanuma e dua na kalou tani ka sega ni Kalou daucaka mana.

11. Raica au na vakatakila vei kemudou na Kalou ni caka mana, sa i koya na Kalou i Eparaama, kei na Kalou i Aisake, kei na Kalou i Jekope; ia sa i koya na Kalou ka a bulia na lomalagi kei na vuravura kei na veika kece ga sa tu kina.

12. Raica sa ^ebuli Atama ko Koya, ka sa vu vei ^fAtama na lutu ni tamata. Ia ni sa lutu na tamata sa lako mai kina ko Jisu Karisito, o koya sa vakatokai na ^gTamana kei na ^hLuvena; ia sa i Jisu Karisito sa vakabulai ira na tamata.

13. Ia ni sa vakabulai ira na tamata ko Jisu Karisito, sa kauti ira lesu vua na Turaga; io na mate i Karisito sa yaco kina na ^ktucake tale mai na mate ka ra vakabulai na tamata ^jkece ga; era sa vakabulai mai na moce ^ttawamudu, na moce e na qai vakayadrati ira ga kina na kaukauwa ni Kalou ni sa uvuci na davui; era na qai tucake mai na mate na tamata

lalai kei na turaga, ni ra sa sereki mai na i vesu ni mate tawamudu oqo, na mate vakayago; io era na tu e na mata ni nona i tikotiko ni veilewai.

14. Ia e na qai lewai ira ko Koya na Yalosavasava; ia e na gauna ko ya, ko koya sa ^mdukadukali e na dukadukali tiko ga; ko koya sa yalododonu e na yalododonu tiko ga; ko koya sa marau e na marau tiko ga kei koya sa rarawa e na rarawa tiko ga.

15. Ia oqo au via tarogi kemudou mada dou sa nanuma tiko e dua na kalou tani ka ⁿsega ni daucaka mana: Sa oti li na vakayacori ni veika au tukuna tiko? Sa oti li na kena gauna? Raica au sa kaya vei kemudou: E segai; raica sa sega ni mudu na nona cakacaka mana na Kalou.

16. Raica eda sega li ni qoroya na veika sa bulia na Kalou? Io ko cei sa kila rawa na cakacaka veivakurabuitaki ni Kalou?

17. E sega li ni cakacaka mana na nona bulia na lomalagi kei na vuravura, se na nona bulia na tamata mai na ^okuvu-ni-soso, se na nona vakayacora na cakacaka mana tale e so e na kaukauwa ni nona vosa?

18. A sega li ni vakayacora ko Jisu Karisito e vuqa na cakacaka mana ka veivakurabuitaki? Raica era sa vakayacora tale ga na nona i apositolo e vuqa na cakacaka mana ka veivakurabuitaki!

19. Ia kevaka sa vakayacora na cakacaka mana e vuqa, a cava

(d) tik. 10-19. 1 Nif. 10:18, 19. Ala. 7:20. Moro. 8:18. (e) raica n, Mosa. 2. (f) 2 Nif. 2:18, 19, 21. 9:6-9. Mosa. 3:26. 16:3-5. Ala. 12:22, 26. Ila. 14:16. Ica 3:13. Moro. 8:8. (g) raica c, Mosa. 15. (i) raica b, Mosa. 3. (j) raica k, 2 Nif. 9. (k) raica d, 2 Nif. 2. (l) raica g, 2 Nif. 9. (m) raica p, 2 Nif. 9. (n) raica c. (o) raica n, Mosa. 2. *Rauta na 400-421 A.D.*

me sa sega kina ni Kalou ni caka mana, ni sa sega ni dauveivukiyaki ko Koya? Raica au sa kaya vei kemudou, sa sega ni ^pdauveivukiyaki ko Koya; kevaka sa dauveivukiyaki, ia sa ^qsega ni Kalou; ia sa Kalou ni caka mana ko Koya ka na Kalou tiko ga ka tawamudu.

20. Ia sa sega ga ni vakayacora na cakacaka mana vei ira na luve ni tamata ni ra sa ^rsega ni vakabauta; is era sa sega ni muria na i vakavuvuli dina, ka ra sega ni kila na Kalou ka dodonu me ra vakararavi vua.

21. Raica au sa kaya vei kemudou ko koya sa vakabauta na Karisito ka sega tale ni vakatitiqa, e na soli vua na ^ska sa kerea vei Tamada e na yaca i Karisito; ia sa soli tu na vosa ni yalayala oqo vei ira na veitabatamata kece ga.

22. A sa kaya vakaoqo ko Jisu Karisito na Luve ni Kalou vei iratou na nona tisaipeli ka ratou na ^tbula tiko, kei ira ^ukece na nona tisaipeli, ni ra rogo tu na lewe vuqa: Dou lako yani ki vuravura taucoko, ka vunautaka na i tuku-tuku vinaka vei ira na tamata kece ga.

23. O koya sa vakabauta ka ^vpapitaisotaki, e na bula; ia e na cudruvi ga ko koya sa sega ni vakabauta.

24. Ia na veivakatakilakila ^woqo e na cakava ko ira sa vakabauta: Era na vakasava tani na tevero e so e na yacaqu; era na

vosataka na vosa ni veivanua tani; era na tomika na gata e so; ia kevaka era na gunuva na ka e gaga sara, era na sega ni ca kina; era na tabaki ira tale ga sa tauvimate e na ligadra, a ra na bula kina.

25. Ia ko koya sa vakabauta na yacaqu ka sega tale ni vakatitiqa, au na vakadeitaka vua na noqu vosa me yacova sara na i vakatatioti.

26. Ia ko cei sa rawa me vorata na cakacaka ni Turaga? Ko cei sa rawa me cakitaka na nona vosa? Ko cei sa rawa me vorata na kaukauwa ni Turaga? Ko cei sa beca na cakacaka ni Turaga? Ko cei sa beci ira na luve i Karisito? Raica ko i kemudou kece sa beca na cakacaka ni Turaga, dou sa lako ^ysese ka rusa kina.

27. O koya mo dou kakua ni veibeci ka kakua ni lako sese; ia mo dou muria na vosa ni Turaga ka kerea vua na Tamada e na yaca i Jisu na veika kece dou sa vinakata. Dou kakua ni vakatitiqa; ia mo dou vakabauta ga ka lako vua na Turaga e na rere kei na sautaninini, ka vakayacora vakadodonu na nomudou i tavi me vakataki ira e liu, mo dou bula kina.

28. Mo dou vuku e na nomudou bula oqo; dou biuta tani na nomudou i tovo dukadukali kece ga; dou kakua ni kerea na ka mo dou vakayagataka ga e na nomudou gagadre ca. Ia mo dou kerekere e na yalodina me kakua ni rawai kemudou na vere, ia mo dou qa-

(p) raica d. (q) raica f, 2 Nif. 11. (r) raica d, 3 Nif. 17. Raica c. (s) 3 Nif. 18:20. (t) raica d, 3 Nif. 28. (u) raica c, 3 Nif. 12. (v) raica v, 2 Nif. 9. (w) raica c; kei na Marika 16:17, 18. (y) tik.

rava ga na Kalou dina ka Kalou Bula.

29. Dou kakua ni ^{2a}papitaisotaki wale ga kevaka dou sa sega ni vakabauta vakaidina; ia dou kakua ni kania na lewe i Karisito ka gunuva na nona dra ni dou sa ^{2b}sega ni doka; ia mo dou kitaka na ka kece ga e na yalodina e na yaca i Jisu Karisito na Luve ni Kalou Bula; ia kevaka dou sa kitaka vakaoqo ka ^{2c}vosota me yacova na i vakatoti, dou na sega sara ni muduki laivi.

30. Raica au sa vosa vei kemudou mai na ^{2d}kuvu-ni-soso ka'u kila ni dou na rogoa na noqu vosa.

31. Dou kakua ni vosa vakacacataki au e na vuku ni noqu volavola, se vosa vakacacataki tamaqu e na nona volavola se ko ira ka a volavola e liu vua; ia mo dou vakavinavinaka ga vua na Kalou, ni sa vakatakila vei kemudou na ka ^{2e}keimami sa vola mo dou vulica mo dou vinaka kina.

32. Raica keirau sa vola na i tukutuku oqo e na kena i volavolai vou vaka-Ijipita, ka keirau ^{2f}vukica me muria na neimami i vosa-vosa.

33. Kevaka me a rabailevu na

^{2g}neirau peleti, ke keirau a volavola ga vaka-Iperiu; ia keimami sa ²ⁱvukica tale ga na volavola vaka-Iperiu; ia kevaka me keirau a volavola vaka-Iperiu, ke a ^{2j}macala vinaka sara vei kemudou na neimami i tukutuku.

34. Ia sa kila na Turaga na veika keimami sa vola, ka sa sega tale na tamata tani e kila na neimami vosa; a sa vakarautaka ko Koya na ^{2k}ka me vakadewataki kina.

35. Ia sa volai na veika oqo me kakua kina ni tauva na neimami sulu na nodra dra na weka i keimami, ko ira era sa ^{2l}sega ni vakabauta.

36. Raica sa neimami gagadre me ra vakavulici tale na weka i keimami me ra kila na Karisito; a ka tale ga oqo era sa ^{2m}daumasuta na tamata yalododonu era a bula e liu.

37. Ia me yalololoma na Turaga ko Jisu Karisito me vakayacora na ka era sa kerea e na vakabauta; ia me nanuma na Kalou na Tamada na nona ²ⁿveiyalayalati ka cakava vei ira na mataqali i Isireli, ka vakalougatataki ira me tawamudu, ni ra sa vakabauta na yaca i Jisu Karisito. Emeni.

AI VOLA I ICA

Na kedra i tukutuku na mataqali i Jereti ka tauri mai na peleti e ruasagavulu kava era a kunea na tamata i Limiai e na gauna i Mosaia na tui.

(2a) raica v, 2 Nif. 9. (2b) raica u, 3 Nif. 18. (2c) raica i, 2 Nif. 31. (2d) raica 2k, Moma. 8. (2e) raica y, Moma. 8. (2f) raica a, 1 Nif. 1. (2g) raica a, Moma. 1. Raica g, Moma. 8. (2i) 1 Nif. 1:2. (2j) raica y, Moma. 8. (2k) Mosa. 8:13-18. Ica 3:23, 28. V.V. 17:1. (2l) raica d, 1 Nif. 2. (2m) raica t, Moma. 5. (2n) raica k, 3 Nif. 15. *Rauta na 400-421 A.D.*

WASE 1

Na i tukutuku ni kawa i Ica na parofita – Na vale cecere – Ko Jereti kei tacina – Sa sega ni vakasesei na nodra vosa – Era sa vakavakarau me ra toki tani me vaka sa vakarota na Turaga.

1. Ko i au ko Moronai; au na vola mada na kedra i tukutuku na tamata era a tawana tu na vanua e na ^avualiku e na gauna e liu; ia sa vakarusai ira na Turaga.

2. Au na vola na kedra i tukutuku mai na peleti e ^bruasagavulu kava ka ra a kunea na tamata i Limiai; a sa vakatokai na i Vola i Ica.

3. Au kila ni sa tiko vei ira na Jiu na i matai ni wase ni i tukutuku oqo; ia sa tukuni kina na ^cbuli ni vuravura, ko Atama, na i tukutuku mai na gauna ko ya me yacova mai na tara ni vale ^dcecere kei na veika kece ka yaco vei ira na luve ni tamata.

4. Raica au sa sega ni vola eke na veika ka yaco mai na gauna i Atama me yacova na gauna ko ya, ni sa volai tu e na so tale na peleti; ia ko koya e na kunea, e na wilika kina na kena i tukutuku taucoko.

5. Ia au na sega ni vola taucoko na kedra i tukutuku; au na vola ga e dua na kena i ^ewase mai na gauna ka tara kina na ^fvale cecere me yacova ni ra sa vakasesei.

6. A sa vakaoqo na kedra i tukutuku. Ia sa vola na i tukutuku oqo ko Ica na luve i Korianito.

7. Ia sa tama i Korianito ko Moroni.

8. Ka tama i Moroni ko Icemi.

9. Ka tama i Icemi ko Eiya.

10. Ka tama i Eiya ko Seci.

11. Ka tama i Seci ko Sipiloni.

12. Ka tama i Sipiloni ko Komu.

13. Ka tama i Komu ko Korianitumi.

14. Ka tama i Korianitumi ko Aminakata.

15. Ka tama i Aminakata ko Eroni.

16. Ka tama i Eroni ko Eci, ka tama i Eci ko Ecomi.

17. Ka tama i Ecomi ko Lipi.

18. Ka tama i Lipi ko Kisi.

19. Ka tama i Kisi ko Koromi.

20. Ka tama i Koromi ko Livai.

21. Ka tama i Livai ko Kimi.

22. Ka tama i Kimi ko Morianitoni.

23. Ka tama i Morianitoni ko Ripilakisi.

24. Ka tama i Ripilakisi ko Sesi.

25. Ka tama i Sesi ko Eci.

26. Ka tama i Eci ko Komu.

27. Ka tama i Komu ko Korianitumu.

28. Ka tama i Korianitumu ko Ima.

29. Ka tama i Ima ko Oma.

30. Ka tama i Oma ko Sule.

31. Ka tama i Sule ko Kipi.

32. Ka tama i Kipi ko Uraia, ka tama i Uraia ko Jereti.

33. Ia ko Jereti kei tacina kei ira na nodrau matavuvale, kei na so na nodrau i tokani kei na nodra matavuvale, era a lako tani mai e na gauna sa ⁱvakasesea kina na

(a) raica q, Ala. 46. (b) raica l, Mosa. 8. (c) Mosa. 28:17. (d) tik. 5, 33. Oma. 20-22. Mosa. 28:17. (e) Ica 3:17. 15:33. (f) raica d. (i) tik. 34-37. Vakatekivu 11:7, 9. Oma. 22. Mosa. 28:17.

Turaga na nodra vosa na tamata mai na vale ^ocecere, ka yalataka e na nona cudru ni ra na veiseyaki e na dela i vuravura; a ra sa ^jveiseyaki na tamata me vaka na vosa ni Turaga.

34. Ia sa tamata vinaka ka tamata yaloqaqa na taci Jereti, ka sa lomani koya vakalevu na Turaga; a sa kaya ko Jereti vua na tacina: Mo masu mada vua na Turaga ka kerea me ^kkakua ni vakasesea na noda vosa.

35. A sa masu na taci Jereti vua na Turaga; a sa lomani Jereti na Turaga ka sega ni vakasesea na nodra vosa; a rau sa sega ni vakasesei ko Jereti kei tacina.

36. A sa kaya vei tacina ko Jereti: Mo masuta tale mada na Turaga me kakua ni cudruvi ira na nodaru i tokani, ka kakua ni vakasesei ira.

37. A sa masu tale na taci Jereti vua na Turaga; a sa yalololoma na Turaga vei ira na wekadrau kei na nodra matavuvale ka sega ni ^vvakasesei ira.

38. A sa vosa tale vei tacina ko Jereti ka kaya: Mo taroga mada na Turaga se na ^mvakasavi keda tani e na vanua oqo; ia kevaka e na vakasavi keda tani, mo taroga se evei na vanua me da lako kina. Ko cei e kila; de dua e na kauti keda na Turaga ki na dua na vanua sa digitaki mai vei ira na vanua kece ga! Ia kevaka sa yaco vakakina, me da yalodina vua na Turaga me solia me noda na vanua ko ya.

39. A sa masu na taci Jereti

ka kerea vua na Turaga na ka sa vinakata ko Jereti.

40. A sa rogoca na masu i taci Jereti na Turaga; a sa lomani koya ka kaya vua:

41. Mo lako ka vakasoqoni ira vata na nomu qele ni manumanu, na ka tagane kei na ka yalewa e na kena veimataqali, ka soqona tale ga na sore ni kau e na kena veimataqali; mo soqoni ira na ⁿnomu matavuvale, kei Jereti na tuakamu kei na nona matavuvale, ^okei ira na nomudrau i tokani kei na nodra matavuvale.

42. Ia ni ko sa kitaka oqo, mo qai kauti ira sobu ki na buca e na vanua ki na vualiku. Raica au na waraki kemudou mai kea ka'u na qai kauti kemudou ^pki na vanua sa digitaki mai vei ira na veivanua kece ga e vuravura.

43. Ia mai kea au na vakalougatataki iko kina kei ira na nomu kawa; au na vakalewevuqataki ira na nomu kawa kei na kawa i tuakamu kei na nodra kawa na tamata era na lako vata kei kemudrau, me dua na matanitu levu. Ia na matanitu ka'u na vakatubura mai na nomu kawa me noqu, e na matanitu ^llevu duadua e vuravura. Raica au na vakalougatataki iko vakaoqo ni ko sa daumasuti au vagumatua.

WASE 2

E na buca ko Nimiroti – Jesereti, na oni – Sa vosa tale na Turaga vua na taci Jereti – Na i vakaro ni Kalou me baleta na vanua yalataki – Na vanua ko Morianikuma – Sa ta na waqa.

(g) raica d. (j) tik. 38-43. Oma. 22. Mosa. 28:17. Vakatekivu 11:8,9. (k) raica i. (l) raica i. (m) raica j. (n) Ica 6:20. (o) Ica 6:16. (p) raica a, 1 Nif. 2. (q) Ica 15:2.

1. A sa lako ko Jereti kei tacinā kei na nodrau matavuvale, kei ira na nodrau i tokani kei na nodra matavuvale ^aki na buca e na vanua ki na vualiku; ia sa vakayacani na buca ko ya vei Nimiroti, na dauvakasasa manumanu yava i va; ia era sa kauta yani kina na nodra qele ni manumanu kece ga, na ka tagane kei na ka yalewa e na kena ^bveima-taqali.

2. Era sa biria na dai ka toboka kina na namumanu vuka; era sa vakarautaka tale ga na saqa ni wai me ra biu kina na ika.

3. Era a kauta tale ga na jese-reti, ko ya na bure ni oni; io era sa kauta na qele ni oni kei na veima-taqali ^csore ni kau kece ga ka tu e na vanua.

4. Ia ni ra sa yaco ki na ^dbuca ko Nimiroti, sa lako ^esobu mai e na ^fo na Turaga ka vosa vua na taci Jereti; ia sa sega ni raici Koya rawa ko taci Jereti.

5. A sa vakarota na Turaga me ra lako ki na lekutu, ki na vanua e sa sega mada na tamata e butuka. A sa ^gliutaki ira na Turaga; a sa dauvosa vei ira mai na o ka dusimaka na sala me ra muria.

6. A ra sa lako ki na lekutu; era sa taya na waqa me ra daulele kina; ia sa tuberi ira tiko na Turaga e na veigauna kece.

7. A sa sega ni vakarota na Turaga me ra tiko ga e na tai ni uciwai ko ya; ia sa vakarota me ra lako yani ki na ^hvanua yalataki, na vanua sa digitaki mai vei ira na veivanua kece ga, o koya sa

maroroya tu na Turaga na Kalou me nodra ko ira era sa yalododonu.

8. A sa yalataka vua na taci Jereti e na nona cudru, me ra qaravi koya na Kalou dina dua-dua ga ka tawamudu ko ira kece ga era sa tawana na vanua yalataki; kevaka e sega, e na tau vei ira na nona cudru ka ra na muduki tani.

9. Eda sa kila ni oqo na vanua yalataki; ia sa ⁱvakarota me ra qarava na Kalou ko ira era sa tawana; kevaka e sega, e na tau vei ira na nona cudru waqawaqa ka ra na muduki tani. Ia e na tau vei ira na nona cudru waqawaqa ni ra sa sinai e na i valavala ca.

10. Raica oqo na vanua sa digitaki mai vei ira na veivanua kece ga; ia ko koya sa tawana, me qarava na Kalou; kevaka e sega, e na muduki tani; oqo sa lewa tudei ni Kalou. Ia era na qai muduki tani ga ni sa sivia na nodra i valavala ca.

11. Ia sa tukuni na i vakaro oqo vei kemudou na matanitu tani, mo dou kila kina na loma ni Kalou; o koya mo dou qai veivutuni, ka muduka sara na nomudou i valavala ca; kevaka e sega, e na cudruvi kemudou sara na Kalou me vaka sa cudruvi ira era a taukena tu e liu na vanua oqo.

12. Raica oqo na vanua digitaki; ia ko ira kece ga sa taukena era na ^jgalala ka sega ni vaka-bobulataki; io e na sega ni dua na matanitu e vuravura e rawai ira,

(a) Ica 1:42. (b) Ica 1:41. 6:4. 9:18, 19. (c) Ica 1:41. (d) tik. 1. (e) Ica 1:42. (f) tik. 5, 14. (g) Ica 1:42. (i) tik. 8, 12-15. Raica p, Ica 1. Raica tale ga na d, 2 Nif. 1. (j) tik. 10,11. Raica i. (k) 1 Nif. 13:19. 2 Nif. 1:7. 10:10-14.

kevaka era sa qarava na Kalou ko Jisu Karisito; ia na veika kece ga keimami sa vola sa tukuni Jisu.

13. Ia me'u kuria tale mada na noqu i tukutuku. Raica sa kauti Jereti yani kei ira na wekana na Turaga, ki na matasawa ni wasawasa levu. Ia ni ra sa yaco yani ki matasawa, era sa birika kina na nodra vale laca; a ra sa vakatoka na vanua ko ya ko Morianikuma; era sa vakaitikotiko ga e na vale laca e matasawa e na va na yabaki.

14. Ia ni sa cava na i kava ni yabaki, sa lako sobu mai 'e na o na Turaga ka vosa vua na taci Jereti. A sa vosa tiko vua e na tolu na auwa; a sa cudruvi koya ni sa sega ni daunanuma me masuta na yaca ni Turaga.

15. A sa veivutunitaka na nona i valavala ca ko taci Jereti, ka masulaki ira tale ga na wekana vua na Turaga. a sa kaya vua na Turaga: Au na vosoti iko ka vosota tale ga na nodra i valavala ca na wekamu; ia mo kakua ni valavala ca tale; raica mo nanuma ni na sega ni veileti tiko na noqu Yalo Tabu kei na tamata me sa sega ni mudu; ia kevaka ko na i valavala ca tiko ga, ko na muduki tani mai na mata ni Turaga. Sa i koya oqo ^mna ka au sa vakarota me baleta na vanua au na solia vei iko; ia oqori na vanua sa digitaki mai vei ira na veivanua kece ga.

16. A sa kaya na Turaga: Mo lako ka taya e so na waqa me vaka na i cakacaka ni waqa ko a taya ⁿe liu. A sa lako na taci Je-

reti kei ira na wekana ka ra taya e so na waqa me vaka na i cakacaka ni waqa era a taya e liu; io me vaka sa vakatakila vei ira na Turaga. Ia sa waqa lalai ga ka mamada; raica sa mamada sara me vaka na manumanu sa vuka e dela ni wai.

17. A sa ^odregati me kaukauwa sara ka rawa me tawa kina na wai me vaka na dari; a sa dregati vakaukauwa tale ga na botona kei na yasana ruarua me tabogo vinaka me vaka na dari; sa dudu cake na muana ruarua ka dregati vakaukauwa na delana me tabogo vinaka me vaka na dari; ia na kena balavu sa vaka na balavu ni dua na vunikau; ia ni sa sogo na kena katuba, sa tasogo vinaka sara ka sega ni curu rawa kina na wai.

18. A sa masu tale vua na Turaga na taci Jereti ka kaya: Oi kemuni na Turaga, au sa vakayacora oti na cakacaka ko ni a vakarota; io au sa taya na waqa e na kena i cakacaka ko ni a vakatakila vei au.

19. Ia kemuni na Turaga, e sega na kena cina; keimami na kila vakaevei na mua me keimami gole kina? Sa rawa tale ga me keimami mate kina ni sega na cagi bulabula me keimami ce-guva.

20. A sa kaya na Turaga vua na taci Jereti: Mo cakava e dua na qara e delana, ka vakakina e ^obotona; ia e na gauna ko ni vinakata kina na cagi bulabula, mo dolava na qara me curu yani kina na cagi. Ia kevaka sa curu yani

(l) raica f. (m) raica i. (n) tik. 6. (o) Ica 6:7. (q) tik. 24, 25.

kina na wai, mo sogota na qara de ko ni luvu.

21. A sa kitaka na taci Jereti na ka sa vakarota vua na Turaga.

22. A sa masu tale vua na Turaga ka kaya: Oi kemuni na Turaga, au sa vakayacora taucoko na ka ko ni a vakarota vei au; raica au sa taya oti na neimami waqa, ia sa sega ga na kena cina. Oi kemuni na Turaga, ko ni na laiva li me keimami soko kosova na wasawasa levu oqo e na butobuto?

23. A sa kaya na Turaga vua na taci Jereti: A cava ko vinakata me'u kitaka me rarama kina na nomudou waqa? Raica e na sega na kena katuba leka, de kabasu; ia e na sega ni rawa me waqa kina na buka me nomudou cina.

24. Raica dou na vaka na tavuto ^re na loma ni wasaliwa; e na sovulaki kemudou na ua lelevu ni wasawasa. Ia au na taqomaki kemudou e na loma ni wasaliwa titobu; raica au sa lewa na cagi; ia au sa lewa tale ga na uca kei na uwaluvu.

25. Ia au sa vakarautaki kemudou me baleta na veika oqo; raica kevaka au sa sega ni vakarautaki kemudou mo dou sota kei na ua lelevu ni wasawasa, na cagi kei na uwaluvu, dou na sega ni kosova rawa na wasaliwa titobu oqo. Ia na cava ko vinakata me'u vakarautaka me nomudou cina ni dou sa kosova na wasaliwa titobu?

WASE 3

Na i qaqalo ni liga ni Turaga – Sa vakaraitaki koya vakayalo ko Jisu

Karisito vua na taci Jereti – Na vatu makualiliva – Na i vakavakadewa – Na i vola e na vakaraitaki mai.

1. Ia ni sa ta oti tu e walu na waqa, sa qai lako na taci Jereti ki na ulunivanua; a sa vakatokai na ulunivanua ko ya ko Selemi, ni sa rui cecere; a sa vakawaicalataka kina e dua na vatu levu ka bulia mai kina e tinikaono na vatu lalai sa vulavula sara ka savasava vinaka, ka rawa me rai basikati me vaka na iloilo; a sa kauta yani ki na dela ni ulunivanua; a sa masu vua na Turaga ka kaya:

2. Oi kemuni na Turaga; ko ni a kaya ^bni na nunu na neimami waqa e loma ni wai. Ia kemuni na Turaga, mo ni kakua ni cudruva na nomuni tamata oqo e na nona malumalumu e matamuni; keimami sa kila ko ni sa yalosavasa ka sa nomuni i tikotiko ko lomalagi; keimami sa tawa yaga sara e matamuni, ka keimami sa ca ni keimami sa ^clutu tani; ia oi kemuni na Turaga, ko ni sa vakaroti keimami me keimami daumasuti kemuni, me keimami rawata kina na veika keimami sa gadreva.

3. Oi kemuni na Turaga, ko ni sa yaviti keimami e na vuku ni neimami i valavala ca; ko ni sa vakasavi keimami ka sa vuqa na yabaki na neimami tiko voli e na lekutu; ia ko ni sa yaloloma ga vei keimami. Oi kemuni na Turaga, mo ni raici au e na mata loloma, ka kakua ni cudruvi ira na nomuni tamata oqo; mo ni kakua ni laiva me keimami sokota na loma ni wasawasa rerevaki oqo e na

butobuto; ia mo ni raica mada na 'ka oqo ka'u sa vakawaicalataka mai na watu.

4. Oi kemuni na Turaga, au kila ni sa rawa mo ni kitaka na ka kece ga ko ni vinakata me yaga vei ira na tamata; ia oi kemuni na Turaga, mo ni tara mada na watu oqo e na i qaqalo ni 'ligamuni, ka qisia me serau mai e na butobuto, me neimami cina e na loma ni waqa sa vakarautaki tu; io me neimami cina ni keimami sa kosova na wasa-wasa.

5. Raica sa rawa mo ni kitaka na ka oqo ko i kemuni na Turaga. Keimami kila ni sa rawa mo ni vakaraitaka eke na nomuni kaukauwa levu; ia era na sega ga ni vakabauta e so na tamata.

6. Ia ni sa cavuta na vosa oqo na taci Jereti, sa dodoka mai na ligana na Turaga ka tara na watu yadua e na i qaqalo ni ligana. A sa 'lau na mata i taci Jereti ka 'raica na i qaqalo ni liga ni Turaga; raica sa vaka ga na i qaqalo ni liga ni tamata; a sa rere sara ko taci Jereti ka bale sobu e na mata ni Turaga.

7. Ia ni sa raica na Turaga ni sa bale sobu ki na qele ko koya, sa kaya vua: Mo tucake; ko sa bale sobu e na vuku ni cava?

8. A sa kaya ko koya vua na Turaga: Au a raica na ligamuni Turaga; ia au sa rere de yaviti au; raica au a sega ni kila ni sa tiko na yagomuni!

9. A sa kaya vua na Turaga: Au sa vakaraitaki au vakayago vei iko, ni ko sa vakabauti au sara;

au sa sega mada ni kunea vei ira na tamata e dua na vakabauta levu vakaoqo; ia ko sa raica rawa na i qaqalo ni ligaqu e na nomu vakabauta. Vakaevei, ko a raica wale ga na i qaqalo ni ligaqu se a levu cake na ka ko a raica?

10. A sa sauma ka vaka: E segai. Ia au kerei kemuni na Turaga, mo ni vakaraitaki kemuni taucoko sara vei au.

11. A sa kaya vua na Turaga: Ko sa vakabauta li na noqu vunau?

12. A sa kaya: Io Turaga, au sa vakabauta na nomuni vunau; au kila ni sa i kemuni na Kalou Dina; io ko ni sa sega ni daulasu.

13. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo, sa qai vakaraitaki Koya na Turaga ki vua ka kaya: Raica ko sa vakabulai mai na i totogi ni 'lutu tani, ni ko sa vakabauti au sara; raica a ka oqo au sa vakaraitaki au kina vei iko.

14. Raica sa i au ga sa vakarautaki tu 'mai na i vakatekivu kei vuravura me'u vakabulai ira na noqu tamata. Raica sa i au ko Jisu Karisito. Sa i au 'na Tamana kei na 'Luvena. Sa i au na nodra rarama na tamata kece ga sa vakabauta na yacaqu ka tawamudu; ia era na yaco me luvequ tagane kei na luvequ yalewa.

15. Raica au sa 'sega mada ni vakaraitaki au vei ira kece na tamata ka'u a bulia, ni ra sa sega ni vakabauti au sara me vakataki iko. Ko sa qai kila ni ko a buli mo ucui au? Raica sa buli na tamata

(d) tik. 1, 4, 6. Ica 6:2, 3, 10. (e) tik. 6-9, 19. raica e. (i) Ica 12:19, 21. (j) raica d, Mosa. 4. raica V.V.107:54.

Ica 12:19-21. (f) tik. 19, 20. Ica 12:19, 21. (g) (k) raica c, Mosa. 15. (l) raica b, Mosa. 3. (m)

ⁿkece ga mai na i vakatekivu me ucui au.

16. Ia na yagoqu ko sa raica oqo, sa ^oyagoqu vakayalo; raica au sa bulia na ^ptamata me ucuya na kequ i bulibuli; ia me vaka au sa rairai vei iko e na yagoqu vakayalo, au na rairai vakakina vakayago vei ira na noqu tamta.

17. Raica ko i au ko Moronai; au a kaya ni'u na ^qsega ni vola taucoko eke na veika sa volai tu; ia au sa vola ga ni a vakaraitaki Koya vakayalo ko Jisu vua na tamata oqo, me vaka ga na kena i bulibuli ka a rairai kina vei ira na Nifai.

18. A sa vakavulici koya me vaka a vakavulici ira na Nifai; a sa vakaraitaka vua na Turaga na cakacaka e veivakurabuitaki, ka sa kila kina na tamata oqo ni sa Kalou ko Koya.

19. Ia sa ^rvakaraitaki vua na tamata oqo na veika kece ga, ni sa vakabauta sara; io na nona vakabauta tale ga a raica kina na i qa-qalo ni liga i ^sJisu; ia ni sa kila ni sa i qa-qalo ni liga ni Turaga, sa ^tbale sobu ki na qele ni sa rere; ia ni sa raica sara oqo na vua ni nona vakabauta, sa sega ni vakatitiqataka tale e dua na ka.

20. Ia ni sa kila vakaidina sara na Kalou, sa raica ^ukina na ka kece ga; a sa raici Jisu ka ^vvuli mai vua.

21. A sa kaya na Turaga vua na taci Jereti: Mo kakua ni vakatakila vei ira na kai ^wvuravura na veika ko sa raica ka rogoca; ia

e na qai vakatakilai vei ira ni'u sa tucake tale mai na mate ka sa vakarokorokotaki na yacaqu; ia mo nanuma tiko na veika ko a raica ka rogoca, ka kakua ni tukuna vua e dua na tamata.

22. Ia ni sa voleka na gauna mo toki mai kina vei au, mo qai ^yvola na kena i tukutuku ka dre-gata; ia e na sega e vakadewataka rawa ni ra sa sega ni kila na vosa sa volai kina.

23. Raica au sa solia vei iko e ^{2a}rua na vatu oqo; ia mo qai maro-roya vata kei na i vola ko sa dre-gata.

24. Raica au sa ^{2c}vakasesea oti na ^{2b}vosa ko na volavola kina; ia au na qai lewa ga na gauna me vakaraitaki kina na vatu oqo, me vukei ira era na ^{2d}vakadewataka na ka ko sa vola.

25. Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo na Turaga, sa qai ^{2e}vakaraitaki ira na lewe i vuravura taucoko vua na taci Jereti; oqo ko ira ka ra a bula e liu kei ira kece era na qai bula e muri; a sa vakaraitaki ira kece sara vua me yacova na i vakataotioti kei vuravura.

26. Raica sa yalataka oti na Turaga kevaka e vakabauti Koya, e na vakaraitaka vua na veika kece ga; ia sa kila tu ko koya ni na vakaraitaka vakaidina vua na Turaga na veika kece ga me vaka na nona vosa.

27. A sa kaya vua na Turaga: Mo vola na veika oqo ka ^{2f}dre-gata; ia au na qai vakaraitaka vei

(n) tik. 16. Mosa. 7:27. Ala. 18:34. (o) 1 Nif. 11:11. (p) raica n. (q) raica e, Ica 1. (r) raica f. (s) raica e. (t) tik. 6. (u) raica f. (v) tik. 18. (w) Ica 4:1, 2. (y) tik. 27. (2a) raica o, Mosa. 8. (2b) tik. 22. (2c) raica i, Ica 1. (2d) raica o, Mosa. 8. (2e) tik. 26. Ica 4:4. (2f) 2 Nif. 27:6-23. Mosa. 28:11-20. Ala. 37:21-31.

ira na luve ni tamata e na gauna au sa lewa.

28. A sa vakaroti koya na Turaga me ²⁹maroroya na vatu sa soli vua ka kakua ni vakaraitaka vua e dua; ia e na qai vakaraitaka ga na Turaga vei ira na luve ni tamata e na gauna sa lewa ko Koya.

WASE 4

Sa vakaroti me volavola ko taci Jereti – Na i vakasala bibi i Moronai – E na cudruvi ko koya sa beca na vosa ni Turaga – Na ka kece ga sa vakauqeti ira na tamata me ra caka vinaka, sa mai vua na Kalou.

1. A sa vakaroti taci Jereti na Turaga mai na ^aulunivanua me lesu tale ka vola na veika a raica; ia me ^bkakua ni vakatakilai vei ira na luve ni tamata me yacova ni sa laveti cake oti ko Koya ki na kauveilatai; a sa maroroya tu kina ko ^cMosaia na tui, me kakua ni vakatakilai vei ira na kai vuravura me yacova ni sa vakaraitaki Koya oti na Karisito vei ira na nona tamata.

2. Ia a vakaraitaki Koya vakaidina na Karisito vei ira na nona tamata; raica a qai lewa e muri me vakaraitaki yani na veika oqo.

3. Era sa vuki tani kece ga mai na vakabauta ko ira na nona tamata; ia ko ira na Leimani era sa cata na i vakavuvuli i Karisito; raica sa vakaroti me'u ^avunitaka tale na i tukutuku oqo.

4. Ia au sa vola e na peleti oqo na ^eveika kece a raica ko taci Jereti; raica sa vakatakilai vua na veika sa uasivi sara.

5. Ia au sa vola na kena i tukutuku taucoko me vaka sa vakaroti au kina na Turaga. A sa vakaroti au me'u dregata; a sa vakaroti au tale ga me'u maroroya na i vakavakadewa; io au sa maroroya na i ^fvakavakadewa me vaka sa vakarota na Turaga.

6. A sa kaya vei au na Turaga: E na sega ni vakaraitaki vei ira na matanitu tani na veika oqo me ^gyacova ni ra sa veivutunitaka na nodra i valavala ca ka ra sa sava-sava e na mata ni Turaga.

7. Ia sa kaya na Turaga, e na gauna era sa vakabauti au kina ka ra sa vakasavasavataki ⁱme vaka na taci Jereti, au na qai vakatakila kina vei ira na veika a raica ko taci Jereti; ia au na qai vakatakila vei ira na veika kece ga, sa kaya ko Jisu Karisito na Luve ni Kalou, o koya sa ^jBulia na lomalagi kei na vuravura kei na veika kece ga sa tu kina.

8. Ia e na ^kcudruvi ko koya sa beca na vosa ni Turaga, kei koya sa cakitaka na veika sa volai tu e na i vola oqo; raica au na ^lsega ni vakaraitaka vei ira na veika lelevu, sa kaya ko Jisu Karisito; ia sa i au ga sa tukuna na ka oqo.

9. Ia ko i au ga, au sa lewa me tawase rua ko lomalagi se sogoti; ia e na sakure ^mko vuravura e na noqu vosa; io era na rusa e na

(2g) raica o, Mosa. 8. WASE 4: (a) Ica 3:1. (b) Ica 3:21. (c) Mosa 28:11-20. (d) raica s, 1 Nif. 13. Moma. 8:14. Moro. 10:1,2. (e) tik. 5-7, 13-16. 2 Nif. 27:6-11, 15, 21, 22. Ica 5:1. (f) raica o, Mosa. 8. (g) tik. 7-16. 2 Nif. 27:7, 8, 11, 21. (i) Ica 3. (j) raica a, Mosa. 3. Mosa. 3:8. 4:2. 7:27. Ila. 16:18. (k) 2 Nif. 27:14. 28:29, 30. 33:11-15. (l) tik. 13-16. 3 Nif. 26:6-12. (m) Ila. 12:8-18. 3 Nif. 26:3. Moma. 5:23. 9:2.

ⁿbukawaqa na lewe i vuravura e na noqu lewa.

10. Ia ko koya sa sega ni vakabauta na nodra vosa na noqu ti-saipeli, sa sega ni vakabauti au; ia ko koya sa vakatitiqataka na noqu vosa, e na qai kila e na siga mai muri na kena dina.

11. Ia ko koya sa vakabauta na noqu vosa, au na ^ovakatakila vua na kena dina e na kaukauwa ni noqu Yalo Tabu; io e na qai kila ka vakadinadinataka. Ia e na vakatakila vua na noqu Yalo Tabu ni sa dina na veika kece oqo; raica na Yalo Tabu ga sa vakauqeti ira na tamata me ra kitaka na ka vinaka.

12. Au sa ^vvakauqeti ira na tamata me ra kitaka na ka vinaka; io sa i au na vu ni ka vinaka kece ga. Au sa vakavulici ira na tamata me ra kitaka na ka vinaka; ia ko koya sa sega ni vakabauta na noqu vosa, sa ^ssega ni vakabauti au; ia ko koya sa sega ni vakabauti au, sa sega ni vakabauti Tamaqu o koya sa talai au mai. Raica ko i au na Tamana; io ko i ^sau na rarama, ^rkei na vu-ni-dina, kei na vu-ni-bula kei vuravura.

13. Dou lako mai vei au na veimatanitu tani, ka'u na vakatakila vei kemudou na veika ^llevu; io au na vakatakila na i tukutuku sa vunitaki tu ni ra sa sega ni vakabauta na noqu tamata.

14. Dou lako mai, oi kemudou

na mataqali i Isireli; raica au na vakatakila vei kemudou na veika lagilagi sa vakarautaka tu ko Tamaqu mai na i vakatekivu kei vuravura me nomudou; ia a sega ni vakatakilai vei kemudou ni dou sa sega ni vakabauta.

15. Ia ni dou sa vakabauta ka veivutunitaka na nomudou i valavala ca, kei na nomudou domodomoqa ka yalo butobuto, e na qai vakatakilai vei kemudou na ka ^llevu ka veivakurabuitaki, sa vunitaki tu vei kemudou mai na i ^vvakatekivu kei vuravura; ia mo dou masuti tamaqu e na yacaqu e na yalomalumalumu kei na yalo e raramusumusu; raica dou na qai kila ni sa nanuma ko Tamaqu na ^wveiyalayalati a cakava vei ira na nomudou qase na mataqali i Isireli.

16. Ia e na vakatakilai vei ira na tamata kece ga na veika au a vakatakila vei ^jJoni na noqu talai. Ia ni dou sa wilika na veika a vola ko koya, dou na qai kila ni sa voleka me vakatakilai mai na i tukutuku oqo.

17. Ia ^{2a}ni dou sa taura na i tukutuku oqo, mo dou kila ni sa tekivu vakayacori na cakacaka i Tamaqu e na veivanua kece ga.

18. Ia mo dou veivutuni kece ga ka lako mai vei au; dou vakabauta na noqu i vakavuvuli ka ^{2b}papitaisotaki e na yacaqu; ia ko koya sa vakabauta ka papitaisotaki, e na bula; ia ko koya sa sega ni vakabauta, e na cudruvi; raica era na cakava na i ^{2c}vakatakila-

(*n*) raica *a*, 3 Nif. 25. (*o*) Ica 5:4. Moro. 10:4,5. (*p*) Moro. 7:5-22. 10:6,7. (*q*) tik. 10. 3 Nif. 28:34,35. (*r*) raica *c*, Mosa. 15. (*s*) raica *n*, Mosa. 16. (*t*) raica *l*. (*u*) raica *j*, 2 Nif. 25. (*v*) raica *d*, Mosa. 4. (*w*) raica *k*, 3 Nif. 15. (*y*) 1 Nif. 14:18-28. (*2a*) 3 Nif. 21:1-11, 26-29. (*2b*) raica *v*, 2 Nif. 9. (*2c*) raica *e*, 3 Nif. 29. Raica 2*j*, Moma. 8.

kila e so ko ira sa vakabauta na yacaqu.

19. Sa kalougata ko koya sa yalodina tiko vei au me yacova na i vakataotioti; raica e na ^{2d}laveti cake me tiko e na matanitu sa vakarautaki tu me nona mai na i ^{2e}vakatekivu kei vuravura. Raica sa i au ga au sa tukuna vei kemudou na ka oqo. Emeni.

WASE 5

Ai tukutuku i Moronai vei koya e na qai vakadewataka na nona i vola.

1. Ko i au ko Moronai; au sa vola na veika au sa nanuma rawa me vaka sa vakaroti vei au; ia au sa tukuna vei ^akemudou na i tukutuku au sa ^bdregata tu; ia mo kakua sara ni cereka mo ^cvakadewataka, ni sa sega ni vakatarai vei iko; raica e na qai vakadewatiki ga e na gauna sa lewa na Kalou.

2. Ia sa vakatarai vei iko mo vakaraitaka na peleti oqo vei ^airatou sa digitaki, me ratou vakadinadinataka na i tukutuku oqo.

3. Ia e na vakaraitaki vei iratou na lewe ^etolu e na kaukauwa ni Kalou; eratou na qai vakadinadinataka ni sa dina na i tukutuku oqo.

4. Raica e na qai vakadeitaki na i tukutuku oqo e na nodratou i vakadinadina na ^flewe tolu; ia na nodratou i tukutuku na lewe tolu kei na i vola oqo, e na beitaki ira na kai vuravura e na siga mai

muri; raica na i vola oqo sa tukuna na ^gkaukauwa ni Kalou kei na nona i vakavuvuli; io sa vakadinadinataka ^hna Tamada, kei na Luvena kei na Yalo Tabu.

5. Ia kevaka era sa veivutuni ka masuta na Tamada e na yaca i Jisu Karisito, era na rawata na matanitu ni Kalou.

6. Ia kevaka dou sa sega ni vakabauta na noqu vosa, ⁱdou na qai kila na kena dina ni datou sa tu vata e na mata ni Kalou e na siga mai muri. Emeni.

WASE 6

Tomani na kedra i tukutuku na mataqali i Jereti – Sa vakararamataki na nodra waqa – Era sokota na wasaliwa titobu ki na vanua yalataki – Era sa vinakata na tamata me dua na nodra tui – Erau sa kila na nodra i liuliu ni na yaco kina na leqa; ia erau sa vakarorogo ga ki na norda lewa na tamata – Sa mate ko Jereti kei tacina.

1. Ko i au ko Moronai; au na vola mada na kedrau i tukutuku ko Jereti kei tacina.

2. Raica ni sa tara oti na Turaga ^ana vatu ka a kauta cake na taci Jereti ki na ulunivanua, sa qai kauta lesu na vatu ko taci Jereti ka la'ki biuta ki ^bwaqa, me yadua e na muana ruarua; a sa rarama kina na loma ni waqa.

3. A sa qisia na ^cvatu na Turaga me serau mai e na butobuto, me nodra cina na tamata; io me rarama kina na waqa ni ra sa kosova na wasawasa.

(2d) raica q, Mosa. 23. (2e) raica d, Mosa. 4. WASE 5: (a) 2 Nif. 27:7-12. (b) raica e, Ica 4. (c) raica a. (d) raica d, 2 Nif. 11. (e) tik. 4. Raica c, 2 Nif. 11. (f) raica e. (g) 1 Nif. 13:34. Raica e, 3 Nif. 29. Raica 2j, Moma. 8. (i) 3 Nif. 11:32-36. (j) raica g, 2 Nif. 33. WASE 6: (a) raica d, Ica 3. (b) Ica 3. (c) raica d, Ica 3.

4. Ia ni ra sa vakarautaka oti na kakana me rauti ira e loma ni wasawasa, kei na kedra kakana na nodra ^dqele ni manumanu kece ga, na manumanu yavai va kei na manumanu vuka, era sa qai vodo ki waqa ka soko yani ki wasawasa; ia era sa tataunaki ira vua na Turaga na nodra Kalou.

5. A sa lewa na Turaga me liwa e dua na cagi ^ekaukauwa e na dela ni wasawasa me kauti ira ki na vanua yalataki; a sa kauti ira yani na matanicagi oqo e na loma ni wasawasa.

6. A sa vakavuqa sara me nunu sobu na nodra waqa e loma ni wasawasa; raica sa liwavi ira na cava rerevaki; a sa ubi ira na ua lelevu sa vaka na ulunivanua na kena cecere.

7. Ia ni sa nunu na nodra waqa e loma ni wasaliwa titobu, era sa ^fsega ni luvu ni sa dregati vinaka sara na nodra waqa me vaka na dari, ka sa kaukauwa me vaka na waqa i Noa; ia ni ra sa nunu e loma ni wai, era sa masu vua na Turaga, a sa vakavudera cake tale na nodra waqa.

8. Ia ni ra sa soko tiko e wasawasa, sa liwa tiko na cagi me kauti ira ki na vanua yalataki; io sa kauti ira tiko ga na cagi.

9. Era sa ia na sere ni vakavinavina vua na Turaga; io sa ia na sere ni vakavinavina vua na Turaga na taci Jereti, ka sa vakacautaka na Turaga e na siga taucoko; ia ni sa bogi na vanua, era sa vakacautaka tiko ga na Turaga.

10. A ra sa soko tiko ga yani;

raica sa sega na ika lelevu se tavuto e vakaleqai ira se vakacacani ira; ia sa serau tiko ga na nodra ^gcina.

11. Era sa soko tiko e wasawasa e na tolu na drau-vasagavulu kava na siga.

12. A ra sa kele yani ki na ⁱmatasawa ni vanua yalataki. Ia ni ra sa sobu ki vanua, era sa cuva sobu ki na qele ka vakarokorokotaka na Turaga; era sa tagi ka vakavinavinakataka na nona loloma levu na Turaga.

13. A ra sa tawana yani na vanua ka teivaka na qele.

14. Eratou sa lewe va na luve i Jereti; na yacadratou ko Jekomi, Kilika, Maya kei Uraia.

15. Ia sa vakaluvuni tale ga ko taci Jereti; io na luvuna tagane kei na yalewa.

16. Era sa lewe ruasagavulu karua na nodrau i tokani ko Jereti kei tacina; era sa vakaluvuni tale ga ni bera ni ra yaco ki na vanua yalataki; a ra sa tubu me ra lewe vuqa sara.

17. Era sa vakavulici me ra muria na vunau ni turaga; raica era sa vakavulici tale ga mai lomalagi.

18. A ra sa tawana yani na loma ni vanua ka teivaka na qele; era sa tubu me lewe vuqa ka tiko sautu sara e na vanua.

19. A sa qase sara mai na taci Jereti ka kila ni sa voleka me lako sobu ki na i bulubulu; a sa vosa vei Jereti ka vaka: Me daru soqoni ira vata mada na nodaru tamata ka wiliki ira; ia me daru taroga tale ga se cava era ^jvina-

(d) raica b, Ica 2. (e) tik. 6. Ica 2:24, 25. (f) Ica 2:17, 20. (g) raica d, Ica 3. (i) Ica 7:6. Ala. 22:29-34. (j) tik. 21, 22.

kata vei kedaru, ni bera ni daru lako sobu ki na nodaru i bulubulu.

20. Era sa soqoni vata mai na tamata. A ra sa lewe ^kruasagavulu karua-na luve i taci Jereti, na tagane kei na yalewa; ia era sa lewe tinikarua na luve i Jereti, e lewe va vei ira e tagane.

21. Erau sa wiliki ira na nodrau tamata; ia ni rau sa wiliki ira oti, erau sa qai taroga na ka era vina-kata me rau kitaka vei ira ni bera ni rau lako sobu ki na nodrau i bulubulu.

22. Era sa ^lvinakata na tamata me rau lumuta e dua na luvedrau tagane me nodra tui.

23. Ia erau sa rarawa e na ka oqo. A sa vosa vei ira ko taci Jereti ka kaya: Na ka ko ni vinakata, ko ni na ^mvakabobulataki kina.

24. A sa kaya ko Jereti vei tacina: Laiva ga me dua na nodra tui. Sa qai kaya vei ira ko koya: Mo ni digitaka e dua vei ira na luve i keirau me nomuni tui.

25. Era sa digitaka na ulumautua i taci Jereti, na yacana ko Pakoki. A sa sega ni vinakata ko koya me nodra tui. Era sa vina-kata na tamata me vakasaurarataki koya ko tamana me tui; a sa vakaroti ira ko tamana me ra kakua ni vakasaurarataka e dua na tamata me tui.

26. Era sa digitaki iratou yadua na taci Pakoki; ia eratou sa bese kece ga.

27. Eratou sa sega tale ga ni vinakata ko iratou na luve i Jereti; ia sa qai vinakata ga e dua vei iratou, na yacana ko ⁿUraia; a

sa lumuti ko koya me tui me lewai ira na tamata.

28. A sa tekivu na nona gauna ni lewa: raica era sa tiko sautu ka vutuniyau vakalevu.

29. A ^osa mate ko Jereti ka vakatale ga kina ko tacina.

30. A sa muria ko Uraia na vunau ni Turaga; ia sa dauvakananuma e lomana na veika lelevu sa vakayacora na Turaga vei tamana; a sa vakatavulica tale ga vei ira na nona tamata na veika lelevu sa kitaka na Turaga vei ira na nodra qase.

WASE 7

Sa lewa dodonu ko Uraia; sa yaco na veivorati, na veileti kei na veisisivotaki – Na nodrau veisaqasaga na matanitu i Sule kei Ko-ori – Era sa i valavala ca ka qarava na kalou tani – Era sa mai vunau na parofita ka ra veivutuni na tamata.

1. A sa lewa vakadodonu ko Uraia e na nona gauna, ka sa dede na nona bula.

2. Era sa sucu na luvena tagane kei na luvena yalewa; era sa lewe tolusagavulu kadua taucoko; ia era sa lewe ruasagavulu katolu na tagane.

3. A sa sucu ko ^bKipi ni sa qase ko koya. A sa buli me tui ko Kipi me kena i sosomi; a sa sucu ko ^cKorio na luve i Kipi.

4. Ia ni sa yabaki tolusagavulu karua ko Korio, sa vorati tamana; a sa toki ka la'ki tiko e na ^dvanua ko Neori; era sa lewe levu na luvena tagane kei na luvena yalewa, ka ra sa rairai vinaka sara;

(k) Ica 1:41. (l) tik. 19, 21. (m) Ica 7:5. (n) tik. 14, 30. Ica 1:32. 7:1. (o) tik. 19. WASE 7: (b) tik. 3-10. Ica 1:31,32. (c) tik. 3-15. (d) tik. 9.

a sa vuqa na tamata era sa muri Korio e na vukudra na luvena.

5. A sa vakaduria e dua na nona mataivalu ka kaba na vanua ko ^eMoroni na nona i tikotiko na tui, ka kauti koya vakabobula: a sa vakayacori kina na vosa i taci Jere^ti, ni a kaya ni ra na ^fvakabobulataki.

6. Ia na vanua ko ^gMoroni, na nona i tikotiko na tui, sa volekata na vanua ka ra vakatoka na mataqali i Nifai, ko ⁱVanualala.

7. A sa tiko vakabobula ko Kipi e na lewa i Korio na luvena me yacova ni sa qase sara; raica era sa tiko vakabobula tale ga na nona tamata; a sa sucu ko Sule na luve i Kipi ni sa qase sara ko koya, e na gauna ka tiko kina vakabobula.

8. A sa cudruvi tuakana ko Sule; a sa levu totolo ko Sule ka yaco me kaukauwa sara me vaka e dua na tamata uabula; a sa tamata yalomatua sara.

9. A sa lako ki na delana ko Ifireimi, ka vakawaicalataka mai kina na vatu; a sa bulia kina na i seleiwau ^jsitila me nodra ko ira sa muri koya; ia ni sa vakaiyaragitaki ira oti e na i seleiwau, sa lako ki na ^kkoro ko Neori ka valuti Korio na tuakana; a sa kovea lesu na matanitu ka solia tale vei Kipi na tamana.

10. Ia e na vuku ni ka sa vakayacora ko Sule, sa solia kina vua ko tamana me lewa na matanitu; a sa buli me tui me sosomitaki tamana.

11. A sa lewa vakadodonu vei ira ko koya; sa vakatetea yani na

nona matanitu ki na loma ni vanua taucoko; raica era sa lewe vuqa sara na tamata.

12. A sa sucu e levu na luve i Sule, na tagane kei na yalewa.

13. A sa veivutunitaka ko Korio na veika ca sa kitaka; a sa solia kina vua ko Sule me vakailesilesi e na nona matanitu.

14. A ra sa lewe levu na luve i Korio, na tagane kei na yalewa. A sa dua vei ira na luvena tagane, na yacana ko Noa.

15. A sa vorati Sule na tui ko Noa, ka vorati Korio tale ga na tamana; a sa totaki koya ko Ko-ori kei ira kece na tacina kei na vuqa na lewe ni vanua.

16. A sa valuti Sule na tui, ka rawa kina na i ^lmatai ni vanua era a taukena ka yaco me kena tui ko koya.

17. A sa valuti Sule tale ka kauti koya yani vakabobula ki ^mMoroni.

18. Ia ni sa vakarau me vakamatei koya, eratou qai lako lo yani e na bogi na luve i Sule ki na loma ni vale i Noa ka vakamatei koya; eratou sa basuka na katuba ni vale ni veivesu ka kauti tamadratou lesu; ia eratou sa vakatikori koya lesu tale e na nona i tikotiko vakatui.

19. A sa vakaduria ga na nona matanitu na luve i Noa me sosomitaki tamana; ia era sa sega ga ni rawai Sule tale na tui; ia ko ira na tamata i Sule na tui, era sa kaukauwa sara ka tiko sautu.

20. A sa wase na vanua ka sa rua na matanitu; na matanitu i

(e) tik. 6,16, 17. Ica 14:6, 11. (f) Ica 6:23. (g) raica e. (i) raica 2p, Ala. 22. (j) raica e, 1 Nif. 16. (k) tik. 4. (l) tik. 17. Raica e. (m) raica l.

Sule kei na matanitu i Ko-ori na luve i Noa.

21. A sa vakarota ko Ko-ori na luve i Noa vei ira na nona tamata me ra valuti Sule; ia sa vakamalumalumutaki ira ko Sule ka vakamatei Ko-ori.

22. Ia sa dua na luve i Ko-ori na yacana ko Nimiroti; a sa solia ko Nimiroti na matanitu i Ko-ori vei Sule, ka sa kune loloma kina ko koya e na mata i Sule; a sa lomani koya vakalevu ko Sule ka sa vakatara vua me lewa ga na ka e kitaka e na nona matanitu.

23. Ia e na gauna tale ga ni lewa i Sule, sa ⁿtalai ira mai kina na parofita na Turaga, me ra tukuna vei ira na tamata ni sa cudruvi na vanua ni ra sa i valavala ca ka qarava na kalou tani; ia kevaka era na sega ni veivutuni, era na vakarusai.

24. Ia era sa vosa vakacacataki ira na parofita ka vakalialiai ira. A sa lewa ko Sule na tui me ra toto gitaki ko ira kece sa vosavakacacataki ira na parofita.

25. A sa kacivaki na nona lewa e na vanua taucoko; raica sa lewa na tui me ra vunau yani na parofita e na veivanua kece ga, ka ra sa veivutuni kina na tamata.

26. Ia ni ra sa veivutunitaka na nodra i valavala ca kei na nodra qarava na kalou tani, sa vakabulai ira kina na Turaga ka ra sa tiko sautu tale e na vanua. A sa sucu tale e so na luve i Sule ni sa qase ko koya, na tagane kei na yalewa.

27. A sa sega tale na i valu e na gauna ni lewa i Sule; a sa dauva-

kananuma e lomana na veika lelevu a vakayacora na Turaga vei ira na nodra qase, e na nodra ^oko-sova na wasaliwa titobu ka yaco mai ki na vanua yalataki; a sa lewa vakadodonu ko koya e na gauna taucoko ni nona bula.

WASE 8

Ko Oma na tui vinaka – Erau sa buki vere ko Jereti na luvena kei Akisi me rau taura na i tutu vakatui – Na veileti kei na vakadave dra – Na i sogosogo butobuto ka daulaba – Sa vakasalataki na Veimatanitu tani e na veika vakaogo.

1. A sa sucu ko Oma na luve i Sule. A sa buli me tui ko Oma me kena i sosomi. A sa sucu ko Jereti na luve i Oma; ia sa levu na luve i Jereti, na tagane kei na yalewa.

2. A sa vorati tamana ko Jereti, a sa toki ka la'ki tiko e na vanua ko Eci. Ia sa temaka rawa e vuqa na tamata e na nona vosa qaseqase me yacova ni sa wasea rua na matanitu.

3. Ia ni sa lewa tu e dua na i wase ni matanitu, sa lako ka valuti tamana ka kauti koya vakabobula.

4. A sa tiko vakabobula ko Oma e na dua na i wase ni gauna ni nona veiliutaki. A sucu e so tale na luvena tagane kei na luvena yalewa; ia e rua vei ra na luvena tagane, ko Esiromi kei Korianatuma.

5. Erau a cudruvi Jereti sara na tuakadrau e na ka a cakava, ka rau vakaduria kina e dua na mataivalu ka valuti Jereti. Ia erau a valuti koya e na bogi.

6. Ia ni ra sa vakamatei ira na mataivalu i Jereti, a voleka sara me ra vakamatei Jereti tale ga; a sa vakamasuti rau ko koya me rau kakua ni vakamatei koya; ia e na qai solia lesu ko koya na matanitu vei tamana. A rau sa vakabulai koya.

7. A sa rarawa vakalevu sara ko Jereti ni sa solia vakavoraki yani na matanitu; raica sa rui domona ko koya na i tutu vakatui me ra dokai koya kina na tamata.

8. Raica e dua na luve i Jereti sa yalewa vuku sara; ia ni sa raica na rarawa i tamana, sa lomana me bulia e dua na i lawaki me taura lesu kina na matanitu ko tamana.

9. Raica sa gone yalewa mata vinaka sara na luve i Jereti. A sa vosa vei tamana ka kaya: A cava ko sa rui rarawa kina vakalevu tamaqu? Ko sega beka ni wilika na i "tukutuku era a kauta mai na nodra qase ka ra a kosova mai na wasaliwa titobu? Raica sa volai tu e na kedra i tukutuku ni ra a kovea na lewa ni matanitu ka vutuniyau sara e na nodra cakacaka ^bbuto-buto.

10. Ia oqo tamaqu, mo talatala mada me lako mai ko Akisi na luve i Kiminora; raica au sa yalewa mata vinaka; ia au na meke e matana ka vakamarautaki koya; ia kevaka sa vinakata me'u watina, mo na qai kaya vakaoqo: Au na soli koya me watimu, kevaka ko kauta mai vei au na ulu i tamaqu; io na tui.

11. Raica sa i tokani vinaka sara i Oma ko Akisi; a sa talatala

yani ko Jereti me lako mai ko Akisi; a sa meke e matana na luve i Jereti; raica sa domoni koya sara ko Akisi ka vinakati koya me watina. A sa kaya vei Jereti: Mo soli na luvemu mada me watiqu.

12. A sa kaya vua ko Jereti: Au na soli koya vei iko, kevaka ko kauta mai vei au na ulu i tamaqu; io na tui.

13. A sa vakasoqoni ira vata mai na wekana ko Akisi e na vale i Jereti ka kaya vei ira: Dou bubului mada e mataqu mo dou na kitaka na ka kece ga au sa vakarota vei kemudou.

14. A ra sa ^cbubului e na yaca ni Kalou mai lagi; a ra sa bubului tale ga ki lomalagi kei bulu, ka ra bubului ki uludra ni ra na kitaka vakakina; ia ko koya sa sega ni vakayacora na ka sa vinakata ko Akisi, e na vakamatei; io ko koya tale ga e na la'ki tukuna na veika sa tukuna vei ra ko Akisi, e na vakamatei.

15. A ra sa duavata kece kei Akisi. A ra sa bubului kece vei Akisi e na kena i vakarau era a daukitaka ko ^aira e liu me ra kovea kina na i tutu; ia oqo na i vakarau ni bubului sa vakadewataki sobu tiko mai, tekivu sara vei Keni na i matai ni tamata a laba.

16. Ia sa vakabula tiko mai na i vakarau ni bubului oqo na tevoru, me ra butobuto tu ga kina na tamata; io sa vukei ira era sa via kovea na lewa, vukei ira me ra laba, vakacaca, lasu, veibutakoci

(a) Ica 1:3. (b) tik. 15. M.T., Mosese 5:18-33. Ila. 6:27. Raica j, 2 Nif. 10. (c) raica j, 2 Nif. 10. (d) raica b.

ka kitaka na i valavala ca kece ga.

17. Raica na luve i Jereti ga a vakauqeti tamana me wilika na i vakarau ni bubului ka volai tu e na i tukutuku makawa; ia ni sa kila ko Jereti, sa qai vakatakila vei Akisi; a sa vakaraitaka sara ko Akisi vei ira na wekana kei ira na nona i tokani; a sa yalataka vei ira e vuqa na ka me temaki ira kina me ra vakayacora na lomanana.

18. A ra sa vakaduria e dua na i soqosoqo ni ^ecakacaka butobuto me vaka era a kitaka e na gauna e liu; ia oqo na i soqosoqo sa vakasila sara e na mata ni Kalou.

19. Raica sa sega ni daucakacaka e na butobuto na Turaga; ia sa vakarota mai na i vakatekivu me ra kakua ni laba se i valavala ca ko ira na tamata.

20. Ko i au ko Moronai; au sa sega ni vola eke na i vakarau ni nodra bubului kei na i tovo ni nodra cakacaka; ia au kila ni ra sa kila tu ko ira na tamata; raica era sa vakayacora tale tiko ga oqo ko ira na Leimani.

21. A ka oqo sa vakavuna na nodra vakarusai na tamata ka' u tukuni ira tiko oqo; sa vakavuna tale ga na nodra vakarusai na Nifai.

22. Raica na matanitu kece ga sa vakalaiva me vakayacori na cakacaka butobuto vakaoqo, me kaukauwa ka rawa ka kina ka tete yani me roboti na vanua taucoko, e na vakarusai. Ia e na sega ni vosota na Turaga me tagici Koya tiko mai na qele na

nodra ^fdra na nona tamata yalododonu era a vakarusa; raica e na sauma lesu vakaidina ko Koya na nodra dra.

23. Oi kemudou na matanitu tani; raica sa lewa na Kalou me vakaraitaki vei kemudou na veika oqo mo dou veivutunitaka kina na nomudou i valavala ca; ia mo dou kakua sara ni laiva me vakayacori tiko na ^gcakacaka butobuto e na kemudou maliwa; raica kevaka dou sa sega ni kitaka vakakina, e na tau vei kemudou na ⁱ cudru ni Kalou Tawamudu, ka dou na rusa kina.

24. Ia me vaka sa kaya na Turaga, ni sa tau vei kemudou na nona cudru, dou na qai kila na nomudou cala ni dou sa vakalaiva na ^jcakacaka butobuto me vakayacori e na kemudou maliwa; ia e na ca vei kemudou ni dou sa ^kvakarusai ira na tamata yalododonu; raica sa tagi mai na kuvu-ni-soso na nodra dra me saumi lesu na nodra vakarusai.

25. Raica ko ira yadua sa vakabula na i soqosoqo vakaoqo, era sa ^lvakacacana na bula galala ni matanitu e na veivanua kece ga, ka ra na rusa kina na tamata kece ga; raica sa tauyavutaka na i soqosoqo oqo na tevoru; io sa i koya na vu ni lasu ka a vakacalai rau na noda i tubutubu taumada; raica sa i koya tale ga a temaka na tamata me laba mai na i vakatekivu; io sa i koya sa vakauqeti ira na tamata me ra vakaukauwataka na yalodra ka labati ira na parofita, vakaviriki ira e na vatu ka vakasavi ira tani.

(e) raica j, 2 Nif. 10. (f) raica f, 2 Nif. 28. (g) raica j, 2 Nif. 10. (i) raica l, 1 Nif. 14. (j) raica j, 2 Nif. 10. (k) raica f, 2 Nif. 28. (l) tik. 21, 22.

26. Ko i au ko Moronai; raica au sa vakaroti me'u vola na veika ogo me muduki kina na ca; ia e na yaco na gauna e na sega kina na kaukauwa i ^mSetani me rawa na yalodra na luve ni tamata; ia era na vakauqeti me ra kitaka tiko ga na veika vinaka, ka lako vua na vu ni yalododonu me ra bula kina.

WASE 9

Sa vakamalumalumutaki ko Oma; ia a qai taura tale na nona i tutu vakatui – Sa lewa vakadodonu ko Ima – Na kuwalomu kei na kumomu, na manumanu ni gauna ko ya – Ko ira na tui – Na dausiga kei na gata weli gaga.

1. Ko i au ko Moronai; au na kuria tale mada na noqu i tukutuku. Raica e na vuku ni cakacaka ^abutubuto i Akisi kei ira na nona i tokani, era sa kovea kina na lewa ni matanitu i Oma.

2. Ia sa yalololoma na Turaga vei Oma, kei ira na luvena era sa totaki koya.

3. A sa vakasalataki Oma na Turaga e na tadra me dro tani mai na vanua ko ya; a sa dro tani mai kea ko Oma kei na nona matavuvale, ka sa bogi vuqa na nodra lako tiko; era sa lako sivita na ^bdelana ko Simi, ka ra lakova na vanua ^cera a vakarusai kina na Nifai; era sa gole mai kea ki na vanua e na tokalau, ka yacova na matasawa ni vanua sa vakatokai ko Epalomo; a ra sa birika mai kea na nodra vale laca. Raica a sega ni lako vata kei ira ko Jereti kei na nona vuvale.

4. A sa buli me tui ko Jereti;

raica sa taura na i tutu vakatui e na i lawaki butobuto; a sa solia na luvena me wati Akisi.

5. A sa segata tale ko Akisi me vakamatea na vugona; raica sa vakaraitaka na lomana vei ira na nona i lawalawa ^eca; a ra sa lako ka tamusuka na ulu i na vugona ni vosa tiko vei ira na tamata e na nona i tikotiko vakatui.

6. A sa tubu me levu sara na i soqosoqo butubuto ogo, ka ra sa ca vakalevu kina na tamata; a ka ogo sa labati kina ko Jereti e na nona i tikotiko vakaturaga, ka kovea na i tutu vakatui ko Akisi.

7. A sa vuvutaki na luvena ko Akisi ka sogoti koya ki na vale ni veivesu; a sa dauvakani koya vakalalai ga e na so na gauna; a sa malumalumu kina ko koya ka mate sara.

8. Ia e dua tale na luve i Akisi na yacana ko Nimira; raica sa cudruvi tamana sara ko koya e na vuku ni ka a vakayacora vei tuakana.

9. A sa vakasoqona vata ko Nimira e so na tamata; a ra sa toki mai kea ka la'ki vakaitikotiko ^fvata kei Oma.

10. Ia e so tale tiko na luve i Akisi; e dina ga era sa yalayala oti na tamata me ra na vakayacora na nona i naki ca, ia era sa muri iratou na luvena.

11. Era sa domona na i yau na tamata i Akisi, me vaka sa gadreva ko Akisi me dokai; o koya eratou sa dausoli i lavo kina na luve i Akisi vei ira na tamata me ra muri iratou.

12. Eratou sa valuti Akisi ko

(m) raica o, 2 Nif. 30. WASE 9: (a) raica j, 2 Nif. 10. (b) raica d, Moma 1. (c) Moma. 6:1-15. (e) raica j, 2 Nif. 10. (f) tik. 3.

iratou na luvena, ka ra vala tiko e na vuqe na yabaki; raica sa lewe vuqa sara era sa vakarusai kina, ka ratou qai bula ga e lewe tolusagavulu, kei ira era a toki vata kei Oma.

13. A sa lesu tale ko Oma ki na nona ^ovanua.

14. A sa qase sara ko Oma; ia e dua na luvena na yacana ko Ima; a sa buli koya me tui me kena i sosomi.

15. A sa buli Ima me tui; ia sa raica ni ra sa tiko sautu na nona tamata e na rua na yabaki ka qai mate yani; ia sa sota kaya oti ko koya e vuqa na ka rarawa e na nona bula. Ia sa veiliutaki ko Ima me kena i sosomi, ka sa muria na we ni yavana.

16. A sa vakasuka na Turaga na nona cudru, ka ra sa sautu na tamata i Ima e na nona gauna ni lewa; ia e na loma ni onosagavulu karua na yabaki, era sa lewe vuqa sara kina ka vutuniyau vakalevu.

17. Era sa sautu e na veimataqali ⁱvuanikau kei na sila, na i ^jsulu silika kei na lineni matailalai, na ^kkoula kei na siliva kei na i yau talei kece ga.

18. Era sa sautu tale ga e na ^lmanumanu yava i va, na bulumakau tagane kei na bulumakau yalewa, na sipi, na vuaka, na me kei na veimataqali manumanu yavai va kece ga sa yaga vua na tamata.

19. Sa tu tale ga na nodra ^mose kei na asa, na elefaniti, na kuwa-

lomu kei na kumomu; na manumanu kece oqo sa yaga vei ira na tamata, vakauasivi cake na elefaniti, na kuwalomu kei na kumomu.

20. A sa vakalougatataka na Turaga na vanua oqo, na vanua sa ⁿdigitaki mai vei ira na vanua kece ga; a sa vakarota vei ira sa tawana na vanua oqo me ra qarava na Turaga; kevaka e sega, era na ^ovakarusai ni ra sa i valavala ca; ia vei ira sa i valavala ca, sa kaya na Turaga: Au na sovraka vei ira na noqu cudru waqawaqa.

21. A sa lewa vakadodonu ko Ima e na nona gauna; ia sa levu na luvena, na tagane kei na yalewa; e dua na luvena tagane ko Korianitumu; a sa buli Korianitumu me tui me kena i sosomi.

22. A sa bula tiko ko koya e na va tale na yabaki e na gauna ni lewa i Korianitumu; a sa raica ni sa sautu na vanua, ka raica tale ga na Matanisiga ni Yalododonu; a sa reki ka vakavinavinaka e na vo ni nona bula, ka qai mate e na vakecegu.

23. A sa muria ko Korianitumu na we ni yava i tamana; a sa tara e vuqa na koro lelevu; a sa lewa vakadodonu vei ira na tamata e na nona gauna. Ia a sega na luvena me yacova ni sa qase sara.

24. A sa mate ko watina ni sa yabaki dua-na-drau-karua. Ia sa qase sara ko Korianitumu; a sa taura e dua na gone yalewa me watina ka vakaluveni kina; a sa yabaki dua-na-drau-vasagavulu

(g) raica e, Ica 7. (i) Ica 1:41. (j) Ica 10:24. (k) Ica 10:12, 23. (l) tik. 31, 34. Ica 10:12, 19, 20, 26. (m) raica n, 1 Nif. 18. (n) raica j, Ica 2. (o) Ica 2:8-11.

karua taucoko na dede ni nona bula.

25. A sa dua na luvena na yacana ko Komu; a sa buli koya me tui me kena i sosomi; a sa veiliutaki tiko ka vasagavulu kaciwa na yabaki; ia sa dua na luvena tagane na yacana ko Eci; a sa so tale na luvena, na tagane kei na yalewa.

26. A ra sa tawana yani na tamata na vanua taucoko, ka ra sa kitaka kina na i tovo ca kece ga; a sa curu ko Eci ki na i soqosoqo makawa ni cakacaka ^pbutobuto me vakarusai tamana kina.

27. A sa vakamatei tamana e na nona i seleiwau; a sa buli me tui me kena i sosomi.

28. A ra sa ^qtalai mai na parofita me ra vunauci ira na tamata me ra veivutuni ka caramaka na sala ni Turaga; ia kevaka era sa sega ni veivutuni, e na cudruvi na vanua e na dua na dausiga ^rlevu, ka ra na rusa kina.

29. Ia era sa sega ni vakabauta na nodra vosa na parofita ka vakasavi ira tani; era sa biuta e so vei ira ki na qara me ra mate kina. A ra sa vakayacora na ka kece oqo e na lewa i Eci na tui.

30. A sa sega ni tau na uca, ka sa yaco na dausiga e na vanua taucoko; era sa mate na tamata ni sa sega na kakana.

31. Era sa tubu mai na gata weli ^sgaga ka vakamatei ira na tamata; era sa dro na nodra qele ni manumanu e na vukudra na gata weli gaga; era sa dro ki na vanua e na ^tceva, na vanua era sa vakatoka na Nifai ko ^uSaraemala.

32. Ia sa lewe vuqa sa mate koso e gaunisala, ka so era dro bula sara ki na vanua e na ceva.

33. A sa tarovi ira na gata na Turaga me ra kakua ni vakasavi ira; ia me ra latia ga na gaunisala me ra kakua ni lakova rawa na tamata; ia ko ira sa yaco kina, e na kati ira na gata weli gaga ka ra na mate kina.

34. Ia ko ira na tamata, era sa vakasaqara na manumanu mate me ra kania, me yacova ni sa sega tale e vo. Ia ni ra sa kila na tamata ni ra sa na mate vakaidina, era sa qai veivutunitaka na nodra i valavala ca ka masuta na Turaga.

35. Ia ni ra sa vakamalumu mutaki ira vakaidina vua na Turaga, sa qai vakatauca vei ira na uca; a ra sa bulabula tale mai na tamata; a sa vua tale na nodra kau vuata e na vanua ki na vualiku kei na veivanua vakavolivolita. A sa vakaraitaka vei ira na Turaga na nona kaukauwa, ka vakabulai ira mai na dausiga.

WASE 10

Ko Ripilakisi na tamata ca – Ko Morianitoni na tamata qaga – Ko ira na tui kei na nodra veivaluvaluti – Sa lala na vanua ki na ceva – Sa tawani na vanua ki na vualiku.

1. A sa mate ko Eci kei ira kece na nona vuvale e na gauna ni dausiga, ka qai bula ga ko Sesi, e dua na luvena; a sa liutaki ira na tamata ko koya.

2. A sa nanuma lesu ko Sesi na nodra vakarusai na nona qase, ka sa lewa vakadodonu e na nona

(p) raica j, 2 Nif. 10. (q) tik. 29. Ica 7:23. 11:1, 12, 20. (r) tik. 30-35. (s) tik. 32-34. Ica 10:19. (t) raica o, Ala. 46. (u) Oma. 13.

matanitu; a sa nanuma ko koya na veika sa kitaka na Turaga e na nona a kauti Jereti mai kei tacina ka rau ^akosova na wasaliwa titobu; a sa muria na vunau ni Turaga; a ra sa lewe vuqa na luvena, na tagane kei na yalewa.

3. A sa vorati koya na nona ulumatua, na yacana tale ga ko Sesi; ia sa vakamatei Sesi e dua na nona i tokani daubutako e na vuku ni nona i yau, ka sa tiko vinaka tale ko tamana.

4. A sa tara e vuqa na koro lelevu ko Sesi e na vanua tau-coko, ka ra sa tawana yani na tamata. A sa bula tiko ko Sesi me yacova ni sa qase sara, sa qai mate. Ia e dua na luvena na yacana ko Ripilakisi a sa buli me tui me kena i sosomi.

5. Ia sa sega ni caka dodonu e na mata ni Turaga ko Ripilakisi; raica sa ^blevu na watina kei na watina lalai; a sa vakacolata vei ira na tamata na i colacola bibi, ka sa vakacavacavataki ira vakalevu na tamata; ia mai na i vakacavacava ko ya, sa tara kina na veivale lelevu.

6. A sa tara e dua na nona i tikotiko totoka vakatui; a sa tara na vale ni veivesu ka biuti ira kina era sa sega ni sauma rawa na nodra i vakacavacava; a sa vakarota me ra cakacaka vakaukauwa me ra rawata kina na nodra bula; ia ko ira sa bese ni cakacaka, sa lewa ko koya me ra vakamatei.

7. Era sa kitaka na nona cakacaka kece ga ko ira na kaivesu; era sa vakasavasavataka na nona

koula ka ra kitaka na cakacaka vakamatai kece ga e na vale ni veivesu. Era sa rarawa vakalevu na tamata e na nona ^cdauyalewa kei na nona i tovo vakasisila.

8. Ia ni sa oti e vasagavulu karua na yabaki na nona gauna ni lewa, era sa qai vorati koya na tamata; a sa tekivu kina na i valu e na loma ni vanua; a sa vakamatei ko Ripilakisi, ka ra vakasavi tani na nona kawa.

9. Ia ni sa oti e vica na yabaki, sa qai vakaduria e dua na nodra mataivalu ko Morianitoni e dua na kawa i Ripilakisi; a ra sa lako mai ka valuti ira na tamata; a sa rawa e vuqa na koro lelevu; ia era sa veivaluvaluti tiko e na vuqa na yabaki; a sa rawa ko koya na vanua taucoko ka buli koya me nodra tui.

10. Ia ni sa taura na i tutu vakatui, sa vakamamadataka na nodra i colacola na tamata; a ra sa taleitaki koya na tamata ka buli koya me nodra tui.

11. A sa caka dodonu vei ira na tamata; ia sa cala ga ni sa ^ddauyalewa, ka sa muduki tani kina mai na mata ni Turaga.

12. A sa tara ko Morianitoni e vuqa na koro lelevu; raica era sa vutuniyau na tamata e na nona gauna ni lewa; era sa vakavale lelevu, ka sa levu na nodra ^ekoula kei na siliva; era sa rawata vakalevu na sila, ka ra sa gumatua e na susu manumanu, na qele ni ^fsipi kei na bulumakau kei na veika era sa vakalougatataki kina.

13. A sa bula tiko ko Moriani-

(a) Ica 6:1-12. 7:27. (b) raica *l, m*, kei na *r*, Jeko 2. (c) raica *j*, 2 Nif. 28. (d) raica *c*. (e) raica *k*, Ica 9. (f) raica *l*, Ica 9.

toni me yacova ni sa qase sara; ia e dua na luvena na yacana ko Kimi; a sa buli me tui ko Kimi me kena i sosomi; ia ni sa oti e walu na yabaki ni nona gauna ni lewa, sa qai mate ko tamana. Ia sa sega ni caka dodonu ko Kimi e na nona gauna ni lewa, ka sa sega ni lomani koya na Turaga.

14. Raica sa vorati koya ko tacina ka kauti koya vakavesu; a sa tiko vakabobula ko koya e na vo ni nona gauna; a sa sucu e so na luvena, na tagane kei na yalewa e na gauna sa tiko kina vakabobula; ia ni sa qase sara sa qai sucu na luvena ko Livai; sa qai mate ko koya.

15. A sa tiko vakabobula ko Livai e na vasagavulu karua na yabaki ni sa mate ko tamana. A sa valuta na tui ni vanua ko ya ka kovea na matanitu.

16. A sa lewa na matanitu, ka muria na vunau ni Turaga; era sa tiko sautu sara na nona tamata; a sa bula tiko ko koya me yacova ni sa qase sara, ka sa levu na luvena, na tagane kei na yalewa; ia e dua na luvena na yacana ko Koromi, a sa buli koya me tui me kena i sosomi.

17. A sa caka dodonu ko Koromi e na mata ni Turaga e na nona gauna ni lewa; a sa levu na luvena, na tagane kei na yalewa; raica sa qase sara ko koya; ia sa qai mate me vakataki ira kece ga na kai vuravura; a sa buli me tui ko Kisi me kena i sosomi.

18. Ia ni sa mate ko Kisi, sa buli me tui ko Lipi me kena i sosomi.

19. A sa caka dodonu tale ga ko Lipi e na mata ni Turaga. Ia e na gauna ni lewa i Lipi era sa vakarusai kina na gata weli ^ggaga. A sa rawa kina me ra lako na tamata ki na vanua e na ⁱceva me ra vakasasa manumanu me kedra; raica sa levu mai kea na ^jmanumanu ni veikau. A sa kena dau sara ko Lipi e na vakasasa manumanu.

20. Era sa tara e dua na koro levu e na vanua rabailalai; io na vanua sa wasawasa na yasana ruarua.

21. Era sa laiva na vanua ki na ^kceva me lekutu, me ra dau vakasasa manumanu kina. Ia na ^lvanua taucoko ki na vualiku era sa tawana na tamata.

22. Era sa tamata gugumatua sara; era sa veilakovi ka veivoli vakai ira me ra rawa ka kina.

23. Era sa kelia mai na qele na ^mveimataqali vatu ka bulia kina na koula kei na siliva, na kaukamea kei na parasa kei na veimataqali vatu kece ga; ia era sa ⁿkelikeli vakalevu me ra rawata kina na vatu ni koula kei na siliva, na kaukamea kei na kopa. A ra sa kitaka e vuqa na caka-caka talei sara.

24. Era sa ^osautu e na silika kei na lineni matailalai; era sa talia na veimataqali i sulu me ra vakaisulu kina.

25. Era sa bulia na veimataqali i ^pyaya ni teitei; na i yaya ni cucicuki kei na teitei, na i yaya ni werewere kei na tatamusuki kei na i samu ni sila.

26. Era sa bulia tale ga na

(g) raica s, Ica 9. (i) raica o, Ala. 46. (j) Ica 9:32. (k) raica o, Ala. 46. (l) raica q, Ala. 46. (m) raica k, Ica 9. (n) raica m. (o) Ica 9:17. (p) tik. 25.

veimataqali i yaya ni cakacaka me vakayagataki vei ira na manumanu.

27. Era sa bulia na veimataqali i yaragi ni valu. Era sa kitaka na veimataqali cakacaka vakamatai kece ga.

28. Ia sa sega tale na mata tamata e kalougata cake me vakataki ira, ni sa vakalougatataki ira vakalevu na Turaga. Era sa tiko e na vanua sa ^qdigitaki mai vei ira na vanua kece ga, me vaka sa kaya na Turaga.

29. A sa bula tiko ko Lipi e na vuqa sara na yabaki, ka sa vuqa na luvena, na tagane kei na yalewa; ia e dua na luvena tagane na yacana ko Ecomi.

30. A sa buli me tui ko Ecomi me sosomitaki tamana. Ia ni sa oti e ruasagavulu kava na yabaki ni gauna ni lewa i Ecomi, sa kau tani vua na lewa ni matanitu. A sa tiko vakabobula ko koya me yacova na nona mate.

31. Ia e dua na luvena na yacana ko Eci; raica sa tiko vakabobula ko koya e na nona bula taucoko. Ia e dua na luve i Eci na yacana ko Eroni; a sa tiko vakabobula ko Eroni e na nona bula taucoko; ia e dua na luvena na yacana ko Aminakata; a sa tiko vakabobula tale ga ko koya e na nona bula taucoko; ia e dua na luvena na yacana ko Korianitumi, a sa tiko vakabobula ko Korianitumi e na nona bula taucoko; ia e dua na luvena na yacana ko Komu.

32. Era sa buli Komu me tui e dua na i wase ni lewe ni vanua,

ka sa lewa vei ira ko koya e na vasagavulu karua na yabaki; a sa valuti Amakiti na tui, ka rau vala tiko e na vuqa na yabaki; a sa rawai Amakiti ko Komu ka lewa na matanitu taucoko.

33. Ia e na gauna ni lewa i Komu, sa bula tale kina na cakacaka butobuto e na nona vanua; era sa vakamura na kena i lakolako makawa, ka ra vosa ^rbubului me vakataki ira e liu; a ra sa segata me ra vakacacana na matanitu.

34. A sa vorati ira vakaukauwa sara ko Komu; ia sa sega ga ni tarovi ira rawa.

WASE 11

Era sa tukuna na nodra parofita na Jereti ni ra na vakarusai sara kevaka era sa sega ni veivutuni – Era sa sega ni muria na nodra vanau.

1. Era sa talai mai na ^aparofita e na gauna i Komu; a ra sa parofisaitaka ni ra na vakarusai na kawa tamata ko ya kevaka era sa sega ni veivutuni ka gole vua na Turaga, ka muduka sara na nodra daulaba kei na i tovo ca.

2. Ia era sa sega ni vakabauti ira na parofita ka ra segata me ra vakamatei ira; a ra sa dro na parofita vei Komu me taqomaki ira.

3. Era sa vakavulica vei Komu e vuqa na ka; sa kalougata kina ko koya e na vo ni nona bula.

4. A sa bula tiko ko koya me yacova ni sa qase sara; ia e dua na luvena na yacana ko Sipilomi; a sa buli me tui ko Sipilomi me kena i sosomi. Ia sa vorati Sipi-

lomi ko tacina ka sa tekivu kina na i valu e na vanua taucoko.

5. A sa lewa ko taci Sipilomi me ra vakamatei ^bkece na parofita era a parofisaitaka ni ra na vakarusai na tamata.

6. Ia sa yaco na ka vakadomobula e na vanua taucoko me vaka era sa tukuna, ni na cudruvi na vanua kei ira na tamata ka ra na vakarusai e na veivakarusai levu e sa sega mada ni yaco vakadua e dela i vuravura; ia kevaka era sa sega ni veivutunitaka na nodra i valavala ca, e na vaka na i binibini qele na suidra e na vanua taucoko.

7. Ia era sa sega ni muria na vosa ni Turaga ni ra sa kitaka tiko na cakacaka ^dbutobuto; a sa yaco kina na veileti ka tubu na i valu e na vanua taucoko; a sa yaco na dausiga kei na mate dauveitavi, ka ra sa rusa kina e na veivakarusai levu ka sa sega mada ni yaco vakadua e dela i vuravura; a sa yaco na ka kece oqo e na gauna ni lewa i Sipilomi.

8. Era sa qai veivutunitaka na nodra i valavala ca ko ira na tamata; era sa veivutuni vakaidina sara ka sa lomani ira kina na Turaga.

9. A sa vakamatei ko Sipilomi, ka sa tiko vakabobula ko Seci na luvena e na nona bula taucoko.

10. A sa taura na matanitu ko Eiya na luve i Seci, ka lewai ira na tamata e na nona gauna. A sa kitaka na i tovo ca kece ga e na nona gauna ka sa yaco kina na vakadave dra; ia sa lekaleka wale ga na nona bula.

11. A sa lewa na matanitu ko Icemi na luve i Eiya; ia sa kitaka tale ga ko koya na i tovo ca e na nona gauna.

12. Ia e na gauna ni lewa i Icemi, era sa talai mai kina na ^eparofita ka ra parofisai vei ira na tamata; io era sa parofisaitaka ni na vakarusai ira sara na Turaga mai na dela i vuravura, kevaka era sa sega ni veivutunitaka na nodra i valavala ca.

13. Ia era sa vakaukauwataka ga na yalodra ka sega ni muria na nodra vosa na parofita; era sa rarawa na parofita ka ra lako tani mai kea.

14. A sa sega ni lewa vakadodonu ko Icemi e na nona gauna ni lewa; a sa dua na luvena na yacana ko Moroni. A sa buli me tui ko Moroni me kena i sosomi; ia sa sega ni caka dodonu ko Moroni e na mata ni Turaga.

15. A ra sa veileti na tamata e na vuku ni cakacaka ^fbutobuto era sa kitaka me ra qaqa ka rawa ka kina; a sa liutaki ira e dua na tamata qaqa ka valuti Moroni, ka sa rawa kina e dua na i wase ni matanitu; a sa lewa na i wase ni matanitu ko ya e na vuqa na yabaki.

16. A sa valuti koya ko Moroni ka taura tale na matanitu.

17. A sa tubu mai e dua na tamata qaqa, ka sa kawa i taci Jereti.

18. A sa vakamalumalumutaki Moroni ka taura na matanitu; a sa tiko vakabobula ko Moroni e na vo ni nona gauna; ia e dua na luvena na yacana ko Korianito.

(b) tik. 1. (d) raica j, 2 Nif. 10. (e) raica q, Ica 9. (f) raica j, 2 Nif. 10.

19. A sa tiko vakabobula ko Korianito e na gauna taucoko ni nona bula.

20. Ia e na gauna i Korianito era sa talai ^atale mai kina na parofita; a ra sa parofisaitaka e levu na ka e veivakurabuitaki ka tukuna vei ra na tamata me ra veivutuni; ia kevaka era sa sega ni veivutuni, e na tau vei ira na cudru ni Turaga na Kalou me ra rusa sara kina.

21. Ia e na qai kauta mai na Turaga na Kalou e dua ^ttale na mata tamata me ra mai tawana na vanua oqo; ia e na kauti ira mai e na nona kaukauwa, me vaka a kauti ira mai na nodra qase.

22. Ia era sa sega ni muria na nodra vosa na parofita e na vuku ni nodra cakacaka ^jbutobuto kei na i tovo vakasisila.

23. Raica e dua na luve i Korianito ko Ica; a sa tiko vakabobula ko Korianito me yacova na nona mate.

WASE 12

Ko Ica na parofita kei Koriantuma na tui - Na nodra vosa na Jereti kei na nodra vosa na Nifai - Sa solia na Kalou na ka me yalomalumumu kina na tamata - Ai tatau nei Moronai vei ira na Matanitu tani.

1. A sa bula tiko ko Ica e na gauna ni lewa i Koriantuma; ia sa tui ko Koriantuma e na vanua taucoko.

2. Ia sa parofita ni Turaga ko Ica; a sa lako yani ko Ica e na gauna ni lewa i Koriantuma ka

parofisai vei ira na tamata; ia era sa sega ni tarovi koya rawa ni sa vakaukauwataki koya na Yalo ni Turaga.

3. A sa dauvunau mai na kida ni mataka me yacova na dromu ni siga; a sa vakaroti ira na tamata me ra vakabauta na Kalou ka veivutuni; ia kevaka e sega, era na ^arusa; a sa tukuna vei ira ni sa vakayacori rawa na ka kece ga e na vakabauta.

4. Ia ko ira yadua sa vakabauta na Kalou, era sa ^bvakanuinui dei ki na dua na vuravura sa vinaka cake, ka sa dua na nodra tikina e na liga i matau ni Kalou; oqo na i nuinui sa rawa e na vakabauta; a sa nodra i kekelekele na tamata ka vakadeitaki ira me ra tudei sara ka uasivi e na cakacaka vinaka kece ga, ka vakacaucautaka na Kalou.

5. A sa parofisaitaka ko Ica na veika lelevu ka veivakurabuitaki vei ira na tamata; ia era sa sega ni vakabauta ni ra sa sega ni raica rawa.

6. Ia ko i au ko Moronai, au na vakamacalataka mada na i balebale ni vakabauta me kila ko vuravura: Na vakabauta sa i koya na vakanuinuitaki ni veika sa sega ni rairai; ia mo dou kakua ni vakatitiqataka ni dou sa sega ni raica, ka ni na vakatovolei tau-mada na nomudou vakabauta, dou na qai raica e muri na kena i vakadinadina.

7. Raica na vakabauta ga sa vakaraitaki Koya kina na Karisito vei ira na noda qase ni sa tu cake tale mai na mate; a sa vakaraitaki

(g) raica q, Ica 9. (i) Ica 13:20, 21. (j) raica j, 2 Nif. 10. WASE 12: (a) Ica 11:12, 20-22. (b) tik. 6,8,9, 32. Moro. 7:40-44. 8:26. 10:20-22.

Koya vei ira ni ra sa vakabauti Koya; ia sa vakaraitaki Koya ga vei ira sa vakabauti Koya, ka sega ki vuravura taucoko.

8. A sa vakaraitaki Koya ki vuravura vei ira sa vakabauti Koya; a sa vakarokorokotaka na yaca i Tamana, ka vakarautaka na sala me ra rawata kina ko ira na tamata na i solisoli vakalomalagi, ka vakanuinui ki na veika era sa sega ni raica.

9. Ni sa vakabauta sa rawa kina mo vakanuinui ka vakaivotavota e na i solisoli.

10. Ni sa vakabauta era sa kaci^c kina ko ira e liu ki na i lesilesi tabu ni Kalou.

11. Ni sa vakabauta sa soli kina na vunau i Mosese. Ia sa vakarautaka na Kalou e dua na sala uasivi sara e na i solisoli ni Luvena; ia na vakabauta ga sa rawati kina.

12. Ia sa ^asega ni kitaka na Kalou e dua na cakacaka mana vei ira na luve ni tamata, kevaka era sa sega ni vakabauta; a sa vakaraitaki Koya ga vei ira sa vakabauta.

13. Raica sa bale ki na qele na ^evale ni veivesu e na nodrau vakabauta ko Alama kei Amuleki.

14. Ia na nodrau vakabauta ko Nifai kei Liai, era sa ^fsaumaki mai kina na Leimani ka ra papi-taiso e na bukawaqa kei na Yalo Tabu.

15. Ia na ^ovakabauta i Amoni kei iratou na nona i tokani, sa yaco kina na caka mana lelevu vei ira na Leimani.

16. Io ko ira kece sa kitaka na cakacaka mana, ni sa bera mai na Karisito kei na veigauna e muri, era sa kitaka e na vakabauta.

17. Ia na vakabauta sa yalataki kina vei iratou na tisaipeli e lewe tolu ni ratou na ⁱsega ni mate; ia sa soli vei iratou na vosa ni yalayala oqori ni ratou sa vakabauta.

18. Ia sa rawa wale ga me ra kitaka na cakacaka mana ko ira sa vakabauta; io ko ira sa vakabauta na Luve ni Kalou.

19. Ia ni sa bera ni lako mai na Karisito, sa lewe vuqa era sa vakabauta vakaidina sara, ka sa sega na ka e ^jvunitaki vei ira; ia era sa raica vakaidina e matadra na veika era a vakabauta, ka ra sa reki vakalevu kina.

20. Ia eda sa kila e na i tuku-tuku oqo, ni dua vei ira ko taci Jereti; raica e a sega ni vunitaki rawa vua na i ^kqaqalo ni liga ni Kalou, ni sa vakabauta vakaidina sara ko koya me vaka na nona vosa.

21. Ia me vaka sa ^yalataki vua na taci Jereti e na vuku ni nona vakabauta ka a raica rawa kina na i qaqalo ni liga ni Turaga, sa ^msega kina ni vunitaki vua e dua na ka; a sa ⁿvakaraitaka vua na Turaga na veika kece ga.

22. Ni sa vakabauta sa ^oyalataki kina vei ira na noda qase ni ra na vakalesuya mai na i tukutuku oqo na Matanitu tani kivei ira na wekada; a ka oqo sa vakaroti au kina na Turaga ko Jisu Karisito me'u vola.

(c) raica g, Mosa. 26. (d) raica d, 3 Nif. 17. (e) Ala. 14:26-29. (f) Ila 5:20-52. 3 Nif. 9:20. (g) Ala. 17:29-39. (i) raica d, 3 Nif. 28. (j) raica f, Ica 3. (k) raica e, Ica 3. (l) Ica 3:26. (m) Ica 3:25, 26. (n) raica f, Ica 3. (o) Inosi 13.

23. Au sa kaya vua: Kemuni na Turaga, era na ^vvakalialia na noqu volavola ko ira na Matanitu tani, ni keimami sa sega ni maqosa e na volavola; ia e na vuku ni vakabauta, ko ni sa solia kina na Turaga me keimami daunivosa; ia ko ni a sega ni solia me keimami maqosa e na volavola; raica ko ni sa solia vei keimami me keimami daunivosa e na i solisoli ni Yalo Tabu.

24. Ia ko ni sa solia me keimami kila na volavola; ia keimami sa sega soti ni maqosa sara ni sa ^ssakasaka na liga i keimami. Raica ko ni sa sega ni solia me keimami maqosa e na volavola me vakataki taci Jereti, ^oo koya ko ni sa vakaukawataka me volavola me lauta sara na yalodra na tamata era sa wilika, me vaka ga ko ni sa vosa tiko vei ira.

25. Ko ni sa vakaukawataka keimami e na neimami vosa; ia sa ^ddredre me keimami vola; keimami sa sakasaka e na neimami vola, ni keimami sa sega ni maqosa e na volavola; ia au ririkotaka de ra na ^vvakalialia na neimami volavola ko ira na Matanitu tani.

26. Ia ni'u sa tukuna na ka oqo, sa qai vosa vei au na Turaga ka kaya: Era sa veivakalialiai na tamata lialia, ia era na tagi; ia sa rauti ira sa yalomalumumu na noqu loloma, ni ra na sega ni kauwaitaka na nomudou sakasaka.

27. Au sa vota vei ira na tamata na malumalumumu vakayago,

me ra yalomalumumu kina; ia na noqu loloma sa rauti ira kece ga sa vakamalumalumutaki ira vei au; ia kevaka era sa vakamalumalumutaki ira ka vakabauti au, au na vakaukawataka ira e na veika era sa malumalumumu kina.

28. Ia au na vakatakila vei ira na Matanitu tani na ka era sa malumalumumu kina; ia au na vakatakila vei ira na vakabauta, na i nuinui kei na loloma me ra lako mai kina vei au; raica ko i au na mata-ni-wai ni yalododonu!

29. Ia ko i au ko Moronai, ni'u sa rogoca na vosa oqo, au sa vakacegu kina ka kaya: Kemuni na Turaga, me yaco ga na nomuni lewa; ia au kila ni ko ni sa vakayacora na ka kece ga vei ira na luve ni tamata me vaka na nodra vakabauta.

30. Me vakataki koya na taci Jereti, ni a kaya ki na ulunivanua ko Serini: Mo cavu laivi; a sa ^yyaco vakakina. Ia kevaka a sega ni vakabauta, ke a sega ni cavu laivi; ia ko ni sa vakayacora na ka kece ga me vaka na nodra vakabauta na tamata.

31. Ia ko ni a vakaraitaki kemuni vei iratou na nomuni tisaipeli me vaka na nodratou vakabauta, ka vakacautaka na yacamuni; ia ko ni sa vakaraitaki kemuni vei iratou e na nomuni kaukauwa kei na lagilagi.

32. Au kila ni ko ni a kaya ni ko ni sa vakarautaka e dua na tikina me nodra na tamata e na ^vvale i Tamamuni, me nodra i

(p) tik. 26-28. Raica y, Moma. 8. (q) raica y, Moma. 8. (r) Ica 3:27. 4:1. (s) tik. 23, 24, 40. 2 Nif. 33:1. (t) tik. 23, 27. (u) raica c, Jeko. 4. (v) tik. 33, 34, 37. Inosi 27.

"nuinui dei; raica sa kilikili sara me ra vakanuinui kina na tamata; ia kevaka e sega, e na sega na nodra tikina e na vanua ko ni sa vakarautaka.

33. Ko ni a kaya tale ga ni ko ni sa lomani ira na kai vuravura; raica ko ni sa solia na nomuni bula e na vukudra ka taura tale, mo ni vakarautaka kina e dua na tikina me nodra.

34. Au sa qai kila oqo ni ko ni sa lomani ira na luve ni tamata e na loloma sa uasivi sara; ia sa kilikili me tu vei ira na tamata na ^yloloma oqo; kevaka e sega, era na sega ni rawata na tikina sa vakarautaki tu e na vale i Tamamuni.

35. Ia au sa kila ni ko ni a kaya, kevaka era sa beca na matanitu tani na neimami i tukutuku, ko ni na cudruvi ira ka kauta tani na nodra taledi; io ko ni na kauta tani na ka sa tu vei ira ka solia vei ira sa gumatua me levu cake na nodra.

36. Ia au sa masu vua na Turaga me vosoti ira na matanitu tani, ka vakavulici ira me ra yalololoma.

37. A sa kaya vei au na Turaga: Raica kevaka era sa sega ni yalololoma, sa sega ni dua na ka vei iko; io ko sa vakayacora oti na nomu i tavi e na yalodina; a sa vakasavasavataki na nomu i sulu. Ia ko na vakaukauwataki e na veika ko ^{2a}sa malumalumu kina; a sa dua na nomu tikina e na vanua au sa vakarautaka e na ^{2b}vale i Tamaqu.

38. Ko i au ko Moronai; au sa vakamoce vei kemuni na Matanitu tani, kei kemuni tale ga na wekaqu lomani, me yacova ni da sa sota tale e na mata ni i tikotiko ni veilewai i Karisito; ia era na qai raica na tamata kece ga ni sa savasava na noqu i sulu ka sa sega ni tauva na nomuni dra.

39. Ia dou na qai kila ni'u sa raici Jisu ka keirau a veivosaki vakaidina e matana votu; ia a tukuna vakamacala vei au e na noqu vosa na veika oqo.

40. Ia au sa vola ^{2c}vakalekaleka ga, ni'u sa sega ni maqosa e na volavola.

41. Ia au sa vakaroti kemudou mo dou vakasaqarai Jisu, o koya era sa tukuna na parofita kei ira na i apositolo, ka me nomudou tiko ga na loloma ni Kalou ko Tamada, kei na Turaga ko Jisu Karisito kei na Yalo Tabu, o koya sa ^{2d}tukuni rau. Emeni.

WASE 13

Vakuria ko Moronai na kedra i tukutuku na Jereti - Na parofisai nei Ica - Era sa via vakamatei koya - Sa vakaitikotiko e na qara vatu - Sa raica e na bogi na nodra vakarusai na wekana.

1. Ko i au ko Moronai; au na vakaotia mada na i tukutuku ni nodra vakarusai na tamata ka'u tukuni ira tiko.

2. Raica era sa beca na vosa i Ica; ia a tukuna vakaidina vei ira ko koya na veika kece ga mai na i vakatekivu; ia ni sa oti na uwaluvu levu, sa digitaki na vanua oqo mai vei ira na vanua kece ga

(w) raica b. (y) tik. 35-37. (2a) tik. 26-28, 35, 40. (2b) raica v. (2c) raica e, Ica 1. (2d) 3 Nif. 11:32, 36.

me vanua digitaki ni Kalou; ia sa vakarota na Turaga me ra qaravi Koya ko ira kece ga sa tawana na vanua oqo.

3. Ia na vanua oqo sa i ^aJerusalemi Vou na koro tabu; io e na ^blako sobu mai vua na Turagai mai lomalagi.

4. A sa raica ko Ica na gauna i Karisito ka tukuna vua ni na dua na ^cJerusalemi Vou e na vanua oqo.

5. A sa tukuni ira tale ga na Isireli, kei na Jerusalemi ka a lako mai kina ko ^aLiai; ia ni sa rusa oti, e na qai tara vou tale me nona koro ^etabu na Turaga, oqori ko Jerusalemi makawa; ia e na tara vou tale me nona koro tabu na Turaga ka ra taukena na Isireli.

6. Ia e na tara e na vanua oqo e dua na Jerusalemi ^fVou ka ra na taukena na vo ni kawa i Josefa; a ka oqo sa vakatakilai mai liu sara.

7. Ia me vaka sa kauti tamana ko Josefa ki na vanua ko Ijipita ka qai la'ki mate kina, sa kauti ira tani vakakina na vo ni kawa i Josefa na Turaga mai na vanua ko Jerusalem; ia me vaka sa yalololoma na Turaga vua na tama i Josefa, sa yalololoma tale ga vei ira na vo ni kawa i Josefa ^gme ra kakua ni rusa.

8. Ia era na ^htaukena na vanua oqo ko ira na vo ni kawa i Josefa; raica era na tara kina na nona koro ⁱtabu na Turaga me vakataki Jerusalemi makawa; ia era na

sega tale ni vakasesei me yacova na i vakataotioti kei vuravura.

9. ^kIa e na qai dua na lomalagi vou kei na vuravura vou, ka na vaka ga na kena i tutu e liu, raica e na takali yani na veika makawa ka na yaco me vou na ka kece ga.

10. Ia ^le na qai tara na Jerusalemi Vou, ka ra sa kalougata ko ira sa tiko kina, ni sa vakavulavulataki na nodra i sulu e na dra ni Lami; ia era sa ^mwili vata kei ira na vo ni kawa i Josefa, ko ira na mataqali i Isireli.

11. Ia ⁿe na tara vou tale ko Jerusalemi makawa, ka ra sa kalougata ko ira sa tiko kina, ni sa vakavulavulataki na nodra i sulu e na dra ni Lami; ia sa i ira oqo era a veiseyaki tu ka ra sa vakasoqoni vata tale mai na i yalayala vava kei vuravura kei na vanua e na ^ovua-liku, me vaka na veiyalayalati a cakava na Kalou vei Eparaama na tamadra.

12. Ia ni sa yaco na veika oqo, sa vakayacori kina na ka sa tukuna na i vola tabu: Ko ^pkoya sa liu e na muri, kei koya sa muri e na liu!

13. Au a via vola e so tale na ka; ia sa sega ni vakatarai vei au; a sa levu ka veivakurabuitaki na ka sa parofisaitaka ko Ica; ia era sa beci koya ga ko ira na tamata ka vakasavi koya tani; a sa dauvuni e na ^qqara vatu e na siga; ia ni sa ^rbogi, mai, sa lako yani ka raica na veika sa yaco vei ira na tamata.

(a) raica t, 3 Nif. 20. (b) tik. 10. Ai Vakatakila 3:12. 21:2. (c) raica t, 3 Nif. 20. (d) 1 Nif. wase 1-18. (e) tik. 11. Ai Vakatakila 21:10-27. (f) raica t, 3 Nif. 20. (g) 2 Nif. 3:5-24. Ala. 46:24-26. (i) raica p, 3 Nif. 15. (j) raica t, 3 Nif. 20. (k) Ai Vakatakila 21:1. (l) raica b. (m) raica 2a, 3 Nif. 16. (n) raica e. (o) V.V. 133:26-35. (p) 1 Nif. 13:42. (q) tik. 14, 18, 22. (r) tik. 14. Ica 15:13.

14. A sa vakaotia na nona i *tukutuku ni sa vuni tiko e na qara vatu; ia e na bogi, sa lako yani ka raica na nodra vakarusai na tamata.

15. Ia e na yabaki tiko ga ko ya, ni sa vakatalai tani mai vei ira na tamata, sa tekivu e dua na i valu levu e na kedra maliwa; era sa tubu mai e vuqa na tamata qaqa ka ra sa segata me ra vakamatei Korianatuma e na i naki kei na cakacaka 'butobuto sa tukuni oti tiko.

16. Ia sa kila vakavinaka ko Korianatuma na i vakarau kece ni vala kei na i lawaki kece ga kei vuravura, ka sa valuti ira kina era sa segata me ra vakamatei koya.

17. Ia a sega ni veivutuni ko koya kei ira na luvena, na tagane kei na yalewa rairai totoka; era a sega tale ga ni veivutuni na luve i Ko-ori, kei ira tale ga na luve i Korio; io era a sega ni veivutunitaka na nodra i valavala ca na tamata kece ga e na vanua taucoko.

18. Ia e na i matai ni yabaki ni nona sa vuni tiko e na ^uqara vatu ko Ica, era sa lewe vuqa sara era sa vakamatei e na nodra i seleiwau na i soqosoqo 'butobuto ka ra valuti Korianatuma tiko me ra taura na lewa ni matanitu.

19. Ia era a vala vakaukauwa sara na luve i Korianatuma ka ra mavoa vakalevu kina.

20. Ia e na i karua ni yabaki, sa vosa vei Ica na Turaga ka kaya me lako ka tukuna vei Korianatuma, kevaka e na veivutuni ko

koya kei na nona matavuvale, e na solia tale na Turaga me lewa na nona matanitu ka vakabulai ira na nona tamata.

21. Ia kevaka e sega, era na vakarusai na nona matavuvale kei ira kece ga na tamata, ka na qai bula duadua ga ko koya. Ia e na bula tiko me raica ni sa vakayacori na parofisai sa tukuni kina ni ra na mai taukena na vanua oqo e ^wdua tale na mata tamata; ia ko ira oqo era na qai buluti Korianatuma, ni ra na ^vvakarusai na tamata kece ga ka bula duadua tiko ga ko koya.

22. Ia a sega ni veivutuni ko Korianatuma kei na nona matavuvale kei ira kece ga na tamata; a sa ia tiko ga na veivaluvaluti; era sa segata me ra vakamatei Ica; ia a drotaki ira ko koya ka la'ki vuni e na ^{2a}qara vatu.

23. A sa lako mai ko Sereti ka valuti Korianatuma tale ga; a sa valuti koya vakaukauwa sara ka rawai koya e na i katolu ni yabaki.

24. Ia e na i kava ni yabaki, eratou sa mai valuti Sereti kina ko iratou na luve i Korianatuma; eratou sa rawata tale na matanitu vei tamadratou.

25. A sa yaco na veivaluvaluti e na vanua taucoko; era sa to na tamata yadua kei na nodra i lawalawa me ra valataka na ka era vinakata.

26. Era sa tu na daubutako; ia sa yaco tiko na i tovo ca kece ga e na vanua taucoko.

27. A sa cudruvi Sereti sara ko Korianatuma ka lako yani me

(s) Ica 15:33. (t) raica j, 2 Nif. 10. (u) raica q. (v) raica j, 2 Nif. 10. (w) Oma. 21. (y) Ica 15:29-32. (2a) raica q.

valuti koya; a rau a sota e na yalo-katakata e na buca ko Kilikali, ka sa yaco kina e dua na i valu rerevaki.

28. A sa valuti koya tiko ko Sereti e na tolu na siga. Ia sa yaviti koya ko Korianatuma ka cici muri koya ki na buca ko Esiloni.

29. A sa valuti Korianatuma tale mai kea ko Sereti; a sa yaviti koya ka vakasavi koya lesu ki na buca ko Kilikali.

30. A sa valuti Sereti tale ko Korianatuma e na buca ko Kilikali; a sa yaviti koya ka vakamatei koya sara.

31. Ia a vakamavoataka na saga i Korianatuma ko Sereti, ka sega kina ni rawa ni vala e na rua na yabaki; ia era sa vakadave dra tiko ga na tamata e na vanua taucoko ka sega ni dua e tarovi ira rawa.

WASE 14

Sa cudruvi na vanua – Sa ia tiko ga na veivala kei na vakadave dra – E na sega ni mate e na i seleiwau ko Korianatuma.

1. A sa ^acudruvi sara na vanua taucoko e na vuku ni nodra i valavala ca na tamata; raica kevaka e dua na tamata sa biuta na nona i yaya ni cakacaka, se nona i seleiwau e na dela ni nona vata, se e na vanua e daumaroroya kina, sa na sega ni kunea tale e na mataka, ni sa cudruvi sara na vanua.

2. Ia era sa dui taura toka ga na tamata yadua na ka e dui

nodra; era sa sega ni veikerekerei se veisolisoli; era sa taura toka na nodra i seleiwau na tamata yadua e ligadra i matau, me taqomaka kina na veika e taukena, na nona bula, na watina kei na luvena.

3. Ia ni sa oti e rua na yabaki na mate i Sereti, sa lako mai na taci Sereti ka valuti Korianatuma; a sa yaviti koya ko Korianatuma ka cici muri koya ki na vanua liwa mai Akisi.

4. A sa valuti koya mai kea na taci Sereti; a sa kaukauwa sara na i valu ka ra bale mate kina e udolu vakaudolu e na i seleiwau.

5. A sa virikovuti ira mai kea ko Korianatuma; ia sa lako yani e na bogi na taci Sereti ka vakamatea e dua na i wase ni mataivalu i Korianatuma, ni ra sa mateni tu.

6. A sa lako sara ki na ^bvanua ko Moroni ka taura na i tutu vakatui i Korianatuma.

7. A sa tiko voli e na lekutu ko Korianatuma e na rua na yabaki, ka sa tubu me kaukauwa sara na nona mataivalu.

8. Ia sa kaukauwa sara tale ga na mataivalu i Kiliati na taci Sereti, ni ra sa to vata kei ira na i soqosoqo ni cakacaka ^cbutobuto.

9. A sa labati Kiliati na nona bete levu e na nona i tikotiko vakatui.

10. Ia sa labati koya tale na bete levu e dua na lewe ni i soqosoqo ni cakacaka butobuto, na yacana ko Lipi; io a labati koya vuni ka taura na lewa ni mata-nitu; a sa tamata levu sara ko

(a) raica l, Ila. 13. (b) raica e, Ica 7. (c) raica j, 2 Nif. 10.

Lipi ka sega tale e tautauvata kaya na kena levu.

11. Ia e na i matai ni yabaki ni lewa i Lipi, sa lako mai kina ki ^dMoroni ko Korianatuma me valuti koya.

12. A rau sa vala kei Lipi; a sa yavita na ligana ko Lipi ka sa vuetaki kina; ia era sa valuti Lipi vakaukauwa yani na mataivalu i Korianatuma, ka sa dro ko koya ki matasawa e na i yalayala ni vanua.

13. A cici muri koya yani ko Korianatuma; ia sa valuti koya mai kea ko Lipi.

14. A sa yavita na mataivalu i Korianatuma ko Lipi, ka ra sa dro lesu tale ki na vanua liwa mai Akisi.

15. A cici muri koya ko Lipi me yaco ki na buca ko Akosi. A sa kauti ira taucoko na nona tamata mai na i wase ni vanua ko ya ko Korianatuma, ni sa drotaki Lipi tiko.

16. Ia ni ra sa yaco ki na buca mai Akosi, sa valuti Lipi lesu ka yaviti koya mate; a sa valuti Korianatuma ko taci Lipi, ka sa kaukauwa sara na nodrau veivaluvaluti; a sa drotaki ira na mataivalu i taci Lipi ko Korianatuma.

17. Ia na yaca i taci Lipi ko Sisi. A sa cici muri Korianatuma ko Sisi ka rawa e vuqa na koro; a sa vakamatei ira na yalewa kei na gone, ka vakama na veikoro.

18. A sa rerevaki sara ko Sisi; io sa tukuni vakaoqo e na vanua

taucoko: Ko cei sa rawa ni vorata na mataivalu i Sisi? Raica sa vakarusa na veivanua kece ga sa lakova yani!

19. Era sa kumukumuni vata vakailawalawa e na vanua taucoko.

20. Ia era sa wase rua ga; e so era sa la'ki to vata kei Sisi, ka so era la'ki to vata kei Korianatuma.

21. Ia sa kaukauwa ka dede na nodra veivaluvaluti tiko, ka sa balavu na gauna era vakadave dra ka veivakamatei tiko kina; raica sa kabuwacara na yagodra e na vanua taucoko.

22. Ia sa kaukauwa sara na i valu ka totolo na nodra veivakamatei ka sega kina ni vo e dua me buluti ira na sa mate; ia era sa ia tiko ga yani na vakadave dra ka biu tu mai na yagodra na tamata, na tagane, na yalewa kei na gone me kabuwacara e na vanua taucoko ka vuca yani.

23. A sa robota na vanua taucoko na kedra i boi; a sa vakatubu leqa vei ira na tamata e na siga kei na bogi.

24. Ia sa cici muri Korianatuma tiko ga ko Sisi, ni sa yalataka oti me sauma vua na ^edra i tuakana; ia sa tukuna oti vei Ica na Turaga ni na ^fsega ni mate ko Korianatuma e na i seleiwau.

25. Ia eda sa kila eke ni sa talevi ira na Turaga e na nona cudru waqawaqa, ka ra sa vakarusai sara e na vuku ni nodra i valavala ca ka i tovo vakasisila.

26. A sa cici muri Korianatuma tiko ga yani ko Sisi ki na tokalau,

(d) raica e, Ica 7. (e) tik. 16. (f) Ica 13:21.

ki na i yalayala ni vanua mai matasawa; a sa valuti Sisi mai kea ko Korianatuma e na tolu na siga.

27. Era sa bale mate e vuqa sara na mataivalu i Sisi, ka ra sa rere na tamata ka drotaki ira na mataivalu i Korianatuma; a ra sa dro ki na vanua ko Korio, ka vakamatei ira na tamata kece ga era sa sega ni via to vata kei ira.

28. Era sa birika na nodra vale laca e na buca ko Korio; ia sa birika na nona vale laca ko Korianatuma e na buca ko Suri. Ia na buca ko Suri sa volekata na delana ko Komonori; a ra sa soqoni vata na mataivalu i Korianatuma ki na delana ko Komonori, ka uvuca na nodra davui ni bolebole vei ira na mataivalu i Sisi, me ra mai vala.

29. A ra sa kaba mai, ka ra vakasavi lesu; era sa kaba tale mai vakarua, ka ra vakasavi lesu tale. Ia na i katolu ni nodra kaba mai, sa kaukauwa sara na nodra vala.

30. A sa yaviti Korianatuma ko Sisi ka vakamavoataki koya sara vakaca; sa dave vakalevu na dra i Korianatuma ka sa malumalumu sara na yagona; a sa laveti yani me vaka ga e sa mate.

31. Era sa mate vakalewe levu sara na tamata, na tagane, na yalewa kei na gone e na i to ruarua; a sa vakarota kina ko Sisi vei ira na nona tamata me ra kakua ni cici muri ira na mataivalu i Korianatuma; a ra sa lesu tale ki na nodra i tikotiko ni valu.

WASE 15

Na delana ko Rama se Kumora – Na vakavakarau ki na i valu levu – Milioni era mate kina – Sa vakamatei Sisi ko Korianatuma – Sa tinia na nona i tukutuku ko Ica – Na i otioti ni kedra i tukutuku na Jereti.

1. Ia ni sa bula mai na nona mavoa ko Korianatuma, sa qai nanuma lesu na ^avosa i Ica.

2. A sa kila ni ra sa vakamatei oti e na i seleiwau e rauta e rua na milioni na nona tamata, ka sa rarawa vakalevu kina na yalona; io era sa mate e rua na milioni na tamata qaqa, kei ira tale ga na waidra kei na luvedra.

3. A sa veivutunitaka sara ko koya na nona cala; a sa nanuma lesu na nodra vosa na parofita, ka kila ni sa vakayacori vakaidina na ka kece ga era a tukuna me yacova mai na gauna oqo; a sa rarawa sara kina ka bese ni vakacegui.

4. A sa volavola vei Sisi ka kerea vua me vakabulai ira na tamata, ka na qai solia vua na mata-nitu.

5. Ia ni sa wilika na i vola ko Sisi, sa sauma lesu vei Korianatuma ka kaya, kevaka ko sa soli iko mo vakamatei, au na qai vakabulai ira na nomu tamata.

6. Ia era sa sega ni veivutunitaka na nodra i valavala ca ko ira na tamata; era sa cudruvi ira na tamata i Sisi ko ira na tamata i Korianatuma, ka ra cudruvi ira na tamata i Korianatuma ko ira na tamata i Sisi; a ra sa lako mai

na tamata i Sisi ka valuti ira na tamata i Korianatuma.

7. Ia ni sa raica ko Korianatuma ni sa voleka ni rawai, sa drotaki ira na tamata i Sisi.

8. Ia ni sa yaco ki na wai ko Ripilianikumu, a kena i belabale, na wai levu duadua, era sa birika na nodra vale laca e bati ni wai; a sa birika voleka ekea na nona vale laca ko Sisi; ia e na mataka era sa ia tale na i valu.

9. A sa kaukauwa sara na nodra veivaluvalu, ka vuetaki tale kina ko Korianatuma; a sa cibati koya ni sa dave vakalevu na nona dra.

10. Era sa valuti ira vakaukauwa sara na mataivalu i Sisi ko ira na mataivalu i Korianatuma; era sa yaviti ira ka vakasavi ira; a ra sa dro ki na vanua e na ^dceva ka birika na nodra vale laca e na vanua ka yacana ko Okaca.

11. Ia ko ira na mataivalu i Korianatuma, era sa birika na nodra vale laca e na delana ko Rama, na delana vata ga ka a ^vunitaka kina ko Momani na tamaqu na i vola tukutuku me vaka na i vakaro ni Turaga.

12. Era sa soqoni vata na tamata kece ga e na vanua taucoko, ka vo duadua ga ko Ica.

13. Ia ^ssa raica vinaka tiko ko Ica na veika kece era sa kitaka na tamata; a sa raica e dua na i wase ni ra sa la'ki to vata kei Korianatuma, ka dua tale na i wase era sa la'ki to vata kei Sisi.

14. Erau sa vakasoqoni ira vata tiko na tamata e na vanua

taucoko e na loma ni va na yabaki; erau sa dui segata me ra lewe levu ka kaukauwa na nodrau i to.

15. Era sa soqoni vata taucoko sara, na tamata yadua ki na i to e via curu kina, kei na watina kei na luvena; era sa ^vakaiyaragi na tagane, na yalewa kei na gone lalai; a ra sa vakaisasabai, na i sasabai ni seredra kei na uludra; era sa vakaisulu e na i sulu ni vala; ia ni ra sa vakarau vinaka, era sa qai lako yani me ra vala; era a vala e na siga taucoko ko ya ka sega ga e qaqa.

16. Ia ni sa bogi mai, era sa oca vakalevu ka ra lako ki na nodra i tikotiko me ra vakacegu; ia ni ra sa yaco kina, era sa ^ttagicaki ira na wekadra era sa bale mate. A sa rogo levu sara na nodra tagi, na nodra osi kei na lele.

17. Era sa cavutu tale e na mataka ka lako ki vala; a sa kaukauwa sara ka rerevaki na i valu e na siga ko ya, ia a sega ga e qaqa vei ira; ia ni sa bogi mai, era sa ^ktagicaki ira tale na wekadra era sa bale mate; a sa rogo levu na domo ni nodra tagi, na nodra osi kei na lele.

18. A sa volavola ^ttale vei Sisi ko Korianatuma ka kerea me sa mudu na i valu; ia me sa taura ga yani na lewa ni matanitu ka vakabulai ira na tamata.

19. Ia raica, sa mudu ni veileti tiko kei ira na Yalo ni Turaga; ia sa lewai ira kece ga ko Setani, ka ra na vakarusai e na vuku ni

(d) raica a, Moma. 6. (f) Moma. 6:6. (g) Ica 13:14. (i) Ica 10:27. (j) tik. 17. (k) tik. 16. (l) tik. 4.

kaukauwa ni yalodra kei na buto-butu ni lomadra; a ra sa cavutu tale me ia na i valu.

20. Era sa vala tiko e na siga taucoko; ia ni sa bogi mai, era sa moce vata ga kei na nodra i seleiwau.

21. Era sa vala tale e na mataka ka tarava me yacova na bogi.

22. Ia ni sa bogi mai era sa yatayata me vaka na tamata sa mateni e na waini; a ra sa moce vata tale kei na nodra i seleiwau.

23. Era sa vala tale e na mataka ka tarava; ia ni sa bogi mai, era sa bula ga e le limasagavulu karua na tamata i Korianatuma, ka le onosagavulu kaciwa na tamata i Sisi; ia era sa bale mate e na i seleiwau na kena vo.

24. Era sa moce vata kei na nodra i seleiwau e na bogi ko ya; ia e na mataka era sa vala tale; era sa vala vakaukauwa sara e na nodra i seleiwau kei na i sasabai e na siga taucoko ko ya.

25. Ia ni sa bogi mai, era sa bula ga e tolusagavulu karua na tamata i Sisi, ka ruasagavulu kavitu na tamata i Korianatuma.

26. Era sa kana ka moce, ka ra vakavakarau me ra veivakamate-matei tale e na mataka. Era sa tamata lelevu sara ka qaqa; ia sa tu ga vei ira na kaukauwa vakatamata.

27. Era sa vala tiko e na tolu na auwa, ka ra sa malumalumu mai ni sa dave vakalevu na nodra dra.

28. Ia ni ra sa kaukauwa tale mai na tamata i Korianatuma ka rawa me ra lako, era sa dro yani; ia sa tu cake mai ko Sisi ka bubului e na nona cudru ni na vakamatei Korianatuma, se mate ko koya e na i seleiwau; era sa tu cake tale ga na nona tamata.

29. A sa cici muri ira yani; ia sa toboki ira e na mataka ka ra sa ia tale na vala. A ra sa bale mate kece e na i seleiwau ka rau bula ga ko Korianatuma kei Sisi; ia sa malumalumu ko Sisi ni sa dave vakalevu na nona dra.

30. A sa tautauri e na dia ni nona i seleiwau ko Korianatuma; ia ni sa cegu kina vakalailai, sa qai taya na ulu i Sisi.

31. Ia ni sa taya na uluna, sa tatabaki e ligana ko Sisi ka duri cake mai, qai bale sobu tale ki na qele; a sasaga tale vakalailai ka qai mate yani.

32. A sa bale sobu ki na qele ko ^mKorianatuma me vaka ga e sa mate.

33. A sa vosa vei Ica na Turaga ka kaya: Mo lako yani. A sa lako yani ko koya ka raica ni sa vakayacori taucoko na vosa ni Turaga; a sa ⁿtinia na nona i tukutuku ka vunitaka e na vanua ka ra a qai kunea kina na ^ttamata i Limai; ia au sa vola ga e dua na kena i ^owase.

34. Sa tinia vakaoqo na nona i tukutuku ko Ica: Ia e sega ni dua na ka vei au kevaka sa lewa na Turaga me'u kau cake bulabula se me'u mate; ia me'u rawata ga na matanitu ni Kalou. Emeni.

AI VOLA I MORONAI

WASE 1

Sa tiko taudua ga ko Moronai – Sa vola na veika me na yaga vei ira na Leimani.

1. Ko i au ko Moronai, au sa vola ^avakalekaleka ga na kedra i tuku-tuku na Jereti, ka'u sa nakita me'u kakua tale ni vola e dua na ka; ia au sa bula tiko ka'u vuni voli me ra kakua ni kunei au na Leimani, de ra na vakamatei au.

2. Raica sa ka ^brerevaki vakaidina na nodra veivaluvaluti tiko; ia era sa cudruvi ira sara na Nifai ka vakamatei ira kece ga sa sega ni cakitaka na Karisito.

3. Ia ko i au ko Moronai, au sa sega ni cakitaka na Karisito; ia au sa dro voli ga me'u bula kina.

4. Au a sa nakita me'u kakua tale ni vola e dua na i tukutuku; ia ogo au sa na vola mada e vica na ka me ^cyaga vei ira na wekaqu na Leimani e na gauna mai muri, kevaka sa lewa na Turaga.

WASE 2

Sa soli na kaukauwa vei iratou na Nifai e le tinikarua me ratou solia na Yalo Tabu.

1. A sa vosa ko Karisito vei iratou na nona ^atisaipeli e le tinikarua ka digitaka, ni sa tabaki iratou tiko e ligana.

2. A sa cavuta na yacadratou yadua ka kaya: Mo dou masu vatumatua vei Tamaqu e na ya-

caqu, e na qai solia vei kemudou na kaukauwa mo ^bdou solia kina na Yalo Tabu vei ira dou sa tabaka e ligamudou; ia dou na solia e na yacaqu, me vaka eratou sa kitaka na noqu i apositolo.

3. Sa vakaroti iratou vakaoqo na Karisito e na i matai ni siga a sikovi ira kina; ia era a sega ni ^crogoca na lewe vuqa, eratou a rogoce ga na tisaipeli; ia ko ira kece ga eratou sa ^atabaka e ligadratou, sa curumi ira na Yalo Tabu.

WASE 3

Na nodra lesi ko ira na bete kei na i vakavuvuli

1. Sa vakaoqo na i vakarau ni nodratou ^alesi ira na bete kei na i vakavuvuli ko iratou na ^btisaipeli, ko iratou sa vakatokai na i talatala qase ni lotu.

2. Eratou sa masuta na Tamada e na yaca i Karisito, ka tabaka na uludra e ligadratou ka kaya:

3. E na yaca i Jisu Karisito au sa lesi iko kina mo bete; ia kevaka me i vakavuvuli, eratou sa kaya: Au sa lesi iko kina mo i vakavuvuli, mo vunautaka vei ira na tamata me ra veivutuni, me bokoci kina na nodra i valavala ca e na vuku i Jisu Karisito; ia mo vakabauta na yacana ka vosota me yacova na i vakataotioti. Emeni.

(a) raica na i Vola i Ica. (b) 1 Nif. 12:20-23. Moma. 5:15. (c) 2 Nif. 3:7, 11, 12, 19-21. Raica c, 2 Nif. 27. WASE 2: (a) raica c, 3 Nif. 12. (b) tik. 3. 3 Nif. 18:37. (c) 3 Nif. 18:37. (d) raica b. WASE 3: (a) raica c, 3 Nif. 12. (b) tik. 2-4. Raica Mosa. 6. *Rauta na 400-421 A.D.*

4. A sa vakaoqo na i vakarau ni nodra lesi na bete kei na i vakavuvuli, me vaka na i solisoli kei na i lesilesi ni Kalou vei ira na tamata; ia eratou sa lesi ira e na ^ckaukauwa ni Yalo Tabu sa soli vei iratou.

WASE 4

Na lotutaki ni madrai.

1. Sa vakaoqo na i vakarau ni nodratou lotutaka ka solia na ^blewe kei na dra i Karisito vei ira na lewe ni lotu, ko iratou na i ^atalatala qase kei na bete; ia eratou sa vakayacora me vaka sa vakarota na Karisito, ka da sa kila kina ni sa dodonu; ia era sa vakayacora ga na i talatala qase se na bete.

2. Era sa ^ctekiduru sobu vata kei ira na lewe ni lotu, ka masu vua na Turaga e na yaca i Karisito ka kaya:

3. Oi kemuni na Kalou, na Tama i keimami Tawamudu; keimami sa kerei kemuni e na yaca ni Luvemuni ko Jisu Karisito, mo ni vakalougatataka ka vakatabuya na madrai oqo me yaga vei ira era sa kania; ia era sa kania me ra vakananuma kina na ^dlewe ni Luvemuni, ka vakadinadinatataka vei kemuni na Kalou na Tama i keimami Tawamudu, ni ra sa yalataka me ra taura na ^eyaca ni Luvemuni, ka daunanumi Koya ka muria na vunau sa solia vei ira, ka me tiko ga kei ira na nona Yalo Tabu ka sega ni mudu. Emeni.

WASE 5

Na lotutaki ni waini.

1. Sa vakaoqo na i vakarau ni lotutaki ni waini: Eratou sa taura na bilo ka kaya:

2. Oi kemuni na Kalou, na Tama i keimami Tawamudu; keimami sa kerei kemuni e na yaca ni Luvemuni ko Jisu Karisito, mo ni vakalougatataka ka vakatabuya na waini oqo me yaga vei ira era sa gunuva; ia era sa gunuva me ra vakananuma kina na ^adra ni Luvemuni sa liviraki e na vukudra, ka vakadinadinatataka vei kemuni na Kalou na Tama i keimami Tawamudu, ni ra na daunanumi Koya ka me tiko ga kei ira na nona Yalo Tabu. Emeni.

WASE 6

Na papitaiso - na i vakaro ni lotu.

1. Ia au sa tukuna oqo na papitaiso. Raica era a papitaisotaki na i ^atalatala qase, na ^bbete kei na i vakavuvuli; era a ^cpapitaisotaki ga ni ra sa vuataka na vua e kili-kili.

2. Ia era sa papitaisotaki ira kece ga sa lako yani e na yalo e raramusumususu kei na yalo e bibivoro, ka vakadinadinatataka vei ira na lewe ni lotu ni ra sa veivutunitaka vakaidina na nodra i valavalaca.

3. Ia era sa papitaisotaki ga ko ira sa lomadra vakaidina me ra taura na ^dyaca i Karisito ka qarava me yacova na i vakataotioti.

(c) 1 Nif. 13:37. Moro. 6:9. WASE 4: (a) Moro. 3:1. (b) raica u, 3 Nif. 18. (c) V.V. 20:76. (d) raica u, 3 Nif. 18. (e) raica e, Mosa. 5. WASE 5: (a) raica u, 3 Nif. 18. V.V. 20:79. 27:2-4. WASE 6: (a) Moro. 3:1. (b) raica c, Mosa. 6. (c) raica v, 2 Nif. 9. (d) raica e, Mosa. 5.

4. Ia ni ra sa papitaisotaki oti, sa soli vei ira na i solisoli ka ra vakasavasavataki e na ^ckaukauwa ni Yalo Tabu; era sa wili me lewe ni lotu i Karisito; a sa volai na yacandra; era sa dausikovi ka vakavulici e na i vakavuvuli ni Kalou; era sa tuberi e na sala dodonu, ka vakauqeti me ra ^fdaumasu tiko ga ka vakararavi tabakidua ki na loloma i Karisito, o koya sa vakatekivuna ka sauma tale ga na nodra vakabauta.

5. Era sa dausoqoni vata wasma na lewe ni lotu; era sa ^glolo ka masu ka veivosakitaka na nodra bula.

6. Era sa dausoqoni vata wasma me ra ^hkana madrai ka gunu waini, me ra vakananuma kina na Turaga ko Jisu Karisito.

7. Era sa dauqarauna matua sara me ra kakua ni valavala ca; ia ko koya sa kunei ni sa i valavala ca, ka ratou sa vakadinadinataka e le ⁱtolu na lewe ni lotu e matadra na i talatala qase, sa na bokoci tani na yacana ka sega ni wili me lewe ni lotu i Karisito, kevaka sa sega ni veivutuni ka vakatusai koya.

8. Ia era na ^jvosoti e na veigauna kece ga era sa veivutuni kina e na yalodina.

9. Sa dauiliutaka na nodra soqoni e dua na i liuliu me vaka sa uqeti koya kina na Yalo Tabu; ia sa tuberi ira na ^kkaukauwa ni Yalo Tabu me ra vunau, veivakasalataki, masumasu, vakata-

kekere ka laga sere; ia era sa kitaka vakakina.

WASE 7

Sa vola ko Moronai na i vakavuvuli i Momani me baleta na vakabauta, na i nuinui kei na loloma.

1. Ko i au ko Moronai; au sa vola na i vakavuvuli i Momani na tamaqu me ^abaleta na vakabauta, na i nuinui kei na loloma me vaka a vakavulici ira kina na tamata e na ^bvale-ni-lotu era a tara me ra qarava kina na Kalou.

2. Ko i au ko Momani; au sa ^clesi me'u vosa vei kemudou na wekaqu lomani e na nona lewa kei na nona loloma na Kalou ko Tamada kei na noda Turaga ko Jisu Karisito, ka sa rawa kina me'u vosa vei kemudou e na siga oqo.

3. Ia au sa vosa vei kemudou na i soqosoqo lewe ni lotu, ko i kemudou sa daumuria na Karisito e na yalo vakacegu; raica dou sa rawata na i nuinui me yacova ni dou sa curu ki na i vakavakacegu ni Turaga ka tiko vata kaya mai lomalagi.

4. Ia oi kemudou na wekaqu, au sa tukuna vei kemudou na ka oqo ni'u sa kila ni dou sa caka dodonu vei ira na tamata.

5. Ia au sa nanuma na vosa ni Kalou ka kaya ni ^ddou na kilai ira mai na vuadra; ia kevaka era sa vinaka, e na vinaka tale ga na vuadra.

6. Raica sa kaya na Kalou, na tamata ca sa sega ni rawa ni ki-

(e) raica 2b, 3 Nif. 9. (f) raica e, 2 Nif. 32. (g) raica u, Mosa. 27. (i) raica b, 3 Nif. 18. (j) V.V. 42:80, 81. (k) Mosa. 26:31. (l) raica c, Moro. 3. WASE 7: (a) tik. 21-39, 40-44, 45-48. Ica 12:3-37. Moro. 8:14, 26. 10:20-23. (b) raica v, Ala. 16. (c) 3 Nif. 5:13. (d) 3 Nif. 14:15-20.

taka na ka vinaka; ia kevaka sa solia na i loloma se masu vua na Kalou ka sega ni yalodina kina, sa sega ni yaga vua.

7. Ia sa okati ga me nona i valavala ca.

8. Raica sa ka ni voraki vua na tamata ca me soli i loloma, ka na okati me vaka e sa tiko ga vua; a sa okati me i valavala ca ko koya e na mata ni Kalou.

9. Ia sa okati vakakina me i valavala ca ko koya sa sega ni masu e na yalodina; ia sa sega ni yaga vua, ni sa sega ni vakadonui koya na Kalou.

10. Ia na tamata ca sa sega ni rawa ni kitaka na ka vinaka, ka sega tale ga ni vinaka na nona i loloma.

11. Raica sa sega ni rawa me dave na wai vinaka mai na mata ni wai gaga, se na mata ni wai vinaka me dave mai kina na wai gaga; ia na tamata sa qarava na tevero, sa sega ni rawa ni qaravi Karisito; ia kevaka sa qaravi Karisito, sa sega ni rawa ni qarava na tevero.

12. A ka ^ekece ga sa vinaka, sa mai vua na Kalou; ia na ka kece ga sa ca, sa mai vua na tevero; a sa meca ni Kalou na tevero ka sa valuti koya tiko ga; sa veivakauqeti ka veitemaki tiko ga ki na sala tani kei na i valavala ca.

13. Ia na Kalou sa vakauqeti ira ka sureti ira na tamata me ra i valavala vinaka tiko ga; a sa vu mai vua na Kalou na veika kece ga sa vakauqeta ka sureta na tamata me ra i valavala vinaka ka lomana na Kalou ka qaravi Koya.

14. Oi kemudou na wekaqu lomani, dou qarauna mo dou ^kkakua ni nanuma ni sa vu mai vua na Kalou na veika ca; dou kakua tale ga ni nanuma ni sa vu mai vua na tevero na veika vinaka; raica sa vu ga mai vua na Kalou na veika vinaka.

15. Ia oi kemudou na wekaqu, sa soli vei kemudou na lewa mo dou digitaka kina na ka vinaka mai na ka ca; ia sa matata vinaka sara na sala mo dou kila kina, me vaka ga dou sa kila na rarama mai na butobuto.

16. Raica sa soli vei ira na tamata kece ga na Yalo i Karisito me ra kila kina na vinaka mai na ca; ia au na tukuna vei kemudou na sala mo dou lewa rawa kina; raica na ^gveika kece ga sa vakauqeti keda me da i valavala vinaka, ka sureti keda me da vakabauta na Karisito, sa vakatakilai e na kaukauwa kei na i solisoli i Karisito; ia dou na kila vakaidina ni sa vu mai vua na Kalou.

17. Ia na veika kece ga sa uqeta na tamata me i valavala ca, ka kakua ni vakabauta na Karisito ka cakitaki Koya ka kakua ni qarava na Kalou, dou na kila vakaidina ni sa vu mai vua na tevero; ia sa vakaoqo na cakacaka ni tevero; sa sega ni vakauqeta e dua na tamata me i valavala vinaka, io sa sega sara e dua; era sa vaka tale ga kina na nona agilosu kei ira kece era sa nona.

18. Oi kemudou na wekaqu, dou sa kila na rarama i Karisito sa vakatakila vei kemudou na

sala mo dou digitaka kina na vinaka mai na ca; ia mo dou lewa vinaka na ka mo dou digia; raica na lewa dou na kitaka, dou na lewai kina.

19. Oi kemudou na wekaqu, mo dou vulica vagumatua na i vakavuvuli i Karisito, mo dou kila kina na vinaka mai na ca; ia kevaka dou sa kila ka kitaka tiko ga na veika vinaka, dou na yaco mo dou luve i Karisito.

20. Ia oi kemudou na wekaqu; e rawa vakaevi mo dou kitaka tiko ga na veika vinaka?

21. Raica oqo me'u tukuna mada na ^jvakabauta ka'u a kaya ni'u na vakamacalataka vei kemudou; au na tukuna tale ga vei kemudou na sala mo dou kitaka tiko ga kina na veika vinaka.

22. Raica sa ^kkila na ka kece ga na Kalou, o ^lkoya sa bula mai liu sara ka tawamudu; a sa talai ira mai na agilosu me ra vakavulici ira na luve ni tamata ka vakatakila vei ira ni na lako mai na Karisito; ia sa vu mai vei Karisito na veika vinaka kece ga.

23. A sa tukuna tale ga na Kalou vei ira na parofita ni na lako mai na Karisito.

24. Raica sa vuqa na sala sa vakatakilai kina vei ira na luve ni tamata na veika vinaka; ia na veika kece sa vinaka sa mai vua na Karisito; ia kevaka e sega, era na rusa na tamata kece ga ka ^msega na ka vinaka e yaco vei ira.

25. Ia mai na nodra veivakavulici na agilosu kei na vosa kece ga sa lako mai na gusu ni

Kalou, era sa tekivu vakabauti Karisito kina na tamata; ia sa ⁿvakabauta era sa kitaka tiko ga kina na veika vinaka me yacova ni sa lako mai na Karisito.

26. Ia ni sa lako oti mai ko Koya, era sa vakabulai na tamata kece ga era sa vakabauta na yacana; ia sa vakabauta era sa yaco kina me ra luve ni Kalou. Ia me vaka sa bula na Karisito, sa vosa vakaidina vei ira na noda qase ka kaya: ^oNa ka kece ga sa dodonu dou sa kerea vei Tamaqu e na yacaqu ka vakabauta ni dou na rawata, raica e na soli vei kemudou.

27. Oi kemudou na wekaqu lomani; sa mudu li na cakacaka mana ni sa lako cake ki lomalagi na Karisito ka tiko e na liga i matau ni Kalou? Io ni sa ⁿtukuna vei Tamana ni sa vakayacora oti na nona i tavi e na vukudra na luve ni tamata?

28. A sa vakayacora ko Koya na ka sa nakiti e na vunau, ka sa vakadonui ira kece ga sa ^qvakabauti Koya; ia ko ira kece ga sa vakabauti Koya, era sa kabita sara na veika vinaka; a sa ^rdauvukei ira na luve ni tamata ko Koya, ka sa tiko mai lomalagi ka tawamudu.

29. Oi kemudou na wekaqu lomani, ^ssa mudu li na cakacaka mana ni sa vakayacora na ka oqo? Raica au sa kaya vei kemudou, E segai; ia sa sega tale ga ni ^tmudu na nodra cakacaka na agilosu vei ira na luve ni tamata.

30. Raica era sa vakarorogo

(i) raica f. (j) raica a. (k) raica s, 2 Nif. 9. (l) raica a, Mosa. 3. (m) raica na b, kei na c, 2 Nif. 2. (n) raica a. (o) 3 Nif. 18:20. (p) raica e, 2 Nif. 2. (q) raica a. (r) raica e, 2 Nif. 2. (s) raica s, 2 Nif. 26. (t) tik. 30-32, 36, 37.

vua na Turaga ka vakayacora na nona lewa; ia era sa rairai vei ira sa tu dei na nodra vakabauta, ka ra sa i valavala dodonu tiko ga.

31. Ia sa nodra i tavi me ra vunauci ira na luve ni tamata me ra veivutuni, ka vakayacora na ka sa yalataka vei ira ko Tamada; era sa caramaka na sala vei ira na luve ni tamata, ka tukuna na vosa i Karisito vei ira sa digitaka na Turaga me ra tukuni Koya.

32. A sa vakarautaka na Turaga na Kalou na sala me ra vakabauti Karisito kina na tamata kece ga, ka me ra rawata na "Yalo Tabu me vaka na nodra vakabauta; a sa vakayacora vakaoqo ko Tamada na ^vveiyalaya-lati ka a cakava vei ira na luve ni tamata.

33. A sa kaya na Karisito: Kevaka dou sa vakabauti au, dou na kitaka na ka kece ga e na vu-kuqu.

34. A sa kaya tale ga: Dou "veivutuni ko i kemudou kece ga na kai vuravura; dou lako mai vei au ka vakabauti au, ka ^upapitaisotaki e na yacaqu mo dou bula kina.

35. Ia oi kemudou na wekaqu lomani, kevaka sa dina na veika au sa tukuna vei kemudou, ka na vakaraitaka vei kemudou na Kalou e ^{2a}na kaukauwa kei na lagilagi e na siga mai muri ni sa dina, sa oti dina li na ^{2b}cakacaka mana?

36. Se sa ^{2c}mudu li na nodra rairai na agilosu vei ira na luve ni

tamata? Se sa ^{2d}sega li ni solia vei ira na i solisoli ni Yalo Tabu? Se e na tarova li ko Koya na ka oqo e dela i vuravura kevaka e sa vo tiko e dua na tamata me vakabulai?

37. Raica au sa kaya vei kemudou, E segai; raica sa ^{2e}vakabauta ga sa vakayacori kina na cakacaka mana; ia sa vakabauta ga era sa rairai mai kina na ^{2f}agilosu ka vakavulici ira na tamata; ia kevaka sa mudu na veika kece oqo, ^{2g}sa vu ga mai na nodra tawa-vakabauta na luve ni tamata; ia e na ca vei ira ni sa tawa yaga na ka kece ga.

38. Ia me vaka na vosa i Karisito, e na vakabulai ga na tamata sa vakabauta na yacana; ia kevaka sa sega na ²ⁱvakabauta, sa mudu tale ga na veika oqo; ia e na ca sara vua na tamata, ni sa sega ni yaga vua na veivakabulai.

39. Ia oi kemudou na wekaqu lomani, au kila ni dou sa vinaka cake, ni'u sa kila ni dou sa yalomalumu ka vakabauti Karisito; ia kevaka dou sa sega ni vakabauti Koya, sa sega ni kilikili mo dou okati mo dou lewe ni nona lotu.

40. Oi kemudou na wekaqu lomani, au na tukuna oqo vei kemudou na i ^{2j}nui. Dou na rawata vakaevi na vakabauta, kevaka sa sega vei kemudou na i nui?

41. Ia na cava na nomudou i nui? Raica au sa kaya vei kemudou, sa nomudou i nui na i

(u) raica 2b, 3 Nif. 9. (v) raica k, 3 Nif. 15. (w) 3 Nif. 27:20. Ica 4:18. (y) raica v, 2 Nif. 9. (2a) raica g, 2 Nif. 33. (2b) raica s, 2 Nif. 26. (2c) raica t. (2d) 1 Nif. 10:17-19. 2 Nif. 28:4. Moro. 10:4, 5, 7, 19, 24-27. (2e) raica a. (2f) raica t. (2g) tik. 38. Moro. 10:19, 23-27. (2i) raica 2g. (2j) raica a.

^{2k}soro i Karisito kei na kaukauwa ni nona tucake ^{2l}tale mai na mate, mo dou rawata kina na bula tawamudu; ia dou sa rawata oqo e na vuku ni nomudou vakabauti Koya, me vaka na vosa ni yalalyala.

42. Ia kevaka e dua sa vakabauta, sa tu tale ga vua na i nuinui; ia kevaka sa sega na vakabauta, sa sega tale ga na i nuinui.

43. Ia au sa kaya vei kemudou, e na sega ni rawata na vakabauta kei na i nuinui kevaka sa sega vua na yalomalua kei na yalomalumalumu.

44. Ia kevaka e sega, sa tawa yaga na nona vakabauta kei na nona i nuinui; raica na Kalou sa vakadonui koya ga sa yalomalua ka yalomalumalumu; ia ko koya sa yalomalua ka yalomalumalumu ka vakatusa e na i solisoli ni Yalo Tabu ni sa Karisito ko Jisu, sa kilikili me tu tale ga vua na ^{2m}loloma; ia kevaka sa sega vua na loloma, sa ka wale ga ko koya; io sa kilikili sara me tu vua na loloma.

45. Sa dauvosota vakadede na loloma; sa yalovinaka; sa sega ni vuvu; sa sega ni viavialevu; sa sega ni qara na ka me nona ga; sa sega ni cudrucudru; sa sega ni dauloma ca; sa sega ni rekitaka na ca, ia sa rekitaka ga na dina; sa ubia na ka kece ga, sa vakabauta na ka kece ga, sa vakainuitaka na ka kece ga, sa vosota na ka kece ga.

46. Ia oi kemudou na wekaqu lomani, kevaka sa sega vei ke-

mudou na loloma, dou sa ka wale ga; raica sa sega ni mudu na loloma. Ia mo dou kabita na loloma ni sa uasivi sara, ka ni na mudu mai na ka kece ga.

47. Ia sa vu mai vei Karisito na loloma sa uasivi sara, ka sa ia tiko ga ka sega ni mudu; ia sa kalougata ko koya sa kunei vua na loloma oqo e na siga mai muri.

48. Oi kemudou na wekaqu lomani, mo dou masuta na Tamada e na yalomudou taucoko me vakasinaiti kemudou e na loloma oqo; io na loloma sa solia vei ira era sa muria na Luvena ko Jisu Karisito e na yalodina, mo dou yaco kina mo dou luve ni Kalou; ia ni sa rairai mai ko Koya, eda na ²ⁿtautauvata kaya, ni da na raica na matana dina; ia me da rawata na i nuinui oqo ka vakasavasavataki me ^{2o}vaka sa savasava ko Koya. Emeni.

WASE 8

Na i vola i Momani vei Moronai – E sega ni kilikili me ra veivutuni se me ra papitaiso ko ira na gone lalai.

1. Oqo na i vola i Momani na tamaqu ka vola vei au, ko i au ko Moronai, ni'u sa qai lesi oti ga ki na cakacaka vakolotu. A vaka mai oqo na nona i vola vei au:

2. I Moronai na luvequ lomani; au sa marau vakalevu dina ni sa nanumi iko na nomu Turaga ko Jisu Karisito, ka lesi iko ki na nona cakacaka tabu.

3. Au sa daunanumi iko wasma e na noqu masu vua na Kalou na Tamada e na yaca ni Luvena Tabu ko Jisu, me lomani

iko e na nona loloma levu, ka taqomaki iko mo vakabauta tiko ga na yacana ka ^avosota me yacova na i vakataotioti.

4. Ia na luvequ, au na tukuna mada vei iko na ka au rarawataka tiko; raica au sa rarawa dina ni sa tubu tiko na veileti e na kemudou maliwa.

5. Ia kevaka e dina na ka au sa rogoca, dou sa veiletitaka tiko na nodra ^bpapitaiso na gone lalai.

6. I na luvequ, mo cakacaka vagumatua me vakadodonutaki kina na cala levu oqo; ia sa i koya oqori au sa vola kina na i vola oqo.

7. Ia e na gauna ga au rogoca kina na ka dou sa veiletitaka, au a masulaka sara vua na Turaga. A sa vosa vei au na Turaga e na ^ckaukauwa ni Yalo Tabu ka kaya:

8. Mo rogoca na vosa i Karisito na nomu i Vakabula, na nomu Turaga ka nomu Kalou. Raica au sa sega ni lako mai ki vuravura me'u kacivi ira sa yalododonu, ko ira ga na i valavala ca me ra veivutuni; sa sega ni yaga na vuniwai vei ira sa bula vinaka, vei ira ga sa tauvimate; ia ko ira na gone lalai era sa savasava, ni ra sa sega ni kila na i valavala ca; ia sa ^dsega ni tau vei ira na cudru ni Kalou vei Atama e na vukuqu, ka ra sa galala mai kina; ia sa mudu e na vukuqu na ^evunau ni veicilivi.

9. Raica oqori na vosa ni Kalou sa vakatakila vei au na Yalo Tabu; ia na luvequ lomani, dou sa ^fvakalialia na Kalou ni dou sa papitaisotaki ira na gone lalai!

10. Raica au sa kaya vei iko, mo vunautaka me ra veivutuni ka papitaiso ko ira era sa kila ka ka rawa ni kitaka na i valavala ca; io mo vunautaka vei ira na i tubutubu me ra veivutuni ka papitaiso, ka vakamalumulumutaki ira me vakatiki ira na gone lalai ka vakabulai vata kei ira.

11. Ia sa sega ni yaga na veivutuni se papitaiso vei ira na gone lalai. Raica na papitaiso sa yaga ga vei ira sa veivutuni ka muria na vunau me ^gbokoci kina na nodra i valavala ca.

12. Ia ko ira na gone lalai era sa bula vei Karisito mai na i ⁱvakatekivu kei vuravura; ia kevaka e sega, sa sega ni Kalou dodonu na noda Kalou, sa Kalou dauveivukiyaki ka Kalou daudigidigi, ni ra sa mate oti e vuqa na gone lalai ka ra sega ni papitaiso!

13. Ia kevaka sa yaga me ra papitaiso na gone lalai me ra bula kina, era sa rusa tawamudu ko ira kece sa mate yani ka sega ni papitaisotaki.

14. Raica au sa kaya vei iko, ko koya sa kaya sa kilikili me ra papitaiso na gone lalai, sa tiko e lomana na ka gaga sara, ka sa vesuki e na i valavala ca ni ^jsa sega vua na vakabauta, na i nuinui kei na loloma; ia kevaka sa mate ni sa tiko e lomana na vakasama oqori, e na lako vakaidina ki ^keli.

15. Raica sa i valavala ca me dua e nanuma ni na vakabula na Kalou e dua na gone lalailai sa pa-

(a) raica *i*, 2 Nif. 31. (b) tik. 9-26. (c) raica *c*, Moro. 3. (d) raica *n*, Mosa. 3. (e) Vakatekivu 17:9-14. (f) tik. 14, 23. Raica *b*. (g) 3 Nif. 12:2. 30:2. (i) raica *d*, Mosa. 4. (j) raica *a*, Moro. 7. (k) raica *l*, 1 Nif. 15.

pitaiso, ka rusa na gone e sega ni papaitaiso.

16. E na ca ko ira sa vukica vakaoqo na i naki ni Turaga; ia kevaka era sa sega ni veivutuni, era na rusa. Raica sa lesi au na Kalou ka'u sa vosa vakadoudou sara ka sega ni rerevaki ira na tamata, ni sa kauta tani na rere na loloma levu sara.

17. Ia au sa vakasinaiti e na loloma sa uasivi sara, na loloma sa sega ni mudu; ia era sa tautauvata vei au na gone kece ga, ka'u sa lomani ira na gone lalai e na loloma levu sara; ia era sa tautauvata kece ga ka ra sa 'rawata na bula tawamudu.

18. Au kila ni sa yalododonu ka sega ni dauveivukiyaki na Kalou; ia sa i ^mkoyakoya tiko ga ka ⁿtawamudu.

19. Sa sega ni yaga na veivutuni vei ira na gone lalai; raica sa i valavala ca me da kaya ni sa sega ni lomani ira na Kalou, ka ni ra sa bula ^okece ga vua e na nona ^lloloma.

20. Ia ko koya sa kaya ni sa kilikili me ra papitaiso na gone lalai, sa cakitaka na loloma i Karisito ka vakawaletaka na nona i ^qsoro kei na kaukauwa ni nona veivakabulai.

21. Ia e na ca vei ira ni ra na cudruvi ka biu sobu ki ⁿeli me ra rarawa tawamudu. Raica au sa vosa vakadoudou sara, ni sa vakaroti au mai na Kalou. Ia mo rogoa na vosa oqo ka muria; kevaka e sega, e na beitaki iko e

na i tikotiko ni veilewai i Karisito.

22. Raica era sa ^bbula vei Karisito ko ira na gone lalai, kei ira tale ga sa ^ssega ni soli vei ira na vunau. Raica era sa vakabulai tale ga ko ira sa sega ni soli vei ira na vunau; ia sa sega ni yaga na veivutuni se na papitaiso vei koya sa sega ni cudruvi, kei koya sa sega ni lewai me cudruvi.

23. Ia sa ^vvakalialiai ga kina na Kalou ka cakitaki kina na ^lloloma i Karisito kei na kaukauwa ni nona Yalo Tabu; a sa vaka na cakacakataki ni ka sa mate.

24. Raica na luvequ, sa sega ni kilikili me vakayacori na ka oqo; sa yaga ga na veivutuni vei ira sa lewai me cudruvi kei ira sa beca na vunau.

25. Ia sa vua ni veivutuni na papitaiso; raica era sa papitaiso ni ra sa vakabauta ka muria na vunau; ia ni ra sa ^wmuria na vunau, sa bokoci kina na nodra i valavala ca.

26. Ia ni sa bokoci na nodra i valavala ca, era sa yalomalua ka yalomalumulumu; ia ni ra sa yalomalua ka yalomalumulumu, sa soli vei ira na ^yYalo Tabu, na Dauveivakacegui; a sa vakasinaiti keda ^{2a}e na i nuinui kei na loloma levu sara, na loloma e na tiko ga kei keda kevaka eda sa gumatua e na ^{2b}veimasulaki me yacova na i vakataotioti; ia era na tiko vata kei na Kalou ko ira kece ga sa yalododonu.

27. Ia na luvequ, au na vola-

(l) raica n, Mosa. 3. (m) raica d, Moma. 9. (n) raica a, Mosa. 3. (o) tik. 22. (p) tik. 20, 23. (q) raica f, 2 Nif. 2. (r) raica l, 1 Nif. 15. (s) tik. 19. (t) raica k, Mosa. 3. (u) raica f. (v) tik. 19, 20, 23. (w) raica g. (y) raica 2b, 3 Nif. 9. (2a) raica a, Moro. 7. (2b) raica e, 2 Nif. 32.

vola tale yani vei iko kevaka e berabera na neimami vala kei ira na Leimani. Raica era sa viavialevu na Nifai e na matanitu oqo; ia kevaka era na sega ni veivutuni, era na vakarusai!

28. Mo masulaki ira na luvequ, me ra veivutuni. Ia au ririko de sa mudu ni veileti tiko kei ira na Yalo Tabu; raica ko ira e na vanua oqo era sa beca na kaukauwa kei na lewa ni Kalou ka ^{2c}cakitaka na Yalo Tabu.

29. Ia na luvequ, ni ra sa kila tu ka ra qai beca, era na rusa vakaidina me vaka na nodra ^{2d}vosa na parofita kei na nona vosa na noda i Vakabula.

30. Ia me yacova ni'u qai vola-vola tale yani vei iko, se ni daru sa sota tale, sa moce mada na luvequ. Emeni.

WASE 9

Ai karua ni i vola i Momani vei Moronai na luvena – Era sa ia na i valavala ca ko ira na Leimani kei ira na Nifai – Ai otioti ni veivunauci loma nei tama.

1. Na luvequ lomani, au sa volavola tale yani vei iko mo kila kina ni'u sa bula tiko; ia sa vakatubu rarawa ga na veika au vola.

2. Raica keimami a vala vakaukauwa sara kei ira na Leimani ka ra a vakadrukai keimami; a sa bale mate e na i seleiwalu ko Akenitusi, ko Luramu kei Emironi; io era sa bale mate e vuqa na neimami qaqa.

3. Ia na luvequ au sa ririko de ra na ^avakarusai ira na tamata oqo ko ira na Leimani; raica era

sa sega ni veivutuni ka sa vakauqeti ira tiko ga ko Setani me ra veicudruvi vaka i ira.

4. Raica au sa dauvunau tiko ga vei ira; ia ni'u sa vunautaka ^bvakadodonu na vosa ni Kalou, era sa yalokatakata ka cudruvi au; ia ni'u sa vosa vakamalua vei ira, era sa qai yalo kaukauwa ga; ia au sa ririko ^cde sa mudu ni veileti tiko kei ira na Yalo ni Turaga.

5. A sa kaukauwa sara na nodra cudru ka'u kila ni ra sa sega ni rerevaka na mate; era sa sega ni veilomani, ka ra sa ^dia na vakadave dra ka veisausaumitaka na ca.

6. Ia na luvequ lomani, e dina ga era sa yalokaukauwa, ia me daru vunau ga vagumatua vei ira, kevaka e sega e daru na cudruvi; raica sa tu na i tavi me daru vakayacora e na bula oqo, me daru valuta na meca ni valavala dodonu kece ga ka rawata na vakacegu e na matanitu ni Kalou.

7. Ia oqo me'u tukuna mada na ka rarawa sa yaco vei ira na tamata oqo, me vaka sa tukuna vei au ko Amoroni; raica sa lewe vuqa era sa kauta vakabobula ko ira na Leimani mai na vale cecere ko Serisa; io ko ira na tagane, na yalewa kei na gone.

8. Era sa vakamatei na tagane ka soli na lewedra me ra kania ko ira na watidra kei na luedra; ia sa soli vakalailai ga vei ira na wai.

9. E dina ga sa vakasisila na ka era sa kitaka na Leimani, ia sa vakasisila cake sara na ka era

(2c) Ala. 39:5, 6. (2d) raica d, 1 Nif. 12. WASE 9: (a) raica d, 1 Nif. 12. (b) raica a, 1 Nif. 16. (c) Moro. 8:28. (d) Moma. 4:11, 12. *Rauta na 400-421 A.D.*

kitaka na wekada mai Morianitumu. Raica era sa kauta vakabobula e vuqa na nodra gone yalewa na Leimani ka vakacacani ira.

10. Ia ni ra sa vakacacani ira oti, era sa vakararawataki ira e na i valavala vakaloloma sara me yacova ni ra sa mate, ka ra kania na lewedra me vakataki ira na manumanu kila e na kaukauwa ni yalodra; era sa kitaka oqo me kilai kina na nodra yalo qaqa.

11. Ia na luvequ lomani, e rawa vakaevai vei ira na tamata oqo me ra kitaka na i tovo butobuto vakaoqo?

12. Raica e sa qai oti ga oqo e vica na yabaki ni ra a tamata i tovo vinaka ka taleitaki.

13. Ia na luvequ; e rawa vakaevai me ra sa veisau na tamata oqo me ra kitaka na i tovo vakasisila?

14. E rawa vakaevai me da nuitaka ni na lomani keda na Kalou?

15. Raica sa tagi na yaloqu: E na ca vei ira na tamata oqo. Mo ni vakatauca mai na nomuni lewa na Kalou, ka ubia na nodra i valavala ca, na nodra caka cala kei na nodra i tovo vakasisila mai na matamuni!

16. Ia na luvequ, era lewe vuqa na yada kei na nodra gone yalewa era sa tiko mai Serisa; ia na kakana kece era a vakavoca tu na Leimani, era sa kauta na mataivalu i Senifai ka biuti ira tu na tamata me ra vaqara kedra; a sa vuqa na kena marama era sa

malumalumu e gaunisala ka mate sara.

17. Raica era sa malumalumu na noqu mataivalu; ia sa tiko e na keimami maliwa kei na koro ko Serisa na nodra mataivalu na Leimani; ia ko ira kece sa toki ki na mataivalu i Eroni, era sa vakararawataki ka vakamatei.

18. Raica era sa ca sara na noqu tamata! Era sa sega ni lewai rawa ka sega vei ira na loloma. Ia au sa tamata ga ka sa tu vei au na kaukauwa vakatamata; raica sa sega ni rawa vei au me'u vakasaurarataki ira me ra muria na noqu i vakaro.

19. Ia era sa ca vakalevu sara; raica era sa vakararawataki ira na tamata kece ga, na qase kei na gone; era sa kitaka na ka ca kece ga; raica sa sega ni tukuni rawa na levu ni nodra rarawa na noda yalewa kei na gone e na vanua tau-coko; io sa sega na gusu me tukuna ka sega na liga me vola!

20. Ia na luvequ, sa rauta mada na noqu tukuna na ka vakatubu rarawa oqo. Raica ko sa kila na nodra i tovo ca na tamata oqo; ko sa kila ni sa sega na nodra i tovo, ka ra sa sega ni madua rawa; ia na nodra i valavala ca sa uasiviti ira na Leimani.

21. Ia na luvequ, au sa sega ni rawa ni masulaki ira tale vua na Kalou de na qai cudruvi au.

22. Ia na luvequ, au sa masulaki iko ga vua na Kalou ka vakauinui vei Karisito ni ko na vakabulai; ia au sa masulaka vua na Kalou me taqomaki iko, mo raica ni ra sa lesu tale vua na

nona tamata, se ni ra sa vakarusai sara; ia au sa kila ni ra na rusa vakaidina kevaka era sa sega ni veivutuni ka lesu tale vua.

23. Ia era na vakarusai me ^avakataki ira na Jereti; raica era sa tamata yalo kaukauwa ka ra sa ia ⁱna vakadave dra ka veisausaumitaka na ca.

24. Ia kevaka era qai vakarusai, eda kila ni vuqa vei ira era sa ^ttoki oti yani vei ira na Leimani, ka vuqa tale era a qai toki e muri; ia kevaka au sa mani mate ka sega ni raici iko tale, mo qai volavola vei ira; ia au nuitaka ni daru na sota totolo tale me'u na ^ksolia vei iko na i vola tukutuku ka tiko oqo vei au.

25. Na luvequ, mo yalodina vei Karisito; mo kakua ni rarawa e na veika au sa vola, de na vakamalumalumulutaki iko; ia me vakaukauwataki iko ko Karisito, ka mo nana tiko ga na nona vakararawataki kei na nona mate, na nona vakaraitaki Koya vei ira na noda qase, na nona loloma, na nona vosota vakadede kei na i nuinui ni nona veivakalougatataki kei na bula tawamudu.

26. Ia me tiko ga kei iko na loloma ni Kalou ko Tamada sa tiko mai lomalagi, kei na loloma i Jisu Karisito na noda Turaga sa tiko e na liga i matau i Koya sa kaukauwa, me yacova sara ni sa vakamalumulumulutaka na ka kece ga. Emeni.

WASE 10

Ai tatau i Moronai vei ira na Lei-

mani – Na sala me ra kila kina na tamata ni sa dina na i Vola i Momani – Sa dregata ko Moronai na kedra i vola tukutuku na wekana.

1. Ko i au ko Moronai; au sa volavola vei ira na wekaqu na Leimani, ka'u vola ga na ka au kila ni na yaga vei ira; raica sa oti yani e ^{*}va na drau ruasagavulu na yabaki mai na gauna a vakaraitaki kina na i ^avakatakilakila ni nona yaco mai na Karisito.

2. Ia au na tukuna mada vei kemudou na noqu i tatau ka'u na qai dregata na i vola tukutuku ^boqo.

3. Raica au sa kaya vei kemudou, kevaka sa loma ni Kalou mo dou wilika na i tukutuku oqo, dou na wilika ka kila kina na nona loloma na Turaga vei ira na luve ni tamata; io me ^ctekivu mai vei Atama ka yacova ni dou sa taura na i tukutuku oqo; ia ni dou sa wilika, mo dou vakananuma sara e lomamudou.

4. Ia ni dou sa wilika na i tukutuku oqo, mo dou kerea vua na Kalou na Tamada Tawamudu e na yaca i Karisito, me vakatakila vei kemudou se dina se sega; ia kevaka dou sa kerea e na yalodina e na lomamudou taucoko ka vakabauta na Karisito, e na vakatakila vei kemudou ko Koya e na ^dkaukauwa ni Yalo Tabu ni sa dina.

5. Ia na kaukauwa ni Yalo Tabu e na vakatakila vei kemudou na dina ni veika kece ga.

6. Ia na ka kece ga sa vinaka, sa dodonu ka dina; raica na ka

(g) Ica Wase 13-15. (i) tik. 5. Moma 4:11, 12. (j) 1 Nif. 13:31. Ala. 45:14. (k) Moma. 6:6. WASE 10: (a) 3 Nif. 2:8. (b) Moma. 6:6. (c) raica n, Mosa. 2. (d) tik. 5, 7. Raica c, Moro. 3.

kece ga sa vinaka, sa mai vei Karisito ka sa tukuni Koya.

7. Ia dou na kilai Koya e na kaukauwa ni Yalo Tabu; ia au sa kaya vei kemudou, dou ^ekakua ni cakitaka na kaukauwa ni Kalou; raica sa cakacaka vei ira na luve ni tamata ^fme vaka na nodra vakabauta, e na ^gsigā edaidai kei na veisiga e muri ka tawamudu.

8. Au sa kaya tale ga vei kemudou na wekaqu, dou kakua ni ⁱcakitaka na i solisoli ni Kalou; raica sa vuqa na i solisoli, ka sa lako kece ga mai vua na Kalou. Ia sa duidui na i solisoli, sa duidui tale ga na kena cakacaka; ia sa dua-bauga na Kalou, o koya sa cakava na ka kece ga vei ira kece ga; a sa soli vei ira na tamata na i vakatakilakila ni Yalo Tabu me ra yaga kina.

9. ^jRaica sa soli vua e dua e na cakacaka ni Yalo Tabu, me vakatavuvulitaka na vosa ni vuku.

10. Vua tale e dua na vosa ni kila ka, e na cakacaka tale ga ni Yalo Tabu.

11. Vua tale e dua na vakadinata, vua tale e dua na i solisoli me vakabulai ira sa tauvimate, e na cakacaka tale ga ni Yalo Tabu.

12. Vua tale e dua, me cakava na ka mana.

13. Vua tale e dua, me parofisaitaka na ka kece ga.

14. Vua tale e dua, me raici ira rawa na agilosī kei ira na yalo dauveiqaravi.

15. Vua tale e dua, na vosa tani e so.

16. Vua tale e dua, me laveta na vosa tani e so.

17. Ia na Yalo i Karisito sa cakava na ka kece ga oqo; a sa soli vei ira na tamata yadua me vaka sa lewa ko Koya.

18. Ia au sa kaya vei kemudou na wekaqu lomani, a ^kka kece ga sa vinaka sa mai vei Karisito.

19. Ia au sa kaya vei kemudou na wekaqu lomani, mo dou nana ni sa i ^lkoyakoya tiko ga na Kalou e na sigā sa oti, e na sigā edaidai kei na veisiga e muri; ia na i solisoli kece ga ka'u sa tukuna, sa i solisoli vakayalo ka na ^mtudei tu ka sega ni mudu me vaka sa tudei ko vuravura; ia kevaka sa mudu, sa vu ga mai na nodra tawa-vakabauta na luve ni tamata.

20. Ia sa kilikili me tu na ⁿvakabauta; ia ni sa tu na vakabauta, sa kilikili me tu tale ga na i nuinui; ia ni sa tu na i nuinui, sa kilikili me tu tale ga na loloma.

21. Ia kevaka sa sega vei kemudou na loloma, dou na sega ni rawata na matanitu ni Kalou; dou na sega tale ga ni rawata na matanitu ni Kalou kevaka sa sega vei kemudou na vakabauta; dou na sega tale ga ni rawata kevaka sa sega vei kemudou na i nuinui.

22. Ia kevaka sa sega vei kemudou na i nuinui, dou na kune rarawa; ia sa yaco na rarawa e na vuku ni i valavala ca.

23. Raica sa kaya vakaidina ko Karisito vei ira na noda qase: ^oKevaka dou sa vakabauta, dou

(e) raica s, 2 Nif. 26. (f) raica d, 3 Nif. 17. (g) raica d, Moma. 9. (i) raica e, 3 Nif. 29. (j) raica e, 3 Nif. 29. 1 Kori. 12:8-11. V.V. 46:8-30. (k) raica p, Ica 4. (l) raica d, Moma. 9. (m) raica 2g, Moro. 7. (n) raica a, Moro. 7. (o) Moro. 7:33.

sa rawa ni kitaka na ka kece ga e na vukuqu.

24. Ia oqo me'u vosa mada vei kemudou kece ga na kai vuravura: Raica ⁿkevaka sa mudu ni yaco vei kemudou na kaukauwa kei na i solisoli ni Kalou, sa vu ga mai na nomudou tawa-vakabauta.

25. Ia e na ca vei ira na luve ni tamata kevaka sa yaco na ka oqo; ia e na sega e dua sa kitaka na ka vinaka e na kemudou maliwa, io sa sega sara e dua. Ia kevaka e dua vei kemudou sa kitaka na ka vinaka, sa rawata ga e na kaukauwa kei na i solisoli ni Kalou.

26. Ia e na ca vei ira sa cakitaka na veika oqo ka qai mate, ni ra sa mate e na nodra i valavala ca; io era na sega ni rawata na matanitu ni Kalou; raica au sa sega ni lasu; au sa tukuna ga na vosa i Karisito.

27. Ia au sa kaya vei kemudou mo dou nanuma na veika oqo; raica e na yaco kusarawa mai na gauna edatou na veirai kina e na i tikotiko ni veilewai ni Kalou, dou na qai ^qkila ni sa dina na noqu i tukutuku; ia e na qai kaya vei kemudou na Turaga na Kalou: Dou sa sega beka ni kila ni'u sa vosa vei kemudou e na nona i vola na tamata oqo? Io me vaka e dua sa ^rvosa mai na loma ni qele? Io me vaka e dua sa vosa mai na kuvu-ni-soso?

28. Ia au sa vola na veika oqo me vaka sa parofisaitaki tu. Ia era sa vosa kece ga ni Kalou Tawamudu; ia na nona vosa e na

^svunautaki yani ki na veitaba tamata kece ga.

29. Ia e na ^vvakaraitaka vei kemudou na Kalou ni sa dina na ka au sa vola.

30. Ia au sa kaya tale ga vei kemudou, dou lako vei Karisito ka taura matua na i solisoli ^vvinaka kece ga; ia dou kakua ni ^vtaura na i solisoli ca, se na ka sa tawa sava-sava.

31. Mo yadra mai Jerusalemi! ^wCeburaka tani vei iko na kuvu-ni-soso; io mo vakaisulutaki iko e na nomu i sulu vakaiukuuku, Saioni; ia mo vakalevutaka na nomu i yalayala ka vakadeitaka na nomu i vako me tawamudu mo dou ^kkakua kina ni vakasesei tale; ia me vakayacori kina na ^{2a}veiyalayalati ka cakava na Tamada Tawamudu vei kemudou na mataqali i Isireli.

32. Io dou lako vei Karisito ka biuta tani na i valavala sa sega ni vakalotu, mo dou vinaka kina; ia kevaka dou sa biuta tani na i valavala sa sega ni vakalotu ka lomanana na Kalou e na lomamudou taucoko, kei na yalomudou taucoko, kei na nomudou i gu taucoko, sa na qai rauti kemudou na nona loloma; ia na nona loloma dou sa vinaka kina e na vuku i Karisito; ia kevaka dou sa vinaka e na loloma ni Kalou e na vuku i Karisito, sa ^{2b}sega ni rawa mo dou cakitaka na kaukauwa ni Kalou.

33. Ia kevaka dou sa vinaka e na loloma ni Kalou e na vuku i

(p) raica *2e*, Moro. 7. (q) raica *g*, 2 Nif. 33. (r) raica *t*, Moma. 5. Raica tale ga *2k*, Moma. 8. (s) raica *d*, 2 Nif. 29. (t) raica *g*, 2 Nif. 33. (u) raica *p*, Ica 4. (v) 2 Nif. 18:19. (w) Ais. 52:1, 2. (y) Ica 13:8. (2a) raica *k*, 3 Nif. 15. (2b) raica *e*, 3 Nif. 29. *Rauta na 421 A.D.*

Karisito, ka sega ni cakitaka na nona kaukauwa, dou sa qai vakatabui e na loloma ni Kalou mo dou nei Karisito; ia sa ^{2c}dave na dra i Karisito me vaka na veiyalayalati i Tamada, me bokoci kina na nomudou i valvavla ca ka mo dou savasava sara.

34. Ia oqo au sa vakamoce vei

kemudou. Sa voleka me'u lako ka vakacegu e na ^{2d}parataisi ni Kalou, me yacova ni rau sa ^{2e}cokoti vata tale na yaloqu kei na yagoqu; ia au na qai kau cake e na lagilagi ka veirai kei kemudou e na i tikotiko ni ^{2f}veilewai cecere i Jiova, o koya sa Lewai ira na bula kei ira na mate. Emeni.

(2c) raica *f*, 2 Nif. 2. (2d) raica *m*, 2 Nif. 9. Ai Vakatakila 2:7. (2e) raica *d*, 2 Nif. 2. (2f) Jeko. 6:13. *Rauta na 421 A.D.*

NA LEWE NI VEIWASE YADUA

AI MATAI NI I VOLA I NIFAI

- Wase 1** – Ai tekivu ni i tukutuku i Nifai, me tekivu mai na 600 B.C. – Sa raica ko Liai na duru bukawaqa kei na i vola ni parofisai – Sa tukuna ni sa voleka ni vakarusai ko Jerusalemi, ka tukuna tale ga na nona lako mai na Mesaia – Era segata na Jiu me ra vakamatei koya 1
- Wase 2** – Sa lako ko Liai kei na nona matavuvale ki na lekutu e na i yalayala ni Wasa Damudamu – Erau sa vosa kudrukudrutaki koya ko i rau na luvena ka rau qase, ko Leimani kei Lemueli – Erau sa vakabauti koya ko Nifai kei Semi – Na vosa ni yalayala ni Turaga vei Nifai ...3
- Wase 3** – Eratou sa talai ki Jerusalemi na luve i Liai me ratou la'ki kauta mai na peleti parasa – Sa bureitaka na peleti ko Lepani – Sa vunauci Leimani kei Lemueli e dua na agilosu 5
- Wase 4** – Sa vakalecaleca ko Nifai ka taura rawa na peleti – Sa vakamatei e na nona i seleiwau ko Lepani – Sa lako vata kei Nifai kei iratou na tuakana ki na lekutu ko Soramu 7
- Wase 5** – Sa vosa kudrukudrutaki Liai ko Seraia – Erau sa marautaka na nodratou lesu mai na luvedrau – Na ka sa volai e na peleti parasa – Sa kawa i Josefa ko Liai, kei Lepani tale ga – Na parofisai i Liai 9
- Wase 6** – Na ka sa vinakata ko Nifai – Sa vola na ka sa vinaka vua na Kalou ...10
- Wase 7** – Eratou sa talai tale ki Jerusalemi na luve i Liai – Sa vakadonuya ko Isimeli kei na nona matavuvale me lako vata kei na i lawalawa i Liai – Na veileti – Sa vesu e na dali ko Nifai ka sereki e na kaukauwa ni vakabauta – Erau sa veivutuni na tuakana dautalaidredre 11
- Wase 8** – Sa tadra ko Liai na vunikau, na uciwai kei na i titoko kaukamea – Erau sega ni kania na vuanikau ko Leimani kei Lemueli 13
- Wase 9** – Na peleti i Nifai – E rua na i vola tukutuku, e dua e baleta na cakacaka vakalotu, ka dua e baleti ira na daunilawa, na i valu kei na veika tale e so .15
- Wase 10** – Sa parofisaitaka ko Liai ni ra na kau vakabobula ki Pabiloni; sa parofisaitaka tale ga na nona lako mai na Lami ni Kalou – Sa vakatautauvatani na mataqali i Isireli kei na vu ni olive – Na nodra veibiuyaki kei na nodra vakasoqoni vata tale 15
- Wase 11** – Ko Nifai kei na Yalo ni Turaga – Sa vakamacalataki na i balebale ni tadra i Liai – Sa raica e na raivotu ko Nifai na gone yalewa kei na Luve ni Kalou – Sa vakaraitaki na cakacaka i Karisito ...17
- Wase 12** – Sa raica e na raivotu ko Nifai na vanua yalataki – E na rairai na i Vakabula vei ira na mataqali i Nifai – Sa raica na nodra dodonu, nodra ca kei na nodra bale 20
- Wase 13** – Ko ira na matanitu tani – Na lotu vakaitamera ka vakasisila – Sa vakaraitaki na veika e na yaco mai Amerika – Na i Vola Tabu kei na i Vola i Momani 21
- Wase 14** – Na nodra vakalougatataki se cudruvi ko ira na matanitu tani – E rua wale ga na lotu – E na vakarusai na tinadra na dautagane – Na i lesilesi i Joni na Daunivakatakila – Sa cava eke na raivotu i Nifai 25
- Wase 15** – Sa vakadewataka ko Nifai na i vakavuvuli i Liai – Na vu ni olive – Na kau ni bula – Na vosa ni Kalou 27
- Wase 16** – Era sa veiwatini na luve i Liai kei ira na luve i Isimeli – Tomani tale na i lakolako – Sa soli na ka moqimoqili se na i dusidusi – Sa mate ko Isimeli 30
- Wase 17** – Irianitumi se wai levu – Sa vakaroti Nifai na Turaga me taya e dua na waqa – Erau vorati koya na tuakana ka rau sa vakataqayataki 33
- Wase 18** – Sa ta oti na waqa – Ko Jekope kei Josefa – Sa tekivu na soko – Na vakasausa kei na talaidredre – Sa liwa na cava e wasawasa – Yaco ki na vanua yalataki 38
- Wase 19** – Na i tukutuku i Nifai me baleti ira na nona tamata – Era tukuni na parofita e so – Ko Sinosi kei na nona parofisai 40
- Wase 20** – Na parofisai ka volai tu e na peleti parasa – Me vaka sa volai e na Aisea 48 43
- Wase 21** – Sa tomani na i vola i Aisea me vaka ka volai e na peleti parasa – Me vaka sa volai e na Aisea 49 45
- Wase 22** – Sa vakamacalataki ko Nifai na parofisai i Aisea – Parofisaitaki e dua na

- matanitu tani qaqa e na vanua yalataki – Era na susugi ira na kawa i Liai ko ira na matanitu tani – Na ka e na yaco vei ira era veivala kei Saioni 47
- AI KARUA NI I VOLA I NIFAI**
- Wase 1** – Na vanua ni bula galala, sa vakalougatataki vei ira sa yalododonu, ka cudruvi vei ira sa i valavala ca – Na i vakaro i Liai 50
- Wase 2** – Na vosa i Liai vei Jekope na luvena – Sa veibasai na ka kece ga – Na vuanikau vakatabui kei na kau ni bula – Sa lutu ko Atama me sucu kina na tamata – E na vakabulai ira na tamata na Mesaia, ko Koya na Dauveisorovaki .53
- Wase 3** – Na vosa i Liai vei Josefa na luvena – Na parofisai i Josefa mai Ijipita – Sa tukuni e dua na parofita digitaki – Na cakacaka i Mosese – Na i Vola Tabu vaka-Iperiu kei na i Vola Tabu vaka-Nifai 56
- Wase 4** – Sa vakalougatataki ira na luve i Leimani kei Lemueli ko Liai – Sa vakalougatataki na matavuvale i Isimeli kei Semi kei na nona kawa – Sa mate ko Liai – Sa ia tale na veivorati 58
- Wase 5** – Sa vakasalataki Nifai na Kalou me lako tani mai vei ira sa segata me vakamatei koya – Eratou sa lako vata kei koya ko Soramu, Semi, Jekope kei Josefa kei na so tale – Na i seleiwau i Lepani – Sa tara na vale tabu – Ko Nifai na turaga na tui – Era sa cudruvi me ra tamata loaloa ko ira sa talaidredre – Era sa lesi na bete kei na i vakavuvuli 61
- Wase 6** – Sa vakavulici ira na tamata ko Jekope – Sa cavuta na parofisai i Aisea 64
- Wase 7** – Tomani na i vakavuvuli i Jekope – Me vaka na i vola i Aisea 50 65
- Wase 8** – Tomani na i vakavuvuli i Jekope – Me vaka na i vola i Aisea 51 66
- Wase 9** – Tomani na i vakavuvuli i Jekope – Na i soro tawamudu – Sa parofisaitaki na nona vakararawataki na i Vakabula – Kevaka sa sega na vunau, sa sega na cudruvi 68
- Wase 10** – Tomani na i vakavuvuli i Jekope – Na nona lako mai na Karisito – E na sega na tui e na vanua yalataki – Ko ira era veivala kei Saioni era na rusa 74
- Wase 11** – Tomani na i vakavuvuli i Jekope – Ai vakadinadina ni vosa ni Kalou – Ai vakatakarakara ni Vakabula 76
- Wase 12** – Na parofisai ka volai tu e na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 2 77
- Wase 13** – Tomani na tiki ni volatabu ka tu e na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 3 78
- Wase 14** – Tomani na tiki ni volatabu mai na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 4 80
- Wase 15** – Tomani na tiki ni volatabu mai na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 5 80
- Wase 16** – Tomani na tiki ni volatabu mai na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 6 82
- Wase 17** – Tomani na tiki ni volatabu mai na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 7 83
- Wase 18** – Tomani na tiki ni volatabu mai na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 8 85
- Wase 19** – Tomani na tiki ni volatabu mai na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 9 86
- Wase 20** – Tomani na tiki ni volatabu mai na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 10 88
- Wase 21** – Tomani na tiki ni volatabu mai na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 11 90
- Wase 22** – Tomani na tiki ni volatabu mai na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 12 91
- Wase 23** – Tomani na tiki ni volatabu mai na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 13 91
- Wase 24** – Tomani na tiki ni volatabu mai na peleti parasa – Me vaka na i vola i Aisea 14 93
- Wase 25** – Na i vakamacala i Nifai – Sa parofisaitaka na nodra veiseyaki kei na nodra vakasoqoni vata tale na mataqali i Isireli – Sa tukuni na nona lako mai na Mesaia 95
- Wase 26** – Tomani na parofisai i Nifai – E na sikovi ira na mataqali i Nifai na Karisito – Na nodra vakarusai sara – Nodra gauna na veimatanitu tani 98
- Wase 27** – Tomani na parofisai i Nifai – Sa cudruvi ira na tamata i valavala ca na Kalou – Na i vola dregati – Na tamata sa sega ni kila na willivola – E tolu na i vakadinadina – E dua na cakacaka vakurabui vakaidina sara 102

Wase 28 – Tomani na parofisai i Nifai – Na nodra i vakarau na matalotu e na gauna mai muri – E na kuretaki na matanitu ni tevoro – Na i vakavuvuli veivakacalai ni tamata 105

Wase 29 – Tomani na parofisai i Nifai – Na veimatanitu tani kei na i Vola Tabu – E so tale na i vola – E na vakauturi vata na vosa ni Kalou me duabau ga 108

Wase 30 – Tomani na parofisai i Nifai – Okati vata kei ira na tamata ni veiyalalatalati ko ira na veimatanitu tani ka ra sa saumaki – Me ra vakabauta ko ira na Jiu kei ira na mataqali i Leimani – Era na vakarusai na tamata i valavala ca ...109

Wase 31 – Tomani na parofisai i Nifai – Na cava sa papitaiso kina na i Vakabula – Na sala dodonu ka rabailailai 111

Wase 32 – Tomani na parofisai i Nifai – Na vosa ni agilosi – Na cakacaka ni Yalo Tabu 113

Wase 33 – Sa tinia na nona i tukutuku ko Nifai – Sega soti ni maqosa e na volavola me vaka na nona maqosa e na vosa – Sa nanumi ira vakalevu na nona tamata 114

AI VOLA I JEKOPE

Wase 1 – Na mataqali i Nifai kei na mataqali i Leimani – Sa mate ko Nifai na luve i Liai – Na yalo kaukauwa kei na i valavala ca 116

Wase 2 – Vunautaka ko Jekope na veibutakoci kei na i valavala ca tale e so – Sa tabu ni dua me levu na watina, ni sa i valavala ca 117

Wase 3 – Tomani na vunau i Jekope – Era tamata yalododonu cake na mataqali i Leimani mai vei ira na mataqali i Nifai – Vakacaucautaki na mataqali i Leimani e na veidinadinati ni tiko vakawati – Era vunauca tale na mataqali i Nifai ...120

Wase 4 – Tomani na vunau i Jekope – Sa dusimaki Karisito vei ira na mataqali i Nifai na vunau i Mosese – Sa vakatakilailai e liu na nodra beci Koya ko ira na Jiu 122

Wase 5 – Sa cavuta na parofisai i Sinosi ko Jekope – Ai balebale ni vu ni olive dina kei na vu ni olive ni veikau – Ko Isireli kei na matanitu tani 124

Wase 6 – Sa vakamacalataka ko Jekope na i balebale ni vu ni olive – Samaki na were ni vaini 131

Wase 7 – Sa cakitaki Karisito ko Seremi ka sa yaviti e na nona vinakata me vakaraitaki vua e dua na i vakatakilakila – Sa

vakatusa na nona i valavala ca ka qai mate – Na gauna ni veivakadodonutaki – Era sa cati ira na Nifai ko ira na Leimani – Sa solia ko Jekope na peleti vei Inosi na luvena 132

AI VOLA I INOSI

Na vosa ni yalayala ni Turaga me baleta na kedra i tukutuku na mataqali i Nifai ka na kau yani kivei ira na mataqali i Leimani – Na nodra i tovo, na nodra i vakarau kei na nodra veivaluvaluti na mata tamata ogo 135

AI VOLA I JEROMI

Sa maroroya na i vola tukutuku ko Jeromi na luve i Inosi – Era sa qarava na Kalou ko ira na mataqali i Nifai ka ra tiko sautu kina 138

AI VOLA I OMANAI

Na cokotivata ni nodratou i tukutuku ko Omanai, Amaroni, Kemisi, Apinatomi kei Amelekai – Sa biuta ko Mosaia na vanua ko Nifai ka kunea na vanua ko Saraemala, ka ra tawana tu e dua na mata tamata era a lako mai Jerusalemi – Sa buli me tui – Ko Korianatuma na i otioti ni kawa i Jereti – Ko Penijamini na tui – Na i lakolako tale e so 139

NA VOSA I MOMANI

Sa vakalekalekataka na i tukutuku ko Momani – Na peleti lalai i Nifai – Na i sema ni wase ni Vola i Momani ka sa volai oti kei na kena ka tarava mai 142

AI VOLA I MOSAIA

Wase 1 – Na vunau i Penijamini na tui vei iratou na luvena tagane – Sa digitaki ko Mosaia me i sosomi kei tamana – Sa taura na i vola tukutuku kei na veika tale e so ko Mosaia 144

Wase 2 – Sa tara e dua na vatavata cecere ko Penijamini na tui, me vosa mai kina vei ira na nona tamata – Sa ia na lewa dodonu ko koya na tui sa rerevaka na Kalou 146

Wase 3 – Tomani na vosa i Penijamini na tui – Sa tukuni Karisito – Sa tukuna tale ga na i soro 150

Wase 4 – Sa tinia na nona vosa ko Penijamini na tui – Na i vakarau ni veivakabulalai – Sa vakararavi na tamata kivua na Kalou – Sa vakarota me ra yalololoma,

- yalololoma, yalomatua ka gumatua ..153
- Wase 5** – Na mana ni vosa i Penijamini na tui – Era sa veivutuni na tamata ka vei-yalayalati kei Karisito, ka ra vakayacani e na yacana 156
- Wase 6** – Sa volai na yacadra na tamata – Era sa lesi na bete – Ai tekivu ni lewa i Mosaia – Sa mate ko Penijamini na tui 157
- Wase 7** – Na i lakolako ki na vanua ko Liai-Nifai – Ko Amoni kei Limiai na tui – Era sa bobula ko ira na Liai-Nifai vei ira na Leimani 158
- Wase 8** – Sa tukuni vei Amoni ni a kunei mai e ruasagavulu kava na peleti koula ka ceuti tu – Sa kaya me kau vei Mosaia na tui, ni sa parofita ka daurairai ...161
- Wase 9** – Ai tekivu ni i tukutuku kei Senifi – Sa lako ko Senifi me la'ki taukena na vanua ko Liai-Nifai – Na yamata vei ira na mataqali i Leimani – Na i tovo qase-qase i Leimani na tui 163
- Wase 10** – Sa mate ko Leimani na tui – Sa rawai ira na nodra meca ko Senifi kei ira na nona tamata 165
- Wase 11** – Ko Noa na tui ca kei ira na nona bete – Sa vosataka vei ira ko Apinatai na parofita na i valavala ca sa yaco tiko – Sa segata ko Noa na tui me vakamatei koya 167
- Wase 12** – Sa biu ki na vale ni veivesu ko Apinatai e na nona vunauci ira sa i valavala ca – Era sa lewai koya na bete lalulasu – Era sa vakamaduatiki 169
- Wase 13** – Sa taqomaki Apinatai na parofita na kaukauwa ni Kalou, ka vorati ira na bete ka tukuna na vunau kei na i tukutuku vinaka 172
- Wase 14** – Sa cavuti Aisea ko Apinatai vei ira na bete i Noa na tui – Me vaka na i vola i Aisea 53 174
- Wase 15** – Na parofisai i Apinatai – E na lako sobu mai na Kalou me mai vakabulai ira na nona tamata – A cava e vakatokai kina ko Jisu Karisito me Tamana kei na Luvena 175
- Wase 16** – Tomana na nona parofisai ko Apinatai – Ko Karisito na i Vakabula duadua ga – Na tucake tale mai na mate kei na veilewai 178
- Wase 17** – Sa vakamatei ko Apinatai – Ni sa vakamai tiko, sa parofisaitaka ni na saumi vei ira na nona mate – Sa veivutuni ko Alama 179
- Wase 18** – Na wai ko Momani – Sa papi-taisotaki Ilami kei na so tale ko Alama – Na lotu i Karisito – Sa tala na nona mataivalu ko Noa na tui me vakarusai Alama kei ira na nona i lawalawa ...180
- Wase 19** – Na vakasaqagara mate wale – Sa veivorati ko Kitioni – Nodra kaba mai na mataivalu ni Leimani – Sa vakamatei e na bukawaqa ko Noa na tui – Sa tui ko Limiai na luvena, ka saumi i vakacavacava 183
- Wase 20** – Era sa drotaki ira na gone yalawa ni Leimani ko ira na bete i Noa na tui – Era sa via sauma ko ira na Leimani vei Limiai na tui kei ira na nona tamata – Era sa vakadrukai ka vakayalovinakataki 185
- Wase 21** – Sa yaco e so tale na ka a parofisaitaka ko Apinatai – Era sa kune rarawa vakalevu ko ira na Nifai e na nodra tiko vakabobula – Sa vakamalumalumatuka na Turaga na yalodra na nodra meca – Cavuti tale na peleti e ruasagavulu kava 187
- Wase 22** – Na ka me ra kitaka me ra sereki kina mai na nodra veivakabobulataki na Leimani – Na ka e vakatura ko Kitioni – Era sa vakamatenitaki na Leimani – Era sa dro na bobula ka lesu tale ki Saraemala – Na i tinitini ni i tukutuku i Senifi 190
- Wase 23** – Sega ni vakadonuya ko Alama me tui – Era sa taura na Leimani na koro ko Ilami – Sa veiliutaki ko Emuloni na nodra i liuliu na bete i Noa na tui e rukuna na nodra tui na Leimani 191
- Wase 24** – Sa vakararawataki Alama kei ira na nona tamata ko Emuloni – Sa vakamamadataka na Turaga na nodra i colacola ka vakabulai ira mai na nodra vakabobulataki – Era sa lako ki Saraemala 194
- Wase 25** – Sa kawa i Muleki ko Saraemala – Sa wiliki vei ira na tamata na i tukutuku kei Senifi kei na i tukutuku i Alama – Sa vakadonui vei Alama me vakaduria na lotu i Karisito e na loma ni vanua taucoko 196
- Wase 26** – Ko ira na tawa vakabauta kei ira na daucaka ca – Sa vakasalataki Alama na Turaga e na ka me kitaka vei ira 197
- Wase 27** – Sa vakatabui na veivakacacani ka vakaroti na veivakatautauvatataki – Sa sega ni vakabauta ko Alama lailai kei iratou e lewe va na luve i Mosaia – Vei-vakurabuitaki na nodratou saumaki mai –

- Eratou sa vunautaka nai valavala dodonu 200
- Wase 28** – Sa vakadonuya ko Mosaia me ratou lako na luvena ka vunau vei ira na Leimani – Sa vakadewataki na peleti e ruasagavulu kava – Sa lesi ko Alama lailai me i vakatawa ni i vola tukutuku kece 203
- Wase 29** – Na i tukutuku i Mosaia na tui me baleta na i tutu vakatui – Sa vakatui na matanitu era digitaki na kena mata – Era sa digitaki na dauveilewai – Sa mate ko Alama levu – Sa mudu na nodra vakatui na Nifai ni sa mate ko Mosaia .205

AI VOLA I ALAMA

- Wase 1** – Sa vakamatei Kitioni ko Neori na meca ni lotu; sa veilewaitaki ka vakamatei – Na i vakavuvuli vakailasu kei na veivakacacani – Era sa tiko vinaka – Era sa tautauvata na bete kei na lewe ni vanua 209
- Wase 2** – Sa segata me tui ko Amelakai – Era besetaki koya na lewe vuqa; ia sa yaco ga me tui – Sa vakadrukai e na i valu – Sa tovata kei ira na Leimani – Sa vakamatei Amelakai ka vakasavi ira na nona mataivalu ko Alama 212
- Wase 3** – Na kedra i vakatakilakila na Amelakaiti, kei na nodra cudruvi na Leimani – Era qaqa tale na Nifai ...215
- Wase 4** – Sa tubu sara na lotu – Era sa tiko sautu; era sa viavialevu ka i valavala ca – Sa lesi me turaganilewa levu ko Nifaia 216
- Wase 5** – Sa vakamacalataka na veika sa yaco oti e na lotu – Sa vunauci ira na i valavala ca – Sa vakaroti ira na tamata me ra veivutuni 218
- Wase 6** – Sa vakabulabulataki na lotu, te-kivu mai Saraemala me yaco ki na koro ko Kitioni 224
- Wase 7** – Sa tukuna na i Vakabula – Sa vakacaucautaki ira na tamata ni ra sa i valavala dodonu 224
- Wase 8** – Sa vuavua i vinaka na cakacaka i Alama kai Mileki – Era sa vakasevi koya tani na kai Amonaia – Sa vakayaloqaqatiki koya na agilosu ka lesu tale – Sa vukei koya e na kaulotu ko Amuleki – Sa soli vei rau na kaukauwa 227
- Wase 9** – Sa vunauci ira na kai Amonaia ko Alama me ra veivutuni – Era sa sega ni vakabauta na nona vunau 229
- Wase 10** – Ai tukutuku i Amuleki – Sa

- kawa i Manasa na luve i Josefa ko Liai – Sa vakamacalataka ko Amuleki na nona veivutuni – Na nona i tukutuku – Sa vunauci ira na loya kei na turaganilewa dauveivakaisini – Ko Sisoromi 232
- Wase 11** – Na kedra i sau na turaganilewa – Na nodra i lavo na Nifai kei na kena i vakarau – Sa vakamaduataki Sisoromi ko Amuleki 235
- Wase 12** – Sa vakadeitaka ko Alama na i tukutuku i Amuleki – Sa vunautaka na kau ni bula – Sa vakamacalataka na ka sa vakarautaki tu me da bula kina 238
- Wase 13** – Tomani na i vakamacala i Alama – Na i lesilesi tabu ni Luve ni Kalou – Na Bete Levu – Ai naki ni veilesi – Ko Melikiseteki kei Eparaama 242
- Wase 14** – Erau sa biu ki na vale ni veivesu ko Alama kei Amuleki – Era sa vakacacani ko ira era sa vakabauti rau – Era sa vakamai – Sa veivutuni ko Sisoromi ka vakamamasu e na vukudrau; ia sa vakasavi tani – Erau sa sereki na parofita ka ra vakamatei na nodrau meca 244
- Wase 15** – Sa vakabulai ko Sisoromi; sa curu me lewe ni lotu ka vunau sara – Era sa lewe vuqa era sa papitaoso – Erau sa lesu tale ki Saraemala ko Alama kei Amuleki 247
- Wase 16** – Na vakacibi i valu – Era sa vakarusa na Leimani na koro ca ko Amonaia – Eratou sa yaviti ira na meca ko Soramu kei rau na luvena – Na vanua lala i Neori – Sa tubu vakalevu sara na lotu 249
- Wase 17** – Sa lako ko Amoni ki na vanua ko Isimeli – Sa yaco me tamata i Lamonai na tui – Sa taqomaka vinaka na nona qele ni sipi na tui 251
- Wase 18** – Sa nanuma ko Lamonai na tui ni sa dua na Kalou ko Amoni – Sa vakavulici na tui me kila na Kalou dina – Sa curumi koya na Yalo ni Turaga 255
- Wase 19** – Sa veivakurabuitaki na nodra saumaki mai – Ko Apisi na yalewa ni Leimani – Erau sa lotu na tui kei na rana ni Leimani – Sa tauyavutaka na lotu ko Amoni e na vanua ko Isimeli 258
- Wase 20** – Erau sa lako ki Mitionai ko Amoni kei Lamonai na tui – Erau sa sota kei na tama i Lamonai, na tui ni vanua taucoko – A cudruvi rau mada, qai vosoti rau ka vukei rau sara 261
- Wase 21** – Erau sa lako ki Mitionai ko Eroni kei Mulokai, ni ra sa cati rau ko ira

- na Amelekai – Erau sa biu ki na vale ni veivesu – Na nodrau kaulotu ni rau sa sereki – Sa vuavuai vinaka na cacacaka i Amoni – Sa tara na veivale ni lotu . . .264
- Wase 22** – Sa lako ko Eroni ki na vanua ko Nifai – Sa saumaki mai na tui kei na nona matavuvale – Sa wase rua na vanua; a nodra na Nifai kei na nodra na Leimani 266
- Wase 23** – Sa kaivaki yani me ra kakua ni vakacacani ira na kaulotu – Era sa saumaki mai e vuqa na Leimani – Era sa cata na i vakavuvuli dina ko ira na Amelekai kei ira na Emuloni – Ko ira na Anitai-Nifai-Liai 269
- Wase 24** – Era sa valuti ira na tamata ni Kalou ko ira na Leimani – Era sa bese ni vala ko ira na Leimani era sa saumaki mai – Sa lewe vuqa tale era sa saumaki mai 271
- Wase 25** – Na nodra vakacibi i valu na Leimani – Era sa cudru na Emuloni – Era sa vakamatei na tamata lotu – Sa vakayacori e so tale na parofisai i Apinatai 274
- Wase 26** – Sa vakacaucautaka na Turaga ko Amoni – Sa vakacaucautaka na nona cacacaka dodonu – A sa tukuna na nona vakalougatataki, kei iratou na nona i tokani 275
- Wase 27** – Era sa dro ki Saraemala ko ira na Anitai Nifai Liai – Era sa vakatokai na tamata i Amoni – Sa soli vei ira na vanua ko Kerisoni 279
- Wase 28** – Era sa valuti ira na Nifai ko ira na Leimani – Na i valu vakarerevaki – Era sa druka na Leimani – Na tagi levu 281
- Wase 29** – Sa gadreva ko Alama me vunauci ira na tamata kece ga me ra veivutuni – Sa veiwaseyaki na vosa ni Kalou e na nona vuku – Sa reki ko Alama ni sa vuavuai vinaka na nodratou cacacaka na wekana 282
- Wase 30** – Ko Korio na meca i Karisito – Sa vakasavi tani mai Kerisoni ka vesu mai Kitioni – Sa veilewaitaki mai Saraemala – Cikeva me dua na i vakatakilakila, ka sa yaviti me galu – Nona mate vakaloloma 284
- Wase 31** – Sa liutaka ko Alama na cacacaka ni kaulotu vei ira na Soramu – Na Rameumitoni se i tutu tabu – Na i vakarau ni nodra so-Kalou na Soramu .289
- Wase 32** – Era sa vakabauta na i vakavuvuli ko ira sa dravudravua – Sa vakasalataki ira ko Alama – Sa rawa na vakabauta mai na gagadre dina 292
- Wase 33** – Tomani na vunau i Alama – E sega ni yaco wale ga na so-Kalou e na vale ni lotu – Sa cavuta na nodrau vosa na parofita, ko Sinosi kei Sinoki 295
- Wase 34** – Ai tukutuku i Amuleki – Na i lutua ka i otioti ni i soro – Na loloma sa vakadonui kina na ka sa virikotori e na vunau – Me ia kusarawa na veivutuni .297
- Wase 35** – Era sa kaulotu ki Kerisoni ko ira na Nifai – Era sa vakasavi tani mai na nodra vanua ko ira na Soramu era sa lotu ka ra toki yani vei iratou – Sa buku na drudrua 300
- Wase 36** – Sa tusanaka ko Alama na ka ca a daucakava e liu, na nona saumaki mai, kei na nona sa gumatua sara e na cacacaka vakalotu 302
- Wase 37** – Sa soli vei Ilamani na i vola tukutuku kei na i yau maroroi – Ko Kasesimi – Na Liaona sa vaka na i vakavuvuli i Karisito 304
- Wase 38** – Vakacaucautaki ko Sipiloni e na nona yalodina, ka vakasalataki me yalomalumumu ka lewai koya vinaka . .309
- Wase 39** – Sa vunauci ko Korianitoni e na nona dauyalewa – Na nona i vakarau ca sa vakacalai ira na Soramu – Sa ka mai liu sara na veivakabulai i Karisito . .310
- Wase 40** – Kuria ko Alama na nona vunauci Korianitoni – E na tucake tale mai na mate na tamata kece ga – Wasei na nodra i tutu na yalododonu kei ira na i valavala ca, e na gauna ni mate kei na tucake tale mai na mate – E na cokoti vata tale na yago kei na yalo 312
- Wase 41** – Kuria ko Alama na nona vunauci Korianitoni – Na i balebale ni veivakalesui tale – E na lewai na tamata e na nona cacacaka kei na nona i valavala – Eda sa dui lewai keda ga 314
- Wase 42** – Kuria ko Alama na nona vunauci Korianitoni – Vakamacalataka na lewa dodonu kei na loloma – Na kau ni bula – Me da veivutuni e na gauna ni bula vakayago – Na mate vakayalo kei na mate vakayago – Na veivutuni, na i soro, na vunau kei na i totogi 316
- Wase 43** – Era sa vakacibi i valu tale na Leimani – Era sa vakamalumulumutaki ira na meca na mataivalu i Moronai kei Liai 318
- Wase 44** – Sa yalololoma sara ko Moronai –

- Sega ni vakadonuya ko Saraemana me ra veisaututaki; ia a qai vakadonuya vakavoraki e muri – Era sa cakava na veiyalayalati ni veisaututaki ko ira na Leimani – Sa tini na i tukutuku i Alama 323
- Wase 45** – Sa parofisaitaki ni ra na vakarusai na Nifai – Sa toki yani ko Alama me vaka sa toki ko Mosese – Era sa veileti na lewe ni lotu 325
- Wase 46** – Sa gadreva me tui ko Amalikaia – Ko Moronai kei na yavu ni bula galala – Era sa yalataka na tamata me ra valataka na nodra galala – Sa dro ko Amalikaia 327
- Wase 47** – Sa yaco me nodra tui na Leimani ko Amalikaia e na nona i lawaki – Sa i tovo ca sara ko koya 331
- Wase 48** – Sa vakauqeti ira na Leimani ko Amalikaia me ra valuti ira na Nifai – Sa vakavakarau tale ga ko Moronai – Sa tamata qaqa sara ka yalodina vua na Kalou 334
- Wase 49** – Era sa veilecayaki ka vakasavi lesu na mataivalu ni Leimani – Sa cudru vakalevu ko Amalikaia ni sa druka – Sa bulabula sara na lotu 336
- Wase 50** – Sa viribaita ko Moronai na kedrau i yalayala na vanua ko Saraemala kei na vanua ko Nifai – Sa nakita ko Morienitoni me tawana na vanua e na vualiku – Sa vakamatei koya ko Tenikamu – Sa sosomitaki Nifai ko Paorani 339
- Wase 51** – Ko ira era via vakatui kei ira era sa via bula galala – Era sa tokoni Paorani na turaganilewa levu ko ira na tamata galala – Era sa vakamalumulumutaki na tamata era via vakatui – Na kaba koro i Amalikaia; na nona druka kei na nona mate 342
- Wase 52** – Sa sosomitaki Amalikaia ko Amaroni – Eratou sa qaqa e na i valu ko Moronai, Tenikamu kei Liai ka ratou taura lesu tale na koro ko Muleki – Sa mate ko Jekope, na nodra turaganivalu levu na Leimani 346
- Wase 53** – Sa viribaiti na koro ko Vanuasautu – Era sa malumalumu na Nifai e na vuku ni nodra veileti vakai ira – Ko Ilamani kei na nona mataivalu, e le rua na udolu na cauravou 350
- Wase 54** – Sa kerea ko Amaroni me rau veisau kaivesu – Sa vakadonuya na ke-rekere oqori ko Moronai ka virikotora yani na kena i valavala – Sa sauma mai e na yalo katakata ko Amaroni 352
- Wase 55** – Sa cudru sara ko Moronai e na kaukauwa ni vosa ni i vola i Amaroni, ka bese kina ni veisautaka na nodra kaivesu – Era sereki rawa na Nifai era kaivesu tu, e na dua na i lawaki qaseqase – Sa rawai na koro ko Kiti ka sega ni dave kina na dra 354
- Wase 56** – Ai vola i Ilamani vei Moronai – Na lagilagi ni nodra vakabauta kei na nodra yaloqaqa na cauravou ni Amoni – Sa yaco tale na i valu – Era sa qaqa na Nifai 357
- Wase 57** – Ai kuri ni i vola i Ilamani – Sa tauri tale ko Anitipara – Sa rawai na koro ko Kumeni – Era sa vakasavi ki Manitai ko ira na Leimani – Na kaukauwa ni Kalou – Era sa dro na Leimani era kaivesu tiko 362
- Wase 58** – Ai tinitini ni i vola i Ilamani – Era sa vakavakarau na Nifai me ra kaba na koro ko Manitai – Era sa vakacibi i valu na Leimani – Sa tauri na koro ko Kiti kei na koro ko Tiomana – Era sa vakasuka na meca 365
- Wase 59** – Sa volavola vei Paorani ko Moronai ka kerea me la'ki vukei ko Ilamani – Era sa taura na koro ko Nifaia ko ira na Leimani – Sa cudru vakalevu ko Moronai ni sega ni kauwai na matanitu 368
- Wase 60** – Ai karua ni i vola i Moronai vei Paorani – Sa cudruvaka na nodra vaka-weleweletaki – Lavaka me ra vukei mai vakatotolo; kevaka e sega, era na sauma lesu 369
- Wase 61** – Sauma mai na i vola ko Paorani, ka tusanaka na nona yalodina – Sa tukuna mai ni sega ni cala ko koya kei ira na tamata galala – Sa yavavala na nodra matanitu na Nifai – Kacivi ira na tamata na kovana me ra valuti ira na dauvakacaca 373
- Wase 62** – Sa la'ki vukei Paorani ko Moronai – Sa tauri lesu na koro ko Saraemala – Sa vakauti na ka ni veivuke vei Ilamani kei rau ko Liai kei Tenikamu – Era sa dro na Leimani ki na vanua ko Moronai – Sa vakamatei Amaroni ko Tenikamu, ka vakamatei tale ga ko koya – Era sa vakasavi tani na Leimani . .375
- Wase 63** – Sa sosomitaki Ilamani ko Sipi-loni – Sa mate ko Moronai – Ko Akoca, na dau ta waqa – Era sa soko cake na Nifai ki na vanua e na vualiku – Sa maroroya na i vola tukutuku ko Ilamani na luve i Ilamani – Sa rawai ira na Leimani ko Moronaia – Ai tinitini ni i tukutuku i

Alama 379

AI VOLA I ILAMANI

Wase 1 – Eratou sa veiqatitaka na luve i Paorani na i tutu ni turaganilewa levu – Sa labati Paorani na i karua ko Kisikumeni – Ko Korianatuma, e dua vei ira na Nifai ka sa vuki tani – Sa rawai ko Saraemala ka tauri lesu tale 381

Wase 2 – Sa digitaki ko Ilamani na i karua me turaganilewa levu – Sa vakamatei ko Kisikumeni – Na i soqosoqo e so – Ko ira na daubutako i Ketianitoni 383

Wase 3 – E lewe vuqa era sa toki yani ki na vualiku – Na vanua ka wasawasa na yasana ruarua – Na veivale simele – Era sa vola e vuqa na i tukutuku – Sa sosoimitaki Ilamani ko Nifai na luvena ..385

Wase 4 – Era sa kabai Saraemala tale ko ira na Leimani – Sa rawai na koro – Era sa dro na Nifai ki Vanuasautu – Sa latia na sala ko Moronaja – Sa vakamalalumutaki ira na Nifai na nodra i valavala ca, ka ra sa sega kina ni gumatua 388

Wase 5 – Sa solia ko Nifai na i tutu ni lewa vei Sisoramu – E rau sa qarava na cakacaka ni kaulotu vata kei Liai na tacina – Sa yaco e vuqa na ka e veivakurabuitaki – Ko ira na Leimani ka ra sa saumaki mai era sa vakasuka tale vei ira na Nifai na vanua era a taura tu 390

Wase 6 – Era sa tala e so na daukaulotu ko ira na Leimani vei ira na Nifai – Era sa tiko sautu ka bula galala – Na vanua ko Liai kei na vanua ko Muleki – Erau sa laulaba ko Sisoramu kei na luvena – Era sa kovea na lewa ni matanitu na i lawalawa i Ketianitoni na daubutako 394

Wase 7 – Ai tekivu ni parofisai i Nifai na luve i Ilamani – Era sa cati Nifai ko ira mai na vualiku ka sa lesu tale ki Saraemala – Sa masu vua na Kalou mai na dela ni nona vale cecere ka toka e na nona were; a sa vunau vei ira na tamata .397

Wase 8 – Tomani na vunau i Nifai – Sa mate wale na nodra segata na daunilewa me ra vakauqeti ira na tamata me ra vorati koya – Sa tukuna ni sa labati na turaganilewa levu 399

Wase 9 – Sa vakadinadinataki na vosa i Nifai – Sa kunei ni sa mate na turaganilewa levu e na i tikitiko ni veilewai – Sa beitaki kina ko Nifai kei na lewe lima tale – Sa vakadinadinataki ni ratou a sega ni laba – Sa kilai ko koya ka laba 402

Wase 10 – Sa vakacegui Nifai na Turaga ka yalataka ni na solia vua na kaukauwa – Sa vunautaka me ra veivutuni, ka tukuna vei ira sa i valavala ca ni ra na vakarusai 405

Wase 11 – Na dausiga levu – Era sa saumaki mai na tamata vua na Turaga ka ra sa sautu kina – Sa yaco tale na veileti kei na veivala – Vakabulabulataki tale na i soqosoqo i Ketianitoni 406

Wase 12 – Na malumalumu ni tamata – Na yalololoma kei na nona veivakalougataki na Kalou – Sa kalougata ko ira sa veivutuni – E na lewai na tamata e na nona i valavala 409

Wase 13 – Ai tekivu ni parofisai i Samuela na Leimani – Sa parofisai ko Samuela mai na bai ni koro – Era na vakarusai na i kava ni tabatamata – Sa vakabulai na nodra koro na Nifai e na vukudra na yalododonu – Sa cudruvi na qele – Sa sega ni tudei vei ira na nodra i yau 411

Wase 14 – Sa parofisaitaki Karisito ko Samuela na Leimani – Sa tukuni na i vakatakilakila ni vo e lima na yabaki me sucu na Karisito – Sa tukuni tale ga na i vakatakilakila ni nona mate 414

Wase 15 – Sa tomana ko Samuela na Leimani na nona vosa – Era na vakabulai na vo ni nona tamata – Era na vakarusai sara na Nifai kevaka era sa sega ni veivutuni 417

Wase 16 – Era sa curu e so na Nifai ki na Lotu i Karisito – E lewe vuqa era sa cata na vunau i Samuela – Era sa segata me ra vesuki koya ka mokuta – Sa dro bula ka lesu tale ki na nona vanua – Na cakacaka i Nifai – Era lewe vuqa era sa vakatitiqa 418

KO NIFAI NA I KATOLU

Wase 1 – Sa lako tani ko Nifai na luve i Ilamani – Sa vakaraitaki na i vakatakilakila ni nona sucu na i Vakabula – Era sa veivorati tale – Ko ira na i lawalawa i Ketianitoni 421

Wase 2 – Era sa ca mai na mataqali i Nifai – Ko ira na Leimani vulavula – Era sa cokovata na i to ruarua me ra taqomaki ira mai vei ira na daubutako kei na daulaba 423

Wase 3 – Sa volavola ko Kitianai na nodra i liuliu na daubutako kivei Lakoniasi na kovana ni vanua – Sa lavaki me ra soro – A sega ni via muria ko Lakoniasi ka sa

- vakarautaka ga na nodra tataqomaki 425
- Wase 4** – Era sa vakadrukai na daubutako ka vakamatei na nodra i liuliu – Sa kuna na kena i sosomi ko Semanaraia – Sa qaqa e na i valu ko Kitikitonai 428
- Wase 5** – Era sa veivutuni na Nifai ka segata me ra muduka na nodra i tovo ca – Na i tukutuku i Momani me baleti koya kei na peleti ka maroroya tu – Sa vakaraitaki ni ra na vakasoqoni vata tale na Isireli 431
- Wase 6** – Era sa tiko sautu na tamata – Era sa vtuniyau ka viavialevu ka ra sa veivakaduiduitaki – Sa malumalumu na lotu ni ra sa vuki tani – Na cakacaka butobuto 432
- Wase 7** – Sa labati na turaganilewa levu ka kovei na lewa ni matanitu – Wasewasei vakayavusa – Ko Jekope na tui – Sa gumatua e na cakacaka vakalotu ko Nifai 435
- Wase 8** – Sa yaco vakaidina na i vakataki-lakila e so a yalataki tu me yaco ni sa mate na Karisito e na kauveilatai – Na cagilaba kei na tavuki ni vanua, na colulaca kei na bukawaqa – Na veivakarusa levu ka rerevaki – Sa butobuto ka siga tolu 437
- Wase 9** – Sa tukuna na Kalou na vuna sa yaco kina na leqa – Sa vakayacori na vunau i Mosese – Ai soro sa dodonu na yalo sa raramusumususu kei yalo sa bibivoro 439
- Wase 10** – Sa vakanomodi na vanua – Rogo tale na domo mai lomalagi – Sa seyavu na butobuto – Era sa vakabulai ga na tamata yalododonu 441
- Wase 11** – Ai tukutuku ni nona rairai na Karisito vei ira na Nifai, ni sa tucake tale mai na mate – Sa tukuni Karisito na Tamada Tawamudu – Sa rairai na Karisito ni sa tu cake tale mai na mate – Sa vakatarai ira na lewe vuqa me ra tara na nona mavoa – Sa vakamacalataki na i cakacaka ni papitaiso – Sa tabu na veivala kei na veileti – Sa i Karisito na uluvatu 443
- Wase 12** – Sa vakavulici ira na Nifai ko koya na i Vakabula – Sa lesi iratou na tisaipeli e le tinikarua – Sa vosa vei ira na lewe vuqa – Na vunau mai na ulunivanua – Me vaka na i vola i Maciu 5 446
- Wase 13** – Tomani na nona i vakavuvuli na i Vakabula vei ira na Nifai – Na nona i vakaro vei iratou na lewe tinikarua. Me vaka na i vola i Maciu 6 449
- Wase 14** – Tomani na nona i vakavuvuli na i Vakabula – Sa vakasalataki ira na lewe vuqa – Me vaka na i vola i Maciu 7 .451
- Wase 15** – Sa vakaisosomitaki na Vunau i Mosese – Sa mai vakayacora na vunau ko Koya ka solia na vunau – E so tani tale na sipi 453
- Wase 16** – E dua tani tale na qele ni sipi e na rogoca na nona vosa na i Vakabula – Era na vakalougatataki na matanitu tani era sa vakabauta – Na ka sa yaco vei ira sa beca na i tukutuku vinaka – Sa tukuna na vosa i Aisea na parofita 454
- Wase 17** – Tomani na nona i vakavuvuli na i Vakabula – Na mataqali i Isireli era sa yali tu – Sa vakabulai ira na tauvimate na i Vakabula ka vakalougatataki ira na gone lalai – Na nona cakacaka talei ka veivakurabuitaki 456
- Wase 18** – Sa vakatakilai vei ira na Nifai na cakacaka tabu ni kana madrai kei na gunu waini – Sa vakavulici ira me ra daumasu – Sa solia na kaukauwa me soli kina na Yalo Tabu 458
- Wase 19** – Na yacadratou na Nifai e le tinikarua – Era sa papitaiso – Sa soli na Yalo Tabu – Na i karua ni nona rairai mai na i Vakabula – Na qaqa ni masu ka sega ni vakamacalataki rawa 461
- Wase 20** – Kurabuitaki na soli ni madrai kei na waini – Na vo ni kawa i Jekope – Sa tukuna na i Vakabula ni sa i Koya ga na parofita ka tukuni ni na vakataki Mosese – Sa tukuna na nodra vosa na parofita 463
- Wase 21** – Na i vakatakilakila ni cakacaka i Tamada – Era sa vakalougatataki na veimatani tani era sa veivutuni – Era na cudruvi ko ira sa sega ni veivutuni – Ko Jerusalem Vou 466
- Wase 22** – Sa cavuta na i Vakabula e so tale na vosa ni parofisai i Aisea – Me vaka na i vola i Aisea 54 469
- Wase 23** – Sa vakarota na i Vakabula me volai na veika ka sega tu ni volai e na kedra i vola tukutuku na Nifai – Sa volai na parofisai i Samuela na Leimani . .470
- Wase 24** – Sa tukuni na vosa i Malakai vei ira na Nifai – Na vunau ni i sigana kei na i madrali – Me vaka na i vola i Malakai 3 471
- Wase 25** – Tomani na vosa i Malakai – Ko Ilaijia kei na nona cakacaka – Na siga ni Turaga, sa levu ka rerevaki – Me vaka na i vola i Malakai 4 473

- Wase 26** – Sa vakamacalataka na veika kece ga mai na i vakatekivu ko koya na i Vakabula – Era sa tauca na vosa e veivakurabuitaki na gone lalai – Na nodra-tou cakacaka na tisaipeli 473
- Wase 27** – Sa vakayacana na nona lotu ko Jisu Karisito – Na veika kece sa volai, sa mai vei Tamada – Era na lewai na tamata e na veika sa volai tu 475
- Wase 28** – Sa soli vei iratou na lewe tinikaru na ka eratou sa kerea – E lewe tolu eratou sa gadreva me ratou tiko ga e vuravura me yacova ni sa lako mai na Turaga e na nona i serau – Eratou sa raica na ka e veivakurabuitaki – Eratou sa vagalalataki mai na mate kei na leqa 477
- Wase 29** – Na i vakasala i Momani vei ira sa beca na vosa ni Turaga kei na nona cakacaka 480
- Wase 30** – Sa vola ko Momani vei ira na veimatanitu tani me ra veivutuni ...481

KO NIFAI NA I KAVA

Sa tubu na lotu i Karisito – Era sa saumaki mai na Nifai kei na Leimani – Era sa duavata e na veika kece ga – Era sa i valavala dodonu tiko e na rua na sentiuri, sa yaco na veisei ka ra sa vuki tani – Erau sa vakuria na i vola tukutuku ko Emosi kei Amaroni 482

AI VOLA I MOMANI

- Wase 1** – Na i vakaro i Amaroni vei Momani me baleta na i vola tukutuku – Na i valu kei na i valavala ca – Eratou sa lako tani na tisaipeli e tolu ni mataqali i Nifai – Sa sega ni vakatarai vei Momani me vunau – Sa vakayacori na parofisai i Apinatai kei Samuela na Leimani ...486
- Wase 2** – Sa liutaka ko Momani na nodra mataivalu na Nifai – Ko ira tale na daubutako i Ketianitoni – Era sa veiyalayalataki me nodra na Nifai na vanua ki na vualiku ka nodra na Leimani na vanua ki na ceva 488
- Wase 3** – Era sa i valavala ca tiko ga ko ira na Nifai – Sa bese ni liutaka na nodra mataivalu ko Momani – Na nona i tukutuku vei ira na i tabatamata sa muri mai – Eratou na lewai ira na mataqali i Isireli ko iratou na le tinikaru 490
- Wase 4** – Era sa tekivuna na vala ko ira na Nifai me ra sausaumi lesu kina vei ira na Leimani – Sa oti na nodra kaukauwa na

Nifai – Sa kau mai na i vola tukutuku mai na delana ko Simi 492

- Wase 5** – Sa vakadonuya ko Momani me liutaki ira tale na Nifai – Era sa lewe vuqa sara na Leimani ka ra lewe lailai ga na Nifai – Na i valavala ca kei na veivakamatei – Ai tukutuku lekaleka i Momani 494
- Wase 6** – Na delana ko Kumora kei na ka sa yaco kina – Na i otioi ni nodrau vala na matanitu e rua – Era sa qaqa na Leimani – Era bula wale ga e lewe ruasagavulu kava na Nifai 496
- Wase 7** – Sa tukuna ko Momani vei ira na Leimani ni ra sa mataqali i Isireli – Sa vunauci ira me ra bula kina 498
- Wase 8** – Sa vakaotia ko Moronai na i tukutuku i tamana – Na veivakamatei levu mai Kumora – Sa mate tale ga ko Momani – Era sa taura na vanua ko ira na Leimani kei ira na daubutako – E na kau mai na loma ni qele na i tukutuku i Momani – Sa tukuni na veika e na yaco 499
- Wase 9** – Na vosa i Moronai vei ira sa sega ni vakabauta – Sa tukuni Karisito – Na nodra vosa na Nifai e na kena i volavolai vou vaka-Ijipita 503

AI VOLA I ICA

- Wase 1** – Na i tukutuku ni kawa i Ica na parofita – Na vale cecere – Ko Jereti kei tacina – Sa sega ni vakasesei na nodra vosa – Era sa vakavakarau me ra toki tani me vaka sa vakarota na Turaga 507
- Wase 2** – E na buca ko Nimiroti – Jesereti, na oni – Sa vosa tale na Turaga vua na taci Jereti – Na i vakaro ni Kalou me baleta na vanua yalataki – Na vanua ko Morianikuma – Sa ta na waqa 508
- Wase 3** – Na i qaqalo ni liga ni Turaga – Sa vakaraitaki koya vakayalo ko Jisu Karisito vua na taci Jereti – Na vatu makualiliva – Na i vakavakadewa – Na i vola e na vakaraitaki mai 511
- Wase 4** – Sa vakaroti me volavola ko taci Jereti – Na i vakasala bibi i Moronai – E na cudruvi ko koya sa beca na vosa ni Turaga – Na ka kece ga sa vakauqeti ira na tamata me ra caka vinaka, sa mai vua na Kalou 514
- Wase 5** – Ai tukutuku i Moronai vei koya e na qai vakadewataka na nona i vola .516
- Wase 6** – Tomani na kedra i tukutuku na mataqali i Jereti – Sa vakararamataki na nodra waqa – Era sokota na wasaliwa

- titobu ki na vanua yalataki – Era sa vi-nakata na tamata-me dua na nodra tui – Erau sa kila na nodra i liuliu ni na yaco kina na leqa; ia erau sa vakarorogo ga ki na nodra lewa na tamata – Sa mate ko Jereti kei tacina 516
- Wase 7** – Sa lewa dodonu ko Uraia; sa yaco na veivorati, na veileti kei na veisisivo-taki – Na nodrau veisaqasaqa na mata-nitu i Sule kei Ko-ori – Era sa ia valavala ca ka qarava na kalou tani – Era sa mai vunau na parofita ka ra veivutuni na ta-mata 518
- Wase 8** – Ko Oma na tui vinaka – Erau sa buki vere ko Jereti na luvena kei Akisi me rau taura na i tutu vakatui – Na veileti kei na vakadave dra – Na i soqosoqo butobuto ka daulaba – Sa vakasalataki na veimatanitu tani e na veika vakaoqo 520
- Wase 9** – Sa vakamalalumutaki ko Oma; ia a qai taura tale na nona i tutu vakatui – Sa lewa vakadodonu ko Ima – Na ku-walomu kei na kumomu, na manumanu ni gauna ko ya – Ko ira na tui – Na dausiga kei na gata weli gaga 523
- Wase 10** – Ko Ripilakisi na tamata ca – Ko Morianitoni na tamata qaqa – Ko ira na tui kei na nodra veivaluvaluti – Sa lala na vanua ki na ceva – Sa tawani na vanua ki na vualiku 525
- Wase 11** – Era sa tukuna na nodra parofita na Jereti ni ra na vakarusai sara kevaka era sa sega ni veivutuni – Era sa sega ni muria na nodra vunau 528
- Wase 12** – Ko Ica na parofita kei Koriana-tuma na tui – Na nodra vosa na Jereti kei na nodra vosa na Nifai – Sa solia na Kalou na ka me yalomalumalumu kina na tamata – Ai tatau nei Moronai vei ira na matanitu tani 530
- Wase 13** – Vakuria ko Moronai na kedra i tukutuku na Jereti – Na parofisai nei Ica – Era sa via vakamatei koya – Sa vakai-tikotiko e na qara vatu – Sa raica e na bogi na nodra vakarusai na wekana .533
- Wase 14** – Sa cudruvi na vanua – Sa ia tiko ga na veivala kei na vakadave dra – E na sega ni mate e na i seleiwau ko Koriana-tuma 536
- Wase 15** – Na delana ko Rama se Kumora – Na vakavakarau ki na i valu levu – Milioni era mate kina – Sa vakamatei Sisi ko Korianatuma – Sa tinia na nona i tukutuku ko Ica – Na i otioti ni kedra i tukutuku na Jereti 538

AI VOLA I MORONAI

- Wase 1** – Sa tiko taudua ga ko Moronai – Sa vola na veika me na yaga vei ira na Leimani 541
- Wase 2** – Sa soli na kaukauwa vei iratou na Nifai e le tinikarua me ratou solia na Yalo Tabu 541
- Wase 3** – Na nodra lesi ko ira na bete kei na i vakavuvuli 541
- Wase 4** – Na lotutaki ni madrai 542
- Wase 5** – Na lotutaki ni waini 542
- Wase 6** – Na papitaiso – Na i vakaro ni lotu 542
- Wase 7** – Sa vola ko Moronai na i vakavu-vuli i Momani me baleta na vakabauta, na i nuinui kei na loloma 543
- Wase 8** – Na i vola i Momani vei Moronai – E sega ni kilikili me ra veivutuni se me ra papitaiso ko ira na gone lalai 547
- Wase 9** – Ai karua ni i vola i Momani vei Moronai na luvena – Era sa ia na i vala-vala ca ko ira na Leimani kei ira na Nifai – Ai otioti ni veivunauci loloma nei tama 550
- Wase 10** – Ai tatau i Moronai vei ira na Leimani – Na sala me ra kila kina na tamata ni sa dina na i Vola i Momani – Sa dregata ko Moronai na kedra i vola tu-kutuku na wekana 552

Agilos, sa vosa vei Lemueli kei Leimani, 1 Nif. 3:29, 1 Nif. 4:3, 1 Nif. 7:10, 1 Nif. 17:45; sa rairai vei Nifai na luve i Liai, 1 Nif. 11:14; lutu tani mai lomalagi, 2 Nif. 2:17, 2 Nif. 9:8; sa rairai vei Jekope, 2 Nif. 10:3, Jeko. 7:5; sa vosa vei Penijamini na tui, Mosa. 3:2, Mosa. 4:1; sa rairai vei Alama kei iratou na luve i Mosaia, Mosa. 27:11, Ala. 36:8; sa rairai vei Alama, Ala. 8:14; sa rairai vei Amuleki, Ala. 10:7; sa rairai vei Samuela na Leimani, Ila. 13:7; sa raici ira e na raivotu ko Liai, 1 Nif. 1:8; era sa lako mai ka qaravi Nifai, 2 Nif. 4:24; nona na tevoru, 2 Nif. 9:9, Jeko. 3:11; era sa vosa e na kaukauwa ni Yalo Tabu, 2 Nif. 32:3; era sa tukuna na vosa ni Turaga vei ira na tamata, Ala. 13:24; era sa rairai vei ira na Leimani, Ala. 19:34; sikovi ira na tamata i Amoni, Ala. 24:14; tukuna me ra veivutuni, Ila. 5:11; na matadrau ko Nifai kei Liai sa serau, Ila. 5:36; era sa vosa vei ira na tamata, Ila. 5:48; era sa rairai vei ira na tamata vuku, Ila. 16:14; sikovi Nifai na luve i Ilamani, 3 Nif. 7:15, 18; era sa marau na nona agilosu na tevoru, 3 Nif. 9:2; era sa qaravi ira na gone lalai, 3 Nif. 17:24; era sa vakavulici ira na i apositolo e le tinikarua, 3 Nif. 19:14; eratou sa vakataki ira na agilosu, 3 Nif. 28:30; na nodra cakacaka, Moro. 7:29.

Aisake, sa veiyalayalati kaya na Kalou, 1 Nif. 17:40; Kalou i, 1 Nif. 19:10; vakacabori me i soru, Jeko. 4:5.

Aisea, e dua vei ira na tisaipeli e tinikarua, 3 Nif. 19:4; sa tukuna ko Nifai na nona vosa na nodra parofita na Isireli, 1 Nif. 15:20, 1 Nif. 19:23; sa wilika ko Nifai na nona vosa, 1 Nif. 20:1, 1 Nif. 21:1; sa vakamacalataka na nona vosa, ko Nifai, 1 Nif. 22:1; sa vola ko Nifai na nona vosa, 2 Nif. wase 12-24; sa tukuna na nona vosa ko Apinatai, Mosa. 14:1; dou wilika na nona parofisai, Moma. 8:23.

Akisi, na luve i Kiminora, Ica 8:10; mai meke vua ko koya na luve i Jereti, Ica 8:11; na vosa bubului, Ica 8:13,14; rawa na mata-nitu i Oma, Ica 9:1; erau sa veiwatini kei na luve i Jereti, Ica 9:4; vakavuna na mate i Jereti ka lewa sara na matanitu, Ica 9:5; eratou valuti koya na luvena, Ica 9:12; na vanua liwa, erau a vala kina ko Kiliati kei Korianatuma, Ica 14:3.

Akoca, na dauta waqa, Ala. 63:5.

Akosi, na buca, erau a vala kina ko Lipi kei Korianatuma, Ica 14:15.

Alama, ai tukutuku kei Alama kei ira na

nona tamata, Mosa. 23; ai vola i Alama, Ala. 1; na nona vosa, Ala. 5; ko Alama na i matai, Mosa. 17:2; segata ko Noa na tui me vakamatea, Mosa. 17:3; vunautaka na vosa i Apinatai, Mosa. 18:1; tiko voli e na vanua ko Momani, Mosa. 18:5; sa vakatavulici ira era sa vakabauti koya, Mosa. 18:7; sa papitaisotaki Ilami, Mosa. 18:13; sa papitaisotaki ira na lewe vuqa, Mosa. 18:16; sa lesi ira na bete, Mosa. 18:18, Mosa. 23:17; sa vakasalataki ira na bete me ra kakua ni vakararavitaka na nodra bula vei ira na tamata, Mosa. 18:26; era sa kunei koya na tamata i Noa na tui, Mosa. 18:32; dro ki na lekutu, Mosa. 18:34; besetaka na i tutu vakatui, Mosa. 23:7; bete levu ka tauyavutaka na i soqosoqo vakalotu, Mosa. 23:16; era sa soli ira vei ira na Leimani, Mosa. 23:29; vorati ira na tamata ko Emuloni, Mosa. 24:8; sereki ira na tamata mai na nodra vakabobulataki, ka kauti ira ki na lekutu, Mosa. 24:17; era sa yaco ki Sarae-mala, Mosa. 24:25; wilika ko Mosaia na tui na kedra i tukutuku, Mosa. 25:6; sa vosa vei ira na Nifai, Mosa. 25:14; sa papitaisotaki Limia kei ira na tamata, Mosa. 25:18; sa lesi me tauyavutaka na i soqosoqo lewe ni lotu, Mosa. 25:19; era sa kau yani vua ko ira na dauvakacaca, Mosa. 26:7; solia vua ko Mosaia me liutaka na lotu, Mosa. 26:8; vakasalataki koya na Turaga, Mosa. 26:29; lewa na cakacaka kece ni lotu, Mosa. 26:37; era sa vosa kudrukudru na lewe ni lotu, Mosa. 27:1; sa masulaki i na luvena, Mosa. 27:14; sa lesia na luvena me bete levu, Mosa. 29:42; a sa mate, Mosa. 29:45; na luve i Alama, sa segata me vakacacana na i soqosoqo lewe ni lotu, Mosa. 27:8; sa rairai vua kei iratou na luve i Mosaia na agilosu, Mosa. 27:11; sa malumalumu mai ka sega ni vosa rawa, Mosa. 27:19; sa marautaka na ka sa yaco ko tamana, Mosa. 27:20; sa tukuna na ka rerevaki a yaco vua, Mosa. 27:29; vakavulici ira na tamata, Mosa. 27:32; solia vua ko Mosaia na tui, na i vola tukutuku kei na i vakavakadewa, Mosa. 28:20; lesi me i matai ni turaganilewa levu, Mosa. 29:42; lesi koya ko tamana me bete levu, Mosa. 29:42; sa totogitaki Neori, Ala. 1:14; sa liutaka na mataivalu ni Nifai, Ala. 2:16; sa vakamatei Aemekai, Ala. 2:31; sa vala kei na nodra tui na Leimani, Ala. 2:32; tala e dua na mataivalu me valuti ira na Leimani, Ala. 3:23; veipapitaisotaki e na wai ko Saitoni, Ala. 4:4; lesi ira na bete, i vakavuvuli kei ira na i talatala qase, Ala. 4:7, Ala. 6:1; sa lesi Nifaia me turaganilewa levu, Ala. 4:17; taura tu ga na i

tutu vakabete levu, Ala. 4:18; sa vunau vei ira na kai Saraemala, Ala. 5:1; vunau e na buca ko Kitioni, Ala. 6:7; vosa vei ira na tamata mai Kitioni, Ala. 7:1; vunautaka na nona lako mai na i Vakabula, Ala. 7:7; vakabulabulataka tale na lotu mai Kitioni ka lesu tale ki Saraemala, Ala. 8:1; veivakavavulica ka veipapitaisotaki mai Mileki, Ala. 8:4; vunau vei ira mai Amonaia, Ala. 8:8; sa rairai vei koya na agilosi, Ala. 8:14; vakaroti vua me lesu tale ki Amonaia, Ala. 8:16; erau sa sota kei Amuleki, Ala. 8:19; sa vakabulai Sisoromi ka papitaisotaki koya, Ala. 15:10; sa tauyavutaka na lotu e na vanua ko Saitomi, Ala. 15:13; sa biuta na vanua ko Kitioni ka lako ki Manitai; a sa sota kei iratou na luvu i Mosaia, Ala. 17:1, Ala. 27:16; kauti iratou na luvu i Mosaia ki Saraemala, Ala. 27:20; tukuna na nona saumaki mai, vei ira na tamata i Amoni, Ala. 27:25; sa gadreva me agilosi, Ala. 29:1; sa solia na Turaga vei ira na tamata na vanua me ra tiko kina, kei na vosa me vunautaki kina vei ira na nona i tukutuku, Ala. 29:8; sa veilewaitaki ko Korio, Ala. 30:30; sega ni saumi na nona cakacaka e na lotu, Ala. 30:33; sa solia vei Korio e dua na i vakatakilakila, Ala. 30:49; sa liutaka na cakacaka ni kaulotu vei ira na Soramu, Ala. 31:6; kurabuitaka na nodra so-Kalou na Soramu, Ala. 31:19; sa tabaki iratou na nona i tokani e ligana, Ala. 31:36; eratou sa tawase ka dui lako, Ala. 31:37; vunau e na delana ko Onita, Ala. 32:4; vunau vei ira na dravudravuva, Ala. 32:12; sa lako ki na vanua ko Kerisoni, Ala. 35:1; sa vunauci Ilamani, Ala. 36:1; sa tukuna na vu ni nona saumaki ki na lotu, Ala. 36:6, Ala. 38:7; tukuna na nona i valavala ca, Ala. 36:12; tukuna na rarawa kei na marau ka yaco vua, Ala. 36:21; vakamacalataka na nona cakacaka, Ala. 36:24; solia na i vola tukutuku vei Ilamani, Ala. 37:1; sa vunauci Sipiloni, Ala. 38:1; vunauci Sipiloni me kakua ni dokadoka, Ala. 38:12; vakasalataki koya me yalomalumalumu ka dauloloma, Ala. 38:14; sa vunauci Korianitoni, Ala. 39:1; sa cudruvi Korianitoni, Ala. 39:2; sa vakamacalataka na i tovo vakasisila, Ala. 39:5; sa vakamacalataka na tucake tale mai na mate, Ala. 40:1; sa vakamacalataka na i tutu ni mate kei na tucake tale, Ala. 40:11; sa vakamacalataka na i vakavuvuli ni veivakalesui tale, Ala. 40:22, Ala. 41:1; sa vakamacalataka ni sa kilikili me tau na i totogi, Ala. 42:1; sa vakamacalataka na i soro, Ala. 42:15; sa vakamacalataka na lewa dodonu kei na lo-

loma, Ala. 42:24; sa talai Korianitoni me vunau, Ala. 42:31; sa rogoca na vosa ni Turaga ka vakauta vei Moronai, Ala. 43:24; sa vakasalataki Ilamani, Ala. 45:2; sa parofisaitaka na nodra i tovo ca kei na nodra vakarusai na Nifai, Ala. 45:10; sa vakalougatataki iratou na luvu; a sa vakalougataka tale ga na vanua e na vukudra na yalododonu, Ala. 45:15; vakalougataka na i soqosoqo lewe ni lotu, Ala. 45:17; lako vaka ki Mileki, ka sega ni kilai tale e dua na ka me baleti koya, Ala. 45:18; nanumi ni sa kauti koya cake na Yalo Tabu, Ala. 49:19; sa vunautaka na nona i vakavuvuli ko Aminatapi, Ala. 5:41; na nona i vakavuvuli me baleta na masu, me vaka a tukuna ko Sinosi na parofita, Ala. 33:3; me baleta na tucake tale, Ala. 40:1; me baleta na i tutu ni tamata kei na tucake tale, Ala. 40:11; ko parataisi, Ala. 40:12; me baleti ira na i valavala ca, Ala. 40:14; me baleta na vakalesui tale, Ala. 40:22, Ala. 41:1; bula vakayago sa gauna ni bula vakatovolei, Ala. 42:4; me baleta na veivakabulai, Ala. 42:13; me baleta na lewa dodonu, Ala. 42:14; me baleta na i soro, Ala. 42:15; me baleta na loloma, Ala. 42:23; me baleta na noda lewai keda vakai keda, Ala. 42:27. Na buca ko Alama, Mosa. 24:20.

Alama kei Amuleki, erau sa vunau vei ira na kai Amonaia, Ala. 9:1; vosa vei Sisoromi kei ira na tamata, Ala. 12:1; na taro i Anitiona, Ala. 12:20; vunautaka na veivutuni, Ala. 12:33; era sa vesuki rau ko ira na kai Amonaia, Ala. 14:4; erau sa raica ni ra sa vakamai na lewe ni lotu, Ala. 14:10; sa sabica na baludrau na turaganilewa levu, Ala. 14:14, Ala. 14:24; erau sa vesu ka biu ki na vale ni veivesu, Ala. 14:17; sa lewe vuqa era sa lako yani ka sabici rau, Ala. 14:25; sa cavuka na kedrau i vesu, Ala. 14:26; erau sa sereki ni sa bale sobu na lalaga ni vale ni veivesu, Ala. 14:28; erau sa biuti Amonaia ka lako ki Saitomi, Ala. 15:1; erau sa lako ki Saraemala, Ala. 15:18; vunautaka na veivutuni, Ala. 16:13.

Ama, e dua na daukaulotu ni Nifai, ka la'ki vunau vei ira na Leimani mai Mitionai, Ala. 20:2; sereki mai na vale ni veivesu, Ala. 20:28; vunau vei ira na Ani-Anitai, Ala. 21:11; lako ki Mitionai, Ala. 21:12.

Amakiti, nodra tui na Jereti, ka vakamalumalumutaka ko Komu, Ica 10:32.

Amalikaia, nodra i liuliu na i lawalawa ka ra vorati Ilamani, Ala. 46:3; a tamata lawaki ca, Ala. 46:10; sa drotaki Moronai, Ala.

- 46:29; era sa vesu na nona mataivalu, Ala. 46:33; era sa vakamatei na nona i lawalawa, Ala. 46:35; vakauqeti ira na Leimani me ra cudruvi ira na Nifai, Ala. 47:1; nodra i liuliu na mataivalu ni Leimani, Ala. 47:3; sa nakita me kovea na i tutu vakatui, Ala. 47:4; sa vakauta e dua na i tukutuku vei Leonitai, Ala. 47:10; era sa vakavolivolita na nona mataivalu na mataivalu i Leonitai, Ala. 47:14; vakavuna na mate i Leonitai, Ala. 47:18; era sa digitaki koya me nodra turaga ni valu, Ala. 47:19; sa kauta na nona mataivalu ki na koro ko Nifai, Ala. 47:20; Sa vakamatea na tui, Ala. 47:24; sa taura na koro ko Nifai, Ala. 47:31; sa kacivi koya na ranadi, Ala. 47:33; sa buli me tui, Ala. 47:35; sa vakauqeti ira na Leimani me ra cati ira na Nifai, Ala. 48:1; sa lesi ira na Soramu me ra turaga ni valu levu, Ala. 48:5; sa lewa me ra kaba na vanua ko Saraemala, Ala. 48:6; era sa bale mate e vuqa na nona turaganivalu, Ala. 49:25; sa vosacataki Moronai ni sa vakadrukai na nona mataivalu, Ala. 49:27; sa liutaka na nona mataivalu, Ala. 51:12; sa rawa na koro ko Moronai, Ala. 51:23; sa rawa e vuqa na koro, Ala. 51:26; erau sota kei Tenikamu, Ala. 51:29; vakamatei koya ko Tenikamu, Ala. 51:34; sa lesi me sosomitaki koya, ko Amaroni na tacina, Ala. 52:3.
- Amelakai**, sa nakita me tui, Ala. 2:1; era sa sega ni vakadonui koya na lewe ni vanua, Ala. 2:7; era sa buli koya me nodra tui na nona i lawalawa, Ala. 2:9; sa vakamatei koya ko Alama e na i valu, Ala. 2:31; era sa wasei ira tani mai vei ira na Nifai, Ala. 2:11; era sa vakadrukai, Ala. 2:35; boro damudamu na yadredra me kedra i vakatakilakila, Ala. 3:13.
- Ame**, e dua na i tokani i Amoni, Mosa. 7:6.
- Amelekai**, na luve i Apinatomi, Omanai 12; solia na peleti vei Penijamini na tui, Omanai 25; sa tinia na nona i tukutuku, Omanai 30; e dua na i tokani i Amoni, Mosa. 7:6; era veivuke e na kena tara na koro ko Jerusalemi, Ala. 21:2; era sa tamata yalokaukauwa sara mai vei ira na Leimani, Ala. 21:3; sa vunau vei ira ko Eroni, Ala. 21:4; era sa lewe ni lotu i Neori, Ala. 21:4; era sa sega ni saumaki mai, Ala. 23:14; era sa vorata na nodra tui, Ala. 24:2; sa rawa na yalodra ko Setani, Ala. 27:12; era sa lesi me ra turaganivalu, Ala. 43:6; era a toki tani mai vei ira na Nifai, Ala. 43:13.
- Aminiu**, na delana ko, Ala. 2:15.
- Aminori**, na yamata ni Nifai, Ala. 2:22.
- Amuleki**, rairai vei koya na agilosu, Ala. 8:20, 10:7; sa kauti Alama ki na nona vale, Ala. 8:21; sa vakalougatataki koya ko Alama, Ala. 8:26; sa vunau vei ira na tamata mai Amonaia, Ala. 10:1; na luve i Kitiona, Ala. 10:2; tamata rogo levu, Ala. 10:4; parofisaitaka ni ra na vakarusai na kai Amonaia, Ala. 10:23; sa vakatarogi koya ko Sisoromi, Ala. 11:21; sa vunautaki Karisito, Ala. 11:39; era sa cati koya na nona i tokani kei ira na wekana, Ala. 15:16; kaulotu vei ira na Soramu, Ala. 31:6; vunau vei ira na dravudravua, Ala. 34:1; sa vakamacalataka na i soro i Karisito, Ala. 34:10; sa vakatavuvulitaka na masu, Ala. 34:17; sa lako ki Kerisoni, Ala. 35:1; sa tukuna na veivakabulai i Karisito, Ila. 5:10.
- Aminakata**, na luve i Eroni; nodra tui na Jereti, Ica 1:15; tiko vakabobula, Ica 10:31.
- Aminatai**, na kawa i Amuleki ka vakade-wataka na volavola ka tu e na lalaga ni vale tabu, Ala. 10:2.
- Aminatapi**, o koya ka vuki tani mai vei ira na Nifai; sa vakavulici ira na Leimani, Ila. 5:39.
- Amoni**, na kawa i Saraemala, Mosa. 7:3; ko koya kei iratou na nona i tokani eratou sa sota kei Limiai na tui; a vesuki iratou ka biuti iratou ki na vale ni veivesu, Mosa. 7:7; sa vakatarogi e na mata i koya na tui ka sereki, Mosa. 7:8; sa vosa vei ira na tamata i Limiai, Mosa. 8:2; sa wilika na i tukutuku kei Limiai, Mosa. 8:6; sa rogoca na kedra i tukutuku e dua na mata tamata, Mosa. 8:7; sa tukuna vei Limiai ni rawa me vakade-wataka na i tukutuku e dua na parofita, Mosa. 8:13; sa nanumi ni sa dua na bete i Noa na tui, Mosa. 21:23; sa sereki Limiai kei ira na nona tamata, Mosa. 22:11; na luve i Mosaia, Mosa. 27:34; nodra i liuliu na daukaulotu, Ala. 17:18; sa lako ki na vanua ko Isimeli; era sa vesuki koya ko ira na Leimani, Ala. 17:20; sa yaco me tamata i Lamoni na tui, Ala. 17:25; sa vala kei ira na meca ni tui, ka taqomaka na nona qele ni sipi, Ala. 17:34; era sa sega ni vakamatei koya rawa, Ala. 18:3; era nanuma ni sa Kalou, Ala. 18:4; sa vakarautaka na qiqi vakaturaga, Ala. 18:9; sa kila na nanuma ni lomana na tui, Ala. 18:18; sa vakavulici Lamoni na tui, Ala. 18:24; sa tukuna na kedra i tukutuku ko Leimani kei Lemueli, Ala. 18:38; sa curumi koya na Yalo Tabu, Ala. 19:14; sa via vakamatei koya e dua na Leimani, Ala. 19:22; sa tucake tale

ka vunau vei ira na tamata, Ala. 19:33; sa tauyavutaka na i soqosoqo lewe ni lotu, Ala. 19:35; sa sureti me sikovi tama i Lamoni, na tui, Ala. 20:1; sa tarovi koya na Turaga me kakua ni lako ki na vanua ko Nifai, Ala. 20:2; sa lako ki Mitionai me sereki iratou na wekana mai na vale ni veivesu, Ala. 20:3; sota kei tama i Lamoni na tui, Ala. 20:8; sa vakamalumulumutaka na nodra tui na Leimani, Ala. 20:24; eratou sa sereki na wekana, Ala. 20:28; sa lesu tale ki na vanua ko Isimeli, Ala. 21:18; sa vakatavulici ira na tamata i Lamoni na tui, Ala. 21:23; sa veivosaki kei Lamoni na tui kei tacina, Ala. 24:5; sa tukuna na veika eratou sa rawata, Ala. 26:1; sa cudruvi koya ko Eroni, Ala. 26:10; sa vakaucaucautaka na Kalou, Ala. 26:12, Ala. 26:35; sa tukuna me ra dro ki Saraemala, Ala. 27:5; sa masu vua na Turaga, Ala. 27:11; sa yaco yani ki na vanua ko Saraemala, Ala. 27:15; sa sota kei Alama, Ala. 27:16; sa vuabale na nona marau, Ala. 27:17; sa lako vata kei Alama, Ala. 27:25; nodra bete levu na tamata, Ala. 30:20; sa vakatalai Korio tani, Ala. 30:21. Ko ira na Amonai; era sa vakatokai na Anitai-Nifai-Liai, Ala. 23:17; mataivalu cauravou, Ala. 56:57, Ala. 57:6; era sa veivinakati kei ira na Nifai, Ala. 23:18; sa mate na nodra tui na Amoni, Ala. 24:4; era sa sega ni via vala; a ra sa buluta na nodra i yaragi, Ala. 24:12, Ala. 24:16; sa kabai ira mai na Leimani, Ala. 24:20; era sa soli ira me ra mate, Ala. 24:21, Ala. 27:3; era sa veivutuni na nodra meca, Ala. 24:24; era sa saumaki mai na Leimani, Ala. 24:26, Ala. 62:27; a vakamatei ira ko ira na Amelakai, Ala. 24:28, Ala. 27:2; era sa muria na vunau i Mosese, Ala. 25:15, Ala. 30:3; era sa vakanuinui vei Karisito, Ala. 25:16; soli ira me ra nodra bobula na Nifai, Ala. 27:8; sa vakauti na i tukutuku me baleti ira, Ala. 27:21; sa soli na vanua ko Kerisoni me nodra, Ala. 27:22; sa taqomaki ira ko ira na Nifai, Ala. 27:23; era sa wili vata kei ira na i soqosoqo lewe ni lotu, Ala. 27:27; era sa lomani ira na Soramu era sa toki tani mai, Ala. 35:6; era sa toki ki na vanua ko Mileki, Ala. 35:13; era sa cati ira ko ira na Leimani, Ala. 43:11; era sa vukei ira ko ira na Nifai, Ala. 43:12; era sa vakani ira na mataivalu, Ala. 43:13, Ala. 56:27; voleka me ra voroka na nodra veiyalayalati, Ala. 53:13; era sa vakavakarau ki na i valu na cauravou ni Amoni, Ala. 53:16; era sa digitaki Ilamani me nodra i liuliu, Ala. 53:19; era sa vakamalumulumutaki ira na Leimani ko ira na

cauravou ni Amoni, Ala. 56:54; e sega sara ga ni duabulu vei ira e mate, Ala. 56:56; era sa toki ki na vualiku, Ila. 3:12.

Amonaia, na koro ko, Ala. 8:6; vunau ko Alama mai Amonaia, Ala. 8:8, Ala. 9:1; era sa vakasavi koya tani mai kea, Ala. 8:13; sa lesu tale kina ko Alama, Ala. 8:18; sa pafosisaitaka ko Amuleki ni ra na vakarusai na kai Amonaia, Ala. 10:23; era sa vakama na i vola tabu na kai Amonaia, Ala. 14:8; era sa vakamai na tamata yalododonu, Ala. 14:8; era sa vesuki Alama kei Amuleki, Ala. 14:22; sa kabasu na lalaga ni vale ni veivesu mai Amonaia, Ala. 14:27; era sa drotaki rau na kai Amonaia, Ala. 14:29; erau sa vakasavi tani mai Amonaia, ko Alama kei Amuleki, Ala. 15:1; era sa tamata yalokaukauwa na kai Amonaia, Ala. 15:15; era sa vakarusai na kai Amonaia, Ala. 16:9, Ala. 25:2; sa vakatokai me koro lala i Neori, Ala. 16:11; era sa lako mai na Leimani, Ala. 49:1; era sa vakavoutaka tale na koro ko Amonaia ko ira na Nifai, Ala. 49:2; era sa viribaita na koro, Ala. 49:4.

Amaroni, maroroya na i vola tukutuku, 4 Nif. 47; vunitaka na i vola tukutuku, 4 Nif. 48; vakasalataki Momani me baleta na i vola tukutuku, Moma. 1:2; sa muria ko Momani na nona i vakaro, Moma. 4:23; na luve i Omanai, ka solia vua ko tamana me maroroya na peleti, Omanai 3; sa solia na peleti vei Kemisi me maroroya, Omanai 8; nodra tui na Leimani, Ala. 52:3; sa la'ki tukutuku vua na nodra ranadi na Leimani, Ala. 52:12; sa la'ki valuti ira na Nifai e na i yalayala ni vanua e na wasawasa ki na ceva, Ala. 52:12; vakatura na veisautaki ni kaivesu, Ala. 54:1; na i vola i Moronai, Ala. 54:4; sauma mai ko koya, Ala. 54:15; sa daro na nodra kabata na koro ko Jutia, Ala. 56:18; sa soqona vata na nona mataivalu e na vanua ko Moronai, Ala. 62:33; sa vakamatei koya ko Tenikamu, Ala. 62:36.

Amoroni, na nona i tukutuku vei Momani, Moro. 9:7.

Ani-Anitai, sa lako ko Eroni ki, Ala. 21:11; eratou sa vunau mai kea ko Mulokai kei iratou na wekana, Ala. 21:11.

Anitai-Nifai-Liai, sa buli me tui, Ala. 24:3; sa veivosaki kei Amoni kei Lamoni, Ala. 24:5; sa vakarota me ra kakua ni vala, Ala. 24:6.

Anitiomono, nodra tui na kai Mitionai, Ala. 20:4.

Anitioni, i lavo koula, Ala. 11:19.

- Anitiona**, e dua na nodra turaga na kai Amonaia, Ala. 12:20.
- Anitionumi**, na vanua era a la'ki tawana na Soramu, Ala. 31:3; era sa kaba mai na Leimani, Ala. 43:5; era sa biuti Anitionumi na Leimani, Ala. 43:22.
- Anitionamu**, e dua na nodra turaganivalu na Nifai; sa mate e na i valu, Moma. 6:14.
- Anitipara**, na koro ko Anitipara, era sa taura na Leimani, Ala. 56:14; era sa lako ravita na koro na mataivalu i Ilamani, Ala. 56:31; era sa taura lesu tale na Nifai, Ala. 57:4.
- Anitipasa**, na ulunivanua, era sa vakavakarau kina na Leimani me ra vala, Ala. 47:7.
- Anitipasi**, sa lako ko Ilamani me vukei koya, Ala. 56:9; vakalaboci ira na Leimani, Ala. 56:33; toboki ira na Leimani, Ala. 56:49; sa bale mate, Ala. 56:51; sa la'ki vukei ira na mataivalu i Anitipasi ko Ilamani, Ala. 56:52.
- Anitumi**, na vanua ko Anitumi, sa vunitaka kina na peleti ko Amoroni, Moma. 1:3.
- Apinatai**, sa parofisai vei ira na tamata i Noa na tui, Mosa. 11:20, Mosa. 12:1; era sa kauti koya vei Noa na tui, Mosa. 12:16, Mosa. 17:6; sa biu ki na vale ni veivesu, Mosa. 12:17; sa vakamaduatiki ira na tamata, Mosa. 12:19; sa cavuta na vosa i Aisea, Mosa. 12:21, Mosa. 14:1; sa cavuta na vunau e tini, Mosa. 12:35, Mosa. 13:13; sa serau na matana, Mosa. 13:5; sa vunautaka na i soro i Karisito, Mosa. 13:28; sa tukuna na nona lauvako ki na kauveilitai, Mosa. 15:7; sa tukuna na lewa dodonu va-Kalou, Mosa. 16:1; sa vunautaka na veivakabulai kei na tucake tale mai na mate, Mosa. 16:6; sa cudruvi koya ko Noa, Mosa. 13:1, Mosa. 17:1; sa parofisaitaka ni ra na vakamai e vuqa vei ira, Mosa. 17:15; ai matai ni tamata me vakamai, Mosa. 17:13, Ala. 25:11; sa vakalougatiki ko Alama ni a vakabauta na nona vosa, Mosa. 26:15; sa yaco na vosa i Apinatai, Mosa. 20:21, Ala. 25:9, Moma. 1:19.
- Apinatomi**, na luve i Kemisi, sa vola na kedra i tukutuku na Nifai, Omanai 10.
- Apisi**, na yalewa ni Leimani ka sa vakabauta tu na Kalou, Ala. 19:16; sa kaciwi ira na tamata ki na vale ni tui, Ala. 19:17; sa rarawataka na nodra veileti na tamata, Ala. 19:28; sa vakaduria cake na ranadi, Ala. 19:29.
- Apositolo**, sa raica ko Nifai, 1 Nif. 14:20; ko Joni na i apositolo, sa tukuna na veika e na yaco e na i vakataotioti kei vuravura, 1 Nif. 14:22, 27; sa raica ko Liai e na raivotu, 1 Nif. 1:10; sa raica ko Nifai e na raivotu, 1 Nif. 11:29; era sa valuti ira na i apositolo ko ira na Isireli kei na veimatanitu, 1 Nif. 11:35; era na lewai ira na mataqali i Isireli, 1 Nif. 12:9; eratou sa vakadinadinataka na i tukutuku vinaka, 1 Nif. 13:24; era sa vakayacora e vuqa na cakacaka mana, Moma. 9:18.
- Aqola**, sa viribaiti na koro, Moma. 2:4; era sa vakasavi tani na Nifai mai kea, Moma. 2:4.
- Asa**, e na vanua yalataki, 1 Nif. 18:25.
- Atama**, sa lutu ko Atama me sucu kina na tamata, 2 Nif. 2:25; era na vakabulai na nona kawa, 2 Nif. 9:21, Mosa. 4:7; sa lutu ni a kania na vuanikau vakatabui, Ala. 12:22; sa tarovi me kakua ni kania na vuanikau ni bula, Ala. 42:3; sa volai tu na kena i tukutuku e na peleti i Jereti, Ica 1:4.
- Atama kei Ivi**, sa volai tu e na peleti parasa na kedrau i tukutuku, 1 Nif. 5:11; erau sa vakatalai tani, 2 Nif. 2:19.
- Bacani**, ira na Leimani mai na nodra koro ni valu, Ala. 52:21; sa sega na sala e rawa me ra bacani kina, Ala. 58:1.
- Batigaga**, nei mate, Ala. 22:14, Mosa. 16:7.
- Beca**, era na rusa ko ira sa beca na cakacaka ni Kalou, Moma. 9:26.
- Bete**, erau sa lesi ko Jekope kei Josefa, 2 Nif. 5:26, Jeko. 1:18; era sa veileti vakai ira, 2 Nif. 28:4; sa lesi ira ko Penijamini na tui, Mosa. 6:3; ko ira na bete i Noa, Mosa. 19:23; cakacaka me ra qaravi ira vakai ira, Mosa. 27:5, Ala. 1:26; lesilesi va-Kalou, Ala. 13:1; sa lesi ira ko Alama, Ala. 15:13; ko ira na bete kei na parofita vakailasu, 4 Nif. 34; na i vakarau ni nodra lesi, Moro. wase 3. Bete Vakailasu ka i valavala ca, 2 Nif. 10:5; tabu, 2 Nif. 26:29; vakatavuvulitaka vei ira na tamata, Ala. 1:12.
- Bilo**, ni nona cudru katakata, 2 Nif. 8:17, Mosa. 3:26, Ala. 40:26, 3 Nif. 11:11; na waini, 3 Nif. 18:8, Moro. 5:1; me vakasavasavataki e liu na lomana, Ala. 60:23, Ala. 60:24.
- Bukawaqa**, sa raica ko Liai na durubukawaqa, 1 Nif. 1:6; kei na sulifure, 2 Nif. 9:16, 2 Nif. 28:23, Jeko. 3:11, Jeko. 6:10, Mosa. 3:27, Ala. 12:17, Ala. 14:14; sega ni boko rawa, Mosa. 2:38, Ala. 5:52, Moma. 9:5; sa vakamai ko Apinatai, Mosa. 17:13; sa vakamai ko Noa, Mosa. 19:20; era sa vakamai ko ira na Leimani era sa lotu, Ala.

25:5; e na cudruvi e na bukawaqa mai eli, 3 Nif. 12:22, Moma. 8:17; sa vakavolivoliti Liai kei Nifai na bukawaqa, Ila. 5:23, Ila. 5:43; sa vakavolivoliti ira na gone lalai, 3 Nif. 17:24; sa vaka na nona bukawaqa na dausava koula, 3 Nif. 24:2; eratou sa biu ki na lovo ni bukawaqa ko iratou na tisaipeli ni Nifai, 4 Nif. 32; papitaiso e na bukawaqa, raica na Yalo Tabu.

Buku Na Druadrua, era sa buku druadrua vei ira na Nifai ko ira na i lawalawa dau-butaka, 3 Nif. 4:16; sa virikovuti ira na mataivalu i Sereti ko Korianatuma, Ica 14:5.

Bula, bula ga vei Karisito, 2 Nif. 25:25, Moro. 8:12, Moro. 8:19, 22.

Bula Tawamudu, sa vu ni bula tawamudu na gadreva ni i tovo vakayalo, 2 Nif. 9:39; i nuinui mo dou rawata kina na bula tawamudu, Moro. 7:41; sa soli na galala vua na tamata me digitaka na, 2 Nif. 2:27, 2 Nif. 10:23; na i vakavuvuli me baleta na bula tawamudu, 2 Nif. 9:39, 2 Nif. 31:18, Inosi 3; ia tiko ga e na sala ki na bula tawamudu, Jeko. 6:11.

Buli, sa buli ko vuravura, 1 Nif. 17:36, 2 Nif. 1:10, 2 Nif. 2:14; sa buli ko Atama, Mosa. 28:17; sa buli na tamata, Jeko. 4:9; sa buli me ucuya na Kalou, Ica 3:16.

Bubului, e na nona i lesilesi tabu, Ala. 50:39; kei na veiyalayalati ni cakacaka butobuto, Ala. 37:27, 29, Ila. 6:21, Ila. 6:30, 4 Nif. 42, Ica 8:15, 20, Ica 10:33; erau sa veiyalayalati ko Nifai kei Soramu, 1 Nif. 4:33, 35, 37; era sa vosa bubului na tamata i Amoni, Ala. 53:11, 14, Ala. 56:8; sa vakasuka na nona yalayala ko Momani, Moma. 5:1.

Bulubulu, sa sega e dua me lesu mai kina, 2 Nif. 1:14; e na soli ira mai na yago sa vesuka tu, 2 Nif. 9:12; sa sega na kaukauwa ni i bulubulu, Ala. 22:14; e na dolavi na i bulubulu, Ila. 14:25; sa kauta na tevoru na yalodra na tamata ki na i bulubulu, 1 Nif. 14:3, 2 Nif. 2:29; na mate vakayalo sa i koya ko eli, 2 Nif. 9:12; e na soli ira mai na mate era sa tiko kina, 2 Nif. 9:12; na rawa ni bulubulu, Jeko. 3:11, Ala. 26:13; vesuki tu e na i vau ni mate kei na i bulubulu, Ala. 5:7; e na sega ni rawata na matamata ni koro ko etesi, 3 Nif. 11:39; sa davo kina na Karisito, ka siga tolu, 2 Nif. 25:13.

Bulumakau, sa tu e na vanua yalataki, 1 Nif. 18:25; era sa sautu na Jereti e na manumanu yava i va, na bulumakau, Ica 9:18; e na kania na co ni sila na laione me vaka na

bulumakau, 2 Nif. 30:13; era sa susuga na Nifai na veimataqali bulumakau, Inosi 21; era sa soqoni ira vata na nodra bulumakau, 3 Nif. 3:22, 3 Nif. 4:4; era sa kauta lesu tale na nodra bulumakau ki na nodra vanua, 3 Nif. 6:1.

Butobuto Loaloa, sa ubia na vanua yalataki, 1 Nif. 12:4; e na talevi ira e na kabukabu butobuto, 1 Nif. 19:11; e na kauti ira tani mai na veika sa buwawa ka butobuto, 1 Nif. 22:12; e na vakarusa na cakacaka butobuto, 2 Nif. 10:15; takali na i ubi butobuto mai na matadra, 2 Nif. 30:6; na vatu sa serau vaka na cina e na butobuto, Ala. 37:23; na bogi sa sega ni butobuto, sa i vakatakilakila ni sucu i Karisito, Ila. 14:3, 3 Nif. 1:15; butobuto na vanua e na tolu na siga; ai vakatakilakila ni mate i Karisito, 3 Nif. 8:3; cawa ni butobuto loaloa, 3 Nif. 8:20; sa seyavu tani na butobuto, 3 Nif. 10:9.

Buwawa, sega ni buwawa mai na peleti e na kena tu vakadede, 1 Nif. 5:19, Ala. 37:5.

Ca, na ka ca sa mai vua na tevoru, Omanai 25, Ala. 5:40, Moro. 7:12; era sa kusarawa ni kitaka na ka ca, Ila. 12:4; era sa ca sara na noqu tamata, Moro. 9:18.

Cabocabo Ni Soro, sa tara ko Liai, 1 Nif. 2:7; e na vale ni soro mai Saitomi, Ala. 15:17.

Caka Ca, sa i soro ko Karisito e na vuku ni nodra caka ca na tamata, Mosa. 13:28, Mosa. 14:5, 6, Mosa. 14:11; era sa kusarawa ni kitaka na ka ca, Mosa. 13:29, Ala. 46:8, Ila. 12:4; na ka gaga kei na i vesu ni valavala ka, Mosa. 27:29, Ala. 41:11, Moma. 8:31, Moro. 8:14.

Cakacaka, ni sa sega na ka me caka se cakacakataki, 2 Nif. 2:13, 2 Nif. 2:26; sa soli na galala vua na tamata me lewa na ka e kitaka, Ala. 12:31, Ila. 14:30; veivakurabuitaki na cakacaka ni Turaga, 1 Nif. 14:7, 2 Nif. 25:17, 2 Nif. 29:1, 3 Nif. 21:9; na cakacaka veivakurabuitaki vei ira na matanitu tani, 1 Nif. 22:8; cakacaka veivakurabuitaki, 2 Nif. 27:26; e na ia tiko ga ka tawamudu na cakacaka ni Turaga, 2 Nif. 29:9.

Cakacaka Mana, kevaka me a cakava na cakacaka mana vei ira na mata tamata eso, era na veivutuni, 2 Nif. 10:4; sa kitaka ko Jisu na cakacaka mana e vuqa, 2 Nif. 26:13, Mosa. 3:5; Kalou ni caka mana, 2 Nif. 28:6; sa kitaka na cakacaka mana ko Nifai na luve i Ilamani, Ila. 16:4; sa vakayacora na cakacaka mana, 3 Nif. 1:4; na cakacaka

- mana i Karisito vei ira na Nifai, 3 Nif. 17:7, 3 Nif. 26:15; na cakacaka mana eratou vakayacora na tisaipeli, 4 Nif. 1-5; sa sega ni mudu na nona cakacaka mana na Kalou, Moma. 9:15.
- Cala**, era sa vunauci e na nodra cala, Jeko. 2:9; kevaka me a sega ni cala bibi sara, Jeko. 2:22; me lewai ira ko Alama e na nodra cala, Mosa. 26:11; sa vunautaka ko Korio ni ra na sega ni cala, Ala. 30:17; era sa veivutunitaka na nodra cala, Ala. 37:8, 3 Nif. 1:25; era sa cala sara na Soramu, Ala. 31:9; me vakadodonutaki na cala levu ni nodra papitaiso na gone, Moro. 8:6; mo lako yani ka tusanaka na nomu cala, Ala. 39:13; veivutunitaka na nodra cala, 3 Nif. 1:25; kevaka sa cala, sa cala ga na tamata yadua, Moma. 8:17; eda na kila vinaka na noda cala, 2 Nif. 9:14, Jeko. 6:9, Mosa. 2:38, Mosa. 3:25, Ala. 5:18, Ala. 11:43; dou sa kila tu na nomudou cala, Moma. 9:3.
- Cauravou**, mataivalu cauravou nei Ilamani, Ala. 53:22, Ala. 56:57.
- Cava**, sa liwa na cava rerevaki e na nodra soko tiko, 1 Nif. 18:13; e na talevi ira na Isireli e na cava, 1 Nif. 19:11; e na talevi ira e na covulaca kei na cava, 2 Nif. 27:2; e na tubu na cava levu e na gauna sa mate kina ko Karisito, Ila. 14:23, 3 Nif. 8:6.
- Ceuti**, dredre ni ceuti e na peleti, Jeko. 4:1; ceuti e na peleti, 2 Nif. 5:32, Mosa. 8:9; na vatu levu sa ceuti tu, Omanai 20.
- Coke**, e na dua na coke i Jese, 2 Nif. 21:10.
- Colacola**, au na vakamamadataka na nomuduo i colacola, Mosa. 24:14.
- Covulaca**, e na kauti ira tani na covulaca, 2 Nif. 26:5; e so sa kauti ira tani na covulaca, 3 Nif. 8:16.
- Cudru**, e na cudruvi ko koya sa beca na vosa ni Turaga, Ica 4:8; erau sa cudruvi au ko Lemueli kei Leimani, 2 Nif. 4:13, 2 Nif. 5:1; na cudru ni Turaga, 2 Nif. 26:6; sa vakatubura na cudru e lomadra, 2 Nif. 28:20; era sa cudru sara ka sega ni rerevaka na mate, Moro. 9:5; sa cudruvi iratou sara na Turaga, 1 Nif. 16:39; sa cudruvi ira e na vuku ni nodra caka cala, Ila. 15:3; sa cudruvi na taci Jereti, Ica 2:14; sa dau cudruvi ira na nona tamata na Turaga, Mosa. 23:21; sa tau vua na cudruvi sa vu ni noda veivinakati tale, Mosa. 14:5; au na cudruvi ira e na cudru ca sara, 1 Nif. 2:23; sa cudruvi ira e na cudru ca sara, 2 Nif. 5:21, Jeko. 3:5, Ala. 3:6; sa cudruvi na vanua, Ila. 13:30, 3 Nif. 3:24, Ica 14:1; sa sega ni tau vei ira na cudru ni Kalou vei
- Atama e na vukuqu, Moro. 8:8; na nona cudru na dauveivakasaurarataki, 2 Nif. 8:13; sa cudruvi Moronai sara ko Jekope, Ala. 52:33; na cudru waqawaqa e sa sega ni bau kilai e liu, 3 Nif. 21:21; kakua ni cudruvi keimami, 3 Nif. 13:11.
- Dai**, au a coko e na nodra dai na meca, Mosa. 23:9.
- Dakai**, sa kamusu na dakai nei Nifai, 1 Nif. 16:18.
- Dali**, erau sa vesuki Nifai e na dali, 1 Nif. 7:16, 1 Nif. 18:11; vesu e na dali ni tevoro, 2 Nif. 26:22; me vakarautaki na dali kei na i kabakaba, Ala. 62:21.
- Daubutako**, raica na i lawalawa daubutako i Ketianitoni.
- Daucakaisausau**, era sa daucakaisausau, Ala. 1:32, Moma. 1:19.
- Daukerekere**, dou solia vua sa kerekere, Mosa. 4:16.
- Daulaba**, e na ca ko ira sa daulaba, ni ra na mate, 2 Nif. 9:35.
- Dausiga**, sa yaco na dausiga e na vanua taucoko, Ica. 9:30; sa yalataki tu na dausiga, 2 Nif. 1:18, 2 Nif. 6:15, 2 Nif. 10:6, 2 Nif. 24:30, Ila. 10:6, Ila. 13:9, Ica 9:28; sa yaco na dausiga, Ica 9:30, Ica 11:7; dou na vakarusai e na dausiga, Ala. 10:22.
- Dautagane**, ko ira na bete i Noa kei ira na yalewa dautagane, Mosa. 11:14; Isapela na yalewa dautagane, Ala. 39:3; na dautagane ni vuravura taucoko, 1 Nif. 14:10, 11, 12, 1 Nif. 22:13, 14, 2 Nif. 10:16, 2 Nif. 28:18.
- Dauveisorovaki**, dou vakararavi vua na Dauveisorovaki, 2 Nif. 2:28.
- Dauveivacageui**, Moro. 8:26; raica tale ga - Yalo Tabu.
- Dauveivoli**, 3 Nif. 6:11.
- Dauvere**, na luve ni tevoro, 3 Nif. 27:32, 3 Nif. 29:7.
- Dauveivakalialiai**, ka sa oti na dauveivakalialiai, 2 Nif. 27:31.
- Daurairai**, a sa ubia na uludra na daurairai e na vuku ni nodra caka ca, 2 Nif. 27:5; tamata daurairai, 1 Nif. 2:11, 1 Nif. 5:2, 4.
- Dauvosa**, era sa tamata vucesa ka dauvosa, Ala. 1:32.
- Dela Ni Vale**, na vosa ni vola sa dregati e na kacivaki e dela ni vale, 2 Nif. 27:11.
- De Ni Kaukamea**, Ala. 34:29.
- Didivara**, ko ira sa didivara ka sega ni via vakarorogo, 2 Nif. 9:31; e na rogoca na

vosa ni vola ko koya sa didivara, 2 Nif. 27:29; ra rogo na didivara, Mosa. 3:5; sa vakabulai ira na didivara ko Karisito, 3 Nif. 17:7; eratou sa vakabulai ira na didivara ko iratou na tisaipeli, 4 Nif. 5.

Digitaki, na vanua sa digitaki mai vei ira na veivanua kece ga, 1 Nif. 2:20, 2 Nif. 1:5, 2 Nif. 10:19, Ica 2:7,10,12,15, Ica 13:2; a parofita digitaki, 2 Nif. 3:6; tamata digitaki, 2 Nif. 1:19; na gone yalewa totoka sa digitaki, Ala. 7:10; ko ira sa digitaka na Turaga, Moro. 7:31.

Dra, sa vakavulavulataki na nodratou i sulu e na nona dra, 1 Nif. 12:10, Mosa. 3:11, Ala. 21:9; mo dou vakananuma kina na noqu dra, 3 Nif. 18:11, Moro. 5:2; a ra na mateni e na nodra dra, 1 Nif. 22:13; era na mateni e na kedra dra, 2 Nif. 6:18; na nodra dra na yalododonu e na tagi mai na loma ni qele, 2 Nif. 28:10.

Dregati, e na dregati na i vola, 2 Nif. 27:7.

Dro, era sa veidroyaki na Leimani, Mosa. 20:12; me ra kakua ni dro na kai Morienitoni, Ala. 50:33; sa dro ko Kisikumeni, Ila. 1:10; era sa dro na i lawalawa daubutako i Ketianitoni, Ila. 2:11; era sa dro na tamata i Jekope, 3 Nif. 7:12; keimami sa dro tale yani, Moma. 5:7.

Dukadukali, na wai dukadukali a raica ko tamaqu, 1 Nif. 15:27; na ka dukadukali kece ga, Ala. 5:22, Ala. 7:21, Moma. 9:4.

Domo, au sa tabalaka cake na domoqu vua na noqu Kalou, 2 Nif. 4:35; na domo ni agilosi sa vaka na rorogo ni kurukuru, Ala. 38:7; sa rorogo mai e dua na domo, Ila. 5:29; sa rogo vei ira na lewe i vuravura kece ga e dua na domo, 3 Nif. 9:1, 3 Nif. 10:3; sa rogo mai lomalagi e dua na domo, 3 Nif. 11:3.

Dusidusi, me vaka sa dusia na ka moqimoqili, 1 Nif. 16:30; sa dusia na sala me ra muria, Ica. 2:5.

Eci, na vanua ko Eci, Ica 8:2; na tama i Eci ko Komu, Ica 1:26, Ica 9:25; sa buli ko Eci me sosomitaki tamana, Ica 9:27; sa mate ko Eci, Ica 10:1; na luve i Ecomi, Ica 1:16, Ica 10:31.

Eia, na luve i Soramu, Ala. 16:5.

Eiia, na luve i Seci, Ica 1:10, Ica 11:10.

Elefaniti, Ica 9:19.

Emironi, e dua na sotia ni Nifai, Moro. 9:2.

Emosi, na luve i Nifai, 4 Nif. 19; sa mate ko Emosi, 4 Nif. 21; na luve i Emosi, 4 Nif. 21; sa mate ko Emosi, 4 Nif. 47.

Emuloni, na vanua ko Emuloni, Mosa. 23:31; sa kune loloma ko Emuloni vua na nodra tui na Leimani, Mosa. 24:1; na nodra i liulu na bete i Noa, Mosa. 23:32; sa vakamasuti ira na Leimani ko Emuloni, Mosa. 23:33; sa to vata kei ira na Leimani, Ala. 23:35; sa lesi ko Emuloni me lewai ira na wekana, Ala. 23:39; sa lesi me nodra i vakavuvuli na Leimani, Mosa. 24:1; sa vakararawataki ira na tamata i Alama, Mosa. 24:8; sa vakarota me mudu na nodra daumasu, Mosa. 24:11; ko ira na luve i Emuloni, Mosa. 25:12; era sa tara e dua na koro levu ko ira na tamata i Emuloni, Ala. 21:2; era sa vakasavi ka vakamatei na kawa i Emuloni, Ala. 25:8, Ala. 25:12; era sa yalo kaukauwa cake sara mai vei ira na Leimani, Ala. 21:3; era sa sega ni saumaki mai, Ala. 23:14, Ala. 24:29; era sa vakauqeti ira na Leimani, Ala. 24:1; era sa mate kina na kawa i Emuloni, Ala. 25:4; era sa vakasavi ira ka vakamatei ira na kawa i Emuloni, Ala. 25:8; sa yaco na parofisai i Apinatai, Ala. 25:9.

Emuno, na i lavo siliva, Ala. 11:6.

Epalomo, sa birika kina ko Oma na nona vale laca, Ica 9:3.

Eparaama, na veiyalayalati ni Turaga vei Eparaama, 1 Nif. 15:18, 1 Nif. 17:40, 2 Nif. 29:14, 1 Nif. 22:9, 3 Nif. 20:25; na Kalou i Eparaama, 1 Nif. 19:10; vakacabori Aisake na luvena, Jeko. 4:5; sa solia ko Eparaama na nona i katini, Ala. 13:15; vakaraitaki vei Eparaama na nona lako mai na Karisito, Ila. 8:17.

Epeli, Ila. 6:27.

Eremoni, era sa dro kina na Leimani, Ala. 2:37.

Eroni, na luve i Mosaia, Mosa. 27:34; era sa vinakata na tamata me nodra tui, Mosa. 29:2; sa lako ki Jerusalemi, Ala. 21:1; kaulotu vei ira na Leimani, Ala. 21:4; sa lako ki na koro ko Ani-Anitai, Ala. 21:11; sa lako ki Mitionai, Ala. 21:12; sa kaivesu tiko mai Mitionai, Ala. 20:2, Ala. 21:13; sa sereki mai vale ni veivesu, Ala. 21:14; sa vunau e na veivale ni lotu, Ala. 21:16; lako ki na vanua ko Nifai, Ala. 22:1; sa lako vua na tui, Ala. 22:2; sa vunauci Amoni, Ala. 26:10; na luve i Eci, Ica 1:16; nodra tui na Leimani, Moma. 2:9; na koro ko Eroni, Ala. 8:13, Ala. 50:14.

Esiloni, na buca, Ica 13:28.

Esiromi, na luve i Oma, Ica 8:4; sa vala kei Jereti, Ica 8:5.

- Esiromo**, na i lavo siliva, Ala. 11:6,12.
- Gaga**, sa vakabulai na yaloqu mai na ka gaga sara, Mosa. 27:29; e na ca vei ira sa vesuki e na ka gaga sara, Moma. 8:31; sa tiko e lomana na ka gaga sara, Moro. 8:14.
- Galala**, e na sereki ira mai na veivakabobu-lataki ki na bula galala, 2 Nif. 3:5; taqo-maka na nodra galala, Ala. 46:35; sa reki-taka na tu galala, Ala. 48:11, Ala. 50:39, Ala. 51:7; sega ni kauwaitaka na matanitu na nodra bula galala, Ala. 59:13; valataka na nodra galala, Ala. 61:6, Ala. 62:1; to-taka tiko ga na nodra galala, 3 Nif. 2:12; era sa vakacacana na bula galala, Ica 8:25.
- Galu**, sa yaco me galu ko Alama, Mosa. 27:19; sa galu ko Korio, Ala. 30:50; sa vakabulai ira na Karisito, 3 Nif. 17:9.
- Gagadre Ca**, dou kakua ni kerea na ka mo dou vakayagataka e na nomudou gagadre ca, Moma. 9:28; sinai e na gagadre ca, Ala. 45:12; sa oti na veimataqali gagadre ca, 4 Nif. 16.
- Garogaro**, vakasalataki ira me ra kakua ni daugarogaro, Jeko. 3:12.
- Gasau Gagata**, me nodra i yaragi, Jero. 8.
- Gasau Vidi Ni Ca**, e na sega ni rawai koya na vere kei na gasau vidi ni ca, 1 Nif. 15:24.
- Gata**, 2 Nif. 21:8, 2 Nif. 24:29, 2 Nif. 30:14; sa laveta na gata parasa ko Mosese, 2 Nif. 25:20, Ila. 8:14; a sa tala e na kedra maliwa na gata vakabukawaqa sa vuka, 1 Nif. 17:41, 2 Nif. 24:29; na gata weli gaga, Ica 9:31; era sa vakarusai na gata weli gaga, Ica 10:19; vuetaka na gata levu, 2 Nif. 8:9, 2 Nif. 23:22.
- Gaunisala**, era sa bulia e vuqa na gaunisala lelevu, 3 Nif. 6:8.
- Gone Lalai**, era sa vosataka na ka e veiva-kurabuitaki, 3 Nif. 26:16; na gone yalewa sa roqota tiko e dua na gone lailai, 1 Nif. 11:20; e na tuberi iratou e dua na gone lailai, 2 Nif. 21:6; dou yaco me vaka na gone lailai, 3 Nif. 11:37; sa nodra tale ga na gone lalai na bula tawamudu, Mosa. 15:25; era sa kila na nona vosa ko ira na gone lalai, Ala. 32:23; a sa kaya me ra kau mai vua na gone lalai, 3 Nif. 17:11; sa keveti ira na gone lalai ka vakalougatataki ira, 3 Nif. 17:21; sa vakavolivoliti ira na gone lalai ko ira na agilosu, 3 Nif. 17:24; sa vakatavulici ira ka vakalougatataki ira na gone na Turaga, 3 Nif. 26:14; era sa kauta vakavesu e vuqa na yalewa kei na gone, ka vakacabori me i soro, Moma. 4:14, Moma. 4:2; dou sa vakalialia na Kalou ni dou sa papitaisotaki ira na gone lalai, Moro. 8:9; ko ira na gone lalai era sa bula vei Karisito, Moro. 8:12, Moro. 8:22.
- Gone Yalewa**, digitaki, Ala. 7:10; raica e na koro ko Nasareci e dua na gone yalewa totoka, 1 Nif. 11:13,15,18.
- Gumatua**, sa kilikili me gumatua sara me rawata kina na lagilagi, Mosa. 4:27; mo gumatua ka muria tiko ga na vunau ni Kalou, Ala. 7:23; me ra gumatua ka dau-cakacaka, 2 Nif. 5:17; levu noqu i yau ni'u sa gugumatua, Ala. 10:4.
- Ica**, na i vola i Ica, Ica 1:2; na luve i Korianito, Ica 1:6, Ica 11:23; na parofisai i Ica, Ica 12:5; era sa beca na nona vosa, Ica 13:2; sa raica na gauna i Karisito, Ica 13:4; sa vuni tiko e na qara vatu, Ica 13:18, Ica 13:22; sa tukuna oti vei Ica na Turaga, Ica 14:24; sa qai nanuma lesu na vosa i Ica ko Korianatuma, Ica 15:1; sa vunitaka na i vola tukutuku, Ica 15:33; sa tinia na nona i tukutuku, Ica 15:34.
- Icemi**, nodra tui na Jereti; na luve i Eiya, Ica 1:9, Ica 11:11.
- Icomi**, na luve i Lipi; na nodra tui na Jereti, Ica 1:17, Ica 10:29.
- Ifereimi**, sa to vata ko Siria kei Ifereimi, 2 Nif. 17:2; era na kila kina ko ira na Ifereimi, 2 Nif. 19:9; e na takali na vuvu i Ifereimi, 2 Nif. 21:13; na delana ko, Ica 7:9.
- Ijipita**, a volitaki ko Josefa ki Ijipita, 1 Nif. 5:14, 2 Nif. 3:4, 2 Nif. 4:1, Ala. 10:3; kau tani mai Ijipita, 1 Nif. 5:15, 1 Nif. 17:40; sa volai e na kena i volavolai vou vaka-Ijipita, Moma. 9:32; sa volai e na mata ni vola vaka-Ijipita, 1 Nif. 1:2, Mosa. 1:4.
- Ika**, na nona i vakavuvuli na i Vakabula, 3 Nif. 14:10; era sa vakarautaka na saqa ni wai me biu kina na ika, Ica 2:2.
- Ilama**, 2 Nif. 21:11.
- Iлами**, na koro ko, Mosa. 23:20; ai tokani i Amoni, Mosa. 7:6.
- Ilaijia**, au na talai Ilaijia na parofita e liu vei kemudou, 3 Nif. 25:5.
- Ilamani**, na i vola i Ilamani, Ila. 1; na luve i Penijamini na tui, Mosa. 1:2; na luve i Alama, Ala. 31:7; sa lesi ira na bete kei na i vakavuvuli, Ala. 45:22; sa vunautaka na vosa ni Kalou, Ala. 62:45; sa vakadeitaka na i soqosoqo lewe ni lotu, Ala. 46:38; sa vakamasuti ira na Amoni me ra kakua ni voroka na nodra yalayala, Ala. 53:14; sa liutaka na mataivalu e 2,000 na cauravou, Ala. 53:19; sa volavola vei Moronai, Ala.

56:1; sa la'ki vukei Anitipasi, Ala. 56:9, Ala. 56:50; sa virikovuti ira na Leimani, Ala. 56:54; taura e dua na i vola i Amaroni na tui, Ala. 57:1; sauma na i vola ni tui, Ala. 57:2; na i kuri ni 2,000 na nona mataivalu, Ala. 57:6; sa vakavolivolita na koro ko Kumeni, Ala. 57:8; sa lesu tale ki Saraemala me qarava na cacacaka vakalotu, Ala. 62:42; sa mate ko Ilamani, Ala. 62:52; sa soli na i vola tukutuku vei Ilamani na luve i Ilamani, Ala. 63:11; sa digitaki me turaganilewa levu, Ila. 2:2; sa lewa vakadodonu ka muria na vunau ni Kalou, Ila. 3:20; na nona i vakasala vei rau na luvena, Ila. 5:5; sa mate ko Ilamani, Ila. 3:37.

Iloilo, e 16 na vatuu lalai ka rawa me raibasikati me vaka na iloilo, Ica 3:1.

Iloramu, na luve i Penijamini na tui, Mosa. 1:2.

Ima, na luve i Oma, Ica 1:29; sa buli me nodra tui na Jereti, Ica 9:14.

Imanueli, e na vakayacani koya ko Imanueli, 2 Nif. 17:14, 2 Nif. 18:8.

Iminai, na luve i Mosaia, Mosa. 27:34; kaulotu vei ira na Leimani, Ala. 25:17; sa lesi me liutaka na lotu mai Saraemala, Ala. 31:6.

Inosi, solia vua na peleti ko Jekope na tamana, Jeko. 7:27; sa bokoci na nona i valavala ca, Inosi 5; sa solia vei Jeromi na peleti, Jero. 1.

Iri Ni Buka, sa cakava ko Nifai e dua na iri ni bukawaqa mai na kuli ni manumanu, 1 Nif. 17:11.

Irianitumi, a kena i balebale na wai levu, 1 Nif. 17:5.

Isaia, sa tukuna ni na vakarusai ko Jerusalemi, Ila. 8:20.

Isapela, na yalewa dautagane, Ala. 39:3.

Isimeli, kei na nona matavuvule eratou sa lako vata kei Nifai ki na lekutu, 1 Nif. 7:5, 1 Nif. 7:22; ko iratou na luvena eratou sa vakawati kei na luve i Liai, 1 Nif. 16:7; erau sa veiwatini ko Soramu kei na ulumatua i Isimeli, 1 Nif. 16:7; sa mate ko Isimeli, 1 Nif. 16:34; ko Lamoni na kawa i Isimeli, Ala. 17:21; na kawa i Aminatai, Ala. 10:2; na vanua ko Isimeli, Ala. 17:19, Ala. 17:20, Ala. 17:21; sa tara na vale ni lotu e na vanua ko Isimeli, Ala. 21:20.

Isireli, era na vakatautauvatani kei na vu ni olive, 1 Nif. 10:12; era na veiseyaki, ia era na vakasoqoni vata tale, 1 Nif. 10:14; ko iratou na i apositolo eratou na lewai ira, 1

Nif. 12:9; soqoni vata me valuti iratou na i apositolo ni Lami, 1 Nif. 11:35; matanitu tani era na okati vata kei ira, 1 Nif. 14:2; na veiyalayalati ni Turaga vei ira, 1 Nif. 14:5, 1 Nif. 14:17; era na vakasiusiutaki ka vosa beci, 1 Nif. 19:14; e na vakatubura e dua na tabana yalododonu mai na vua ni tolona, 2 Nif. 3:5; era na vakalesui tale, 2 Nif. 3:13; era na vola na vosa ni Turaga, 2 Nif. 29:12; sa vosa vei ira ko Karisito, 3 Nif. 10:5; e na lako na Karisito vei ira sa yali tu, 3 Nif. 17:4.

Iteni, erau sa vakatalai mai kina ko Atama kei Ivi, 2 Nif. 2:19, Ala. 12:21, Ala. 42:2; e na kunei kina na veika vinaka kece ga, 2 Nif. 8:3.

Itomi, 2 Nif. 21:14.

Jekomi, na luve i Jereti, Ica 6:14.

Jekope, na i vola i Jekope, Jeko. 1; lutudromu na koro ko Jekope, 3 Nif. 9:8; na luve i Liai, 1 Nif. 18:7; dro vata kei Nifai na tuakana, 2 Nif. 5:6; lesi me bete, 2 Nif. 5:26; sa vunau vei ira na tamata, 2 Nif. 6:1, 2 Nif. 11:1, Jeko. 2:1; vakaroti me volavola e na peleti, Jeko. 1:2; sa vakamaduataki Seremi, Jeko. 7:8; sa tinia na nona i tukutuku, Jeko. 7:26; na nodra turaganivalu liu na Soramu, Ala. 52:20; era sa vakavolivolita na mataivalu i Jekope ko ira na Nifai, Ala. 52:31; sa mate ko Jekope, Ala. 52:35; na nodra i liuliu na daubutako, 3 Nif. 7:9; na mataqali i Jekope, 1 Nif. 20:1, 2 Nif. 12:5, 2 Nif. 27:33, 3 Nif. 5:21,25, 3 Nif. 20:16, 3 Nif. 21:2; na kawa i Jekope, Jeko. 1:13.

Jekopukaca, sa kama na koro ko, 3 Nif. 9:9.

Jeremaia, e dua vei iratou na tisaipeli e le tinikarua, 3 Nif. 19:4; na parofissai i Jeremaia, 1 Nif. 5:13; sa biu ki na vale ni veivesu, 1 Nif. 7:14.

Jereti, sa lako tani mai na vale cecere, Ica 1:33; sega ni vakasesei na nona vosa, Ica 1:35; sa yalataki vua na vanua yalataki, Ica 1:42; sa lako ki na buca ko Nimiroti, Ica 2:1; era sa vodo ki waqa ka soko yani, Ica 6:4; kele ki na vanua yalataki, Ica 6:12; sa wiliki ira na nona tamata, Ica 6:19; sa mate ko Jereti, Ica 6:29; na luve i Oma, Ica 8:1; sa vorati tamana, Ica 8:2; sa vakabulai, Ica 8:6; sa bukiveretaki tamana, Ica 8:12; sa buli me tui, Ica 9:4; sa labati ko Jereti, Ica. 9:5; na kedra i tukutuku na Jereti, Ica 1:1; era sa vakarusai, Moro. 9:23.

Jeromi, na i vola i Jeromi; na luve i Inosi, Jero. 1.

Jerupi, Ala. 42:2, Ala. 12:21.

Jerusalemi, na nodra vanua na Leimani, Ala. 21:1; sa la'ki vunau kina ko Eroni, Ala. 21:4; sa lütudromu na koro ko Jerusalemi, 3 Nif. 9:7; parofisaitaki ni na vakarusai na koro levu ko, 1 Nif. 1:4, 1 Nif. 1:18; sa biuta na nodratou vale mai Jerusalemi ko Liai, 1 Nif. 2:4; na parofisai me baleti Jerusalemi, 1 Nif. 7:13; eratou sa lesu tale ki Jerusalemi na luve i Liai, me ratou la'ki kauta mai na peleti parasa, 1 Nif. 3:2; eratou sa lesu tale ki Jerusalemi na luve i Liai, me ratou la'ki kauti Isimeli mai, 1 Nif. 7:2; sa vakarusai ko Jerusalemi, 2 Nif. 1:4, 2 Nif. 6:8, 2 Nif. 25:10; ko ira na kai Saraemala ka lako mai Jerusalemi, Omanai 14, 15; la'ki taukena tale na vanua ko Jerusalemi, 3 Nif. 20:29; sa vakabulai, 3 Nif. 20:34; Jerusalemi Vou, 3 Nif. 20:22, 3 Nif. 21:23; e na lako sobu mai lomalagi, Ica 13:3.

Jese, e na tubu mai e dua na coke mai na dulumi i Jese, 2 Nif. 21:1.

Jesereti, na bure ni oni, Ica 2:3.

Jesoni, na vanua ko, Moma. 2:16.

Jiova, 2 Nif. 22:2, Moro. 10:34, Ala. 18:24,28.

Jiu, na i vola ka vola e dua na Jiu, 1 Nif. 13:23,24, 1 Nif. 14:23; sa lomani ira na Jiu, 2 Nif. 33:8; era sa vakalialiai Liai, 1 Nif. 1:19; sa tiko vei Lepani na kedra i vola tukutuku, 1 Nif. 3:3; na peleti parasa e tu kina na kedra i tukutuku, 1 Nif. 5:12; e na vakatubura na Kalou e dua na parofita, 1 Nif. 10:4; e na vunautaki vei ira na i tukutuku vinaka, 1 Nif. 10:11; sa raica ko Nifai na i vola ka volai tu kina na kedra tukutuku, 1 Nif. 13:23; era na cati ira ko ira na tamata kece ga, 1 Nif. 19:13; sa vosa vei ira na Kalou mai gusudra na parofita, 2 Nif. 9:2; era sa kila na nodra i vosavosa na parofita, 2 Nif. 25:5; era na veiseyaki, 2 Nif. 25:15; era na mateni e na nodra i valavala ca, 2 Nif. 27:1; era sa cati ira ko ira na veimatanitu tani, 2 Nif. 29:5; era na taura na nodra i tukutuku na Nifai, 2 Nif. 29:13; era na muduki tani ko ira sa sega ni veivutuni, 2 Nif. 30:2; me ra kila ni sa i au na Karisito, 3 Nif. 20:31.

Jonasa, e dua vei iratou na tisaipeli e le tinikarua, 3 Nif. 19:4.

Joneami, e dua na turaganivalu liu ni Nifai, Moma. 6:14.

Joni, na i apositolo, 1 Nif. 14:27, 3 Nif. 28:6; sa lesia na Kalou me vola na i vola, 1 Nif.

14:25; sa vola na i Vakatakila i Joni, Ica 4:16.

Joritani, na koro ko, Moma. 5:3.

Josa, sa kama na koro ko, 3 Nif. 9:10; e dua na turaganivalu liu ni Nifai, Moma. 6:14.

Josefa, a volitaki ki Ijipita, 2 Nif. 3:4; e na vakatuburi e dua na parofita mai na nona kawa, 2 Nif. 3:11,14; na parofisai i Josefa, 2 Nif. 4:1; e na sega ni vakarusai sara na nona kawa, 2 Nif. 25:21; tabana yalododonu mai na vua ni tolonga, Jeko. 2:25; ko Amuleki na kawa i Josefa, Ala. 10:2,3; a sega ni vuca sara e dua na tiki ni nona kote, Ala. 46:24; era sa vo ni nona kawa ko ira na Nifai, Ala. 46:23,27, 3 Nif. 10:17, Ica 13:6, Ica 13:10; na luve i Liai ka sucu e na loma ni lekutu, 1 Nif. 18:7; sa kune rarawa e na vuku ni leqa i tinana, 1 Nif. 18:19; sa vakalougatataki koya ko Liai, 2 Nif. 3:1,2, 2 Nif. 3:25; erau sa dro vata kei Nifai, 2 Nif. 5:6; sa lesi me bete, 2 Nif. 5:26, Jeko. 1:18; na kawa i Josefa, Jeko. 1:13.

Josua, na vanua ko, Moma. 2:6.

Jutia, na koro ko, Ala. 56:9, Ala. 56:15.

Kacivi, era sa kacivi e na lewa ni Kalou, Ala. 13:3, Ala. 13:8; na i lesilesi tabu, Ala. 13:4, Ala. 29:13.

Kabakaba, Ala. 62:21.

Ka Bula, sa rarawa na Kalou ni veika bula kece ga, 1 Nif. 19:12.

Kaivesu, me ra na qai veisautaki, Ala. 52:8; era sa vakaroti me ra buluta na nodra mate, Ala. 53:1; era sa vakacakacakataki, Ala. 53:3, Ala. 55:25; sa vakatura ko Amaroni me ra veisau na kaivesu, Ala. 54:1; sa vakatura ko Moronai na i vakarau ni nodra veisautaki, Ala. 54:11; sa vakadonuya ko Amaroni, Ala. 54:20; sa vakamatei e 2,000 vakacaca e na nodra veivorati tiko, Ala. 57:14; era sa vakauti ki Saraemala, Ala. 57:16; era sa sereki ko ira era sa veivutuni, 3 Nif. 5:4.

Kakana, sa vakani Alama ko Amuleki, Ala. 8:20; era sa sega ni vakani rau e na vale ni veivesu, Ala. 14:22; sa daukere kakana ko Korio, Ala. 30:56; era sa voleka ni mate na mataivalu i Ilamani, ni sa sega na kakana, Ala. 58:7; sa sega ni vakauti na kedra kakana na mataivalu, Ala. 60:19; sa vakau vei Liai kei Tenikamu e so na kakana, Ala. 62:13; erau sa vesu ko Nifai kei Liai ka sega ni vakani, Ila. 5:22; sa sega na kakana me ra bula kina na daubutako, 3 Nif. 4:3; era sa vakasasa manumanu ko ira na Jeretani, me kedra Ica 10:19.

Kakavorovoro, era sa kakavorovoro na veivatu lelevu, ni sa mate na Karisito, Ila. 14:22, 3 Nif. 8:16.

Kakimisi, 2 Nif. 20:9.

Kaliki, Mosa. 9:9.

Kalino, 2 Nif. 20:9.

Kalou, na loloma ni Kalou, 1 Nif. 11:22; na vosa dodonu ni Kalou tawamudu, 1 Nif. 12:18; sa soli koya na Kalou me vakoti ki na kauveilatai, 1 Nif. 19:10; vakayacora na Kalou e dua na cakacaka e veivakurabuitaki vei ira na matanitu tani, 1 Nif. 22:8; sa vakarota me ra veivutuni na tamata kece ga, 2 Nif. 2:21; sa ka vakasisila e matana na i valavala ca, Jeko. 2:5; sa vakarota me kakua na bete vakailasu, 2 Nif. 26:29; sa sega ni mudu na nona cakacaka mana, Moma. 9:15; sa sega ni dauveivukiyaki, Moro. 8:18; na Kalou Kaukauwa, 2 Nif. 23:6; Turaga na Kalou kaukauwa, Mosa. 11:23, Ila. 10:11; sa nanuma ko Lamonai ni sa Kalou ko Amoni, Ala. 18:2, Ala. 18:11, Ala. 19:25; era sa vakabauta na Leimani ni dua tiko na Kalou, Ala. 18:5; sa i Jiova ga na Kalou, Ala. 18:28, Ala. 22:9.

Kalokalo, e na cila mai e dua na kalokalo vou, na i vakatakilakila ni sucu i Karisito, Ila. 14:5; sa rairai na kalokalo, 3 Nif. 1:21.

Kamenaia, e dua na turaganivalu liu ni Nifai, Moma. 6:14.

Kana, era sa kaya na i valavala ca, dou kana ka gunu ka ia na marau, 2 Nif. 28:7.

Karisito, na yacana, 2 Nif. 10:3, 2 Nif. 25:19, Mosa. 3:8, 3 Nif. 11:10; ko ira na parofita era sa tukuni Koya, Jeko. 7:11, Ila. 8:19, 3 Nif. 20:24; sa tukuni Koya ko Liai, 1 Nif. 1:19, 1 Nif. 10:17, Ila. 8:22; sa vakabauti Koya ko Nifai na luve i Liai, 1 Nif. 11:6; sa tukuni Koya ko Alama, Mosa. 18:2; sa tukuni Koya ko Amoni, Ala. 18:39; sa tukuni Koya ko Eroni, Ala. 21:7,9; sa tukuni Koya ko Samuela na Leimani, Ila. 14:2; sa tukuni Koya ko Nifai na luve i Ilamani, 3 Nif. 7:16; sa tukuni Koya ko Mosese, 3 Nif. 20:23; e na yaco mai na gauna ka parofisaitaki, 1 Nif. 10:4, Ila. 14:2, 3 Nif. 1:13; era sa tekivu wilika na siga ka na lako mai kina na Karisito, 3 Nif. 2:8; e na sega ni vakaraitaki Koya ki na veimatanitu tani, 3 Nif. 15:23; e na vakatokai me lotu va-Karisito, 3 Nif. 27:8; era sa vakabauti Koya na tamata i Penijamini na tui, Mosa. 4:2; sa raici Koya ko Lamonai na tui, Ala. 19:13; kei na ranadi na wati Lamonai, Ala. 19:29; era sa vakabauti Koya na Anitai-Nifai-Liai, Ala. 24:10; era sa vakabauti

Koya e lewe 8,000 na Leimani, Ila. 5:19; sa baleti Koya na vunau i Mosese, 2 Nif. 11:4; na gata parasa, Ala. 33:19, Ila. 8:14. Na yacana: na Mesaia, 1 Nif. 10:17; na i Vakabula, 1 Nif. 13:40, 1 Nif. 22:12, 2 Nif. 31:13, Mosa. 3:20, 1 Nif. 15:14, 1 Nif. 19:18, 2 Nif. 2:3, 2 Nif. 6:11, 2 Nif. 11:2, Inosi 27, Ala. 7:7, Moro. 8:8; na Luve ni Kalou, 2 Nif. 25:16, Mosa. 15:2, Ala. 5:50, Ala. 34:2, Ala. 34:14, na Luve ni Yalo Dodonu, 2 Nif. 26:9, 3 Nif. 25:2, Ica 9:22; na Luvena e Duabauga, Jeko 4:5, Ala. 12:33, Ala. 13:9; na Yalo Savasava ni Isireli, 1 Nif. 19:14, 1 Nif. 20:17, 1 Nif. 22:5, 2 Nif. 1:10, 2 Nif. 25:29; na Kaukauwa i Jekope, 1 Nif. 21:26, 2 Nif. 6:18; Uluvatu ni Isireli, 1 Nif. 22:12; Tamana kei na Luvena, Mosa. 15:2, Moma. 9:12, Ica 3:14; ai Vakatawa Vinaka, Ala. 5:38, Ila. 7:18; Na Tui ni Lomalagi, Ala. 5:50; Kalou Tawamudu sa bulia na lomalagi kei vuravura, Ala. 11:39; sa vakatekivuna ka sauma tale ga na nodra vakabauta, Moro. 6:4. Ai vakatakilakila: ni nona sucu, 2 Nif. 26:3, Ila. 14:4, 3 Nif. 1:19; ni nona mate, Ila. 14:14,20, 3 Nif. 8:5. Sa sucu mai vua e dua na yalewa, 1 Nif. 11:18, Ala. 19:13; sa papitaisotaki koya ko Joni, 1 Nif. 11:27; era na beci Koya, 2 Nif. 25:12, sa vosota me vakalialiai, Mosa. 15:5; sa laveti e na kauveilatai, 1 Nif. 11:33, 2 Nif. 25:13, Mosa. 3:9, 3 Nif. 27:14; sa tucake tale mai na mate, 2 Nif. 25:13; sa sereka na i vau ni mate, Mosa. 15:8; sa vakaraitaki Koya vei ira na Nifai, 2 Nif. 26:1, 3 Nif. 10:18; sa rogo mai na domona, 3 Nif. 9:1, 3 Nif. 10:3, 3 Nif. 11:3; era sa kila na ka sa tukuna, 3 Nif. 11:6; sa siro sobu mai lomalagi, 3 Nif. 11:8; sa kacivi Nifai, 3 Nif. 11:18; sa lesi Nifai me veipapitaisotaki, 3 Nif. 11:21; sa lesia vakakina e so tale na tamata, 3 Nif. 11:22, 3 Nif. 12:1; sa cakava na cakacaka mana, Mosa. 3:5, 3 Nif. 17:7, 3 Nif. 26:15; sa vakaraitaki Koya vei ira na Isireli era sa yali tu, 3 Nif. 17:4; era sa cuva ka vakarokorokotaki Koya, 3 Nif. 17:10; sa vakalougatataki ira na gone lalai, 3 Nif. 17:21; na madrai kei na waini, 3 Nif. 18:1; sa tabaki iratou na tisaipeli e na ligana, 3 Nif. 18:36; sa lako cake ki lomalagi, 3 Nif. 18:39; sa rairai tale vei ira, 3 Nif. 19:15; sa rairai vei iratou na tisaipeli, 3 Nif. 27:2; sa tukuna na ka e na yaco vei ira na i ka va ni tabatamata, 3 Nif. 27:32; sa i Koya sa solia na vunau, 3 Nif. 15:5; sa vakayacori na i vunau i Mosese, 3 Nif. 15:4,8; ko i au na vu ni vunau kei na rarama, 3 Nif. 15:9; sa sorovaka na nodra cala na tamata e na vuku ni lutu i Atama, Mosa. 3:11, Ala.

5:27, Ala. 22:14; sa vakabulai ira na nona tamata, Mosa. 15:1; e na sega ni mai vakabulai ira na nona tamata e na nodra i valavala ca, Ala. 11:34; sa sauma na ka sa yalataki tu e na lewa dodonu, Mosa. 15:9; sa vakadinadinataki na tucake tale mai na mate, Ala. 4:14, Ala. 40:3, Ila. 14:15; e na vakaraitaki Koya vei ira kece ga sa vakabauti Koya, Mosa. 27:30; era na rawata na bula tawamudu ko ira na gone lalai, Mosa. 15:25; e na qai kunea na nona kawa, Mosa. 15:10; sa lomani ira na veimatanitu tani, ka vakabulai ira, 2 Nif. 33:9; vunautaki vei ira na Isireli na nona i vakavuvuli, 3 Nif. 20:30,31; vakalesui ira na tamata kece ga, 3 Nif. 27:14; e na vakaraitaki Koya tale, 2 Nif. 6:14; vakaraitaki Koya vei ira mai Jerusalemi, 2 Nif. 9:5; e na lewai keda, 2 Nif. 33:7,11, Mosa. 3:10; e na sega ni vakabulai ira era sa beci Koya, 3 Nif. 28:34; na nona vosa vei ira na veimatanitu, 3 Nif. 30:1; na nona i vakavuvuli me baleta na papitaiso, 3 Nif. 11:23; lesi ira me ra veipapitaisotaki, 3 Nif. 11:21; sa vakarota me da veivutuni ka papitaiso, 3 Nif. 11:37; e na soli vei ira na bukawaqa kei na Yalo Tabu, 3 Nif. 12:2; era na vakatokai me ra lewe ni lotu i Karisito, Mosa. 18:17, 3 Nif. 26:21. Ai vakananumi ni yago i Karisito, 3 Nif. 18:7; ni nona dra, 3 Nif. 18:11; mera kakua ni kania na lewequ se gunuva na noqu dra e dua sa sega ni doka, 3 Nif. 18:28. Na lewe tolu va-Kalou, 3 Nif. 11:27, 3 Nif. 11:32. Na veika tale e so: Sa vakatabuya na veileti, 3 Nif. 11:37, 3 Nif. 11:32. Na veika tale e so: Sa vakatabuya na veileti, 3 Nif. 11:28; na tamata kece me veivutuni ka vakabauti Koya, 3 Nif. 11:32; me vaka na gone lalali, 3 Nif. 11:37; na uluvatu, 3 Nif. 11:39; na nona vunau, 3 Nif. 12:3; na nona sipi, 3 Nif. 15:24; e so tale na nona sipi, 3 Nif. 16:1; e na vakasoqoni ira vata tale na mataqali i Isireli, 3 Nif. 16:5; era na wili vata kei na tamata ni Kalou ko ira na matanitu tani, kevaka era sa veivutuni, 3 Nif. 16:13; mo dou dauvakatawa ka masu, 3 Nif. 18:15; masu vakavuvuale vua na Tamaqu, 3 Nif. 18:21; mo dou dausoqoni wasoma, 3 Nif. 18:22; mo dou vulica na i vola tabu, 3 Nif. 23:1; me volai na noqu vosa, 3 Nif. 23:4; sa vakamacalataka na parofisai i Malakai, 3 Nif. 24:1. Na nona tisaipeli: Dou sa nodra rarama na tamata, 3 Nif. 15:12; na yacadratou, 3 Nif. 19:4; sa taroga na ka e ratou vinakata, 3 Nif. 28:1,2; eratou sa tukuna na lewe ciwa na ka eratou vinakata, 3 Nif. 28:2; sa vakadonui na nodratou kerekere, 3 Nif. 28:3; sa vakadonui na nodratou ga-

gadre na lewe tolu, 3 Nif. 28:7; eratou sa vunau ki na veivanua e vuravura, 3 Nif. 28:18; sa taqomaki iratou sara na Turaga, 3 Nif. 28:21; sa sega ni vakatarai me tukuni na yacadratou na lewe tolu, 3 Nif. 28:25; eratou sa dauvukei Momani, 3 Nif. 28:26; kei Moronai tale ga, Moma. 8:11; eratou na lako vei ira na matanitu tani, ia era na sega ni kilai iratou, 3 Nif. 28:27; era sa lotu va-Karisito, Ala. 46:15, Ala. 48:10; era sa vakamatei vuni, 3 Nif. 6:23; e na tubu na Karisito vakailasu, Vosa i Momani 15.

Kaselimi, Ala. 37:23.

Kata, na koro ko, 3 Nif. 9:10.

Katiomana, na koro ko, 3 Nif. 9:8.

Katini, sa solia ko Eparaama vei Melikise-teki, Ala. 13:15; dou sa butakoca na Kalou e na i sigana, 3 Nif. 24:8.

Kaukamea, buli kina na i yaya ni cakacaka vakamatai, 1 Nif. 17:9; sa kunei e na vanua yalataki, 1 Nif. 18:25; sa bulia kina ko Nifai na peleti, 1 Nif. 19:1; matai ni kaukamea, 2 Nif. 5:15; era sa kelua na qele na Jereti, ka bulia kina na kaukamea, Ica 10:23.

Kaukauwa, eratou sa vunau na luve i Mo-saia e na kaukauwa ni Kalou, Ala. 17:3.

Kauveilatai, sa raica ko Nifai ni sa laveti cake e na kauveilatai na Karisito, 1 Nif. 11:33; sa tukuna na Karisito ni na vakoti ki na kauveilatai, 3 Nif. 27:14; ko ira era sa vosota na kauveilatai e vuravura, 2 Nif. 9:18.

Kau, era sa vakavulici na tamata me ra matai ni kau, 2 Nif. 5:15; era sa matai e na i cakacaka ni kau, Jero. 8.

Kawa, na nodra kawa na Jiu, 2 Nif. 30:4; kawa i Nifai, Mosa. 25:2, Mosa. 25:13; kawa i Muleki, Mosa. 25:2; na kawa i Lemueli kei Leimani, Ala. 24:29; nodra kawa na bete i Noa na tui, Ala. 43:13; kawa i Leimani, Ala. 56:3; na kawa i Jekope, 3 Nif. 10:4; na kawa i Ripilakisi, Ica 10:8. Vo ni kawa: ira na vo ni mataqali i Isireli, 2 Nif. 28:2; kau yani na vosa ni vola vei ira, 2 Nif. 30:3; na vo ni kawa i Jekope, Ala. 46:23, 3 Nif. 5:24, 3 Nif. 20:16, 3 Nif. 21:12,22, Moma. 5:24, Moma. 7:10; na vo ni kawa i Josefa, Ala. 46:23, 3 Nif. 10:17, 3 Nif. 15:12, Ica 13:6.

Keni, na luve i Atama, Ila. 6:27; na i matai ni tamata a laba e na i vakatekivu, Ica 8:15.

Kepa, 2 Nif. 20:29.

Kepemi, 2 Nif. 20:31.

Kerisoni, na vanua, Ala. 27:22, soli vei ira na

- Anitai-Nifai-Liai, Ala. 27:22; sa lako ki Kerisoni ko Korio, Ala. 30:19; erau sa lako kina ko Alama kei Amuleki, Ala. 35:1; era sa lako tani mai kea ko ira na Amoni, Ala. 35:13; era sa soqoni kina na mataivalu ni Nifai, Ala. 43:4.
- Ketienitai**, na koro ko, 3 Nif. 9:8.
- Ketianitoni**, sa tamata i lawaki qaseqase, Ila. 2:4; sa drotaki Ilamani, Ila. 2:11; sa vakavuna na nodra malumalumu na Nifai, Ila. 2:13; na nona i soqosoqo daubutako, Ila. 3:23; na nodra lawa, Ila. 6:24; sa vakatakilai vua na vosa bubului, Ila. 6:26; sa vakauqeti koya ko Setani, Ila. 6:29; sa tauyavutaka na i soqosoqo butobuto, Ila. 8:28; era sa vakarusai na nona i lawalawa, Ila. 11:10; era sa muria na nona i valavala, Ila. 11:26.
- Kipi**, nodra tui na Jereti, na luve i Uraia, Ica 1:32, Ica 7:3; sa tiko vakabobula e na lewa i Korio na luvena, Ica 7:7; sa taura tale na matanitu, Ica 7:9; sa buli Sule na luvena me kena i sosomi, Ica 7:10.
- Kiliati**, na taci Sereti, Ica 14:8; erau sa vala kei Korianatuma, Ica 14:3; taura na i tutu i Korianatuma, Ica 14:6; sa labati koya na nona bete levu, Ica 14:9.
- Kilika**, na luve i Jereti, Ica 6:14.
- Kilikala**, e dua na turaganivalu liu ni Nifai, Moma. 6:14.
- Kilikali**, na koro ko, 3 Nif. 9:6; na buca ko Kilikali, Ica 13:27; sa vakadrukai Sereti kina ko Korianatuma, Ica 13:29; sa vakamatei ko Sereti e na buca ko Kilikali, Ica 13:30.
- Kimikimino**, na koro ko, 3 Nif. 9:8.
- Kiminora**, na tama i Akisi, Ica 8:10.
- Kimi**, nodra tui na Jereti, na luve i Morianitoni, Ica 1:22, Ica 10:13; sa tiko vakabobula, Ica 10:14.
- Kisi**, nodra tui na Jereti, na luve i Koromi, Ica 1:19, Ica 10:17.
- Kisikumeni**, sa labati Paorani, Ila. 1:9; sa segata me vakamatei Ilamani, Ila. 2:3; sa vakamatei koya na tamata i Ilamani, Ila. 2:9; sa kama na koro ko Kisikumeni, 3 Nif. 9:10.
- Kiti**, na koro ko, Ala. 51:26, Ala. 55:7, Ala. 55:16; sa viribaiti vakaukauwa, Ala. 55:25; a lesi me kauti ira na kaivesu ni Leimani, Ala. 57:29; era sa veidroyaki na nona kaivesu, Ala. 57:33; era sa sikiti ira e na koro ko Manitai, Ala. 58:16; era sa taura na koro ko Manitai, Ala. 58:21.
- Kitianai**, sa volavola vei Lakoniasi, 3 Nif. 3:10; sa lewa me ra valuti ira na Nifai, 3 Nif. 4:5; sa rerevaki na kedra i rairai na nona mataivalu, 3 Nif. 4:7; era sa moku na nona tamata, 3 Nif. 4:11; era sa druka, 3 Nif. 4:12.
- Kitioni**, e dua na Nifai yaloqaqa, Mosa. 19:4; sa navuca na sala me ra dro bula kina, Mosa. 22:6; sa nodra i liuliu na lewe ni lotu, Ala. 1:7; sa vunauci Neori, Ala. 1:7; sa vakamatei koya ko Neori, Ala. 1:9, Ala. 1:13; na buca kei na koro ko Kitioni, Ala. 2:20, Ala. 6:7; sa vunau ko Alama e na buca ko Kitioni, Ala. 6:8.
- Kitiona**, na tama i Amuleki, Ala. 10:2; na bete levu mai Kitioni, Ala. 30:23; sa lewa me vakau ko Korio vei Alama me lewai koya, Ala. 30:29.
- Kitikitona**, e dua na turaganivalu liu ni Nifai, Moma. 6:13.
- Kitikitonai**, nodra i liuliu levu na mataivalu ni Nifai, 3 Nif. 3:18; sa parofita ka turaganilewa tale ga, 3 Nif. 3:19; sa vakamalumalumatuka na i lawalawa daubutako i Ketianitoni, 3 Nif. 4:14; sa vakadeitaka na tiko sautu 3 Nif. 6:6.
- Koli**, era sa vala me vaka na koli kila ko ira na tamata i Limiai, Mosa. 20:11; era sa vala me vaka na koli ni veikau ko ira na Leimani, Ala. 43:44.
- Ko-ori**, na taci Noa, Ica 7:15; na luve i Noa, ka buli me nodra tui na Jereti, Ica 7:20.
- Komu**, nodra tui na Jereti na tamai Eci, Ica 1:26, Ica 9:25; sa kovei na nona i tutu ka vakamatei, Ica 9:27; nodra tui na Jereti, ka sucu e na gauna ni veivakabobulataki, Ica 10:31; sa valuti Amakiti ka lewa na matanitu taucoko, Ica 10:32; sa valuti ira na daubutako, Ica 10:34; sa taqomaki ira na parofita, Ica 11:2.
- Kumora**, na delana, Moma. 6:2; sa vunitaka kina ko Momani na i vola tukutuku, Moma. 6:6; yaco kina na i otioi ni nodra vala na Nifai kei na Leimani, Moma. 8:2; sa yacana ko Rama vei ira na Jereti, Ica 15:11.
- Komonori**, na delana era a vala kina na Jereti, Ica 14:28.
- Kopa**, sa kunei e na vanua yalataki, 1 Nif. 18:25; era vakayagataka na Nifai, 2 Nif. 5:15, Jero. 8.
- Korio**, na luve i Kipi, Ica 7:3; sa vorati tamana ka toki ki Neori, Ica 7:4; sa vakabobulataki tamana, Ica 7:7; sa rawai koya ko Sule, Ica 7:9; sa veivutuni ka sa lomani

- koya ko Sule, Ica 7:13; na vanua ko Korio, Ica 14:27; era sega ni veivutuni na luvena, Ica 13:17; meca i Karisito, Ala. 30:12; sa lako ki na vanua ko Kerisoni, Ala. 30:19; sa vakasavi mai kea ka lako sara ki Kitioni, Ala. 30:21; sa lewai koya ko Kitiona na bete levu, Ala. 30:23; sa vorati Kitiona, Ala. 30:24; sa kau sara vei Alama, Ala. 30:29; sa cikeva me dua na i vakatakilakila, Ala. 30:43; sa galu, Ala. 30:50; sa vakacalai koya na tevero, Ala. 30:53; sa vakasavi tani, Ala. 30:56; sa mate, Ala. 30:59.
- Korianitoni**, e dua na luve i Alama, Ala. 31:7; sa vunauci koya ko Alama, Ala. 39:1, Ala. 39:3, Ala. 39:11; sa vakayaloqataki, Ala. 41:14; sa vakasalataki koya ko Alama me baleta na lewa dodonu, Ala. 12:14; na i soro, Ala. 42:15; na veivutuni, Ala. 42:16; na noda lewai keda vaka i keda, Ala. 42:27; sa lesi me vunau tale, Ala. 42:31; sa lako ki na vualiku, Ala. 63:10.
- Korianito**, na luve i Moroni, Ica 1:7; a sucu e na gauna ni veivakabobulataki, Ica 11:18; sa tiko vakabobula me yacova ni mate, Ica 11:23.
- Korianitumi**, na luve i Aminakata, Ica 1:14; sa tiko vakabobula e na nona bula taucoko, Ica 10:31; na luve i Ima, Ica 1:28; sa buli me tui, Ica 9:21; sa lewa vakadodonu, Ica 9:23.
- Korianatuma**, na luve i Oma, Ica 8:4; soro vei rau ko Jereti, Ica 8:6; a vakarusai kece na nona tamata, ka qai bula ga ko koya, Omanai 21; na nodra tui na Jereti, Ica 1:1; era sa via vakamatei koya, Ica 13:15; matai sara e na i vakarau ni vala, Ica 13:16; talai ko Ica me vakasalataki koya, Ica 13:20; era na buluti koya e dua na mata tamata tani, Ica 13:21; sa rawai koya ko Sereti, Ica 13:23; eratou sa valuti Sereti na luvena, Ica 13:24; sa valuti koya tiko ko Sereti me tolu na siga, Ica 13:28; sa mavoa na sagana, Ica 13:31; sa yavita na taci Sereti, Ica 14:3; sa taura na i tutu i Korianatuma ko Kiliati, Ica 14:6; sa valuti Lipi, Ica 14:12; sa dro ki Akosi, Ica 14:15; sa vakamatei Lipi, Ica 14:16; sa valuti Sisi na taci Lipi, Ica 14:16; sa drotaki Sisi, Ica 14:17; e na sega ni mate e na i seleiwau, Ica 14:24; erau sa vala kei Sisi mai Komonori, Ica 14:28; sa vakama-voataki koya ko Sisi, Ica 14:30, Ica 15:9; sa veivutuni, Ica 15:3; sa volavola vei Sisi, Ica 15:4, Ica 15:18; sa drotaki Sisi, Ica 15:7; sa dro ki Ripilianikumu, Ica 15:8; sa yaviti ira ka vakasavi ira na mataivalu i Sisi, Ica 15:10; era sa birika na nodra vale laca e na delana ko Rama, Ica 15:11; sa vakaraica tiko ko Ica na veika era sa kitaka, Ica 15:13; na i otioti ni nodrau vala kei Sisi, Ica 15:15; sa vakamatei Sisi, Ica 15:30; sa mavoa ka bale sobu ki na qele, Ica 15:32; nodra turaganivalu na Leimani, Ila. 1:15; sa rawa na koro ko Saraemala, Ila. 1:20; sa vakamatei Pakumeni, na turaganilewa levu, Ila. 1:21; sa lako ki na vanua ko Vanuasautu, Ila. 1:23; sa mate, Ila. 1:30; sa soro na nona mataivalu vei ira na Nifai, Ila. 1:32.
- Koromi**, na luve i Livai, Ica 1:20, Ica 10:16.
- Koula**, sa i yau talei ni lotu vakasisila, 1 Nif. 13:7; sa kunei e na vanua yalataki, 1 Nif. 18:25; era sa vakavulici na tamata me ra matai ni koula, 2 Nif. 5:15; era sa viavialevu na tamata ni sa levu na nodra koula, Jeko. 2:12; era sa solia na koula me nodra i vakacavacava, Mosa. 19:15; era sa vutuniyau e na koula, Ala. 1:29; na nodra i lavo na Nifai, Ala. 11:5.
- Kovana**, ko Alama na kovana, Ala. 2:16; ko Lakoniasi na kovana, 3 Nif. 1:1.
- Kubou**, e na talevi ira e na kubou, 1 Nif. 19:11, 1 Nif. 22:18.
- Kuila**, e na vakarewataka na Turaga na nona kuila vei ira na veimatani, 2 Nif. 15:26; nodra kuila na veimataqali, 2 Nif. 21:10; sa vakarewataka ko Moronai, Ala. 46:12, 13; sa vakaroti me ra vakarewataka e na nodra veivale kei na nodra veikoro, Ala. 51:20.
- Kumeni**, e dua vei ira na tisaipeli e le tinikarua, 3 Nif. 19:4; na koro ko Kumeni, Ala. 56:14, Ala. 57:7.
- Kumenonai**, e dua vei ira na tisaipeli e le tinikarua, 3 Nif. 19:4.
- Kumomu**, yaca ni manumanu, Ica 9:19.
- Kurukuru**, sa parofisaitaki ni na yaco e na gauna sa mate kina na Karisito, 1 Nif. 12:4, 1 Nif. 19:11; e na yacovi ira na tamata ca, 2 Nif. 26:6, 3 Nif. 8:6.
- Kusa**, 2 Nif. 21:11.
- Kuwalomu**, na yaca ni manumanu, Ica 9:19.
- Laba**, au na vakarusa na cakacaka butobuto kei na laba, 2 Nif. 10:15; mo kakua ni laba, 2 Nif. 26:32.
- Lagilagi**, sa nona na Yalosasava ni Isireli na kaukauwa kei na lagilagi, 1 Nif. 22:24; e na lako mai na Luve ni Kalou e na nona lagilagi, Ala. 5:50.
- Laioni**, 2 Nif. 30:12, 3 Nif. 20:16.
- Lakoniasi**, turaganilewa levu ka kovana, 3

- Nif. 1:1; sa taura na nona i vola na nodra kovana na daubutako, 3 Nif. 3:1; sa vakasoqoni ira vata na nona tamata, 3 Nif. 3:13; sa vakarota me ra viria wavoki na bai ni nodra koro, 3 Nif. 3:14; sa turaga dodonu ka vinaka, 3 Nif. 3:2, 3 Nif. 3:12, 3 Nif. 3:16, 3 Nif. 3:19; na luve i Lakoniasi, 3 Nif. 6:19, sa yaco vua na nodra kudru na tamata e na nodra vakamatei tiko na parofita, 3 Nif. 6:25; era sa labati koya na dauvakacaca, 3 Nif. 7:1.
- Lama**, e dua na turaganivalu liu ni Nifai, Moma. 6:14.
- Lami**, era na tiko vata kei na wolifa, 2 Nif. 30:12.
- Lamonai**, na tui ni vanua ko Isimeli, Ala. 17:21; sa dauvakamatei ira na nona tamata cakacaka, Ala. 17:28, Ala. 18:4; sa vesu ko Amoni ka kau yani vua, Ala. 17:21; sa nanuma ni sa Kalou ko Amoni, Ala. 18:2; sa masulaki ira na nona tamata, Ala. 18:41; nanumi ni sa mate, Ala. 19:1; sa bula tale ka vakacaucautaka na Karisito, Ala. 19:12; sa vuabale na nona marau, kei na ranadi tale ga, Ala. 19:13; era sa kurabuitaki koya na tamata, Ala. 19:18; era sa saumaki vua na Kalou na nona tamata, Ala. 19:35; erau sa sota kei tamana, o koya na tui ni vanua taucoke, Ala. 20:8; sa lesu tale ki Isimeli, Ala. 21:18; sa vakarota me tara na veivale ni lotu, Ala. 21:20; sa veivosaki kei Anitai-Nifai-Liai na tacina, Ala. 24:5.
- Lavo**, na yaca ni nodra i lavo na Nifai, Ala. 11:4; era sa sega ni totogitaki ira na tamata ca, ni ra sa saumi ira e na i lavo, Ala. 7:5; era na rusa ko ira sa cakacaka e na vuku ni lavo, 2 Nif. 26:31; yalataka e so na lotu me ra bokoca na i valavala ca kevaka era saumi e na i lavo, Moma. 8:32.
- Lawa**, sa vaqacacotaki vei ira na Nifai, Jero. 5; sa vakaduria ko Mosaia, Ala. 1:1; era totogitaki ko ira sa sega ni muria, Ala. 1:32, Ala. 11:2, Ala. 30:10; era sa vakatanitaka na Nifai na lawa i Mosaia, Ila. 4:22, Ila. 5:2; sa beci na lawa, Ila. 7:4.
- Lawaki**, Ala. 47:4, Ala. 47:30; na i lawaki i Moronai, Ala. 54:3; na i lawaki i Anitipasi, Ala. 56:30; sa tauri ko Manitai e na i lawaki, Ala. 58:28; na i lawaki i Amelakai, Ala. 2:2; na i lawaki i Amalikaia, Ala. 51:27; lawaki ni tevoro, 3 Nif. 21:10.
- Leimani**, na ulumatua i Liai, 1 Nif. 2:5; sa vunauci koya ko tamana, 1 Nif. 2:9; era sa cudruvi na nona kawa, 1 Nif. 12:23; sa lako ki na vale i Lepani, 1 Nif. 3:11; sa dro tani mai vei Lepani, 1 Nif. 3:14; sa veileti kei Nifai kei Semi, 1 Nif. 7:6; sa vakawati kei na dua na luve i Isimeli, 1 Nif. 16:7; sa nakita me vakamatei Liai kei Nifai, 1 Nif. 16:37; erau sa vesuki Nifai ko koya kei Lemueli, 1 Nif. 18:11; sa vakaroti me muria na vunau ni Kalou, 2 Nif. 4:4; sa vakalougatataki na nona kawa, 2 Nif. 4:9; sa cudruvi Nifai, 2 Nif. 4:13; na tui, Mosa. 7:21, Mosa. 24:3; e dua na sotia nei Moronai, Ala. 55:5; na koro ko Leimani, 3 Nif. 9:10; na uciwai na Leimani, 1 Nif. 2:8, 1 Nif. 16:12; era sa cudruvi, 1 Nif. 12:23, 2 Nif. 5:21, Jeko. 3:5; era sa segata me ra vakarusai ira na Nifai, Jeko. 1:14; sa masulaki ira ko Inosi, Inosi 11; sa tasi na uludra ka vau na tolodra, Mosa. 10:8; nodra i vakavuvuli lasu na nodra qase, Mosa. 10:12; ra vesuki ira nodra gone yalewa ko ira na bete i Noa, Mosa. 20:1; era sa veivoli ka vutuniyau, Mosa. 24:7; sa boro na yadredra, Ala. 3:4; era sa cudruvi tale ga ko ira era sa muri ira, Ala. 3:10; e vuqa na ka sa yalataki vei ira, Ala. 9:16; era sa saumaki vua na Kalou, Ala. 17:4, Ala. 23:3,8; era sa daulolo ka masuta na Turaga, Ala. 17:9; sa nodra i yalayala mai vei ira na Nifai e dua na veikau, Ala. 22:27; era sa tudei sara e na vakabauta, Ala. 23:6; era sa biuta tani na nodra i yaragi ni vala, Ala. 23:7, Ala. 24:6; era sa gadreva sara me dua na yacadra vou, Ala. 23:16, Ala. 24:3; era sa valuti ira na sa lotu ko ira na tawa lotu, Ala. 24:1, Ala. 24:21; era sa yalataka ni ra na sauma lesu vei ira na Nifai, Ala. 25:1; era sa vakarusai ira na kai Amonaia, Ala. 25:2; a ra sa vakamai ira e na buka, Ala. 25:5; era sa lako mai me valuti ira na wekadra, Ala. 28:1; era sa vaka i yaragi e na dakai kei na i rabo, Ala. 49:2; era sa kurabuitaka na nodra koro ni i valu na Nifai, Ala. 49:4; era sa boletaka ga na kedra lewe levu, Ala. 49:6; era sa kaba na koro ko Noa, Ala. 49:15, Ala. 49:21; era sa druka ka dro lesu ki Nifai, Ala. 49:25; sa vakasavi ira na mataivalu i Moronai, Ala. 50:7; era sa dro lesu ki Muleki ka vakaruru kina, Ala. 52:2; era sa kaba mai na i yalayala ni vanua ki na wasawasa e na ceva, Ala. 52:11; sa drotaki ira ko Tenikamu, Ala. 52:23; era sa vakadrukai, Ala. 52:39; era sa tauri vakavesu, ka vakacakacakataki, Ala. 53:1; era sa kauta vakavesu na nodra yalewa kei na gone na Nifai, Ala. 54:3; era sa tovolea vakavica me ra virikovuti ira na Nifa, Ala. 55:29; era sa viria na bai ni koro ko Morienitoni, Ala. 55:33; era sa vakamatei na kaivesu, Ala. 56:12; era sa rerevaki ira na Nifai, Ala. 56:24; era

- sa rawa na koro ko Manitai ko ira na Nifai, Ala. 58:28; era sa kaba na koro ko Nifaia, Ala. 59:5; e vuqa era sa vakamatei ka vuqa era sa kau vakavesu, Ala. 62:15; era a vakadrukai ka vakasavi lesu, Ala. 63:15; era sa taura na koro ko Saraemala, Ila. 1:22; era sa veivutuni ka papitaiso e lewe vuqa, Ila. 5:19, Ila. 5:50; era sa solia na nodra vanua, Ila. 5:52; e lewe vuqa sa tamata yalododonu cake vei ira na Nifai, Ila. 6:1, Ila. 6:36; era sa vunau vei ira na Nifai, Ila. 6:4; era sa lako cake ki na vualiku, Ila. 6:6; era sa wili vata kei ira na Nifai, 3 Nif. 2:14; era sa duavata kece ga ka wili me luve i Karisito, 4 Nif. 17; era sa vuki e lewe vica ka vakatokai ira me ra Leimani, 4 Nif. 20, 4 Nif. 38; era sa muria na nodra i vakavuvuli na nodra qase, 4 Nif. 39; era sa yaviti ira na Nifai, Moma. 6:7,11, Moma. 8:8; era sa cata na i vakavuvuli i Karisito, Ica 4:3; era sa kitaka na cakacaka butobuto kece ga, Ica 8:20.
- Lekutu**, sa biuti Jerusalemi ko Liai ka gole ki na lekutu, 1 Nif. 2:4; eratou sa tagi na luve i Isimeli yalewa e na ka rarawa era sota kaya kina, 1 Nif. 16:35; era vakasucu gone kina na nodra yalewa, 1 Nif. 17:20, 1 Nif. 18:7, 2 Nif. 2:1, 2 Nif. 3:1; sa dro kina ko Nifai kei ira na wekana, 2 Nif. 5:5; era sa dro kina na Leimani, Ala. 2:37.
- Lemueli**, na luve i Liai; erau a cudruvi vata kei Leimani, 1 Nif. 2:14; sa cudruvi, 2 Nif. 2:21; eratou sa veivorati mai, 1 Nif. 7:6; sa vakawati, 1 Nif. 16:7; sa via vakamatei Liai kei Nifai, 1 Nif. 16:37; erau sa vesuka na liga i Nifai, 1 Nif. 18:11; sa vakalougatataki ira na luvena ko Liai, 2 Nif. 4:9; sa cudruvi Nifai, 2 Nif. 4:13; era sa vakatakilakilataki na nona kawa, me ra yago loaloa, Ala. 3:7; e na buca ko Lemueli, 1 Nif. 2:14; sa vakaitikotiko kina ko Liai, 1 Nif. 9:1; era sa mataqali i Leimani, Jeko. 1:13; era sa beca na i vakavuvuli i Karisito, 4 Nif. 38.
- Leonitai**, nodra turaganivalu na Leimani, Ala. 47:10; sa vagagai e na lewa i Amali-kaia, Ala. 47:18.
- Lepate**, e na davo vata na lepate kei na luve ni me, 2 Nif. 30:12.
- Lepani**, sa maroroa tu na peleti parasa, 1 Nif. 3:3; sa soli vua na i yau me i sau ni peleti parasa, 1 Nif. 3:24; sa domona ka kovea na i yau, 1 Nif. 3:25; sa vakamatei, 1 Nif. 4:18; na nona i seleiwau, 1 Nif. 4:18, 2 Nif. 5:14, Jeko. 1:10, Vosa i Moma. 1:13, Mosa. 1:16; sa kawa i Josefa, 1 Nif. 5:16.
- Lepanoni**, e na vuki me were bulabula, 2 Nif. 27:28.
- Lesilesi**, sa soli vei Mosese, 2 Nif. 25:30; na i lesilesi tabu ni luve ni Kalou, Ala. 13:16; lesilesi ni Kalou, na i apositolo e le tinikarua, 1 Nif. 12:7; sa lesi ira na bete ko Alama, Mosa. 18:18, Ala. 6:1; sa lesia ko Nifai e so me ra veipapitaisotaki, 3 Nif. 7:25; na i vakarau ni nodratou veilesi na tisaipeli vei ira na bete kei na i vakavuvuli, Moro. 3; lesilesi tabu ni Kalou, sa lesi kina ko Jekope, 2 Nif. 6:2; sa vunautaki Jisu Karisito kina ko Alama, Ala. 6:8; era sa lesi kina na bete, Ala. 13:1; dou muria mo dou savasava kina e matana, Ala. 7:22; era sa kacivi ka lesi kina me tawamudu, Ala. 13:8.
- Lewa Dodonu**, ni Kalou, 1 Nif. 15:35, 2 Nif. 9:17, 2 Nif. 9:26, Mosa. 2:38, Ala. 42:1; e na sega ni cakitaki rawa, Jeko. 6:10; e na sega ni daro, e na vakayacori ga, Ala. 12:32, Ala. 42:13; e na sega ni veisaqasaqa na loloma kei na lewa dodonu, Ala. 42:25.
- Lia**, na i lavo, Ala. 11:17.
- Liai**, sa raica na duru bukawaqa, 1 Nif. 1:6; sa raica na lomalagi e na raivotu, 1 Nif. 1:8; sa raici Karisito kei na nona i apositolo, 1 Nif. 1:9,10; sa raica ni na vakarusai ko Jerusalemi, 1 Nif. 1:13, 1 Nif. 10:3; na nona i tukutuku, 1 Nif. 1:17, 1 Nif. 19:1; sa vunau vei ira mai Jerusalemi, 1 Nif. 1:18; sa biuti Jerusalemi, 1 Nif. 2:4; na nona matavuvale, 1 Nif. 2:5; sa vosa vei rau na luvena e na buca ko Lemueli, 1 Nif. 2:14; sa vakarota me kau mai vua na peleti parasa, 1 Nif. 3:4; sa taura na peleti parasa, 1 Nif. 5:10; sa kawa i Josefa, 1 Nif. 5:14; na nona raivotu, 1 Nif. 8:2; sa tukuna na i Vakabula, 1 Nif. 10:4; a raica e dua na kabasi, 1 Nif. 16:10; sa sucu e na lekutu e rua na luvena, 1 Nif. 18:7; sa yaco ki na vanua yalataki, 1 Nif. 18:23; vosa vei iratou na luvena, 2 Nif. 1:1; sa vakalougatataki Jekope, 2 Nif. 2:2; sa vakalougatataki Josefa, 2 Nif. 3:3; sa vakalougatataki ira na luve i Leimani, 2 Nif. 4:3; sa vakalougatataki ira na luve i Lemueli, 2 Nif. 4:9; sa vakalougatataki Semi, 2 Nif. 4:11; sa mate, 2 Nif. 4:12; na luve i Soramu, Ala. 16:5; e dua na nodra turaganivalu na Nifai, Ala. 43:35; sa cemuri ira na Leimani, Ala. 43:40; sa lesi me turaganivalu liu, Ala. 49:16; sa sota kei ira na Leimani, Ala. 52:28; valuta na mataivalu i Jekope, Ala. 52:36; sa lewa na koro ko Muleki, Ala. 53:2; takosovi ira na meca me taqomaki Vanuasautu, Ila. 1:28;

na luve i Ilamani, Ila. 3:21; sa vunau vei ira na Leimani, Ila. 5:18; lako ki na vanua ko Nifai, Ila. 5:20; biu ki na vale ni veivesu, Ila. 5:21; sa vakavolivoliti koya na bukawaqa, Ila. 5:23; sa lako cake ki na vualiku, Ila. 6:6; dua na koro e na vualiku, Ala. 50:15; era sa vakacibi i valu na tamata e na koro ko ya, Ala. 51:24; sa rawa na koro oqo ko Amalikaia, Ala. 51:26; na vanua ko Liai, Ala. 50:25; era sa kere veivuke vei Moronai ko ira na kai Liai, Ala. 50:27; na vanua ko Liai-Nifai, Mosa. 7:1; na vanua e na ceva sa vakatokai ko Liai, Ila. 6:10.

Lialia, erau kaya sa lialia ko Nifai, 1 Nif. 17:17; dou sa lialia ni dou sa vosataka na i vola tabu, 2 Nif. 29:6; oi kemudou na lialia, Ila. 9:21; era sa veivakalialiai na tamata lialia, Ica 12:26; na nodra lialia na tamata, 2 Nif. 9:28, 2 Nif. 26:10.

Liaona, sa kunea ko Liai, 1 Nif. 16:10; sa kauta ko Nifai, 2 Nif. 5:12; na ka moqimoqili se kabasi, 1 Nif. 16:10, 1 Nif. 16:26; 2 Nif. 5:12, Mosa. 1:16, Ala. 37:38,45.

Limiai, na luve i Noa, Mosa. 7:9; sa talatala me ra soqoni vata mai ki na vale tabu, Mosa. 7:17; era sa bobula tiko vei ira na Leimani, Mosa. 7:22; luvena na tui, Mosa. 19:16; sa buli me tui, Mosa. 19:26; sa yaviti ira na Leimani, Mosa. 20:9; sa tala e so na nona tamata me ra vakasaqara na vanua ko Sarameala, Mosa. 21:25; era sa sega ni kunea; ia era sa kauta mai na kedra i tukutuku na Jereti, Mosa. 22:27.

Limia, e dua na sotia ni Nifai, Ala. 2:22.

Limaia, e dua na turaganivalu ni Nifai, Moma. 6:14.

Limina, na i lavo koula, Ala. 11:5.

Lipi, na luve i Kisi, Ica 1:18; sa buli me tui, Ica 10:18; a tamata dauvakasasa, Ica 10:19.

Livai, na luve i Kimi, Ica 1:21; a tu vakavesu, qai valuta na tui ka kovea na matanitu, Ica 10:15.

Livaliva, kei na kurukuru sa raica ko Nifai e na nona raivotu, 1 Nif. 12:4; e na talevi ira na Isireli na Kalou e na livaliva, 1 Nif. 19:11; e na talevi ira na Nifai e na livaliva kei na kurukuru, 2 Nif. 26:6; yaco e na gauna sa mate kina na Karisito, 3 Nif. 8:7.

Loaloa, era sa yaco me tamata loaloa, 1 Nif. 12:23, Moma. 5:15.

Lokuyara, na siga mo dou veivutuni kina, Ala. 34:33,35.

Lolo, dou ia tiko ga na lolo kei na masumasu,

Oma. 26; Ala. 6:6; Ala. 17:3.

Loloma, na lomasoli sa i koya na loloma, 2 Nif. 26:30; sa dauloloma ko Nifai, 2 Nif. 33:7,8,9; vakabauta na i nuinui kei na loloma, Ala. 7:24, Ala. 13:29, Ica 12:28; lomani ira na luve ni tamata, Ica 12:34; na i vakavuvuli i Momani me baleta na vakabauta na i nuinui kei na loloma, Moro. 7:1; sa lomani ira sara na luve ni tamata, Mosa. 15:9; era sa lomani ira ko ira na Leimani, Mosa. 19:14, Mosa. 20:26, Mosa. 23:34; sa vuabale na loloma i Jisu, 3 Nif. 17:6; sa lomani Jereti na Turaga, Ica 1:35; na yalololoma kei na loloma ni Kalou, 2 Nif. 9:8, 2 Nif. 9:53, Jeko. 4:7; sa vakavolivoliti au na nona loloma, 2 Nif. 1:15; e na sikovi ira e na loloma levu, 2 Nif. 4:26, 2 Nif. 9:53; e na sega ni lomani na tamata sa sega ni veivutuni, Mosa. 2:39; era na lomani ko ira sa veivutuni, Ala. 12:34, Ala. 34:15.

Lomalagi, sa raica ko Liai ni sa wase rua ko lomalagi, 1 Nif. 1:8; sa raica tale ga ko Nifai, 1 Nif. 11:14, 1 Nif. 11:27; sa nona i tikotiko na Kalou kei ira na nona agilosi, Ala. 18:30.

Loma ni bai, sa duabau ga na loma ni bai ka duabau ga na i vakatawa, 1 Nif. 22:25, 3 Nif. 16:3; loma ni bai ni Kalou, 2 Nif. 9:2, Ala. 26:4; loma ni bai ni tevoru, Ala. 5:39.

Lotu ni Kalou, 1 Nif. 14:10; e vuqa era sa papitaiso ka curu me lewe ni nona lotu, Ala. 4:4, 3 Nif. 26:21; era sa dokadoka na lewe ni lotu, Ala. 4:6; e na tauyavutaki na nona lotu e na kedra maliwa na matanitu tani, 3 Nif. 21:22; e na vakatokai me lotu va-Karisito, 3 Nif. 27:8; eratou sa tauyavutaka na tisaipeli, 4 Nif. 1; era sa dausoqoni vakawasoma, Moro. 6:5.

Lotu va-Karisito, ko ira sa vakabauti Karisito, era sa vakatokai me lotu va-Karisito, Ala. 46:15.

Lotu ni Tevoru, 1 Nif. 14:10; lotu vakaitamera ka vakasisila, 1 Nif. 13:5, 1 Nif. 14:3, 1 Nif. 14:17, 1 Nif. 22:13, 2 Nif. 6:12; na dautagane ni vuravura taucoko, 1 Nif. 14:10, 1 Nif. 22:13, 2 Nif. 10:16, 2 Nif. 28:18; sa cakitaka na Karisito, 4 Nif. 29.

Luramu, e dua na sotia qaqa ni Nifai, Moro. 9:2.

Lutu ni Tamata, sa vakarautaki tu na sala ni bera na nona lutu, 2 Nif. 2:4; sa vakavuna na tevoru na lutu ni tamata, Mosa. 16:3, Ica 3:2; sa vakamacalataka ko Eroni na lutu tani ni tamata, Ala. 22:13; na lutu nei Atama era sa muduki tani kina na ta-

- mata, Ila. 14:16; sa vu vei Atama na lutu ni tamata, Moma. 9:12.
- Luve ni Yalododonu**, 2 Nif. 26:9, 3 Nif. 25:2.
- Madrai**, sa vakaroti iratou na nona tisaipeli ko Jisu, me ratou kauta mai vua na madrai, 3 Nif. 18:1; sa dovía ka lotukaka, 3 Nif. 18:3, 3 Nif. 20:3; na masulaki ni madrai, Moro. 4:3.
- Madrali**, 1 Nif. 2:7; sa sega tale ni vakadonuya ko Jisu na i madrali kei na i soro kama, 3 Nif. 9:19.
- Madua**, e na bikai kēda na madua e na siga ni lewa, Ala. 12:15; ko na guilecava na nomu a vakamaduataki, ni ko a gone yalewa, 3 Nif. 22:4.
- Maconai**, e dua vei iratou na tisaipeli e le tinikarua, 3 Nif. 19:4.
- Malakai**, e dua na nodra parofita na Jiu, 3 Nif. 24:1.
- Marau**, tukuna vei iko na i tukutuku oqo mo marau kina, Mosa. 3:4; me ra rawata na marau, Ala. 3:26, Ala. 40:12, Moma. 7:7; sa sucu na tamata me rawata na marau, 2 Nif. 2:25; sa vuabale na nodra marau, 2 Nif. 9:18, 2 Nif. 27:30.
- Mana**, vakani ira na Isireli e na mana, Mosa. 7:19.
- Manasa**, nona kawa ko Aminatai, Ala. 10:3; kei Liai, Ala. 10:3.
- Manitai**, na ulunivanua a vakamatei kina ko Neori, Ala. 1:15; e dua na turaganivalu ni Nifai, Ala. 2:22; na vanua ko Manitai, Ala. 16:6; era sa kaba na koro, ko ira na Nifai, Ala. 58:13; era sa rawa na koro, Ala. 58:28.
- Manumanu**, era sa kunea na veimataqali manumanu e na vanua yalataki, 1 Nif. 18:25; era sa susu manumanu na Nifai, 2 Nif. 5:11; e na tiko vata na luve ni bulumakau kei na laioni kei na manumanu uro, 2 Nif. 30:12; era sa kauta na manumanu e waqa ko ira na Jereti, Ica 6:4; era sa sautu e na veimataqali manumanu sa yaga vua na tamata, Ica 9:18; sa vakamatea na manumanu kila ko Nifai me kedra kakana, 1 Nif. 16:31; sa bulia na Kalou na manumanu ni vanua kei na manumanu vuka e macawa, 2 Nif. 2:15; sa la'ki vakasasa manumanu ko Inosi, Inosi 3; era sa daulaba ka gunuva na dra ni manumanu, Jero. 6; era sa kania na yagodra ko ira na koli kei na manumanu kila, Ala. 16:10; era na vakacaca e na nodra vanua na manumanu lalai, Mosa. 12:6; sa kunekune dredre na manumanu e na loma ni veikau, 3 Nif. 4:20; era sa dauvakasasa manumanu e na vanua ki na ceva, Ica 10:21.
- Masima**, kei vuravura, 3 Nif. 12:13, 3 Nif. 16:15.
- Masu**, na lolo kei na masumasu, Mosa. 27:22; mo cuva vua ka masuta na yacana e na vakabauta, Ala. 22:16; na nodra masumasu na yalododonu era sa bula kina, Ala. 10:22; na masu i Alama, Ala. 29:17; na vosa i Sinosi na parofita me baleta na masumasu, Ala. 33:3; sa vakaroti me da masuta na Turaga, Ala. 34:18; sa tawayaga na nomudou masu, Ala. 34:28, Moro. 7:6; na masu ni Turaga, 3 Nif. 13:9; mo dou dau masu vakavuvale, 3 Nif. 18:21; e na yaca i Jisu, 3 Nif. 19:6, Moro. 7:26; era sa masu ka vakabauta, 3 Nif. 19:22; eratou sa masumasu na tisaipeli ka lolo, 3 Nif. 27:1; era sa dausoqoni vakawasoma na lewe ni lotu me ra masu, Moro. 6:5.
- Mata**, sa tala e dua na nona mata ko Amalakaia vei Leonitai, Ala. 47:10; sa talai vei Jekope, na nodra turaganivalu liu na Leimani, Ala. 52:20; sa talai vua na kovana, Ala. 58:4.
- Matau**, na matau sa no edaidai e na vunikau, Ala. 5:52.
- Mataboko**, e na ca ko ira sa mataboko ka sega ni via rai, 2 Nif. 9:32; era na rai rawa na mataboko, 2 Nif. 27:29; era na rai na mataboko, Mosa. 3:5, 3 Nif. 26:15, 4 Nif. 5.
- Matana**, me raici au na Kalou, e na i serau ni matana, 2 Nif. 9:44, Mosa. 27:31; e matana na Kalou Kaukauwa, o koya sa raica na ka kece ga, Jeko. 2:10; era na raica e na matana votu, Mosa. 12:22, Mosa. 15:29, 3 Nif. 16:18, 3 Nif. 20:32; ai sau ni mata na mata, 3 Nif. 12:38; a cina ni yago na mata, 3 Nif. 13:22; na malamala e na mata ni wekamu, 3 Nif. 14:3; na sauriva ni mata, 3 Nif. 28:8; sa vakacacani vakalevu na matana, 3 Nif. 20:44; e na vunitaki na i vola e matadra na kai vuravura, 2 Nif. 27:12.
- Matakau**, e na ca ko ira sa dauqarava, 2 Nif. 9:37; era sa vakacabori ira na kaivesu me nodra i soro vei ira na nodra kalou matakau, Moma. 4:14, Moma. 4:21; muduki tani vei iko na nomu matakau ceuceu, 3 Nif. 21:17.
- Mata ni Wai**, na i titoko sa dodo yani ki na mata ni wai ni bula, 1 Nif. 11:25; na mata ni wai ni yalododonu, Ica 12:28; sa sega ni rawa me dave na wai vinaka mai na mata ni wai gaga, Moro. 7:11.
- Matamata**, sa qiqo na matamata ni koro, 2

- Nif. 9:41, 2 Nif. 31:9, 2 Nif. 33:9, Jeko. 6:11, 3 Nif. 14:13, 3 Nif. 27:33; me sogo tu ga vei au na matamata ni koro ki eli, 2 Nif. 4:32, 3 Nif. 11:39, 3 Nif. 18:13.
- Matanitu**, era sa vakacacana na lawa ni matanitu, 3 Nif. 7:6; me rere ga na matanitu ni tevoru, 1 Nif. 22:22; e na kuretaki na matanitu ni tevoru, 2 Nif. 28:19; sa sega na nodra tikina na dukadukali e na matanitu vakalomalagi, Ala. 5:25, 1 Nif. 15:34; na nona matanitu na Lami, 1 Nif. 13:37, 2 Nif. 9:23, 2 Nif. 31:21, Jeko. 6:4; dou vakasaqara taumada na matanitu ni Kalou, Jeko. 2:18; matanitu vakalomalagi, Ala. 5:50; dou na sega ni rawata na matanitu ni Kalou, 3 Nif. 11:38; sa kosova mai na wasawasa e dua na kai matanitu tani, 1 Nif. 13:12; na i vola sa kau vei ira na kai matanitu tani, 1 Nif. 13:40; e na vakaduria e dua na matanitu tani qaqa, 1 Nif. 22:7; vakayacora na cakacaka e veivakurabuitaki vei ira na matanitu tani, 1 Nif. 22:8, 3 Nif. 28:32; na vo ni kawa i Jekope e na kedra maliwa na matanitu tani, 3 Nif. 21:12; ko iratou na tisaipeli e le tolu e na kedra maliwa na veimatanitu tani, 3 Nif. 28:27; e na vakasavi ira taumada ko ira na matanitu tani, 1 Nif. 15:17, 2 Nif. 26:15; era na susugi ira ko ira na matanitu tani, 1 Nif. 22:6; era na kauta mai na i vola na kai matanitu tani, 1 Nif. 13:38, Moma. 7:8; era na kauta mai na i tukutuku vinaka, 1 Nif. 15:13, 3 Nif. 21:5, 3 Nif. 26:8, Moma. 5:15; na lotu vakaitamera e na nodra veivanua na veimatanitu tani, 1 Nif. 13:4; era na vakararawataki ira na Nifai, 2 Nif. 10:18; era na yaviti ira sa vuki tani, 2 Nif. 26:19; era kaya sa sega ni rawa me dua tale na i vola tabu, 2 Nif. 29:3; era na lomani, 1 Nif. 13:32; e na vakaraitaki vei ira na kedra i tukutuku na Nifai, 1 Nif. 13:35, 2 Nif. 30:3; e na vakaraitaki koya na Karisito vei ira na veimatanitu kece ga, 1 Nif. 13:42; sa levu na ka sa yalataka na Turaga vei ira, 2 Nif. 10:9; era na tu galala na matanitu tani e na vanua yalataki, 2 Nif. 10:11; sa masulaki ira ko Moronai, Ica 12:36; sa uqeti ira na Yalo ni Turaga, 1 Nif. 13:15; sa volavola vei ira ko Moronai, Moma. 3:17.
- Matanisiga**, era nanuma na tamata ni sa tu vakadua na matanisiga, Ila. 12:15.
- Mataqali**, e na vosa vei ira na mataqali i Isireli na Turaga, 2 Nif. 29:12, e na vosa tale ga vei ira na mataqali i Nifai, 2 Nif. 29:12; na yalayala ni Turaga vei ira na mataqali i Isireli, 2 Nif. 29:1; ko ira na vo ni mataqali i Isireli, 3 Nif. 29:8.
- Mate**, me ra lako li vei ira na mate e na vukudra na bula? 2 Nif. 18:19; ko Timoci na taci Nifai, ka a vakatura cake mai na mate, 3 Nif. 19:4; na Turaga sa vakatura cake mai na mate e dua na tamata, 3 Nif. 26:15; sa mate na vunau, 2 Nif. 25:27; sa yaco na mate ki na tamata kece ga, 2 Nif. 9:6; na mate vakayago kei na mate vakayalo, 2 Nif. 9:10; sa sereka na i vau ni mate na Kalou, Mosa. 15:8; sa vakaotia sara ko Karisito na bati gaga nei mate, Mosa. 16:8; sa i totogi ni laba na mate, Ala. 1:18; na i karua ni mate, sa i koya na mate vakayalo, Ala. 12:16; dou na vakarusai e na mate dauveitauvi, Ala. 10:22.
- Mateni**, era sa mateni e na waini, Ala. 55:8, Ala. 55:30.
- Me**, sa kunei e na vanua yalataki, 1 Nif. 18:25; era sa susuga na Nifai, Inosi 21.
- Meca**, ko Seremi na meca ni lotu, Jeko. 7:1; ko Neori, Ala. 1:15; ko Korio mai Saraemala, Ala. 30:6; mai Kerisoni, Ala. 30:19; mai Kitioni, Ala. 30:21; na meca ni i valavala dodonu kece ga, Mosa. 2:37; na meca ni Kalou, Mosa. 3:19, Mosa. 16:5; vakataqayataki ira na meca, 2 Nif. 4:22; vakabulai mai vei ira na meca, 2 Nif. 4:31, Ala. 33:4.
- Maya**, na luve i Jereti, Ica. 6:14.
- Mileki**, na vanua ko Mileki, Ala. 8:3; ko Amuleki kei Sisoromi mai Mileki, Ala. 31:6; era sa lako ki Mileki, Ala. 35:13.
- Melikiseteki**, na bete levu, Ala. 13:14.
- Meri**, na tina i Jisu, Mosa. 3:8, Ala. 7:10.
- Minoni**, na vanua, Ala. 2:24.
- Mitiani**, na vanua, Ala. 24:5.
- Mitionai**, na vanua, Ala. 20:2.
- Mokamu**, na koro, 3 Nif. 9:7.
- Momani**, na tama i Momani, Moma. 1:5; na i otioti ni nodra i liuliu na Nifai, 3 Nif. 5:12; Vola i Momani; sa maroroya na peleti lalai i Nifai vata kei na nona i tukutuku, Vosa i Moma. 6; sa vakasalataki koya ko Amoroni me baleta na peleti, Moma. 1:2; sa lako ki Saraemala, Moma. 1:6; sa rairai vua na Turaga, Moma. 1:15; sega ni vakatarai me vunau, Moma. 1:16; sa lesi me liutaka na mataivalu, Moma. 2:1; sa dro ki na vanua ko Josua, Moma. 2:6; sa la'ki taura mai na peleti i Nifai, Moma. 2:17; sa wasea na vanua kei ira na Leimani, Moma. 2:28; sa bese ni liutaki ira tale na tamata, Moma. 3:11; sa volavola vei ira na i tabatamata kece ga, Moma. 3:17; sa lako ki Simi ka

kauta taucoko mai na i vola tukutuku, Moma. 4:23; vakalekalekatata na i tukutuku ka volai tu e na peleti i Nifai, Vosa i Moma. 3; na nona i tukutuku, Moma. 1; sa vakasoqoni ira vata na Nifai e na vanua ko Kumora, Moma. 6:4; sa vunitaka na peleti e na delana ko Kumora, Moma. 6:6; nona i vakavuvuli me baleta na vakabauta, na i nuinui kei na loloma, ka vola ko Moronai, Moro. 7:1; nona i vola vei Moronai, Moro. 8:1; na i kaura ni nona i vola vei Moronai, Moro. 9:1; sa vala kei ira na Leimani, Moro. 9:2; sa mate, Moma. 8:3; na veikau mai Momani, Mosa. 18:30; na vanua ko Momani, Ala. 5:3; na wai ko Momani, Mosa. 18:8, Mosa. 25:18, Ala. 5:3.

Morienitoni, sa vakauqeti ira me ra dro, Ala. 50:29; sa tukuni vei Moronai na ka era sa nakita, Ala. 50:31; sa vakamatei, Ala. 50:35; na koro, Ala. 51:26; era sa viribaita na kena bai, Ala. 55:33; na vanua, Ala. 50:25.

Morianitoni, e dua na Jereti, ka kawa i Ripilakisi, Ica 1:23; sa buli me tui, Ica, 10:9.

Morianikuma, nodra koro na Jereti, Ica 2:13.

Moroni, nodra tui na Jereti, Ica 1:7; na luve i Icemi, Ica 11:14.

Moronai, nodra turaganivalu liu na Nifai, Ala. 43:16; nodra i yaragi na nona mataivalu, Ala. 43:19; sa tala e so na yamata, Ala. 43:23; sa wasea na nona mataivalu, ka lako ki Manitai, Ala. 43:25; na nona i la-waki, Ala. 43:27; sa rawai ira na Leimani, Ala. 43:54; sa vakaroti Saraemana me ra soro, Ala. 44:5; sa vakarota me mudu na i valu, Ala. 44:20; sa vakarewataka na kuila ni tu galala, Ala. 46:13; sa soqoni ira vata na nona mataivalu, Ala. 46:21,28; sa takosovi ira na mataivalu i Amalikaia, Ala. 46:32; sa lewa me vakarewataki na kuila ni tu galala, Ala. 46:36; sa vakalevutaka tale na nona mataivalu, Ala. 48:8; tamata kaukauwa ka qaqa, Ala. 48:11; sa vakarautaka na nona mataivalu, Ala. 49:8; sa vosacataki koya ko Amalikaia, Ala. 49:27; sa tara na koro ni i valu, Ala. 50:1; sa vorati ira na via vakatui, Ala. 51:13; sa qaqa, Ala. 51:19; sa tala e so na sotia vei Tenikamu, Ala. 52:7; sa lako ki Vanuasautu, Ala. 52:18; bese vakaivalu kei Tenikamu, Ala. 52:19; sa mavoa, Ala. 52:35; sa viribaita na koro ko Vanuasautu, Ala. 53:4; nodrau veivolavolai kei Amoroni, Ala. 54:4, Ala. 54:15; sa talai Leimani vei ira na sotia ni Leimani, Ala. 55:6; sa vakaiyaragitaki ira

na kaivesu mai Kiti, Ala. 55:16; sa taura na i vola i Ilamani, Ala. 56:1; sa volavola vei Paorani, Ala. 59:1; sa taura na kena i sau, Ala. 61:1; sa lako vei Paorani, Ala. 62:3; era sa curu ki na nona mataivalu, Ala. 62:6,14; sa kabata na bai ni koro ko Nifai, Ala. 62:20,21; sa lesu ki Saraemala, Ala. 62:42; na nona mate, Ala. 63:3; na luve i Momani, Vosa i Moma. 1, Moma. 6:6; sa vakaotia na i tukutuku i tamana, Moma. 8:1; sa vola na kedra i tukutuku na Jereti, Ica 1:1; sa vakaroti me dregata na i vola tukutuku, Ica 4:4; sa vakamacalataka na vakabauta, Ica 12:6; sega ni cakitaki Karisito, Moro. 1:3; ai vakarau ni kena soli na Yalo Tabu, Moro. 2; na i vakarau ni nodra lesi na bete kei na i vakavuvuli, Moro. 3; na lotutaki ni madrai kei na waini, Moro. 4,5; na i vakarau ni papitaiso, Moro. 6; sa tukuna na i vakavuvuli i tamana me baleta na vakabauta, na i nuinui kei na loloma, Moro. 7:1; na i vola i Momani vei Moronai, Moro. 8:1; sa volavola vei ira na Leimani, Moro. 10:1; na nona yalayala vei ira era na wilika na i Vola i Momani, Moro. 10:3; na i solisoli ni Kalou, Moro. 10:8; sa vunautaka na vakabauta, na i nuinui kei na loloma, Moro. 10:30; sa tinia na nona i tukutuku, Moro. 10:34; na koro ko Moronai, Ala. 50:13; sa rusa na koro, 3 Nif. 8:9; na vanua ko Moronai, Ala. 51:22, Ala. 62:25.

Moronaia, na luve i Moronai, Ala. 62:43; sa vakarota me yadravi na i yalayala ni vanua, Ila. 1:26; sa takosovi ira na meca, Ila. 1:30; sa vakasavi na nona mataivalu, Ila. 4:6; era sa taura lesu na veimama ni ka era a taukena tu, Ila. 4:10; sa bale mate vata kei na nona le tini na udolu, Moma. 6:4; na koro, 3 Nif. 8:10.

Mosaia, na tui e na vanua ko Saraemala, Oma. 12, Oma. 19; na luve i Penijamini, ka i otioti ni nodra tui na Nifai, Mosa. 1:2; sa lesi me tui, Mosa. 1:10, Mosa. 2:30, Mosa. 6:4; sa wilika na i tukutuku kei Senifi, Mosa. 25:5; sa wilika na i tukutuku kei Alama, Ala. 25:6; era sa vuki tani e so na nona tamata, Mosa. 26:5; eratou sa bese ni tui na luvena, Mosa. 28:10; vakadewataka ka maroroya tu na kedra i tukutuku na Jereti, Mosa. 28:13, Ica 4:1; sa mate, Mosa. 29:46, Ala. 1:1; na i otioti ni nodra tui na Nifai, Mosa. 29:47; sa virikotora na nodra lawa, Ala. 1:14, Ila. 4:22; e lewe va na luvena, Mosa. 27:34; eratou sa wili vata kei ira na tawa vakabauta, Mosa. 27:8; eratou sa vakacacani ira na lewe ni lotu, Mosa. 27:10; sa rairai vei iratou na agilosi,

Mosa. 27:11; eratou sa veivutuni ka saumaki mai, Mosa. 27:32; eratou sa kaulotu na luvena, Mosa. 28:1, Mosa. 28:7; ai tukutuku ni nodratou kaulotu vei ira na Leimani, Ala. 17; eratou sa talai ni Kalou na luvena, Ala. 48:18.

Mosese, sa vakaroti Mosese na Kalou me vakayacora na cakacaka levu, 1 Nif. 17:26; sa yalataka e dua na parofita, 1 Nif. 22:20; e na soli vua na kaukauwa, 2 Nif. 3:17, Ila. 8:11; na parofita ka a tukuna ko Mosese, 1 Nif. 22:21, 3 Nif. 20:23; na nona i vola e lima, 1 Nif. 5:11; sa wilika ko Nifai na nona i vola, 1 Nif. 19:23; sa volai tu e na peleti parasa na nona vunau, 1 Nif. 4:16; era sa muria na nona vunau, 1 Nif. 17:22, 2 Nif. 5:10, Mosa. 2:3, Jero. 5; sa i koya oqo sa soli kina vua na vunau, 2 Nif. 11:4, 2 Nif. 25:24.

Moto, era sa bulia na Nifai me nodra i yaragi ni vala, Jero. 8.

Muleki, na luve i Setekaia, Ila. 6:10; sa vakabulai ga ko Muleki, Ila. 8:21; na koro, Ala. 51:26, Ala. 52:26; na vanua ki na vualiku, Ila. 6:10.

Mulokai, sa tiko e na vale ni veivesu, Ala. 20:2; sa vunautaka na vosa ni Turaga, Ala. 21:11.

Nasareci, na koro, 1 Nif. 11:13.

Neori, sa vosa beca sara na lotu, Ala. 1:3; sa vunauci koya ko Kitioni, Ala. 1:7; sa vakamatei Kitioni, Ala. 1:9; sa lewai koya ko Alama, Ala. 1:14; sa vakamatei, Ala. 1:15; ko ira na nona i lawalawa, Ala. 14:16,18, Ala. 15:15, Ala. 16:11, Ala. 21:4, Ala. 24:28,29; na koro, Ica 7:9; na vanua, Ica 7:4; na vanua lala, Ala. 16:11.

Neumi, na parofita, 1 Nif. 19:10.

Nifai, na luve i Liai, 1 Nif. 1; sa vola na nona i tukutuku, 1 Nif. 1:2, 1 Nif. 1:17; na nona i valavala, 1 Nif. 2:16; e na tuberi ki na vanua yalataki, 1 Nif. 2:20; sa digitaki me i liuliu, 1 Nif. 2:22; na nona vakabauta, 1 Nif. 3:15; sa kerea vei Lepani na peleti parasa, 1 Nif. 3:24; sa vuni e na qara vatu, 1 Nif. 3:27; erau sa yavititi koya na tuakana, 1 Nif. 3:28; sa vakamatei Lepani, 1 Nif. 4:18; sa kauta na peleti parasa, 1 Nif. 4:24; sa lesu tale ki Jerusalem me kauti iratou mai ko Isimeli, 1 Nif. 7:2; sa vesu e na dali, 1 Nif. 7:16, 1 Nif. 18:11; na nona raivotu, 1 Nif. 11:1; sa vakamacalataka na vu ni olive, 1 Nif. 15:12; sa vakawati, 1 Nif. 16:7; sa ramusu na nona dakai, 1 Nif. 16:18; sa vakaroti me taya na waqa, 1 Nif. 17:8; sa vakasinaiti e na kaukauwa ni Kalou, 1 Nif.

17:52; vunauci iratou e waqa, 1 Nif. 18:10; sa yaco ki na vanua yalataki, 1 Nif. 18:23; sa bulia na peleti kaukamea, 1 Nif. 19:1; sa vunautaki Karisito, 1 Nif. 22:24, 2 Nif. 1:10, 2 Nif. 25:23, 2 Nif. 26:1; sa lako tani, 2 Nif. 5:7; sa sega ni vinakata me tui, 2 Nif. 5:18; sa vakamacalataka na parofisai i Aisea, 2 Nif. 25:1; sa mate, Jeko. 1:12; na luve i Ilamani, Ila. 3:21; sa lesi me sositaki tamana, Ila. 3:37; solia na nona i tutu vei Sisoramu, Ila. 5:1; sa vunau voli mai Vanuasautu, Ila. 5:14; sa vunau vei ira na Leimani, Ila. 5:18; lako ki na vanua ko Nifai, Ila. 5:20; sa biu ki na vale ni veivesu, Ila. 5:21; sa sakure na lalaga ni vale ni veivesu, Ila. 5:27, Ila. 5:31; sa vakavoli-voliti koya na bukawaqa, Ila. 5:23; sa veivosaki kei na agilosu, Ila. 5:36; sa serau na matana, Ila. 5:36; sa vunau vei ira na tamata, Ila. 5:50; sa la'ki vunau ki na vualiku, Ila. 6:6; sa lesu ki na vanua ko Saraemala, Ila. 7:1; sa rarawa ka tagi na yalona, Ila. 7:6; sa masu e na nona vale cecere, Ila. 7:10; sa vunau mai na nona vale cecere, Ila. 7:13; sa tukuna ni sa labati na turaganilewa, Ila. 8:27; sa tukuni koya ka a laba, Ila. 9:26; sa rogoca e dua na domo, Ila. 10:3; sa soli vua na kaukauwa, Ila. 10:7; sa kauti koya tani na Yalo ni Turaga, Ila. 10:16; sa yaco na dausiga me vaka sa kerea, Ila. 11:5; sa masu me tau mai na uca, Ila. 11:10, Ila. 11:17; sa lako tani, 3 Nif. 1:3, 3 Nif. 2:9; na makubui Ilamani, 3 Nif. 1:2; sa maroroya na peleti, 3 Nif. 1:3; sa yalataki vua na i vakatakilakila ni nona sucu na Mesaia, 3 Nif. 1:13; era sa dau mai vakavulici koya na agilosu e veisiga, 3 Nif. 7:18; sa vakasavi ira tani na tevoru, 3 Nif. 7:19; vakaturi tacina cake mai na mate, 3 Nif. 7:19; sa kitaka e vuqa na cakacaka mana, 3 Nif. 7:20; sa kacivi koya ko Jisu, 3 Nif. 11:18; sa lesi me veipapitaisotaki, 3 Nif. 11:22; sa papitaiso, 3 Nif. 19:11; sa papitaisotaki iratou sa digitaka ko Jisu, 3 Nif. 19:12; sa dua vei ira a digitaka ko Jisu, 3 Nif. 19:4; na luve i Nifai na tisaipeli, 4 Nif; na nona mate, 4 Nif. 19; na koro ko Nifai, 2 Nif. 5:8; sa dro bula kina e so na Nifai, Mosa. 9:15; sa lesu kina ko Limiai kei ira na nona tamata, Mosa. 21:1; era sa tiko kina na Leimani, Ala. 23:11; na koro turaga, Ala. 47:20; sa taura na koro ko Amalikaia, Ala. 47:31; na vanua ko Nifai, e vakayacani vei Nifai, 2 Nif. 5:8; sa dro tani mai Nifai ko Mosaia na tui, Oma. 12; sa cavutu mai kina na mataivalu ni Leimani, Vosa i Moma. 13; sa lako kina ko Amoni kei iratou na nona i tokani, Mosa. 7:6; sa kila

- vinaka ko Senifi na kena i tuvaki, Mosa. 9:1; era sa kau kina vakavesu na tamata i Noa, Mosa. 19:15; sa vaqara na koro oqo ko Emuloni kei ira na Leimani, Mosa. 23:35; sa la'ki vunau kina na luve i Mosaia, Mosa. 28:1; sa lako kina ko Eroni, Mosa. 29:3; sa via kauti Amoni kina ko Lamonai na tui, Ala. 20:1; sa uqeti Eroni na Yalo Tabu me lako ki Nifai, Ala. 22:1; sa voleka ni vakavolivolita na wasawasa, Ala. 22:32; era sa dro kina na Leimani, Ala. 58:37.
- Nifaia**, sa lesi me turaganilewa levu, Ala. 4:17; sa mate, Ala. 50:37; na koro ko Nifaia, Ala. 50:14; era sa dro kina na Nifai, Ala. 51:24; sa rawa ka taura ko Amalikaia, Ala. 51:26; era sa kaba ko ira na Leimani, Ala. 59:5; sa taura lesu na koro ko Moronai, Ala. 62:26; sa lako na mataivalu ki na vanua ko Nifai, Ala. 62:14; sa cavutu mai kina ko Moronai ka lako ki Liai, Ala. 62:30; na buca ko Nifaia, Ala. 62:18.
- Nimira**, na luve i Akisi, Ica 9:8; sa toki ka la'ki vakaitikotiko vata kei Oma, Ica 9:9.
- Nimiroti**, na luve i Ko-ori, Ica 7:22; na buca, Ica 2:1.
- Noa**, na luve i Senifi, Mosa. 7:9; sa yaco me tui, Mosa. 11:1; sa tara e vuqa na vale, Mosa. 11:8; sa rawata vakalevu na waini, Mosa. 11:15; sa sega ni via rogoca na vosa ni Turaga, Mosa. 11:29; sa lewa me biu ko Apinatai ki na vale ni veivesu, Mosa. 12:17; sa vakarota me vakamatei ko Apinatai, Mosa. 13:1, Mosa. 17:1; sa beitaki Alama, Mosa. 18:33; sa vakabulai koya ko Kitioni, Mosa. 19:8; sa dro tani mai vei ira na nona tamata, Mosa. 19:9; sa vakarota me ra dro ka laivi ira tu na watidra kei na luvadra, Mosa. 19:11; sa vakamai e na bukawaqa, Mosa. 19:20; era sa drotaki ira na gone yalewa ni Leimani, ko ira na bete i Noa, Mosa. 20:3; na luve i Korio, Ica 7:14,15; sa vesuki Sule na tui, Ica 7:17; sa vakamatei koya na luve i Sule, Ica 7:18; era a vakarusai e na nona gauna, Ala. 10:22; sa dregati vinaka na nodra waqa me vaka na waqa i Noa, Ica 6:7; na vanua, Ala. 16:3, Ala. 49:12; na koro ko Noa, Ala. 49:13; sa liutaka ko Liai na koro oqo, Ala. 49:17.
- Nuinui**, me tu vei kemudou, Ala. 7:24; noda i nuinui na i soro i Karisito, Moro. 7:4.
- O**, sa lako sobu mai na agilosu ni Turaga me vaka na o, Mosa. 27:11.
- Okaca**, na vanua, Ica 15:10.
- Omana**, na luve i Mosaia, Mosa. 27:34.
- Omanai**, na luve i Jeromi, Jero. 15; sa vo-
- lavola e na peleti, Oma. 1.
- Omeka**, ko i au na Alifa kei na Omeka, 3 Nif. 9:18.
- Oma**, na luve i Sule, Ica 1:30, Ica 8:1; nona i tokani vinaka ko Akisi, Ica 8:11; sa kovei na lewa ni nona matanitu, Ica 9:1.
- Onaia**, sa lutudromu na koro oqo, 3 Nif. 9:7.
- Onita**, na delana, Ala. 32:4; era sa dro kina na Leimani, Ala. 47:5.
- Oni**, sa levu na vuata kei na oni ni veikau, 1 Nif. 17:5; era sa vakavodoka ki waqa, 1 Nif. 18:6; dou mai volia na wai ni sucu kei na oni, 2 Nif. 26:25; era sa kauta tale ga na jesereti, ko ya na bure ni oni, Ica 2:3.
- Ose**, sa kune e na vanua yalataki, 1 Nif. 18:25; era sa taukena na Nifai kei na Leimani e vuqa na ose, Inosi 21, Ala. 18:9, Ala. 20:6; era a taukena tale ga na Jereti, Ica 9:19.
- Paeniki**, sa veiqatitaka na i tutu ni turaganilewa levu, Ila. 1:3; sa lewai me mate, Ila. 1:8.
- Pakoki**, na ulumatua nei taci Jereti, Ica 6:25.
- Pakusi**, nodra tui na dauvakacaca, Ala. 62:6; sa vakamatei, Ala. 62:8.
- Pakumeni**, sa veiqatitaka tale ga na i tutu ni turaganilewa levu, Ila. 1:3; sa duavata kei ira na tamata, Ila. 1:6; sa lesi me turaganilewa levu, Ila. 1:13; sa vakamatei koya ko Korianatuma, Ila. 1:21.
- Paorani**, na luve i Nifaia, Ala. 50:39; era sa veiletitaki koya ko ira na tamata, Ala. 51:2; sa sega ni via vukica na lawa, Ila. 51:3; era sa vakatokai na nona meca me ra tamata ni tui, Ala. 51:5; ko ira na nona i to, era sa vakatokai me ra tamata galala, Ala. 51:6; sa volavola vei Moronai, Ala. 61:1; sa tukuna na nona yalodina, Ala. 61:9; sa kovata na nona mataivalu kei na nei Moronai, Ala. 62:6; sa taura lesu na nona i tutu ni turaganilewa levu, Ala. 62:44; sa mate, Ila. 1:2; na luve i Paorani, a veiqatitaka tale ga na i tutu ni turaganilewa levu, Ila. 1:3; sa lesi me turaganilewa levu, Ila. 1:5; sa labati koya ko Kisikumeni, Ila. 1:9.
- Papiloni**, era sa kau vakabobula kina na Jiu, 1 Nif. 10:3, Oma. 15; e na vakarusai, 2 Nif. 25:15.
- Papitaiso**, na veipapitaisotaki e na wai ko Pecipara, 1 Nif. 10:9; e na papitaisotaka na Lami ni Kalou, 1 Nif. 10:10, 1 Nif. 11:27; sa vakaroti na tamata me ra veivutuni ka papitaiso, 2 Nif. 9:23, 2 Nif. 31:5; nona

papitaiso na Karisito, 2 Nif. 31:7; e na qai soli na Yalo Tabu, 2 Nif. 31:12; dou na papitaisotaki e na bukawaqa kei na Yalo Tabu, 2 Nif. 31:13, 3 Nif. 11:35, 3 Nif. 12:1, 3 Nif. 19:13, 3 Nif. 26:17; na matamata ni koro me da curu kina, 2 Nif. 31:17; na i vakadinadina ni veiyalayalati kei na Turaga, Mosa. 18:10; sa veipapitaisotaki ko Alama, Mosa. 18:13, Ala. 8:5; sa papitaiso ko Sisoromi, Ala. 15:12; era sa papitaiso na lewe vuqa, Ala. 15:14; era sa papitaiso e lewe 8,000 na Leimani, Ila. 5:19; erau sa vunautaka na luve i Ilamani, Ila. 5:17; era sa lesi me ra veipapitaisotaki, 3 Nif. 11:22, 3 Nif. 12:1; na vosa ni veipapitaisotaki, 3 Nif. 11:25; sa papitaiso ko Nifai, na makubui Ilamani, 3 Nif. 19:11; sa veipapitaisotaki sara, 3 Nif. 19:12; ko koya sa papitaiso e na vakabulai, 3 Nif. 11:33, Ica 4:18; eratou sa veipapitaisotaki na tisaipeli i Jisu, 3 Nif. 26:17; era sa papitaiso ko ira sa veivutuni, Moro. 6:2; e sega ni dodonu me ra papitaiso na gone lalai, Moro. 8:9; me ra papitaiso ko ira era sa kila ka ka rawa ni kitaka na i valavala ca, Moro. 8:10.

Peleti, na peleti parasa ka tiko vei Lepani, 1 Nif. 3:3, 1 Nif. 3:24; sa taura na peleti parasa ko Nifai, 1 Nif. 4:38; na parofisai i Liai me baleta na peleti parasa, 1 Nif. 5:18, 19; na veika sa volai e na peleti parasa, 1 Nif. 5:11; era sa marautaka na kai Saraemala, Oma. 14; sa volai kina na i tukutuku ni nodra kawa kei na i vakavuvuli vakalotu, Ala. 37:3; sa volai tu e na peleti parasa na i tukutuku ni nodra kawa, 1 Nif. 3:2, 1 Nif. 4:24, 1 Nif. 13:23, Oma. 14, 3 Nif. 10:17; sa tu kina na i vola e lima i Mosese, 1 Nif. 5:11; sa volai kina na parofisai i Josefa, 2 Nif. 4:2, 2 Nif. 4:15; sa kauta ko Nifai, 2 Nif. 5:12; sa vakavulici iratou na luvena ko Penijamini na tui e na i vakavuvuli sa ceuti tu kina, Mosa. 1:3; sa soli vei Alama, Mosa. 28:20; sa soli vei Nifai, na makubui Ilamani na peleti, 3 Nif. 1:2; e rua na peleti i Nifai, 1 Nif. 9:2, 4, 2 Nif. 5:30; sa vakarota na Turaga me buli na peleti, 1 Nif. 19:1; sa vakalekalekataka na i tukutuku mai na peleti i Nifai, ko Momani, Vosa i Moma. 3; sa vakadinadinataka ko Penijamini na tui, na veika sa volai tu e na peleti, Mosa. 1:6; sa maroroia ko Mosaia na peleti i Nifai, Mosa. 1:16; sa volai kina na i vakavuvuli i Jisu, 3 Nif. 26:7; sa vakasalataki Momani ko Amaroni me baleta na peleti i Nifai, Moma. 1:4; sa vunitaki e na delana ko Kumora, Moma. 6:6; ruasagavulu kava na peleti sa caka e na koula dina,

Mosa. 8:9, Mosa. 21:27; sa taura na peleti koula ko Mosaia, Mosa. 22:14; sa vakamatalataka ko Alama na peleti e ruasagavulu kava, Ala. 37:21; sa tauri na i tukutuku mai na peleti e ruasagavulu kava, Ica 1:2; me kakua ni vakaraitaki me yacova ni sa lako mai na Karisito, Ica 4:1; ko cei me vakaraitaki vua, Ica 5:2.

Penijamini, sa buli me tui me somomitaki Mosaia na tamana, Oma. 23; sa solia vua na peleti ko Amelekai, Oma. 25; sa tu vua na peleti ka dua, Vosa i Moma. 10; sa vakaiyaragi e na i seleiwai i Lepani me vala kina kei ira na Leimani, Vosa i Moma. 13; sa vakamalumalumutaki ira na Leimani, Vosa i Moma. 14; sa tiko sautu, Mosa. 1:1; sa tolu na luvena tagane, Mosa. 1:2; sa vakavulici iratou na luvena, Mosa. 1:3; sa solia na nona i tutu vei Mosaia, Mosa. 1:10, Mosa. 2:30; sa solia vei Mosaia na veika kece me maroroia, Mosa. 1:16; sa vosa vei ira na tamata mai na vatavata cecece, Mosa. 2:8; sa cakacaka tiko me veiqaravi, Mosa. 2:14; sa vakaroti ira na nona tamata me ra gumatua ni qarava na Turaga, Mosa. 2:17; era sa veiyalayalati kei na Turaga, ko ira na nona tamata, Mosa. 5:5; sa vola na yacadra kece era sa veiyalayalati kei na Turaga, Mosa. 6:1; sa buli Mosaia me nodra turaga ka nodra tui, Mosa. 6:3; sa mate, Mosa. 6:5; sa tukuni na nona veiliutaki vinaka, Mosa. 29:13; sa tataunaki me nanumi na nona vosa, Ila. 5:9.

Poasa, na koro, Moma. 4:20.

Qaqa, sa vukei ira na Kalou me ra qaqa, Ala. 58:33.

Qaqalo ni liga, na vosa sa vola na i qaqalo ni liga ni Kalou e na lalaga, Ala. 10:2; sa raica ko taci Jereti na i qaqalo ni liga ni Kalou, Ica 3:6.

Qara, era na qito e na qara ni gata, 2 Nif. 21:8; na qara ni manumanu kila, 3 Nif. 28:22, 4 Nif. 33; sa tu e na qara butobuto sara, Mosa. 27:29; me la'ki curu ki na qara vatu, 2 Nif. 12:21.

Qaseqase, na i tovo qaseqase i Leimani na tui, Mosa. 7:21, Mosa. 9:10, Mosa. 10:18; sa kilai na i lawaki qaseqase i Sisoromi, Ala. 12:3.

Qele, era sa binia na qele me viribaita na koro, Ala. 49:2, Ala. 53:4.

Qiqi, na qiqi vakaturaga i Lamoni na tui, Ala. 18:9, Ala. 20:6; nodra qiqi ni valu, 3 Nif. 3:22, 3 Nif. 21:14.

Qoqolou, na tagiyaso kei na qoqolou, 3 Nif.

- 8:23, 3 Nif. 8:25, Ica 15:16,17.
- Rama**, na delana a maroroya kina ko Momanani na i vola tukutuku, Ica 15:11.
- Rameumitomi**, na i tutu tabu e na nodra vale ni lotu na Soramu, Ala. 31:21.
- Ranadi**, na wati Lamonai, Ala. 19:3; na wati Amalikaia, Ala. 47:35; era na ia na veisusu, 2 Nif. 10:9.
- Rapana**, na yaca ni veidokai vei ira na tui, Ala. 18:13.
- Rarama**, sa cila mai lagi me i vakatakilakila ni sucu i Karisito, Ila. 14:3, 3 Nif. 1:8, 3 Nif. 1:15; nomudou cina e na loma ni leku, 1 Nif. 17:13; era sa sega ni digitaka, 2 Nif. 26:10; era sa okati ira na bete vakailasu me ra rarama kei vuravura, 2 Nif. 26:29.
- Rarawa**, sa rarawa ko Nifai, Ila. 7:6; na rarawa tawamudu, Ala. 3:26, Ala. 9:11.
- Ripila**, na delana, Ala. 43:31.
- Ripilakisi**, na tama i Morianitoni, Ica 1:23; sa buli me tui, Ica 10:4; sa vakamatei, Ica 10:8.
- Ripilianikumu**, na wai levu duadua, Ica 15:8.
- Rogorogo**, ni i valu, 1 Nif. 12:2, 1 Nif. 12:21, 1 Nif. 14:15, 2 Nif. 25:12, Moma. 8:30.
- Ruve**, sa lako sobu mai na Yalo Tabu me vaka na ruve, 1 Nif. 11:27, 2 Nif. 31:8.
- Sailomi**, na koro, Mosa. 7:21, Mosa. 9:8; na vanua, Mosa. 7:5, Mosa. 10:8; sa tara kina e vuqa na vale, ko Noa na tui, Mosa. 11:13.
- Saioni**, sa kalougata ko ira sa tara cake na noqu Saioni, 1 Nif. 13:37; era na rusa ko ira sa veivala kaya, 1 Nif. 22:14, 2 Nif. 6:13, 2 Nif. 10:31, 2 Nif. 27:3; e na lako yani kina na vunau kei na vosa ni Turaga, 2 Nif. 12:3; me ra kakua ni cakacaka kina e na vuku ni i lavo, 2 Nif. 26:31; sa kaya na tevoroni sa vinaka tu, 2 Nif. 28:21.
- Saironi**, na vanua, Ala. 39:3.
- Saitoni**, na uciwai, Moma. 1:10; era sa papitaiso kina na lewe vuqa, Ala. 4:4; na veikau e na ulu ni wai ko ya, Ala. 22:29, Ala. 43:22.
- Sala**, dodonu ka rabailailai, 1 Nif. 8:20, 2 Nif. 31:9, 2 Nif. 31:19; era sa bulia na Nifai, 3 Nif. 6:8.
- Selemi**, ko Melikiseteki na tui kei Selemi, Ala. 13:17.
- Samuela**, na parofita, 3 Nif. 20:24; na Leimani, Ila. 13:2; sa vunauci ira me ra veivutuni, Ila. 13:5, Ila. 13:38; sa tukuni Karisito, Ila. 13:6; sa tukuna na i vakatakilakila ni sucu i Karisito kei na nona mate, Ila. 14:3, Ila. 14:20; sa vunauci ira, Ila. 15:1; sa lewe vuqa era vakabauta na nona vosa, Ila. 16:1; sa dro lesu ki na nona vanua, Ila. 16:6; era sa vakadinadinataka na nona vosa, 3 Nif. 23:10, Moma. 1:19, Moma. 2:10.
- Saraemala**, ko ira na nona tamata, Oma. 14; era sa lako mai Jerusalemi, Oma. 15; era sa duavata kei ira na tamata i Mosaia, Oma. 19; sa tala e so na nona tamata ko Limiai me ra vakasaqara na vanua ko Saraemala, Mosa. 8:7; era sa okati vata kei ira na Nifai, Mosa. 25:13; na vanua era a sobu taumada mai kina na kai Saraemala, Ala. 22:30; na vanua, Oma. 13, Ala. 2:24; sa vakasoqoni ira vata kina na nona mataivalu ko Lakoniasi, 3 Nif. 3:22,23; na vanua e na ceva, Ica 9:31; sa kama na koro e na gauna sa mate kina na Karisito, 3 Nif. 8:8; sa tara tale na koro, 4 Nif. 8.
- Saraemana**, nodra liuliu na mataivalu ni Leimani, Ala. 43:5; sa soro vei Moronai, Ala. 44:8; sa segata me vakamatei Moronai, Ala. 44:12; sa vakamasuti Moronai me vakabulai koya, Ala. 44:19.
- Sasabai**, era a kunea mai na tamata i Limiai, Mosa. 8:10; era sa vakaisasabai na mataivalu ni Nifai, Ala. 43:19, Ala. 43:38, Ala. 44:9; era sa vakaisasabai na Leimani, Ila. 1:14; ko ira tale ga na Jereti, Ica 15:15.
- Savasava**, sa daurekitaka na Turaga na nodra savasava na yalewa, Jeko. 2:28; sa kalougata ko ira sa yalosavasava, 3 Nif. 12:8.
- Seci**, na luve i Sipiloni, Ica 1:11; sa tiko vakabobula, Ica 11:9.
- Seisa**, na vanua era a mai vakacegu kina na i lawalawa i Liai, 1 Nif. 16:13.
- Seleiwau**, e na vaka na i seleiwau sa laubasikata na yalodra, Jeko. 2:9; era sa matai ni cakava na i sele takelo ko ira na Leimani, Inosi 20; na i seleiwau i Lepani, 1 Nif. 4:9, 2 Nif. 5:14, Jeko. 1:10, Vosa i Moma. 13, Mosa. 1:16; na nodra i seleiwau na Jereti, ka ra kunea na tamata i Limiai, Mosa. 8:11; era sa buluta na nodra i seleiwau ko ira na Anitai-Liai-Nifai, Ala. 24:12, Ala. 24:17.
- Selemi**, naulunivanua, ka a vakaraitaki koya kina na Turaga kivei taci Jereti, Ica 3:1.
- Semanaraia**, na nodra i liuliu na daubutako, 3 Nif. 4:17; era sa vakarusai na nona tamata, 3 Nif. 4:22; sa vakarota me ra dro ki

- na vualiku, 3 Nif. 4:23; sa vesu ka vakalilici e na vu ni kau, 3 Nif. 5:28.
- Semi**, na luve i Liai, 1 Nif. 2:5, 1 Nif. 2:17; e rau sa cudruvi koya ko i rau na tuakana, 1 Nif. 7:6; sa rekitaki koya ko Liai na tamana, 1 Nif. 8:3,14; sa vakalougatataki koya ko tamana, 2 Nif. 4:11; sa lako vata kei Nifai ki na lekutu, 2 Nif. 5:6; na turaganivalu ni Nifai ka bale mate e na delana ko Kumora, Moma. 6:14; na vanua, Moma. 2:20.
- Semiloni**, na vanua, Mosa. 10:7, Mosa. 20:1.
- Seminoni**, e dua vei ira na tisaipeli, 3 Nif. 19:4.
- Senaini**, na nodra i lavo na Nifai, Ala. 11:3, Ala. 11:5,7.
- Senifai**, na turaganivalu, Moro. 9:16.
- Senifi**, na tukai Limiai, Mosa. 7:9; a talai me yamata, Mosa. 9:1; sa liutaki ira na tamata, Mosa. 9:3; sa solia vei Noa na luvena na lewa ni matenitu, Mosa. 11:1; na i tukutuku kei Senifi, Mosa. 9; sa kidavaki ira ko Mosaia na tui, Mosa. 22:14; sa wiliki vei ira na tamata na kena i tukutuku, Mosa. 25:5.
- Senumi**, na nodra i lavo na Nifai, Ala. 11:3, Ala. 11:6.
- Sepusi**, na tobu ni wai, Ala. 17:26.
- Seraia**, na wati i Liai, 1 Nif. 2:5, 1 Nif. 5:1, 1 Nif. 8:14; sa cudruvi Liai, 1 Nif. 5:2.
- Seremi**, sa cakitaki Karisito, Jeko. 7:1; sa cikeva me vakaraitaki vua e dua na i vakatakilakila, Jeko. 7:13; sa yaco vua na lewa ni Turaga, ka mate, Jeko. 7:15,20.
- Sereti**, sa valuti Korianatuma, Ica 13:23; sa mate, Ica 13:30.
- Serini**, na ulunivanua ka a vunauca ko taci Jereti me cavu laivi, Ica 12:30.
- Sesewa**, na nodra sesewa kei na nodra malumalumu na tamata, 2 Nif. 9:28.
- Sesi**, nodra tui na Jereti, na luve i Eci, Ica 1:25; sa liutaki ira na nona tamata, Ica 10:1; sa mate, Ica 10:4.
- Setekaia**, na tui Juta, 1 Nif. 1:4, 1 Nif. 5:13, Oma. 15; Muleki na luvena, Ila. 6:10; era a vakamatei na luvena ka a vakabulai dua-dua ga ko Muleki, Ila. 8:21; dua vei ira na tisaipeli, 3 Nif. 19:4.
- Sianitumu**, sa beitaki ni a labata na turaganilewa, Ila. 9:26; sa vakadinadinataka na nona cala, Ila. 9:37.
- Sifi**, Mosa. 11:8.
- Siga**, na o kei na kubou e na siga, 2 Nif. 14:5; na siga ni lewa, Mosa. 3:24; na raba ni vanua e rauta ni lakova e dua na Nifai e na dua na siga, Ila. 4:7; sa lokuci tu na siga me ra na vakamatei kina, ko ira sa vakabauta, 3 Nif. 1:9; sa dauvuni e na qara vatu e na siga, ko Ica na parofita, Ica 13:13; sa volai na vosa i Nifai me yaga vei ira na luve ni tamata e na siga mai muri, 2 Nif. 25:8; na vosa era na lewai kina e na siga mai muri, 2 Nif. 25:18; na parofisai i Nifai me baleta na siga mai muri, 2 Nif. 26:14; era na mateni e na i valavala ca e na siga mai muri, 2 Nif. 27:1; sa i koyakoya tiko ga na Kalou e na siga sa oti, edaidai ka tawamudu, 1 Nif. 10:18, 2 Nif. 2:4, 2 Nif. 27:23, 2 Nif. 29:9, Ala. 31:17, Moma. 9:9, Moro. 10:19; era sa vakatabuya na siga ni vakacegegu me nona na Turaga, Jero. 5, Mosa. 18:23; mo numana na siga ni vakacegegu, Mosa. 13:16.
- Sila**, era sa tea na veimataqali sila, ko ira na Nifai, Inosi 21; era na vaka na sila madu ko ira na tamata ca, 1 Nif. 22:15, 2 Nif. 26:6, 3 Nif. 25:1; era na vakamai me vaka na vu ni sila, 1 Nif. 22:23.
- Silika**, 1 Nif. 13:7, Ala. 4:6, Ica 9:17, Ica 10:24.
- Siliva**, sa kunei e na vanua yalataki, 1 Nif. 18:25; era sa matai ni siliva, 2 Nif. 5:15; era sa vutuniyau na Nifai e na siliva, Jero. 8, Ala. 1:29.
- Simede**, era sa matai ni buli simede ko ira na Nifai, Ila. 3:7,9,11.
- Simi**, na delana ka maroroya tu kina ko Amoroni na i vola tukutuku, Moma. 1:3; sa la'ki kauta mai ko Momani na i vola tukutuku ka a maroroi tu kina, Moma. 4:23; sa tukuni e na kedra i tukutuku na Jereti, Ica 9:3.
- Sinoki**, sa parofisaitaka ni na laveti cake na Karisito, 1 Nif. 19:10; na nona i tukutuku me baleta na Luve ni Kalou, Ala. 33:15; sa parofisaitaka na veika sa yaco e na gauna sa mate kina na Karisito, 3 Nif. 10:16.
- Sinosi**, sa parofisaitaka ni na bulu e na qara vatu na Karisito, 1 Nif. 19:10; sa tukuna ni na tolu na siga butobuto, 1 Nif. 19:10; sa vakatautauvatataki ira na mataqali Isireli kei na vu ni olive, Jeko. 5:1, Jeko. 6:1; e na yaco vakaidina na nona vosa, Jeko. 6:1; sa tukuna na masumasu kei na so-Kalou, Ala. 33:3; sa parofisaitaka na veika sa yaco e na gauna sa mate kina na Karisito, 3 Nif. 10:16.
- Sinucodo**, dou kuretaka tani na sinucodo, 2 Nif. 1:13, 2 Nif. 9:45.

Sipi, era sa vakatautauvatataki kei na sipi, ko ira na tamata ni Kalou, 1 Nif. 22:25, Ila. 15:13; e so tani tale na nona sipi na Karisito, 3 Nif. 15:17, 3 Nif. 16:1.

Sipilumi, na nodra i lavo na Nifai, Ala. 11:16.

Sipilomu, na turaganivalu ni Nifai, ka bale mate e na delana ko Kumora, Moma. 6:14.

Sipiloni se Sipilomi, na luve i Komu, na nodra tui na Jereti, Ica 1:12; sa lewa ko tacina me ra vakamatei kece na parofita, Ica 11:5; sa mate, Ica 11:9; na luve i Alama, Ala. 31:7; Ala. 38:1; sa kaulotu vei ira na Soramu, Ala. 31:7; sa vunauci koya ko Alama, Ala. 38:1; sa vuavuai vinaka na nona cakacaka, Ala. 49:30; sa soli vua na i yaya maroroi kece, Ala. 63:1; sa mate, Ala. 63:10; na nodra i lavo na Nifai, Ala. 11:15.

Sisi, na taci Lipi, Ica 14:17; sa yalataka ni na vakamatei Korianatuma, Ica 14:24; sa vakamatei koya ko Korianatuma, Ica 15:30.

Sisoromi, na loya, ka beitaki Amuleki kei Alama, Ala. 10:31; sa vakatarogi Amuleki, Ala. 11:21; sa vakatarogi Alama, Ala. 12:8; sa rarawa sara, Ala. 14:6; sa tauvi mate koto mai Saitomi, Ala. 15:3; sa vakabauta ka vakabulai, Ala. 15:6; sa papitaiso ka lako yani me vunau, Ala. 15:12, Ala. 31:6.

Sitila, na i seleiwau ka caka e na sitila, 1 Nif. 4:9, Ica 7:9; era sa matai ni sitila ko ira na Nifai, 2 Nif. 5:15.

Solisoli, dou taura matua na i solisoli vinaka kece ga, Moro. 10:30; na i solisoli me dua e lavetaka na vosa tani e so, Oma. 25; sa soli vei ira e vuqa na i solisoli, Ala. 9:21; ni bula tawamudu, Ila. 5:8; na i solisoli vakalomalagi, 4 Nif. 3, Ica 12:8; sa vakauqeti ira na tamata kece ga ko Amelekai me ra vakabauta na i solisoli vakayalo, Oma. 25; sa vuqa na i solisoli sa lako mai vua na Kalou, Moro. 10:8; e na sega ni soli vei ira sa sega ni vakabauta, Moro. 10:24.

Solomoni, na vale tabu era a tara na Nifai sa vaka na vale tabu a tara ko Solomoni, 2 Nif. 5:16; na nona i valavala ca, Jeko. 2:23.

Soqosoqo, ni cakacaka butobuto, 3 Nif. 3:9, Ica 9:6, Ica 11:22.

Soramu, na tamata i Lepani, 1 Nif. 4:35; sa vakawati, 1 Nif. 16:7; na i tokani dina i Nifai, 2 Nif. 1:30; sa vakalougatataki koya ko Liai, 2 Nif. 1:31; sa lako vata kei Nifai, 2 Nif. 5:6; na nodra turaganivalu levu na Nifai, Ala. 16:5; na nodra i liuliu na vuki tani ka dauvakacaca, Ala. 30:59; ko ira na

kawa i Soramu, Jeko. 1:13; era sa vuki tani mai vei ira na Nifai, Ala. 30:59; era sa tara na nodra vale ni lotu, Ala. 31:12; na nodra i tutu ni masu, Ala. 31:21; na nodra i tovo ni masumasu, Ala. 31:15; era sa vakasavi ira tani na tamata era sa vakabauti Alama, Ala. 35:6,8; era sa vakauqeti ira na Leimani me ra valuti ira na Amoni, Ala. 35:10; sa soli vei ira na vanua me ra taukena, Ala. 35:14; era sa toki vei ira na Leimani, Ala. 43:4; era sa lesi me ra nodra turaganivalu liu na Leimani, Ala. 48:5; era sa vakatuitui ira tani na Leimani, 3 Nif. 2:29.

Soro, na i soro va-Kalou, 2 Nif. 9:7, 2 Nif. 25:16; na nona i soro sa saumi kina na lewa dodonu, 2 Nif. 9:26; kevaka sa sega na i soro, sa sega ni yaga na vunau i Mosese, Mosa. 3:15; era sa vakabauta na i soro ko ira na tamata i Penijamini, Mosa. 4:2; sa vakarautaki tu na i soro mai na i vakatekivu kei vuravura, Mosa. 4:6; kevaka sa sega na i soro, sa sega na veivakabulai, Mosa. 4:8, Ala. 34:9; sa vakamacalataka ko Eroni, Ala. 21:9; ko Alama, Ala. 33:22; ko Amuleki, Ala. 34:9; ko Moronai, Moro. 7:41; sa yaco kina na tucake tale mai na mate, Ala. 42:23; era sa bula kina na gone lalai, Moro. 8:19,20; sa vakacabora na i soro kama vua na Turaga ko Liai, 1 Nif. 6:9, 1 Nif. 7:22; era a vakacabora na tamata i Penijamini na tui, Mosa. 2:3; sa mudu ni sa mate oti na Karisito, 3 Nif. 9:19.

Sore ni kau, sa vakatauvatani na vunau kei na sore ni kau, Ala. 32:28; era sa kauta na veimataqali sore ni kau kece ga, ko Liai kei na nona i lawalawa, 1 Nif. 8:1, 1 Nif. 16:11, 1 Nif. 18:6; era sa tea na tamata i Nifai, 2 Nif. 5:11; era sa kauta na Jereti, Ica 1:41.

Soso, dou tucake mai na kuvu-ni-soso, 2 Nif. 1:14; era na vosa mai na kuvu-ni-soso, 2 Nif. 3:19, 2 Nif. 27:9, 2 Nif. 33:13, Moro. 10:27; sa buli na tamata mai na kuvu-ni-soro, Mosa. 2:25.

Sui, sa kabuwacara na suidra e na vanua ki na vualiku, Oma. 22; era sa kunea na tamata i Limiai, Mosa. 8:8.

Sule, na nodra tui na Jereti, na luve i Kipi, Ica 1:31, Ica 7:7; sa kovea lesu na matanitu ka solia vei tamana, Ica 7:9; sa buli me tui, Ica 7:10; sa lewa dodonu, Ica 7:11; sa rawai koya ko Noa, Ica 7:17; sa taura tale na matanitu, Ica 7:18; sa taqomaki ira na parofita, Ica 7:24.

Sulifure, na rarawa sa vaka na drano bukawaga kei na sulifure, 2 Nif. 9:16, 2 Nif.

9:26, 2 Nif. 28:23, Jeko. 3:11, Jeko. 6:10, Ala. 12:17.

Sulu, sa vakatauvatani na bula i Noa kei na i sulu e na loma ni lovo katakata, Mosa. 12:3; sa tokara na i sulu i Lepani ko Nifai, 1 Nif. 4:19; sa vakavulavulataki na nodratou i sulu na tisaipeli e na dra i Karisito, 1 Nif. 12:10; na i sulu kuli ni manumanu, Ala. 49:6; sa daramaka na i sulu voli dredre ko Neori, Ala. 1:6; era sa daramaka na i sulu voli dredre ko ira na Nifai, Ala. 4:6; era sa vakasavi tani na dravudravua, ni sa beci na nodra i sulu, Ala. 32:2; era sa talia na veimataqali i sulu ko ira na tamata i Senifi, Mosa. 10:5; ko ira na Nifai, Ila. 6:13; ko ira na Jereti, Ica 11:24; na i sulu taga, Mosa. 11:25, Ila. 11:9.

Suni, na nodra i lavo na Nifai, Ala. 11:5.

Suri, na buca, Ica 14:28.

Tagi, sa berabera ni rogoca na Kalou na nodra tagi, ko ira sa sega ni veivutuni, Mosa. 11:24; sa kusarawa ni rogoca na nodra tagi na nona tamata, Ala. 9:26; era sa tagicaki ira na wekadra, Ica 15:16.

Tekiduru, e na tekiduru vua na Kalou ko ira na tamata kece ga, Mosa. 27:31.

Tevita, nodra tui na Isireli, Jeko. 1:15; sa vuqa na watina, Jeko. 2:24; mataqali i Tevita, 2 Nif. 17:2, 2 Nif. 17:13; na vanua, Moma. 2:5.

Tevoro, Ila. 13:37; na yavu ni lotu vakasisila, 1 Nif. 13:6, 1 Nif. 14:3; na nona veivakabobulataki, 1 Nif. 14:7, 2 Nif. 1:18; a lutu tani mai lomalagi, 2 Nif. 2:17, 2 Nif. 9:8; a vakacalai rau na nodra i tubutubu taumada, 2 Nif. 9:9; sa vakamatalliatiki koya me vaka na agilosu, 2 Nif. 9:9; na tevoro kei ira na nona agilosu era sa dukadukali, 2 Nif. 9:16; na vu ni cakacaka butobuto kece ga, 2 Nif. 26:22, Ila. 6:26; e na muduki na nona kaukauwa, 2 Nif. 30:18; sa temaki Seremi, Jeko. 7:18; sa vu mai vua na ka ce kece ga, Oma. 25, 3 Nif. 1:22, Moro. 7:12; na vu ni i valavala ca, Mosa. 4:14; e na lewai ira sa i valavala ca, Ala. 9:28, Ala. 40:13; sa rairai vei Korio, Ala. 30:53; nona i naki me vakarusai ira na tamata, Ila. 8:28; sa meca ni Kalou, Moro. 7:12; sa vakasavi ira tani na tevoro, Mosa. 3:6; sa vakasavi ira tani e na yaca i Jisu, 3 Nif. 7:19.

Timoci, na makubui Ilamani, ka vakaturi koya cake tale mai na mate ko Nifai na tacina; e dua vei ira na tisaipeli, 3 Nif. 19:4.

Tenikamu, na turaganivalu ni Nifai ka vakamatei Morienitoni, Ala. 50:35; sota kei

na mataivalu i Amalikaia, Ala. 51:29; sa birika na nona vale laca e na i yalayala kei Vanuasautu, Ala. 51:32; sa vakamatei Amalikaia, Ala. 51:34; sa vakacakacakataki ira na kaivesu, Ala. 53:3; sa vakamatei Amaroni, Ala. 62:36; sa mate, Ala. 62:36; na koro, Moma. 4:3.

Tiomana, na turaganivalu ni Nifai, Ala. 58:16.

Tisaipeli, ko Momani, 3 Nif. 5:13; sa raici iratou ko Nifai, 1 Nif. 12:8, 1 Nif. 12:10; sa lesi ira na Turaga, 3 Nif. 11:22, 3 Nif. 12:1, 3 Nif. 15:12; na yacadratou, 3 Nif. 19:4; eratou sa vakavulici ira na lewe vuqa, 3 Nif. 19:5,6; na yalayala i Jisu vei iratou, 3 Nif. 28:1; ko iratou na lewe tolu, eratou na sega ni mate, 3 Nif. 28:7; eratou sa tauyavutaka na lotu, 4 Nif. 1; eratou sa cakava na cakacaka mana, 4 Nif. 5, 4 Nif. 30; eratou sa sereki mai na vale ni veivesu, 4 Nif. 30; eratou sa biu ki na lovo ni bukawaqa, 4 Nif. 32; e na qara ni manumanu kila, 4 Nif. 33; eratou sa kau tani, Moma. 1:13, Moma. 8:10; eratou sa rairai vei Momani kei Moronai, 3 Nif. 28:26, Moma. 8:11.

Titobu, e na tilomi ira na loma ni qele titobu, 2 Nif. 26:5, 3 Nif. 9:6; sa sega ni kilai rawa na titobu ni nona veika vuni na Turaga, Jeko. 4:8.

Titoko, sa raica ko Liai na i titoko kaukamea, 1 Nif. 8:19; sa raica ko Nifai, 1 Nif. 11:25; na kena i vakamacala, 1 Nif. 15:23.

Totogi, kevaka sa sega na i totogi, era na sega ni cudruvi, 2 Nif. 9:25.

Tubaloca, nodra tui na Leimani, Ila. 1:16.

Tucake tale, sa kilikili me yaco na tucake tale mai na mate, 2 Nif. 9:6; sa vosota na ka kece ga na Turaga, me ra rawata na tamata kece ga na tucake tale mai na mate, 2 Nif. 9:22, Ala. 11:41, 3 Nif. 26:4; na kaukauwa ni tucake tale, 2 Nif. 10:25, Jeko. 4:11, Jeko. 6:9, Moro. 7:41; na i naki ni nona mate na Karisito, Ala. 33:22, Ila. 14:15, Moma. 7:6; e na yaco na tucake tale e na vuku i Karisito, Mosa. 13:35, Mosa. 15:20; na i matai ni tucake tale, Mosa. 15:21, Mosa. 18:9, Ala. 40:17; na kena i naki, Ala. 12:8, Ala. 40:18; sa vakamacalataki ko Eroni, Ala. 21:9; na maliwa ni mate kei na tucake tale, Ala. 40:21.

Tukutuku, e na kau yani vei ira na veimatanitu na i tukutuku vinaka, 1 Nif. 13:34; sa kau tani e vuqa na veitikina macala, 1 Nif. 13:32; e na vakaraitaki vei ira na ma-

- tanitu tani, 1 Nif. 13:35; e na vunautaki vei ira na vo ni kawa i Liai, 2 Nif. 30:5.
- Uca Cevata**, e na vakatauca na Turaga, Mosa. 12:6.
- Uciwai**, sa raica ko Liai e na nona tadra, 1 Nif. 8:13; na ulu ni wai, 1 Nif. 8:14, 1 Nif. 12:16; na kena i vakamacala, 1 Nif. 15:26.
- Vaini**, sa veti li na vua ni vaini mai na wa vakavotona, 3 Nif. 14:16; sa vakatauvatani kei ira na Isireli, 2 Nif. 15:2, 4.
- Vakabauta**, sa sega ni cala vakalawa ko koya sa tukuna na ka sa vakabauta, Ala. 1:17, Ala. 30:7; sa vakaroti na tamata kece ga me ra vakabauta na i Vakabula, 2 Nif. 9:23, Mosa. 3:12, Mosa. 18:7, Mosa. 25:15, Ala. 7:6, Ala. 15:10, Ala. 34:4, Ala. 37:33, Ila. 8:15; sa vakaraitaki vei ira na Nifai e vuqa na ka, ni ra sa vakabauta, Jeko. 1:5, Mosa. 5:4, Ala. 18:35, Ala. 26:22, Ila. 15:7; sa taqomaki ira, Ala. 44:4, Ala. 48:16, Ala. 57:27, Ila. 13:6, 3 Nif. 13:30, Moro. 8:3; e na saumi na nodra masu na vakabauta, Mosa. 27:14, Ala. 2:30, Ala. 15:10; na i vakavuvuli i Momani me baleta na vakabauta, na i nuinui kei na loloma, Moro. 7:1.
- Vakalelekataka**, sa vakalelekataka ko Nifai na i tukutuku i Liai, 1 Nif. 1:17; sa vakalelekataka na peleti i Nifai ko Momani, Vosa i Moma. 3, 3 Nif. 5:15; sa vakalelekataka na kedra i tukutuku na Jereti, ko Moronai, Ica 1:5, Ica 3:17, Ica 15:33.
- Vakamataliataki**, eratou sa vakamataliataki na tisaipeli e lewe tolu, 3 Nif. 28:15.
- Vakaro**, sa vakarautaka na sala na Turaga me vakayacori kina na nona i vakaro, 1 Nif. 3:7.
- Vakasiusiutaki**, era na vakasiusiutaki ka beci, ko ira na Jiu, 1 Nif. 19:14, 3 Nif. 16:9.
- Vakatakilakila**, ni sucu i Karisito, 2 Nif. 26:3, Ila. 14:3, 3 Nif. 1:13; ni nona mate, 1 Nif. 19:10, Ila. 14:20, 3 Nif. 8:3, 3 Nif. 8:20.
- Vakatawa**, sa dua ga na Kalou ka sa duabau ga na i vakatawa, 1 Nif. 13:41; sa duabau ga na loma ni bai ka duabau ga na i vakatawa, 1 Nif. 22:25, 3 Nif. 15:17; dou sa lako sese me vaka na sipi sa sega na kena i vakatawa, Ala. 5:37; ko Karisito na i vakatawa vinaka, Ala. 5:38,39, Ala. 5:41, Ala. 5:57,60, Ila. 7:18; sa nomudou i vakatawa na tevero, Ala. 5:39; dou vakatawa ka masu tiko ga, Ala. 13:28; a domodra na nomu i vakatawa, Mosa. 12:22, 3 Nif. 20:32.
- Vakatovolei**, na bula vakatovolei, 2 Nif. 2:21, 2 Nif. 9:27, Ala. 12:24, Ala. 42:4.
- Vakavinavinaka**, dou vakavinavinakataka vua na Kalou na veika kece sa solia vei kemudou, Ala. 7:23, Ala. 37:37, 3 Nif. 10:10.
- Valavala**, era na lewai na tamata e na nodra i valavala, 1 Nif. 15:32, Ala. 36:15, Ala. 42:27; sa sega sara ni vakadonuya na Turaga e dua sa i valavala ca, Ala. 45:16; na i valavala ca e sega ni bokoci rawa, Jeko. 7:19, Ala. 39:6; vunauci ko ira na i valavala ca, 2 Nif. 9:38, 2 Nif. 9:45; na sala me bokoci kina na i valavala ca, 2 Nif. 25:26, Inosi 2; sa kauta tani na Lami ni Kalou na nodra i valavala ca na kai vuravura, Ala. 7:14; sa mate na Karisito e na vuku ni nodra i valavala ca na kai vuravura, 3 Nif. 11:14.
- Vale**, e na kacivaki e dela ni vale na vosa ni vola sa dregati, 2 Nif. 27:11; sa raica ko Liai e dua na vale vakaitamera, 1 Nif. 8:26; sa raica ko Nifai, 1 Nif. 11:35; na kena i vakamacala, 1 Nif. 12:18; ko ira na Jereti era a lako tani mai na vale cecere, Oma. 22, Ica 1:33; na vale cecere, Mosa. 28:17; me ra tara e dua na vale me yaco ki lomalagi, Ila. 6:28; na vale cecere, ka tiko e na were i Nifai, Ila. 7:10; na vale tabu ka tara ko Nifai, 2 Nif. 5:16; sa dauvunau e na vale tabu ko Jekope, Jeko. 1:17, Jeko. 2:11; sa tukuna ko Mosaia vei ira na tamata me ra lako ki na vale tabu, Mosa. 1:18; era sa soqoni vata na Nifai e na vale tabu, 3 Nif. 11:1; sa vakarautaki tu e dua na tikina me nomu e na vale i Tamaqu, Inosi 27, Ica 12:32,34,37; e rau sa biu ki na vale ni veivesu, ko Alama kei Amuleki, Ala. 14:17; sa kabasu na lalaga ni vale ni veivesu, Ala. 14:27; erau sa biu ki na vale ni veivesu ko Nifai kei Liai, Ila. 5:21; sa sakure na lalaga ni vale ni veivesu, Ila. 5:27.
- Vanua Yalataki**, e na kau yani kina ko Nifai, 1 Nif. 2:20, 1 Nif. 10:13; sa marautaka ko Liai, 1 Nif. 5:5; e na taukena ko Nifai kei ira na wekana, 1 Nif. 7:13; sa raica ko Nifai e na raivotu, 1 Nif. 12:1; era sa lako yani kina na veimatanitu tani, 1 Nif. 13:13; na vanua sa yalataka na Turaga, 1 Nif. 13:30, 2 Nif. 1:5; sa tekivu na soko, 1 Nif. 18:8; era sa yaco yani kina, 1 Nif. 18:23; era sa tiko sautu kina na kawa i Liai, 2 Nif. 1:9; sa sinai kina na koula, siliva kei na vatu talei, Jeko. 2:12; era sa vakauti kina na kawa i Jereti, Ica 6:5; era sa yaco kina, Ica 6:12.
- Vanuasautu**, na vanua mai Arapea, 1 Nif. 17:5,6,7; e na vanua yalataki, Ala. 22:29; era sa tawana na Nifai, Ala. 22:33; era sa

- vakasavi na Nifai ki na i yalayala ni vanua, Ala. 51:28; sa lako kina ko Tenikamu, Ala. 51:29, Ala. 52:15; sa viribaiti na koro, Ala. 52:9, Ala. 53:4; sa tawana ko Tenikamu kei na nona mataivalu, Ala. 52:17; sa yaco kina ko Moronai, Ala. 52:18; era sa sota ko Liai kei ira na Leimani volekata na vanua, Ala. 52:27; era sa kau kina na kaivesu, Ala. 52:39; era sa vakacacakakataki kina na kaivesu, Ala. 53:3; sa taya kina ko Akoca e dua na waqa, Ala. 63:5; sa lako kina ko Korianatuma kei na nona mataivalu, Ila. 1:23; era sa taura na Leimani na veivanua volekata, Ila. 4:5; sa rairai kina na Karisito, 3 Nif. 11:1.
- Vatu**, era na cata na Jiu, Jeko. 4:15; na vatu levu ka ceutu tu, Oma. 20; e na solia na Turaga vei Kaselimi, Ala. 37:23.
- Veibasai**, sa kilikili me tu na veibasai ni ka kece ga, 2 Nif. 2:11, 2 Nif. 2:15.
- Veibutakoci**, sa i valavala ca levu sara, Ala. 39:5; sa tabu, Mosa. 13:22, Ala. 16:8, Ala. 23:3, 3 Nif. 12:27.
- Veivutuni**, sa vakarautaki tu na sala me da veivutuni kina, 1 Nif. 10:18; me ra veivutuni na matanitu tani, 1 Nif. 14:5, 2 Nif. 6:12, 2 Nif. 30:2; ko Leimani kei Lemueli, 1 Nif. 18:20; sa vakaroti na tamata kece ga me ra veivutuni, 2 Nif. 2:21, 2 Nif. 9:23, 2 Nif. 26:27, Mosa. 4:10, Ala. 9:12, 3 Nif. 11:32, Moro. 7:31, Moro. 8:8; dou veivutuni ka papitaiso, 2 Nif. 31:11, Ala. 5:49; e na cudruvi ko koya sa sega ni veivutuni, Mosa. 2:38, Ila. 15:1, Ica 11:1; ko koya sa veivutuni ka vakabauta, e na bula, Mosa. 3:12, Mosa. 26:29, Ila. 12:22; sa rogo mai e dua na domo mai lomalagi, Ila. 5:29.
- Veijalayalati**, ka cakava na Turaga vei Eparaama, 1 Nif. 15:18; vei Liai, 2 Nif. 1:5; e sa bera ni vakayacori taucoko, 3 Nif. 15:8; e na vakayacori e na siga mai muri, 3 Nif. 21:7.
- Vola Tabu**, era na kaya na veimatani tani: Ai Vola Tabu! 2 Nif. 29:3; e na lako mai vei ira na Jiu, 2 Nif. 21:4; e na sega ni tiko kina na vosa kece ni Kalou, 2 Nif. 21:10.
- Vuku**, na vuku ni Kalou, 2 Nif. 9:8; e na yali na nodra vuku, 2 Nif. 27:26; sa sega ni yaga na nodra vuku na tamata, 2 Nif. 9:28; sa vuku na Kalou, Ala. 26:35; ni ra sa kila ka era sa vakasama ni ra sa vuku, 2 Nif. 9:28; e na ca ko ira sa vuku, 2 Nif. 28:15; era sa vakarabuitaki ira na vuku, ko ira na gone lalai, Ala. 32:23; sa rairai na agilosi vei ira na tamata vuku, Ila. 16:14; na tamata vuku sa tara na nona vale e na dela ni vatu, 3 Nif. 14:24.
- Vuravura**, kei na veika kece sa tu kina, sa vakadinadinataka ni sa bula tiko na Kalou, Ala. 30:44.
- Wai**, na i vurevure ni wai dukadukali ka raica ko Liai, 1 Nif. 12:16; na kena i balebale, 1 Nif. 15:26; sa yavita na vatu ko Mosese e na kaukauwa ni Kalou, ka vure mai kina na wai, 1 Nif. 17:29, 2 Nif. 25:20; sa papitaiso e na wai na Karisito, 2 Nif. 31:5; sa sega ni rawa me dave na wai vinaka mai na mata ni wai gaga, Moro. 7:11.
- Waini**, era na mateni me vaka e na waini vou, 2 Nif. 6:18; era na mateni ka sega e na waini, 2 Nif. 27:4; dou mai volia na waini, 2 Nif. 9:50; sa rawata vakalevu na waini, ko Noa na tui ca, Mosa. 11:15; sa vakauta na nodra i vakacavacava ni waini, ko Limiai, Mosa. 22:10; sa vakaroti ira na nona tisaipeli ko Jisu me ra kauta mai na waini, 3 Nif. 18:1; na lotutaki ni waini, Moro. 5.
- Waqa**, sa vakaroti Nifai na Turaga me taya e dua na waqa, 1 Nif. 17:8; era sa vodo kina ko Liai kei ira na nona i lawalawa, 1 Nif. 18:8; sa taya na waqa ko Akoca, Ala. 63:5; era sa taya na waqa ko ira na Jereti, Ica 2:6; na kena i vakamacala, Ica 2:16; era a taya e walu na waqa, Ica 3:1; era sa soko kina, Ica 6:4; sa kauti ira yani na cagi, Ica 6:5.
- Wasa Damudamu**, sa yacova yani ko Liai, 1 Nif. 2:5; sa yavita ko Mosese, Ila. 8:11.
- Were**, sa raica ko Liai e dua na were vakaitamera, 1 Nif. 8:9; me qai vuki ko Lepa- noni me were bulabula, 2 Nif. 27:28.
- Wolifa**, era na qito vata kei na luve ni sipi, 2 Nif. 30:12; e na vakasava tani ka vakamatea sara, Ala. 5:59; a ra sa wolifa daukata e lomadra, 3 Nif. 14:15.
- Yalo Tabu**, e na vakaraitaki koya e na kaukauwa ni Yalo Tabu kivei ira na matanitu tani, 1 Nif. 10:11, 2 Nif. 26:13; sa raica ko Nifai ni sa lako sobu mai lomalagi, 1 Nif. 11:27; sa raica ko Nifai, ni sa curumi iratou na tisaipeli, 1 Nif. 12:7; sa vakadinadinataki koya na Kalou, 1 Nif. 12:18; e na soli vei koya sa papitaiso, 2 Nif. 31:12, 3 Nif. 11:37; na i solisoli ni Yalo Tabu, 2 Nif. 32:2, Moro. 10:5; e na vakarurugi Meri, na kaukauwa ni Yalo Tabu, Ala. 7:10; sa vakasavasavataki ira na Yalo Tabu, Ala. 13:12; sa curumi Liai kei Nifai, Ila. 5:45; sa

---

soli na kaukauwa vei iratou na tisaipeli me ratou solia na Yalo Tabu, 3 Nif. 18:37; sa curumi iratou na tisaipeli, 3 Nif. 19:13, 3 Nif. 19:20; e na sovaraki vei ira na mata-nitu tani, 3 Nif. 20:27; na kaukauwa ni Yalo

Tabu e na vakatakila vei kemudou na dina ni veika kece ga, Moro. 10:5.

Yaluma, na vanua ni rarawa kei na yaluma tawamudu, 2 Nif. 1:13, Ala. 9:11, Ila. 5:12.

FIJIAN

4 0233571858 0

33571 858